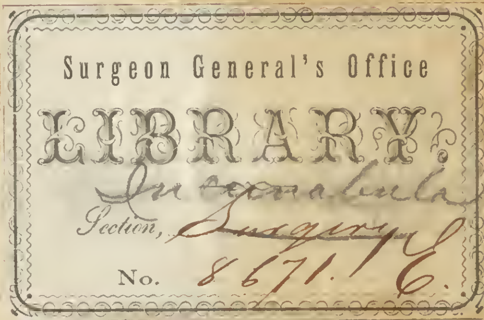
1.)

V.
7.

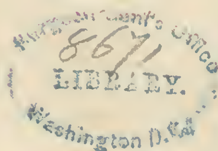
Argelata (Petrus de, de la Cerlata) Chirurgiae libri VI. Ed. Mattheus Moretus. Folio Venetiis. 1480.
(Editio princeps.)

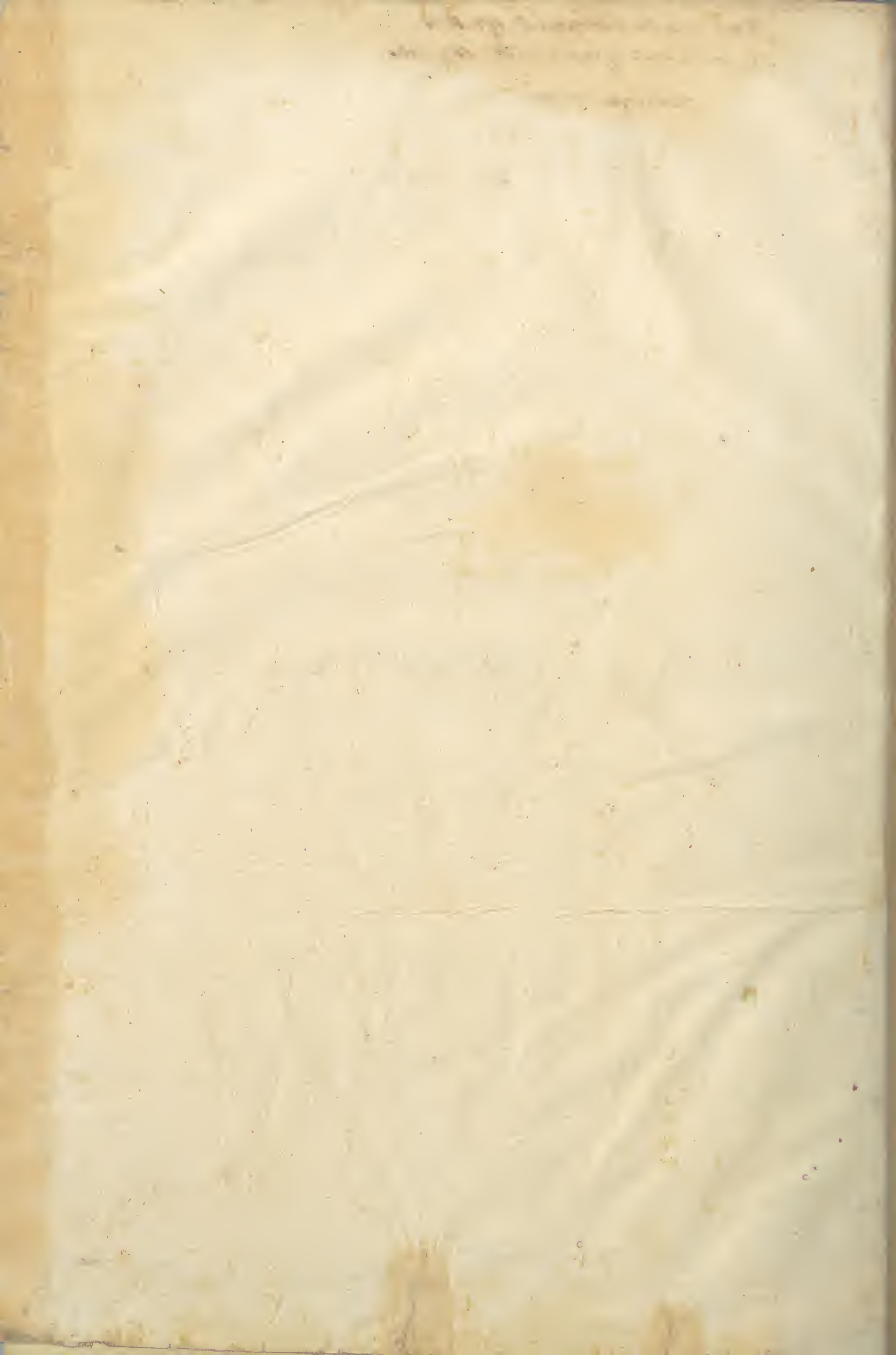
Surg Prac vi
3

11.
Chyrurg. S. Medica.

Hain repertor. bibliograph. I. 197. 1635.
Panzer annal. typograph. III. 159. 465.

Editio princeps.

[illegible]

De hmine fœmina uxoris hom[illegible]

P. Mhsex

Anna regina moris polexii

mater [illegible] [illegible] dewean

Mattheus moret⁹ Brixieñ. artiū ꝛ medicīe doctoꝛ: prudēti viro magrō Bñdictō Januēsi salutē dic.

Q Uanq̄ pluribus negociis ꝛ plublicis et priuatis essem impeditus. Tuis tamen precibus commotus vir oꝛnatissime: Preclarum ac vtilissimum opus Petri de Argellata Bononieñ. medici prestantissimi ab imperitis transcriptoꝛibus coꝛruptum castigaui: ac summa diligentia emendaui. Et eo libentius hoc onus suscepi ut rogatu tuo philosophis qui huius artis studiosi existunt utilitatem afferrem: qui etiam tibi gratias habebūt: q sumptibus tuis: hoc opus oꝛnatissimis caracteribus impꝛimendum curasti: In qua quidem re maximam es gloꝛiam cōsecutus: Adeo ut iam cum Nicolao Jensone gallico omnium impressoꝛum prestantissimo de gloria certare possis: Nam si quis in hoc opere probe animaduerterit: sine eo in arte chirugie nil boni fieri posse diiudicabit cum dilucidissime et sufficienter explanet quicquid ad eam artem pertinere uideatur. Naꝫ ut ita dicam ante eū trunca māu. et uelut ceci artifices operabantur et potius malū q̄ bonum: Quāobrem humane nature compassus Petrus noster librum hunc celo elapsum diuinitus edidit in lucem: Perlegite queso quos preclarissima ars chirugie delectat summaqꝫ cura aduertite: Nam ex moꝛtali vita immoꝛtalem tribuit hominēqꝫ deo admodum adherere facit: Dicerem preterea plura ad laudem huius necessarii et nobilissimi operis: nisi res ipsa se ipsaꝫ commendaret et clucesceret: Non igitur pudeat librum hunc habere quando quidem ex eo tantam suauitatem accipiet fragrātiaqꝫ mella: ut si spiritus pene cecidissent faciat reuiuiscere: Pꝛo quo summas deo gratias reddamus qui talem hominem in mundum genuerit: ad quem preces effundamus pꝛo Petri anima: ut si ab aliquo uinculo detinetur solnatur in celestem patriam locum summe felicitatis ad quam mundi peruenire immoꝛtales mereamur in qua quidem nobis perfectissime scientie cunctaqꝫ bona nitescent: Sed hec missa faciamus. Superest enim ut huius operis maximam explicemus vtilitatem: In quo non modo pꝛincipis Auicenne explanatio constabit: Ueruꝫ et alioꝛum antiquoꝛum declaratio ita vt nihil sit pꝛetermissum: quod ad hanc artem pertinere videatur. Que quidem omnia facile patebunt. Si operis diuisio in mediū adducatur. Annectam quoq̄ libroꝛum in tractatus diuisionem. ac tractatuum in capitula que omnia i subscripta tabula fient manifestq. Uale:

Presens opus sex cõtinet libros: Primus liber 7. ptinet tractatus: P' tractat' partit' i capl'a.34.

Tractatus secũdus: de apatibus frigidis & ẽ ser mo v'lis. presens ãt tractat' partit' in capitula.13.

Tractatus tertius partitur in capl'a.14.

Tractat' q̃rt' de casu & offẽsiõe ptinẽs capl'a.xi.

Tractatus qnt' õ vlceribus: ptinẽs ãt capl'a.13.

Tractatus sextus de solutione neruorum. habens capitula nouem.

Finis.

¶ Incipit liber primus Cirugie magistri petri de la cerlata de bõnia artium ⁊ medicine doctoris.

Rogauerũt me socij mei ut ƀm ꝙ legerẽ eis sciã ⁊ quartam fen. quarti canonis auicenne receptas ordinare q̃ satis sepius sepe ordinate sũt Et q2 amicus ẽ alt̃ ego cõpello ⁊ cogor eis ꝯplacẽ i h amicicia h fit ꝑpt honestum ⁊ propter aliud qua ꝑpter q̃ est ois boni possessor: Et ois boni liberalis largitor recurro grãm postulans ⁊ exquirens ut cor meum ⁊ mentem meam illuminare dignaretur ut sit recta regula ⁊ mẽsura in hoc. ¶ Et vna cum auerroi in libello quem fecit de commendatione intellectus naturalis cum extracto loquar ¶ Laudatus sit inquit deus ⁊ perducat nos ad id qđ sit voluntas eius ut simus fortunati ꝑmo ⁊ postea. ¶ Et hoc est ut v̾ginis ad hoc mihi auxilium: ut ipsa ad filium: filius ad prẽ3 porrigat preces meas securum accessum hab3 ois homo ad ipm: ubi ⁊ quis est hñs filium ⁊ patrem Filius autem patri ostendit latus ⁊ vlcera. mater pectus ⁊ vbera certe nulla pōt esse repulsa ubi tot ⁊ tanta sint caritatis signa ¶ Precor igit̃ filium deum patrem ut omnib⁹ nobis grãs munera ⁊ bñ merita largiri dignetur in hoc ⁊ in alijs pagẽdis.

¶ In hoc autem opere sic procedam: quia in hoc opere erunt sex libri ¶ In primo libro ꝓsequar de capitulo in caplm ut Auic. pcedit ipsius ordinãdo ꝗas ⁊ alias alioꝝ antiquorũ ponam dimittens tñ empica yamẽi roxe anglicane ⁊ alioꝝ empicorum ⁊ semꝑ ad simplicia aliqua me extendã penes etiã theoricam cum signis ut me sepe rogauerunt.

¶ In 2° libro ego mentionem faciã de oib⁹ apatib⁹ a capite usq3 ad pedes de quibus Auic. in 4° non fecit mentionem: ⁊ ponam semper signa ¶ In tertio libro ponã de vulneribus a capite usq3 ad pedes dans modum vobis curandi ⁊ accidentibus succurrendi ¶ In quarto ego faciam mentionem de omnibus vlceribus pticularibus a capite usq3 ad pedes quia omniũ membroꝝ de quibus Auic. non fecit mẽtionẽ ¶ In quito ego aliqđ loq̃ volo de decoratione incipiens a capite usq3 ad pedes.

¶ In sexto aliquid loquar de dislocatione ⁊ fracturis ossium quam breuius potero adiungens aliqđ anothõie ¶ Et ego ista faciã solum ad memoriã mei ⁊ meoꝝ sociorum ⁊ nõ ꝑpter aliud q2 loquar ut alij magistri mei locuti sunt ⁊ si non complete locutus fuero imputetur ignorãtie mee ⁊ nõ alteri cause stans semꝑ correctioni in isto ⁊ in omnib⁹ alijs magioꝝ maiorum meoꝝ.

¶ Dispositio flegmonis.

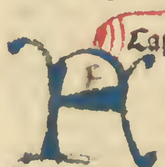
Flegmon duob⁹ modis capitur. vnomodo cõit̃ i flãtione pro omni infirmitate pticulari ⁊ hoc voluit Auic. cum dixit ¶ Et scias ꝙ nõ3 flõis in lingua grecoꝝ est absolutum super oẽ ꝙ est inflamatum: ⁊ hoc vult etiam Ga. in ꝑ de sinthomate ⁊ egritudine. Aliomodo capitur proprie pro apate ex sanguine vero ⁊ puro generato vł ex alio currẽte cursu eius etiam sic causat̃ ¶ Hec aũt flegmõ 2° mõ accepta est duplex. s. vera ⁊ nõ vera ¶ Uera flõn est ex sanguine benigno qui est mł'to plus q̃3 indigeat illud membrum: est ergo talis sãguis peccans solo quãto. Non vera flõn fit ex sanguine non naturali ⁊ malo peccet q̃ i quali ⁊ q̃to in quali pōt peccare solum ¶ Et pro noticia hoꝝ apatuũ nõ ꝙ sanguis est humor calidus ⁊ hũidus in substantia temꝑatus ex temꝑationi parte chili gñatus. Est autem duplex. s. nãlis ⁊ non natural' ¶ Naturalis humor est calidus ⁊ humidus i substantia temꝑatus in colore rubeus i odore ⁊ sapore amicabilis ¶ Sanguis uero non nãlis est ille qui deriuat ab isto vł terminos sue latitudinis quos si transit non est sanguis nãlis ¶ Egreditur autẽ illos terminos. vnomodo qñ eius substãtia efficitur magis grossa vel minus q̃3 debeat. Alio modo exit ꝑpos terminos qñ subtile aduritur: ⁊ grossum remanet absq3 remotiõe vel sꝑatione istaruũ ptium. ¶ Tercio modo exit ꝑpos t̃minos qñ aliquid aduenit ei deforis ꝙ multiplicit̃ pōt fieri scđm ꝙ multe sunt spẽs col'e flãtis ⁊ mel'e q̃ cum eo obmisseri possunt. ¶ Ex quibus dictis apparet ꝙ ex sanguine generantur quattuor species apatum. ꝑmo ex sanguine benigno generat̃ flõn vera. 2° ex sanguine illaudabili ꝑ admixtionẽ. 3° gñatur apa ƀm ꝙ tres humores pñt secũ ꝑmisceri vñ si misceatur col'a cum sanguine vicente vocat̃ flõn erisipilades. Et si fl'a flõn vndimiades ¶ Et si mel'a flõn sephiroides. 3° ex sanguine illaudabili rõne sui modi substãtie: quia sanguis ẽ nimis subtilis vel grossus pōt generari flõn q̃ pōt dici va Et l3 Auic. dixerit ⁊ sanguis laudabilis est subtil' vel grossus: quia ex hoc vester uelle. sanguinẽ subtilem ⁊ grossum esse laudabilem. tñ dico ego ꝙ iste sanguis non est laudabilis ꝑprie ⁊ simpliciter. est tamẽ laudabilis ƀm quid ⁊ hoc voluit Auic. quomodo modum est laudabilis ƀm quid: istomodo quia illi cui inest nãliter ⁊ sanguis grossus iest melencolico sibi sano nãliter ⁊ sanguis colericus iest col'ico sibi sano tñ absolute: quia in ꝯparatiõe ad sanguinem temꝑatum innãlis ⁊ illaudabilis est Isto ergo fiũt spẽs apatis ⁊ ꝙ sit inaturalis patet quia exit ꝑprios terminos sanguinis naturalis.

¶ 4ª ex sanguine illaudabili ꝑ adustionem scđm subtilitatẽ ⁊ grossitiem sui generantur oẽs pustl'e ⁊ crustose usq3 ad estiomenũ ut sũt carbũculi pruna ignis ꝑsicus aut sacer ignis ¶ Cause aũt flõis sunt tres. s. ꝑmitia ut est incisio aut fractura aut vlceratio aut vlcera que sunt in membro ⁊ propt̃

dolorem declinat mā ad locum ꝛ retinetur ī vijs vacuis ꝛ fit flegmon. ¶ Est ergo causa extrinseca corpori. Causa ğ primitiua est res ex qua ꝑuenit dispositio aduentu ꝑmo aut non ꝑmo ¶ Causa secunda est añs: ꝛ illa est multipliciter replectionalis humoralis complexionalis ꝛ ꝯpōalis ex quo pꝫ: quia malacomplexio ꝛ dolor sunt causa añs: ꝛ similiter debilitas membri ꝛ aliter non declaro: qꝛ aliter me plongare nolo: quia in quolibet per me ordinatis. ¶ Causa ergo añs est ex qua prouenit dispositio aduentu non ꝑmo. ¶ Causa aūt ꝯiūcta est ipse sanguis exñs in loco ꝑ apato appōito vel ꝑ ¶ Causa ğ ꝯiuncta est ista ex qua ꝑuenit dispō aduentu ꝑmo habet aūt flōn. quattuor tpa ꝑnciṗiū augmentū statum ꝛ declinatōem: ꝑncipiū declaratur ꝑ ꝑñtiam ipaꝝ causaꝝ cōiunctaꝝ. s. cū incipiūt apparere. ¶ Augꝰ cognoscitur ꝑ adictionem magnitudinis ꝛ remessionis ¶ Status aūt cognoscit̃ ꝑ aggregationem materiei: ꝛ illic agregatur mā si debet agregari. ¶ Declinatio est qñ incipit tēdere ad lenitatem ꝛ debilitatem. Et si vis maiorem declarationem in qōnes ꝑ me factas de hoc. Et nō ꝙ ista tpa nō minus debes notare quā egritudinē vñ ignoratis istis ꝛ cura egritudinis ignoratur Et notauit Auic. 4ª ꝑmi cum dixit tp̄s egritudinis: est ut sciamus in quo tempore est egritudo: verbi gīa si egritudo est in ꝑncipio sup ipm̄ apponimus ꝙ solū repcutit ¶ Terminatur aūt apa quattuor modis. ꝑmomodo ꝑ resolutionem. 2º ꝑ saniatiōeꝫ 3º per putrefactionem. 4º ꝑ petrifationem. ꝑmuꝫ declaratur Auic cum dixit ꝛ tu q̄dem scis illud ꝙ rarificatur: qñ pulsatio incipit ꝛ inflamatio incipit in sedationem ¶ Secūdum declaratur etiam ꝑ ipm in sequenti vbo cū dixit ꝛ scis illud ꝙ aggregatur ꝑ addictionem pulsationis ꝛ caliditatis ꝛ fixionis vtriusq̄. ¶ Tertiū declaratur cum dixit ꝛ scis id qḋ putrefit ꝑpter difficultatem digestiōis ꝛ tenebrositatem ꝛ vehementiaꝫ tensionis. ¶ 4º declaratur alibi quia ex nimia resolutione subtile resoluitur ꝛ grossum remanet ¶ Istis prenotatis pono signꝫ flegmonis ¶ Primū signum est timor in loco elleuatus: ꝛ hoc qñ mā non est multū sbtil̃ ꝛ ideo capit carnem ꝛ cutem: ꝛ qꝛ calida est eleuatur ad cutem: quare ğ timor apparet cuꝫ aliquali acuitate ꝙ non est in heri. que capit solam cutim: ꝛ per cutim expanditur sine acuitate ¶ Secūdū signum caliditas loci ꝛ etiam totū corpus est calꝫ quia raro flegmon est sine febre ¶ Tertiū signum ē color: color iste roridus aliqu aliter obscurus ꝛ ñ clarus oñdit ergo sanguinem. ¶ 4ᵘ signū ē tēsio tensio dico idem fit: quia mā ista multum vnitur rōne cuius ꝑtes carnis multum replentur quibus repletus causatur tensio in loco: ex quibꝰ infero. ¶ Quitum signuꝫ qḋ ibi est duricies rōne magne conculcationis in loco. ¶ Sextum signū ē ipulsio ꝛ causatur ipulsio: qꝛ mā fit conculcata multo resistit tactui nec cedit ergo bene causatur ipulsio ¶ 7ᵘ signum est pulsatio: quia mā conculcata in loco ꝯpmit ipsaꝫ artariā qua cōpressa nā conatur ipam eleuare ꝛ ipsam eleuat: ꝛ ideo tunc causatur pulsatio quare q̄to flegmon fuerit in loco magis artarioso pulsatio est maior. ¶ 8ᵘ signum dicitur dolor: ꝛ fit dolor in flegmone duobus mōis. vno rōne male cōplexionis calide. Aliomodo ratione cōculcationis materie in loco: ꝛ ergo q̄to mēbrū est magis sensibile dolor erit acutior. ¶ 9ᵘ signuꝫ est: quia in loco flōnis vene apparebunt aliq̄liter magne eo: quia ex cursu sanguinis ad locum illuꝫ vene ille que replentur qbꝰ repletis apparent.

¶ Capitulum de flegmone.

Flegmon potest accidere cor duobus modis. vno corpore exñte vacuo ꝛ purgato alio modo ip̄o exñte repleto ꝛ non purgato si corpꝰ eius fuerit purgatum cura eius non est nisi extractio materiei de loco: ꝛ hoc fit cum molitiuis ꝛ resolutiuis: ꝛ tunc flegmon fit a causa ꝑmitiua fiat ergo hoc emplm̄ ℞ farine tritici ꝛ decoquatur i aqua cum oleo cōi ꝛ fiat emplm̄ molitiuū ē rōe olīꝫ ꝙ est calidū ꝛ resolutiuum rōe farine tritici q̄ est calida Item valet hoc. ℞ olei camo. ō aneto olei laurini añ ℥ ij ꝛ addatur paꝝ cere ꝛ fiat in forma vnguēti si placet. Aliud ℞ mucilaginis altee fenu greci ꝛ seminis lini. añ ℥ ij. olei veteris adēps galine liliorū olei laurini olei camo. añ paꝝ butiri ꝛ cum cera fiat vngꝰ ista molitiua ꝛ resolutiua sunt ut uidet̃ velle Auic in littera alia cōuenire. Et nō ꝙ scarificatio excusat laborem: ꝛ hoc si mā fuerit multa excusat laborem in resoluendo: quia non est tātum labor in resoluendo: quia euacuata iam mā ꝑ ꝑte ꝑ scarificatōem. Si autem causa ꝑmitiua īueniat corpus repletum tunc non tangatur locus cū molitiuis: quia plus de materia traheretur ad locum ꝑmo facias flōiam ꝛ solutōem ventris secundum necessitatem ꝛ dominiū humoris. Deinde appone molitiua que aperiūt porros ꝛ faciunt materiam exalare ut dictum est. Et in isto casu dico ꝙ repercussiua fortia non cōueniunt: sed leuia ꝛ ꝯfortiua cōueniunt circa locum: ꝛ forsan nō super locum Et hic si causa ꝑmitiua fuerit cōtusio hic ideo qꝛ materia nimis cōculcaretur in loco imo tūc porri debent dilatari ut materia expiraretur ut uoluit. Auic ¶ In cōtusione ğ cōueniunt empl'a dc̄a fc̄a purgatōe r ex ß pꝫ. quare in contussiōe nō apponūtur repcussiua: ꝛ iteꝝ inferius patebit. Si flegmon fuerit a causa añte alia tunc est cura: ꝛ cura ista hꝫ quattuor intentiones ¶ Prima est vitā ordinare ¶ 2ª mām añtem purgare. ¶ Tertia e [illegible] ꝯiunctaꝫ remouere. ¶ 4ª est ācina corrigere. ꝑma intentio cōpletur cum debita admistratione sex rerum nō nāliuṁ vtentium se ad fritatem ꝛ siccitatē: ut est Aer cibus ꝛ potus. sōnus ꝛ vigilia motus ꝛ quies ī anicio replectio ꝛ accidia aīe. ¶ In primo eligat aerem claꝝ: frigidum ꝛ siccum ꝛ non humidum ¶ Cibaria eius sint leuia declinantia ad frigiditateꝫ ꝛ pauci nutrimēti: ut sunt lactuce spinacia lentes risus ꝛ non comedat pinguia vel legumina vinuꝫ eius sit limphatum ꝛ sit etiam granatorum. Et si

fuerit febris utat̃ ptisana ordeacea ⁊ viuat hōeste
ut in febre: membrū aūt infirmū teneat quietum.
¶ 2ª intentio cōpletur cum flōia ⁊ solutōe vētris
¶ Si flōn in p̀ncipio fuerit fac flōiam ex pte op
poſi ita p vnam diametrum: ⁊ hoc ut mā añs non
efficiatur cōiūcta: ut apta fluere diuertatur. ¶ Si
autem flōn sit in statu tunc cōpetit flōia de eodem
latere quia tunc non uis euacuare nisi materiam
exñtem in loco ⁊ non vis diuertere mām q2 āpli⁹
non fluit. Et non vis prohibere ne añs ad ꝯiūctaꝫ
deueniat quia tota materia flōnis tunc est sub cā
cōiuncta vꝫ ⁊ elc̃m de cassia cuius hec est ℞ª scd̃m
vsum mei. ¶ ℞ polipodij lb. i. anisi feniculi. ʒ. ij.
viol'. ʒ. vi. sene timi epithi añ. ʒ. ij. cusute. ʒ. i. coq̄n
tur ⁊ in colatura dissoluantur casse fistule lib. vj.
tamaridi. ʒ. vj. māne. ʒ. iij. ⁊ decoquat̃ ad spissitu
dinem postea addatur puluis timi epithi ⁊ turbit
añ. ʒ. ij. çuccari albi. ʒ. vj. ⁊ fiat elc̃m cuius q̃titas
. ʒ. i. ⁊ sili alia solutiua valent ut utatis illis scd̃m
necc̃m qm̃ si in ipso peccauerit fl'a sit2 si misti edu
cantur. ¶ Diceret modo aliquis de solone ventris
p̀cedere flōiam. Ego dico si equalis fuerit necessi
tas flōie ⁊ farmatie vel maior a flōia est icipiēduꝫ
quia ē euacuatio magis v'lis. Si maior necessitas
solonis ventris tunc fiat purgatio in hoc aliud ñ
loquor ut sm̃o non pcelletur nimis. Tertiaꝫ intē
tionem cōplēt repcussiua que cōueniunt in prin°
exceptis casibus in quibus non debemus repcussi
ua appouere. Primus casus est si materia fuerit i
locis emūtorijs. ¶ Secūdus est si materia fuerit ve
nenosa. Tertius casus est si mā fuerit expulsa per
viam crisis. Quartus casus est si locus fuerit cōtu
sus. Quītus casus est si corpus fuerit plenum ⁊ ñ
purgatum. Sextus casus est si materia fuerit mul
ta ⁊ viscosa ⁊ si vis habere maiorem clarificatōeꝫ
huius recurre ad sm̃ librum in caplo 5°: ⁊ illic hēs
cām omniū istoꝝ canonum. Ista cōueniūt in prin
cipio ⁊ h est receta. G. in 2° ad glautōem: ℞. aque
aceti in forma potabili mixte deinde calefiant ista
⁊ fundātur spongia ⁊ exp̀matur ⁊ sup locū ponat̃
⁊ ligetur linitm̄. ¶ Ad ideꝫ Auic]. ℞. suci sempuiue
lib. i. vini acerbi grossi lb. i. farine ordei. ʒ. ij. ʃ. cor
ticum ḡnatorum sumac pulueꝫatoꝝ añ. ʒ. i. coquā
tur ⁊ incorporent̃ ad inuicem cum oleo ro. ⁊ fiat
linimentū ⁊ ponat̃ super locum. Aliud cōuenit sꝫ
aliabatē. ℞. sandalo ꝝ alboꝝ ru. añ. ʒ. iij. memite
ʒ. ij. chimolee boliar. añ. ʒ. i. ʃ. terantur oia ista ⁊
cribelentur diligenter ⁊ distemperent̃ cum suco
sempuiue ⁊ lactuce ⁊ fiat linimentum ⁊ ponat̃ su
per locū. Aliud ꝙ contingit ⁊ est optimū: ℞ albuis
ouoꝝ quātum uis aque ro. aut olei. ro. ad placitū
cum stupis vel pānis fiat linimentum. Ista etiam
cōueniūt ut sint simplicia ortulane multo frigidio
ores ⁊ humidiores agrestibus ⁊ mollib⁹ adhuc q̃si
feruentibus hortulane ⁊ dixit de herba venti inest
aūt virtus purgatiua leuiter etiam stiptica cū hu
miditate stiptica: vñ sanat vniuersas flōnes ī p̀n°
augmēio usq3 ad statum. Et dixit etiam in sexto ð
auricula muris ⁊ paritarie quas post eiusdem na
ture. s. aquose ⁊ frigide dixit de lactuca ꝙ ipa ꝯue
nit flōnibus nec non puis herisipilis non tamen ē
potens maioribus sufficere idem dixit in sexto de
omni sempuiua. Dixit etiā Gal. tribolus marinus
ad gn̄atōem flōnum ⁊ ad oēs influtōnes cōpetit.
¶ Serapio sic dixit tribolus marinus phibet apa
ea ne confirmetur Bertholome⁹ de vaigna sic di
xit siluestres tribuli ⁊ triti si soli supponātur: ⁊ ēt
mixta acª medicina inuente sicut est sucus planta
ginis vel sempuiue vꝫ: vel etiaꝫ sm̃ ꝙ est necessitas
infrigidationis vel stipticatōis talia misceantur
Serapio dixit qñ radix affodiloꝝ misceatur cum
sauic confert apatibus calidis in p̀n° eorum. ¶ Et
cōstantinus dixit ꝙ coctura affodiloꝝ siue sucus
eoꝝ adustioni ignis ⁊ cal'o apati ⁊ flōi sine dubio p
desti. Et si bene consideres isti doctores per flōem
semp capiunt omē apa calidū quare intelligunt
herisipilā quare hic multa dicta in herisipila valēt
etiā. Et si omniū hoꝝ v̇ificationem uis uidere re
curre ad scd̃m librū. ad capitulū q̄tum i quo assi
gnatur causa quare in p̀n° cōpetunt repercussiua
⁊ in augmēto repcussiua ⁊ resolutiua quare i p̀n°
flōnis debēt esse frigida ⁊ humida ⁊ multa illic po
nentur q̄ illic desecātur quare illic vide ⁊ est necc̃e
ut illud aapitulū uides si debes intelligere istō ca
pitulum. ¶ Cura augmēti: ℞. olei ro. ⁊ boli arme
ni misceant̃ ista ⁊ ponantur sup locū ista sunt rep
cussiua ⁊ resolutiua q2 cōueniunt aliud sm̃ Auic]
℞. folioꝝ malue. M. j. absinthij ro. añ. ʒ. ʃ. farine
ordei. ʒ. i. olei camo. q̄rtū. j. coquātur ⁊ pistentur:
⁊ fiat empl'ꝫ molle. Aliud Auic]. ℞. vini cocti q̄rtū
vnū aque ro. aceti añ quarta ꝫꝫ. croci. ʒ. ij. bulliāt̃
ista modicum ⁊ cum stupis vel pānis liniantur et
ponant̃ sup locum. ¶ Cura status empl'm dini: ℞.
paritarie floꝝ malue añ. M. j. furfuris sbtilis ptēꝫ
. j. aneti fenugreci añ. ʒ. ʃ. camo quartū. j. pistetur
oia ⁊ coquātur ⁊ fiat empl'm. Aliud Gal. in terapē
tica: ℞. medulle pānis frumenti lb. j. infundantur
p horam in aqua feruenti ⁊ exp̀matur aq̄ melle q̄
tum ⁊ misceant̃ ⁊ fiat empl'm molle. Aliud Auic].
℞. diaquilois cum guis cuius recepta pones infe
rius in capitulo de scrophulis ⁊ ponat̃ sup locum
vꝫ. quia molitiuū est ⁊ resolutiuū. ¶ Serapio dixit
oleum ro. est medium inter ro. ⁊ oleum ⁊ est meª
cum qua curant̃ apata sanguinea i augmento ipo
rum ⁊ cum hoc confert in declinatōe. ¶ Albricus
dixit farina fabaꝝ cum farina ordei emplata sup
flōem ex pcussione curat eum. ¶ Cura declinatōis
℞. sumac balaustiaꝝ ninfi ro. añ. M. ʃ. bulliantur
oia ista in vino ⁊ exp̀matur ⁊ ponatur sup locum:
aut stupa aut filtrū balnetur in isto° ⁊ ponat̃ sup
locum. Et licet valeant in declinatōe q̇ sūt frigida
⁊ sicca. ¶ Alia etiā valent que sunt calida ⁊ sicca:
quia tunc non est piculum de atractōne materiei
male qualitatis q2 corpus est purgatum nec si me
dicine non fuerint supflue caliditatis. ¶ Si acci
dat modo ꝙ hec mā non possit resolui sed saniet̃
ut sepe accidit tunc valet hoc de mente. ¶ Ga. ℞.
farine fenugreci aque ro. ⁊ oleum cōe ⁊ buliant ⁊
ponat̃ parum croci ⁊ fiat emplm̄. Aliud Gal. Et
haliab. ℞. mucilaginis ficuum corticis radicum

maluauisci lb.j.farine fur.lb.s.coquātur simul et fiat emplz.Aliud cōe.℞.folioꝝ malue radicis lilij corticis maluauisci añ.M.i.farine fur.q̄rt].i.farine seis lini.ʒ.i.asungie porci non salite recentis coquātur in aqua ꝛ pistenť cum alijs in mortario ꝛ fiat emplm. ¶ Si modo ex hoc carmineť ꝛ non depse aperiatur:aperiatur cum sagitella vel cum meᵃ alia apitiua de quibus inferius erit s̄mo ꝛ cō sequēter mundificeť locus cum vngᵒ aploꝝ vel ceraseos ut tibi libet:ꝛ incarnetur cum basilicōe vł rasine s̄m dispositōem loci vel psone ꝛ consolideť cum greco vel cū vngᵒ de minio cuius h̄ ē receta. ℞.minij.ʒ.i.olei de mirto vel ro.s̄m q̄ uis.ʒ.ij.s̄m tñ quātitatem quā uis facere misceanť omnia in cazola ꝛ buliant ad ignem cum puo ꝛ lento igne usq̧ ad consūptōem olei ꝛ semp misce cū spatula ne indureť ꝛ fiat vngᵘ sub forma aliqualiter dura hoc vngᵘ multum ꝛ fortiter sigillat. ¶ 4ᵃ intētio que est accidentium correctio ꝛ p̄mo q̄ꝛ dolor accidit sepe in loco sp̄ale in omni tpe morbi ponā q̄ remouent. ¶ Hoc nāq̧ mitigat dolorem in p̄nᵒ ꝛ in augᵒ:quia remouet malā compl̄onem ꝛ dilatat porros:℞.farine ordei.ʒ.i.malue.M.i.coquātur in aqua ꝛ cum oleo ro.fiat emplm ꝛ ponať super locuz. Aliud mitigatiuum:℞.farine fenu greci se. lini floris camōille piguedis galine añ.ʒ.ij.misceātur ꝛ bulliantur ꝛ postea incorporentur cū oleo de aneto ꝛ camo.ꝛ fiat emplm ꝛ sup locū ponať hoc aūt solum dilatat porros remouet ergo dolorem si mā esset conculcata. Aliud mitigatm̄ doloris in augᵒ.℞.olei ro.ꝛ cum uitellis ouoꝝ ꝛ cū spatula misce ꝛ pone super locum dilatat porros rōe vitelli ouoꝝ ꝛ remouet malam cōpl̄onem calidaz Aliud mitigatm̄ in statu dini.℞.maluā coctam in aqua ꝛ misce cum furfure subtili ꝛ oleo uiolato ꝛ bulliāt ꝛ addatur paꝝ croci qm̄ s̄m Auic] crocus mitigat dolorem ꝛ fiat emplm ꝛ si sit necesse ī nfire ad iusq̄amū facies audacter naz herba eius cocta cum cineribus calidis ꝛ asungia mitigat dolorem s̄m theo. Aliud cōueniens ℞.farinā fenugreci seis lini floris camōille añ ʒ.ij.mucilagis fenugreci altee ꝛ incorporenť oīa cuz decoctōe ꝛ fiat emplz Serapio dixit qm̄ fit emplz de folijs lauri cū sauic ꝛ pane sedat pulsatōem apatis. ¶ Apulius ꝛ Dia. dixerunt q̄ agrimōia contrita cuz asūgia ꝛ aplicata mire dolori et tumoribus subuenit ꝛ conuenit ī augᵒ ꝛ statu. Si dolor fuerit modo ratione male compl̄onis calide:ꝛ non rōe conculcatōis tūc ista cōueniunt ℞.boli armēi terre sigillate ꝛ icorporetur cum aqua ro.ꝛ fiat linimētuz ¶ Ad idem oleum rosa. cum bolo ar.valet:ꝛ similiter alia valent que remouent malā cōpl̄onem calidam. ¶ Serapiō dixit emplm factuz ex folijs mādragore ficis aut hūidis cū farina ordei tollit dolorē cum oleo ro. Auic] Jusq̄amus etiam sedat dolorem et aqua cucurbite. Aliud Auic] ꝛ ē vngᵘ de litargrio ℞.litargirū ꝛ misceať cum oleo ro. mirtino ꝛ pōatur ad ignem usq̧ ad cōsūptōem oleī semp ducendo cum spatula ne adhereat fundo ¶ Secūdum accñs q̄ accidit in fl̄one est q̄ꝛ medicus sepe apōit frigida maiora q̄ꝫ sit necesse quare locus denigť ꝛ valet hoc:℞.farine ordei camōille se.lini melliloti añ.ʒ.ij.volubilis.M.i.s.misceantur oīa ad iuicē ꝛ addatur oleū de camo.ꝛ fiat emplm aperit enim porros ꝛ callefacit membrū ꝛ facit mām exhalať ¶ Si aūt fuerit necesse scarificare facias deinde laues locum cum aqua salsa facto hic:cōuenit h̄ emplm sequēns si fuerit necesse.℞.farine ordei fenugreci seis lini.añ.ʒ.ij.altee lb.s.misceanť oīa ꝛ incorporenť cum oleo de aneto ꝛ fiat emplm. ¶ Aliud cōueniens Guidonis ℞.farine fabaꝝ farie orobi añ.ʒ.ij.ꝛ decoquātur cum oximelle ꝛ ponāť super locum si contingat q̄ caro mala fuerit ꝛ corrupta cōuenit hoc scd̄m diuū.℞.calcis uiue nō extincte saponis nigri ꝛ cum capitello misce ꝛ pōať sup locum deinde ponas in sequēti visitatōe butiꝝ vel assungiam non salitam ꝛ escarā remoueas et cures sicut alia vlcera. Et multa alia remouerunt carnem malam ut sal samētū arsenici ruptoriuz ꝛ sīl'ia de quibus loquar infra.hoc facto q̄ꝛ i loco remanet mala complexio calīa ꝛ locus vlceratus tunc in isto casu cōuenit ut dixit Auic] .emplm ꝟ ge pastoris ꝯuenit formice ꝛ herisipile ꝛ alijs apostematibus similibus vlceratis ¶ Valet etiā huic vngᵘ de calce ꝛ vngᵘ d̄ litargiro. Si modo accidat q̄ locus induretur quia est aliud accidens de mēte Gal.cōuenit hoc in 2ᵒ ad glaucōem ℞. cucumeris siluestris vel brionie vel assari. Et ficus pigues iponas ꝛ bulias ꝛ in ista aqua farinā misceas ꝛ piguedinem galine vel anseris ꝛ coque ꝛ fac emplm Guielmus de varagna dixit fl̄oem durā q̄ fit prope in locis carnosis facile resoluit ꝛ mollificat tremētina amixta cum oleo ro. in vnct] tñ prius lotis cū vino añq̧ īponatur. Alia etiā pñt hic adduci q̄ hic inferius videbunť cum loquar de apatibus ꝛ hoc erit in 2ᵒ:sed in hoc p̄mo aliquid dicam.

¶ Capitulum tertium de herisipila.

Apostemata calida nomine cōi vocanť herisipila ꝛ si ē fl̄on est passio carnis ita herisipila est ꝓprie passio cutis cutim enim solā capit fl̄on aut carnē ꝛ cutiz ut dixit Auic] ¶ Est tñ duplex herisipila uera ꝛ ñ uera:vera fit ex colera nālī:non uera fit ex colera nō naturali sicut sunt formice ꝛ alia apata:ut herpes cruste ꝛ sic de alijs ¶ Cum ergo pueniat colericus humor q̄ quidē certitudinaliť est talis q̄ fit ꝛ sequestratur ab humiditate vlcerat tale apa. ¶ Qñ uero apa est tenue ꝛ sanguinē cōmixtū ꝛ non sepatur magis in tumorem eleuatur quā ulteret: ꝛ de his in 2ᵒ ad glaucōem diuersa fiunt capitl'a. ¶ Primo ergo deťminat de formicis ꝛ herpetibᵒ deinde herisipila uera: Et aliqui moderni dicūt q̄ ex sanguine subtili fit herisipila. Et dicūt q̄ Auic] vocat eam spinā:ꝛ hoc inuenit etiam Gal.in 2ᵒ ad glaucōem:hoc tñ mihi non videť veruz propť hoc quia vel in illo sanguine subtili ex quo dicit Gal. fieri herisipilā pdñatur sanguis vel colīa.si sāguis

vna spēs flōis debet dici non herisipila: ꝓbatur h
quia in omni flōe est mala ꝯplo calīa ⁊ humida: ⁊
herisipila calida ⁊ sicca probatur etiam qꝛ i quolibꝫ
humore in quo predñat sanguis predñatur etiaꝫ
complo eius. Similiter in quolibet humore in q
predñat colera predñat eius ꝯplo ⁊ cum i sāguie
isto subtili predñatur sanguis cābitur flōn ⁊ non
herisipila. ¶ Si dicas modo ꝙ in isto sanguine ꝑ
dñatur colera nō habes dicere ipm fore sāguineū
sed colericum: qꝛ vincēti datur denoīatio ꝗre ⁊c.
¶ Et si Auic. ⁊ Ga. dicant ex isto sanguine fieri he
risipilam. dicūt hoc qꝛ ex isto sanguine fit flegmō
quia in multis assiīlatur herisipile ⁊ spāliter assiīla
tur rōe dolōij quia in ista est pūctio sicut in herisipi
la. Et ideo Auic. dixit ⁊ est spina.) in ea est dolor
similis dolori facto ex spina: ⁊ non debes dicere ⁊
est spina. i. herisipila ¶ In multis alijs hoc apa
taliter factum herisipile assimilat quare ex te vid
⁊ quare in hoc tantus dolor causetur ut spina ⁊ h
est notum qꝛ totū hoc ꝓuenit ex subtili ipsius san
guinis quare cum herisipila multū conuenit ⁊ tu
cōsidera. ¶ Colera aūt est humor cal's ⁊ siccus ex
subtiliori ꝑte chili gñat: ⁊ talis humor ē duplex
naturalis ⁊ non nālis. Naturalis humor est cal's
⁊ siccus in substātia subtilis: in colore rubeus de-
clinans ad quādam citrinitatem: in odore ⁊ sapo
re acutus. Non nālis qui declinat ab isto infra ter
minos sue latitudinis quos si transit vel transeat
non est colera ꝑprie: sed est alter humor: fit autē
iste transitus duobus modis vno° per se ⁊ in se fit
alio° ꝑ admixtionem alioꝝ humoꝝ. Per se ⁊ in se
fit colera i naturalis qñ ipa putrefit ⁊ aduritur ⁊
talis dicit colera adusta ꝑ putrefactionem. ¶ Co
lera etiam non nālis ut vitelina in stomacho vel
epate vel venis pōt aduri ⁊ efficit prassina ¶ Et
deinde per maiorem adustionem eruginosa: fitqꝫ
magne malicie: per admixtionem alioꝝ humoruꝫ
fit colla i naturalis cum alter humor aduenit illi
de foris. ¶ Fit aūt hoc multis modis vno° qꝛ fl'a
tenue admiscet cum eo ⁊ efficitur colla citrina.
¶ Alio modo ꝑmiscetur fl'a grossum ⁊ fit colera vi-
telina. Alio modo ꝑmiscet melācolia adusta ⁊ fit
colera adusta ꝑ admixtionem: ex quo patet ꝙ ali-
que spēs apatis possūt fieri ex colla. Primo ex co
lera laudabili quam. G. in 2° ad glaucōem vocat ꝑ
sanguinē subtilem fit uera herisipila. ¶ Secundo
ex colera illaudabili ꝑ admixtionem alioꝝ hūorū
fiūt diuerse spēs apatis vñ si sanguis ꝑmiscet cum
colera ipa vincente fit herisipila flonides. Si fl'a
fit herisipila vndimiades: si melācolia fit herisipi
la sephiloides. ¶ Tertio dico ꝙ ex colla i naturali
ꝑ adustionem vel per admixtionem rei aduste ge
nerantur apata ꝑm tamen eius grossiciem vel sub
tilitatem oēs pustule corosiue: ut sunt herpes ꝑpi
go: ipetigo. assafati. latinū formice ut exterapenti
ce habet. ¶ Cause herisipile note sunt ex dictis in
flōne quare eas nō replico. ¶ Signa herisipili sūt
ista. ¶ Primo color eius est rubeus declinis ad ci
trinitatem. ¶ 2° rubedo est cito euanescēs tactui
⁊ non mirū qꝛ mā solam cutem capit. ¶ 3° tumor
eius non multū transit cutim imo capit solā cuti
¶ 4° caliditas est vehemēs ⁊ est febris ⁊ ē ardor
maior ꝙ̄ in flōne. ¶ 5° pulsatio non est mag quia
mā non multum ꝑfundat: quia multū nō cōpmit
artariā. ¶ Sexto est dolor pūgitiuus ut in flone.
⁊ mordicatiuus ⁊ non extensiuus ut in flegmone
¶ 7° ipa ut plurimū accidit in facie ⁊ incipit a le-
pore nasi deinde expandit ad totam faciem: ⁊ hoc
est ꝑpter leuitatem colle ⁊ facie raritatem. ¶ Pro
quo tamē nota ꝙ in ossibus denudatis herisipila
supueniens malum. ¶ Similiter in herisipila pu-
tredo malum. ¶ Herisipila nāqꝫ uera raro facit sa
niem imo ut in plurib° ꝑ insensibilem euaporatio-
nem terminatur. ¶ Herisipila nāqꝫ hēt quatuor tē
pora ut alia apata quoꝝ signa ex supioribus sunt
nota. ¶ Ultimo nota ꝙ herisipila motus sequitur
motum tertiane qꝛ ad eius mām hēt anologiam.

¶ Capitulum 4m de cura herisipile vere.

Cura herisipile vere quattuor hꝫ intentiones sicut cura ueri
flōnis. ¶ Prima est uitam ordinare
Secūda est mām añtem adequare.
¶ Tertia est mām cōiūctam extrahere. ¶ Quarta ō
accītia corrigere. ¶ Prima intentio ꝑficit cū reb°
declinantibus ad frigiditatem ⁊ humiditatem q
cal'e materie totaliter opponūtur. ¶ Elligat ergo
istis aer frigidus ex spartione folioꝝ salicis vitis
violis ⁊ ro. ⁊ nenufaris: ⁊ dimittat oīa cal'a piguia
⁊ acuta: ⁊ dimittat vinū: utat lactucis portulacis.
cucurbitis ⁊ oībus alijs igrossantibus. ⁊ ispissan-
tibus sanguinem: ⁊ ventrem suū teneat largum ⁊
in oībus alijs rebus honeste viuat ⁊ bñ se habeat
¶ Secūda intentio cōpletur cum euacuatione et
flōia: ⁊ complet in ipa flōia si mā fuerit īter duas
cutes fiat si fuerit necesse ⁊ fiat eodeꝫ modo sicut
dictū est in flōne deinū soluat venter hoc modo.
℞. ellectuarij suci ro. ℥. ij. considera tñ etatem ⁊ v
tutem ⁊ tempus ⁊ dispositionē ventris ⁊ alia ut
liētur 4a. p. ca°. 3°. ad pnci° ⁊ distempet cuꝫ aqua
endiuie ⁊ fiat me. ¶ Aliud solutiū ℞. prunoꝝ da-
mascoꝝ numero. x. tamarindoꝝ recentiū. ℥. vj. zuc
cari viol'. quart. 5. buliant ⁊ facta bulitura colent
⁊ detur colatura illa vigorata cum. ℥. i. vel plus ꝑꝫ
necessitatem ꝑsonaꝝ electuari suci ro. ℞. Sirupus
cōueniens ℞. sirupi endiuie descriptōe mesue. ℥. i
ß. ⁊ distempet cum aqua endiuie: ⁊ fiat sirupus va
let etiam sirupus violatus: oxizacara: simplex ace
tosus. ¶ Tertia intentio completur cum frigidis
repcussiuis in pn°: casibus supius positis exceptis
Et talia debent esse fortiora in herisipila ꝙ̄ i flōe:
quia cal'as est maior ideo ifrigidatio ⁊ stipticitas
debet esse maior. ¶ Emplm dini ꝙ cōuenit in pn°
⁊ in aug°. sed plus in aug°. ℞. ro. malue añ. M. i. ꝯ
coquatur ⁊ icorporent cum oleo ro. ⁊ parū aceti
non nimis fortis: deinde addet pulius corticis g-
natoꝝ ⁊ gallaꝝ ⁊ fiat emplm ⁊ ponat calidū super
locum. Aliud ad idem dini ¶ ℞. farine lentium
pl'. añ. ℥. 2. altee. ℥. 3. bulliāt in aqua ⁊ icorporent

cum oleo ro. ⁊ parum aceti non nimis fortis. Deide addat᷑ pluis balaustiaꝝ ⁊ boli ar. ⁊ fiat ẽplꝫ ¶ Aliud ad idem ⁊ plus valet in pn°. ℞. suci endi/ uie: cucurbite: lactuce malue portulace semp̄uiue ṽge pastoris: solatri iusq̄ami añ: ℨ.i.ʒ. ⁊ fiat epithi/ ma ⁊ ponat᷑ sup locū. ¶ Aliud ꝙ valet in pn°. ℞. aque plantagis: aque ro. añ. lb.ʒ. ⁊ misce ⁊ pone sepe sup locum. Alias formas similes ex te potes facere q̄ɀ tibi dimitto. Guil. de varagna dixit folia lactuce asinini cum farina ordei emplata ɔuenit in pn° Serapio dixit confert herisipile medula pa nis frumenti trita cum rasura cucurbite ⁊ hoc in aug° ¶ Isaac dixit suc° coriandri mixtus cū mica panis ⁊ farina lentium de grossis humorib⁹ ⁊ valꝫ in aug° ⁊ statu. Auic] dixit radix mandragore ita cum aceto supposita. herisipile sanat ⁊ hoc plus i pn° ¶ Constantinus dixit sucus plātaginis cum chimolea mixtus est optimus in herisipila ꝙ in pauꝑibus sum exptus. ¶ Serapio iteꝝ dixit qñ/ do cum endiuia ⁊ farina ordei fit emplm confert herisibile: Bertho. de varagna dixit qñ opium per miscetur cum aceto non multū forti valet herisi/ pile in pn° ¶ Et dixerūt alij antiqui qñ herisipila transit de membro ad membrū ut sepe videt᷑ ⁊ de loco ad locum ṽga pastoris est de melioribus me dicinis. ¶ Si modo mā fuerit in statu vel declina tione tunc ista valēt ℞. farine lentiū pulueris ro. añ. ℨ.iij.ʒ. arnoglose. M.ij. buliant oīa ista ⁊ icor porent᷑ cum oleo ro. ⁊ fiat emplm ⁊ ponat᷑ sup lo/ cum ⁊ valet in statu. Et nō. ꝙ frigida ⁊ humida nō cōueniūt in statu ut aliqui moderni ponūt q̄ɀ ponūt sucum malue ⁊ lactuce valē cū vino ḡnato rum ⁊ cuꝫ vino puo cōi ⁊ hoc non est ueꝝ quia oīa illa sunt fria ⁊ humida: modo fria ⁊ sicca cōpetūt in statu q̄ɀ iam mā cursa est ad locum q̄ɀ indiget resolutione: ideo fria ⁊ sicca cōueniūt uerūtñ illa competūt in pn° si secum ponant᷑ stiptica ⁊ patet causa. ¶ Aliud Auic] valet in declinatōe. ℞. plū/ bi usti suci rute olei ro. añ. ℨ.2. paꝝ cere ⁊ fiat vng° ⁊ sup locum ponat᷑ ¶ Aliud Auic] ⁊ valet in statu ⁊ declinatōe. ℞. olei de merito: suci rute sandoloꝝ alboꝝ ⁊ ru. añ. ℨ.i.ʒ. ⁊ addat᷑ parū cere ⁊ fiat vng° ¶ Aliud vng° ⁊ est de calce ℞. calcis bñ lote. quia nouies de qua sumatur lb.i. olei ro. ꝙ sufficit cere ℨ.2.ᵃ ponat᷑ ad ignem ⁊ incorporet᷑ ¶ Guil. de va/ ragna confert herisipile que iam peruenit ad statuꝫ ut tollātur folia flores ⁊ semen lini ortulani ⁊ co/ quātur in vino post terant᷑ cū farina frumenti vel cum farina molendini q̄ est melior: misceantur ⁊ apponātur ⁊ est exptum. ¶ Auic] stercus pecudis capre ⁊ etiā hoīs valet herisipile q̄ɀ resolutiua sūt dico ego in declinatōe. Kiranus dixit cinis lūbrico rum terestriū cum aceto solutus ⁊ iunctus herisi pilā sanat ¶ Aliud ⁊ valet in statu plus. ℞. florum camo. ro. farine ordei sumac mirtiloꝝ añ. M.i. vi/ olarū. M.i. buliant in vino leui ⁊ fiat emplastrū. ¶ 4ᵃ intentio que est accidentia corrigere sic cō/ pletur Et pmo quia ex nimia inflamatōe sepe loc⁹ mortificatur ⁊ p ɔñs denigrat᷑ ut ergo scias huic succurrere ℞ dico valere ℞. camo. melliloti. fenu greci añ. ℨ.i. malue. M.i. buliant oīa ⁊ cum oleo de camo icorporent᷑ ⁊ fiat emplm cum pinguedīe galline ista dillatant poros ⁊ faciūt mām exalare quia ualet. ¶ Scdm accñs causat᷑ ꝙ accñs est do/ lor dicitur vno° ex conculcatōne materie in loco. alio° ex mala cōplexione calida. 3° modo ex ambo bus modis dico posse causari: si mā fuerit concul cata in loco sic ꝙ causat᷑ dolor que molitiua sunt remouent: sed uide ꝙ dictum est in flōe ⁊ illud hic ualet ¶ Si dolor rōe male ɔplexionis cuꝫ aliqua li cōculcatōe valet hoc ℞. folioꝝ ⁊ radicum iusqui ami añ. M.ʒ. ⁊ inuoluātur in pecia ⁊ postea coq̄n tur in prunis ⁊ misce: aut cum populeōe aut cum asungia non salita ⁊ calida pone sup locum: si do lor sit rōe male ɔplexionis valēt q̄ alteratiua sunt ut oleum ro. violis oleum de nenufare bolus ar. mirtus ⁊ sic de alijs ¶ Aliud accñs est vlceratio si modo accidit ut locus vlceretur q̄ɀ sepe cōtigit curetur cum vnguēto de litargiro posito in ca° de flōne vel cum vng° de calce posito in isto capitulo. ¶ Aliud karthi de varagna. ℞. suci solatri olei ro. añ litargiri ceruse quātum sufficit ad ispissādū ⁊ fiat vng° ⁊ satis utile est. Et hoc de ca° isto.

¶ Capitulum quintum de formica.

Formica ē pustula vel pustule q̄ egrediūt᷑ ⁊ faciunt accidere apa purū ⁊ ambulāt ⁊ fortasse resoluitur ⁊ fortasse vlceratur ¶ Circa quam diffinitionem primo nota ꝙ Auic] dixit formica est pustula ut oñderet nobis formicā esse eminentiā guam: pustula ḡ dicit mihi Eminentiā guam: apa uero dicit mihi eminentiam magnam. Alio° differt pustula ab apate: q̄ɀ ab omni pustula semꝑ ut plurimū aliq̄d egreditur ꝙ indiget exicāi non aūt sic est in apate ¶ Dixit 2° vel pustule iōo quia in membro in quo oritur tale apa fiūt semꝑ vel ut plurimū pustule pue ⁊ multe. ¶ Vñ q̄libet illarum pōt dici formica: ⁊ oēs simul possunt dici formice. ¶ Dixit ḡ formica est pustula vel pustule ¶ Dixit 3° ⁊ facit accidere apa purū alia lrā hrēt: ⁊ facit accidere apa puum. ¶ Si habet᷑ purum et illud ueꝝ est de vna specie formice. s. ambulatiua: illa enim fit ex pura colera: apa ergo purum est ¶ Si hētur paruum credo istud melius ē ⁊ tūc uerū est de omni spetie formice q̄ɀ oīs formica est apa p uum ¶ Dixit 4° ⁊ ambulat ⁊ fortasse vlcerat ⁊ for tasse resoluit᷑ pro cuius noticia nota ut in ꝓposito capitur formica est duplex: quedā est ambulatiua ⁊ quedam corrosiua: ⁊ dicit᷑ ambulatiua quia am/ bulat sine corrosione ¶ Alia dicitur corrosiua q̄ɀ ambulat corrodendo continue ex quo patet ꝙ q̄lꝫ est ambulatiua q̄ɀ q̄libet ambulat aut corrodēdo aut non. ¶ Si corrodendo corrosiua vocat᷑: si non ambulatiua vocatur ¶ Ex quo patet ꝙ formica aut ābulat si mā fuerit colerica pura aut vlcerat si mā fuerit adusta: aut resoluit si fuerit subtilis multum ¶ Pro quo nō ꝙ formica fit ex mā cole/ rica q̄ colera si nō fuerit adusta: sed fuerit pura fit

formica: sed si mã corrodat fit formica corrosiua ⁊ illa talis tardioris est curationis: ⁊ non miruȝ q2 materia est grossior ⁊ ideo tardius resoluit ¶ Ex quo patet ꝙ lõgitudo curationis vel breuitas curationis apatis attenditur penes grossiciem vel subtilitatem humoꝝ facientiũ ipm apa. quanto ꝑ apa fuerit ex humore subtiliori tanto facilius ⁊ citius curatur ⁊ si oppositũ ꝑ oppositũ curabitur ¶ Ex quo patet ꝙ cã formice ut in ꝓposito ꝑtinet est colera naturalis vel ñ nãlis ut põt patere ex dictis. ¶ Signa sunt hec pmũ est sũptum a colore eius: color eius est declinãs ad citrinitatẽ ⁊ sm ꝙ plus vel minꝰ fuerit ĩ cola sm ħ plus vel minus decliat ad citrinitatem ¶ Secũdũ signũ sũptũ est a figura radix eius est lata ⁊ caput eius est acutum: ⁊ loqr de hijs duabꝰ spẽbus. ¶ Tertiũ signũ est sumptuȝ a pũctura: ac si quis pũctus esset a formica ⁊ scdm aliquos ab ipso accidente: q2 a pũctura nomẽ formice assumpsit.

¶ Capitulum sextum de cura formice.

Cura istaruȝ formicarũ tres habet intentiones ¶ Prima est vitã ordinare ¶ Secũda est mãm añtem adequare. ¶ Tertia ẽ mãm facientẽ pustulã totalit̃ remouere ¶ Prima intentio cõpletur ut dictũ est de herisipila ⁊ cõclusiue utat̃ rebꝰ fris ⁊ humidis. ¶ Secũda intentio cõpletur cum rebus euacuãtibꝰ colerã ut est dictũ valet etiaȝ hoc. ℞. aque casei seu seri caprini. ʒ. ij. scamonee gra. i. s. ⁊ distempetur cum illa aqua et fiat medicina ⁊ hoc est solutiũ ¶ Ha. ꝙ fecit i vna muliere romana. Etiã suci ⁊c. valet mõ dicto in caº de herisipila. ¶ Si uero formica fuerit corrosiua valet cõfectio Amech ¶ Sirupus vio. sirꝰ acetosus sirꝰ de endiuia. sirꝰ de nenufare in ħ tali cãu multũ valent ¶ Tertia intentio cõplet̃ hoc mõ: ut dicũt magri ¶ Primo emplm qđ cõuenit i pnº. si locus non sit vlceratus. ℞. lactuce sempuiue solatri añ. M. i. pistent̃ aliquãtulũ ⁊ exprimãt̃ ⁊ cuȝ eis incorporetur pulnis balaustiaꝝ ⁊c. cũ oleo ⁊c. fiat emplm ¶ Aliud Auic. ℞. lactuce sempuiue solatri nenufaris taurub. pistent̃ oia ⁊ sup ponatur isto mõ. cõuenit in statu ⁊ in augº ⁊ in declinatiõe loco non existe vlcerato. ℞. farine ordei. ʒ. i. pulueris corticũ gnatoꝝ. ʒ. s. extremitates uitis recentes vel sicce ⁊ puluerizet̃ sicca extremitas uitis: et bulliant cum aqua ⁊ cum oleo ⁊c. incorporentur ⁊ fiat emplm ¶ Aliud ad idem dini. ℞. farine lentium. farine ordei pul. ⁊c. pul. corticũ gnatoꝝ añ. ʒ. ii. arnoglose. M. i. ⁊ si uis addat̃ rubus ⁊ incorporetur cum oleo ⁊c. ⁊ fiat emplm ¶ Aliud emplm de arnoglosa Auic ⁊ dini. ℞. arnoglose lẽtũ panis furfuris pulueris gallaꝝ añ ptes equales bulliant in aqua ⁊ cuȝ oleo ⁊c. fiat emplm Auic dixit cinis salicis linitus cum aceto forti remouet formicã. Bertho. dixit ꝙ liniat̃ cum aliquo rob stiptico. Serapio dixit lac ficus agrestis confert formice ⁊ non sinit eam dillatari in carne qñ linitur cum eo circũquaqꝫ ⁊ maxime quando miscetur cum eo pinguedo porci: fit etiam emplm de ficubus imaturatis que cadũt de plãta acutis ⁊ farina frumẽti ⁊ vino ꝯfert formice ¶ Guil. de varignana cinis etiam ramoꝝ ficus cum pinguedine ipositus subito tollit ambulatõem formice Auic dixit ꝙ acetũ ꝓhibet oẽm ambulatõem ¶ Aliud vngꝰ Guidõis ℞. olei ⁊c. cere añ. ʒ. ij. coliquet̃ cera cum oleo. deinde addatur pulnis litargiri ceruse pulnis corticuȝ gnatoꝝ ⁊c. ⁊ fiat vngꝰ Emplm qđ cõpetit si vlceretur siue corrodatur Auic. ℞. fa. thur. ʒ. i. mellis ʒ. s. icorporet̃ cum aceto non nimis forti ⁊ aqua currenti ex uite ⁊ fiat emplm. ¶ Aliud Auic. ℞. fel irci rute. M. i. nitri piperis añ. ʒ. ij. ⁊ misce cũ vrina pueri ⁊ cum aceto modico ⁊ postea facias emplm. Aliud ℞. stercoris ouiũ stercores vaccini pascentis herbas calidas ⁊ icorporet̃ cum aceto ñ nimis forti ⁊ fiat emplm ¶ Deffensiuũ hoc ponat̃ circa locum ℞. boli. ar. terre sigillate ⁊ icorporet̃ cum aqua ⁊c. liquido modo ⁊ fiat deffensiuum et supponat̃ in pte sana: si cum bolo armeno ⁊ terra sigi. ⁊ cera fieret vngꝰ melius esset. ¶ Serapio dixit qñ amigdale amare miscent̃ cum melle cõferunt vlceribus fraudulentis ⁊ formice. Et dixit etiã qñ fit emplm cum camepitheos ⁊ melle conglutinat̃ vlcera ⁊ ꝓhibet dilatatõem formice fieri i corpore Guil. de va. qñ cortex pini tritur ⁊ miscetur cum calcanto añ ptes equales ⁊ cum oleo de mirto ⁊ ꝯficitur vngꝰ ꝓhibet vlcera que dicũt̃ formice: ne augeant̃ in corpore: ⁊ hoc etiam dixit Serapio: et si ista non ualerent ponãtur trocisci andarois ℞. corticum granatoꝝ. ʒ. 4. aristologie gallarum nõ pforataꝝ. ʒ. 8. salis armoniaci thuris albi is iameni añ. ʒ. x. calcãti mirre añ. ʒ. ij. trãt̃ oia ⁊ ꝯficiant̃ cum vino dulci vel aceto ⁊ oleo ⁊c. ⁊ fiant trocisci ⁊ postea dissoluat̃ cum aceto non forti ⁊ ponatur sup locum si fuerit opportunũ ⁊ ualet etiam i pruna ⁊ igne psico. valent etiã troc caliditõnis cuius hec est recepta ¶ ℞. calcis non extincte. ʒ. x. de tribus arsenicis. ʒ. s. accacie. ʒ. 2. s. cõficiãtur oia cuȝ aceto vini ⁊ postea dissoluãtur cum aqua calcis ⁊ alchali. Et fiat modo isto hec aqua ponẽdo calcẽ ⁊ alkali in aqua agitetur totũ simul ⁊ postea colet̃ ⁊ hẽs aquã alkali ⁊ ex illa collatura hñ icorporet̃ res predicte ⁊ fiant troc ¶ Modus alius etiã est G. in sexto ad glauconẽ: ⁊ si iste modus non ualet: oꝫ te transire ad arsenicũ ¶ Et dixit haliab vel ad ferrum ignitum ⁊ dixit Gal. in 2º ad glauconem. Modus aũt ponendi arsenicũ declarabit̃ iferius in capitulo de carbũculo.

¶ Capitulum septimũ de formica miliari.

Sequitur sermo de tertia specie formice q̃ dicit̃ miliaris ¶ Et est ista formica pustula pua similis milio in colore: ⁊ quãtitate: hẽt nãqꝫ vnam eminẽtiã puam similem directe milio ⁊ iõ ad similitudinẽ illius dicta est miliaris. ¶ Fit aũt formica ista ex mã colerica mixta cum flãte cum

aliq̄li melı̄a. ħ nāqꝫ formica ē tardioris resolutōis q̄ꝫ sint alie ⁊ hoc est rōe materie grossioris ⁊ sicut ambulatiua transit ad corrosionē ita ista miliaris ad corrosiuā transit licet tñ difficilius:qꝛ ista mā difficilius aduriť. ¶ Si tñ adurať efficit inter oēs formicas peior ⁊ non mir̄ quia rōne sue grossiciei difficile ⁊ ualde difficilius erit resoluere mām illā formice miliaris q̄ꝫ ambulatiue vel corrosiue q̄re peior erit rōe ğ grossiciei plus figiť ⁊ corrodit:q̄re peior. ¶ Sufficientia ğ formicarū sic pōt hr̄i oīs formica:aut est ex colera solū aut ex colera mixta cum flāte vel melı̄a. melı̄a tñ semp vincente. ¶ Si ex colera solū hec est duplex:qꝛ vel colā naturali ⁊ sic hēo formicā ambulatiuā:vel ex colā nō nāli ꝑ adustionem ⁊ sic hēo formicā corrosiōem. ¶ Si aūt ex colera mixta cum alio humore sic hēo for/micam miliarem:⁊ licet alie spēs repiant ut ē potalis ficalis botoralis oēs iste ad miliarē reducūť vñ poralis diciť ab illo accñte apparente in ea q̄a ipsa pendet ut porꝰ:⁊ ita ficalis diciť ad silitudiē ficus. sig̃ miliaris sūt ista color eius nō ē multū citrinis rōe flātis imo ad aliquā albedinē dcliat. ¶ Secūdum signū est:ista formica cōtineť magis intus q̄ꝫ alie rōne grossiciei materie q̄ ut sepe uidi ꝯtuatur inter pellem ⁊ carnem ⁊ in pelle illa appꝫ vna pustula ut gñꝰ millij ⁊ sub ista pustula inter carnem ⁊ pellem est cōcauitas satis notabilis. Tertiū signū est in ista formica non est magis in/flamatio nec tāta sicut i alijs rōe flātis secū mixti.

¶ Capitulum octauū de cura formice miliaris

CUra formice miliaris cū tribus intentionibꝰ cōplentur. Prima est uitam ordinare Secunda est mām añtem euacuare ¶ Prima intentio ꝯpletur ut dictum est in alio ca° ut bñ ⁊ honeste se ha/beat ut in alijs. ¶ Scda intentio cōpleť cum solu/tiuis ⁊ sirupis Medicina solutia Auic] ℞. el'ctij suci ro. turbit ꝑpati añ. ʒ. i. considera semp ꝑsonā etatem virtutem eius ⁊ distempeť cū decoctione thimi epithimi ⁊ polipodij:⁊ tūc hēs intentionē ad colerā flā ⁊ mľiam ut notū est. ¶ Item ualet ħ ℞. pillar aggatiuar pillar de fumo tre añ ʒ. i. 5. ⁊ misce ⁊ fiant pille. 7. ¶ Tertia intentio cōpletur cum empl'is ⁊ linimentis. linimentū Auic] in p̄n° ℞. gallar nucis cipressi fructus tamaristi:corticū granator boli ar. añ ptes equales decoquanť oia ista cum aqua ro. ⁊ aceto non forti ⁊ fiat linimētū. Aliud Auic] in statu ⁊ declnatōe. ℞. basilicōis ru/te vitrioli triti siue calcadis misce oīa cum aqua currente ex vite ⁊ fac emplm ⁊ pone in loco. ¶ Aliud Auic. ⁊ Guidonis ℞. aquā currētem ex vite cum conburiť sup locum. Et dixit Guido q̄ si cū ea capita pisciū salitor ꝑmisceanť multum valet. ¶ Aliud theodorici ℞. mille folij paritarie añ. ʒ. M i. parū salis ⁊ incorporenť cum aqua currente ex vite ⁊ fiat emplm ⁊ in botorali multū valet. Aliud Auic. in declinatōe exiccat saniē fortiter. ℞ floris eris sulphuris citrini adusti partes equales misceanť oīa cum aqua currente ex vite vel cum vino pontico ⁊ fiat linimentū. Et circa locū appone deffensiuū factum ex bolo ar. ⁊ terra sigillata ⁊ aqua ro. ⁊ est abile in hoc loco ¶ Cura corrosiue miliaris si modo formica efficiať corrosiua ⁊ non pōt curari modo dicto. recurre ad trociscos an/daroīs vel calidicōis. Et si illa nō valent ponatur arsenicū vel remoueať cū ferro ignito ⁊ remoueatur escara ⁊ cureť ut alia vlcera curanť ⁊ tractatꝰ de vlceribus hic est utilis:⁊ isto modo est necesse ponere arsenicum sepe ⁊ non est ita necesse in alia formica:quia mā non est ita grossa:⁊ ideo est mag apta resolutōi ⁊ ista hic sufficit.

¶ Capitulum nonum de igne persico.

IGnis persicus siue ignis sacer: siue pruna coīter ī meliori suo significato capiunť ꝑ omni pustula corrosiua uisicāte adueniente ⁊ faciente accidere escarā sicut conbustio ⁊ cauteriū. Et ut tu videas bñ ⁊ deinde scias bñ differentiā inter ignē ꝑsicum ⁊ prunā ¶ Primo dico q̄ pruna est nigre radicis: ⁊ est inflamata inflāmatōe tendente ad rubedinē alqualiter ¶ Ignis ꝑsicus est pustula hñs radicē ad aliqualem rubedinē ¶ Dico 2° q̄ pruna ⁊ ignis ꝑsicus factū secū differūt fm magis ⁊ minus fiūt enim ex mā colerica ad usta q̄ꝫ ignis ꝑsici ⁊ ponūs magis ad nigredinem ⁊ per hoc habes hor cās ¶ Dico 3° q̄ recte appellať illa pustula pruna que ē maioris adustiōis ⁊ nigredinis quia assimilatur prune ignis ⁊ eius sube. ¶ Ista aūt pustula q̄ non est tante nigredinis nec sic adusta vocať ignis ꝑsicus qꝛ assimilať flame ignis in colore:quia tendit ad aliqualem rubedinē sicut flāma ignis:⁊ in sba silľatur quia est ex mā subtilior ⁊ accutiori q̄ꝫ pru/na:quare ignis ꝑsicus vocať ⁊ ex hoc pꝫ q̄ ignis ꝑsicus citius curať ⁊ mā eius citius resoluiť q̄ꝫ materia prune ⁊ non mirum quia est subtilior ¶ Sigā prune sunt ista in ipsa pruna non est eleua° multū sensibil' imo q̄si quedā cōpressio ⁊ nō mir quia mā est mľica ꝑ ustionem factam ¶ Secūdū signū est in ea quedā asperitas ut in impetigine qꝛ tumor non apparet. sensibilis qꝛ vna ps elleuatur ⁊ alia deprimitur ut fit in re aspera ¶ Tertiū signū pustula illa est magis inflāmata tñ circa locum ꝑmū signū ignis ꝑsici est quia in eo ē eleuatio ma/nifesta:⁊ non mirū illud est apa. ℞. colā generatū ⁊ non multū ad usta ¶ 4m signū est q̄ in igne persico diciť esse crusta cum inflamatōe aut vesica cū inflamatione ⁊ pruritu satis manifesto.

¶ Capitulū. x. de cura ignis ꝑsici siue ignis sacri.

CUra ignis ꝑsici ⁊ prune tres habꝫ intentiones ¶ Prima est de/bita admistratio sex rer non nālium 2a est añcedentē mām adequare. ¶ Tertia ē materiā cōiūctam regere ⁊ gubernare Prima intētio cōpleť cum frigidis ⁊ humidis ⁊ eius dieta sit

valde subtilis ut sanguis eius subtilietur quia est necesse et respiciat se a carnibus et animo: et utatur lactucis et alijs his similibus. et bene et honeste se habeat in alijs

¶ Secunda intentio completur cum euacuatiuis. fac ergo flobotomiam in principio de parte opposita ne materia ante ad coniunctam transeat et hoc ut scieris quod hec materia fuerit venenosa: quia ipsa sepe est venenosa ¶ Si vero occurras non in principio sed in fine augmenti vel in statu tunc fac flobotomiam ex eadem parte quia tunc vis euacuare materiam coniunctam et non antecedentem: quia ipsa tota ad coniunctam transit vel quasi tota.

¶ Solutiuum. Recipe electuarij suci rosarum. sene preparate ana ℥.i. misce et distemperetur cum aqua endiuie et fiat medicina.

¶ Electuarium suci rosarum tantum de per se tales humores educit. Sirupus conueniens. Recipe sirupi endiuie. sirupi simplicis acetosi ana ℥.i. et distemperetur cum aqua endiuie et ordei: potio subtiliatiua sanguinis. Recipe aquam ordei aquam melonis aquam cucurbite assate in furno mucilaginis psilij et fiat potio: ista subtiliat sanguinem.

¶ Tertia intentio completur cum emplastris et alijs. Emplastrum quod conuenit in principio. Recipe farine lentium fabarum partes rosarum farine ordei ana ℥.5. arnaglose. M. i. mirti gallarum ana ℥.5. et cum oleo rosarum fiat emplastrum ¶ Aliud dini. Recipe farine lentium et permittatur stare in aqua per vnam diem: et postea coquatur in illa aqua. et coquatur arnoglosa rosarum. pulueris gallarum usque ad spissitudinem et cum oleo rosarum. fac emplastrum super locum ¶ Aliud emplastrum de arnoglosa Galeni. 9° terapentice: et Auicenna hic Recipe arnoglose lentium panis furfurei ana partes equales Auicenna addit gallas et ex omnibus fiat emplastrum cum oleo rosarum. et ponatur super locum ¶ Aliud Auicenna et valet in principio augmento et statu Recipe granatorum acetosorum et bulliant in aceto et pistetur et fiat ad modum emplastri et liniatur super peciam et ponatur super locum. Et ualet etiam mirabiliter emplastrum de lentibus positum in capitulo de formica et sum expertus. Aliud linimentum. Recipe gallarum rosarum. et bulliant in aceto vini et addatur parum pulueris albuminis çuccari et fiat linimentum ¶ Amplius dixit ad ignem persicum siue sacrum: et timeas que puerorum capitibus sunt mundat. herbe rute siluestris. M. i. in olla noua mitte et aque. ℥. xx. tantundem mellis adiecto et fac ut tepescat vide terminum et fac bibere et plures poteris sanare. Dia. dixit ruta ignem persicum et tineam aufert.

¶ Bertho. de vari. addit sucum maratri et dixit etiam lenticula putrida vulnera et cancrenas mixta aqua maria curat ignem persicum et foruncùlos ¶ Et dixit etiam quod sempuiua curat ignem persicum. Et dixit etiam hoc de matricaria. Et dixit etiam quod fomentum aceti curat ipsum. Et dixit etiam quod coriandrum humidum mixtum cum pane tritici et emplastrum curat ipsum. Et dixit etiam folia utriusque papaueris. Et dixit etiam quod sucus plantaginis mixtus cum suco abscinthij et chimolea confert igni sacro. Et dixit etiam folia malue cum pauco oleo trita et supposita confert igni sacro. Et dixit etiam folia uiole cocta cum oleo rosarum conferunt. Et lenticula aque ualet igni persico. Folia etiam vel flores rubi cum melle ualent. Et dixit lactuca trita cum sale et supposita confert illud ualet in statu et augmento etiam ¶ Et dixit rasura cucurbite mixta cum pane confert ¶ Auicenna farina lupini cum farina ordei confert igni persico. ¶ Serapio dixit farina orobi mixta cum melle eradicat ipsum Constantinus dixit quod oleum de frumento: et oleum de cicere etiam valet ¶ Ber. de va. acatia lota et mixta cum aliquo vnguento frigido sicut cum rosarum. et alijs multum valet ¶ Erugo ferri trita et permixta confert igni persico. dixit etiam sal cum aceto permixtum curat ipsum ¶ Et nota quod aliqua istorum simplicium conueniunt in principio aliqua in augmento. aliqua in statu. aliqua in declinatione. et tu ex te uide. Aliud quod conuenit in statu et maturat. Recipe ficuum: vue passe mundate nucis recentis vel foliorum eius vel antiquas si non habes recentes: farine orobi partes equales coquantur in vino et fiat emplastrum super locum: si modo fuerit motio conuenit hoc mundificatiuum Recipe secundum Guidonem. Recipe suci apij mellis farine ordei omnium quantum sufficit incorporentur et fiat vnguentum

¶ Si accidat modo quod caro corrumpatur in loco quia putrefiat Recipe trociscos require in capitulo de formica et ibi habes descriptionem calidicois et super pone ¶ Et si fuerit necesse scarificare facies et laues cum aqua maris vel lisiuio ne sanguis iste congelatus maneat in loco deinde ponas trociscos dictos dissolutos cum vino.

¶ Emplastrum quod remouet escaram hoc pacto remoueatur escara cum isto Recipe farine orobi. mellis ana partes equales capiatur aqua que sufficit ad inspissandum et bulliat parum et fiat emplastrum ¶ Aliud Guil. de va. quod remouet escaram propriam. Recipe picis passularum mellis ana. misceantur et supponantur: omnem escaram aufert et ad sanitatem perducit humiditatem corruptam consumendo et escaram factam vi materie remouendo ¶ Aliud ad idem ut dixit Alli. Sauina valet in igne persico vel in igne sacro et putrefactioni et polippo et eleuat pustulas ignis sacri ¶ Apulius si sit cum melle illinita mirabiliter facit: circa ante locum quando ponuntur trocisci illi ponatur deffensiuum. Recipe boli ar. aque rosarum. et parum aceti et misce et pone in parte sana facta mundificatione conuenit diabotion de quo Auicenna facit mentionem. licet Auicena receptam non ponat cuius hec est recepta. Recipe thuris. yreos. aristo. ana ℥. 5. armoniaci quarto. i. incorporetur cum cera etiam fiat vnguentum. valet etiam vnguentum de litargirio superius positum in capitulo de flegmone in fine et vnguentum de calce positum superius ¶ Aliud mirabile vnguentum ¶ Guil. de va. Recipe calcis abbite cum aqua dulci septem vicibus collate etiam et extincte. 7. vicibus. ℥. 3. olei rosarum. ℥. 6. foliorum sicle. ℥. 2. cere. ℥. 3. frangantur terrenda et fiat vnguentum vel iunctio.

¶ Capitulum. xi^m. de vesicis et inflationibus.

Accidunt vesice ex ebullitione humorum colericorum subtilium ex qua ebullitione eleuatur materia penetrans carnem et quia est rara retinetur in cuta que est spissa et fit inflatio aquosa in qua est aqua subtilis et illa proprie est de vesica et similatur vesicis que accidunt ex adustione ignis ut dicit rasis capitulo de vesicis ¶ Inflatio autem fit ex humoribus magis grossis quia loco aquositatis est quedam verulentia quia quidam sanguis subtilis ad modum aquositatis et ideo ista inflatio magis profundatur:

Mundificatiuum

Emplastrum ad escaram

q̄ p̄ma: quia est ex humoribus magis grossis. vñ illa nō est proprie sed inflatio. ¶ Et ideo Auic. fac capitulum intitulatum de vesicis ⁊ inflationibus. ¶ Differunt ergo vesica ⁊ inflatio: quia vesica hēt fieri ex humore colerico subtili: ⁊ quia mā hec est inter ueram cutim ⁊ ymen que est non uera cutis ¶ Inflationes autem sunt ex humoribus magis grossis non potentibus ueram cutem penetrare quare generantur.

¶ Capl'm 12ᵐ de cura vesicaꝝ ⁊ inflationum.

Cura vesicarum et inflationum habꝫ tres intentiones sicut dictum est in formica ¶ Et quo ad p̄mas duas regatur ut dictum est in formica scilicet quo ad vitam ⁊ quo ad flōiam ⁊ quo ad solutioneꝫ vētris ⁊ quo ad sirupos. ¶ Tertia intentio cōpletur cuꝫ empl'is ⁊ alijs cōuenientibus. ℞. lentium folioꝝ ramorum granatorum vel corticum eorum mirti ꝫo. añ quātū uis decoquantur in aqua ⁊ fac empl'ꝫ cum oleo ꝫo. ℞. fa. lentium fabarum pulueris cor ticum granatorum añ. ʒ. 3. ⁊ incorporentur cum oleo ꝫo. ⁊ fiat empl'm ¶ Et nō q̄ ex omnibus istis pulueribus scilicet gallarum ꝫo. cipressi mirtilloꝝ ⁊ cum cera ⁊ oleo possunt fieri vnguēta ⁊ valent n̄ tñ tantum sicut empl'm: ⁊ hoc est notum itelligēti ⁊ consideranti bene ⁊ in omnibus capitulis lect. ⁊ legendis sicut est modus intellectus ¶ Nō etiā q̄ empl'a que conueniūt in p̄nº formice. ɔueniunt etiam hic ut patet bene consideranti quare hic ap plicentur qñ est opus. ¶ Si in vesicis siue inflatio nibus erunt vlcerationes hoc Auic. ualeret ℞. li targiri lib. 5. olei ꝫo. ʒ. 8. decoquatur lartigirum ⁊ facta decoctione addatur arsenicum vel yreos ℥ q̄ uis ⁊ fac vnguentum ¶ Aliud ℞. fimi caprini triti. yreos armoniaci ⁊ cum melle incorporētur ad inuicem ⁊ fiat empl'm ⁊ ponatur super locum: ⁊ conuenit testiculis. vge ⁊ ano ⁊ labio ⁊ valet hoc quādo vesica est vlcerata ℞. vitrioli citrini nitoli al. añ. parꝫs. 6. florum ꝫo. per. 2. t'rantur bñ ⁊ cuꝫ aqua p̄misceantur ⁊ fiat medicamē. Et hoc facto prosequaris ut in alijs vlceribus que i simili loco fiunt ¶ Dico etiam q̄ empl'a cōuenientia formic. corrosiuis cōueniunt etiam in vesicis vlceratis et flōibus. ¶ Et si caro in vesicis vl' inflationibus sit corrupta ualet hoc lenitiuū. Et est Auic. ⁊ reōuet carnem malam ⁊ escaram ℞. aloes sarcocolle. oli bani cerusse ueridis eris. añ. ʒ. 5. boli ar. ʒ. 2. incor porenē cum vino ⁊ fiant torusci deinde dissoluanē cum aqua ⁊ aceto ⁊ fiat linimentum ⁊ ponaē sup locum ponendo epithīa super epithīaꝫ ¶ Et licet isto modo possit remoueri caro mala cuꝫ alijs tñ superius dictis pōt remoueri caro ¶ Et etiam cuꝫ alijs: quia cum vnguēto egiptiaco posito in capl'o de cancrena ⁊ cum vitriolo conbusto vel non con busto ut necessitas loci indicat ⁊ sic etiam cū alijs ¶ Remota carne ⁊ facta extensione consolidetur locus cum vnguētis. considerata tamen cōplexōe membri ⁊ eius natura.

¶ Capitulum 13ᵐ. de essere.

Essere est pustula parua lata q̄i sicut vesica licet a vesi ca differat: quia a vesica egrediē humi ditas ⁊ aq̄a p'ima ab illa uero caro egreditur ¶ Est enim essere pustula similis pustule causate a pūctura urtice uel vespe ⁊ formice etiam ¶ Et iste pustule accidunt in vno loco ⁊ sunt tres quatuor vel plures: ⁊ aliqñ capiūnt magnam p̄tē corporis ⁊ aliquādo totum ⁊ angustiam faciunt ⁊ in ħ hēs differentiam a vesicis ¶ De aūt pustule solent vo cari sirra: ⁊ fiunt aliquando a materia flegmatica salsa: ⁊ aliquādo a sanguinea que materia fl'atica facta est salsa p adustionem colē ¶ Eius angustia est magis de nocte q̄ꝫ de die ut dixit Rasis: ⁊ ratio quia de nocte porri sunt clausi ꝛatōne frigiditatis aeris cuius ꝛōne clausure retineē materia ⁊ non exalat ⁊ tristiciam siue angustiam causat ⁊ ex hoc potes inferre q̄ balneum aque calide iuuat istos quia porri apperiūtur ⁊ tunc materia exalat ꝛōne cuius nō causatur angustia: verū tamen nota q̄ si essere fuerit sanguinea ⁊ non facta fuerit flōia in augmento eius patiens ad tertiam deueniet ⁊ nō mirum quia sanguis faciens ad col'am cōuertitur q̄re fit terciana ¶ Et ex hoc patent signa ⁊ cause ip̄ius essere ⁊ de eo plus non loquor.

¶ Capitulum. 14ᵐ. de cura essere.

Cura essere duas habet i tentiones. Primam est uitam ordinare. ¶ Scd'a est materiam euacuare exñtem ad intra ⁊ incipio a secūda intentione ¶ Primo facias flōiam de ve na cōi quoniam essere non causatur nisi propter ebullitionem sanguinis ¶ Deinde fiat solutio ven tris isto modo ℞. electuarij suci ꝫo. ʒ. iij. vel plus ℥ necessitatem: ⁊ fiat medicina ut dictū ē i herisipila ¶ Alia intentio completur cum rebus ingrossan tibus sanguinem: vtatur vino granatoꝝ agresta lacte acetoso ⁊ decoctione lentium ⁊ frumenti ut aliquādo sum expertus ¶ Cibaria cōuenientia sūt ℞. lentes ⁊ decoquātur cum aceto ⁊ comedat eas ⁊ respiciat se a calidis conclusiue ⁊ utaē frigidis. ¶ Troscisci Auic. cōuenientes ℞. trociscos. 3. i. ⁊ cum vino granatorum dentur ad bibendum. ¶ Constantinus folia oliuarum uiridia vel sicca ita ⁊ supposita conferunt essere ⁊ formice ¶ Serapio dixit quando folia caulis bene pistātur ⁊ fit ex eis solis empl'm aut cum sauic curat scabiē ⁊ siriem. ¶ Aliud dixit etiam si folia ficus ponuntur super essere ⁊ super vlcera grossaruꝫ hūiditatū. Et dixit etiam Coriandrum cum melle ⁊ oleo ɔfert sirie ⁊ vesicis ignis ¶ Dia. dixit empl'm factum de coriā dro humido cum melle ⁊ passuris cōuenit sirie Serapio dixit quando fit empl'm cum porris ⁊ su mac aufert verucas ⁊ confert sirie uel curat.

6

Ber. dixit sint folia porrorum non transplantatorum simodo materia faciens essere sit flegmatica salsa curatur isto modo. primo recipiat pillulas de fumo terre vel confectionem amech et sirupus sit de fumo terre et sit cum aqua endiuie et fumi terre et vinus turbit in hoc casu etiam ualet. ¶ Potio Auic. R. mac. et cum aqua pluuialia detur ad bibendum iterum valet crocus cum aceto si detur ad bibendum.

¶ Alia potio Auic. R. calcanti spodij zo. rubearum an. ʒ. 2. camphore ad pondus. iij. granatorum detur infirmo pacienti esseram ex materia flegmatica baurachina. ¶ Et nota quod in hoc casu non competunt localia: ut patet de mente Auic. quod essere non sunt nisi pustule plures puncture formice vel nerue nisi ad apostema deueniant. Et nota etiam quod in casu in quo materia currat ad unum locum que eleuatur ex ebullitione ipsius sanguinis debes videre speties apostematis et secundum speciem eius debes procedere in temporibus suis et euacuationibus ut notum est ex dictis et dicendis.

¶ Capitulum. 15m. de cancrena.

IN hoc autem loco loquitur de cancrenis aschachilo et estiomeno eo quod ex apostematibus et pustulis dictis sequitur cancrena aschachillus et estiomenus quia maxime ista sunt vie in putrefactionem membri: quia dixit Auic. sermo istorum est proportionalis quodam modo. i. habet similitudinem ex eo quod ad illa sequuntur ista ut dictum est: et ex hoc patet responsio tacite questioni que posset hic moueri quare facit hic mentionem de cancrena ascachilo cum ipsa sint vlcera et non apostemata. patet responsio ex dictis nunc. ¶ Et etiam possumus dicere quod sicut ignis persicus et pruna differunt secundum magis et minus ita et cancrena aschachilus et estiomenus differunt secundum magis et minus: et ideo sermo istorum. s. cancrene et aschachili et estiomeni est proportionalis illi sermoni de igne persico et pruna quia sicut ignis persicus et pruna differunt secundum magis et minus sic cancrena aschachilus et estiomenus.

¶ Et ex hoc si consideres bene habes differentiam inter cancrenam aschachilum et estiomenum. Generantur ergo ista ex corruptione complexionis membri vel ex prohibitione ipsorum spirituum uitalium non potentium transire ad ipsa membra vel etiam ratione utriusque. ¶ Si autem secundo membri sit corrupta remanet membrum ineptum ad recipiendum operationes anime et ideo ad mortem tenditur que complexio membri corrumpitur ex eo: quia medicus apponit istis apostematibus rem frigidiorem quam requirat dispositio membri. quare constipatur membrum et prohibet spiritum uenire ad ipsum et hoc sepe accidit ambulantibus per niuem. ¶ Secundo corrumpitur complexio membri: quia vlcera indigent sepe exiccatione et medicus apponet eum vel aliud. quare capitur humiditas ex qua generabitur putredo multa corrumpens complexionem membri et non solum ex nimia inflatione vel putrefactione corrumpitur membrum: sed etiam ex nimia calefactione et exiccatione et etiam ex mala qualitate materie que sepe venenosa est et tu considera etiam in istis et alijs. ¶ Corrumpitur etiam membrum. 3o ut dixit eo: quia prohibetur spiritus uenire ad membrum que prohibitio fit duobus modis. vno a causa primitiua: ut nimia strictura membri que strictura prohibet spiritum venire ad membrum.

¶ Alio ratione opilationis existentis in membro: et hoc etiam notum est. Et ex hoc inferas quia corruptio in membro fit tribus modis. ¶ Vno ratione corruptionis complexionis particularis in membro. ¶ Secundo modo ratione prohibitionis aduentus spiritus ad membrum. ¶ Tertio modo ratione utriusque. ¶ Dico quod cancrena est quando caro membri et cutis est corrupta pro parte et tamen non est sic corrupta quod perdatur adhuc sensus membri et tunc cancrena vocatur: fit autem cancrena non incipiendo: sed ut in pluribus per uiam consecutionis quia consequitur ad apostemata dicta. ¶ Quando ergo vides apostemationem fuisse cum dolore et fuisse magnum et videris totaliter priuationem digestionis si modo dolor incipit minorari et pro parte tumor et color incipit alterari ad nigredinem vel uiriditatem tunc dicas locum ad cancrenam deuenire. ¶ Quando modo corrumpitur caro ita quod totus sensus carnis remoueatur tunc dicas fore aschachilum et tunc corruptio est usque ad os. ¶ Et quando locus incipit remolire et humectari et tensio remouetur tunc cancrena et aschachilus transit et putrefactio confirmata est. ¶ Quando caro et ossa et nerui sunt corrupti tunc dicitur estiomenus ut dixit Albucasis quia hostis hominis et ex hoc patet quod vnum istorum est via ad aliud. vnde cancrena est via ad aschachilum Aschachilus ad estiomenum. ¶ Quare sub vno capitulo sunt situati. ¶ Et quando in estiomeno est fetor dicitur esse inseparabilis: et quod putrefactum est sui acuitate ad partem sanam procedit et ex hoc arguas humorem fore grossum et acutum: perambulat igitur illa corruptio per membrum sanum sicut ignis perambulat in lignis siccis.

¶ Capitulum. 16m. cure cancrene.

CUra cancrene tres habet intentiones. ¶ Prima est vitam ordinare. ¶ Secunda materiam antem adequare. ¶ Tertia est locum corruptum et alteratum regere. ¶ Prima intentio completur cum frigidis: vtatur aqua ordei pane loto utatur brodio gallinarum alterato cum lactucis et maxime si fuerit febris: et de alijs vel cum cucurbita vel agresta. ¶ Et utatur lactucis cucurbitis et vino granatorum utatur etiam aliquando tiriaca propter vapores vel fumos eleuatos ad cor: et etiam alijs cordialibus utatur aquis purificantibus ipsum sanguinem ut est aqua fumi terre lupulorum boragis buglose et sic de alijs. ¶ Secunda intentio completur cum flobotomia et alijs. fiat flobotomia ut tibi uidetur et in hoc ¶ Re. 3 non pono: et vtatur mundificatiuis sanguinis: ut diacatolicon cassia fistula tamarindis lupulis fumo terre polipodio. ¶ Sirupus eius R. sirupi simplicis acetosi. ʒ. 2. et distemperetur cum aqua endiuie lupuli et fumo terre.

¶ Solutũ est hoc ℞. electuarij suci ro. ʒ. 2. ⁊ distẽ
peretur cum aqua endiuie ⁊ dos pōt esse maior et
minor secũdum ṽtutem pacientis talẽ egritudiẽꝫ
¶ Tertia intentio completur eo modo quo dixit
Auic. in pn° apponat̃ deffensiuuꝫ ꝙ sic fit. ℞. boli
ar. terre sigillate ⁊ incorporent̃ cum aceto ⁊ aqua
ro. ⁊ fiat sub forma ualde liquida eo quia ex se val
de induratur ¶ Alia deffensiua possunt fieri p hũc
modum ℞. suci solatri ṽmicularis sempuiue plan
taginis lactuce endiuie ⁊ sic de alijs ⁊ ponant̃ hec
circa locum quia in parte sana ⁊ multas alias for
mas ex te potes formare ¶ Hoc facto cũ nigredo
apparet scalpella locum ꝓfũde cũ flobothomo
⁊ flobothomare debes aliquotiens venas apparẽ
tes circa locum que pue sunt ⁊ appone postea san
guisugas si etiã fuerit necesse: hoc facto quare scal
pellatõe facta laua locum cum aqua salsa vel aq̃
cineris nec sanguis congelatus maneat in loco
¶ Et super locum pone emplm̃ quod exiccat ⁊ ꝓhi/
beat putrefactionem Et tale emplm̃ est hoc. ℞. fa
rine fabarum orobi ⁊ ꝑmisceatur cum sirupo ace
toso ⁊ parum salis ⁊ fiat emplm̃. Et secũdum Gui
donem semp bis in die laua cũ aceto cal'o. oĩa ista
prohibent putrefactionem. ¶ Ego cõsueui semp
lauare cum lixiuio: Auic. dixit etiam acetũ ꝓhibet
aduentum apatis ⁊ ambulatõem cancrenarum ⁊
subdit prohibet ambulatõem oĩs apatis. Et dixit
etiam quãdo ex raphano fit emplm̃ cuꝫ melle era
dicat vlcus cancrenatum integre: ⁊ similiter opat̃
sup ipetiginem. Gal. dixit decoctio lupinoꝝ ꝯfert
cancrenis ⁊ vlceribus ⁊ valet moris. Dia. dixit ꝙ
farina lupinorum curat cancrenas ⁊ vlcera mala
⁊ pessima ⁊ desiccat absq; mordicatõe. Guil' d va.
dixit ꝙ consilio Auic. exptus est dictã decoctionẽꝫ
sup cancrenas ⁊ ꝓhibet putrefactionẽ ĩparuꝫ siue
corruptionẽꝫ ¶ Dia. dixit etiam ex spõgia madẽfca
ex cinere ramoꝝ ficus cancrene curantur ¶ Et si
illa non valent sup locum ponatur salsamentum
siue vnguẽtum egiptiacũ cuius hec est recepta ℞.
floris eris albuĩs mellis aceti añ ptes equales et
misce ⁊ fiat vnguẽtum ⁊ ponat̃ super partẽ lesam
¶ Carnem nãq; malam cadere facit ⁊ prohibꝫ pu
trefactionem rõe sue siccitatis ¶ Et secũdũ ꝙ tu
vis ipsum forte augmentes medicĩas in ipsũ igre/
dientes: quia appone plus de eris flore ⁊ tu hoc ꝯ/
sidera. ¶ Et quia hoc vnguẽtũ causat escaram de
bes ipsam caute remouere maxĩe ꝓpter venas et
artarias ⁊ neruos ⁊ eam moueas fm ꝙ ẽ necesse:
⁊ aliqui mouent eam cum assungia ⁊ aliqui cuꝫ ra
sorio non multũ incidente caute tñ ⁊ cum vncio
capiendo escaram quia carnem malam iam exic/
catam ab vnguẽto ¶ Et appones salsamentuꝫ to
tiens quotiens est expediens ⁊ totiens escaraꝫ re/
moueas quotiens ipm̃ apponis ¶ Et cõsueui sẽp
remota escara locum lauare deinde exiccare.
¶ Deinde salsamentum apponebã ⁊ hoc facio dõec
magna pars carnis corrupte fit remota. Et si fiat
etiam decoctio ro. gallarum ⁊ camo. ⁊ cum illa la
uare modo dicto est utile: remota escara ualꝫ hoc
℞. mell'. lb. 5. vitelloꝝ ouoꝝ crudoꝝ numero q̃tuõ
fa. ordei ꝙ sufficit ad inspissandum ⁊ fiat emplm̃
⁊ ponatur sup locũ ¶ Ego antẽ consueui apponẽ
sucum apij ⁊ bonũ mũdificatiũ cum farina ordei
hoc facto consolida locum secũdum ꝙ tu vides
necessitatem ⁊ dispositionem membri ⁊ hoc stat ĩ
discretione tui ¶ Et pmo tñ mũdificet̃ locus cũ
mũdificatiuo de apio dicto ĩ capit'lo de igne psico

¶ Capitulum. 17m. de cura aschachili.

Cura aschachili. Quo ad pmam ⁊ secũdam intentionẽ con/
uenit cum cancrena. Sed quo ad ẽtiaꝫ
ista differunt ⁊ ista fiunt qñ uides carnẽ corrũpi.
¶ Emplm̃ hoc cõuenit in pn° aschachili ⁊ in pn°
cancrene. ℞. farine fabaꝝ farine ordei: seis urtice
añ ʒ. i. conficiant̃ cum suco absinthij ⁊ cum melle
⁊ fiat emplm̃. Aliud Auic. qd̃ cõuenit ad remouẽ
dum humiditatem in pn°. ℞. aristo. ro. gallarum
cipressi ⁊ mumie mirre añ ptes equales pulueri/
zentur oĩa ⁊ sup locum ponat̃ ¶ Aliud Auic. dra
ganti colcotar: ⁊ distempetur cũ aqua solatri ⁊
infundatur pecia ⁊ ponatur sup locum. hoc auteꝫ
Gal'. deffensiuum ponat̃ in pte sana ℞. olei ro. ʒ. 4
cere. ʒ. 2. ⁊ incorporent̃ illa ⁊ cũ infrigidata fuerit
addat̃ ceruse lote. ʒ. 5. deinde addat̃ granũ vnum
opij ⁊ insquiami pulverizati ¶ Si caro fuerit cor
rupta ⁊ uis eam remouere valet. hoc Guidonis ⁊
theodorici. ℞. arsenici granũ. i. vel. 5. ut tibi videt̃
⁊ dissoluat̃ cuꝫ aliquo liquore in eo balneet̃ pecia
⁊ ponatur super locum vel ponat̃ arsenici gra. 5. si
ne aliquo liquore ¶ Aliq̃ mouent eã cũ trocisco
vel calidicõis andarõis supius posito vel cũ ferro
ignito ¶ Si uis escaram remouere vel dolorẽ mi/
tigare. valet hoc dini. ℞. farie ordei: fenugreci: seis
lini: maluauisci añ bulliant ⁊ ponatur sup locum
⁊ escaram remuet ⁊ dolorẽ mitigat. Guido cum
butiro escarã cadere facit ¶ Si uis mũdificare re
mota escara valet ad hoc. ℞. mell'. lib. 5. vitellorũ
ouorũ crudorum numero. iiij. far. ordei qd̃ suffi
cit ad ĩspissandũ. Aliqui tñ addunt facto hoc per
tres dies parum mirte electe in hoc emplo añ ap/
positionem empli lauetur locus cum aceto semp
⁊ causa est nota Auic. dixit lens coquatur ad er/
pestiomenũ cum aqua marina ¶ Et idem dixit de
lupino ꝓhibent nãq; augmẽtum putrefactionis.
Dia. dixit oliue siluestris folia cathaplasmata ad
hibita cum melle detergit ⁊ cõsumit: ⁊ dixit folia
rubi masticata idem faciunt ¶ Et ego dico ꝙ fex
vini cum albuĩe añ etiam siccant aschachilum et
alia vlcera difficilia: ⁊ non mirum quia tanta est
caliditas ⁊ siccitas fecis vini ꝙ ventrem soluit. et
hoc est medicia solutiua yspanoruꝫ: ⁊ vetule docte
qñ soluere ventrem volunt ponũt paꝝ de eo ĩ fer/
culo. Gal'. sic dixit deliciosi utunt̃ eo ad aschachilũ
⁊ putredines ⁊ ad vlcera male morigerata: ¶ Et ĩ
libro de euchimia vtimur in hoc casu cipresso cuꝫ
farina frumenti non cribellata ¶ Et Gal'. dixit ꝙ
fiat cum farina ordei ⁊ credo melius ¶ Apulius
dix ad istas passiões ⁊ ad diricies coc̃s trometilla

aceto decocta et trita et corpori apposita ascbachilos et oēs durities remouet mirifice. ¶ Et potata oēs durities et tumores exprimit. Radix pētafilōis decocta cum aceto et supposita valet: et idem facit ruta cocta cum aceto et oleo. Gul. de va. nos sumus experti ad predictas egritudines sucum coriādri et fumus pmiscentes cum melle et oleo: demum supemplamus medicamē quod remouet putrefactionem et putredinem et sanū conseruat ℞. heris mellis et albuis aā partes equales et supponatur et est vnguētum egiptiacum. hoc facto mundifica et incarna locum ut in alijs est sepe dictum.

¶ Capitulum. 18m. de cura estiomeni.

De estiomeno est membrum corruptum qre tu debes ipsum seccare cum sera pua usqz ad partem sanam: deīde debes ipsum cauterizare propter corruptionem et ad alterationem in loco remanente cum igne vel alio. ¶ Et debes defensiuum in parte sana apponere dictam superius in cura ascbachili et potes etiam cauterizare cum pulueribus affodilorum aut cum aqua forti cum qua sepatur aurū ab argento aut cum alijs medicinis superius deinde remoueatur escara: demum equetur. ¶ Et quia ipso non eqto super ipsum non generatur caro cum phil. aristo. yrcos quia locus est valde siccus: ideo medicia generatiua carnis debet esse valde sicca ut apparet ab Auic. in tractatu de vulneribus hoc facto sigiletur locus cum vnguētis sigilatiuis vel cum pulueribus ut tibi uidetur.

¶ Capitulum. 16m. de carbunculo.

Licet moderni vocent altoin carbūculum et antracem: tamen inter carbūculum et antracem secundum aliquos inuenio differentiam eo q antrax est amara magis venenosa ¶ Conueniunt ergo quia fiunt ex materia venenosa: sed magis venenosa est illa que facit antracem. differunt ergo solum secundum magis et minus. ¶ Alij aliter dixerūt q non differunt: sed dicitur carbūculus quia carboni assi̅latur ut i pluribus: et dicitur antrax quia āteriora querit quia cor. ¶ Isti autem carbūculi sunt triplices: qdam sunt nigri quidam sunt rubei et quidam sūt citni: et quidam fusci cum ampula apparente deinde cū escaris. ¶ Carbūculus niger fit amara melēca ad usta: quia peior omnibus quia materia inepta est resolutioni et venenosa ¶ Rubeus fit ex materia sangua ad usta: et qz humor iste ex quo fit int̄ alios ē humor magis benignus iste talis carbunculus est minus malus alijs ¶ Citrinus et fuscus fit amara colica ad usta: et quia hec materia mediocriter se habet iter istas. iste carbūculus mediocriter se hz inter istos. ¶ Accidit autem altboin in locis emūctorijs et a nigro pauci euadunt. ¶ Si in locis emūctorijs fiunt vel in alijs locis prope cor. ¶ Et saluus omnium a quo plures euadunt est rubeus et accidit etiam in alijs locis ¶ Accidit etiam specialit̄ tempore pestis in autūpno maxime tempore in q̄ humores magis adusti sunt q̄ in alio aliquo tēpore plus ergo de materia in illo tpe. repit̄ de mat̄ia carbūculi. ¶ Ex quo patent signa altboin siue carbūculi: Pro quo tamen considera si altboin fuerit cum vomitu et sōpno profundo et cum submersiōe pulsus: et si cum illo fiant estuatio et sudor fortis et alteratio coloris arguas mortem: et hoc si illa signa plurima apparuerūt quoniam signum est mat̄iam resudare ad cor per venas pulsatiles: si nullum fuerit horum arguas bonum ¶ Iterū nota q si carbunculus apparuerit i febre aliqua acuta arguas mortem: et hoc si febris sequatur ad carbūculum siue carbunculus ad febrē. ¶ Et hoc notauit Ipocras in pmo pnosticorum cum dixit. ¶ Si uero fuerit antrax vel carbūculus siue precesserit siue superuenerit opus rei. ¶ Et ratio quoniā significat materiam corruptam et venenosam esse in venis q̄ facit febrem q̄re arguamus mortem ¶ Uñ tamē nota q si rōne caliditatis carbunculi ad carbūculum sequatur febris. non tamen est signum mortale sicut ad febrem sequatur carbūculus sic q febris sit causa carbūculi mortem arguimus: et tunc considera carbunculum quoniam cum tu uideris ipm exiccare et non proijcere quando proijcere debet arguas mortem et signum verissimum est quoniā arguis debilitatem vtutis non potentis illā mām regulare q̄re ergo sequit̄ malum vel mors.

Capitulum. 20m. de cura carbunculi.

Cura istius carbūculi habet quattuor intentiones. Pria qd est vitam ordinare. ¶ Scda est confortare cor. ¶ Tertia est materiam aītem euacuare ¶ 4a est materiam cōiunctam gubernare ¶ Prima intentio completur cum administratione sex rerum nō naturalium. primo ergo comedat res frigidas dictas in alijs capitulis sicut sunt lactuce vinum granatorum utatur ptisana ordeacea ¶ Et si fuerit febris et debilis utatur brodio gallinarum alterato cum cucurbita vel agresta et sic de alijs. ¶ Et si vtus fuerit fortis dentur lentes excorticate cum aceto vinum eius sit vinum granatorum aut aqua ordei cum zuccaro etc. vinum aquosum competit i hoc casu ¶ Dormiat parum ne rōe sōpni mā reuocet̄ ad ptes intrinsecas: et hoc est notum ab omnibus Aer eius sit alteratus cum aceto vel aqua etc. vel cum istis simul mistis: et alteret̄ etiam cum folijs vitis. salicis. violis. etc. nenuphāris aquatici: ¶ Et utatur tiriaca de mane aliquotiens. ¶ Et lāphrācus dixit mirabilia de usu eius et quantitas est. ʒ. 2. vel. 3. i. 5. semper sit letus sine tristicia et ira qm ut dixit Gal. tertio tegni istam virtutem ¶ Et in oibus rebus alijs non naturalibus bene se hēat: et in alijs honesto modo se habeat et viuat.

Regantur ergo isti conclusiue ut reguntur pestife
ri ¶ Ego autem consueui in istis ⁊ pestiferis alte
rari cibaria sua per hunc modum ℞. boli armeni
sumat ⁊ ponatur in pecia albissima vel in sindone
⁊ bulliat cuꝫ carnibus suis vel cum ferculo donec
ferculum sit decoctum postea capiatur pecia ⁊ ex/
primatur super brodium vel ferculum postea pro
ijciatur pecia ⁊ ꝙ est intus facta expressione: ⁊ nõ
ꝙ inter oĩa ꝓhibentia putrefactionem sunt ista su
perius dicta. ¶ Scḋa intentio cõpletur cum con/
fortantibus cor ⁊ valet hoc epithia. ℞. coralorum
al. ⁊ rubeoꝝ ro. ru. sandalorum alboꝝ ⁊ rubeorum
spodij añ. ʒ. 5. camphore g̈. 2. ⁊ misceantur cum aq̈
ro. mellisse buglose ⁊ super cor ponatur cũ panno
de grana ¶ kirãnus dixit hoc odoriferꝝ ualere ℞.
rosaꝝ sandaloꝝ añ. ℥. i. camphore parum ⁊ miscea
tur cum aqua ro. in ampl'a ⁊ fiat odoriferum.
¶ El'cm cordiale ℞. diabuglosati diaboraginati gic
cari ro. añ. ʒ. i. ⁊ misce ⁊ fiat el'cm cordiale ¶ Item
aqua buglose mellisse ⁊ boragis ⁊ acetose debent
permisceri cum vino ⁊ ipsuꝫ limphare vel ꝑmiscẽ
cum aliqua alia aqua in lebete ⁊ secũ bulliat paꝝ
¶ Item ualet confectio placa. pulueris cordialis
descriptionibus coĩbus illa nota sunt omnibus.
¶ Tertia intentio completur cum flõia ⁊ solutõe
ventris ¶ Flegmonia in pñº ꝑncipiante ꝑ parteꝫ
oppositam ut precipiunt doctores eo quia matia
non est fluxa in loco ⁊ in augº ⁊ in alijs temporibꝰ
fac flõiam de eadem ꝑte quia tũc est intentio tua
euacuare materiam a loco in quo est ⁊ extrahere
solutiñ. ℞. ro. tamaridoꝝ miraboꝝ citrinoꝝ indoꝝ
añ. ʒ. 5. bulliant ⁊ illa bulitura distempetur el'cm
suci ro. ℥. i. 5. vl'. ℥. 2 ¶ Sirupus ℞. sirupi endiuie vl'
simplicis acetosi vel de citro. ʒ. 2. sed de citro est
melior: ⁊ distempetur cũ aqua mellisse ⁊ buglose
boraginis vel endiuie: ut tibi uidet̃. ¶ Guido autẽ
laudat tiriacam cum aqua scabiose vel cũ decocti
one eius ante prandium per sex horas. ¶ 4ª iten
tio completur cum defensiuis ⁊ empl'is. ⁊ ualet hᵒ
defensiuum ⁊ est Guil' de saliceto ℞. peciam ꝑfora
tam in medio secũdum quãtitatem carbuncu'i ⁊
balnetur in aqua ro. ⁊ aceto ⁊ ponatur in loco et
sepe balnetur hec pecia: cõueniunt etiam alia de/
fensiua superius dicta. ¶ Aliud defensiuum ℞. ol'i
ro. ol'ei de mirto nenufaris masticis. añ. ʒ. 5. ⁊ ad/
datur parum cere ⁊ aceti ⁊ fiat vnguẽtum: hoc de
fendit partem sanam ⁊ multa alia eiusdem forme
possũt fieri ⁊ tu per te vide: hoc modo facto si mã
fuerit mala ualde ⁊ non dederit inducias: debes
mortificare cum arsenico modo dicto in cãcrena
ꝙ cognosces ex dictis supra in isto capitulo ⁊ ma/
ximum iuuamentum habet in hoc vel cum aqua
forti mortificare ¶ Et multi in mortificando car
bunculum multa ponũt. ¶ Alij apponũt radiceꝫ
vitis albe: aliqui apponũt apium risum. ¶ Aliqui
apponũt occiamen ⁊ multa acuta ⁊ ĩ tm̃ ꝙ prouo
cat aborsum ¶ Aliqui apponunt uiride eris.
¶ Aliqui faciunt cauteriuꝫ ex cinere cerei: aliqui fa/
ciunt isto modo. ℞. calcis viue lib. 5. arsenici subli
mati. ℈. i. saponis nigri quot sufficit ut debite mis/
ceãtur. ¶ Aliqui apponũt calcem viuam cũ sapõe
¶ Aliqui capiũt candellam ⁊ faciunt ĩpam cadeṙ
ignitam guttatim super locum ⁊ est modus Guil'.
de saliceto Et multi alij mõi sunt ut patet a docto
ribus ⁊ in appositione istoꝝ considera locũ bono/
re tui ⁊ hoc sufficit ne membrum destruat̃ ex istis
Empl'm ꝙ remouet dolorem ex cauterio causatũ.
℞ farine ordei lini fenugreci: maluauisci ⁊ buliãt
in aqua ⁊ ponãtur super locum si uis uidere si car
bunculus sit mortificatus respicias eum quoniã
in circũferentijs eius causabitur circulus quoniã
separatio carbũculi a parte sana est ⁊ tunc debes
apponere putrefactiua quia asungiam ut remoue
tur ista caro putrida ¶ Et si uideris vificationem
circa locum quia prope carnem sanam fieri dicas
carbunculum non fore mortificatum imo adhuc
augetur quod ĩdicãt vesice ¶ Facta mortificatõe
sic cum predictis si membrũ aliquod non te impe
diat in appositione istarum rerum consolida locũ
⁊ extergas ꝑmo cum mũdificatiuo de apio iã dc̃o
in capitulo de igne persico deinde incarnes ⁊ cõso
lides. ¶ Ego autem consueui mũdificare solũ cuꝫ
suco apij: quia mirabilem mũdificationem facit.
¶ Si materia dederit inducias ⁊ non sit maligna
multum obꝟuatur: Prima intentio ⁊ tertia debes
scarificare locum cum lixiuio vel aqua calida ne
sanguis super locum congeletur. hoc facto ponat̃
hoc empl'm super locum: ⁊ est Auic̄. ℞. ficuum fer
menti butiri partes equales salis triti parum mis
ceantur ad inuicem ⁊ fiat empl'm aperit enim ipꝫ
¶ Ad idem theodorici. ℞. vitellum oui vnum vel
duo cum sale trito ad modum empl'i ⁊ ponatur ꝺ
super ¶ Ego autem consueui cum istis quia cum
vitello oui ⁊ trito sale puluis consolide maioris ⁊
oio conducere bene ĩ mortario facio ⁊ remanent
in forma vnguẽti ⁊ vidi iuuatiñ. ¶ Aliud Bruni.
℞. ficus pingues ⁊ cum sinapi ⁊ oleo de lilio trant̃
ĩ simul: ⁊ ualent vue passe cum oleo ⁊ sale trite.
¶ Aliud rogerij ⁊ theodorici. ℞. consolide maioris
⁊ pista inter duos lapides ⁊ ponatur super locum
⁊ secundum antiquos mortificat a proprietate:
quia sepe feci ⁊ uidi facere ¶ Aliud secũdũ q̃ttuor
magistros ℞. scabiosam ⁊ ipsam tritaꝫ bibat dico
ꝙ ipsa ĩsensibiliter resoluit ista apostemata ⁊ alia
intrinseca. ¶ Aliud Raynerij. ℞. radicum apij ra
morum scabiose rostri marubij. fa. frumenti se. li
ni mellis assungie ueteris coquantur oĩa cũ vino
⁊ fiat empl'm ¶ Aliud Guil'. de saliceto. ℞. armo
niaci. ʒ. i. trementine. ʒ. 4. dissoluãtur ista ad ignẽ
⁊ incorporentur cum melle ro. ⁊ farina fenugreci
⁊ seminis lini ¶ Isaac dixit fermentum cum sale
⁊ oleo temperatum carbunculos maturat ⁊ apit.
¶ Dia. dixit stercus columbi cum aceto tritũ rũ/
pit carbunculos ¶ kiranus dixit stercus passeris
cum adipe porcino inunctum carbunculos frãgit
¶ Fidelis dixit arnoglosa uiridis vel sicca super/
posita antraci sanat illuꝫ ¶ Auic̄ dixit santonicũ
sanat aꝑata siue sedat aꝑata siue carbunculum ⁊
prohibet estiomenum ¶ Serapio dixit radix affo
dilorum coquitur cum fece vini ⁊ fiat emplastruꝫ

cum ea cōfert vlceribus sordidis corrosiuis ⁊ carbunculo ¶ Et dixit etiam semen nigelle miscetur cum antiqua vrina ponitur super verucas ⁊ carbunculos ⁊ aufert. ¶ Et dixit ꝙ ossa cum nitro et ruta melle ⁊ mixtis suppositis carbunculo est ꝑsidium singulare. ¶ Et dixit emplm̄ factum ex coriandro cum melle ⁊ passulis carbunculis confert. Guil. de varignana notabile heremus exꝑtum ad carbunculum cinerem bulitum in oleo ⁊ īpositū usqꝫ ad rupturam apostematum: postea curetur ut alia vlcera ⁊ hoc uidi operari ⁊ operatus sum: dicunt etiam alij ꝙ si detur patienti ad bibendū palma xp̄i subito sanatur carbunculus ¶ Et similiter dicunt ab expertissimis ꝙ si consolida minor illa que dicit̄ ab aliquibus herba venti ⁊ ab aliq̄bus vocatur vincetosego: ⁊ apud nos est mirabilis si tritetur inter duos lapides furnales ⁊ super locum ponatur diui°. miraclo antracem interficit.

¶ Apulius dixit ꝙ eodem modo fit de consolida maiori ¶ Et dicitur etiam ꝙ idem facit scabiosa ⁊ apium risus ⁊ pes columbinus ¶ Exꝑtum aliq̄rum sociorum. ℞. cantharidarum combustarum olei ⁊ saponis an̄ dissoluatur cum isto capitello. ℞. cineris quercus quo isti tinctores utuntur partes. 4. calc ꝑtes. 6. misceant̄ ⁊ cū predictis super ponatur ⁊ tunc circa locum ponatur huiusmodi emplm̄. ℞. suci plantaginis malue an̄ ⁊ inspissetur cū puluere ceruse ⁊ corticis papaueris ⁊ camōille ⁊ acrimōie ⁊ farine ordei ⁊ medule panis quibus addatur ex oleo ⁊ assungia sicut uidetur necesse.

¶ Si carbunculus fuerit in mātilla debes facere h̄ emplm̄ ⁊ ponere retro spatulas ℞. sandalorū ru. ℨ. 2. ro. ru. ℨ. iij. camphore. ℨ. i. farine ordei lib. 5. pulуerizentur optime ⁊ incorporentur cum aqua ro. expergatur emplm̄ cum aceto vini ⁊ ponatur in ꝑte posteriori ut cor confortetur ⁊ semper circa locum apponatur defensiuum iam dictum ut tibi videtur ⁊ in alijs fac ut tibi uidetur ut dictum est.

¶ Et ꝙ de carbunculo non ponitur proprie cura augmenti quia hic materia non est apta resolui.

¶ Dicunt qui ponunt curam augmenti ipsā esse aptam resolutioni: ⁊ ideo ponunt curam augm̄ti.

¶ Sed quia hoc non credo īmo hec materia semper saniatur ut uidetur uelle Auic in capitulo ꝙ insequor ideo curā augmenti non pono nec Auic etiam ponit ⁊ h̄ de capitulo.

¶ Capitulum. 21m. de bubone.

Apostemata glandosa. i. que fiunt in locis glandosis fiūt multis modis. vno modo quia replectio est ī toto ⁊ tunc natura regitia transmittit ad partes illas tanq̄ ignobiles partes illas q̄r generatur bubo.

¶ Alio modo fit hoc apostema eo quia in mēbro aliquo principali erūt supfluitates que virtute expulsiua membri repelluntur ad illa loca emūctoria deputata a natura: ut superfluitates illoꝝ mēbrorum principalium recipiant q̄r tunc fit bubo.

¶ Et hoc sequitur correlarie ꝙ licet replectio nō sit in toto stat bubonem fieri. ¶ Alio modo pōt fieri bubo ratione vlceris exn̄tis in aliquo loco q̄r in pede q̄r ratione doloris currunt materie ad locum inuenientes concauitates iguīs ibibūtur q̄r ⁊ tunc fit bubo ⁊ faciunt illic morā: ⁊ similiter cōtingit in vlceribus v̄ge: quia habentes non sciētes operari īcontinenti confortant virgam cū stiptic q̄r materia ad istum locum fluere non potest ⁊ in concauitate igūis tenetur q̄r ut in pluribus ex vlcere virge sequitur bubo. ¶ Et ex hoc sequitur ꝙ nisi fiat euacuatio vl̄is non debemus apponere repercussiua in vlcere virge ⁊ ergo eua° securat nos ab isto nocumento ¶ Nota secundo ꝙ in plurib' illa apostemata sunt calida: apparēt etiam multa frigida: ut uidi ⁊ curaui specialiter ista que fiunt sub ascella ⁊ iguie: illa autem q̄ sunt post aures ut in pluribus sunt frigida tamen ō frigidis nō fecit mentionem: quia quasi eadem est cura prout fiūt in istis locis ¶ Notandum tertio ꝙ apostemata diuersificantur multum secundum loca. vnde si ista apostemata in alio loco alia cura indigent et uerum est ¶ 4 nota ꝙ illa apostemata que fiūt sub ascella quasi semper ad saniē deueniunt eo q̄r materia illa est calidior alijs ⁊ partes etiam sunt calidiores ⁊ non mirum Si ista materia est calior quia in pluribus est superfluitas cordis: ⁊ partes etiam sunt calidiores quia magis appropinquāt calori forti q̄ꝫ ille materie que currunt ad inguinē q̄r non ita veniunt ad saniē quia non sunt ita calide quia sunt super partes epatis qđ non est ita calidum sicut cor q̄r sepe resoluitur ista materia aut resudat ad uias vrine ⁊ egreditur ⁊ tunc non saniatur ¶ Illa autem exitura que fit in collo. i. post aures est tardioris resolutionis ⁊ maturationis ⁊ minorum accidentium eo quia est frigidior ⁊ grossior modo materia frigida tardius resoluitur et maturatur calida q̄r ⁊c̄ ¶ Iterum istorum apātū quedam sunt mala ⁊ venenosa ut in peste uidetur ⁊ quedam non mala multum neqꝫ venenosa ut ex̄ pestem etiam est uidere ⁊ ista duo apostemata indigent causa diuersa ⁊ est notum ¶ Sig° ñ pono licet casu sint posita quia signa sunt nota ex loco quia apā qđ est in illo loco bubo vocatur ¶ Ūn tamen considera si materia sit frigida vel calida. ꝙ si fuerit calida cognosces ex eminētia eius satis magna ex veloci apparentia apāt ⁊ ex rubedine ⁊ per oppositum erit si fuerit frigidum quia nullū illorum erit.

¶ Capitulū. 22m. de cura bubonis pestiferi.

Incipio a cura bubonis pestilentiali licet Auic non faciat mentionem ¶ Cura ista habet quattuor intentiones.

¶ Prima est uitam ordinare ¶ Secunda est materiam peccantem euacuare. Tertia est cor cōfortare. ¶ Quāta est materiam exn̄tem in loco remouere ⁊ extrahere. Quo ad primam intentionē

secundam vel tertiam eadem est intentio sicut et in carbunculo dictum est saluo quod ventose in hoc apponuntur super locum et scarificatur. ¶ Deinde exponitur et extrahitur sanguis cum ventosis et facimus in principio hoc licet in carbunculo aliquotiens potest fieri. ¶ Ego consueui in hoc casu habere bolum armenum pistatum et cribellatum et inuoluere parum eius in sindone vel pecia et facere bullire in lebete deinde exprimo petram et totum quod est in pecia proijcio et hoc facio quia hoc mirabiliter prohibet putrefactionem. ¶ Consueui etiam dare pillas de bolo armeno propter hanc causam et facio lauare ipsum cum vino maluatico in scutella vitrea deinde mum post lotionem extendo cum cretha scutellam et cum fuerit prope exiccationem facio pillas et visui reseruo et do eas. habens tamen stomachum frigidum sepe de eis recipiat. ¶ Quarta intentio completur per appositionem emplastri actractiui quia in hoc casu atrahimus extra quantum possumus. ¶ Emplastrum atractiuum ℞. farine se. lini. camo. ana ℥.2. ficuum siccarum numero .x. fimi columbini. M.i. assungie parum et incorporentur cum oleo de aneto et camomilla vel de lilio et fac emplastrum. ¶ Aliud ad idem. ℞. melliloti fenugreci seis lini ana ℥.2. suci lapacij parum sinapi. ℥.i. misceantur omnia et incorporentur cum oleo de aneto et camomilla et fiat emplastrum. ¶ Aliud ad idem. ℞. farine ciceris fa. lupini seis lini camomille ana ℥.i. apij. M.i. squille parum fimi columbini. M.5. misceantur et incorporetur cum oleo de aneto et fiat emplastrum. ¶ Consueui etiam apponere ventosas cum scarificatione super locum et bene vidi succedere. ¶ Cum materia fuerit atracta in loco maturetur cum emplastris que ponuntur cum medicinis maturatiuis que dicentur in proprio capitulo. hoc facto aperiatur locus et extrahatur sanies et pes eius secundum possibilitatem tui et necessitatem. ¶ Et si contingat locum cancreniari quod sepe uidi: quia sepe materia est ita maligna quod ipsa corrumpit membrum recurre ad capitulum de cancrena et cures ut tibi est dictum.

¶ Capitulum. 23um. de cura eiusdem.

Cura huius tres intentiones habet ¶ Prima est materiam ordinare Secunda est materiam coniunctam corrigere. ¶ Prima intentio completur cum debita administratione sex rerum non naturalium: cibus sit bonus et temperatus in quantitate sit quietus quantum potest quoniam ex motu materia extrahitur ad locum: et ex alijs bene se habeat et honeste viuat. ¶ Secunda intentio completur cum flobotomia et solutione ventris: fiat flobotomia semper ut materia diuertatur. ¶ Purgatio fit talis ℞. pillarum agregatiuarum. ℥.i. et reformentur et fiant pille. 7. et dentur euacuant enim indifferenter omnem humorem ¶ Item etiam diafinitionis. ℥.5. quia etiam indifferenter euacuat materiam colericam et flegmaticam. ¶ Sirupus fit secundum necessitatem materiei quia si materia sit calida sirupus frigidus conuenit: si materia mixta mixtus conuenit. ¶ Tertia intentio completur hoc modo in principio conueniunt ista ℞. olei de camomilla de aneto pinguedinis galline ad libitum et incorporentur cum cera et fiat vnguentum vel cum oleo et fiat inunctio ut tibi uidebitur ¶ Et nota quod in isto casu repercussiua non conueniunt: quia pelleretur materia versus principale membrum quod esset timorosum: neque debent esse nimis calide quia traherent materiam ad locum nisi corpus fuerit mundum ℞. farine ordei olei oliue aque parum salis et ex omnibus istis fiat emplastrum: et si dolor fuerit in loco mitigetur hoc modo ℞. olei oliuarum: parum salis: et misceantur et ponantur super locum: mitigat dolorem ¶ Cura status vbi materia est apta resolui ℞. farine ordei seis lini ana ℥.i. armoniaci. ℥.5. misceantur omnia et incorporentur cum oleo de aneto et camo. et ponatur super locum ¶ Aliud ℞. farine camomille melliloti fenugreci se. lini ana ℥.i. bulliant et incorporentur cum oleo de camomilla et fiat emplastrum ¶ Ego autem facta purgatione vniuersali iterum continuata cum pilluris communibus cum spongia balniata in lixiuio cum modico sale curaui sepe sine incisione. ¶ Aliud quod conuenit est diaquilon cum gummis et conuenit quia humectat et resoluit et recepta habetur inferius in capitulo de scrophulis ¶ Si autem materia etiam resolueretur et non saniaretur quod cognosces quia locus esset rubeus tunc conuenit hoc maturatiuum si materia fuerit frigida ℞. cepe lilij et coquatur sub prunis alleorum capita duo: et coquantur camomille seis lini farine siliginis fenugreci trebentine mell. ana ℥.2. misceantur omnia et incorporetur omnia cum oleo de aneto de camomilla et fiat emplastrum ¶ Deinde facta maturatione incidatur et extrahatur sanies et mundificetur et in loco caro generetur et consolidetur et etiam de vlceribus patet finis ergo sit tractatus apatum calidorum secundum ordinem Auicenne. Sequitur modo de exituris secundum eiusdem ordinem.

¶ Sequitur vigesimum quartum capitulum de exituris apostematis et dubeleth.

Sequuntur isti tres termini exitura apostema et dubelebt. dubeleth in plus se habet quam exitura et in mitis omnibus ¶ Apostema autem dicitur de omni tumore manifesto vel immanifesto quia multi sunt tumores immanifesti ut patet de tumore qui fit in osse cum apostematur ut vult Auicenna ¶ Secunda primi dubeleth autem dicitur de omni apostemate in quo est concauitas manifesta cum solutione continui intrinsica vel extrinsica ¶ Exitura autem dicitur de apostemate generante saniem. Et ideo quelibet exitura est de per se vel de per accidens. de per se dicitur autem quia fit a materia calida que putrefit. ¶ Exitura autem de per accidens est illa que fit vel supcalefit a materia frigida que putrefit vel super calefit et ideo supercalefit quia omne quod putrefit calitatem

acquirit: quia cum materie frigide putrefiunt generant rubedinem et malã complexionem calidaz in loco. ¶ Exiture aliquando fiunt incipiendo sz per viam consecutionis ad aliquid aliud ipsa incipiendo fiunt quando materia cito congregatur et in saniem convertitur neq3 aliquo modo spectat ad resolutionẽ: q̃lr fiat ñ icipiẽdo p3 ex dictis.

¶ Capitulũ. 25^m. de signis exiture calide.

Exiture calide sũt hec signa. Primum signum est materia que debet congregari cito congregatur et cito venit ad statum. ¶ Secundum signum est quia locus cito rubescit et cũ locus rubescit signũ est generationis saniei ¶ Tertiũ signum est eminentia illius apostematis efficitur valde acuta et signum est multum pinealem acquirit: et hoc non fit nisi a caliditate. ¶ Quartum signum est dolor valde intensus quia materia est multũ mobilis et valde acuta et mordicativa.

¶ Capitulum. 26^m. de signis exiture frigide.

Exiture frigide Signa sũt hec ¶ Primum signum est materia q̃ deb3 aggregari tarde devenit ad statum: q2 materia est valde imobilis ¶ Secundum signũ est locus tarde rubet et non rubet nisi in lõgo tpe quia materia est inepta digestioni ¶ Tertium signum est locus in tali apostemate non apparet: vl' exitura non apparet eminentia sed quedam planicies et non nux: quia materia est gravis et querit locum depressum et non suppremum ¶ Quartu3 signum est paucitas doloris et ex istis potes considerare quoniam materia est mixta et vincenti dabitur dominium: ut patet intelligenti: et cũ videbis locum rubere in istis exituris arguas materiã saniari et tunc appone putrefactiva et isto modo sũt pauci doloris et gravis motus et ideo interiora que runt. s. materie frigide ¶ Iste exiture aliquando sunt extrinsice et aliquando intrinsice ¶ Istarum exiturarũ intrinsicarum laudabilior eruptio est illa que est ad ventriculum proprium. i. ad concavitatem propriam ratione cuius materia debito modo potest purgari: et deterior eruptio est illa q̃ ad interiora est idest que ad vias exituum et tunc sanies corrumpit illud super quod vadit rõne sue intrinsicitatis et putredinis ¶ Alia exitura est q̃ rumpit ad utrũq3 latus quia rumpit ad aliam viã que non est via exiture et iste est intellectus Avic]: et ista est peior omnibus quia nec finem neq3 fundũ possumus habere super quem signum caro generetur. ¶ Et eodem modo verificavit Gal. pmo pronosticorum in fine et dicit q3 sicut volens edificare edificium sine bono fundamento ita volens generare carnem non potest generare eam sine bono fundamẽto et fundo: quia ergo in hoc caret fundamento non possumus carnem generare q2 omnibus est peior sicut si exitura frãgeretur ad extra et ad intra aurem ut iam vidi ¶ Nõ q3 ñ omñe mẽbrum est conveniens ut conveniit exitura sicut sũt loca nervosa cum associativis sicut sunt iuncture et ratio quia humores currentes illuc sunt frigidi: et loca iuncturarum ampla et lata: non propter has causas putrefiunt humores et si sic non generatur exitura licet bene apostema ¶ Et si putrefiunt humores illi in locis istis est propter rem maximam et hec exitura est mala ¶ Exiture ille male sũt que fiunt in iuncturis propter debilitatem loci que indigent calore et membra ista sunt exanguia et iterũ deterior exiturarum est illa que fit in extremitate lacertorum vel muscloꝝ multorum nervorum sic super genu per tres digitos eo quia timor est de spasmo et de multis alijs rebus: etiam ille exiture sunt male que sunt ex multitudine materiei frigiđ loco exñte debili ut patet ¶ Exiture diversificantur in modo maturationis quoniam si humor fuerit subtilis cito digeritur. quonia3 facilius est humorem calidum digẽ q̃3 frigidum. loquendo de digestione que apostemati convenit ¶ Et alia etia3 concurrunt ad citã digestionem quia concurrit digestio membri: quia si membrum fuerit calidum cito fiet digestio vel citius q̃3 fuerit frigidum.

¶ Concurrit tertio propter eandem rationem tempus ut voluit Joannes de sancto amando in questione illa. utrum caliditas extrinsica iuvet ad digestionem et eadẽ rõne concurrit etas ¶ Ista oia faciunt ad citam digestionem vel generatione3 saniei ut bene patet. ¶ Proficies materiei et tempus frigidum: et frigiditas membri: et etas senectutis: etas frigida ad tardam generationẽ saniei faciũt: etiam multitudo materiei est causa tarde digõis: etiam humor corruptus vel male qualitatis dicitur esse causa tarde digestionis et aliquotiens iste cãe corrumpunt membrum ut patuit supra et in tãtu3 tardatur digestio q3 ut dicit Avic] stat in gñatiões notiª saniei. i. ignoratur generatio saniei a medico propter profunditatem saniei vel materiei i mem bro. ¶ Et multotiens hoc visum est: et aliquando non statur in cognitione eius quia in supficie mẽbri generatur ut patet in exituris calidis.

¶ Capitulum. 27^m. de causa exiturarum.

Causa exiturarum dicitur esse nauseatia facietas ¶ Alia causa dicitur esse exercitium imoderatum qđ fit post comestionem imediate q2 trãhit calidum de centro ad circũferentias: q̃2 impedit dig° ut voluit Avic] in illo ca° o3 q3 sanitas ɔ̃fuet.

¶ Et egritudies q̃ nõ faciũt crisim pmutatõis faciũt et angustie magne et solicitudines etiã et alia q̃ hñt corrũpere sanguinẽ ut dicit Avic] pª quarti in illo ca° putredo aũt. Et prepositio'eoꝝ mala ut voluit Avic] pª q̃rti. ppo ca° oĩa ista sũt cã exiturarum q̃ sunt causa corruptionis sanguinis.

¶ Capitulum. 28^m. de spēbus exiturarum.

Species exiturarū sunt multiplices quedam sunt exiture cambarate que alio nomine vocātur caurine: et in istis reperitur sanies in vno loco dei/de reperitur caro mala valde subtilis: deinde iterū reperitur sanies sub ista carne et ideo vocantur exiture cābarate propter has cābaras q̄ causantur. ¶ Et alia est spēs que vocatur albir .i. topinaria et ista oritur in capite puerorum ut in pluribus Et sectio eius debet esse lata ratione sue moliciei et ipsum obseruo in incidendo. ¶ Alij incidūt fm alicem et hoc non facio in puellis ¶ Alij incidunt fm triangulum ut Guil. et oēs medici boni sunt. Et alia est spēs exiture que dicitur esse talpa et ut vult Guil. ista sepe accidit i capite cū putrefactōe ossis vel corruptione cranei. ¶ Et si putrefactio fuerit magna in craneo fuge: quia morietur: sed si fuerit cum modica corruptione ossis et tunc cures et remoueas os corruptum ut tu facis in fractura cranei: et cures eodem modo de quibus duabus exituris in secūdo libro mentionem faciā clariorem. ¶ Alie autem oēs absolute vocantur exiture: et alium fmonem de eis non facio que exiture sic se habent q̄ alique sunt calide et alique sunt frigide et alique mixte.

¶ Capitulum. 29^m. de pulsatōe prima et duricie

Cum videris plurimam pulsatōem et duritiem forte plongatam cum calitate et rubedine: tūc existima q̄ apā est in via ut fiat exitura et cum sanies generatur et tunc appono putrefactiua et semp cum vides locum putrefieri cum aliquali dolore appone putrefactiua: quia circa gnātiones saniei dolores et febres accidūt magis q̄ȝ facta sanie. ¶ Et cū tu cōnter uideris lenitatem quādam et sedationē doloris cum aliquali de albatōe loci scias tunc q̄ est in via maturationis et sanies iam facta est. ¶ In apertione exiture considera si sanies est bona q̄ debet esse alba lenis et equalis cui etiam nō est odor horribilis in qua opata est caliditas naturalis a pdominio. ¶ Et pmo sanies est alba quia nā agens in ipsam materiam ut sibi similet non potēs sibi assimilare in sbā assimilat eam sibi in colore: et quia mēbra sunt alba licet appareant rubea rōne sanguis hinc est q̄ sanies est alba et ex hoc arguimus fortitudinem caloris. ¶ Scdo ipsa est lenis et equalis in supficie q2 non esse aspera debet neq3 mollis nimis: et non solum debet esse equalis isto° sed deb3 esse equalis quo ad sbam. et etiā quo ad colorem q2 debet esse eiusdem coloris p totū. quo ad sbam d3 esse vniformis et p hoc arguit q̄ nā est habilis et pata pati a calore nāli. 3° odor eius non debet esse horribilis q2 opata est calitas nālis in gnātione saniei a pdominio: et ideo sanies est cū fetore nō tñ horribili ¶ Et G. in pnostic. ait q̄ triplex ē alterato q̄dā nālr pure: et q̄dā inālr pure q̄dam medio mō se hñs et ex ista alteratōe gñat sanies ¶ Sanies autem non laudabilis est que non est alba aut non lenis aut horribilis in qua opata est caliditas nō nālis a pdominio. ¶ Et ex hoc patet q̄ plures cōditiōes requirūtur ad hoc q̄ sanies sit bona q̄ȝ sit. Uñ si debet esse bona debet eē alba lenis et sic odor non horribilis ¶ Sed multis modis pōt esse mala. Primo q2 non sit alba et sit lenis et sit odor horribilis est mala. ¶ Scdo q2 si sit alba et sit lenis et sit odor horribilis est mala. ¶ Tertio si sit alba et non lenis et odor non sit horribilis est etiam mala. ¶ Primo si sanies non sit alba signum est debilitatis vtutis: et si ipsa sit inequalis signū est difformitatis materie et debilitatis vtutis: que potuit in vnā ptē agere et non in aliam. ¶ Et si odor est horribilis signum est calitatis extranee et debilitatis virtutis et membri. ¶ Et nota q̄ sicut p vrinam supra dispositionem totius corporis mediate vel immediate: et per sputū supra di. spūalium ¶ Ita p saniē hēs iudicare supra dispōem illius membri apostemati vel vlcerati. ¶ Et ex dispōnibus saniei arguis curam longam vel breuem et fortitudinē vl debilitatem membri esse: ut patet intelligenti: et multe sūt spēs saniei male et de eis mentionem nō facio sed faciā in tractatu de vlceribus deo ocedente. ¶ Et scias q̄ sanies q̄ est alba nec lenis et odor nō ē horribilis aut sanies q̄ nō est alba lenis est media: vel sūt medie inter saniē bonā et nō bonā l3 nō sint absolute bone ¶ Qñ accidit apā i viscerib9 hoc est i intrinsicis et accidūt febres et horripilatōes et nō est odor et fit dolor vehemētior et sentit pruedo i loco et scias q̄ i itrinsicis fit collectio ¶ Et Auic. dicit q̄ sūt dolores fortiores in pn° q̄ȝ in statu hoc autē nō videt uerū: q2 circa pncipia et fines oīa debiliora circa statū oīa fortiora ut dicit Ypocras. Rñdet q̄ in pn° capit trib9 modis. Uno° quo ad digōem materiei. Alio° quo ad accñtia. Alio° quo ad vtrūq3 modo in pposito capit pncipiū quo ad accñtia: et tūc capiendo isto° qñ status quo ad digōem ē tunc declinatio quo ad accidētia et ex hoc p3 verificatō test9 Auic. Q2 accñtia sūt maiora in pn° q̄ȝ in statu quo ad digōem medij et scias q̄ duricies pulsus est magnū testioniū in hoc: et hoc ponit Auic. in ca° de signis pulsuū apatū. Et nō q̄ duricies pulsuum nō solū seqt apā q̄ fit exitura s3 etiā apā q̄tū ad pn° et aug°: verū qñ apā efficit exitura augmētat duricies: verū tñ apā cū est digestū bñ et cōplete tūc remouetur duricies et fit pulsus molis et vndosus propt hūiditatē istā q̄ in loco cōgregat: et notanē notes. Dixit Auic. q̄ pulsus durus ē magnū testioniū in apatib9 itrinsicis et nō dixit afctiue: q2 si apā vl exitura fuerit in loco hūido vl in mēbro hūido ut in pulmōe q2 est membrū mole non est necesse pulsū durū fore rōe hūiditatis membri quia ab humiditate loci impeditur et a siccitate auget duricies. ¶ Et etiā ponit Auic. si fuerit cā humectās fortis occurrens membro et exitura fit intrinsica non est necesse pulsum effici durum: et hoc est notum.

Qñ accit φ mordicatio ꝛ grauitas ꝛ ozzipilatio. ſe denť tunc dicas φ mã iam ſaniata ē ꝛ ipſa iã ɔfir mata ē ꝛ tunc remanet ſola grauedo in membꝛo. ¶ Qñ accidit grauedo in mēbꝛo ꝛ dolor ꝛ ozzipi latio ħ febꝛis ꝛ iam iſta ſedata ſunt uel fuerint. Et iteꝝ illa redeant qꝛ dolor ꝛ punctio ꝛ mordica tio ꝛ grauitas fuerit maior ꝛ febꝛis fortificeť. tūc ē ſignū φ eruptio illius exiture appꝛopinquat. ¶ Cū ergo accit ɔñter rigoꝛ ſubito ꝛ ſedat grauitas ꝛ dolor ꝛ ſanies emittitur mordicās loco per que tranſit tūc arguas exiturā fore citatam ꝛ i hoc ca ſu eſt neceſſe ut arefactio qꝛ debilitas ṽtutis. qꝛ in euacuatione humoꝛis mali ſemp̄ de bono euacua tur: ꝛ iō ṽtus debilitať. ¶ Et i hoc nō ſolū ſequitur arefactio ṽtutis. ſed ſequiť etiā ſincopis ꝛ pulſus cordis ꝛ tremor ꝛ qñq; ſequitur mors ex debilita te ṽtutis. Et accit vomituſ ſi mã iſta q̄ emittit ab exitura tranſeat ad ſtomacū ꝛ fluxus ventris etiā accidit ſi ad inteſtina uadat. ¶ Et accit ſputū ſani ei ſi ad pectus rūpat ꝛ foꝛtaſſe interficit ꝛ ſuffocat ſi res plurima ad pectuſ uadat ꝛ hoc ē notū. ¶ Et nota φ Auic̄. i hoc loco ſolū ponit ſigna exituraꝝ intrinſecaꝝ vniuerſalia ut nos uiderimus pticula ria ponit. itentio ſua ē determiare de exituris itri ſicis particulariť ſolū: ¶ Exiture que fiūt in prin° curaui incipiēdo cū repercuſſiuis ſicut curāt apo ſtemata calida ꝑter φ̄ in caſib° ɔdicionatis quos explicat Auic̄. ſecūda prῑmi ca° de cura apatis in uniuerſali ꝛ i hoc erāt ſtolidi qui nō accipiūt iſtos caſus imo ſemp̄ appoñūt repercuſſiua. ¶ Cū ergo exitā fuerit ꝑ uiā cōſecutiōis ɔpetūt repcuſſiua. ꝛ ex hoc ɔphendiť drã inter exiturā que fit nō inci piendo q̄ nō iſto mō curant: ꝛ ſit cautus i cognitō ne exituraꝝ: qꝛ ſi fuerit icipiendo ꝛ fuerit ꝑ uiā cri ſis vel fuerit mã multa coꝛpoꝛe nō purgato: ꝛ ſit i multis aliis caſib° dc̄ s ſupra nō cōueniūt repcuſſi ua. ¶ Cū ergo exitura fuerit ꝑ uiā ɔſecutis ɔpetūt repcuſſiua. imo qñ uides φ apoſtema icedit i iti nere exiture tu debes ſtatim intendere φ in uia eius φ maturat. ¶ In ſtatu autem ꝛ i augumen to qꝛ mã ē apta totaliter ſaniari appōas putrefa factiua ꝛ in augumēto potes permittē aliquid ſti ptici qꝛ adhuc mã nō ē totaliter fluxa ſed ꝑ parte. ¶ Et nō φ in hoc caſu nō competūt reſolutiua ꝑ ꝑria qꝛ iſta mã multa mō ē apta reſolui: qꝛ tūc nō eēt exitura ut patet per diffinitionē exiture facta maturatione debes locū incidere ꝛ aperire cū cau tela ne neruus uel corda uel artaria uľ ṽẽa vel ali ud mēbꝛ principale taugať. deinde fcā ꝑforatiōe in loco cōuenienti: qꝛ in loco decliuioꝛi ſecundum poſſibilitatem cui extrahas ſaniem. ¶ Et ſi fue rit multū extrahas ſaniē paulati ꝛ in pluribus ui cibus ne ṽtus multū debiliteť. deinde cōforta vir tutē cū cibariis bonis: ꝛ aliis ut tibi uideť. ¶ Et ſi mã fuerit pauca i una uice extrahē potes ut no tū eſt. ¶ Secūdo fit extractio materiei nō ſecūdū re ctitudinē ꝑpter hoc qꝛ egritudo ē magna ꝛ exitu rã ē tranſiens magnitudinē ſuā ultra illud qδ cō ſuetū ē. vnde uirtus digere nō pōt iſtã mãm. ¶ Et ſi apponať digeſtiua timor ē de coꝛruptione illius mēbꝛi ꝛ nullo° expectať digō ex debilitate uirtutiſ

tūc neceſſaria ē ꝑfoꝛatio ante maturatōnē cū cau tela ut ferrū nō tangat aliqδ aliud mēbꝛum prin cipale aut artariã aut neruū. ꝛ tunc in hoc cãu nō ē neceſſe expectare digeſtionem in primo ubi mãiã ſit multa ſuperans nãm. ¶ Secūdo ubi ſit ipſa ui ſcoſa ꝛ inobediens ṽtuti. ¶ Tertō ubi caliditas ta lis mēbꝛi ſit diminuta ſicūt in iūcturis contingit. ¶ Quarto ubi mã ſit ꝑpe mēbꝛa principalia tunc i aliis nō expectes digōnem. ¶ Alia cã pōt eē ſi mã ſit male qualitatis quia venenoſa. ¶ Et ſi fiduciaꝫ habueris i medicinis maturatiuis apponas quia i eis ē q̄dã uiſcoſitaſ uel inuiſcatio rōne humidita tis ſue mediante. rōne qꝛ in uiſcatione reuerbera tur caliditas naturalis ad intra rōe cuius ipa cali ditas reddiť foꝛtior in ipſã materiã digerēdo. Et tunc facta digeſtione locum aperias ſit aūt aper tio ſcōm latitudinē uillorū ꝛ rugarum niſi i locis conditionatis ut diceť infra. ¶ Et facta apertiōe nō appꝛoximes aquam neq; oleum neq; aliud in quo ſit pinguedo qm̄ iſta putrefaciunt membꝛuꝫ: ꝛ ipſū coꝛrūpunt ꝛ ſi fuēit neceſſe lauare ad intra laues cū aq̄ mell' uel cineris uel uino ſcōm neceſſi tatē loci ꝛ ſi fuerit tumoꝛ facta inciſione cum aliq̄ li rubedine tunc emplaſtra locū cum emplaſtro δ lētibu's dcō in ca° de eriſipila ꝛ formica. ¶ Et ua let quia mãm reſoluit: ꝛ mallam cōplexionem re mouet. ¶ Et nō etiã φ emplaſtrū digeſtiuum ꝑ pã te ꝛ exicatiuum pro parte conuenit. primo debet exicatiuum ꝑ parte ratione uirulentie que ab eis exituris taliter inciſis egreditur. ¶ Secūdo debet eē digeſtiuum quia aliqua mã remanet cruda q̄ i diget maturatione ꝛ forma pōt eſſe talis. ℞ farine lentiū fabaꝝ ordei añ. ʒ. i. altee buliant oĩa ꝛ incoꝛ poreť cū decoctiōe altee uel lixiuio uel vino ut tibi apparet. ꝛ ſcōm intentionē tui ꝛ ſecūdum maioꝛē neceſſitatem. ¶ Et alias formas ex te potes cōpo nere ſimiles habita noticia ſimplicium ingredien tium: ꝛ habito modo operandi ſuper labia tū ꝑ treſ dies ł. iiij. appōať vngtū digiuuꝫ vt labia dige rantur ꝛ ne cruda efficiantur qδ fit hoc modo. ℞. uitellū oui tremētine farine oꝛdei añ partes equa les ꝛ incoꝛporetur ad inuicē ꝛ addatur inde parū croci facta digōne i labiis ꝛ tumore remotō cures ut alia ulcera curāť: ut patebit inferius ꝛ ut dictū ē conſerues ſemper per ſaniem que fit in loco utꝝ ſit bona uel mala ꝛ ſecūdum φ appꝛopinquat bo ne uel male ſaniei arguas bonum uel malum ꝛ lō gitudinem uel bꝛeuitatem moꝛbi ꝛ libertabiť. Et ex hoc concludo φ exiture que fiunt in locis cãno ſis expectant digeſtionem magis φ̄ in aliis locis. Uerū ut dicit Albucaſis exiture que fiunt in ãno nō expectant completam maturationem imo ãte maturationem debes incidere ne locus ille ad fi ſtulam deueniat ꝛ ne materia ad partes intrinſe cas perueniat penetret ut ſepe uidi ꝛ exituram fie ri fiſtulam in ano. ꝛ Auic̄ hic nō fecit mētionem ſed alibi in 3° qꝛ aqua calida rumpit multociens exituras. ꝛ hoc facit quia mãiam putrefacit vna cum cute ſi ipſa ſubtilis ſit. ¶ Hoc etiam rumpit. ℞ fermenti caulium decoctionis cepe decocte: ſi napi ſimi colūbini quantum uis: ꝛ ex hoc fiat em

plastrum cito rūpit τ velociter. Aliud ad idē: ℞.
diaquilonis τ dissoluatur cum mucilagine sinapi
τ sapone nigro τ ponatur super locū rumpit etiā.
Aliud qd augumētat foramē si volueris foramē
maius ℞. mellis anacardi: pice būide equaliter: τ
icorporēt cū sapone nigro: τ apponat hoc super lo
cū defendēdo semp partē sanā. Aliud ad idem.
℞. cantharides abscissis capitibus τ alis pulueri
zent τ misceant cū oleo antiquo τ deide sup ignē
lenē: q2 sup ignē prune bulliāt donec ad formā em
pl'i redeant τ sup locū ponātur. τ si v̄tutē hui9 uis
uigorare addat de stercore ancipitrū vel pasez: a
natū oia ista mordicatia sūt: terbentina mixta cū
nitro tritulato rūpit apāta. Serapio dicit qñ ex
radice uitis albe cū rob fit empl'm resoluit apata
τ aperit illa i quib9 ē facta sanies. Et Auic. dixit
q apponat cū uino. Dixit ēt serapio sterc9 colū
boz qñ misceē cū farina ordi τ aceto frangit apa
ta dura τ matura. Dixit ēt succ9 nasturcij apit ex
ituras τ bibitus τ leuit apit i trinsecas. Dia. dixit
mora rubus cū pane cōtrita τ melle apposita mi
rifice τ sine dolore apa rūpit. Et fidel' dixit q de
bēt eē matura. Et Guil. d vā. dixit i se ipso eē exp
tū. Rasis dixit q caro lumaciaz cū farina ordei:
τ pull'. mollendini aperit apa. Gul. de va. dixit fa
rina lolij cū uino capta ex pte aliqua sulphuris et
stercoris columbini empl'ata apata matura rūpit
qd ē exptū. Dixit ēt exptus ē q2 semē v̄tice: siue
flos cū sale trit9 τ sup posit9 rūpit apata: τ sine do
lore. τ de ipso ponat q̄tū uis frangere τ nō plus: τ
subdit q experiētia scit q trita cū modica assun
gia apata rūpit i digitis τ mēbris neruosis τ expe
rientia. Etiā scitū ē q si farina ordei cū oleo rosa
to coquit: τ fiat puls si frequēt cal'a sup locū ap
ponat sicut substineri poterit apata mirabilit rū
pit. kiran9 dixit stercus porci cū apio risus rūpit
exituras τ oia alia apata τ iponas i forma empl'i
scdm longitudinē uel latitudinē q̄tū uis hēm9 aliud
qd rūpit τ est ruptoriū. ℞. cineris cerri q̄tū uis: τ
ex eo fiat linimētū. Deinde lixiuio fcō bulliat li
xiuiū usq3 quo ad igrossationē ei9 deueniat. deinde
apponat super locū cū defensiuo tñ ne ad locū sa
nū deueniat τ ipm corrodat. τ iste ē modus opan
di eū. Capias peciā τ ponas eā in albūie oui: uel
sup eā pōas unguētū rosatū τ scindas eā in medio
scdm quātitatē pforatōis q̄ uis facē τ pone eā sup
exiturā sic q foramē pecie cadat supra portā quaz
uis facē. postea apponas sup locū h. τ i breui obu
ret cutis uel caro. deide cū flothomo aperias τ in
cidas istā partē obustā: τ sine dolore hoc facit. Et
si uis rē istā fortiorē facē cū fit dimitte ipsā bulire
usq3 ad i spissatiōez uel iduratiōez q̄ i duratio ē sub
forma lapidis. Deide ēt serua lapidē istū uel istos
i ampula ualde stricta ne aer igrediat. deinde totū
ēt serua i sulfure. Et si uis q fit minoris opatiōis
dimitte bullire usq3 ad solā spissitudinē. deide liq
rē illū oserua mō predcō. Aqua ēt fortis hoc fa
cit si balneet filū uel pecia i ea: τ ponat sup locuz
expressa arsenicū permixtū cū unguēto aliquo τ i
positū super locū facit τ multa alia q̄ dcā sūt supra
ca° de carbūculo hoc faciūt. Et scdm uulgares gal
banū hoc facit ubi exitura dicat eē ualde supficial
Et notare debes q ista mō dcā fiūt i exitura q̄
expectat ad digōnem i alijs q̄. nō expectāt ad digō
nem nos debem9 apire cū sagitella ut notum ē: τ h
i casibus superius dcis i ca° de cura exiturarum.

Ca. 30m de medicinis maturatiuis.

Medicinaz maturatiuarū oz ut caliditas fit ui
cina caliditati corporis uel mēbri i quo
fit digō siue maturatio: τ he debent esse
būide pticipātes uiscositatē rōne cui9 mā exñs i a
postemate exalare nō pōt nisi euacuet: τ tunc ipsa
ad saniē uel ad putredinē deuenit seu mouet: τ cū
hoc caliditas nālis reuerberat ad intra fortit nec
exalat. Et pōit hoc Auic. 2° canōis. Et Serapio
i ca° pprio: τ iō ocludit q medicie maturatiue sunt
cal'e uel tēdētes ad tēperamētū: τ ut melius dicaz
fiūt sīles caliditati corporis cui aproximāt. Et iō
si mēbz ē cal'm τ būidū medicina dz eē cal'a τ būi
da. Et hoc voluit Gal' quito de simplici medici
na. Et medicie nō solū debēt hēre cal'atem potē
tialē s ēt actualē. Et hoc voluit Serapio d sim
plicibus ca° de medicis maturatis. Et ex hoc cor
pore sequit q medicie maturatiue debēt eē diuer
saz oplonū: q2 mēbra τ corpora diuersaz oplonuz
sūt. Nota tñ q q9 ē rō sue oplonis nō solū debet
hēre respectū ad oplonē corporis: sed ēt ad nām a
postematis. Et hoc plus facim9: q2 i apatib9 frigi
dis opetūt medicine maturatiue plus a cute q̄ in
cal'is sicut extrahit ex dcis Serapiōis i ca° pdicto.
Et iō Serapio τ alij ut Auic. ponūt diuersa em
pl'a maturatiua nō solū būdo itentionē ad diuer
sas oplones ho'um: s ēt ad diuersas oplones et q̄
litates apatis. Uñ qñ dicit Auic. q cal'itas medi
cine maturatiue dz eē pxima caliditati corporis de
bet itelligi. i. caliditati mēbri i quo ē apa. modo āt
si i eo ē apa frm: τ calor mēbri fit ifrigidat9 a mā exi
stente ibi fra. oz fortius τ calidius maturatiuū eē i
ipso q̄ i apate calido i quo calor mēbri super cale
fit τ iflāmat. Et licet auic. in ca° de sfone uideat
uelle q fra digerant cū dixit: τ caput ei9 emplet cū
psilio τ nō itellexit q psiliū ex se facit hāc opatiōez
s p accñs qūo q2 cal'itatē exñtē i flegmōe extraneā
psiliū remouet rōne cuius uirt9 reddit potēs supra
mām vbi prius nō erat potēs pp caliditatē istaz q̄
debilitabit illā v̄tutē. τ hoc mō digerit dc paccñs
ut sensit Dinus. Medicie maturatiue sūt duplices
ut pz de mēte. G. 2° ad glaucōem q2 qdā ouenīūt
i mā cal'a: τ qdam i fra illa q̄ cōueniūt i mā calida
sūt aqua tepida. Farina tritici cū oleo τ aqua τ fa
rina ordei: τ silr trit'. cū masticatū τ molica panis
cū oleo. Et nō q quāto plus decoquit mā' ualet
i apatib9 cal'is. τ plus si i fris. τ ex hoc pz q empl'a
q̄ cōueniūt apatibus cal'is debēt eē liquida τ non
dura: q2 tūc plus siccitate participant: τ i hoc casu
paz de oleo debes. τ i apatibus frigidis multū de
oleo debes apponere τ tem pl'a debēt eē multū bñ
decocta. τ hoc totū pz de mēte Serapiōis i ca° de
medicis maturatis: fermētū etiā τ altea pparata:

adeps porci nō salita: crocus uitellus ouorum ⁊ fi
cus ⁊ decoctio coꝝ oīa maturant. ⁊ sc̄dm aliquos
pix ⁊ rasina ⁊ uue passe maturant apostema cal'a.
¶ Medicine maturatiue q̄ ualent in mā flatica
sunt iste semē lini: farina eius briona: brancha vr
sina: caules radix lapacij: lilij: cepe: malue: glut°.
albotin mel ⁊ aqua eius. Galbanū fenugrecū: sto
rax: mirra butirum mastix: ysopus hūida diaqui
lon sine gūis ⁊ sic de aliis. Maturatiua in mā fia
cal'a lanfranci. ℞. folioꝝ malue. M. i. radicis bis
malue. M. ii. decoquant' in aqua perfecte ⁊ pista
⁊ adde olei antiqui asungie sine sale: aā. ℥. ii: farie
ordei uel tritici. ℥. ii. ⁊ incorporentur cū decoctio
ne istarum herbaꝝ ⁊ fac emplm. ¶ Aliud maturati
uum in mā frigida lāfranci. ℞. uinū cepe ⁊ testam
alei ⁊ uitell'. ouoꝝ cocta oīa sub cineribus fermē
ti parum. ⁊ ex omnibus istis fac emplꝫ. ¶ Et si uis
adde farinā fabe seīs lini ⁊ fenugreci. ¶ Alias for
mas nō pono quia tota sunt inferius cum fiet mē
tio de apatibus frigidis ⁊ spāliter in 2°. ¶ Ex istis
arguo qd̄ maturatiua medicia debet accipi per re
spectū ad ɔplōnem mēbri. ⁊ nō p respectū ad apa
ta: q2 si ē ex humoribus calidis uel fris alterius ɔ
plōnis debēt esse medicine maturatiue in uno q̄3
ī alio ut dictū ē ad ista duo respiciendo plana sūt
que ponit auic]. in lr̄a. ⁊ ex hoc p3 v̄ificatio emplo
rum oīum maturatiuoꝝ que ponuntur a nostris
antiquis ut notum ē. ⁊ ex istis simplicibus positis
⁊ ex aliis ex te multas formas emploꝝ ₒm itentio
nē tuā ɔponere potes q2 formā ex hui⁹ mōi habes

¶ Sequitur capitulum. 31m. de medicinis exiccā
tibus saniem.

Medicine exiccantes saniem sc̄ medicine calide: ⁊ sc̄
iste de mēte auic]. in isto ca°. ℞. piretri:
stafixagrie salis triti uel dissoluti: mell'
q̄tum sufficit ⁊ incorporetur. ¶ Aliud auic]. ℞. mā
chasite armoniaci: aā. ℥. i. farine fabaruꝫ. ℥. 5. oīa
ista misceantur cum rasina humida ⁊ ponat' sup
locū ⁊ secūdū aliquos dimittat' dōec per se cadat
¶ Ad idem Auic°. ℞. glutinū albotin masticis cal
cis equaliter misceant' ad inuicē cum aceto ⁊ olo
antiquo. ⁊ pōat' super locū oīa ista saniē resoluūt
¶ Experimētū q̄ resoluit hūitates que sunt in p
fundo cutis ⁊ etiā resoluit' sanies que in musculis
agregat': ℞. pulueris subtilis marchasite pulueris
calcanti boni ⁊ proprie mineralis partē tertiā ra
sine pini quantum oīa medule crurium uituli me
dietatis oīa misceantur ⁊ fiat unguētū. ¶ Et ipm
in paucis dieb⁹ resoluit saniē que erat in apostēa
te magno iam collecta in musculis spine iuxta re
nes. Dixit Guil'. de va. ¶ Et ego dico q̄ hoc unguē
tū pōt fieri fortius si addat' in eo ex radice canapis
siluestris. nā dicit Serapio qn̄ ponit' super mēbra
ubi putrescunt humores soluit apostemata et re
soluit humores putrefactos. ¶ Et idē dico d mir
to qm̄ p̄prietatē h3 resoluēdi hūiditates que sunt
sub cute.

¶ Capitulū. 32m. de exitura grosse cutis.

Cum videris exiturā gs se cutis tūc
maturatio eius nō expectatur nec eius
eruptio nec de medicis nec d per se tūc
nō expectes eruptionē uel fractionē eius ⁊ spālit'
ubi sunt vene ul' artarie imo perfora cū flothomo
qm̄ si tu pmiseris saniē corrūpetur ⁊ corrodet ue
nas. ⁊ illud uehemētius eēt qn̄ eēt prope iūcturas
Et sēp q̄ras locū saniei ⁊ locū saniei ⁊ locū declui
orē ⁊ ī decliuiori facias portā nisi aliud ipediuerit
te sicut vena ⁊ arteria qm̄ sanies melius egredie
tur etiam notare debes q̄ si illud quod ē sup exi
turam fuerit grossum tunc porta debet esse pāua
nec d3 eē magna sicut exitura. ¶ Et hoc experimē
to p3. ⁊ fit cum ligatura ⁊ plumazolis unde sepe
pars cū parte in ulcerib⁹ īcarnat' ut sepe uidi vbi
aūt pars superior exiture fuerit sola cutis eleua
ta sectio. tunc d3 fieri ab una pte exiture usq3 ad
aliā q2 pars illa superior cū inferiori nō incarnet'
⁊ in casu in quo eminētia fuerit magna cum ele
uatione solius cutis tūc potes incidere exituraꝫ
quo ad omēm d̄ram positionis: q2 nō ē timor de
neruo neq3 de artaria. corda uel uena q2 nō inci
dis nisi pelē. tene tm̄ flothomū cum cautela ne ni
mis pfundet'. ¶ Et ī exituris aliis semp debes īciō
re sc̄dm q̄ ruge illius mēbri pcedūt nisi q̄ ī duob⁹
casib⁹ hoc nō est uerꝫ. p° ubi apa fuerit rotūdum:
⁊ timor fuerit de fistula ⁊ nō incidim⁹ totalit' ₒm
rugas ⁊ p3 in albir. ¶ 2° ubi ruge nō pcedūt sc̄d3 lō
gitudinē uilloꝝ ⁊ musculoꝝ ut p3 ī fronte ⁊ ī um
bilico: q2 ruge in umbilico ⁊ in costa pcedunt ex
transuerso ⁊ musculi sc̄dm longū. p3 ēt q̄ tres sūt
ɔdiciones q̄ debēt obseruari in perforādo exitās
¶ p° q̄ fiat pforatio ī loco saniei. 2° q̄ fiat ī loco d
cliuiori mō superius dcō. ¶ 3° fiat 2m īcessū rugaꝝ
p̄ter q̄3 in casibus dcis fcā apertiōe debes restrigē
fluxū sanguīs. deinde mūdificare. Un̄. G. 4°. de
īgenio sanitatis nō mūdificare putredinē est cau
sa q2 nō nascit' bona caro in ulcerib⁹. ⁊ ɔnter fcā
mūdificatione carnē gnēt. Nō q̄ aliqua sūt mem
bra ī quib⁹ incisio fit sc̄dm longū ut cap sc̄d3 q̄ pil
li ortū hn̄t nasus coxa labia uenter digiti: ⁊ sic de
aliis. ¶ Alia sūt in quibus īcisio fit p transuersū ut
ē in costa. ¶ Alia sūt in quib⁹ īcisio fit ī forma luna
ri ut ē ī inguie ⁊ sub ascela ⁊ ī oculo: ⁊ qual'r icisio
fiat ī illis locis. p3 ab auic]. q2 modus ē not⁹ de se
iō nō psequor. ¶ Notes ēt frangē cū meª potētiali
q2 illa nō nocet mēbro s3 potius iuuat q2 mā ista
digerit' uel resoluit'. ¶ S3 si exitura fuerit col'ica ul'
sanguīea meli⁹ ē apire cū ferro q̄3 cū meª caustica.
q2 ex illa īducitur mala complo calida in mēbro
⁊ nocet ualde membro vt patet.

¶ Capitulum. 33. de cura foruncli.

Cura foruncli tres hab3
ītētiones. pª ē uitā ordinare. 2ª ē mām
euacuare añteꝫ. 3ª ē mām existētē in loco
corrigē. pª itentio ɔplet' p hūc mōꝫ respiciat se a
nauseatia satietate ul' ab exercitio supfluo ⁊ spāl'r

post comestionē eo q tūc mala digō fit. ¶ Respiciat ēt se a superflua comestione tpe nimie famis qꝛ sūt illa cā foꝛūculoꝝ honeste uiuat ⁊ bn̄ se hēat i oībus rebus nō nālibus ⁊ pꝫ. 2ª intentio ↄplet cū euacuatiōe fac ḡ flomiā recipiat diafiniconē quia euacuat mām flaticā ⁊ colicā cuius quātitas sit. ℥ 5. 3ª inten° ↄplet p hūc modū cū uideris foꝛūculū ↄsidera an sit mā venenosa an nō si sit ex mā uenenosa nō ↄpetūt a prin° repcussiua s potius quedaꝫ attractiua. ¶ Si nō fit venenosa tūc a pn° ↄpetūt repcussiua sicut i alijs ⁊ phibeas māꝫ uenire ad locū quātū potes. deinde mā cū fuerit ad locū ⁊ pulsatio icipit apparere debes apponere maturatiua sicut i fine augmēti uel statu ei⁹: ⁊ hoc fit qꝛ h̄ materia nō resoluit̄ sed potius saniat̄: ⁊ iō nō procedamus sicut in alijs. Emplm̄ Auic. q ↄducit. ℞. ficuum pinguiū seis lingue bouis triti ul' radicis ei⁹ psilij añ. ℥. 5. uuaꝝ passaꝝ mūdataꝝ misceant̄ et incorpoꝛent̄ cū melle ⁊ sup locū apponat̄ ⁊ triticuꝫ masticatū ualꝫ sm̄ Auic. dixit ēt Auic. panaricio ⁊ foꝛūculo ↄfert radix uitis albe cū uino posita. dixit ēt liuoꝛes ⁊ panariciū emēdāt. Et. s. ō vs. dixit q sepe ē exptus. ¶ Et dixit ēt q thus cū melle ualet ⁊ dixit q folia sumach cū ⁊ aceto destruūt panariciū. ¶ Auic. cerotū factū ex succo mirti ualet. ¶ Aliud Auic. ℞. uue passe bauracficuū sinapis misceant̄ cū oleo de lilio. ⁊ sup locū apponat̄. Et ualet ⁊ alia maturatiua q̄ sūt superi⁹ dcā. ⁊ iō alias formas p mō nō pono. ¶ Et si mā eēt venēosa cognosces p hoc q foꝛūculus eēt niger uel uiridis ⁊ vene multociēs apparēt circa locū tūc eas flothōas ⁊ aliquociēs uētosat̄ ⁊ nō facias hoc nisi post pn̄ᵒ Et aliquociēs scarifica locū. deinde apponas predcā maturatiā ⁊ fcā maturatiōe locus apiat̄ cum ferro et emplo isto. ℞. farine seis lini simi ancipitris uel anatis ⁊ permisceant̄ cū fermēto rumpit eas. ¶ Rūpit etiā foꝛūculū radix lapacij cū simo galine mixta ⁊ sup posita. ⁊ idē facit semē eius fcā aperitura mundificetur ⁊ incarnetur secunduꝫ necessitatem illi apparentem.

¶ Capitulum. 34ᵘᵐ. de moro.

Morus ē apā molle ex carne addita ⁊ fit in' carne rara ⁊ multociēs fit i ano ⁊ vocat̄ mor⁹ ad similitudinē moꝛe qꝛ appt cū illis eminētiis q̄ i moro apparēt. Cura ē incidē ipsā carneꝫ deinde apāte icisō sup locū appōas aquā uel rē aliq̄lit̄ foꝛtē uel causticā de quib⁹ fcā fuit mētio imediate ⁊ ēt carnē illā potes remouere cū medicinis dci ꝫ i' ca° de cācrena. ¶ Deide locū ↄsolides si tn̄ uideris carnē illā superadditā nō foꝛe mollē s durā tunc blādiaris neqꝫ icidas tūc moꝛ nec cum aliqua re remoueas qm̄ timoꝛ eēt ne ad cancrum cōuertetur. Et isto modo aliqnando curaui.

¶ Tractatus 2° de apātibus fris ⁊ ē sm̄o vlis.

Postquam sermo de apātib⁹ calīs ē ↄplet⁹ licꝫ sermōes mō de fris ↄplē ut ipe met auic. fecit. ¶ Apāta āt fria fiūt ex flāte uel melīa ⁊ uētositate ⁊ aquositate ul' ex aliquo hūoꝛe currēte cursu eoꝝ. voco āt hūoꝛes currentes cursu istoꝝ q̄ nāꝫ istoꝝ fuant ῡbigra si flā misceat̄ cū colā uincente flāte tunc ex isto cōgregato fit apāꝫ fr̄ ul' flāticū ēt uincēti dat̄ dnium. Nō 2° q' uētositas nō ē prope hūoꝛ. s qꝛ currit cursu eoꝝ ⁊ prope froꝝ humoꝛum huic ē q dicim⁹ q ex uentositate fit apā frīn. lꝫ tn̄ uentositas a calitate fit exclusa. Et hoc pōit auic. fa pmi doctrina fa ca° de egritudinibus ↄpositis. ¶ Et ex hoc pꝫ illud qđ dicit Auic. hic q apāta fria aut st flātica aut melīca aut uētosa aut ↄposita ex his. lꝫ aūt in fa fen. primi faciat mētionē de apāte aquoso sub apāte flātico ↄprehendit p hūc modū: qm̄ sicut sanguis diminute decoctus sic aquosita s ē flā diminute decocta. ¶ Et ex hoc q dicit auic. q ē aut ↄpositū cōphendit alia apāta mixta hoꝝ aūt apātū flāticoꝝ alia sūt simplicia ut dicit auic. ut ex flāte moli. ¶ Alia sūt aquosa ut asclites et ydrops sic apā dixit. s. in de mala comploe diuersa aut sūt dubeleth in quibus sunt nodi lenes aut duri sicut sūt scrofule glandule ⁊ nodi duri. apāta aūt mlīca sūt sicut sephiros aut cācer. lꝫ tn̄ in fa pmi ponat ipse apāta mlīca esse tria. s. cancer sephiros ⁊ nodi duri ⁊ scrophule. ¶ Pro quo nota q nodi duri sunt ⁊ scrophule sūt radicaliter a materia flātica idurata sic ⁊ iō in spēbus apātū flāticorum situant̄: qꝛ tn̄ hec mā sic indurata fuat q̄ materiā mlīce qꝛ rōe induratōis ē ualde exiccata hic ē q dixit illa eē apāta mlīca. ¶ Quia tn̄ sūt duo declarata de mēte Auic. s. quid sit apā flāticū ⁊ quid mlīcū. Restat uidere q̄d sit apā uētosū. ¶ Et Auic. dixit q ē eleuatio aut inflatio. ¶ Eleuatio ē qn̄ uētositas ē expansa. s. i mēbꝛo ⁊ secū pmiscet̄ humoꝛ flāticus seu uapoꝛ flāticus. ¶ Et iflatio ē qn̄ est aggregata in spatio uno fixa i eo. ⁊ ex hoc hēs drām iter eleuationē ⁊ iflationē. dr̄nt ḡ infla° ⁊ eleuatio duobus mōis. vno° sm̄ unā mām. ¶ Alio mō sm̄ sitū. differūt. n. sm̄ mām qꝛ eleuatio cātur ex uētositate pmixta uapoꝛi flātico subtili: s inflatio fit ex uentositate pura. differūt ḡ sm̄ sitū qꝛ eleuatio nō resistit tactui s cedit ⁊ inuenit eā tactus molē s in iflatione uentositas ē aggregata ⁊ sepata a mēbꝛo ⁊ fixa i uno loco. ⁊ iō si tangat̄ rsistit tactui. ¶ Apostema ↄpositū ā illud q ē ↄpositū uel ē ex hūoꝛe fi osimul qꝛ uel ex mlīa ⁊ flāte uel ex frigidis uel calidis frigidis uicētibus. Et qꝛ ifinitis mōis pōt humoꝛ frus cū frō uel calido infinita st apāta talia.

¶ Capitulum primum de vndimia

Completo isto sermone vlī breuiter uenio ad ista apāta flātica Et p° ad vndimiā. Et dico p° cū auic. q vndemia ē apā mole albū i quo nō ē caliditas a pdomio. ¶ Et. s. i 4° terapētice dixit q apā ē flāticū qꝛ diuas hꝫ drās. s. vex ⁊ n̄ uex. vex fit ex flāte nāli q sta ut dixit Auic. pma pmica° de hūoꝛib⁹ nō ē nisi sanguis diminute decoct⁹. Ex hoc flāte repitur i massa sangūea ad mēbꝛa flātica mitten. non uex apā flāticū ē q fit ex flāte nō nāli. s nāqꝫ mediū fit ex

flate subtili q notauit auic. cū dixit. et plurimum eius ē a uapore flatico. i. ab hūiditate subtili fla/tica nō icōuenit tñ q cū isto subtili de gsso misceatur. et iō dixit et plurimū ei. Nō q dixit auic. ē de gnē eleuatiōis nō intelligas ut vba sonāt qr tunc vndimia eēt apa uētosū: qr eleuaº ē apa uētosū q pz p Auic. cū dixit q apa uētosū aut ē eleuatio aut iflatio: ꝫ undimia ē de gnē eleuatōis qr cū ea ɔueit i ꝫ qr sicut i eleuatiōe cāt ipressio cū digito. et sic i undimia tñ ē alia ipssio qr hūida ista sola plº cedit digito q̄ ista cū uētositate mixta. Isto notato dico q fla et hu. frigidº et hūidº ex crudiori pte chili gnātº. hoc aūt fla tlr gnātū ē duplex. unū ē fla nāle Aliō nō nāle. Nāle aūt fla ē hūor frus et hu. crudº i sba sua: qr p ulteriorē decoctionē suā ē aptº ad fōmā sanguis ɔuerti. et ex ꝫ nā gnāt ipm ut tpe famis et diminutio sanguīs ad nām eiº posset ɔuerti. s. sāguis. deinde i sbam mbrorū iterū ɔuerti. vñ nichil nutrit ul pōt nutre nisi fit ul fuerit sub forª sāgūis q̄re p se nō nutrit. declinat āt ꝫ fla nāle ad quādā albedinē i saporē et odorē ad q̄dā dulcedinē. Si aūt ab isto recederet nō nāle eēt. Cōtingit āt ab isto recedē duobº mōis. vnoº rōe sbe. foº rōe admixtionis alteriº rei. pº rōe sue sbe recedit a flate nāli qr atenuat aut uētosat l' aq̄sat. et sic fit fla aq̄sū tenue aut igssat et misceat. et fit tc fla gssū mucilagiosū l' fit gipseū siue uitreū aut ēt sepe putscit et altat et fit salsū et nitrosū cōrosiuū. Dixi 2º q fla fit i nāle rōe admixtōis alteriº rei. s. qñ alt hūor ueit secū ō foris. vñ si sanguis secū pmiscet efficit dulce. Si cola efficit salsū. si mlia efficit pōticū ul acetosū. sūt āt octo spēs flatis nō nālis fm auic. i caº de hūoribus et pz p mō. Ex quo pz q ex flate gnānt qua/tuor spēs apatis: pº ex flate nāli gnāt undimia va 2º rōe pmixtōis gnānt tria apata ꝫ spēs distincta ꝫ q tres hūores pñt secū pmisceri un fit undimia floides. Undimia herisipiliades et vudemia sephioides. 3º ex flate nō nāli p alterationē i sba generāt. iiij. apata. pº ex flate uētoso gnāt uētosū apa. 2º ex flate aquoso generat apa aquosū. 3º ex flate grosso crudo et mucilaginoso generāt nodi lenes et et glādule et dubeleth et testudo et alie exiture et ex uitreo et grosso uel ex flate mucilaginoso ualde indurato fiūt sicut nodi duri. Et ex ꝫ flate gipseo: scrophule: uel ex flate grosso ualde idurato. 4º. ex flate putrefcō fiūt fistule uel ulcera scrophulosa. Cause huiº apatis sūt tres. s. pmitiua: aūs et ɔiūcta a cā pmitiua pōt fieri undemia raro tñ qr raro est q mā flatica currat ad locū: ꝫ ɔtigit sepe et ut uidi ut plurimū hūores currētes ad locū sūt calidi: qa plº pdnānt i nob hūores calidi q̄ fri: qr uita stat p calū et hūidū. 2º isti sūt magis mōilles fris iō citiº currūt ad locū. 3º qr instra nē q̄bus se defēdit sūt sanguis et spūs: et iō cū ex cā pmitiua causet dolor: tūc vtus regitiua totiº sentiēs nocumētū currit illuc cū sanguie et spū ut defendat. pz g ex ꝫ q cā primitiua raro fit apa flaticū et illō ē parū. si tñ in loco illo: imo ut in pluribº calm ē. Et iō dicit auic. q a cā pmitiua fit apa flaticū et illud ē parū. Si tñ i loco illo ubi fit pcussio habūdaret hūores flatici tūc ɔtingit ex pcussione fieri apa flaticū a cā pmitiua

Et ex isto ifero drām int vndimā pcedētē a causa primitiua: et procedentem a causa antecedente. Si. n. fuerit a causa aūte nullus uel paucº dolor ē i loco saluo si ibi eēt hūor calus. ꝫ i undemia q̄ accidit a cā pmitia ē dolor maior. si rōne ɔtusiōis et atrictionis ɔtinui sepantis i carne et ēt rōne mēi talr currētis ad locū de cuiº nā ē pprie facē dolorē. Cā añcedēs ē replectio hūoris flatici. Cā ɔiūcta ē humor flaticº iā exñs i loco. Si g undemie sūt hūor laxº et molis adeo q cedit digito et seruat ipressiōez post digiti remotionē et calitas i loco ē debilis et dolor puus et color declinās ad albedinē et alia signa signiª fla ibi apparet: hēt āt. iiij. tpra. s. pncipiū augmētū statū et declinationē q̄ nō sūt. termināt aūt ut plīmū ꝫ apata p uiā resolutionis. raro āt saniāt et accit apostema hoc ut in pluribus in hieme: et i senibus et in alijs uiuentibus uita frigida et humida et in crapulosis specialiter.

Capitulum de cura undimie.

Undimie cura quatuor hz intētiones. pª itentio ɔpletur cū digiuis et solutis. 2ª itentio cōplet cū debito regimie cibi et potº. 3ª itētio cōplet cū localibus. 4ª itentio ɔplet cū corruptiōe accidētiū. Et in oibus erit fmo. pª itentio ɔplet cū digiuis talis mē et solutis. Medicia solutia ē illa. Rx. pillarū de hmodactilis. ʒ. i. et fiāt. vij. Ad idē valēt pille fetide q̄rū quātitas ē. ʒ. i. et plus et minº scdz vtutē. Et hermodactili pparati ad idē ualēt. Et alia eiº dē pprietatis: ad idē ualet turbit pparatū. Sirupº. Rx. oximell' ɔpositi. ℥. ii. et distēpēt cū aqua feniculi et cicoree. Ad idē ualet sirº de q̄nq radi/cibº et de duabus et sic de aliis eiusdē pprietatis ē loquēdū. Nō tñ unū generale i his apatibus q semp i oi apate nō pcedente digōne debes euacuare mio/ratiue. deinde si opus fuerit digerē et erradicare. Et p hoc saluat hicamphoº digesta medicari et mouere nō cruda. Multi sūt casus i q̄bus i pnº debemus minorare. primo in pncipio apatis. 2º existente mā multa. 3º currēte mā ad mebrū. 4º mā exñte apta currere ad locū ut pz. 2ª intentio ɔplet cum debito regimie cibi et potus. Regimē fit tale q nō comedat olera neq brodia neq pisces nec bibat uinū aquosū neq comedat legūia q̄ nocēt iūcturis ut uisū fuit a. S. fa pticula amphorū ut ɔcludaꝫ breuit sint res tendētes ad calitatē et aliqualē siccitatē ut pz. 3ª itentio ɔplet cū localibus in pncipiō g undimie ɔpetūt medicie repcussiue nō frie ꝫ calē ꝫ si nō repiant permisceas medicias calas et siccas cū fris et fris q̄ sūt stiptice i pncipio. et modus iste ē Auerois 5º colligꝫ. ualet hoc in pncipio fm Auic. Rx. spongiā unā et fūde i aceto et expme ipam et pōe sup locū. Aliud auic. et ē etiā dini qō operat mirabiliter in mā subtili et flatica: Rx. aque salse aq̄ cineris et parū aceti et in eis ifundat spōgia et expmatur et sup locū ponat et stringat ꝫ resolutiū ē stipticuꝫ. Aliud auic. Rx. olei rof aceti: añ. ℥. i. et fundat parū salis et cū spongia uel filato ponat sup locū. Aliō auic. et rafꝫ q conueit i augmēto. Rx. aloes mirre a/cacie: sief memite: ciperi: croci ortulani boli ar. añ partes eq̄les pluerizent oia subtil'r et cū succo cau

liū ⁊ aceto fiat emplm̄ ⁊ sup locū ponat. ¶ Aliud
Dini. ℞. olei ro. ⁊ par aceti ⁊ infundat par salis ⁊
sulphuris: ⁊ cum spongia ponat super locū. Ali-
ud auic. ⁊ dini. ℞. succi mirti ⁊ misceat cū aq̄ sal-
sa ⁊ aqua cineris uel addatur par sulphuris ⁊ cū
spongia ponat super locū: ⁊ si mirtus uel succus
eius ponatur de p se sine alia re ualet in pricipio
¶ Cura status ⁊ declinatōis. ℞. aquā cineris ⁊ fi-
ci ⁊ quercus ⁊ uitis: ⁊ in aqua ista balneēt spōgie
⁊ ponant super locū. ¶ Aliud theodorici ⁊ bruni
℞. sulphuris mirre salis añ ptes equales confici-
ant oīa cum oleo ro. ⁊ aceto ⁊ fiat linimentum.
Aliud auic. magni iuuamenti. ℞. stercoris uacini
lib. 5. origani storacis vsnee calami aro. spice: ab-
sinthij: añ. ℥. 5. ⁊ confice cū aceto ⁊ aqua caulium
⁊ fiat emplm̄. ¶ Alexāder dixit oībus inflationi-
bus de cā fria factis. ¶ Confert stercus bouinū
vnale cum aceto positū. ¶ Auic. dixit mirra cū
assungia ueteri apostemata flatica ⁊ dura ⁊ mo-
lia resoluit. ¶ Aliud auic. ⁊ ē magne descriptio-
nis. ℞. olei costini: olei de ruta: olei laurini de ane-
to añ. ℥. i. ⁊ pmisceat parum acceti fortis qz acetū
q̄tū ē fortius ē magis acutū. ⁊ iō plus ualet i sta-
tu vt ponit auic. 2° canoñ ca° de aceto forte plus
ualet in prin°. ⁊ in oībus istis infundat spongia ⁊
ponat super locū. valet ēt succus lilij celestis: ⁊ si
uis ipm fortius pōt pmisceri secū par sulphuris
obusti. ¶ Si vndimia venerit ad exiturā tunc ɔ-
uenit hoc medicamē maturatiuū: ⁊ nō mir quia
aliquotiens ē vndimia flonides vl' herispiliades
rōe cui° mā in loco putrefit ⁊ saniat. ℞. maluam:
branchā. vrsinā radicis bismalue radicis lilij cele-
stis cepas assatas limatias fermentū: se. lini ⁊ oīa
ista coquātur ⁊ pistent ⁊ cū assungia ⁊ butiro mi-
sceant ⁊ incorporent ⁊ fiat emplm̄. ¶ Emplz the-
odorici. ℞. succū ebuli: sambuci lapacij: leuistici:
maratri decoquant oīa ⁊ cū dialtea melle ⁊ oleo
⁊ butiro ad inuicē incorporent ⁊ fiat emplz. ma-
turato apostemate nō spectes in maturatiōe fra-
ctionē s incidas cū ferro vel cum medicis erūpē-
tibus ut superius dictū ē. ¶ Et dicit henric° q fa-
cto hoc mūdifices locum cū vnguēto aplor: aut
cū mūdificatiuo de succo apij uel absinthij q su-
perius dictū ē. ¶ Aliud fm dinū q mundificat sa-
niē grossam ⁊ attrabit. ℞. galbani armoniaci ter-
bētine picis sepi uaccini: olei antiqui: añ partes e-
quales cū aceto ⁊ liquefac ad ignē cū alijs ⁊ fiat
vnguētū. deinde facto hoc psequaris ut in ulceri-
bus sordidis fit. ¶ Quarta intentio ɔplet' s3 nāz
accidētium si dolor fuerit in loco ita remouet s3
intentionē auic. ℞. ysopi humide cū uino cocto.
i. saba permisceas ⁊ lineas locū ⁊ embroca cū vi-
no nigro dolorē remouet. ¶ Aliud Auic. ⁊ bruni.
℞. olei de camo. olei de absinthio olei de spica ol'i
de spica olei de aneto ⁊ addat par cere ⁊ fiat ce-
rotū ⁊ alia cerota ualent sir eius vtutis. Si du-
ricies fuerit in loco remoueat cū medula bouis:
⁊ cū alijs molitiuis dicendis inferius in ca° de se-
phiros. ¶ Emplm̄ q ɔuenit remoto dolore ⁊ est
auic. ℞. fordiciē balnei ⁊ bulliat in aqua ⁊ inspis-
set cū calce donec fiat mollis massa ⁊ liniat ex illo
locus. ¶ Si aūt vndimia pcedat ex alia cā extrin-
seca qz ex pcussione uel ab aliqua alia re uel' egri-
tudine. ¶ Cura eius est remouere egritudinē istā
deinde curare vndimiā.

¶ Caplm̄ fm de nodis qui vocant dubeleth.

Nodi sunt dubeleth flati-
ce hñtes panicłm q̄re chistim localem
cor° istud uel corpora generata ex fla-
te. ¶ Qui nodi sunt duplices quidā sūt molles q̄-
dam duri fm q mā ista flatica plus vel minus in-
durat. ¶ Duri tñ sūt oēs in ɔpatiōe ad vndimiā
⁊ duri sunt qz subtile resoluit ⁊ grossū remanet.
Jpor aūt aliqui sūt pleni mucilagine alij pleni sc
carne alij sunt mellini alij sunt fauosi. ¶ Et sic de
alijs accipiūt. n. denomiatīonē fm diuersitatē rei
ɔtente in loco qz in chisti ista ⁊ pɔsideranti. p q̄
nota q mā eius pōt tñ resolui q pars q̄ rēanebit
erit mel'ica. iō aliqui dicūt eē apostema mel. cum
verū aliq ponūt ipm flaticū qz radix eius fuerit fla-
tica. ¶ Ultimo nota q isti nodi in plibus oriunt
in locis neruosis ⁊ mouētur quo ad oēm dra3 po-
sitionis. ¶ Ex istis duobus dictis patet signa no-
di. ¶ Cause istor sunt pmitiua añs ⁊ coiuncta. pri-
mitiua cā est casus ⁊ percussio ⁊ malū regimen.
Unde ex casu ⁊ pcussione fiunt nodi. ¶ Cā añs est
humor innālis qz fla ad locū tendens vel currēs
Cā coiuncta ē ipsa mā que in loco ɔtinetur. Ali-
quādo in istis humor aquosus mellinus ⁊ fauo-
sus ⁊ adipinus putridus ⁊ corruptus ⁊ liniosus.
¶ Ūnq3 ɔtinētur carnes glandose spongiose quare
ut dictū ē fm q de illo humore ɔtinet ista chistis
fm hoc diuersā denomiatiōnē recipiūt. Nō tñ q
dīa est inter nodū ⁊ nodationē: qm nodatio ner-
ui ē quedā duricies ipsius nerui impediēs motū
suū. ¶ Et ex hoc dīt a nodo.

¶ Caplm̄ de cura nodi.

Cura nodi duos
hēt pcessus vlem ⁊ particularē. vl'is p-
cessus ɔtinet uitā ut nō multiplicetur
mā ⁊ equet etiā mām añtem ne in dīū ctā trāseat
vitet cibos grossos ⁊ potū aq̄ fric ⁊ nauseatiua3
sacietatē ⁊ replectionē: ⁊ tolleret famē ⁊ sup oīa
bonā digōnem pcuret. potus eius sit boni vini et
aqua aluminosa ⁊ sulphurea ualet. ¶ Unī s3 Ra-
inaldum de uilla noua vsus aquar mineraliū ma-
xime saporis tartari nō solū ad exteriora bona: s
ēt ad interiora ualet. Purgatio aūt fit cū turbit
ɔparato cuius receptā ponā in ca° de scrophulis
⁊ euacuat fla grossū ⁊ bñdicta: ⁊ iera ⁊ pill'. maior
hermodactil' sūt ɔuenietes ⁊ pill'e de agarico.
¶ Sir°. ℞. oximell' ɔpositi sirupi simplic. acetosi añ
℥. i. ⁊ distēperet cū aqua feniculi ⁊ cicoree. ¶ Cu-
ra particularis nodi isti multipliciter curant. pri°
si nodus fuerit durus tractabilis bñ ⁊ nō fuerit
mellin° tunc capias ⁊ ipsū incidas ⁊ p° fm lōgitu-
dinē. deinde ex trāsuerso icidas fm formā crucis

deinde labia excoria ne chistis frangat̃ cū spatmie
acuto: ⁊ nō obtuso: ⁊ cū vncis capias labia ⁊ si sā/
guis īpediat restringat̃ cū albūie oui aut cū spon
gia īfusa in aceto ⁊ in aqua. deinde stricto sāgūie
redeas ad oꝑationē tuā ⁊ chistim extrahe integre:
frangat̃. deinde incidas cutis eminētiā ut cutis cū
cute iūgat̃ ⁊ cutis sup cutim nō cadat. deinde si vi
sū fuerit tibi īcarnes. ⁊ pᵒ ꝯ suas ⁊ spāl'r ꝯ i naticl.
Si v̄o tibi uisū fuerit nō mūdifices ut ī alijs ulceri
bus: ⁊ ꝯ totū in discretione oꝑantis sit. ¶ Aliꝰ mo/
dus cure nodoꝝ A. ſm. G. ē ut cutis q̄ ē sup nodū
capiat̃ ⁊ semꝑ uites uenas q̄tū potes cū digitis.
Si illic apparuerint. deinde cū forficibꝰ ⁊ q̄ntitas
excrescēti incidas in formā folij mirti: ⁊ postea ex
coria mō dctō ut in alijs ꝓsequare ut dictū ē. aliꝰ
modus Bruni ⁊ ē ualde bonꝰ. fit aūt cū ruptorio
supius noīato in caᵒ d rūpētibus exituras ꝙ fit ex
cinere cerri: ⁊ nodus ē ut sup nodū apponat̃ ⁊ ta
liter apponat̃ ut maiorē partē nodi capiat. ⁊ aliā
ꝑtē a nodo defende ne ꝑtē istā ulceret mō dcō in
caᵒ allegato: hoc fcō sup locū appone butiꝝ uel as
sungiā sine sale ut escara remota cū expssione le/
ui ut chistis egrediat̃ cū isto mō aliquotiēs cura/
ui nodū ⁊ glandulā ī fronte ruptoriū guidonis de
calce ⁊ sapone nigro factū ualet. deinde apponat̃
sup locū ⁊ ꝑ. xij horas ꝑmitte aut paꝝ plus: q2 i ꝯ
tꝑe suā operationē facit. deīde chistiꝫ remoueas
Et lꝫ multi in hoc multa ruptoria apponāt arse
nicū tamē ī hoc optinet p̄ncipatū. s. ꝑparatū ut di
ctū ē in liᵒ 2ᵒ ⁊ ē medicia uiolēta ꝯmouēs febres ⁊
accñtia mala ⁊ quātitas eiꝰ ē q̄ntitas medietatis
g̃ni frumēti uel in q̄ntitate grani frumēti. ¶ Et nō
ꝙ melius ē reiterare q̄ꝫ nimis apponē. ⁊ sūmope
caue ne ꝓpe mēbra p̄ncipalia appōas ⁊ si apposu
eris regas ista corpora ut febriētia regūtur. ¶ Et
qñ apponimꝰ arsenicū sublimatū debet appōi ꝑ/
miscēdo secū vngᵒ uel liquorē aliquē uel alīn d ꝑ
se ſm necessitatē loci. ⁊ si aliq̄d d chisti remāserit:
sicut multociēs ꝯtingit remoueas cū vnguento a/
postoloꝝ relato ad xp̄ianos aut cū vnguēto egip/
tiaco posito in caᵒ de cancrena: aut cū puluere af/
fodiloꝝ: aut cū corrosiuis alijs hñtibꝰ ꝑtes istas il
lius kistis remouere: q̄m si ꝑs ista kistis remāserit
rediret nodus ut in expimēto videt̃. Hoc fctō ꝯso
lides locū ut sepe ē dictū. ¶ Alius modus auicl. est
si cōtingit ꝙ patiēs nodū excoriatōeꝫ neq̄ꝫ medi
cinā fortē pati nō velit tūc icide nodū ſm lōgū ⁊ ī
loco pone putrefactiua. sicut oleū cū butiro assū/
giā nō salitā ⁊ sic de alijs putrefactiuis ⁊ ꝓseq̄ris
cū istis putrefactiuis: donec p̄sumas kistim totaꝫ
fore putrefactā ⁊ remotā neq̄ꝫ p̄sumas locū cōsoli
dari nisi tota kistis fuerit remota vt dictum est.

¶ Caplm 3ᵐ. de nodo mellino.

In nodo melino sīs so
licitꝰ
adeo ne eiꝰ kistis rūpat̃ ⁊ igenia vt no
dus cū kisti extrahat̃. nā si eiꝰ kistis rū
pat̃ eiꝰ egressio erit difficil'. ¶ Si nāq̄ꝫ ī extractione
kistis accidat fractura: tūc rectū ē vt obſues istaꝫ
kistiꝫ ſm illud ꝙ ē ī ea de agregatōe deinde debes
excoriare ⁊ remouere kistiꝫ facta tñ p̄us īcarnatō
ne. Si aūt nodus mellinꝰ nō possit remoueri cuꝫ
excoriatōe tūc icide eā cū ferro deīde euaporet̃ lo
cus cū oleo calo vt putrefiat kistis mō p̄dicto.
¶ Si aūt nolueris incidere cū ferro ponas medica
mē supiꝰ factū. s. ex calce ⁊ sapōe vl' medicamē ex
cinere cerri factū. ¶ Ad idē valēt hec medicamia
h īferiꝰ posita: ꝯ aūt rūpit nodū mellinuꝫ ⁊ ē auicl.
℞. calcis. ℥. ij. fecis vini adusti nitri añ. ℥. j. ferueāt
ī aqua buliēdo paꝝ ne nimis exiccēt̃ ⁊ sup locum
ponat̃. ¶ Aliō ad idē auicl. ℞. ellebori arsenici ru
bei añ partē vnā corticū eris ꝑtes. ij. ⁊ fiat linimē
tū cū oleo ro. ⁊ sup locū pōat̃. ¶ Aliō ad idē auicl.
℞. semis vrtice ⁊ de cortice heris ⁊ de arsenico paꝝ
⁊ cū oleo ro. misce ista frāgūt nodos mellinos.
¶ Aliud ad idē auicl. ℞. calcis: colcotar: arsenici añ
ꝑtē: ⁊ misce hoc valde frāgit: ⁊ ī residuo ꝓseq̄ris vt
dictū ē. ¶ Si aūt hūor ī nodo mellino fuerit subtil'
q2 cū flāte illo ꝑmisceatur de cola valet ꝯ emplm
auicl. ℞. laudani galbāi bdelij sordiciei vasis apu
glutiuꝫ alboti ꝑtes eq̄les sumāt̃ ista ⁊ dissoluāt̃ ⁊ ī
forma empli reducāt̃ ⁊ sup locū apponāt̃. ¶ Si āt
nodi ad exiturā deueniāt vt sepe vidi q2 cū mā illa
ꝑmisceat̃ ⁊ ī nodo mellino: tūc icide nodū ⁊ cona
re kistim putrefacte vl' alioᵒ remouere eū vt dictū
ē supiꝰ deide ꝓseq̄ris ad ꝯsolidationē: vt vides ne/
cessitatē ī mēbro. Si aūt locꝰ sit vlceratꝰ ⁊ sit no
dus mellinꝰ q2 sanies exeat: vt mel fcā ruptura cō
ueniūt de mēte doctoꝝ pᵒ ī maturo cū melle ⁊ ace
to ⁊ sale sup posite ꝯferūt etiā farina orobi cū mel
le ī positis. ¶ Et Sapio dixit semē nasturcij mixti
cū melle ꝯfert mellis. ¶ Et dixit auicl. mellilotum
ꝯfert vlceribꝰ hūidis ꝓpe mellino linitū cū aqua
⁊ cū aliquo exiccatōꝝ apposito cū eo qd ē sicut lē
tes ⁊ galle: ⁊ lutum leue. ¶ Et dixit ēt galbanuꝫ li
nitur super ulcera leuia cum aceto. Succꝰ etiā ru
te cū folijs ¶ mixta cū succo maratri ⁊ īposita
sanāt ulcera multū humida quoꝝ humiditas ē si
cut mel. ¶ Et dixit etiā auicl. stercus pecudis ulce
ri mellino ꝯfert. ¶ Si ꝯtingat quod nodus sit fauo
sus ut dicit auicl. q2 sanies que egredit̃ a nodo il/
lo fit sicut fauus: fauus aūt est res qua apes mel
faciunt ut dicit auicl. ista ꝯpetunt in casu isto. Se
rapio dixit qñ fit emplm cū radice melonū curat
ulcerā que dicunt̃ faui. ¶ Et Btboꝰ dixit: misceatur
cum melle ⁊ farina ordei. ¶ Et dya. dixit ꝙ si volu/
mus fortius ꝙ cera addat̃ h etiā curat. ℞. altee ra
dicis ⁊ proprie siluestris cocte modicū cum faria
fenugreci ⁊ emplata ⁊ si addat̃ de oleo onfancino
erit melius in mobilibus corporibus: bulbus etiā
cum uitro curat ⁊ sanat ulcera fauosa capitis. Et
de ipso dixit auicl. ꝙ absolute cum oximelle ꝯfert
vinum stipticū coctū cū semie lini ualet si fiat lotō
Et alli. dixit ꝙ vrina pueri ualet fauosis:

¶ Capitulum quartum de glandulis.

Glandule sunt dubelet f lati
ce hēntes panicl'ꝫ
ꝯtinentem materiā: ⁊ nō' dicunt̃ aposte
mata glandosa: q2 in loco glandoso ori
untur: quia etiam in alio loco possunt oriri. sed di
cuntur apostemata glandosa: quia glandulis as
simulantur. Glandularum autem quedam sunt

molles quedã ſũt dure moles fiũt ex fl'ate moli ⁊
iõ glãdule moles ↄprehẽdũtur ſub dubelet moli l'
leui vñ dubeleth leuis ẽ genus ad nodũ molem ⁊
glãdulã molẽ. ¶ Alia ẽ glandula dura ⁊ iſta eſt du
plex q̃ ẽ i ultio duriciei ⁊ illa uocatur ſcrophula l'
nodus durus. ¶ Alia ẽ glãdula q̃ nõ hꝫ tãtaꝫ duri
ciem ſicut ſcrophula ſ; hꝫ duriciẽ maiorẽ q̃ꝫ ſcro
phule moles ⁊ nodi: moles ⁊ iſte uocãtur abſolu
te glandule. ¶ Pro quo nõ tñ ꝙ nodi ⁊ glãdule ſt̃
ſepate a carne ſed ſcrophule ñ ſed i h̃ ca°. ſequẽti
dr̃aꝫ magis clarã ponã. ¶ Et ex dictis potes uidere
dr̃aꝫ inter nodũ ⁊ glandulã. P° nodus ẽ maioriſ
quãtitatis q̃ꝫ glãdula. ¶ Secũdo nodus ut i pl'ib⁹
accidit i locis duris ⁊ iuncturis: ⁊ glandule ubiqꝫ
qꝛ i frõte ⁊ capite ⁊ i locis glãdoſe carniſ. ¶ Tertiõ
nodi ſũt aliqui maioris duriciei q̃ꝫ glãdule ⁊ aliq̃
ſũt maioris moliciei q̃ꝫ glãdule ut ẽ uidere de no
do mellino. cõueniunt tñ qꝛ ex eadẽ mã fiũt qꝛ ex
fl'ate ſic idurato vl' alterato cõueniũt ẽt qꝛ nodus
hꝫ kiſtim ſicut glãdule. ¶ Cõueniũt 4° qꝛ ſicut glã
dula mouetur ad oẽm dr̃am paſſionis ſic ⁊ noduſ
nõ g° ſunt multũ cũ carne iuiſcate iſtoꝝ duorum
ãpatum. ¶ Et ex dictiſ patẽt ſigna glãdule: ⁊ cauſe
ſũt ut dictũ ẽ de nodo qꝛ p̃mitiua añs ⁊ cõiuncta.

¶ De curatione glandularum.

Glandule multis curantur mõis. P° eni ſi fuerit in iun
ctura cõterantur ⁊ cõprimantur dein
de ſuper ipſas ſtringat̃ cũ graui ligatura plũbiꝫ
qm̃ ut dicit auic. digerit ipm̃ qꝛ digerit mãꝫ ⁊ nã
eã melius reſoluit ⁊ iſte moduſ eſt auic. ¶ Ali⁹ mo
dus cure ẽ ⁊ eſt. ſ. ut p° bene fricetur locuſ cũ ma
nu ut equaliter calefiat ⁊ molificetur deinõ tenẽ
do partem firmã cuꝫ fũdo ſcutele uel aliqua alia
re ſolida totiens ⁊ taliter percutiat̃ donec euane
ſcat ⁊ kiſtis inferior fuerit dilacerata ⁊ mã expſa
⁊ ſtatim deſup laiam plũbi ſm quãtitatem euiſ cũ
bindello duoruꝫ capitum ſtringe ⁊ fortiter uel fir
miter ligetur ⁊ nouem diebus non remittetur.
¶ Theodoricus ⁊ brunus dixerunt: ℞. aloes acatie
mirre olibani ſcocolle ⁊ cuꝫ aceto ſeu albũie oui
fit emplm̃ ⁊ totiẽs pone in loco ꝙ remoueat glan
dulam. Henricus ſic dixit. ℞. laminam plũbeaꝫ
⁊ ponas ſuper locuꝫ ⁊ ſup laia ponas puas falcel
las de ſtupa ifuſas i albuie oui iſpiſſato cuꝫ aluie
zucario ⁊ ſale. ¶ Guil'. dixit nodis duris ualde con
fert caro ericij marini ſup poſita. ¶ Iteꝫ oẽm duri
ciem ſic diſſoluit ⁊ tollãtur folia cipſſi hũida aut
nuces ⁊ terantur cum medula ficuum ⁊ ſuper po
nantur. ¶ Serapio dixit emplm̃ factum ex ficub⁹
acribus que cadũt de pl'ata ſũt ad nodatões mẽ
brorum ⁊ diſſoluit ſcrophulas. ¶ Rogerius dixit.
℞. vnguẽtũ de plũbo vſto ⁊ caligie ſãbuci ſeu fic⁹ l'
cinerum iſtorum ⁊ cũ oleo ⁊ aceto fiat emplm̃.
¶ Nota tñ ꝙ non eſt inconueniens niſi rediret no
dus factis iſtis imo aliquotiens redit qui ex iſtis
kiſtis non conſumitur totaliter.

¶ Capitulum de ſcrophulis.

Scrophule ſunt du beleth. dure ð mã fl'atica groſſa multũ
indurata qꝛ ſicca: ⁊ ipſarum gñatio ut
plurimũ eſt in collo ⁊ ſub aſcellis ⁊ in gũibus et
hñt mãm iuolutaꝫ in pãicl'o ꝙin kiſti mouẽtur
aũt ad unam differẽtiã põnis: ⁊ non ad omneꝫ ⁊
ſunt ſemper albi coloris. ¶ Generantur aũt i glio
ſis ⁊ repletis ⁊ fl'aticis ⁊ illis q̇ utuntur cibarijs
frigidis ⁊ humidis qꝛ hi ex flegmate ſũt repleti: ⁊
ſpãl'r circa caput ⁊ ſtomacũ. Et hinc ẽ ꝙ uomituſ
cõuenit. ¶ Et de ſcrophulis aliqua fit uehemẽter
magnitudinis ut ſepe uidi. ¶ Et qñꝫ ex una fiunt
plures pendẽtis. ¶ In collo ut racemus vue: ⁊ ca
rent pulſatione: qꝛ non ſunt ð gñe ãpatum cal'o
rum. ¶ Scrophularũ aũt alique ſũt fixe ualð car
ni antique dur̃ ⁊ alique ſũt bene tractabiles ⁊ no
ue ⁊ nõ dure p̃me ſũt incurabiles. 2ᵉ curantur.
¶ Item de ſcrophulis q̃dam ſũt q̇buſ aſſociatur do
lor ⁊ rubor ⁊ cal'itas accñtalis ſũt ⁊ iſte ſũt cura
biles: qꝛ ſepe ad ſaniẽ deueniũt uel reſoluuntur.
2ᵉ. aũt nequaq̃ꝫ ſ; ſi reſoluuntur cũ difficultate qꝛ
iſte nõ curantur niſi cũ r̃ſolutõe qꝛ cũ merit. acu
tis uel cum iciſione ⁊ extractione iparũ raro taiñ
parati tñ ad hñdum ſcrophulas ſunt circa hñtes
colla hũidi i ↄpl'oe. In infãtibus ſanãt̃: ſed i muli
eribus difficilis curatiõis exiſtũt: ⁊ hoc totuꝫ pro
uenit ex parte reſolutõis ⁊ in ifãtibus magis fiũt
q̃ꝫ in alijs etatibus ſupius. In ſenibus ãt minus.
Cauſe iſtoꝝ ſunt ſicut dictũ eſt ſupius. ſ. p̃mitiua
añs ⁊ iuncta p̃mitiua ẽ mala uel ſuperflua come
ſtio ex quib⁹ gñatur ſuperflua replectio añs cã eſt
hũor fl'atic⁹ iam exiccatus ⁊ idurat⁹. ¶ Coniũcta ẽ
materia collocata i loco. Iſtis notatis lꝫ ponere
dr̃am inter nodũ glãdulã ⁊ ſcrophulã. ¶ Et ſil'r lꝫ
ponere ↄueniẽtiaꝫ prima dr̃a p quã ſcrophula dif
fert a nodo ⁊ glãdula eſt qꝛ ſcrophule ſũt magis
ſuſpenſe i carne q̃ꝫ nodi: ⁊ glandule ⁊ nodi ſunt ſe
perati a carne in qua ſunt ſcrophule ſuſpenſe in
ſupficie carnis: quaꝫ ſcrophule non mouentur.
¶ 2ᵃ dr̃ia eſt ex parte loci qm̃ locus nodoꝝ eſt locus
ualde durus neruoſus. Scrophulaꝝ aũt locuſ eſt
caro glandoſa que eſt i imagie, ſub aſcella uel p⁹
aurem. 3° dñt rõne quantitatis qm̃ ſcrophule
ſũt magne quantitatis. Alñ nodi nũq̃ꝫ deueniũt
ad tantam quãtitatem. ¶ 4° differunt ratione nu
meri quia ab una plures generantur ꝙ non ẽ ita
in nodo. ¶ 5° dñt ratione duriciei: qꝛ ſcrophula ẽ
magis dura q̃ꝫ nodus. ¶ Cõueniũt tñ nodi ⁊ ſcro
phule ⁊ glandule: ¶ P° ex p̃te materie qꝛ ambo fi
unt a fl'ate indurato ⁊ loquor de nodo duro. ¶ 2°
conueniunt ex parte figure qꝛ unã figurã hñt q̇a
iocundam. ¶ 3° cõueniunt ex parte materie quia
unam figuram hñt pelliculã folliculã ⁊ chiſtiꝫ ſic
⁊ nodus. ¶ Et ſic pꝫ dr̃a ⁊ ↄueniẽtia inter noduꝫ ⁊
ſcrophulam: dr̃am aũt inter nodũ ⁊ glãdulam po
ſui ſupi⁹: qꝛ hic nõ pono hñt etiã ſcrophule. Qua
tuor tpa ſicut ⁊ alia ãpata: ⁊ ea nõ recapitulo mã
⁊ ex nunc dictis patent ſigna ſcrophularum. ¶ Et

patent etiam pronostica et hoc de capitulo.

¶ De cura scrophularum.

Scrophule curantur cũ quatuor intentõibus. ¶ Prima intentio ẽ uitam ordinare. 2ª ẽ ipsam materiã aũtem purgare et eã adequare. ¶ 3ª ẽ mãz diunctã dsumere. ¶ 4ª ẽ ipsam cum ferro remouẽ si cũ emplis nõ põt remoueri. ¶ Prima intentõ ẽ ista respiciat se a cibis flaticis a potu aque et nauseatiua satietate et tolleret famẽ quantũ põt: et pparet caput suũ tali pparatione q humores ñ currant ad caput: neqz psternãt se sup faciez neqz sup genua et caueat se a locutione plima et a risu: et a rixa et nõ sit furiosus: et caueat ab his similibus: et ab alijs rebus nõ naturalibus bene se habeat et utatur illis et honeste uiuat. ¶ 2ª intentio dpletur cum sirupis et solutiuis. ¶ Sirupus ẽ iste ℞. sirupi acetosi dpositi aut oximellis dpositi: aut simplicis et sirupus de sticados de bisantijs: et ceteri sirupi ualentes d nãm flaticam et cum aquis diureticis calidis fiat sirupus. ¶ Solutiuũ d turbith: ℞ turbith: zinziberis: zucc. añ partes equales et pmisceantur dosis ẽ. ʒ. ij. cum brodio educit fla grossũ a capite et gulla: et vocatẽ dyaturbith preparatum: pille fetide et pille de elleboro: et pille de yera ualẽt i scrophulis. pille de hermodactilis maiores et etiã de agarico ualent: si autem mã fuerit cum sanguine fiat flobothomia ex cephalica q est uena capitis et sũmo ope caueat ab oppositione uentosaruz qz atrahunt subtile et liquunt grossuz an purgationibus factis utile ẽ prouocare sternutatiõs. ¶ Aliqui ut est theodoricus. S. ad scrophulas hanc positõnẽ ordinãt: ℞. scrophularie ptes. ij. philipendule ptes. ij. pimpinelle pilose cauliũ rubeorz rubee maioris añ. ptes. j. aristo radicis spatule fetide radicis raphani añ. ptes. 5. coquãtur cuz vino albo et melle et vsqz ad dsumationẽ medietatis: et fiat colatura de qua d. 3º. i. 3ª. diem hora matutina. 4. j. tepide administretur. ¶ 3ª intẽtio cõpletur cũ emplis resolutiuis et molitiuis et in cura ista repiunẽ multa expta que dicentur. ¶ Guil. d va. dixit q expertus est ut tollatur stercus anseris antique et capre cũ pinguedine galline facit emplm et operatur sum: dixit etiã emplm farine fabarũ et coriandrorz et tolit scrophulas et ẽ expertum. ¶ Dixit ẽt et ab experto hũi etiã ẽ uerũ qñ aqua sublimationis genestre floris facte per distilationẽ cũ instro dosis bibita ad. ʒ. ij. mirabiliter delet scrophulas et oẽs nodositates gutturis et expertus sũ. Itẽ fit emplm ex farina lupinorũ mellis mixta i corporibus duris in tenuibus fiat cũ aqua et est expertũ. ¶ Emplz d sinapi qd ualet. ℞. sucũ sinapis aut oleũ qd ẽ leuius aut puluis q ẽ fortior et folia cauliũ nõ minus exiccata et cũ pinguedine fac emplm. ¶ Et si fortius vis adde folia capparũ cũ medula ficuũ et strobilis adde oleũ ros. et addo farinã ordei ẽ expertũ. isaac dixit loliũ coctũ cũ uino factũ cataplatũ cũ eo et stercus asinũ et semie lini apata et scrophulas tollit. ¶ Alli. solum dixit q fa. lolij vel loliũ emplatuz cũ sene dissoluit scrophulas. ¶ Rasis dixit stercus colũbi qñ mixtus fuerit cũ farina ordei et se. lini et aceto et ipositis fuerint dissoluunt scrophulas. Isaac aũt cõpositioni addatur stercus colũbi materias istas dissoluit ẽt. ¶ Serapio idẽ dicens dicit q solũ põt permisceri cuz farina ordei et yrini et uisco et adipe porcina et super positis cãcrenas concauas et scrophulas disrũpit. ¶ S. dixit omẽs scrophulas et oẽs iduratos humores et precipue i corporibus duris emplastrẽt cũ stercore bouino et aceto sit aũt stercus vnale magis. ¶ Aliud. S. in. 6. catagenorũ i scrophulis et i multis alijs utilitatez facit. ℞. olei ueteris. ʒ. 12. picis sicce. ʒ. vj. viride eris. ʒ. xiiij. galbani. ʒ. iij. litargyri. ʒ. i. terrantur oĩa ista et litargirũ cũ oleo coquatur donec inspissetur. Postea super ponatẽ pix et uiride eris et ultimo ponatur galbanũ et pistetur i mortario et vsui cõseruetur. ¶ Aliud Sa. ℞. trebẽtine cere añ. 4. iij. galbani baurac. ʒ. j. thuris. 4. 5. medule ossis cerui. ʒ. ij. sordiciei aluceorz apuz. ʒ. ij. olei laurini sepi vitulini añ. ʒ. ij. misceantur et fiat emplm. ¶ Dixit idẽ simplici medicina radix lilij minuit et resoluit scrophulas et silr oleũ de lilio comẽdatẽ ab eo. Auic. dixit. ℞. radic. lilij fimi colũbini se. lini añ. ptes equales et cõfice cũ vino in forma empli. ¶ Aliud ad idẽ ipsius: ℞. fenugreci. ʒ. iiij. calc. nitri añ. ʒ. j. agregentur cũ melle et super locũ pone. Dixit etiã ad oĩa apata glãdosa cõfert radix affodillorum cũ fece vini sup põita. Et bertho. dixit de radice sola. ¶ Aliud ad idẽ auic. ℞. stercoris caprarum. ʒ. ij. radicum cucumeris asinini ficuuz i maturatarũ añ. ʒ. j. staphisagrie bdelij fa. amig. amararuz añ. ʒ. 5. fec. olei antiq quantum sufficit et fiat vnguentum. Rasis dixit stercus caprarum et cũ melle et aceto super ignez et sup pone. ¶ Et dicit q emplm factum de fenugreco et se. lini et cauliuz et cum mucilagine maluauisci dfec. ẽ maturatiuũ bonum. Aliud et est rasis est diaquilon et istud tãgit auic. ¶ Et dicit ualere sed non ponit ℞tã. ℞. litargiri lib. j. olei cõis. 4. iij. mucilaginis altee et fenugreci añ. 4. ij. 5. et fiat emplm cũ custodia litargiri et in una quaqz libra huius maleste cum oleo d lilio. ʒ. j. et radic. yreos pulverizatis. Haliabas dicit ualere hoc emplm. ℞. farine fabarum: farie ordei añ. ʒ. j. radicum altee: radicuz liquiricie picis cuiuscunqz. ʒ. v. cere albe adipis anseris. ʒ. iij. terrantur omnia et incorporẽtur cum oleo antiquo et vrina pueri uirginis et super lento igne fac emplm: dixit etiam cinis vngularum caprarũ cuz oleo mixtus scrophulas soluit. Brunus et theodoricus dixerunt ualere hoc. ℞. armõiaci bdelij galbani partes equales dissoluantur in aceto p tres dies quibus super ignem addatur furfuris subtilis quãtum sufficit et fiat emplastrum. ¶ Aliud mirabile secundum ipsum. ℞. picis liquide olei antiqui fimi columbini alius iameni radicis capparum adipis porci omnium partes equales dei de omnia cuz melle agregentur ad ignẽ et fiat emplastrum. ¶ Rogerius dixit hoc ualere. Recipe radic. felic. affodilorz ebulli et coquãt i optio vio et pistẽt et addatẽ modicũ d furfure et fiat emplm.

Guido dixit valē B. ℞. limacias. xij. coctas cū vino et lixiuio vel cū capitello et pone oī die sr locū bis ē bōi iuuamēti. Guido dixit B valē et ē ℞. diaqlōis sui: ℞. litargiri: ℥. ij. olei cōis. ℥. v. mucilagis fenu greci seminis lini aā. ℥. iiij. mucilagis altee. ℥. ij. accipiat litargiriū et ponat i cazola cū oleo et beñ custodiat deide addat mucilagies. Serapio dixit qñ ex sinapi fit emplm cū reb' ꝯuenietib' resoluit scrophulas. Et dixit ꝙ yreos coquat i aqua et fiat ex eo emplm resoluit et molit eas: dixit etiā lentes decocte cū aceto emplata rsoluūt scrophulas. Et apata dura qd ē exptū bto dixit gumi rute cuȝ folijs cappaꝝ et faria cū furfure emplata scrophulas gutturis et asselle dissoluit. Alk dixit ꝙ si herba yari et squilla cū assūgia porci veteri terrat hec liberāt si recētes fuerit. Cōstātinus dixit malua cocta cū vino apata et scropulas et tumtes mamillas curat. Mesue dixit puluis floꝝ genestre ōlet scrofulas qñ ex eo bibit quātū cū duob' vel tribus digitis pōt capi cū melle rosis collato: aut cū ouo sorbili q̄r eoꝝ ducit māȝ. Aliud mesue ꝙ ꝺucit et ē diaqlō magnū: ℞. litargiri triti et cribelati. ℥. vj. olei yrini: olei camoilli. aā. ℥. iij. mucilagis altee fenugreci et seminis lini et ficuum et suci ireos suci squille ysopi humide visci cū quo capiūt aues aā. ℥. j. ʒ. terbentine. ℥. j. ʒ. rasine pinj cere citrie aā. ℥. j. ꝯficiantur sicut ipse met docet in antidotario et si cum istis et positione ista addatur bdelij serapini armoniaci aā. ℥. j. erit diaquilon gumat vel cū gumis. kiranus dixit folia capparum et radix ipsius mixta cuȝ melle in paucis diebus scrophulas spergit et dixit ꝙ est expertum. Et constantinus dixit ꝙ misceatur secum farina ordi. Et bertho dicit ꝙ secū misceatur farina fabarum. Aliud ꝙ valet in scrophulis et valet omnibus apostematib' duris. Recipe radic lilij storac medule cruris uituli uel adipis caprarum et cum melle conficiat et fiat emplm. Quarta intentio ꝯpletur cum incisione uel cum corrosiuis et abstersiuis ſm necessitatē scrophulaꝝ si scrophula fuerit bene tractabilis et cum istis dictis in alijs trib' intentionibus cū ōbes eam incidere secundū longū mēbri et solam cutim incidas: et nō kistim ut eā extrahas ut dictū ē superius de nodis. Et si pars aliqua kistis rmāserit moue tunc ut dictum ē in loco allegato: et in faciendo hoc respicias venā arteriam et neruos. Si autē scrophula fuerit ualde inuiscata cum uena neruo uel artaria consilium est ut eā dimittas quia cura eius ē paliaꝝ. Si autem cū scrophula permisceatur de sanguie tūc ista pōt uenire ad exiturā et signum ē ut dictum ē in exituris: quia loc' incipit rubere cum pulsatione aliqua: et tunc debes apponere maturatiuum hoc. ℞. se. lini fenugreci: camomille: aā. ℥. ij. altee. M. i. assungie porci sine sale: omnia bulliant in aqua et incorporentū olo de aneto et camo. et fiat emplm: Et si alias formas uis habere recurre ad caᵐ de medicinis maturatiuis. hoc peracto et loco maturato icide scrophulas in loco decliuiori ut saies possit exire ut dictuȝ ē in exituris. Et 2° locus impleatur de alumine zuchario facta incisione ut uitello oui et respicias neruos qui faciunt ad uocē: qm ex incisione eorū perditur uox. deinde locum mundifices cum acutis medicinis dictis in capitulo de nodis: et facta mundificatione incarnetur locus et incarnetur sicut expedit.

De cura scropularum ulceratarum.

Cura scrofule vlcerate si occurrit tibi scrophula vlcerata. p° mundifices eam ualde bene cum unguēto aplorum uel uiridi uel puluere affo. et est iste. ℞. suci affo. ℥. ij. auri pigmenti rubei. ℥. ij. calc. non extincte. ℥. iiij. buliat ad ignem sucus affo. lento igne tam diu ꝙ medietas sit consumpta et colet postea addatur puluis auri pigmenti rubei triti et cribellati et puluis calc ñ extincte cribellate et exponūtur isti pulueres paulatim in suco et successiue agites semper cum spatula et facta incorporatōne diuidatur hoc in multis partibus super unam asidem et ponatur ad solem et exiccentur optime et usui serua. Et nota ꝙ ponunt. ℥. j. affodilorum cum. ℥. j. redalgaꝝ et tunc hoc est fortissime operationis. Et non applices hoc in aliquo nisi homo habeat fistulam et sic fortis et robustus. Aliud mūdificatiuū. ℞. calc uiue. ℥. ij. redalgar. ʒ. ʒ. deid cōficiatur cum melle et fiat medicamen et scalpelata cute appone super locum et defende partem sanā cum frigidis et hoc non attingat ad alias partes. Aliud mortificatiuum. ℞. calc uiue cinerum fabarum adustarum et de his fac lixiuium et in toto lixiuio uel in parte resolue saponem et calcem uiuā et tēpa oīa ista in forma unguenti et de isto unguēto pone in copula lata sicut scrophula et dimitte hoc per noctem post mortificationem eā incid cū ferro et ꝯsolidetur locus ut dictū ē in alijs. Et si contingat ꝙ i scrophulis ulcerat sit os corruptuȝ oȝ te eum remouere de cuius remotione inferius dictum est et hic sermonem non facio. Et si accidit ꝙ scrophula sit ulcerata et cācerata recurr ad caplm de cancro ulcerato et cura eaȝ ut cancruin.

Caplm. 6. de sephiros.

Sephiros est apostema durū ualde factuȝ ex flate grosso et uiscoso indurato uehemenē ꝑpter exiccationē fortem: aut fit ex fece sanguinis que est mlīa: aut ex utroꝗ. Est aūt duplex sephiros. s. uerum et non uerum Verum fit ex mlīa naturali non adusta sed feculenta que reperitur in massa sanguinea ad nutriendum mēbra melancolica. Non uerum uero fit ex melia nō nāli. Melia aūt est humor frigidus et siccus et ex frigidiori parte killi gnātus. Est aūt melia duplex. s. nālis et non naturalis. naturalis hōi sāguinis fex et est turbulenta in sba grossa in colore declinās ad nigredinē et in sapore ad pōticitatem Non naturalis est illa que declinat ad ista extra ēminos sue latitudis quos ēnios vlēs si ptrāsit nō est melia naturalis. fit autem non naturalis quadrupliciter. Primo quādo aduritur et putrefit et fit colera nigra acuta. et quando prohijcitur super terram ebulit: Et ab ea fugiunt musce

2° fit melancolia non naturalis p adustionē alio rum humorum fleumatis ꝛ colere et sanguinis. Et quando colera aduritur et fit nigra colera ē mala. ¶ Tertio fit melā nō nālis p ꝯgelationē ut flā efficit sepe melā ex ꝯgelatione: qꝛ flā reānet tūc satis duꝝ. Quarto efficit nō nālis qꝛ alē hūoꝝ secū pmiscet ipsa uicente ꝛ notū ē ex dictis i alijs captis. ex istis pꝫ ꝙ apata melica ex istis generant. p° ex melā nāli gnātur sephiros ueꝝ. So ex melā nō nāli p admixtionē gnāt sephiros flo nides: sephiros vndimiades ꝛ sephiros herisipili ades. 3° ex mlā ñ nāli p i ꝯgelationē ꝛ idnratiōeꝫ gnāt sephiros ꝛ scliros cui nō ē sēs neqꝫ dolor. 4° ex melā nō nāli p adustionē gnānt oms spēs cācroꝝ ꝛ pōt fieri sephiros duob modis. vno° icipiēdo. alio° p uiā ꝯsecutiōis si incipiendo icipit paulatī ꝛ pcedit augendo in finē. i pncipio eiꝫ ē sicut qntitas fabe ꝛ frumēti. fit āt p uiā ꝯsecutionis ex malo regimie medicoꝝ fcō i apate aliquo dū supflue i frigidāt uel stipticāt qm̄ mā tūc ingrossatur aut supflue tūc exiccat. ¶ Seqt aln ad flegmoneꝫ ꝛ ad herisipilā ꝛ ad undimiā rōne mali regis. Et sephiros ē aut puꝝ aut nō puꝝ ꝛ ābo carēt dolore veꝝ puꝝ caret sensu dū tangit: ꝛ nō purū nō carꝫ sensu ex toto ꝫ modici sensus ē pculdubio. ꝛ ꝫ si tangit uel ꝯprimat. sephiros aūt puꝝ fit ex mā flātica indurata vel ex melā. vñ ita idurat ꝙ membꝝ pdit sensū. ꝛ tūc ē sephiros puꝝ. nō puꝝ fit duobus mōis. vno° qm̄ hūores melici uel flatici sunt ita idurati uel i lapideitatē ꝯuersi ꝙ p eos mēbꝝ pdit sensū: ꝛ tūc faciūt sephiros nō puꝝ: ꝛ tūc si cōprimat locus causat sensus q̄ nō ē i puro. ¶ Alio° fit sephiros nō puꝝ. s. qm̄ ad herisipilā uel flonem seqtur sephiros ex induratiōe materiei i loco. nā ista mā facit sephiros nō puꝝ: qꝛ illi hūores sic indurati nō sūt oīo frigidi uel melici ul flatici: ꝫ sūt bñ hūores appropinquātes hūorib mlicis: qꝛ isti hūores facē ñ pñt sephiros. ex quo pꝫ expositio p me ptis capli anicl. cū dixit apa duꝝ noiatū sephiros ꝙ puꝝ ē illud cui nō associat dolor neqꝫ aliq mō qꝛ nec per se nec p accñs aliquo°. ꝛ si remanꝫ cū aliquo sensu ꝛ dolor paru de p se tūc nō est sephiros puꝝ. Et puꝝ quidē ꝛ nō puꝝ cū quo ē sensus. s. si tāgat ꝛ ꝯprimat ex se ē sine dolore. ¶ Et p accñs dolorē hēt nō ueꝝ ut pꝫ. aliā expōnem p nūc nō hēo: valeat ista quātū pōt ad intellectum anicl. qꝛ credo ualē. ¶ Cause hu apatis sūt tres. s. pmitiua añcedēs ꝛ ꝯiūcta. ¶ pmitiua ē malicia regis mltiplicantis meliam. Añs ē hūor mlicus mltiplicat a splene male attrahente. ¶ Coiūcta ē ipā melā in loco incuniata. Signa eius primo sunt tumor durus resistens ualde ī pmēti. 2° icipit paulatine fieri ꝛ pcedit augendo ꝛ color ei ē liuidus ꝛ aln ē albus. s. qm̄ ex flāte gnātur ꝛ aln ē silis colori illius mēbri. Alia patent ex dictis p quo nō ꝙ aln sephiros tendit ad nāꝫ cācri: ꝛ tunc i eo ē dolor ꝛ sensus ꝛ de isto nō ē ꝫmo i lrā exposita.

¶ De cura sephiros ꝛ de molificātib duritiem.

Cura sephiros quatuor hēt intentiones. prima intentio est uitam ordinare. 2ª est materiam añtem euacuare ꝛ corrigere. 3ª ē mātēriā ꝯiūctā euacuare vel a loco remouere. 4ª est accñtia aliqua corrigere. ¶ Prima ꝯplet cū exhibitione bonoꝝ cibarioꝝ ꝛ chimoꝝ: utat pane fermētato bñ ꝛ depilato ꝛ bono uino ꝛ bonis carnibus pꝛepatis bone uite ut sūt carnes edoꝝ puloꝝ pdicū utat spinachijs boragine lupulis lactucis: ꝛ illa q̄ hñt mūdificare sanguinē ꝛ caneat se ab illis que generāt mlīam q̄ noiant a. ꝫ. 3° de iterioribus ut sunt carnes bouine capraꝝ ꝛ pecudū asinorum camelloꝝ uulpiū lepoꝝ ꝛ canū ꝛ siluestrium porcoꝝ: ꝛ sunt pisces vallosi ꝛ ostraca caules ꝛ legumina: ꝛ spālr respiciat se a lentibus ꝛ a pāe furfuroso ꝛ male mundo ꝛ a manerieb uini grossi ꝛ a veteri caseo: ꝛ se respiciat a rebus salitis ꝛ frixis ꝛ ab acutis ꝛ a pipere ꝛ alleo sinapi cepe: ꝛ ab oībus sanguinē adurētibus. ¶ Caueat se ab ira solicitudine ꝛ aīo exercitio ꝛ uigilijs supfluis ꝛ i oībus alijs honeste viuat. Et p parte ista ponunt a ꝫ. in comēto illius affoꝛismi q̄ nutriunt copiose: ꝛ velocit. 2ª intentio ꝯplet cum digestiuis ꝛ euacuatiuis. ¶ Sir ē iste. ℞. sirupi de fumoterre sirupi de buglosa añ. ʒ. i. s. ꝛ distempet cū aq̄ buglose: ꝛ fumotre lupuloꝝ. Et aliq dicūt ꝙ valet sir ō liquiritia. Alia potio qua usus fui. ℞. sene thimi epithimi polipodij buglose fumitre lupuloꝝ scolopendrie: añ. ℳ. s. ꝛ buliāt ꝛ collent ꝛ dent ō colatura. ʒ. iiij. cū zuchabo ꝛ si fuerit expediēs fac flomiā ut tibi videt ꝫm necessitatē. ¶ Medicie solutiue. ℞. pillaꝝ de lapide lazuli. ʒ. i. ꝛ fiant. vij. puluis ēt sene ꝑpatus ꝛ qntitas ē. ʒ. s. ¶ Aliud ad ideꝫ ℞. liquiricie. ʒ. ij. puluis stomaci. ʒ. i. s. epithimi. ʒ. i. sene ad pondus oīum ꝛ fiat puluis: dosis est. ʒ. ij ¶ 3ª intentio ꝯplet ꝛ ordinat mō anicl. qꝛ iter alios melior ē: ꝛ iō caute pcedere debes ut ista mā cū resolutiuis rectificet: ꝛ ne cū molitiuis nimis mollificet qm̄ in cancrū posset reuerti pp hoc. n. ipse pꝛecipit facē duas reuolutiōes. p° ē mollificatiua. 2ª resolutiua. ¶ Et quia sigillatim eēt difficile absqꝫ errore ordinare: ꝛ p tanto tuti ē talia auxilia ordinare q̄ mixtā hēant ꝟtutē. s. moliendi ꝛ resoluēdi cū q̄dā a prin° repcussione cum rebus domesticis. ¶ Rasis ad ꝫ ꝯponit. ℞. bdelij: armoniaci galbani ptes equales q̄ cum oleo de lilio mollificent ꝛ in mortario terrant. deinde mucillagines se. lini ꝛ ficuū q̄ sunt eiusdē qntitatis: sicut sē oīa pdicta sumātur ꝛ oīa simul trant ꝛ fiat ēplm̄ Serapio dixit. ℞. stercus ꝛ decoqtur i aceto ꝛ super locū apponat resoluit eni duriciē ꝛ scrophulas. ¶ Dixit ēt ꝟtus ysopi hūide ē mollificatiua ꝛ calefactiua ulceratoꝝ: ꝛ ppꝛie ulceꝝ matricis ꝛ ani: mollificat ēt ea q̄ idurata sunt lana succida ñ lota infusa in oleo cum aceto uel uino apposita: sed uinum apponatur quando materia est facilioris mollificationis. ¶ Acetum quādo ē difficilioris. ¶ Dixit etiā pinguedo ꝛ adeps calē: ꝛ hūid ꝛ quāto sunt recētiores tāto sūt hūidiores: ꝛ iō magis humectant. ¶ Et quāto sunt antiquiores tanto sunt caliores: ꝛ ideo magis resoluūt.

Et ideo adeps porci est ualde humida et maturatiua Et specialiter in corporibus puerorum et conuenit combustioni ignis et adeps tauri in hoc est conueniens rusticis et duram carnem habentibus et est stiptica aliqualiter et adeps caprae et irci est conueniens in habentibus mordicationem in intestinis et specialiter in recto et adeps anatis plus mitigat dolorem existentem in profundo omni alia pinguedine et pinguedo galine quia plus penetrat omni alia pinguedine ad profundum. Et conueniunt doloribus matricis iste due et ad furfuras.i.fisuras labiorum et clarificant faciem et adeps asini facit ad cicatrices turpes et adeps ursi facit nasci pilos in allopicia: et conuenit fissuris que ueniunt a frigore et adeps uulpis et uulturis et ursi maxime resolutiue sunt ut ponit Gerardus de solo in cura spasmi. et subdit quod asungia leonis prouocat febrem. Auic. dicit hoc ualere. ℞. stercorum asini radicis maluauisci: storacis partes et cum aceto decoquantur: et fiat emplastrum. Aliud ad idem. ℞. masticis albi et cum oleo de lilio et alcanna et cum ficubus et alkenia misceantur est innatiuum. Aliud ad idem. ℞. armoniaci bdellij: galbani: opoponacis: et cum oleo de lilio: et alcanna confice: et cum mucillagine fenugreci et seminis lini: fac emplastrum uel linimentum. Sin autem hoc apostema sephiros fuerit uehementis grossiciei. Dicit auic. non est excusatio ab aceto inciditenim et rarificat virtutem membri facit medicinas penetrare et ideo in administratione sit cautela quia fortiter penetrat et incidit: et percutit neruos et post talem resolutionem debes apponere molitiua: et postea reuerti ad uaporationem aceti et ad virtutem resolutiuorum. et sic procedas successiue et ordinate: et si est necessarium locum euaporent aliquo ciens cum lapidibus molendini mediante aceto aut marchasita proiecta in aceto: et licet facta euaporatione cum oleo Et nota quod facta euaporatione cum lapidibus debes apponere mollitiua de bdellio opoponaco armoniaco deinde euaporare cum lapidibus. et sic successiue procedas. Auic. et Bertho. dicunt quod medicine in quibus est lenificatio et resolutio sunt sicut medule omnis et mucillago fenugreci et se. lini. et iterum armoniacum bdelium: galbanum: storax: mastix: laudanum: oleum antiquum: oleum de alcanna: oleum de lilio et sic de alijs.

Et pinguedines sunt iste pinguedo galine: anseris uitulorum bouum ceruorum irci asini et pinguedo caprarum ut ursi leopardi lupi leonis et uulpis et pinguedo etiam auium uiuentium de rapina. Gui. dixit hoc fore expertum in scrophulis et sephiros. dixit primo quod euaporatio facta cum aceto et decoctione saturegie: proiectis in aceto super marchasitam enule ignitam omnem duriciem materialem dissoluit duricies. et specialiter fiunt postolit quercinus mixtus cum cera et rasina pini equaliter super positis. Item dicit se esse expertum se. lini cum aqua cineris. Aliud mollificans et resoluens duricies ℞. dragaganti florum camo. picis liquide armoniaci: medule cruris uituli galbani: ana. frangantur terrenda: galbanum etiam et armoniacum dissoluantur in aceto antiquo et liquefiat medula et pix et conficiantur et supponantur. Tumores etiam difficile resolubiles hoc emplastrum resoluit. ℞. scordeon tritum cardamomum uel rasinam et cum cera conficiantur et supponantur: et lenificat etiam omnem duriciem hoc emplastrum ℞. opoponacis partes. iij. uel duas. bdelij partem: .j. medule ficuum duplum ad omnia olei yrini aut aneti quantum sufficit et potest addi sex olei quantum sufficit de lilio et sex olei de se. lini et de pinguedine anatis uel galline et est fortius etiam hoc est utile conquassationibus neruorum. Et nota quod omnia emplastra molitiua et resolutiua posita in capitulo de scrophula ualent hic: et ideo ad illud capitulum recurre quando est opus.

Quarta intentio que accidentia corrigere. s. duriciem et mollicies

completur duobus capitulis. primo nota quod ego hic capio per medicinam mollitiuam: medicinam duriciem remouentem quomodocumque illa accidat ex hoc duo capitula conueniunt scrophulis et sclirosis et etiam duriciei que causata est in fracturis ossium hoc capitulo solum orum 2° nota ut dicit. G. quinto de simplici medicina duricies accidit a tribus causis aut a siccitate nimia: aut congelatione: aut etiam a repletione. Isti modi indurationis satis noti sunt Et euidenter hoc ideo non declaro. Si ergo duricies est propter siccitatem huic humida conueniunt. Si autem propter frigiditatem indiget ut superca lefiat. Si propter replectionem indiget ut euacuetur que clara sunt. Et primo in volendo mollire embrocetur locus cum aqua tepida et cum oleo antiquo aut cum lacte uacino: aut cum aqua mucilaginosa decoctionis altee ficuum se. lini fenugreci camomille enule: campane aut etiam fiat embrocatio cum decoctione capitis et pedum pecudum uel castratorum et sum expertus: facta fomentatione exiccetur bene locus per horam: deinde iuxta ignem fermentorum non tamen nimis prope inungatur locus cum isto unguento. ℞. asungie porci asini ursi tassi: ana. 4. i. asungie galine anseris anatis medule cruris uituli atque cerui: ana. 4. 5. butiri recentis: olei sisamini: olei de ben muselini: olei amigdalarum dul. mucilagis altee: se: lini ana. ℥. ij. storacis. calamite: bdelii ysopi humide ana. ℥. 5. et fundantur omnia liquefiant et cum cera fac unguentum. Ille autem asungie sint sine sale ut dixit auic. et si locus esset infrigidatus ponatur oleum de castoreo et de gumis communibus ut est oppoponacum armoniacum bdelium et sic de alijs. Aliud commune ad idem. ℞. dialtee partes. ii. butiri recentis et sine sale partes. 5. misceantur et facta iunctione ex isto ponatur super locum hoc. ℞. radicis maluauisci pistati et mixti cum bona asungia ponatur super locum et si permisceatur cum diaquilone magno eandem operationem facit. Aliud lanfranci. ℞. asungie porci. ℥. iij. pinguedinis anatis anseris galline terbentine cere: ana. ℥. i. olei comunis. ℥. iiij. fenugreci. seminis lini: ana. ℥. i. bdelij: oppoponacis masticis thuris ana. ℥. 5. temperentur cum uino postea cum cera et oleo dissoluantur et colentur et in colatura addatur puluis. Et si cum eis ponatur de storace et de laudano et ysopo humida melius esset et armoniacum: ut habetur sexto simplicium illud molificat.

Alij faciunt aliud. Recipe cere citrine. ℥. i. olei de lilio. ℥. j. adipis galline: uel anatis: Medule crurium uacce: mucillaginis: seminis lini: ana. ℥. i. aggregentur. et fiat emplastrum uel unguentum

molitiñ. S. in catagis. ℞. terbētine cere añ. 4. iij. galbani: baurac añ. ʒ. i. thuris. 4. s. medule: ossis cerui. ʒ. ii. sordiciei alueoꝝ apiū. ʒ. s. olei lauri sepi uitulini: añ. ʒ. ii. misceant꞉ ⁊: fiat emplꝫ ¶ Aliud A uic⁹. ℞. stercoris capraꝝ. ʒ. ii. radicū cucumeris asi nini ficuū imaturaꝝ añ. ʒ. i. staphisagrie bdelij fa rine fabaꝝ amigdalaꝝ amaraꝝ añ. ʒ. s. fecis olei an tiqui quātū sufficit ⁊ fiat unguentū. ⁊ hic si bñ cō sideras hēs simplices medicias ⁊ ꝯpositas ꝯueniē tes i oī duricie: qꝛ unicuiqꝫ suū applicat꞉ remediū.

¶ Aliud accidens.

Aliud accidens est ni mia mo lificatio uel hūectatio ut dicit theodori cus ⁊ hēricus debēt apprimari. Et. G. 3⁰ tegni vocat illā diaspraticā siue carasatiuā siue re solutiuā illa nō dīnt ⁊ē modus Auic. ¶ Alñ et ſm Auic. eius opatio ē separe ⁊ diuidē māꝫ subtiliare ut meli⁹ dicā ⁊ facē ipsā euaporare ⁊ apiēdo pōros ipsā extrahere ⁊ iō apparet ipsā fore cale ⁊ subtilis sbe. ¶ Et he medicie sūt duplices simplices ⁊ ꝯposi t꞉ simplices sūt uelut camo. q̄ int oēs detinet pnci patū. ¶ Et: iō egregij sapiētes eā in sacrificiis dedi cauerūt. ¶ G: dixit in 3⁰ farmacoꝝ u oleū eius nō mi nus ipa hec opat꞉ ⁊ nulla stiptica opat꞉ nec pticipat ut iā dixit Ma. mag. ⁊ altea ſm aliquos oleū anti quū oleū de kerua oleū de rafano ⁊ ut dixit Auic. molitū fenugreci paritaria fum⁹ ēre caul. cucum asinin⁹ vrtica ebulus sambuc⁹ furfur ordeū faba ⁊ orob⁹ ⁊ medula panis grossi. ¶ Et addit lāfranc⁹ ci minū calamētū ysopū origanū spicā costū mirraꝫ masticē ⁊ i ꝯtussionib⁹ usus ꝯcedit cōis ⁊ oleū de costo nardinū ⁊ multa alia ex istis simplicib⁹ mul ta ꝯposita hre potes: hāc tū ꝯpōnem edidit henric⁹ i mā calida: ℞. olei de camo. ʒ. iii. cere. ʒ. ii. assugie anatis ⁊ galine añ. ʒ. i. camo. aneti: añ. ʒ. ii. bulliāt ⁊ collent꞉ ⁊ i'collatura fiat vng⁹. ¶ Cōpositio Gui. i mā fria. ℞. se. feniculi: anisi aneti: añ. ʒ. ii. farie fe nugreci ⁊ se. lini: añ. ʒ. i. coquāt꞉ in aq̄ ⁊ cocta ꝯcu tiant꞉ cū modico aceti ⁊ olei. ⁊ fiat emplm. verūtū alk sic dixit ꝙ stercus capraꝝ duricies soluit. Ra sis dixit sterc⁹ canis cū succo coriādri. Sert⁹ plo. dixit sterc⁹ colūbi uires hꝫ oēs duricies soluere et dixit fum⁹ tauri cū sale hoc etiam facit.

¶ Capitulum 7ᵘ de cancro.

Cancer est aposte ma me lācolicū de mlia adusta q̄ mlia fit adu sta p adustionē colē. vñ cola cū aduritꝛ soluit꞉ subtile ⁊ gssū remāet sḃ forma mlie fit a mā mlica mixta cū cola. Uñ hec mlia sic pmixta rēa net semi adusta ab illa cola secū mixta. fit ēt cācer ex mlia mixta ⁊ readusta. vñ mlia sic mixta tenet locū aduste. fit ēt ex mlia nāli adusta. ¶ Est apa du rū i prin⁹ rotūdū ⁊ pue q̄titatis sicut cicer aut fa ba aut lupin⁹ ⁊ magnificat꞉ ad q̄titatē nucis cuꝫ radice magna. diuersificat꞉ āt in colore ſm diuer sitatē hūoris ex quo gnāt꞉. hēt nāqꝫ cācer uēas ple nas in circuitu ⁊ magis plenas habet apostemati bus calidis. ⁊ nō mirum quia resudatio fit minor materieꝝ in cancro q̄ꝫ in alijs apostematibus ra tioue grossiciei materiarum. ¶ Et iste uene nō sūt ita rubee sicut flois: ſ uirides uel nigre. penes tū colorem humoris adusti collati ⁊ caliditas sentit꞉ ex appositione manus. si diu teneat꞉ ⁊ non mirum quia materia illa participat caliditate aliqua. fit autem cancer ut in pluribus incipiendo: raro aūt p uiam consecutionis ⁊ opp⁹ sephiros est. ⁊ ꝙ can cer pauci doloris fit de mā min⁹ adusta ⁊ magis fri gida. ¶ Cancer multi doloris fit p opp⁹ ⁊ ḃ cōcipe potes ꝙ mā calida dolorē facit ſra āt nō nisi p ac cidēs ⁊ istoꝝ q̄dā ē ulcerat⁹ ⁊ quidā nō. ¶ Et cancer nō ulcerat⁹ q̄nqꝫ ad ulceratū tn̄sit. ⁊ ḃ totū puenit ex maiori uel miori adustione ⁊ pꝫ itelligēti. ¶ Et iteꝝ istoꝝ q̄dā ē ocultus ⁊ quidā nō ocult⁹. fit aūt i interiorib⁹ ocultus ut i matrice ⁊ in aliis locis in trinsecis. ¶ Et ex dictis patent signa cancri multi plicat꞉ aūt iste sanguis melicus aut propter ultimi tatē caliditatis ⁊ epatis ipsum copiose generātis ant propter debilitatem splenis nō trahentis me lancoliā: aut ppter nutrimenta conuenientia san guini mlico ⁊ iste sāguis taliter generatus aut trā mittitur ad uenas ani et fiunt emoroides: aut ad pedes ⁊ fiunt inde uarices: aut transmittit꞉ ad sup ficiem cutis: ⁊ fiunt albaras morphea i pētigo ⁊c. aut expellitur ad ad⁹ mēbrum per uiam resudatio nis: ⁊ sic fit cancer quia cancro fluuiali similat꞉ ul quia mēbrum tenet patientis sicut cancer tenꝫ pi scatores quando eos capiunt. ¶ Et dixerunt quidā ꝙ cancer permutatur de membro ad membrum ¶ Sed credo ꝙ permutet꞉ ſm hunc modum qꝛ ma teria mlica que fluebat ab uno loco ad aliuꝫ nō flu it sed transmittitur quia in illo loco fit cancer ut dicunt doctores de una que habuit cancrum i una mamilla ⁊ illa abscisa curata est. ⁊ illa curata su peruenit alteri mamille. ⁊ hoc modo dicta supra ¶ Ex dictis patet ex qua generatur cancer et que fit causa materialis eius. ⁊ similiter patet unde di catur cancer uel quare dicatur cancer. ¶ Iudicia cancri sunt ista. primo ex toto genere est egritudo pericolosa cancer ut in pluribus accit i mamillis ⁊ in locis glandosis aut glandulosis ⁊ pcipue mu lieribus q̄ñ nō hñt menstrua. ¶ Et accidit ēt uiris quibus emoroides defecerūt. ¶ Nota tū ꝙ cācer est particularis lepra. nam materia melancolica i uno membro coartata cancrū facit. dispersa aūt p corpus leprā facit ſo ad glauconem. G. dixit cā cer confirmatus non curatur nisi radicitus extir petur ideo de non ulcerato effict꞉ ulceratus q̄ð tū est pessimū ſm sententiam ypo. primo affoꝛismoꝝ quibus cancri absconditi hos nō curare melius ē q̄ꝫ curare. curati enim cicius pereunt non curati longum tempus proficiunt: ⁊ hoc de iuditio Ga. ¶ Restat modo uidere quomodo cancer differat a sephiros eo quia in cancro est dolor. et est que dam acuitas: et per consequens est quedam pul satio. hoc autem non est sephiros: ⁊ quo ad pri mā partē huius patet ex dictis in ca⁹ de sephiros

¶ 2° differūt q2 cancer citius augmētatꝛ ꝗ̄ sephiros ꝛ nō mirꝰ q2 mā eius ē magis mobilis. ¶ 3° differūt eo q2 i cancro uel circa sūt uene pue satis plene sanguie nō aūt sic i sephiros. ¶ 4° differūt q2 cācer fit ut i pluribus icipiendo sephiros ut i plꝰibus pmutando ex apate calido. ¶ 5° dn̄t scōm locum i quo nascunꝛ: q2 cancer ut i pluribus fit i mēbris raris ut mamilla epate ꝛ etiā i neruis. Sephiros aūt ut in pluribꝰ accit ꝛ nascitur i aliis mēbris duris ꝗ̄ in mēbris raris. primū āt signū ꝛ q̄ntū sunt accn̄a cācro insepabilia. ¶ Et licet isto° differāt. dixit tn̄ auic᷈ 2ᵃ primi ca° de egritudinibus cōpositis nō multū distat cancer a sephiros.

¶ Cura cancri.

Cura cancri quatuor hꝫ intentiones. pᵃ ē i uita. 2ᵃ ē in mā antecedente. 3ᵃ ē i cōiuncta. 4ᵃ ē si locus sit ulceratus. ¶ Prima intentio ɔpletur cū sex rebus nō nālibus decli nātibus ad ealm ꝛ hūidū. ꝛ breuiter utaꝛ dieta dicta in sephiros cū rebus generātibus sanguiēꝫ bonū ab aliis cibariis superius noīatis se caueat ꝗ̄tum sit possibile sibi. ¶ 2ᵃ intentio ɔpleꝛ cū sirupis ꝛ solutiuis ꝛ solutiua dcā i ca° de sephiros hic cō ueniūt. ꝛ silr̄ sirupi dicti ualent ꝛ descriptiōes istorum ut in pluribus hn̄tur a mesue. ꝛ iō illic uide. ¶ Euacuationes fiāt scōm tollerantiā ꝟtutis ifirmi: ꝛ sepe fiant q2 nō ē possibilis in una uice eradicatio talis hūoris. 3ᵃ intentio ɔpletur cū medi cinis ualde domesticis ꝛ nō mordētibus ne locuꝫ ulcerēt. ¶ Si aūt cancer fuerit paruus pōt remo ueri scōm Auic᷈ cū incisione ꝛ eradicatiōe oīum uenaꝝ suaꝝ. ¶ Deinde oībus radicibus extractis ꝑ mittaꝛ sanguis exire in quātitate multa. ꝛ deiō cau terizatur. ¶ Ego aūt ꝑꝑ scandala que ueniūt uel cō tingūt supersedeo. Si aūt cancer fuerit in loco oculto tunc cura eius ē impossibilis ꝛ debes blan diri illi qm̄ ꝑpᵗ hoc ꝓlongaꝛ uita ut dixit ypo. 4ᵃ particula afforismoꝝ. ¶ Et primo i cācro du ē apa: ut dicit Auic. dbes prohibē augmētū cū cibariis bonis intellectis in prima itentiōe ꝛ cū medicinis aliqualiꝛ repercussiuis. ꝛ primo in ꝓhibēdo augm̄ tum ɔuenit hoc de mēte Auic. ℞ pistelū de plūbo ꝛ mortariū de plūbo ꝛ infūde ad intra oleū ro. et aquā coriādri ꝛ agrestā ꝛ circūducas cū maleo i mortario usqꝫ ad spissitudinē aliq̄lē ꝛ inūge locū. ¶ Ad idē ualet scōm Auic᷈ oleū ꝛ aq̄ coriādri ꝛ ēt agresta circa locū: ꝛ ualet linim̄tū fctm̄ ex luto rote fabroꝝ ꝗ̄ chimolea uocaꝛ: fit āt ex fricatiōe ferri cū rota. ¶ Gui. de saliceto dixit. ℞ olei ro. ℥. iiij. papaueris al. ℥. i. opij. iusquiami: an̄. ℈. i. gūi. arabici ℥. ß. dissoluātur oīa i oleo ꝛ fiat linimētū ꝛ tardat i hoc. ¶ Et dixit. G. ꝛ cū ipo ꝑapio. si uis coagulare ex plūbo aliq̄d ex succis herbaꝝ ꝛ idiges i tpe breui tere eos ꝛ i mortario plūbeo i sole aut in aere calo. Et ex succis sūt sicut lactuca uue acerbe aut semp uiua aut portulaca aut solatrū. ¶ Et subdit ꝗ̄ in meᵃ que fit in hunc mōm ē ɔferēs multū laudat plūbū uel ꝟtutē eius. hoc toto pacto debes ꝓhibē eius ulcerationē cū istis. ꝛ pᵒ dixit Auic᷈ hoc valere: ℞. terre sigil. boli ar. aq̄ sempuiue succi lactuce mucilaginis. psilii. ceruse. ꝛ ex istis uel aliqbꝰ fac linimētū. ¶ Aliud. Gal. i. 2°. ad glaucōeꝫ. ℞. succi morelle ꝛ cū eo addas tutiā ꝛ fac linimetum.

¶ Aliō theodorici ꝛ ē unguētū diapāfilogos. i. tutie ꝛ ē hoc: ℞. olei ro. cere albe an̄. ℥. v. granoꝝ morelle siue succi solatri. ℥. iiij. ceruse lote. ℥. ij. plūbi usti: ꝛ loti: tutie: an̄. ℥. i. thuris. ℥. ß. ꝛ fiat unguētū. Gui. de ua. dixit h̄ valē totaliꝛ passule dulces trite abs ꝗ̄ nucleis suis cū foliis rute ꝛ folijs ꝛ emplꝫtur. Serapio solū miscuit passulas cū folijs rute ꝛ valet. ¶ Ad idē: ℞. litargiriū pulierizatū ꝛ cerusā ꝛ cū oleo ro. ducas i mortario de plūbo ad solē q̄usqꝫ r̄cipiat colorē plūbi ꝛ locū iunge. ¶ Et Ga. de plunbo dixit igiꝛ h̄: ꝛ eadē meᵃ. s. plūbū ustū bona ē medicina q̄ male morigerata ulcera sanātur cū āt locus fuerit multo magis ad replectionē ꝛ causatōnē fit maxima ꝛ optia medicia. ¶ Quātū āt ualeat ꝟtus plūbi in istis dixit ille qui expertꝰ ē ꝛ sic ēt iste q̄ legit 4° de medicina simplici. ¶ Albertꝰ dixit si locus cū felle ouis iungaꝛ in quo icidit cōfert maxime. ¶ Sextꝰ. pl̄o dixit stercus caprinū cum melle cācros ꝛ neruos ꝟticatos purgat. ¶ Serapio dixit cinis cancroꝝ fluuialiū mixtus cū melle cocto cōfert excoriationi q̄ fit ex frigore ꝛ cācro. ¶ Semen rafani tritū domesticū cū aceto nō ꝑ̄ime acuitati mixtū ꝛ sup appositū cācris ɔfert: nā mām ɔsumit faciētem tumorē. ¶ Sufficiūt ḡ illa duo. s. probibē augᵐ ꝛ ꝓhibere ulceratiōeꝫ. Et nō hn̄ ꝗ̄ forme multe ꝛ recepte etiā multe posite i duobꝰ imediate capitulis ꝑcedētibus ualēt in cancro: q2 illā māꝫ cōsumūt si erit possibile ipm ɔsumē ipso nō exn̄te ul cerato. ¶ In hac quarta intentione q̄ ē curare cācrū due intentiones hn̄ꝛ. prima ē regimē ulē. 2ᵃ est regimē particulare. ¶ Regimē ꝟlē tres hꝫ itentōes prima ē uitā ordinarē. 2ᵃ ē mām an̄tem euacuare 3ᵃ est mēbra confortare. ¶ Prima intentio cōpletur cum debita administratione in sex rebus non naturalibus. ꝛ in istis ꝛ in alijs honeste se hēat ut dictum est supra. Secunda intentio cōpletur cū resolutiuis ꝛ sirupis dictis in capitulo imediate precedente ꝛ in isto. ¶ Tertia intentio que est mēbrum confortare ꝛ cancrū remouere cōpleꝛ cum his. ¶ Et rainaldus de uilla noua dixit ꝗ̄ ista ualent a proprietate eo q2 locū ɔfortant ꝛ forsā plus ualet ɔfidētia ꝗ̄ proprietas primo citrab: ꝛ herba roberti ꝛ scrofularia q̄ ꝑꝑ hoc cancrosa noiaꝛ ꝛ cācri fluuiales sūme ualent similiter smaraldus ꝛ zaphirus deportatus ut pōit albertus. ¶ Tiriaca ꝛ carnes tyri ualent q2 expellūt omnē nitrositatem ad cutem. ¶ Fidelis dixit succus tassi barbassi cū melle an̄. coquatur usqꝫ ad consumptionem suci: ꝛ tūc addaꝛ puluis mali granati: cortic. ꝛ ossis mirobolanorum. ꝛ hec posita super cancrum subito prestant remedium. ¶ Rasis dixit ꝛ Serapio dragontea curat cancros. ¶ Et Serapio dixit ꝗ̄ semen eius est fortius foliis ꝛ radice et ideo curat polipos et cancros quod est apostema multorum pedum. ¶ Et subdit Serapio quando in aqua eius inbibitur lana: ꝛ miscetur et ponitur.

in narib⁹ aufert carnē sup̄fluā que dicit̄ polipus ⁊ cācer. ¶ Et Gui. de va. dixit q̄ in cancris ulceratis ē expertus hoc q̄ succus eius curat cancros. Em/pulus dixit q̄ h̄ ē ve₂ si fuerit in oi corporis parte. Et dixit ēt radix dragontee trita cū melle ⁊ radice uitis albe sanāt ulcera cācrosa. ¶ Et serapio dixit q̄n semē v₂tice terit̄ ⁊ ponit̄ super cancrū ꝯfert Et cōstantin⁹ idē dicit. dixit ēt farina cice₂: ⁊ ꝑprie albo₂ cū melle ifusa uel mixta postq̄ cicera sunt ifusa i aqua ꝯferūt cācro ⁊ ulcerib⁹ fraudulentis ⁊ aliqui experti sūt. ¶ Alr̄ dixit q̄ ulcera maligna: ut cancer abluunt̄ cū aceto nō ꝑmittit ipsa ꝑ corpus extēdi. ¶ Dixit etiā oleū quod extrahit̄ de nucib⁹ ulcerib⁹ ponit̄: ⁊ i cancris ⁊ fistulis angulo₂ oculorum ⁊ ualet. ⁊ dixit sanat cācros cinis urtice sup̄ cancrū positū. dixit ēt de foliis sanat maligna ulcera ⁊ cācros ad sanitatē perducit. ¶ Et bertho. dicit q̄ ponūt cū sale ⁊ dixit etiā farina lupino₂ū fermēto ad hita ē cācris p̄sidiū singulare. Mesue dixit oleū de iunipero ꝯfert serpigini ⁊ cancro: ⁊ idez dicit de oleo de frasino. ¶ G. dixit de lacte titimali abstergit carbūculos ⁊ cācrosa ulcera q̄n calefacit fortiter ⁊ abstergit. ¶ Si quis i t̄pe ⁊ mēsura utat̄. ¶ Dixit āt porfilius si locus fuerit. mediā fore ꝑcipue oīa q̄ nata sūt siccare sine molestia ualēt ad cācrosa ulcera ydonea ē: nec nō ad oīa alia modi mali. ¶ Et dixit ēt. G. i .5°. de semie v₂tice ⁊ cancrosa q̄ egent desicari absq̄ hoc q̄ nō mordeāt. Gui. de va. dixit se scire q̄ semper i medicis q̄ dāt̄ ꝑos ad euacuādū mām cācri o₂ administrari semen roris marini tāta eni ē uis sui acūis q̄ pōt arterias mūdare a tali mā. ¶ Scit. n. ipse q̄ ifusio fcā cū aq̄ marina i qua lentes sūt decocte multū ꝯfert cancro ulcerato. ¶ Expert⁹ ēt sū succū tassi barbassi auroxi mirabilia operari i cācro ulcerato: ⁊ in quolibet ulcere paruo ⁊ usus sū eo cū puluere bedegar. experientia ēt fit q₂ magnā utilitatē afert i cācris ulceratis applicatio. sola folio₂ trito₂ herbe ōmonis q̄ sic uocatur bononie. s. herba alberta.

¶ Capl'z. 8ᵘ. de uētositate albefiēte tumorem i aliquo loco.

Sepe in loco uno aggregat̄ uentositas albefaciēs tumorē ⁊ dolorē extēsiuū. idiq̄ aūt talis uētositas remotiōe ⁊ atractione. Cura āt illa tres h₃ itentiones. ¶ p.ª ē debita admistratio sex re₂ nō nāliū. ¶ 2.ª ē digōnē pcurare ne mā uentosa circa stōm generet̄. ¶ 3.ª ē mā₃ uētosā extrahere a loco. p.ª itentio ꝯplet̄ per hūc modū. ¶ Abstineat se ab oib⁹ cibis grossis uiscosis: crudis ⁊ laticis ⁊ uētosis eo q̄ ista uentositatē m̄ltiplicāt. Et ꝯclusiue utat̄ cibariis bonis q̄ facil'r digerātur ⁊ sint cal'a ⁊ sicca. ¶ 2.ª itentio ē uirtutē ꝯfortare digiuam. cōfortat̄ ergo cū bonis sp̄ebus ⁊ cōfectionib⁹ ut ē diaciminū diaminscū: diagalanga: diacalamētū: diatrion: pipereon descript]. mesue: l₃ tū illa sint fiant purgationes scḋm dinū humoru₃ peccātiū. Itē ualent ista tragea. ℞. anisi maratri dauci bacarū lauri: aā. ʒ. i. liquiricie rase. ʒinziber] albi: galange. aā. ʒ. 5. gariofilo₂: cubebe piperis lōgi: semis rute. aā. ʒ. i. anisi cōfect]. 4. i. panis ʒuc. albi. lib. 5. ⁊ fiat tragea uētositates resoluit. ¶ Ad extra ualet hec inunctio inungatur stomacus uel locus cū oleo de spica: de costo: de ruta: de mastice aut in loco fiat inunctio cū cōi unguēto stomatico. Ga. q̄d cōiter fit i apotecis: tū ante ista purget̄ locus cū cassie electuario cuius quātitatis sit. ʒ. i uel diafinicone cui⁹ quātitas est. ʒ. 5. uel cū alio solutiuo ut tibi uidet̄. ⁊ hec purgatio ē ualde utilis: q₂ mā que est ualde apta uētosari euacuat̄ nec amplius uentosat̄. ¶ Considera tū locū in quo gnāt̄ h̄ uentositas ut illū locū euacues ⁊ confortes scḋz possibilitatem tui ⁊ v̄tutē illius mēbri. ¶ 3.ª itentō cōplet̄ cū resoluentibus uentositatē sicut olea calida: q₂ oleū de costo. oleū laurinū de spica de ruta de aneto lupino: ⁊ sic de aliis. ¶ Et in istis decoq̄t̄ sicut ruta uel ciminū. ⁊ ex istis in omnibus fiat unguētū: sū expert⁹. ¶ Aliud vng⁹. ℞. olei de camomiane. de ruta de amigdalis amaris: aā. ʒ. i cimi. rute. se. ani. ameos: aā. ʒ. ij. apij. ʒ. 5. bulliant omnia i oleis dcis. deinde fortit̄ exprimātur. ⁊ ex ista pressura cū cera fiat cerotū. ¶ Semina aūt ualentia s̄t sicut semē apii: feni. anisi: bacce lauri cimini: rute: centaurce: cartami. oia ista ualent. ¶ Et nota q̄ ex oibus istis pul'. uel herbis expertis ea₂ potes facē emplr̄m ⁊ apponē supra locū ubi ibibita ē uentositas ⁊ sum exptus ⁊ forma ē ista. ℞ rute: cimi. calamēti. acori. bacca₂ lauri. santōici. maio₂ane. sto₂acis oīum quātū uis. ⁊ cū oleo costino ⁊ nardino uel de ruta ⁊ parum mell'. ⁊ fac emplr̄m. ¶ Alij volentes remouere uentositatē de uno loco uel cāne alteratā a frigo₂e quam uulgares vocant la carne crispata faciunt fugatia ex farina fermēti ⁊ coquunt ipsam in cineribus ⁊ p₂unis. ⁊ cum decocta ē scindunt eam in duas partes ⁊ in parte una existēte calida apponunt oleum de ruta/ de costo ⁊ laurinum ut eis apparet. ⁊ sic calidum cum rebus his apponunt super locum doloꝛosum ⁊ mirabiliter operatur. ⁊ expertus sum centies. ¶ Alij uentositates resoluere uolentes capiunt filum de lino crudum uel de stupa ⁊ balneant eum bene: ⁊ capiunt etiam peciam balneatam: ⁊ in uoluunt filum in pecia ista balneata: ⁊ apponunt sub p₂unis ⁊ dimittunt stare quasi ad deficcationem aque ⁊ postea extrahunt filum de pecia illa. ⁊ ponunt in aliam nitidam: ⁊ apponunt super locum doloꝛosum ⁊ mirabiliter operatur: ⁊ sum expertus sepe ⁊ specialiter in doloꝛibus ventris. ⁊ cum istis duobus remediis sum multa lucratus. ¶ Alij capiunt semina predicta ⁊ coquunt illa in aqua ⁊ facta decoctione colant ipsam aquam: ⁊ ponunt in uesica bouis: ⁊ ipsam calidam apponunt supra uentrem sepe etiam sum expertus in doloꝛe uentris colico. ¶ Si autem doloꝛ in intestinis ex hac materia uētosa ualet electuarium de bachis lauri clisterizati cum uino aut aqua: sed cū uino operat̄. ¶ Et si fuerit in o₂e stomaci ualet electuarium de bachis per os et etiam tiriace. ¶ Si autem doloꝛ fuerit in iuncturis ualet hoc linimentum ad apponendum super locum: et hoc de mente Auicena.

℞ sordiciei balnei calcis non extincte ⁊ apponat̃ i patella cum aqua bulliat usq; ad spissitudinē luti ⁊ fiat linimentum: ⁊ aliqui fiunt cū calce ⁊ vino: ¶ Aliud Auic. ⁊ sūmo. S. ℞ rob coctum cū oleo cū quo ifusa ē lana ysopi: ⁊ dissoluta ⁊ admistret̃ sup locū qn̄ uis dolorem remouere. ¶ Aliud Sa. 4° terapentice ⁊ Auic. ℞ terram tenacem quia cretaz ⁊ calcem uiuā simul coctam i aqua ⁊ uino ⁊ super locum fac linimētum. ¶ Aliud ad idem. ℞ furfuris se. lini: absinthii: rute: camo. an̄. M. i. cimini parum buliant in uino ⁊ fiat emplastrū. ¶ Aliud. Sa. ℞. spongiā nouam ifusam in lixiuio permixtā cū sapone ⁊ super locū apponat̃. ¶ Aliud. S. in eodē loco. ℞. lanam succidam in lixiuio ifusaz vel sapone vel cū uino cocto ⁊ oleo ⁊ plus apponas de uino ⁊ oleo cum mitigare uis dolorē. ¶ Aliud Gerardi de solo. ℞. furfuris sal' milij camomille an̄. M. i. ⁊ fiat isto modo. ¶ primo torefiat sal: ⁊ qn̄ ē bn̄ torefactum ponat̃ milium ⁊ bene calefiat. ⁊ postea ponat̃ furfur: ⁊ postea camo. ⁊ fiat sacculus ⁊ supra ponat̃. ¶ Itē dixit Rosarius q̄ si stercus colūbinū buliat in uino ⁊ ponat̃ super locum valet q̄ etiā sum expertus ⁊ secretū suum est. ¶ Et nota i h̄ ca° q̄ in casu i quo dolor fuerit i loco ⁊ fuerit itensus cum medicinis resoluentibus vētositatem debes pmiscere medicinas ualde remolitiuas sicut oleū de aneto. oleum de camo. oleū de lilio: ⁊ sic de alijs de quibus fit mentio i pncipio: aln̄ i fine hui⁹ tractatus et remoto dolore extendas te ad resolutiua fortia ad nitrū ameos lixiuiū cum sapone.

¶ Si aūt mā transiret de mēbro ad mēbrum q: uentositates sic faciunt ut sepe uidi, sequaris eam cuz empl'is ⁊ remedijs predictis. ¶ Gui. de saliceto dixit q̄ i casu quo ista uētositas eēt mala ⁊ corrupta a materia venenosa elleuata ⁊ curet p mēbra dolores ⁊ estuationes faciendo intollerabiles consiliuum ē. ¶ Gui. q̄ cum fuerit i uno mēbro ibibita: q̄ ligetur mēbrum a parte iferiori ⁊ superiori ⁊ in medio proferet̃ cum rasorio aut cum ferro calido taliter q̄ talis ventositas exeat postea impleat̃ locus cum aloe ⁊ bolo dissolut ⁊ cum oleo ro. ⁊ aceto misce ⁊ postea per quatuor uel tres dies ut vidtur tibi locus icarnet̃ ⁊ solidetur ⁊ m'ti hāc opationem faciūt cum ruptorijs superius dictis ⁊ uidi opari dicta in talibus sit subtilis. ⁊ hoc totum intelligatur facta operatione purgatione tocius corporis ⁊ in hoc casu tiriaca multum valet.

¶ Capl'm. 9m. de apāte aqueo uel aquoso.

Licet auic. de apostemate aqueo nō faciat mētionē: vtile tn̄ ē sic mētioēz facere: ⁊ q: facit mētionem de uena ⁊ medena que in partibus istis nō ē uisa loco eius mentōnem faciam de ipso apāte aquoso. Et cura ei⁹ hēt v. intentiones. ¶ Prima ē uitā ordinare. ¶ 2a ēst digestionē rectificare. ¶ Tertia ē ipāz māz purgare. ¶ 4a ē ipāz vrinā purgare. ¶ 5a ē māz coūctā euacuare. ¶ Prima intentio complet̃ per regimen dictū in duob⁹ capl'is pcedētib⁹ nisi q: oz q̄ illō sit magis calefactum. ⁊ iō dimitat o' hūida ⁊ aquosa ut aqua ⁊ herbas uirides ⁊ caseum fructus lac atq; pisces ⁊ omīa legumina ⁊ carnes porcinas et omnia brodia ⁊ sobrie comedat ⁊ potum minuat in potu suo sint anisi mātri vinū sit optimum ⁊ in parua quantitate uina greca aqua ciceris ⁊ salui aysopus calamentum ⁊ alea cepe coctum spēs et gnā salis conueniunt ⁊ carnes bone superius nominate laboret: ieiunet: ⁊ uigilet ⁊ breuiter utatur siccis. ¶ Secūda intentio complet̃ cum specieb⁹ bonis ⁊ confectionib⁹ ⁊ trageis ⁊ in vnctionibus: ⁊ cerotis superius dictis i alio capitulo. ¶ Tertia itentio complet̃ cum euacuatione humoꝝ aquosoꝝ sicut ē tartarus cū modico spice ⁊ panis fcūs cum lacte titimali cū farina ordei aut panis fact⁹ de esula ⁊ grana catapucie: ⁊ pill'e de succo cucumeris agrestis ⁊ de spēbus dictis ab heben mesue in suis simplicibus. ¶ Quarta intentio complet̃ cum tiriaca i aqua in qua addatur se. apij petrosilium ⁊ grana alkekengi ⁊ spica. ¶ Istud etiaz facit aqua apij aqua fen. sparicoꝝ cicoree ⁊ aqua rubea cicerum rob ⁊ rubea tinctorum ⁊ filon ātropos cuius quantitas est. ʒ. j. uel. 5. descriptione nicolai ⁊ illic per te uide. ¶ Quinta intentio complet̃ cum localibus exiccantibus ⁊ primo fm̄. S. ℞. spōgiā in lixiuio fortificato cū uitro furfure spūe maris: aristologie: bdelij: armoniaci: olei antiqui cere quantū sufficit ⁊ fiat vng⁹. ¶ Et nota q̄ ista q̄ dicta sunt i undimia illic ualent si fuerint fortia ⁊ illic uide. Si aūt per hoc nō resoluatur consilium meū est ut cum ferro aperiatur ⁊ labia digerātur ⁊ mūdificent̃ ⁊ ulcera solida consolidentur.

¶ Capl'm. 10m. de medicis repercussiuis ⁊ molitiuis

Et quia superius ē facta mētio de medicinis molitiuis i loco suo q: in ca° de sephiros ⁊ etiā facta ē mētio de medicinis remouētibus duriciē et etiam in ca° de sephiros: q: illa fuerūt necessaria illic ⁊ i eisdem capitulis: ⁊ i eodem ca° facta est mētio de medicinis exiccantibus propter necessitatem capituli: ⁊ primo i scrophulis est fcā mentio de medicinis molitiuis ⁊ resolutiuis sunt q: in volendo resoluere scrophulas est necesse molificare ⁊ resoluere. ⁊ iō illic mentionem facimus de illis ⁊ in capitulo de sephiros fuit facta mētio de molitiuis quia i volendo resoluere mām melācolicām aliquociens induratur mā ⁊ ut tu scires molire feci mentionem: ⁊ quia locus aliquociens nimiū imolitur: quia medicus nescit principaliter existimare remolētia ⁊ exiccantia: ⁊ exiccantia feci mētionem de exiccantibus ⁊ de omnib⁹ sub breuitate ponendo formas aliquas restat necessario facere mētionem in hoc tractatu de medicinis repercussiuis ⁊ de medicinis remouentibus dolorē: ⁊ de medicis atractiuis ⁊ extensiuis. licet nō tn̄ h̄ ⁊ determio istorum partium ad tractatū uel curā apostematum. ⁊ ideo volo facere hic mentionem ut cura apātum fiat magis clara ⁊ completa. Dico ergo q̄ medicina repercussiua dupl'r accipitur. comuniter seu large ⁊ proprie seu stricte comunit̃

refrenatiua seu compositiua ē illa que facit sisterē mām cū ifrātiōe ꝛ talis dr̄ igrossatia apd̄ baliabatez. ¶ Et auic. uelut ē sempuiua portulaca grassula umbilicus ueneris lētigo aqua frā. cāphora et silia ¶ Oppillatiua medicia dr̄ que sui uiscosita/te ꝛ grossicie claudit porros mēbroꝝ ꝛ īpedit trāsitus mērum ut ē farina uolatilis molēdini amidi glutinū spēs ꝛ gnā gumoꝝ ꝛ breuiter oīa q̄ frigida sunt ꝛ uiscosa h̄ operant̄. Medicina ɔfōta/tiua ē illa que ɔfortat ꝛ q̄ tempat complōnem et exīntiam mēbroꝝ tal'r ut ꝓhibeat ipsū a supfluitate ꝛ replectione put ē oleū mirtinū mastix: mirra oleū ro. coriandri absinthiū poma cipssi: ꝛ fruct⁹ tamarisci. ¶ Medicina aūt dr̄ ꝓprie repcussiua ꝫ gal'. tertio sexto ꝛ nono simpliciū pharmacorum: que impellit ṽsus ꝓfundū ꝛ iō dr̄ repcussiua quia retropulsiua: ꝛ ista ē duplex quedā fria ꝛ quedaꝫ cal'a. ¶ Cal'e medicine sunt: sicut nuces cipressi. squināti farina lupinoꝝ blanga bisangia alumen sal ꝛ crocus: frigide sunt sicut plantago folia uit: ṽga ꝛ bursa pastoris: solatrū: ypoquistidos: rose: memitte: balaustie: acacie sumach: berberis agresta: pira coctana: nespula mītila chimolea: ꝛ terra sigil. ꝛ ut melius uideat̄ pono formas aliquas q̄ ualent in mā cal'a: qr i prin° fl'onis uel alteri⁹ apo/stematis calidi. ¶ Ga. in. 4° farmacoꝝ sic dixit. ℞ boli ar. ꝑre sig. pt̄e. i. olei ro. pt. ij. aceti uel succi fiāꝝ herbaꝝ pt. 5. ꝛ duc in mortario ꝛ fac linimētum. ¶ Aliud eius in prin° simpliciū farmacoꝝ. ℞. olei ro. cere q̄s sufficit ꝛ fiat vnguētū. ꝛ nou/es in aqua fria lauando infretur. ¶ Aliud ei⁹ deꝫ in 2° ad glauconē. ℞. aque aceti q̄tū uis: ꝛ fac in forma potabili ꝛ mixtū ꝛ line locū. ¶ Bin. de saliceto dixit hoc ualere. ℞. olei mirtini lib. j. cere al/be. ʒ. 5. mirtilloꝝ pulueris. ʒ. j. ꝛ fiat vnguentū: et iste modus repercutiendi debet fieri corpore exi/stente purgato obſuatis conditionibus superius dictis. ¶ Et nō q̄ si mā fuerit cal'a repercussiua d̄bent eē fra. ꝛ si fuerit frigida repercussiua debent esse calida temperata ꝛ stiptica: ꝛ si mixta debent esse mixta. ¶ Et nō bene q̄ iste medicine debent apponi a pte a qua fluit materia.

¶ Capitulū. xj. de medicinis sedantibus dolorem

Edicine sedantes

dolorem erunt iste de q̄bus erit sermo. Et p° nō q̄ dolor ē sensus rei contrarie ꝛ res cōtraria iferens dolorē est fritas si uiolente sint ꝛ incisio ꝛ corruptio a cal'itate uel frigiditate d̄ p̄ se fit dolor ꝛ soluta cōtinuitate fit de p̄ accn̄s qr mediāte mala cōpl'ōe ut tenet gētilis ꝛ qr hic ē mare in quo nō lꝫ igredi mō ꝑtermitto h̄. ¶ Scōdario nota q̄ dolor nō ē nisi dilicia que dolori opponitur ꝛ appꝫ. bn̄ q̄ dolor sedat̄ duob⁹ mōis. ¶ Uno mō remouēdo rem ɔtrariā euacuādo uel alterando. Alio mō sēsū ꝑtic'lar̄e tollerādo. ¶ Et iste medicie sedatiue doloris d̄bēt eē eiusdē cal'itat cū mēbro uel paꝝ plus ꝛ cū oꝫ q̄ sint subtil' substātie ita q̄ possint multiplicare calorē nālem. Et res cōuenientes. ¶ Ad hoc sūt pinguedo galine anat anſis ꝛ oleū de vitelis ouoꝝ ut dicit azarani⁹ ꝛ oē dulce ꝛ oleū ꝛ dicit. G. i 2° farmacoꝝ ꝛ vl'r omēs res dulcorantes ut anetū semē lini camo. eua cuādo ſꝫ āt dolores ut dicit auic. ꝛ ista q̄ dulcorāt uocāt̄ mollitiua qr molliunt locū trahēdo hūiditatē de centro ad circūferētiam ꝛ do vobis exēplū de pomo posito ad ignem: ignis agēs in pomū exicat ꝛ tn̄ vt notū ē pomū dulcoratur ꝛ molit̄ nō tn̄ humectat̄ imo exiccat̄ ꝛ ita faciūt iste medicine in mēbro sicut ignis i pomo: ꝛ iō in hoc ut mei moris ē pono formas in hoc aūt q̄ remouet dolorē conueniunt oēs. ¶ ℞. medule panis albi ifuse in aqua feruenti exꝓsi ab aqua lib. j. vitelloꝝ ouoꝝ. iij. olei ro. 4. 5. ꝛ misceantur. ¶ Aliō theodorici ꝛ lāfranci ꝛ hērici. ℞. folioꝝ maluaꝝ. M. iij. ꝛ coquātur in aqua fortiter deide icidātur ꝛ pistentur cū modico dcoctionis sue ꝛ misceat̄ pars. j. de furfure uel de cribelatura sua ꝛ fac empl'ꝫ. ¶ Jamerus dixit hoc. ℞. folioꝝ maluaꝝ maluauisci brāce ursine uiolarum uolubilis pitarie iusquiami umbilici ueneris añ. M. j. mōdent̄ herbe a neruis suis coquātur cum aqua ꝛ terrātur ꝛ cuꝫ sufficiētia pinguedīs porci aut anat sine sale pistēt̄ deide accipiat̄ collatura ꝛ decoctio ꝛ ispissetur cū farina frumēti aut ordei aut cum modico farine seminis lini ꝛ paꝝ quidē de farina fenugreci ꝛ ex oībus fiat emplm̄ ꝛ bonū est addere absinthiū ꝑꝑ̄ cōfortationē. ¶ Rogerius quasi eādē receptā ponit i decoctione tn̄ istarū ponit parū de vino ꝛ melle ꝛ aliquotiēs exhibit sucū herbaꝝ ꝛ icorporat farinā vt faciat empl'm.

¶ Unguētū mitigatiuū dolor matric ꝛ locoꝝ neruosorū. ℞. butiri sine sale lib. j. olei uiolati lib. 5. asūgie anat galine anseris medule cruris bouis recētis añ. ʒ. j. cere q̄s sufficit ꝛ fiat unguētū. ¶ Aliud ad idē. ℞. unguēti martiaton vnguēti agrippe oleum laurinū: oleū muselinū ꝛ de ben. ꝛ nardinuꝫ ꝛ sil'a que cōfortāt neruos ꝛ ex istis fac vng⁹. ¶ Si dolor fuerit rōe mē qr ex mā sāguinea debemus. p° facere fl'oiam deide fomētet̄ locus cum aqua cal'a uel oleo per horā deide exiccet̄ ꝛ postea me/dicamē lineat̄ ꝛ apponatur cum stupa ꝛ liget̄ super locū iste ē modus remouēdi dolorem. ¶ 2° dixi cum illis que sensū tolūt remouetur dolor ꝑꝑ̄ hanc cām q̄m al'n fin ṽitatem etiam mouent non pōt sedari ꝛ necessitas urget p̄ꝑ sinthomata q̄ virtutem mortificant melius ē inducē: quid nociuū q̄s ꝑmittere hoiem mori: ut i 2° ꝑapētice euidētissime concluditur. ¶ Et tūc i isto casu oꝫ transire ad stupefactiuū q̄ non uere sed appēter sedat dolorē ac si aliquis dicat hoiem mortuū non sentire dolorem: ut dicit in. 5°. farmacoꝝ. G. talia sunt cōtraria eis que uere ꝛ exn̄t sedant dolorē: frā. autē sunt inimica neruis ꝛ non igrediūtur opus natur̄ de per se tn̄ videntibus. ¶ Auic. ꝑma ꝑmi. Et talia sunt opiū mandragora radix solatri iusq̄am⁹ pa/pauer. ¶ Uerū ē q̄ siccata sunt saniora q̄s uiridia. ꝛ consolata cū croco ꝛ castore ꝛ philonium ꝛ re/quiritur uidere quō oppiata sūt. ¶ Trocisci qui in stranguria mitigant dolorē. Rasis. ℞. iusquiami albi. ʒ. j. oppij. ʒ 5. se. citrulli lactuce añ. ʒ. iij. se. portulace. ʒ. ij. ꝛ fiant trocisci cuꝫ aqua requ. licie. Ad idem. ℞. iusquiami sextā partem. ʒ. i. ꝛ tertiā

ptē istius opii seminis citruli: seminis lactuce. se. portulace. an̄. ℥. i. et fiant trocisci.

¶ Capitulū duodecimum de medicinis abstersiuis et mundificatiuis.

Quia supra facta ē mē tiō de exituris q̄ indigēt abstersiōe et specialiť cū fracta vel incisa sūt: et iō ď abstersiuis mētionē facio: licet melius forsan fuisset i tractatu de vlceribus mentionē facere. ¶ Est nanque medicina mūdificatiua tāq̄ genus ad abstersiuā et purgatiuā et nō ad corrosiuā: vt dicit Lāfranc⁹ q̄ crustas facit et carnē corrodit. ¶ Medicina mūdificatiua et abstersiua ē illa q̄ sordē et saniē que in loco sunt: et eas ad supficiem extrinsecam educit: et lz vtrūq̄ cōueniat: nihilominus abstersiuū lauatiuū oportet eē: vt pluri mō medicinā calidam dulcē vt est mel atq̄ trebētina et granarū grana multa. Expurgatiuā amaram oz eē: velud orob⁹ lupinus: plurima tñ inueniuntur facientia vtrunque vt sunt amigdale orobi atq̄ semina vrtice: ē autē ex hoc genere squilla yreos ytros et spuma nitri sticados abrotanum et sic de aliis. ¶ Ex istis ergo cōponātur recepte. Primum vnguentum abstersiuum. ℞. farine ordei vel spelte et cū vitellis ouorum incorporetur hoc cōpetit in principio apātis exiturarum. ¶ Aliud abstersiuū ꝓ neruis. ℞. farine ordei atq̄ spelte. ℥. i. coquatur cū duabus partibus aque et vna mellis ro: et fiat empl'm. ¶ Et si addatur paruū de trebentina lota melius ē pro locis neruosis et cum deponitur ab igne ponatur sup locum. ¶ Aliud Ga. ad glanconem et incarnat ℞. mellis coctis lib. i. thuris. ℥. s. mirre. ℥. ii. et fac vnguentum. ¶ Aliud mundificatiuum. Gui. La. et Hen. et Guidonis. ℞. suci apii. li. i. mellis. ℥. iii. farine ordei. ℥. i. coquātur ad ignē vsq̄ ad spissitudinē aut consumptionē aliqualē et fiat empl'm.

¶ Etsi addetur de suco absinthii nō pmitteret vlcus infistulari: neq̄ cācrenari. et notes bene. Et si vlcus sup calefieret additio plātaginis aut grassule eēt vtilis: etsi adderetur farina lupinorū: aut orobi aut fenugerci fortior eēt: etsi adderet̄ mirra ꝓhiberet putrefactionē et fetorē si illic eēt et mūdificaret illū locum. ¶ Mundificatiuum bonū et forte valet in neruosis mēbris. ℞. rasine mellis terbentine an̄. li. s. mirre sarcocolle farina fenugerci seminis lini. an̄. ℥. i. dissoluatur rasina cum melle et terbētina: et addas pull. et fac vnguētū. Unguentum apłorum et mundificat et eius receptā pono ℞. cere albe rasine armoniaci. an̄. ℥. iiii. oppoponacis viride eris an̄. ℥. iii. aristolis. ro. thuris: an̄. ℥. vj. mirre galbāi. an̄. ℥. iij. bdelij. ℥. vi. litargiri. ℥. ix. olei cōis li. ij. dissoluātur gume in aceto et misceantur cum litargireo et oleo et addatur cera rasina liquefacta et coquatur donec incipiat gutta coagulari: ⁊ inde ďponēdo ab igne ponatur puluis et ī fine viride eris ponatur et fiat vnguētū: etsi buliat vsq̄ ad inspissationē vocat Mesue trocistos et magister angelus vocat ipm grādei: q̄r mire rectificat vlcera maligna. Unguētū egiptiacum ēt mundificat: et licet sit posita recepta superi⁹. Auicē. ď mēte ga. de mēte albucas. et Ra. mō pono. ℞. mellis li. s. aceti li. i. flor. eris. li. i. alluīs. ℥. s. coquantur ad ignē donec inspissentur et efficiatur rubeum et laudat cū Guido et sepe expert⁹ sū. Aliď vnguētū et ē grecū rubeum et multum laudatur a dino: et rectificat vlcera maligna et difficilis consolidationis. ℞. olei. li. ij. aceti lib. s. litargirij lib. i. ziniar q̄ ē viride eris. ℥. i. coquatur litargiriū cū aceto et oleo donec ingrosset̄ et tūc ponat̄ viride eris et coquat̄ donec inspisset̄ et rubeū efficiatur et fiat vnguētū. Aliud dini: et ē vnguētū viriď herbarū et ē cōmēdatū et plagas veteres mūdificat et carnē supfluā ꝯsūit et ꝯsolidat et sanat: cuius hec ē ℞. ℞. celdonie plātaginis scabiose vrtice leuistici cētrū galli. an̄. M. i. conquassentur et ī li. i. olei p. vij dies tēperētur deinde buliāt et exp̄mēdo collentur: cui collature addatur cere. ℥. iij. terbētie. ℥. vi. rasine. ℥. ij. buliāt dōec aliqualiť inspissētur deinde leuentur ab igne et misceatur thuris aloes fcocolle. an̄. ℥. j. Aristol'. lōge. flor. eris. an̄. ℥. vi. misceātur et fiat ūguētū et ē bonū et ꝓbatum ista modo sufficiant.

¶ Capitulū decimūteruū de medicinis attractiuis.

Medicine attractiue ad h⁹ īuēte sūt vt trahāt materiā ď cētro ad circūferētiā et p ꝯseq̄ns vt trahāt materiā a nobilibus ad supficiē mēbrorū: vt fit ī apātibus ꝯiuncturarum et apātibus venenosis et creticie apātibus et ēt sciticis passionibus et etiam ī spinis sagittis et alijs infixis. ¶ Medicina attractiua fm doctores ē illa q̄ attrahit a ꝓfundo corporis ad superficiē: et debet eē substātie subtilis et ꝯpłonis cal'e ⁊ uelocissimū uehemēter penetrare. Et ista sunt sicut sordicies alueorum apum fapium aromocū cepe alea porum fermentum agrum et feces multe: ut ē stercus ana. columbi et de multis aliis. Auicē. aūt videtur ponere ranas eē attractiuas quādo ꝯburuntur et aristol'. et radicem canne. Et Jo. de sancto amando: qui scripsit s. Nicolaum: et ipm exponit. Dixit q̄ calamentum pulegium narcisus cētinodium: piretrum: costus: lapis piperis spuma maris et sic de aliis ex quibus pōt componi diuersa medicina. et in hoc ponitur mirabilis expositio et est Auicen. antidotario in suo frangit et extrahit ossa corrupta et spinas. ℞. pe. granorum inuentorum in palma bauruch: rubei salis aristol'. radicis cucumeris asinini terbentine omnium. ℥. xx. piperis nigri et albi armonici amōi xilobalsami omniū. an̄. ℥. iiij. thuris masculi mirre rasine q̄ ē collophonia lacertis. an̄. ℥. iiii. de cuius capite scribitur ab Auicen in ca°. ꝓprio et a G. xi. formacor. cere. ℥. xxx. adipis capre. ℥. xv. fecis olei de lilio q̄tum sufficit: et fiat vnguētum vel empl'm. Ad eādem intentionē facit Nicolaus empl'm in antidotario suo: modus autē vtēdi istis attractiuis ē: q̄ iux̄ ignē iniungatur pticula suauiter cū oleo de lilio: deinde exsiccetur locus ⁊ postea medicamē apponatur et cū lana succida carminata leuiť cohoperiatur et cū bina fixa in medio fm crucē vt nō comprematur locus ligeť

et semel in die sufficit.

¶ Tractatus tertius de vulneribus in vniuersali. Capitulum primum.

Ulnus ē solutio cōti nuitatis ex recēti tpe facta sine putrefactō ne in ptib⁹ molibus et solutō ɔtinuitatis pōit̄ p genere: vt pōit̄ pr̄lo ð accidēti et mōbo q̄ ē egritudo i mēbris simplicib⁹ et cōpositis: lꝫ prin cipali⁹ accidat mēbris simplicib⁹ et magis ꝓprie vt dicit Auerois.p⁹.et.z⁹.colliget: sꝫ hoc pēbit in q̄onibus melius reliqua ponunt̄ p differētiis re cēs sanguinolētis sine putredine pōitur ad diffe rētiā vlceris. ¶ Solutio āt ɔtinuitatis hꝫ multas sp̄es qꝛ hꝫ vulnus vlcus aperturā exiturā intrinse cā et extrinsecā pūcturā fracturā scissurā cōtussio nē etsic de aliis noīatis ab Auicē.p.ria primi. fen. z.ca. intitulato: de solutione ɔtinuitatis: Sp̄es āt solute ɔtinuitatis suas sumit differētias p̄ncipales a tribus: Pr̄lo a natura pticipātiū mēbroꝝ in qui bus fuerit: qꝛ q̄dam fiunt in ptibus ɔsimilibus qꝛ in homiomeris.i.in mēbris molibus mediocrib⁹ et q̄dā in ptibus organicis et illaꝝ q̄ fiūt in mem bris ɔsimilibus: q̄dā fiunt in ptibus molibus. ¶ Quedā fiunt i ptibus duris: et q̄dā i mediocrib⁹ et q̄dam in molibus: et q̄dā in carne: et q̄dā in pin guedine: et q̄dā in duris: q̄daꝫ i substātia ossis: et q̄dā in iuncturis: et q̄dā in mediocribus: q̄daꝫ in neruis: et q̄dā in ligamētis: et q̄dam in fuiētibus principalibus: vt in trachea: artaria: meri: et in vesica: et q̄dā fiunt i nō fuiētibus: vt in auricula: oculis. ¶ Secunda differētia sumit̄ ab eē solutōis ɔtinui: et qꝛ q̄dā ē solutio ɔtinui simplex: et q̄daꝫ cōposita. Simplex solutio ē illa: in qua nō ē cōpli catio pluriū intētionū vel duaꝝ vl' triū et ɔsolida re locuꝫ et generare carnē et remouere apā. Tertia differētia sumit̄ a ꝓpriis differētijs ip̄ius solutio nis ɔtinui vt a magnitudine paruitate eq̄litate ine qualitate ꝓfunditate et sup̄ficie. Et ɓm rectitudinē: et obliquitatē: a talibus āt differētiis sumūt̄ iudi cia et intentiōes curatiue. ¶ Cāe āt oīum istoꝝ su muntur: vt pōit aliabas ɓmōe. 4⁹. dispōis regal': qꝛ q̄dā fiūt ab iaīatis: vt telo: ense: et sic ð aliis: et q̄dam sunt ab aniatis: vt a morsura canis: vel ab aliis animalibus: et ab istis cāis sumuntur diuer se intētiones curatiue: et ēt noscē debem⁹: ꝙ cum membra soluta sunt aliq̄ curātur p viā p.rie inten tionis: qꝛ restauratur tale q̄le ē deperditū. et aliq̄ nō restaurātur p viā p.rie intētiōis: sic̄ sunt mēbra spermatica: vel oīa mēbra habētia ɓtutē innatam tm̄. Et nō: ꝙ illa ɔsolidātur p viā p.rie intentionis quādo ɔiunguntur diuersa sine medio etheōgene neē.s. quādo os ɔiūgitur cum ossib⁹ ɔiūgitur me diāte aliquo z⁹: qꝛ mediāte poro' sarcoyde: nisi ꝙ in pueritia ɔsolidātur p viā p.rie intētōis: vt cu tis ossa et alia: vt vidi experimēto ð cute. Et mul ta theorice hic possent dici que omitto ¶ Nota tamē ꝙ hic nō habetur veꝝ de rebus venaꝝ ca pillariaꝝ: qꝛ illa sp regenerātur p viā p.rie intētō nis: vt notuꝫ ē ɔsiderāti: qꝛ cuꝫ caro deperdita re generatur: vene ēt capillares regenerātur in signū

huius: qꝛ cū caro fuerit incisa et regenerata: si iteꝝ incidat̄ exit sanguis: q in venis ɔtinet̄ et hoc nō ꝓpt̄ aliud: nisi qꝛ vene capillares sunt incise: q̄ cū carne erant generate. Unde si nō eēnt incise non exiret sanguis: q in venis ɔtinet̄ et non in carne vt notum est et hoc sufficit per ꝓbationem illius

¶ Capitulum secunduꝫ de vulnere vesice.

Eiēduꝫ est secundū Gali.in ſa pticula affo.p.rio affo.ꝙ vulne ruꝫ: q̄dam sunt mortalia valde et necessa rio et q̄dā nō necessario: sꝫ vt plurimuꝫ et p oppo situꝫ: q̄dā sanabilia mō: et q̄dā vt plurimū morta lia necessario sunt vulnera substātie cordis: q̄ int̄ ficiunt statī: cor.n.nō pōt pati solutiōē ɔtinui: nec apātiōnē durāte vita. Et ponit Auicē.in fieri hoc sit possibile. ¶ Amplius mortalia sunt vulnera ma gna penetrātia substātiam cerebri et epātis diafra gmatis et stōachi et intestinoꝝ graciliū et trachee artarie. Meri: et pulmōis: et splenis: chistis fellis aut uulnera ēt oīm alioꝝ mēbroꝝ p̄ncipaliū ꝛ mē broꝝ fuiētiū illi ɓtuti neccārie ad vitā. Causa q̄re talia fuiētia sūt cū mōtis ē: qꝛ cū vulnerantur non possunt restaurari: vt infra patebit: Uulnera mōta lia sūt nō necessario: sꝫ vt plurimū sūt vulnēa sup̄ ficialia p̄dictoꝝ mēbroꝝ nō penetrantia ad regio nem ip̄orum et vulnera capitum musculorum. Et cā: qꝛ si non bene tractēt̄ accidit eis mors. Si ɓo bene tractēt̄ sanari ɔuenit: vnd nō eēt incōueniēs ptem modicā cerebri exire et ip̄m curari: vt pōit Galie.in li.de vtilitate particulari. Et dicit se vi disse et multi alii dicunt et ego cuꝫ eis dico et p certo occulta fide et certitudinalit̄: vidi: licꝫ Din⁹ dicat oppositū. ꝛ theodoric⁹ dicit se vidisse vnū liberatum a quo exiuit substantia cerebri: et tota vna cellula: tamē ista sunt de raro cōtingentibus vulnera modo oīa sanabilia sunt illa que i sup̄fi cie musculoꝝū uel in sup̄ficie alicuius mēbri sūt: causa aūt quare cerebrū non cōsolidatur est vnū membrū principale qd' est principiū sensus ꝛ mo tus. Et principiū oīum neruoꝝ: bene ergo ad no cumētū ip̄sius sequit̄ compati omēs neruos: ꝛ iō nō consolidatur qa totū corpus spasmat̄. ¶ Et de corde dico ꝙ ip̄so leso totū corpus ledit̄: qa oīa mēbra cōseruat mediāte calore suo: ut patet. nec patit̄ solutionē cōtinui ꝓpter hoc ut dixit. Auic̄l. de epate: patet ꝓpter magnū fluxū sanguis de pul mone: pꝫ ꝓpter motus eius: ꝛ similiter de diafra gmate. vnde aliabas ꝛ Auic̄l. mēbra non consoli dant̄ nisi fuerint geta: licet carnosa aliq̄n consoli dent̄: vulnera magna ysophagi nō cōsolidantur ꝓpter transitū cibi ip̄edientis cōsolidationem. Uulnera intestinoꝝ graciliū matricis renū ꝛ chi stis nō consolidāt̄ ꝓpter sup̄fluitates malas que trāseūt p'ea mēbra ꝛ vulnera stōachi sunt morta lia ꝛ cāne pulmōis ꝛ splēis: ꝛ caūe sunt note. Et breuit̄ oīa vulnera itrinseca sūt piculosa: qa ip̄sa ab aere extrīseco alterāt̄ ꝛ ledūt̄ sp̄ūs: vnde debi litat̄ virtus: q̄re curatō ē difficilis. Signa qbus cognoscere possumus uulnera fore i istis mēbris sūt nota: ꝛ sp̄alit̄ signa cēbri: qa cū vulnus fuerit

in cerebro: apparebit scotbomia: uertigo: rubedo ligue: ꝛ pmixtio rõis: ꝛ sic ꝺ aliis. ¶ Si aũt eẽt in corde signũ eẽt: qa eẽt ꝓpe mamillã sinistrã: ꝛ plu rimũ sanguis niger egredit: ꝛ cãbitur sincopis: ꝛ oĩa mẽbra ĩfirmabũt. si ĩ diafragmate pcussio es set facta ꝓpe costas puas ꝛ anhelitus erit spissus ꝛ magnus cũ dolore uehemẽti ꝛ suspirio. Si aũt fuerit ĩ stoãcho cib⁹ ĩdigestus: emittit p vulnus ꝛ accidit aliqñ nausea ꝛ singultus: ꝛ maxĩe qñ ẽ mor talis. Si fuerit in ĩtestĩs tũc egrediet egestio per uulnus: ꝛ aliqñ seqt solutõ uẽtris ex debilitate ĩte stioꝝ. Si ãt fuerit ĩ reĩbus tũc vulnus ẽ ĩ pte sup iori ꝛ egredit aquositas uriãlis. Si aũt fuerit in epate: signũ ẽ qꝛ uulnus erit ĩ pte dextra sup costas puas ex eo egredit mult⁹ sãguis. Si ẽ ĩ pulmone: signũ ẽ qa ẽ puus frequẽs spissus ꝛ exitus sãguis ẽ spumosus ꝛ albus ꝛ mĩutio caloris ẽ ĩ eo. Et signa alioꝝ ex hoc nota sunt: ꝛ p hec signa cũ noti tia anothõĩe potes ĩudicare ꝺ dispõsĩtõibus hoꝝ mẽbroꝝ: attẽde tñ ĩ sua dispositõe ꝛ ipsa uulnera hẽas ĩ notitia ꝛ quõ uulnera. nomĩes ꝛ loca uulne ris: ꝛ tũc reddas cãm sue dispositiõis. Nõ sis ro go te ĩ ĩudicãdo ꝛ disponẽdo uelox ꝛ subitus: sis ꝺliberat⁹: ꝛ ꝓuisus: vñ ẽmin⁹ fracture cranei ẽ .i4. dieꝝ. vñ aliquotiẽs ĩ xviiii. zo. vel. z3. vel circiter morieť eger: et iõ in ꝑncipio ñ sis ausus ĩudicare. Et iteꝝ ꝯsiderãde sẽ operatiões ṽtutis aĩa l' sicut ẽ loq̃la motus et ẽm Ipo. ĩ ꝓnosticis: ꝯsideramus aspectũ et sincopĩ et alienationẽ et spasmũ et ẽt ꝯsi deres operationes ṽtutis vital' p pulsuz et ṽtutem naturalẽ p vrinã: et ẽt ꝯsidera tollerãtiã eius respe ctũ: et hoc facto cõperies robur ṽtutis ad morbũ et ẽm hoc facias ꝓnosticũ cautũ tñ q̃tum ẽ tibi possibile. Et attẽde: ꝙ morituri solis ꝓnosticis sunt dimittẽdi: et iõ istos fugias. ¶ Et scias ẽt: ꝙ vulnera q̃ fiunt in capite musculoꝝ vel lacertoruz ꝛ spal'r a ẽb⁹ digitis ꝓpe iũctã sẽ piculosa: vt pꝫ de mẽte Ga. in. z°. tegni: Nerui et pũctura pp pluri mũ sẽsuz eoꝝ pata sẽ ꝓuocare spasmũ: qꝛ deferũt plurimũ sensuz cerebro: et cã ẽ: qꝛ nocumẽto exñ te ĩ neruo cõicať ẽt et ipĩ cerebro. Et pp hoc dice bat Ipo. in. 5°. affo. In vulnere spasmus supueniẽs mõtale: nõ necessario tñ ẽm vt plurimũ ꝯsidẽa: tñ vulneratos in istis locis. Cũ. n. nõ fuẽit tumor ali q̃lis cũ aliquali dolore arguas spasmũ: qꝛ signũ ẽ ꝙ materia q̃ dꝫ venire ad locũ dolorosuz inbibit in neruis: et ꝺ causabit spasmũ. ¶ Si tñ materia curat ad locũ: nõ tñ in multa quãtitate: sic ꝙ aliq̃ lẽ tumorẽ fecerat: arguas bonũ: qꝛ signũ ẽ: ꝙ mã nõ inbibit in neruis. Si ãt materia fuẽit multa et tumorẽ magnũ fecerit debes timẽ ne materia ĩ bibať in neruis et causꝫ ẽt spasmũ: et iõ in ꝓnosti co recordare de his. Si ãt in loco isto causetur punctura in inferiori proprie patebit.

¶ Capitulum tertium de vulnere carnoso.

Si vulnus fuerit car nosuz et sine depditiõe fuẽit carnis: et fuẽit puũ sufficit sola ligatura m'ltotiẽs in cura ei⁹. Si fuẽit magnũ tũc prima ĩtẽtio ẽ sanguinẽ restrigere cũ albuĩe oui: aut cũ aliis restringẽtibus sanguinẽ dicẽdis ĩ. c. ꝺ fluxu sanguinis. Et nõ: ꝙ si sanguis effluit in magna quãtitate f'oĩa ẽ ꝯueniẽs de pte opposita ꝛ ꝯside ra bñ hoc: deinde ꝺbes suere locũ cũ acu triãgula ri: ꝛ sic inť pũctũ distãtia vnius digiti ꝛ suať cum filo sirico tortuoso incerato: ꝛ dimittať locus ap tus in loco decliuiori aliq̃lit: vt hũiditates possĩt exire ẽm tñ necessitatẽ fit h°. ¶ Sutio aũt ista fit multis modis. Primus modus ẽ vt capias labiũ cũ labio cũ acu deinde reuoluas acũ iteꝝ ad ptes oppositã: ꝛ tũc iungas filũ cũ filo in pꝛĩo loco in quo incepisti suere ꝛ hoc dꝫ fieri in loco in quo vulnus fuerit valde ꝓfundũ dꝫ bñ capi cutis cuz carne m'ta: ꝛ iste ẽ fortis modus ligãdi. ¶ z°. mõ fiat p hũc moduz apponas acuz ab vna pte vulne ris. Deinde cũ penetrauerit ad aliã ptẽ: tunc iũge filum cũ filo: ꝛ facta iũctura forti ĩcidas filũ ꝛ sic successiue ꝓcedas. 3°. mõ fit sutura cum vncinis ponẽdo vncinũ puum ex vno latere: deinde cum alia pte vncini capias aliam partẽ vulneris: ꝛ isto mõ pãnifices iungũt pãnũ cũ pãno: ꝛ iste modus nõ ẽ honestus. 4° mõ fit sutura cũ pecia: ꝛ isto° fit qñ uolum⁹ suturã nõ apparẽ: ꝛ spãl'r h° facius ĩ facie ꝛ sic fit. ℞. duas pecias triãg'laras magnas ẽm necessitatẽ ꝛ q̃litatẽ ipĩus mẽbri: ꝛ ipse pecie liniant cũ linimẽto ĩuiscato qa cũ colla q̃ p hunc modũ fit. ℞. pul'. sangui. dra. thuris masticis ẽco colle picl huĩde farine uolatilis molẽdini: ꝛ ĩcor porẽt cũ albũine oui: ꝛ cũ hac pecia applicet pe cia ex utroq; latẽ vulneris ẽm distãtiã vnĩ⁹ policis ꝛ postq̃ꝫ iste pecie fuerĩt exiccate sumãt pecie mõ ꝑdicto ĩ z° mõ ꝛ tũc iũget labiũ cũ labio. Aliud Gui. de va. ℞. farie molẽdini pul'. masticis pul'. bol'. ar. pul'uis cõraloꝝ. ãñ. s pte oĩm san. dra. xx. partẽ oĩm: hec tria cribellata subtilissime cũ albu mĩe oui subtil'r agitato ĩ marmore ꝛ more vnguẽ ti incõporet. Et ex hoc due pecie liniant: ꝛ super labia vulneris situẽt: tunc stati exiccabũt: ꝛ tũc su mãtur ex̃ma pecia. Ego sepe feci cũ colla carta pẽtarioꝝ cũ q̃ iustať lingnũ nigrũ cũ albo: ꝛ añq̃ꝫ facias recordare ne frustrũ ossis remaneat in vul nere interius: qm̃ nõ fieret incarnatõ bõa. Etsi os fuerit sepatũ ab osse remoueas frustra si fuerint aliq̃ ꝛ sue ꝛ nõ cures de scissura illa qñ in carna bit. Si ãt caro fuerit cõtusa nõ ꝺbes tũc partẽ cũ parte iungere cũ sutura eo qꝺ illud qꝺ ẽ cõtusum cꝫ putrefieri: qꝛ pp suturã nõ valeret ꝛ respicis vt dicit Aui. ĩ ꝓprio ca°. Et G. in. 3°. tegni ne inť la bia remaneat pilus aut sanguis ꝯgelatus aut alia aliq̃ hũiditas intus cadat vel remaneat: qꝛ ista ꝓ hiberẽt incarnationẽ: hoc toto ꝯpleto ꝛ pacto sup locũ apponas puluerẽ incarnatiũ: cui⁹ hec ẽ ℞. ẽꝫ G. de va. ℞. sanguis dra. dragãti boli armẽi. ãñ. ℥. s. ꝛ ponať super locũ. Alius pul'. raꝫ. ℞. olibãi partis. j. san. dra. partis. ij. calcis nõ extĩcte partes iij. totũ cribelleť ꝛ ponať super locũ. Albucaꝫ. ꝯpo nit. ℞. thuris. ℥. ij. san. dra. ℥. i. calcis nõ extĩcte. ℥. ij. ꝛ misce. Gui. loco calcis ponit bolũ armenum. Aliabas loco eius ponit sandalũ hoc facto ꝛ cõ pleto: qꝛ istis positis ꝯ. locũ ꝛ capias albumẽ oui: in quo albuĩe põas pul'. ꝑdictos ꝛ ꝓducas ista ad

inuicē:ꝛ ī hꝰ albūie pōas faldelas ꝺ stuppa ꝛ ma defactas bn̄ cū p̄dicto albuīe sup̱ locū pōe: ꝛ qꝛ albumē oui exiccaret ꝺillataret pūcta cū remoue tur cū stuppa:iō immediate sup̱ pūcta pōas petiā balneatā ī oleo ro.ꝛ exp̄ssa3:ꝺeinde sup̱ petiā po nas faldellas stuppe in albuīe oui balneatas :ꝛsi hoc nō voluēis ꝯducas oleū ro.cū albumīe oui ꝛ cū puluē incarnat]:ꝛ tē stuppe nō adherebunt. car ni neq3 pūct] vt notū ē ꝛ sic sp̱ facio ꝛ ꝓsequaris ī hūc modū ī ꝺie bis vel ꝯm ꝙ tibi app3 v̄s3 ad ꝯpletā īcarnatiōe3:q̄ ad plus fit ī.x.vel:xii. ꝺiebꝰ ꝛ facta incarnatiōe remoueas puncta ꝛ firma car nē cū albuīe ꝯbusto vel aploꝝ ꝯm tū̄ necessitate3 ꝺeīde locū sigilla cū ꝺict] ī.cº ꝺe medicis: ꝯsoli datiuis.inº p̄po tractatu:ꝛ iste ē modꝰ meꝰ ꝛ sp̱ in ueni effectū bonū. Alius ē modꝰ incarnādi:q̄ fit cū vino stiptico cū quo bulite sint sicut sumach: mirtū:balaustie rose:ꝛ sic ꝺe aliis ꝛ in hoc vino balneētur:stuppe vel pecie ꝛ pūctis factis ꝛ pulue ribꝰ apposit] sup̱ pūcta ſ.locū apponāt stuppe iste ī vino balneate ꝛ aliq̄ l'r exp̄sse.Alii incarnāt cu3 vnguētis fris.ſ.cū vnguēto ro.vel cū vnguento ꝺe litargirio vel cū vnguēto ꝺe calce vel ꝺ. plum bo vel cū aliis vnguētis putrefactionē ꝓhibenti bꝰ appositis pul.incarnatiuis ꝺictis sup̱ locū.Etsi istū modū obſuare vis ſ.vnguētū appōas peciā balneatā ī vino stiptico ꝛ ꝓseq̄ris v̄sq3 adº finē ī carnatiōis.Alii āt al'r incarnāt ꝛ sic pul:ꝺicto fa ciūt vnguētū ꝛ ꝺicūt sic ℞.pul.incarnat] ꝛ misce antur cū t̄bētia lota cū vino ꝛ misce insil' cū spa tula ī forma vnguēti ꝛ appone sup̱ locū:ꝛ ꝺesup̱ apponas stuppas balneatas ī vino stiptico l' oleo ro.qꝛ sup̱ vnguētū:āt stuppas balneatas ī albuīe oui mō iā ꝺicto:ꝛ iste ē modꝰ iā bonus. Alii in carnāt hic cū succis herbaꝝ ꝛ infūdāt stuppā vel peciā in succis illaꝝ ꝛ apponūt sup̱ locū ꝛ apposi to pul'. Ego āt nūq3 incarnarē cū p̄dictis nisi sup̱ locū apponerē pul' ꝺictoꝫ.appono alia ꝯm ꝙ ego volo ꝺe ꝺictis:Alii incarnāt ꝛ nō apponūt pulue. s3 solū ꝺictis sine puluē apponūt.Alii incarnant cū puluē lūbricoꝝ t̄restriū ꝛ trebentina lota mix sil'.Et l3 m'ti m'ta vnguēta posuerūt ꝛ m'tas fō mas hic nō pono:s3 ponā inferius cū faciā menti onē ꝺe medicinis incarnatiuis:hic tū̄ ponā aliq̄ simplicia valētia ad incarnationē vt ꝯposita va leas facē:Aliabas ꝺixit ꝟga pastoris vulnera cū sang.suo ꝯglutinat:ꝛ ꝺixit cardo bn̄dictus ꝯtusꝰ idē facit Aui.papirus puluerizata posita sup̱ vul nera idē facit.Dia.ꝺixit vulnēa recētia ꝯsolidant folia melifolii trita ꝛ supposita . Et ista ēt sine tumore custodiūt:Et ꝺixit ēt folia cipressi catha p̄lata adhibita recētia vulnēa ꝯsolidāt. Et ꝺixit ēt ꝙ cū puluis folioꝝ aut quercus subtil'r tritoꝝ oīa ꝯglutināt vulnēa. Et aliq̄ apposuerūt istū pul uerē cū vino stiptico sup̱ locū. Et Dia.ꝺixit cum foliis tritis ꝛ siccis oīa ꝯglutināt.Et Serapio ꝺi xit cū hoc puluē solo vulnēa magna sanat.Gui. ꝺ va.ꝺixit ꝙ fuit exptꝰ in p̄uis vulnēibus. Idē fa ciunt folia piroꝝ siluestriu3 et igneitatē tollūt .Et ꝺixit ēt ꝺe farina lupinoꝝ cocta cu3 aqua pluuiali vl'nēa magna ꝯsolidat. Serapio ꝺixit folia p̄lāta

gīs ꝯglutināt vulnēa ꝓfunda ꝛ remouēt fluxus sanguīs.Et apulius iō ꝺixit ꝺe seie eius .idē facit ēt cauda egna.Dixit ēt balaustia ꝯglutinat vulne ra ꝛ succus cortic] granatoꝝ ꝛ rob.ip̄oꝝ acetoꝝ ꝛ floꝝ succ] eoꝝ.¶Et ꝺixit ēt si acetu3 oībus vulne ribus appōat recētibꝰ cu3 spōgiis ac cu3 lana suc cida medicat vulnēa ꝛ tumorē nō sinit.Dixit etiā olibanu3 ꝯsolidat vulnera recētia cu3 sanguine suo replet ea carne.Et Aui.ꝺixit ꝙ valde consoli dat ꝛ ꝓpe recētia.Et Aliabas ꝺixit ꝙ sup̱ asp̄gat Et Tho.ꝺixit ꝙ ꝺe thure masculo icōporibus humidis et cortex ip̄iꝰ pōat in cōporibus siccis Dixit ēt mira qn̄ pōit cu3 aliis ꝯglutinat incarnat ēt ꝯm ip̄m tela aranea imposita cu3 aliis vnguēt] Et herto.ꝺixit ꝙ ip̄a sola tela aranea vulnēa ꝯ solidat. ꝺixit ēt folia fraxini ꝺū recētia vulnera ꝯglutināt. et ꝺixit ēt herba camepiteos magna3 ꝓp̄etatē hn̄t incarnādi magna vulnera . et curant plagas putridas: Folia ēt apii siluestris siue esca ria ꝯsolidat. Ad vulnera ēt magna in capitibus musculoꝝ vbi ē magna necēitas ꝺsiccādi ponat vnguētū factū cū succo folioꝝ lilij et melle talia ēt vulnera ꝯsolidāt .Folia siue puluis melisse cu3 melle mixtꝰ folia ēt vtriusq3 marubii cum melle posita ꝯsolidāt si sanies fuerit mala.Gal.ꝺixit in sexto ꝺe foliis salic] vtiē cū q̄s et foliis salic] sā guinolentoꝝ vulneꝝ ꝯsolidat at ꝟo maxīe flores eius oēs āt vtūt ad ꝯfectionē empl'ifica.Et har. ꝺe va. ꝺixit cortices salicis iō possunt:l3 sint exic catiue magis .Et Cōstātinus ꝺixit ꝙ folia nigre salicis pistata et ꝺesupposita incisionē gladii n̄ p̄mittit putrefacē et sanat cito.Dixit ēt G.ꝺ foliis vlmi sic cū foliis vlmi ꝯsolidamus qn̄q3 recens vulnus ꝯfixū ꝙ stiptica ꝟtus et abstersiua sil' in ferat eis et radices eiusdē ꝟtutis sīt et ꝺixit etia3 scorꝺeū.i.aleū siluestre qn̄ ē viride magna vl'nēa ꝯglutiāt ipositū siccū āt male morigerata vl'nēa ꝯ solidat.Alchi.ꝺixit sang.ꝺra.claudit vulnēa recē tia cito et ē ꝺ ferali medicinis ad hꝰ.et ꝺixit ēt ꝙ t̄ra sigillata cū aceto hº opat.Et ꝺixit ēt ꝙ arno glosa curat oīa vulnēa et stringit:et iō ꝺicit ꝺ ꝟni ce sup̱ aspsa. Ra.ꝺixit ꝙ oleū ꝺe balaustiis cum cera incarnat.ꝛ Con.ꝺixit ypogstidos sanat vl'ne ra et maxīe valet in neruis incis.Et ego breuiter ꝯcludo ꝙ oīa ꝓhibētia putrefactionē ꝛ gn̄ratōe3 saniei int̄ labia et cursu3 medicine incarnat.Et o3 ꝙ tu scias ꝙ vulnēis renouati ꝯglutinatio elon gat a facilitate ꝯglutinat] recētis et sanguinolēt] ꝛ iō ꝯcludo ꝙ solicitudo o3 eē maiō:ꝛ n̄ ꝙ infir mꝰ renouat] vl'nēis n̄ sustinē potēit tūc cura ip̄s sicut vlcēa curāt donec saniet.Et qꝛ ꝺixi ꝙ in p̱ te ꝺecliniori o3 ꝺimitti aptura ꝺimitte ꝛ in isto loco apponas putrefactiua vel ꝺigestiua ꝙ fit in vitello oui cū oleo ro.ne labia incendāt spa'r si n̄ fuēit in capite ꝛsi fuēit in capite apponas vitellu3 oui cū oleo ro.vt etiā labia ꝺeigerāt etiā ꝓseq̄ris cum aliis vt in vlceribꝰ p3.Pro quo nō ꝙ facta est mentio ꝺe-sutā ꝙ m'ti sīt cāus in qbꝰ in vul neribus nō ꝺebes suere cū occurris ꝛ iō hn̄ nota Primus casus vbi sit vulnus valde ꝓfundu3 fa ctū cū telo vl' cū sagitta vel alio mō quo sanies

exire nõ possit tũc timor ne supficies incarnetur
⁊ ꝓfundũ nõ. Scd͡us casus ē ubi depditõ carnis
q̃ aliter quia p uiã p̃rie intẽtiõis nõ possunt fieri.
Casus ꝟtius ē ubi vulnus sit satis alt͡atũ ab aere
tũc oꝫ nos mũdificare qꝛ cã alteratõis aeris fcã ē sa
nies. ¶ Et si alteratõ nõ fuerit ualde magna ⁊ uel
ĩcarnare tũc tu debes paꝝ remouere supficiẽ labi
orũ qꝛ parũ raspare donec sanguis ꝓuocet ut ptes
cõiuncte melius misceant̄: deĩde fac suturã ac me
dicĩas ĩcarnatiuãs appone ⁊ etiã curã accelera. ¶ 4
casus ē ubi vulnus factũ sit ex cõtusiõe: qa quod
cõtusum ē necesse ē putrefieri ⁊ tũc incarnatõ nõ
põt fieri. ¶ Quintus casus ē ubi ĩ loco sit apã: qꝛ p°
debẽus remouere apã deĩde curare debẽus vuln⁹
ēt qꝛ in loco iã multa mat̃ia ꝯgregata ē: ut pꝫ be
ne intelligẽti. ¶ Sextus casus ē ubi ē dolor: qꝛ h°
debẽus remouere dolorẽ deinde locũ curare. Et
iterũ vulnus ab aere alterat̄ ⁊ etiã qꝛ iste dolor at
trahit materias ad locũ que putrefiũt nec possunt
iste mat̃ie remoueri si locus ĩcarnaret. ¶ Septim⁹
casus ē ubi vulnus fuerit mortificatũ uel cãtum
ex morsu alicui⁹ aĩalis: qꝛ loca illa sũt semi ꝯtusa
vel vulnera sũt cõcaua: iõ nõ debes ĩcarnare. ¶ Si
tñ partes erũt ex morsura dilacerate ⁊ pellis etiã
eleuata: iste ptes dilacerate sic possent sui: qꝛ illi
pti nihil repugnat sutio ut notũ ē. ¶ Octauus cãus
ē ubi os sit discoptũ uel fractũ: sicut pꝫ ĩ capite et
in aliis locis. ¶ Nonus cãus ē ubi locus iam ulce
rat⁹ sit ⁊ hoc uolũt oẽs. ¶ Notes tñ ꝙ in aliqbus
ulcerib⁹ fit incarnatõ: ⁊ hoc sepe feci cũ ligatura.
Et p pte sentit hoc Auic. ĩ tractatu ꝺ exituris ca°
de mõ incidẽdi circa principiũ. Decimũ casũ ad
dit Auic. fen. 4. ĩ ca° ꝺ ligatura ĩ fine: lꝫ aliquos
alios mõs tetigerit. ⁊ ē ubi vulnus fuerit ex tran
uerso musculorũ nõ debes suere sꝫ int̄ labia totũ
ponere: qꝛ ps iferior nõ incarnat̄ ⁊ supior sic. ¶ Et
nõ ꝙ tu ubi uideris partẽ supiorẽ ĩcarnari ⁊ infe
riorẽ nõ debes subito totũ apire ⁊ locũ curare per
uiã scd͡e intẽtõis: ⁊ locus dꝫ teneri aptus cũ tenta
ut hũiditates exeant: deĩde mũdifica ⁊ incarna: ut
in aliis dictũ ē. ¶ Aliq̃ tamẽ dicũt ꝙ in capite nõ
dꝫ fieri sutio: quõ aũt illud ĩtelligũt dicã in tertõ
libro capitulo de vulnere capitis.

¶ Capitulum de purgatione ⁊ dieta.

Dicto modo incarnatõis ⁊ in qb⁹ cãib⁹ nõ debes suẽ.
Restat uidere de purgatiõe ⁊ dieta dieta.
Et dico ꝙ purgatõ debet fieri fm dñium hũorũ
pecantiũ in illo: vnde si ē colericus colera purgetur
mõ dicto supi⁹. Si flegma uel mel'ia mõis dictis
supius purget̄. ¶ Et si ignoraueris de dñio hũor
des solutiñ indifferent. hu. uel duos sicut ē diafi
nicon ⁊ pil'le aggregatiue: ⁊ isto mõ ꝓcedas ĩ eua
cuatõe mat̃ie. ¶ Et si uelis dare sirupũ: des siru^m
appropriatũ mat̃ie ut dictũ ē supius in apãtibus.
Et si ignoraueris materiã des sirupuꝫ acetosum
uel de bisantiis qꝛ ualet in oĩbus mẽbris: vt pꝫ a
Mesue ⁊ a Sẽtili in qõne quã facit ꝺ sirupo ace
toso. Multi moderni ponũt potiões aliãs sicut
fuit Rogerius ⁊ q̃tuor magistri: s. Ugo Theodo
ricus discipulus suus: Henricus alamanus: ⁊ hãc
potionem faciunt ex rubea maiori ⁊ ex ꝯsolidis
⁊ ex caulibus rubeis pede colũbino ⁊ gariofilata
⁊ ligua canis pĩpinella ⁊ pilosella. añ. M. i. deco
quant̄ hec oĩa ⁊ dulcoret̄ cũ zucharo ⁊ de ista de
coctiõe det̄ parũ ad bibẽdũ infirmo: ⁊ dicũt ꝙ si
ĩfirmus euomerit hãc decoctionẽ moriet̄ ex isto
vulnere: ⁊ si nõ euomet liberabit̄. ¶ Et ꝺ Hẽrico
miror q nutritus ē perusii int̄ ualẽtes q̃re hoc di
xit: qꝛ uidet̄ emperica ⁊ nostro uidere cãm huius
opatõis: ⁊ iste sunt fabule grosse anglicarie: ⁊ Ja
meri q hispãus fuit: ⁊ Hugõis de luca: q ꝺlectati
sunt in empicis: ⁊ in hoc istis nõ credo lꝫ facilit̄
possit opari. ¶ Fidelis etiã scripsit mirabilẽ poti
onẽ: qua bibita dũ vulnus mortale nõ sit in. xiiii.
dies oẽm ĩmundiciẽ abstergit a vulnere: ⁊ omĩa
ossa fracta expellit: ⁊ vulnera sanat. ℞. caul' rubei
feniculi petrosilii abrotani folioꝝ rubee maioris
herbe roberti plãtaginis minoris arnoglosse apii
folioꝝ canap: nuc. musc. añ. oĩa ꝯquassata simul
coquant̄ in vino albo puro: ⁊ addat̄ parũ mellis
⁊ bibat̄ ex hoc mane ⁊ sero: ⁊ inungatur locus ex
ista potione cũ biberit ⁊ supposito foliũ caul' ru
bei ⁊ ibi sit semp. ¶ Dieta eius sit tal' usq3 ad aliã
diẽ utat̄ rebus frigidis ⁊ sit stricta: qm̃ usq3 termi
nuꝫ quo securus eris ab apãtibus ⁊ multotiens a
febre: ⁊ subtrahat̄ sibi vinũ albũ ⁊ utatur vino sti
ptico ⁊ aqua ordei: ⁊ etiã qescat a mulieribus etiã
caueat se a salit. ⁊ a fruct. ⁊ ab aliis nocumẽtis et
honeste uiuat in oĩbus aliis rebus nõ naturalib⁹
⁊ qñ fueris securus ab apãte utat̄ brodiis ex car
nibus bonis: lact. plantag. Et redeat ad cõsuetu
dinẽ suã paulatĩ: utat̄ enĩ bono vino bonis carib⁹
galinarũ caponũ castrat.: ⁊ oĩbus bonũ sanguinẽ
generãtibus ⁊ naturã recupantib⁹: lꝫ tñ alii cõces
serũt a pĩcipio vinũ bonũ sicut fuit Theodoric⁹
Henricus ⁊ Roxa anglica. ¶ Ego aũt ista nõ cre
do: lꝫ tñ in oĩbus vulneribus ⁊ ulceribus ĩ qbus
nõ times apãtionẽ hoc cõueniat: qꝛ ex eo generat̄
bonus sanguis ⁊ p ꝯseq̃ẽs bona caro ĩ ulcerib⁹
⁊ bona ĩcarnatõ in vulnerib⁹: ⁊ in hoc casu cũ eis
cõcedo in aliis nõ: ubi nõ sis securus de apãt.: qꝛ
tũc intẽtio tua nõ est generare carnẽ.

¶ Capitulum quartum de accidentibus aduenĩẽtibus in dissolutis continuitatibus.

Accidentia que con suenerũt uenire ĩ dissolut. ꝯtinuitat. sũt
sicut dolor: apã: mala cõplexio: fedres: spasm⁹: pa
lisis: sincopis: atq3 alienatio. Et oĩbus istis ē re
gimẽ: vnde bene scire debes ꝙ vulnera nunq3 be
ne curant̄ quousq3 ista accidẽtia nõ corrigant̄. Et
iõ a primo incipiã docẽs oĩa ista singulatĩ remo
uere: dolor qui ē cã attrahẽdi materiã ad locũ le
sum ⁊ genarãdi apã sup oĩa oꝫ ut uitet̄: dolor aũt
cõiter sedat̄ cũ oleo de oliua cal'o: ⁊ si etiã ro. eẽt
utilius. ¶ Et si cũ oleo adderet̄ albumen oui miti
gat dolorẽ: qꝛ malã cõpl'onẽ remouet ⁊ vitellus
oui aperit poros ⁊ locũ confortat ex hoc dicto iõ
sedat dolorẽ: ⁊ si eẽt necesse aliquãtulũ sopire mẽ
brũ oleũ ꝺ papauere erit ꝯueniẽs ⁊ oleũ nenufar.
oleũ de mãdragora: ⁊ h° ꝯsulit Gui. ꝺ scõ luca.

Aliq vt fuerũt quattuor magistri laudãt radicem solatri cũ asungia porci incõporatũ. Aliq laudãt h° emplm̃ et ẽ expertũ et ẽ emplm̃ de paruar malvar coctis foliis et trituranť cũ cribelatura furfuris cũ additiõe olei ro. oĩbus istis mixtis: et Gui. dixit medulla panis frumẽti in aq̃ feruẽti apposita optiã ẽ: et dictũ ẽ superius si sup locũ apponať Cõst. dixit yreos elixatus dolorẽ multũ tollit. A. dixit emplm̃ factũ ex farina fabar et ordei sup positũ dolorẽ vulner tollit. Sanguis galline et colũbe sup positus cũ oleo ro. sup excoriationẽ dolorosar ɔtritã ɔfert et apãtionẽ nõ sinit fieri. Et Ga. dixit d ingenio sanitat oẽ resolutiũ siue relaxatiũ siue remissiuũ mixtũ cũ vino cocto dolorẽ remouet ex materia vẽtosa: ẽt in pcessu laudat ysopũ hũidã infusam in dicto vino decocto. Isac dixit robilie cocte in vino aut faba fm Isac in locis oĩbus ɔtuß et fractis dolorẽ tollit et ɔsolidat Serapio dixit mumia pprietatẽ hз sedãdi dolorẽ q fit factur bulita et linita. Et Dia. dixit scordeõ coctus i aq̃ facta fomẽtatione oẽm dolorẽ et tumorẽ tollit et ossis fracti: et si plura vis videre recurre ad ca. de flone. ¶ Nõ tñ q ista diuersimode remouẽt dolorẽ et ideo nota.

¶ De remotione apostematis.

Sequiť de remotione apãtis qd fuit fm accidẽs. Si apã fuẽit in loco debes ipm remouẽ: qr aliť vulnus vl vlcus nõ põt ɔsolidari et tũc valet hoc emplm̃. Auicẽ. de granat decoct in vino stiptico coct et pistatis et sup locũ applicatis et valet i principio apãtis: ɔueniũt ẽt ea q̃ dicta sunt in. c. de apãtibus calidis q̃ in principio applicanť et alia silr et iõ illic vide. Itẽ valet ẽt h°. ℞. olei nenufar° olei d cucurbita. añ. ℥. i. cere. ℥. i. s. dissoluãtur ista deinde addanť succi cucurbite portulace aceti. añ. ℥. s. et posita i aliquo vase ɔducãť omnia aliquo baculo donec sint incõporata. Ad idez. ℞. olei ro. mirtini. añ. ℥. i. s. boli armẽi. ẽre sigillat. sãguĩs draconis. añ. ℥. s. et fiat mixtio et cera dissoluta fiat inuntio valet ẽt h°. si apã sit friũ. ℞. farine fabar orobi cicer. añ. ℥. z. sgnãtor pulnerizator nucis cipssi añ. ℥. i. boli armẽi. ℥. ii. et fiat emplm̃ cũ aq̃ cicer. Et si apã sit in statu appone q̃ dicta sũt in. c. de flone: q ɔueniũt in statu. In simplicib° tñ dixerũt doc. illa valere. Et pmo Ser. dixit sic qñ ex farina fabar sola aut cũ sanie fit emplm̃ sedat apãta ca la que fiunt a percussione que mirabiliť opatur et suз expertus Ga. dixit ab fidã p alfidã intelligas farinã cũ furfure suo in talibus valet et i apãtib° expcussione valet. Et Dia. dixit idẽ et dixit ẽt Ga. in. xi. q in tumorib° ex vulnere difficile soluẽtib° apponãť limacie trite cũ clusiuis et ibi dimittať dõec p se cadãt: dixit ẽt folia mãdragoẽ cũ polẽta ex farina et furfure tumores soluũt. ¶ Et dixit ẽt tota herba berbene vulnera ɔglutinat et alienatis. stringit et apãta verum ẽt dixit lenticula cũ melle cocta et imposita duriciẽ vulner purgat pascẽtia vulnẽa ɔmedẽdo ɔseruat tumores et sinus maiores cũ ɔfidia. i. flore mali granati et roß. si cũ melle mixtus curat: ɔfert ẽt apãtibus calidis q̃ fiũt vulneribus cortex mala granati aut rose mixte cũ pulpa lentiũ et sup apponať. Et Me. dixit oleũ de psicis tumorẽ remouet a vulnerib° Si ãt apã nõ possit repercuti neq3 resolui maturetur cũ empl'is ad maturãdũ apãta ca la dicta superius. Aliq tñ faciũt de maluis artimisia faria fru. cocta cũ vino et par mellis et satis de asungia põci et apnonũt sup locũ apãte maturato aperiať locus vt dixit Auicẽ. in loco decliuiori et caue ne igrediať intus oleũ aũt aq̃ aut aliquid ventosuз: vt dicit Auicẽ. in parte correspondente huic parti.

¶ De discrasia mala. i. complexione.

Sequiť mõ de remotione male complexiõis q̃ fuit tertiũ accidẽs. Si ãt mala ɔplo eẽt calida cognosce p rubedinẽ aut ventositatem et nõ debes locum infrigidare cũ iusquiamo aut mãdragor a: vt dicit Gali. sз cũ roß plantag et vnguẽto albo et roß. et succis herbar friar: v t sola tri endiuie lactuce et sic de aliis vt notũ ẽ. Si aũt mala ɔplo est fria. cognoscitur per molificationeз et discolorationẽ: et tũc calefacias locũ cũ vino et stuppis positis super locũ et cũ vnguento fusco et basilicone et sic de aliis: qr cũ istis accidẽtibus ɔuertitur vulnus ad vlcus. Et ãt discrasia fuerit humida vel sicca: qr sepe locus nimis humectať vel exiccať tũc dẽs remouere cum suis cõtrariis.

¶ De remotione febris

Sequiť mõ de remotione febris q̃ ẽ 4m accidens. Si ãt ɔtingat eos febrire euacuẽť et sirupizẽť fm necessitatẽ hũor et infrigeť cũ reb° fris: qr cuз cucurbita portulaca aq̃ ordei et sic de aliis. Carnes sue sint alẽat: cũ istis et breuiť regãtur vt regũť apãta ca la hñtes et i h°. hpisici vocẽť

¶ De remotione spasmi.

Sequitur de remotiõe spasmi q fuit 5m accidens Si in vulnere accidit spasmus debes ɔsiderare q̃lis spasmus sit an de inanitione et qd sit spasmus disproporcionat° ad materiã et an vlis an pticularis. Et an spasm° de inanitiõe vl de repletione citius curetur q̃з de inanitione dimitto phisicis. Curatõ spasmi sicci ẽ praua et difficilior q̃з cura spasmi hũidi ¶ Et ẽ praua verũ ɔueniẽtior cura ẽ tinea plena lacte deinde post ipm iniũge: locũ cũ oleo hũido sicut ẽ oleũ violatũ valerẽt ẽt clistẽia ex istis: valeret ẽt oleũ i quo dcocta eẽnt folia salic nenufaris et silibus. Et valeret si in aq̃ et oleo decoquerẽť folia salicis nenufar violis: et oleuз factũ et ista decoctio intina ponať. et si initio embrocatõ põať sup originẽ neruorũ et iũcturas valde bonũ ẽ et oleũ ro. nenufar salicis de papauere valet si sup originẽ põať. Cõsiderato tñ si cũ ist neccẽ sit olea hũida et ca la rõe nimie ifrigidatiõis et tũc kз dscriptionẽ tui opis. Cibaria ipi° sint sorbitões pĩgues facte ex amigdal ordeo zucharo bono et aq̃ carnis sũpta ex carib° agnor et edor. Et si cum istis pmisceť aliqd boni vini vt melius penetrarз n̄ eẽt malũ. Cura spasmi hũidi si sp spasmus hũid° eẽt or vt curať cũ eua

euatōibus fortib⁹ huōꝝ grossoꝝ. ut sunt pille de agarico ꝛ de yera ꝛ clisteria sint optīa acuta ꝛ fle botōia qn̄qꝫ: ꝛ gargarismata nastalia sternutatio nes cū reb⁹ acutꝭ sūt ꝯuenientia ut pꝫ: ꝛ ēt vnctōes p collū ꝛ subascellā cū oleo de lilio ꝛ costo ꝛ de spica ꝛ laurio pulegio actuatꝭ cū castoreo ꝛ eufor bio sūt bona ꝛ coptura cū lana plīma. Unguētū alabastꝛ Rogeri ꝛ theodorici ꝯueīt ī h° spasmo huīdo. ℞. olei musulī. ℥. i. storacꝭ petrosilini. ℥. s. olei cōis butiri. an̄. ℥. iiii. cere. ℥. i. storacꝭ calamite storacꝭ ru. an̄. i. s. masticꝭ. olibāi gūi edere. ℥. s. oīa liq̄bilia ponāt ad ignē ꝛ alia puluerizata misceāt vltio ponāt storax ꝛ fiat unguētuꝫ de quo ceruix ꝛ collū ꝛ tota spina iungāt int̄ duos ignes: in isto vnguēto videt̄ addē Theodoric⁹ herbas q̄ itrāt in arogon ꝛ agrippa ꝛ oleo ꝺ castoreo ꝛ piguedi nes limaciaꝝ rubeaꝝ: ꝛ uocat eū alabastꝛ: ꝛ ē ual de ꝓpriū ad ꝯstrictōnē neruoꝝ. Et si isti spasmo supuēiret febris dūtaxat q̄ sit effimera eēt bonū.

Si alia esset febris nō eēt bonū: ut pꝫ ī affo°. fe bres ī spasmo melius ē fieri q̄ꝫ spasmū in febre stuphe ꝛ suffocatiōes ꝛ ea q̄ ꝓuocāt sudorē sunt utilia ad hāc passionē. Cura spasmi ꝛ cōspasmi spasm⁹ talꝭ cōspasmus si fuerit: ꝓpt̄ dolorē curat̄ cū lēte maris ꝛ aliis sedātib⁹ dolorē: ut ī ca°. ꝺ vl cerib⁹ neruoꝝ dicet̄. Et si fuerit ex pūctura curet̄ ex tiriaca ꝛ uētosis sup locū positis. Auēzoar di xit: ꝛ si fuerit stoāchi ꝓuocet̄ uomit⁹ ꝛ stoāch⁹ cō fortet̄ ꝛ ī oībus cerebrū ꝯfortet̄ vel ꝯsolet̄ caput collū dorsū ꝛ ascelle ꝛ iguiā cū oleo ꝺ lilio ꝛ iun gat̄: qꝛ ꝓpriū medicamē ē spasmo hūido: vt dicit Auēzoar. Et si fuerit necesse teneat̄ baculus int̄ dētes ut ex toto os nō claudat̄ ꝛ notes: ꝛ si aliter nō pōt fieri: neruus q mādat nocumētū totalit̄ in cidat̄: vt ꝯsulit Raꝫ. qꝛ meli⁹ ē amittē opationeꝫ vnius mēbri q̄ꝫ totius. Et illud idē dicit Auicꝭ.

Si vuln⁹ fuerit ī capite musculoꝝ ex quo uulnē causet̄ spasm⁹: meli⁹ ē īcidere musculū ex trāsuer so: ꝛ ī aliis regsitꝭ ad spasmū recurre ad phisicos.

Cura paralisis.

Cura palisis q̄ fuit sextū accidens multas itentōes hēt: q̄s si uis uidē curre ad phisicos. Uerūtn̄ tu de bes purgare ipm caput: ꝯfortare neruos ꝛ materiā diuertē ꝛ alia q̄ accidūt corrigere. Si tū palis fuerit a cā intrīseca aut a ꝑcussiōe casu et sīlibus: tu debes facē fꝭoiaꝫ: ēt debes sup locū ap ponē empl'a ꝛ alia remedia. s. ꝯfortare caput et ce rebrū spinā ꝛ ossa cēbri ꝛ sps aliēdi. Mesue di xit hoc multū ualet. ℞. mirre elꝭarii aloes epatici spice nardi sanguis dracōis thuris mumie oppo poācꝭ bledii carpobalsami croci masticꝭ gūia rab ci storacis liqde storacꝭ rubee. an̄. ℥. ii. s. musci. ℥. i. terbentie ad pōdus oīum: ꝛ misce hec oia cū ter bētina: ꝛ pone h° totū in elēbico ꝛ igeīose distilla ꝛ liquorē distillatū pone ī uase uitreo forti ꝛ inici atur cū balsamo: ꝛ aliq addebant herbā palisis ꝛ erat p̄ciosa multū ꝛ pꝫ. Si palis pueniat a causa corpali: ptiet phisicis vt ē notū: ꝛ recurre ad Me sue qui de hoc loquitur bene.

De cura sincopis.

Cura sincopis q̄ fuit accidēs septi mū: nullo° ē negligēda: qꝛ ē uia ad mortē: imo ē pua mors ut dicūt auctōes. Regimē ꝛ euacuatō q̄ꝫtū ē ꝺ pfiti ē obuiare toto posse q nō vēiat sincopis: cō solādo ꝟtutē uel īfirmū expellēdo multitudinem gētiū ne calefaciāt camerā ꝛ ne terreāt euꝫ: ꝛ ē cau tela āteq̄ꝫ uēiat det̄ sibi pua crusta panis albi īfu sa ī optio vino cū modico de aq̄ ro. ꝛ potet modi cū ꝺ isto vino. Nā ut ait Ga. vinū qō aliqd cali dū natura ad reductionē ꝛ ꝯfortatōeꝫ adiuenit in cidēs his q sincopizāt: ꝛ īroret ꝛ ꝓiciat fortit̄ in faciē eius aq̄ ro. ꝛ aq̄ frigida: ꝛ si nō hēnt aquam frigidā fricent̄ extrēa ꝛ trahat̄ nasus ꝛ pili eius ꝛ aures ꝛ ꝓprio nomine alte uocet̄: ꝛ alia fiant que precipiunt phisici.

De cura alienationis.

Cura alienatōis q̄ fuit octauū acci dēs: cū accidit alienatō uocē tur phisici. verūtam̄ debes ꝓhibē ne ua pōes ascēdāt ad caput: diuertat̄ g°. cū li gaturis cū fricatōib⁹ a capite: ꝛ ī hoc cāu clisteria ab Auicꝭ. dilecta: ꝛ necessaria ē repcussio ut redat rē. Ga. iꝫ°. terapētic⁹. laudat oleū ro. cuꝫ modico aceti. Expellere aūt oꝫ a capite hūoreꝫ ꝛ uaporē q eleuatus ē ꝛ īfusiones somnifere q̄ p papauer ꝛ semīa fiūt sunt optīa ꝛ inūgem⁹ nares ꝛ frontē si milib⁹ farmaciis: decoctio papaueris ro. uioꝭ. foli orū salicꝭ ꝛ uitꝭ diuertūt materiā a capite si pedes lauent̄ ad genu. Et multotiēs sanat eos radix ui tis albe cū bibūt aut comedūt ipam dieb⁹ aliqb⁹ cū aliquo cibo qꝛ abscidit saporē ei⁹ cura alioꝝ accidētiū: ꝺ aliis accidētib⁹ ut dpruritu dicet̄ ifra de vulnerib⁹: quare hic nō loquoꝛ de duricie si in loco accidit satis dictum est ꝺ medicinis illi con uenietibus: ꝛ de īpotentia motus qui sequit̄ solu tiones prauas cōtinuitatis dicet̄ infra tractatu de passionibus iuncturarum.

Capm̄ qntū de ligaturis vulneꝝ cū pluācolis.

Ligatura secūdum Auicꝭ. ī ꝓpo loco ē īplex. s. ligatura īcar natia: ligatura expssiua ꝛ ligatura reten tia reꝝ q̄ sup locū retinēt: vt vngm̄ ꝛ empl'm ꝛ sic de aliis. Ligatura īcarnatīa ꝯueīt vulnerib⁹ recēti b⁹ ꝛ fracturꝭ. Et si cū bida seu fascia duob⁹ capi tib⁹ plicata usqꝫ ad mediū: incipias g°. a medio fa scie usq̄ꝫ ꝟsus ptē īferiorē capiēdo ꝺ ptib⁹ adiacē tib⁹ q̄ꝫtū uidebit̄ strigas aut pl⁹ s̄ locū lesū q̄ꝫ ī p tib⁹ supadiacētib⁹: ꝛ caueas eū a nimia strictura ꝛ a nīa relaxatōe ꝛ capita sumāt̄ adiuicē. Et si ne cesse fuerit plures bide ponantur: ꝛ propter eundē modum reuoluantur: ꝛ per istum moduꝫ ligandi vnū labiū cū alio cōiungit̄ ꝛ apire ꝓhibet̄. Liga tura expssiua cōpetit ulcerib⁹ carnosis ꝛ spālr ad expellendā materiā ꝺ fundo ꝛ ad defendēdum q alia materia nō ueniat: ꝛ fit cū vna binda cū vno capite plicata incipiendo a pte inferiori ipius mē bri si ibi hēs fundū ulcerꝭ ibi forti⁹ stringēdo: de inde reuoluēdo ꝓcedas usqꝫ ad ptē sanā supiorē sp debilius strīgēdo. Ligatura tertia est retinere

ꝛ iſta fit vt medicina q̃ appõit̃ ſup locũ retineat̃
vt in vulnere vl' vlcere qð fit in colo l' ĩ vẽtre vt
in apoſtematibus ꝛ ſic de aliis modus ligandi
at ſuauis ꝛ doloroſis etſi ligamen nimis ſe tene
ſit balneatur faſcia cum vino claro: ita ꝙ faſcia
humectetur. Inſuper nota: ꝙ binde debẽt eſſe ex
pãno lineo nõ nouo neq; antiquo ꝛ bĩde ꝛ faſcie
dñt eẽ late ſm latitudinẽ loci: qm̃ ſi fueꝛit in hu
meris debet eſſe in latitudine ſex digitorũ ſi in
tibia debet eẽ quattuor ſi ĩ brachio dẽt eẽ lat] .3.
digit] ſi ĩ digito p vnũ digitũ lõgitudo ſit ſm ne
ceſſitatẽ reuoluẽtis. In h°.n. mľtũ facit ĩgeniũ: q̃
artẽ adiuuat ꝛ naturã opãtẽ: vt dicit Dama. ꝛ ſcia
plaſmatõis m̃broꝝ ſũit indicatõnẽ a plaſmatiõe
pticulaꝝ puluili ſiẽ plũazoli faciũt ad podiatronẽ
et cõpľonẽ ptiũ diſſolutaꝝ ꝛ ad ꝯfõtãdũ calorẽ
natalẽ mẽbri diſiũcti ꝛ ad ꝓhibẽdũ grauitudinẽ
ligamẽtoꝝ. Et ẽ ſciẽd ꝙ illi puuili fiebãt ãtiq᷒

Annos ſuta ꝛ id talẽ ſũpſerũt denoĩatio
nẽ q̃ ẽ plumaceolus: ꝛ q̃ oportebat ſepe
remouẽ erat tediũ. Inuẽt᷒ ẽ mõus facẽ
eos de ſtuppa bñ pectinata ꝛ mũda ſiue de coto
Mľti ꝟo loco eoꝝ ponũt pãnos plicatos l' tripli
catos ſuaues: ꝛ ponũt duos l' tres ſi videt̃ expedi
re. Aliq faciũt puluilos ð ſpõgia ꝛ faciũt triãgu
latos ꝛ ãgulũ vnũ ꝟſus ptẽ ſanã: ponũt planiciẽ
ꝟſus labia ꝛ ligãt ex faſcia duob᷒ capitib᷒ plica
ta mõ p̃dicto in pte p̃cedẽti. Iſti ãt plumazoli ſit
balneati ſm ꝙ reqrit ei᷒ diſpoſitõ. ſ. mẽbri ꝛ albu
mĩe oui: l' cũ vino ſtiptico l' cũ oleo ro. ꝛ aľn ſucci
apponũt̃. Sũt ãt triũ formaꝝ triangulati quos lau
dat A. ad ĩcarnãdũ vnũ ĩ latẽ cuiſlibꝫ labii appo
nũt ſt̃ ꝛ rotũdi q apponũt̃ ſicci ſup alios ad ꝯſuã
dũ calorẽ naturalẽ ſunt etiam deputati ad prohi
bendum leſionẽ ligamentorum.

Ca. ſextũ de vulnere cũ deperditione carnis.

In vulnere cũ ð pditiõe caris ſꝫ G. ĩ. 3°. tegni. du
plex eſt intẽtio vna ẽ in vnitiõe: alia ẽ ĩ ge
neratione carnis: ꝛ p̃io oꝫ generaẽ carnẽ
deĩde vnire. Et nõ: ꝙ vuln᷒ ñ põt curari tale nĩſi
ꝯcauitas repleat̃: oĩs. n. ꝯcauitas ĩducta p̃t naturã
indicat ð repletiõe: q̃ ãt indicatio oib᷒ idiotis eſt
nõ. Etſi loc᷒ oꝫ repleri indigem᷒ mľtis indicatiõi
b᷒: vt methodo rõnali. Nõ tñ ꝙ pticlares diſpo
tiones l' indicatiões cũ qb᷒ replet̃ ꝯcauitas vulne
ris ſt̃. 4. p̃ia ſũit a ſubſtãtia vulneꝝ. ſcða a mate
ria cõporis ꝛ mẽbri. Tertia a ꝯiug]. Quarta ab in
dicationũ ꝯtrarietate. Et tal' fuit mod᷒ Ga. ĩ. 3°. te
rapẽtice. P̃ia intẽtio inueĩt̃: q̃ in gñratione car
nis q̃ fit ꝛ ſãguis coagulatione materialr̃ effectĩe
ꝟo a natã ſepe occũrũt due ſupfluitates vna groſ
ſa ꝛ alta ſubtil' ꝛ ſi volim᷒ extirpare res p̃t natu
rã nullũ ẽ tp̃s in quo ñ indigem᷒ exiccatõe ꝛ abſt̃
ſione ꝛ ñ ſimplr̃. Immo moderate: vt hẽt ab A.
in tractatu de vlcerib᷒. Scða inueĩt̃ ab eo ꝙ cor
pora ꝛ pticule ꝛ h°. qdẽ ſinceriora hic qdẽ hũidi
ora ſꝫ naturã: oꝫ ea ꝯſuare vt dictũ ẽ ꝛ illud ꝙ ẽ p̃
ter natrã abicẽ ſicut ergo ſiľe ꝯſuat ſuũ ſiľe ſic cor
rũpit ꝯriũ ſuũ calidiora ſꝫ natrã indigẽt calidiõi
bus ꝛ friora ſꝫ natrã indigẽt friorib᷒ auxiliis. G.

in: 3°. tegni: alt carnẽ qñ gnãs: oꝫ eẽ ſimilẽ ꝑexñti
ſi ſicca ẽ neccẽ ẽ ſiccã gñrari. Et ꝓpt̃ h°. dixit Ga.
in. 3°. tegni. ꝛ in. 4°. de ingenio ſanitatis ꝙ thus ge
nerat carnẽ ĩhũidis: in ſiccis ꝟo nõ gñrat ſꝫ hũe
ctat. Tertia intẽtio cõplet̃ p Ga. ꝛ A. ſi oꝫ p ali qð
tp̃s vlcẽatiõis ꝙ vlcerata caro fiat calidior l' fri
gidior docẽte tc̃ docebit medicinã ꝛ ñ ſolũ mod
rare: ſꝫ calefacẽ ꝛ infrigidare in tm̃ in q̃ñtũ caro ſu
pgreſſa ẽ ab eo ꝙ ẽ p̃t natrã: vt dicit G. 3°. tegni. c.
de cauſ ꝯſuationis in ſpãli ꝛ ꝓpta ẽt Ipocras di
xit ſi frigidiorib᷒ qdẽ vtit̃ cal'is calidiorib᷒ qdẽ
fris ſp ꝯſuãdo naturã. Quarta intẽtio ſũit̃ a ꝯriiſ
indicationib᷒ ñ q̃ fluũt idẽ tp̃is: ꝛ qñ criſ ẽ hũor
decẽte pticula: ñ q̃ mẽbꝝ ſiccũ l' vulnus hũidius
ꝛ criſ ſicca tũc eradicabis vl' approxĩabis farma
cũ ꝙ exiccet in. 3°. vl' in. 2°. gradu. Si ãt fueꝛit ex̃ il
lud ꝙ deſiccet̃ ſolũ ĩ p̃io approxĩabis ꝛ h° ẽ: q̃
in p̃io mľtũ diſtat a diſpoſitiõe ſua in. 2°. paꝝ: vt
dicit in. c. de coriũaꝝ. Hec oĩa vt dicit G. de inge
nio ſanitatis p ꝯiecturã haberi pñt: ꝛ coniecturari
optĩe põt q ẽ exercitatus in ratiociniis de ꝯpľoni
bus ꝛ farmac] cognitõnẽ hrẽ vides ergo apte bñ
ꝙ ꝯſiderationi eget vir debẽs ſꝫ rectã methodũ
vlcus ſanare: qñ. n. inuẽta eſt hũiditas exiſtere ex
iccatiũ ĩdicat farmacũ. Sꝫ qñq; erãt in h°. magis
qdã eoꝝ exiccatiua hic ãt minus: hic ãt calefaciẽ
tia: hic exiccãtia: vl' infrigidãtia ex vlceꝝ differẽ
tia. Illud ꝙ vtile ẽ: aſſumptũ ẽ ex laborãtis natu
ra ꝛ eoꝝ annexis. Nõ. n. ita faciebat Theophilus
neq; mľti q hodie Theo. ĩſecuti ſt̃ q credũt vnã
medicinã oĩbus ꝯuẽire ꝛ in h° nõ amplius me ex
tẽdo: q̃ ptinet ad 3m ꝛ 4m de ingenio ſanitatis ꝛ
ex h° ꝯplet᷒ ẽ ſmo. 3° tegni: G. ꝛ A. dicẽt] caro vt
labia vniãt̃ ꝛ vt habuiſtis modũ ꝛ ꝙ int̃ labia ñ
cadat mediũ: neq; pilus neq; puluis: niſi incarnati
us: q̃ ꝓhibet incarnationẽ. ꝛ dixit ẽt ꝙ ꝯpľo cõ
ſuet ꝛ h°. habetur p̃io. c. ꝛ ab A. in. c. de medicis
generatibus carnẽ.

Capitulum ſeptimum de vulnere venenoſo.

Sed quia A. nõ fecit mẽtionẽ de hoc vulnere venenoſo ali
quo modo: ideo q̃ ſcolares vt in pluri
bus dubitabãt de eo faciã mẽtionem: ꝛ feci aliõ
c. p̃lectũ: licet Aui. nõ tangat in pluribus locis: iõ
feci. c. Et q̃ cum feci mẽtionẽ ſub breuitate in. c.
de extrahendis ſagittis de vulnere facto a ſagit
ta venenoſa: ideo facio capitulum procura omni
um venenoſorum vulneꝝ vel morſuum ponit G
tertio terapentice: hec verba cum autẽ a ferro pun
getis vel mordente dolorem contingit fieri du
plex intentio eſt: ſcilicet euacuare ꝙ dolores ope
rantur. Et euacuentur omnia cum ventoſis
aut cum cornibus: vt aliq operantur. Quidam tra
hunt ipſum venenum per os ipſum ſuggendo cũ
labiis ꝛ ipſum ſpuendo ꝙ tamen ſepe periculum
eſt. Huic ẽt intẽtioni correſpondet cauterium ꝛ
conuenit ꝛ quecunq; farmaca ſimilia cauteriis id
operantur: ex quibus patet: ꝙ duas intentõnes ha
bes. Prima eſt extrahere venenum. Secunda eſt
ſanare particulam ſm tamẽ p̃mã intẽtiones ꝯualꝫ

hoc. ℞.galbāi sapini oppopoācꝫ assefetide mirre piperis.añ.ʒ.s.calamenti mentastri.añ.ʒ.i.stercoꝝ columbi arietꝫ.añ.ʒ.ij. dissoluantur gume cum vino: et omnia incorporentur cum melle et oleo antiquo ⁊ fiat empl'm. ¶ Aliq capiūt pullos ⁊ aues ⁊ deplumāt anū ⁊ applicāt sup locū uenenatū: ⁊ si morit̄ dicūt ꝙ ē bonū qm̄ attraxit venenū: ⁊ hoc faciūt donec pullus vnꝰ euadat. ¶ Pro ḣa intētiōe laudat istō ⁊ bñ ualꝫ ⁊ ē Dini. ℞.cere picis nigre rasine asungie mūtoīs olei antiq.añ.4.i.galbāi.ʒ.j.s.⁊ fiat vngᵗᵐ. ¶ Dixit Auicꝫ. galbanū ē medicīa ⁊ tiriaca ueneīs q̄ ībibūt sagittꝫ qm̄ bibit̄ cū uino. ¶ Serapio dixit assa qm̄ bibit̄ aut linit̄ ꝓfert nocumētis uenenoꝝ ⁊ uulnerībꝰ q̄ fiūt a sagittis venenatꝫ: ⁊ gdā ponūt assaꝫ ītus ⁊ euadūt. ¶ Et Berto dixit ꝙ sua potētia attracīa ꝯtrabit uenenū. Et qm̄ aliqs cū ferro ueneāto vulnērat̄ terit̄ lapis magnes ⁊ miscet̄ elluariis ⁊ dat̄ ꝺ ipo ī potu: facit exire uenenū p secessū cū egestiōibꝫ ⁊ si puluerizat̄ ⁊ pōat̄ sup locū ul' cū unguētꝫ misceat̄ curat ipm. ¶ Alch. dixit auctoritate Ga. ꝙ traxit sagittā ⁊ dixit ēt ipe Alch. ꝙ ꝺ ipa magnetꝫ det.ʒ.ii.uel.iii.cū vīo ⁊ ualetꝰ Berto dixit ꝙ det cū melle. Dia.dixit succꝰ rape cū uino datꝰ ⁊ linitꝰ vulneribꝰ ueneātꝫ ꝓdest. ¶ Ras dixit ꝙ si sāguis cerui ponit̄ cū uino ualꝫ ꝯtra uenēatas sagittas. ¶ Aliabas dixit sanguis leporꝫ ⁊ cerui si fricat̄ ī loco ualꝫ uenēo qꝺ ponit̄ in sagitta. ¶ Cōstātinꝰ dixit lapis magnes ē optimꝰ hiſ q ueneāto ferro sūt tacti: ⁊ uult ꝙ det̄ ī potu cū uino. ¶ No dubito ēt qn oēs tiriace apposite sup locū ⁊ bibite ualeāt. Et ut scias cognoscere pūcturā uenenosā pono tria signa. ¶ Pᵒ ī loco ē dolor: ē ēt mordicatō ⁊ mēbꝝ mutat colorē ⁊ spāl'r in punctura ū ī mēbro: ⁊ ī corpe sentit īfirmꝰ obdormitionē: ⁊ iudica tūc ꝙ pūctura ē picuło a. ¶ No tñ ꝙ si tu uel' cognoscere recte si canis rabidus fuerit: nucleū nucꝫ ī uulnē pōas ⁊ dimitte p aliqð spaciū ⁊ postea da galīe ⁊ si morit̄ rabidus ē: si nō morit̄ rabidꝰ nō ē. Bordoniꝰ dixit ꝙ lꝫ ī pricipio ī punctura canis rabidi hᵒ post mēseꝫ vel mēses sētics Et uidi quēdā morsū a cane rabido in brachio ⁊ uulnꝰ fuit ꝯsolidatū ⁊ demū ex isto mortuus ē: et fuit ī castro centi. ¶ Et iō facias ꝙ uulnera ⁊ dilaceratōes canis rabidi nō ꝯsolidēt p uiā prīe ītētionis: imo q̄tū potes ⁊ ē tibi possibile teneas locuꝫ bñ aptū: ut uenenū illð bñ resoluat̄. Alios aūt canones dimitto phi'sicꝫ: ⁊ spāl'r Auicꝫ. Rasi. Rabi Moisi ⁊ Hērico: q fecerūt mētionē ꝺ quolꝫ ueneno: ⁊ hᵒ caplꝫ corrṡpōdet dicto Auicꝫ. ī caᵒ. de extrahēdis sagittꝫ ī fine capl'i: ubi mētionē facit ꝺ sagitta uenēosa. ¶ Utrū medicīa solutiua cōuenit in pricipio dicā ī qōnibꝰ: dico tñ ꝙ nō ꝯueīt in prinᵒ. eo qꝛ medicīa solutīa trahit de circūferētia ad cētrū: iō trahēt uenenū ad ītra: ⁊ hᵒ pꝫ ꝺ mēte Auicꝫ. prima q̄rti caᵒ.iii.ī ꝓcessu bñ ꝯuenit.

¶ Capitulū octauū de vulnere facto in ventre.

Si vulnus in ventre fuerit: cōsidera locū uētris ī quo ē ⁊ sciaſ ipm situare. ¶ Si gᵒ vulnꝰ fuerit ī medio uētrꝫ qꝛ circa ūbilicū magꝫ piculosuꝫ ē q̄ si fuerit ī lateribꝰ: eo qꝛ ad ptē anꝉiorē currūt plura ītestīa q̄ ad ptē lateriorē. ¶ Si gᵒ egrediat̄ ītestīa ex vulnere uētrꝫ tu debes ea ītromittere si nō fuerit īcisa ⁊ lauare ea cū vīo stiptico ca'o: si āt nō possūt ītromitti ut dicit Auicꝫ. eo ꝙ sint plena nētositate tūc debes ista soluere cū spōgia plena aq̄ ca'a exp̄ssa aut ēt balneata in uino stiptico: ⁊ exp̄mat̄ ⁊ ponat̄ sup locū deīde ītestina ītromittāt̄. ¶ Et nō ꝙ cum ista aq̄ possunt bulire res carmīatiue sicut.añ.feniculi cimini ⁊ bacce lauri. Alii uero ut Rogerius ⁊ Theodericꝰ scindūt pullos vel alia aīalia p mediū ⁊ q̄nto calidiꝰ possūt sup ītestina applicāt ⁊ toties faciūt quousqꝫ sūt calefactiua ⁊ hūefactiua. ¶ Alii uero ut Aliabas Jamerꝰ Brunꝰ pcipiūt ut extremitates in balneo ponāt̄: sicut pedes ⁊ manus ipsius patientꝫ: ⁊ ipa ītestina cū oleo vīo.aut assungia porci ca'a iungāt̄ ⁊ ita ītromittāt̄. ¶ Si autē p hūc modū nō possūt remitti: necesse ē ut locꝰ dilatet̄. ¶ Et dixit Auicꝫ. ꝙ ītromittāt̄ ⁊ īcidat̄ locꝰ cū gamaū uel cū rasorio: melius ē tñ ut pcipit Auicꝫ. ꝙ uētositas resoluat̄ q̄ ꝙ locus apiatur ⁊ incidat̄ ⁊ hoc pacto suatur locᵘ: ut vult Ga. ⁊ Auicꝫ. primo p hūc modū: facias acū īgredi ex vno latere capiēdo cutē ⁊ carnē ⁊ dimittēdo siphac in hoc eodē latere: deīde in latere alio isto opposito facias acū pe netrare ī siphac ī hoc eodē latē: deinde ī alio latē isto opposito facias penetrare ī siphac ⁊ mirach. Et hoc facto anoda filū īcide supfluū fili fcā nodatōe ⁊ hēs punctū unū: deinde procedas ponēdo ex latere isto in quo cepistiꝰ mirach: ⁊ in secundo puncto capias mirach ⁊ siphach: quia cutem ⁊ carnem dimittendo siphach: deinde in parte sibi opposita in qua cepisti solum mirach: capias mirach ⁊ siphach ⁊ anodes filuꝫ: isto modo habes secundum punctum. Et ita prosequere in tertio puncto sicut ⁊ in primo: ⁊ in quarto sicut in secundo. Et sic ultra procedas per hunc modum usqꝫ ad necessitatem. Et ratio huius sumitur ex hoc: quoniam siphach quod est pars neruea coniungitur cum mirach quod est pars carnosa: ⁊ ideo fortasse cū ista incarnetur: ut dixit Auicꝫ. ⁊ patet expimēto. Alius modus suture ⁊ ē Ga. ⁊ Albucas. ⁊ iste modus dicitur esse magis cōmunis: ⁊ est leuior sed non securior: et est quod secundum omnes magistros quatuor laterum vel duorum labiorum sumatur in vno puncto: et in quolibet puncto fiat nodatio ⁊ tot puncta fiant quot sunt necessaria. ¶ Tertius modus suendi ⁊ est Lamfranci ⁊ Henrici: ⁊ est ꝙ perforetur totum mirach ⁊ siphach ex vno latere Deinde ab intra in alio latere ueniendi extra perforetur mirach ⁊ siphach: Deinde per spacium minoris digiti ab eodem puncto eadem acus cum eodem filo non inciso nec nodato facies secundū punctum quod penetret mirach ⁊ siphach: deinde ī alio latere mirach ⁊ siphach. Et in istis duobus punctis cum istis duobus capitibus fili nodationem facias: et ista sutura multum fortis est: ⁊ istuꝫ modum tetigi etiam superius. ¶ Quartus modus suendi: et istum modum tangit Auicēna: est vt capiat̄ solū mirach cū mirach ⁊ dimittat̄ siphach sp ⁊ ī qᵒlꝫ pūcto fiat nodatō fili fcā sutura īcarnet̄

locus cū pulueribꝰ īcarnatis quoꝝ vꝫtas posui sit periꝰ ⁊ inferius de medicinis incarnatiuis faciaꝫ mētionē:⁊ cū stuppis ⁊ aliis incarnatiuis agas:hꝰ toto ꝯpleto situes corpus fm necessitatē sui:qꝛ si vulnus fuerit in latē dextro fac eū iacere ī sinistro ⁊ si fuerit in sinistro fac eū iacere in dextro. Et si fuerit circa vmbilicū vel infra fac ipm iacē supīe ⁊ situes ipm alte cū pedibus ⁊ depresse cū capite Et si fuerit vulnus supra vmbilicū fac ipm iacē supine ⁊ pars in qua est vulnus sit altior altera p te ⁊ per istum modum procedas vsq ad finem.

Ca.ix.de vulnere grossoꝝ intestinoꝝ.

Si grossa intestina. fuerint icisa vl' fundꝰ stomaci incisus fuerit suat sutura peliparioꝝ ⁊ ñ cū formicaꝝ capitibꝰ vt dixerūt qdā experimētatores:vt dicit Albu.⁊ Bru. Nā tediū ē:⁊ inutilis ē ista sutura:vt appꝫ ꝺ sco. Modus Jameri Rogerii ⁊ theodorici isti infridātia intestinū apponūt ad custodiā:vt feces putrefiāt ⁊ suturā faciūt ⁊ imponūt canulā sambuci in intestinū ⁊ sup eā suūt. Aliq vt Gui.de salice. ponūt pꝰ alicꝰ intestini alicuius aīal' ⁊ deinde suūt ,ppē cām dictā. Alii vt qttuor magistri ponūt trachea ꝫ artariā alicꝰ aīal' deīde suūt vulnꝰ ⁊ natura postea expellit illas canulas:ſꝫ iste modus nō videt rōnabil' mihi:qꝛ stati perit intētio tua:⁊ hoc quo ad modū oīm istoꝝ melius ē ergo:vt dicit Aui. iudicio meo vt intestina a fecibꝰ lauēt ⁊ mundēt ⁊ lauēt cū vino stiptico ⁊ sup intestina ponat puluis ꝯsuatiuus suture ⁊ caput fili cū quo intestinū suit nō incidat:ſꝫ dimittat ad ex ventre non inciso deinde facta sutura intestinoꝝ fiat sutura ventris mō pdicto:nec debes dimittere locū aptū: vt dicit Jamerus ⁊ Lāfrācꝰ ⁊ in hꝰ cāu sequor Gui. ⁊ rō ē:qꝛ nō debet dimitti locus aptus quia non ita offendit mēbra interiora ⁊ calorē naturaleꝫ sicut ꝯtactus aeris nō a natura alteratus:⁊ ex hoc ī currūt illud accidēs pniciosuꝫ:qꝛ ē dolor ⁊ cāut ī vētre ex qbꝰ pōt spasmari ⁊ cū hꝰ mori ⁊ cū hꝰ vulnus aptū:qꝛ necessario fuit magnū ,ppē operationē factā preparat ītestina ad exitū:qꝛ summe ē periculosuꝫ ⁊ nociuū. Ad intra vꝫo det illud qꝛ pcepit Aui. cētaurea ⁊ tra sigillata ⁊ misceatur cuꝫ aliquo liquore ⁊ det ad bibēdū. Et cauda equina fm Gal' puluerizata ē vtil' vlceribus intestinoꝝ ⁊ stomaci ⁊ vesice ⁊ clistere de vino stiptico nigro tepido.A Gal.⁊ Aui.laudat in. 5º canōis ⁊ dicta saltē p dies.vi.vel.vii.sit tenuis ⁊ talis qꝛ non faciat fecē:neq superfluitates calefactiuas īmo ꝯsolidatiuas ⁊ duras.Et quattuor magistri pcipiūt vt fiat hoc. Rꝫ:de furfure:vel de tritico ⁊ ponat per horā in aq ca'la deinde colet ⁊ ponat puluis dragāti gūi aromatici san.dra. ꝯsolide maiorꝫ piloꝝ leporis puluerizatoꝝ ⁊ melius eēt si frumētū essꝫ ꝯquassatū qñ in aq pōit:deinde ter vel quatter ex bibēt ⁊ aq decoctiōis thuris ⁊ m'tū valet:⁊ eam laudat Gui.de sal' ⁊ eā exptus suꝫ:ſꝫ si infirmus eēt debil' brodiū gallinaꝝ pōt dari:⁊ si in eo poneret dragātū ⁊ gūa arōatici eēt bonū:vt pꝫ. Et nō qꝛ intestina minuta nō recipiūt ꝯsolidatōnē ⁊ specialit intestinū ieiunū ,ppē subtilitatē sui cōporis ⁊ ,ppē m'titudinē venaꝝ mesaicaꝝ q̄ ad euꝫ veniunt:⁊ ,ppē ,ppiquitatē quā hꝫ cū neruis ⁊ ,ppē m'titudinē colere q̄ trāsmittit ad eū. Et hꝰ dixit A. Et de intestinis gracilibꝰ aliā mētionē nō facio Si vꝫo zirbus exiuerit ⁊ nō fuerit alteratus:qꝛ denigratus aut ,ppē mutationē in colore tūc laqo capiāt ptes denigrate:vt dicit G.⁊ abscindātur ille ptes:q sūt infra laqueū:⁊ laqueus sp dꝫ fieri ī pte sana:deinde cū laqueo ligato ipo zirbo in parte alterata incisa intꝰ mittat ⁊ caput laquei dimittat ex vētre:eo qꝛ natura expellit laqueū qñ sanatꝰ ē zirbus:⁊ extēdat ipm sup locū ꝯueniētē ⁊ hoc ēt in hernia intestinali inciso didimo ⁊ subito natura expellet filū:⁊ rō q̄re facimꝰ laqueū ē qꝛ zirbꝰ plenus ē venis ne ergo dimittat ul' emittat sāguis facta incisione capimus cū laqueo:vt oēs vene ꝯstringant.Aliqui tñ vt Brunus facta incisione in ipo zirbo faciūt cauteriū cū igit ,ppter dictā cām neq ponūt laqueū ⁊ ꝯmittūt qlibꝫ mōus ē bonꝰ.

De incisione cū dolore.

Et qꝛ icisioni fortasse succedit dolor:idō oꝫ illis succurere scie quare oꝫ:vt pūcte admistret effusio olei aneti aut camo. super punturam ⁊ super locum incisionis ponat empl'm factū cū fenugreco ⁊ s-lini.⁊ se.altee ⁊ similibus anodinis doloreꝫ mitigātibus.Aliqui vꝫo vt Hen.ad delendū istas tortiones intollerabiles vinū cū sale buliunt qbus addūt de furfure tm̄ qꝛ inspissant ⁊ ponūt in saculo q oīs ptes ꝯprehendit q̄tū poterit ex hoc ponat sup locū ligature vel sute tñ infriat cū oleo sili remittet totiēs faciēdo donec torsiēs ⁊ dolō sedēt de materia si qd remāsit infra vētris spaciū q̄ nō possit exire ,ppē suturā ñ ē m'tū curādū:qꝛ ñ pōt eē m'ta cū pticule ille nō sint facte m'tū sanguīolente.Et vt dicit Gui.de saliceto naturam illaꝫ resoluet aut ad inguina delegabit:⁊ ibi curat fm qꝛ alia apāta curātur vel sanari consueuerunt.

Capitulum.xm de medicis gn̄ātibus carnem.

Medicina faciēs nasci carnē fm Aui.ē illud qꝛ coagulat sāguinē sanū ī carne p quo nō qꝛ ,pōe coagulans ī carnē sanguinē ē vꝫtus natural' mēbri ⁊ nō medicina:ſꝫ medicina ē ad hoc iuuās : qꝛ remouet impedimēta nē ⁊ ꝯseruat ꝯp'lonē mēbri mediāte q̄ vꝫtus suā opationē facit:ſꝫ qꝛ ī nostro cōpoē duo spal'r efficiūt ⁊ spal'r in vlcerato quoꝝ vnū ē hūiditas subtil' q̄ humectat locū.Aliud ē hūiditas q̄ putrefit ⁊ hꝰ maxīe gn̄at ī loco vlceris ī quo idiget caro gn̄ari siue restaurari:idō necessariuꝫ ē apponere medicias vbi caro gn̄āda ē q̄ talia impedimēta remoueāt.s.qꝛ superfluitatē hūidā exiccet ⁊ grossā mūdificet.De āt dn̄ꝫ medicie faciētes nasci carnē q̄ adiuuāt naturā ī remouēdo ista duo ī pedimēta. Et no.dixi sāguinē sanū:qꝛ si ex sāguine dꝫ gn̄ari caō oꝫ qꝛ sāguis sit tēperatus.i.qꝛ sit bonꝰ ī q̄titate ⁊ q̄litate ⁊ ,ppē hꝰ dixit Gal'.tertio de ingenio sanitatis:qꝛ duo oportet ꝯsiderare in

gñratõe carnis.s.agẽs principale qꝛ uirtus ⁊ ꝯplexio mẽbri ¶ Alia cã ẽ ut sanguis fluẽs ad locũ sit tẽpatus ĩ q̃titate ⁊ q̃litate: qꝛ si aliq̃d hoꝝ nõ tẽpatuꝫ fuerit multiplicabit̃ morbus. Et ꝑpt̃ hoc dixit Auic. coagulat sãguinẽ sanũ: dꝫ ergo medicinã generantẽ carnẽ eẽ siccã ⁊ abstersiuã parũ ut hũiditatẽ exiccet subtilẽ ⁊ grossã abstergat: ut dicit Auic. ⁊ exiccatõ nõ dꝫ eẽ nimis magna qm̃ ꝓ hibꝫ generõnẽ carnis: neqꝫ abstersiua nimis qꝛ remouet hũiditatẽ ex q̃ caro dꝫ gñrari: dꝫ ergo ꝙ illa sit deteriate siccitat: qꝛ dꝫ eã eẽ siccã pº ĩ cõparatiõe ad mẽbrũ ĩ quo caro dꝫ gñrari: ⁊ ĩ cõpat ad aliud. ¶ Et iõ ꝯcludo ꝙ q̃nto mẽbrũ ẽ siccius idiget ꝓ gñratõe medicĩa sicciori. Et q̃nto mẽbrũ ẽ hũidius: ĩdiget medicĩa gñratiua caris hũidiori: ⁊ posset ꝓbari rõe ⁊ pꝫ ĩtelligẽti ⁊ nõ ꝓbo aliť ꝓ pñti. ¶ Et licꝫ Ga. in 3º de ĩgenio sanitat dicat medicĩaꝫ gñratiuã carnis debẽ eẽ talẽ in vulnere vt cõŝuet cõplxõnẽ mẽbri ⁊ nõ destruat. ¶ Quapropť dicẽt aliq̃s: cũ mẽbrũ ẽ hũidũ dꝫ admĩstrari medicĩa hũida: ut in sui natura ꝯŝuet: ut pꝫ 3º tegni a Gal. cũ dixit sicciora siccioribꝫ ⁊ hũidiora humidioribꝫ adiutoriis. Et Ga. ĩ 4º de accidẽti: ĩ vulnere hũido approxĩare hũida: dicamꝫ ꝙ cõŝuatõ fit ꝑ sĩlĩa hñdo respectũ ad ꝯplxõnẽ naturalẽ ⁊ ad mẽbrũ: q ẽ aptus cõplxõnẽ destruẽ. ¶ Cõŝuatio taľ dꝫ fieri ꝑ ꝯtraria morbo ⁊ ei sĩlĩa: qꝛ medicĩa cõueniẽs huic mẽbro ulcerato ꝓ cõŝuatõe sui non solũ dꝫ esse cõŝuatiua cõplxõis naturaľ: sed ẽt dꝫ eẽ remotiua male dispositõis extñtis in mẽbro. Et ꝫm hoc pꝫ ꝙ pura cõŝuatio fit a sĩľi: ⁊ illa fit sanis: ⁊ ꝑ hoc pꝫ solutio ad motiua ⁊ ad alia. Et aliť ad conŝuationẽ possent dici que pertinent ad tertium Tegni.

¶ De medicina generatiua carnis sicca.

Visso de medicina carnis generatiua q̃ dꝫ eẽ sicca: uidẽdũ ẽ mõ ĩ quo gradu dꝫ eẽ sicca. ¶ Et dicẽdũ ꝙ ipsa dꝫ eẽ sicca in pˀo: ⁊ medicinã exiccare in pº põt ĩtelligi dupľr. Uno mõ absolute: ⁊ sic dixerũt aliq̃ medicinã generatiuã carnis eẽ siccã in pº gradu 2º ⁊ 3º. Alio mõ dicitus medicinã eẽ generatiuã in cõpatiõ ad locũ in quo ponit̃: ⁊ sic sꝑ ẽ in pº uel parũ plus. ¶ Et isto°. ℞. yreos oppopõac thus ⁊ sic de aliis q̃ sunt generatĩa carnis ĩ diuersis tñ locis: in vno tñ nõ qꝛ respectu alicuius sunt sicca ĩ pº intẽperamẽto tñ nõ generat̃.s. yreos Aristoľ. qꝛ sunt sicca in 3º respectu illius: ⁊ hec ẽ cã q̃re talis medicina dꝫ eẽ in pˀo sicca: qꝛ ꝑ siccitatẽ sibi similẽ hũiditatẽ naturalẽ sui ꝯŝuat: ⁊ ꝑ aliã hũiditatẽ maiorẽ extraneã remouet: nec dꝫ eẽ alio°. qꝛ nimis exiccaret: nec minor qꝛ hũiditatẽ ꝓpriã nõ exiccaret ex qua nõ generat̃ caro. ¶ Nõ tñ ꝙ medicĩa generatiua caris dꝫ approxĩari qñ iã facta ẽ abstersio uel exiccatio ĩ mẽbro: qꝛ sĩ hũiditas fuerit grossa dꝫ abstergi: si subtilis dꝫ exiccari. ¶ Et abstersio dꝫ fieri cũ mordicãtibꝫ: ⁊ exiccatõ cũ siccis in 2º uel in 3º ut tibi apparet: facta exiccatõe debita debes apponere medicias generãtes carnẽ: ut uidet̃ tibi: ex quo pꝫ ꝯcordia Auic. pº cañ. fen. 4. ca°. ꝺ cura solutõis cõtinuitat dicẽtis: ꝙ medicĩa generatia carnis aliqñ ẽ sicca in 2º aliqñ in 3º. Et Ga. 3º ꝺ ingẽio sanitat: q dicit ꝙ medicia generatiua carnis dꝫ eẽ sicca in pº. ¶ Auic. fuit locutꝰ in cõpatõe ad corpus tẽpatũ: ⁊ sic ẽ: uerꝫ ꝙ medicia gñratiua carnis ẽ sicca in pº aliquotiẽs ⁊ aliquotiẽs in 2º. Gal. aũt fuit locutus in ꝯpatõe ad mẽbrũ in quo dꝫ caro generari: ⁊ sic ẽ uerũ ꝙ medicĩa generetia carnis ẽ sicca ⁊ sꝑ in primo respectu mẽbri cui approximat̃: ut dictum est.

¶ Capitulum de medicina generatiua carnis.

Visso ꝙ medicina generatia carnis dꝫ eẽ sicca in pº respectu mẽbri ¶ Restat mõ uidere quõ in q̃libet actione. Et breuit̃ me expedio ꝙ si mẽbꝝ fuerit calidũ naturaľr: medicina dꝫ eẽ caľa. Et si fuerit frigidũ naturaliter medicina dꝫ eẽ frigida: ⁊ dꝫ eẽ tñ q̃tũ mẽbrũ frigidũ ẽ. Et fundat̃ dictũ illud in hoc ꝙ oĩs cura fit ꝑ ꝯtraria eq̃lia in gradu hñdo intẽtionem ad morbũ tñ. Nõre tñ debes ꝙ sĩ medicamẽ generatiuũ carnis in 3º siccũ parũper hũectabis id cũ oleo aut aliq̃ alia re: ut uiride eris: qꝛ nimis exiccat ⁊ ꝑ hoc nõ generat carnẽ addam oleũ ⁊ parũ cere cũ uiride eris ⁊ generabit carnẽ: qꝛ uirtus eiꝰ ẽ refracta a cera ⁊ ab oleo q̃ sunt hũida ut notũ ẽ.

¶ Nõre etiã debes ꝙ non solũ debes cõsiderare exiccationẽ ⁊ hũectationẽ q̃ fit in mẽbro ⁊ calefactionẽ ⁊ frigidatõnẽ: sed ꝯsiderare debes iterum dispositõnẽ ulceris ⁊ mẽbri etiã ꝯplxõnẽ. qm̃ mẽbrũ aliquotiẽs ẽ hũidũ ⁊ ulcus siccũ: ⁊ aliquotiẽs mẽbrũ ẽ siccũ ⁊ ulcus hũidũ. ¶ In pº tñ ca u exiccãtia debite approximãt̃: sicut olibanũ ex farina ordei ⁊ fabaꝝ. In 2º casu approximant̃ medicine fortit̃ exiccãtes: sicut aristoľ ⁊ radix appoponac.

¶ In 3º casu medicine medio mõ se hñtes: sicut yreos et farina lupinoꝝ. Et ex hoc pꝫ ꝙ medicĩe generãtes carnẽ sunt triũ modoꝝ.s. debiles fortes et fortiores. Debiles sunt olibanũ: mastix: colofonia: farina ordei et cetera: ⁊ oĩa debẽt approxĩari corpibꝰ hũidis et corpibꝰ pueroꝝ et mẽbris hũidis et capiti et locis carnosis. ¶ Fortes sũt aristoľ yreos farina lupinorũ et orobi et climia et sic de aliis: ille in mẽbris sicc dẽnt approximari. ¶ Fortiores sunt cẽtaurea: folium glutinũ limacie uste: plumbũ ustũ: et antimoniũ et mirra: generãt nãqꝫ carnẽ sup ossa discopta: et ille generãt etiã carnem in loc ꝓfundis ex qbꝰ simplicibꝰ possũt fieri multe forme ꝯpositoꝝ: ut notũ ẽ inspicienti: et ut mei moris est ponã et primo. ¶ Capm. ꝺ vnguẽtis.

Unguẽtum fuscum Nicol. ℞. olei lii. 5. cere ʒiiii. sepi arietini uľ caprini ʒ. ii. colophonie ʒ. ii. pic naual: gũi ŝapini. añ. ʒ. ii. mastic olibãi: terbẽtine. añ. ʒ. i. bulliãt cũ oleo et cũ bulierint ponat̃ cera et ipsa liq̃facta ponat̃ colofonia deinꝺ pix naualꝰ deinde gũi ŝapini et t̃bẽtina: et ad vltimũ mastix et thus: ita tñ ꝙ omnia pº terãt̃ et sꝑ cũ spatula ꝯmiscẽdo donec coctũ fuerit. ¶ De vnguento.

¶ Ungm basilicon. Gal. in lib. faracoꝝ. ℞. pic nigre rasinecere sepi uaccini olei q̃tũ uis ⁊ si põat̃ ꝺ

olibano vocat basilicõ:maius a Me.ð vnguēto. Unguētū aureū Me. ℞.cere.ʒ.v.rasine.4.j.tbēti ne masticis thuris Fcocolle mirre aloes croci.an. ʒ.ij.ꝛ fiat vnguētū:ꝛ si vis ipm aliqͥ lr mūdificatiū ponas de melle.4.5. Unguētū magistri Tho.de argentis mirabil' in vlcerib' ad generādū carnez ꝛ ad incarnādū ℞.olibāi aloes sang.dra.Fcocolle an.ʒ.5.olei mirtini.ʒ.z.cere.ʒ.ʒ. tbētine.ʒ.i.ꝛ fiat vnguētū isto mō:qꝛ cuz cera:oleū.ꝛ tbentina: fue rint dissoluta addant pulues in frāta:tamē prio ꝛ ĩ forma pul'uis poteis vti.Unguētū viride Gal.ꝛ Auic. ℞.olei cere.an.ʒ.vj.liqͣt:ꝛ indiscessu ab igne addat viride eris.ʒ.i.ꝛ ducēdo ꝯ pmiscēdo fiat vnguētū. Unguētū de lino.Auic.ꝛ Me. ℞. rasine pini pāni linei bñ mūdati ptes.5.oppopona ci ptes.ij.vini:melius:olei.ro.an.ptes.v. litargiri aloes Fcocolle tertiā ptē illius ꝛ fiat vnguētum. Unguētū grādei magistri Pe.de bonemētis pesu lani. ℞.cere albe rasine armoniaci.an.li.5.tbentie 4.i.galbani olibani masticis mirre.an.ʒ.5.aristol' rotūde.ʒ.z.trenda terāt ꝛ infundant in vino albo in quo decocti fuerint betōice berbene ꝯsolidā ma ioris ꝛ minoris pipinelle ipicō herbe grē dei bau cie an.M.i.ꝛ postea exbant ꝛ mallasset cū lacte mulieris:ꝛ mallassando fiat vnguētū exbit sāgui nē ꝛ hūores grossos et gñrat carnē ꝛ ꝯsolidat:ꝛ ē cōe ad oīa vlcēa. Unguētū yreos magistri Dini ℞.sepi vaccini.li.5.olei.ro.ʒ.iij.cere.ʒ.ij.radicum ireos.ʒ.i.thuris Fcocol.masticis aloes aristol'. co lophonie:an.ʒ.ij.tbētine.4.i.ꝛ fiat vnguentum. Puluis Rab. ℞.olibani Fcocolle sanguinē dra. radicis yreos.an.ptes eqles ꝛ fiat puluis. Puluis Lāfranci. ℞.thuris masticis fenugreci.an partes equales terantur:et fiat puluis. ¶ Et modus ope randi pulueres est: ꝙ primo lauetur locus cū vi no ꝛ postea ponat puluis:desup ponat stuppa bal neata in vino stiptico. Nō:ꝙ senes indigēt me dicinis in qb' ē attractio magna ꝛ cal'itas magna ꝛ rō ē:qꝛ si in eis dz generari caro.Et nō:ꝙ ꝟtus attractiua ē debilis indiget ergo medina cal'a at tractiua q̄ attrabit nutrimētū ad locū in alijs nō ē aūt sic:qꝛ ꝟtus eoꝝ ē fortis in:sene aut non.

¶ Capl'm.x.de medicinis gñrātib' carnem.

Medicine incarnatiue sunt ille q̄ aggerāt:ꝛ ꝯiūgūt labia vulneꝝ elōgata mediāte hūiditate sua in ea exñtē q̄ ē it' labia.Intelligēdū tñ ꝙ ista opatio q̄ ē ꝯiū gere labia ñ dz attribui medicine sicut agēti prin cipali sicut dictū fuit de generātib' carnē. Immo principale agēs ē ipa ꝟtus natural' mēbri:qꝛ ꝟtus ē illa q̄ ꝯiūgit illa labia:materia āt ꝯiūctiōis ē ipe sanguis ibi exñs a medicīa āt ē solū coadiuuans ad hāc opationē eo ꝙ ipa remouet impedimēta p q̄ possz ꝓhiberi vnic'.notād:ꝙ icarnare: ꝯsoli dare:ꝛ aggerare:idē importāt in pñti. Notare tñ debes:ꝙ ē differētia int' medicinā gñratiuā caris ꝛ incarnatiuā in duob'.Prio qꝛ gñratiua carnis ē sicca in prio.Incarnatiua in.z°. z°.qꝛ medicina carnis generatiua nō dz eē stiptica.Et incarnatiā sic:declaro primū ꝙ medicina incarnatiua dz eē siccioꝛ q̄ꝫ incarnatiōe dz eē hūiditas natural' ꝯdē sari ꝛ hoc dz fieri subito ꝛ in breui tpe:ꝛ illud nō pōt fieri:nisi ab illo ꝙ velocit' exiccat:ꝛ manifeste Et iō dz ꝙ medicine iste sint sicce i. z°. qꝛ si actio ista ꝛ incarnatio nō ē subito:possz illa humiditas putrefieri:ꝛ tūc nō fieret incarnatio:ex quo cōclu dit ꝙ medicina incarnatiua dz eē sicca.In z°.p°qꝫ tal' actio dz eē sicca manifesta q̄ fit a medicina in carnatiua cū effectu medicie siccē.in z°. sit manife stus ꝛ effectus primi grad' manifestus:vt pz in 5°. de simplici medicīa:ꝛ ab Aui.illo ca.ꝙ ꝯmeditur ꝛ bibit.Et qñ dicim' medicinā incarnatiuā eē siccā i.z°. itelligim' i ꝯparatis ad mēbꝝ:cui appro ximat:absolute āt vt dictū ē de medicina gñratia caris ĩ q̄libet tñ act' dz eē sil'is mēbro si i eo nō fu erit mala ꝯpl'o. Sz si in eo fuerit ꝯpl'o sil'a medi cina dz eē tm cal'a q̄tū illa mala ꝯpl'o ē frigida. Et sil'r dico si fuerit mala ꝯpl'o cal'a medicīa de bet eē tm fria q̄tū illa mala ꝯpl'o est cal'a:vt patet in tertio tegni a Galieno.

Visso de primo videndum est de z°. scilz:qꝛ medicine i carnātes dēnt eē frē. Et rō ē ista qꝛ tales me dicie dēnt eē ꝓhibitiue flux' humoꝝ ad lo cuz et nō idigēt aliquo cursu hūoꝝ ad locū neqꝫ boni neqꝫ mali:qꝛ sola hūiditas natural' q̄ repit int' labia dēt vniri medicīa āt gñratia caris idigz :vt ad ipam currat hūiditas: ex q̄ caro dz gñrari stipticitas āt h° ꝓhibet:ꝛ ex h° pz glo.illius dicti Aui.cū dixit ꝙ medicīa incarnatiua dēt eē vehe mētis stipticitat':tñ nō intellexit istō absol'te: sz ĩ ꝯpatōe ad medicinas generatiuas carnis:quia ab solute nō esset verum.

¶ De medicinis incarnantibus.capitulum.xi

Medicine incarnātes pz A. st san. dra.aloes Fcocolle:bol' armenus: tra:sig.necnō cor tex palmaꝝ granatoꝝ:arnoglosa folia piro rū silnestriū:ꝛ cauda eqna folia pini:ꝛ cipssi ꝛ pē tafilō:acetosa flores sorbaꝝ:puluis molēdini: or deū ꝯbustū:tbētina:lac acetosū:atqꝫ vinū rubeuz stipticū:natural'r vel fm artificial'r.ex qb' m'ltas formas ꝯpositoꝝ facē potes:vt pz:ꝛ vt mei moris ē eas formas ponā:lz supi' in loco suo fuerit posi te:pria forma ē oim ℞.puluerē ꝯstrictiuū q fit p fluxū sanguis ꝛ misce cū tbētīa ĩ forma vnguēti Ungētū G.qd valet in oī vulnē. ℞.aceti vini ābo rū.ʒ.4.mēda segi.li.ij.5.heris vsti.ʒ.x.ziniar.ʒ.xv colcot calcāti corticū eris oim.an.ʒ.xvi.coqnt ad inuicē dōec inspissent ꝛ rubeāt deinde fit vsus e' in oib' apātib' ꝛ vulnēib' ꝛ si ista. ℞.apparz tibi magna capias mediā vel ttiā vel q̄rtā ptē:G.ĩ cata gen.ꝯponit h° ꝛ vocat ipm empl'm nigꝝ. ℞. litar girij ptē.i.olei aceti ptes.iii.coqnt p diē integrā ipz sp ducēdo vsz ad spissitudinē ꝛ nigredinē ꝛ fiat vnguētū dia:palma.G.ĩ cata. ℞.assūgie porci seu uituli.li.ii.olei.antiq lib.iii.copose.4.5.coqnt ad modū epl'i nigri ꝛ ducāt ꝯtinue cū spatula ð pal ma vl' de cāna fiat vnguētū.Empl'z viride ma gistri petri boñ. ℞.plantaginis cōsolide maioris ꝛ minoris bethonice verbene pipinelle piloselle

milli folii ligue canis caude eqne. añ. M. i. coquãt ꝛ cũ lib. iii. sepi mõtonis coquant ꝛ postea addat rasine cere galbani. añ. ℥. iii. sarcocolle. ℥. i. terbẽtie ℥. i. ʒ. ꝛ ĩfundãt ꝛ fiat unguẽtũ uel empl'm ¶ Aliud vnguẽtũ ꝛ cẽtaurea magistri pesulãi mõtis. ℞. centauree minoris. M. vi. tẽpent p noctẽ ĩ uino albo deĩde coquãt ad cõsumptionẽ medietatis vini et iter buliat vinũ usq ad spissitudinẽ mellis ꝛ seruet: ꝛ qñ volueris facere vnguẽtũ. ℞. terbentine lib. ii. cere noue. ℥. i. rasine pini gũi arabici. añ. ʒ. i. vini dicti de cẽtaurea. ℥. iii. lactis mulier. ℥. ii. ꝛ fiat vnguẽtũ ¶ Aliud magistri dini. ℞. betõice centauree. añ. M. iii. cũ vino albo buliãt ꝛ colent et colate addat terbẽtine lib. ʒ. rasine. ℥. i. sarcocolle ℥. i. cere. ʒ. ii. ꝛ iter buliant ꝛ sup acetũ piciat lac mulieris ꝛ fac empl'm uel vnguẽtũ ¶ Aliud quod fuit regis Anglie. ℞. cere albe rasine. añ. ℥. i. olei ℥. i. terbẽtie lote. ℥. i. masticis. ℥. ʒ. ꝛ fiat vnguentũ. Aliud magistri ansebon d genua. ℞. pipinelle bethoice malãgrane berbene vermicularis. añ. M. i. buliãt in vino albo usq ad cõsumptionẽ. ii. ptiũ deĩde coletur ꝛ vinũ iter buliat ꝛ addat cũ eo rasine lib. i. cere albe lib. ʒ. masticis. ℥. ii. coquat ꝛ piciat sup lac mulieris. Aliud Rogerii ꝛ Jameri ℞. celidonie panistuli q dicit aleluia centrũ galli leuistici scabiose. añ. M. i. sepi arietis li. i. olei lib. ʒ. thuris masticis aloes viride eris. añ. ℥. i. ꝛ fiat vnguentũ ¶ Unguẽtũ de vermibus ĩcarnatiũ lãfranci. ℞. vtriusq cõsolide arnoglose pilosele utriusq plãtagis. añ. M. i. vermiũ terrestriũ lib. i. terant oĩa ꝛ ponãtur in lib. i. ʒ. olei cõis p. vii. dies: deinde buliãt modicũ ꝛ colẽtur ꝛ exprimãt ꝛ tũc addat sepi arietini lib. i. picis naual' lib. i. ʒ. picis grece. ℥. i. armoniaci galbani oppoãcis terbẽtine. añ. ℥. i. thuris masticis. añ. ℥. ʒ. dissolutis gumis cũ aceto fiat vnguẽtũ ¶ Modus opandi ẽ q post fluxũ sanguinis ꝛ saniritatis apãtis fomentet locus uel vulnus cũ vino rubeo calefacto deĩde exiccet ꝛ post medicamẽ apponat ꝛ de sup stuppa balneata ĩ vino stiptico ꝛ expressa ponat ꝛ liget ligatura ĩcarnatiua ¶ Puluis ad incarnãdũ si fixura ẽ sup os. ℞. cõsolide maioris boli armẽi. añ. ℥. i. picis grece. ℥. iiii. mumie. ℥. ii. hec oĩa terãtur ꝛ vsui seruẽtur et generat pellẽ sup suturam ¶ Puluis alius. ℞. sanguinis dra. boli armoniaci draganti añ. ℥. ʒ. ꝛ fiat puluis ĩcarnat optime ¶ Puluis alius. ℞. masticis vernicis. añ. ℥. ii. mirre. ℥. i. farine orobi. ℥. ʒ. ꝛ fiat puluis. Et nõ q puluis iste cõsueuit poni cũ terbẽtina uel cũ vnguẽto rasino ꝛ ponit sup locũ. Alius puluis. ℞. aloes masticis fenugreci. añ. ℥. ii. thuris. ʒ. i. puluerizent ꝛ cribelent ꝛ usui reseruẽt.

¶ Et nõ q isti oẽs debẽt eẽ triturati ualde bene: qa uolumus penetrare eoꝝ uirtutẽ: ꝛ ideo puluis trituretur ualde bene ¶ Quando autem uolumus moram in loco trituramus eum grosso modo: ꝛ patet per hoc q pulueres electuarioꝝ sunt subtiles: pilularũ autem ꝛ medicinarũ solutiuarũ sunt grossi: ꝛ ex hoc patet q puluis constrictiuus sanguinis debet esse grossus ꝛ non ualde subtilis: ꝛ hec omnia dixit Nicolaus.

¶ Capitulũ de medicinis cicatrizantibus. xii.

Medicine cicatrizatiue ꝛ sigilatiue sunt ille que exiccãt supficiem vulneris ita ut fiat cortex super ipsum custodiens a nocumentis suis. Et hoc medicamen est fortioris exiccationis ꝛ stipticitatis q̃ medicamẽ generatiuum carnis ꝛ incarnatiuũ. ¶ Et q sit maioris stipticitatis dclaratur quia generat cutem ¶ Alia autem duo generant carnem uel cõglutinant: modo cutis ẽ densior carne: ergo medicina debet esse siccior que generat cutim: sꝫ q generet aliquid tenens locum: cutis est mẽbrũ spermaticum ꝛ non regeneratur nisi in pueris: in aliis autem regeneratur caro calosa siue indurata tenens locum carnis: ꝛ per hoc solius: quia in cicatrice non oriuntur pili: ꝛ q hoc medicamen sit maioris siccitatis declarat etiam: quia hoc medicamen nõ solum habet humiditatem accidentalẽ ꝛ naturalẽ ut caro induret: ergo patet q debet eẽ siccior. Et cũ medicina generatiua carnis debeat esse sicca in primo ꝛ incarnatiua in secundo: ꝛ p consequens in tertio ¶ Et notes ut dictum fuit superius: q intelligũt in cõparatione ad mẽbrũ cui approximat: absolute autẽ non ¶ Et q hec medicina debet eẽ magis stiptica declarat: qa expssiõe maioris huĩditatis a mẽbro citius mẽbrũ ꝛ spãliter caro ĩdurat: ergo ꝛ cetera: ꝛ ẽ necesse istã humiditatẽ existentẽ expmere ꝛ phibere naturalẽ et accidẽtalẽ aduenire: ergo pꝫ q dꝫ eẽ magis stiptica ꝛ q̃litatibus actiuis oꝫ: q sit pporcionata mẽbro: vt dictũ fuit supius: et iste medicĩe debẽt eẽ corrosiue diminuũt d carne ꝛ hic nõ oꝫ eã minui.

¶ Et nõre debes q medicĩe cicatrizatiue melius sigilãt si sint in forma ceroti uel vnguẽti q̃ ĩ forma pulueris: ut dicit Auic. et rõ est q virtus magis penetrat rõne olei cuius meliorẽ opationẽ inducit: vbi tñ nõ eẽt necessaria penetratio melius sigilarẽus cũ pulueribus q̃ cũ vnguẽtis: qa sigilatiua olei ĩpediũt: et iõ ĩ primo debẽus cõsigilare cũ vnguẽtis ¶ Et cũ appropinquat sigilatio debes sigilare cũ siccis: vt ponit Auic. cũ dixit oꝫ ut tu admĩstres sigilatiuũ in primis cũ ipsũ admĩstras hũidũ deĩde admĩstra ipsũ siccũ tũc cũ appropinquat facias trãsire illud sup istud cũ extremitate radii. i. vnius ĩstrumẽti uel cũ extremitate moletarũ ¶ Et nõ bene q dicit Auic. q ista medicĩa nõ oꝫ admĩstrari qñ caro ẽ eq̃ta cuti: ĩmo necẽ ẽ tũc carnẽ minuere: et rõ ẽ qa medicĩa sigilatiua ultra hoc q sigilat generat carnẽ et tũc cicatrix eẽt ualde turpis et eminẽs: oꝫ ergo ut apponat sigilatiuũ anq̃ caro sit eq̃lis cuti nec oꝫ q sit multũ elõgata a cute: ẽt qa cicatrix eẽt pfũda et turpis: et tu bene hoc ꝯsideres. Sꝫ ẽ dubiũ pulchrũ lꝫ aliq̃lit egre diat a ppoito qñ medicĩa sigilatĩa gñrat carnẽ cũ sit sicca ĩ 3° et generat caro ĩ pmo ¶ Rñdet breuit q mediciam gñare carnẽ ĩtelligit dupl'r: vno mõ simpl'r et sic sp medicĩe gñratiue carĩs carnẽ gñrãt. Alio mõ sm qd et sic sigilatiũ gñrat carnẽ: qa aliquotiẽs siccat hũiditatẽ naturalẽ et extneã rõe cuius gñrat carnẽ: et h° ẽ ĩ medio actõis sue: qa tñ ĩ fine mot° ꝛ actõis sue ĩdurat carnẽ iõ sigilat ꝛ tñ dclaõ

ipm nunc. Aliter: qꝛ iste actus debet esse practicꝰ et theoꝛicus: vt dicit Gali. 5. farmacoꝛuꝫ: iste que dā sunt q̄ faciunt ꝺ per se: et quedā ꝺ per accidēs: ¶ Et que de per se sunt iste galle: spina: sipia: egipciaca: cerusa: plumbuꝫ vstum: litargiriuꝫ: chimolea: bolus: ar: et oīs alia terra. ¶ Quedam faciunt hoc de per accidēs: vt coꝛosiua: stiptica: vt alumen: vitriolus. vbi tamen adusta unt in pauca quātitate ꝛ per ideꝫ oīa stiptica adusta: vt alumē. vitriolus vbi tamē aduste sunt ī panca quātitate. Et per idē oīa stiptica carētia moꝛdicatiōe per se vel per preparatiōeꝫ vt cētaurea plātago aristo: adusta ossa ꝯbusta scoꝛia ferrilota: et eam laudat Renaldus ꝺ villa noua et coꝛtices vlmi et crocꝰ: et sic de aliis ¶ Et ex istis potes foꝛmare recep tas ex te et vt cō uenit eas pono. Prima ē Guidonis: et Lāfranci: ℞. bala vstiarum aloes sang. dragma. climie argenti eris vsti et loti ana. partes equales et fiat puluis. Gui. dixit ℞. coꝛticis pini. ℥. i. litargir cerufe aū. 5. ꝫ. 5. nucis cipressi centaure minoꝛis aristolis vste aū: et fiat puluis. Et si fuerit necesse generare cutī in locis calidis addas sandal. nemifaruꝫ rossas siccas et ētolam siccam et oīa valēt in partibus ani et testiculoꝝ: vt dicit Auicen. et tunc addas parum aloes. ¶ Aliud vnguentuꝫ bonum et ē bruni raf. et theodoꝛici. ℞. cere. ℥. i. litargiri. ℥. 5. olei ro. lib. i. aque ro. 4. 5. ponant ī moꝛtario foꝛtiter ducendo modo ponēdo oleum. mō aquā ro. Aliud Gali. in catagēis. ℞. cere. ℥ 4. olei. li. 5. trebētīe. 4. i. cerufe. ℥. ii. litargiri. ℥. i. thuris aluis testaꝝ adustarum limaciarum. ana. ℥. 5. post incisionē olei centauree et cere addant reliqua in moꝛtario et fiat vnguentum. Unguētuꝫ diapofilicos theodoꝛici et valet in cācrenis et cancris et in cōbustiōe. ℞. olei ro. cere albe ana. ℥. v. suci graneoruꝫ rubeoꝛuꝫ solatri. ℥. 4. cerufe lote. ℥. ii. plumbi vsti et loti tucie ana. ℥. i. thuris. ℥. 5. facto vnguēto cum oleo et cera reliqua ī descēsu ab igne ponant in moꝛtario et fiat vnguētuꝫ. Unguētuꝫ de calce et c. Auicen. mirabiliter desiccās cōbustiōes: ꝛ altera neruoꝝ ℞. cal. lote species in aqua fria donec amiserit acuitatē cuꝫ sufficiētia olei rosati ducat in moꝛtario et fiat vnguētuꝫ. ¶ Unguētuꝫ teta foꝛmatio. Raf. et Aui. ℞. litargiri pulnerizati q̄ntum vis et cum sufficientia olei ro. et aceti tam diu ducat in moꝛtario donec inspisset et tumescat et reponatur vt dicit Auicen. Si tu vis vt foꝛtius faciat nasci tunc pone de thure ī ipo et apposito opoponace et aristolꝰ partes equales. Etsi addatur vt dicit Gui. cum vna parte: sexta pars pulueris facti de ere vsto antimonio plumbo vsto. Aliue puluis radicis rubee curcūe gallaꝝ sang. dra. ℥mibus ērestribus siccatis tutie argenti ana. ptis. i. fiat puluis et misceat in moꝛtario eēt vnguētuꝫ perutile vlceribus virulētis et difficilis cōsolidatōis. Et si fieret ī moꝛtario de plumbo et adderetur cerusa valeret cācrosis. Aliqui capiunt laminā plumbeā que fit fm magnitudinē vlceruꝫ lauato vlcere et circunstātijs euis cū aq̄ aluminis et desuper pōat et stricte ligetur facit mirabilia in omni vlcere et specialit in cācrenos: multum valet: et quia iste modus non ē preciosus apud vulgares āteq̄ vulnus totaliter incarnetur: lauetur vulnus cuꝫ viuo claro decoctionis balaustiaruꝫ: aut cum aqua aluīosa et postq̄ fuerit bene exsiccatum ponatur medium: qꝛ p laminā et cohoperiatur stuppis balneatis et expssis in vino decoctiōis rerum stipticarum et ligetur ligatura incarnatīa. Unguētum de climia. Auicē. ℞. climie aduste colcoꝛa adusti aū. ℥. ij. litargiri cerufe. ana. ℥. iiij. pulnerizentur et cuꝫ oleo mirtino et aceto vini granatoꝛum et vino stiptico misceatur puluis. Auicen. ℞. rob. cerufe facte de plumbo. ana. ℥. v. seminis rob gallarum equaliter: qꝛ q̄tum ꝺ pzimis aristolꝰ ana. iij. menta thuris. ana. et fiat puluis. Puluis alius. Auicē. ℞. rubee tinctoꝛum o sium cōbustoꝛum merda fengi. aū. ℥. ij. thus aloes. ana. ℥. iij. et fiat puluis. ¶ Puluis alius Auicen. ℞. ceru e aduste litargirij ana partis. i. stoꝛie plumbi mirre gallaꝝ aū. partis v. et multum valet. Puluis Auicen. ℞. ostracorum combustoꝛū. ℥. iij. granatis parui: ꝙ cadit ab arboꝛe et calcadis amboꝛum. ana. ℥. iiij. coꝛnu cerui vsti abrotani climie rasien radicis lilij. ana. ℥. i. minuti thuris coꝛticis arboꝛis pini. an. ℥. i. 5. coꝛticum granatoꝛum cerufe aluīs omniuꝫ. ana. ℥. ij. gallarum. ℥. i. Nota ꝙ puluis arnoglose mirabiliter sigillat: est autem lingua canis. Puluis alius magistri Thome de argēto. ℞. olibāi aloes sāg. drag. an. ij. aristolꝰ. ro. aduste litargiri cerufe coꝛticis arboꝛis pini centauree minoꝛis ana. ℥. iii. et fiat puluis est enim mirabilis iuuamenti. Et nota ꝙ ex omnibus pulueribus potes facere vnguentum addendo ceram et oleum: et ex vnguento potes facere pulueres remouendo oleum et ceram. ¶ Et notare debes summe ꝙ in istis receptis: ꝙ alique sunt foꝛtes et iste cōpetunt vbi necessaria ē magna exiccatio: prīe cōpetunt in coꝛpoꝛibus siccis: vbi necessaria est magna exiccatio. Secunde in humidis coꝛpoꝛibus: patet quinto ex dictis Aui. in caplꝭis ppꝛiis vbi non est necessaria magna exsiccatio.

¶ Capitulꝫ decimumtertiuꝫ de medicīs coꝛrosiuis

Corosiua medicina

fm Auic. ē illa ex cuius actione sequit exsiccatio et degustatio carnis vel minutio eius: et talis medicina: dꝫ esse vehementoꝛis exticcationis et abstersiōis q̄ alique predictarum et ex hoc pꝫ: ꝙ ipa dꝫ eē sicca ī. 4. qꝛ difficiliꝰ ē carnē et cutī cōrodē ꝛ destruere q̄ generare et hūiditatē naturalē ꝛ accidētalē exiccare ꝛ q̄ indurare carnē: Isti āt sūt effectꝰ medicīe generatīe carnis ꝛ incarnatīe ꝛ ꝯsolidatīe: ergo cū vna istaꝝ sit ī pꝛīo: qꝛ generatīa carnis: ꝛ alia ī ꝫo. qꝛ īcarnatīa ꝛ ꝯsolidatīa cicatrizatīa siue sigillatīa aūt ī. 3ᵒ. ergo cōrosiua erit ī. 4ᵒ. qꝛ effectꝰ ē maioꝛ ergo et cā. Et nota vt ī aliis dictū ē: ꝙ dꝫ eē ī 4ᵒ. p respectū ad mēbꝝ cui approximat: absolute āt nō: ꝛ cū hꝰ dꝫ eē abstersīa: qꝛ abstersio iuuat diminutōnē carnis: vt patet ex dictis in capitulo de medicinaꝫ generatiua carnis: quia medicina gerneratiua carnis ōn dꝫ eē abstersīa: sꝫ ī q̄litatibꝰ actiuis ipa pōt

esse calīa ī 4°. ⁊ sicca ī 4°. ⁊ tunc effectus est ualde
magnus ⁊ erunt magis diminutiue carnis ⁊ cor/
rosiue ⁊ flos eris. Si autem sit sicca ī 4° ⁊ non ca
lida in 4° sed in 2° uel 3°. tunc non erunt ista cor
rosiua. Et nō ꝙ iste medicine ōbent ualde caue/
ri qñ approximantur ⁊ spālr qñ sunt sicce et calīe
in 4° illa que remouet carnem malam ē sicut alu
men uitriolus hmodactilus vngᵘ apostolorum
stupe canabine minutim incise ⁊ spongia in puis
frustris incisa: cum autem caro ē multē quantita
tis tunc uiride eris. Ungᵘ uiride egiptiacū tro/
ciscus de calce ⁊ multa alia ualent. ¶ Trocisci ēt
de calce dini. ualent cuius hec ē ℞ca. ℞. calcꝭ viue
q̄zᵘ uis puluerizetur ⁊ pistetur cum melle ⁊ fiant
trocisci ⁊ in cassula ponantur ⁊ oburantur ⁊ usui
puluis reseruetur ¶ Ad idem ualent trocisci affo/
dilorum qui sic fiunt. ℞. suci affodilorum. ʒ. j. cal
cis uiue. ʒ. ij. auri pigmenti. ʒ. j. conficiantur ⁊ de
siccentur ad solem de mense augusti ⁊ fiant troci
sci ¶ Ualet hoc capitellum dini. ℞. calcꝭ viue salis
armoniaci añ. lib. j. terrantur ⁊ pistentur cuꝫ lixi/
uio cinerꝭ trunchorum fabarum ⁊ ponantur ī ol/
la in fundo minutī per forata ⁊ ponat̄ in alia ola
ō subtᵘ. non perforata in qua recipiatur capitellū
⁊ sepeliatur in fouea ⁊ iaceat per octo dies ⁊ cola
tam erit ualde pulcra ⁊ capitellum ualde pulcrū:
ualet etiam ad consumendum oēs superfluitates
⁊ comburit ⁊ corrodit cuius escara cito cadit.

¶ Puluis etiam affodilorum trocisci calīi cōis ⁊ an/
darōis de quibus omnibus habuistis ℞tas. ī tra/
ctatu de apātibus: carnē r̄mouēt ⁊ illic recurratꝭ.

Capitulum quartum de vulnere capitis siue con/
tusione.

NOtanter facit mentio
neꝫ aui/
cꝭ. hic de vulnere capitis ut ipse pōeret
dīam inter vulnᵘ capitis ꝙ fit cum frac
tura carnei de quo ipse fecit mentionem inferius
⁊ inter uulnus capitis sine fracturam ossis ō quo
in isto caplo: fecit mentionem ¶ Et ideo qꝛ istorū
cura ē diuersa duo capla diuersa ⁊ in diuersis locꝭ
facit ¶ Si vulnus ergo fuerit in capite ⁊ fuerit sine
contusione de quo hic mentioneꝫ facit ⁊ fuerit ꝓ
fundum non suas quia timor ē ne pars superior ī
carnetur ⁊ inferior non: sed digeras labia cum vi
tello oui ⁊ termentina mixtis ut dicunt alij ¶ Si
autem cutꝭ esset elleuata uel vulnus eēt latale sic
ꝙ pars eēt seperata a parte sua ō quo clar̄ loquor
in 3°. qr̄ hic abreuio consideratis tñ dictis superiᵘ
⁊ facias mō dicto in hoc libro circa ꝑncipium.

¶ Facias tñ purgationes p°. si opᵘ fuerit facta dige/
stione uel non facta si fuerit expediens inungatur
locus cum oleo ro. facta digōne ut dicit auicꝭ con
ueniunt medicine leuis exiccationis qꝛ locus est
hūidus ubi esset cum fractura minutatim medici
ne debent esse fortiores quia ossa sunt sicciora.

¶ Unde aūt hētur in caplo de flōe ꝙ caro idiget mi
nori exiccatione q̄ꝫ neruus ergo ⁊ q̄ꝫ ossa hec ergo
valent ō mente auicꝭ. ℞. mire aloes san. dra. oliba
ni añ: partꝭ. equales ⁊ puluerizentur super locum
ut dicit auicꝭ. ¶ Si ibi fuerit fluxus sanguinis re/
stringatur cum albuine oui uel cum alijs dicēdis
in caplo de fluxu sanguinis ¶ Si autem uis ꝓhibe
re apātionem dicit auicꝭ. ꝙ empla caput eius cuꝫ
aqua uel vino granatorum muzorum. i. medij sa/
poris ⁊ uirge pastoris ⁊ ē cardo siluester: prohibet
enim apātionē ⁊ restringit sanguinem ¶ Et dixit
auicꝭ. ꝙ de medicinis bonis ad uulnus ⁊ ad fluxū
sanguinis ē ut accipiatur fermentum purum ual
de siccum ⁊ terratur ⁊ probiciatur ō super uulnᵘ
ualet multum. Hoc cōpleto qꝛ facta digōne ⁊ fa/
cta mundificatione cū unguēto aplorum ⁊ fcā ge/
neratione carnis cū pulueribus dictis ī ꝑnᵒ capli
uel cum alijs ⁊ remota carne mala cū aluīe si fue
rit expediens sigiletur cū unguēto uel pulueribus
in caplo proprio ¶ Qui si uulnus capitis fuerit cū
cōtussione osse non exñte fracto cōuenit h̄ emplꝫ
facta tñ prius purgatione ⁊ est. Auicꝭ. ⁊ bruni. ℞.
farine ordei olei cōis ⁊ buliant in decoctione mal
ue, usq̄ꝫ ad spissitudinē ⁊ ponatur super locum.

¶ Ego aūt consueui facere cum farina frumenti in
istis cōtussionibus ¶ Aliud auicꝭ. ℞. farine frumē
ti calamenti ysopi hūide ⁊ buliant in decoctione
maluarum cum oleo cōi ⁊ fiat emplꝫ. ¶ Aliud ad
idem. ℞. farine ordei pulueris camōille malue ⁊
bulliant cū oleo cōi in aqua ¶ Ista autem moliti/
ua sunt exiccatiua ⁊ ideo aperiūt cutim ⁊ sanguis
illicᵗ contusus egreditur unde sicca nō cōpetūt qꝛ
mā cōculcatur in loco ⁊ causaret̄ dolor: facta ap/
tura ⁊ sanguine mortuo exᵗcto ut uidebis proseq̄/
ris ut dictum ē in ꝑnᵒ capli. s. cum mūdificatiuis
⁊ generantibus carnem ⁊ cū alijs s̄m necessitateꝫ
loci ⁊ dicta sit ut dictuꝫ ē superius loco proprio ⁊
per hoc hēs uerificationem.

¶ Tractatus quartus. de casu ⁊ offensione
Caplm ꝑmum de cōtusione in uniuersali.

COntusio est solutio cōtinui/
tatis accidēs lacer
to s̄m numeruꝫ multū ⁊ in hoc differt
solutio cōtinuitatis qō ē uulnᵘ a cōtus
sione per hoc ꝙ dixit s̄m numer̄ multū qꝛ ī uulnē
ē sola una solutio cōtinui sed ī cōtussione sūt plu/
res solutiones continui: ⁊ rō qꝛ cōtusio fit a re ob
tusa: res aūt obtusa soluit continuū qꝛ dilacerat
⁊ ideo multū numerū facit ¶ Uulnus aūt fit a re
incidente solum unā solutꝭ. faciens ut pꝫ. Nō. 2°.
qꝛ contusio ē duplex quedam sine uulnē māifesto
sicut ē casus in quo caro ē contusa ⁊ nō cutꝭ. q̄dā
ē cum uulnere manifesto sicut offēsio facta a la/
pide ¶ Nō. 3°. ꝙ inueniuntur isti termini attrictio
cōtrictio ⁊ contusio ¶ Dicit auicꝭ. ꝙ cōtusio uide/
tur esse qñ accidit cum lacerto qꝛ in medio attri/
ctio uidetur esse qñ accidit in capitibus lacertorū
sed de hoc non sit cura qr̄ qꝛ attrictio pōt uocari
qñ ē in medio musculorum uel qñ ē in fine eoruꝫ
ut uult auicꝭ. 2ᵃ ꝑmi doctrina pᵃ caᵒ de solutione
continui: ⁊ de istis ē eadem cura ut notum ē: ꝫ iu/
dicio meo credo ꝙ contusio ⁊ attrictio dicit̄ esse
qñ caro ē ualde conquasata ⁊ cōtrita sed cōtusio
ē qñ caro ē conquasata sed non multum cōtrita:
sed sunt bene multe solutiones ¶ Nō. 4°. ꝙ auicꝭ.
facit mentionem de guamau ⁊ torsione iste sunt

egritudines que accidunt iuncturis ⁊ uocātur ab Auic. in tractatu de dislocatōe egritudines: sicut ⁊ iste que accidunt iuncture que sunt egritudines sicut sunt quattuor: vna est dislocatio: ⁊ est quando vnum os separatur ab alio sepatioe integra. ¶ Secunda est torsio: ⁊ est quando separatio non est integra. ¶ Tertia est gamau: ⁊ est extorsio ligamenti iuncture. ¶ Quarta est elongatio ligamēti: scilicet quando elongatur ⁊ non extorquetur: ⁊ hoc fit ab hūoribus viscosis faciētibus in iuncturis.

Cura contusionis ⁊ attritionis:

IN contusionis et attritionis cura: quinqꝫ habemus intentiones. ¶ Prima est corpus purgare. ¶ Secunda est dolorem remouere. ¶ Tertia est sanguinem mortuum ⁊ contusum carminare. Quarta est locum consolidare. ¶ Quinta ē accidentia corrigere: ⁊ alias dispositiones secum complicatas remouere. ¶ Prima intentio completur cum flebotomia partis opposite: licet sit corpus mundū: eo quia licet corpus sit mundum semp ad locuꝫ doloris concurrit materia: quia sanguis ⁊ spirit' qui nō regulantur a natura: vt ergo diuertatur ille cursus facimus flebotomiā deinde purgamus eum cum medicina solutiua secundum necessitatem humorum peccantiū: quia hoc debemus videre per urinam ⁊ ex colore corporis ⁊ illud euacuare. ¶ Dicta eius sit ut dictum est in capitulo ꝺ apostematibus ⁊ dicetur in sequenti capitulo.

¶ Secūda intentio completur cuꝫ oleo ro. apponēdo ipsum circa locum. Et ut dicit Auic. sedetur dolor cum medicina faciēte saniem: quia hoc nō esset uerum: sed sub hac intentione quia ista temperate resoluunt ⁊ poros aperiunt. ¶ Et nota bñ ꝙ vna medicina potest habere plures uirtutes: ⁊ ideo dico ꝙ sub pluribus intētionibus potest apponi medicina in loco vnde ergo medicine maturatiue non ponuntur semper: quia generarēt saniem: sed dolorem mitigant modo predicto. Aliud quod remouet dolorem. ℞. terbentine lote ⁊ vitella duo ouorum ⁊ ponantur super locuꝫ: ¶ Aliud ad idem. ℞. camomille: melliloti: farie seminis lini: farine frumenti. añ. ℥. i. ⁊ buliant in decoctione maluarum: ⁊ cum maluis fiat emplastrum. ¶ Aliud ad idem. Recipe farine seminis lini fenugreci. añ. ℥. i. maluarum. ·M·. i. altee trite quantum uis: ex omnibus istis fiat emplastrum cum oleo de camo. ¶ Aliud Bruni. ℞. farine tritici ⁊ cum oleo ⁊ aqua buliat vsque ad spissitudinem: subtiliat eniꝫ ipsum sanguinem ⁊ dilatat poros ⁊ dolorem mitigat. ¶ Tertia intentio est que est sanguinem mortuum carminare: ⁊ contusum completur cum medicinis carminantibus ⁊ resoluētibus ipsum sanguinem: ⁊ quia tamē predicte que mitigant dolorem hoc faciūt incōplete ideo aliquas formas ponam ⁊ fortiores. ¶ Din' tamen uoluit hoc ualere. ℞. foliorum maluaruꝫ ⁊ absintbij ⁊ buliant in aqua: deinde complexa terantur: ⁊ postea cum sua decoctōne ⁊ farina frumenti ⁊ semis lini ⁊ fenugreci ⁊ foliorum camo. ⁊ parum furfuris in cazola bulliant: ⁊ fiat emplastrum cum oleo de camo. ¶ Aliud ad idem. ℞. camoille farine ordei furfuris. añ. ℥. ij. ysopi huide. ℥. i. s. calamenti pulverizati. ℥. s. ⁊ fiat medicamē cum oleo ⁊ parū aceti. ¶ Aliud magistri Thome de argent. ℞. altee. ·M·. i. farine semis lini camomille fenugreci. añ. ℥. s. ⁊ fiat per hunc modū qꝫ in decoctione altee ponatur illa farina ⁊ oleum cōmune ⁊ parum axungie ⁊ croci. ⁊ fac emplastꝝ ¶ Ysaac dixit ꝙ nobilie cū sappa emplastrate de per se dolorem tollunt ⁊ consolidant locum. ¶ Gui. de va. dixit ꝙ si ex oleo de camo. ⁊ oleo ro. fiat cerotum ⁊ addatur cimini valet loco primo inuncto istis oleis. ¶ Fidelis dixit: sigilluꝫ sancte marie emplastratū scissuras curat extrinsecas. ¶ Aliud Gui: de ua: ℞. gladioli part. j. florum eius partes: iij. radicum cenrauree partes. v. mellis aceti quantum sufficit: ⁊ fiat vnguentum: possunt ēt bulire in simul. ¶ Quarta intentio que est locuꝫ consolidare completur nec plus nec minus sicut in aliis ulceribus: quia debes saniem abstergere uel exiccare secundum necessitatem: ⁊ recurre ꝓ isto ad capitulum de medicinis cicatrizantibus. ¶ Unū tamen vnguentum generans carneꝫ ⁊ abstergens pono. ℞. sepi vaccini lib. s. olei ro. ℥. iiij. cere. ℥. ij. yreos ro. siccaꝝ. añ. ℥. ij. thur. sarcocolle. añ. ℥. ii. ⁊ fiat vnguentum. ¶ Quinta intentō que est accidentia corrigere que accidunt contusioni sic completur. ¶ Et primo quia contusio aliquotiens est magna ⁊ profunda ⁊ sanguis uel alia materia non potest bene trahi. ¶ Ideo dicit Auicēna ꝙ in hoc casu debes facere ultra flebotomiā scarificationem: facta etiam purificatione uel purgatione secundum necessitatem humoruꝫ paret tūc ⁊ apponere etiam uentosas: ut ipsemet dicit hoc toto completo apponas emplastra superius dicta quia uel sanguis soluitur a uirtute vna cum istis medicinis: ⁊ tunc bonum erit. ¶ Aut illic aggregabitur materia ⁊ faciet apostemationeꝫ: ⁊ aperias modis dictis superius ⁊ locum consolides vt ēt dictum est. ¶ Secundum accidens: quia aliquando in contuso loco remanet duricies: ideo eā debemus remouere cum ceroto ysopi humide: vt habet ꝺscriptio a Mesue: ⁊ est ista ℞ta. ℞. olei yreos ⁊ si non reperiatur loco eius accipe olei de lilio. ℥. iij. ysopi humide. ℥. ii. terbētine cere citrie añ. ℥. xij. ⁊ fiat cerotum. ¶ Aliud cerotū ysopi humide. ℞. cere citrine olei camo. olei de yreos uł de lilio. ℥. vj. mastic. ℥. i. spice. ℥. ii. s. croci. ℥. i. s. terbentine. ℥. i. rasine. ℥. s. isopi humide. ℥. i: ⁊ fiat cerotum. Et nota ꝙ ista descriptio est ualde bōa ⁊ ualet ad duriciem ⁊ nodositatem neruorum. ¶ Tertium accidens est quia aliquādo causat' intrīseca ⁊ not. competet medicina: vt sanguis contusus remoueatur ⁊ locus consolidetur factis vulnerib' ista ualēt. ℞. bdelii idici. ℥. ii. sirupi simplicis aceti. ℥. ii. ⁊ fiat mixtio: ⁊ sumat infirmus mane ⁊ sero. Et dixit Serapio: bdeliuꝫ in contusione multum ualet. ¶ Aliud ad idem. ℞. mumie.

ʒ.i.ꝛ sumat.ʒ.ii:sirupi acetosi ¶ Aliud quod con
solidet interius ꝛ sanguinem coagulatū dissoluit
℞.costi.ʒ.iij.centauree mīoris.ʒ.iiij. terre sigilla
te boli armeni.añ.ʒ.ii.oximellis simplicis: ꝛ fiat
mistio de qua infirmus debeat capere ter in die
scilicet mane ꝛ sero ꝛ in meridie: ꝛ quantitas est
ʒ.i.uel.ʒ.cum aqua pluuiali uel vino stiptico.
¶ Aliud ad idem sanguinē stringit.℞ aquā macre
quia bulituram eius ꝛ multum stringit: vt ponit
Serapio in capitulo ꝓprio:ꝛ etiam ualet urci no
ui ¶ Et Auic.in capitulo de essere: postq̄ uisum
est ꝛ scitum est ea que stringunt ꝛ dissoluunt san
guinem ¶ Restat uidere ea que sigillant locū in
trinsecum ulceratum ¶ Est autē hoc. ℞.ipoqui
stidos terre sigillate acacie.añ.ʒ.s.decoctōnis su
mac aque ro.añ.ʒ.ii. mellis ro. collati.ʒ.s. sirupi
acetosi simplicis: ꝛ bibat mane ꝛ sero quantū.ʒ.
iii.sunt ¶ Aliud ad idem. ℞.semis arnaglose se.
ro.semis maluarū bismalue altee.añ. ʒ.ij. terre si
gillate boli ar.añ.ʒ.i.mellis dispūati ʒ.vi.ꝛ fiat
emplastrum ¶ Et nota si cōtusio fuerit in stricto
ista ualent. Si uero non: ista nō debent dari qꝛ
frustra darentur:ut patet consideranti bene ¶ In
uenio modo simplicia aliquorum doctorum ex
quibus poteris per te facere composita ¶ Alchi.
dixit.radix aristol' rotūde ꝛ bibita ualet itrīsecis
conquassationibus que fiunt in interioribus: et
ꝓprietatem habet sedandi ꝛ rupturis intrinsecis
ꝛ vulneribus. Serapio dixit:mumia confert fra
cturis ꝛ conquassationibus que fiunt in interio
ribus ꝛ exterioribus: ꝛ proprietatē habet sedādi
dolorē qui fit in fracturis quādo sumunt ī potu
aut linitur cum ea ¶ Et Mesue dixit:reubarbarū
sanat rupturas intrinsecas ꝛ habet hoc a ꝓprieta
te sue substantie linitur ꝛ bibitur ¶ Succus sur
friti idest consolide minoris cū oximelle bibitus
intrinsecis cōquassationibus confert. ¶ Betoica
ad idem ualet quando ex foliis eius bibitur.ʒ.i.
cum idromelle: ꝛ conquassationibus capitis cū
uino est bona ¶ Confert etiam psilium conquas
satum cum oleo imposit' nouis attritionibus.
¶ Succus radicis gentiane confert contusionibus
neruorum que in membris intrinsecis accidunt.
¶ Origanus etiam in potu sumptus ualet ꝯquas
sationi uentris:ꝛ cum polenta extinsecis ¶ Fidel'
dixit:si caput capre cū pilis decoquitur cū aqua
ꝛ bibantur omnia interiora cōsolidant: ꝛ intesti
na etiam incisa ¶ Aliud qd̄ ualet. ℞.reubarbari
ʒ.i.mumie.ʒ.ii.rubee tinctor.ʒ.s. bibatur de hoc
puluere.ʒ.s.cū uino stiptico odorifero ¶ Et nō
q̄ hanc receptam ponam inferius loco pillularū
quia in sequenti capitulo ¶ Et nota bene q̄ ī ca
su ꝛ offensione sanguis transit ad partes intrinse
cas ratione cuiusdam contusionis uel incisionis
ideo in casu ꝛ offensione ualent que dicta sunt:ꝛ
ideo de his in capitulo de casu ꝛ offensione men
tionem non faciam ¶ Quartum accidens est qꝛ
in contusioe accidit dissolutio vel fractura:ꝛ tūc
in hoc casu oportet ligare locum stellis: et stelle
debent inungi cum oleo resolutiuo: sicut ē oleū
de aneto ꝛ de camo: ꝛ sic de aliis. Et si necesse
fuerit q̄ ascella transeat super partem contusam
tunc incide stellam in parte ista vt medicamē su
per partem contusam possit apponi ¶ Embroce
fiant cum decoctione camo:fenugreci semis lini
ꝛ similibus ¶ Quintum accidens est quia in cō
tusione casu ꝛ offensione locus remanet denigra
tus: ideo medicine iste remouent nigredinē. ℞.
parum croci ꝛ misce cum aqua calida :vt virtus
inde egrediatur : ꝛ in hac aqua confice farinā or
dei ꝛ coque usque ad spissitudinem : deinde mi
sce ibi paruū pulueris arsenici citrini. et ponatur
super locum: ꝛ hoc secundum Dinum ¶ Aliud
expertum ad idem. ℞.cere.ʒ.i.olei camomillar.
ʒ.iii.succi maiorane.ʒ.i.arsenici citrini triti ꝛ cri
belati per pannum.ʒ.ii. cera cum succo ꝛ oleo li
quefiat:deinde addatur arsenicum ¶ Et nota q̄
ista ualent in linitis faciei ex percussione:ꝛ ualēt
in aliis locis :

¶ Capl'm secundū de casu ꝛ offensiōe.

CAsus ꝛ offensio vt
dicit Auic. ledunt ꝛ impediunt corpo
ra cum contusione ꝛ attritione: ꝛ quan
doq̄ cum attritione ꝛ fractura. Et casus ꝛ offen
sio differunt sicut proprium a cōmuni: ꝛ differūt
etiam in hoc quia casus ē quando quis cadit uel
percutitur ad terram ¶ Offensio est quando quis
percutitur ab aliena re exterius sicut caput:uel ab
aliqua alia re obuiante ipsi ¶ Ad casum autem ꝛ
offensionem sequuntur multa mala accidentia et
incommoda:ut dicit Auic. ¶ Sequitur aliquan
do īcisio lacerti cordis ꝛ stomachi ex quibꝰ mo
ritur statim: ꝛ insequuntur nocumenta: egestioni
ꝛ urine ꝛ uomitus atq̄ sanguinis fluxus ¶ Stri
ctura anhelitus ꝛ abscisio uocis et loquele : que
omnia sunt mala ꝛ timorosa propter solutionem
continuitatis neruorum panniculorum atq̄ uena
rum:ꝛ propter nocumēta que membris principa
libus ꝛ aliis membris necessariis cōmunicantur
¶ Et dixit ulterius: q̄ quanto corpus est maius
tanto timor est maior:ꝛ quanto est minus timor
est minor.ꝛ ratio est in promptu vt uidetur ¶ In
curatione ergo ista quinque intentiones requirū
tur ¶ Prima est uitam seruare uel ordinare. Se
cunda est materiā ne fluat diuertere ꝛ euacuare.
¶ Tertia est locū lesum defendere ne aposteme
tur:ꝛ fluxū sanguinis restringere si fuerit. Quar
ta intentio est materiā fluxam carminare ꝛ resol
uere. Quinta est accidentia sequentia corrigere.
¶ Prima intentio que est uitam ordinare com
pletur cū dieta tenui ꝛ sobria carnes diminuen
do:ut dicit Auic. immo in prima die non come
dat ꝛ parū in secundo ꝛ tertio.ꝛ hec dieta sit sub
tilis donec ab apostemate securus sis:ꝛ postea in
grossetur ꝛ comedat cicera ꝛ ribes ad hoc ut in
teriora firmentur : et cum totaliter sis securus ab
apostemate utatur dieta bona ꝛ magis lata ꝛ uta
tur bonis carnibus ¶ Secunda intentio que est
materiam diuertere ne fluat et euacuare sic com
pletur : fiat flebotomia vt opus est:ꝛ vēter liniat

cum cassia vel electuario eius: et linitur etiam cum clisteribus. ¶ Rasis et Mesue: reubarbarum cum sirupo acetoso in hoc obtinet principatum: et hoc dicunt in capitulo de reubarbaro: licet Mesue det eum aliter. ¶ Aliud solutiuum. ℞. medulle cassiefis. ℥.v. reubarbari. ʒ.i.ß. triturentur et fiat mixtio cum decoctione cetrach politricorum epathice absinthii cortic radicis eupathorii mente citoniorum: et detur in aurora. ¶ Tertia intentio que est locum defendere ne apostemetur: et fluxum sanguinis restringere cum istis completur. ¶ ℞. boli armeni mumie terre sigillate. ana ℥.i. fiat puluis de quo sumat. ʒ.i. cum aqua plantaginis usque ad quinque uel septem dies: et restringit sanguinem et apostemationem prohibet. ¶ Aliud Rasis omnia loco inunge cum oleo rosato uel de mirto et de super asperge mirtillos pulverizatos hoc modo dicta ualet ad prohibendum apostemationem: ista que sequuntur ualent in uena fracta in qua spiratur sanguis vel aliquo modo egreditur. ¶ ℞. mumie. ʒ.i. cum vino vel oleo sambazino bibatur: et quando oleum illud non reperiatur bibatur cum vino. ¶ Aliud quod stringit sanguinem. ℞. seminis iusquiami albi et detur cum aqua mellis. ¶ Aliud ad idem. ℞. centauree. ʒ.i. terre sigillate. ʒ.ii. sirupi acetosi. ʒ.iiii. fiat mixtio: de qua mixtura bibatur stomaco ieiuno mane et sero. ¶ Aliud quod oppilat et sanguinem stringit et fluxum resoluit. ℞. sarcocolle. ℈.ii. arsenici triti et cribelati per pannum. ℈.i. bdelii. ʒ.i. costi boli armeni terre sigillate. ana ʒ.i. succi uirge pastoris uel aque eius. ʒ.ii. vel aque plantaginis. ʒ.iii. sirupi simplicis acetosi. ℥.viij. succi centauree maioris. ℥.i. omnia ista simul misceantur et detur mane et sero. ¶ Quarta intentio que est materiam resoluere et carminare: completur cum carminantibus et resoluentibus sanguinem existentem in loco: et dissoluentem ipsum existentem in stomacho vel alio loco: valet etiam hoc faciens ad coagulationem sanguinis in stomacho et in ventre: etiam euacuat ipsum. ℞. reubarbari. ʒ.i. mumie ad pondus duorum granorum ordei rubee tinctorum grana iiij. et formentur pillule cum bono vino albo: de quibus sumat patiens quantum potest in uice. ¶ Aliud medicamen ut predictum. ℞. boli armeni. ʒ.i. auripigmenti. ℈.i.ß. sumat scropulos. ii. et fiat mixtio cum. ℥.ii. vini et cum aqua plantaginis: cuius quantitas sit. ℥.iii. et bibatur stomacho vacuo mane et sero. ¶ Aliud ad idem mirabile. ℞. sarcocolle albe. ℥.i. rubee tinctorum scropulos: ii. aque plantaginis vini decoctionis masticis. ana lib. ß. mellis. ℥.iii. omnia simul misceantur: prius pulverizatis pulverizandis: et detur mane et sero ante prandium et cenam per horas quattuor uel tres. ¶ Si sanguis fuerit congelatus post principium. ℞. reubarbari costi radicum rubee centauree aristolog. ana ℥.i. et fiat puluis de quo administretur. ʒ.i. quolibet mane per nouem dies cum. ℥.i. sirupi acetosi cum aqua morsi galine et tantundem consolide maioris. ¶ Bin. de va. dixit quod morsus galine in hoc habet magnam proprietatem. ¶ Almericus de alesto pro ista intentione componit hoc. ℞. vini in quo buliat mel et radix iari et cauda equina: et detur parum cum vadit dormitum suadendo ei dicit ipse totam materiam euacuat. ¶ Medicine que conueniunt ad extra sunt iste: et primo de simplicibus loquar demum de compositis: valebunt ista conquassationibus carnosis et musculosis. ¶ Emplastrum factum ex radice enule cum foliis eius: confert attritionibus lacertorum. ¶ Et Bartholomeus dixit: quod enula siluestris coquatur in vino. ¶ Auic. dixit: si cauda equina emplastretur et ponatur vbi contusio sit in medio lacertorum confert. ¶ Bartho. dixit contusio recens confert etiam contusionibus iam dictis. ¶ Altea super posita: dixit etiam stercus porci siccum et bibitum cum aceto confert conquassationibus lacertorum bibitum cum aqua achacie. ¶ Galbanum etiam bibitum cum vino uel saba valet conquassationi. ¶ Et Serapio dixit: quod valet ad casum. ¶ Et secundum Auicen. ossa imbibita uel inuoluta in cera. conferunt attritionibus neruorum vel lacertorum. ¶ Serapio dixit quando semen roris marini teritur et misceatur cum farina lolii et aceto et fit emplastrum. ¶ Et Diascor. dixit solum de semine eius. ¶ Et Barthol. dixit quod semen eius mixtum cum farina ordei et aceto valet. ¶ Dixit etiam maiorana misceatur cum aceto et ponatur super torsiones neruorum et attritiones lacertorum. ¶ Et Bartholo. dixit quod sola maiorana confert apposita. ¶ Dixit iterum Serapio: quando radix iris siluestris bibitur confert etiam et est species acori. ¶ Et dixit: quando semen abrotani coquitur in aqua vel crudum in aqua infunditur et bibitur aqua illa: confert attritioni lacertorum et liuori. ¶ Diascor. abrotanum cum bethonica conquassationibus paraliticis cocta et sciaticis etiam data in potu est presidium: Composita modo ponuntur. Et primo dicit Auicen. ℞. pannum de lino nouum qui nunquam fuerit ablutus: et capias tantam quantitatem quod possis extimare quod capiat totum corpus infirmi: et talis pannus bulliat in aceto per horam vnam: deinde reuoluatur infirmus in eo calido quantum plus potest sufferre: et fit per vnam diem integram et ualet. ¶ Aliud magistri Thome de argento. ℞. stercoris bouis quantitatem quam vis vt ipsum totum possit impastari et fac bulire cum vino et tertia parte aceti. Et cum bulierit impastes eum et dimittatur sic usque ad diem integram: et fiat usque ad quartum diem eodem modo: et expertum est. Si attritio sit in capitibus musculorum velent ista. Et primo dixit Serapio: quando bibitur decoctio cuiuslibet calamenti: confert conquassationi carnis et musculorum et summitati eorum. ¶ Et iterum decoctio origani in cibis est conueniens. ¶ Et iterum dixit scordeon siccum et bibitum cum. ʒ.i.ß. oximellis confert. Et iterum serpillus bibitus roris confert in aqua: et super posita concussionibus et attritionibus neruorum et lacertorum in medio extremitatibus eorum. ¶ Et iterum dixit: quando sal miscetur cum farina

ordei ꝛ mellis: confert torsioni nervorum ꝛ attritioni eorum ꝛ lacertorum ❡ Bui. de va. dixit. si ex sale sulfure tollatur. añ. et ex melle quantum omnia: ꝛ ad invicem coquatur et super ponatur attritionibus factis per casum vel percussionem in lacertis vel nervis confert ❡ Serapio dixit: radix aristol'ro. cum aqua bibita: plus omni medicina valet ❡ Aliud quod confert im iuncturis et gaman et removet dolorem: et valet in fracturis ossium ꝛ firmat ꝛ facit eas fortes. ℞. radicum altee. ℳ.i. mirre masticis. añ. ℥.i. corticis radicum granatorum. Aliud ad incarnationem ꝛ resolutionem membri. ℞. alveoꝝ apum. ℥.i. sarcocolle. ℥.ii. farine robelie ℥.ii.ß. acacie. ℥.ß. aloes ℥.i. bdelii. ℥.iii. ꝛ fiat vnguentum cum ovo recēti toto cum albumine ꝛ vitello ❡ Evaporatorius Avicen. ℞. foliorum cipressi. ℳ.ii. decoquātur cum sambuco: et quia est arbor que reperitur in partibus istis accipitur flos tamarisci. ℳ.i.ß. et fiat decoctio cum lacte acetoso vel aqua: et fiat evaporatio vel balneatio loco leso ❡ Quinta intentio est corrigere accidentia: et quia primo accidunt glandule: ideo duricies glandularum curetur: vt dictum est superius ❡ Et quia accidit dislocatio in fractura: reducantur ossa dislocata et fracta ꝛ restaurentur: vt dicit Avicen. locis propriis: et de hoc non dico plus: quia sermo in hoc non est meus. Medicamen valens per optime in dislocatione ꝛ fractura ossium: quia cito consolidat fracturam et fortem efficit: et dislocationem firmat cito: et contorsionem parvam et gamau: et est expertum multi iuvamenti. ℞. acacie. ℥.ß. aloes. ℥.i. boli armēi fecis apum sumach farine robelie gipsi extincti calcis extincte risi cōtriti oīum. añ. ℥.ß. ꝛ fiat vnguētū cū albumīe ovi.

❡ Cap'lm 5m. de cōtusiōe q̄ accidit spāl'r ī vētre.

Cvrꝫ autem Avicē. supra fecit mentionem offensionis cuiuslibet partis: modo facit mentōnem de contusione que accidit specialiter in ventre capiendo ventrem pro spacio quod est a furcula pectoris usque ad pectinem ❡ Et in hac cura habentur tres intentiones ❡ Prima est ventrem linire ❡ Secunda est vitam ordinare. Tertia localia apponere ❡ Prima intentio completur cum linitivis: quia cum electuario cassie vel cassia vel clisteri linitivo. Aliud ēt A. ℞. succi solatri succi ēdivie succi arnaglosse. añ. ℥.ß. medulle cassie. ℥.j. et fiat mixtio: et sumatur in aurora: fiat etiaꝫ flebotomia si fuerit opus secūdum canones dictos pluries ❡ Secunda intentio completur cum cibariis linitivis infrigidativis et incarnativis per hunc modum. ℞. volubilis. ℳ.i. arnoglosse laureole. añ. ℳ.ß. et decoquatur cum carnibus pinguibus vel cum oleo et comedat mane et sero. Aliud ad idem ex intentione Avic]. ℞. atriplicis blite spinachiaꝝ. añ. ℳ.ß. arnoglosse. ℳ.i. malue mercurialis uiolarie. añ. ℳ.i. coquanẗ vt ꝑus ꝛ utatur ut dictuꝫ est: ista omnia dentur hora comestionis ❡ Ad idem secundum Avic]. ℞. psilij triti. ℥.ß. lacce charabe. añ. ℥.ß. croci pondus granoꝝ trium: dosis sit. ℥.ii. ꝛ detur cum aqua calida ❡ Aliud Avic]. ꝛ sunt trocisci. ℞. charabe. ℥. xvi. melliloti. rof. añ. ℥. v. acacie ablute. ℥.i. spice inde. ℥. vj. mellilot. ℥. iiii. boliarmēi. ℥. vii. croci. ℥. vi. nucis cipressi cuꝫ aqua arnoglosse: fiant trocisci in quantitate. ℥.i. ꝛ detur omni die. cum aqua arnoglosse: hoc autem competit post principiuꝫ: ut patet ex receptis ❡ Tertia intentio cōmpletur cum localibus dictis in p̄cedēti capitulo illic recurre.

❡ Capitulum quartum de cura flagellati.

Cvra flagellati parū differt a cura cōtusionis casus ꝛ offensionis: nisi quia aliqua appropriant flagellatis plusq̄ꝫ contusioni vel offensioni ꝛ casui: vt videẗ velle Avic]. Hec autem cura completur tribus intentionibus. ❡ Prima intentio completur cum flebotomia secunduꝫ necessitatem: ꝛ liniatur venter ut oportet ❡ Secunda intentio completur cum dieta: ut dictum est in capitulo de casu ꝛ offensione ❡ Tertia intentio cōpletur cum resolventibus ꝛ carminantibus sanguinem illic contusuꝫ. ❡ Nota q᷑ iste medicine que dicte sunt in cap'lo de casu ꝛ offensiōe possunt assumi si fuerit opus de appropriatis: tamē pono receptam hoc competit de mente Avic]. ꝛ sumitur p os. ℞. boli ar. ℥.i. reubarbari. ℈.i. ʒinʒiber]. ℥.i. pulverizenẗ ꝛ detur. ℥.i. cum aqua calida ❡ Aliud ad idem. ℞. pe. reubarbari. ℥. iii. ʒinʒiber]. ℥. iii. ꝛ misceāẗ ꝛ deẗ mane ℥.i cuꝫ aqua ❡ Et nota bene q᷑ ista evacuant sanguinem coagulatum dissolvendo ipsum et cum hoc faciunt ventrem lubricum ꝛ conferunt casui ꝛ percussioni ꝛ sanguinem stringūt ꝛ sanant scissuras intrinsecas: super locum autem apponantur que dicta sunt in capitulo ꝺ casu ꝛ offensione vētris ❡ Alique tamen recepte appropriate hic ponuntur. Avic]. ꝛ Aliabas in isto conveniunt. ℞. pellem arietis calidam sicut excoriatur ab ariete sup ipsam totam pulverizetur sal tritum subtilissime: quātitat] ē. ℥.i. nasturcii subtilissime triti ℥. ß. ꝛ invoIvatur patiens in eam ❡ Aliud quod mitigat dolorem ꝛ sanguinem resolvit ꝛ ponitur super locum. ℞. dialtee. ℥.i. boli armēi. ℥.ß. olei mirtini: olei camomille. anet] ro. añ. ℥.ß. pulveris mirtillorum. ℥.i. cere: ℥. iiii. dissolvatur cera cum aliis ꝛ addatur dialtea ꝛ pulvis: ꝛ fiat inunctio in loco calido ❡ Aliqui sepeliunt ipsum in furno ꝛ sudādo iuvatur ❡ Aliud vnguentum Guidonis. ℞. cere: ℥. iii. rasine. ℥.i. terbentine. ℥. viii. olei cōmuīs lib. ii. thuris fenugreci. añ. ℥.ß. de quo inungatur ante prandium ꝛ ante cenam omni die ❡ Dicunt tamen aliqui ut magister Thomas: q᷑ primo fiat balneum cum decoctione camo. aneti calamenti rof. pulegii ꝛ facto balneo ❡ Aliud resolvēs sanguinē cōfortans locū. ℞. draganti croci. añ. ℥.ß. olei camo. ℥.ii. cere. ℥.ß. ꝛ fiat vnguentū ❡ Si aūt

locus esset confractus ualde ponatur super locũ faba decocta cum oximelle et parum croci quia crocus in hoc maximam vim habet ꝛ matecro ceon descriptione Nicolai multũ valet.

¶ Capitulum.v.de gamau ꝛ contu₂sione.

De gamau ꝛ contur siõe satis dictũ ẽ in p₂io ca. huius tractatus q̃re qd sit ñ recapitl'o. In curatione ista cõpetunt que dicentur modo quia remouent dolorem ꝛ firmant iuncturam ꝛ resoluunt humores fixos. ¶ Emplastrum expertum. ℞. squinanti.ʒ.v.olei ro.balaustiarũ gallaruꝫ cipressi añ ʒ.v.farine cicercule.ʒ.ij. mellis.ʒ.iij. croci modici albumẽ duorũ ouorũ vini quantuꝫ sufficit.et fiat emplastrum ꝛ calidum superpõatur in loco ¶ Aliud ad idem. ℞. foliorum cipressi foliorum mirtillorum foliorum salicis foliorum vlmi foliorum tamarisci.añ.M.i.coquantur omnia ꝛ exprimantur:et cum tali expressione tale fiat emplastruꝫ hoc modo. ℞.farine volatilis molendini.ʒ.ii.farine orobi ꝛ cicercule.añ.ʒ.v. ꝛ bu liant usq₃ ad spissitudinem ¶ Aliud ad contorsionem ꝛ indurat restauratam et dislocatione n reductam confirmat. ℞. radicis maluauisci.ʒ.iiii. ꝛ corticis radicꝭ mali granati siluestris farine robelie.añ.ʒ.x.accacie.ʒ.viii.semis lini.ʒ.xx.linian tur cum albumine oui si fuerit apostema ꝛ ponatˀ super locum:est enim bonum ¶ Et si non vis facere totam receptam:fac medietatem vel quartaꝫ partem ¶ Aliud ad predicta quãdo sunt reducta et sunt cum calido paruo apostematis. ℞.corticꝭ radicum granatorum siluestrium balaustiarum accacie.añ.ꝛ fiat amplastrum cum albumine oui ¶ Et nota ꝙ in gamau debes facere flebotomiã ꝛ in contorsione: ꝛ etiam soluere ventrem secundum necessitateꝫ patientis:deinde si fuerit dolor mitigare debes cum rebus resoluentibus lenibꝰ ꝛ molitiuis dictis in capitulo de mitigantibꝰ dolorem: hoc toto completo procedas cum imediate dictis: quia cum stipticis: quia illa sunt que confortant ꝛ stringunt iuncturam ꝛ faciunt eam redire ad statũ suũ: et propter hoc errant illi q ꝓcedũt cũ huĩdis ꝛ solutis molitis remoto dolõe etiã hoc ualet. ℞.olei ro.olei mirtini.añ.ʒ.v.ꝛ cũ albuĩe ouoꝝ cõquassentˀ ꝛ inungatˀ locus:deinde aspgatˀ desup puluis dactilloꝝ mirtilloꝝ vl' sil'iũ deinde ligetur locus.

Excoriatio vt dicit Auicꝭ.ẽ corruptio q̃ accidit in supficie cutis ꝑ laboriosuꝫ tactũ ¶ Est aũt hec excoriatio aliqñ cũ apãte uel malã ꝯpl'one:dbes sanare apã isto mõ. ℞.puluerꝭ ro. farie ordei.añ. ʒ.i.arnoglosse.M.i. ꝛ buliãt ꝛ cũ oleo ro.ĩcorporentˀ ꝛ fiat empl'm: ꝛ etiã alia fria ꝯpetũt sub hac forma ꝑ mõ sufficit. Et eodẽ mõ debes curare malã ꝯpl'onẽ ca'am: deinde ꝓsequere hoc facto ut dicit Auicꝭ.ꝛ mõ dicitˀ ¶ Si excoriatio fuerit sinẽ apãte aut ipa cutis erit tota sepata aut nõ sed erit pendẽs:tũc suatˀ ꝛ ĩcarnetˀ mõ dicto de ulceribus ¶ Si aũt tota fuerit remota usq₃ ad carnem: cõsueui p₂io ponere albumẽ oui ꝛ cũ oleo ro. et facere stuppatꝭ ꝯquassatꝭ.deĩde appono sup locũ hec enĩ stuppata remouet malã ꝯpl'onẽ ꝛ ꝓhibet apã. Ungᵐ albũ vꝫ in hoc. ℞.cere albe.ʒ.i. olei ro.ʒ.iii.dissoluatˀ cera ꝛ oleũ simul:qbus dissolutis ꝛ q̃si frãtis addatˀ cerusa puluerizata ꝛ albuñ oui ꝛ sẽp ducatˀ ¶ Aliud. ℞. armoiaci ceruse.añ. ʒ.i. olei mirti olei ꝺ lilio. añ.ʒ.ii. ꝛ pᵒ dissoluatˀ armoniacũ cũ vino ¶ Aliud vngᵐ mirabile. ℞. mirre litargirii q̃ntũ uis ꝛ dissoluatˀ cũ uino ꝛ sil' buliat ꝛ fiat sicut vnguẽtũ: Aliõ qõ vꝫ in fractꝭ q̃ accidit itra cossas rõe ambulatiõis. ℞.boli arterre sigꝭ.añ.ʒ:i.sepi caprini olei uiol'.añ.ʒ.ii.cere ʒ.v. mucilagis psilii se.arnoglosse. añ:ʒ.i. et fiat vnguentũ ¶ Aliud qñ ẽ magna excoriatio. ℞.sarcocolle ỹnicꝭ corticꝭ cipssi.añ.ʒ.i. olei mirtini.ʒ. iii.ꝛ fiat vnguẽtũ. In simplicibꝰ ualẽt ista:carta cõbusta ꝛ cucurbita adusta sicca:qꝛ iste mirabil'r siccãt:vltra ista ualet vnguẽtũ ꝺ litargirio positũ supius ĩ tractatu de apãtibus:ꝛ spãl'r si fuerit excoriatio ĩ cruribꝰ ¶ Si aũt fuerit ĩ alio loco:competũt alia dicta ĩ ca. de medicis sigillãtibus:ꝛ cõpetit vnguẽtũ de minio ẽt positũ in caᵒ.de fl'one. ¶ Et hoc totũ intelligitˀ remota cõpl'one:qꝛ remoueatˀ cũ stuppa ꝛ vnguẽto ro.in excoriatõe calciamẽti cõpetũt ista q̃ remouẽt malã cõpl'onez ꝛ vnguẽtũ de calce qua remota ualet pãnus lineus cõbustus ꝛ carta ꝯbusta ꝛ cucurbita cõbusta:qꝛ ista multũ exiccãt:ꝛ ĩ ea ut dicit Auicꝭ.ẽ fiducia. Et vernix cũ aq̃ multũ ualet ut dicũt aliq: ꝛ pulmo arietꝭ ꝛ pulmo vulpis multũ vꝫ:si ponatˀ sup calidus ꝛ ligetˀ: ꝛ ꝯuenientˀ ualẽt alie res singulares: ut pꝫ ab Auicꝭ. ꝛ vnguentũ albũ ꝛ vnguẽtũ de litargirio multũ vꝫ.

¶ Capl'm.vj.ꝺ pũctura ꝛ disruptõe.

Puncture est disruptio vicine ptis:sunt ab hoc ꝙ vnaq̃q₃ eaꝝ ẽ penetratõ corpis duri acuti ĩ corpore. Et pũctura ẽ pua in se qꝛ ex se curatˀ: licet ĩueniat cacochimũ corpus:uel obuiat corpi cacochimo. Si aũt pũctura trãsiret usq₃ ad carnem ꝛ ĩbbiceretˀ: tẽ fortassis bñ accidit apã ꝛ dolor:ꝛ hᵒ si pũctura illa obuiat carni male ꝛ etiã corpi cacochimo:ꝛ cognosces hoc ex colõe eiꝰ valde malo ꝛ tũc ĩ istis sedes dolorẽ q̃tũ tibi possibile ẽ:ꝛ ꝓhibeas apãtionẽ:ut pluries tibi dictũ ẽ. Hoc declarato dico ꝙ extractio istaruꝫ sagittaꝝ q̃nq₃ fit cũ instrumẽtis ꝯtinẽtibꝰ rẽ quã extrahũt: ꝛ q̃nq₃ fit cũ ĩpressiõe:ꝛ q̃nq₃ cũ ꝓprietate medicinaꝝ. ¶ Sagitte pᵒ. extrahũtˀ cũ tenaculis hñtibꝰ dẽtes ut luna.vt Albucaꝭ describit:ꝛ tũc trahitˀ tractiõe q̃ ẽ ꝫ lõgitudinẽ:ꝛ tũc ꝶ dꝫ mouẽri huc ꝛ illuc ne aliqd frangatˀ: ꝛ multotiẽs ẽ necesse ꝙ dimittatˀ res fixa ꝑ multos dies: ut caro q̃ ẽ circa locuꝫ putrefiat. Et tũc ampliatˀ locᵒ ꝛ melius egreditur:

et iam dixerūt aliqui q sagitte sūt ex ligno aliq: ꝛ alique sunt ex arūdie ꝛ earū cuti: qꝛ cuspis eaꝛ ꝛ cum q̄ fit vulnus: aut est ex ere: aut ex ferro.

¶ Et ex eis sunt que hēnt vnā linguā: ꝛ aliq duas ꝛ iste uocant barbulate: ꝛ alique sunt que habent barbulas uel liguas retro. Quedā sunt que hn̄t exterius: ꝛ quedā que hēnt ante: et iste sagitte aut sunt fixe in carne: aut in osse: aut in mēbro pnci pali. ¶ Si fuerit fixe in carne tūc expellūtur per extractionē uel īpulsionē. p extractionē. s. quando erit fixa ī osse aut post ipm erit aliqd quod phi bet ipaꝫ expelli ad locū oppositū: sicut os neruus vena arteria: aut distātia magna p impulsionē ex pellitur quando nō est aliquid quod phibeat ba scissionē: qꝛ neqꝫ neruus neqꝫ os neqꝫ vena neqꝫ aliquid aliud. ¶ Sagitta que debet extrahi aut ē apparēs aut nō. ¶ Si ē apparens extrahamꝰ eam ut notū est. ¶ Si non ē apparens: tūc necesse est si est possibile ut vulneratus ponat se sicut erat qn̄ fuit vulneratus: ꝛ figit tunc sup sagittam: ꝛ si nō sit ei possibile: ꝛ tūc fiat expressio ꝛ ingsitio cuꝫ māibus: ꝛ tūc forte uenies ad notitiā eius ut tūc trahetur cū forficibus uel alio instrumēto cū qº sagitte extrahunt sicut cū trebello. Et ī pluribꝰ hoībus est necesse ut incidat caro qn̄qꝫ non pōt exire p locū per quē intrauit: tūc ex opposito ince dat ꝛ extrahat pꝑter impulsioneꝫ: ꝛ respicias ne incidas neruū uel arteriā cū impulsiōe. ¶ Et si fu erit ʒuʒi caudati: tūc oportet q ponat in cāna ne caro capiat a barbulis ꝛ īpellatur uel extrahatur fm quod uidebitur tibi. Quod si ucci hūerint ramos diuersos nō obediētes motui uel exitui: tūc necesse est ut fiat scissura si nō timueris d no cumēto alicuius mēbri: ꝛ tūc melius egredietur.

¶ Si aūt sagitta fuerit in osse fixa: tunc debemus ipsum os cauare ut ipsa sagitta egrediat: ꝛ respici as ne frangant pūcta eius in osse. ¶ Si aūt sagit ta fuerit in mēbro pncipali: tūc nō extrahemꝰ ip sam: qꝛ in cōtinenti morieē. Et si fuerit necesse ut extrahat: pnosticetur de morte: hoc facto mi tiges dolorē ut dictū est. ¶ Postqꝫ declaratū est qualiter sagitte extrahātur vel possint cū medici nis extrahi p impulsionē ꝛ p extractōnē. uidēdū ē mō quomodo exhant vel possint cum medici nis exhi. ¶ Prima ista exhūtur de mēte Auicen ℞. armoniaci. ʒ. i. radicis arūdinis. ʒ. ii. radicum affodiloꝛ. ʒ. s. oīa ista pistent ꝛ addatur mel quod sufficit. ¶ Aliud A. ℞. seminis iusquiami ʒ. i. cal cadis. ʒ. s. vitrioli albi. ʒ. s. farine ordei. ʒ. iii. et fi at mixtio. ¶ Aliud Auicē. ℞. ranam excorticataꝫ ꝛ caput lacerte cū immediate abscinditur ꝛ pistē tur adinuicē in mortario ꝛ ponant sup locū. Raꝫ rana ē mirabilis in exhendo ossa ꝛ caput lacerte exhendo ossa ꝛ spinas ꝛ illud idem facit quodli bet istoꝛ. ¶ Aliud ex dcīs Aui. ℞. aristol. radicl ce paꝛ narcisci radicis arūdinis. an̄. ʒ. i. coagulum le poris vel edi vel agni folioꝛ fici misceant oīa ꝛ fiat empl'm. ¶ Aliud educēs ferrū. ℞. lapidis magnetis ʒ. i. mell. ʒ. iii. ꝛ fiat mixtio coquendo mel prius ꝛ addat puluis magnetis ꝛ sup locum ponat. ¶ Aliud idē fortius. ℞. stercoris anseris ʒ. i. semis diptami. ʒ. s. succi sicle. ʒ. ii. polipodii. ʒ. i. s. lapidis magnetis. ʒ. v. et cum succo sicle et stercore fiat mixtio. ¶ Aliud Brun. ℞. radicis canne palmaꝛ ualeriane ꝛ pista ī mortario cum melle ꝛ pōe sup locū. ¶ Aliud q exhit sagittas mirabilit. ℞. cepus narcisci ꝛ pistent sic crude ꝛ bn̄ mundate deinde addat farina lolii ad quā titatem. ʒ. s. mellis ad quātitatem sufficientē ad incōporādū ꝛ ponatur sup locum. ¶ Aliud ad idē. ℞. folioꝛ rute diptāi. an̄. M. i. pistēt uiridel p optime ꝛ ponātur sup locū. Etsi folia nō inue niat uiridia capiant sicca trita ꝛ pernuiscantur cū melle ꝛ cepe narcisci donec incōporet ꝛ ponā tur sup locū. ¶ Aliud. ℞. succi ualeriane. ʒ. iii. ꝛ bibat patiens mane ieiunus ꝛ statim sentiet fer rum moueri in loco ꝛ si fuerit ꝑpe cutē exibit sta tim illa die uel nocte foras. ¶ Aliud. ℞. maiora ne recētis. M. i. radicis canne. M. s. capita lacer taꝛ uiridium. 4. ꝛ pista ea bn̄ statim cuꝫ abscin duntur succi folioꝛ sambuci. ʒ. iii. farine frumē ti purgate. ʒ. z. ꝛ fiat empl'm. ¶ Aliud dini in ex hendo ossa infixa ꝛ alia silia. ℞. fermenti mell. an̄. ʒ. vi. visci quercini. ʒ. iii. armoniaci dissoluti in aqua fenugreci. ʒ. z. al. ʒ. ii. olei antiq qᵐ suf i cit terātur oīa ꝛ fiat empl'm. Aliud ēt Dini. ℞. cepe lilii coctū in mellicrato medullam fermēti ꝛ mell. ꝛ asungiā veterē oīa simul incorporent ꝛ qn̄ vis q attrahat ferrum pone puluerē magne tis ꝛ pone in loco. Aliud Dini. ℞. armōiaci. ʒ. i. gladioli. ʒ. ii. galbani cere an̄. ʒ. s. olei antiqui. ʒ. ꝛ moliat galbanū in aceto ꝛ sup ponat. Aliud tho me. ℞. polipodii. M. i. ꝛ pistet p optime ꝛ cum asungia incorporet: ꝛ sup locū ponat. ¶ Medo pono simplicia dixerūt aliq q solamādria quan do cruda terit ꝛ sup ponitur trahit sagittas ꝛ oīa alia. Et idē facit stelio ē āt spēs lacerte. Fidelis dixit solus cortex fpentis trahit oīa fixa carni ꝛ cū asungaia idem facit. Alchi. dixit de anguil la qn̄ teritur ꝛ ponit sup locū extrahit spinas et oīa fixa ꝛ de anguilla marina dixit. Et quando fit empl'm de veteri non salita extrahit sagittaꝫ de pfundis locis a corpore. Dixit ēt fidel. fimꝰ anseris sup positus trahit ferrū ꝛ lignū. Auic. dixit ostracū extrahit spinas ꝛ astellas fixas sup posi tas. dicit ēt limacia purpura sup pōita exhit ossa ꝛ alia. Dixit ēt oēs sordicies exhūt furūclos ꝛ spinas. Rab. dixit cācer fluuial. sup positus tritꝰ exhit ferrū sagittaꝛ astellas ꝛ alia. Et Chiranꝰ ꝛ Cōstā. idē dicūt. Dixit ēt aristologia ro. exhit oīa qn̄ fit empl'm cū herba eius decocta. Et Al bertus dixit fel bouū cū melle mixtū trahit spi nas. Cōstā. dixit semē lolii si pistet spinam ꝛ li gnū mēbro fixū extrahit. Et Gui. de va. dix: q sit expimento q mirra sup posita omnia infixa corpori extrahit.

¶ Caᵐ septimū de cōbustione ignis.

S Ꝫ cōbūstioneꝫ ignis sequū tur doloꝛ ꝛ vesice: quia cal'itas ignea subito attrahit hūiditatē aquosā sub

cute q̃ nõ põt ab inspissata cute exire exterius remanet ibidem ꝛ facit vesicaȝ ꝛ inflãmationes aquosas ꝛ apãta mala. In curatione g° ista tres habes intẽtiones. Prima ẽ ꝓhibere vesicatiões Secunda est vesicas factas curare. ❡ Tertia ẽ excoriationẽ remouẽ. ❡ Prima intẽtio completur cũ frĩs valde domesticis ẽm hoc dixit Rab ℞. pãnos infusos in aq̃ ro. infrigidatos sup niuẽ vel alio mõ ꝛ sup pone. ❡ Et subdit ꝙ si apã fuerit magnũ fiat flo ia de pte opposita. Regimẽ eius sit frigidũ ꝛ cũ hoc subtilietꝰ ꝛ fiat euacuatio si sit necesse. Auicẽ. dixit ℞. olei ro. cũ vitell' ouoꝝ agitatis ꝛ sup ponatꝰ remouet dolorem.

❡ Aliud ad idẽ ℞. folioꝝ maluaꝝ i ob sorbe lẽtiũ añ. M. i. ꝛ coquatꝰ cũ aq̃ dulci ꝛ oleo ro: ꝛ fiat empl'm. Aliud Auicẽ. ℞. bolũ ar. cũ aceto ꝛ terrã sigillatã ꝛ litargirium ꝛ cerusam aquã solatri endiuie valet ad ꝓhibendum vesicas. Aliabas dixit ꝛ cõmedat aquã oliuaꝝ apponi. Theodoricus laudat totũ membꝝ lauari cum aceto Ga. dixit cerotũ de cera cũ oleo ro. lauato m'ltũ valet ꝛ ẽt in forma vnguẽti. ❡ Ro. dixit oleum laurinũ lauatũ sup locũ apponatꝰ ꝛ lardo cuȝ folus sambuci ꝛ valet sup posit. ❡ Et quattuor magistri. ℞. vnguẽti populeõis. ℥. ii. ꝛ cũ eis pmisce vitellũ oui ꝛ sup pone. valet ẽt infrigidãs bal'. ꝛ vnguẽtũ ro. ꝛ vnguentũ violatũ. ❡ Si aũt cũ istis nõ remoueatꝰ dolor ꝑcipiunt aliqui ꝙ appõatꝰ paꝝ oppii ꝛ dolor remouebitꝰ. Gui. dixit h° ualere. ℞. olei ro. ℥. iii. dissoluatꝰ cera i oleo ꝛ ponatꝰ ab igne ꝛ põatꝰ puluis ceruse q̃s^m sufficit ꝛ addantꝰ duo albuĩa ouoꝝ ꝛ incorporẽtur

❡ Aliud Gui. ℞. olei ro. ℥. iii. vnguẽti popu. ℥. z. albuia ouoꝝ. iii paꝝ cãphore ceruse lote. ℥. i. aq̃ ro. ℥. ii. ꝛ i corporẽtꝰ oĩa perfecte ꝛ pone in loco.

❡ Aliud exptũ magistri Thome. ℞. succi endiuie ℞ge pastoris arnoglose. añ. ℥. i. olei de cucurbita olei de violis olei de nenufaris. añ. ℥. ii. cere. ℥. ii. ʒ. boli ar. terre sigillate. añ. ℥. ii. ꝛ fiat isto mõ dissoluta cera ꝛ oleo addantꝰ succi. dein de puluis ꝛ fiat vnguẽtũ. Aliud ad idẽ. ℞. sãdaloꝝ alboꝝ ꝛ rub. ꝛ citrinoꝝ. añ. ℥. ʒ. ceruse plũbi. ℥. i. terre q̃ reperitur in aqua exñte sub rota fabroꝝ. ℥. ʒ. olei de cucurbita olei ro. añ. ℥. iii. cere ℥. iii. ꝛ fiat vnguẽtũ. ❡ Aliud ℞. tria folia hedẽ ꝛ pone in veru ꝛ ꝯsequẽtꝰ ponatꝰ vna pars lardonis ꝛ ꝯsequẽter ponantꝰ tria folia hedere ꝛ coñẽ vna ps lardonis ꝛ sic successiue ponatꝰ ad ignẽ ꝛ illic calefiat donec lardo colligatꝰ ꝛ pinguedo q̃ cadit i vase aliq° ꝛ illa appõatꝰ sup locũ ꝛ valet. ❡ Et nõre debes ꝙ medicine oẽs iste q̃ conueniũt in cõbustione ignis si fuerĩt aliqualitꝰ acute debẽt lauari rõe magni doloris in loco exñte mõ res acute dolorẽ augẽt: ꝛ ideo laua oleum ꝛ cerã. ❡ Et hoc sensit Auicẽ. cũ dixit ꝙ morda sengi ꝯditi. i. lauati ꝛ triturati valent. ❡ Secunda intentio cõpletꝰ cũ rebus aperientibus vesicas aperiantꝰ ergo cũ flobomo ꝛ aliis aperiẽtibꝰ

❡ Tertia intẽtio ꝯpletꝰ cũ istis domesticis exiccantibus: valet g° vnguẽtũ de calce. Auic. ℞. calcis septies lote ꝛ cribellate. ℥. i. cere albe. ℥. i. olei ro. ℥. iii. ꝛ fiat vnguentũ. ❡ Et nõ ꝙ si tp̃s frigidũ facias cũ oleo oliue. ❡ Aliud vnguẽtum de calce. Auicẽ. ℞. calcis ꝯn lote ꝛ cribellate. ℥. iii. cere albe olei ro. añ. ℥. i. succi sicle succi caulium añ. ℥. i. ʒ. ꝛ fiat vnguẽtũ. ❡ Itẽ ẽm Tho. folia scolopendrie apposita sup locũ ẽt faciunt bonã opationẽ ꝛ pulmõaria ꝛ citrac ꝛ mellago ꝛ iste herbe a multis uocãtur herbe foci vel ignis: q꞉ ibi valẽt. ❡ Ualẽt ẽt vt dixit Rab vnguẽtum albũ in quo sunt albuĩa ouoꝝ ꝛ paꝝ cãphore fimus colũbinus adustus in panno lineo ꝛ cũ oleo ro: multũ valet vt dixit Auicẽ. ❡ Et dixit ẽt ꝙ põri elixati mũtũ valẽt si sup locũ apponatꝰ aut põtulaca cũ farina ordei ꝛ oleo mirtino. Auicẽ. ã facit quandã magnã philatoriã de stercore vaccino desiccato ꝛ cortice pini ꝛ litargirio cerusa bolo ar. calce abluta tutia plũbo'vsto et scoria ferri ꝛ camphora incorporata cum oleo ros. et medulla seu pinguedine ceruꝰ: Et dicit hoc esse expertũ vbi nõ fit magna caliditas. Et si vlcẽa sint maligna cura curatione vlceꝝ malignorum

❡ **Quia hec cura paruȝ** differt a cura cõbustionis ignis ideo breues receptas ponã. ❡ In prin° ergo quo ad primaȝ intẽtionẽ ꝯueniũt ista de mẽte Auicẽ. ℞. sandaloꝝ. ℥. i. camphore. ℈. i. aque ro. q̃s^m sufficit ꝛ ponatur sup locũ ꝛ nõ permittatꝰ exiccari. ❡ Itẽ pecia balneata in aqua frĩa ꝛ apposita sup locũ nõ permittit locũ vesicari: ꝛ q̃dam desup apponunt aquam oliuaꝝ. ❡ In secunda intentione apiantꝰ vesice vt dictum ẽ supra. ❡ In tertia intentione valet vnguẽtum de calce ꝛ medicamẽ de fimo colũbino est mirabile ꝛ porri elixati positi sup locuȝ in aliis ãt recurre ad ca. de ꝯbustiõe ignis.

❡ Ca. octauũ de suffocato ab igne vl' ab aqua.

Sed quia iste sermo est pertinens sermoni de ꝯbustione ignis ideo de suffocato ab igne vel ab aqua mẽtionem faciã paucã loquẽs: q꞉ pauca in hoc inuẽio a doctoribus. ❡ Si g° quis submersus fuerit in aq̃ biberit violẽter. Dicunt aliq doc. ꝙ tal' suspẽdatꝰ cũ pedibꝰ capite decliui vt aqua ab eo exeat Post hoc dicunt ꝙ acetũ decoctiõe piperis gargarizetꝰ. In sup aliquibus diebus sorbeat aquaȝ decoctõis ciceꝝ. Si quis i fumo dissolutus fuerit si spumauerit natura est ad eius vitã via vt ẽ notũ. ❡ Si ãt nõ gargarizet oleũ violatũ ꝛ aquã decoctionis frumẽti ꝛ calida cibaria comedat.

❡ Ca. nonum de fluxu sanguinis

Fluxus sanguinis causatꝰ tripliciꝰ. Prĩo q꞉ orificia venarũ aperiũtur. Secũda q꞉ vene frãgũtꝰ ꝛ h° dupliciter vel a cã corporali: q꞉ ab humore cõrodẽte vel a cã intrinseca vt pȝ. 3° causatur

fluxus sanguis p viã resudationis a venis vł ab artariis: τsi fuerit ab artariis erit cũ saltu τ erit subtilis τ rubicund⁹. Etsi exit quiete τ ẽ gross⁹ τ declinat ad nigredinẽ tunc exit a vena: τ flux⁹ sanguinis arteriaꝝ ẽ periculosioꝛ. Pꝛio rõe spiritus ibi contẽti. 2ª rõe motus q ẽ in artaria ꝓhibentł locũ ꝯsolidare τ pꝫ. Et ałn in fluxu sanguinis ꝯstringit̃ pars superioꝛ τ nõ inferioꝛ: τ tũ generat̃ apã cuius nomẽ emborisma vel mat̃ sãguĩs qđ idẽ ẽ. Et fluxus sanguis a membꝛis diuersificat̃: qꝛ aliquotiẽs est multus τ aliquotiẽs est paruus exᵐ pꝛimi sicut a pulmone τ epate: exemplũ secundi sicut a uesica τ a matrice. Et fluxus sanguis in aliquibus ẽ periculosus ut ĩ pulmone τ ẽ notũ ẽt τ paucus ĩ pulmõe ẽ timoroſ⁹ si ẽ paucus nõ ẽ timoꝛosus: ut in epate. Et ĩ aliqbus si flux⁹ ẽ paucus τ ꝯtinuus ẽ periculosus ut ĩ vesica matrice τ in renibus. Et fluxus ẽt paruus artariaꝝ in venis manuũ τ pedũ timoꝛosus ẽ: qꝛ ſm plurimũ vt Auic. interficit: τ vidi experimẽtum. Etsi ẽt in fluxu sanguĩs accidit spasmus malũ est: qꝛ de inanitione ẽ τ peioꝛ oĩbus

¶ Etsi perueniat singultus mõtale: qꝛ arguit ĩanitionẽ maximã τ alienatio τ pmixtio rõnsi suni male: qꝛ arguit spiritum animalem foꝛe multum euacuatum τ ideo malum.

¶ De curatione fluxus sanguinis.

Oportet in curatione fluxus sanguĩs vt retineat̃ deinde curet̃ uulnus: si fuerit τ nõ ẽ possibile in eo cuius cã ẽ fixa siue antecedẽs vt cõroꝺẽs τ filia nisi ut retineat̃ τ auferat̃ eã: oꝫ gº vt cõrosio aut putrefactio remoueat̃ aut aliq̃ alia causa si fuerit. Et nõ ſm Auicẽ. ꝙ cãe restringẽtes sũt tres quedã diuertẽtes: quedã refrenãtes: quedaꝫ ꝟo locales: cãꝝ diuertẽtiũ: quedã sunt cũ euacuatione: τ quedã sine euacuatione. s. qñ fit fł'oia de latere opposito vt inde materia diuertat̃. fł'oia fit stricta τ nullo mõ lata. Sine euacuatione vt qñ ponunt̃ vẽtose ignite aut ligationes τ fricationes fiunt. ¶ Cause refrenãtes sunt ingrossãtes sanguinẽ vt lentes risũ iuiube citonia τ oẽs fructus stiptici q in fluxib⁹ ẽt ꝯsueuerũt dari. Quedã refrenãtes sunt: vt stupefaciẽtes: vt aqua frigida ꝓiecta circũ circa: τ oẽs res frigide ĩ excessu et sincopis ꝓpter refrenationẽ vel refracti...em sãguĩs infrigidat totũ cõpus τ remouet̃ fluxus.

¶ Cãe locales sunt młte ſm Auicẽ. aliquas tamẽ ponã τ sufficit. Pꝛimus modus ẽ iste vbi non sit deperditio carnis. Capiat̃ labia in manibus τ suant̃ ꝓfunde si põt: deinde ponat̃ puluis ꝯstrictiuus τ postea desup ponant̃ stuppe balneate in albuĩe oui in quo infusi sint puluẽs dicti τ liget̃ decẽter. ¶ Et ãt iste mõus sit bonus: pꝫ qꝛ p ipꝫ uniunt̃ labia τ infrigidat⁹ locus cũ stuppis. S. Auicẽ. τ Theodoꝛicus hũc modũ ꝯcedũt. Secũdus modus ꝯplet̃ per bucellationes factas de pilis lepoꝛis in albuĩe oui τ puluis ꝯstrictiu⁹ dicendus in fine ca. huius τ ponat̃ in loco: qꝛ ĩ vena vel artaria stringunt. n. sanguinem: qꝛ locũ oppilãt. ¶ Tertius modus per trũcationem vene τ iste modus ẽ ꝯueniẽs venis ꝓfundis: τ ꝯplet̃ p abscisionẽ totius vene. Unde una ps reddit ad intra carnẽ τ occultat̃ τ cooperit̃ a sup iacẽtib⁹ vt a carne desup ponãt̃ pulueres dicti inferius: quoꝝ ℞te statim ponẽt deinde stuppe deinde ligentur sup locũ. ¶ Quartus modus ẽ q per ligationẽ vene τ fit p hũc modũ excoriet̃ vena τ cũ vncino trahat̃ τ filo de sirico liget̃ foꝛtiter deinde medicamen incarnatiũ apponat̃. Et nõ ꝙ ab epate infra debes ligare epar ꝟsus ptẽ superioꝛẽ τ ab epate. s. oẽs ligare parteꝫ inferioꝛeꝫ uene et dico ꝙ semp uersus epar debet fieri ligatõ uene

¶ Quintus modus fit p adustionẽ τ ẽ ꝯueniẽs venis epatł p cõꝛosionẽ τ ꝯplet̃ cũ ferro calido aut cum medicina adustiua que cũ caliditate habeat stipticitatem vel cũ calcantũ uitrioł' vstus nõ tñ ita cũ calce: qꝛ nõ habet stipticitatẽ: τ ideo escaria sua citius cadit aliis. nõ ãt festinet̃ casus escare: qꝛ ꝓuocaretur nouus flux⁹ sanguis peioꝛ pꝛiore rõe maioꝛis dilatatõis uene τ ꝓpter hoc dicit Auicẽ. ꝙ preceperunt ꝙ fieret cauteriũ cuꝫ ferro uehementer ignito ꝓfunde ꝙ faciat escarã ꝓfundã cuius casus nõ ẽ facił'. Et iõ Theodo. summe laudat arsenicũ sublimatũ: qꝛ escaras facit grossas τ durabiles. ¶ Isto notato aliq̃ documẽta in fluxu sanguis sunt necessaria. Pꝛimo ẽ Ga. 5º. terapẽtice ꝙ in fluxu oĩ ꝯfestim apponat̃ digitus ad os uene ꝙ ĩ uulnere firmas suauitatł τ pmens nõ doloꝛose simul retinebis sanguinẽ τ coagulabis eũ. 2ᵐ ẽ ꝙ post appositõnẽ pulueris ꝯstrictiui in oĩ fluxu applicent̃ tres uel decẽ stuppate infuse pꝛio in aceto τ aqua ro. τ exꝓsse sup locũ ligentur. Tertium ẽ ꝙ ligentur cũ binda de panno τ inuoluas quater sup locũ stringẽdo ipm uulnus deinde paulatĩ ad circumferentias relaxando ꝓcedas: τ ita replebitur materia τ stringit̃ uena ut dicit Auicen. ¶ Quartum ẽ ꝙ membꝝ situetur ut dicit Ga. τ Auicẽ. ¶ Si ergo sanguis sursum exierit sursum ipm situes. ¶ Si ergo deoꝛsum oꝛificium sursum eleues non ita fluit sursum sicut deoꝛsum: ut patet ꝯsideranti.

¶ Quintum est Ga. ꝙ ante diem tertium uł 4ᵐ non remutetur patiẽs τ quãdo remouetuꝛ remoueatur caute τ etiaꝫ si fuerit necesse humectetur τ remo...eatur τ etiã si fuerit necesse apponatur albumẽ oui cum oleo ro. agitatũ adinuicẽ. ¶ Sextum documentũ ẽ ut claudantur oculi paciẽtis aut stet in loco obscuro ut nõ possit uidere sanguinẽ suum neq̧ respiciat res rubeas: Immo dicatur ei ꝙ sanguis amplius non fluit τ ita ꝯfoꝛtetur uirtus naturalis per contrariam imaginatõnẽ. Ultimo dicẽdũ ẽ de medicis ꝯstrictiuis: q̃rum pꝛima ẽ Ga. ℞. thurł ptis .i. aloes ptis .5. misceantur τ pulueriꝫent̃ cũ albuĩe oui: deinde apponãtur: Aliud Auic. τ oĩm. ℞. boli. ar. san. dra. aloes succotrini partes equales fiat puluis ut dictum ẽ τ sup ꝓponatur. Aliud Bruni τ Ra. ℞. calcis uiue sãguinis dra. aloes thuris ' uitrioli

ↄbustiaꝝ partes equales pulueriȝēt ꝛ cū albuīe oui ꝛ tela aranea incorporēt. ¶ Aliud Aliaba. ℞. gallam vstam et picias in aceto uini ꝛ sup arteriam applicetur. ¶ Rogerius in oībus istis pulueribus apponit ↄsolidam. Aliud Bruni. ꝛ Aui. ℞. sarcocolle granoꝝ interiorum passulaꝝ uue sumach spōgie marine aduste lateris adusti sulfuris scorie plumbi draganti tutie. aā. ꝑtes equales ꝛ fiat ex eis puluis ꝛ sup locum apponat cū albumine oui ꝛ pilis leporum. ¶ Alia Gali. ℞. colcotar. ʒ. x. minuti thuris. ʒ. ß. aloes glutini siccī aā. ʒ. 4. arsenici. ʒ. ꝛ. gipsi. ʒ. x. puluerizentur ꝛ cribelentur ꝛ sup locum apponantur: quoniam est mirabile. ¶ Aliud Auicē. exptum. ℞. calcis uiue vitrioli non combusti aā. partes equales pili leporis minutim incisi ꝛ ex istis fiat mixtio ꝛ super locum ponatur. ¶ Et nota ꝙ in istis multū valet modus operandi cum manu: ꝛ plus ualet ꝙ̄ ualeāt medicine. Etsi cum manu puluerē notum scieris apponere, nō erras: oportet ergo. ut in uolendo istum puluerem operari ponas digitos sup arteriā ꝛ uenā ꝛ cum alia manu puluerem sup locum apponas ꝛ comprimas cuȝ isto locum in quo ponis puluerem ꝛ apponas super locum: ꝛ sic successiue fac donec locus sit repletus puluere. Inuenio aliqua simplicia a doctoribus. Et primo dixit Alcin. aqua frigida ē bona illi cui sanguis exit. Dixit ꝛ san. dra. ꝛ charabe sistunt sanguinē de omni loco. ¶ Dixit etiam tele aranee sistunt sanguinem ꝛ rasura cartarum capraꝝ ꝛ cornuuȝ eaꝝ combustoꝝ ꝛ omīa ossa cōbusta ꝛ specialiter bouis. Idē dixit Auicē. spongia adusta sistit sanguinem. ¶ Dia. dixit pūluis reubabari cum albumine oui ꝛ pilis leporū sistit sanguinem. Constanti. dixit ꝺ pentafilone ꝛ acatia: qꝛ ista de omni loco strīgunt sanguinē. Fidelis dixit sepe scissum ꝛ sup positum statim fluxum sanguinis strīgit. Auicē. dixit folia saluie ꝛ salicis ꝛ ꝟga pastoris emplꝛata sistunt fluxum sanguinis. Galle combuste extincte ī aceto sanguinē sistunt. Cinis cartaꝝ ↄbustaruȝ sistit sanguinē ꝛ ossa combusta ꝛ fimus asini ꝛ tela aranea ꝛ gipsum ꝛ spongia adusta sanguinem sistunt. Gali. dixit cinis lignoꝝ stipticorum sāguinem stringit ꝛ calx non extincta ꝛ omnes spēs uitrioli sanguinem sistunt. Gui. dixit coriādrum torrefactū sistit sanguinem ꝛ albumē iamenum ſm Bertho. ꝛ terra sigillata stringunt sanguineȝ.

¶ Et nō ꝙ omnia valent si uena uideat. ¶ Si āt uena non uideatur aut ad ipsum attigere nō possit tunc ꝺ consilio mei' ē ꝛ ut tu capias uitriolū ꝛ distempera cum liquore alio frigido ut cū' succo arantiorum uel granatorum ꝛ picias ad itra quomodo mirabilem escaram faciet: Respicias tñ neruos ꝛ alia ne impediant in operationibus suis: rōe ergo liquoris penetrabit ꝟtus sui. ꝺ uitrioli usqꝫ ad uenā ꝛ sup eā escarā faciet: ꝛ si ista nō ualent nō ē remediū nisi cū ferro ignito ꝛ respicias neruum ne ipm cōburas.

¶ Caᵐ. x. de fluxu sanguinis narium.

Quia superius facta est mentio de fluxu sanguinis qui est triplex: qꝛ aut egreditur: qꝛ uena ē incisa aut a causa corporali: quia a corrosione uel putrefactione: aut oroficiuȝ uenarum aperietur: ꝛ de isto non est facta mentio: quia de fluxu sanguinis narium fit mentio. Fluxus nanqꝫ sāguinis narium: aut fit a causa primitiua aut intrīseca. ¶ Si a causa primitiua semper debet restringi. Si a causa intrinseca aut ē debite fact' ꝛ sic non debet restringi: aut est sinthomaticus ꝛ tunc debet stringi. ¶ Puluis in restrictiōe sanguinis ē iste. ℞. aloes gallarum pulueris molēdini volatilis. thuris sanguinis draconis aluminis zucari. aā. ʒ. 5. terant ꝛ cribelent simul: ꝛ ponant in albuīe oui uel cū succo solatri uꝉ plantaginis ꝛ cuȝ stuelꝉ factis ex pilis leporis ꝛ impone. ¶ Aliud ℞. succum arnoglose fuliginis furni ꝛ misceant: deinde pili leporis inuoluantur ꝛ imponantur in naribus multum valet. ¶ Aliqui ponunt hoc totū sup frontem epithimāt testiculos cū aceto fortissimo vel aqua frīa epithimāt ꝛ ponere manus ꝛ pedes in aq̄ frigidissima multum valet. Serapio ꝛ Rab. dicūt ꝙ sterc' asini ꝛ eq ꝛ porci fuerit ↄbusta vꝉ ñ ↄbusta mixta cū albumine oui multū valet. ¶ Iteȝ et stercus boū exiccatum si insuffletur in naribus multum vȝ ꝛ remouet fluxum sanguinis. Rab dixit. Fidelis dixit ꝙ si penne uel plume galline ↄburantur et puluis ille insuffletur in naribus sedat fluxum sanguinis narium vbicunqꝫ vel vndecunqꝫ fluit. Serapio dixit ꝙ cauda equina ponat in narib' qꝛ stringit sanguinē. Fidelis dixit ꝙ si man' patiētis sint plene herba sanguinaria herisia pastorū ꝛ aliqui dicunt ꝙ est ꝟga pastoris. Et Gui. ꝺ va. ꝛ etiam Simon gennuensis ꝙ ē corigiola que etiā multum valet visui. ¶ Cassius felix et Fideꝉ. dixerunt in ꝓprio ca. ꝙ sanguis hominis combustus insufflet in naribus vel alio modo artificialiter ponat stringit fluxum ꝛ expertum est vt Robandus dixit ꝙ iste sanguis ponitur loco mumie quādo mumia haberi non potest.

¶ Itē nō: ꝙ illa q̄ frigida sunt strigūt sanguieȝ. Et ex hoc Girar. ꝺ solo ↄposuit hāc ꝛtā. ℞. succi plantaginis aque ro. aā. 4. i. 5. aceti. ʒ. i. albumen duoꝝ ouorum terre sigillate vel argillate. 4. i. misceantur oīa ꝛ fiat emplꝛm ꝛ liquidum aliqualiter ponatur sup frontem. Etsi necessitas fuerit ponat aliquid ꝺ oppio: quoniā valde sistit ipm. ¶ Itē si totus sit infusus ī succo plātaginis vel aqua eius in qua fuerint infusi corali rubei ponunt in naribus multū valent. ¶ Itē stringit fluxus sanginis cū cauterizātibus: scilicet cum calce non extincta: sed illud ē nimis periculosuȝ.

¶ Item stringit fluxus sanguinis cū diuertētib' sicut cum flebotomia diminuta ꝛ stricta aut cū ventoꝛ. super epar vel sup splenem ſm necessitatem vtatur isto istis rebus inspissantib' sanguinem sicut aqua frigida. Uina granatoꝝ: aqua berberis ꝛ sumach cum cibariis conditis cū agre

sta ꝛ succo limonum ꝛ arãciorum: ꝛ vtat lentibꝫ ꝛ sic de multis aliis.

¶ Caᵐ .xi. de emborismate

Quia Auicē. supra fecit mētionē ꝛ nō posuit curā ideo i cidētaliter eam pono vt operatio ꝛ curatio fluxus sanguinis sit pfectior. ¶ In cura ergo ista p̄mo fiat flebotomia diuersiue: vt alie diuersiones cū ēbrocatōe ꝛ vētoꝫ ꝛ ligamēti l' balneatōibus cū aceto ꝛ sup locū ponat hoc empl'm. ℞. ro. balaustiaꝝ corticū granatoꝝ sandaloꝝ pul'. mirtillorum sarcocolle aloes.añ.ʒ.i. decoquantur cū aqua ro. ꝛ albuīe oui ꝛ ponat super locū fortiter ꝛ remoueatur medicamē de 3º. in 3ᵐ diem ꝛ strigat fortiter cū plumaceolis de stuppa ꝛ si curatur cū talibus medicis bonū ē. Si āt nō curat: sic fiat icisio sup apā. Albu. dixit in ꝑ's ti ca. ꝙ sectio super hoc apāte ē periculosa ꝛ specialiter in iguine ꝛ sub ascellis q̄tuꝫ potest ꝓpter venas magnas illac transeuntes: vt in anatomia videt. Modus curationis tal' apātis ꝑ incisionē ꝛ specialit quādo indigemus: ꝛ cā ē vt scindatur cutis sectione ꝫ lōgitudinē: deinde aperias sectionem cum vnguibus donec videas venā ꝛ discoꝑ operias eā: deīde intromitte acū sub eā ꝛ fac penetrare ad aliud latus ꝛ stringe eā cū filo duplo: ꝛ hoc facis in duobus locis. Deinde pūge locū qui ē inter puncta ꝛ soluatur apā factum ex exitu ipsius sanguis: deinde administra ea q̄ generāt pus donec cadant ligamenta ꝺ inde cura. ¶ Aliud cū puluere ꝛ illis vnguentis ꝯueniētis doec ad hº sanet. Et licet ista sit vera vt dinus ponere videt tamē alium modū possumus obseruare: q꞉ facta scissione in embrositate possumus sup locū ponere pulueres supra dcōs ꝛ specialit factos ex calce ꝛ vitriolo ꝛ pilis leporis: vt dixi ꝛ iudicio hanc materiam compleret

¶ Explicit tractatus q̄rtus de cāu ꝛ offensiōe. Incipit tractatus quintus de vlceribus.

Et dicit Galien. vlcus ē solutio ꝯtinuitatis ī carne in qua vna vel plures intentiones siue dispositiões sunt que ꝯsolidationē impediūt ex quibus vt dicit Auicē. sanies ꝛ putredo generat. ¶ Et p̄dicta diffinitio satis ē bona: solutio ꝯtinuitatis ponitur ꝓ genere reliqua ponunt pro differētia ꝛ in carne ponitur ad differentiā ossis corrupti q̄' ossa corrupta nō sunt vlcere: sꝫ putredo. Alie autem particule ponunt ad differētiam vl'neris Ex quibus patet ꝙ vlcera semꝑ sunt cōposita: sed vulnera sunt simplicia. vlcera autē cōponūt cū dispositionibus de per se seorsum existere potētibus: vt ex sanie putrediē ꝛ sic de aliis. vulnera autem non. Et ideo ad differētiā istorum vlcera dicunt cōposita ad hūc intellectū: ut vulnera simplicia dicunt. Species aūt vlceris secundū Galia. ꝫmone. 7º. partis primi libri. regul' dispositionibus vbi supra scripsit pficiuntur ꝛ cōponūtur differentias a tribus potissime. Primo a quibus pficiuntur ꝛ componuntur. Secundo a causis morbi. ¶ Tertio ab accidentibus. Et vt breuiter dicā dicamus ꝙ a duobus solū sumūt vlcerum species: scilicet a causis et accidētibus A causis sumūtur species vlcerum: quādoq꞉ tñ dicimus vlcus virulentū: corrosiuum: cācerosū putridum: cancrenosum: fistulosum: ꝛ sic de aliis ¶ Ab accidentibus sumit species vlceꝝ: quedā que aliquo in gradu dimitto: sed in vlceribus ī ueniūt. scꝫ vlcus discrasiatū: dolorosum: apostemosum: cōtusum cū supflua carne: cū duritie: cū corruptione ossis: cum verucibus: aut vlcꝫ difficilis consolidationis cū ꝓprietate nobis oculta ¶ Cause horum vlcerū specialiter sunt due .s. añs ꝛ coniuncta. Cause hoꝝ q̄ sīt añtes sīt prauitates ꝛ coꝝ nimia quātitas hūoꝝ potētiū cōrodere ꝛ corrumpere particulas corporis: q humores generant ex malicia mali regiminis: aut ex pruritu totius corporis: aut ex malicia alicuius particule epatis vꝫ et splenis. ¶ Cause cōiuncte sunt malicia cōplexionis introducta in vulneratis particulis ex causis dictis ante in vulneribꝫ ꝛ exituris: aut exituris ꝛ pustulis apertis nā sicut ex formica corrosiua fit vlcus corrosiuū ita ex carbunculo sordidum ꝛ ex apātibus aliis ꝓfundū ꝛ cauernosuꝫ. Et Ga. 4º. terapētice dicit tres modi dissanabiliū videt mihi existere. s. qui ad discrasiā subite carnis ꝛ qui ex prauitate influētis sanguinis. ¶ Tertiū quod ē ex quantitate et sequitur in eodē libro ꝛ aliqñ accidit miscēi aliqua dictaꝝ dispositionū vel omnes simul ex q bus multe fiunt species vlcerum. ¶ Et licet cause primitiue sint vt dicit Dinus nō habet tamen aduentu primo disrumpendo carnē saniē gene rare: licet bene consequat: eo quia añtes: ꝛ coniunctas mouere possunt dicit Auicē. ꝙ vlcus generatur ex vulnere ꝛ ab exituris cum frangunt ꝛ ex pustulis. ¶ Et lꝫ ex vulnere fiat vlcus ex vlcere nunq꞉ fit vulnus. Et solutio ꝯtinuitatis in carne qñ facit pus vel saniem nomiat vlcus alit autē nō. Et nō fit sanies aliq̄ de causa nisi quia materia defluit ad mēbrū vel q̄ est in membro conuerti nō pōt ad naturaꝫ mēbri ex debilitate eius. vñ generat sanies ꝛ aliqñ pus: q꞉ illō mēbrum ē debile ꝛ ad membrū debile trāsmittunt supfluitates a toto corpore. vñ in pus vel in virulētū ꝯuertuntur: aut etiā generat sanies ꝓpter medicinas vel vnguēta: q̄ calide ꝛ humide cōplexionis sunt: sicut sunt medicine maturatiue eo q꞉ putredo vel sanies generat a calido l' hūido vt ē videre. 4º: methaurorum ꝛ a re vnctuosa q꞉ res vnctuosa vel humida regi nō pōt a nāa: iō sanies generat. Et ex hoc pꝫ: ꝙ sanies ē hūibitas alterata ꝛ putrefacta generata ex sanguine vel ex carne ꝯtrita. ¶ Et ꝫm Ga. 5º. farma. simplicū triplex ē alteratio: vna fit a calore naturali in cibo laudabili. Alia fit a colore extraneo in mate

ria putrefactibili. Tertia fit a calore mixto i materia mediocri: s3 primā gñrationē gñrat materia nutrimēta l'. s'm hanc generat sanies illaudabilis. Secundum tertiam generat sanies laudabil': vt dicit a sāguie vel a carne ɔtrita fieri prio a sanguie: qr vt dicit A. Sāguis veniēs ad superficiē vulnez nō pōt ex debilitate mēbri ad naturā mēbri ɔuerti: vñ generat sanies. ¶ Et ex aliis āt humiditatibus currētib' illuc gñrat pus: vel sordicies ex carne ɔtusa generat sanies: qr ut habet de mēte Auicē. tractatu de ɔtusione q ē cōtusū neccē ē putrefieri r i saniē ɔuerti. et iō quia talia a calore nō pñt regi' preter natural'r subiciūtur. Nō q sāies sūt duobus modis vno' ppe r ista ē alba lenis r eqlis vt dicit Auic. tractatu de exituris: r qre sit alba patuit superi' loco nūc dicto vt ista fit a mēbris: qr ex actiōe eoz i materiā talē. Alio mō capit sanies p omni humiditate exnea cx natutā alteratā. Et de ista dicit q qdā ē subtilis: q dicit virus: r qdā ē grossa q dicit sordicies. Uirulētia ē superfluitas subtilis ex supfluitate hūoz aquosoz acquisita seu generata. q duplex ē. s. cal'a r fi'a r ēt rubicunda ¶ Sordicies ē supfluitas grossa ex hūiditatib' grossis generata q triplex est: qdā seu pma ē spissa ineqlis r coagulata alba: qdā nigra r istaz sepe vidi. Alia sicut fex cinerosa virulēta ergo i diget exiccatione: sed sordicies abstersione. r iō dicit Ga. 3°. de ingenio sāitatis q oia vlcēa q̄m cūqз indigēt exiccatione r abstersione: qr in eis ē aliqlis virulētia: r aliqlis sordicies. ¶ Hoc nōto distinctio vlcez sic ponitur apparētiū quedā sunt habētia pfunditatē r qdā nō. Ulcera āt habētia pfunditatē sic se hñt: vel q caro eius superior ē indurata r eius orificium ē sicut cāna r sic vocatur fistula: aut loc' ñ ē induratus r sic vocāt vlcēa cōrosiua. Et Albu. dixit q oē vulnº aut apā q̄ iueterascit r antiqt r fit vlcus r ñ ɔsolidat r emittit pus sp r ñ abscindit: vocatur āt fistula i quocūqз mēbro fit. Alia st vlcera q hñt duriciē i pte superiori r orificiū nō ē induratū r tūc vocāt vlcēa ostracata vel vulnº ostracatū. Nō tñ q fistula q nō sentit: s3 ē elōgata sēsu ē mala r ē difficil' ɔsolidatiōis: r quāto pl' elōgat a sensu ē difficilioris cure: r quāto minus tāto facilior cure: fistulaz g° alia ē eqlis r alia ē obliq. Et ipaz qdā termiat ad neruū r dolet uehemēter qñ tāgit eius fūdū cū tēta r forte lędit mēbz i opatiōe motiua sui r qñqз pueīt ad ligamētū r qñqз pueīt ad os r i istis ñ magnificat dolor r qñqз termiat ad uenā r tūc sanguis q egredit ē niger. ¶ Et al'n termiat ad arteriā r tūc sāguis ē subalbid': r h' signū hñ notes qñ fistula termiat ad carnē exit hūiditas grossa r qñqз termiat ad ligamētū exit huitas subtilior r rō eoz habet: qr hūiditates uenietes ad pfundū ulceris uel ad fundū fistule: Si ad carnē terminat st ualde grosse: rōe raritatis poroz: r ido sanies generat grossa: hūiditates āt uenietes ad fundū ulceris aut ad fistule orificiū ossiū subtilis: qr pori ossiū st subtiles r stricti: hinc ē g° q sanies q generabit erit subtil. ¶ Et ido ɔcludo q q̄to ulcus terminat ad locū depssiorē sanies uel hūiditates erūt subtiliōes. Et q̄to termiatur ad locū rariorē hūiditas q egredit erit desior: r in fistula aliquotiēs st orificia plura r tūc dubitat an sit una fistula uel plures r aliquotiens est unū orificiū r ɔcauitates st diuerse r diuerse terminationes fit: totū hoc cognosces ex diuersitate substātie sanici: ex colore eius: qr si st eiusdē substātie r coloris: una ē fistula n' ad eundē locum uel similem terminantur: si fuerit diuersoz colorum uirulentia que egreditur: quia fuerit alba r citrina fistule sunt diuerse terminationis.

¶ Et ratio quia sanies que egreditur ab osse r ligamento est subtilis r per consequens colerica: quia grossa exire non poterit: ratione densitatis pororum: ergo sanies generata erit citrina r que generatur in ulcere terminato ad carnem erit alba quia hūiditates que egrediuntur sunt albe r grosse ratione raritatis pororum. ¶ Et dicitur etiam q ulcera quedam sunt dolorosa r quedam priuata dolore. ¶ Uñ ulcus dolorosum est ulcus in quo sensibilitas rei contrarie sentitur siue reperitur. ¶ Et ex hoc patet quid sit ulcus non dolorosum r dicitur q quedā sūt apostemosa r quedam priuata apāte. ¶ Ulcus apostemosum est ulcus in quo ē tumor pter naturā generatus ex aliquo humore. ¶ Et istorum ulcez quedā sunt mūda: r qdā immūda. Et immundorum quedam sunt sordida quedam non r que de ulceribus sordidis. Aliqua sunt putrida: aliqua nō. Ulcus sordidū r putrefactum dicitur ulcus q sui malicia putrefacit membrum dimittendo uiscositatem aut carnem molem a qua fumus eleuatur fetidus. Et ulcez alia sunt ambulatiua r corrosiua. Ulcus ambulatiuum r corrosiuum dicitur ulcus q sui malicia r acuitate emittendo uirulentiaз membra mortificādo cōsumit r destruit. ¶ Et mollia sunt de faciētibus cadere pilos eo quia rōe sue humiditatis causatur putredo unde cadūt pili. ¶ Et ex hoc ulcera mollia sunt illa i qbus caro tendit ad laxitatem r mollitiue insuperflua tamen mollitie probibetur generatio pilorum ut ostensum est a Gali. in secundo de complexionibus que autē sunt ulcera calida r frigida patet. Et dicitur etiam q ulcerum quedam sunt putrida: r quedā corrosiua: r quedam ambulatiua. Et nota q putrefactō est preter corrosionem q si fuerit: erunt ambe ambulatiue r fortasse corrodēs est corrodens illud q ɔtinuat ei ppter acuitatem suam absqз putrefactione r nō est ei febris. Uerum cū multiplicatur ambulatio r putrefactio' nō seperatur ab eis febris licet hic possit esse dubiuз. ¶ Utrū humor colericus solo quanto peccans possit febrem facere quam solutionem uide Secundo de differentiis agentili r a Thoma de garbo: lз tñ quot fuerūt doc. tot fuerūt opioes. Nōre tñ oēs q differentia ē inter vlcus putrefactū ambulatiuum r corrosiuū. Putrefaciens est illud q corrumpit spm i mēbro existentē r ɔple

xionē. ¶ Et tunc humiditas illius membri nō regulatur: sed putrefit membrum. ¶ Et ex hoc patet: quid sit putrefactio. ¶ Corrodens dicit esse illud q͛ quidem propter acuitatem quam habet resoluit humidum mēbri sic q͛ propter solutionem membri minuitur de substātia carnis ⁊ ip̄ʒ ulcerat. ¶ Illud aūt q͛ facit per ambulationē in membro facit propter sui acuitatē ⁊ subtilitateʒ propter quā perambulat ī membro: ita q͛ in mēbro facit venire seperationē in cōtinuitatē ipsi͛ plurimi numeri ⁊ situs inordinati ⁊ pauce quātitatis. Unde nulla istarum solutionū ē sensibil' singulariter: ⁊ ideo perambulatio in membro n̄ est solutio continui manifesta: sed insensibilis ⁊ occulta qualem solutionē continui facit illud q͛ mordicat ⁊ facit pruritum. sed in corrosione ē solutio continui sensibilis ⁊ manifesta. ¶ Et io nō bene q͛ quando humor est mordificatiuus multe subtilitatis tunc in membro fit perambulatio absq͛ cōrosione: ex quo patet differētia inter vlcus putridum corrosiuuʒ ⁊ perambulatiuū ⁊ non econtrario: ⁊ hoc pʒ de mente Auicē. i. ca. de formica: vbi dixit: quedā ē species formicaꝝ que ē ambulatiua ⁊ corrosiua. ¶ Postq͛ facta ē mentio de speciebus vlceris: ficnda ē mētio de malignitate eorum. Ulcera ergo dura ⁊ incipientia ire versus viriditatē ⁊ nigredineʒ sunt mala q͛ arguimus ex isto mortificationeʒ caloris naturalis ergo malum: ¶ Et vlcera frigida sūt molia alba ⁊ quiescentia sunt propter medicinas calidas: q͛ ex illis iuuantur. ¶ Et vlcera calida declināt ad rubedinē: delectant̄ autē frigore: q͛ ex isto iuuant̄: quia omnis immoderata discrasia leditur a suo simili ⁊ iuuatur a suo ɔ̄rio dicitur secundo tegni. Et quādo in vlcerib͛ malis associatur color corporis malus: sicut albus rubeus vel citrinus: tūc illud est significās sup cōplexionem malam ipsius sanguinis. Cum ergo venit ad superficiem vlceruʒ in carnē nō conuertitur sed in saniem: quare ē difficilis consolidatiōis Et vlcera quoꝝ basis acuta ē in membro superfluitates: idest humoris superfluitatis: ex quib͛ fiunt acuti: ⁊ tales in loco sunt apti facere pruritum sine acuitate. ¶ Et vlcerum quoꝝ basis est lata in membro humores ex quibus fiunt grossi ⁊ albi: ⁊ istorum complexiones sunt frigide: et sunt sine pruritu ¶ Ulcera etiam generata ⁊ successione egritudinum: quia per viam crisis etiam sunt mala: quia natura illuc trāsmittit totum residuum materie que primo malum faciebat: Et vlcera etiam in quibus cadunt pili sunt mala: quia arguimus nimiam humiditatem: que nō regulatur a natura quia putrefit ⁊ cadunt pili. Et dicitur in ca. de signis mortis: in secundo pronosticoꝝ insunt huiusmodi apostemata: ⁊ vlcera leuia ⁊ destruitur eius ratio et moritur. ¶ Et hoc ē verum de apāte existente p viam crisis: cum autē diminuit̄ destruitur ratio ⁊ moritur: quia materia que erat ad extra transmissa currit ad intra: ⁊ ista membra intrinseca q̄rit quare moritur. Cū videris etiam vlcera proicire ⁊ consequenter videris ipsa exiccari arguas mortem. ¶ Alchi. in istis duobus canonibus ⁊ signis prenotatis vt patet de mēte Ga. secūdo ꝑnosticoꝝ: ⁊ malignoꝝ etiam vlcerum: quedam sunt difficilis ɔsolidationis: ⁊ illa que obuiant superfluitatibus malignis corporis: aut regimine malo ⁊ corrupto: ⁊ vlcera q̄ sequuntur pustulas malas sūt mala. q͛ materia ipsoꝝ ē mala ⁊ venenosa. Et nō q͛: putrefactō ⁊ ābulatō arguit malignitatē ulceꝝ pʒ ex causis dictis: cū posui differētiam inter ista ⁊ illic vide. Et meliores significationes significantes dispositionem vlcerum sunt cum successione eorum sanies alba fit. Et ratio: quia non generatur nisi ex opere nē g° bonum: quia materiam illuc currentē natura superat. ¶ Et quia sanies ē alba: vt patet de mēte G. secūdo ⁊ vltimo comēto: vt dictuʒ ē superius. Quare vult nobis insinuare duo Auicē. in qua parte: dixit autem vlcera q̄ faciunt accidere spasmum vnum ē q͛ sūt vlcera timorosa ratōe malitie ⁊ pessimitatis ipsorum: ⁊ cū hoc vult ostendere que sunt timorosa ⁊ suspecta rōe mēbroꝝ in quibus fiunt talia vlcera. Ulcera timōsa ⁊ suspecta ex pessimitate ⁊ malicia eorum sunt vlcera putrefactiua scrophulosa cōrosiua cancerosa ⁊ vlcera algeromati: idest philosophi qui talia curabat: ⁊ que eorum cursu currunt. ¶ Ulcera etiam molestia ratione membrorum in quibus fiunt: sunt vlcera que fiunt in membro ad que spasmus aptus est consequi aut permixtio rationis: aut accidens illud malum propter q͛ timet̄ de morte sicut sunt vlcera frigida in membris neruosis: sicut in parte inferiori anteriori ⁊ posteriori ⁊ in aliis locis neruosis sicut sunt lacerti ⁊ capita eoruʒ ⁊ specialiter in parte posteriori in q̄ ē timor maior rōe pluralitatis neruoꝝ ⁊ ligamentorum principalium membrorum secundum Auicen. est significatio per quam cognoscimus continuitatem ⁊ rectificationem istoruʒ vlcerum ⁊ malitiam ⁊ timoreʒ mortis ī eis. ista autem signa sunt duo: vnum est q͛ sumitur a saniē. ¶ Nam quando est generatio saniei ⁊ continuatio ipsius laudabilis est signum bonum: quia ē signum q͛ talia vlcera rectificantur ⁊ tūc non ē timor de aliquo accidente ¶ Aliud ē signū sumptum ab apāte: vel timore existente in partibus adiacentibus vlceri nā quando apparet ē signum bonuʒ si sit pseuerās: qn̄ autem in ulceribus istis non apparet tumor: immo remanet cruda ⁊ indigesta: neq͛ in partibus circūadiacentibus apparet immo apparent labia de tumefcā tūc timere dēs de spasmo. ¶ Si tumor appʒ ⁊ subito dispareat timō erit aut ēt expectabis spasmū aut ꝑmixtionē rōis aut mortē. Un̄ p̄cere pōt q͛ si tumor vl' sanies dispareat q͛ materia ista q̄rit interiora ⁊ a natura n̄ regl'at̄. vn̄ sequūt̄ p̄dicta accn̄a. Si sanies laudabil' appareat signū ē q͛ materia regl'at̄ ⁊ n̄ q̄rit interiora ⁊ nō sequūt̄ accn̄a. et v̄ba ista s̄t Ypo. 4. p̄ticula affo: Quibuscunq͛ tumōes ī vulnerib͛ apparēt non vl'de spasmāt̄ l' isāiāt̄. his v̄o disparētib͛ repēte

quibusdam ꝛ cetera. Et intelligitur hoc de apostemate adueniente in locis ualde neruosis ꝛ habet uerum nisi tumor sit ualde magnus. Et hoc est q̄ dicit Auicē. nisi res pertransierit terminū qꝛ si fuerit multe quātitatis:non solum generatˀ apostema:sed etiam dispergitur ad intra et fit spasmus. Et Ypo. in affoꝛismo allegato dixit ñ ualde spasmatur ꝛ declarationē illius uides a Ga:in comento illius affoꝛismi: Et cōsequēter dicit Auicē. si ulcera accidūt in mēbris neruosis tmoꝛ est de cursu sanguis ꝛ clarꝫ ē. ¶ Et si acciderit immediate inferioꝛ extensionis: qꝛ immediate mirac:qꝛ ibi sunt multe uene sequitur iste fluxus sanguis. Aliqui dicunt accidunt fluxus sanguis p inferioꝛa:qꝛ materia debet fluere ad extra ſunt ad epar ꝛ intestina:ꝛ ideo causatur fluxus ꝛ in isto casu timetur permixtio rōis. Et hº est:quia ista materia deriuatur ad cerebrum per neruos sic terminantes:ideo sequitˀ pleuresis et saniositas ꝛ sputū sanguis ꝛ hoc totū declaratur in li.3º ꝛ timetˀ etiam permixtio rōnis omīa ista nō sunt:ideo ea ñ declaro nisi isto modo:qꝛ aut illa materia habet ingressum:aut ad ptem superiorē ꝛ sic causatur spasmus ꝛ permixtio ratiōis aut ad partes inferiores ꝛ sic causatˀ fluxus: aut habet regressum ad partes medias ꝛ tūc causatˀ sputus uel pleuresis uel saniositas.

¶ Caᵐ primū de diffinitione ulcerum.

SEquitur modo de cognitōne ulcerꝫ facilis ꝛ difficilis cōsolidatōnis ꝛ curationis. Et dico q̄ si in ulcere aliquo ceciderint pili ꝛ oriantˀ consequenter signuꝫ bonū ē. Et cā est qꝛ pili non cadunt nisi ꝑpt magnam humiditatem. ꝛ malam coꝛrumpentē radicem piloꝫ. Si ergo pili renascuntur arguitˀ consumptio illius humiditatis ¶ Et nō q̄ coꝛpoꝛa susceptiua curationis ulcerꝫ sunt illa:que sunt melioꝛis cōplōis ꝛ paucioꝛis humiditatis superflue ꝛ cū bōitate digestionis ꝛ regiminis ꝛ hoc ē ita clarꝫ q̄ alio mō non declaro. ¶ Ulcera autē que sunt multe humiditatꝭ aut siccitatis sunt tarde suscipiētia rectificatiōes ꝛ rō:qꝛ nimia hūiditas pꝛohibet generationem carnis ꝛ ēt nimia siccitas. Et ꝑpter hoc cōpoꝛa senū sunt difficilˀ ꝯsolidatiōis:qꝛ hūiditas naturalis deficit in eis ex qua generatˀ caro ꝛ coñter cōpoꝛa pueroꝫ:qꝛ supfluit multa humiditas: et ꝑpter hoc cōpoꝛa idꝛopicoꝫ sunt difficilis consolidationis si ulcerentˀ. Et in pregnātibꝰ ulcēa sunt difficilˀ cōsolidationis si ulcerentˀ ꝑpter retētōnē humiditatis supflue:declaratˀ mō quedā accñā q̄ accidūt ulceri. Et dico pꝛio q̄ multotiens sanantˀ ulcera:deinde reiterato redeūt ꝛ rō est:qm̄ generatur caro añ mūdificatꝭ: cum ergo remanet supfluitas ñbene euacuata:opoꝛtet necessario ulˀ secūdario ut locus aperiatˀ ꝛ assignatˀ ¶ Secūda cā ab Auicē:qꝛ multotiēs ꝑpter foꝛtē medicinā exiccantem hūiditatem ulcerꝫ q̄ ex ꝓfundo ueniebat ꝛ mō non uenit:ꝛ ptes ulceris sunt quasi munde putatˀ q̄ ulcera sint quasi sanata sicut accidit in fistulis. ¶ Sed qꝛ malicia ē in carne uel in membꝛo impꝛessa remota non ē immo remāsit ꝛ accidit q̄ postea postq̄ libet leuem causam q̄ partes que unite non erāt rescindunt ꝛ tunc redit ulcus sicut prius ꝑpter putrefactꝭ.q̄ facit seperat partes ꝛ distiguit adinuicē ¶ Et nō q̄.in quibusdam ulceribus generatur caro mala ꝑpter appꝛoximationem medicīe generatiue carnis ante mundificationem in ulceribus que antiqua sunt pꝛopter antiquitatem peruenitur ad coꝛruptionem ossis:ꝛ non possumus remouere ulcera illa nisi os remoueatur necesse est cicatricem concauam remanere ꝛ affoꝛismi. Ypo. sexta perticula. ¶ Ulcera quecunq̄ annua sunt necesse est os omitti ꝛ cicatrices concauas fieri. Et ratio assignatur:quia ossa sustinēt musculos ꝛ carnem cum remouentur ossa ¶ Labia cadunt ꝛ tunc necesse ē cicatricem concauam remanere ¶ Et assignatur alia causa in aliis ulceribus:quia loco ossis ut dicit Galienus tertō tegni:generatur poꝛus sarcoꝛides tempoꝛe modo pꝛecedente ꝛ ipso existente iam exiccato remanet cicatrix concaua:ꝛ ex hoc patet quanto plus de osse remouetur tanto cicatrix remanet maioꝛ ut est uidere in fractura cranei : in qua frustra ossis tolluntur. Et ulcera melanconica sunt q̄ habent carnem scliroticam ꝛ induratam usquē ad os ꝛ non sanantur nisi caro remoueatur usq̄ ad ossa sana:ꝛ tunc cicatrix remanet concaua. ¶ Nota etiam q̄ ulcera efficiuntur difficilis cōsolidationis ꝑpter debilitatem uirtutis:queˀ ñ est nisi ꝑ malam complexionem:quia ē instrumentum eius uirtutis: aut pꝛopter malitiam sanguinis que est duplex:scilicet ratione qualitatis eius:aut quantitatis:ꝛ utroq̄ modo impeditˀ consolidationem:ut estˀ notum : in qualitate cognoscitur peccatum eius per coloꝛem:uel ex coloꝛe: scilicet coꝛpoꝛis albo cinericio pallido citrino plumbeo lacteo ꝛ sic de aliis quare dispositio epatis est mala. In quantitate cognoscitur:quis nimis additur de sanguine in loco:aut parum q̄re impeditur consolidatio. ¶ Et nota q̄ si fuēit ulcus clarum ꝛ mundum ꝛ pꝛeparans ad escarā quia ad cicatrizationē ꝛ non consolidatur : tunc arguis q̄ hoc totum pꝛouenit ex paucitate sāguinis ¶ Et ulcera sunt difficilis consolidationis q̄ sūt ulcera dura:cuius durities apparet ī labiis aut circa ea. Et ulcera ēt que accidūt ī locis ad q̄ terminantur uene late sunt difficilis cōsolidationis eo quia ad locū sꝑ transeunt supfluitates pꝛohibentes consolidationem ¶ Et ulcera etiaꝫ q̄ sic se habent q̄ locus in quo sunt est tenebꝛosus aut niger aut uiridis sunt difficilis cōsolidationis:ꝛ ratio est: quia consolidatio fit per unionem partium quanto ergo partes distant magis minus uniuntur. ¶ Cum ergo in figura rotunda magis distentˀ:uidetˀ q̄ minus debeant uniri ꝛ sic tardiꝰ ꝯsolidari uidētˀ Et aliq̄ ulcēa sūt īfficientia infātes ꝑptˀ uehemētiam dolōis:Et rō qꝛ

corpora infantium sunt resolubiliora q̄ʒ cōpora alior: qꝛ spūs sūt subtiliōes ꝛ resolubiliōes igit̄ citius sequitur casus virtutis ꝛ mors.

¶ Capitulum 2m de exiccatione vlcerum.

Scias q̄ oīa ulcera indigent exiccatione quadā p̄ter vlcera facta ex attritōe lacertoꝝ ꝛ ipsoꝝ cōtussione: ista enim ut dictum ē i primis indigēt ut mollificēt. In isto āt canōe posito ab. A. nobis īsinuat̄ q̄ generalis īdicatio curatiua ulceris sumitur ab exiccatione ex quo pꝫ q̄ medicīe q̄ debēt approximari vlceri ut ulcus ē debēt esse sicce. ¶ Et rō ē qꝛ in omni vlcere iūgit̄ quedā humiditas q̄ ꝓhibet ꝯsolidationē in vlcere: vt g° fiat ꝯsolidatio: oportet exiccare ipsaꝫ. ¶ Ex quo patet q̄ principalis intentio vlcerū curatiua est partes dissolutas consolidare: licet tñ in ope prima sit exiccare deinde vnire: qꝛ ad desiccationē sequitur vnitio: ꝛ licet in omni vlcere ꝯueniant sicca nō ꝯueniūt sicca: qꝛ malā complexionēꝫ in corpore existētem remoueantsed quia remouean aliquam humiditatē in vlcere ꝓhibētem consolidationem nō inducentē tamen malā complexionē huidā. ¶ Sed dubitat̄: quia Auicē. nō dixit q̄ omnia vlcera indigēt absterstione quadā sicut dixit exiccatione cum dictū sit superius in principiis ca. ꝛ ēꝭm. Ga. in 3°. de ingenio sanitatis ꝛ in vlcere generat̄ duplex humiditas vna subtilis ꝛ alia grossa: subtilis indiget exiccatiōe grossa absterstiōe. Respondet̄ q̄ oīa vlcera indigēt exiccatione ꝛ non dixit absterstione. ¶ Nam hic Auicē. loq̄bat̄ de intētione vl'i que ē ad vlcera in q̄ʒm ulcus est solutio ꝯtinuitatis: nunc āt exiccatio est magis ul'is ꝛ generalis q̄ʒ absterstio: licꝫ enim generet̄ ista duplex humiditas inq̄ʒtum g° sunt superfluitates superflue īdicāt desiccari debere: sed nō indicāt nisi vna istaꝝ debere abstergi: ꝛ patet. ¶ Alia causa ē qꝛ Auicē. loquitur de intentione curatiua q̄ generalis est solutio ꝯtinuitatis capiēdo solutionem tā ꝓ vlcere q̄ʒ ꝓ vulnere: quia ergo exiccatio ē ꝯueniēs vlceri ꝛ vulneri: vt patet ex dictis ꝛ absterstio nō est ꝯueniēs nisi vlceri. Hinc est q̄ dixit oīa vlcera indigent exiccatione ꝛ nō absterstione. ¶ Et nōre debes q̄ Auicē. signāter dixit q̄ oīa vlcera indigēt exiccatione quadā: vt ostendēt nobis q̄ vlcēa nō indigent exiccatione equali: sed aliqua indigent vna exiccatione alia maiori exiccatione: ꝛ alia minori. Secundum g° complexiōes materiales membri: variant̄ ꝛꝭm quod est necessaria maiō vel minor exiccatio vt ē notū. ¶ Circa illud q̄ dixit facta ex ꝯtusione ē nom. q̄ oē vlcus ī q̄ʒm vlcus indiget exiccatione. sed qꝛ vlceri aliquando ꝯiungit̄ aliqua dispositio secū sicut grā exēpli contusio: hinc ē q̄ rōe huius ipa aliquotiēs indicat de contrario vlceri: vlcus indicat de exiccatione. ¶ In q̄ʒtum āt secum ꝯiungit̄ cōtusio indicat de humectatione: qꝛ vt patet 4° de ingenio sanitatis. ¶ Omne ꝯtusum necesse ē putrefieri ꝛ in saniem ꝯuerti: putrefactio ꝛ sanatio habet fieri p humida. ¶ Secunda cā ē: qꝛ cause q̄ mollificant ꝛ humectant sunt maxime sedatiua doloris ꝛ resolutiua humoris contusi ꝛ contriti. ¶ In hoc āt loco oportet ꝯsiderare de contusiōe ꝛ attritione: vt ꝯsideratū fuit in tractatatu de cōtusione. ¶ Et sic patet q̄ ꝯtusio est accidēs coniunctum cum vlcere q̄ indicat oppositū vlceris patet hoc: qꝛ cum vlcere sepe ꝯiungunt̄ male cōplexiones sicce. Illa ergo indicat de sui remotōne tāq̄ʒ res preter naturalis: qꝛ oīs talis indicat de sui remotione ꝛ cū indicat hoc nisi propter sui ꝯtrium. ¶ Et per ꝯsequens aliqua sunt vlcēa que indicāt de humectatione nō tamē q̄ʒtū sunt vlcera: sed qꝛ iungitur secum illa talis dispositō. ¶ Dixit ꝛ Auicē. indiget quandoq̄ʒ dispositionibus aliis ꝓ quo notes q̄ vlceri quādoq̄ʒ ꝯiungitur sordicies ꝓpter quā indicat̄ q̄ vehemēs debet fieri absterstio ꝛ in ulcere in quo est mala cōplexio cal'a indicatur: q̄ ista debeat remoueri cū frīs. iste sunt indicationes que sumunt̄ a rebus iunctis cū vlcere ꝛ istarū dispositionū q̄ coniungunt̄ cum vlcere quedam sunt q̄ cum vlcere pn̄t curari sicut si cum vlcere iūgat̄ mala complexio calida. ego possum remouere cum frigidis ꝛ exiccare locum cum siccis frigida ergo ꝛ sicca hoc faciunt. Quedā sunt q̄ non possunt remoueri cū vlcere sed debent remoueri cum remouentibus propriis sicut si cum vlcere iungatur fluxus humoꝝ. Primo ꝓhibeamꝰ fluxus hūoꝝ: deīde curamus vlcus ꝛ ex hoc patet expositio textus. A. ¶ Et subdit Auicē. q̄ quanto vlcera sunt ꝓfunda īdigēt maiori exiccatiōe: ꝛ patet qꝛ ad locum plures hūiditates currunt ꝛ ēt qꝛ debēt hūiditates que sunt in ꝓfundo exiccari: hoc āt nō pōt fieri nisi a forti medicia. posuit ēt aliū canonē i q° valde ꝯsiderare oꝫ ꝛ ēt q̄ fortasse ē necesse suere locū. Pro quo nō q̄ si vulnus fuēit latius ꝛ ñ ꝓfundū sicut si a costis eēnt illi musculi seperati s. superiores ꝛ cum hoc superfluitates nō essent multe nō possumus suere: qꝛ rōne paucitatis humiditatis superflue citius locus incarnatur ꝛ fui expertus in vno q habet multos musculos acostis seperatos: raro tñ accidit iste casus. ¶ Si tñ locꝰ fuerit strictꝰ nullo° suimꝰ. ¶ Si āt latū fuēit vulnꝰ ꝛ ꝓfūdū ꝛ cū hoc hūiditas pauca: nō dēs suere: sed debes partem adinuicem vnire ꝛ cum ligatura manutenere. ¶ Et nota q̄ iste modus vtilitatem magnam tibi faciet in vlceribus multis. ¶ Si autem in hoc casu humiditates essent multe non sis ausus incarnare nisi cum cautela ne pars superior incarnetur ꝛ pars inferior non ꝛ tunc necesse est incidere puncta ꝛ locum de nouo aperire. ¶ Et nota q̄ illa sunt vlcēa in quibꝰ est modica deperditio carnis. ¶ Si autem multa deperditio carnis esset non possit fieri aliquo mō bōa īcarnatio: ꝛ iō ꝯsidera bene si sit necesse suē bñ: aut sit necesse ptē cū pte retinere ꝛ manutenere. Et dico h° notāt̄. q̄ ñ oīa q̄ accidūt vlcēi pn̄t scribi: iō ex te ꝯsidera multa. Et dēs scire

q medicine ɔuenictes vlceribus istis ꝓfundis debēt eē liquide vt possint melius ad locuꝫ penetrare. ¶ Et magister Thomas de pigano hoc totū faciebat cū aquis distillatis ponebat ergo res exiccātes in elembico ꝛ distillabat cū liquore sibi apparente ꝛ ponebat in loco. Alii vt dinus faciunt istas res bulire ꝛ bulituraꝫ illam apponunt ꝛ cum hoc tamen oportet q iste medicine sint vincentes humiditatem in ꝓfundo existentem vlceris aliter nō fieret exiccatio ꝛ cuꝫ hoc est necesse aliquotiens vt iste medicine permisceantur cum aliquo liquore ꝛ efficiant magis viscose ꝛ magis adherentes loco. Vñ plus miscetur cuꝫ cera ꝛ oleo ut melius adhereat loco per hunc modū ꝟtus enim permanet melius ad ꝓfundum ꝛ ꝓfundius penetrat: hanc sententiam habetis quarta primi 2°. ca. in fine. Et multotiens est medicina vehementis operationis ī permutando complexionem ſi ꝓpꝰ sui subtilitatem nō remanet donec suam ꝑficiat operatōnē.

¶ Et est ergo necesse aliquotiens permiscere aliquid quod ipsum inspisset ꝛ retineat: sicut cū oleo de balsamo admiscemus ceram. Et nō q sicut dicit Auicē. ligatura fit per tres modos dictos in ca°. de ligatura ꝛ hic non recapl'o oportet ergo vt ligatura non sit dolorosa: sed debes incipere a parte patiente ꝛ sanam consequenter possidere ut fit ī fracturis: tal' ergo ligatura stringit meatus ꝛ ꝓhibet materiam ad locum transire: oporter tamē q in istis operationibus ꝓhibeas apostemationē q̄tū potes qm̄ nō est possibile q cum apostemate vlcus cureẗ: vt dictum est satis in ca°. de vlceribus. Et si nō esset possibile vt cures ipsum vlcus sis occupatus cū apostemate ꝛ cures ipsum cum obseruatis vlceris ꝛ curato apostemate cures vlcꝰ ꝫ neccitatē eius

¶ De cura vlceris

In cura omnium dicendoꝝ istoꝝ quattuor ɔēs habē intentiones. Prima ē vitā ordiare Secūda ē materiā añtem euacuare Tertia ē dispositiones rectificare. s. accñā secū ɔiuncta remouere. Quarta ē reliquā dispositionem corrigere. Prima intētio ɔpletur cum cibariis bonis ꝛ bono vino q̄ omnia bonuꝫ sanguinem generant ex quo sequiẗ bona ꝛ cita generatio carnis. Secunda intētio ɔpletur cū euacuatōnibus factis cū flebotomia vel cū diuersione vel cū medicina solutiua ꝟm necessitatē oīum istoꝝ ꝛ tu ex te ɔsidera: qꝛ difficile esset omnia narrare ꝛ scribere ꝛ quomodo fiat diuersio et ꝓhibitio humorum satis dictum fuit in tractatu de apostematibus ꝛ omnia ista in principio vlceris cū occurris ꝺbes ɔsiderare ꝛ isto neglecto cura est nulla. Tertia intētio ɔpletur ꝟm necessitatem accidētium quē secum ɔiunguntur ꝛ secundum naturam eoꝝ. Cura vlceris apostēo si in curando vlcus dicit Auic. q oportet vt tu ꝓhibeas ne fiat apā quoniā nō est possibile cū apāte vt tu cures vlcus: ideo cura ipsuꝫ curatōe sua tamen cum obseruatione vlceris. Et pro cura huius recurre ad illa que dicta sunt in ca°. de vlceribus ꝛ apostematibꝰ: qꝛ cura eius illic fuit posita ꝛ narrata: ideo hic non recapitulo. ¶ Et subdit Auicē. q quādo corrumpitur aliquid: q fit in circuitu vlceris: quia nigrum sit aut viriđ tunc cura ipsum ꝛ remoueas talem nigredinem ꝛ viriditatem cum scalpelatione ꝛ extractione sanguinis cum ventosis vel sanguisugis deinde appone spōgiā siccāꝫ postea mediocriter exiccatam ꝛ postea medicinam exiccatiuam. Cura vlcerisᵃ puri. Si videris vlcus fore purū: qꝛ non sit aliquod accidens iunctum secū tunc oportet vt tu ɔsideres in primis si aliquid a corpore effunditur cures ipsum secundum necessitatem sui. Si matēia fuit ad locū aut cū flebotōia aut cum solutis ventris aut vomitu aut cuꝫ aliquo alio deinde locum ɔsolides ꝛ illa est cura.

¶ De cura ossis corrupti.

Cura ossis corrupti ꝛ si in vlceribꝰ fuerit os corruptū nō prepares te ad extrahendū ipsum violenter: sed fac illud q dictum ē in. ca. ossium ꝛ in fine ca. ꝓprii de extractōne ossis ꝛ capituluꝫ faciam de illo illic dimitto. Et consequēẗ Auicē. fen. tertia ponit q primum orificium sit apertū ut saīes possit exire ne causeẗ fistula ꝛ scīdē est vtile: si oportet ꝟm q sanies sit mundificata ꝛ remota ꝟm necessitatem sui. Tertium consequenter q hoc facto consolidetur locus ꝛ si inveneris vlcus mundum equale q nō habeat ꝓfunditatem tunc conuenit consolidatio cum eo q non habet mordicationem: ꝛ canon clarus ē ꝛ patet ex sequenti. ¶ In sordidis vero ē necesse abstergens mordicans ꝛ in primis cum curatur indiget mordicatione propter sordicieꝫ ꝛ membrum non sentit in principio ratione multe quātitatis sordiciei ꝛ consequenter gradatim deueniatur ad illud q est leuioris mordicationis et est notus canon. ¶ Et debet fieri donec videat nascentia carnis ꝛ in oībus istis caue ne inducas dolorem q̄ᵐ tibi est possibile ꝛ specialiter si in loco fuerit mala complexio caīa. Cura generalis omnium vlcerum ꝛ summe nōre debes q si cum vlcere coniungatur aliqua dispositio alia ꝛ aliquod aliud accidens tunc primo cures dispositionem istam aliter autem vlcera nunq̄ꝫ cōsolidarentur immo nō erit tibi possibile nisi illa primo remoueanẗ ꝛ multotiēs sufficit in vlceribus rectificatio sola male cōplexiōis. ¶ Cura vlceris cū carne addita ꝛ fortasse oritur caō mala: quia est necessarium vt corrodatur cū medicamine acuto ꝛ liniatur de foris cū frigidantibus deinde remoueatur escara ꝛ cureẗ. ¶ Et que sunt medicine remouētes carneꝫ malā sepe dictum est: ꝛ ideo recurre ad capi. ꝓprium in tractatu de vulneribus. ¶ Cura vulnerum cuꝫ dolore. G. p totum clamat q nichil magis exacuit q̄ reuma dolor ꝛ cū hoc impedit ꝟtutē nō quia ipam ꝓsternat: sed qꝛ impedit rectam operati

onem. ¶ Et ideo precipit. A. ꝙ in vlceribus do
lorosis que sunt vehemētis doloris vt sis occu
patus in primis in sedando dolorem ⁊ illud fit
cū mollitiuis q̄ tu proculdubio scis: ⁊ q̄uis ista
sint cōtraria vlceri: verūtamē nisi sedetur dolor
nō curatur ulcus. ¶ Et capitulū habuistis de me
dicinis sedantibus dolorem: quare non recapi
tulo: ⁊ vt patet per Ga. sexto de simplici medici
na. ⁊ idem ponit Serapio. Medicine sedantes
dolorem ⁊ iste sedant dolorem proprie que rēo
uent dolorem in quantum dolor. ¶ Alie sunt re
mouentes dolorem qr remouent causam dolo
ris: vnde si dolor fit a causa calida rēouetur cuʒ
frigidis: et si fit a causa frigida remouetur cū ca
lidis. ¶ Et iterum sedantes dolorem sunt dupli
ces: quedam sedant dolorem non proprie sed p̄
uant membra a sensu ratiōe cuius non sentitur
dolor: quedam sunt que sedant dolorem qr for
tificant calorem naturalem: ex cuius fortificatio
ne membruʒ magis repugnat rei nocive: ⁊ ideo
sedatur dolor. ¶ Et nō ꝙ vlcera sordida indi
gent et mundificentur et sunt ista quorū humidi
tas est plurima. et fortasse mundificatur cū mel
le: ⁊ fortasse cū vnguentis qr cū vnguento apo
stolorum: uel cum vnguento viridi: vel cum pul
ueribus ⁊ non est possibile vt mūdificatio fiat
bona cū pulueribus: si concauitas fuerit profun
da: quare primo mundificetur: deinde generetur
caro mala remoueatur ut dictum est: ⁊ liniatur d̄
foris cum infrigidantibus. ¶ Et scire debes ꝙ
alique medicine sunt carnis generatiue ī aliquo
loco ⁊ in aliquo nō qr sunt corrosiue. ¶ Et sci
tum est illud ex his que dicta sunt in capitulo d̄
medicinis generantibus carnem quoniam medi
cina vna potest eē sicca in primo vni: et alteri in
tertio: quare sequitur prepositum ex habentis. ⁊
hoc patet ꝙ aliqua medicina in vno generabit
carnem. Et in alio humiditatem qr respectu vni
us erit sicca ī primo. ⁊ respectu alterius corporis
erit humida. ¶ Quare dixit. A. ꝙ oʒ ꝙ medica
men illud confortetur. i. temperetur cum medica
mine alio secū permisto per hunc modum: vnde
si medicina fuerit abstersiua ⁊ volumus ipsaʒ ni
mis abstergere debemus approximare parum d̄
ea aut debemus permiscere secū de re vnctuosa
vel de alia re opposita. ¶ Unde quando volumꝰ
diminuere virtutem aluminis parum ponimus
aut secum permiscemus de bolo ar. ⁊ si sint alij
pulueres permiscemus secum oleum et ceram ⁊
facimus vnguentuʒ. ¶ Itē etiā si medicina vna
nimis exiccaret debemus secū permiscere de hu
miditatibus secūdum necessitatem permistiōis
⁊ naturam complexionis et vlceris. ¶ Et ita eti
am si medicine fuerint nimis humide: nos debe
mus approximare res siccas intensas vel remis
sas fm necessitatem loci. aut etiaʒ pondus minu
atur: ⁊ summopere debes notare ꝙ anteq̄ꝫ permu
tetur medicamen dimittatur per tres dies anteq̄ꝫ
te permittes ad aliquid aliud medicamē qr vir
tus eius non poterit manifestari in paucis diebꝰ
quare permittatur operari per tres dies mutādo
⁊ remutando bis aut ter aut semel in die secūdū
necessitatem. ¶ Et oʒ vt ab vlceribus elongetꝰ
oleum: quoniā oleū in quantum oleuʒ nocet vl
ceri eo qr humidū est. ¶ Ulcera autē nō indigēt
nisi siccitate in quantum vlcera. ¶ Et si oleū fue
rit necessariū tunc olea sicca ⁊ stiptica conueniunt
vt oleum myrtinum rc. ⁊ sic de alijs qr ista sūt
stiptica et sicca. ¶ Et cū vlcus est in membro. sē
sibili prohibeas quantum potes ne approximen
tur res dolores causantes qr dolor ꝓsternit vir
tutem ⁊ causat apostemata. ¶ In illo āt ꝙ rē pau
ci sensus non abstineas a medicina necessaria qm̄
non est timor de re aliqua qui necessaria opera
tione eius non curetur. ¶ Nota bene ꝙ mēbra ī
trinseca non sufferunt eas fortes: sed vlcera sint
sicut nos eris ⁊ ei sitia ⁊ ratio est īpromptu.
¶ Et ex hoc patet ꝙ medicine que per clistere ap
ponūtur sunt inter medicinas que ad ītra appro
ximantur et pꝫ hoc totum ostenditur modo que
sunt illa quibus oʒ caueri in curatione vlcerum.
¶ Et de illis que recta sunt in curatione vlcerū
est ut quieta sint mēbra vlcerata ⁊ non moueat.
¶ Et nota ꝙ motus prohibet consolidationem
quia est causa cursus materiei ad locum. ¶ Et
si mouentur in principio paruo motu minus no
cet q̄ꝫ si post principium nimis laboriose: ⁊ hoc
non est dicere nisi qr melius ē ꝙ semper parum
mēbrū moueatur a principio vsq̄ꝫ ad finem ꝙ
non moueat a principio: imo quiescat per aliqu
os dies ⁊ non moueatur subito: ⁊ hoc in corpo
ribus malorum humorū. ¶ Et ut Hypoc. dicit
tertio de regimine acutorum qr oīs subita muta
tio nocet. ⁊ oʒ ēt vt caueatur ex vlceribus que ca
dunt ex uicinitate eorū sicut accidit inter duos si
cut coxa et ventre vt sepe vidi. ¶ Et notare de
bes ꝙ cauerne ⁊ abscensiones sunt velocis con
uersionis ad fistulas: vlcera vicinantia venis ⁊
arterijs. ¶ Magis ducunt ad aīa illud qd̄ uici
natur eis d̄ carne molli sicut testiculi ⁊ sub ascel
le quod est post aurem: ⁊ si scabies fuerit et vl
cera in aliquo loco istis ꝓpinquo ducunt ad a
postemationem hec loca et est notum ex experi
mento et hoc est verum vl' corpus nō fuerit mū
dum: imo plenuʒ humoribus malis et dolor fu
erit in vlcere: ⁊ clarum est quare dixit Auic.
¶ Et opportet ꝙ curetur vlcus cum mundifica
tis corporis: ⁊ cum his que dicta sunt in capitu
lo proprio. ¶ Et oportet ut audias sermonem
istum per hunc moduʒ ex quo poteris cognosce
re si medicamen est cōueniens qr illud ꝙ appo
nitur vlceri vel conueniens est vel inconueniēs
¶ Et conueniens est illud cui non associatur no
cumentum aliquod. ¶ Et ideo signum est ꝙ cō
ueniens est. ¶ Inconueniens est quando medi
camen approximatur et nocumentuʒ sequit: ⁊ sic
de aliis ex te cogita in illis diligenter sicut ī ca
lefactione ⁊ īfrigidatiōe exiccatiōe et resolutōe.
¶ Et nota ꝙ medicina multotiēs ñ ē ꝓuēiēs. ꝓ
pterea ꝙ ꝓp'o mēbri vl' īfirmi ē superflua ī ca
lido quia oportet: ꝙ medicamen illud sit fortiꝰ
in trahendo membrum ad complexionem suaʒ

Cura vlcer difficilit curabilium rõe male ꝓpetatis: Auic. dixit q hec ulcera non sunt putrida neque corrosiua neq ambulatiua: sed sunt vnius dispositionis plana: clauduntur enim ⁊ sepe aperiũtur ⁊ in hoc sunt necessaria medicamina cum proprietate fortiter desiccantia: sicut sũt scoria eris flos eris adustus ⁊ scorie ferri: glutinus auri colcotar dragantum cum alumine ⁊ galle non prohibent materiam uenire ad locum ¶ Et nota q de istis facis cerota ⁊ vnguenta ¶ Ga. in quarto cathagenorum a quo accipitur vna forma quam Auicē. ponit et eam cõfirmat. ℞. climinie aluminis glũtinis auri. añ. partes duas: florum eris corticum eris usti. añ. partem vnã gumi cipressi partes. iii. cere olei ro. aut mirtini. añ. quãtum sufficit: ⁊ fiat vnguentum ¶ Postq̃ dispositio repugnans cõsolidationi fuerit iam remota et rectificata curãtur nec plus nec minus sicut curantur vlcera concaua in quibus est deperditio carnis: scilicet cũ abstersiuis uel exiccatiuis et generantibus carnem ⁊ sigillantibus secundũ necessitatẽ loci.

¶ Capitulum tertium de vlceribus virulẽtis.

Debes scire q vlcera virulentia a corrosiuis nõ differũt nisi secundum magis ⁊ minus. ¶ Nam in principio vlcera dum emittunt virulentiam: ⁊ in ꝓcessu dicunt virulenta ¶ Postq̃ autẽ augetur eius ⁊ Auicē. Et corodẽdo augmẽtatur corꝑ malicia ⁊ acuitas ⁊ augmẽtantur corodendo ⁊ ꝓcedit capacitas ⁊ escaria dicuntur corosiua ⁊ si ꝓcedit hinc inde in carne non multum ꝓfundãdo dicuntur ambulatiua. ¶ Si autem in tantum procedat q consumat membrum dicitur manducãs ⁊ dehinc transit ad lupum vel ad cancrum ¶ Cause istorum sunt humores colici acuti qui propter suam adustionẽ quandam fraudulentiam acquirunt qui vt plurimum veniunt post formicas et pustulas malas ¶ Cura vlceris virulenti quattuor habet intentiones. ¶ Prima est corpus purgare. ¶ Secunda est vitam ordinare. ¶ Tertia ẽ virulentiam istam exiccare. ¶ Quarta est carnẽ generare ⁊ locum consolidare. ¶ Prima intentio completur cũ euacuatione humorum colicorũ vel flẽaticorum: ⁊ fiat euacuatõ cum diafinicone aut el'io suci ro. aut oleo solutiuo secũdũ necessitatem persone vel humorum predominantium ĩ corpore vel in loco ¶ Et sirus etiam fit secundũ necessitatem humorum predominantium ⁊ non explico: quia hoc non possum explicare nisi p longa verba: sed dimitto considerationi operãtis. Secunda intentio completur per hunc modũ respiciat se a reb' humidis ⁊ vtatur siccis ⁊ frigidis secundum dispositionem membri ⁊ totius corporis vtatur bono vino odorifero ⁊ bonis carnibus prenominatis in ca° apatum ¶ Tertia intẽtio completur cum exiccatiuis: nec ipsa debes apponere: nisi primo corpus sit purgatum ¶ Consultum enim est ab antiquis fere omnibus quicũq ratione aliqua ⁊ methodo de cura vulnerũ scripserunt: q abscindenda est causa prius ⁊ non solũ in vlceribus puto esse necessarium: sed in omnibus egritudinibus quibus efficiens causa adest ¶ Nam communis monitio est 3°. terapentice: ca. vltimo. q qui per euaporatiua farmaca multitudĩe exñte in toto corpore particulis quibusdaꝫ attrahendo implerent magis q̃ euacuarent. Nullo vti audeas auxiliatorum euaporatiuorũ añq̃ euacuatiõe totius corporis aut partis sup iacẽtis mittentis superhabundantiam vtaris. Et de hoc fuit canon conclusus. 3°. tegni dicens vnum commune preceptum habens efficientiũ vnamquãq causarum oportet abscindere prius: deinde sic deuenire ad eam discratiam: que facta ẽ ab illa egritudine ¶ Et quarta primi. 2°. ca. Hoc toto completo deueniendum est modo ad dispositionem iam factam: modo videndum est que sunt illa q̃ conueniunt. Et primo fiat ablutio cum aqua maris ⁊ cũ aqua aluĩosa: ipsa enim stipticat: ⁊ iõ mẽbrum confortat ⁊ cũ hoc exiccat ⁊ ideo conuẽit valet etiaꝫ aqua plantaginis ⁊ aqua ro. ⁊ ẽt aqua ferrata: vt dixit Gui. Illa exiccant ⁊ ꝑ parte stipticãt: ergo valent: valet ẽt decoctio cipi et cipressi mirtilorũ plantaginis psidie balaustie mirabolãorũ belliricorũ ⁊ emblicorũ: valet ẽt aqua vite distillata cum cipero ⁊ mirto ⁊ balaustus et ĩ loco ponat ¶ Fuit autẽ ille modus magistri Thome de pigano ⁊ non obliuiscaris: vt circa locũ ponatur defensiuũ de bolo positum in tractatu de apãtib' si expedit facta lotione tali sup locũ ponaẽ puluis iste. ℞. litargirii plumbi vsti antimonii eris vsti spodii coralli psidie. añ. partes equales: lauentur ꝓpẽ mordicationem ⁊ ponaẽ sup locum ¶ Et nõ q si oĩa illa in alembico ponaẽ ⁊ cum aqua feniculi distillenẽ ⁊ apponaẽ in loco mirabilit operãtur: eo quia penetrabũt ad profundum vlceris.

¶ Si vo in loco fuerit mala cõplexio ca'a tũc nõ valet lotio facta cuꝫ lixiuio nec aqua ca'a: sꝫ ista valent. ℞. suitat] rubi foliorũ arnoglose. añ. M. i. farine ordei. ʒ. ij. buliant in aqua pluuiali ⁊ incorporenẽ cum oleo mirtino ⁊ si in loco cẽt apã hoc bonũ eẽt. Aliud. A. ℞. litargirii. ʒ. vi. ponaẽ ĩ mortario ⁊ ɔtinue agiteẽ mõ ponẽdo acetũ mõ ponẽdo oleũ tã diu fiat donec litargiriũ albefiat. Et tẽ ℞. climie argenti gallarũ. aluĩs ſan. dra. antimonii eris vsti radicis celidonie: añ. ʒ. i. ⁊ tũc fiat cũ litargirio mixto cũ istis rebus vng^m ⁊ poterĩ vti in cruribus ⁊ cõporibus siccis valde. Pul. alius ℞. cortic] thur]. ʒ. i. gallarũ corticũ granatorũ nucis cipressi. añ. ʒ. vi. aluĩs. ʒ. ii. litargirii. ʒ. i. ⁊ fiat pul. ⁊ põaẽ sup locũ si cõpus fuẽit hũidũ. Si vo corp' fuẽit siccũ põaẽ d faria ordei. ʒ. 5. ⁊ dupluꝫ aluĩs: ⁊ silr si vir' fuẽit mltũ debes ẽt ponẽ de farina modicũ ⁊ de aluĩe mltũ vbi grã. ℞. aluĩs. ʒ. iii. farie ordei. ʒ. 4. ⁊ isto° ꝓsequere ꝓm maiorẽ ⁊ minorẽ necessitatẽ exiccãdi. Aliud bonũ q fortiter exiccat et lauat. recipe ordei. manipulum vnũ ro. gallarũ balaustiarum aluminis. añ. ʒ. i. seminis iusquiami albiꝫ. 5. coquantur bene in aqua pluuiali aut fluuiali. ⁊ fcã bulita colenẽ ⁊ ĩ collatura il

la addatur mel rosatum colatum.ʒ.iii. et fiat lotio. ¶ Aliud Auic. ℞. foliorum nucis recentis ⁊ cum nuce nondum completa fiat emplastrum. exiccat sine mordicatione: decoctio etiam istorũ in vino ut dicit Auic. multum valet ⁊ exiccat humiditatem absq; nocumento: ⁊ si forte fuerit necesse istis facere ligaturam exprementem saniem fac. ¶ Aliqui tamen faciunt cum lamina plumbi recentis in qua virtus argenti vivi sit infusa cum aqua plantaginis ⁊ ligatura expremente: quod nõ est loqui propter idiotas. ¶ Tu autem uide hoc in libro de simplicibus farmaciis: et intelliges incredibilia de plumbo: et de aqua aluminosa legas primum librum de farmaciis simplicibus ⁊ rationabilia adisces: de ligaturis mirabilia uidebis si operatus fueris ut ego. ¶ Sequitur modo de medicinis simplicibus: et sunt iste pro parte: scilicet alumen corticis granatorum galle: corticis thuris: merdasengi: farina ordei: folia nucis et nuces recentes mirabiliter operantur: rubus: lentes: arnoglossa: cortex cipressi: accatia: mirtus: folia sorbi: et fructus eius: et folia citoniorum et fructus et folia ulmi: et folia papaueris: siue flores papaueris ruffi. ¶ Ex istis ergo compõas medicinas secundum complexionem membri: quia in membro aliquotiens est mala complexio calida: aliquotiens membrum est humidum: aliquotiens est siccum: et aliquotiens apostematus: et secundum quod uides necessitatem apponas emplastrum vel lotiones. ¶ Considera ergo de simplicibus tamen dixerunt aliqui doctores.

¶ Et primo Auicen. costus exiccat vel cera humida: sanant etiam superflue humida radices filicis cocte in vino stiptico et super posite. Et Serapio dixit de radicibus filicis nigre quod desiccant vlcera desiccatione fortissima quando ponitur super ea. ¶ Dixit etiam: cinis aneti conuenit vlceribus humidis. ¶ Serapio dixit quando ex foliis mirti cum oleo rosato uel onfantino ⁊ parum vini fit emplastrum confert ulceribus humidis et membris ad que fluunt humores: et confert fluxui antiquo. ¶ Et dixit etiam: radix raffani siluestris combur[r]atur et pulverizatur super vlcera humida: et mundificat vlcera mollia. Et litargirium etiam in istis est conueniens. ¶ Dixit etiam: lana adusta habet uirtutem calefactiuam adustiuum stipticam: et aufert carnem superfluã ab ulceribus et incarnat et consolidat vlcera: vt etiam dicit Auicenna. ¶ Et eandem uirtutem habent capilli adusti. ¶ Dixit radix cuiuscumq; rosmarini sicca mixta cum melle mundificat ulcera.

¶ Ulcera etiam que forti exiccatione indigent absque multa mundificatione sanat cortex calami aromatici approximatus cum melle. ¶ Ego in corporibus delicatis ⁊ debilibus capio puluerem corticum pini partes duas thuris partẽ vnã: ⁊ cum cera ⁊ oleo mirtino facio vnguentum. Alchi. dixit abrotanum combustum est conueniens vlceribus humidis in quibus est duricies.

¶ Et Serapio idem dicit. ¶ Rasis dixit oleum mirtinum cum cera alba ualet omnibus ulceribus humidis a quibus emanat humiditas. ¶ Similiter uirga pastoris ualet ulceribus predictis a quibus emanat humiditas multa. ¶ Albabas dixit si galla teratur ⁊ pulverizetur ulceribus humidis illa sanat mirabiliter. ¶ Dixit etiam cortex nucũ si comburatur cinis eius desiccat ulcera optime sine morsura. ¶ Constantinus dixit ciperi puluerizati ⁊ ulceribus putridis applicati ea cito exiccat ⁊ sanat: conferunt etiam ulceribus magnis q̃ exiccari non possunt. ¶ Puluis polii magni sicci impositus ⁊ melius operatur in eo polium paruũ. ¶ Sia. dixit: sole que remanent de calciamento ueteri aduste uiridia vlcera post inflãmationem transactam mirabiliter sanant: vel ea que sine inflammatione sunt. ¶ Ga. laudat puluerem stercoris canis comedentis ossa impositus. ¶ Quarta intentio completur sicut dictum est in quarta intẽtõne precedẽtis capituli: quia facto hoc tu debes carnem generare ⁊ recurre ad ca. propriũ de medicinis generantibus carnem positum supra: ⁊ locum sigillare: ⁊ recurre etiam supra ad proprium capitulũ. ¶ Et recordare de isto quod dixit Aui. in isto capitulo ⁊ in canonibus vniuersalibus: dixit enim q istа ponatur super locum: ⁊ si uideris humiditatem non minui signum est q non sunt conuenientia: ⁊ tunc permuta te ad fortiora: ⁊ exte alia considera.

¶ Capitulum 4m de vlceribus putridis.

Ulcus sordidum et putridum non differunt nisi secundum magis ⁊ minus. ¶ Nam dum vlcus habet sorditiem ⁊ saniem grossam ⁊ uiscosam dicitur sordidum. ¶ Postq; autem augetur ipsa malicia ita q putrefaciat ⁊ mortificet ipsam carnem dimittẽdo escamina a qua eleuatur: fumus putridus fetidus ⁊ cauernosus putridum dicitur: ⁊ si ambulat eius malicia dicitur estiomenũ: ⁊ ducit hominẽ ad mortem. Cause istorũ vlcerum sunt humores siue humiditatas sanguis praui grossi ebulientis: ex qua ebulitione adepti sunt venenositatem: deinde generãtur ulcera mala ⁊ difficilis cõsolidationis. Cura etiã huius cõpletur q̃ttuor intentõibus. ¶ Prĩa ẽ corpus purgare. ¶ Scd̃a est uitã ordiare. Tertia ẽ sordiciẽ remouẽ. Quarta ẽ locũ ɔsolidare: prĩo tñ carnẽ generare. ¶ Prima intẽtio ɔplet̃ cũ f[l]oia aut cũ solutõe uẽtr[is] s[ecundu]m humorẽ peccãtẽ: ⁊ i h[oc] ɔsidera q̃lis hũor peccauẽit ⁊ illũ euacuare debes. ⁊ cũ hoc õbes mũdificare ip[su]m mẽbrũ si fuẽit necesse cũ uẽtos[is] scalpelatiõib[us] sanguisuc[is] epitimatib[us]: ⁊ sic d[e] aliis. ¶ Scd̃a itẽtõ ɔplet̃ cũ cibariis bõis gñrãtib[us] bonũ sãguinẽ et cũ aliis reb[us] purificãtib[us] ip[su]m sãguinẽ: d[e] q[ui]b[us] satis dictũ ẽ in d[e] apãtibus: sit et cotidie larg[us] in uẽtre ⁊ i oib[us] hoẽste uiuat. Tertia itẽtio cõplet̃ cũ medicis localib[us]: ⁊ prĩo ut dicit Auic. lauet loc[us] cũ idromelle aut cũ aq̃ mar[is]: aut cũ aliis lauatis. Aliud lãfrãci q ɔueit ⁊ ẽ mũdificatiuũ. ℞. succi absinthii mell ro. farine ordei ⁊ mirre q̃ntum uis omniũ pone sup locum: ⁊ in omnibus istis facias

defensiuum de bolo sepe dictum si fuerit opus. ¶ Aliud mundificatiuum quod conuenit vlceri sordido. ℞. mellis.℥.iii.terbentine.℥.i.s. misceantur ista simul ⁊ buliant: deinde utatur hoc ¶ Et si uis fortificare adde ireos ⁊ sarcocollã ⁊ utere ¶ Aliud ad idem. ℞. mellis ro.℥.i. terbentine.℥.ii.farine ordei quantum sufficit ad inspissandũ ⁊ vtere quantum cõmune est ¶ Aliud quod purgat ⁊ abstergit et replet vlcera carne: ⁊ maxime quando vlcus fuerit prope ossa: ⁊ ualet in locis siccis. ℞. puluerem radicis paucedinis.ʒ.iii.ireos ʒ.s.radicis camephiteos rasure pini.añ.ʒ.s.rasure panni veteris de lino.ʒ.ii.olei de ireos.ʒ.iii.cere.ʒ.i.mellis.ʒ.iii.⁊ fac vnguentũ ¶ Aliud Constantini quod.mundificat multum ⁊ generat carnem: ⁊ consumit carnem squalidam: ⁊ valet in corporibus siccis: et ualet in ulceribus sordidis difficilis consolidationis: propter sordiciem et etiam antiquitatem. ℞. sarcocolle.ʒ.i. radicem ciperi.ʒ.s. foliorum laureole pulverizatorum.ʒ.ii. litar.ʒ.iii.radicum ciclaminis mirre.añ.ʒ.v. aristol. longe.ʒ.ii. olei mirtini ⁊ masticis. añ.ʒ.i.s. cere.ʒ.et fiat vnguentum ¶ Aliud ad idem ⁊ bone operationis. ℞. dialtee.ʒ.i. eruginis eris.ʒ.i.et sic subtiliter trita incorporentur ¶ Aliud ad idẽ Auicenne. ℞. succi prasii.ʒ.ii. mellis.ʒ.iii. pulueris prasii.ʒ.ii. et fiat mixtio prius inspissato melle ad ignem ¶ Aliud Auicenne ad idem: si sordicies fuerit minor. ℞. fecis olei mellis ⁊ aluminis iameni.añ.ʒ.i.s.ceruse poli montani.añ.ʒ.i.et fiat emplastrum ¶ Item dixit: si oliue salite fuerint super locum emplastrate: ualent multum.

¶ Item aliud quod valet ulceribus malis fraudolentibus sordidis: et est multum efficax. ℞. ossium dactilorum pulverizatorum camephiteos. añ.ʒ.i. farine cicerum: farine orobi. folia oliuarũ siluestrium .añ.ʒ.s. amigdalarum amararum subtilissime tritarum: minuti olibani.añ.ʒ.iii. mell'. ʒ.iii.aceti.ʒ.i.olei mirtini terbentine cere. añ.ʒ.s. ⁊ fiat vnguentum ¶ Aliud mundificans ⁊ exiccans faciens nasci carnem in corporibus teneris ⁊ carnem malam remouens: ⁊ est rectificans vlcera sordida in corporibus siccis. ℞. sarcocolle thuris ciperorum .añ. ʒ.s. pulueris foliorum mezereon vel laureon mirre aristol. ro.ireos.añ.ʒ.ii.ipericon foliorum camephiteos corticum radicum ciperorum terre sigillate boli armeni.añ.ʒ.i. et fiat puluis et ponatur super locum loco prius abluto cum vino in quo sit aliquid mellis ¶ Aliud remouens carnem malam. ℞. picis liquide.ʒ.i.minuti thuris vernici .añ.ʒ.corticum arboris quercus:ʒ.iii.salis communis.ʒ.i. asungie.ʒ. ii. fellis porci.ʒ.s. mellis glutinis albotini. añ. ʒ.i. et fiat mixtio ¶ Aliud quod valet ulceribus fraudolentis: que accidunt corpori ex herisipila ⁊ formica: et ex scabie ⁊ etiam ex aliis dispositionibus malis ¶ ℞. aceti mellis. añ.partes duas pulueris tartari.ʒ.s.eruginis eris sulphuris.añ.scropulum medium: ⁊ fiat mixtio.

¶ Et in istis dispositionibus sic dictis ualet multũ lotio cũ aceto ¶ Si cum aceto aliqua que nũc in receptis dicta ponuntur: prohibet pruritum ⁊ augmentum ipsorum: valet etiam unguentum egiptiacum ⁊ alia vnguenta fortia: vt dicit Auicen. valet etiam vnguentum viride almansoris ¶ ℞. cimarum florum eris mellis puri. añ.ʒ.i. ex istis simul mixtis fiat medicamen: mordicat enim ⁊ carnem malam remouet. ¶ Et nota q aristol. longa magis conuenit vlceribus q̃ rotunda: qa ipsa est maioris abstersionis: sed rotunda magis conuenit vulneribus: quoniam ipsa est maioris subtiliatõis ⁊ maioris operationis in eis loquor de simplicibus valentibus ⁊ reperio ¶ Et p̃mo loquor cum Serapione: dixit ergo q radix paucedinis confert multum vlceribus fraudolentis malis: teritur enim et pulverizatur in eis et mundificat ea ⁊ replet carnem ¶ Et secundum Bartholomeũ mel operatur cum rasura panni ¶ Et dixit etiam Serapio: q radix ireos pulverizata ista curat ¶ Dixit etiam lolium quod reperitur in tritico euellit vlcera fraudolẽta quando admiscetur cum cortice rafani ⁊ sale: ⁊ fit inde emplastrum: et quoniam miscetur cum sulphure ⁊ aceto curat impetiginem malam ⁊ ẽt vlcera mala.

¶ Dixit etiam fel tauri est bonũ vlceribus fraudolentis ¶ Et Rasis dixit etiam: quando succus granorum granatorum maxime acetosorum coquitur ⁊ miscetur cum melle: confert vlceribus fraudolentis: ⁊ balaustie idem faciunt ¶ Dixit etiam: agresta secundum artem coagulata cõfert fistulis ⁊ vlceribus antiquis fraudolentis ¶ Et dixit etiam: vinum grossum ⁊ dulce quando infunditur in ipso lana non lota ⁊ super ponitur cõfert vlceribus fraudolentis ⁊ prurigini ⁊ vlceribus: atq; curant humores ¶ Et dixit etiam: acetum confert vlceribus fraudolentis que accidũt in corpore: et herisipile et scabiei et impetigini: quando miscetur cum aliquibus medicinis conuenientibus istis egritudinibus ¶ Dixit etiam: olibanum p̃hibet vlcera fraudolenta que fiunt in ano et aliis membris quando cum melle miscetur ¶ Et iterum dixit: licium curat panaricium et formicam et vlcera ¶ Et Bartholomeus dixit quando miscetur cum melle. Et dixit Serapio: quando fit emplastrum cum ipoquistidos confert vlceribus fraudolentis ne augmententur Et quando miscetur cum mirra: confert vlceribus antiquis ¶ Et quando fit emplastrum cum sale et farina ordei et costo et melle: confert ad vlcera fraudolenta ¶ Et dixit: erugo eris quando miscetur et coquitur cum melle: mundificat vlcera sordida ¶ Et dixit: climia metallica id est omnis metallis proprie quando lauatur confert vlceribus fraudolentis humidis: sicut sunt infantium ¶ Et subdit quod hoc facit omnis climia: et desiccat et dimminuit carnem superfluam que est in eis ¶ Diascorides dixit de radice draguntee cum brionia alba et melle quod purificat vlcera sordida ¶ Et dixit etiam: oleum yrinum putredines istas supra dictas curat.

¶ Et Bartho. dixit cum melle misceantur. Et di
xit etiaz folia verbene cum aceto emplastrata pu
tredines ulcerum sanat ¶ Dixit etiam conferre fo
lia laureole emplastrata cum melle. Dixit etiam
saluia mundificat ulcera fraudolenta ¶ Et alchi.
dixit decoctione eius: ⁊ dixit etiaz succus maru
bii sordida ⁊ maligna ulcera sanat: et idem facit
cum melle ¶ Et idem facit de nasturtio: quia de
succo eius ⁊ est cartamus domesticus: ⁊ dixit de
foliis urtice cancrum ulcera maligna ad sanitatē
perducunt ⁊ sordida ulcera curāt ¶ Et ego dico
q̄ ista cum melle ponantur ¶ Auic. dixit: aristol.
est mundificatiua ulcerum sordidorum putrido
rum profundorum: ⁊ quando piros est cum eis
raplet ea carne ¶ Et Ga. sic dicit d aristologi ro.
⁊ putredines sanat ⁊ ulcera sordida mundificat.
¶ Et amplius dixit de ea: sordida ulcera quoq̄
purgat: cana supplet melli ⁊ origano mixta. Se
rapio dixit radix aristol. abstergit ulcera sordida
⁊ supplet quando fit emplastrum cum herba ei⁹
aufert putredinem ab ulceribus sordidis ⁊ frau
dolentis: ⁊ mundificat sordiciem eorum ipsa mi
scetur cum melle replet ulcera profunda ⁊ ponat
etiam ireos ¶ Dicit etiam radices corticum cap
parum ponuntur sub fraudolenta ⁊ sordida vlce
ra: ⁊ dixit etiam quādo ponitur radix affodillo⁊
cum fece vini super ulcera fraudolēta ⁊ sordida
confert eis ¶ Dixit etiam scordeon facit adherē
ulcera fraudolenta quādo ponitur super ea recēs
¶ Et dixit ossa dactilorū combusta conferunt
istis ulceribus: dixit etiam farina cicerū confert
ulceribus fraudolentis ¶ Et Hui. de va. dixit q̄
hoc est uerum quando miscetur cum melle ¶ Et
Auic. dixit q̄ camephiteos consolidat ulcera fa
cto emplastro cum melle quando sunt putrida.
¶ Et serapio dixit: camepitheos quando est recēs
habet uirtutem magnam consolidandi ⁊ incarnā
di ulcera magna: ⁊ curat plagas putridas ¶ Et
Bartho. dixit q̄ pul. foliorū uel radicum impo
natur cum melle ¶ Dixit etiam Auic. ulcera hu
mida ⁊ sordida fortiter exiccāt capilli usti ¶ Ysa
ac dixit: si lolium coquatur cum radicibus urtice
vulneribus iam putrefactis apponatur: sanat et
mundificat ea: sanat etiam ulcera sordida in qb⁹
supabundant humiditates ¶ Cortex glandis qn̄
cum modico sale ⁊ asungia ueteri porci superpo
natur ¶ Et serapio dixit: quando fit emplastrū
cum glandulis ⁊ asungia porci salsa: confert apo
stematibus auri. ⁊ ulceribus fraudolētis ¶ Bar
thol. dixit q̄ hoc sufficit quando intētio est exic
catio magis q̄ abstersio ¶ Si uero queratur ab
stersio mel addatur quoniam utile ¶ Ga. dixit
herbaz ipericon siccam si imposueris sanabis la
xa ⁊ putrida ulcera ¶ Et dixit: vrina hominis abs
tergit ⁊ lauat ulcera que plena sunt multis humi
ditatibus ⁊ sordicie ⁊ imundicie: ⁊ multo magis
cum habent aliquod saniosum ¶ Albabas dixit
climia argenti replet vlcera carnem desiccat que
ulcera in carne manifesta ¶ Idem dixit Auic. d
climia auri ¶ Mesue dixit: sarcocolla ē medicīa
sublimis omnium ulcerum ⁊ antiquorū ⁊ putri
dorum: ⁊ mundificat ea ⁊ generat carnē in ipis.
¶ Et recordare de eis que dixi in alio capitulo. q̄
si ista que apponuntur bene operantur: signum est
q̄ bene operaris: si uero nō tunc non ē bene ope
ratus: quare permuta ¶ Et si istum canonē igno
raueris non poteris operari: immo operatio nul
la erit ¶ Quarta intentio completur sicut dictū
est in precedentibus capitulis. quia cum medicis
generantibus carnem ⁊ sigillātibus ¶ Et recurre
ad loca tam pluries dicta: ut patet totum.

¶ Capitulū quintum de ulceribus profundis.

Ulcera ꝓfunda sunt
cum orificium stricto ⁊ ꝓfunda occulta
vnica uel pluri recta ⁊ torta absq̄ calosi
tate ⁊ duricie: quonā si ista adessent esset fistula:
⁊ in hoc ista ulcera differunt a fistula: licet idiote
non ponunt differentiam quod non est verum.
¶ Cause istorum sunt ulcera male curata: quoniam
sanies postquā aliquando quando stat in exitura
plusq̄ debeat concauitatem generat: quoniam ex
mora quam facit in loco nitrositatem acquirit ⁊
membrū debilitat ad quod omnes superfluitates
totius corporis transmutuntur: ⁊ tūc efficiunt nō
sanabilia. Significatur autem uera cauerna cū
tenti. ⁊ probas de argento ⁊ plumbo ul' cera ⁊ sic
de aliis ¶ Significatur autem materia existens p
colorem: quoniam si fuerit similis loture carnis
est sanguinea: ⁊ si fuerit subtilis arguimus q̄ est
calida ¶ Et si fuerit alba ⁊ grossa: frigida signifi
catur ¶ Tertio q̄ talia ulcera cōglutinantur p bo
nitatem ⁊ paucitatem eius quod currit ⁊ per pri
uationem dolorum ⁊ tumorū ¶ Et hoc vult Ga.
2°. de ad glauconē: ⁊ per oppositum iudicatur q̄
ipsa non consolidantur ¶ Et nota bene istum ca
nonem quia est necesse ipsum scire: aliter autem
non eris bene operatus ¶ Cura horum ulcerum
consistit in quatuor. in purgatione debita. scdo
in debita dieta. tertio in debita remotione humi
ditatis uehementis ad locum ⁊ illic existente.
¶ Quarto in debita vnitione ⁊ consolidatione par
tium ¶ Prima intentio completur cum solutis
secundum necessitatem humorum peccantium:
⁊ tu ex te uide ¶ Secunda intentio completur et
consistit in debita administratione sex rerum nō
naturalium: ⁊ specialiter cibi ⁊ potus ex quibus
generatur sanguis bonus ⁊ humiditatis bone ex
quibus consequenter caro bona generatur: ⁊ in
omibus aliis honeste ⁊ bene se habeat ¶ Tertia
intentio completur per hunc modū si sit tibi pos
sibile cū emplastris desiccatiuis: sicut ē vnguētū
aplorum diapalma. Ut dicit Ga. 2°. ad glauconē
⁊ consequenter cum pressuris bonis ⁊ ligaturis
⁊ stupis infusis in vino stiptico: ⁊ hoc totū quod
dictum est fit quando orificium vlceris ē in pte
inferiori ⁊ fundum in parte superiori ¶ Quod si
fuerit diuersū ab hoc ⁊ sit tibi possibile vt alter
locus situs profundum modo quo orificium sit
in parte inferiori facias: ⁊ hoc uult Ga. secūdo ad

glauconē: ꝛ narrat ꝙ fecit in isto qui habuit vl cus profunduȝ in brachio ꝛ coxa. Et si tibi nō sit possibilis talis situatio: non est excusatio qn talis locus aperiatur usqȝ ad radicem apertione exquisitissima que non relinquet cauernam. Et nota ꝙ anteqȝ fiat incisio: sanies in loco aggregari dimittat vt parietes cauerne melius attenuentur ꝛ incisione sedetur doloꝛ ꝛ fluxus sanguinis cum albumine oui ꝛ aliis que uidētur opoꝛtuna. ¶ Et si non sit possibile tibi ut locus icidatur: ut consulit Auic. ablutioneȝ cum clisterib⁹.

¶ Ad mundificationem precipit Ga. in secundo ad glauconem mellicratum solum: ꝛ post concedit vinum cum melle ad expurgandum ꝛ de super imponunt spongiam nouam infusaȝ in vīo. ¶ Alii autem ut Auic. si malicia fuerit notabilis lauant cum aqua maris aut cum aqua aluminosa que cum hoc ꝙ est lauatiua est etiam prohibitiua eius quod attrahitur ad membruȝ: quia stiptica.

¶ Albucaſ precipit premittere vnguentū egiptiacum dissolutum. cum aqua ꝛ melle ¶ Si vuln⁹ fuerit calidum ꝛ virus ut lotura carnis precipit Lamfrancus ꝛ Henricus ut lauetur cum aqua ꝛ melle in qua sit decoctum oꝛdeuȝ lenticule rose ꝛ balaustie. ¶ Et si vulnus fuerit frigidum ꝛ uirus aquosum: lauant cum vino ꝛ melle decoctō nis absinthii marubii pimpinelle atqȝ mirra.

¶ Aliud quod exiccat vlcēa profunda ꝛ lauat. ℞. vini lib. vi. succi yreos. ℥. i. ſ. que omnia buliant usqȝ ad consumptionem tertie partis uini ꝛ coletur ꝛ lauetur bis in die. valet centaurea quando locus implet̄ ea: deinde sophoton: deinde yreos deinde farīa oꝛobi: ligatura fiat ut dixit Galiē. in secundo ad glauconem: licet hic ponatur val de intricata ¶ Incipiatur ergo a fundo vlceris fortiter comprimendo: sic tamen ꝙ non causet̄ doloꝛ: deinde ascendatur ad oꝛificium ulceris leuiter constringendo vt sanies a loco possit exire: ꝛ hanc ligaturam multi diuersimode ponunt:

¶ Nota tamen ꝙ ut dixit dominus episcopus Cremensis: ꝛ Gui. ꝛ alii: ꝙ tenta que ponitur in oꝛificio non debet esse solida: quia saniem in loco retinet: sed sit canulata ut sanies valeat exire: ꝛ hunc modum seruāt cauti cirugici in ulcerib⁹ māmillarum ꝛ spongia noua ponitur in loco vł super locum: sugendo ad se trahit saniem ¶ Sequitur modo de abstersiuis et generantibus carnem. ℞. mellis. ℥. ii. ꝛ bulliat usqȝ ad spissitudinem: deinde addatur yreos. ℥. i. ꝛ thuris. ℥. i. ꝛ ponatur in ulcere: generat enim carnem ꝛ abstergit.

¶ Medicamen mundificans vlcera profunda: ꝛ facit nasci carnem in eis. ℞. puluer. thuris. ℥. i. picis liquide: pic. sicce. añ. ℥. ſ. yreos. ℥. ii. terbētine. ℥. ii. olei masticis. ℥. ii. pice in oleo ꝛ terbentina dissoluta ponat̄ yreos ꝛ thus ¶ Medicamē aliud in quo non possit nasci caro propter antiquum fluxum humoꝛuȝ: ꝛ valet concauis ꝛ putridis. ℞. cineris testarum ostracoꝛum combustarum. ℥. ii. ꝛ asungie porcine. ℥. iſ. misceantur simł ꝛ de tali mixtura ponatur super vulnus. ¶ Item ℞. ciner. predicti. ℥. ii. ꝛ puluer. thuris. ℥. ii. eris usti. ℥. ſ. mellis. ℥. i. ſ. et fiat mixtio ꝛ inungatur stuelus ¶ Aliud ad idem. ℞. antimonii adusti eris usti: añ. ℥. i. sarcocolle. glutinuȝ piscium cineris limaciarum adustarum. añ. ℥. ſ. mellis. ℥. ii. minuti thur. ℥. i. ꝛ fiat mixtio dissoluto primo melle. ¶ Aliud Auicē. quando locus est nimis humidus valet: ꝛ ualet soꝛdiciei multe. ℞. polii montani radicis dragontee ciperoꝛum: añ. ℥. i. et fiat mixtio cum. ℥. iii. mellis ¶ Aliud quod exiccat vlcera concaua ꝛ ulcera vt magne saniei: ꝛ facit in eis nasci carnem. ℞. pulueris pumicis combuste. ℥. ſ. litargirii subtilissime pulueriȝati ꝑ peciam lini. ℥. i. ſ. pulueris coraloꝛuȝ. ℥. i. terre pictorum. ℥. iii. ꝛ fiat vnguentū isto modo. buliat mel ꝛ dispumetur: deinde ponatur litargiriuȝ ꝛ buliat secum modicum: postea terra pictoꝛuȝ ultimo thus. ¶ Aliud quod cohoperit ossa ꝛ valet ulceribus profundis. ¶ Si ergo contingat ꝙ ossa sint discoperta ꝛ velis cohoperire. ℞. armoniaci uel opponac. ℥. i. rasure panni albi ueteris. ℥. ſ. litargirii mirre aloes sarcocolle. añ. ℥. ii. et fiat isto modo: armoniacum uel opponacū dissoluatur cum vino albo ꝛ oleo roſ et melle partibus equalibus: deinde reliqua ponantur ī moꝛtario ꝛ paulatine infundatur oleuȝ ꝛ mel et fiat vnguentum ¶ Aliud quod generat carnem in osse denudato ꝛ ualet ulceribus coꝛrosiuis ꝛ in omnibus indigentibus exiccatione forti. ℞. radicuȝ ireos pulueriȝat. ℥. i. radicis opoponac. vel gume eius. ℥. ſ. puluer. mirre. ℥. ii. soꝛdiciei vasoꝛum apum. ℥. i. olei masticis: et fiat vnguentum. ¶ Ex his ergo que pro parte dicta sunt superius ꝛ etiam que immediate dicta sunt: habetur illud capitulum Auicē. quod incipit: opoꝛtet autem vt non creetur caro donec mundificetur.

¶ Et isto modo non noto aliqua quia nota sūt ex habitis superius. ¶ Et nō ꝙ in casu in quo sint apostemata: iste lotiones dicte in principio non valent: sed primo curetur apostema et post ea prosequere in tui cura: secunduȝ tamen necessitatem apostematis ut dictum est. loquoꝛ modo in simplicibus. ¶ Et primo dixit Auicē. quādo coquuntur lentes in aceto replent vlcera profunda ꝛ eradicatur soꝛdes ulcerum uł soꝛdicies minuitur: et si fuerint magna ponantur cum lentib⁹ magna stiptica: sicut sunt coꝛtices granatoꝛuȝ ꝛ reliqua ¶ Dixit etiam quando coꝛtex narcisci permisceatur cum melle: confert vlceribus profundis ¶ Dixit etiam: pix generat carnem in vlceribus profundis: ꝛ pꝛopꝛie cum puluere thuris et melle: ꝛ mundificat ulcera: coꝛrupta tamen humiditate ¶ Serapio dixit: quando semen cucurbite desiccatur ꝛ pulueriȝatur tritum super vlcera replet ea ¶ Et etiam antiqui ueteres dixerunt concaua cinis cucurbite icce replet carnem.

¶ Dixit etiam: si ulcera sepe lauentur cum lixiuio de cinere ficus ramoꝛum: dissoluit et coꝛrodit callositatem eoꝛum: ꝛ abstergit eoꝛum concauitatem ¶ Et Diascoꝛides dixit idem de lixiuio facto d cinere quercus dicit miꝛabilia ꝙ valet in fistulis ꝛ aliis vlceribus humidis. Dixit etiaȝ

Serapio: q decoctio ireos facit oriri carnem in fistulis ꝛ vlceribus ꝓfundis. Et ego dico q si vinuꝫ administratur cum melle ꝛ ponitur in eis mundificat ea. Dico etiam q cinis foliorꝫ salicis incarnat ea: ꝛ si uis abstersionem maiorem addatur mel. ¶ Dixit etiam Serapio: olibanum replet ulcera ꝓfunda carne ꝛ incarnat ea. ¶ Etiaꝫ dixit Serapio sic quando pix humida miscetur cum puluere thuris ꝛ mumie: incarnat ulcera ꝓfunda ꝛ miscetur cū melle mundificat ꝛ facit nasci carnem in eis. Dico ego q plantago est sublimis in ulceribus ꝓfundis ꝛ cōuenit eis multū.

¶ Dixit: mel addito sale ulcerum sordes adunat ꝛ comedit: humores deducit: ulcerib⁹ sordidis prodest. ¶ Iterum dixit sic: ꝓpterea q medici uiderunt q urina multum abstergit curant cuꝫ ea ulcera profunda ꝛ scabiem ꝛ ulcera plena multa sordicie: ꝛ administratur in ulceribus ītestinorū ꝛ circa loca ista existentibus quādo sunt multū humida: ꝛ ulceribus aurium. ¶ Et subdit: quādo admīstratur in rusticis necessitate coacti non potentes habere medicinā curant egritudinē eorꝫ ꝛ accipitur pecia ꝛ ligatur super ulcera que generantur in manibus ꝛ pedibus eorum ꝛ ligatꝰ cuꝫ ea ligatione forti: ꝛ precipitur infirmo ut iungat super locum ꝛ non dissoluatur quousqꝫ curetur confert ei ꝛ curat. ¶ Et dixit idem Ga. de vrina.

¶ Dia. dixit: profundas plagas ꝛ ulcera magna replet ꝛ purgat q̄ꝫ mastix. ¶ Et Ga. dixit de ea magis omnibus aliis causis replet ulcera ꝓfunda.

¶ Et dixit: lotura plumbi replet alta ulcera ꝛ cicatricem inducit cum oleo ro. Et idem dicit ꝺ litargirio: replet etiā ulcera carne puluis pūicis cum melle mixtus: ꝛ hoc proprie facit in corporibus duris. ¶ Uerum Dia. dixit q sit cōbustus ꝛ ponatur cum melle. Gui. de va. dixit: q cauernosa ulcera multe saniei sanauit ꝑfecte in paucꝭ diebus lauans illud sepe cū lixiuio dicto: demū cum hoc lixiuio īmittebam cineres ostracorum partes .ii. aloes partē .j. ꝛ dabaꝫ cinerem ceriɔꝝ marinoꝝ: erat auteꝫ locus cauernosus in musculis spine ad posteriora vbi fui hoc expertus q ꝺ parte ista ego fui sepissime expertus. ¶ Et spālr ꝺ pul'. ostracoꝝ sanat ēt pul'. ostracoꝝ purpureoꝝ fꝫ A. licet n̄ secundū Serapionē. ¶ Si ponatur exterius circa locum interius ponatur cū aliqua medicina generatiua carnis: sicut est es vstum. Et ex istis simplicibus multa cōposita ordines secundum intentionem tuam. ¶ Quarta intētio complet' ut dictū est in aliis capl'is: ꝛ iō nō recapitulo plus.

¶ Ca^m. sextū ꝺ vermib⁹ q gn̄ranꝰ ī vlcerib⁹.

In vlceribus aliquā generatꝰ vermes ratione putredinis vel ratiōe rei intrinsece quia ratione muscarum. quare necesse ē eos remouere. ¶ Et primo dixit Auicē. q succus calamenti fluuialis ꝛ etiā montani vermes interficit: ꝛ humiditatē ꝛ sordicieꝫ remouet. ¶ Dia. dixit: succus nepite positus in vlcere idem operatur: ꝛ nepita est species calamēti secundum ipsum: ꝛ decoctio etiaꝫ ipsius est multum bona ꝛ operatur sicut succus. ¶ Ad ideꝫ succus foliorum persici ꝛ spetialiter extremitatꝭ. ualet autem si folia pistentur ꝛ ponantur sup locuꝫ in forma emplastri multum ualet ꝛ est expertuꝫ per me. ¶ Item etiam succus absinthii ad hoc idem ualet: ꝛ eodem modo sicut folia persici et sementina puluerizata et apposita hoc idem operatur: ꝛ breuiter omnia amara hoc idem faciunt ꝛ eodem modo Cōstantinus dixit. ℞. ceruse. ℥. j. polii pulverizati. ℥. s. picis liqde. ℥. ii. ꝛ fiat mixtio est enim ꝑfectum medicamen: vermes nāqꝫ occidit ꝛ vlcera sanat. ¶ Aliud exꝑtum mirabile non solum in hominibus sed etiam in brutis. ℞. milli fol' quantū vis considetatis tamē personis quia pueri minus indigent: homines autem plus ꝛ alia aīalia plus. ¶ Sit ergo hoc ī pueris. ℞. milli fol'. ℥. i. et misceantur cum vino albo et detur in potu: facit enī exire vermes de ventre.

¶ Capitulum. 7^m. de vlceribus corrosiuis.

Ulcera corrosiua fiūt a materia colerica adusta: que materia adusta ꝓpter sui adustionē quandam fraudulentiā adipiscitur. veniunt autē ut plurimum post formicas ꝛ pustulas malas ꝛ pruriginosas. Et si talis corrosio ꝓcedat hinc inde non multum in carne profunde dicitur ambulatiuū. ¶ Si procedat tantum q cōsumetur membrum dicitur māducans: et hoc transit ad lupum. ¶ His premissis venio ad curam. ¶ In cura ista: quattuor habes intentiones. Prima ē ipsum corpus euacuare. Secūda est debita administratio cibi. ¶ Tertia est materiam ꝛ locum exiccare. ¶ Quarta est locum consolidare. ¶ Prima intentio completur cuꝫ medicina educente istum humorem acutuꝫ: sicut est electuariū sucꝭ. etiā pillule ꝺ fumo terre secundū quod materia est peccans in corpore: ꝛ hoc facto purgetur mēbrum cuꝫ uentosis ꝛ sanguisucis ꝛ cōplexio ei⁹ ꝑmutetur cum epithimatibus ꝛ sic de aliis. ꝛ est regl'. Auicꝭ. 4. ꝑmi ca°. 3° q oportet pri⁹ euacuare corpus q̄ꝫ ex membro aliquid curare. ¶ Et hoc notauit Ga. 3° tegni. ¶ Scōa intētio completur cū cibariis rectificantibus ipsum sanguinē: cibi nāqꝫ conueniētes debent habere cōtrariam qualitatē humoribus peccātibus: debēt ergo eē frigidi ꝛ huīdi īspissantes ipm sāguinē ut acuitas eius remoueat: ꝛ in omibus aliis sex rebus nō naturalibus hoēste se hēat: ꝛ spāliter in calefaciētibus ꝛ infrigidātibus ꝛ exiccantibus: ut ē motus ꝛ vigilia ꝛ sic ꝺ aliis. ¶ Tertia intētio cōpletur cū localib⁹: ꝓ quo nota bene q ulcus corrosiuū est duplex: quoddam ē corrosiuū cuꝫ putredine: ꝛ quoddā sine putredine. ¶ Alia que cōueniunt ulceribus corrosiuis in quibus ē putredo sunt sicut embrocatōes ex aquis frigidis ꝛ sicut ē acetū ꝛ aq̄ decoctiōis mirti balaustiaꝝ gallaꝝ

rosarū ꝛ sic de aliis eiusdē cōplonis. Et aqua
pura: ꝛ nō ꝙ ambulatio corrodens facit necessi
tatē incidēdi membrū timore aliorū mēbrorū.
¶ Nota ꝙ in istis nō fit dilatatio ne in curatōe
eorū: ducā ad peius ¶ Et isti canones duo sunt
vl'es ad vlcus corrosiuū cū putredie ¶ Si ī vul
nere corrosiuo fit putrefactio: tūc conuenit aqua
maris ꝛ aqua cineris ¶ Et inqt Auic. melior cu
ratio ē admīstratio stipticorū infrātiuuz ꝛ stipti
catiuū exiccatiū: sicut sunt cortices granatorum
mirti semē rose ꝛ lētes acetose ¶ Pono ℞ptas
mō vl'es dispositōi vbi fit corrosio solū: si eēt
putrefactio recurre ad capl'm qd̄ sequit̄. Dia. di
xit. ℞. foliorū oliue siluestris q̄tū uis ꝛ cōtere ꝛ
pone sup locū optimū remediū est. ¶ Item oliua
nigra empl'ata sup locuz vlcera corrosiua remo
uet ꝛ purgat ¶ Aliud Dia. ℞. pul'. seīs aneti aut
radicis eius q̄n̄ locus ēst fortior ¶ Primo tn̄ di
cit Auicē. alit̄ ¶ Dia. ꝙ locus lauet̄: sed lauet̄ cū
mellicrato aut aqua maris: vt dicit Auicē. ꝛ Se
rapio: deinde aspgat̄ cinis aneti cōbusti ¶ Dixit
etiā: radices affor]. recentes empl'ate sup locum
saluberrime curāt ¶ Itē. ℞. assari: succi plātagis
mellis: ꝛ ex oībus istis fiat cathapl'a de rubo.
Etiaz dixit ꝙ empl'm factū ex foliis eius facit
quod dictū est: q2 ꝓhibet ambulationē ꝛ ualet
herisipile ꝛ formice ¶ Dixit etiā: succus maligra
nati expressus ꝛ coctus ꝛ melle mixtus pascētia
vlcera ꝛ iacentia ad sanitatē ꝑducit ¶ Dixit etiā
sempviua pascētia vlcera cōpescit ¶ Item dixit
expressio cū melle ¶ Itē dixit ꝺ amigdalis ama
ris cū melle putrida ꝛ pascentia vlcera curāt.
¶ Et credo ꝙ primo vult ꝙ sint uste postea extin
cte in aceto uel uino. Serapio dixit ꝙ oēs gal
le ualent: plus tamē iste ¶ Appulius dixit: lēticu
la melle cocta ꝛ īposita pascētia vlcera comedē
do cōseruat ¶ Et ad hoc pascētia vlcera a qbus
egredit̄ melina sanies cōuenit. ¶ Uoluit etiaz: ba
titura eris cū melle pascentia vlcera cōpescit.
¶ Dixit etiaz: vrina homīs antiqua vlcera sanat et
curat ¶ Et similit̄ vrina noua ut dixit Auicē.
¶ Dixit etiā: vlcera ambulatiua alumī mixta galla
simili pōdere carnes supfluas remouet ꝛ medet̄
deniqȝ putredībus q2 ulceribus putridis corro
siuis ¶ Dixit etiā Ga. de foliis balaustie empla
strate cū melle eodē loco. ¶ Raſ dixit: fel ouis
idem facit qd̄ vrina hoīs: abstergit nāqȝ ꝛ exic
cat ¶ Dixit etiā ꝙ stercus homīs tritū ꝛ mixtuz
cū ruta sicca caro ¶ Ponūtur ergo cōposita ha
bitis simplicibus ¶ Et primo Chirannus dixit
aliter cōponit hoc qd̄ valet multū. ℞. succi foli
orū vitis albe. ʒ. iii. alumis. ʒ. iiii. nussi ꝛ ē spēs
vitrioli. ʒ. iii. māne. i. pul' thuris. ʒ. iii. yris ilitice.
ʒ. i. calcanti. ʒ. iii. soluātur oīa ꝛ siccent̄: purgant
ꝛ replent vlcera talia ¶ Dixit etiaz Gui. de va. ꝙ
radix vitis albe cum sale trita ista operat̄. quid
ist vitis alba iam dictuz est ꝛ dicetur loco suo.
¶ Aliud mirabile in istis. ℞. radicis asari. ʒ. i.
amigdalaꝝ amararū radicis corticis. ʒ. s. sumac
ʒ. iii. foliorū rubi. ʒ. i. cortics radicis solatri. ʒ. i.
s. foliorū vrtice ꝛ seminis eius. an̄. ʒ. iii. foliorū
vtriusqȝ pastinace. ʒ. ii. succi plantagīs lib. s. mell'
lib. s. ꝛ fiat empl'm. ex dictis patet omnia valere
ꝛ inspice in simplicibus ¶ Aliud ad idem. ℞.
succi uel pul' gētiane: mellis albi. an̄. ʒ. ii. licii. ʒ.
i. ꝛ fiat isto mō: q2 prīo buliat succus ꝛ mel usqȝ
ad spissitudinē: deinde addatur liciū ¶ Aliud
ad idem. ℞. radicis vitis albe. ʒ. ii. salis subtilis
sime triti. ʒ. i. ꝛ fiat emplastrū: ꝛ si vitis esset sic
ca capiat̄ pul' eius cum sale: hoc nāqȝ est exptū.
¶ Aliud ab idē. ℞. succi arnoglosse. ʒ. ii. olei ro.
ʒ. iii. cere. ʒ. i. dissoluatur primo cera ꝛ oleuz: de
inde ponatur succus ꝛ fiat vnguentū ¶ Epithi
ma quod ualet si in loco esset mala cōplexio ca
lida. ℞. succi virge pastoris succi extremitatis
mirti. ʒ. ii. ꝛ isto modo fiat usus: lauet̄ primo lo
cus deinde ponatur super locum pecia munda
balneata in hoc. Uinū etiam stipticū ualet mira
biliter etiam in hoc lauando locum ꝛ cathapla
sinando si ibi nō fuerit mala cōplexio ꝛ calida:
cuius hec ē ℞ta. ℞. semis ro. foliorū masticis
aut gumi eius. an̄. ʒ. i. s. granatorū mirti corticis
granatoꝝ lentiū. an̄. ʒ. i. aluminis rochie ꝯbuste
ʒ. s. ꝛ fiat puluis ꝛ aspergatur super locū: uel bu
liat cum uino ꝛ lauetur ¶ Aliud etiā de mente
Auicē. si mala complexio fuerit calida. ℞. folio
rum acctose solatri arnoglosse. an̄. M. i. lentiuz.
M. i. s. coquantur lentes ꝛ secum ꝑmisceantur
herbe dicte ꝛ fiat emplastꝝ: ul' ex istl fiat lotio.
¶ Aliud Auicē. ℞. boli armeni. ʒ. i. sirupi aceto
si simplicis aut aceti olei ro. an̄. ʒ. i. ꝛ fiat mixtio
ꝛ est repercussiuū: ꝛ ꝯuenit in principio ¶ Aliud
Auicē. ℞. pul'. cucurbite aduste pul' foliorū. an̄.
ʒ i. foliorū oliuarum siluestriū farine. ʒ. iii. ꝛ cū
aqua fiat mixtio ¶ Si autē corrosio fuerit ual
de magna ꝛ ista nō ualeant nec possit remoueri
ꝑcipit Guido ut ponatur pul': aut trocisci affor].
aut pul' trocis calidicōis: aut remoueat̄ cū arse
nico sublimato: ꝛ de foris ponat̄ defensiuuz fa
ctū de bolo ar. ¶ Unguentū Chirāni ad corro
sionē maxillarū: ꝛ posuit hoc in capitulo de uite
alba. ℞. foliorūz uitis albe. ʒ. ii. aluminis. ʒ. iiii.
uitrioli albi. ʒ. iii. iris ilirice. ʒ. i. uit̄oli citri. ʒ. iiii.
ꝛ fiat mixtio ¶ Aliud in ulceribus antiquis et
magnis. ℞. eris usti loti. ʒ. i. erugis. ʒ. i. batiture
eris. ʒ. s. mirre. ʒ. ii. uit̄oli albi aluminis roze adu
ste. an̄. ʒ. i. aceti. ʒ. ii. mellis. ʒ. i. s. olei nucis. ʒ. iii.
cere. ʒ. vj. fiat isto modo: primo buliat batitura
eris cum aceto ꝛ melle ꝛ oleo donec consumet̄
acetū ꝛ magna pars mellis: ꝛ cognoscitur q2 nō
friget sartago: deinde ponatur cera ꝛ cum fuerit
liquefacta deponat̄ ab igne ꝛ addat̄ uitriolum
ꝛ alumē ꝛ ultimo mirra ¶ In simplicibus Se
rapio primo dixit: cinis seminis aneti ꝛ stipes
eius curat ulcera sordida: ꝛ specialiter ulcera te
sticuloꝝ: ꝛ ulcera ani: et ulcera uirge consolidat.
¶ Item cinis ꝭmentorū cito corrodit materiam
corrodentē. flos affodili decoct' cū uino ꝛ oleo
hoc idē facit ¶ De plātagine dixit Serapio ꝛ
Auicē. ꝙ cōfert ulceribus omnibus ꝛ putredini
eorū: ꝛ ulceribus ad que currūt humores: ꝛ ꝓhi
bet dilatationē ulcerū corrosiuorū: ꝛ ꝓpter hoc

confert vlceribus intestinorum: et abstergit sa niem: ꝛ inflationem remouet. ¶ Et dixit: est cõue niens etiã qñ gentiana ponit̃ in vlceribus cũ li cio confert ei ꝛ curat ulcera corrosiua. Et hoc uide ab Auic. in cap'lo de gẽtiana. ¶ Et dixit: lac titimali ẽ ꝯueniẽs ulceribus corrosiuis ꝛ frau dolentis ꝛ cancro ꝛ fistulis: ꝛ hoc ꝑpter excellẽ tem qntitatẽ que ẽ in eo caliditatis: ꝛ curat loco cauterii: ꝛ sic curat ulcera corrosiua ꝛ putrida: ꝛ administrat̃ suo tẽpore: ꝛ secundũ modũ ꝛ quan titatẽ quãtũ oportet aufert duriciẽ in fistulis exi stentẽ. Et cinis lacticinoꝝ hẽt proprietatẽ quã hẽt lac titimali. Dixit etiã Serapio: ꝙ oleũ an tiqũ confert ulceribus corrosiuis: ꝛ quidã utun tur eo in ulceribus neruorũ. ¶ Dixit etiã: folia sa uine ꝓhibet dilatationẽ vlcerũ. ¶ Et dixit etiã qñ fit emplastrũ ex foliis pastinace siluestris qñ incipiũt corrodi confert. Dixit etiã folia urtice ꝛ eius semen cũ melle idem operant̃. ¶ Dixit ẽt es vstum ꝓhibet ulcera fraudolẽta corrosiua in corpore. ꝛ batitura eius ꝓhibet vulnera corrosi ua: ꝛ incarnat ꝛ cõsolidat ea. Et dixit ꝙ uirtus eruginis eris qñ ponitur in extremitate radii vł alterius rei: carnẽ malã ab ulceribus tollit: misce tur aũt cũ cerotis. Et fit medicina q̃ abstergit sine mordicatione: ꝛ ꝓhibet ambulationẽ ulceꝝ corrosiuorũ in corpore: ꝛ ꝓhibet apã vlcerl col cotar: ꝓhibet vlcera q̃ ambulãt de loco ad locũ: pul. etiã calcadis ꝛ ẽ species vitrioli olus posi tus aut cũ aliquo vnguẽto ꝓhibet corrosionẽ.

¶ Dixit etiã: lapis frigius consolidat ꝛ incarnat cõsolidationẽ: ꝛ ingredit̃ in medicinis q̃ fiũt ꝓ pter os: ꝛ similiter si administrat̃ solũs aut cum melle cõfert squinãtie postq̃ ablutus ẽ: ꝛ ꝓhibet humorẽ venientẽ ad istum locũ. Gui. de brixia approximat cũ incisiõe mãmille vsq̃ ad cõsoli dationẽ. ¶ Et subdit Serapio de lapide frigio aufert carnẽ superfluã ab vlceribus: ꝛ incarnat vlcera fraudolẽta ꝛ cõsolidat ea ꝛ curat mala et cancrenosa ex eis. ¶ Iterũ dixit Serapio: omnis spẽs alumis ꝛ ꝓprie iameni quod ẽ melius aliis corrodit carnẽ supfluã in scabie ꝛ aliis ulcerib⁹ ꝛ ꝓhibet ulcera fraudolẽta augeri: ꝛ uidet̃ loqui de cõbustione ignis. ¶ Bartho. de va. dixit ꝙ alumẽ põt misceri cũ fece vini ꝛ melle: et ꝙ sẽp ãnte hoc remediũ ꝑcedat ablutio cũ aqua mell' primo: ꝛ postea cũ aqua maris: ꝛ põt poni salgẽ ma cũ vnguento. Et dixit etiã Serapio: ꝙ sal cũ melle aut etiã sicut isto mõ supa spersus vlce ra cõrosiua aut etiã ambulatiua sanat: qꝛ subito materiã malã resoluit. ¶ Itẽ dixit de flore salis ꝛ specialiter in passionib⁹ virge. ¶ Ueteres ꝛ an tiqui dixerũt: ꝙ ad vlcẽa sordida ꝛ ambulatiua folia sicca oliuarũ uel uiridia imponantur. ¶ Et Serapio dixit ꝛ etiã Dia. ꝺ colũbari qꝛ siluestri.

¶ Aliq dixerũt ꝙ fiat cũ melle. ¶ Aliq dixerũt ꝙ: cinis ramorũ eius aut nucleorũ eius confert. ꝛ simílit̃ lotio facta cũ lixiuio ipsius in talibus etiã ualet ut dixit pul'aneti aut cinis eius suppo situs curat. Illud idẽ facit pul'. se. eius ustus et sup aspergat̃. Et Barrho. dixit ꝙ locus primo

lauet̃ cũ aqua maris ꝛ ꝙ cinis iste ponatur cum melle: cõfert istis ulcerib⁹ corrosiuis etiã si sint in neruis. ¶ Dico ergo per experientiã ꝛ rõne m si cinis smentorũ vitis in aceto primo infusus ꝛ exiccatus sup locũ aspergat̃ cito cõsumit mate riã corrodentẽ: qñ radix affodil'. coquit̃ cũ fece vini ꝛ fit empl'm confert ulceribus corrosiuis.

¶ Bartho. de va. dixit ꝙ flos affodillorũ cum melle uel vino cocto sanat ea. ¶ Item dixerunt aliqui ꝙ radix nil multũ ualet ꝛ ẽ mirabilis ope rationis si in istis ulceribus apponat̃. ¶ Et illud idẽ dicendũ est ꝺ siluestri: nisi qꝛ ipse ẽ maioris equitatis. ¶ Et aliqui dicũt de fructu: tamẽ ego nescio qualis sit fruct⁹ eius herbe: nisi ꝑ fructuz nos uelimus intelligẽ semẽ eius: qđ credo eẽ ve rum. ¶ Nil aũt est herba cũ qua tingit̃ ꝛ vulga riter uocat̃ guado: ꝛ bonõie multũ reperit̃ ꝛ arti ficialit̃ seminat̃. ¶ Auicẽ. mũdificat ulcera testi culi canis: ꝛ ꝓhibent ulcera dilatari siue foramẽ ꝛ incarnant ulcera fraudolenta corrosiua. ¶ Et Serapio ꝛ Dia. dixerunt: ꝛ Appulius ꝛ Bartho. idem uolũt: decoctio radicis penthafilon ualet ad ulcera ambulatiua. ¶ Et ego dico ꝙ succus gẽtiane uel radix ei⁹ cũ melle. Dixit etiã: succ⁹ ex foliis rubi ꝓhibet ambulationẽ fraudolentã formice: ꝛ ualet herisipile ꝛ ꝑpter hanc cãm cõ fert ulceribus intestinorũ: ꝛ cuꝫ hoc abstergit sa niem. ¶ Et si adest ibi aliqua inflatio: extinguit eam ꝛ incarnat etiã alia ulcera mala antiqua. Et subdit ꝙ nõ est enim aliquid melius in antiqs ꝛ nouis ulceribus. Et Auicẽ. dixit: sumach ꝓ hibet ambulationẽ fraudolentã. ¶ Bolus ar. ẽm ipsum ꝓhibet ambulationẽ putredinis. ¶ Ga. di xit li. viij. de simplici medicina: radix solatri abs tergit ulcera mala ꝛ corrosiua. ꝛ ꝑ solatrũ ipse in telligit illam herbã que uocat̃ morella. ¶ Quar ta intentio cõpletur ut in aliis dictũ est: ꝛ si in lo co isto fuerit apã ista nõ cõueniũt ꝓ parte: ꝛ tũc recurre ad tractatũ de apãtibus: ꝛ primo cures apã vt iam sepe dictum est: deinde vlcus.

¶ Cap'm octauũ de vlceribus putridis:

VLcus putriduꝫ no tum est: ꝛ ideo solum pono curã ꝛ nõ aliud. ¶ Cura vlcerum putridorũ siue sordidorũ quattuor hẽt intẽtiones: sicut iam di ctum est in aliis. ¶ Prima est purgare ipsum cor pus. Secunda est vitã ordinare. ¶ Tertia ẽ ma teriam putridã remouere. Quarta est locũ cõso lidare. ¶ Prima intẽtio cõpletur cũ resolutiuis secundũ necessitatẽ humorũ peccantiuꝫ. deinde purgetur ipsum membrũ cũ uentosis aut sangui sucis: ꝛ ualde dignũ est ne cura ista tardetur: qñ tarditas eius in maliciã addit. ¶ Secũda inten tio cõpletur cũ debita administratiõe sex rerum nõ naturaliũ. ¶ Cibaria autẽ sint optima. s. ꝓhi bẽtia putredinẽ: ꝛ in aliis honeste viuat: cõplexi onẽ mẽbri rectificet quantũ potest. ¶ Tertia in tẽtio cõpletur cum localibus: si ergo cõtingit ꝙ

corpora sint in putrefactione et corruptione: tunc necessarium est ut remoueatur donec remaneat caro sana: quod cognoscitur ex bonitate sanguinis quia ex bono colore ipsius ¶ Et cum fuerit factum hoc succurratur cum butiro vt escara cadat et defensiuum ponatur circa partem sanam: ne in loco inducatur mala cōplexio calida. et ut dixi. A. est necesse incidere ne putredo vlterius pambulet: quia ad alia membra ptransiret ¶ Si autem non fuerit necesse apponere cauterium: fiant em broce cum aqua maris aut cineris: aut cum aqua sapōis: aut cum vino stiptico. ¶ Serapio: colcotar prohibet putrefactionē. et dixit etiam: folia vrtice cum sale putredines et pascētia vulnera curāt. ¶ Idem dixit de foliis pastinace. Dixit etiam de lacte titimali: ut dictum est in precedēti capitulo. ¶ Dia. dixit quod alumen et galle prohibent putrefactionē. et dixit etiam: amigdala amara mixta cum melle. ¶ Dixit etiam de licio quod vulnera putrida et pascetia tollit. ¶ Et nō quod in hoc capitulo nō pono alias Rtas. nec simplicia quia pro his recurre ad capitulum imediatum: quia ibi multa experta inuenies. Et ad capitulum quod imediate sequitur quia mirabilia et experta inuenies: et uideas bene ista capitula: quia vnum adiuuat aliud. ¶ Medicamen prohibens vlcera dilatari: et est Auic. pro parte. Rx. pul. se. iusquiami. ʒ. ii. farine ordei. ʒ. iiii. boli ar. ʒ. j. aceti. ʒ. i. s. et fiat emplastrum: et ponatur in parte sana ¶ Aliud quod valet in corporibus teneris Aui. pro parte. Rx. farine ordei farine orobi. an. ʒ. i. aluminis roze. ʒ. i. et cum lixiuio et succo cucumeris asinini fac emplastrum ¶ Aliud et est Theodorici. Rx. carnium piscium salitarum farine ordei aristol. longe et squile parum coquātur in vino et misceantur cum uino et supponatur ¶ Aliud Auic. Rx. se. lini. ʒ. i. vitrioli albi. ʒ. s. radic. cucumeris asinini aristol. longe: an. ʒ. i. radicum sicle radicum caulis. an. ʒ. s. carnium piscium salit. et cum melle quantum sufficit fac emplastrum ¶ Aliud Auicē. Rx. flos eris. ʒ. i. succi catapucie maioris siue minoris uel breuis quod idē est. ʒ. ii. vitrioli albi succi cucumeris asinini. an. ʒ. s. et cum melle et aqua cineris fac linimentum. ¶ Aliud expertum Auicē. Rx. draganti rubei ʒ. i. calcis viue aluminis corticis granatorum. an. ʒ. vj. thuris gallarum. an. ʒ. iiii. cere et olei quātum sufficit. ¶ Aliud Auic. Rx. asungie partem unā: vitrioli partes. xii. colcotar. x. draganti. viii. coquātur cum aceto et fiat linimentum ¶ Aliud ad idem Auicē. et Bruni. Rx. plumbi usti eris usti ceruse masticis thuris litargirii armoniaci oppoponaci. an. ʒ. ii. adipis renum vacce rasine olei mirtini cere omnium. an. ʒ. iii. que sunt soluenda soluantur in aceto: et terenda terātur et fiat emplastrum. ¶ Aliud ad idem. Rx. vitrioli citrini. ʒ. iiii. vitrioli nigri. ʒ. x. uitrioli rubei. ʒ. iii. aceti vini. ʒ. s. et fiat bulitio donec acetum totum consumatur et remaneat in forma linitionis ¶ Et emplastrum de melle cucurbita sicca et foliis oliuarum siluestrium valet. ¶ Et si in istis accidunt apostemata ista dicta non competunt vt est manifestum: et pro cura eorum apostematum recurre superius vt est dictum in aliis. et ideo ex te vide vt expedit.

¶ Capitulum nonum de vlceribus difficilis consolidatōis.

Scias quod vlcera difficilis cōsolidationis se habent ad vlcera corrosiua et putrida et sic de aliis sicut superius et inferius per hunc modum: quia quodlibet vlcus corrosiuum ambulatiuum est difficilis consolidationis: est putridum uel ambulatiuum. et hoc est quod dicit Auicen. quando dicit scias quod omnia ulcera difficilis consolidationis que sunt preter corrosiua: sicut est comune preter proprium ¶ Et ideo quia sunt aliqua ulcera difficilis consolidationis que non sunt de genere istorum: fuit necesse Auicē. hoc capitulum constituere ¶ Et nota quod non possum dicere tibi modum curationis ut in aliis capitulis feci: sed tunc oportet videre capitulum quare vlcera sunt difficilis consolidationis uel curationis: et secundum causam istam procedere debes in cura tua. dicit ergo Auicē. quod si causa quare si ulcus est difficilis cōsolidationis sit mala complexio: tu debes eam remouere cum contrario: ut habitum est in capitulo vniuersali. unde rectificatio cōplexionis ē causa multotiens cure ulceris ¶ Si autē causa fuerit maligna ut non possit caro generari imo totus sanguis in saniem conuertitur. Cura est ut dentur cibaria generatiua sanguinem oppositum: et ideo considera peccatum sanguinis: an peccet in quantitate: an in substātia: an in qualitate: et secundum hoc prosequaris in cibariis. ¶ Unde si fuerit caliditas: cibaria sint frigida. et ita per oppositum in aliis qualitatibus. Si fuerit subtilis: cibaria sint grossa et econtra. ¶ Si fuerit pauce quantitatis: exhibeantur cibaria multiplicātia ipsum: ut in sermone vniuersali dictum est hoc: quia si causa fuerit sordicies aut virulentia: recurre ad capitulum proprium superius positum ¶ Et si causa quare nō consolidetur fuerit nimia siccitas de eo quod bonum ē est quod tu facias ipsum sudare cum aqua calida vsque quo sudet mēbrum: aut epithimetur. in pecia infusa in aqua calida: aut membrum fricare facias vt humiditas currat ad membrum. ¶ Et aliquotiens utile est applicari vnguēta picea quia facta de pice que attrahunt sanguinē et locus humectatur. ¶ Et si causa fuerit cōplexionis malicia mēbri quia membrum fuerit nigrum aut uiride: tunc debes locum scalpellare et extrahere ipsum sanguinem et apponere uentosas et scarificare et ponere sanguisucas secundum quod tibi uidetur: deinde residuum exicca cum lixiuio aut spongia posita super locum. ¶ Et si uideris quod ad ulcus uarices terminentur: non cōsolidātur ulcera talia nisi illa vena abscindatur et remoueatur ¶ Et si causa fuerit fistula: curatur curatione fistule ¶ Et si causa fuerit corruptio ossis et quod sequitur ipsius incidimus et et detegimus ipsum os ¶ Et si non fuerit possibile auferre illud quod est super os cum fricatiōe faciemus

et subtilissime inquirimus de compositis valẽ tibus ¶ Bar: cõposuit hoc. ℞. flos eris ⁊ climie conglutinati auri. añ. ℥. vi. gũme cipressi. ℥. iiii. sal' gẽme. ℥. iii. aristo l'. ro. minuti thuris. añ. ℥. i. cere ⁊ olei mirtini quantũ sufficit ut fiat vnguentum. ¶ Ad idẽ dixit Auic. ℞. limature eris: limature ferri. añ. partes equales cõficiant cũ aqua aluĩs d: inde sigilletur cum argilla rubea ⁊ cõburatur in furno deinde administret pulverizata ¶ Item etiã ex his que dicta sũt cũ litargirio ⁊ oleo mirtino fiat emplastrũ quoniã est mirabile. Et scias amice ꝙ oleum nõ ponitur in ulceribus nisi sit uehemẽtis stipticitatis ⁊ siccitatis: sicut ẽ oleũ mirtinũ ⁊ masticinũ. ⁊ si ponat non ponitur nisi in vlcere contuso: aut ponitur ut sedetur dolor: quoniã non est tunc excusatio quin ponatur.

¶ Aliud Auic. ℞. eris vsti salis gẽme rasinc. añ. ℥. ii. cere olei mirtini quantum sufficit ⁊ fiat vnguentũ. ¶ Aliud Auicen. Recipe cere gumme pini. añ. ℥. vj. climie auri. ℥. iii. colcotar. ℥. vj. olei quantum sufficit: ⁊ fac vnguentum ¶ Aliud Auicẽ. ℞. merdasengi olei lib. ṡ. gallarum non pforatarꝫ aristo l'. añ. ℥. ṡ. armõiaci. ℥. ṡ. minuti thuris. ℥. ṡ. ⁊ fiat ex eis linimẽtuꝫ: ⁊ moueat ꝯtinue cum cãna ¶ In istis dispositionibus ab auctoribus aliqua simplicia reperio ¶ Et primo Dia. dixit ꝙ succus foliorũ lilii cõmunis mixtus ⁊ decoctus in vasculo nouo vlcera uetera medetur: ⁊ in oĩbus ulceribus ad cicatrizandũ optimum remediũ est. Et Aui. uult hoc de succo cuiuslibet lilii: sed vult ꝙ in vase eneo coquat ¶ Dixit etiã Dia. ꝙ radix cicatricẽ inducit sicca ⁊ iposita vlcera antiqua sordida purgat. scordeon siccũ ⁊ impositũ cicatricẽ inducit. Et dixit de cortice radicis capparũ. Et Haliabas idem etiã dicit.

¶ Et dixit etiam Serapio de cẽtaurea maiore quãdo ipsa est recens ⁊ emplastrat: conglutinat vlcera ⁊ cõsolidat ⁊ incarnat ¶ Et de minori dixit: si tota cum foliis vice emplastri ponat: incarnat ⁊ ꝯsolidat vlcera antiqua. Et subdit ꝙ qñ exiccatur ⁊ administrat et vnguẽtis icarnatiuis ⁊ desiccatiuis: fistulas ⁊ ulcera ꝓfunda icarnat.

¶ Dixit etiã: radix oppoponaci curat ulcera antiqua quando teritur ⁊ misceẽ cuꝫ melle: ⁊ uestit ossa denudata carne. optimũ autem in hoc ẽ rasina pini antiqua si prius oppoponacũ sit dissolutus in vino ⁊ melle. cõmixtum sic curat ulcera antiqua. Et Bar. de va. dixit ꝙ olibanũ sit tñ quantũ uiscus. Dixit etiã ꝙ omnia ulcẽa antiq̃ plena sorde sanat. sauina imposita cũ melle ⁊ abstergit ⁊ ꝓhibet dilatationẽ ipsorũ ⁊ mũdificat ⁊ alia innamẽta facit ¶ Et dixit etiaꝫ de agresta secundũ artem cũ aceto cocta confert istis ulceribus. Dixit etiã: aloes icarnat vlcera difficilis consolidationis: maxĩe que fiunt in ano ⁊ uirga ⁊ apãtibus que fiunt in aliis locis quãdo dissoluitur ⁊ fiat linitio cũ eo: ꝓhibet humores q currunt ad locũ ⁊ resoluit eos. Et aloes sulcotinũ nõ ponitur in virga. Et dixit etiã: radix cepe ẽ mirabilis ⁊ optima in hoc casu quãdo administrat trita. Et Ga. ⁊ Dia. dixerũt de eo idem.

Et dixit etiam: terra sigillata conglutinat vlcera antiqua ⁊ desiccat ea quãdo conficitur cũ aceto forti ⁊ fiat ut lutum cõglutinat vlcera recentia. Auicẽ. dixit de barba hircina folia eius quando exiccant cousolidãt ⁊ cõferũt ulceribus antiqs: ⁊ flos oĩbus aliis est fortior ¶ Dixit etiã de balaustia uera ꝙ ipsa cõsolidat plagas ⁊ ulcera antiqua ⁊ excoriatiões que attritione contingũt p pcussionem pulverizata ¶ Spongia enim scdm Auicẽ. decoquit cũ melle ⁊ cõsolidat ulcera ⁊ similiter sicca sup ipsa aut infusa in aqua aut i vino: ⁊ exiccat humida ⁊ antiq̃ ulcera ¶ Appul'. dixit: herba sanatõnuꝫ cuꝫ asungia ueteri imposita mirifice sanat ¶ Aliabas dixit ꝙ si aristo l'. longã pulverizetur sup ãtiqua vlcera desiccat ea ⁊ sanat: ⁊ maxime si ea distẽperetur cũ melle. et loquitur de radice ¶ Dixit etiã Haliabas: stercꝰ canis ossa comedẽtis primo exiccatũ confert. Alchi. dixit ꝙ hermodactilus exiccat vlcera antiqua ⁊ abstergit ea ¶ Et Auicẽ. vult de hermodactilis albis ¶ Mesue dixit ꝙ ireos ossa nuda vestit. ⁊ ego dico ꝙ mirra eodẽ modo opat.

¶ Conueniũt omnes ueteres ꝙ ad ulcera antiq̃ ⁊ uulnera omnia difficilis cõsolidatõis ⁊ ꝓprie fraudulenta ⁊ humida: scdm Bartho. teratur in uase eneo ⁊ ꝓprie facto ex ere rubeo cũ pistello consimili vrina infantis cũ modico aceto ⁊ sale: uel in domo calida donec coaguletur ⁊ apponat nam nihil melius est isto ¶ Et Ga. dixit ꝙ hec medicina nomiat grissotella ¶ Et Bar. dicit ꝙ ista sola potest imponi vel cũ melle misceri vel cũ cera vel cũ vnguento secundũ exigentiã: sed vulnus primo abluatur cuꝫ aqua mellis: deinde cum aqua salsa: ⁊ hoc de isto capitulo.

¶ Capitulum decimum de fistula.

Fistula ẽ vlcus profundũ cauernosum cũ calositate duricie carnis circũdante ipsum: a quo ꝓcedit ut plurimũ sanies uirulenta: ⁊ hoc ẽ quod dicebat de tumoribus preter naturã ¶ Est autẽ fistula lõgus ⁊ strictus sinus similis aliis sinibꝰ contractionẽ ⁊ duriciem patiẽs a parte intrĩseca. ⁊ rursus mittens supfluitatẽ illic cõcurrentẽ.

¶ Et ex hoc patet ꝙ sanies uirulenta nõ est ꝓpe dicta ⁊ essentialis ipsius: sed calositas dicta cũ forma fistulari. nec obstat ꝙ dicit magister Arnaldus d villa noua: ꝙ quãdiu sanies fistula cũ aquosa uel glutinosa seu pra: e qualitatis existerit fistula manet: ꝙ si non manet ꝙ sit extincta.

¶ Non putauit autẽ Ga. neqꝫ Albucas dñ dixerunt: ⁊ est in quibusdã decẽ horis humiditateꝫ emittens: ⁊ in quibusdã horis abscindit humiditas ab eodem ¶ Illud idem Haliabas tenet atqꝫ ibi ⁊ quattuor magistri ⁊ Jamerus de duricie in qua increpat Rogeriũ ⁊ Ranaldum. ¶ Fistule auteꝫ sunt multiplices: quedã enim ad neruum: quedam ad ossa ⁊ cetera: ⁊ recurre ad principiũ huius tractatus ꝓ declaratione huius.

Et iterum quedam sunt in oculo: et quedam in mandibula: et quedam in pectore: et quedam in iuncturis: et quedam in ano vlcera cauernosa: et etiam materia flegmatica viscosa inepta motioni et adusta uel uenenosa ¶ Signa ergo quod sit fistula a substantialiter inherentibus: quia ab ista callositate et forma fistule inspecta et ab accidentibus et a sanie mala et a dolore: quia non est dolor nisi paruus nisi ad neruum terminetur. ¶ Signa quod sit in carne ex grossa et uiscosa et turbida humiditate cruda que ab ipsa currit. ¶ Signa quod sit in uenis: quia egreditur sanguis et quedam fex. ¶ Signa quod sit in osse eo quod ipsa sanies est citrina et subtilis. vt ponit Auicen. ¶ Et ad hoc adiuuat probatio et locus et tempus indicant etiam de hoc: quia si est in loco neruoso uel ossuoso credas quod ea alterauit etiam si transeunt neruum: credas quod est in osse ¶ Iudicatur etiam quod fistula sit difficilis curationis maxime si est profunda tortuosa et maxime inossata et propinqua antiquata que plures habet concauitates. ¶ Et non quod fistula que est in membro nobili uel prope ipsum: et que ad interiora penetrat vt ad pectus ventrem vel vesicam: uel ad aliquid de costis vel spondilibus: vel ad aliquam iuncturam puta manus aut pedis suspecta est et male curationis ¶ Cura ista in duobus consistit. scilicet in regimine vniuersali vel particulari. ¶ Uniuersale autem regimen tres habet intentiones. ¶ Prima est corpus purgare. ¶ Secunda est vitam ordinare. ¶ Tertia est membra interiora confortare. Prima intentio completur cum euacuatione humorum peccantium. vt dicit Brunus: et ex colore loci cognosces humorem peccantem. vt ipsemet dicit Brunus. ¶ Et Ga. in commento illius affor. in perturbatis. Cum ergo habundat materia flegmatica locus erit albus et mollis: et putredo que emanat a fistula est aliquantulum alba grossa et multe quantitatis. ¶ Si melancolia superauerit liuet locus et tendit ad liuidinem cum quadam duricie aut putredo liuida vel nigra. ¶ Si colera: locus est citrinus et ibi punctiones et arsura sentiuntur: et putredo emanat citrina. ¶ Si uero illud quod superauerit fuerit sanguis: tunc locus rubet et uene corporis inflantur: et putredo sanguinolenta currit. ¶ Qualiter autem hee materie debeant digeri et euacuari: satis dictum est in de apostematibus: et ideo illuc recurre ¶ Secunda intentio completur cum debita administratione sex rerum non naturalium: et spetialiter cibi et potus considerato tamen humore peccante: et secundum peccatum illius ex te dietam potes ordinare: et considera bene. ¶ Tertia intentio completur cum potionibus ad fistulam: quarum ista est multum dilecta. ℞. agrimonie partes. iii. plantaginis partes duas: foliorum oliue partem vnam scindantur minutim et pistentur et cum vino albo coquantur et fiat colatura de qua omni die in aurora ciatus vnus administretur ¶ Regimen autem particulare quatuor habet intentiones. ¶ Prima est strictum orificium ampliare. ¶ Secunda est fistulam auferre et mortificare. ¶ Tertia est locum mortificatum mundificare. ¶ Quarta est locum mundificatum incarnare. ¶ Prima intentio completur per hunc modum in foramine ponatur tenta gentiane aut mali terre aut brionie aut dragontee cotogine bene tonde et acute de medulla sambuci aut ebuli aut meligarii: non presumas tentas facere quia in extrahendo semper franguntur: et ideo iste tente debent ligari cum filo eo quia si profundantur non possunt extrahi sine periculo: et fiant grosse et longe et secundum foraminis quantitatem: et stent tente per xij. horas: postea autem remoueatur tenta: et si foramen erit dilatatum: ex hoc erit completa prima intentio. ¶ Secunda intentio completur vel in permixtione acutorum uel corrosiuorum. alio modo per incisionem et cauterium. ¶ Tertio modo cum incisione et calositatis euulsione. Primum modum docet Gui. facere cum impositione tente et trocisci affor. ¶ Et Rogerius docet cum tenta de calce et sapone: aut cum tenta linita de arsenico que non fallit. ¶ Et dixit etiam prope: si uitriolus dissol uatur et proiciatur ad fundum fistule sanat. ¶ Gui. de va. dixit. ℞. vini maluatici et laua locum omni die: et facta lotione imponas radicem lapacii: et habet radices rubeas: et apud aliquos uocatur pacia: demum inungatur cum vnguento apostolorum vel egiptiaco. scilicet tenta secundum quod tu vides necessitatem. ¶ Occidit etiam fistulam radix aristologie ro. quando abraditur et melle inungitur et intromittitur calositate non existente in fistula: quia ipsa existente remota ista ualent simplicia ¶ Primo dixit Auic. cinis cartarum de papiro quando prius acetum infunditur et postea exiccatur: est ex eis utile ualde. ¶ Et dixit etiam de cinere capilli veneris. Puluis etiam radicis pentafilon cum melle impositus ualet. ¶ Et secundum Bartho. idem possunt folia eius masticata et super posita. ¶ Dixit etiam: centaurea sicca ponitur in emplastro consolidat fistulas et ulcera profunda et mala. Et Bartho. dixit quod ad fistulas radix eius cum ponitur cum vino et melle et aliquo vnguentorum. ¶ Dixit etiam: si ponitur cinis pellis mullarum et filii super adustionem ignis et super ulcera calida cum non sint cum apostemate: et est medicamen excoriationum pedum aut calciamento et costarum et fistulis. ¶ Dia. dixit radix aristolo. ro. purgat fistulas et ad sanitatem perducit. longa autem extrahit et carne replet. ¶ Dixit etiam: yris ilirica. scilicet ex ea cum melle fiat colirium purgat fistulas et replet eas carne. ¶ Dixit etiam: fel caprinum cum succo porri fistulas curat ¶ Constantinus dixit: chebuli citrini conferunt fistulis quando puluerizantur ¶ Serapio dixit: decoctio yreos facit oriri carnem in fistulis et ulceribus profundis et replet eas quando teritur et proicitur in eis. Dixit etiam: quando folia ebuli recentia miscentur cum sanie ordei et fit inde emplastrum conglutinat inde fistulas et vlcera concaua. ¶ Dixit etiam vernix desiccat fistulas. ¶ Auicen. et Alchi. dixerunt: quod suffumigium factum cum ea confert: Dixit etiam ad omnes fistulas confert aloes puluerizatus aut dissolutum in aqua ¶ Appulius dixit

accipe radicē gladioli amſſi.añ.ʒ.vj.aceti ciatos
duos:adipis vulpis.ʒ.iii.ꝯtere ⁊ in pāno lineas
⁊ infiſtula ponas mirabiliter ſanat. Dixit etiaꝫ
ꝙ betonica impoſita cuꝫ modico ſalis curat.
¶ Dixit etiā:ſuccus plantaginis infuſus in fiſtuliſ
mire ſanat eas ¶ Sed de minori plantagine di
xit Dia. ꝙ cum aſungia veteri impoſita fiſtulis
mirabiliter curat ¶ Et de ipſa dixit Gui. de va.
ꝙ fuit expertus in pede infantis iā ad fiſtul' refor
mato:nō aūt erat adhuc fiſtula. ¶ Si aūt fiſtule
fuerint diuerſe cauerne:tunc oportet diſtēperare
talia acuta medicamina cū aceto aut oleo ligdo
⁊ iniciat̄ taliter inſtrumēto qꝺ accidat ad omēs
ꝓfunditates:⁊ claudat̄ foramen:⁊ remaneat do
nec ꝑficiat operationē. et hoc ē quod dicit Rai
naldus: fiſtula tortuoſa intricata nunq̄ꝫ perimit:
niſi felleiis aut nitroſis liquoribus ībibatur. Et
ad hoc ualet etiā prima aqua archimiſtarū:ſaltē
prima oēs fiſtulas mortificat ⁊ diſrūpit ¶ Auic.
aūt dixit: ꝙ ſi impleat̄ foramen ex radice ſcolo
pēdrie liberabit̄. valet etiā hoc. ℞.auri pigmēti
ſulphuris calcis viue eq̄liter ⁊ impaſtent̄ cuꝫ ſa
pone ⁊ imple fiſtulā bene. ¶ Si autem locus im
pleat̄ pul'.ellebori nigri: notū ē ꝙ curat diminu
atim ꝑ tres dies ſecūdū aliquos:quod nō facio
ego ideo quia inducit apātionem: ⁊ ideo cōſide
ra ꝙ ſepe ſum expertus. Lamfrācus ꝑmittit eam
curare cū agrimōia ⁊ ſale: ſed credo hoc forſan
inuentū in fiſtulis nouis: in aliis nō. ¶ Et nota
vt dictū eſt:ꝙ ſemper circa locū apponas defen
ſiuum ꝓpter fortitudinē illarum medicinaruꝫ.
¶ Si autē fiſtule eſſent recētes poſſumus locū
lauare cū aqua maris vel cuꝫ aqua ſaponis ⁊ aq̄
cineris:⁊ in iſtis poſſumus ꝑmiſcere ꝺ arſenico
⁊ de ſale armoniaco ⁊ aqua ſublimata: et poſſu
mus ponere calcecumēon.i.uſtum ¶ Aliud ad
idē. ℞.arſenici citrini calcis viue.ʒ.iii.incorpo
rent̄ ſimul cū aqua calida ⁊ fiat trociſcus ⁊ ꝺſic
cat:⁊ cum opus fuerit tere ⁊ uſui ſerua: ¶ Aliud
ad idē Bruni. ℞.ellectuarii albi centauree radi
cis:ſcolopēdrie ireos farine ordei.añ. partes eq̄
les terant̄ ⁊ fiat ex eis pul'. ⁊ repleat̄ ex eo fiſtl'a
cū aſſiduatione:quoniā ſanat. ¶ Aliud. ℞.ſucci
celidonie vrine puerorū.añ.ʒ.iiii. calcis viue.ʒ.
vj.arſenici citrini.ʒ.i.cōficiatur ſic ſuccus ⁊ vrīa
buliant in olla ⁊ calx cū ea incorporetur ⁊ nō ſu
ꝑflue buliat: ſed parū deſiccetur:deinde formēt̄
trociſci. ¶ Aliud ad idē. ℞.calis viue ptes.ii.ar
ſenici citrini ſulphuris viui.añ.partē.j.⁊ cū uolu
eris in eo operari incorpora cuꝫ aqua cineris ſti
pitum fabarum ⁊ cuꝫ aqua ſaponis aut cū aqua
filicis illic].donec fiat ſicut vnguentū ¶ Aliud
ad idem. ℞.limature ferri arſenici citrini calce/
cumēon eris vſti ro.partes equales calcis viue
quantū vis:omnia terantur ⁊ puluerizent̄:deīde
conficiatur cū melle diſpumato ⁊ fiant trociſci.
deinde recondāt̄ in loco in quo ab humiditate
tangi non poſſint ne corrumpātur: ⁊ cum uolue
ris operari tere quantum ſufficit ⁊ vtere ¶ Ue
rum in ſimplicibus dixit: teſticuli canis aperiūt
fiſtulas quando teruntur ⁊ imponūtur ¶ Dia. di
xit: radix dragōtee quādo ex ipſa cū melle trita
fuerit coliria ⁊ īmittatur: illas corrodit alias oc
cidit:⁊ ſum expertus ¶ Serapio dixit:lac titimali
⁊ ſuccus eius impoſitus fiſtulas illas occidit.
¶ Ga. dixit de planta ſicca centauree minoris:ꝙ fi
ſtulas nata eſt curare: ⁊ duricies antiquas molli
ficat ⁊ male morierata ulcera ſanat ¶ Dixit etiā
Ga. omnes concauitates difficile ſanabiles ⁊ fi
ſtuloſas propter reuma.ſanant teſte oſtracorum
quando cōburuntur ⁊ teruntur ſubtiliter ⁊ lauan
tur ⁊ adminiſtrant̄ cum aſungia porci. ⁊ ſubdit
ꝙ poteſt addi aliqua ex medicinis incarnatiuis
ſicut eſt es vſtum ¶ Dixit etiam:bolus ar.ſolum
puluerizatus ualet in fiſtulis ¶ Et Bar. dixit ad
fiſtulas ⁊ ulcera profunda carne replenda fiat li
nitio cum ipſo ⁊ cum melle ⁊ cum aqua mellis
ablutio ¶ Et Ga. dixit ꝙ utile eſt ſecū ꝑmiſceri
aliquid ſalis:quoniā exiccat magis ¶ Fidelis di
xit:ſi fiſtula torturas multas hūerit ⁊ medicina
ꝑ ipſas non tranſierit: nihil melius eſt q̄ꝫ de ſuꝑ
apponatur ſtercus caprinū cum melle tepido: qꝛ
omnē tumorem ⁊ ſaniē extrahit:uicinos neruoſ
expurgat ⁊ dolorem mitigat: ⁊ fiſtulam ſanat.
Et dixit etiam : ſtercus hominis uſtum addito
puluere piperis ſuper:omnes fiſtulas occidit.
¶ Alchi. dixit arnagloſſa ſanat fiſtulā que fit ſub
oculis ⁊ alias fiſtulas. ¶ Ad idem dixit. ℞.ſalē
tartarū toſtum agaricum ⁊ facto puluere confice
cū melle ⁊ tentam inunge ⁊ impone: oſſa fracta
extrahit ⁊ malā carnē corrodit:⁊ fiſtulam ſanat.
¶ Raſ dixit: oſſa homīs cōbuſta donec fiat ci
nis ⁊ trita ſupponātur cum aloe:⁊ impleat̄ fiſtu
la ex eis:ſanitatē preſtabūt. Gui. de va. dixit:ad
fiſtulam humidā ualet radix filicis ⁊ maxime il
la cuius color ē rubeus quādo puluis deſiccat̄
imponit̄: ⁊ hoc fit in fiſtulis difficilis cōſolida
tionis. ¶ Aliud expertū aliquoꝝ. ℞.fialam vnā
vini maluatici ⁊ in ipſo buliat:ʒ.j.croci ſaliſ mo
dici ⁊ buliat uſq; ad conſumptionē medietatis:
⁊ ex hoc lauetur omni die: ſaluabit̄ fiſtula nutu
dei. ¶ Iſtis prenotatis nota tamē ꝙ fiſtula que
accidit in inteſtinis veſice aut etiā mēbris prin
cipalibus vel nobilibus nō curatur oīno. Et ſi
accidit coſtis uel ſpondilibus dorſi uel in iūctu
ris aut uenis uel neruis uel uenis magnis:nō cu
ratur:⁊ ideo incurabiles ſunt. ¶ Uerū fiſtula que
eſt in neruo ē difficilis cōſolidationis qꝛ nō pa
tit̄ ſolutionem: neq; medicinaꝫ fortem:ut ſatis
notū eſt. ¶ Uerū ſi ipſa fuerit in principio:poſſu
mus ponere medicinas leues ⁊ non fortes. Ue
rum ſi fuerit in ore remoueat̄: primo tamen ori
ficio dilatato ⁊ ipſo diſcoꝑto exiſtente:in capl'o
ꝓꝑo loquar melius ¶ Secūda intētio alio mō
⁊ ſecūdo cōpletur ꝑ inciſionē: et incidat̄ ꝑ hunc
modū:ponat̄ teſta linea aliq̄lit̄ lata uſq; ad fun
dum:deinde īcide totū a fundo uſq; ad orificiū
⁊ ſtatim ꝓpter fluxū ſanguinis ſuperes locū cuꝫ
albumine ⁊ rebus dilatantibus cum ſtuppis. Et
hoc facto cauterizet̄ locus cum ferro ignito aut
potētiali facto ꝺ puluē afforl.aut arſenico. Aui.
aūt facit cū argēto viuo ſublimato talit̄ ꝙ nihil

ca'losum ⁊ corruptũ necꝗ preter naturã remãeat in ulcere: ⁊ semp in isto casu circa locũ ponatur defensiuuz de bolo ar. pluries dictum: vel aliud: signũ aũt ꝙ medicina acuta fecerit operationes est ulcez tumefactio. ¶ Ut dicit Rogerius: ⁊ me dicamẽ habet morãz p tres dies ut habet usus: lz hoc nõ obseruet totaliter. cũ aũt fistula caute rizata fuerit ⁊ desiccata fuerit: succurrat cum me dicamie mitigatiuo sicut cũ oleo ⁊ vitello oui: deinde apponat butirũ vl' aliquod unctuosuz do nec escara cadat ⁊ in saniem conuertat. ¶ Lũcꝗ sanies prius erat indigesta: egredit digesta ⁊ est minorata: signũ est ꝙ fistula est mortificata. Et hoc dicebat Rainaldus: ex quacũꝗ sui parte fistula samem purã ⁊ pfectaz emiserit: ibi fistula ẽ extincta. ¶ Completur etiaz ista secũda intentio p hunc modũ: incidat locus ⁊ ipso existẽte iciso remoueat ista caro mala cũ rasorio usꝗ ad carnem bonã: qđ apparet ,pter psentiã carnis bõe. vt dicit Auic. aut cũ medicia forti. ¶ Tertia intentio que est mũdificare locũ ⁊ sanare cõpletur vt iam dictum est in vlceribus aliis cauernosis.

¶ Ultimo nota ꝙ fistula aliquotiens est in loco ꝙ ipsa nõ põt curari: quia ĩ mẽbris sublimibus ⁊ in vicinitate neruorũ ⁊ venarũ. Uel si eger sit debilis ⁊ nõ potest sufferre penam vel timorem ne remaneat alia egritudo peior. ¶ Tũc nota ꝙ cura debet esse paliaris cũ dieta purgatione ⁊ diuersione materie ad ptes minus nobiles: ⁊ mundificare ipam a carne frauduleta ⁊ vnctuosa: deinde repleatur cũ exiccatiuis domesticis ⁊ cooperiatur cũ vnguẽto diapalma aut cum empl'o. i. cũ vnguẽto nigro: quoniã ipsa remanebit regeta p tempus longuz: dũtaxat ꝙ caueant ab aqua: a situ doloroso: ⁊ a iuuatu labosioso. ⁊ istũ modũ palliatiuũ ponit Aui. ⁊ Rainaldus: ⁊ super eum ratiocinatus est dũ dixit: meatus ĩnaturalis qui diu emanauit vt in fistulis antiqs obturari neqt absꝗ timore grauiore ⁊ commotione: nisi maṫatio consueta ad proxima deriuetur.

¶ Capl'm. xjm. de carne addita super vlcera.

Quia in vlceribus multotiẽs supexcrescit caro: ,pter cui⁹ incrementũ impedit cõsolidatio. Id circo Auicẽ. in hoc capitulo vult dare modũ remouendi istã carnẽ superfluaz. ¶ Nota ergo ꝙ iste medicie que sũt remotiue carnis male q̃nto sunt minoris mordicatõis tãto sunt meliores: ppter qđ dolor est vnũ ex his que ,phibẽt mẽbra a consolidatione: ⁊ etiã est causa apãtis. ⁊ ,ppter hoc quãto minus mordicãt tãto sunt meliores. ¶ Et nota ut dicit Auic. ꝙ ista operatio que est carnẽ remouere: est ↄtraria opationi nature. ¶ Et hoc sentit Ga. 3°. đ ĩgenio sanitat. cũ dixit carnẽ creare ⁊ ↄsolidare cũ actiõe nature fit amputare ⁊ incidere ipaz carnẽ supfluã nõ fit actio nature. ¶ Et ex hoc si bene cõsideras veritatez textus Auic. cũ dixit: nascẽtia aũt carnis ẽ opus nature:

Omne quod a natura nõ facit nasci sue sit cum adiutorio medicie siue absꝗ eius auxilio: ẽ contrariũ nature. Et nõ ꝙ trocisci calidictõis quos ponit Ras. ut dicit Aui. sunt boni si sint recẽtes si aũt sint antiq nihil ualẽt: q̃re si uis cõsuare vt dicit Aui. pone eos in loco sicco ⁊ nõ huido ne aer attigat eos. Itẽ iam hũisti supra: ⁊ feces aceti apud aliquos sunt laudate. ¶ Pro quo nõ ꝙ Serapio in ca°. đ fece vini dicit: ꝙ cũ fex vini adurit hẽt virtutẽ diminutiuã carnis. ⁊ ẽm aliquos etiã laudat fex aceti: lz de fece aceti nõ sic repit. ¶ Uerũtamẽ fex vini dz administrari cito: qr eius virtus cito euanescit. lrã g° Aui. que dicit veruz apđ me nõ est sanũ: dupliciť põt exponi: nõ est sanũ: qr nimis mordicat: ⁊ spãliter si vulnus eẽt in neruis: qr acetũ nocet neruis. Alio mõ põt expõi ꝙ nõ ẽ sanũ qr nõ hẽt virtutẽ sufficientẽ: ,ppter hoc qr cito destruit earũ virtus: et sic feces iste sic refutate nõ faciebãt operationẽ de qua eẽt curandũ. ¶ Et iõ ex istis facius trociscos in forma auellane: ⁊ tũc virtus eius melius cõseruat: vt dicit Aui. ¶ Medicie que remouẽt carnẽ malã sũt sicut cortices eris ostraca adusta ⁊ due spẽs ericiorũ. s. maris ⁊ terrestris adustorũ cũ carnibus suis: ⁊ fortius isto ẽ scoria eris ⁊ glutinũ auri ⁊ colcotar ⁊ dragantũ ⁊ flos eris ⁊ alumẽ combustũ ⁊ nõ cõbustuz. ¶ Et nõ bene ꝙ cõbustio minorat opationẽ eius ⁊ mordicatõnẽ eius tollit: ⁊ addit in eorũ subtiliationẽ. ¶ Auic. dixit hoc remouẽ carnẽ malã. Rꝫ. alcali calcis nõ extincte ⁊ dimittat in sextuplo sui aque in sale. vij. dieb⁹ ⁊ moueat oĩ hora donec igrosset ⁊ fiat sicut lutũ: ⁊ fiant trocisci ⁊ administrent. ¶ Et vnguẽtũ apl'orũ ⁊ vnguẽtũ viride fortificatũ cũ salgẽma hoc facit: ⁊ cõclusiue oẽs medicie. vt dicit Aui. que remouẽt carnẽ additã in naso: qr polipũ ualet ad remotionẽ carnis addite. vt dicit Auic. in fine capl'i. ut ẽ Ꝑpẽtaria vitis alba el'lus niger: et p isto vide capl'z de polipo: qđ poniť in. 2°. lib°.

¶ Cam. xijm. đ quodã accñte qđ seqť ad vlcẽa.

In hoc capitulo docet remouẽ quoddã accidẽs qđ seqť ad ulcera postq̃ sũt curata: et accidẽs ẽ hoc. nã vlcera aliqñ nõ curant pfecte ita ꝙ ex toto remoueat malicia eius: accidit ꝙ post cõsolidationẽ p tpus aliqđ disrũpiť. Docet ergo h accidẽs corrigere: dicit ergo Auicẽ. curatio post eorum disruptiones est vt accipiatur caro mala aut os quod sequitur ad eum: deinde sis occupatus in nascentia carnis alias in desiccatione eius secundum ꝙ scis. ¶ Remotio aũt carnis male debet fieri ut iam sepe dictum est: consideres tñ carnez istam que debet remoueri si fuerit super addita caro multa vt caro polipi: recurre ad capitulum prelectum immediate. ¶ Si autem caro non fuerit multa: remoueatur cum alumine combusto vl' cũ aliis ẽm necessitatẽ. ¶ Si aũt os fuerit corruptũ: remoueas corruptõẽs ei⁹ ut dicetur

⁊ extrahētia ossa sunt folia papaueris nigri em
plāata cū foliis fici. ⁊ semē ēt iusquiami ⁊ calcanti
e q̄libus ꝓb⁹. ocide ꝓseq̄ris in. 3°. q2 ī executōe
vt dictū est ⁊ consolidetur: pro clariori notitia
recurre ad quartum librum et illic vide.

¶ Capl'm. xiiij^m. ð eradicatiōe vestigioꝝ vlcerū.

INdiget eradicatio
vestigiorū vlcerū medicis abstersiuis
fortis mūdificationis: ⁊ sunt virtutes
earū ⁊ ꝓprie virtutes eius ꝙ abstergit: ergo cu
retur forte cū forti: ⁊ qđ ē minus eo cū eo qđ ē
minus eo. Medicīe fortit̄ exiccātes sunt iste. s.
squama ferri cū lacca: calx ⁊ mel si liniat̄ ð sup
staphisagria ⁊ mel si īpastent̄ ad inuicē: ⁊ liniat̄
succus calamēti ⁊ albugo oui ⁊ arsenicū ⁊ lapis
pipis hoc faciūt. Medicīe leues sicut fabe et
far ciceris ⁊ semē raphani ⁊ adeps asini: et hoc
ē ualde bonū ⁊ spālit̄ si secū associent̄ fabe vel
semē raphani: oleū de lilio multū remouet uesti
gia verberatoꝝ: ⁊ oleū de tartaro. ⁊ volens uidere
ista recurre ad q̄ntū librū ð decoratiōe ⁊ ista vi
debis. Dixerūt ēt aliq̄ ꝙ si liniant̄ cicat̄ces cū
pulpa ficuū q̄n prio in aceto coquunt̄: ⁊ post em
plēt̄ur subtilit̄. debet̄ etiā cicatricib⁹ ulcerū sera
pinū mixtū cū aceto q̄n sepe fricat̄ cū illo. ¶ Et
Bar. dixit ꝙ hoc fiat q̄n cicatrix ē grossa: ⁊ mē
brū cucumeris asinini cū melle attenuat cicatricē
fedā. ⁊ remouet uestigia nigra q̄ remanēt ꝑ ꝑcus
sionē. ¶ Serapio ēt dixit: radix cucūeris asinini
admīstrat̄ sicca trita: ⁊ mūdificat morpheā ⁊ ve
stigia nigra si remanēt post ꝯsolidationes. Et
Auic. voluit hic de tota planta puluerizata. dixit
oleū de cicuta cōfert ulcerib⁹ fetidis q̄ remanēt
post ꝯsolidationē clauoꝝ. Dixit: succ⁹ graniben
aufert ulcerū cicatrices ¶ Et Barth. dixit hec de
oleo deben siue oleo mussulino qđ idē ē: si mi
scetur cū aceto modico ⁊ vitro valet. Dixit q̄n
laudanū linit̄ cū vino supra cicatricē vlcerū me
liorat. ¶ Dixit etiā: fel thauri q̄n cū melle miscet̄
⁊ linit̄ curat ulcera ⁊ meliorat cicatrices ¶ Ras
dixit: stercus galline more vnguēti cū melle mi
scet̄ cicatricē mundat q̄ fit ab apāte quod uocat̄
ignis sacer. Dixit ēt: stercus colūbi cū melle vl'
cū semīe lini euellit pellē supra crescentē apātis.
¶ Dia. dixit cedria q2 pix cedri dillucidat cicatri
cē sup linita ulcerū delet uestigia. Si ēt cicatri
ces liniant̄ cū corticib⁹ olibāi dissolutis cū melle
debent̄: purgāt ēt uestigia ¶ Mirra dissoluta cū
oleo ð sesele lini sup linita vlcerū delet uestigia.
si cicatrices liniāt̄. Oleū ð amigdalis amaris mi
xtū cū melle eq̄lit̄ inūcta. oleū se. lini cū oleo ð
fisticis vestigia oīuz cicatricū tollit. Fex vini ad
usta ⁊ abluta cū oleo illinito lapidat cicatrices:
dilucidat cicat̄ces. Lepida viridis cocta cū vi
no ⁊ sup empl'ata ¶ Ras dixit: vitis alba empla
strata cū orobo ⁊ fenugreco. ⁊ idē pōt sola sup
fricata ⁊ ad colorē reddit ꝓpriū ¶ Dixit ēt: farīa
lupinoꝝ delet cicatricē q̄ fit a ꝑcussiōe. Ras di
xit: apiū risus cathapl'atus ꝙ cicatrices cōsumit.
Dixit ēt succ⁹ grani beri aufert cicat̄ces. Chi
rānus dixit: fel tauri cū testa oui dissolutū ⁊ mi
xtū efficit cicat̄ces eiusdē coloris. Et dixit fel
testudis terrestris ⁊ albugies cū melle sanat.
Constātinus dixit: aluia iuncta maculas ulcerū
curat siue mūdat. Et albert⁹ dixit ꝙ saliua ho
mīs ieiuni ¶ Gui. de va. dixit: ego suz expertus ꝙ
sperma uirile īunctū de sup mirabilit̄ dilucidat
cicat̄ces ī ulcerib⁹: ⁊ si assiduet̄ ei⁹ iunctio istas
delet. Et subdit ꝙ cutis sicut alia mēbra radi
calia hēt originē suā a spmate ⁊ nō a sanguine.
erit ergo cū abstersione spermatis ⁊ inter ipsam
cutim oculta proportio: ista sunt verba.

¶ Tractatus septimus ð solutiōe neruorum.
Capitulum primuz de vulneribus eorum

NEruis ꝓpter ve
hemētiā sensus eorū ⁊ cōtinuitatē
cū cerebro accidūt ex vulnerib⁹ eo
rū dolores uehemētes ualde ⁊ tēsi
ones ualde magne: sicut spasm⁹ ⁊ ꝑmixtio rōis.
¶ Et aliquotiēs nō ē excusatio quī illic sit apā.
Et eandē sniam ponit Ga. 3°. tegni. Nerui enī
tenātos patiētes: ⁊ pūcturā ꝓpter plurimū sensū
eorū sūt parati ꝓuocare spasmū. In q̄bus ꝑtib⁹
ostēdūt doctores isti q̄ sunt accidētia q̄ sūt apta
cōsequi ad ista vulnera. Sunt aūt tria. s. dolor
uehemēs ualde: spasmus: ⁊ ꝑmixtio rōis. Qr
dolor sit accidēs molestū appet: q2 dolor ē apt⁹
⁊ potēs uirtutē ꝓsternere: tum ēt q2 dolor ē cā
apatis in loco: ut dicit Aui. in lrā. Qr spasmus
sit accidēs molestū notū ē: q2 spasm⁹ ē egritudo
⁊ q2 ꝓhibet̄ anhelitus q ē necessarius ī uita.
¶ Spasmus ēt sine lesiōe cerebri nō accidit: lesio
enī illa ē molesta. Qr ꝑmixtio rōnis sit accidēs
molestū notū ē: q2 nō accidit sine lesiōe magna
facta in cerebro. Et ex hoc pz ꝙ cura vulnerū
neruorū differt a cura aliorū vulnerū ¶ In vul
neribus aūt neruorū est ꝓhibē ne ista accidētia
eueniāt. Et ideo Ga. in. 3°. de īgenio sanitatis ð
cōplicatis morbis dicit: ꝙ si duo morbi cōpli
cent̄ uel possint cōplicari dēs uacare ad magis
suspectū. ⁊ ideo nō oportet nos uacare ad vuln⁹
ut vulnus ē: sz etiā oz ꝓhibere ne illa accidētia
mala adueniāt ¶ In uerbis etiā ꝓpositis ostēdit
Aui. rōne cuius ista accidētia mala adueniāt vel
accidāt. ⁊ illud īsinuat Aui. cū dixit: ꝓpter uehe
mentiā sensus eorū ⁊ ꝯtinuitatē cū cerebro ⁊ ce
tera ¶ Sed nota bene ꝙ uehementia sensus ē
causa vt dolor in vulneribus vehemens fiat. ut
sensit Galien. tertio de accidenti: dicens ꝙ mem
brum quanto est magis sensibile: tanto multipli
catur passio vehemens in membro: ⁊ tanto do
lor erit maior propter vehementiam sensus qui
est in eis. Unde neruus est principale organum
sensus tactus: mediante quo defertur sensus ta
ctus ipsi carni ¶ Sed cā spasmi ē ipe dolor ve
hemēs ⁊ ꝯtinuatio ipsoꝝ neruoꝝ ad ipm cēbrū.

Et ratio q2 dolor vehemēs est cā apostematis in neruo. hoc aūt apā est cā spasmi. ¶ Secundo dolor est cā spasmi ,ppterea q2 ex dolore accidit q2 neruus refugit rē led entē: neruus aūt refugēs ꝯtrahit in se ipso: ꝛ ad cōtractionem sequit̄ spasmus. ꝑmixtio aūt rōis accidit pp ꝯtinuitatē mēbri ad cerebrū: nā ex cōtinuatione aptitudo ē ut cerebrū patiatur ꝛ ad ipȝ ꝑueniat ex neruo aliq̄ materia uaporalis ꝛ fumosa calida: ex cuius caliditate accidit in cēbro rōem ꝑmisceri ¶ Nō q2 spasmus ē duplex. s. ,pportionat⁹ ad materiā: ꝛ nō ,pporcionat⁹ ad materiā. Proporcionatus ad materiā iterū ē duplex. quidā ē de inanitiōe: ꝛ qdā est ō repletōe: mō ad ,ppositū isti spasmi q fiunt in hoc casu sūt ,pporcionati ad materiā ꝛ sunt de repletiōe. Spasmus ergo cātur in cerebro duob⁹ mōis. vno⁹ q2 fumi eleuati ad ipsū cerebrū p neruos rōne uirulētie recētis rōe sue male q̄litatis cā sūt vt cerebrū moueat̄ motu cōpassionis ad expellendū rōe cuius cātur spasm⁹ ꝛ illa materia nocet nō rōne repletōis: ȝ rōe male q̄litatis. Et iō ꝯcludo ꝛ dico q2 spasm⁹ talis p hūc modū cātur in pūctura: q2 matie iste retinent̄ ꝛ euaporant̄ ad cerebrū rōe cuius euaporatōis ꝛ male q̄litatis inducit̄ spamus. ꝛ hoc pȝ uerificatio illius āphorismi: quibuscūq3 vulnerib⁹ tumores apparēt nō ualde spasmant̄. ¶ Et ex h⁰ēt apparet expositio textus Auic. cū dicit: ꝛ multotiēs ꝑducūt ad spasmū vulnera neruoꝝ absq3 lesione intētionis prauē. i. antecessione dolorum uehemētiū illud ꝑcipit̄ ad sensum q2 dolore existēte in loco uel ad min⁹ magno cātur spasmus p totū ꝛ ill ō accidit. ¶ Alio mō pōt cāri spasm⁹ eo q2 materia trāsmittit̄ cerebro p neruos cuius repletōis materia illa ībibit̄ aliis neruis ꝛ cātur spasmus p totū: ꝛ illud accidit ex debilitate ꝟtutis regitiue totius. ꝛ hoc q2 materia q̄ erat ī loco subito redit ad cerebrū: ꝛ illud uidet̄ eē qn̄ tūor q est in vulnere subito disparet ,ppe: q2 materia redit ad mēbra nobilia. ꝛ iō dictū fuit supra: q2 si in illis tumor disparent ē malū: si appet bonū quidē. ¶ Et ultra dispositōes iam nūc dictas accidūt etiā istis vulneribus alie dispositōes que leuiores sunt istis: sicut est febris: apā: exiccatio lingue: vigilie. hec sūt leuiores primis q2 a leuiori cā accidūt: alie aūt a fortiori ¶ Sed est mō videndū si spasmus supueniat febri: vtrū sit bonū vl nō: q2 ipse dicit febrē in spasmo melius ē fieri q̄ȝ spasmū in febre. ¶ Rn̄det̄ q2 bonū ē q2 febris supueniat si febris fuerit leuis: qm̄ ipa curat cū inq̄ātū hūores faciētes ꝯsumūt a febre. ¶ Si tn̄ ad febrē sequit̄ spasmus: malū est q2 signū ē q2 nō supuēit ,ppter aliud nisi ,ppter repletionē. ¶ Et nō scdo q2 febris pōt supuenire spasmo dupliciē: vno mō ut febris sit accidēs spasmo: ꝛ sic nō est bonū q2 signū ē q2 neruus iam apātur. ¶ Alio mō pōt accidē febris nō ut sit accidēs vulneri: ȝ supuenit p accidēs puta ex aliq̄ materia putrefacta in venis vel extra venas: et isto mō q2 febris nō supuēit rōe malicie vulneris bonū est. ¶ Et nō ut dicit Auic. q2 siēs disposi

tiōes accidunt cordis musculoꝝ: ꝛ ,ppie fiacci dūt in extremitate corporis capitis lacertorum a qbus ipsa corda oritur. ¶ Pro quo nō. q2 corda multū sentit ,ppe origine suaȝ. ꝛ iō sequūtur ista accidētia nūc dicta: in medio autē nō sentit ꝛ natura ordinauit hoc: ut pȝ caplo de mēbris: eo q2 ipa cōtinue fricant̄ in medio cū iūctura. ne ergo rōne illius fricatōis cāretur dolor: ordinauit natura ipam nō sentire: ꝛ patet ꝛ est clarū ¶ Nota q2 ista accidētia nō accidūt ita intensa in corda. ¶ Cōsequēter dicit Aui. ꝛ quādo apāntur nerui ꝛ q̄ sunt eis similia tūc si accidat frigus spsmāt̄. vna cā est quia frigus p se est cā spasmi: ut dixit ypo. sexta pticula: frigidū uero spasmus. In frigido enim condēsatur ꝛ coagulat̄ ꝛ inspissatur substātia nerui: vt dicit Aui. ,ppter quod accidit ꝯtractio in neruis: ex qua contractione sequitur spasmus. Alia cā est q2 frigidū est cāut superfluitates teneant̄ in ipso neruo: ꝛ nō resoluūt̄ ab eo hoc autē spasmat: ꝛ hoc est hūiditas retenta ad cerebrū deducitur: vnde cōtingit ex passione facta spasmus in toto. ¶ Cōsequēter ostēdit Aui. quō nerui geniti sunt ab aliqua re humida que congelata est a frigido quod est aptū dissolui a calido: q̄ꝓpter neruis sunt nociue pultes mollitiue. ꝛ alia que ignari cirugici approximant. ¶ Et hoc est quod vult Auic. cū dixit: ꝛ ad huius mōi ꝑparat putrefactio ex hūiditate ꝛ caliditate ꝛ decoquit̄ in eo. talis caliditas decoctioneȝ ꝛ putrefactionē facit in mēbro. ¶ Nō q2 Auic. dicit q2 nerui sūt creati ex hūiate quā ꝯgelauit frigus. Cū g⁰ dicit q2 creati sūt a re huida: nō itelligit q2 ī genē mēbroꝝ sit matia neruoꝝ huida. īmo respectu matie ex q̄ gn̄atur caro ē siccior et durior: ȝ ītelligit q2 sūt creati ex matia hūda. i. creati sūt ab huitate aliq̄ corpi nō neccāria: sicut ex spmate ꝛ sāguie mēstruo ꝛ oibus mēbris supponut. p matia q̄ est res liqda p actionē: ergo calor natural' ꝛ ꝟtutis īformatiue ī ipam materiā spmaticā ꝯdēpsat̄. Et ex hoc pȝ rn̄sio ad illud q2 aliqs posset dicē q2 frm̄ itrat opus nature. ¶ Rn̄det̄ q2 itelligit̄: q2 purū frm̄ nō itrat opus nature: ȝ cal'm remissuȝ sic. Et nō bn̄ q2 phūs ī 2⁰ ō gn̄atōe aīaliū uidet̄ ponē ad lrām: q2 ossa ꝛ nerui fiūt ab intēsa cal'itate. Quō ergo a frō fiunt iste lrē uidet̄ rn̄deri p hūc modū: qn̄q3 nos vidim⁹ in factiōe rerū extrioꝝ eas fieri a cal'o ꝛ perfici a cal'o ꝛ talia remanēt cal'ā. aliq̄ sūt q̄ sic se hn̄t q2 q̄tū ad fieri fiūt a cal'o: ī facto aūt sūt frā: eo q2 ptes cal'e exalauerunt: ꝛ ptes frē remanēt ꝛ cū h⁹ frā sūt. sic ī mō ī qbusdā mēbris exterioribus: qm̄ ipa lȝ q̄tū ad fieri gn̄rant̄ a cal'o: tn̄ in fine ,ppē multā euaporationē huidi euaporat ēt cal'u. vn̄ reanēt a frō cōdēpsata: ,ppē qō q̄tū ad cōplemētū eoꝝ remanēt frā: vel fiāt a frō. Et isto⁹ nerui ꝛ ossa dicūt̄ eē coagulata a frō. ꝛ illa ē intētio phi ꝛ medici. ꝛ iō iste auctōitates n̄ cōtradicūt: ȝ idē dicūt. q̄ꝓpē ꝯsidēa bn̄. Et subdit Aui. q2 aq̄ frē nocēt q2 inducūt spasmū: ꝛ calidū est hoc quod putrefacit ꝛ est notum. ꝛ similiter oleū aliquod. ¶ Et nota q2 oleū nō ꝯuenit

quia putrefacit: saluo ꝙ in mitigatione doloris couenit qꝛ ipm ē mollificatiũ ⁊ calidũ. ¶ Et nō ꝙ illud oleū nō debet approximari ad ītra neruo exñte discopto ī uolēdo mitigare dolorē: sꝫ ad extra. Qꝛ si neruus nō sit discoptus sicut in pũctura: nō timeas appōere ipsuꝫ in orificio vulerꝭ ꝓpterea qꝛ oleū nō īmediate ad substātiā nerui puenit. ⁊ est apitiũ ⁊ mitigatiũ doloris: ⁊ idē in pũctura ꝯuenit ⁊ nō aliter: qꝛ neruus in pũctura in iũctura nō apparet: ⁊ vide bene. ¶ Alio mō ponit etiā oleū in vulnerib' neruorū: vt dicit Aui. quare aliqñ est necesse apponē medicīas in vulnere q̄ grosse ⁊ terrestres sūt. vt ergo possint penetrare ad substātiā nerui: nos sepe ponius oleū ⁊ ē clarū: vt etiā ꝟtutes illarū medicinarū in substātiā nerui penetrēt: qꝛ grosse sūt ponim' oleū.

¶ Et notare debes tūc qꝛ dicit Auicꝭ. ⁊ sūt medicine resistētes q̄litati humectātis ⁊ pūgētis sole quādoqꝫ ꝑficiūt hanc operationē. ¶ Intelligit ꝙ oleū non ē ꝯueniēs qꝛ putrefacit: ⁊ medicīe pūgitiue nō ꝯueniūt qꝛ dolorē inducūt. ¶ Si ergo ista duo misceant̄ ad inuicē fieret vnū ꝯueniēs: qm̄ hūiditas olei remouet mordicationē medicīaꝝ acutaꝝ: ⁊ acuitas ⁊ siccitas eaꝝ rēouet putrefactionē olei. ex qb' oīb' fit vnū ꝯueniēs medicamē: ꝓpter qd ex his apparet triplicē esse cām qua vtimur oleo in vulneribus neruorū. ¶ Etsi cōtingit ꝙ nerui apāntur: cura ē difficilior q̄ꝫ si caro apētur: qꝛ difficilius ē dissoluere materiaꝫ existentē in neruis q̄ꝫ in carne. Et hoc si apā ēminet ꝑ uiam resolutōis. Et etiā si apā ēminetur ꝑ uiā maturatōis: cura etiam eēt tardior in neruis qꝛ nerui sunt substātie dure ⁊ frē: qꝛ maturatio tardior. ⁊ illud ꝯcipitur in tractatu de exituris ⁊ etiā si ulcera cōtingāt in neruis difficilius ē cōsolidare ꝓpter cās etiā nūc dictas. ⁊ ad has cās adiuuat uehemētia doloris q̄ cōsequit̄ plus ad istas existētes ī neruis. vehemēs eñ dolor ꝓhibet virtutē ⁊ ab oī sua opatōe cū ipaꝫ ꝓsternat.

¶ Uulnerū aūt q̄ fiunt in neruis: aliđ ē pũctura. aliud disruptio. aliud scissio: ⁊ ista aliqñ fit per lōgitudinē nerui: aut latitudinē nerui. ¶ Et si fit ꝑ latitudinē: aut incidit̄ neruus totus: aut non: et totū hoc ē clarū. Facta diuisione istorū vulneꝝ mō hēt cōpare ea ad inuicē. Dico ergo ꝙ in pũctura sequūt̄ accñtia peiora. dictū ē scissura in qua fit incisio nerui ꝑ latitudinē non tñ ex toto. deinde ex scissura nerui ex q̄ totus neruus incidit̄ ꝯm longū ⁊ oīa declaro. ¶ Ratio aūt q̄re pũctura ē magis suspecta: ē qꝛ in ipso īueniūt̄ due cause q̄ sunt maxīe nūciatiue apātis ⁊ spasmi in neruo. s. dolor ⁊ retētio ipsius virulētie: ⁊ nō pōt ita fluere ⁊ exalare sicut in apta scissura. Ratio aūt scđi clara ē. qꝛ nocumētū ī illo mēbro factū cōicat̄ cū illo neruo non inciso: ⁊ ex hoc postea cōicat̄ cēbro ex quo ꝯtingit spasmus. Et hoc ē qđ dicit Aui. locus eñ sanus ledit̄ ex vicinitate incisi. Ex quo pꝫ rō qꝛ si neruus totus īcidit̄ accidētia nō sunt ita mala q̄ꝫ si cātur nocumētū in loco nō ē possibile: sꝫ illud nocumētū cōicet̄ cēbro: ꝓpt qđ in ipo non sic timet̄ de aduentu spasmi. Et hec erit cā q̄re qñ in pũctura vl' alia incisione timemus spasmū nos īcidimus neruū ex trāsuerso qm̄ minus timemus spasmū. Uerū tñ mēbrū ꝑdit opationē: ⁊ illud vult Ga. in. vj°. de īgenio sanitatis. Et pꝫ ab Aui. cū dicit: ⁊ fit iterū necesse locū sanū vulnerꝭ ⁊ pũcture īcidē cū totalitate sua ⁊ ꝑuenit ex eo quies ⁊ sepantur accidētia postq̄ꝫ copulata sunt vulnera neruorū ad inuicē. Uulnera q̄ fiūt in mēbris q̄ si l'antur in sbā neruis: sicut sūt corda, pāniculus villus ⁊ ligamētū. ¶ Dico g°. ꝙ vulnera magis suspecta sunt illa q̄ fiūt in ligamētis. Et de ligamēto intelligendū ē qđ dicit Ga. in đ ingenio sanitatis: ꝙ ligamētū ē duplex. quoddā enim ē ligamētū ossis qđ ligat os cū osse: ⁊ tale ē mēbrū ignobile: ⁊ vulnus factū in tali ligamēto nō hēt suspectionē: ⁊ talia vulnēa ī tali loco indigēt: ⁊ suffe rūt fortes medicīas: qꝛ in eis nō ē sensus. Aliđ ē qđ ꝯūgit̄ lacerto ⁊ ꝑuēit ad cōstitutionē lacerti: ⁊ qꝛ tale ligamentū ꝯtinuat̄ cū mēbro nobili ⁊ sensibili si vulnus fiat in eis ē suspectū ⁊ nō dꝫ curari ut vulnus factū in mēbro carnoso.

¶ Intellige z°. đ pāniculo ꝙ pāniculi sūt duplices nō distinguendo pāniculos a uillo in proposito quidā sunt q̄ dissemiati sūt ꝑ musculos. qdā cohopientes mēbra ꝑncipalia. Dico ergo ꝙ vulnera q̄ fiūt in pāniculis mēbrorū pricipaliū sūt ualde timōsa. Et de tali nō intelligit Auic. hic nota ēt ꝙ corde sūt duplices: quedā pāniculares ⁊ sūt late ad modū pāniculoꝝ. Alie aūt rotunde et ille hñt māifestā distinctionē a pāniculis: alie aūt nō. ¶ Et in hoc pōt eē error: qꝛ medicus putabit ꝙ vulnus sit in pāniculo ⁊ nō erit: ⁊ iō consideramus h°. ¶ Auicꝭ. cognoscere docet ꝑ duo signa. ꝑmū signū ē si pāniculus apātur nō apparēt in tali mēbro villi q̄ disseminat̄ ad sensuꝫ: lꝫ ī corda: q̄ assimilat̄ pāniculo īcessus villoꝝ maxime ꝯm longū: ⁊ hoc iō qꝛ corda ipsa ē cōposita ex uillis neruorū ⁊ ligamētorūꝫ: ⁊ ꝓpterea in ipis illa prius apparēt uilli māifesti q̄ꝫ in pāniculis. ¶ Scđm signū ē qꝛ corda hēt maiorē grossicie ⁊ duricie q̄ꝫ pāniculus. Istis ꝑmissis ītellige qđ Auic. dixit. Et vulnera qdē in pāniculis sunt leuiora eis q̄ sūt in cordis ne dū eis q̄ sūt in neruis. Et tu qdē scis pāniculū teste: pāniculus suffert suturā ⁊ spāliter dissemiatā ꝑ musculos: qꝛ pāniculus nō ē tante sēsibilitatꝭ sicut corda ⁊ sicut nerui: iō in ligamētis possumus ꝓcedere suendō ⁊ incarnādo: sꝫ in ligamēto qđ ad lacertum peruenit necesse est ꝙ maior adhibeatur cautela quia est multi sensus. Et hoc ē qđ dixit Ga. vj°. đ ingēio sanitatꝭ. Si uero ligamētuꝫ patiat̄ eorū. s. qui cōiungūt̄ cū lacerto molestū est ⁊ nō erit preter suspectionem. Hoc ergo caute ⁊ diligenter curetur.

¶ Capitulū secundū de modo curationis eorū.

PRius ostensuꝫ est quare vulnera in neruis sunt suspecta

⁊ posita est vulnerū diuersitas: restat modo po
nere modū curationis eorū. Et primo pono uir
tutes medicinarū cōuenientiū. ¶ Medicine ner
uorū dēnt habere has ꝓprietates: qm̄ p̄rio dēnt
eē calefaciētes. scḋo dēnt esse exiccātes. 3°. dēnt
hēre uirtutē attractiuā. 4°. nō debent hēre uirtu
tē stipticā que ē uirtus ꝯtraria uirtuti attractie.
¶ Dico primo ꝙ medicina dꝫ eē calida: ⁊ nō in
telligas ꝙ ipsa dꝫ esse multū calida: qꝛ multum
cal'a mordicat ꝗ mordicatō est cā attractōis hu
miditat] ad locū: ⁊ i ō tēperate calide dēnt esse:
qꝛ mitigant dolorē in attrahendo materiā de lo
co: ⁊ iō frigida nō cōueniūt qꝛ cōculcāt materiā
in loco. ¶ Dico scḋo: ꝙ medicine dēnt esse: exic
catiue: qm̄ ꝓhibent ne mēbrū putrefiat. i. neruus
putrefiat. est ēt cōueniēs cōplexioni neruorū: et
qꝛ nerui in genē mēbrorꝫ sunt frigidi ⁊ sicci: vt
ponitur ab Auicē. isto ca°. dico ꝙ deus. Et ex
hoc pꝫ ꝙ medicine dēnt esse sicce. Dico tertio
ꝙ ipse dēnt esse attractiue: qꝛ ꝓhibent ne mate
ria cōgreget in loco: qꝛ in neruo. Et medicina
talis ē substātie subtilis: iō bene penetrat in ner
uum. grosse substātie. Et ex ho c oꝫ ꝙ medica
men sit subtiliū partiū rōne cuius a neruo et sic
ꝯuer sunt. Dixi etiā ꝙ medicamē neruorū nō
debet eē stipticū: qm̄ ꝓhibet extractionē humidi
tatis ad exteriora ⁊ cōdēpsat eā in loco: ⁊ prin
cipalr̄ debet caueri in p̄ncipio: qꝛ in primo ma
xime cauem⁹ aggregationē hūitatis in neruo ꝗ
existit in vulnere. ¶ Nōre tū debes ꝙ si in hoc
medicamine eēt aliꝗ stipticitas cuꝫ abstersione:
forsan illud medicamē cōueniēs eēt: vt ē scoria
eris. ¶ Et illud ponitur a Ga. 5°. ḋ simplici medi
cina: tūc tale medicamē est cōueniēs: nā talis sti
pticitas nō est ꝓhibēs tractū humiditatis ad ex
teriora ⁊ cum hoc aliquid uidet esse iuuans in
quantū ꝓhibet fluxū humorū ad locum omnia
ista cōcurrunt ad curā istorū vulnerū. ¶ Intelli
ge tū bene ꝙ iste medicine ponunt in vulnere
neruorꝫ ƀm necessitatē: qm̄ aliquotiēs sunt mul
tū sicce: ⁊ aliquotiēs dēnt esse parū sicce: ⁊ aliqn̄
dēnt eē multū calide: ⁊ aliqn̄ parū calide. verbi
gratia: qn̄ uides ꝙ in uulnere neruorū eēt timor
de spasmo ꝓpter retentionē hūiditatis in loco:
sicut accidit in pūctura tūc debet medicamē au
geri maxime in ꝟtute attractiua hūitatis ad exte
riora: ⁊ in uirtute mitigatiua doloris. ¶ Si aūt
uider] ꝙ in vulnere ē maxim⁹ timor ꝑpt uehe
mentē dolorē ex retētione huitatis in loco: sicut
ē in māifesta fixura: tu dēs cauē ne apponas me
dicinā mordicatiuā ⁊ ꝓuocatiuā doloris: ⁊ plus
de exiccatōe ꝗ̄ de alia intētione vt non accidat
putrefactio i uulnere. i. in neruo ꝓpterea ut appa
rebit p omnia i talib⁹ apostēat ib⁹ imediate dēs
apponere ꝗ sūt uehemētis exiccatōis ⁊ modice
caliditat]: ⁊ nō mordicatiā vt sūt mineralia lota
vt calx lota tucia ⁊ sic ḋ aliis. Et intellige hoc
ubi apā fit in via resolutiōis. ¶ Si aūt timor eēt
ḋ utroqꝫ qꝛ ḋ spasmo ⁊ dolore: dico ꝙ medicie
ꝗ sūt maxie exiccatōis ⁊ ꝗ ꝓhibēt spasmū dēnt
appōi circūquaqꝫ. Et nōre debes ꝙ ista littera
hic uidet eē ꝯtraria littē A. supi⁹ i tractatu ḋ vul
nerib⁹ ⁊ vlcerib⁹ ubi dic: ꝙ medicina ꝗ appōit i
vulnē dꝫ assimilari in cal'itate ⁊ sicitate cōpl'oni
illius mēbri: ut dicebat ipe assimilare cal'm ual
de cal'o: frigidū ualde frō. Cū ergo neruus sit
cōpl'ois frē: uidet ꝙ medicīa debeat eē frā. Dic
aūt dicit medicamē vulnerū neruorū ē illud qḋ
ē cal'm subtiliū partiū. ¶ Pro solutōe hui⁹ notes
ꝙ ē loqui ḋ cal'o dupliciť: vno mō de cal'o ꝟtu
ali: alio mō de cal'o actuali: sicut loquit mō i me
dical'b⁹ dicim⁹ ꝙ ē frm̄ ⁊ cal'm ƀm ꝙ ꝟtus ei⁹
calefacit ⁊ infrāt: eodē mō loquit ḋ neruis: vno°
ꝑut sūt in dispositōe ꝑternaturali: ꝗ dispositio ē
accñs eius. Alio° ꝑut sūt in dispositōe sua natu
rali. dico mō ꝙ medicie ꝗ sunt frē in ꝟtute ⁊ po
tētia et nō in actu iuuāt neruos. ¶ Ille aūt ꝗ sunt
frē actu nocēt eis. Et rō ē qꝛ nerui nō dicūt fri
qꝛ sint fri actu: ⁊ rō qꝛ oē viuū ē cal'm: sꝫ dicunt
fri qꝛ parū hēnt cal'itatis īnate: ⁊ qꝛ g° oia mem
bra sūt cal'a in actu oīa ꝗ sunt frā in actu nocēt.
¶ Cōcludo g° ꝙ nerui sunt actu calidi: illa ꝗ frā
actu sūt nocēt eis. Uides ergo h° in animalib⁹
qꝛ aīalia ꝗ modicū calor] hn̄t a frō multū ledū-
tur: animalia aūt ꝗ multū caloris hn̄t nō ledunt
a frō: ⁊ sic ḋ neruis ut ē uidē. Et iō cū Auic. di
cit ꝙ frm̄ ē inimicū neruis: loqt de frō actu qa
illḋ frm̄ maxime nocet neruis. Et iō omnia me
dicaīa ꝗ approximant neruis docet approxiare
sub forma vl' actu cal'itatis. ⁊ ex hoc pꝫ quō ner
ui cōfuant: qꝛ nō cōfuant a cal'o neqꝫ a frō ꝑut
sūt i dispositōe sua naturali: ⁊ pꝫ cōsiderāti sub
tilit. ¶ Si aūt nerui sūt in dispositiōe sua preter
naturali: tūc nocent ea ꝗ sunt frā actu ⁊ iā uisum
⁊ declaratū ⁊ ea ꝗ frā potētia: qꝛ medicamen ul
cerū uel vulnerū neruorꝫ debet eē mitigatiū do
loris ⁊ attractiuū ut materiā attrahat ad extra.
Has aūt ꝓprietates nō hēt medicīa frā: sꝫ cal'a.
sic ⁊ illud vult Johānes de sancto Amato cum
loquitur de uirtute medicinarum calidarum.
¶ Sed adhuc est dubium: quia dicit forte ꝙ me
dicine conuenientes non debēt esse multum ca
lide: ⁊ infra dicit ꝙ medicine conuenientes ner
uis sunt sicut euforbiū sulphur. ¶ Respōdetur
ut mihi uidetur: ꝙ quando Auicē. dicit ꝙ medi
cina que conuenit neruis debet esse temperata.
loquitur vbi neruus esset discopertus. dicat ꝙ
medicina faciliter attingit locum: vnde si esset
ualde calida: substantiā nerui destrueret. ¶ Qn̄
autem dicit ꝙ euforbium ⁊ sulphur conueniunt
loquitur in puncturis: eo quia neruus non est di
scopertus. ¶ Et tunc si uirtus medicine debet
penetrare ad neruum: non posset penetrare ad
neruum: oportet ipsam esse ualde calidam.
Aliter autem ad neruum non posset penetrare:
⁊ patet. ¶ Notes ꝙ aliquando medicine grosse
substantie conueniunt neruis: sicut scoria eris.
¶ Si ergo uelimus suam operationē fore cōue
nientē: oportet ut ipsa pmisceatur cum aceto: ut
virtus eius penetret ad ꝓfundū. ¶ Et hoc dicit
Auicē: cū dicit ⁊ quādoqꝫ cōtinuat que tū prius
continuare non potuit propter grossiciem.

¶ Nota bene diligēter ꝙ vsus aceti in medica-
minibus neruoꝝ nō est tutus: ꝓpter hoc qꝛ acetuꝫ
est inimicū neruis: sicut ponit̄ ab Auic. 3ᵒ canōe
caᵒ ꝺ cura palis. ⁊ a Ga. in cōmēto. 3ᵒ. ꝓnosticoꝝ
Acetū etiā ē mordicatiū ⁊ vt plurimū īfrigidat
ꝗ̄ ambo nociua sunt neruis. In medicaībus est
nociuū: ergo uulneribus eoꝝ. Et scias ꝙ ꝑ hoc
ꝙ nūc dictū est intelligit̄ in discoperto: qm̄ im
mediate apponit̄ sup euꝫ: ⁊ ideo respicias te ab
aceto. In medicaībus aūt neruoꝝ in qbus non
sunt nerui discoperti vt in pūctura: qꝛ medicamē
ibi nō ponit̄ imediate sup neruū neqꝫ ad ipsum
ꝑuenit v̄tus nisi refracta valde: qꝛ in talibus oꝫ
vt virtus multū ꝓfundet̄ ⁊ tūc possumꝰ uti ace
to: qm̄ tunc nō nocet rōne sue mordicatōis: ⁊ iu
uat ad desiccationē qm̄ siccuꝫ est ¶ Ex p̄dictis
ergo pꝫ ⁊ est canō quē Auic. modificat vꝫ ꝙ ue
hemēs medicina in vulneribꝰ neruoꝝ ē necessa
ria ꝓpter alterā duarū cārum: aut qꝛ medicamē
vehemētius penetrat ad ꝓfundū sicut ī pūctura:
aut ē necessaria ꝑ rectificationē aliarū rerū cum
qbus miscet̄: vt si sumit̄ quedā res ꝗ̄ sit minus
frigida: vel ecōuerso que cōuenit neruis ⁊ volu
mus eā admīstrare: qꝛ in ea repiunt̄ aliq̄ v̄tutes
valētes: tūc approxima illā rem cū aliq̄ medicīa
tēpata ¶ Intētio ergo curatīa in vulnere neruoꝝ
oꝫ hēre duas diuisiones in genere: vna ē ad īcar
natiōnē: ⁊ ista intentio si videt̄ abesse ⁊ essentia
vulnerū ut vulnus est ¶ Alia intētio ē ꝓhibitio
accidētiū ⁊ remotio eoꝝ. qꝛ ergo ista sunt mole
stiora ꝗ̄ vulnus. Hinc ergo ē ꝙ primo ista de
bēt remoueri: qꝛ quādo duo morbi iungūtur ad
inuicē: primo debemus remouere molestiorem
vt pꝫ. 4ᵒ de ingenio sanitatis ¶ Primo ergo in
opere dēmus ista accidētia remouere ⁊ ꝓhibē:
deinde oꝫ vulnera īcarnare ¶ Et voluit Auicē.
clare cū dixit: ⁊ quādo accidūt vulnera nō oꝫ vt
p̄pares ad īcarnationē. ⁊ subdit: cū ergo accidit
eis illud ⁊ accidit securitas. ⁊ hoc est ꝙ Auicē.
prīo nobis ōndit: ostēdit ergo cū qbus dēmus
ꝓhibere apātionē ¶ Sedatio aūt doloris fit ue
re cū his ꝗ̄ dicunt̄ sedatiua: ⁊ hec sunt ut supra
dictū ē: medicīe tempate calefaciētes ⁊ mollifi
cātes: vt olea calida anodia ⁊ adipes: ⁊ vide su
pra in caᵒ. ꝑpō. Dupliciter aūt fit remotio apātis
⁊ etiā spasmi qm̄ ista apparēt: prīo qꝛ ergo illa fi
unt vt in pluribꝰ nō rōne matīe sed potius rōne
doloris: dēmus ergo ꝓhibere ne matīa ista cur
rat ad locū cū mitigātibꝰ dolorē: prīus tū facta
purgatōe ⁊ flōia ut ē expediēs: ⁊ cū mitigatiuis
nūc dcīs ¶ Scdō accidūt ista rōe matīe exn̄tis
in loco ⁊ ꝗ̄ aggregata ē in neruo replēs eū: tunc
oꝫ admīstrare ea ꝗ̄ exiccāt huītatē ⁊ virtutē hāc
penetratiuā ⁊ abstersiuā ⁊ attractiuā huītatis ad
exterioꝛa: ⁊ cū hoc ista resoluūt poros aperiendo.
¶ Et ista sūt sicut emplm̄ farīa fabaꝝ orobi lupi
noꝝ ordei cū aq̄ cisteris et cū sirupo acetoso fa
cto cū melle: illa ꝓhibēt apātionē accidē ab ista
cā. ⁊ hoc ē qđ dicit Auic. ⁊ similr̄ sit intētio tua.
Et iō nō ꝙ illa approximāt ī pūctura neruo exi
stēte discohopto: qꝛ ita sūt tēpate calīa. Et ꝓpt̄
hoc dicit Aui. ⁊ qn̄qꝫ ꝯfert admīstrare illud qđ
ē lento mare ⁊ leue: hoc ē ad remotionē huiꝰ: oꝫ
nō approxiare ea ꝗ̄ sūt fortit̄ exiccatīa: sed leuia
exiccatīa: vt sūt empl̄a p̄dicta. oleū aūt nō oꝫ ap
poni sup neruū discopertū: qꝛ ipm̄ putrefacit.
Sed ī isto cāu oꝫ appōi circa locū. ⁊ de olīs di
cit ꝙ sedat dolorē eorū, cū aliq̄ subtiliū ptiū in
qua nō sit stipticitas. lꝫ possit eē aliq̄lis ⁊ ualde
pauce stipticitatl. vn̄ dicit oleū onfācinū nō ītel
ligas oleū de oliuis totalit̄ īmaturis: sꝫ oleū de
oliuis semimaturis ¶ Intellige ēt ꝙ oleū nō oꝫ
eē nimis debil' calītatis: qꝛ hoc tūc nō eēt suffi
ciēs ¶ Nō tū ꝙ si oleū approxiat̄ cā sedādi do
lorē tūc nō oꝫ eē nimis calidū nec nimis uetus
qm̄ rōe sue calītatis tūc trahēt materiā ad locū.
Sed oleū si q̄rit̄ rōe dissoluēdi uel ꝯapiendi: ut ī
pūctura tūc maioris calītatl ⁊ antiquus. Et hoc
ē ꝙ dicit Ga. vjᵒ. de īgenio saītatl. ⁊ hoc ī canōe
⁊ bonūē aūt ut oleū sit duoꝝ uel triū annoꝝ. eo
qꝛ magis ꝗ̄ recēs dissolutiū fit ⁊ ꝗ̄to uetustius
tāto dissolutius erit: dolorē tū nō mitigabit.
¶ Nō ꝙ dixi ꝙ mollitīa ꝯueniūt ī sedātibꝰ dolo
rē: ⁊ ī isto cāu nō oīa mollitiua sedāt dolorē: qa
huīda mollitīa ī hoc cāu nō ualerēt: sꝫ dēnt esse
mollīa ꝗ̄ ad exiccatōem dclinēt uel ad huītateꝫ
tēpatā. prīo nō ꝯueniūt qꝛ putrefaciunt cū positi
sint canōes vl'es in curatōe neruoꝝ: lꝫ nō ponē
pticulas ⁊ prīo fixura exn̄te ꝭm lōgitudinē ¶ Si
ergo neruus fuēit discoptus ⁊ fuerit īcisio ꝭm
lōguꝫ: tūc cohopias ipm̄ carne ⁊ sup ipm̄ ponas
medicīas pūgitīas: ut dicit Aui. ⁊ nō ītelligas vt
v̄ba sonāt: qꝛ iā dictū ē ꝙ medicīe tales nō de
bēt eē pūgitīe ¶ Per medicīas gᵒ pūgitīas ītelli
gas medicīas exiccatīas ⁊ fortes: ⁊ tales ꝯpetūt
vulneri neruoꝝ ī qbus ē exiccatio maior neces
saria ꝗ̄ ī carne ¶ Alia expositō ⁊ istā dedi etiaꝫ
s. ꝙ medicīe iste dēnt eē mixte cū aliis ꝗ̄ remo
ueāt acuitatē suā ut oleū: ⁊ illa regl'a uera ubi in
vulnē nō sit dolor neqꝫ apā ut pꝫ. Scdūs cāus
ē de neruo īciso ꝭm latus ⁊ totꝰ neruus fuēit īci
sus: tūc necessariū ē suere ipm̄. s. vulnus: ⁊ si non
suit̄ nō incarnat̄. s. hoc vulnꝰ. aut necesse ē suere
vulnus qꝛ ꝓpt̄ hāc suitionē ptes nerui meliꝰ ad
se īuicē iungūt̄ facta suitiōe īcarnes vt dictū est
supra ꝺ vulneribus ¶ Tertius canō ē: si neruus
fuerit īcisus ꝭm latus ⁊ nō fuerit totalit̄ incisus
sꝫ ꝭm ptes ⁊ ī eo appet res. i. tale vulnꝰ qđ ad ip
suꝫ fiunat trāsitus iri: qꝛ repletio aut apā rōe do
loris: ⁊ ex hᵒ timet̄ ēt putrefactio ꝓpt̄ huītatē at
tractiuā replētē neruū: tūc dēs ꝑcedē cū illis ꝗ̄
ista ꝓhibēt ꝗ̄tū ē possibile: ⁊ tūc nō dēs ꝑcedē
cū istis ꝗ̄ ista īcarnant ⁊ vniūt ptes vulneris: qm̄
ut dicit Auicē. si apātur ⁊ aduenit ei frigus: pue
nit spasmus ⁊ putrefactio: contrahitur membrū.
⁊ est causa vt perdat suam operationeꝫ: quapro
pter dicit Auicēna. non oportet vt incarnetur ca
put vulneris nisi post sanitatem: id est nisi tu
tus fueris ab istis accidentibus: que suspecta
sunt ¶ Quartus canon est de punctura: si acci
dat punctura amplietur: et non loquor aliud
quia faciam capitula de istis canonibus.

Nota q medicina q competit neruo discoperto debet esse fortior exiccatiua sine mordicatione et cum aliquali abstersione: et ideo medicine iste que conueniunt debent esse ablute cum aqua et exiccentur multum: ne ratione illius aque causetur putrefactio: aut lauent cum lixiuio aut cum aqua maris.

¶ Etiam consideres si medicina plus nocet neruo discoperto: et ideo satis manifesta est. Si autem in canonibus istis fuerit tibi necessaria maxima exiccatio quia locus sit siccus et complexio sicca et humiditas fuerit in loco: tunc considera bene casum quia ista competunt sicut trociscus de colcotar: et sicut thus et terbentina et galbanum. Et si vis extrahere pone desuper marubium coctum in vino in hieme: et in estate in oleo ro. et illa a quibus debet se cauere si neruus fuerit discopertus sunt sicut aqua frigida et oleum et alie res vnctuose.

¶ Capitulum .3m. de punctura neruorum.

Punctura est duplex quedam manifesta et quedam immanifesta. Hec autem cura non indiget motione ac etiam custodia motionis: sed indiget ut res fixa remoueatur et pars ista custodiatur. quomodo pars ista debeat conseruari patuit supra. ¶ Et dico quod debet conseruari in hunc modum: debemus remouere et prohibere apationes que possunt esse causa spasmi: et perditionis membri. quomodo extrahantur fixe patuit supra. Cura ergo ista habet quattuor intentiones.

¶ Prima est ordinatio vite. Secunda remotio cause accidentis: vt ratione doloris non currat ad locum. Tertia est premunire corpus ab accidentibus et maxime a spasmo: et notes bene quod ista conueniunt omnibus vulneribus neruorum. Quarta est dolorem remouere et eruginem extrahere a profundo puncture. ¶ Prima intentio complet per Auicennam in hunc modum: oportet quod vita eius sit subtilissima: quia vt patet accidentia que eueniunt uel possunt euenire morbum faciunt pacutum: et talibus competit dieta subtilissima quam est parum dare uel quasi nihil: ut patet regiminis acutorum: et prima affori. et non quod talis dieta fit quando accidentia superueniunt et antequam superueniunt ad prohibendum ea gete. Secunda intentio ut vult Ga. et Auicen. complet cum flebotomia: facimus ergo flebotomiam ex parte opposita licet corpus sit mundum. si autem corpus fuerit cachochimum faciamus cum medicina soluta considerata cachochimia fiat purgatio et patet. Tertia intentio est premunire et respicere corpus a nocumentis. Ga. in sexto de ingenio sanitatis: et Brun. dixerunt: consolet caput collum et dorsum totum cum oleo de lilio aut communi calido: ut docet Ga. Si malum fuerit in inferiori quia in tibia: iungantur ascelle inguina et dorsum prope caudam: quia nerui illi ab illo loco oriuntur et ista prohibent spasmum. Haliabas et Ga. conatur est remouere apam per hunc modum. ℞. calcatis ℥. i. et ʒ. 4. dragati ℥. vj. ʒ. corticis thuris ℥. i. ʒ. galbani ℥. i. cere ℥. viii. olei tantundem acceti fortissimi li. ii. et ʒ. 4. terantur medicine sicce cum aceto per x. dies et soluantur que debent solui et misceantur in olla et moueatur loco exquisitissimo docet eque. Aliud Ga. et Aui. ℞. ordei fabarum orobi lupinorum ana partes equales decoquantur cum aqua cineris et pone super locum. Auicenna tamen dicit de melle et sirupo acetoso uel aceto. Aui. et Din. dicunt: si autem uideris repletiones relaxationes et mollificationem: uerum tunc conuenit hoc. ℞. farine orobi aceti mellis et aque cineris ana quantum uis coquantur et buliant ad inuicem: hoc enim emplastrum remouet buitates et remouet mollificationem et relaxationes factam in substantiam nerui et prohibet putrefactionem. Et ex hoc habes capitulum. puncti Aui. quod incipit: iam scis ex eis. Quarta intentio que est magis propria puncture complet ut dicit Ga. quod in loco apponuntur medicine apertiue. Henricus tamen dixit: infallantius est aperire cutim cum ferro vel cauterio et melius. Et pariter dixit Ga. debes exiccare cum medicamine lento mario. i. subtilis substantie potente penetrare ad fundum: quale est oleum sambucinum: vt dictum est in. vj. non rosarum nec mirtinum quia stipticant et non diaforant. Et nota quod si oleum sambucinum non reperiatur nos debemus sumere oleum grossum: vt dicit Auic. in capitulo de glutio albotin: et per oleum grossum non intelligas ut verba sonant quia frigidum: sed potius intelligas fecem olei: quoniam ut ponit Serapio in de simplicibus capitulo de oleo: talis quidem fex est calefactiua et exiccatiua et resolutiua: et est conueniens ulceribus corporum siccorum. aut per oleum grossum possumus intelligere oleum antiquum quod iam ingrossatum est: tale oleum est conueniens in punctura et debet administrari cum medicaminibus in punctura. propter quod de Serapio in capitulo allato dicit: quod si oleum antiquum non reperiatur debemus bullire oleum usque ad spissitudinem mellis et vti eo: quia uirtus est sicut veteris. vnde tale oleum sic ingrossatum a calore efficitur fortioris virtutis. valet etiam in punctura oleum cum euforbio aut cum sulphure: quia illa trahunt a profundo. valet etiam fimus columbinus propter eandem causam: consideratis tamen primo dispositionibus personarum. Ualet etiam fermentum quia multum attrahit et fortifices eum cum euforbio secundum necessitatem. et ista secundum Ga. et Aui. debent esse calida et non frigida quia nocent: vt patet quarta particula affor. quia nocent neruis. Et Aui. in capitulo precedente dixit: terbentina autem et rasina per se in infantibus et mulieribus et in aliis carnem mollem habentibus valet. vt Ga. et Auic confirmant. Indifferenter autem ista cum modico euforbii ualent: et fit compositio isto modo. ℞. cere partem. j. terbentine picis alfatiu partem. 5. euforbij partem. xij. et plus si uis fortius facere. hoc autem consentit Brun. et Guido. Aliud Guidonis quod valet in duricie. ℞. fecem mellis per se in mollioribus: in aliis autem ponas cum euforbio serapinum oppoponacum et mollias cum oleo de terbentina. Item sulphur viuum non lapidosum permixtum cum oleo ita quod fiat in modum unguenti: speramus et uidemus iuuare: et probatum est. Et Brun. et Gui. hoc etiam volunt. Auenzoar et Brun. dixerunt: calx multum valet extincta in aqua multotiens cum oleo ro. multum confert: et tucia eodem modo lota potest administrari. Bartho. de va. dixit ℞. salis partes. iij. terbentine partem. j. olei quantum sufficit ad liquefaciendum et permixtionem bonam. Gui. de va. dixit experimento suo: quod si masticetur frumentum et tritum ponatur puncture et oleum solum bulitum: aut cum sale mixtum imponatur ex dicto frumento: statim super emplastretur punctura

cum predictis utilitatibus mire dolorem tollit.

¶ Capitulum. 4m. de incisione neruorum.

Postquam facta est mentio de punctura: restat facere mentionem de incisione in particulari. Si ergo incisio fuerit sine depditione alicuius: hoc indiget sex intentionibus. ¶ Prima est vt dieta ordinetur. ¶ Secunda est subtiliatio materie. Tertia est prohibere ne ipsa uel spasmus superueniat. ¶ Quarta est quod cum carne suatur. Quinta est in loco decliuiori aliqua tenta suauiter apponatur. Sexta quod aliquod medicamen sedatiuum et incarnatiuum proprium nerui superponatur. ¶ Aliud experimentum quod debuit poni in precedenti capitulo: quod ipse Gui. habuit ab vno emperico. ℞. armoniaci lib. 5. diaquilonis lib. i. thuris masticis an. ℥. i. cere citrine ℥. 5. conficiantur et vsui reseruentur: in puncturis neruorum et cordarum subito sedat dolorem. ¶ Prima intentio completur et secunda et tertia completur ut dictum est in capitulo imediate lecto: et ideo uide ibi. Quarta intentio que est de sutura: quia ista sutura sit utilis: declarat Dinus: quoniam per hanc suturam partes magis uicinantur: que si non fieret sutura essent magis distantes: et ergo peius et membrum longius a sua motione. ¶ Unde propter vicinitatem istorum neruorum que fit ratione suture minus de substantia aliena imponitur: et ita aliquis spiritus ad istam partem educere et transire potest et tunc hoc membrum magis decoratur. ¶ Secundo probat Gui. quod per hanc suturam neruus cohoperitur a carne. Ergo a frigore magis est tutus: et ita vult Auicen. in quarta fen. cum dixit si autem disrumpitur neruus necessarium est suere ipsum et si non: non conglutinatur. ¶ Et nota quod de hac auctoritate Inuenio oppositiones et discordias. Dinus autem dicit quod neruus nullo modo debet sui: et sic illam partem Auicene allegatam exposui: et isti credo quod neruus non debet sui.

¶ Dico tamen quod in sutura debemus vicinare neruos quantum possumus propter causam assignatam: et contingens est quod nerui in sutura vel ex sutura ita bene iungantur quod quasi nihil extranei cadit inter ipsos: et tunc non apparebit membrum fore lesum multum in operatione sui. ¶ Et per hoc respondetur ad apparentias Gui. et Lamfranci qui dicunt se vidisse neruos et tenantos incisos esse et tamen illi potuerunt in operationibus suis de tenantos non: et per hoc iudicium bonum facies si incidatur tenantos extra concatenationem multum tamen concatenatio non perdit operationem: quia cum parte ista que est absoluta continue vsque ad suturam poterit membrum in motu: et uidi experimento. ¶ Si autem corda sit incisa in iunctura illa patet quia instrumentum motus est destructum in loco in quo debet fieri motus. ¶ Alii vero ut Gul. de saliceto et Lanfrancus et Guido: uidentur velle quod neruus debeat sui propter dicta Auicen. primo isti arguunt auctoritate Ga. in tertio tegni qui fecit mentionem de vulneribus et non fecit differentiam inter vulnera neruorum et carnis: quia eodem modo curantur: fecit tamen mentionem de punctura. ¶ Item Ga. in 3o. terapentice cum fecit mentionem de uulneribus: non fecit mentionem nisi de ipsa punctura et neruo discoperto: et hoc non fuit nisi quia in neruis fit sutura sicut in carne. ¶ Item tertio secundum ipsum per suturam partes ventris neruose conglutinantur: ergo sutura conuenit. ¶ Item quarto dicunt se uidisse experimento et audisse in multis neruos et tenantos fore incisos et eos ita fore restauratos cum sutura et aliis auxiliis: quod erat incredibile ipsos fore incisos volendo saluare Dinum et istos non. ¶ Et primo ad auctoritatem dico quod ille sunt negatiue et locus ab auctoritate negatiuus non tenet: non ergo sequitur quod Auicen. non dixit ergo sic non est. ¶ Ad aliud quod dicitur de experimento: de vno dico quod neruus cum neruo ita potuit esse uirtus: quod quasi nihil cecidit medium ratione cuius spiritus animales ad aliam partem nerui transierunt: et ergo comparatio membri apparuit bona. ¶ Aliter dico quod propter suturam nerui fuerunt etiam ita iuncti: non dico quod fuerunt suti: sed caro ita quod fuerunt in simul incarnati: non tamen ex isto sequitur quod debuerint sui. ¶ De corda similiter dico et eodem modo saluo: quod tu debes notare locum incisum vt dixi in positione Dini: et in isto casu ratione distantie a iunctura membrum non perdit motum: ut est videre experimento. ¶ Etiam possumus dicere quod corda potest sui et spetialiter in loco in quo in ea non est sensus: et in loco in quo est sensus in ea numquam debes suere: quia propter capita musculorum a quibus corda oritur est sensus: et quanto plus elongatur a capitibus eorum minus sentit et in medio vbi fit fricatio ossis cum corda non sentit corda quia si sentiret in motu continue esset dolor ratione illius fricationis qui non est: et ideo natura ordinauit ipsam non sentire illic. ¶ Et hoc vult Ga. in de iuuamentis membrorum. Et Auicen. in capitulo de membris et ad auctoritatem Aui. exponitur vt exposui superius: et est clara expositio.

¶ Et quod nerui non debeant sui arguitur: quia in neruo non inciso ex punctura causatur spasmus et dolor et apostema vt dictum est: ergo et in parte nerui si causabitur punctura adueniet ei ista accidentia: ergo et pars nerui vel neruus numquam debet sui: et antecedens est Auicen. in tractatu de neruis ca. 2o. et consequentia patet: quia sicut est de toto neruo ita est de parte: cum quodlibet istorum dicatur esse cohopertum carne et non denudatum: et quodlibet istorum iuuat vt nutrimentum. vel assignes mihi causam quare est quod si neruus non incisus suatur cum acu causabuntur accidentia ista dicta: et non in neruo inciso cum fuerit eiusdem nature: nullam causam poteris assignare: relinquitur ergo quod neruus nullo modo debet sui: quod uoluit Dinus et operantes communiter. ¶ Secundo in incisione nos debemus prohibere dolorem quantum possumus: sed si fit sutitio nerui causatur continuus dolor ratione cuius

causaditur apostema ergo non debent lui et an tecedens declaratur ex tactu nerui ergo cõtinue erit dolor: ergo debemus suere. ¶ Quinta intẽtio est de appositione tente: apponatur ergo tenta suauiter eo quod si non poneretur posset includi putredo. s. neruũ et iuxta corũpere eum. ¶ Et hãc intentionem habuit Haliabas cum dixit in neruis non oportebit carnem inducere supra et ĩcarnare penitus donec multi transeant dies quod ab apostemate et spasmo fueris securus. ¶ Halis autem intellexit hoc de vulnere solum. Et Auicẽ. etiam hunc sensum mouere potuit et clarus ẽ sermo. ¶ Sexta intentio est quod supra locum apponatur medicamen incarnatiuum et sedatiuum et est conueniens in omni vulnere neruorum:

¶ Roge. Lanfran. Gui. voluerunt hoc valere pro hac intentione. ℞. centauree minoris ligue cãis lanceole pilosele consolide maioris et minoris. añ. ℳ. i. uermiũ terrestrium. li. s. olei lib. i. pistentur simul et nutriantur ita seperate septem dieb⁹ deinde pistetur cum eis sepi arietis mundati. li. i. picis nigre rasine. añ. ℥. i. armoniaci galbani oppoponaci dissolutorum in aceto. añ. ℥. v. buliant modicum quousque vinum et acetum sunt cõsumpta et colẽtur postq̃ erunt sic colata et quasi infrigidata addatur terbentine quartum. s. thuris masticis sarcocolle. añ. ℥. iii. croci. ℥. ii. ducendo cum spatula fiat vnguentum est enim preciosum et mirabile: et si cum isto addatur millifolium suauis est et uulnus facta sutura inungatur cum oleo ro. decoc vermium terrestrium. ¶ Et post aspergatur desuper pul. conseruatiuus suture et debes facere per hunc modum. ℞. pulueris incarnatiui de quo facta est mentio in tractatu de uulneribus pulueris vermium terrestrium: quia capiantur et exiccentur et puluerizentur. añ. ℥. i. et misceantur bene et aspergantur super locũ hoc mirabiliter ualet in vulneribus neruorum et postea ponatur vnguentum supra dictum et ligetur locus. ¶ Ga. hoc voluit xi. simplicium farmacorum. ¶ Et hoc dico de puluere vermium terrestrium et centaurea. ¶ Nota quod magna et difficiliter consolidabilia vulnera conglutinat et sanat ut testatur. ¶ Auicẽ. in secundo vbi dicit quod centaurea coquitur cum carne incisa coniungit eam ergo mirabile est etiam in hoc. Si accidit modo quod vulnus non possit sui et neruus sic incisus tunc ista competunt in eius incisione. Dia. et Serapio dicunt ad neruos incisos lumbrici qui inueniunt in terra cũ sint triti et sup positi conferunt iuuamento magno et manifesto. ¶ Dixit etiam. Dia. cardus benedictus ad neruos incisos facit cum aceto impositus. ¶ Et dixit Rab au ctoritate Galie. quod caro limatie trita cum puluere molendini sanãt plagã magnam que ad neruũ peruenerat et erat neruus tritus et non apostemãtus verum in duro corpore hoc fuit. Et subdit quod medici ante Ga. permiscuerunt cũ carne limatie mirram et aloes. Et ẽm Auic. ipsa sola operatur hoc. ¶ Auic. dixit ad neruos incisos ostrea purpurea trita cum carne sua mixta cum thure et mirra aut cum puluere molendini valet. ¶ Et dixit folia caude equine neruos incisos conglutinat et vlcera et vulnera mirabiliter. ¶ Et dixit etiam mirra mltũ valet istis vulneribus neruorum. Gali. dixit rubea tinctorum ad vulnera magna conuenit et ad neruorum plagationes: terunt autem eam quidam et permiscent cum aceto alii cũ oximelle. ¶ Dixit etiam de radice narcisi commoderate cõuenire cũ melle ad neruorum incisiones. ¶ Et ad alia vniuersa quecunque egent desiccari uehementer absque mordicatione. ¶ Et Alchi. hoc intelligit de radice lilii que dicit yreos. ¶ Bertho. dixit de betonica contusa conglutinat vulnera neruorum et resoluit materiam q̃ est in ipsis. ¶ Et Constant. in pantegni dixit quod ipoquistidos vulnera sanat maxime autem ualet neruis incisis. ¶ Vulnera etiam neruorum que sunt in gula sanat nufacium quando liquefit cũ uino dulci et cocto super ponitur. ¶ Nam exiccat plurimum et dolorem mitigat. Est autẽ nufacium succus uue acerbe albe aut ramorum eius coctus et inspissatus ad ignem uel ad solem quando non tetigit ros neque pluuia.

¶ Capitulum quintũ de neruo denudato.

Si autem neruus appareat denudatus nõ os huic neruo predictorũ farmacorum aliqua afferre et specialiter ea que per euforbium et per alia acra medicamina fiunt: nõ eni posset sustinere tales medicinas: et satis in capitulis de his dictum est facta purgatione et debita dieta ordinata. ¶ Et uiso quod in loco nullum accidens est quia nec dolor nec mala complexio nec sanies multa: quomodo autem ista remoueantur satis dictum ẽ supra: debes apponere ista. Aui. dixit ℞. tutiam lotam et permisce in oleo ro. ĩ fõma unguenti. Et Brunus idẽ dixit. ¶ Itẽ etiam mel cum rasina et rasina cum terbentina: ualent oportet tamen omnia ista lauari: ut mordicitas sua remoueatur modo quo dixi in ca. 2⁹. uniuersali. ¶ Et si apponis uinum coctum mirabile est ẽt et si uis uti tucia lota et puluerizare desuper locum. Calx ẽt lota bene puluerizata super locum et notãter ut dicit Auicẽ. in illo ca. glutinum albotini nos debemus considerare complexiones: si ergo fuerit humida conuenit terbentina: si sicca rasina que sicior est terbẽtina. et si uelles mediũ inter ista duo apponas aliquid olei: quia oleum remouet stipticitatem istarum rerum. ¶ Si uis habere medicinam magis siccam ponas tutiam cum rasina uel euforbium: et secundum quod tu pl⁹ uel minus. ponis uariatur medicina in fortitudine uel debilitate. ut patet per Auicẽ. cum dixit et oportet quod misceatur cum ea euforbium uetus uel recens parum aut multum ẽm cõplexionẽ cõporis et eius calefactionẽ. Alie medicine q̃ sequũt̃ cõueniũt in neruo nõ discoboperto: qa ĩ pũctura es considera dicta. Auicẽne. que ordinata sunt

Dixit vng^m basilicon vulnerib^9 neruor̃ ualet ⁊ est vnguētū quod fit de rasina pice nigra ⁊ colophonia ptibus equalibus ſm Serapionē ī antidotario de vnguētis. etiā nō bene: quod istud vnguētū vt dicit Brunus confert in casu ſm necessitatem psonarum cum rasina aut serapino aut cū euforbio ⁊ ualet si āt acciderit. Dixit Ga. ⁊ Bru. q̄ in neruo ē necessaria lotio rōe magne putredinis tūc cū coto remoueas saniē q̄ntum ē possibile deinde laues cū vino cocto: q2 cū sapa aut melicrato vel cū vino dulci aut stiptico ⁊ iterum desicca illā humiditatē cū coto. ¶ Aliud mūdificatiuum^r Gui. ℞. farine ordei mellis fabar̃. aā. ptes equales pul^r. lumbricor̃ terrestriū ⁊ misce. Aliud Auicē. ℞. farine orobi fabarū cū ꝟtute ſapini ⁊ appone hoc facto ī carnes mōdicto ⁊ supra pectus appōas basiliconē: vt dictū est ⁊ ista ualēt ēt ulceri qđ sequit̃. ¶ Auicē. dixit radix narcisci cū^9 melle ꝯfert vlceribus ꝓfundis neruor̃ ⁊ implet ea. Sera. dixit quidā vtūt̃ oleo nucis in vlceribus neruor̃. Dixit ēt ℞. flor̃ uitis silvestri ⁊ misceat̃ cū melle ⁊ ponat̃ supra vlcera neruor̃. ¶ Querat̃ etiā sup ca°. de vlcerib^9: q2 multa vtilia ibi inuenies: alternāti ergo capitula requirātur. Ga. dixit ⁊ sūmopere caue ne supra locum neruosum apponas pultes hūidas sicut est farina frumēti oleū ⁊ aqua: q2 mēbrum perduceret ad putrefactōnē: ex his dictis apparet q̄ cōueniunt ī pūctura ⁊ q̄ in aliis dispositiōibus: ⁊ ꝑ hoc patet dispositio illi^9 ca. glutinū albotin.

¶ Ca^m sextum de cōtusione ⁊ cōquassatōe.

Contusio uel conquassatio neruor̃ aut fit cū ꝯtusiōe ptiū ⁊ solutōe aut nō: si fit cū solutiōe primo ponas albumē cum oleo ro. cum stuppis supra locū: q2 retrictiōe cum stippticitate indiget. ¶ Et dixit Auicē. q̄ si illic fuerit dolor sedet̃ cū sedātibus dolorē circa locū: q2 in loco vulnerato nō debēt apponi: q2 humida sunt ⁊ putrefactiua. Etsi illic fuerit apostema remoueat̃: ut dictū est supra ⁊ patet. Auicē. dixit caro ostracorum confert vulneribus neruor̃ ꝑcipue si cū thure ⁊ mirra misceat̃. Dixit etiā vnguētū factū ex olibano ⁊ mirra ꝓprietatem habet ad hoc: q2 resoluit cōtusum ⁊ exiccat vulnus. Dixit ēt Auicen. ⁊ Dinus: si autē dolor fuerit clamosus tūc fiat per hunc modū. ℞. farine fabar̃ mellis par̃ accti ⁊ cum his adde picem liquidā: pix ꝟo ad siccitatem multum declinat: ideo ꝓ parte mollitiua est ¶ Unde a Sera. ponit̃ ipsam habere ꝓ parte ꝟtutē maturatiuā. ⁊ idē precipit Ga. in sexto de ingenio sanitatis. Dixit etiā Bru. maluauiscus trit^9 ⁊ appositus super locum ꝓbet bonū iuuamentū si nō fuerit solutio ꝯtinui. Gui. ⁊ Bru. dicunt si autē ꝯtusio fuerit sine soluta cōtinuitate tunc fomētetur locus cum oleo calido diaforetico. Jtē ēt oximel cum farina fabar̃ multū valet: vt vult Gali. ¶ Si ꝟo contusio fuerit ī pede: vt dicit La. tunc in ꝑdicto empl'o pone picem liquidā ⁊ cū bene cocta fuerit pone super locū. Et nō ēt q̄ cōpetit in contusione manus ⁊ clarum est: ⁊ est res mirabilis ⁊ ꝑfecta ⁊ radix lilii decocta ſm Gal. ad cōtusionē facit iuuamentū ⁊ in cōtusione ēt Ueio ad simplicia dixerunt reubarbar̃ bibitū cum vino odorifero usq3 ad. ʒ. ii. curat attritiōes neruor̃. Serapio dixit q̄ radix aristolo. ro. cum aqua bibita plus omni alia medicina confert in attritione eor̃. Et idem dixit succus etiam gētiane quādo ex eo bibit̃. ʒ. i. cū aq̄ attritōi ꝯfert ⁊ specialiter succus radicum. ¶ Et dixit etiā quādo radix enule teritur ⁊ miscetur cū melle ⁊ fit ut lotio confert atritioni ⁊ tumoribus. ¶ Et ēt dixit radix cētauree neruor̃ confert laxationi ⁊ attritioni neruor̃. ¶ Et dixit etiā radix cētauree minoris confert attritioni neruorum ⁊ succus radicis facit idem q̄ ipa radix usq3 ad. ʒ. ii. febriēti cum aqua detur ⁊ non febrienti cum vino.

¶ Dixit etiam quando fit empl'm cum polio cōfert attritionibus neruorum ⁊ cōtusioni eorum ⁊ lacertor̃. ⁊ dixit etiam bdelium curat attritiones neruorum ⁊ pix hūida cōfert attritioni neruor̃ ⁊ cordar̃ ⁊ cōtusioni. Dia: de centaurea maiori solum dixit q̄ cōquassationibus est vtilis.

¶ Et Auicē. absolute dixit de cētaurea: quando clistere factū est ex ea siccitate ⁊ dolori neruorū ⁊ cōtusioni neruor̃ ⁊ cordar̃ confert: sed credo q̄ minor sit melior. Decoctio maluauisci agrestis cum vino aut cum aqua inbibita cōquassationibus neruor̃ valet. ¶ Et Bertho. dixit q̄ isto mō intrinsecas cōq̄ssatōes sanat: ī exterioribus uero exterius apponat̃. ¶ Et dixit ēt Bertho. sal tritum ⁊ mixtum cum melle ⁊ sulfure ⁊ suppositum cōfert attritiōi neruor̃: sint autē istor̃ ptes equales ⁊ mellis q̄^m omnia. Ga. dixit de farina fabarū in contusionibus nō: ⁊ in vlceribus que sunt ſm neruos cum oximelle farinā appositum^9 Me. dixit oleū nucū cōfert: attritionibus neruorum ⁊ proprie cū calce lota. Empl'm etiā factū de limaciis ualet si contusio in solo neruo sit.

¶ Expertum folia vlmi in oleo decocta ⁊ apposita cōferūt subito cōtusioni neruorum. ¶ Si aūt neruis accidat durities rēoueat̃ sic remouēt̃ alie durities.

¶ Ca. 7^m. de ꝯtorsione neruor̃ seu ligamētor̃.

Contorsio proprie nō accidit neruis: s3 ligamētis: s3 neruus accipit̃ put se habet ad neruos cōdas ⁊ ligamēta. ¶ Cotorsio ergo ē propria passio ligamētor̃ ⁊ non neruor̃ ⁊ hoc uoluit Hali. in tegni ⁊ ēt Ga. 3°. de interioribus nom̄ nerui extendit se ad tria neruum: cordā: ⁊ ligamētū: Jn hac enim dispositione frigida aqua nō approximet̃ quoniā sicut dixit Auicē. ipsa inducit spasmū ut patet ex dictis neq3 aqua calida q2 elōgat ⁊ mollificat ligamēta nō g° cōuenit aqua aliq̄ño Dico tamē q̄ cōueniunt in hoc casu illa que sūt calida ⁊ sicca: eo quia ratione caliditatis resol

sunt ratione siccitatis minuunt sicut sunt oleū d spica oleus de mastice ⁊ similibus: valet hoc vnguentum. ℞. olei de spica olei de mastice aā. ℥. i. croci parū: cere quantū sufficit ⁊ fiat vnguentū Et p hoc tu habes differentiam inter contusio nē ⁊ contorsionem qꝛ in contusione conueniret aqua calida ⁊ iuuaret: in contorsione āt nō con ueniret: s3 noceret ⁊ ē clarum.

¶ Capitulū 8ᵐ de incisione ossis

Licet secundum aliquos antiquos incisio ossis soleat vocari fractura: nihilominus apud latios fractura vocatur quando fit sine re icidente. qñ autē fit cum re incidente vocatur incisio. est āt incisio ossis. incisio facta cum ense aut cū aliqua alia re per forantecue icisio quādoq3 est particularis: ⁊ quandoq3 totalis ⁊ manifestū ē ꝙ nō potest vulnerari os quādo vulneretur caro. Et alie particule super adiacentes quare contingūt sepe accidentia mala. s. fluxus sanguis ⁊ dolor que indigent cura. ¶ Signa ꝙ os sit fractū sunt satis nota. ¶ Et Gal. 3º. tegni. ⁊ sexto terapentice ostē dit ꝙ fractura ossis vel incisio non restauratur secundū primam intentionem ¶ Sed secūdum secūdā consolidatur et ligatur per por sarcoidē ligātem partem ossis diuisi: excipit tamē os puerile ꝙ secūdū primā intentionem consolidatur. ¶ Cause vero fuerunt assignate superius: ꝓpter hoc dixit hipo. 7º. aphorismorum ꝙ in osse denudato herisipila malū ¶ Et Gal. in comēto dixit ꝙ raro accidit et ia3 ego vidi amplius ꝙ frigus nocet neruis mirabiliter denudatis ¶ Preterea nō. ꝙ incisio totalis magnorum ossium et adiutorii coxe et duorum focilium in simul taliter ꝙ exeat medulla est periculosa ⁊ vt plurimū mortificans membrū vt voluit Rogerius ⁊ Lāfrancus: sed videtur aliquos fore curatos vt curaui ¶ Et causa est qꝛ in tali magna incisione incidunt vene ⁊ arterie et nerui magni qui portāt vitā mēbro non obstante ꝙ Gui. hoc negauit per dictum Aui. in 4º. qui dixit. et ꝙ dicitur de incisione medulle ꝙ interficit est intentio cui non est utilitas ¶ Et enim medulla habet leuitatem et viscositatem et non inciditur: sed elongari potest et forte intelligit vt dicit Albucasis ꝙ non moritur propter deperditionem medulle sicut testatur de vno iuuene. xxx. annorū quē curandu3 de perditione ossis cū violētia n3 subito. ¶ Nā ꝙ extrahitur non euāt quin faciat accidere fistulas ⁊ timorē spasmi et pmutationes ⁊ febres ⁊ dolores vt dicit Aui. Meliꝰ ē ergo dimittere et naturā iuuare cū aliquo medicamine apitiuo seu attractiuo vt superius de extractiōe sagitte fuit dictū q̄3 ꝙ subito cū uiolentia extrahē: ⁊ hoc vbi os fuerit magnu3. si āt os sit puū ⁊ sit necessaria suitio possumus extrahē vt iā feci. ¶ In curatiōe vulneris ossis quattuor hēs intentiones ¶ Prima ē si aliqua extrinsea infixa sint aut frustra ossis extrahere cū manu: deinde locū venire cū redictione ptl ⁊ demū suere firmiter: ⁊ pfūde vulnꝰ caris ¶ Secūda intētio ē eligē cū qbꝰ medicaminibꝰ ⁊ auxilius medicabitur. Tertia ē ligare taꝉr vulnus ꝙ quando erit necesse possit mutari absq3 hoc ꝙ dissoluatur totalis ligatura ⁊ firmatura. ¶ Quarta est postq̄3 es securꝰ ab apate regim̄ fiat talis ꝙ porus sarcoides generet. ¶ Prima intētio remotꝭ ossibꝰ ⁊ frustulis uel aliis infixis. ē vt fiat sutura modis supꝰ dictis: ⁊ ꝙ ipsa sit vtilis ꝓbatur qꝛ illō qd facit ad ꝓpingtatꝭ disiunctorū et ad ꝯuersatiōnē iūctorū et ad custodiam partiū ē vtile vt p3 sexto terapētice et iñ fracta. s3 sutura ē huiusmōi gº. ⁊ aīs p3 qꝛ sutura ipsa iūgit ptꝭ ⁊ ꝯuat iūctas ⁊ stat loco ligatē ⁊ astellarū ⁊ cū hꝰ ꝓhibet ne aer imbibatur illic ꝙ mꝉtū ē aduertēdū gº. ⁊ ē. ¶ Meliꝰ āt medicamē vulnerꝭ sāguinolentis ē sutura ⁊ ligatura ¶ Aui. āt ⁊ Aliabas ⁊ Albucaꝭ p totū de fracturis cū vulnē iā illō pceperūt qd dictū ē. Gui. ⁊ Theodori. idē voluerūt. Lāfrācꝰ āt generalē regulā ꝯstituit ꝙ in vulneribꝰ in qbꝰ ossa sunt vulnerata nūq̄3 d3. caro sup os p medicū ꝯsolidari nisi os plenarie priꝰ repeꝉ. Ego āt cū primis teneo et sū opatꝰ vt alii viri dñt ⁊ mihi qñ successit. quō gº repabiꝉ os nisi p carnē ⁊ medicinā. nescio qºñ ne nutritū a qº vēit porꝰ sarcoides i icisione ossis uenit a carne sic certe: nihꝭ āt nutrit ꝟa nutritōe nisi trāsierit p ip3 ꝙ ad venas: ⁊ a uenis ad ipsū mēbꝝ qꝛ ad carnē deinde ad ossa in liºde ꝟtutibꝰ naturalibꝰ: relinqꝉ ex hoc positio Lāfrāci in hoc non bona. Secūda intētio ꝯpleꝉ qꝛ facta in loco sutura in decliuiori loco pōatur tēta vt dictū ē supꝰ vt si qs remāeat possit exire vt frustula ossis et sāies hoc āt facto dsup pōaꝉ puluis ꝯsuatiuꝰ suture cū albūine oui in primis diebꝰ vꝉ ꝯtinue vs3 ad incarnatō3 vt patuit supꝰ inde vulneribꝰ carnis. ⁊ postq̄3 posueris albumē oui p duos vꝉ tres dies potes loco eiꝰ si vis apponē vnguētum factū ex trebētina et ex illꝭ pulueribꝰ incarnatiuis et ponē sup locū ⁊ in ꝓcessu pmutare te ad aliō ꝟm ꝙ tu uides necessitatē: tēta āt cū pōitur in foramine sit balneata cū melle ro. in quo sit d pulꝭ incarnatiuo cū myrrha q̄ ꝟm. A. cohopit ossa denudata: ⁊ si os fuerit denudatū cū puluere dicto mirrha cohopiaꝉ ⁊ dīñ tēta pōaꝉ et dsup unguētū pdictū appōaꝉ stuppa balneata i uio stiptico calido ut ēt in alio loco palegato dixi. Si tñ tu apponēs stuppā in albūine oni nō ēt esset necesse apponē stuppā balneatā in uino stiptico. Tertia intentio ꝯpleꝉ p hūc mōm. si os ē totaꝉr incisū facta sutura ut Raꝭ pcepit inuoluaꝉ: excepto uulnē cū pāno duplicato inprimis deibꝰ infuso in albumine ouoꝝ et postea in uino calido. et postea in uino stiptico calido: hoc facto fiat ligatura cū binda longa et lata ꝟm mēbrū et incipiat ꝟsus finē mēbri inuoluēdo usq3 ad uulnꝰ: et cū fuerit ꝓpe eū faciat eū trāsire uulnꝰ p ptē opposītā super aliā et ueniat ad locū in qº incipit et ibi finē faciat et suat cū principio suo et ita remanebit uulnꝰ discopertum: deiñ hac ligatura cōpleta

ponãtur due astelle bone polite et aptate ul'tres
ſm mẽbrũ cohoperte. et in iũcte et ponat taliter
ꝙ non cohoperiãt uuln⁹ et ligẽtur cũ bindello.
¶ Si volumus modo quo dicem⁹ inferi⁹ in fractu
r]. s. in bindello apponẽdo canulã: deinde inuol
ue canulã et sic in quolibet bindello ponatur ca
nula et stringatur per hũc mõꝫ et non dissoluat
donec sit curatũ: nisi doloꝛ aut prurit⁹ aut aq̃a cõ
pelãt nos ad q̃ qũo succuratur iã dictũ ẽ in ſmo
ne cõi ꝛ superi⁹ pluries et in plurib⁹ locis ꝛ ẽ ma
nifestũ: ꝛ uulnus a dex̃ cũ stupatis et bindellis li
get in qualibet die remutet mundificetur ꝛ exic
cetur post ut alia uulnera tractet. ¶ Quarta iten
tio q̃ ẽ generare poꝛuꝫ sarcoidem de ista intenti
õe loqt in fracturis:

¶ Capitulũ nonum de corruptione ossis.

Multociens accidit

ut dicit. Auicẽ. ꝙ os corrũpatur. i. pu
trescat aut ex solutione uel fractura ul'
ex dislocatione uel excoriatione uel ex putredi
ne ul' ex alia aliq̃ re seu dispõe q̃re necesse ẽ ipꝫ
remouere. ¶ Primũ signũ ꝙ sit os corruptũ est
quia perpendit per tactũ qꝛ tact⁹ ei⁹ ꝛ fricatõ ei⁹
ẽ asperã et fricatio erit cũ sonitu qꝛ quanto fri
catio ẽ in re sicciori tãto sonus erit maioꝛ. Se
cũdũ signũ ẽ qꝛ sãies q̃ egredit erit citrina sub
tilis: ꝛ rõnẽ habuistis in tractatu de ulcerib⁹ q̃re
illic uide. ¶ Tertiũ signũ dicitur eẽ longitudo
tpis: uñ si uulnera fuerit antiq̃ cum aperitiõe ꝛ
discopertione ossis signum ẽ ipsũ eẽ corruptũ
¶ Quartũ signũ ẽ ſm aliquos appositio spõgie
supra os uñ si spongia q̃ tãgit os efficiat nigra
signũ ẽ corruptionis ossis et consideres ꝙ hoc
signũ non ẽ verũ nisi in osse corrupto et putre
facto: in ulcerato non inuenies uerũ ꝙ tẽdit ad
corruptionem et expert⁹ sũ. ¶ In cura ossis cor
rupti duas solas intẽtiones hẽs principales.
Prima est remouere os corruptũ. ¶ Secũda est
ipso remoto cohoperire ipsũ carne ꝙ remanet.
¶ Et si non remanet os locum replere carne ꝛ
per hoc hẽs canonẽ. Ga. tertio tegni unũ ꝯmune
hẽs p̃ceptũ efficientiũ unãq̃q; earũ causarũ ab
scindẽ pri⁹ opoꝛtet: deinde uenire ad discrasiam
que facta ẽ ex ista egritudine. ¶ Prima intentio
ꝯpletur qꝛ remotio ossis fit tribus seu quattuoꝛ
modis: ¶ Primo remouetur cũ cauterio ¶ Se
cũdo remouetur cũ fricatione: ¶ Tertio cũ sera
tura: ¶ Quarto remouetur cũ medicinis facienti
b⁹ ipsũ excoriate: ꝛ istis quattuoꝛ modis ꝯplet:
¶ Prima ergo si os fuerit corruptũ dẽs ipsum
inuenire qꝛ carnẽ super ipm incidẽ ꝛ os detegẽ
q̃m ẽ possibile: ꝛ hoc cum rasoriis et cũ medici
nis fortib⁹ superi⁹ dictis: ¶ Lãfrãc⁹ ãt post oẽs fri
cationes laudat cauteriũ actuale et bene qꝛ si cõ
ruptio ẽ ex hũiditate ꝯtinente ipsũ os nihil eniꝫ
ita cito ineffabiliter desiccat ꝛ ppe ꝛ longe sicut
actualis ignis post cauteriũ iubꝫ. Guido oleũ ro
cũ albumine oui apponi cũ uitelloo ui et post
butirũ cũ melle et oleo ro. et desuper unuꝫ pona
tur de mundificatiuis usꝫ ad ossis expoliationẽ

continue facto hoc in carnetur locus et mundi
ficetur. ¶ Dixi secũdo ꝙ remouetur os cũ frica
tione et modus ẽ iste osse nõ existẽte detecto nec
apparente inuenias cũ et detegas ut iã dictũ est
immediate post hoc frices cũ raspatoriis usꝫq;
tota corruptio ẽ remota. Si dicẽt aliqs quõ co
gnoscã si os corruptũ ẽ remotũ: Rñr ꝙ cogno
scit per hũc mõꝫ qꝛ cũ fricatio fiet in osse ꝛ fit
facta ꝑ parte ꝛ sanguis egrediatur tunc arguas
corruptionẽ fore remotã ꝛ si in fricatione non e
gredit sanguis tũc frices usꝫ ad fluxũ ei⁹: ꝛ nõre
debes ꝙ hoc verũ ẽ ubi corruptio non sit in to
to osse hoc non hẽt uerũ sꝫ ẽ uerũ ubi sit in ꝑ
te: qꝛ a parte sana sanguis egreditur facta fri
catiõe usꝫ ad ipsã partẽ sanã ꝛ ex hoc hẽs dictũ
Aui. uerificatũ q dicit curatio ossis corruptiõis
ẽ ei⁹ fricatio. facto hoc incarnes ut nunc dicetur
Dixi tertio ꝙ remouet os seratura in hoc casu
in quo os brachii uel coxe fuerit totũ corruptũ
ut dicit Aui. non ẽ excusatio qn totũ os illud re
moueat cũ medulla sua. Et narrat Albuca. ꝙ fe
cit in crure h⁹ iuuenis. xxx annoꝛũ ꝛ hoc ẽt uidi
in brachio coxa digitis. Et nõ ꝙ i uolẽdo seca
re dẽs hẽre tẽtã et uidere cũ ea quousꝫ os corru
ptũ uel discopertũ ẽ ꝛ usꝫ ad locũ istũ aperire cũ
spongiis uel' tẽtl aliis uel cũ rasorio ſꝫ possibili
tatẽ tui hoc facto dẽs hẽre serrã et incipe ab os
se ꝛ limare cũ ꝛ hoc nõ poteris nisi in plurib⁹ di
eb⁹ ꝛ in carnes ut dicet. Si uero fuerit caput cos
se uel anche vel sint spondilis tunc fuge qm̃ cu
ra tunc ẽ palcaris. Dixi quarto ꝙ remouet cum
medicinis ipsũ excoriare et dicã in hoc illud ꝙ
veteres nostri dixerũt. E primo serapio dixit ex
coriant ossa in una die ꝛ fragmẽta separãt eufor
biũ superpositũ ossi: sꝫ cũ ponit p̃mũiat caro cir
cũdãs in aliquo ceroto uel panno lini ne adurat
illa ei adurẽt. Dixit ẽt lig^m balsãi cũ ireos sicco
expellit cõtices ossiũ. Et dixit radix aristol. ro:
exhit in fixa cõpi. Et qñ fit ẽplꝫ cũ herba ei⁹ ex
hit in fixa corpoꝛi et frustra ossium. ¶ Et dixit
radix ireos siluestris exhit ossa carni ꝛ spinas et
sagittas ꝛ idẽ itelligit de radice gladioli. Et di
xit ẽt qñ cũ ficub⁹ miscẽt folia papaueris exhit
ossa fracta. Alchi. dixit de euforbio illõ qõ Se
rapio ꝛ dixit ipse ꝙ circũponat circa cũ oleo ro.
Ga. dixit paucedinis radix citissime eleuat cor
ticis ossis ꝛ in carnat imposita. Et A. dixit ꝙ
abradit ossa corrupta pp vehemẽtiã desiccatio
nis. ¶ Et Bartho. de va. dixit ꝙ sit puluerizata
subtiliter et iposita: ẽ ãt paucedinis feniculus a
grestis vl' poꝛcinus. Dias. dixit si ex radice uitl
albe fiat ẽplꝫ ꝛ supponat ossi cũ uino exhit os
sa fracta. ¶ Apuli⁹ dixit herbe dragũtee radix cũ
assũgia pmixta ꝛ iposita mox ossa fracta educit
ꝛ lapidẽ ẽt exhit. Et Gui. de va. dixit ꝙ expt⁹ est
¶ Et Isaac dixit fic⁹ acerba frõdib⁹ papauerl mix
ta ossa fracta de uulnerib⁹ ꝓiicit. Aui. tñ absolu
te dixit ꝙ folia papauerl secũ misceãtur ꝛ admi
scẽt ẽt huic ẽplo folia fic⁹. Et dixit ẽt balsamũ
ꝯsolidat vl'nẽa ꝛ ppẽ cũ yreos: ꝛ exhit frusta
ossiũ. ¶ Fidel' dix mirũ si os capitis tactũ fuẽit

uel plicatum statim da bibere patienti uiolas tritas cũ uino. ¶ Et si dextera pars lesa fuerit uiolam tritã liga sub planta pedis sinistri. Et si sinistra sub dextra ⁊ eadem die os residet ⁊ redibit. Et dixit ẽt bethonica dũ est humida ↄtusa ⁊ superposita fragmenta ossis exhibit. ¶ Et dixit ẽt cinis uermium terrestriũ cũ melle crudo posit⁹ omnia ista ossa fracta ẽt minuta exit. Chirardus dixit ꝙ fragmẽta mandibularum sine dolore attrahũt lumbrici terrestres suppositi. Gui. de va. dixit. ℞. radicis ireos siluestris ptẽ.i. floris herbe ptẽ.iii. centauree partem.i. fiat emplastrũ cuꝫ modico melle: ⁊ hoc emplastrũ ẽt sedat dolorẽ in parte et hoc expertũ. multa ẽt dicta sunt in ca° de extractione spine ⁊ ferri que hic ualent. ¶ Aliud Aui. ℞. aristo l. ireos mirre aloes corticis plante oppoponacis cambil adusti. Et ut Aui. ⁊ Simõ ianuensis dicũt est terra rubea ⁊ arena: ⁊ non inueni nũꝙ de ea corticis pini añ. aggregentur cum melle et fiat unguentum ⁊ ex hoc toto hẽs litterã Aui. declaratam in ca°. isto in quo dicit curatõ corruptionis ossis est fricatio ⁊ abscissio ⁊ fatura. ¶ Nã necesse est radẽ ⁊ ẽt deducire ad vltimũ corruptionis ossis ut cadãt cortices p se aut cũ auxilio medicinarũ. ¶ Secũda intentio est quia ossa quãdoꝙ denudantur carne cuius generatio ⁊ si scitur in eis est difficilis ⁊ si ex eis est antiqua denudatio: plura tñ scripserunt antiqui: aliq dicunt ꝙ radix ireos sola ⁊ similiter mixta cuꝫ melle ⁊ puluere molendini carnem generat i ossib⁹. ¶ Dias. dixit ꝙ radix ireos sola et similiter mixta cum melle et puluere molẽdini carneꝫ generat in ossibus. Dia. dixit radix iris illirice puluerizata ita cũ melle ossa denudata carne replet Et dixit ẽt ossa denudata q̃ non possunt carneꝫ uestiri tapsia superponatur: nã multitudĩe sue exiccationis stat loco cauterii ⁊ facit carnem oriri uestit ẽt carne ossa nuda radix oppoponacis. Et silr flos eius ⁊ stipes ꝫ magꝭ radix qñ ex ea sit puluis ⁊ in uulnere ponitur ⁊ idẽ facit si in vulnere ponitur. ¶ Et idẽ facit in vulnere corrosiuo ⁊ in oĩb⁹ q̃ indigent vehementi exiccatione gumi oppoponacis ãtiqua vulnera ad sanitatẽ perducit: ossib⁹ denudatis impositi cũ melle carnem restituet. Aui. dixit puluis mirre super appositus cum uino generat carneꝫ in ossib⁹ denudatis et consolidat ⁊ repat ea. Gui. de va. dixit h⁹ fore vnguentum optimũ ad vulnera antiq̃ ⁊ etiaꝫ ad ista in quib⁹ ossa sunt denudata. ℞. armoniaci ⁊ si non hẽs. ℞. oppoponacis ptem.i. rasure panni antiqui pteꝫ.5. aloes mirre litargirii sarcocolle oiuꝫ ptẽ ʒ^m armoniaci aut oppoponacꝭ: dissoluatur cum vino subtili aut cũ aliis dissoluen⁹ ⁊ cũ oleo ro. ⁊ cũ melle ptib⁹ eq̃lib⁹. Deiñ reliqua puluerizata subtiliter cũ aliis ꝓiciantẽ in mortario dũ agitãt supfũdãt oleũ et mel paulatĩ quousꝫ ad vnguenti substantiã reducit ualet ẽt hoc ad fistulas et ad ulcera fraudulenta.

¶ Tractatus. 3°. de signis fracture cranei:

Multotiens accidit

ut dicit Aui. ꝙ craneum scindatur ⁊ non cutis pp hoc ꝙ craneum est res dura ⁊ sicca ⁊ inepta plicationi caro ãt est hũida apta plicationi ⁊ per hoc scidĩtur craneũ sepe ⁊ non cutis ⁊ uide expimẽto. nõ tñ ꝙ ↄtingit os plicari in ↄtusione facta in eo sicut pꝫ in his pueris qꝛ os eoꝝ est molle non ita frangibile sicut os senũ ⁊ in iuuenib⁹ ⁊ pueris sepe vidi plicaturam ei⁹ ⁊ in isto casu lꝫ os plicetur os non frangitẽ: ⁊ peritus medicus non debꝫ ignorare fracturaꝫ cranei qꝛ si ignorauerit accidet forsan corruptio in osse ⁊ putrefactio sub eo qꝛ hũiditatis q̃ sunt sub osse subicientẽ putrefactioni aut humiditates: hũiditates q̃ sũt supra os descendũnt ad inferi⁹ per fixuram ⁊ superuenit febris: vñ seqẽ mors ⁊ ideo uideas bñ si os est fractum uel non. ¶ Et ex hoc pꝫ ꝙ medicus non debet solum esse occupatus in fractura cutis ⁊ in apostemate carnis et cutis: immo oꝫ ꝓcedere ad fracturam. ¶ Si ergo fiet occupatio in isto non fiet curatio. incidatur ergo cutis primo ¶ Et nõ ꝙ in aliqb⁹ casib⁹ ↄtingit os frangi et tunc non est necesse cutiꝫ incidẽ in casu in quo caro ratione percussionis vel incisionis sit incisa ⁊ dilatata sic ꝙ fixura uideatur tunc non est necesse cutem nec carnem incidere. ¶ Secund⁹ casus est in quo hõ sit bonoꝝ chimoꝝ ⁊ non superfluoꝝ ⁊ uirt⁹ expulsiua ossis sit fortis ⁊ fractura non est magna nec multi numeri ⁊ cuꝫ h⁹ materia hꝫ respirationeꝫ ⁊ tunc possibile ẽ ꝙ sine incisione curetẽ fractura carnis ⁊ ossis ⁊ illõ faciunt multi. Et qꝛ iste ↄditiones raro reperiũtur hinc est ꝙ raro per hunc modũ curãtur. Cõsideres ẽt bene ꝙ craneum multotiens frangitẽ in una parte ⁊ non creditur esse fractum in illa ⁊ multotiens hoc contingit: imo sepe ex ↄtusiõe cum re obtundente uel in casu frangitur in duob⁹ locis ⁊ tunc si non discoperiatur seqẽ mõs ⁊ alia accidentia superius dicta qꝛ tñ aliquotiens est fractura in craneo ⁊ non ẽ fractura in cute nisi parua: ⁊ ẽt ẽ in craneo: difficile est iudicare de hoc. iõ videnda sunt signa ex qb⁹ argum⁹ fracturam cranei. ¶ Primũ signũ ꝫ Auicẽ. ex quo arguimus fracturã cranei est qꝛ dẽs nõre ⁊ considerare rem frangentẽ si fuerit fortis uel si ceciderit ab alto loco aut fuerit percussus cũ re fõti ⁊ si ꝑcutiẽs fuerit ꝓpe: ⁊ in motu non fuẽit impeditus. ⁊ ex istis arguamus fracturã cranei ñ tñ necessario qꝛ stabit ꝙ casus fuerit alt⁹ ⁊ magnus ⁊ craneũ non fuerit: fractum ⁊ eꝯ. Hec ergo tota diuersitas ꝓcedit et ↄtingit ꝓpter diuersũ mõꝫ lesionis quẽ recipit a parua: non ergo est hec significatio necessaria ꝫ ꝙ dẽs nõre accñia sicut apoplesia scotomia destructio uocis ⁊ vomit⁹. ¶ Circa ista diligenter notes ꝙ ista signa ñ apparẽt in principio cuiuscũꝙ fracture ꝫ apparent si fractura fuerit magna vł aliq̃ ps ossis fuerit super craneũ vł illic in fixa ut qꝛ ĩ dura matre. ¶ Si ãt fractura cranei sit pua ⁊ penetrans

tunc illa signa apparent post per aliquot tēpus eo qꝛ tunc humiditates que sunt sub craneo putre fiunt ⁊ tunc fiunt illa accidentia dicta. Secūdo notes hū circa hoc signuꝫ omnia ista accidētia possunt aduenire ex percussione capitis craneo non existente fracto. vn̄ uidem⁹ ꝙ ratione casus uel alicuius percussionis frangitur uena ad itra ⁊ non frangitur adextra aliquid ⁊ tunc spuūt. uł egerunt uel mingunt sanguinem ita conuenit ī cerebro ꝙ ratione casus contingit aliquaꝫ uenā ꝯseminatam in panniculis illis cerebri frangi craneo non existente fracto q̄re materia ista mo ueatur ad putredinem que expellitur a uena illa ⁊ qꝛ ista non potuit expirare ꝯtingunt illa accn̄a ⁊ contingenter moritur ⁊ uisum est. ¶ Tertiuꝫ ꝙ debes nōre est quantitas ulceris ꝙ si contusio erit magna uel incisio: credibile est ꝙ craneum sit solutum. ¶ Circa hoc signum notes ꝙ lꝫ so lutio continui sit parua contingit tn̄ os fore fra ctū et in isto casu si uis uidere consideres locuꝫ ⁊ habeas tentaꝫ ꝑuā potentē per uulnus transire ⁊ ducas ipsa sup os ⁊ si inueneris resistentiaꝫ si gnum ē qꝺ os est fractum et non sis ꝯtent⁹ una tentatione sed pluribus. Quartum ꝙ debes no tare est locus qꝛ dolet in illo sepe ducit manū ⁊ cum tentis ⁊ manib⁹ sentit̄ tenuitas in cute ⁊ cū hoc separatio ab osse. Quintū ꝙ debes nōre ē ꝙ si anhelitus tendeat̄ humiditates uident̄ ꝑ fi xurā egredi. Sextum ꝙ tu debes nōre est ꝙ si caput percutitur sonat caput rauce. Septimum ꝙ debes notare est ꝙ si filum capiatur cum den tibus et stringatur ⁊ filum percutiatur sētitur do lor in loco et sum expert⁹. Octauū ꝙ debes nō re est qn̄ cū conatur plangē nodū palee uel rem duram aliquo° ledūt. ¶ Nonū ꝙ bebes nōre est sumptū ab attramēto qn̄ si caput cooperiatur attramento ⁊ postea remoueat̄ remenebit nigre do in fixura quare arguas fracturam ossis crāei Et hec de signis fracte cranei.

¶ Capitulum primum de signis fracture crāei ⁊ incissionis panniculorum.

Quia facta est mentio de signis fracture cranei. restat mō videre ⁊ facere mentionem de signis fracture ⁊ incisionis panniculorum. ¶ Primū si gnū est qꝛ in loco est dolor ⁊ cātur scothomia ⁊ uertigo ⁊ alia talia accidentia. ¶ Secūdū signū est qꝛ facies multum rubet ⁊ pustulatur oculi e minēnt ⁊ obscurantur. Tertiū ē de narib⁹ exit sā guis uel ab auribus ⁊ palato ⁊ hoc ē satis mani festū. ¶ Quartū signū ē a lesione ꝟtutis qꝛ cum difficultate mouet̄ loquela: turbatur āgustiatur ⁊ tot⁹ ꝓstrat⁹ ē et stupidus ⁊ febricitat et riget et male dormit nihil appetit nauseat ⁊ euōit et ma le egerit et male mingit. postq̄ȝ posita sunt signa fracture cranei et panniculorum: restat mō ponē signa incisionis cerebri. ¶ Primū signū ē ab ex terī ib⁹ qꝛ exit subā grossa globosa medullari ⁊ non saniosa ut pꝫ. ¶ Secūdum signū ē qꝛ rō ꝑ ditur si uuln⁹ sit in anteriorib⁹ ꝑtib⁹ cerebri ⁊ me moria si fuerit in posteriorib⁹. Tertiū est qꝛ in istis dicitur eē stupor ⁊ dissipientia magna. Se quūt mō signa apatis pāniculoꝝ. ¶ Primū signū ē qꝛ in eis causatur tumor ⁊ eminēt ex uulnus panniculi et rubēt ⁊ inflant ⁊ non mouētur mo tu dilatationis ratōe cōpressionis apatis. Secū duꝫ signum est qꝛ oculi eoꝝ rubēt ⁊ inflantur ⁊ a capite egredi videntur mobilitantur ⁊ obliqū tur. Tertiū signū est qꝛ calor non naturalis est in eis ⁊ iō febriunt ⁊ inquietant̄. ¶ Quartū sig^m^ est qꝛ ꝟtutis alienantur et spasmantur et febrici tant ⁊ freneticant. ¶ Seqūt mō iuditia fracture cranei que sunt piculosa apō oēs ꝑterea panicu loꝝ et cēbri corruptio ē mortalis lesio lꝫ Yp. nisi fuerit parua sicut exponit Ga. et ideo accn̄a mala vt febris tremor alienatio sincopis abscis sio uocis: egresio oculorꝫ: tenebrositas rubedo strabositas oculoꝝ sunt piculosa ⁊ mortalia pre cipue habent veri si remaneant ⁊ non remittan tur amplius. Dixit Aui. ⁊ vulnerib⁹ quidē ꝑuci entib⁹ ad panniculos cerebri accit laxitas in lat⁹ vulneris ⁊ spasmus in opposito. Et ꝑpterea h⁹ dicit Guił. ꝙ qn̄ fuerit vuln⁹ in dextra paliticat̄ sinistre ⁊ ecōtrario. ¶ Et hoc dicit ꝙ nerui qui ueniunt ad partē dextrā radicati sunt in sinistra ⁊ eꝯrio. ¶ Rogerius dixit ꝙ si picula magna ī fractura cranei ⁊ accidentia mala expectant̄ usꝫ ad dies cētū lꝫ aliquos āt legistas ⁊ iudices ex pectantur usꝫ ad .40. dies qꝛ talis ē vltim⁹ acuto rū termin⁹. Sed lꝫ q̄tuō magistros ⁊ alios ter minus taliū expectat̄ vsꝫ ad .24. q est terminus acutorū. ¶ Paulus dixit scias amice diligenter ꝙ nigredo q̄ appet in dura matre si cū melle ro. colato uel cū melle non mundificatur significat mortē. Uideas ēt vt dixit Guido ⁊ Rogerius ꝙ si carnes rubee apparcāt bonū. ¶ Itē ēt ī vul nerib⁹ capitis tumor ⁊ saniei bona digestio. bo nū. tumor magnus precipue si cito euāescit sine cā rōnabili maluꝫ est. ¶ Et carissimi fratres ī fra ctura cranei non faciatis iuditiū ꝑ pulsum de morte uel de salute qꝛ sepe eris deceptus. Sed faciatis ꝑ accidentia aduenientia capitis. s. ꝙ pre cipiunt unū ꝑ alio ⁊ ꝑ certo hoc est signū mor tis. perdunt loquelā ꝑ parte non intelligunt non audiunt ⁊ uulnus exiccat̄ ⁊ credatis hoc ꝙ ueri simū est ⁊ expertus sum multotiens. ¶ In cura ergo huius quattuor habes intentiones. Prima est corpus purgare. Secūda est dietā ordinare. Tertia est ad localia ⁊ ad solutionē ꝯtinuitatis deuenire. Quarta est accidētia remouere. ¶ Pria intētio completur hoc mō in pricipio fac fłoiaꝫ de parte opposita si etas consenserit ⁊ bene no tes ꝙ in his casibus ⁊ aliis uideas. ¶ Primo si multum sanguis exierit uel nō: si multus in quā titate non fiat fłoia de parte opposita: ēt uideas si uirtus fuerit fortis uel non: si fortis: fiat fłoia ⁊ etas consenserit: si debilis. non fiat fłoia: lꝫ ap ponat̄ uentose cum scarificatione cōsequenter fi at purga° ⁊ dēs purgare cū pillul' aggregatis quō

ipse euacuāt a capite qꝛ in eis egrediꝣ iera ꝛ eūa cuāt ab aliis locis ratione aliarum medicinarū que ibi ingrediuntur. ¶ Secunda intentio cōple tur hoc modo facta purgatione in sex reb⁹ non naturalibus bene se habeat. et primo de cibo ꝛ potu cibus sit boni chimi et pauce quātitatis ut sunt oua carnes ꝛ alia sīlia istis ubi non sit ōbi litas aliqua comedat micham panis lotam in aqua aut farre cōditam cū amigdalis aut pana tellaꝫ sine carnibus ꝛ sic de aliis donec sit secu rus de apate. postea sit aqua cocta cū ordeo ꝛ: zuccaro ro. uel uino limphato ualde et agresta ꝛ uino granatorum ꝛ hoc totū sit donec sit secur⁹ de apate. Et sūmope caueat se a uīo magno qꝛ nihil est ꝙ ita frangat caput ꝛ ita ducat materiā ad ipsuꝫ sicut uinum et hoc totū sit donec sis se curus ō apate. Inanitio eius fit cū pillulis cōib⁹ ꝛ clisteriis ꝛ nulla ꝛepletio fit donec sit securus de apate: de motu nullo modo habeat motuꝫ ſꝫ quiescat in camera calida ꝛ aer eius sit calidus ꝛ respiciat se ab aere claro ꝛ lucido ꝛ frigido.

¶ Et ideo. Aui. dixit et stude ne frigus ueniat ue lamī qm̄ ē malum et timorosū et pax supra di xit. Et in huiusmōi qdeꝫ dispositione: immo in oī qdē ut uehementer caueatur frigus ēt in e state qm̄ in eo est timor magnus. ¶ Qm̄ nihil pe ius ipso in istis fracturis in aliis rebus non na turalibus ꝛ eoꝝ annexis bene se habeat ꝛ bone ste ꝛ sūmopere dieta eius sit tenuis ꝙ̄ᵐ fit ei pos sibile vſꝫ ad securitateꝫ apatis. Et iō dixit Aui. ꝛ subtilia regimem. Tertia itentio cōpletur per hunc modum: primo cū tu occurris ad infirmuꝫ in fracturis cranei ꝛ fuerit fluxus sanguīs restrin ge sanguinem cū modo dicto superius sangui ne existente stricto post duos uel tres dies ꝛ sis certus de fractura cranei. primo capilli remoueā tur cum rasorio ꝛ locus inungatur cum oleo ro. si non sis certus de fractura cranei considera si gna posita in principio capituli ꝛ sūmopere ca ue ne multi pertranseant dies. Unde Aui. dixit et oꝫ ut non tardetur in estate illud ultra. vii. et ī hieme ultra. x. ¶ Et quanto erit ueloci⁹ tanto erit melius ꝛ longius ab hoc ut accidant nocumen ta magna. nota tm̄ ꝙ illa die qua fractura est fcā non debes uelle craneū remouere qm̄ adhēt do lorē supra doloreꝫ nihil peius. Et de maxīe ge nerantibus apa est doloꝛ ut pluries inde apatib⁹ est declaratuꝫ: ſꝫ tertia die aut q̄rta operationem tuā incipe ubi sis certus de fractura eius uł scis sura ꝛ per hoc habes canonem. ¶ Aui. ēt declara tū diceteꝫ. Cū ergo uerificatur necessitas exhē di illud. i. remouendi aliquid ꝛ incidendi illud aut exhendi ipsum tunc festinetur et nō expecte tur cōplementū generationis saniei in loco. hoc completo fiant due scissure secātes se ortogona lr. i. crucialiter et secet una alterā secūdū figuraꝫ sectionis oꝫ ut una sit duarum sectionū. ¶ Sectō prima que fit ex percussiōe. verba hec sūt. Aui. hoc secundo completo eleues angulos cutis ab osse sic ꝙ totum os discoperiatur ei non inci dantur illi anguli ut dixerunt antiqui sed eleuen tur eleuatiōe qua totū os discoperiatur ꝛ cor ruptū uideatur: deīn sub illis angulis pōas stup pas balneatas in albumine oui sic ꝙ ipsi angu li eleuentur. Et iō dixit Aui. ꝛ oꝫ vt excorietur sub angulis quattuoꝛ ꝛ discoperiatur os totū cu ius concauatio debet fieri: diceret aliquis ꝙ in osse contuso sēp debeat fieri incisio ſꝫ crucē si ue ortogonalr. Dico ꝙ non: vnde si contusio fu erit iñ supercilio. i. super cuꝫ nō facias incisioneꝫ qꝛ tunc icideretur musculus supercilii ꝛ cadent ꝙ esset turpe triangulū. ergo in hoc casu facias ꝙ in talibus sic consuetus sum facere. Et inde locum liges ligatione conuenienti. ¶ Et ideo dixit Aui. Et liga ligamento conuenienti ad il lud. Hoc completo sequenti die si non acciderit aliquid qō impediat tunc incipias concauare ꝛ remouere ipsum os et uoluas ipsuꝫ infirmū ꝛ re supines ſꝫ figuram fracture. Unde si fractura fu erit in fronte supiñes eū. si fuerit ī latere dextro situes ipsuꝫ in latere sinistro: et sic de aliis: deiñ oppiles aures cū coto uel lana ut nō ledaꝣ a uo ce perforationis. Et iō dixit Aui. ita ꝙ cū fue rit mane si non acciderit aliquid ex accidentib⁹ malis tunc incipias concauare os fractuꝫ. ¶ Et illud ēt qm̄ oꝫ ut tu facias sedere infirmum aut precipias ut resupinetur ſꝫ fracture figurā q̄ cō uenit: deiñ oppila aures cuꝫ lana uel coto ut nō ledatur a uoce illo sic situato pcipue duob⁹ mi nistris ut teneant cū pān̄is subtilib⁹ quattuor an gulos cutis q̄ scissa fuit. Hoc toto cōpleto uide as si os sit depressum et non separatū a circūfe rentiis ossis tunc perforādo remoueas uſꝫ ad p fünduꝫ: Ita ꝙ depssū eleues uel remoueas secū dū ꝙ tibi uidetur. Si āt craneū depssū fuerit et separatū a circūferētiis conare remouē aliqd de osse sano cranei et mollificare depssū cum oleo ro. et cū mollificatū fuerit exhe faciliter qꝛ leuiꝣ et sine dolore et sine lesione hoc postea fiet ut ēt craneū sanū dicem⁹. Si āt ps depssa itrauerit craneū sanū est mīor fractura aut maioꝛ. Si mi nor mollifica ipsā cū oleo ro. deinde exhe eā le uiter et sine dolore. Si āt ps depssa fuerit maiō fractura remoueas ō osse sāo⁹ tm̄ ꝙ possis ipsā ptē depssā post mollificatōē olei ro. leuiter et su auiter remouē. In his tm̄ oīb⁹ ꝯsidera ꝟtutē. Si ꝟt⁹ fuerit fortis et etas cōsētit ī una die uel du ob⁹ fac opōnē tuā. Si āt ꝟt⁹ fuerit debił uł etas pueritie in trib⁹ uel quattuor diebus opōnē tuā facias ſꝫ ꝙ tibi uideꝣ. Si os fuerit debile remo ueas ipsū cū incisoriis qꝛ cū raspatoriis incipiē do cū maiorib⁹ deinde cū minore capiendo tm̄ semper de pte sana. Et iō dicit Aui. si os fuerit debile ex natura sui aut ex fractura que accidit ei tunc opportebit ut tu auferas ipsū cum inciso riis ponēdo qdā ꝯria et incipiendo ab eo qō ē latius et fiat pmutatio ab eo ad incisoria subti liora. Et nō ꝙ os sēp dꝫ rēoueri ī pte decliuiōi ut sanies meli⁹ expiret. Et iō dicit Auic. et oꝫ ut fit in loco ꝯuenientiori. ¶ Conuenientior quidē agregans ad appositionē ꝙ̄ extimas ꝙ uirus ex eat ł currit ī eo meli⁹ et nō dꝫ totū os corruptū

remoueri. Et iō dixit Aui. et ñ q̄rit̄ in oī fractu
ra ut accipiat̄ os totū q̄m ñ ē possibile. i. ꝯcies
in oī osse: Si āt caput fuerit forte p̄cipit Aui. ut
pforet̄ cū trepāis maioribꝰ: deiñ minoribꝰ pforā
do foramībꝰ multī vnū prope aliō ad quātitatē
unīꝰ coste s3 ꝙ uolueris expellē ō osse postea cū
ĩcisōiis sepa ō una pte ad aliā qꝛ ō uno forāine
ad aliō quousq3 fuerit os seperatū: ⁊ tunc ip3 cū
electuario eleua: ⁊ ipm cū digitis aut cū puis te
naculis eleua uel extrahe: postea vō cū lenticulari
⁊ malco oēs aspitates applana. Et iō dix̄ Aui.
Si caput fueit forte. oportebit vt in p̄mis per
foret̄ cū terpanis q̄ vocāt̄ nō pfūdātia: ⁊ sūt pfo
ratōia qbꝰ ē eminētia pua interiꝰ ⁊ locis acutis
eoꝝ vt phibeat istā eminētiā pfundare ⁊ pueni
re a sifac. ¶ Hoc toto completo videas si aspe
ritates aliq̄ remāserunt ꝙ poteris videre occul
ta fide: vel calefacias digitū tuum ⁊ conducas
eū circūcirca ⁊ cū digito sensies aspitates ⁊ tūc
illas remoueas cū lenticula vel cū alio raspato
rio obtuso. Et iō dicit Auicē. tūc oportebit ut
ēques asperitatē ossis que fit ex incisione ⁊ con
cauatione aut cū nouacula aut incisorio q̄ assi
milat̄ acici ensis. ¶ Et in docēdo nos remouere
ipm os dix̄ Ga. ⁊ Pau. nō oportet vt incidatur
ex osse nisi illud ꝙ ē infirmū. Nā illud ꝙ ē in
eo ꝯminutū. i. cōtusum vehemēt̄: oportet ut ex
hatur totū. In illo aūt ex quo extēdūtur fixure
extēsione plurima. Nam illud qñ accīt nō opor
tet tūc vt cōsequat̄ fixuras vsq3 ad finē earum.
¶ In ista operatione mānuali anq̄3 ad alia deue
niā aliquibꝰ documētis volo recordari vt mēo
res vos faciā. ¶ Primū est ut nō fiat operatō in
eo in quo vtus ē debilis: qꝛ s̄m Ga. 2°. affo. Et
Ipo. ubi ē indigentia nō oportet laborare. i. de
bilitas vtutis. ¶ Secūdū documētū est vt ante
oīa p̄mittat̄ de periculo ⁊ ptestat̄ ut homo euit3
s̄mones stultoꝝ ⁊ infamiā. ¶ Tertiū ē in opera
tione ista fugiat comissuras q̄3m poterit timēdū
enim esset de casu ⁊ lesione dure matris: qꝛ illic
alligāt̄ ⁊ habēt illic sensū3: ⁊ etiā a uenis ⁊ arta
riis ⁊ neruis illic transeuntibus: vt patet ex ana
thomia. ¶ Quartū nō. ē ꝙ respiciat se a plenilu
nio qꝛ in eo cerebꝝ augmentat̄ et ad craneū ap
propinquatur ut dicit tertio de diebus creticis.
¶ Quintū ē dilatatio fiat ĩ loco magis decliuio
ri qꝛ talis est aptior ad expurgandū ut dicit Ga.
13°. terapētice. ¶ Sextū ꝙ in dilatādo nō ꝯseq̄t̄
fine3 fixurarū sufficit ei s3 Ga. tm̄ aufferre de os
se ꝙ sanies possit expurgari. ¶ Septimū ē si os
debeat extrahi et repugnet extractioni cū oleo ro.
ĩfundat̄ ad hoc ut taliter mollificetur. ut in do
lorose extrahat̄. ¶ Octauū ꝙ quanto citiꝰ poteris
de opōne te expedias maxime in cōpressione et
punctione panniculorū qꝛ ad ista citissime sequū
tur apata ⁊ accñа mala ⁊ timorosa hoc toto com
pleto dēs habē sindonē de grana ⁊ fundē ipsū
in tribꝰ ptibꝰ olei ro. ⁊ una mellis ro. colati ēt fi
at illud donec sis securus de apate si tñ uelles
maiorē abstersionē: tunc pōas eꝫ unā ptē olei ro.
⁊. iii. mellis ⁊ hoc ubi non sit dolor: vbi tñ in p

cessu uideris telā nigrā fore qꝛ durā matrē meri
to alicuius humoris corrupti qꝛ sāguinis tunc
mel ro. solū potest apponi donec illa nigredo q̄
est merito medicine uel alicuius alteriꝰ rei sit re
mota. ¶ Et ideo dixit A. si nigredo apparet sup
uelamen et est fortasse in eo ꝙ apparet de ipso.
⁊ non est nocens ⁊ fortasse eius cauē sūt medi
cine tunc cura ipsā cū melle ro. ꝯtuso cū triplo
ipsius olei rosacei. donec remoueatur nigredo ⁊
si uideris nigredine3 istā ñ posse remoueri tūc
arguas panniculū fore putrefactū quare tunc dēs
fugē. Et iō dixit Aui. ⁊ si nigredo fuerit ꝯfir
mata tunc fuge et uideas diligenter ꝙ si fractu
ra fuerit in alio loco a quo sanies ñ possit exire
libē tūc ꝯsiliū meū ē ut appositis medicis appo
natur spongia ⁊ balneet̄ in uino stiptico et exps
sa leuiter apponat̄ ne dura mater ĩpediat̄ ⁊ hec
spongia erit cā attractionis ipsiꝰ saniei. ⁊ p tunc
ipsa. non ĩbibet̄ circa ptē cēbri q̄pp tutus eris de
opōne tua: vū uulnera talia a qbꝰ sanies tute nō
pōt exire ut in pluribꝰ mortalia sunt ppter ĩbibi
tionē ipsiꝰ saniei uersus ptes ipsas intrinsecas ce
rebri. ⁊ hoc totū expꝰ sū. ne ergo ĩbibat̄ spongia
tali mō apponat̄: deiñ ꝯñr in ꝯcauitate ponatur
cotū ⁊ in circūferētiis ponat̄ fila cū digestiuo
cōi ne ipsa labia incrudentur. deiñ ponat̄ desup
petia infusa in oleo ro. deiñ liget̄ ligatā leui ne
pāniculi qꝛ dura ⁊ pia mater compmāt̄. ¶ Et iō
dicit Auerrois ⁊ admīstrādo desup ligamētū la
tū ⁊ non stringas ipsū nisi cū quantitate ꝙ tene
at pannos tñ. ¶ Aliq̄ tñ timētes de cōpssiōe pā
noꝝ apponunt post positionē medicine cucurbi
tā siccā ꝯfirmat eā ex oī latere sup os. ⁊ ipsa phi
bet pcussionē uel cōpssionē pāniculoꝝ. Hoc to
to cōpletō medicine capitales apponantur. ¶ Et
Aui. dixit ꝙ sunt sicut ireos ⁊ faria orobi ⁊ mi
nutū olibanū ⁊ aristo. ⁊ corticis radicis oppopo
naci ⁊ san. dra. ⁊ mirrha ⁊ s̄cocolla. et oē exicca
tiuum sine mordicatione ⁊ subdit ⁊ curet̄ cura
tione ulcerū. Cū ergo fueris securus ō apate iste
medicīe capitales apponāt̄. ¶ Isti sunt pl'ues ca
pitales. secūdū Ga. ℞. iris illirice orobi farine
thuris minuti aristolo. corticis radicis papaueris
⁊ apponat̄ sup durā matrē. ¶ Bru. vō huic pul
ueri addit mirram s̄cocolā aut san. dra. ¶ Alius
pul'. ℞. mirre thuris dragāti gumi ar. añ. ℥. i. san.
dra. farine orobi mirtilloꝝ. añ. ℥. 2. fiat puluis cri
belatus ⁊ ĩ estate melius ē aliis. ¶ Nō ꝙ ex istis
pulueribus poteris vnguēta facere ⁊ addas rasi
nā ⁊ iste ēst modus: ponas oleū ꝙ vis ad igne3
⁊ cerā ⁊ rasinam s̄m ꝯueniētia3 ⁊ dissolue ⁊ de
mū pulueres apponant̄ ⁊ fiat vnguētū. Empl'3
Hen. qō ponit̄ desup. ℞. suci betonice suci plan
taginis suci apii colati. añ. lib. i. rasīne cere noue
añ. 4. i. terbētine li. i. coquant̄: ⁊ primo vsq3 ad
sucoꝝ ꝯsumptionē: vltimo addat̄ ter bētina ⁊ fi
at empl'm. ¶ Aliud empl'm de cētaurea. ℞. cen
tauree minoris. M. vi. tēperat̄ p vnā noctē ĩ vi
no albo deiñ colet̄ ⁊ colatura buliat vsque ad
mellis spissitudinē de quo accipias. ℥. iii. lactis
mulieris. ℥. ii. tēbentine. lib. i. cere noue. 4. i. rasi

ne. 4.5.thuris masticis gūi.ar:añ.ʒ.i. ⁊ fiat em
plastꝝ ⁊ mirabilr̄ valet ⁊ sum exptus: loco tamē
istoꝝ puluerꝝ aliqui vtūtur vnguēto matris silue
qd̄ fit ℞.matrē silue recētis ⁊ fac ipaꝫ bulire in
vino vsqꝫ ad ꝯsumptōnē medietatis:deiñ colle
tur ⁊ in ista collatura addat̄ oleum ⁊ cera ⁊ bu
liat vsqꝫ ad vini ꝯsumptionē ⁊ pone ipm̄ super
durā matrē generat multam carnē. ¶ Aliqui tñ
vtunt̄ vng° de gumi elemi qd̄ posuit Petrus de
ebano ⁊ ponimus sicut dictū ē:Aut ponim⁹ ipꝫ
sup peciā magnā coopericētē totū desup autem
apponim⁹ vngm rasmum aut basilicon ſm etatē
aut cōplexionē Si aūt caro mala generet̄ supra
duram matrē remoueat̄ vt dicit Roge.cū puluē
hermodatilloꝝ ⁊ aluis insimul combusti. Aliq
remouēt cū vnguēto aploꝝ ⁊ sic ipaꝫ multotiēs
ꝯsueui remouere. Aliq cū vnguēto viridi ⁊ hoc
pacto ꝯsolides locū cū greco maiori vel minōi
vt tibi placet.

¶ Ca.2m.de fractura cranei rōe ꝯtusionis.

SI accidit ꝙ par ua fra
ctura cranei sit ratione ꝯtusionis ta
ꝯsiliū Ga.ē vt curet̄ vt iam dictū ē tē
istū casuꝫ hēo pre manibus. ¶ Unde ea q̄ feci ⁊
facio narrabo in muliere vna: q̄ sic se habet ꝙ
assis vna q̄ cecidit de alto ⁊ pcussit cuꝫ puncta
caput istius ⁊ breuir̄ craneū fuit aliq̄lr̄ ꝯtusum
⁊ oculatim visum ē:⁊ tactus illud idē indicat.
¶ Primo g° fiāt euacuationes cū pill' de iera vl'
cochiis ⁊ alique diuersiones fiant cū clisteribus
acutis ⁊ suppositoriis ⁊ uentosis ⁊ hoc totū fit
ut elonges materiā a loco ratione cuius nō cau
setur dolor nec locus apostemet. ¶ Et hoc bene
sensit Aui.in ca.3° de soda ⁊ percussione ⁊ taleꝫ
sermonē posuit ⁊ uerū ē hoc facto. ¶ Empl'ꝫ ꝙ
ꝯuenit in principio ē hoc. ℞.pul'.roꝝ.pul'.balau
stiaꝝ cipressi calami aromatici lentiū camomil
le melliloti añ.ʒ.5.boli armeni allumis myrrhe
olibani añ.cōficiantur cū uino ⁊ addat̄ oleū ro.
⁊ oleū de lilio in forma empl'i da āt in potu de
coctione ipsi⁹ sticados. Aliud ꝙ ꝯuenit in prin
cipio. ℞.foliorū mirti balaustiaruꝫ corticis gra
natoꝝ añ:ʒ.i.coquant̄ in uino ⁊ in ipsis pistātis
addat̄ aliqd musci galle ligni aloes calami aro
matici ⁊ in modū ēpl'i capiti apponas. Cōseq̄n
ter cū fueris securus d̄ apatis hoc ēpl'ꝫ dictū cō
uenit ꝙ materiā illā desiccat ⁊ nō pmittit eā ad
cēbꝝ penetrare. Et si eēm⁹ certi ꝙ hūiditas ali
qua ad cēbꝝ nō penetrauerit nos nō remouēm⁹
ipꝫ os sꝫ qꝛ timem⁹ de hūiditate illa ꝙ apā non
penetret ad cēbri subāꝫ hic ē ꝙ remouem⁹ ipm
os. Si tñ ipsa scissura sit pua ualde contingēs
est ipsaꝫ curari posse sine remotione ossis ut de
facto sicut est:ut uidi ⁊ multi antiq hoc fecerūt
⁊ patebit. Et cā sc̄a euacuatiōe ⁊ diuersiōe ⁊ cō
fortatiōe loci:conare illā hūiditatē resoluere cū
ēpl'is cuius vna forma ē talis et tunc meli⁹ erit
timor de nocumēto cēbri hūiditate non curren
te ad locum illū. ℞. baccaꝝ lauri cimini anisi
salis masticis thuris atqꝫ cribellatura sulphuris
añ.coquantur in uino ⁊ apponantur in hoc mul
tū mihi placet vel placuit. Consequēter cū fue
ris securus de inuiscatione ossis tunc in carnei
eū uel raspes ſꝫ necessitatē quā uideris ⁊ coo
perias ipsum carne modo dicto in alio tractatu
⁊ non recapl'o ⁊ oīa illa sum expertus in parua
scissura facta ex percussione qꝛ contusione.

¶ Ca.3m.de incisione cranei cū sagitta uel ense.

MUltociens accidit
ut craneum scindatur cū sagitta vel en
se:ōre primo uideas si foramē sit latū
sic ꝙ possit ista sanies exire uel non:si sit sequar
cū ꝓhibentibus apationē modo dicto superius
⁊ mundifices ⁊ in carnes modo supradicto. Et
si aliqua ps ossis fuerit qꝛ frustrum aliqd illud
remoueas cū lenticula uel alio instrumēto. Si
accidit modo ꝙ scissura sit ita pua ꝙ non possit
fieri operatio tē debes facere ut dictum est quia
scindere locum secundum crucem uel alio mo
do quia secundum figuram triangularem ⁊ re
moueatur os ī parte dcliuiori ut sāies possit exi
re ⁊ postea prosequere in operatiōe tua ut dictū
est.si modo accidat ut quis vulneratus fuerit
cum sagitta consideres primo locum perforatio
nis ⁊ etiam fixuram uel fixionem sagitte si lo
cus fuerit in supercilio uel infra non timeas qꝛ
non est timor de cerebro nec aliqua uia debes
os remouere quia cerebrum non attingit illum
locum uel parum. ¶ Et ideo dixit Galie. fractu
ra ossium capitis quoniam aliorum ossium dif
ficilior est:cum ossa.capitis franguntur ⁊ preci
pue uehementer non restaurantur:sed necesse est
ut extrahatur secundum necessitatē fracture ut
uirus egrediatur ne cerebro inferat lesionem
quia hoc cerebrum non attingit usqꝫ ad istas p
tēs non est necesse ipsum remoueri ab isto loco
¶ Consideres secundo fixionem sagitte si ipsa
fit infixa super supercilium periculum est ut ui
des bene si penetrauerit craneum aut non si non
properendes ex ferro bene existimationem bo
nam. ¶ Primo anteqꝫ remoueas sagittaꝫ absci
de capillos postea dilata vulnus cuꝫ rasorio ut
sagitta exeat ne in extractione sagitte causetur
dolor in lacertis ⁊ uillis et neruis cutis. ¶ Et
propter hec dilatetur ante extractionem sagitte
Extracta sagitta procedat medicus cum flebo
tomia ⁊ scarificatione secundum ꝙ sibi uidet̄
de debilitate ⁊ fortitudine uirtutis infirmi ⁊ cū
clisteribus ⁊ cum unctionibus extrinsecis ⁊ insu
sionibus intrinsecis ⁊ aliis rebus ⁊ fiat ut dictū
est ī oīb⁹ in ca. precedenti. ¶ Si uero usqꝫ ad ꝓ
fundum cranei penetrauerit quod perpendēs ex
sagitta.⁊ ēt qꝛ ille causabitur alienatio. ¶ Consi
deres ī hoc casu extractionē sagitte qꝛ ut pl'imū
tales mōiūt ꝙ ī extcōe sagitte cū cēbꝝ fuerit le
sū.⁊ rō qꝛ spūs q sūt ī cēb°p ptē exalāt ⁊ calō d̄
ficit ⁊ per ꝯñs sēsus ⁊ mot⁹ et isto mō moriunt̄.

¶ Si videris alienationem tunc dimitte sagittā usq̄ ad finē vite. Si videris ipsum loqui et bōe memorie tunc remoueantur capilli ꝛ incidat̄ cutis ꝛ extrahatur sagitta et molliatur ferrum cū oleo.ꝛ fiat fl'oīa' de cephalica ptis opposite ꝛ extracta sagitta ipleatur locus cū petia infusa in oleo.et melle mixto ꝛ ponuntur aliquе petie inter duram matrem ꝛ craneuз ne ex motu cerebri pāniculi eius fracturam exeant et ex contactu partium asperaꝝ ossis lesi inde panniculi ledantur ꝛ ne ēt contactu illo panniculi apent̄ que i futuro possit esse cā mortis. Ego āt uidi unum de placentia cuius nomen erat Antonius qui cū sagitta fuit uulneratus inter duo supercilia ex opposito nasi et intrauit sagitta ad quantitatē q̄ttuor digitorū et breuiter ad sanitatem paucis diebus deuenit modo quo dictum est supius ꝛ non mirū qꝛ sagitta penetrauit infra craneum. In secundo uidi aliū qui teutonicus erat ꝛ iuuen' erat cum sociis suis ꝛ socii sagittabant ꝛ breuiter uice una exiuit de balistra sagitta ꝛ pcussit istū retro in capite ꝛ iste cecidit ad terram ꝛ nūq̄ȝ locutus est. Ego āt uidens hoc dimisi eum ꝛ nolui extrhere sagittā ꝛ breuiter mortuus ī trib' diebus

¶ Et hoc de fractura cranei secūdū modernos.

¶ Ca.4. de modo operandi in fractura cranei.

Restat modo discordias in hac parte de modo operandi inuento inter famosos doctores de fractura cranei et in hoc multitudo discordantium arguit difficultatem curationis. Nā isti doctores Ga.et Paulus qui alegantur ab Aui. et i ipsis inuenitur cirugia.Aui.Albucasis 'Rogeri' Jamerus et brunus et Gui'. de saliceto uidētur in differenter in omibus fracturis: discoperiendo trepanando raspando ossa ipsius capitis cū instrumentis ferreis ,pcedere debes.Et isti tales fundant se super isto cōi q̄ est necesse detegē et raspare ipsum os et uirulentia ipsa que infra craneum coadunatur q̄nr possit mundificari et exiccari et istum 'modūз moderni insequūtur.

¶ Alius est modus operationis alioruз antiquorum qui curabant fracturas istas cuз emplastris et isti fuerunt sicut Anselmus' de ianua et aliqui paduani et aliqui bononienses ¶ Et Gui'. ō ua: et fere oēs gallici et anglici ,pcedunt in carnado et consolidando cuз suis emplastris et potionibus et ligant cuз bono uso et fūdāt se sup hoc cōi q̄ si possumus saniem extrhē sine ossium expulsione erit melius q̄ facē possum' cū medicinis precipue qꝛ secūdū modū istū nō generatur sanies sicut secūdū modū aliorū:imo ī hibetur sanies et generatio ipsius.hoc ,pbatur rōne sic: remotio ossis et eleuatio ipsius nō fit ,ppter aliud nisi ut uirus et sanies bene mundificetur. et non aggregetur sub pāniculo nec inter panniculos cranei ossis.uñ si timor non esset de hoc nō ,pcederemus cū detectione et eleuatione ossis ut isti de prima opinione.Arguitur mō sic multe sunt res que habent uirtutē uehemētē attrahēdi ad exteriora non solum humiditatem uirulētē:imo ēt habent uirtutē extrhendi frustra ossiuз et densa que remanent in uulneribus ut dictum ē in lca.,pprio ex quib' possūt fieri sufficiēter mūdificatio et exiccatio uirus sine alia detectione ꝛ elleuatione pticule ossis.Et arguitur sicut habetur in pticula.vii.āphorismorū comēto illius āphorismi.Quibuscūq̄ȝ inter ellectis dicit in comēto q̄ forti ꝟtuti nihil resistit in expulsiōe ad ex dato q̄ materia sit grossa et uie sint stricte. uidemus autem q̄ natura apatis que est grossa trasmittitur ad unum locū determinatū: ossa ēt corrupta expelluntur et retinet materia que est ī concauo pectorꝭ aut ipleuresi ībibitur in subām pulmonis ꝛ expellitur ad ex p os hoc totum fit ex fortitudine ꝟtutis. ¶ Uidemus ēt in fracturis ossium q̄ sanguis qui egreditur ab eis ꝛ colat̄ inter carnem ꝛ ipз ossa natura ꝯsumitur et expellitur. ¶ Si ergo ex operatione nē ista fiunt multo fortius poterit uirus et humiditas que est in vulnē:ꝛ in fractura cranei mundificari ad exteriora absq̄ elenatione ꝛ detectione ossis ꝛ ,pticule eius ꝛ precipue quando fiet adiutoriū ab emplastris que ꝟtutē hñt uehemēter attractiuā erugīs ad exteriora quare tale uulnus ꝯuenienter cum emplastris poteris curare sicut dixerunt isti et fecerunt. Emplastrum cōueniēs in fractura mirabile cranei uꝉ capitis ꝛ contusione ossis ꝛ debet poni hoc emplastrū super caput inter duas petias ꝛ applicari toti capiti ita tū q̄ ubi uideat̄ maior contusio.Ibi cū nouacula prius fiat ,pfūda incisio ut per emplastrum attrahitur ad locū respirationis et c̄. ℞.baccaꝝ lauri haurac rubei salis armoniaci aristo l'ro.radicis.cucumeris asinini glutinū albotī xilobalsami oīuз ana aur. x. lactꝭ arborꝭ mōi aur.x.cē aur.30.adipꝭ capre aur iii.fecꝭ olei ō lilio q̄tuз sufficit ad conglutinādū medicinā:terrantur medicine sicce ꝛ cribellētur ꝛ fricentur unctis manibus fricatis cum fece olei de lilio ita ut cum permixta fuerint oīa bene reponantur ꝛ reseruentur. ¶ Quidam alii medicorum addiderunt huic operationi ī fracturꝭ cranei et in omnibus etiam operationibus eius ossis brachi et cruris hominis mortui ana aur. x.scabiose aur.vii.ꝛ isti tales dicunt hoc empl'з mirabile esse sufficit enim hoc emplastrum ubi necesse est et frangit q̄ est necessarium egredi ꝛ extrahit ossa corrupta et frustra et tela et spinas infixas uiolenter tamen in primis cum mollificatiuis premissis ꝛ confert ad sigillationem vulnerum ꝛ ad contortionem membrorum.

¶ Et ista que dicta sunt intelliguntur apud me ꝛ alios semper facta ꝛ premissa purgatione modo conuenienti pigmentum seu potio quam isti dicunt esse mirabilem in uulneribus capitis ꝛ in vulneribus cassatis que sunt ab vmbilico:superius est illud. ℞.optimi ciamo-

mi.ʒ.i.zinziberis albi.ʒ.ß.melligete .ʒ.i. gariofi electi.ʒ.iz.piperis cōmunis grana.is.nam terantur ꝛ cribelentur ꝛ fuerit in li.v.optimi vini ponāt mellis li.i.ꝙ cū modico ipsius uini bulliāt ꝛ cū bullierint ab igne tollantur et de puluere predicto in tanta quantitate misceatur eidem ꝙ nō sit nimis forte sit boni saporis ꝛ delectabile ad bibendum ꝛ postea totum:uini residuum cū spetieb' ponatur ꝛ melle et plurimū agitet̄ demum clarificet̄ per colatorium distillando. Isti ēt̄ ponunt vnum puluerē qui cū hoc pigmento dʒ dari infirmo ꝛ est iste. ℞.peonie ualeriane gariofilate gentiane foliorū pīpinelle ꝛ pilosellae an̄.preterq̄ȝ de gentiana de qua accipiatur tm̄ q̄ȝ^m d̄.duabus aliis aut q̄ȝ^m de oib'.fiat ergo ex hoc puluis herbis prius ꝛ radicibus exiccatis. Mod' mixtiōis pulnis pulueīs cū pigmēto ē iste acc̄ter de isto puluere q̄ȝ^m de trib' digitis capē potes.ꝛ pone ī predicto pigmento clarificato sig^m crucis prius faciens super pigmento ꝛ dic ī nomine patris ꝛ filii ꝛ spiritus sancti amē. In nomine sancte ꝛ in diuidue trinitatis: dextera dn̄i fecit ꝟtutē:dextera dn̄i exaltauit me:dextera domini fecit ꝟtutē ꝛ non moriar ʒ uiuam ꝛ narrabo opa dn̄i. Castigans castigauit me ꝛ morti n̄ tradidit me.Primo tn̄ fiat oratio d̄uota ad dn̄ʒ ꝛ cū predicto puluere sanat infirmū. ¶ Et iā mixto puluē cū pigmēto sic infirmo tribuas in illo modo pⁱma die vulnerationis.ʒ secūdo vl'amplius qn̄ vocamini qn̄ infirm' comedē vl' bibē voluerit. Primo date sibi ciatū unum pigmenti dicti cū puluē aliū date in mēdie:aliū in sero quando cenare voluerit ꝛ sic date tres ciatos ol die dieb' trib'.semp āt cū date hunc potū dicite orationes predictas et uersus. Si ergo ꝯtingat infirmū hac potione bene tenē ꝛ non reicē.scias ꝙ cū auxilio cirugico sine incisione sanabitur bene. ¶ Si āt reicēt illā ter tunc dixit fidelis d̄ spētur d̄ ipso non āt si semel vel bis illam reiciat.Uex q̄lr cūq̄ȝ ꝛ q̄cūq̄ȝ illa eiciat cū oī auxilio cirugico.s.cū incisione ꝛ aliis iuuet̄ ꝓposse ꝛ oīb' istis assensit venerabilis Gui.d̄ va. ¶ Multi alii antiq ut Rogeri' ꝛ quattuō magistri ī fracturā cranei ꝛ oīb' vulnerib' īdifferēter approximāt succū aut decoctiones istaꝝ reꝝ. ℞.rubee maioris ꝯsolide maior' ꝛ mīorꝭ plantaginis cānalis: caulis rubei:herbe roberti:pedis colūbini.gariofilate:lingue-canis:pimpinelle pillosellae an̄.ꝛ ex oīb' istis fiat succus.dc̄t autē decoctio eaꝝ cuȝ melle aq̄ ꝛ uino quarta.ʒ.ꝛ desup ponebant foliū caulis rubei d̄ mane ꝛ serō ꝛ ligabant.ꝛ consueuerunt tales magistri dicere ꝙ potio ista euomit̄ malū sig^m est. ¶ Si retinet̄ bonum ꝛ exit tal'q̄lis bibit̄ p vulnus ꝛ in iuditio meo ita ad iuuet eos deus benedict'. ¶ Et Theodoricus ēt̄ in fracturis pigmētia ēt dant ista empica sūt:tn̄ scio ꝙ Ga.ꝛ Auic.nullibi hoc dicūt ʒ locus ab auctoritate negatiuus nō tenet ꝛ licet ista uia sit ꝓbabilis ꝛ probent rationes ꝛ experimeta isto rū posse curare.s.in fracturis cranei sine remotione ꝛ detectione oss. Dico tn̄ ꝙ ista uia ī pluris non sufficit et uia alia.s Ga.ꝛ Aui.est tutior. ¶ Et ꝙ predicta positio sit possibilis d̄clarat̄ nam in isto casu tota intentio in principio ē ut illa humiditas aggreget̄ inter partes ossis fixi nec ēt aggregetur sub osse q̄ȝ supra pāniculum ꝛ ibi detineatur ꝛ putrefiat arguitur modo si est possibile illum hoiem eē bonorū humoꝝ nō solū in quali sed ēt in quanto ratione cuius non erit timor de attractione humorū ad locū ꝛ cuȝ hoc ꝟtus expulsiua erit fortis ꝛ cū hoc medicie ꝯuenientes attrahē hūiditatē et cōsumere ad ex̄ ponuntur ꝛ humiditates existentes erunt pauce quare cura erit possibilis. ¶ Et ꝙ iste modus n̄ sufficiat declarat̄.possibile est materiam fore mitam ꝛ humores possunt esse mali in corpore illius:ratione cuius si emplastra ponentur super locum fiet attractio mē ad ipsum ꝓpterq̄ȝ attractōnem seq̄t mōs ergo ꝛc̄. ¶ Seqtur apa vn̄ ut patȝ oēs doctores in principio docent approximare oleum ro. Item stat ēt os totum fore contusuȝ stat ipsū fore compressum supra duram matrē ratione cuius erit necesse remouere. g° positio ista non est sufficiens q̄ȝ tn̄ isti magistri uiderūt aliquos ꝛ multos forsan liberari crediderunt illud sufficere in oībus ꝙ non ē uerū.preterea isti nesciunt uidere ubi empl'a ꝯueniunt et multos aliqn̄ interficiunt. Positio āt Ga.ꝛ Aui.est tutior.s.detegere ꝛ remouē istū os qm̄ ista uia salutifera est in oib' fracturis quare tutior ē.alia aūt non. Alii uero magistri ut Theodoricus Henricus ꝛ Lāfrācus unum modū tenent.ꝛ lʒ uiaȝ mediam teneant in differenter.tn̄ Theodoricus incarnat fracturam recentē cum potiōe ꝛ uino ꝛ stupis. Henricus sine potione sed cum emplastris ambo isti in antiquis fracturis trepanāt ꝛ eleuāt ut antiqui. Lāfrācus qui inter oēs alios doctores ꝛ magistros in hoc melius dixit ꝛ huic credo dicit ei q̄d in hoc casu debes ꝓcedē incarnādo cū liciniis intinctis oleo ro.ꝛ melle ro. si in duab' partib' olei ꝛ una mellis ꝛ postea ꝓcedūt cū mundificatione:ꝛ puluere capitali. Excipit tn̄ doctor ut magister iste singularis duos casus ī quibus non incarnat. Prim' casus est ubi os dicatur eē depressū ut in contussione. ¶ Secund' casus ubi os premit et pungit duram matreȝ. fūdat ēt se iste doctor in fundamentis istarum positionum. ¶ Post etiam istis casibus debet os remoueri quia humiditates que illic multiplicātur melius exeunt ꝛ etiam os est contaminatum multum:ꝛ si est infixuȝ timor est de apāte rōne cuius melius ē remouē ut breuiter dicam si os est depressum deprimit ipsum cerebrum. ¶ Augetur cerebrum ꝛ magnificatur in plenilunio ut patet tertio decretis quare sequitur dolor deinde apostema deinde mors. ¶ Si uero in istis os non deprimat: aut non sit infixum non debemus remouere quia in remotione eius cum ferro potest causari dolor. ꝛ per consequens apostema ꝛ multa alia accidentia quia mala applicatio ferri accidētia ꝛ mala applicatōreꝝ q̄ȝ possunt eē nimis lese aut mala applicatō

neris quia nihil peius ratione cuius melius est
pcedere sine detectione z iuditio meo. Iste mo
dus istius uiri est ualde bonus z tutus z hoc q
dicit non est aliud dicem⁹ nisi q in scissura nos
non debemus ipsum os remouē pp causā a me
assignatā z ab eo pro parte sz potius ipsū corp⁹
purgare z humiditatez illā remouere cū empl'is
et potionibus z hoc sum operatus ui dictum ē
cuius tamen oppositum dicunt magistri nostri.
Ut Gal'. Paulus z Aui. q dicunt in scissura de
bē os remouē z p modo isto z receptis recurre
ad capl'm intitulatuz de uulnere cū contusione
z parua fractura z uide illic qd fiendū sit in pri
cipio cū sis securus ab apate. deinde qd fiendū
in aliis temporibus. Nō tn ex dictis istoruz sē
tentia tantorum uirorū dimittat ē malū. Scribi
tur ei in de alimentis primo iniustū est eiz uni p
aliis credere siue de magistratione. Et Aliabas
dixit in secūdo sermōe pti sue dispositōis rega
lis tutius est uti priauctl q uti nouis experimen
tis. In experiendo enim medicinam in corpo
ribus hoīuz periculum iminet aīarū z in pericu
lis cōior z pbabilior uia est tenenda. ppterea au
xiliatus oīm rez opifice ñ discēdam⁹ ab opione
Ga. qz ista fuit. Diuidit Hip. ut ipse i li°. terapenti
ce certificatur dicens q in oīb⁹ uulneribus que
in capite sunt scriptus est integer liber ab Hip.
z dicit oīa que oz agē in eis. Et si prolongaue
rim smonem in hoc non miremini qz necessari
um est q ubi iminet periculū magis cautius est
agendū z longi⁹. Opinioni tn Lāfrāci magistri
excelentissimi me in hoc adhereo p parte.

Ca^m. 5^m. de apate dure matris accidente i fra
ctura cranei.

Postquaz ergo fcā est mentio
d fractura cura fracture cranei. restat
modo facere mentionem de uno acci
dente q accidit in ea. s. de remotione apatis du
re matris z qz signa sunt posita superius iō ñ
replico. cause istius apatis sunt tres. Prio pos
sit esse aliqua pars ossis pungens ipsū pannicu
luz ratione cuius causat dolor z pñr causat apa.
Secūda causa pōt esse agrauatio rez que ponū
tur super cerebz z cū hoc ligatura stricta nimis
Tertia potest eē frigus q est inimicū eius z oī
b⁹ neruosis mēbris. Quarta causa potest esse
multitudo cibi aut nimia potatio qñ illa nimis
replent cerebz ratione cuius cāTur dolor z apa.
Alie sunt cause intrinsece ut repletio nimia hu
moz peccantiū solo q̄to: aut cachochia q i coz
pore isto reperitur z mala zplo existēs in loco.
Cura ergo consistit in duob⁹ in remotione apa
tis z in remotione morbi. z iō dixit Ga. tertio te
gni vnāqq cāz oz prius abscindere deinde de
uenire ad factā egritudinem ab illa cā. Primo
ergo si cā fuerit extrīseca ℣bigratia frustū ossis
debes ipsū remouere aut si fuerit aliqua ex cāis
dictis ipsas remoueas. Et ideo dixit Aui. q si
cā apatis est manifesta tunc oz vt abscindas il
lam causā velociter. Secundo si causa fuerit in
trinseca qz corporalis tūc remoueas eā cū fl'oīa
nisi aliud impediat te: z deinde corpus debes
purgare sz q tibi uidetur: deinde subtilia regim
qz inter alia hoc vtilissimū est vt sum expertus
Et nō q Aui. dixit solū de fl'oīa et non de alia
purgatione qz sanguis est in maiori quantitate
oīuz aliorum humorū et magis fluxibilis z ēt
p fl'oīaz oēs alios hūores euacuant; z iō dixit z
fiat fl'oīa. Et totū hoc vult Aui. cū dixit. Et si
cā fuerit occulta tunc stude in remotione eius z
fl'oīaz administra si non fuerit aliud phibēs ad
hoc z minoratione cibi. Hoc completo ad loca
lia deuenias et primo quādo materia est in flu
xu administrentur ea que virtutem habent infri
gidatiuam z repercussiuaz z cū hoc habeāt vtu
tem aliquaz mitigatiuaz ut est oleū ro. Et ideo
dixit Aui. z regimē q conuenit apostematib⁹ ca
lidis sicut embrocatio cum oleo ro. Si āt ma
teria sit in fluxu z p pte fluxa fuerit debes ad mi
nistrare que habent uirtutem resolutiuā z sunt
mollitiua z mitigatiua doloris sicut aqua i qua
decocta sit altea fenugrecū z semen lini z camo
milla z istis similia z emplastrum factū ex fari
na ordei z oleo et semen lini z adipis admistra
tio adipis galline ita ut inungatur caput z collū
z spondiles dorsi et non solum adiuuat hoc cir
ca pti capitis: immo circa totū z in aure oz distil
lare: aliud ex oleis quē caliditatē z ebullitionē
sedant ut oleum ro. z violis z hoc totum dixit
Aui. aut aqua in qua bullita sit altea et fenugre
cū z semen lini et camomilla et similia et admi
nistra emplastrum factum ex farina ordei. Nō
si apa calidus perseuerauerit z non sit aliquid p
hibens debes dare medicamen solutiuuz semel
z ratio quare primo faciemus fl'oīaz ē: qz fl'oīa
euāt humores dū sunt in motu. Et ideo nos d
bemus per tūc facere fl'oīaz solutio vētris euāt
humores dū sunt fluxi z hinc est q in pcessu fa
cta fl'oīa euāmus cū solutiuo ut materia que est
in loco euētur. Et ideo dixit Aui. q si apa cali
dū perseueret z nō est aliquid qd phibeat sumē
medicinam: solutiuam que soluat semel z fiat il
lud nam Hip. precipit.

Ca. vj. de medicinis conferentibus fracture
z corrosioni ossis.

Medicine cōferētes
oīb⁹ ossib⁹ z hoc si locus iste cuz me
dicinis dbeat curari. Et intelligas s h°
bene: dixit prio Aui. q ad fracturā z corrosionē
ossis epitima tale ualet. ℞. bdellii faseoli rubei
excorticati añ. ʒ. x. aloes maluauisci acatie añ. ʒ.
x. licii. ʒ. xx. liniantur cum albumine oui si fuerit
apostema calidum. Aliud Auicenne. ℞.
foliorum mirti z salicis ana z terantur z expri
mantur z sumantur galle et rose z cepe nar
cisci z sandali rubei z bolus armenus et

laudanuꝫ ⁊ fau fel et terra sigillata ⁊ altea et mes ses ⁊ acatia et melilotū ⁊ sāsucus ⁊ confice oīa cū succo predicto ⁊ appone ⁊ si fuerit necessaria aliqualis super calefactio adde sansucū enulam et cipressū et fac emplastrū. Aliud Aui. si fractu ra fuerit in loco uel contorsio ⁊ fuerit apostema ℞. fasceolorum excorticatorum ℥ xx. bdellii balaustie acatie aā ℥ iii. ⁊ emplastētur cū albumine oui vl' oleo de mirto. Itē dixit Aui. ℞. faseolos bdel liū et acatiam lutum aloes myrrhā ⁊ liniāt ista cū aqua mirti siue decoctionis eius. Chiranus dixit ossa ꝯquassata sanantur dono dei si septē dieb' bibatur ex succo uitis albe ⁊ uino albo p mixto aā partes equales. Et Aui. dixit succ' fo liorum masticis ⁊ similiter coruꝫ decoctio sup ossa fracta illa restaurat. Et similiter dixit albā na ponitur super fracturā ossiū sola cū ceroto ⁊ ossiū ei' ualꝫ ⁊ ꝯfert fracte ossiū. Et dicit ēt ꝙ ēbrocatio facta cum decoctione mirti accelerat ossa fracta: accelerat cōsolidatōꝫ in fracturis os siuꝫ decoctio foliorum lentisci embrocata fre quenter. Et oleum mirtinum restaurat ēt ista os sa ⁊ ꝓhibet fluxum humoꝝ in principio. Et Ga. dixit decoctio vlmi. Et dia. dixit radix glā dioli fracturas medetur ossa confracta excludit ⁊ omnia corpori infixa remouet. ¶ Et quidam antiquorum dixerunt ꝙ radix gladioli trita cuꝫ farina que inest parietibus molendini et aq̄ ma rina mixta cum uino et apposita ossa ꝯfracta consolidat. ¶ Et Fidelis idem dixit. Gui. de ara. meliorat ossa fracta quando fit emplastrum cuꝫ ea. Dixit ēt sarcocolla restaurat fracturas. Sera pio dixit mumia ꝯfert fracturis ⁊ ꝯquassationi b' que fiunt in interiorib' ⁊ exterioribus ⁊ cō fert pectori ⁊ pulmoni et sedat dolorem qui fit in fracturis quando sumitur in potu et linitur cū ea. ¶ Et dixit iteꝝ ꝙ lana que non est sucida sꝫ est in extremitatibus coxaꝝ uel in collo aīalium lauatur ⁊ infundatur in aceto uel oleo ⁊ empla stretur cuꝫ ea ꝯfert attritioni neruoruꝫ ⁊ fractu ris ossiū. Ras dixit medulla cerui confert ad ru pturā fracture. Et Haliabas dixit bolus armen' fracturis ꝓdest ossiū si cathaplasmatur cū acatia confert ēt fracturis ossium non denudatis terra pictorum ⁊ ē illa que inuenitur in cacumine for nacis uitri quādo cuꝫ oleo dissoluitur ⁊ apponi tur. ¶ Chiran' ēt dixit ad omnia ossa fracta ma nuum ⁊ ad disiuncturas ⁊ ad oēꝫ passioneꝫ ani ℞. uini cotillos succi folioruꝫ uitis albe ciatos iiii. gallarum corallorum aā ℥ iii. hec coquātur donec remaneat cotilla una dissentericis lieteri cis oīa q̄ in eis sunt sanat bibitum. ¶ Expertum G ui. de va. tollatur molle uitis albe ⁊ coquatur in oleo donec dissoluatur ⁊ ex ea postea fiat of sibus emplastrum. Accīt multotiens ut ossa fra cta non sint bene consolidata siue restaurata ita ꝙ membri figura fit mala que rectificari nō po test nisi frangantur: ⁊ iterum uniantur ut ergo si ne dolore ut faciliter frangantur. sumātur folia cicute ⁊ in aqua perfecte coquantur ex qua om ni die perfecte fomentetur ⁊ embrocetur multo

tiens ⁊ ex dictis foliis coctis cū pinguedine pō ci uel galline locus postea emplastetur: hoc eiꝫ poꝝ sarcoidem mire mollificat in x. diebus uel circa ut possūt ossa faciliter frangi iterū et iteꝝ debite reparari. Hoc enim oēm carnositatem et duritiem in qualibet parte corporis nataꝫ molli ficat: ⁊ uerū est quia sum expertus.

¶ Explicit tractatus de fractura cranei ⁊ conse quēter explicit liber prim' huius chirugie com posite ꝑ magistrū petruꝫ de arzelata ꝺ bononia ſm modum Auic. de caplo in capituluꝫ. Amen.

Incipit liber secundus de apostematibus ī particulari a capite usqꝫ ad pedes de quibus Aui. in 4° non fecit mētionē.

¶ Capitulum primū de diffinitione apostema tis et cura eorum in vniuersali.

Postq̄ facta ē mentio de apostematibus ⁊ exituris uulneribus contu sionib' ⁊ ulcerib' ⁊ de neruis ⁊ fractura cranei ſꝫ modum Aui. vt premisi. Restat mo dō facere mētionē de aliis apostematib' de qb' Aui. non fecit mentionem qō superius fuit dictuꝫ. Dico ergo ꝙ lꝫ apā sit tumor ꝑter naturam factus vicio hūoꝝ ut dixit Aui. fa primi: apā est ēt repletio porositatuꝫ mē brorū consiliū facta ꝯ naturā. Et ista diffinitio ē bona ⁊ clara ⁊ pꝫ ex se. Triplicem ergo modū curationis exigit apā siue curatur ipsū apā: aut e nī ꝑ repulsū ei' ꝙ fluit ad mēbꝝ fiet sanatio ēt ⁊ ꝓuisio ne accidat apā: ⁊ hoc ut plurimū cuꝫ sti pticis ⁊ frigidis lꝫ ī apāte frigido cū calidis sti pticis possumus facere. ¶ Secūdo modo curāt ipā apāta ꝑ resolutōnē ei' qō ꝯfluit ꝙ gdē sicca ꝯplebitur. Calida āt ut in pluribꝰ. ¶ Tertio mo do curāt ipsa apāta per maturatōnē cū illa ad ul cus deuenire oꝫ. Hoc tale ergo ꝓcedens ad ex ꝑssionē ꝯcept' dico ꝙ in oī apāte in pricipio cō petūt repcussiua qꝛ expellūt materiā ⁊ fieri apā nō ꝑmittūt ꝑterqꝫ in illis casib' ꝯditionat] in pri mo li°. Periculū eī ē ut in ill' casib' materiā retro pellere. ¶ Cū āt apā existit in sui augmento tunc repercussiua cū resolutiuis sint mixta: ī statu ue ro uel declinatione resolutiua sola ponātur. In statu uero sint leuiora resolutiua. ¶ In declinatō ne resolutiua fortia sint et cām uidebis infra. Quare g° fratres caute auxilia distiguat] ñ min' circa tēpora apātū q̄ꝫ circa diuersitatē ipsoꝝ. Et istū mōꝫ directe habuistis in primo li° tractatu de apātibus ⁊ illic īquirat] ⁊ uidebit] ꝙ uerū ē.

¶ Ca. ii. de his que ꝓhibēt ī principio ipm apā.

Postquam primus sermo vniuersalis completus ē: restat mō secūdo facere mentionē de his q̄ ꝓhibent ipm apā in ꝑncipio: ⁊ sermo meus in hoc erit vtilis: ⁊ de hoc multi doctores ⁊ magistri scripserūt in locis diuersis diuersa. Et primo dixit Auic. q̄ acetū ꝓhibet aduentū apātum. ¶ Et dixit Auicē. nil detumescē facit apā ⁊ ꝯfert exituris malis ⁊ duris in mēbrū: ⁊ vniuersaliter ꝯfert omī apāti in pricipio ⁊ forti erisipile: ⁊ administretē cū farina ordei sup ea. Et Dia. dixit folia iusqami in cathaplasmate adhibita: omnes tumores ꝓhibet maxīe cū polēta. i. farina: ⁊ possumus itelligere farinā ordei ¶ Et dixit ēt Dia. rubus caīs. s. folia eius apāta coarcet ¶ Et Bartho. de va. dixit q̄ secū pmisceat acetū ⁊ oleū ro. ¶ Dixit etiam Dia. q̄ folia mandragore viridia cum polenta emplastrata in omni apate ē singulare presidium. Uir ēt iste dixit q̄ pitaria oēs humores ꝯpescit et hoc est iñ eoꝝ principio. ¶ Et hoc ē q̄ ipsā secūdū Ga. et Dias. ē frigida et stiptica ¶ Et vide de qua paritaria loquitur q̄ de cōi non loq̄tur. Et Haliabas dixit de herba tribuli sic ꝓdest fluxui mērū ad mēbꝛ et aduentui apatis ꝓdest ¶ Amplius dixit absolute sic. tribuli ipositi oēs tumores spargunt ¶ Ga. dixit radix spine albe tūores cathapla simata cōtrabit. ⁊ aliqui veteres dixerūt q̄ aqua radicis decoctionis spine albe fomentata oēs tumores cōpescit. ¶ Et Dias. dixit radix eius tūores spargit. Serapio dixit condisi quando coquitur cū farina ordei et uino curat ⁊ resoluit apāta ī eoꝝ pricipio qñ fit inde empl'z ¶ Et roēs illarū habes in questionibus: ⁊ dicet in 5° ca° multa particularia supradicta sunt que reseco hic. ⁊ illic videātur bene q̄ in primo libro primo tractatu.

¶ Capitulū tertium de his que conueniunt quādo apostema est confirmatum:

Sermo tercius vniuersalis de his que competūt apātib⁹ post principium vel quādo confirmata sunt: inquibus temporibus indigent resolutōne ⁊ stipticitate vel sola resolutione vt declaratū est in primo ca. Gal'. h°sic dixit in 7°. de mēta domestica ꝓpter huius āt cōplexionē herbe quedam ꝯ apāta cū farina bordeacea supra ponunt q̄ calamētū hoc facere nequid eo q̄ vehementius calefacit et desiccat. verba sunt. Gal'. ad litterā. Et dixit ēt Gal'. in eodē libro de calamīto ⁊ ipopiā. i. liuores sanguinis sub oculo diaforatiueli⁹ ē āt in vino decoquere et cathaplasmare ipsū: et viride q̄ siccū ē melius ¶ Gui. de va. dixit carthamus ēt cū polenta ⁊ aceto emplastrata oēs spgit humores. Ga. ēt sic dixit ⁊ triticum masticatū multi rusticorū botoribus suis hordeolis apponunt ¶ Cōsumit. n. ipsaq̄ d igerit velociter: s3 si infundat iñ aqua non ꝯfert sil'r palā ergo q̄ saluia sibi muri iuuamētū ꝑstat. Mollib⁹ āt ⁊ puluerilib⁹ panē tritici masticatū apponunt ¶ Cōsumit ei3 oīa sic masticata ⁊ ypopia siue liuores oculorū vel humores alios ext̄neos hūores. ⁊ hāc sētētiā ꝯfirāt Alchi. ⁊. Gal'. Et primo dixit de butyro facto ex lacte vaccino q̄ ipsū est digestiue ⁊ laxatiue potētie: idcirco vtimur eo in: bubonib⁹ ⁊ aliis ¶ Et ēt Ga. q̄ sudor hois valet ad oīa apāta: Dias. dixit scordeon ī aqua coctū fomētatiōe facta oēs tumorē et dolorē loci tollit et ossis fracti. Et dixit ēt q̄ radices cuiuslib3 lapacii apāta in mēto nata excludunt ¶ Et dixit ēt de radice satirionis et ꝓprie de illa que sicca vocat̄ q̄ cathaplasmate adhibita tūores spgit. ¶ Et Serapio dixit quando folia pini teruntur ⁊ ꝓprie minoris ⁊ fit empl'z sedat apātis dolorē ¶ Et dixit iterū Dias. folia lauri si pani aut polente misceantur oēs tūores spgunt. ¶ Et Bartho. dix. t q̄ misceantur in frigidis humoribus corporib⁹ cū medulla panis frumenti ⁊ in calidis cū ptisana ⁊ ꝓprie fermentatis et maxime illa que fiunt in inferiori parte corporis ¶ Et dixit etiam folia rosinarini apāta curant ¶ Et dixit ēt folia ebuli ⁊ sābuci apāta spgunt ¶ Et dicit ēt folia bulbi vōici cathaplasmate adhibita tūores spargunt. ¶ Et dixit etiā cerifoliū soluit oēs tumorē ¶ Et Bartho. q̄ sit mixtum cū aceto et assungia ueteri. Dixit q̄ succus mente siluestris fimo gallinaceo pmixt⁹ apostematibus facit. i: valet. ¶ Dixit ēt pollines frumenti cum melle cocti tumores spargūt ⁊ sulphur subtile cū farina eius ¶ Et dixit iterū sulphur frumēti impositum tumores oēs cōpescit. ⁊ cū ruta coctū tumores spargit ¶ Et dixit etiā fermētū frumenti tumores plantarū spgit: pustulas corporis minutas emendat ¶ Dixit ēt polēta hordei cruda accepta cū aceto mixta tumores spgit cū mellicrate et papauere imposita ī īnamationibus prodest ⁊ maxime si fuerit cocta cū semine lini et ruta et fenugreco. Et dixit ēt semē ozimi cū polenta et oleo ro. cathaplasmate adhibita cum aceto modico tumoribus opitulatur. ¶ Et secūdū quosdā alios veteres tollit tumores maxime frigidos et calidos. ¶ Etiā in processu ozimū gario silatū et semen etiā ipsius qñ temperatur cū polenta ⁊ olo superponitur ¶ Dixit ēt sic'amomū cathaplasmate adhibitū l' ꝯmixtū sedat tūorē. Et ēt de pōis tūores ⁊ leuiores ex aq̄ cocta ⁊ cū assūgia trita ꝯpescūt ⁊ forte credo q̄ loq̄t de foliis ⁊ hec ꝓprie faciūt pōa austera. Et Bartho. dixit q̄ idē possūt cortices arborū mali granati ¶ Et dixit Dias. q̄ adeps mixta cū tracea aut calce tūorē tollit et sit porcīa adeps. Et dixit ēt case⁹ bubulin⁹ coagulat⁹ oib⁹ tūorib⁹ mediāt suppositꝰ ⁊ maxīe oculis. Serapio dixit qñ. ex radice vitī albe cū rob ēpl'z fit resoluit apāta et apit ea ī quib⁹ ē sanies ¶ Et dixit ēt folia ireos habentia colorē croceū vel albū cōferunt oib⁹ exituris. i. apostematib⁹ qñ sī ī augmēto: ⁊ o3 vt decoquantur cū rob vel vīo ⁊ fiat inde empl'z añq̄ maturetur ¶ Et idē possūt folia

narcisci secundum Bertho. ⁊ Sera. dixit in. ca. d̄
saluia: qñ masticatꝰ frumētū ⁊ ponitꝰ sup apāta
rusticoꝝ maturat ⁊ resoluit ea. Etsi fuerit ī cor
poribus mollibus sufficit sola saluia cū mastica
tiōe panis: ⁊ dixit iteꝝ qñ fit cupula cū sumach
⁊ aqua ꝓhibet apostemata q̄ fiūt in capite ⁊ apo
stemata q̄ accidunt a ꝑcussione siue casu: ⁊ ꝓhi
bent uiriditatē q̄ ꝯtingit inde excoriatōnē que
fit a scarpelatione ī cute: ⁊ decoctio aliqñ ponitꝰ
supra exituras ꝓhibet apostemationē earuꝫ ⁊ di
xit iteꝝ quādo liniuntꝰ cum stercore boū herbā
siccam comedentiū membra apāta cōfert eis.
Itē dixit stercus canis comedētis ossa pmiscea
tur cū medicinis resolutiuis ⁊ confert iuuamē
to magno. ¶ Et idē dixit iterum sanguis anse
rum ⁊ anatis confert apātibus. Dixit ēt ius rana
rum quādo elixantꝰ est cōueniens apostematibꝰ
antiquis que sunt in dorso qñ ꝓicitur super ea
Auicē. dixit calamus aromaticus resoluit apāta
ad oēs insuper tumores fiat empl'm cuꝫ rafano
⁊ aceto trito: ⁊ dixit ēt santonicū ꝓhibet apāta
⁊ carbunculum sedat. Et dixit ēt anisum cōfert
tumoribus ⁊ apostematibus c̄xitutatū: vult etiā
decoctio Alchāne cōferat apātibus calidis ⁊
frigidis ⁊ flematicis ꝓpter suam exiccationēꝫ.
Dixit ēt crocus resoluit apāta ⁊ linitꝰ eo herisipi
la. Et dixit etiam fex vini nō adusta est bona in
flationi sola ⁊ cū mirto ēt: ⁊ dixit ēt oua ponuntꝰ
in empl'is apātibus. Constan. dixit malua in vi
no cocta scrofulas ⁊ apāta ⁊ tūores oēs mamil
larum curat maiorana tumores omnes corporis
⁊ oculoꝝ cataplāte adhibita spargit cum polēta
imposita maxime ⁊ urtica uel semē eius ad oīa
apostemata ⁊ pustulas cuꝫ aqua pluuiali impo
sita est singulare presidium. Et dixit Constan.
millium assum ⁊ in sacculo missum dolori ⁊ tu
mori desiccat resoluit sine molestia ipsū. Et dix
etiam nigella mixta cū sanguine tiri aut yrundi
num posita supra scabiē aut in pctiginē aut qua
licunqꝫ corpore apāta illa curat. Apulius dixit
radix cucumeris asinini cū polēta aspsa tumorē
spargit. Et dixit ēt folia viole purpuree cū asun
gia pari ponderis contusa tumores ⁊ oēs colle
ctiones dissoluit ⁊ scōm plures veteres viola
alba siue radix eius: quando flos non potest ha
beri cū melle mixta ⁊ supposita omnes tūores
tollit ⁊ pustulas iam factas. Et dixit etiam her
ba iusquiami albi tensa cum stercore ouino ⁊
modico aceto tumorē genuum uel tibiarū ēt vbi
cunqꝫ fuerit dolor tollit. ¶ Et dixit etiā de her
ba lapacii qꝫ si ipa tensa fuerit cum asungia ⁊ fa
cta qua i magdalcon ⁊ posita super peciam sup
apostēata mirifice aut spargit aut facit collōneꝫ
⁊ aperit uulnus. Alchi. dixit de solatro alchechē
gi sicut est ex medicinis quarum succus bulitur
in igne confert apostematibus corpore tā intrin
sicis q̄ꝫ extrinsicis ⁊ quādo linitur super aposte
mata extrinsecus confert eis. ¶ Et dixit etiam
nucleus nucis ueteris masticatus ⁊ appositꝰ sup
apostemata uetera curat ea. Dixit etiam sic talpā
accipe uiuentem ⁊ contere eam tam diu manibꝰ

qꝫ moriatꝰ ⁊ si portetur non sinit bubones neqꝫ
alia apāta oriri: qꝫ empericū est. Chirānus. dixit
pellis rane combuste ⁊ trita ⁊ cum aqua suppo
sita ⁊ linita nascētia sanat. Haliabas dixit qꝫ fex
uini consumit apostemata.

¶ Ca. 4m. de cura maloꝝ apātum in vl'i.

SErmo uniuersalis quartus est iste: multotiēs apostemata
mala ⁊ fraudulentia sunt que non co
gnoscuntur per speciem: sed per ipsuꝫ genus: qa
mala sunt. ¶ Et quandoqꝫ per speciem cogno
scuntur sicut formica herisipilla excara carbun
culus pruna ⁊ sic de aliis: quare aliqua uniuersa
lia hic de istis nūc dicā sic in genere ꝓ quibus
in particulari fiat recursus ad primū librū vt nō
scientes particulariter apostēata mala cognosce
re sciant ad minus ipsa vult vniuersaliter cura
re. ¶ Albertus dixit ad omnia apostemata vene
nosa ualet sanguis cerui bibitus. ¶ Dixit Dia. d̄
hoc ad omnia apostemata putrida caro marino
rum ostracorum combusta ⁊ cum aceto ⁊ aqua
uel cum aceto ⁊ melle mixta conferunt iuuamē
to maximo. ¶ Et dixit alleū tumores suspectos
cum adipe resoluit. Serapio dixit cinis ostraco
rum marinoruꝫ subtilissime tritoꝝ qñ solus ad
ministratur cōfert apostematibus fraudulentis
⁊ quādo cōficitur cū aceto ⁊ melle confert iuua
mento magno apostematibus putridis. Et hic
cinis valet ad carnē putridam que est in vlceri
bus: hoc etiam operatur cinis cōchiliorum ma
rinorum purpureoruꝫ a quibus accipiuntꝰ blan
tie bisancie. ¶ Et dixit etiā sic stercus caprarum
est calidum resolutiuum ⁊ cōfert apostematibus
fraudolētis sicut sunt apostemata genuū ⁊ do
loribus iuncturaꝝ ⁊ scieñ. qꝫ miscetꝰ cū farina or
dei ⁊ conficitur cum aceto ⁊ ponitur sup locum
maxime in corporibus solidis ⁊ duris sicut sꝰ
corpora rusticoꝝ. Et quādo illud stercus aduri
tur est magis resolutiuū ⁊ curat apāta ⁊ etiā mi
scetur cum empl'is resolutiuis. sicut est emplastꝝ
quod fit ad apostēata radicis auris ⁊ testiculoꝝ
Et dixit ēt qꝫ flos ⁊ folia papaueris cornuti cō
fert multū: sed osꝫ qꝫ caueatꝰ postqꝫ mundificata
sunt uel fuerunt: qꝛ abstergunt abstersione forti
quousqꝫ dissoluit carnē. ¶ Dixit etiā qꝫ radix te
sticuli canis mūdificat exituras sordidas ⁊ qñ
ē sicca curat apāta fraudulēta putrida. Ber. dix
oībus apātibus fraudulētis sicut ē carbunculus
⁊ antrax ⁊ cancer cōferunt eadē ostraca ⁊ cancri
ēt marini ⁊ fluuiales triti viui ⁊ suppositi ⁊ silr
cinis eoꝝ cū oleo sup positꝰ. Auicē. dixit multo
tiēs sanātꝰ illi qbus accñt apāta mala ⁊ carbun
culi ⁊ almase ⁊ scabies ⁊ pruritus bibitione la
ctis cū ꝯp'lonibꝰ eoꝝ nō fuērit qđ cōrrūpat ipꝫ ⁊
ꝯuertat ad colerā. Gui. de va: ad oēꝫ pustulā ma
lā ⁊ ad oē vlcus confert herba sancti laurentii: q̄
alio nomine dicitꝰ herba vēti qñ cocta applicatꝰ
loco. ¶ Et subdit qꝫ cinis cōis bulitꝰ cū oleo ī

lucerna ꝛ suppositus cōfert in omni apostemate quod incipit inceptione mala: ꝛ hoc expertū est.

¶ Rasis: apostematibus corrosiuis stercus hominis tritum cum ruta sicca super apostema corrodens vel in quo corroditur caro positū sanat.

¶ Uerūtamen cum talia ad paruorum ulcerum naturā transeunt ꝓpē q̄ recurre ad primū librū.

¶ Capitulum quintum vniuersale ad omnia apostemata quid faciendum est in talibus.

Postquā sermões vniuersales cōpleti sūt: qui vtiles sūt ad primum librum ꝛ etiam ad istū secundum: nunc particularius accedam ad illa q̄ apostematibus conueniunt ¶ Et iste modus scientificus est: quia uia doctrine a cōmunioribus debemus incipe deinde ad singularia deuenire.

¶ Primo ergo nota ꝙ in omni apostemate debes considerare duo. s. futurum fieri ꝛ factū. futurum fieri est materia que currit ad locū. factū est illud quod iam est in loco. ¶ Circa primum dico ꝙ repercussiua ¶ Retunt que prohibent materiam uenire ad locum: quia confortant mēbrum ipsum muniendo ¶ Et notes ꝙ licet corpus fuerit mundum adhuc repercussiua competunt: remissiora tamen si corpus non sit mundū Et ratio quare competunt repcussiua corpore existēte mundo est: quia locus vbi apostema generatur debilitatur ex cursu illius materie. Unde scriptum est. 4. primi: ꝙ membrū forte ad membrum debile transmittit supfluitates suas: quare ergo membrum ex receptione istarum humiditatū vel humorum debilitatur ꝛ recipit superfluitates: vt ergo non recipiat repcutimus ad intra ꝛ confortamus. Et ut scientia huius capituli melius habeat: replico casus in quibus nō debemus repcutere: quia materia ratiōe sue multitudinis non recipit repcussionē. Primus casus est quando corpus non est mundum nō debemus repercutere: quia materia ratōne sue multitudinis non recipit repcussionem. primo ergo euacues deinde repcutias ¶ Secundus casus ē in locis emunctoriis nō debemus repercutere timentes reditus materiei ad intra: ꝛ iste casus tenet se ex parte membri ¶ Tertius casus ē si materia sit multa viscosa ꝛ grossa: nō debemus repercutere timētes ne materia lapidetur: quod cōsiderans Ga. 3° tegni dixit: ꝛ non recipit plenum existens corpus. s. repcussionē. Quartus casus est: si materia sit venenosa vel etiam furiosa nō debemus repercutere: et patet causa ¶ Quintus casus est: si materia sit conculcata ꝛ cōtusa in loco: ꝛ hoc ne materia plus conculcetur illic ꝛ corrumpatur ꝛ cōmuniter corrumpat membrum.

¶ Sextus casus est: si natura expellit materiam p viam crisis: non debemus repcutere ꝛ hoc ē ne materia redeat ad intra ꝛ nouā recidiuā faciat: que est peior sua radice: immo debemus illam materiam ad locum trahere: licet ista crisis non sit vera: quia materia non euacuatur vbi debet: que est vna d causis crisis. Et vult Galī commento illius afforismi. Ea quorum crisis fit. Et in quinto casu habes qualiter in apostemate facto a causa primitiua nos nō debemus repercutere. Et voluit Hali ꝛ Auic. et notes bene istos casus ꝛ particulas in eis positas: ꝛ ex istis habes glosam Ga. in. xiij. particula d ingenio sanitatis: vbi dicit ꝙ in apostemate duo intēdimus scilicet futurum fieri prohibere cū repcussiuis ꝛ factum delere: ꝛ illud intelligitur nisi aliquid īpediat te sicut sunt conditiones dicte ¶ Postq̄ ergo apostema indiget repercussione dico ut dicit Auic. ꝙ humectatio in principio est timorosa in apostematibus. Et hoc dictum habet verum in apostemate ꝙ si est a causa antecedēte. s. ꝙ repercussiua conueniant in principio in illo quod ē a causa primitiua: vt in cōtusione humectatio conuenit in principio vt patuit primo.

¶ Dico tamen ꝙ in vno casu in apostemate facto a causa primitiua corpore existente mundo purgato tamen prius possumus apponere repcussiua: ꝛ hoc in casu in quo egritudo sit magna.

¶ Ut ergo prohibeatur fluxus materie ad locū ne materia augeatur possumus appōere repcussiua quia pro parte iuuamentum maius erit nocumēto: ꝛ talia sunt leuia ꝛ confortatiua ꝛ modico tēpore debent apponi: ꝛ cōsidera causam. Et iō Auicē. sentiens hec dixit ꝙ in hoc casu mollitiua debent apponi. s. vbi apostema sit a causa primitiua: ꝛ quia raro repcussiua apponuntur dixit ꝙ mollitiua conueniunt ¶ Pro quo nota ꝙ repercussiua sunt duplicia: quedam sunt que apponuntur super locum: quedam autem sunt que apponuntur circa locum: ꝛ talia sunt stiptica cōfortantia: ꝛ talia debent apponi circa locū. Et hoc sensit Auicē. in capitulo de carbūculo. Et Gui. de saliceto etiam hoc vult ¶ Et ideo Auicē. dixit: immo minus illa quia ista repcussiua cōfortatiua possunt apponi. In principio apostematis ꝓuenientis a causa primitiua: notes etiam ꝙ licet corpus sit mundum adhuc debet fieri euacuatio ꝛ si hec egritudo sit magna ꝛ hec euacuatio non fit nisi diuersionis ratōne: vt ergo diuertatur materia facimus euacuationem cum solutione ꝛ flebotomia ¶ Considera tamen ꝙ repcussio in talibus corporibus debet esse minor q̄ in aliis corporibus non purgatis: primo scilicet quādo aduenit apostema vel anteq̄ aduēiat ꝛ considera causam ꝛ videbis ꝙ uerū est ¶ Et causa quare facimus repercussionē est: quia illa materia que curreret ad membrum multum debilitaret membrū ꝛ lederet ipsum: ne ergo hoc faciat materia repercutitur ꝛ in repcussione diuiditur in multas partes: quia expellitur ad intra ratione cuius virtus redditur valde fortis sup eam ꝛ ipsam resoluit: aut reducit ipsam ad benignū si potest reduci: q2 virtus est potētior sup materiam sic diuisam: q̄ super ipsam vnitam.

¶ Etiam caliditas est fortior ualde ad intra q̄ ad extra vt notū est: q̄re materia sic expulsa bene

regulabitur:quarē resoluitur vl' bonificatur pur gatione semper primo precedente: ⁊ hoc sentit Auicenna in.ca°.de nodis:vbi dicit ꝙ sup nodos nos debemus ponere plumbum ⁊ ipsum restringere super ipsum nodum ratione cuius restrictionis diuiditur materia ad multas partes ratione cuius virtus melius ipsam resoluit ⁊ in tali casu fricatio valet etiam:quia ipsa diuidit materiam ad plures partes:quare materia resoluitur:quare ex sola fricatione uidi aliquos curari. ¶ Nō bene ꝙ repercussiua non ponuntur ut materia que est in loco retropellatur:sed ut materia que est in fluxu non fluat ⁊ hec est causa q̄re in principio ⁊ augmēto apponimus repercussiua quia materia in illis temporibus est in fluxu.ponuntur etiam ut confortetur membrum q̄re dixit Ga.in tegni ⁊ retropellunt a se uasa confortata stipticis farmanciis. Unde ergo propter fluxum repercutimus sed postq̄ꝫ fluxit resoluimus quod collectum est.patet ergo ꝙ propē fluxum materie fluentis competit repercussio:fluxe resolutio.Unum uel duo uobis tamen recordor tacta.tamen supra in p°. li. ca.de flebotomia ¶ Primum est ut respiciatis ne ista repercussiua denigrent membrum ratione sue magne frigiditatis sic ꝙ membrum corrumpatur. ¶ Secundum est nam ratōne huius etiam materia nimis in loco conculcatur uel alie dispositiones male fiant. ¶ Et curam istarum dispositionum supra habuistiꝫ in ca°. dicto quare causam necessitatis vide illic postq̄ꝫ declaratum est quomodo in principio fiat repercussio:quia in principio indigemus una sola intentione: quia repercutere materiam:que fluit et etiam ostensum est in quibus casibus non debemus repercutere

¶ Restat modo uidere quid fiendum est in augmento ¶ Et dico ꝙ in augmento due intentiones habentur:vna est probibere ne plus ō materia fluat ¶ Alia est resoluere:quod fluxum est unde ergo in augmento nō debemus solum repercutere quia materia conculcaretur nimis in membro quia timor esset de corruptione mēbri nec etiam debemus resoluere solum quia talia sunt calida ⁊ attraherēt nimis de materia ad locum:quare ergo iste medicine simul debent misceri ⁊ ex istis duobus sic mixis fit vnuꝫ cōpositum. ¶ Nec intelligas ꝙ iste medicine in hoc ita frangantur sicut in tiriaca:immo in hoc ⁊ emplastro quelibet istarum rerum seruat naturam ⁊ complexionem suam ⁊ stat quelibet istaꝝ ⁊ in sua virtute ita ꝙ natura vtitur medicina stiptica in repercutiendo ⁊ ī resolutiua resoluēdo: sic ergo verum est ꝙ in augmento debemus vti resolutiuis mixtis cum stipticis ꝙ uoluit Aui. ¶ Et notetis ꝙ talia resolutiua debēt esse mollitiua:⁊ ratio est quia materia in augmento ē aliqualiter compacta ⁊ indurata quodammodo a repercussiuis positis in principio:⁊ ideo debent apponi talia que remolliunt ⁊ tenerificent materiam ad resolutionem paulatim ⁊ nō subito qꝛ resolueretur subtile:tunc ⁊ relinqueretur grossū quare ergo sequit̄ ꝙ talia sunt resolutiua ⁊ mollitiua ⁊ non resolutiua exiccatiua propter causā dictam a me. ¶ Etiam talia resolutiua mitigant dolorem ut dixit Aui.eo ꝙ resolutiua sunt tēperata ⁊ talia sunt mitigatiua dolorum. ¶ Sic ergo talia competunt ⁊ propter hoc patet expositio textus Auicen.cum dixit uerum mollitiua siue humectatiua sunt ad dilatandum poros ⁊ ad sedandum dolores.In statu etiam dico ꝙ talia resolutiua debent esse mollitiua.pro quo ītelligas ꝙ status habet tria tempora.s.principiuꝫ ⁊ ī proposito non distingo ipsum ab augmento statu ⁊ declinatione eius cum declinatione vniuersali ī medio autem habet suum uerum esse considerans Auicen.dixit in statu fac uincere mollitia ¶ Et loquitur de principio ipsius status ꝙ seruet naturam ipsius augmenti. ¶ Et dixit etiam ⁊ fac ea pura hoc autem refertur ad statum ipsi⁹ ⁊ per hoc tollitur apparens contradictio in dictis Auicen. ¶ Et nota ꝙ ex hoc habes ꝙ ī principio status conueniunt illa que conueniunt in augmento.In statu status dico ꝙ conueniunt illa solum:que mollitiua sunt repercussiua nō aliquomodo quia ita tota materia est fluxa que indiget preparari vt resoluatur.talia autē sūt mollitiua sola quare ⁊c̄.stiptica autem conculcarent materiam in loco quare non conueniunt.ī declinatione autem conueniunt sola resolutiua. ¶ Et ideo dixit Auicen. exiccatiua sunt que sanant in fine.i.in declinatione. ¶ Intelligas modo bene ꝙ ista resolutiua non debent esse frigida exiccatiua eo quia pro parte prohiberetur resolutio quia frigiditas inspissat. ¶ Et exiccatio debet esse in declinatione eo quia in augmento vl' statu precesserunt que preparauerunt materiam resolutioni:ideo in declinatione resolutiua parua pura conueniunt. ¶ Et hee medicine resoluūt totam materiam in fine ⁊ si alique remanet illud ē modicum ¶ Et ideo Aui.dixit ⁊ si dimittit aliquid ꝙ non sit obediēs resolutioni illud non est nisi modica res quam resoluit illud cui ē acuitas:⁊ ideo quia tunc materia que debꝫ resolui ē modica non timemus ꝙ resoluat subtile et relinquat grossum.

¶ Ca.v.d̄ natura medicinaꝝ ꝯuēiētiū apātib⁹.

Istis taliter expeditis ⁊ completis:deuenio totaliter ad particularia et ad illa q̄ cōpetunt ī flegmone ⁊ ī herisipila ⁊ vndimia ⁊ aliis currētib⁹ eodē cursu ¶ Et primo nō ꝙ medicīe repercussiue absolute debent esse frigide ⁊ stiptice. ¶ Et iō Aui.dixit medicine repcussiue sunt ꝯrīe attractiue:⁊ ē medicina cuius proprietas ē pp' frigiditatē suā vt ī mēbro faciat uenire frig⁹ ⁊ ut īspissent ⁊ ꝯstringāt pori in eo rōne cuius ꝓhibetur receptio materiei in eo ¶ Et āt secūdo debeāt eē stiptice appet qꝛ p stipticū maxime ꝓhibetur flux⁹ ad locū vt Gali.dixit in libro de ingenio

sanitatis fluentia stipticis sedantur. ¶ Quod tertio debent esse confortatiua membri declarat Ga. tertio tegni: de curatione apostematum et replet vasa stiptica confortata: farmatiis. ¶ Si ergo apparet quod iste medicine debeant esse frigide etiam stiptice. ¶ Nota secundo principaliter quod medicine repercussiue debent esse frigide aliter et aliter tamen: quia in flamatione stiptica competunt ratione qualitatis materie: et etiam ratione fluxus prohibitionis eius: et ita dico de herisipila et vndemia et aliis: pro quo notes diligenter: quod in hoc competunt illa que stiptica sunt: et etiam que sunt sicce complexionis: quia omnis cura fit per contrarium. 3º tegni. ¶ Cum ergo materia flegmonis sit calida et humida conueniunt frigida duplici de causa. ¶ Primo: quia stiptica sunt et prohibent fluxum materie. Secundo: quia materie contrariantur: que est calida: quare ergo talia debent esse frigida in principio: debent secundo esse sicca ratione materie que est humida: ratione cuius fit maior oppositio et resistentia ipsius materie ne fluat ad locum. ¶ Exemplum huius sunt sicut rosa balaustia: mirtus: galla: cortex: granatorum bolus armenus terra sigillata et sic de aliis et uide per te. In herisipila uero dicunt quod conueniunt frigida et stiptica: sed ista debent esse humida. ¶ Primo debent esse frigida ratione stipticitatis. ¶ Secundo ratione materie. que est calida ¶ Tertio debent esse humida nisi ipsa herisipila sit ulcerata: quia ratione humiditatis magis apponuntur materie que est sicca: quia colerica est: et patet. ¶ Et forsan debet esse maioris stipticitatis quam frigiditatis: ut dicit Auicen.. Et nota uerbum: quod dicit forsan: quia hoc non semper est uerum. ¶ Exemplum huius sunt sicut uirga pastoris cucurbita semperuiua portulaca et sic de aliis et uide per te. ¶ In aliis autem apostematibus frigidis sicut undimia: dico quod repercussiua competunt mixta cum calidis. ¶ Primo repercussiua competunt ne materia fluat ad locum: quod repercussiua frigida sunt ut dictum est. ¶ Secundo calida misceantur: que materie opponuntur et non sinunt ipsam ad locum uenire: quia omnis oppositio fit per contrarium. ¶ Tertio debent esse sicca: quia materia et qualitas opponuntur eis que est humiditas. ¶ Exemplum huius: crocus conueniret similiter rose balaustie sandali et sic de aliis. mixta tamen cum croco vel camomilla vel aneto et sic de aliis. ¶ In aliis autem apostematibus melancolicis: quia scilicet sephiros et aliis similibus competunt repercussiua que sunt frigida mixta tamen cum calidis propter rationem immediate dictam et paragrafo lecto. ¶ Et consequenter humida conueniunt: quia materia est sicca que indiget humectatione pro sui resistentia: et uide exemplum per te. ¶ Nota tertio principaliter et diligenter. ut etiam patebit in questionibus que repercussiua fortiora competunt in herisipila quam in flegmone: quia materia est magis subtilis magis apta inbibi membro quare stiptica debent esse fortiora ne ipsa materia in membro inbibatur: et cum hoc debent esse frigidiora: quia materia ista est valde calida: que indiget pro sui oppositione frigida valde. ¶ Et similiter dico de vndimia: quia in vndimia medicine stiptice debent esse fortiores quam in cancro et in aliis currentibus eodem cursu. ¶ Patet primo qualiter stiptica fortiora debent esse in herisipila quam in aliquo alio apostemate: deinde in flegmone: deinde in vndimia stiptica grossiora debent poni in apostematibus melancolicis quam in aliquo alio apostemate. Notes etiam quod aliqua sunt apostemata: que currunt cursu colere: quia cum colera potest misceri flegma colera uincente et potest permisceri sanguis ipsa uincente. ¶ Et potest permisceri ipsa melanconia ipsa colera vincente. ¶ Et si vincit ipsa colera ipsum sanguinem vocatur herisipila floides. Et si flegma vincatur a colera vocatur herisipila vndimiades et sic de aliis. ¶ Et eodem modo dico de sanguine: quando secum miscentur alii humores et sic de flegmate et melanconia et patet. Consideres etiam quod quia cum infinitis modis potest sanguis permisceri cum istis aliis humoribus et ita colera: quia infinite possunt esse permixtiones diuerse infinite possunt esse species istorum apostematum. ¶ Ideo ex te considera ex dictis in quibus apostematibus aliis a prenominatis repercussiua competunt fortiora vel debiliora: non autem omnia possent scribi et hoc ex te considera. ¶ Nota etiam quod licet formica corrosiua et ambulatiua fiant ex materia colerica non naturali: tamen istis et similibus apostematibus in principio non competunt stiptica humida: quia locus vlceratus est in istis apostematibus quare frigida competunt et stiptica. ¶ Primo stiptica competunt ne materia fluat ad locum. Secundo sicca competunt ratione ulcerum: quia canon est quod omnia ulcera indigent exiccatione preter quam facta ex contusione. ¶ Tertio frigida ratione oppositionis conueniunt et repugnantie ipsius materie que est calida. ¶ Nota ultimo: quod licet ignis persicus et pruna differant solum secundum magis et minus repercussiua fortiora competunt in igne persico quam in pruna. ¶ Ratio quia materia est calidior et subtilior hinc est quod repercussiua fortiora conueniunt. ¶ In pruna cum sit materia calida cui plus admiscet de melanconia quod ualde indicat forma sua que est ualde depressa et non eleuata modo hoc arguit materiam grossam: ut declaratum est in primo libro tractatu de exituris et uide illic. ¶ Dico etiam quod repercussiua non debent esse multum intensa in istis apostematibus. quia hec materia participat aliquali uenenositate: non tamen tanta sicut carbunculus quare repercussiua remissa competunt. ¶ Et etiam frigida non multum intensa competunt ne materia conculcetur in loco que est grossa pro parte: ut iam dictum est. Et nota quod hec dixi ad vtilitatem primi tractatus primi libri ad quem ista capitula necessaria sunt et ad utilitatem tertii tractatus primi etiam libri:

¶ Tractatus secundus de apostematibus capitis:

¶ Capitulum i. de aquositate que reperitur in capitibus puerorum.

Postquam aliqua vniuersalia ꝛ etiam particularia posita sunt. Restat nunc videre ꝛ ponere capitula specialia de apostematibus. Et primo capitis ¶ Et de cura ista loquar ut Lafrancus: de aqua que capitibus puerorum: ꝛ primo i hoc capitulo ꝛ aliis noto mihi generalia quedaꝫ vtilia ad curas istorum. ¶ Dico ergo ꝙ quatuor sꝰ a quibus sumuntur indicationes curationis: scilicet complexio compositō ꝛ uirtus: ꝛ primo ex complexione. ¶ Primo sumitur actus curationis: quia calidiora calidioribus indigent adiutoriis ꝛ sicciora siccioribus ꝛ humidiora humidioribus: quare etiam primo complexio prenotetur. ¶ Carnisiores ergo secundum hoc breuius indigent exiccari quia humidi sunt: sicciores ergo longius quia complexio sua sicca est ꝛ hoc ut complexio sua seruetur. ¶ Dixit secundo ꝙ ex compositione sumitur actus curatiuus: qꝛ corporum alia sunt rara: alia spissa: aliter eniꝫ rara ꝛ aliter spissa medicanda sunt corpora. ¶ Raritas enim arguit facilitatem eductionis: spissitudo difficultatem eductionis arguit. ¶ Et ideo dicit Auicē. fen. z. doctrina. z. ca. zº. vbi de humiditatibus in locis frigidis ꝛ calidis loquitur dicit. Qꝛ humiditates in locis frigidis sunt fortiores ꝛ audacie maioris ꝛ melius dirigētes: quare uirtutes eorum fortiores. ¶ Et per oppositū loquitur in alio capi. de humiditatibus in locis calidis. ¶ Quare isti tales faciliter soluuntur et alii difficulter: ꝛ ex hoc potes notare regionem. ¶ Dixi tertio ꝙ ex uirtute actus curatiuus sumitur a virtute. nāqꝫ sumitur applicatiō acrium farmacorum ꝛ domesticorum. ¶ Sensibilia nāqꝫ membra velud oculus velud ꝛ paniculi aliq̄ vt dura ꝛ pia mater acria neqꝫ grauia sustinent farmaca. ¶ Dixi quarto ꝙ ex positione sumit actꝰ curatiuus. Nam membra aliqua ponuntur i superficie aliqua ponuntur in profundo: si ponantur in superficie leuis medicina operatur in eis Si in profundo medicina debet esse fortis: eo quia anteq̄ ad locum veniat multe partes i via euanescunt: quare debet esse multum potens.

¶ Et Auicē. de his loquens fecit experimentuꝫ de pulmone. 4. primi. ca. 5º. ¶ Secundo nota ꝙ egritudines quandoqꝫ recipiunt denominatōeꝫ a membris: ad hunc sensuꝫ quia si materia flegmatica fuerit in capite ꝛ loquar in apostematibꝰ facit talpam. ¶ Si illam et ad imaginationeꝫ ad oculum transiret obtalmiā faceret flematicam.

¶ Si ad gulam squinantiam faceret: si ad manus ciragram faceret: si ad pedem vndimiam faceret ꝛ sic de aliis humoribus est dicendum.

¶ Tertio nota vt notat Auicē. in. 3. fen. primi doctrina. z. caº. xviii. ¶ Causarum apostematū quedam veniunt ex materia ꝛ quedam ex dispositō ne membri: que uero exparte membri sūt repletiones ex sex rebus non naturalibus. ¶ Que uero ex parte dispositionis sunt membrorum: sūt ex pte virtutis membri impellētis ꝛ ex debilitate partis recipientis: aut propter naturaꝫ sue substantie ad ꝙ sic creatum fuit sicut cutis: aut propter sui laxitatem sicut caro que laxa est post aurem: aut inguinem ꝛ sub asella: aut propter debilitatem membri non potētis digerere qd ad ipꝫ uenit aut propter percussionem que in ipso materiam retinet: aut propter nocumentum quod ē in ipso: aut quia resolutio deficit respectu eius qd solebat propter exercitium: aut propter colorem extraneum qui est in ipso: aut propter prauitatem eius: scilicet membri non potentis recipere ꝙ ad ipsum mandatur. ¶ Iste sunt cause apostematuꝫ in vniuersali: isto viso venio ad fctm̄

¶ Ista aquositas que reperitur in capitibus puerorum non fit nisi dum infans est in vtero mulierum vel cum est nouiter natus ei fit ab humiditate menstruali aquosa quā natura mulieruꝫ ꝛ natura ipsius pueri non potuit retinere ul' ex mala qualitate ipsius humiditat. ¶ Sed potuit ipa virtus ad ipsum caput expellere et hec aquositas aliquando ponit se inter craneum ꝛ cutem quare tunc medicus non perpendit nec sentit ipsum os. ꝛ aliquādo ponit se inter sifac membri quia cerebri quia inter durā matrē ꝛ craneū. Sꝫ hec difficilioris curationis ꝛ magis periculosa q̄ꝫ prima. ¶ Cura huius ē hec aliqui antiqui curant ipsam hoc modo. Scito ꝙ in superiori pꝛte capitis puerorum ossa non continuantur nisi post longuꝫ: tempus ergo magistri isti incidebant aliqui secundum longum: aliqui secunduꝫ figuram triangularem: aliqui secundum crucem vt erat eis visum: ꝛ isti hanc aquositatem nō extrahunt in vna uice: sed in pluribus ꝛ cōfortāt ipsum caput cum confortātibus ut eis est possibile. ¶ Et ista erat cura eorum ꝛ extracta aqua de loco isti consolidant locum etiam ipsum vniunt ꝛ inungunt ipsum caput cum oleo de aneto ꝛ camomilla ꝛ cum isto auxilio natura residuū rectificat: ꝛ hoc si materia fuerit inter craneum ꝛ duram matrem. ¶ Si autem aquositas fuerit inter craneum ꝛ cutem omni die fiat inūctio cū oleo ð camomilla. ℞. sulphure ꝙ sic fit vt dixit Guido de saliceto ꝛ Lamfrancus qui in hoc eū sequitur: ꝛ ego etiam sum expertus. Recipe olei de camomilla. ℥. iiii. vel de aneto secundum Lāfrancum sulphuris. ℥. i. misceantur simul ꝛ de hoc calido actu bis fiat in die inunctio cū oleo de sulphure predicto. ¶ Si auteꝫ per hunc modum curari non poterit: quia ista non sufficiant fiant cauteria puntualia ꝛ primo super frontem fiant in angulis eius vel in alio loco vt tibi melius videtur secundum dispositionem egritudinis ut aqua melius possit exire et extrahere ipsam aquam omni die paulatim ꝛ paulatī vt virtus pueri deficiat ꝙ valde timidum est: ꝛ claudas foramen decenter cum tentis ꝛ liges post hoc caput cum ligamentis decentibus ꝛ hoc cauterium punctuale si non sufficiat tibi facias aliud: vel alia in parte posteriori capitis sic ꝙ aqua possit libere exire et secundum voluntatē tui. Et vltra hoc dicit Lanfrancus ꝙ postq̄ꝫ

aqua est euacuata desuper ponatur lana aut stuppa infusa in oleo ꝛ vino tepidis ꝛ expressis ꝛ fiant ligature modo conuenienti et per hunc modum curantur.

¶ Capitulum secūdū de testudine siue talpa.

IN capite accidit testudo siue talpa que vt dicit Rogerius adheret craneo ꝛ ipsum contaminat. quare melius est ipsam dimittere: ꝓtunc quam ipsam curare: et hoc vbi os fuerit corruptum. ¶ Et Lāfrancus ꝛ Guido dicunt se vidisse hominem qui habebat talpam vlceratam supra prorã capitis cum corruptione ossis adeo ꝙ ita prependebatur panniculorum motus ac si locus esset discopertus: cui dedit regimen ꝛ consilium palliatiuum ꝛ recessit. ¶ Signa testudinis sunt ista tumor eius est satis magnus ꝛ mollis ꝛ non est ualde durus. ¶ Et propter hoc differt a nodis ꝛ conuenit cum eis quia chistim habet in qua materia eius continetur et in capite oriuntur ꝛ non alibi. ¶ In cura ergo ista vbi os non sit continuatum quia alteratum: habes tres intentiones. ¶ Prima est purgare ꝛ vitã eius ordinare. ¶ Secunda ē materiã de loco extrahere. ¶ Tertia est locum consolidare. Prima intentō completur: primo ergo quia materia ista est humida ꝛ pinguis conueniunt pillule de irea uel chochie ꝛ etiam de agarico que euacuant a capite ꝛ a pectore. ¶ Sirupus de sticados in hoc valet si fuerit expediens: ꝛ abstineat se a rebus humidis ꝛ a superflua comestione ꝛ itineret quantum potest: ꝛ vigilet quia ista exiccant: ꝛ ab aliis rebus humectantibus quomodo vt clarum est se abstineat. ¶ Secunda intentio cōpletur per hunc moduꝫ quoniam vt dicit Bru. omnia apostemata que fiunt in capite inciduntur secundum crucem vt melius possit fieri excoriatio siue sint dura siue mollia. ¶ Incidatur ergo locus secundum crucem vt melius possit excoriatio: incisio tamen sit superficialis ut chistis non incidatur ꝛ extrahatur tota materia cū chisti: quoniam si aliquid remaneret rediret vt etiam nodi. ¶ Et est satis superius dictum de hoc primo libro capitulo proprio. Etsi aliqua pars chistis remaneret tunc cum medicamine acuto deberet remoueri modo dicto in primo libro capitulo de nodis. ¶ Et notes bene ꝙ tale apostema aliquotiens deuenit adranieꝫ ꝛ specialiter in pueris ꝛ hoc ē quando secū miscetur multum de sanguine vel de colera. ¶ Et hec ē causa quare apostemata flegmatica aliquando veniunt ad saniem. Si contingat ꝙ os sit corruptum in modica quantitate ꝛ velis remouere ipsum: fac vt dictum est in de fractura cranei.

¶ Si os fuerit valde corruptum tunc fuge: q̄r timor est de morte. ¶ Tertia intentio completur per hunc modum: quia hoc peracto debes locum mundificare cum vnguento apostolorꝫ vel viridi ꝛ facta mundificatione debes carneꝫ generare deinde debes locum sigillare vt dicetur in sequentibus ꝛ est dictum.

¶ Capitulum tertium de topinaria.

TOpinaria non fit nisi in capite ꝛ specialiter ĩ pueris ꝓ maiori parte ꝛ fit sepe ꝛ vt plurimuꝫ in flegmate dulci ꝙ declarat viscositas saniei ꝛ albedo eius. Et aliquando fit ex flegmate mixto cum sangine ꝙ declarat eius color: qui ē rubeus ꝛ cito ad maturationem deuenit: ꝛ aliquã do fit ex melanconia ꝛ colera: raro tamen minꝰ raro videtur citrinitas ꝛ nigredo in eius sanie: vt patet. ¶ In cura ista habes duas intentiones. ¶ Prima est locum maturare. ¶ Secunda est ipso maturato aperire et ipsum consolidare. Et in hoc capitulo non loquar de purgatione: quia hic semper quasi accidit pueris quibus non cōuenit purgatio cum solutiuis: Si tamen posset fieri fiat cum euacuantibus ipsum flegma uel alium humorem secunduꝫ necessitatem. ¶ Prima intentio completur per hunc moduꝫ pro tui posse vaces maturationi ꝛ non permittas ipsaꝫ vltimare. Nam sanies ex maturatione vltima acquirit acuitatem ꝛ venenum ꝛ destruit lacertū capitis ꝛ cutem ꝛ disponit sic locum ꝙ locus cum difficultate curatur. ¶ Maturatiuum Gui. de saliceto. ℞. cepas coctas sub prunis numero iii. vitellos ouorum. iii. duros coctos sub prunis mundentur ꝛ pistentur simul ꝛ optime incorporent ꝛ addatꝰ cū eis de assungia porci vl' de butyro tm̄ sic ē medictas totiꝰ ꝛ ponatꝰ hꝰ sup locū ¶ Item. ℞. de radicibus maluauisci cocti in aqua mundati ꝛ contusi ꝛ pistati optime tantum quantum est totum illud quod est factum cum cepis ꝛ misceantur: simul ꝛ hoc est optimum.

¶ Et si vis alias receptas maturatiuas recurre ad unum capitulum primi libri intitulatum capitulum de maturatiuis medicinis. ¶ Et inferius alias receptas habebitis. ¶ Secunda intentio completur per hunc modum apostemate existente maturato incidas ꝛ aperias locum ꝛ multi incidunt diuersimode. ¶ Quoniaꝫ aliqui incidūt secundum crucem ꝛ hoc non est bonum q̄r hec incisio multum impedit lacertos capitis. ¶ Aliqui etiam incidunt secundum figuram triangularem. Ut Guil. de saliceto. ¶ Ego autem consueui incidere soluꝫ secundū ꝙ capilli incedunt ꝛ secundum longum ꝛ semper mihi comperio bene tamen late quantuꝫ possum ꝛ hoc etiam sensit Gui. de salic. facta incisione ꝛ sanie euacuata dicit Guil. ꝙ locus impleatur totus de alumine zuccarino trito ꝛ mixto cum uino tentis ꝛ cum petiis balneatis existentibus in hoc uino ꝛ hoc dicit ipse sit generale in oī incisione apostematis. ¶ Ego autem non operor isto modo sed facta incisiōe pono stuppas cum albumine oui ꝛ ubi constat mihi ꝙ non sit male qualitatis illō

ut dicit potest fieri facta incisione ⁊ fluxu sanguinis stricto fiat mundificatio illo modo. ℞. mirrhe.ʒ.i.sarcocolle.ʒ.ii.farie ordei:ʒ.iiii. mellis q sufficit ad inspissandum. Si autem esset illic putrida caro uel illud non sufficeret.mundificetur cum vnguento apostolorum ul' viridi facta mundificatõe ⁊ incarnetur cum isto puluere. ℞.thuris minuti.ʒ.ß.ireos.ʒ.ii. draganti.ʒ.i.pulverizentur ⁊ cribellentur uel incarnetur cum vnguento rasino q ualet in puerorum ⁊ locis carnosis eo quia parum exiccat ⁊ talia pauca indigent exiccatione: facta incarnatione consolidetur cum isto puluere. Recipe nucis cipressi. vnciam vnam.mumie vnciam mediã pulueris gallarum.ʒ.iii.boli armeni.ʒ.ii.aloes.ʒ.i. pulverizentur ⁊ cribellentur vel possumus consolidari cuȝ greco maiori vel minori vt tibi libet.

¶ Capitulum quartum de apostematibus duris capitis.vt sunt nodi ficus et durities.

A Posteata non saniosa accidunt in capite et ista sũt diuersa quia aliqua sunt que sunt ficus: ⁊ aliqua que sunt nodi ⁊ aliqua que sunt duricies. ¶ Et cure istorum diuersificantur. Si erit ficus cognosces.quia pes eius erit subtilis ⁊ superficies erit lata ⁊ nominatur ficus ad similitudinem ficus quia ei similatur. ¶ Facta purgatiõe rei flegmatice ⁊ melancolice si etas consenserit. ⁊ alia fiat incisio circa radicem ⁊ post incisionẽ cauterizetur radix eius usq ad os facto hoc super escaram ponatur butirum donec ipsa cadat. ⁊ remota escara mundificetur locus ⁊ ipso mundificato incarnetur ⁊ consolidetur modo dicto in alio capitulo. ¶ Si fuerit duricies cognosces quia habet pedem ⁊ superficiem in qualitate. ¶ Et in hoc differt a ficu ⁊ ista talia fiunt a materia melãcolica vl' ex flegmate grosso idurato vel ex vtroq.facta purgatione si etas consenserit ⁊ alia incidatur locus secundum triangulum ⁊ totum q est intus õ malo eleuatur ⁊ de corrupto proposse hoc facto locus impleatur cuȝ alumine zuccarino ⁊ tentis ⁊ cõiter locus mundificetur cum vnguento apostolorum vel viridi ⁊ si fuerit necesse uigorare eum potes cum modico egiptiaci. Facto hoc incarnetur ⁊ consolidetur modo pluries dicto in aliis capitulis. ¶ Nodi vero et glandule capitis curentur vt dictum est in primo libro capitulo proprio et ibi vide. ¶ Et nota aliqua generalia in apostematib⁹ capitis. ¶ Primum est omnia fumosa ⁊ vaporosa prohibeantur et etiam in aliis capitis passiõibus. ¶ Secundo notes q in euacuatione materie antecedentis calide appropriatur ellectuariũ succi ro.cum aqua nenufarum ⁊ pillule mirabolanorum ⁊ de fumo terre. ¶ Et ad euacuationeȝ frigide pillule de hiera pillule cochie ⁊ auree conueniunt. ¶ Tertio notes q in apostematib⁹ existentibus circa ollera capitis tria principaliter appropriantur. ¶ Primũ est q in principio talium apostematum non approximentur repercussiua fortia propter propinquitatem membri principalis. ¶ Sed repercussiua debilia debent apponi ut oleũ ro.⁊ alia similia. ¶ Secundũ est q si talia saniantur non expectetur mora in apiẽdo ne sanies contaminet cerebrꝫ ⁊ ledat eũ. ¶ Et idẽ dico de osse eius q̃ possꝫ ledi vt ẽt in talpa dictum est. ¶ Tertiũ ẽ q qñ apa ẽ magnũ dꝫ fieri apertio scđm triangulũ ⁊ melius mundificetur ⁊ dꝫ fieri ad modũ cifre ĩportantis.7. vt locus melius mundificetur. ¶ Cuius angulus sit versus partem superiorem vt sanies melius exeat. ¶ Et ista documenta habes in apatib⁹ capitis ⁊ p hec habes differentiã inter apostemata capitis ⁊ aliorum apostematum alterius loci.

¶ Tractatus tertius de apostematib⁹ oculorum. ¶ Capitulum primum est de opthalmia.

S Equitur de apostematib⁹ superioris oculi q̃ õ apatibus coniunctiue ⁊ cornee. ¶ Et primo de optalmia. ¶ Et primo dico q opthalmia est propria passio oculorũ vel propriuȝ aposteme. Unde Ga.in primo de accidenti ⁊ morbo dicit q ẽst flegmon coniunctiue ⁊ ipsius coniunctiue est passio per se oculi. ¶ Secundum autem accidẽs est egritudo vt dicit textus Galieni ⁊ ita volunt omnes. q sit apostema coniunctiue. ¶ Aliqui tamen diffiniunt optalmiam ⁊ dicunt q est apostema calidũ coniunctiue nã q̃ꝫ vis opthalmia causet ex humore frigido vel ex flegmate ⁊ melĩa tñ vt patebit pp motũ sanguinis ⁊ spirituũ ad oculũ calefiunt hũores vl' ẽt q̃ putrefiunt iõ sup calefiũt. ¶ Et nõ sunt calide p se sꝫ p accñs:hoc ẽt dictũ est in.i.li°ca°de exituris. ¶ Cãe opthalmie nõ variantur a causis aliorum apostematũ vniuersalibus ⁊ pticularibus nisi in tãto q reuma magis deriuatur a capite q̃ꝫ in aliis apatib⁹ aliorꝫ membrorum. ¶ Cause primitiue opthalmie sunt sicut puluis fumus uentus sol acuitas rei q̃ imittitur in oculo oĩa ista possunt cãre opthalmiam vbi ista obuient corpori plectorico. ¶ Si hũores currãt ad locũ obuiatõe istorꝫ cãrꝫ tunc vocatur ophthalmia vera. ¶ Si ãt occurrãt oculo ⁊ humiditates oculi rarefiant non currentib⁹ aliis humiditatibus tunc non uocatur vera opthalmia. ⁊ cura istius ẽ facilior. ¶ Nõ tñ q sunt duo mõi ophthalmiarum.quedã uero est pertransiens terminum maliciei sꝫ in illa ẽ sola rubedo cũ q̃dã hũectatõe. ¶ Quedã ẽ magna ptransiens terminũ in magnitudinẽ in q̃ rubedo cohopit pupillas ⁊ cõiunctiua simul ⁊ corneã: opthalmiarũ iterꝫ q̃dã ẽ ex sanguine ⁊ q̃dã ẽ ex cola ⁊ q̃dã ẽ ex fl'ate ⁊ q̃dã ẽ ex melĩa. ¶ Signa opthalmie ex san sanguine sũt rubedo ⁊ caliditas oculi ⁊ inflitio eius:⁊ grossities uenarꝫ cõiunctiue palpebrarũ lipitudo ⁊ lacbriarꝫ multitudo ⁊ grauitas i toto

corpore uel in oculo uel in capite ꝛ reliq̄ signa cōsidera. Signa opthalmie ex colera sunt dolō ꝛ calor fortis ꝛ acuitas ꝛ rubor floridus in oculo et multitudo lachrimarum cū acuitate ꝛ paucitate lipitudinis in oculo ꝛ infra oculum sentit pūcturā et mordicationem ac si arena in ipso esset ꝛ reliqua signa cole cōsidera. Signa opthalmie ex flate sunt multa inflatio cū. pauca rubedine calore ꝛ dolore lachrimarum exuberantia absq̄ acuitate grauitas in corpore ꝛ reliqua signa fla tis considera. ¶ Signa opthalmie ex melia sūt paucitas. rubedinis ꝛ tumoris ꝛ hūiditatis ꝛ color eius ē. fuscus ꝛ alia signa melancolie cōsidera. Et scias amice ut alias dixi in hoc li° q nō soluz debes ꝯsiderare morbū sz ēt tēpora morbi. ꝛ tunc scies approximare ea q̄ necessaria sūt ¶ Pro quo nō q opthalmia hꝫ q̄ttuor tpa principiū augmentum statū ꝛ declinationē. ¶ Et tēpora opthalmie distingunt̄ penes accn̄a ꝛ nō penes digestionē mē uc sic dicā. Qn̄ accidentia sē praua ꝛ sunt incipientia tunc est principiū. Quādo āt augmentantur ista accidentia ꝛ currunt ō oculis lachrime ꝛ a naribus tunc est augmētuz. ¶ Et tunc iste materie in digeste sunt: Quādo autez est magna furia illorum accidentiū tunc ē status. Qn̄ āt abscinditur flux° totaliter ꝛ humiditates sunt pauce ꝛ spisse ꝛ palpebre coniunguntur tunc ē declinatio. ¶ Et scias amice q optalmia quandoq̄ ē capitalis q2 a capite ꝓcedit Et aliquando stomacalis q2 a stō ꝓcedit. Si ipsa fuerit capitalis declaratur q2 caput ē graue ꝛ dolor ē in eo. Et si adest rubedo ꝛ calefactio ꝛ dolor et pulsatio circa frontē ꝛ tīpora cū extēsione ꝛ uenarum repletione ꝛ iflāmatione significatur q uenit propter gingiā matrem. Et quādo predicta non adsunt. s. rubedo et calefactio ꝛ dolor ꝛ pulsatio. sz adest continuus flux° et sternutatio et pruritus in naso et palato uenit ꝓpter rē intrinsecam. ¶ Si est stomacalis uenit cum nausea et uomitu cū cōturbatione stomaci. ¶ Notes bene q dolores oculorū sūt acuti et molesti. Inquit. Ga. quarto meam et nullū sinthoma ita molestuz laboranti sicut ista. Et ideo cū magna diligentia sedandus est dolor et soda qui secuz cōiungitur. s. cū passionibus oculorum. ¶ Scias āt in actu pronostico q si remedia in opthalmia nō conferunt et est operatus vt debes aut retardauit in iuuamentū scias q reūa descendit ad oculos aut q materia retineatur intra tūicas aut scabies est in palpebris que continuat opthalmiaz ¶ Ampli° scias q sepi° opthalmie habent paroxismos et periodos sequentes anologiaz et materiā ex quibus fiunt secundo de differentiis febriū. Item scias q opthalmia est morbus contagiosus ꝛ transit libenter de uno oculo ad aliū ꝛ oēs hoc volunt: preterea hoc scias secūdū Bernarduz de gordonio q opthalmia nō ē negligēda q2 si male curatur ꝛ malas dimittit reliquias sicut ruptura cornee maculas ꝛ pānos tediosos ¶ Cura opthalmie maioris ꝛ minoris non uariatur nisi secundū magis ꝛ minus. ¶ Quattuor habet intentiones. Prima est uitā ordinare. Secunda ē in euacuanda materia antecedente. Tertia est in coniuncta. ¶ Quarta in correctōe accidentium. ¶ Prima intentio completur per hunc modum diminuatur primo cibus ꝛ potus serotinus maxime uitet etiaz uaporosa ꝛ eligat cibos pauci et ellecti nutrimēti ꝛ dimitat vinū ꝛ carnes in principio ꝛ hoc ī materia calida ꝛ in forti dolore ꝛ super cibuz accipiat aliquid coriādri aut de citoniis vt fumi reprimantur ꝛ non ascēdāt ad caput ꝛ stet ī loco obscuro ꝛ coraz se teneat pannos uirides nigros atq̄ blauos: fugiat claritatez atq̄ splēdorē fumū puluēs atq̄ uētū cobitū atq̄ irā vitet. Nō iaceat sup faciē suā: imo sēper teneat caput altū. uētrē laxū sōnū diligat ꝛ quietē nullo modo grauet oculos tactu ꝛ aspectu. ¶ Secūda intentio completur secūdū mē diuersitatem quoniaz si materia esset sāguīea fiat flebotomia de cefalica ꝑt aduerse u1 opposite. Et hoc dū materia ē in fluxu. postea dū est fluxa fiat de uena frontis uel tiporis. Si materia est colerica fiat purgatio cum ellectuario succi ro. distēpato cū aq̄ nenufarum. Si materia fuerit flatica cū pillulis cochiis fiat purgatio u1 cū alus dict in ꝑcedenti ca°. Sirupus eius si fuerit materia cala sit de nenufarum cū aq̄ ei° uel uiolat° sirupus: si materia fuerit frigida de sticados cōuenit cuz decoctione capitali u1 cū aqua maiorane. diuersiones fiant eūando ꝛ dolorē capitis sistēdo ut cū flebotomia ꝛ aliis medicinis cuiq̄ humori appropriato. Et fiant ēt cū clisterib° acutis ꝛ fricationib° ꝛ ligationib° dolorosis factis in extremitatib° ꝛ cū uentosis et cātarellis super spatul positis uel in fōtanella capitis ꝛ cū emplīs sup positis de milio ꝛ sale ꝛ stercore columbino ꝛ camomilla ꝛ aniso ꝛ similibus. ¶ Et Gal. i3° terapentice docet incidere uenā tiporū ꝛ frontales ꝛ stringere eas cū aliquo corrosiuo aut eas ligare in duobus locis ꝛ postea incidere in medio ꝛ incarnare q non facerem ego. ¶ Emplm restrictiuū ipsarum hūiditatū Guidonis currentiū ad locū sic fit. ℞. boli armeni farine lentiū gallarum ꝑsidie acatie aloes thuris an̄. ꝛ icorporēt cū albūine ouorum ꝛ ista ponantur ī tiporibus uel in fronte et reitēnt̄ donec habeas intentū. ¶ Aliud Geradi. de solo. ℞. acacie sanguinis dra. an̄. ʒ. i. boli armeni ʒ. ii. ꝛ fiat pul ꝛ incorporet̄ cuz albumine oui agitato q sufficit ¶ Et nō q iste due ℞te valēt qn̄ materia descēdit a capite ad oculos et in optalmia calida: et nō bene q alia cōpetunt ī principio: alia ī statu: alia in augmēto: et alia in declinatione. ¶ Cura ꝑncipii in principio cōpetunt repercussiua domestica et debent esse sedatiua dolorum in augmento cōpetunt repercussiua mixta equaliter cum resolutiuis. Et nō q hic non ē ꝼmo de statu capiēdo statū q° ad ipsa accidētia. ¶ Et per hoc care frater tollit̄ cōtradictio q̄ apparet hic ꝛ in primo ut dicit̄ q in statu mollitiā ꝯpetūt q̄ leuit resoluūt materiā et mollificant eam quare in declinatione melius resoluitur. ¶ Et Aui. illud idē videt̄ velle in ca

pitulo de floe. ¶ Dicas ergo amice quod illic supra fui locutus de statu quo ad digestionē materie ¶ Et similiter Avicē. hic loquitur de statu quo ad accidētia in quo adhuc materia fluit. ¶ Quare ista que adhuc repercussiua sunt conueniunt pro pter et cōsidera bene in hoc. In declinatione com petunt sola resolutiua quōcunque capiatur declinatio ¶ In principio ergo quando materia est calida cōue niunt ista que mē acuitatem et inflamationē re mouēt et reprimūt ut sunt aqua rosarum albumē oui portulaca trita et supposita endiuia solatrum: psi liū mucillago et collirium albū in quo ē opiū vt vult Haliabas valent quando dolor est in ocu lo ¶ Et nō bene quod opium visum obetat et non ni si quando dolor superat debet apponi et de simpli cibus primo loquar demum ad cōposita ueniam Constantinus dixit succus plātaginis mixtus cū pollina ordei .i. faria ordei et oleo ro. sanat apata maxime si in oculis fuerint. Sera. dixit viola confert in principio opthalmie: et dixit iterum flos citoniorum conuenit in emplastris que fiunt in apa tibus oculorum. voluit iterum quod quando fit emplastrum cum ea sedat apata oculorum calida. voluit iterum quod quando fit emplastrum cum cucurbita. s. cū rasura corticis con fert apostematibus calidis oculorum ¶ Dia. dixit flos et fructus citoniorum ualent et sanguinem tol lunt in opthalmia ¶ Dixit ēt folia tassi barbassi aurosi conferūt apatibus calidis oculorum in prin cipio cocta in aqua: dixit iterum sēpiuiua cum polen ta ordei valent in principio ardorē et tumorē tol lit. Et dixit folia endiuie emplastrata ualet ar dori et apostematibus oculorum ¶ In principio dixit ēt foliorum succus oleastri prohibet tumo res cornee. Aui. dixit spodiū confert apatibus calidis oculorū in principio ¶ Et dixit memite cū aqua ro. opthalmie confert in principio. Et di xit ēt ex lactuca fiat emplastrum opthalmie et idem dixit de portulaca et dixit quod ingreditur in alco/ hol. Et dicit quod nimius usus eius facit accidē pa nū in oculo. Et dixit quod pomum citoniū assatū ponitur in opthalmia et valet. Barth. de va. po mum coctonum crudum in principio valet coctum in augmento valet vel assatū. Confert ēt vehe/ mēter opthalmie calide mucillago psilii preparata cū aqua ro. et fomentata. Joannes mesue dixit hoc colliriū valet in principio. Rx. ceruse ablute ℥. viii. amidi. ℥. iiii. gūmi arabici: dragāti an. ℥. ii. et fiat colliriū cū aqua ro. vel cū albumine oui et cū cotto emplastretur locus: valet ēt in principio vt dicit Guido albumē oui fortiter agitatū et de spumatū et proiectū in oculo cū pēna bene mūda va let ēt lac mulierum proiectū ab ubere in oculo vt si morā faceret in ciato vel in alio loco acetositatē acquiret et non ita ualeret. Gerardus de solo di/ xit. Rx. aque ro. electe. ℥. s. albumīs oui fortiter agi tati et dispumati quātū sufficit et misceatur et vna gutta ponatur in oculo cū pēna mūda. Aliud semi nis citoniorum mucillagīs psilii draganti ana. ℥. i. lactis mulieris puellam lactātis. ℥. i. albuminis uni us oui fortiter agitati et misceatur. Lapis ematites super loco uel super ligno ebani cū albumine oui

uel lacte fricetur et īponatur cū mucillagine fenu/ greci fricato ualet ēt. Cura augmenti et status in augmento cōpetit lac muliebre et mucillago cito niorum et fenugreci extracti cū aqua ro. Serapio dixit quod folia scotani coquūtur cū uino et fiet em plastrum cū eis prohibet cursū humorum ad oculū et probi bet apata siue resoluit apata calida siue flatica et ergo bene ualet ¶ Et dixit ēt quod in apatibus magis que accidunt in oculis et ulceribus eorum magnus ualent lentes cū cortice mali granati: et dixit etiā quādo ex floribus uel sūmitatibus abrotani quia alie partes inutiles sunt et misceantur cū citonus aut cū pane et fit inde emplastrum curat apata calida oculorum et hoc ualet plus in statu: Aui. dixit sanāt opthalmiam calidā lētes quando trite cū corona regia citonio et oleo ro. si oculus emplectur cū melliloto citonio et oleo ro. et plus ualet in statu. Et dixit ēt quod cū absinthio fit emplastrum cōfert opthalmie. Di xit ēt quādo aduritur seratura ebani super sarta ginem: deinde abluitur cōfert opthalie sicce ocu li et scabiei eius. Dia. dixit lenticula solū cū mel liloto et citonio cocta et īposita tumorē oculorum. Dixit etiā abrotanum elixū cū malis citoniis cū pane et īpositū ualet. Dico ego quod ualet in statu cū citonio et in declinatione cū pane. Et causa est nota: Bartho. dixit quod hoc remediū confert quādo apa non ē magnū et si est magnū cū predictis ad datur cortex mali granati aut rosarum ¶ Isaac dixit auctoritate Ga. quod siler misceatur cū melliloto et ce lidonia et oleo ro. cataplasmate facto calidū apa oculi dissoluit. Gui. de ua. dixit poliū tritū cum aqua ro. et superpositum ualet. Confert ēt secundum ipsum apatibus calidis oculorum grana aut folia mirti cocta aut cū subtili farina ordei emplastrata. re primit. n. et cōfortat et dolorē sedat et propter quando cū farina ordei miscetur mirtus et cū farina frumēti misceatur ualet. Dixit ēt euaporatio facta cū sti cados ipso decocto opthalmiā resoluit quod uerū et expertū est. Dixit ēt quod centonici euaporatio opthalmiā resoluit et hoc dixit auctoritate Aui. Et dixit quod per centonicū Aui. intellexit tertiam speciem eius que est absinthiū romanum et ēt ci trinum. Et dico ego quod ista dicta a Guil. ualent in declinatione status uel in principio declinatōis et causa patet intelligēti. ¶ Cōstantinus dixit quod mirtus cū farina frumenti uel farina ordei et lac te uale: ¶ Rasis dixit hoc colliriū albū in quo est sarcocolla ualere: Rx. sarcocolle nutrite cū la cte asine gūmi arabici draganganti. ana. ℥. ii. croci ℈. i. et fiat puluis et in corporetur cū aqua pluuia li. ¶ Inuenio discordiam inter doctores vtrum sarcocolla competat in augmento. ¶ Rasis et gui do dicunt quod competit et ideo dicunt illuc colli rium valere in augmento ¶ Mesue et Bernar dus de gordonio dicunt cōpetit in declinatōne Ego autē dico quod sarcocolla competit in declinatio ne solum ipsa de perse posita et ratio quia ipsa est calida et sicca in primo gradu: et talia nō cōpetūt in augmento uel statu sed in declinatione. Et hoc voluit Bernardus et Mesue. Si tamen ipsa eēt nutrita in lacta aut esset admixta cū aqua plu

uiali tunc dicerem ꝙ conueniret in augmento. ¶ Ut dixit Rasis non mirum q; ratione lactis uel aqua efficitur stiptica ⁊ parū resolutiua ⁊ ista competunt in augmento. ¶ Ad hunc ego dicerez ꝙ conueniret in statu ipsa sic nutrita q; tanta ei⁹ est exiccatio uel plus quanta est eius stipticitas ⁊ talia competunt in statu. ¶ Et uide dicta i principio capituli. ⁊ uidebis ꝙ uerum est. ¶ Gerard⁹ de solo dixit hoc ualere. ℞. tucie bene preparate canfore subtiliter puluerizate añ. ʒ. i. aque rosis ellecte. ʒ. i. mirabolani albi. ʒ. ß. ⁊ fiat collириū ¶ Et anteq̄ ponatur in oculo debet agitari ⁊ extrahi frigus ⁊ ponatur in oculo una gutta. ¶ Ista medicina repercutit resoluit ⁊ dolorem mitigat: ⁊ isto remedio sum usus ⁊ bene successit mihi. ¶ Collirium album Daliabatis. ℞. ceruse ablute. ʒ. viii. amidi. ʒ. iiii. climie. ʒ. ii. gummi arabici olibani añ. ʒ. i. opii. ʒ. i. ⁊ fiat collirium cū aqua feniculi. Sief ihesus. ℞. ro. ru. recentium mūdatarum a capitib⁹ ⁊ fustis. dragmas. iii. viride eris batiture eris añ. ʒ. ii. spice nardi. ʒ. ii. mirre. ʒ. iiii. gūmi arabici cachimie usṫe ⁊ lote. añ. ʒ. xxiii. croci. ʒ. vi. opii. ʒ. iii. pistentur ⁊ cum aqua pluuiali fiat sief. Sief citrinum Alexādri. ℞. amidi. ʒ. xx. sief memite. ʒ. viii. sarcocolle dragaganti gūmi arabici añ. ʒ. iii. croci. ʒ. i. ß. mirrhe. ʒ. i. opii. ʒ. ii. ⁊ confice cum aqua pluuiali. Cura declinationis in declinatione huius opthalmie. dico ꝙ ualet. spongia infusa in aqua decoctionis camomille melliloti: ⁊ expressa ⁊ super oculum posita resoluit enim materiam que est ĩ oculo et isto modo utor ego. balneum ēt ⁊ fomētatio pura cū aqua decoctionis rosis camomille melliloti ⁊ fēugreci. ¶ Ualet ēt spongia posita in istis ⁊ expressa. Et hoc tangit Gal. in cōmento illius aphorismi dolores oculorum meri ⁊c. ¶ Serapio dixit q̄n radix bethonice coquitur in aqua donec consumuntur due partes aque ⁊ liniantur oculi sedat apostemata calida ⁊ folia eius emplastrata hoc faciunt ⁊ hoc valet quando materia iam declinat. ¶ Et dixit ēt quando fit emplastrum ō apio domestico admixto pane aut zuccaro sedat apostemata calida oculorum. Et abrotanū illud idē facit q; calidū ⁊ siccum in tertio. Et dixit etiaȝ quando fit emplastrum cū maiorana sedat apa ta oculorum maxime cum polenta imposita. Et alii antiqui dicunt ꝙ nihil sit melius in opthalmia remedium q̄ pullegium desiccatum ⁊ puluerizatū ⁊ ĩ oculis collirizatū cū uino uel aqua feniculi. Guil. de va. dixit auctoritate antiquorū ꝙ opthalmia resoluit se supra decoctionem siccados oculi euaporentur ꝙ certo experimento ĩuenit utilissimum: collirīū Guidonis: ℞. tucie p̄parate. ʒ. i. aloes succotrini. ʒ. ß. cāfore. ʒ. i. aq̄ ros. lib. i. succi granatorum. 4ᵐ. i. Alcohol Rainaldi ℞. tucie preparate. ʒ. i. antimonii preparati. ʒ. ß. margaritaꝝ. ʒ. ii. coralli rubei. ʒ. i. ß. serici crudi ō folesello. ʒ. ß. fiat puluis subtilissimus ⁊ seruetur in pixide erea ⁊ ponatur in oculo: puluis rubeus Rasis. ℞. sarcocolle nutrite. ʒ. iiii. sief memite ʒ. ii. aloes. ʒ. ii. croci. ʒ. i. mirrhe. ʒ. ß. ⁊ fiat puluis.

¶ Iterū dixit ꝙ si urina pueri anteq̄ sperma effundat super calefiat ⁊ cū bombice more empl̄i oculo superpōatur cū patitur mitigat apostema.

¶ Cura de apostematibus ⁊ pustulis frigidis.

Cura opthalmie frigide si accidat ꝙ opthalmia sit frigida raro tamen huius accidit tunc debes facere purgationem cū pillulis euacuantib⁹ materiam flegmaticam ⁊ note sunt. Et dieta breuit sit sicca ⁊ patet totum ex notatis supra in hoc ca⁰ hoc facto conueniunt ista in principio. ℞. ro rubeaꝝ conquassatarum. ʒ. ß. ⁊ fiat sacculus ⁊ infundaẗ ĩ uino albo actu calido ⁊ bene spersus ponatur super locum. ¶ Mesue dixit sief de spica multum valere. ℞. sarcocolle. ʒ. v. spice. ʒ. z. ro. croci. añ. ʒ. ii. amidi: aloes. gummi arabici draganti. añ. ʒ. i. opii. ʒ. ß. et fiet sief cum aqua pluuiali. ¶ In augmento et statu fiat illud. Recipe foliorum maluarum aneti. añ. Manipulum. i. coquantur cum vino ⁊ ponatur super locum. ¶ Gui de va. dixit hoc resoluit ⁊ maturat. Recipe mirre aloes storacis boli armeni farine fenugreci lupinorum añ. ʒ. iii. farine ordei. ʒ. ii. ⁊ incorporentur cum oleo camomille ⁊ ponatur super locū bis in die hoc emplastrum curat egritudinem in declinatione. ¶ Aliud ꝙ competit: Recipe mucillagis fenugreci gummi arabici. añ. ʒ. ii. sarcocolle nutrite in lacte mulieris spice nardi mirre cinamōi aloes castorei subtilissime puluerizatorum: ana. ʒ. ß. misceantur et fiat collirium cum lacte mulieris. ¶ Multa dicta sūt ĩ cura opthalmie calide in declinatione eius que hic etiam in declinatione valent et causa est nota. ¶ Signa autem horum apostematum maturationis appareant fomentetur oculus cum aqua decoctionis fenugreci et melliloti. ¶ Et emplastrentur cum medulla panis infusa in vino et expressa. ¶ Nota tamē ꝙ medicus nunquam debet procurare saniem in oculo cum sanies habeat malas qualitates ⁊ specialiter: quia acquirit nitrositatem ratione cuius corrodit timor modo esset de corrosione tunicarum ipsius oculi. ¶ Sed inuisibilem resolutionem. quia insensibilem resolutionem et consumptionem materie procurare debet medicus. In passione ista conueniunt aliquando vinum in parua quantitate tamen datum mixtum. ¶ Unde vinum proprie coagulata dissoluit et propter sui motum a venis eiicit. ¶ Galienus ĩ commento illius afforismi dolores oculorum meri potio lauacrum pirrea flebotomia aut formacia soluit. ¶ Et Galienus in fine dicit calefactio verior salubrior et a molestatione est salubrior v̄l remotior aut enim curationis est significatiua aut ipsa eadem est cura: si currere materia desierit ꝙ clausum superat curat et dissoluit ¶ Sed si adhuc currerit et calefactio subierit eadem hora dolor quiescit et post multo maiorem adducit. Unde nobis innuit plenitudinem

ad esse corporis: oportet ergo inuestigari vt si
corpus sit plenum et cetera. ¶ Et ex hoc patet
verificatio illius afforismi doloris oculorum
meri. ¶ Dixit tamen Galienus ꝙ istos ponebat
in balneo: et verum est istis existentibus purga
tis: quia reliquie illius materie que remanserūt
post purgationem resoluūtur quare et cetera.

¶ Quarta intentio est remouere accidentia que
accidunt in ipsa. ¶ Primum accidens est dolor
¶ Secundum accidens est debilitas visus cau
sata ex approximatione narcoticorum habenti
um dolorem remouere vel mala complexio cau
sata ab his. ¶ Tertium accidens est vigilia su/
perflua. ¶ Quartum accidens est remotio sani/
ei post corneam: quia aliquando ratōne longitu
dinis opthalmie generatur sanies retro corneaȝ
¶ Quintum accidens est limpitudo que indi/
get cura etiam. ¶ Primo pono remouentia do
lorem in cura calida q̄ʒ in opthalmia calida. Me
sue dixit sedetur dolor cum albumine oui con
quassato cum aqua papaueris mucillago psilii:
cum eadem aqua extracta aut cum succo pomo
rum mandragore et lactuce idem facit. Et quā
do necessitas esset ponendum est de opio non
tamen multiplicanda sunt narcotica in princi/
pio quia tardant statum et declinationem ⁊ ma
turationem et cuȝ hoc nocet visui vt dictū ē. Iteȝ
laudauit Mesue collirium album cuȝ oppio cu
ius forma est hec. Recipe ceruse ablute. ℥. viii.
amidi. ℥. 4. gummi arabici draganti. an̄. ℥. ii. opii
℥. i. et fiat collirium cum aqua ro. vel albumine
oui. ¶ Azaranius dixit hoc valere Recipe pa
pauēris plantaginis an̄ partes. ii. croci memite
aloes gummi arabici acacie. an̄ part. i. conquas
sentur cū aq̄ ro. ⁊ administretur. ¶ Aliud etiam
Recipe memite croci licii acatie aloes an̄ ptes
equales terantur cum succo auricule muris ⁊ la
ctis mulierum puellam lactantis ⁊ admīstretur.
Alexander dixit Recipe climie prius lote dein
de vste ⁊ extincte in lacte mulierum. ℥. x. ceruse
℥. viii. scorie ferri. ℥. iiii. opii. ℥. ii. draganti gūmi
arabici an̄. ℥. iiii. ⁊ confice cum aqua pluuiali ex
pertum est remouet dolorem in materia calida.

¶ Auic. dixit de opio ꝙ est succus papaueris ni
gri ⁊ sedat doloreȝ opthalmie ⁊ apostemata eiꝰ
cum lacte mulieris: plures tamen fuerūt antiquo
rum qui non fuerunt ausi in opthalmia propter
nocumentum ꝙ uisui infert. Et dicit etiam ꝙ
succus coriandri distillatus. sedat pulsationem ī
oculo ⁊ proprie cum lacte mulieris ⁊ multuȝ va
let in magno dolore ⁊ pulsatio. Et Serapio di
xit ꝙ hoc facit propter magnam uim repercuti
endi q̄ʒ habet. Et Guil. de va. dixit ꝙ hoc ē ex
pertum. ¶ Item dixit Aui. ꝙ succus florum iusq
ami albi valet in dolore prauo ⁊ aliter dixit ꝙ
mitigat dolorem oculi aurium ⁊ matricis quan
do fit ex calore. Succus etiaȝ expressus a coro
na cicute cum semine suo quando est viridis et
exiccatus in sole et postea positus super oculo
optimus est in dolore ipsius. Cum autem neces

sitas est magna fiat hoc ℞. papaueris nigri pteȝ
i. vel albi croci ⁊ uitelli oui assati partē. 5. ⁊ sup
ponatur oculo. Serapio dixit quando opiū nu
scetur cum uitello oui assato ⁊ croco cōfert apa
tibus calidis oculorum ⁊ dolorē remouet. Ue
rum uitandum est in dolore oculorum ⁊ auriuȝ
nā debilitat ⁊ ducit subeth. ¶ Et Bartholomeꝰ
dixit uerum hoc fiat in forti dolore solum exi
stente apate calido. ¶ Et dixit Serapio quādo
dissoluitur modicuȝ ex albumine oui in oculo
tepido sedat dolorem eius. ¶ Et Diascorides di
xit ꝙ ardorem extinguit ⁊ dolorem compescit.

¶ Sextus plato dixit oua cocta cum lacte exi/
guo ⁊ croco ⁊ super lanam posita ad oculorum
dolorem prodesse dicimus. ¶ Et dixit etiaȝ ca
prinus caseus superpositus oēs dolores et pun
ctiones tollit. ¶ Et quidam dixerūt ꝙ apati ca
lido oculi doloroso ⁊ etiam palpebre oleum ro
saceū cū lacte mulieꝝ ⁊ vitello oui mixtū quan
do simul oīa agitata ī petia ponūtur doloreȝ mi
tigāt ⁊ somnum incitant: lachrimus mandrago
re appositus cum aliis medicinis valet. Dia. di
xit albumen oui oculorum extinguit ardorem ⁊
dolorem cōpescit. Haliabas dixit vitellus si p
misceatur cū oleo ro. ⁊ emplētur cum eo oculo/
rū dolorem sedat. Bartho. dixit gipsum solū cū
albumine oui confert dolori ⁊ proprie ī princi/
pio. sed si ablata spuma ab albumine per agita
tionem remotiua est doloris in materia frigida
q̄ʒ in opthalmia frigida. ¶ In materia frigida cā
tur dolor qui sic remouetur et multi doctores
dixerunt de hoc primo. ¶ Dia. dixit ozimū cum
uino bibitum dolorem oculorum mitigat: ⁊ di
xit etiam ꝙ semen ozimi non gariofilati si bul
liatur in uino ⁊ emplastretur super locū vel ocu
lum tollit dolorem ⁊ pulsatiuum facta semp pur
gatione. ¶ Et idem facit herba eius. ⁊ dixit etiā
herba sisami in uino cocta dolorem cōpescit.

¶ Et dixit crocus mitigat dolorem misce cum
colliriis ad hoc ⁊ dixit camomilla in cathaplas
mate oculorum uicia ⁊ dolorē tollit. ¶ Et dixit
etiam absinthium dolorem oculorum cum dul
core elixum ⁊ impositum magnum auxilium p
stat. ⁊ dixit de santonico ꝙ est tertia species ab
sinthii secūdum ipsum ꝙ melle admixto mede
tur dolores palpebrarum siue sub oculis quam
greci uocant ypopiaȝ est autē ypopia tumor cir
ca interiorem angulum oculorum qui remanet
declinante dolore oculorum quādoq̄ʒ. ⁊ dixit ēt
ꝙ pulmo leporis suppositus oculis mirifice tol
lit dolorem. Aui. dixit ozimum fluuiale in uīo
coctum ⁊ emplastratū dolorem tollit. Et dixit
etiam apium domesticum ingreditur in emplīs
dolorum oculorum. ¶ Appulius dixit herbe be/
thonice radices cum aqua decocte vsq̄ʒ ad de/
coctionem vel consumptionem tertie partis ocū
lis fauet: ipsius etiam folia trita supra frontē ap
posita mirabiliter sanabunt oculorum dolorem
¶ Et dixit etiam si cum herbe satirionis sicce cū
melle optimo inunges lippitudinem ⁊ dolores

tollit sine mora. Guil. de va. dixit valet dolori magno ꝛ pulsationi absinthium cū vuis passis coctum ꝛ super emplastratum. Et euaporatio eius facta cum uino decoctionis eius etiam est vtilis in hoc casu. Etiam solum ipsuꝫ emplastratum cum uino ualet ut sum expertus. Serapio dixit quando fit emplastrum cum ruta super oculum sedat dolorem eius. Et Diascorides dixit sedat tumorem. Chiranus dixit pulmo leporis tumores oculorum tollit minutum ī cisus ꝛ superpositus. Et Bartolomeus dixit ꝙ sit recens quantum potest. Adeps etiā vulpis est bona in omni dolore oculorum ꝛ auriū. Constantinus dixit cātarides posite sub mēto cum aceto ꝛ pasta dolori oculorum valent. Trahunt enim humorem ꝛ caput mundificāt: sed modica sit quātitas ꝛ absqꝫ capitibus ꝛ caudis. Mora sit hora vna vel vsqꝫquo vesica sit facta ipsis remotis apponatur folium caulis. ꝛ dimittatur locus sic donec proiciat postea consolidetur. Secundum accidens est: si autē ex istis narcoticis causetur nocumentum qꝛ debilitas visus vel mala complexio remoueatur cum fomentatione decoctionis camomille melliloti: ꝛ fenugreci ut dicit Mesue. Tertium accidens est si accidat vigilia prouocetur somnus cum narcoticis. Odoret papauer rosas violas nenufar sandalos ꝛ cum lacte iusquiami confectos etiam: super proram capitis applicetur. Alia somnifera fiant multa dimitto dominis phisicis. Quartum accidens est: aliquādo elōgatur opthalmia sic ꝙ generatur sanies retro cōneam que indiget cura ꝛ remotione. Jesus sic dixit sief de thure valet ꝙ sic fit. ℞. ceruse. ʒ. viii. opii sarcocolle nutrite ana. ʒ. i. draganti gummi arabici. ʒ. iiii. thuris. ʒ. i. ꝛ fiat sief cuꝫ aqua feniculi vel ros. Sief Mesue Recipe armoniaci croci aā. ꝛ fiat sief cū aq̄ pluuiali aut cuꝫ mucillagine fenugreci. Et si cum istis non curatur curetur cum diaforeticis ꝛ consumptiuis ad que summe conferunt stuppe infusiones ꝛ collíria data n declinatione ꝛ ī frigida opthalmia ꝛ collirium de mirrha multum laudatur. Et omnia que laudantur in curatione aque ualent sicut oppoponacum euforbium ꝛ similia: Galbanū in hoc est mirabilis: ꝛ si non poteris ipsam resoluere est de consilio. Jesus ꝛ alcoatim vt scindatur locus cum spatumine paruo super corneam. Inter pupillam ꝛ album ꝛ extrahatur virus. Quintū accidens est limpitudo que aliquando generatur in opthalmia que sic curatur vt dicunt doctores. Sextus plato dixit si homo crura sua leuauerit ꝛ de corpore suo usꝫ ad pedes aquam deduxerit ꝛ de vtraqꝫ manu oculos tetigerit non limpiet. i. nō habebit limpitudinem. Auenzoar dixit ꝙ experientia inoui ꝙ abluere oculos cum aqua rosacea conseruat oculos a generatione limpitudinis. Serapio dixit ꝛ omnes alii veteres similiter ꝙ plus aliis medicinis limpitudinem expellit sarcocolla nutrita ꝛ maxime cum zuccaro mixta albo ꝛ anulo simul si deinde fiat alcohol ꝛ proprietatem habet maximam in opthalmia. Et Bartolomeus dixit ꝙ in opthalmia ipsa nutrita miscetur cum albumine oui: sed in limpitudine cum zuccaro ꝛ anulo nutritur sic sarcocolla ponatur in lacte asine ꝛ dimittatur hec quinqꝫ diebus quaqꝫ die lac ꝑmutando aut in albumine oui similiter preparetur. Sit autem sarcocolla prius trita. Dixit etiam Serapio gūmi oliue siluestris conferunt obscuritati uisus ꝛ abstergunt limpitudines oculorum quando ex eo fiat alcohol. Et Bartholomeus dixit ꝙ ideꝫ potest gummi oliue domestice. verum prius debet nutriri cum lacte sicut nutritur sarcocolla. Dixit iterum serapio dragagantum cōfert vlceribus oculi ꝛ limpitudini eius quando teritur ꝛ infunditur ꝛ dissoluit ꝛ collirizatur cū aqua eius aut ponitur in forma pulueris. Et dixit cortex olibani confert limpitudini. Et dixit etiam quādo distillatur ō succo plantaginis in oculo cōfert limpitudini ꝛ dolori oculorum. Diascorides dixit colliriuꝫ factū ex floribus rubi cum melle mixtum valet ꝛ hoc si humores currerint vel currant ad oculos: ꝛ dixit etiam succus mente in aqua resolutus prios ineptos. limpitudinis restringit. Et dixit etiā succ⁹ satirionis cum melle optime inungēs limpitudinem ꝛ dolorem tollit sine mora. Chiranus dixit sanguis columbe calidus infusus plagis ꝛ disruptiones oculorum sanat. Et dixit etiam fel lupi calefactum ꝛ modicum coagulatū oculis iniunctū purgat eos super omne colliriū. Et dixit ēt corallū remouere sordiciē oc'loꝝ. Constantinus dixit marcha sita si ex ea fiat collirium resoluit grossam limpitudinem oculorum. Et dixit ꝙ petra molendini similiter operatur ei. Rogerius dixit aqua sublimationis foliorum agrimonie berbene feniculi rute rosarum foliorꝫ galli triti. i. sclaree calide ve. super aspersorum primo de uino albo claro hec aqua visum clarificat. tumorem palpebrarū de frigida causa remouet limpitudines oculorū exiccat: maculas frangit ꝛ lacrimas intercipit. Et fortius operatur si predicte aque addatur. mirrhe ꝛ aloes. Nota ꝙ in isto capitulo repetiuntur isti termini. Sief collirium ꝛ alcohol. Sief est puluis rerum incorporatarum cum aliquo liquore in forma dura: Colliriuꝫ est puluis subtilissimus incorporatum cum aliquo liquore in forma liquida. Alcohol est puluis subtilissimus solum non mixtus cum aliquo liquore: ꝛ nota ꝙ ex sief fit alcohol ꝛ econtra ꝛ ex istis fit colliriū. sꝫ ex collirio ista nō fiūt.

Capitulum secundum de apostematib⁹ ꝛ pustulis cōnee.

Aliquando apostēa accit ī cornea sicut ē in coniunctiua que apostemata curantur nec plus nec minus sicut ista apostemata que fiunt ī

coniunctiua qꝛ sicut opthalmia precipitur ergo primo vt fiat flebotomia ꝛ alie purgationes fiant ut dictum ē ī capitulo de opthalmia. ¶ Et similiter dieta eodē mō ordinetur. ¶ In principio horum apostematum uel pustularum conueniūt repercussiua domestica vt etiam dictum est.

¶ In augmento conueniunt repercussiua cū paucis resolutiuis. ¶ In statu conueniunt repercussiua mixta equaliter cum resolutiuis. In declinatione competunt sola repcussiua ꝛ uideas oīa ista in capitulo antedicto. Si autem ille pustule uel apostemata nō possent resolui maturētur ex vaporationibus colliriis ꝛ aliis oportunis.

¶ Et nota bene ꝙ si apostema fuerit super pupillam debes considerare bene locum fractionis ipsius apostematis si rumpit ī medio uel supra sine fallo perdet uisum: si rumpet uersus partez inferiorem pupille possibile est ꝙ uideat sepe hoc totum vidi. ¶ Et hoc non est propter aliud nisi propter cicatricem generatam in medio pupille ꝛ tunc ñ videt si sit generata ī pte īferiori ꝛ ñ cohopiat totā pupillā tūc p pte uidebit et nō ꝙ utile eēt post generatōez saniei cū pūcta flegmōi partem inferiorem aperire vt sanies egrediatur ꝛ tunc non esset timor de perditione uisus totaliter qꝛ iam aliqua pars pupille remanet sana q̄ est causa alicuius uisionis. Qualiter ista vlcera debeāt consolidari dicam infra in caº proprio.

¶ Nota tamen aliqua documenta Auicenne. et Jesus in passionibus oculorum coniungitur sodа dolor aut fluxus illa sunt prius sedanda anteꝙ oculus ꝛ super hoc dictum est. ¶ Secundum est Galieni ꝙ nulla operatio fiat in oculis donec corpus ꝛ caput sit purgatum hoc dictum est supra. ¶ Tertium est Jesus et Albucasis ꝙ omnis particularis operatio in oculo declinatiua et etiam dolorosa quo est possibile fieri fiat vt dolor euitetur qui est causa fluxus. Quartum est Albucasis ꝙ operationes fiant in loco claro et non uentoso cum capite firmo ꝛ primo in loco obscuro stet. ¶ Quintuz est Azarauū ꝙ in applicando melius est applicare per vices ꝙ̄ per quantitatem. ¶ Sextum est ꝙ sint medicine multum depurate ꝛ preparate ꝛ ad vltimum trite ꝛ cribellate. ¶ Septimum est ꝙ ante operationem medicaminum oculus bene lauetur cum aqua calida. ¶ Octauum est ꝙ quis non accedat ad operationem nisi sit subtilis ꝛ igeniosus ꝛ bene uidēs ꝛ manus habeat firmas ꝛ ꝙ aliquando viderit operari ista omnia habet operans in mente sua.

¶ Tractatus quartꝰ de apostematibus superciliorum ꝛ palpebrarū

¶ Capitulum primuz de nodo.

Accidūt apostemata in superciliis oculoruz, quorū vnū est nodositas: Aliud est ordeolus.

¶ Et signa nodi satis nota sunt ex visu. Generatur autem ex materia melencolica vel flegmatica dura grossa inuiscata in palpebris. In hac cura habes tres intentiones. Prima est purgare cōpus ipsum. Secunda est resoluere. Tertia est locum incidere. ¶ Prima intentio completur cum purgatiōe: fiat ergo purgatio cū pillulis cochiis uel de iera uel cuz turbit preparato. Secunda intentio completur hoc modo. si uis ipsuz resoluere primo mollias ipsum cum fomentationibus factis cum aqua deinde emplastriza tum diaglone gūmato quam receptam habuistis supra in capitulo de scrophulis. Jesus dixit fiat resolutio cuz oppoponaco serapino armoniaco dissolutis in aceto. Et si uis alias receptas recurre ad primum librū ad capitulum de nodis. ꝛ ad capitulum de scrophulis: vtatur iste tamē dieta bōa quia bibat uinum limphatum, carnes pullinas elixatas aues paruas comedat similiter carnes castrati ꝛ edinas etiaz ꝛ de perdicibus usꝙquo poterit redire ad sui consuetudinem. ¶ Si non possit resolui videatur ad quam partem magis declinat ad intra vel ad extra si ad extra icide ab angulo ad angulū vl' a lacrimali ad lacrimalē ꝙ̄m est necesse vt exeat ꝛ hec icisio ē bona fz rugas et elōga te a pilis ꝙ̄m potes qm̄ ps illa est male ꝯsolidationis ꝛ excoriet ꝛ exhat īteger si ē possibile. ꝛ suat si ē necesse ꝛ ꝯsup pōat albumē oui ꝛ mōz suitiōis huisti supra ī. caº. ppo. ꝛ si aliquid remanserit remoueatur modo dicto in proprio capitulo ꝛ mundificetur cum vnguēto apostolorum vel puluere affodillorum. Et hoc remoto ꝛ mundificato incarnetur ꝛ consolidetur secundum necessitatem. ¶ Nota tamen ꝙ isti nodi aliquando sunt melācolici: ꝛ aliquādo sunt ex materia flegmatica mixta cum multo sanguine vel colera ꝙ indicat color eorū qꝛ valō rubei sunt tunc in illo casu procedas cuz maturatiuis et valēt specialiter vnguenta mollitiua: deiñ mundifices ne pars chistis remaneat ꝛ consolides ipso tamen aperto prius ꝛ sanie extracta et in isto apostemate habent hunc modum: iam teneui ꝛ successit mihi bene.

¶ Capitulum secūdum de ordeolo.

Ordeoluz est apostema paruum simile ordeo qō in palpebra oritur: ꝛ quia hoc apostema non est alicuius periculi nec alicuius importationis non pono solutiua neꝙ dictam ordino. ¶ Dixit Auicē. ordeolum sanat serapinum cum aceto dissolutū et inunctum. ¶ Alia littera dicit ꝙ aqua aut etiā dixit farina ordei cum galbano aut fermentum aut panis calefactus iteratus super ipsum tollit etiam ordeolum emplastrum factum ex foliis affodillorum coctis cum vino etꝰ proprie cum fece vini ꝛ idem potest radix eius. Ga. dixit fermētū masticatū a ieiūo ꝛ hoc i cōporibꝰ mollibꝰ ꝯsumit ꝛ resoluit velocit̄ apata ꝛ ordeolū ī oculis. Diasco. dixit flos vitis siluestris: scilicet labrusca cōbustus ī testa panaricia oculorū sanat ꝛ dixit etꝫ fermētū frumēti addito sale ordeolis

opitulatur. ¶ Et farina frumenti munda cocta cū uino idem facit. ¶ Confert etiam ordeolo iam maturato cartamus cum sale ⁊ aqua mixt⁹ ⁊ sup positus. ¶ Et Dia. dixit ꝙ cū aqua salsa misceatur. ¶ Chiranus dixit cōes formice decapitate ⁊ trite ac palpebris apposite ordeolum sanant: similiter ⁊ camepestres. Alchi. dixit ꝙ quando bibices triti superponuntur oculo ⁊ fricant̄ ubi est ordeolum ualet multum. ¶ Empl'z Guil. de saliceto. ℞. cere noue. ℥. s. aloes. ℥. ii. oleo ro. qd sufficit ad incorporandum hoc emplastrum ips resoluit ⁊ dimittit ⁊ curat ipsum cum facilitate

¶ Tractatus quintus de apostematibus auris.
Capitulū primū de apātibus calidis auris.

APostēata auriū quedam sunt calida ⁊ quedam frigida. ¶ Et primo de calidis erit ermo. Istorum autem apostematum quedam fiunt in profundo ⁊ quedam in superficie: ⁊ quedam in radice auris. Et habent causas ⁊ signa ⁊ alia apostemata. ¶ Et ad illa apāta ut dicit. Gal. sequitur febris ⁊ alii dicunt ut Aui. dolores aurium fortes sunt periculosi ad quos sepissime sequitur febris ⁊ alienatio ⁊ sincopis ⁊ mors. ¶ Et magis periclitantur de dolore adolescentes quam antiqui. ¶ Unde iuuenes in septez diebus pereunt in hoc casu ⁊ uix suspirationem expectare possunt. ¶ Senes āt ultra trāseunt ⁊ eorum apostemata suspirant. ⁊ totū hoc prouenit propter diuersitates sensibilitatis eorꝫ ⁊ hoc uerum est in apāte existente in radice aurium ⁊ in neruis eius. ¶ Signa huius apātis sūt dolor fortis acutus cum quadam pūctura ⁊ grauedine ⁊ ꝙ febris insequitur ipsum a principio ⁊ locus est calidus ad tactuz ⁊ rubeus uel citrinus. ¶ In cura ista habes quattuor intentiones. Prima est in vita. Secunda ē ī materia añcedēte. Tertia est in ꝯiūcta. Quarta est in accidentibus que aliquando preuaricant ordinem curationis. ¶ Prima intentio ⁊ secunda complēt̄ nec plus nec minus sicut dictū est in opthalmia calida ⁊ ideo illic uide. ¶ Tertia intētio completur cum medicinis domesticis frigidis in principio ipsius apostematis. Ga. uero precepit ut ponatur in principio eius oleum rosaceum bullitum in aceto usqꝫ ad consumptionem aceti. ¶ Haliabas concedit in principio collíria alba cum lacte dissoluta. ¶ Auicen. ⁊ Haliabas laudauerunt isti uice post uicem lac mulieris usqꝫ ad tertium diez ¶ Dixit etiam si granata dulcia decoquātur cū uino. deinde terantur ⁊ fiat ex eis emplastrum auri confert quia apostematibus eius. ¶ Alii cū uino granatorum dulcium ⁊ sanich apponūt ⁊ prodesse dicunt ⁊ experti sunt. Ut Guil. de ua. Serapio dixit auctoritate Galieni. ⁊ quando albumen oui distillatur in aurem infrigidat apāta ⁊ sedat dolores eius. Isaac ⁊ Serapio dicūt ꝙ si ex succo corticum cucurbite in aure calido distilletur mire dolorem placat ⁊ apāti repugnat.

¶ Bartho. dixit de albumine oui ipsum conferrē in omni apostemate aurium. ¶ Cura augmēti Auic. post principium concedit mucillagines seminis lini fenugreci ⁊ aquā volubilem de aq̄ dicit ꝙ confert in hora. Mesue dixit distilletur in aurem mucillago seminis citoniorum aut fenugreci aut altee ⁊ seminis lini. ¶ Cura status. in statu concedunt uaporationes mixtarum virtutum velud est decoctio rosarum camo. melliloti administrata cū emboto ⁊ cum in unctione oleorum declinantium ad aliqualem caliditatē ut est oleum ro. si ad hec non esset caliditas ⁊ si est remissa caliditas cū oleo nardino docet apponere. ¶ Auicenna dixit quando caliditas est remissa lubet distillare vice post uicem cum stillo cum cottone inuoluto adipē vulpis tepidam aut anatis et butirum seu medullam crurum bouum uituli de qua dicit Mesue ꝙ est expertus.

¶ Et si apostema conuertatur ad saniem istud a Mesue laudatur. ℞. farine fabarum farine ordei camomille melliloti violarum altee decoqn̄tur cum oleo camomille ⁊ fiat emplastrum. ¶ Itē hoc resoluit ⁊ maturat secundum ipsuz. Recipe farine fabarum: ⁊ fac emplastrum cum caulibus ⁊ oleo de lilio ⁊ superpone. Item diaquilō minus cum oleo de alcāna. ⁊ si non inuenitur cum oleo de camo. uel aneto fiat. Item mesue auctoritate abolai. Recipe adipis galline butyri vaccini loti: cere citrine: adipis caprine mellis: olei de lilio isopi humide an̄ partes equales: fiat cerotum ⁊ ponatur calidum in aurem ⁊ liniatur in circuitu ⁊ expertum est. maturat ⁊ sedat dolorez

¶ Guil. de saliceto. dixit Recipe maluauisci mūdati cocti ⁊ optime incisi ⁊ pistati lib. i. farine fenugreci ⁊ seminis lini ⁊ florum camomille an̄. ℥. ii. butiri. ℥. iii. vitellis ouorum numero. v. ⁊ si incorporentur optime ⁊ simul misceantur ⁊ sup locum ponatur calidum. hoc enim emplastrum maturat ⁊ resoluit ⁊ dolorem remouet. ¶ Et nota quod aliqua illorum conueniunt apostemate ipso existente extra aurem et aliqua ꝯueniunt ipso existente ad intra et ideo considera bene.

¶ Quarta intentio que est remouere dolorem sic completur. ¶ Et primo Galienus laudat trociscos de opio ⁊ de castoreo ⁊ uino cocto dissolutos cum eodem uino tepefacto ⁊ suauiter cuz lana molli imponatur. ¶ Et dixit ⁊ oleum rosaceum vel amigdalarum in quo vermes terrestres vel portiliones qui reperiuntur sub lapidibus in cortice granati sint bulliti ⁊ ex eo tepido in aurem stilletur confert. ¶ Et similiter si totum pistetur et superponatur confert ⁊ oleum de semine cucurbite ⁊ oleum de nenufaris ⁊ papaueris iniecta tepida ualent.

¶ Ut dicit etiam Auicenna ad hunc dolorem. laudat etiam auicen. oleum rosaceum ⁊ uiolaceum dicit esse magis sedatiuum q̄z ros. ppt̄ molliciē que ē in ipso. ¶ Et ego dico ꝙ lac mulieris

cum aqua solatri etiam remouet dolorē ꝛ aqua solatri cum oleo rosaceo ꝛ hoc si fuerit ex mala complexione calida. ¶ Et dixit Auicen. lactuta asini est res que multum confert doloribus auris. ¶ Et dixit etiam cum est necessarium aliquid narcoticum magis i columne est sief memite cuȝ aliquantulo opii mixtum ꝛ lacte mulierum impositū. Et dixit etiam Aui. quādo fortior ē pulsus ꝛ dolor ꝛ timet̄ ex eis spasmus nō ē ex eis excusatio a mollitiuis ꝛ in hoc non est aliquod sicut butirum vaccinum antiquum calefactum.

¶ Et dixit etiam albumen oui si imponatur solū albumen in aurem est proprietas mirabilis i tollendo dolorem aurium. ¶ Et dixit uermes terrestres bulliti in oleo ro. ꝛ distilla in aurem. ¶ Et dixit etiam coquantur limacie in oleo amigdalino. ¶ Quando quoquitur aranea alba grosse tele cum oleo ro. ꝛ distillatur in aurem sedat dolorem. Auenzoar dixit oleum de uitellis ouorū ualet dolori ꝛ approperat exitum saniei. Dias. dixit succus paritarie. i. herbe uenti cū oleo ro. i iectis dolorem remanet. ¶ Gal. hoc idem dicit.

¶ Et dixit ēt nisqmamus albus dolorem auriuȝ mitigat. Serapio dixit quando fit sternutatoriuum ex foliis blitis qꝛ ex succo eius ꝛ melle mundificat cēbrum ꝛ confortat dolori aurium.

¶ Ego autem consueui mundificare ipsum caput cum succo ciclaminis ꝛ aqua maiorane uel uite ꝛ hoc multum ualet. Et dixit ēt succus plantaginis distillatus in aurem confert dolori. Et dixit ēt tela aranea alba ꝛ dura quando coquit̄ in oleo ro. ꝛ distillatur in aurem sedat dolorem. ¶ Et dixit etiam ꝙ opium misceatur cuȝ oleo ro. ꝛ croco ꝛ mirrha ꝛ distillatur in aurem ꝛ confert dolori eius. ¶ Bartho. dixit ꝙ hoc ꝙ dixit Serapio imediate non debet fieri nisi apud vehemētiaȝ dolorꝝ. s. quando timetur de casu virtutis ꝛ in dolore calido habet locū. Et dixit ēt succus iusquiāi albi qꝛ semē eius exiccatus ualet dolori aurium. Mesue dixit ꝛ si aliter excusari nō poterit cū modico canfore aut opii apponatur. Appullius dixit ꝙ succus herbe iusquiami appositus cū oleo ro. mirifice dolorem tollit ꝛ vermes si habuerit necat. Et dixit mandragora cuȝ polenta iposita auriculis dolorem sedat ꝛ loquitur de radice. Ebi. ꝛ Alchi. dicunt quando coquit̄ aranea que texit in parietibus cum oleo ro. dolorem sedat. Fidelis dixit ꝙ si scarabei qui delectantur in stercoribus boū uel equorum terrantur cū oleo ro. ꝛ calefiat in corticibus granatoꝝ si oleū in aureȝ imittatur ꝛ fex exterius emplastretur tollit dolorem: Guil. de saliceto dixit hoc ualere. ℞. de oleo de camomilla opii cortic̄ mandragore iusquiami papaueris albi seminis apii aā. ℥. ii. terrantur oīa ꝛ misceantur cū oleo isto dicto qꝛ de camo.. Ego āt dico ꝙ succus foliorum salicis bullitus in oleo in cortice granatoꝝ. ꝛ stillatus confert ꝛ ualet ēt succus solatri plātagis endiuie ꝛ silr̄ de aliis secūdū necessitatē materie sic preparatis. Et silr̄ sternutatio facta cū succo eius ualet emigranee ꝛ dolori ei⁹ qꝛ auriuȝ. ¶ Auic. dixit de fine paupeꝝ cuius nō est volubilis distillatur succus eius in aureȝ cū cotto ꝛ proprie cū oleo ro. quando apostema est calidum ꝛ confert sode antique. Dicit etiā amigdale sunt bone dolori auris ꝛ proprie oleum eius. Et idem dicit Diascorides ꝛ dixit etiam Auicen. cinamonnū ē ꝛ summa eorum que sedant dolorem aurium et ponitur in medicinis eius. ¶ Et secūdum veteres oleum de cinnamomo imissum auri dolorem tollit. ¶ Dixit etiam galia dissoluitur in oleo de ben aut de cherua ꝛ distillatur in aurem dolorosam. ¶ Et dixit etiam ꝙ oleum de ben cum pinguedine anatis confert. ¶ Dixit etiam ꝙ oleum anetinum ꝛ succus aneti confert dolori auris. ¶ Dixit iterum ꝙ oleum de lilio ortulano confert. Oleum etiam in quo sunt cocta folia cussus immissum auris dolorem de frigida causa tollit.

¶ Et dixit oleum scorpionis ad dolorem auris valet. ¶ Et oleum decoctionis aranee portilionum dolorem auris tollit. ¶ Dicit etiam ꝙ si urina capre aut tauri dissoluatur cum mirrha ꝛ hec subtiliter distilletur in aurem confert dolori eius. ¶ Sola etiam vrina capre distillata confer dolori auris. ¶ Et dixit etiam si spolium serpentis coquatur in uino ꝛ ex eo tepido distilletur in aurem confert dolori ei⁹

¶ Et nota ꝙ in dolore isto non conueniūt narcotica quia nocerent ratione sue frigiditatis nisi timeatur de. sincopi uel de morte. ¶ Appulius dixit herbe nigre edere. succus mundificatissimus cum vino stillatus medetur dolorem aurium. ¶ Constantinus dixit succus foliorum persici vermes interficit et doloreȝ tollit. ¶ Et dixit etiam succus mente cum melle mixtus in auribus dolorem de flegmate ꝛ uentositate tollit. ¶ Dixit etiam laudanum cum oleo rosaceo mixtum ꝛ auribus instillatum dolorem omnino tollit. ¶ Dixit etiam adeps collecta ex pulmone leporum cum oleo irino dolorem tollit. ¶ Et dixit etiam piscium pinguedo tollit dolorem auris ex frigore. ¶ Dixit etiam fel vaccinum mixtum cum oleo rosaceo in aurem impositum dolorem sedat ex frigida causa. ¶ Et dixit etiam vrina bubuli mixta cum oleo ꝛ mirrha in aurem stillata sedat dolorem ex frigida causa. ¶ Bartholomeus dixit succus mente domestice dolorem tollit ꝛ potest misceri cum sapa. ¶ Et dixit etiam quando radix paucedani feruet in oleo rosaceo ꝛ illud distilletur in aurem sedat dolorem antiquum ipsius. ¶ Et dixit ꝙ oleum de baccis lauri ꝛ de been imponatur. ¶ Et dixit adeps collecta ex pulmōe vulpis tollit dolorem ex quacunqꝫ causa fuerit.

¶ Et dixit ꝙ sepo salso vtendum est cuȝ adest humiditas plurima. Et dixit etiam ꝙ si spoliuȝ serpentis masculi bulliatur in uino pontico dolorem tollit. ¶ Serapio dixit quādo succus mēte miscetur cum mellicrato confert dolori auriū

¶ Dixit etiam quod laudanum stillatum cum uino quod dicitur idromel aut cum oleo ro. ualet. ¶ Dixit etiam quando spuma nitri distillatur in aqua vel uino et distillatur in aurem sedat dolorem eius et uentositates: que sunt in illa et sibillum et confert humiditatibus currentibus in eam ¶ Diascorides dixit succus foliorum cucumeris agrestis dolorem tollit. ¶ Et dixit etiam oleum bullitum in concauata radice affodillorum et tepidum auri imissum in dolore auris remedium est singulare. Et dixit oleum de baccis lauri dolorem auris tollit et confortat auditum et confert tinnitui

¶ Dixit etiam si cum pinguedine anseris misceatur lana succida adhusta et cum lixiuio iponatur dolorem aurium tollit causatum a materia difficilis resolutionis ¶ Item dixit adeps colecta ex pulmone vulpis et solutus et imissus in aurem dolorem ipsius mirifice tollit. ¶ Adeps etiam galline sola uel cum cepe mixta et auribus emplastrata dolorem ex frigida causa tollit. ¶ Rasis dixit quod oleum anetinum et succus aneti confert dolori auris facto ex materia melancolica ¶ Dixit etiam quod ades vulpis est iuuatiua in dolore. Item quod si sit falsa et magis iuuatiua. ¶ Haliabas dixit oleum de radicibus rafani domestici prodest dolori aurium qui fit a frigore et uentositate.

¶ Dixit etiam quod sola urina bubulina in aurem imposita dolorem tollit ¶ Sestus plato dixit oleum in quo bulliti sunt articuli vulpis immissus dolorem aurium mirifice tollit. ¶ Dixit etiam taurinum fel auribus impositum dolorem tollit. ¶ Item dixit apri fel in cortice mali granati tepefactum et stillatum auribus prodesse dicimus dolorem ipsarum et pruriginem tollit ¶ Galienus dixit auctoritate Apolinis. ¶ Igitur libri apolini scripserunt uiscera terre decocta in oleo aurium mitigare dolorem. Quidam autem iubent misceri cum adipe anseris: uiscera autem terre secundum Galienum sunt lumbrici terrestres. Guil de va. dixit dolorem aurium tollit succus affodillorum addito sibi thure mirrha uino et melle quando instillatur auribus ¶ Et ista valent quando dolor est ab acuta materia in substantia cartilaginis et in substantia nerui expansa et maxime in principio de fluxus eius: et nota ista que dicta sunt remouent dolorem propter malam complexionem calidam in loco existentem ¶ Et aliqua propter conculcationem materie et aliqua propter uentositatem.

¶ Capitulum .ii. de auris apostemate frigido.

Accidit etiam apostema frigidum in aure cuius signa manifesta sunt in signis positis in capitulo immediato quia illa signa opposita sunt istis et doctores de illo apostemate mentionem non faciunt determinate: sed determinate de eo loquar ¶ In cura ista habes intentiones quattuor. Prima est in uita. Secunda in materia antecedente. Tertia est in coniuncta. Quarta est in remotione accidentium ¶ Prima intentio completur per hunc modum respiciat se a rebus humidis sicut sunt brodia rape lactuce spinachia sicle: Respiciat se a piscibus et ab auibus in aquis uiuentibus et a uino duro se respiciat et sic de aliis. vtatur ergo carnibus pullinis edinis castrati et vitellinis ¶ Et si fuerit sine febre condiantur fercula sua cum spetiebus. ¶ Secunda intentio completur per hunc modum vtatur pillulis cochiis uel de hiera uel de alio solutiuo ut tibi uidetur ¶ Sirupus eius sit de sticados cum aqua maiorane uel cum decoctione capitali ¶ Tertia intentio completur cum localibus in primo ergo ualet granatum dulce in uino coctum demum totum similiter teratur et super locum fiat emplastrum. Dias. dixit ex solatro et pane fit emplastrum et ponitur super locum. Serapio dixit succus origani recentis cum lacte mixtus sedat dolorem et ualet in principio vnum tamen canonem pone generalem ad capitulum precedens et ad hec que est de mente Aui. ¶ Et est quod ista que apponuntur in aur e non sint nimis calida neque nimis frigida ne instrumentum auditus quod est instrumentum scientie destruatur nam per ipsum doctrina maxime acquiritur ¶ In augmento oleum de spica valet si in aurem proiciatur ¶ Item oleum de absinthio ualet: et in aurem ponatur. Et similiter aliqua que dicta sunt cum aliquali stipticitate valent et aliqua que dicta sunt valere in principio in augmento etiam ualent. Et uideas illas Receptas per te postquam verificationes earum habes. ¶ In statu ualet oleum amigdalarum amararum ¶ Et ualent alia olea calida et sicca.: sed non excessiue calida. ¶ Et Mesue dixit distilletur adeps galline aut anseris aut anatis aut medulla cruris vituli et hoc expertum est et fui expertus sepe. Aui. dixit succus vue draguntee domestice confert dolori aurium et quando succus eius miscetur cum oleo et distillatur in aurem confert et loquitur de succo fructus qui est super eius extremitate. Et dixit etiam quando olibanum distillatur cum uino ualet. Et dixit etiam galbanum cum oleo de lilio dissolutum et imissum sedat dolorem frigidum et sine impedimento resoluit. Succus prassii immissus ualet et mundificat aures et aperit meatus auditus ¶ Serapio dixit succus prassii administratur quando sunt necessarie medicine que mundificent instrumenta auditus et partes que ueniunt cum neruis et duobus panniculis cerebri ad perficiendum auditum. ¶ Dixit Diascorides solum dictum succum permisceri cum oleo ro. ¶ Bartholomeus dixit dictum succum posse permisceri cum oleo de sambuco uel cum oleo irino uel cum oleo ro. uel cum oleo amigdalarum amararum. ¶ Serapio dixit succus canapis ualet in hoc et oleum eius et succus seminis eius ualet secundum Auicennam. Bartholomeus dixit quod oleum decoctionis draguntee in cepe concauo iniectum dolorem de causa frigida tollit. Si accidat modo quod istud apostema fit ad extra aurem: quia in radice eius uideas an sit flegmaticum.

an non facta purgatione semper tunc apponas maturaratiua: et maturatiuum in materia flatica est hoc. Rec. allea cocta sub prunis cepa cocta mundata an. lib. 5. vitellos ouorum numero quinque assungie porcine. ʒ. iiii. maluauisci. ʒ. i. et misceant omnia et ponant super locum et totum huius intelligitur si tendit in viam exiture. ¶ Et alia maturatiua dicta in capitulo proprio conueniunt. ¶ Si autem tenderet in uiam resolutionis tunc fac eodem modo sicut dictum est in primo libro in capitulo de bubone. ¶ Et non sis ausus apponere repercussiua propter affinitatem quam habet cum ipso cerebro. ¶ Si autem materia sit calida per omnia facias vt dictum est in capitulo de bubone et non erit tibi error. ¶ Et gratia breuitatis omitto recapitulationem facta maturatione aperiatur et secundo restringat fluxus sanguinis cum albumine oui. et tertio digerantur labia. quarto mundificetur. quinto incarnetur. vltimo sigilletur. ¶ Quarta intentio completur per hunc modum quia aliquotiens causat dolor qui preuaricat in hoc dixit quando succus ficle distillatur in aurem tepidus valet dolori frigido. ¶ Et dixit etiam quod absinthium cum rob vini coctum valet dolori aurium positum. ¶ Dixit etiam oleum bullitum in concauata radice aphodillorum et tepidum donec oleum minuatur dolorem auris mirifice tollit quod expertum est et ego similiter sum expertus. ¶ Dixit etiam quod cinis communis ligatus in petia calidus applicatus aurium dolorem tollit. Dico ego quod si radix cuiuscumque lapacii vel semen eius cum oleo ro. in uase duplici bulliat addito modico vini et distilletur in aurem aut fiat suffumigium dolorem auris frigidum tollit. nota tamen quod aliqua illorum que mitigant dolorem valent in augmento aliqua in statu. Et ideo uide et quando est necesse applicare applices et capitula ista alternatim uideantur quia sepe vnum aliud iuuat. ¶ Si autem materia sit uentosa require quia multa dicta in hoc capitulo et alio ualent. ¶ Et ideo perlege et inuenies vnguentum Mesue ad hoc. Rec. ellebori albi castorei costi ana. ʒ. i. rute nitri pipis nigri et longi ana. ʒ. et partes. ii. euforbii. i. ʒ. i. et tertiam: deinde accipe succi radicis que comeduntur que sunt radices fortes succi porri olei nardini olei camomelli olei amigdal. olei anetini an. ʒ. i. coquantur ad succorum consumptionem et utere. Et affronitum quod nitrum uocatur remouet dolorem istum ex materia uentosa et aperit etiam uterque elleborus et utraque aristologia ruta centaurea radix cucumeris siluestris brionie iari et costus cinamomum cubebe omnia mouent uentositatem. ¶ Ex quo patet quod apostemata que fiunt post aurem curantur sicut bubo quere illic uide.

¶ Capitulum tertium de apostemate duro auris.

Post aurem aliquando accidunt apostemata dura que indigent cura et remotione. In cura ista habes duas intentiones. ¶ Prima est in uita et purgatione. Secunda in resolutione eorum et remotione. ¶ Dieta eius sit talis respiciat se conclusiue a rebus frigidis et siccis et frigidis et humidis eo quod non fiunt ista apostemata nisi a materia melancolica uel flatica grossa. ¶ Signa eius sunt nota quia ex uisu et tactu cognoscitur: purgentur isti cum turbit preparato uel cum confectione amech uel cum iera ruffini ut tibi uidetur. ¶ Secunda intentio completur cum resolutiuis. Ideo dixerunt aliqui antiqui quod apostemata frigida que fiunt post aurem resoluit succus corticis arboris mali cum nitro et butiro tritus et superpositus semen lini lenit apostemata que sunt post aures cum aqua cinerum. Hali. dixit quod ficus sicce cocte cum ruta delent tumores sub auribus. Et dixit etiam quando semen dauci miscetur cum rasina et cera maturat apostemata dura et apostemata aurium et sub radice earum existentium. Et dixit etiam tuderi remollit apostemata dura grossa que fiunt in radice aurium et duricies mamillarum et testiculorum. ¶ Resoluunt etiam apostemata dura post aures que fiunt propter casum uel percussiones limatie quando cum cortice suo teruntur et supponuntur. Serapio dixit quando fit emplastrum cum ficubus siccis tritis coctis et ireos et nitro maturat apostemata que fiunt in radice auris. ¶ Et dixit etiam farina fabarum mixta cum farina fenugreci et melle resoluit clauos et apostemata que fiunt in radice auris. ¶ Isaac dixit et Serapio farina cicerum alborum proprietatem habet ad apostemata post aurem et ipsa resoluit. ¶ Diascorides dixit orobus apostemata dura et testiculos induratos resoluit. ¶ Bartholomeus ponit emplastrum ad hoc. Recipe ireos nitri calcis an. partem vnam medulle ficuum decoctarum in aqua duplum omnium permisceantur diligenter cum pinguedine porci. ¶ Ad idem. Recipe radicem iris siluestris et proprie superiorem et illam cum farina lolii et hidromelle malaxato fiat emplastrum et pone super locum: dixit quod farina cicerum cum melle resoluit apostemata dura post aurem. ¶ Ego dico quod limatie bene trite cum aloes et mirrha et olibano sint bene mixte donec ueniant ad emplastrum ut mel ualet optime. ¶ Si sint glandule mixte cum sanguine tunc ad exituram uenient ponantur ergo maturatiua et aperiantur ut bene mundificentur ne chistis remaneat modo scito in capitulo proprio libri primi.

¶ Tractatus sextus de apostematibus nasi.

¶ Capitulum primum de apostemate calido et frigido eius.

Quia antiqui de apostematibus nasi pauca dixerunt pauca etiam de eis loquar. ¶ Signa apostematis calidi sunt nota ex dictis. Aui. in capitulo de opthalmia: et ideo non recapitulo.

¶ In cura ista habes tres intentiones. Prima est in vita. Secunda est in materia antecedente. Tertia est in coniuncta. ¶ Prima intentio completur nec plus nec minus sicut dictum est in apostemate calido aurium. ¶ Secunda intentio completur per hunc modum. In principio apponatur medicina repercussiva: ut dicit Mesue sicut oleum ro. oleum de mirto cum aqua ro. ¶ Aliud ad idem Recipe succi solatri succi granatorum acetosorum aque ro. an. partes equales olei ro. part. ii. et conquassentur cum modico camphore et inungatur. ¶ Ad idem Recipe mucillaginis psilii aut citoniorum aut albumen oui et conquassa cum oleo ro. aut oleo violis et frigida ea et vtere bonum et expertum est. ¶ In augmento valet hoc de mente hameth. Recipe farine ordei ro. an. camphore. ℈. i. et confice cum succo granatorum acetosorum cum aqua ro. et inunge intus et ad extra et probatum est. ¶ Et si vis alias Receptas recurras ad capitulum de apostematibus aurium calidis: que in hoc casu valent alternatim ergo legantur ista duo capitula in statu. Dixit Isaac in declinatione valet aloes ¶ cum aqua lotus. ¶ Et dixit etiam succus prassii naribus instillatus sanat pustulas earum. ¶ Dixit etiam litargirium cum oleo ro. mixtum pustulas narium extirpat. ¶ Serapio dixit lignum granati confert ad bothor nasi. Concludendo ergo ego quod quecumque conueniunt in bothor aurium puto etiam hic conuenire: quare modo vide si iste pustule vel apostemata ad saniem deuenirent tunc valet ista. ¶ Dixit Mesue dissoluatur diaquilon in illo et apponatur digerit autem. ¶ Et ego intelligo hoc de diaquilone sine gummis. ¶ Mucillagines etiam dissolute in oleo maturant. mucillago radicis lilii cocta et trita cum pinguedine porci et oleo de amigdalis confert in hac hora. ¶ Et si de apostematibus frigidis velis videre recurre ad capitulum de apostemate frigido auris et apostemata nasi frigida ita cures.

¶ Capitulum 2m de polipo non vlcerato.

POlipus est superfluitas carnis que apparet in interiori parte nasi et est passio satis nota et ista passio solo visu cognoscitur. ¶ Et causa huius est humor grossus viscosus qui descendit a capite ad nares: quare sanguis illic in tumorem illum conuertitur. ¶ Et de illo apostemate sunt due species vna est in qua magnificatur nasus et fit fusci coloris et pauci sensus et multum durus et caro non descendit inferius tunc non tangas ipsum aliquo modo quoniam species est cancri. ¶ Alia species est in qua nasus est bene tractabilis et mollis et non fusci coloris et tunc tute operationem tuam fac. In cura ista habes tres intentiones ¶ Prima est in vita ¶ Secunda est materiam antecedentem purgare. ¶ Tertia est coniunctam remouere. ¶ Dieta sit talis respiciat se a generantibus sanguinem flegmaticum vel melancolicum. Secunda intentio completur hoc modo: purgatio fiat in talibus cum confectione hamech vel pillulis de lapide lazuli vel cum hiera ruffini et sic de aliis vt videtur necessitas. ¶ Tertia intentio completur hoc modo facta purgatione et oportet vt inungas locum omni die cum oleo calido bis vsque ad tres dies hoc facto conare ipsum extrahere cum tenaculis vel cum vncinis et liga ipsum et incide ipsum prius tamen ampliato nare cum spongia uel aristol. ¶ Et si aliquid remanserit propter impossibilitatem incidendi tunc rade ipsum cum instrumento subtili donec bene mundificetur: hoc completo cauteriza locum cum igne uel cum alio medicamine acuto: deinde appone butirum vt escara cadat: deinde mundifices et incarna et consolida ut tibi uidetur. ¶ Guil. de saliceto dixit vitriolum de quo fit attramentum carnem malam remouet. Si tamen placeret tibi remouere ipsum cum medicinis doctores et magistri multa ponunt. ¶ Serapio dixit succus draguntee immissus in naribus maxime confert obstructioni facte a polipo: et dixit semen est fortius foliis et radice. Et ideo subdit curat cancros et apata que fiunt in naribus que nominantur multorum pedum et est polipus quare quando lana miscetur in succo seminis vel in aqua eius et in naso ponitur curat cancrum et alia vlcera mala. Et iste est modus mee operationis. Et Ga. dixit de draguntea quod cancros et polipos credit extenuare. Et Guil. dixit quod puluis eius impositus super locum curat et fuit expertum. ¶ Et ego etiam dico quod oleum in quo bullita est radix draguntee immissum naribus ante vlcerationem confert et extenuat vt voluit Ga. Et si locus sit vlceratus cum melle apponatur. ¶ Confert etiam polipo succus edere nigre impositus et vlceribus putridis narium. ¶ Dixit etiam Serapio quando cum assa aliquid miscetur calcanti et ziniar et ponitur in nasum et si fit hec pluribus diebus curat carnem eminentem in eo et est polipus. Isaac dixit succus pomi granati acidi et pistati cum sua caliditate bullitus cum melle usque ad spissitudinem vnguenti in naribus carnem superfluam corrodit. Dia. et Aui. dicunt nux cipressi fortiter trita cum ficubus et cum lixiuio naribus immittatur sanat carnem superadditam in naribus que est polipus. Ebi. dixit. ℞. foliorum vitis albe ℥. iii. mane. i. thuris calcanti olibani calcideos et est species vitrioli aristol. an. ℥. iii. tere totum donec fiat siccum et vtere diuina uirtute sanat et mirabile est.

¶ Tractatus septimus de apostematibus labiorum: Capitulum primum de apostemate calido.

PUstule et apostemata quandoque fiunt in labiis sicut in aliis locis et signa eorum patet ex dictis in capitulis precedentibus. In cura ista habes duas intentiones. Prima est in euacuatione cause antecedentis ¶ Secunda consistit in euacuatione cause coniuncte.

¶ Prima intentio completur secundum necessitatem loci quia materia calida uel frigida euacuatur modis dictis in aliis capitulis secundum necessitatem ¶ Secunda intentio completur per hunc modum in principio apponantur repercussiua sicut oleum rosaceum mirtinum succus arnoglosse ꝛ sic de aliis secundum necessitatem.

¶ Et ex istis etiam facias unguentum ut tibi libet ꝛ hoc in apostemate calido ¶ Isaac dixit in statu hoc ualꝫ .ʃ. aloes lotus cuꝫ aqua ꝛ dixit iterum ꝙ in pustulis siccis cera mixta cum oleo rosaceo uel violaceo ualet ꝛ credo ꝙ valet hoc remedium in principio uel augmento sādali cū ro. et gumma arabica ꝛ cerusa temperata omnia cū aq̄ rosacea oīa ꝛ applicata ualent ꝛ credo potius in augmento ꝙ̄ in statu: licet in statu ꝛ declinatione posset dici ualere ¶ Et dicerem ꝙ ualerent in augmento ꝙ repercussiua permiscentur cum resolutiuis vincentibus ꝛ hoc conuenit in augmento ¶ Si diceres ꝙ ista ualerent in statu ꝛ declinatione ¶ Ego tunc dicerem ꝙ repercussiua illa ꝛ oleum rosaceum non ponuntur ut repercutiant sed ut confortent locum ad queꝫ multe materie semper fluunt ratione palati quare ꝛc. ¶ Alchi. dixit cicer confert ad apostemata que sunt in ore labiis ꝛ auribus quando sunt dura ꝛ quando fit emplastruꝫ cum melle desuper ¶ Constantinus dixit litargirium cum oleo rosaceo mixtum pustulas narium ꝛ labiorum extirpat: Isac deponit hoc vnguentum. ℞. cerusse ℥.x. cere ℥.iii. litargirii cathimie argenti masticis an̄. ʒ.ii.ʃ. olei rosacei quantum sufficit ꝛ fiat unguentum. ¶ Unguentum Bartho. ℞. ciperi aluminis galle mirrhe arsenici plūbi usti oīum an̄. ꝛ cū oleo ro: fiat unguentum ꝛ applicet̄ loco.

¶ Capitulum secunduꝫ de nodis.

ALiquando accidit nodus in labiis quare non procedas nisi cum ferro ¶ In cura ista habes duas intentiones: ¶ Prima est purgatio utilis. ¶ Secunda est extractio materie de loco. Prima intentio completur cum turbit preparato vel cū ↄfectōe amech ut tibi uidet̄ necessitas ¶ Secunda intentio completur per hunc moduꝫ: accipiatur nodus totaliter inter duos digitos manꝰ sinistre ꝛ comprimatur a dextra si uis extrahere ipsum ꝛ scinde pellem cum rasorio ꝛ cum apparet. ℞. cū vncino uel alio mō ꝛ eradica ipsum: deinde iple locum cum alumine ꝫuccarino ꝛ albumine oui ꝛ si fuerit necesse scindere quia remouere aliquid de pelle uel super fac ut dictuꝫ est alibi in proprio capitulo ¶ Et si aliquid remanserit de chisti tunc mundifica locum cum vnguento egyptiaco vel viridi ut chistis tollatur ab alio modo remoueatur ut dictum est etiā capitulo proprio ꝛ illic recurre pro illo.

¶ Tractatus octauus de apātibus gingiuarum.

¶ Capitulū .i. ꝺ apātibus calidis ꝛ frigidis earꝫ

QUia de apostematibus gingiuarum pauci antiqui locuti sunt. ꝛ etiam pauca appropriata reperiuntur parum de his loquar.

¶ Et ista apostemata quandoqꝫ fiunt a materia descendente a cipite ꝛ quandoqꝫ est propter communitatem stomaci ꝛ quandoqꝫ propter aliam egritudinem ꝛ ista apostemata quandoqꝫ cito curantur ꝛ aliquando tarde et hoc est notum.

¶ Signa autem horum apostematum nota sūt ex signis dictis in aliis capitulis quare illic uide. In cura ista habes duas itentiones. Prima est in uita et in materia antecedente ¶ Secunda est in coniuncta ¶ Prima itentio completur sic dieta sit et purgatio secundum necessitatem materie ꝛ morbi. ¶ Aliud in hoc non loquor quia clarum est. Secunda intentio completur sic aliqꝫ dicunt antiqui ꝙ confert apostematibus calidis cum incipiunt collutio facta cum oleo nouo de oliuis ꝛ maxime facto ex oliuis siluestribus.

¶ Sit autem tepidum in collutione ¶ Auicen: dixit fiat collutio cum aqua rosacea vel cum lacte acetoso uel cum aqua mixti ꝛ decoctio balaustiarum ꝛ aqua arnoglosse et infusio glandiuꝫ ꝛ succus portulace: ualet etiam hoc ad apostemata frigida quando in hoc sunt bullite blance bisantie: sed tunc oleum illud calidum approximetur ¶ Et ego dico ꝙ folia rubi masticata cōferunt ꝛ spetialiter in calido in augmento ¶ Dixit Auicen. fiat collutio cum oleo arboris masticis ꝛ oleo mirtino ꝛ in uno quoqꝫ ponatur mastix aut oleum in quo bullierit mastix et rose aut oleum rosaceum in quo bullita sit spica ꝛ rosa sicca ꝛ mastix in statu. ¶ Dixit Auicenna valet cicer ꝛ spetialiter in apostematibus gingiue calidis ꝛ duris et succus hireos ꝛ succus foliorum oliue ꝛ fex uini ꝛ succus rute ¶ Dixit Auicenna etiam. Multi curant gingiuas siue tumores earum cum butiro ꝛ nos approximamus eum proprie in gingiuis infantium ꝛ linimus eas cum eo quando volumus ꝙ dentes eorum nascāt cito ꝛ sine dolore ꝛ confert aliis apostematibꝰ oris. in declinatione ista ualent ¶ Chiranus dixit ꝙ teste murium marinorum combuste solute cum melle tumores gingiuarum ꝛ nascentias curant Serapio dixit multum curat gingiuas siue tumores alumen iamenuꝫ ꝛ apostematibus vuule multum ualent ¶ Auicen. dixit colcotar multum confert apostematibus gingiuarum ꝛ constringit eas et ualent etiam hic illa que dicentur inferius in capitulo de dolore ꝛ ꝺ apostematibus oris ¶ Quare ergo ista capitula alternatiꝫ videantur quando est necesse ¶ Et hoc ꝙ dicit Auicen. de ziniar ueruꝫ habet si apostema sit calidum ꝛ ualde profundum ¶ Si autem apā non sanetur illo modo indiget cauterio ꝛ melius est vt sumatur oleum feruens cum lana in-

uoluta in extremitate tente et totiens fiat donec detumescat gingiua. verba sunt Auic. ¶ Si autem apostema fit ex humiditate superflua facta purgatione oportet ut dicit Auicen: vt in principio colluatur os cum oleis calidis ꝛ cum melle ꝛ oleo ꝛ rob: deinde administrentur resolutiua fortia dicta multotiens et patet.

¶ Capitulum secūdū de dolore gingiuarum.

Aliquando accidit dolor in gingiuis ꝛ non mirum quia aliquando ad locum istum fluunt materie. s. a capite ꝛ aliquando a stō per uiam euaporationis. Et aliquando uapores corrupti trāsmittuntur ꝛ fiunt apostemata mala que apostemata illic existentia: aliquando sunt difficilis curationis quare et illic dolor aliquādo accidit. ¶ Et Serapio primo dixit tribulus cum melle masticatus dolorem tollit superlinitus. Constātinus dixit dolorem tollit zuccarum ro. cum uino uel aceto si inde os lauetur uel gargarizetur ¶ Alch. dixit alumen scissum. i. iamenum valet dolori vuule ꝛ gingiue et auri ꝛ pruritui testiculorum. ¶ Auicen. dixit corīū cerui uel capre adustum donec albescat abstergit dentes fortiter ꝛ stringit gingiuas ꝛ sedat dolorem gingiue inflate. ¶ Et dixit succus fructus ꝛ foliorum rubi sanat dolorem gingiue ꝛ alibi dixit. ꝛ oleum quidem arborum masticis habet uirtutem uehemētē in sedando dolorem gingiue ꝛ ꝓprie recens ꝛ subdit. ¶ Et proprium eius iuuamentum est in dispositione dolorum.

¶ Tractatus nonus de apostematibus lingue.
¶ Capitulum primum de apāte calīdo ꝛ frigido.

Quandoqꝫ acciduīt apostemata lingue calida. ꝛ aliquādo mollia flegmatica: ꝛ aliquando dura: ¶ Signa omnium horum in cura apostematis calidi sunt nota. ¶ In cura apostematis calidi habes tres intentiones. ¶ Prima est in vita ¶ Secunda est in euacuatione cause antecedentis. ¶ Tertia est in euacuatione cause coniuncte. ¶ Prima intentio completur per hunc modum respiciat se a rebus calidis ꝛ a uino magno ꝛ a speciebus ꝛ a carnibus non alteratis: utatur lactuca farre milio panico ꝛ sic de aliis. ¶ Secunda intentio fiat per hunc modum fiat flebotomia in principio de cephalica: deinde in augmento si fuerit expediens fac de lingua: deīde fiat purgatio si fuerit opus cum electuario succi ro. vel aliter vt videbitur tibi. ¶ Tertia intentio completur sic in principio: vt dicit Auicenna ꝛ specialiter in calido ꝙ si ex aqua solatri fiat gargarisma confert apostematibus lingue: ꝛ dixit ꝙ si teneat sub lingua suaꝫ succū endiuie lactuce proprie ꝛ succum solatri proprie ꝛ lac acetosum ꝛ aqua ro. ꝛ aqua in qua decocte sunt rose ꝛ succus virge pastoris. ¶ Et Galienus in octauo terapentice consuluit gargarizare succum endiuie ꝛ cum ipso solo curauit vnum vt ipse dicit. Mesue dicit aqua rō. ꝛ aqua plantaginis gargarizate in principio cum aceto valent. ¶ Et succus coriadri cū aceto valet in ꝑncipio ꝛ sumach. lētes cū moīco cāfore ꝛ aceto cū ōcoctōe ro. valꝫ ¶ In augmento Serapio dixit epatica cuꝫ melle valet ꝛ prohibet fluxum humorum ad ipsum et ualet in apostemate calido. ¶ Et ego dico ꝙ epatica gargarizata cum aqua ro. valet in principio, musa. i. inpetigo que nascitur super lapides gargarizata valet ꝛ mitigat inflationem lingue. ¶ Mesue dixit diamoron cum aceto decoctionis foliorum oliuarum aut alchāne valet ꝛ rob mirti est impressio bona ꝛ proprie cum sirupo rosaceo puro. In statu ꝓcedas cū secaniabin ꝛ melle ro. ꝛ aliquantulo sinapis ut dixit Mesue. ¶ Serapio dixit quando sinapis teritur ꝛ miscetur cum aqua ꝛ temperatur cum hidromelle ꝛ fit inde gargarisma confert apostematibus lingue ꝛ radicum eius. ¶ Fidelis dixit si lingua vł gula infletur supra ducatur saphirus et in fine ꝓcedatur cum decoctione ficuum ꝛ sale armoniaco aut baurach. ¶ Et dixit mesue. ¶ Si autem ad maturationem deueniat ꝛ fiat gargarisma. ¶ Ut dicit Auicen. sicut est decoctio lini: ꝛ sicut est decoctio ficuum ꝛ fenugreci ꝛ decoctio passularum ꝛ fenugreci. ¶ Et subdit ꝙ si aperiatur administrentur stiptica ī ore sicut decoctio sumach mirti ꝛ lantium et folioꝝ oliue ꝛ uinū ponticuꝫ:

¶ Capitulum secundū de apāte frigido lingue.

Si apostema huius loci fit frigidum qđ ut in pluribus sic est ꝛ causa patet manifeste: purgentur cum pillulis de hiera uel cochiis. ¶ In principio dico ꝙ ualet decoctio spice ꝛ decoctio masticꝭ ꝛ absinthii et croci cum aceto uel aqua rosacea in augmento. ¶ Ego dico ꝙ decoctio istarum rerum facta cum uino valet. In statu dixit Aui. ꝙ ualet radix fenugreci combusta ꝛ annectatur ei. ¶ Et Ras consuluit ut lauetur os cum aceto decoctōis zziberꝭ ꝛ pipis ut materia resoluatur Et desiccare caput cum desiccantibus reuma esset bonum ꝛ considera modo exte alia que conueniunt istis temporibus.

¶ Capitulum tertium de apāte duro lingue.

Si apostema huiꝰ loci fuerit durum ꝙ sepe contingit tunc opportebit vt subtilietur regimen ꝛ cibus fiat bonus. ¶ Et subdit Auicen. ꝛ fiat euacuatio uel euacuetur humōꝝ cū hieris magnis predictis ꝛ admīstrēt gargarismata subtiliatīa: ꝛ teneaī ī ore ifusio fenugreci ꝛ decoctō eiꝰ cū ficubꝰ ꝛ granoꝝ lauri cuꝫ passulis

mundatis. ¶ Et teneatur in ore lac muliebre & asininum et caprinum et etiam decoctio dactillorum & ficuum cum uino dulci & vino d vuis.

¶ Capitulum quartum de dolore lingue.

Nunc de dolore lingue dicamus putantes quod ista que ualent in dolore gingiuarum & oris & vuule hic valent quare pauca dicemus & primo dolorem lingue tollit decoctio pentafilon quod radicis eius quando fit cum ea collutio. ¶ Et Mesue dixit auctoritate Auice. ℞. sumat foliorum mirti foliorum rosarum an. aur. i. bulliant in aqua usque ad consumptionem medietatis & ex hoc fiat gargarisma tribus vicibus in die. deinde hoc facto vtatur hoc. ℞. spodii gallarum ro. an. terrantur et vtere. hoc namque ualet dolori oris & radicis lingue & tumori faucium & gingiuarum. Ad idem. ℞. amili aluminis iameni seminis rosarum croci mirrhe an. terrantur ex hoc puluere paruum misceatur cum aqua & melle & fiat gargarisma & illud teneatur in ore una hora.

¶ Ca. 5. d apate duro sub lingua cuius nomen est ranula.

Ranula est apostema quod oritur sub lingua et est similis glandule dure cuius color est similis colori composito ex colore superficiei lingue et uenarum que sunt in ea. Et dicunt aliqui quod quando lingua eleuatur apparet alia lingua. Et propter dolorem in loco accidit febris & inflatio & sequitur aliquando mors. ¶ Et apostema est simile rane ut dicit Auicen. ideo ranula uocatur cuius cause sunt humiditates fluentes ad locum illum. In cura ista habes tres intentiones. Prima est in purgatione & uita Secunda est in medicinis localibus aptis illam materiam consumere. Tertia intentio est in operatione manuali ¶ Prima intentio completur hoc modo. Primo fiat purgatio modo dicto in aliis capitulis cum pilulis cochiis uel de iera & fiat flebotomia si est opus. ¶ Dieta sit sicca conclusiue ne ille materie multiplicentur & currant ad locum & in omnibus aliis honeste se habeat & considera ¶ Secunda intentio completur hoc modo in principio ranule ualet & est utile si cum sale armoniaco et gallis fricetur vt dixit Guil. de va. sanat etiam ranulam attramentum ustum si mixtum cum hermodactilo & applicetur quod expertum est. Et Aui. dixit experiantur in ipse medicine corrosiue incisiue resolutiue in quibus est superflua exiccatio sicut sal armoniacum & acetum & sal et fricatio de flore eris & dragagato & sic de similibus ¶ Et dixit quod si sumatur origanum & cortices granatorum et sal et fricetur cum eis lingua infantis patientis ranulam sanatur. Et dixit quod ex eis que experta sunt in ea sunt dragagantum adustum & hermodactili commixta cum albumine oui & posita sub lingua. Et medicine etiam que dicentur in alcola ualent que fortes sunt.

¶ Tertia intentio sic completur si per hunc modum dictum curari non poterit non erit excusatio ab operatione manuali ¶ Guil. de saliceto dixit capias vncinum et capias ranulam firmiter & cum rasorio incide eam qua remota permittatur aliquid sanguinis exire. Quo facto ponatur vitriolum cum quo fit attramentum uel album zuccarinum cum sale et dimittatur per aliquod tempus & postea abluatur locus cum uino & aceto mixtis et actu calidis: hoc enim exiccat ranulam & remouet: hoc facto abluatur locus cum uino decoctionis mirrhe usque ad finem & ista est operatio manualis ¶ Et Albucasis dixit & oportet ut aperiatur os infirmi coram sole & consideret ranulam si est nigra aut fusca & dura & sine sensu et non tangatur quia tunc est cancerosa ¶ Si uero non fuerit talis sed alba et bene tractabilis tunc capiatur cum vncino & scindatur cum spatumie subtili et liberetur ab omni parte & extrahatur quod si superuenerit sanguis abstergatur cum spongia & si est necesse ponatur vitriolum & dimittatur donec sit restrictus ¶ Et si operatio non sit completa reddeatur ad ipsam usque ad eius complementum: deinde colluatur per vnum uel duos dies cum aceto et postea cum uino decoctionis mirrhe colluatur donec fuerit sanata.

¶ Tractatus. x. de apostematibus duarum amigdalarum & faucium:

Capitulum primum de apate duarum amigdalarum.

Amigdale sunt carnes nate in radice lingue tendentes ad superiora ac si sunt due auricule due parue & carnose neruose sicut due angule ¶ Istis namque accidit catarrus apans eas ita & taliter quod prohibetur anhelitus & quandoque mollificatur una & apostematur & indiget eo quod constringat eam et exiccat eam. verba sunt principiis ¶ Oppinor ego quod illa que ualent in apostematibus vuule hic ualent quare capitula ista alternatim uideantur ¶ In cura ista habes solum duas intentiones. Prima est in purgatione. Secunda in localibus ¶ Quantum ad primum de flebotomia dico ut dixi in capitulo de apostemate lingue & similiter dico de solutione uentris & aliis. Secunda intentio sic completur in principio quando fuerit facta collutio cum lacte aut gargarisma confert apostematibus duarum amigdalarum ¶ Et quando ouum crudum deglutitur confert apostematibus amigdalarum ¶ Et Bartholomeus dixit quod confert ad apostemata calida: nam ipsum infrigidat & repellit et membra sine stipticitate confortat. Et aqua solatri gargarizata confert ¶ Et semen rosis et folia eius

utriusq3 inest operatio fortis. ¶ Dixerunt aliqui antiqui q tumori amigdalarum et tussi et prefocationi puerorum: confert etiam linitio palati cu melle aut gargarisma factum cum decoctione eius: et valet in ca frigida. ¶ Et ego dico etia q valet in calida in statu: post statum in augmento ex paritaria fiat gargarisma ad ambas amigdalas: vt dixit Auice. ¶ Et dixit etiam cedria linit super gutture ad ambas amigdalas et dolore eius. ¶ Et dixit etiam si fabe misceantur cu melle et farina fenugreci conferunt apostematibus gutturis et duarum amigdalarum: et intellige in emplastro. ¶ Cura declinationis dixit Serapi. quando fit emplastrum cum bulbis assatis sub cinere calido mistis cum capitibus pisciculoru paruorum: qui dicuntur stragi resoluuntur apostemata. ¶ Ista etiam valent de mente Auicene que sunt fortis resolutionis: sicut est succus cucumeris asinini et centaurea et nitrum rubeum cum melle: aut solum: valet etiaz colcotar et mel cum sale valet si misceatur. ¶ Si autem ad saniem deueniret valet decoctio ficuum et fenugreci et altee et sic de similibus: et in ore teneatur.

¶ Capitulum secudu de apatibus fauciu.

AD fauces descendunt humiditates ab isto capite quare cotingit illa loca apostemari et notum est: Signa apostematis patebut tibi ex dictis in aliis capitulis dicendis. i ista cura habes duas intentiones. ¶ Prima est in uita et purgatioe. ¶ Secunda est in localibus: quantuz ad prima intentionem fiat flebotomia de manu contraria de lingua. si opus erit coiter fiat purgatio secundum necessitatem materie. ¶ Et in sex reb' non naturalibus honeste se habeat secundum necessitatem apostematis. ¶ Secunda intentio completur hoc modo. In principio dicunt aliqui ex succo papa. nigri siluestris coriandri et aqua fit gargarisma. Et Dias. dixit de succo papa. nigri siluestris q miro mo ualet in tumoribus fauciu. ¶ Serapio dixit quando fit emplastru cum psilio et aqua ro. et aceto et aqua confert apostematibus faucium in augmento. Dixit Serapio succus mororum quando miscetur parum mellis e bonus ad prohibendum fluxus humorum ad membra et ulceribus fraudulentis et apostematibus calidis que fiunt i faucibus. Et Bartho: dixit grana staphisagrie cocta cum aceto reuma stringunt et tumorem spargunt. In statu et declinatione ista ualent. ¶ Dias. dixit succus sinapis cu melle mixtus tumorez faucium mitigat. ¶ Et secundum ipsum etiam confert linitio facta cuz licio dissoluto in aqua mellis. ¶ Et dixit etiaz si fauces in unxeris cum cedria tumorem tollit. ¶ Et Serapio idem dicit et dixit etiam pix humida tumorem faucium sedat. Dixit etiaz mel cum sale mixtum et linitum fauciu sordes sanat adducantur et hic que dicentur i capitulo d apatibus oris et que dicta sunt in capitulo de apatibus amigdalaruz. Si ad saniem deueniret uid gd dictum est in aliis ca. prelectis et idem fac.

¶ Tractatus. xi. de apatibus vuule et dolori ei'. Capitulu primum de apostematib' vuule.

ACcidit apostema i vuula vl' uua q idez est pp̄ter materiam descendente p colatoriuz ad locuz illuz qz illic causat apa qz aliquotiens est calidum vel frigidu secudu descensum materie. ¶ In hac cura habes duas intentones. Prima est in purgatione et dieta. ¶ Secuda e in localibus. Prima intento copletur p hunc modu. Primo fiat flebotomia d manu. ¶ Secundo de lingua si opus erit. Tertio purgetur caput secundum necessitatem materie peccantis. ¶ Dieta fit secundum necessitatem humoz et peccantiu. ¶ Secuda intentio completur p hunc moduz In principio conuenit gargarismus factus de decoctione prunoru et ramoruz eius et cofert tumori vuule et coquitur folium eius in uino et fiat gargarismus et abscindit fluxum humoz curretium ad vuula et succ' prunorum agrestiu quado maturantur et exiccantur facit hoc. Auice. dixit acetu minorat vuaz: et abscidit gargarisma ex eo factu fluxu humoz ad guttur: et sanat vuula que cecidit et ad idem ualet lac. Et dixit q d istis medicinis sunt alumen et galle et balaustie et ambo granata decocta usq3 ad dissolutionez. ¶ Et dixit q sinciput radatur et balneetur vel liniat locus iste cum succo acatie et hoc in principio. ¶ Galie: dixit in septimo oia in quorum foliis uel germinibus inuenitur aliqua stipticitas manifesta cum coquntur gargarizando fiunt iuuatiua flegmonum que sunt secundum vuulam et p ascimaz et est locus i gutture qui e inter duas uias. ¶ In augmento conueniunt ista si ex succo foliorum ebuli fit gargarisma cum eo confert squinantie et vuule in augmento. ¶ Gargarisma etiam factum cum aceto decoctionis lapacii qz radicis eius vuule minorem compescit. Dia. dixit pix humida vuule intincta cum penna vuule sibi medetur. ¶ In statu et declinatione. Dixit Diascorides succus origani uiridis gargarizatus tumorem fauciuz tollit et vuule et vulnera oris curat. Serapio dixit quando fit gargarisma ex succo foliorum urtice curatur apostemata vuule. ¶ Et Diascorides dixit tumores: et dixit' etiam assa in apostematibus uuule facit q facit peonia in epilepsia et confert asperitati gutturum antique et quando dissoluitur cum aqua et bibitur postq fuerit colata curat raucedinem uocis que fit subito et qn dissoluit cu aqua et miscet melli et linitur in apa uuule intrinsec' resoluit ipsum:

Auicē. dixit aloes ē conueniens adustioni ꝛ in/flationi facte in vuula: dixit etiam assa efficit operationem fenugreci in apostematibus vuule. ¶ Et dixit etiam capita piscium salitorum conferūt vuule apostemose: ꝛ dixit etiam cū flore eris tangitur palatum cum melle propter apostemata gule ꝛ vuule. ¶ Dixit etiam quādo sal miscet̄ cū melle cōfert apostematib⁹ vuule ꝛ duarum amigdalarum ꝛ ad cursuȝ humiditatis ad gingiuas ¶ Et Berthol. dixit ꝙ gargarizatur et dissoluatur int aqua: ꝛ dixit etiam ex rebus: que faciunt suam proprietatem in apostematibus ꝑ/focationum ꝛ vuule ꝛ ambarum amigdalarum ꝛ omnio omni membrorū gutturis. ¶ Iuuamentum maximum est vt sumātur fila ꝛ proprie tincta cum sanguine vipere ꝛ prefocetur cum eis vipera: deinde circundetur eis collum eius qui habet aliquod horum apostematum: illud enim confert iuuamentum mirabile bonum. ¶ Fidelis dixit cinis radicum aneti vuulam inflatam eleuat ꝛ exiccat. ¶ Cum autem propter humiditatem superfluā vuula est augmentata cū alumine dissoluto in aqua fiat gargarismus aut cū ipso ꝛ melle fiat linitio. ¶ Sed si contingat ipsa apostemata non posse resolui: sed amplius tumescit ꝛ dolor multiplicatur. perueniēdum est ergo ad gradum maturationis sicut apozima datilorum ficuum ꝛ vuarum passarum ꝛ radicuȝ lilii ꝛ ro. ꝛ quando permiscetur eis aliquid de confortantibus ipsum membrum ne cadat putrefactio ī integrum ipsius ꝛ destruatur ipsum membrum. Vbi grā sicut ē balaustia: mirra ciperus: ro. ꝛ silia ꝛ quodcunqȝ horum videbitur magis oportere ponatur ꝛ postq̄ fuit maturatuȝ aperiatur ꝛ mūdificetur ꝛ consolidetur.

¶ Capitulum secundum de dolore vuule.

Accidit dolor ī vuula sicut ꝛ in aliis locis: ꝛ aliqñ accidit sine apostemate ꝛ aliquando cum apostemate. Chiran. dixit de hoc ꝙ rostrū pichi gestatum ad collum omnem dolorem dentium aufert signantie ꝛ vuule: ꝛ dixit etiam ꝙ tota terrestris testudo combusta ꝛ cum melle illinita dolorem vuule sanat. ¶ Fidelis dixit radix caulis euulsa: que postea non tetigit terram suspensam collo patientis ceteros morbos vuule tollit. A. dixit spina arabis secundum omnē moduȝ administrationis confert dolori vuule. ¶ Ba. dixit spina alba eādē ꝟtutē habet ut aromatica. Isaac dixit succus mororum acerboꝝ ꝛ maxime coctorum cū faba ꝛ modico zuccaro ad gutturꝫ vel faucium dolorem multum confert. ¶ Idē dixit de succo spinachie cū dolor ē a colera vel a sanguine nō dubito ego ꝙ quecunqȝ valent dolori oris ꝛ gingiuaꝝ lingue valent etiam his.

¶ Tractatus duodecimus de aposteatib⁹ oris.

¶ Caᵐ primum de apostemate calido oris.

Apostemata accidūt ori sic̄ ꝛ aliis ꝑtibus eius ꝛ hoc pōt esse ꝑpt̄ materiā descendentē a capite ad locum illuȝ vel a meri descendentem ꝑpter fumos eleuatos a corpe qui ad os terminātur ꝛ illic cōgregant̄ ꝛ faciūt apostema: aut ꝑ viam paulatine congregationis: ista apāta ꝛ alia fieri possunt. ¶ In cura ista duas habes intentiones. ¶ Prima est ī causa aīcedēte: q2 in purgatione. ¶ Secunda consistit in localibus. ¶ Prima intētio completur nec plus nec minus sicut dictum est in capitulis immediate supradictis. ¶ Secunda intentio completur cum localibus in principio competit mora acetosa ꝛ prohibet apostemata oris ꝛ gutturis: vt dixit Alchi. Dia. dixit rubus tumores oris compescit maxime si cum aceto folia eius masticata fuerint. ¶ Confert etiam in principio istis tumoribus folia alchāne masticata. ¶ In augmento confert foliuȝ cipressi masticatum tumorem cuis oris compescit. ¶ Et etiam absinthium et rosa masticata prohibent materiam ad locum deuenire ꝛ exiccant aliqualiter: lac etiam conuenit flegmoni oris sicut alibi scriptum est: ꝛ supra etiam. ¶ Dia. dixit arefactiua folia prune cōstrictiue virtutis sunt adhibita flegmonibus oris: uidelicet ꝛ si esset cum uino decoquantur ꝛ fiat gargarisma ualet: confert ꝛ butyrum linitum sicut dictum est in capitulo de apostemate gingiuarum. ¶ In statu ꝛ declinatione: dico ego ista ualere. ¶ Et dixit Serapio aloes confert apostematibus faucium ꝛ radici lingue ꝛ gingiuarum ꝛ aliarum ꝑtium oris. ¶ Constantinus dixit ꝙ omnibus apostematibus oris ꝛ in qualibet parte iuuat. ¶ Serapio dixit ꝙ absinthiū miscetur cuȝ melle sale nitro: ꝛ linit̄ cū eo palatū ꝛ ꝯfert apātibus oris.

¶ Capitulum secundum de pustulis oris.

Pustule fiunt in partibus oris ꝛ fiunt propter stationem caliditatis in partibus stomachi et capitis: ꝛ quandoqȝ fiunt in febribus: ꝛ quandoqȝ apparent iste pustule nigre in morbis acutis: isti moriuntur in sequenti die. ¶ In cura ista habes duas intentiones ¶ Prima est materiaȝ aīcedētem purgare. ¶ Secunda est coniunctam remouere. ¶ Prima intentio completur nec plus nec minus sicut dictum est in aliis apostematibus particularibus oris. In vita se bene habeat secundum necessitatem materie: et honeste viuat. ¶ Secunda intentio cōpletur cū medicinis frigidis in pricipio acetosis ꝛ stipticis. ¶ Mesue dixit Rob de ribes ꝛ rob ꝺ moris siluestribus valet. ¶ Dixit etiam: aqua decoctionis mirti et sumach valet: ꝛ lentes excorticate cum aceto et extremitates vitis ꝛ rubi valet. ¶ Iteȝ aqua granatorum acetosorum spodiuȝ ꝛ galla ꝛ ro. ꝛ acacia ꝛ coriandrum humidū ꝛ nemite et alchāna

valent. ¶ Auic.dixit:succus lactuce solatri vir/
ge pastoris portulace extremitates uitis ualent.
¶ Et subdit: ⁊ plurimorum quidem infantium
sanātur cum zucaro taberzet ⁊ camphora. Se
rapio dixit:lignum granati decoctum cum uino
facta collutione oris ualet. ¶ Haliabas dixit:qñ
masticantur folia rubi: stringit gingiuas ⁊ sanat
alcolam. et similiter fructus eius maturus:et est
mora. ¶ Et ego dico ꝙ succus vue acerbe con/
fortat omnia membra oris:⁊ ipse non coagula
tus valet alcole. ¶ Et ipse coagulatus ⁊ dissolu
tus cum aliquo rob stiptico ualet etiam alcole.
Constātinus dixit: acatia ualet herisipile ⁊ igni
sacro:⁊ ad pustulas oris. ¶ Et dixit etiam:succ⁹
quinquineruie ualet contra pustulas oris. ¶ In
augmēto ualent illa que exiccant ꝺ mentē. Aui.
sicut galle antere tamarindi ⁊ duo sandali dra/
gantum lentes lutum armenum et cortices glan
dium ⁊ climia in statu ⁊ declinatione. ¶ Alchi.
dixit:alumen de pluma ⁊ ē idem quod lamenū
vel scissum quando miscetur cum aceto ⁊ mel/
le:⁊ tenetur in ore tenet dentes motos ne cadāt:
⁊ valet vessicis ⁊ pustulis oris ⁊ palati. ¶ Et di
xit ꝙ tegula furni vsta mixta cuꝫ aceto ualet pu
stulis oris. ¶ Haliabas dixit.folia nucis masti/
cata prosunt pustulis que sunt in ore:etiā si sint
vlcerate valēt. ¶ Quando folium buglosse com
buritur confert fluxibilitati dentiuꝫ ⁊ gingiuaꝝ
⁊ alcole:⁊ proprie quādo accidit in ore pueroꝝ
⁊ omnibus caliditatibus que fiunt in ore. ¶ Et
Auicē.dixit:idem potest ipsa buglossa non com
busta:licet deterius sit ⁊ opatur debilius. ¶ Aui.
dixit:celidonia ⁊ cortices nucum muscate et ci/
perum ⁊ crocus ⁊ nux cipressi ⁊ buglossa ⁊ pire
trum ⁊ gariofilus ⁊ mentastrum ⁊ galla conue/
nire. Et Serapio dixit:oēs spēs galle cōuenīt.
¶ Si humiditas essꝫ nimis magna ⁊ nimis ha
būdaret et caliditas esset superflua linitio facta
cum sauich ordei mixto cū costo ⁊ sale ⁊ melle
valet. ¶ Et Auicē.dixit ꝙ litio tangatur palatū
⁊ valet. Et si hec passio accidat pueris ⁊ cre
dis ꝙ sit lac: tunc altera nutricem ad contrariuꝫ
ut lac infrigidetur.

¶ Capitulum tertium de dolore oris.

Consequens sermo
est de dolore eius ⁊ ptibus eius. Dia.
dixit:folia oliuastri dolorem oris ma
sticata compescunt. ¶ Serapio dixit:succus ru/
bi maturi perfecta maturatione curat dolorem
oris. ¶ Dixit iterum quādo amigdale dulces co
meduntur:conferunt dolori oris. ¶ Et dixit eti
am:collutio oris cum aceto calido curat dolorē
oris. ¶ Appulius dixit:collutio facta cum aceto
decoctionis staphisagrie:omnem dolorem oris
putredinēq; curat. ¶ Ysaac dixit: apozima radi
cum ⁊ seminis sparagi ore loto dolorem ampu
tat. ¶ Alchi.dixit ꝙ betonica valet dolori oris
⁊ squinantie. ¶ Illud etiam quod dictum est de
dolore lingue superius auctoritate Mesue: va/
let etiam hic in dolore oris.

¶ Tractatus.xiij⁹. ꝺ apātibus colli siue gule.
Capl'm primum de apāte colli siue gule.

Apostemata colli
siue gule sunt duplicia:quedaꝫ sunt
in membris extrinsecis continenti/
bus: et quedam intrinsecis conten/
tis. Prima assumunt nomen generis: ⁊ prima
vocantur simpliciter apostemata:vt botiuꝫ:glan
dule aut pustule:que curantur vt alia. ¶ Secūda
vero nomen habent proprium: quia squinantia
vocatur:⁊ proprium modum habent curandi.
¶ De squinantia dico primo ꝙ est apostema gut/
turum ⁊ partium oris: ⁊ viam aeris ⁊ cibi impe
diens. cuius speties secundum Galiē.signantur
quattuor: ⁊ secundum alios tres: et hoc in libro
interiorum. ¶ Prima speties est quando est in la
certis intrinsecis ipsius membri apostema:⁊ tūc
non apparet sensui:sed manifestatur per maiorē
offensionem trāsglutionis ⁊ anhelitus. ¶ Secū/
da speties est quando apostema est in lacertis in
trinsecis versus spondiles:ita ꝙ apostema appa
ret solum intus versus fauces ⁊ amigdalas qñ
comprimitur lingua. ¶ Tertia speties est quādo
apparet tumor in musculis extrinsecis. Quartā
spetiem ponit Ga.in libro interiorum: quam vo
cat strumosam:que fit propter dislocationē pri/
mi ⁊ secundi spondilis colli. ¶ Alii dicunt ꝙ
quattuor sunt speties squinantie. ¶ Prima ē que
non apparet intus neq; extra in gutture:⁊ est cuꝫ
dolore maximo. Hec autem speties in secundo
in tertio vel in quarto die interimit. ¶ Secunda
speties est quando apparet intus ⁊ non extra: et
ista est minus mortifera q̃ prima. Tertia spēs
ē que apparet intus ⁊ extra:⁊ ē diuturnior aliis.
¶ Quarta speties est que apparet solum extra:⁊
ista est tutior aliis. ¶ Secundo nota principalr̄
ꝙ illud apostema ut plurimū est de materia san
guinea: cuius signum est plenitudo uenarum et
rubor faciei ⁊ pulsus magnus. ¶ Aliquando po
test causari a colera:cuius signuꝫ est citrinus co
lor faciei. ¶ Aliquādo potest causari a flegmate.
cuius signum est albedo faciei ⁊ multitudo sa/
liue. ¶ Et aliquando fit ex melancolia ⁊ raro: si
gnū cuius est fuscedo faciei ⁊ oris: ⁊ alia signa
sanguinis colere flegmatis ⁊ melācolie sunt su/
perius posita:quare considera. ¶ Et causa quare
fit raro ex flegmate ⁊ melācolia: est quia isti hu
mores non habent istam uirtutem penetratiuaꝫ:
quam habet sanguis ⁊ colera. ¶ Conueniunt aūt
omnes speties que quandam difficultatem ope
rantur secundum trāsglutionem ⁊ respirationē.
¶ Signa squinantie sunt ista:isti coguntur stare
recte:⁊ linguā extrahere:⁊ potus sepissime ascē/
dit ad nares. ¶ Et Auicē.dicit ꝙ habent oculorū
egressionem:⁊ lingue difficultatem:⁊ habent lo
cutionē cuꝫ naribus. Signa mala ⁊ timorosa

ipsius sunt disnia fortis et transglutiedi magna difficultas: et extrahunt linguam et spumam emittunt sicut equi fatigati: color est malus in lingua oculis et in labiis: ac etiam extremitates frigidas et sudorem frigidum habent: et cordis defectum habent. ¶ Signa bona sunt quies: somnus tranquilitas: alienatio dolorum: anhelitus et transglutionis non difficultas: et malorum signorum privatio. ¶ Et nota quod ut dicit: squinantia potest terminari altero trium modorum. ¶ Primo per resolutionem insensibilem: quia materia est pauca et subtilis. ¶ Aliquando facta flebotomia universali et particulari et gargarismate curatur patiens a tali materia: quia evacuata tali materia virtus resolvit illud quod remansit. ¶ Secundo modo terminatur per conversionem eius in saniem. sicut quando apostema maturatur. et sic nunquam potest terminari in quattuor dies vel infra. et hoc quando materia est grossa et multa. ¶ Tertio modo terminatur per transmutationem materie ad aliquem locum ut ad stomachum et pulmonem.

¶ Et signum est nausea. vomitus. et dolor stomachi. Si ad pectus signum est tussis. tremor cordis. quia materia ad cor fuit delegata. ¶ Unde Ypo. in quinto affor. dicit: quibuscunque squinantia ad pulmonem convertitur: in septem diebus moriuntur. ¶ Si vero hos effugerint: empici fiunt. ¶ Curatio huius apostematis consistit in quattuor. Primo in vita. Secundo in materia antecedente. Tertio in coniuncta. Quarto in accidentibus. ¶ Prima intentio completur per hunc modum secundum quod ultra dietam communem dictam superius in aliis apostematibus: secundum quod Mesue vult: sint contenti in principio cum idromelle et aqua zucari: deinde procedat ad aquam lentium excorticatorum et ordei: extingunt enim sitim et acuitatem et inflammationem. ¶ Deinde deveniendum est ad ius cicerum cum aqua ordei: deinde ad sorbitiones farine fabarum oximelle et colatura furfurum cum melle. post hoc veniat ad vitellos ovorum et similia. et nullo modo repleat se: et venter eorum semper sit laxus: somnus eorum semper sit mensuratus. nam in multitudine somni timetur subita suffocatio: quare oportet ut parum dormiat et sepe excitetur.

¶ Secunda intentio completur per evacuationem et diversionem cum flebotomia et medicis solutivis secundum materiam peccantem et cum clisteribus acutis et fortibus fricationibus factis festinanter: hoc est quia egritudo propter membri operationem non dat inducias. Fiat ergo primo ligatio et fricatio extremitatum et statim clistere: et postea in continenti fiat flebotomia de saphena. deinde eadem die vel secunda sub lingua si virtus toleraverit. ¶ Et secundum Mesue possumus facere de brachio: et considera casum et videbis quod verum est. ¶ Communiter detur diaprunis: diacatholicon acutum. cum electuario succi rosarum. ¶ Si autem colera esset cum sanguine: primo fiat purgatio colere: deinde fiat flebotomia. ¶ Tertia intentio completur cum localibus: in principio competit aqua rosata cum aceto: et aqua infusionis sumach: et aqua coriandri humidi et sumach. ¶ Et ex eis etiam est aqua granatorum acetosorum et dulcium tritorum cum tota substantia: et succus solatri cum sirupo rosarum. est mirabile: et similiter succus citoniorum et sorbarum valent. succus mori secundum Avi. gargarizatus valet squinantie. ¶ Et Serapio dixit: quando fit gargarisma cum aceto calido: abscondit cursum superfluitatum venientium ad guttur: et confert squinantie et casui uvule.

¶ Item valet hoc. ℞. sirupi de papa. diamoron ana ℥. i. aque rosate ℥. ii. misceantur et fiat gargarismus: et actu frigidum applicetur. ¶ In augmento convenit diamoron: in quo virtus croci et mirre ponatur: et cum predictis administrentur balaustie et galle et semen rosarum et albumen et tunc conveniunt in augmento. ¶ Mesue dixit: agreste succus cum predictis liquoribus: est iuvamentum sublime. ¶ Ad idem valet succus sumach circa locum: quia ad extra precipit Avi. in principio apponere lanam succidam: et apponere in oleo olive: et in augmento apponatur cum oleo camomellino et oleo olive et aliis similibus. ¶ Cassia fistula dissoluta et gargarizata cum aqua solatri vel coriandri et mucillagine psilli: squinantie valet. ¶ Alchi. dixit: absinthium gargarizatum cum aceto valet squinantie. Decoctio ficuum cum cortice granati valet.

¶ Et lac quod sumitur ex semine papaveris cum aqua rosata valet: et ex eis est succus solatri depuratus bibitus mane et sero secundum mensuram duarum testarum ovi. Similiter valet mucillago psilii cum coriandro et grano uno et dimidio camphore. ¶ Et ista nunc dicta plus valent in principio. ¶ Ad idem. ℞. liquiricie uvarum passarum mundatarum ab arillis. ana. 4. 5. caricarum pinguium. ℥. i. seminis psilii citoniorum seminis papaveris albi. ana. ʒ. 5. ordei mundi. 4. 5. mellis: ℥. ii. et fiat decoctio et clarificata fiat gargarisma. ¶ In statu autem competunt que resolutiva sunt cum aliqua stipticitate: et ideo valet mel rosatum cum aqua solatri: aut mel vel endivie vel lactuce. Pulpa etiam cassie fistule cum melle gargarizata cum aqua solatri: aut cum rob mori valet. ¶ Et lac est ex eis que conferunt in hac hora: lenit enim et dolorem sedat: et proprie capre et asine et proprie calidum. Et quando administratur cum cassia fistula: quia cum medulla eius confert gargarizata et bibita: et proprie cum zucaro et croco. ¶ Et coagulatio uve cum croco et mirra proprie valet. ¶ Et rob mororum cum eis scilicet croco et mirra valet.

¶ Decoctio ficuum fenugreci et dactillorum et croco. cum eo quod est sicut mirra valet. ¶ Et similiter lac caprinum cum stercore canis albi et melle: aut cum aqua mellis et modico sinapis valet. ¶ Valet sirupus acetosus cum radice rafani vel succo eius. ¶ Cura declinationis est

iſta:conuenium iſta ſecundum Meſue ſcilicet
lac mori baurach mirrha ⁊ crocus piretrum ſi/
napis aſſa fetida rafanus ſtercus canis albi ⁊ ꝓ
prie qui comedit oſſa et ſtercus infantis qui co
medit lupinos ⁊ ſtercus hirundinum combu/
ſtis ⁊ ſimilia: ⁊ ex iſtis diuerſi doctores diuer/
ſa dixerunt. ¶ Alchinus dixit ſic radix rafani ſil
ueſtris in aceto decocta et gargarizata aperit ſq
nantiam ¶ Dixit etiam ſinapis valet apoſtema/
tibus et inflationibus que fiunt in gula: ¶ Et in
telligitur ꝙ ex ea trita ⁊ mixta cũ uino fiat gar/
gariſmus. ¶ Et dixit ſal armoniacuꝫ valet ſqui
nantie quando ſufflatur deintus ¶ Item dixit
ꝙ ſi porciliones cum melle ⁊ pane ponantur in
ore valẽt. ¶ Et Bartholomeus dixit ꝙ illi ver
mes: poſſunt puluerizari ⁊ gargarizari ⁊ confe/
runt. ¶ Dixit Diaſcorides radix rafani in aceto
⁊ melle cocta ſi gargarizetur ſquinanticos curat
⁊ elixa cum melle idem facit. ¶ Et multi vete/
rum etiam dicunt ꝙ ſquinantiam reſoluit ſemẽ
rafani ⁊ cortex ⁊ folia quando coquntur cum
ſquigabin ⁊ ex eo calido fiat gargariſma. ¶ Et
dixit etiam Diaſcorides pip ſquinanticis ꝓdeſt
maxime melli immiſſum ¶ Et Bartholome/
us dixit ꝙ mel ſit diſpumatum ⁊ gargarizatum
quia multum reſoluit materiam: ⁊ ego dico ꝙ
gargariſmus factus cum melle valet ſquinantie
¶ Serapio dixit quando iſopus ſicca fuerit cũ
decoctione ficuum eſt bonum ſquinantic. ¶ Et
Diaſcorides dixit de ſolo iſopo gargarizata.
¶ Dixit etiam Serapio quando ficus coquntur
in aqua et melle ⁊ fit cum decoctione illa garga
riſma confert apoſtematibus valde gutturum ⁊
amigdalarum ⁊ ſquinantie ⁊ eſt medicina vtil'
valde. ¶ Dixit ẽt quando fit linimentum cuꝫ pi
ce liquida ⁊ melle confert apoſtematibuſ que fi
unt in canna pulmonis ⁊ meri. ¶ Et Bartholo
meus dixit ꝙ confert omni apoſtemati conſimi
li intra linitum ⁊ exterius emplaſtratum dixit
bdellium diſſoluit apoſtemata, que ſunt facta ĩ
canna pulmonis diſſolutum cum ſaliua homi/
nis ieiuni mirifice diſſoluit. ¶ Et Auicenna di/
xit ꝙ liniatur palatum. ¶ Et dixit etiam Sera
pio fel teſtudinis confert ⁊cetera. ¶ Dixit etiam
porciliones cum melle triti ⁊ illiniti conferunt
ſquinantie. ¶ Chiranus dixit terra nidi hirũdi
num cum aqua ſoluta ⁊ colata ⁊ emplaſtrata col
lo ⁊ faucibus tumores ⁊ ſquinantiam perfecte
ſanat. ¶ Et Bartholomeus dixit ꝙ poteſt diſ/
ſolui cum oleo ro. ¶ Et Auicenna dixit ꝙ ci/
nis hirundinum ſi cum ipſo tangatur palatum
confert. ¶ Et Serapio hec dixit. Et Galie. in
xi.° dixit multi faciunt cinerem ex hirundinibus
combuſtis ⁊ miſcent cinerẽ iſtum cum melle ⁊
liniunt ſquinantiaꝫ. ¶ Et dixit Galienus et Se
rapio quando ſaliuntur ⁊ deſiccantur ⁊ fit pul/
uis inde ⁊ accipitur ex eo ℥.i. ¶ Et Auice. dixit
aureum vnum ⁊ in potu detur cum aqua confert
ſquinantie ⁊ apoſtemati gutturis ⁊ vuule et ſimi
liter facit cinis pullorum quando aduruntur ſci

licet hirũdines. ¶ Diaſcorides hirundinis qui
donis in hoc caſu ualet ꝙ eſt. Recipe cineris
hirundinum croci: nardi: myrrhe añ ℥.i. confice
cum melle ⁊ fiat conditum. ¶ Et Galie. hoc ſẽ
ſit ⁊ valet ſquinantie. ¶ Galienus ⁊ Auicen. ⁊
Serapio dicunt ſi quoqꝫ ſtercus infantis ſuma
tur qui per tres dies panem mediocriter ſalitum
comederit ⁊ fermentatum ⁊ lupinos dulcoratos
aut carnes gallinarum elixatarum ⁊ vinum ve/
tus biberit ex omnibus iſtis in moderata quan
titate ⁊ ſit vſus ita ꝙ bene digeratur ſecundum
Galienum in decimo exiccetur conſequenter il/
lud ſtercus ⁊ miſceatur cum melle ſilueſtri ſecũ/
dum Galienum: ⁊ liniatur cum eo guttur ⁊ pala
tum aut ſolum cum digito approximetur palato
¶ Et Dixit Auicen. aut detur in potu ſecundum
Serapionem confert ſquinantie magno ⁊ mira
bili modo ita ꝙ a flebotomia excuſat vt dicunt
¶ Et Diaſcorides dixit abſolute ꝺ ſtercore hu
mano cum melle mixto ⁊ hoc expertuꝫ eſt ⁊ ve
riſſimum de ſtercore infantis cuꝫ melle commu
ni permixto. ¶ Et Raſis dixit quod illud ſter
cus ſit tritum ⁊ cribellatuꝫ ⁊ amaſatum cuꝫ mel
le ⁊ impoſitum in gula: et ſimile valet vt dixit
Guil. de va: ſi in gula inſuffletur. ¶ Idem etiam
operatur ſtercus canis applicatum palato dico
canis oſſa comedentis. ¶ Galienus tamen in de
cimo dicit ꝙ debet miſceri cuꝫ aliis medicinis
vt dicit ꝙ de hoc habuit ꝗꝫ plurima experimen
ta. ¶ Et Raſis dixit quod illud ſtercus ſit ſic
cum et colectum de menſe iulii ⁊ miſcetur etiaꝫ
illud cum decoctione gallarum aut cum vino
granatorum: ¶ Et Serapio dixit quod illud
colligatur quando canicula aſcendit. Aui. dixit
ꝙ hoc ſtercus ponatur ad palatum cum digito
ad ſquinantiaꝫ. Haliabas dixit ꝙ ꝯfert ſqnãtie
que ẽ ex humiditate ſi teratur diligẽter ⁊ ĩſuf
flet̃ gutturi ſi ẽt cathaplaſmet̃ cũ melle deforis.
¶ Chirannus dixit ꝙ cum melle inunctum gut
turi et corpori ſquinanticos perfecte ſanat. ¶ Fi
delis dixit ꝙ ſi hoc ſtercus canis miſceatur cuꝫ
ſtercore hominis et felle tauri et emplaſtratur
multum ualet. ¶ Bartholomeus dixit ꝙ ſolum
mixtum cum felle ualet: non ſolum in ſquinan
tia: ſed etiam in aliis apoſtematibus propter ſu
am exiccationem. ¶ Et Auicenna ſcribit aucto
ritate Galieni mirabile ualde et eſt ꝙ accipian
tur fila plurima et proprie ticta ex ſanguine mu
rium et cum eis uipera ſtrangulетur et poſtea in
uoluatur unum eorum in circuitu colli pacien
tis fiet per ipſum iuuamentum magnum ⁊ mi
rabile. Et Guil. ꝺ va. dixit etiã hoc ualere. Reci
pe caſtiamfiſtulam diſſolutam in ſucco corian
dri humidi et totum hoc miſceatur cum mucil
lagine pſilii et fiat gargariſma ¶ Emplaſtrum
ꝙ debet applicari ad extra gule. Recipe mellis
ſtercoris canis comedentis oſſa cineris ordei
omnium añ. coclear unum ſalis modicum ⁊ fiet
emplaſtrum ¶ Aliud et eſt emplaſtrum Galie.
Recipe merdaſengi dragmam vnaꝫ proiciatur

super ipsum ex oleo sisamino et oleo violato quousque coaguletur: postea Recipe mucillaginis seminis altee et seminis alnozi . dragmas quinque oua tria gummi amigdalarum. unciam mediam et infundantur in aqua coriandri die ac nocte et proiciatur camomilla ⁊ mellilotum añ. dragmas duas. uiolarum siccarum farine ordei amborum. añ. dragmas tres agitentur omnia et percutiantur percussione bona donec fiat corpus unum et ex eo fiat emplastrum ⁊ est mirabile. ¶ Aliud ad idē folia porri contūdant̄ et cum oleo camomille fiat emplastrum. ¶ Si accidat modo ꝙ materia non resoluatur sed ad saniem deueniat: tunc ista que dicentur de mente auctorum ualent. ¶ Mesue dixit. Recipe farine ordei seminis lini. añ. unciam unam: carniū dactillorum ficuum siccarum pinguium. añ. unciam unam mediam mirre panis quartam mediam coquantur omnia in rob. et pistentur ⁊ fiat emplastrum. ¶ Et si impinguarentur cum modico butyri esset bonum. ¶ Rogerius dixit. Reci. cardi benedicti absinthii. añ Manipulum unum farine ordei seminis lini añ. quartam mediam. mellis. uncias duas. assungie porci. ℥.i. coquantur et pistentur et fiat emplastrum. ¶ Lafrancus dixit Recipe nidum yrundinis ⁊ bulire istum fac in aqua: postea cum cribro colla et in collatura coquat̄ radix lilii et maluauisci ⁊ brionie ⁊ folia maluarum ⁊ paritarie ⁊ pistentur fortiter ⁊ incorporentur cum eis fermentum bonum ac farina seminis lini. añ quantum sufficit: bulliantur ⁊ in fine addatur olei veteris assungie sine sale modicum ⁊ fiat emplastrum. ¶ Hoc enim emplastrum miraculose dissoluit ⁊ maturat omnem squinantiam. ¶ Et subdit ꝙ cum istis semper fiat gargarismus maturatiuus cum aqua ⁊ uino cocto ⁊ melle decoctionis radicis altee ficuum seminis lini fenugreci et similium. ¶ Guiel. de saliceto dixit Recipe maluauisci mundati cocti et incisi frustratim lib. i. farine seminis lini fenugreci. añ. uncias duas. vitel. ouorum coctorum sub prunis cum cortice numero quinque butyri uncias tres incorporentur simul ⁊ fiat emplastrum. ¶ Hoc emplastrum valet ad extra quādo ad exituram deuenit hoc toto completo et maturato rumpatur cum sagitella ⁊ mundificata cum mundificatiuo de apio dicto in primo libro. ¶ Si autem esset intus non apparens rumpatur cum vnguibus vel fricando aliquid si est possibile aut etiam cum gargarismis maturatiuis ⁊ aperitiuis ut est decoctio ficuum datillorū fenugreci adendo fermentum frumenti. ¶ Et fortius secundum Auicennam baurac: nitrum piper: stercus hirundinum et lupini et semen sinapis. ¶ Et Rogeri⁹ dixit: ꝙ sumatur frustrū carnium bouinarum semi coctarum ⁊ ligetur cum filo firmo et longo et facias ꝙ transglutiat et cum erit in transglutione trahatur filum et tunc rumpetur cum violentia. ¶ Illud idem dico ego ꝙ potest fieri cum spongia aperto apostemate mundificetur cum gargarismis: et fiat de vino et melle et aliis similibus.

¶ Capitulum secundum de dolore squinantie.

In hoc loco quandoque causatur dolor ex apostemate ⁊ aliquādo sine apostemate. Si causatur cum apostemate ista valent: ⁊ primo si dolor sit fortis fiat gargarismus cum lacte tepido et illud est laudatum apud omnes. ¶ Et idem valet sirup⁹ violis de papauere mucillago seminis lini psilii ⁊ seminis citoniorum dissoluta cū aqua aliqua stiptica ⁊ rob plantaginis ⁊ solatri. ¶ Et Haliabas laudat ad hoc solatrum cassia fistula cum aqua liquiricie dissolutum. ¶ Si autem esset tanta strictura ꝙ non posset loqui sine transglutire ut melius loquatur: ponantur ventose circumcirca collum vt canales amplientur. ¶ Et quandoque dicit Auicenna intromittatur canula facta de auro ⁊ argento ⁊ similibus adiuuando ad inspirationem. ¶ Et aliquando cōfert in dilatione deglutionis ⁊ hanelitus compressione spatularum cum fortitudine. ¶ Si autem non spergatur de euasione tunc dicit Auicenna ꝙ aperiatur canna pulmonis supra epiglotim inter duos anulos taliter ꝙ possit hanelare ⁊ dimittatur sic per tres dies: et non ultra ex causa que dicetur donec transiuerit egritudinis malicia et postea suatur et incarnetur. ¶ Et hoc etiam videtur velle Albucasis ⁊ Auenzoar dictam operationem in capra vna probat. ¶ Si autem in loco non sit apostema ista valēt in dolore gule. ¶ Isaac dixit de succo mororum acerborum ⁊ maxime cocto cum sapa ⁊ modico zucari quod ad guttur vel fauciū vel vuule dolorem multum valet. ¶ Ad idem dixit de succo spinachiorum cum dolor adest a colera vel a sanguine. ¶ Et Auicenna dixit succus cucurbite ē conferens dolori gutturis. ¶ Alchinus dixit cubebe sunt bone dolori gule ipsam clarificant. ¶ Serapio dixit piperella est conferens dolori gutturis ¶ Auicenna etiam dixit bdelium est conferens dolori canne pulmonis ⁊ apostematibus eius et tussi antique et dolori lateris. ¶ Et arabicum confert apostematibus epiglotis et gutturis: quando decoquitur in aqua decoctionis saturegie. ¶ Et Auicenna dixit ꝙ dissoluatur cum rob. de moris aut cum decoctione lenticule. ¶ Et Chirannus dixit ꝙ rostrum pici gestatum ad collum omnem dolorem dentium aufert squinantie ⁊ vuule.

¶ Capitulum tertium de cura squinantie frigide.

Cura squinātie frigide completur cum quattuor intentionibus: modo dicto in squinantia calida. ¶ Prima intentio completur sicut dictum est in capitulo de squinantia calida pro parte. ¶ Secunda intentio completur per hūc modū: fiat purgatio cum pillulis de iera uel cochiarum et tua semper intersit mensurare medicinam nature in omnibus. ¶ Tertia intentio completur per hunc modum: fiat gargarismus cum aceto et aqua rosata et decoctio etiam morsus diaboli: et ista herba multum ualet ¶ Deinde in augmento cum rob nucum et diamoron confortatum cum eo quod est sicut galla et alumen et acacia ⁊ similia et cum oximelle: deinde in statu ascendat sicut ad cinamomum spicam ⁊ piretrum ⁊ assam: et ista possunt misceri cum diamoron et gargarizari ¶ Puluis genestre cum melle rosato mixtus cū aqua decoctionis anisi ⁊ fenugreci ⁊ dauci ⁊ dosis sit ab ʒ.5. usque ad ʒ.ii ¶ Uerum Diascorides sic dixit: contusa virga genestre ⁊ exiccata ʒ.i bibita squināticos medetur ¶ Cōfert etiam radix rafani siluestris cocta cum melle et propinata: multa dicta sunt superius in alio capitulo que hic possunt applicari: ⁊ uide si uideris materiā indurari tūc mollificetur cum diaquilone dissoluto cum pinguedine galline: aut cum alio dicto in capitulo de sclirosi ¶ Si autem ad saniem deueniat ponantur ad extra olea ⁊ alia necessaria ¶ Unguentū maturatiuum. ℞. vnguenti dialtee.4m.mediū mucillaginis seminis fenugreci: semis lini ʒ.ii. medulle cassie fistule butiri recētis sine sale.aā. ʒ.5.fermenti caricarum.aā. olei amigdalarū dulcium ʒ.ii. et fiat emplastrum et ponatur super locum ¶ Alia maturatiua possunt apponi et tu per te vide in capitulo primi libri de medicinis maturatiuis et alibi etiam: deinde si fuerit opus aperiatur locus et mundificetur et consolidetur modo conuenienti.

¶ Capitulum quartum de Bocio.

Bocium est apostema siue excrescentia in gula ex materia humorali in materiam malam conuersam ¶ Albucasis dixit q bocium erat duplex: quoddam naturale: et quoddam non naturale. Naturale nō recipit curam ¶ Item bocium est duplex: quoddam est quod est intrinsecatum: et quoddam est quod non est intrinsecatum in venis in artariis ¶ Dico modo q bocium quod non est intrinsecatum neruis ⁊ artariis et non est naturale recipit curam ¶ Dico etiam q bocium magnum quod occupat magnas partes et amplas: est dimittendum ¶ Rainaldus de villanoua dixit: bocium quocunq modo extirpetur est uerendum: quoniam cum incisione et corrosione fit: hec tamen passio a multis reputatur regionalis ⁊ hereditaria. ¶ In cura ista hēs tres intētiones. ¶ Prima est in vita. ¶ Secunda est in materia antecedente. ¶ Tertia ē inconiuncta. ¶ Prima intentio completur hoc modo: istis subtilietur regimen ⁊ abstineāt ab aqua ⁊ ab istis rebus frigidis ⁊ indigestibilibus et sit panis eorum bene coctus ⁊ fermentatus. ¶ Caro eorum sit edina ⁊ agni vnius anni ⁊ vinum eorum sit clarum in substātia ⁊ aromaticum in odore. ¶ Secunda intētio completur cum solutiuis et aliis vtatur turbit preparato cum zinzinbere et zucaro modo dicto ī scrophulis eo quia educit flegma grossum a gula. ¶ Tertia intentio completur duobus modis vno modo per incisionem ¶ Alio modo per resolutionem: per incisionē curatur isto modo ut dicit Rogerius fiant due sectiones cum ferro calido. vna fiat secundum longum: alia fiat secundum transuersum ⁊ omni die extrahatur aliquid ad exteriora donec penitus caro et materia sit consumpta. ¶ Si tamen aliquid remanserit cum puluere affodillorum remoueatur vel cum aliquo simili: et postea incarnetur. ¶ Et nota q non est presumptio vt tu accedas ad eum quando intrinsecatum est cum ferro ⁊ nerui aut artarie vel vene incidantur quare in istis fiat vt dictum est quia dimittantur. ¶ Si autem nō sit intrinsecatum ⁊ licet sit a venis ⁊ artariis scindatur cutis ⁊ discarnetur et ipsum cum suo sacculo tollatur ⁊ extrahatur ⁊ curetur ⁊ si aliquid de folliculo remanserit cum puluere affodillorū vel alio modo remoueatur vel cum putrefactiuis modo dicto: in nodis remoueatur ⁊ postea curetur aut si tibi videatur remoueatur cum corrosiuis caute tamen vt dictum est in capitulo de scrophulis ⁊ illo modo extirpetur: ¶ Secundo modo completur tertia intentio cum resolutiuis ⁊ doctōes diuēsi diuersa dicūt in hoc: ⁊ ī hoc habent promissiones multas ⁊ effectus paucos. ¶ Rogerius dixit ⁊ ordinauit electuarium tale Recipe radicum viticelle radicum cucurbite agrestis ciclaminis polipodii brusci sparagi aristolo. rotunde radicum acori radicum yari radicis tassi barbassi spōgie marine. aā. partem vnā adusta spongia et palea reliqua puluerizentur ⁊ conficiantur ad modum ellectuarii cum melle de quo precipit aliquantulum ponere sub ligua cum vadit dormitum. De mane autem detur parum potionis facte cum vino decoctionis radicum melliloti ⁊ tassi barbassi polipodii ⁊ betonice brance vrsine et in talibus debent per decem vel duodecim dies vel plus vt sibi libet ⁊ vt etiam videbit operationem ¶ Et iubet etiā cum predictis lac porce primos fetus lactantis accipere et expertum est ⁊ hoc diureticum ē et in hoc multum valet purgatio per vrinam. ¶ Emplastrum ad hoc. Recipe radicis lappacii rafani cucurbite agrestis stafisagrie coquātur et super locum ponantur ¶ Alia emplastra

resolutiua maturatiua quere superius in proprijs capitulis. ¶ Diuus fecit puluerem de spongia combusta ossis sipie salis gemme et radicum celidonie ciperi ciclaminis zinziberi. bdegar nucl cipressi pallee marine. añ. et isti pulueres teneantur sub lingua cum uadit dormitum cum modico aceti: uel aqua uel succo sine liquore: et hoc sum expertus et uerum est: sed multum extenuat hominem.

¶ Tractatus quartusdecimus de apostematibus faciei. vnum solum capitulum quod est capitulum de gutta ruonia: uel gutta rubea: uel butiga secundum alios.

Causatur aliquando apostema siue inflatio in tota facie: cuius nomen est butiga: et secundum vulgares gutta ruonia: et aliqui vocant guttam rubeam ¶ Est tamen differentia inter guttam roseam et guttam rubeam vt patet: et patebit inferius cum loquar de decoratione ¶ Et differentia tamen est ista: quia gutta rubea est apostema: quia tumor magnus in facie uel in parte eius: gutta rosea non est apostema: sed est quidam rubor superficialis plenus sepe et ut in pluribus pustulis ¶ Hec egritudo fit a materia uenenosa et calida a qua eleuantur fumi et ueniunt ad faciem et inflant eam: et causatur in mulieribus sepe ex retentione menstrui. ¶ Et signũ q materia sit uenenosa est: quia sepe cadunt pili capitis et barbe: et excoriatur facies in declinatione: et aliquando ita non est uenenosa et tunc non cadunt capilli: et aliquando et q̃si semper excoriantur et cadunt de facie furfures. ¶ Signa huius sunt: quia cum hec passio incipit accidit pruritus in facie: et in loco in quo incipit causantur eminentie et postea multiplicantur: et fit vna inflatio vniuersalis in tota facie: et inflantur ita oculi q quasi uidere non posset et multiplicatur in tota facie rubedo et pruritus et febris accidit sepe. ¶ Et hoc si materia sit calida ¶ Si autem materia sit flegmatica: quia etiam a materia flegmatica potest fieri: ut sepe vidi non apparebunt signa dicta: quia nec rubedo nec pruritus apparebunt: sed sola inflatio: et si fiat impressio cum digito remanebit uestigiũ vt in vndimia fit ¶ Et aliquando materia est mixta et considera mixta signa et patet ¶ Cura ista consistit in tribus intentionibus ¶ Prima consistit in uita ¶ Secunda in causa antecedẽte ¶ Tertia in coniuncta ¶ Prima intentio sic completur: vtatur mica panis lota et succo ordei et farre: et comedat lactucas et portulacas cum forti aceto et cucurbita cum agresta: bibat vinum de granatis uel aquam cum mica panis: et hoc usque ad finem: postea paulatim redeat ad naturam sui: et bibat vinum limphatum et pullos comedat si fuerit necesse cum lactucis et portulacis ¶ Secunda intentio completur cum flebotomia si etas consenserit ut semper presupponitur: uel cum uentosis in spatulis scarificatis: fiat purgatio cum pillulis de fumo terre: et consequenter omni mane utatur aqua casei capre quoniam ad illam materiam acutam valet. ¶ Item sirupus de nenufare cum aqua eius valet etiam: fiat etiam clistere cum decoctione cõmuni in qua dissoluatur sene epithimi. añ. ℥. i: tamarindorum mellis. añ. ℥. ii. ¶ Tertia intentio completur cum localibus. Epithimetur ergo locus cum succo solatri et oleo rosato et aceto mixtis et procedatur usque ad finem: lauetur facies cũ aqua decoctionis rosarum et camomille ¶ Item ualet oleum uiolarum cum succo lactuce ut dico et uerum est ¶ Ualet etiam oleum de papauẽ cum succo endiuie ¶ Dico etiam q ualet oleũ de nenufare cum succo arnoglosse: et semper parum aceti ponatur. ¶ Dico etiam q succus arancie ualet cum oleo rosato vel cum oleis predictis et parum cere in forma vnguenti: et ex hoc experti sumus ¶ Item vnguentum rosarum et pulegon ualet: et tu ex te considera alias compositiones: et ex te facias ut tibi uidetur ¶ Contingit etiam aliquando q fumi qui eleuantur eleuentur a materia flegmatica: quare apostẽa erit flegmaticum et facies non erit rubea. Dico tũc q pillule de iera et cochie multum ualent. ¶ Quantum ad alia curetur ut curatur cacesia: et dieta in talibus sit tendens ad caliditatem: et similiter res locales: et curam cacesie domĩs phisicis dimitto: et ad capitulum proprium recurre. ¶ Etiam dico ego q potest curari ut vndimia: quare uide hoc in primo libro capitulo proprio ¶ Apostemata autem saniosa faciei curantur sicut apostemata dorsi et nihil habent proprium: quare de his nihil loquar.

¶ Tractatus. xvi. de apostematibus dorsi.
Capitulum primum de apostemate calido et frigido sanioso.

Apostemata dorsi in causis et signis et curis cum aliis apostematibus conueniunt ¶ Unum tamẽ nota q ista periculosa sunt propter propinquitatem spine seu nuche que est vicaria cerebri et ab eo ipsa oritur: vnde sibi similatur in virtute et uitio ¶ Unde propter hoc dicitur duodecio de utilitate particularium sinthomata nuche sũt similia sinthomatibus cerebri ¶ Et ex hoc patet intelligenti q in talibus non debemus multum repercutere: sed sola repercussiua domestica debent apponi ¶ Signa calidi sunt rubor. inflatio loci: et dolor uehemens. et acuitas figure: et eminentia satis magna et febribus aliquando in generatione saniei: et hoc totum declaratum est in de exituris ¶ Cura ista consistit in tribus ¶ Primo in regimine ¶ Secundo in

causa antecedente ¶ Tertio in coniuncta. Regimen eius pro complemento prime intentiōis sit sicut dictum est in capitulo de squinantia.

¶ Secunda intentio completur isto modo: fiat flebotomia si opus fuerit et humor calidus: quia colera curetur modo dicto supra ¶ Tertia intētio completur cum localibus: in principio competunt repercussiua lenia: sicut oleum rosatum aut succus arnaglossi et aliarum rerum domesticarum propter causam dictam ¶ In augmento ponatur oleum rosatum cum oleo de camomill' ¶ Item Recipe farine fabarum camomille et cum oleo rosato fiat emplastrum: resolutiua enī et repercussiua sunt ¶ In statu ponantur emplastra maturatiua: et vide ea in capitulo proprio primi libri. ¶ Maturatiuum Guilelmi de saliceto. Recipe cepas coctas sub prunis duas: vitellos ouorum quattuor: assungie liquefacte sine sale: uel butiri ℥.iii. maluauisci M.i. incorporētur omnia, simul cum oleo de aneto: uel camomilla et ponatur sup locum usque ad perfectam maturationem ¶ Item ualet emplastrum de maluauisco posito in capitulo de squinantia: et vocatur emplastrū de maluauisco ¶ Cum ergo hoc saniatum fuerit non expectetur perfecta saniatio ad incidendum et in miscendo caueatur origo neruorum: nam eorum punctura et incisio est periculosa ¶ Si autem apostema sit frigidum purgetur cum turbith preparato: vel cum pillulis de agarico uel fetidis ¶ Facta purgatione in principio inungatur locus cum oleo rosato et camomillino uel anetino ¶ In augmento inungatur locus cum oleo de spica vel de lilio. ¶ Item valet hoc. Recipe farine seminis lini, camomille melliloti: et cum istis fiat emplastrum: et incorporentur cum oleo rosato et de camomilla: quare ponitur oleum rosatum considera que dicta sūt et uidebis causam ¶ In statu ponatur maturatiuum si fuerit opus: et est hoc emplastrum Gui. Recipe cepe lilii vnum uel duo et coquātur sub prunis tria capita alleorum et coquantur similiter mundentur et pistentur in simul et incorporentur et cum eis ℥.ii. terbentine et ℥.iii. mellis et farine seminis lini et fenugreci: et incorporentur cum oleo de aneto: et fiat emplastrum. Maturato apostemate incidatur ut dictum est ī mediate scilicet respiciendo originem neruorū.

¶ Capitulum secundum de natta.

Quandoque accidit tumor aliquis in dorso: qui vulgari nomine dicitur natta: et est apostema ma[g]num carnosum et molle ¶ Et nota quod in tali apostemate non est dolor: et si est dolor in eo est paruus: neque est calor neque pulsatio: et aliquādo ita crescit quod superat omnes partes corporis: et hoc apostema accidit in humeris et in aliis locis ¶ Cura huius consistit in duobus: scilicet in purgatione et remotione natte ¶ Primo fiat purgatio vniuersalis cum pillulis aggregatiuis: uel cum electuario vt tibi uidetur.

¶ Remouetur autem sic: incidatur locus secundum crucem et excorietur ab omni parte: deinde exprime eam et extrahe. aliqui ligant eam cum corda scilicet partem inferiorem: et postea excoriant et extrahunt eam. hoc completo cauterizetur locus: quoniam solet causari fluxus sanguinis ¶ Et aliqui sunt qui non cauterizant vt vidi: nec causatur fluxus sanguinis. sed si causatē cauterizetur. hoc quod dictum est uerum est: et si natta non fuerit multum inuiscata. ¶ Et ideo semper considera situm et inuiscationem eius. hoc facto siue considerato poteris procedere ad curam eius ¶ Si autem fuerit grosse radicis quia inuiscatur: timor est de eius incisione.

¶ Uerū natta liquando pendet vt testiculi pendēt quoniam radix eius est ualde subtilis: tunc in isto casu non expedit excoriare: sed cum spatumine uel aliqua re ignita incidatur iuxta corpus cum integritate sui et consolidetur. ¶ Nota tamen quod si excorietur necesse est incidere illā pellem vt labia pellis cum carne se tangant: nec se super equitent ¶ Et aliquando fit sutio alicuius partis ut ille partes incarnentur et dimittatur foramen paruum: et incarnetur pars cum parte et consolidetur residuum modo conueniēnti ut qui dicetur in de vlceribus.

¶ Capitulum tertium de gibbositate.

Gibbositas causatē et inde passio dorsi est et illic solum causatur. Est enim gibbositas eleuatio spondilium ab extra ex qua curuatur homo et leditur in motu ¶ Et licet gibbositas nō sit apostema: quia tamen aliquādo facta est ab apostemate: de ea facio mentionem. ¶ Et quod non sit apostema patet: quia licet sit tumor preter naturam quia tamē non est factus merito humorum fluentium illic: non debet dici apostema. ¶ Triplex est gibbositas: quedam est que fit versus partem interiorem: alia que fit uersus partem exteriorē ¶ Alia et tertia est illa que fit versus vnum latus ¶ Gibbositas que fit uersus partem interiorem contrario uocatur ¶ Et eius cā extrinseca potest esse casus et percussio. Et intrinseca causa potest esse apostema in musculis spondilium existens: trahens ad se lacertos: quare fit contractio. ¶ Causa gibbositatis que fit ab extrinseco est casus et percussio dislocans vnā spondilium vel duas ¶ Intrinseca causa dicitur esse humiditas relaxans ligamenta et neruos cum quibus ligantur spondiles: ratione cuius spodiles exeunt ¶ Alia causa est uentositas percutiens spondiles et dilatans eas ¶ Alia causa est tussis et asma ¶ Et hoc dixit Ypocras. vi° afforismorum illo afforismo: quibuscūque gibbi

ex asmate aut tussi fiunt ante iuuentutē pereunt
¶ Alia causa est apostema in musculis exterioribus. Et de illa facio mentionem modo. ¶ Signa huius gibbositatis de qua loquor sunt: quia in hoc est dolor et super calefactio et dolor iste quietus: et in hoc differt a gibbositate que fit a uento: quia dolor eius est motiuus: scilicet de loco ad locum. ¶ Ille autem est quietus et mansiuus in vno loco. ¶ In cura ista habes tres intentiones. ¶ Prima est in vita. ¶ Secunda est in purgatione. ¶ Tertia in localibus. ¶ Prima intentio completur hoc modo respiciat se a cibis grossis et frigidis et vtatur cibis subtilium chimorum et bono vino et sic se a leguminibus respiciat. ¶ Secunda intentio completur cū purgationibus fiat purgatio cum pillulis de hermodatillo maioribus. Et si expedit fiat flebotomia de basilica deinde dāde sūt res diuretice que sūt aperitiue et incisiue sicut oximel compositum et aqua seminum communium et alia diuretica cū aqua mellis. ¶ Tertia intentio completur per hūc modum. Inungatur locus cum oleo sambucino in quo storax liquida et castoreum et euforbium sint dissoluta et frequenter locus inungatur. Rasis dixit aqua calida in qua decocta sunt menta strum sansuccus et sticados arabica et ista aqua de alto super locum proiciatur et est embrocatō ¶ Item fiat inunctio cum oleis calidis sicut cū oleo de spica de lilio de castoreo et sic de aliis ¶ Si autem fuerit puer balneatio et embrocatō sufficiet. ¶ Et dicit Rasis si modo apostema ē durum recurrat ad primum librum ad cam. de sephiros et illic vide: si tamen gibbositas esset confirmata fuge quia non curatur. ¶ Ego autē vidi gibbositatem ex tussi in vno scolari. ¶ Et dixit Ipo. fieri et nō fuit curatus de aliis modis gibbositatis non facio mentionem et dominis phisicis dimitto: hoc tamen capitulum debuit poni in tractatu de decoratione siue libro.

¶ Tractatus decimussextus de apostematibus adiutorii et spatularum.

Capitulum primū de apostemate sanioso.

In adiutorio fit apostema sicut et in aliis locis et eodem modo: pro quo nota quod adiutorium homo planta et spatule idem important. ¶ Signa horum apostematum nota sunt ex dictis in capitulo de apostematibus calidis dorsi quare illic vide.
¶ Et fiat flebotomia et solutio ventris vt ibi dictum est: et dicta eius sit etiam vt dictum est in dicto capitulo: et in emplastris et aliis fiat etiam vt dictum est illic. ¶ Nota tamen quod quando fit sanies causat dolor et facta cessat. Et aliquādo hec sanies nō eleuatur in cupum immo pellis est eleuata aliquo modo quare illic non apparet sanies. Et multi iam decepti sunt credentes quod illic non sit sanies vel quod illic non sit alia egritudo. ¶ Et vidi hoc in filio Johannis de fructibus. ¶ Et ratio quare non apparet sanies in loco carnoso specialiter est ista. Primo quia locus in quo generatur sanies est valde spissus et carnosus quare non eleuatur. ¶ Secunda causa est quia sanies que generatur est valde spissa quare non potest eleuari ad partes superiores quare illic est dolor et non sentitur sanies. ¶ Et illos modos tangit Ipocras sexta particula afforisinorum illo afforismo. Quibuscunque sanies facta in corpore non manifestat. Galienus autem in commento dicit quod propter vtrunque etiam potest esse ¶ Et ideo fac vt dixi in de exituris: scilicet tangas locum cum duobus digitis: primo cum dextro postea cum sinistro et quando comprimis vnum eleua alium et quando eleuas vnum comprimas alium. ¶ Si fuerint inundationes arguas quod illic est sanies: Et nota bene facta maturatione incidatur locus et fiat incisio secundum longitudinem adiutorii et vita neruos et musculum grossum qui est super adiutorium hora incisionis facta incisione extrahatur sanies pro parte: si fuerit multa in quantitate vel tota si fuerit parue quantitatis et impleatur vulnus cum albumine oui et vitello si timuerit de dolore postea mundifica cum sarcocolla mirrha et farina ordei et melle et fac vnguentum et incarna et consolida secundum necessitatem.

¶ Capitulum 2m de dolore spine et spatularum.

Sequitur modo de dolore spine et spatularum et humerorum. Et ponam hic in hoc breui capitulo aliqua que appropriata sunt in dolore spine et humerorum. Scias tamē quod illa que in sequēti caipulo dicentur de dolore dorsi hic ualent Alii dixerunt auctoritate Auicēne quod spinachia ualent dolori spatularum: Uerum Auicena dixit conferunt dolori dorsi sanguineo. Et dixit etiam quod fenugrecum est bonum dolori spatularū Dixit etiam de radice filipendule quod proprie ualet dolori spatule dorsi spine et matricis. Rasis dixit caro asini ualet contra dolores spine et duarum anchararum et proprie siluestriū: dixit etiam medulla cerui ualet contra punctōnem et dolorem duarum ancharum et spine. Scio etiam quod ad dolores qui fit in humeris a frigiditate causatum: aut etiam a subtili materia tollit lōga fricatio facta cum uino et oleo: fit autem oleum butomie et inueni utile in omnibus membris. Ego consueui facere unguentum ex oleo ametino et camomillino ex laurino et cera: et aliquādo appono oleum de ruta et super locum dolorosum inungo cum fricatiōe bona: et perutile inueni si fuerit ex materia frigida uel ex frigore. ¶ Et nota quod ex istis simplicibus potes facere composita ut notum est et applicare.

¶ Capitulum tertium de dolore dorsi.

Consequens sermo sit de dolore dorsi. Eget autem hic dolor sicut et alii auxilius propriis. ¶ Et hoc capitulum debet poni in tractatu de apostematibus dorsi: propterea ponam ut ueteres posuerunt. Auicenna sic dixit: Siseleos cõfert dolori dorsi et sucus eius siseleos aut semen eius bibita cũ rob eius usque ad tres bolos confert apostematibus dorsi et decoctio seminis vel radicis siseleos in vino vel aqua bibita et facta est efficax auxilium in dolore dorsi quando a ventositate vel a flegmate conglobato causatur: Dixit etiam bibatur decoctio speragi propter dolorem dorsi et sciatice. ¶ Et dixit etiam sic radix cipери valet ad dolorem iuncturarum et stringit dorsum et ipsius multitudo acceruit lepram. Ad eundem etiam dolorem dorsi valet maiorana et bibita et emplastrata et quomodocũque administrata. ¶ Et Auicenna dixit quod ponatur in cerotis. Rasis dixit oleum de vrtica valet dolori dorsi bibitum aut inunctum. ¶ Dixit etiam oleum de euforbio est mirabile in dolore dorsi. Mesue dixit oleum de piperibus confert ad dolorem iuncturarum et dorsi dixit etiam oleum vulpinũ est medicamen nobile ad arteticam et podagram et dolorem dorsi et renum. ¶ Oleum etiam costinum vt dixit Auicenna valet dolori renum ex ventositate grossa cum adipe asini siluestris.

¶ Constantinus dicit gattus comestus renes calefacit et valet dolori dorsi. ¶ Uerum Haliabas dixit carnes calide sunt et sicce emoroidarum medentur dolori renes calefaciunt dorsi prosunt dolori. ¶ Dixit etiam de herba tribuli ylion mitigat et dolorem dorsi si clistere fiat ex eo cum decoctione ipsius pillule ex parte ad dolorem genuum et dorsi. Recipe aloes agarici cñ aureum .i. seminis harmelle .ʒ.iii. coloquintide .ʒ.ii. ʒ. salis indi turbith. añ. ʒ.i. conficiantur pillule cum aqua porri dosis est a. ʒ. i. vsque ad ii. ¶ Quecunque dicta sunt etiam supra immediato capitulo: sunt ad illud vtilia: quare adinuicem capitula requirantur.

¶ Capitulum quartum ad dolorem colli.

Quoniam dolores qui in collo contingunt ad dolorem membrorum neruosorum reductione dignum existimo: vt de ipso fiat mentio. licet in tractatu de apostematibus colli debuit hoc capitulum situari. ¶ Dixit Diascorides ca.ue. contrita cum granis piperi nouem et de semine coriandri grana nouem cum vino optimo datur ad bibendum introeunti balneo. ¶ Et idẽ dixit Appulius de foliis politrici. ¶ Uerum Diascorides dixit adiantum et capilus veneris et politritus idem sunt. Secundum autem Appulium idem est politritum et adiantum et aliud est capillis.ue. et huic credo. ¶ Dixit etiam sic Diascorides cicuta dolorem sedat colli sciaticis et arteticis auxiliatur cum melle cocta cataplasmate adhibita. Et subdit inflationem colli et stomaci et longaminis saluberrime curat maxime in oleo cocta illud ualet idem facere. ¶ Et hoc idẽ facit folio lauri sibi addito. ¶ Dixit etiam petrosilinum inflationem stomaci et colli compescit. ¶ Apulius dixit herbam betonicam cum uino austero decoque et dabis bibere quantitatem: Est potio eque id est equalitatem. ¶ Isaac dixit decoctio radicũ et seminis sparagi ualet contra dolorem dorsi et humidam uentositatem ortu colli quoque doloris mitigationem prestat Auicenna dixit nux et folia cipressi sunt bona collo cum ex eis fit emplastrum: et subdit et confortat neruos. ¶ Alchi. dixit quando aforitum miscetur cum cera et oleo rosato ualet torsioni colli et neruorum. ¶ Considera modo ex te qui ualent in dolore ex materia alida uel frigida vel in mala complexione calida frigida sicca et humida. Et ex istis simplicibus poteris multa composita ordinare ut dixit quare et cetera.

¶ Tractatus decimusseptimus de apostematibus.
¶ Capitulũ primũ de apostemate sanioso.

Hec apostemata huius loci timorosa sunt ratione loci et concatenationis ossium adinuicem: nam mollificatur iste locus de leui: et ista mollificatio dat impedimentum in operatione uniuersali: quare omnis egritudo est timorose curationis in eo et male curationis. ¶ Si hoc apostema fuerit calidum cognoscitur ex narratis in alio capitulo: similiter si fuerit frigidum. ¶ Cura ista consistit in tribus ut iam dictum est in aliis. i. dieta primo secundo in purgatione: tertio in localibus. Primo circa primam intentionem debes notare: quod isti tales aliquando sunt cum febre. Si sic et apostema. sit calidum regatur cum rebus frigidis et tẽperatis usque ad generationem saniei: videlicet cum succo ordei et farre facto cum lacte amigdalarum et cum lactucis et spinachiis et aqua cicerum et cucurbita condita cum agresta et uinũ sit limphatum ita quod maior pars sit aqua: vel utatur uino granatorum cum aqua frigida si febrem non habuerit regatur cum carnibus conditis cum agresta uel cucurbita: et carnes sint edine uel auium paruarum et sic de aliis. ¶ Secunda intentio completur cum flobotomia facta ex parte contraria uel uentosis scarificatis ĩ spatulis: et fiat purgatio cum electuario suci rosarum uel alio solutiuo educente coleram.

¶ Tertia intentio completur cum istis in principio fiat inunctio cum oleo rosarum et parum boli armeni. ¶ Item succi herbarum frigidarum succus arnoglosse solatri semp uiue endiuie ualẽt. Itẽ ualet oleũ uio. ð nenu. si mã fuerit colica

In augmēto fiat inūctio cū oleo ro. τ ð camōilla ¶ Item valet hoc Recipe farine ordei farine fabarum camomille.añ ℥.i.et incorporentur cū oleo rosaceo et ex te alias formas similes componas. ¶ In statu valet hoc Recipe farine seminis lini farine fenugreci pinguedinis porci butiri.añ.℥.i.s.maluauisci. Manipulum. i.incorporentur omnia τ fiat emplastrum τ hoc valet si materia sanetur. ¶ Alie forme dicte supra in capitulo de apostematibus dorsi valēt facta maturatione incidatur secundum longum et impleatur locus incisus cum albumine oui mixto cum oleo rosaceo: ¶ Nota tamen ꝙ in isto casu non debes expectare completam maturationem ne sanies relaxaret iuncturam ne etiam imbiberetur in neruis ratōne eiꝰ esseꝫ timor de fistula hoc completo mundifica cum vnguento apostolorum vel cum hoc ℞.mirre.℥.i.mellis.libram. s. farine ordei que sufficiat ad spissandum ¶ Si autem apostema sit frigidum vtatur bonis carnibus sicut edi pullorum castrati comedat bletas et a quam cicerum pisces bonos τ elixatos τ sic de aliis. Purgetur cum pillulis de turbith vel cum hermodatillo preparato. ¶ In augmento ponatur emplastrum de camomilla τ melliloto τ fenugreco τ semine lini τ ro.añ. Manipulū .i.et incorporentur cum oleo rosaceo τ camōellino. In statu conuenit hoc maturatiuum Recipe cepe lilii duos τ coquantur sub prunis capita alleorum duo pistentur ista et misceātur secū pinguedo porci sine sale farina seminis lini et fac emplastruꝫ hoc facto incidatur locus nec expectetur completa maturatio τ impleatur primo locꝰ cū stuppis īfusis in albumie oui postea ponatur vitellum oui cum oleo de camomilla consequenter mundificetur modo dicto τ incarnet.

¶ Capitulum secundum de nodositate eius.

Nodositateꝫ et duriciem existentem in cubito debes conari remouere ne officium brachii remoueatur quia membrum officiale est: primo ergo purgetur cum sepe et turbith preparato vel cum pillulis de hermodatillo vel fetidis. Dieta eius sit bona: quia respiciat se a frigidis τ aꝫ leguminibus et ab aliis melancolicis et flematicis. ¶ Hoc facto super locum ponatur diaquilon cum gummis materiam mollificat et resoluit: et vide Recepta supra in primo libro ¶ Et similiter valent que dicta sunt ī capit'lo ð sephiros quare pro cura ista vide illic de nodationibus et duritiebus iuncturum que remanent post dolorem arteticum in fine capituli cum loquar de podagra mentionem vniuersalem τ particularē faciam quare hic reseco gratia ordinis.

¶ Capitulum tertiuꝫ de apostemateꝗ ꝙð accidit ex flebotomia.

Quandoque ex flebotomia accidit apostema: τ sepe visum est ꝙ indiget cura quare sic curetur Dixit Auicenna in hoc ꝙ bonum est ꝙ ex alia parte minuatur si virtus tollerauerit. ¶ Consequenter in principio ponatur vnguentum de cerusa consequenter locus epithimetur cum oleo rosaceo et violis vel succis herbarum frigidarum ¶ Item ualet hoc Recipe albuminis oui olei rosacei ꝯñ. conquassetur bene ad inuicem et stuppa infusa in hoc ponatur super locuꝫ ¶ Item dico.ego ꝙ valet oleum rosaceum vbi uermes terrestres fuerunt infusi ¶ Et emplastra etiam fiant secundum necessitateꝫ De embrocatione et matre sāguis non facio mentionem quia feci supra in primo libro capitulo de fluxu sanguinis quare illic recurre

¶ Tractatus decimusoctauus de apostematibꝰ. manuum et digitorum.

¶ Capitulum primū de nodis et rasceta manꝰ.

Nodus iste vt plurimum fit propter laborem et comotionem superfluam in loco vbi currunt humores a quo humore resoluitur subtile et remanet grossum et induratur ita ꝙ apparet os ¶ Et nota ꝙ illud durum: scilicet nodus aliquando cedit tactui et aliquando non. ¶ Ad curam istam sic procede in primo libro etiam dictum est facias speram planam plumbeam maiorem ꝙ̄ sit circumferentia totius nodi et etiam facias tres speras planas stuppeas inuolutas in albumine oui in quo albumine dissolutum sit parum aluminis zuccarini et salis parum. ¶ Et ponas vnam ex speris supra noduꝫ postea pone speram plumbeam. ¶ Et postea supra speram illam plumbeam ponas alias duas stuppas inuolutas in albumine oui τ alumine zuccarino hoc facto stringas et inuoluas locuꝫ conprehendendo omnes speras simul cum binda cuius latitudo sit circa duos digitos et non plus et firma locum cum binda bene et decenter et dimitte sic per tres dies et ī fie triū dierum solue locum et vide quid operatus fuisti et sic de tertio in tertiū facias donec nodus totꝰ sit dissolutus per tres locꝰ firmatus.

¶ Capitulum 2m de apostemate calido τ frigido manus.

Apostemata huius loci calida ꝉ friā sāiosa cognoscunt̄ sic apata samosa alioꝝ locoꝝ

et signa posita in aliis capitulis vide per te.
In cura ista habes tres intentiones. ¶ Prima ē
in vita ¶ Secunda in purgatione ¶ Tertia in
localibus. ¶ Prima intentō completur sicut di
ctum est in aliis capitulis similibus. ¶ Secūda
intentio completur per hunc modum si aposte-
ma fuerit calidum fiat flobotomia de cephali-
ca alterius manus: vel fiat scarificatio in spatu-
lis ⁊ hoc totum fiat si opus fuerit ⁊ soluat uen
ter ut dictum est in capitulo de apostematibus
dorsi. ¶ Tertia intentio completur in principio
statu ⁊ declinatione ut ī capitulo de apostema
tibus dorsi etiam dictum est. Maturatur etiam
si opus fuerit ut illic dictum est etiam. et incida
tur locus ⁊ non expectetur maturatio propē ner
uos ipsius manus ⁊ impleatur locus cuꝫ terbē
tina et uitello oui per tres dies consequēt mun
dificetur cum unguento facto ex melle mirra et
farina ordei: uel cum unguento apostolorum fa
cta. abstersione incarnetur cum puluere thuris
minuti. ¶ Signa frigidi cognoscuntur ieodem
modo sicut dictum est supra. Et dieta ⁊ purga
tio fit ⁊ maturatio etiam. Item ualet hoc. Reci
pe farine. frumenti olei communis bulliantur in
aqua decoctōnis camomille ⁊ apponatur super
locum ⁊ in aliis procedatur ut dictuꝫ est supra.

¶ Capitulum tertium de Ciragra.

Solet circa manus
inflatio carnosa ⁊ flegmatica nasci: q̄
a multis ciragra dicitur. Istud aposte
ma est flegmaticum quia cauans: ⁊ si
signa uide in capitulo de apostematibus frigi-
dis uel flegmaticis. ¶ Uerūtamē nota ꝙ ciragra
est duplex. Quedam naturalis ⁊ confirmata. Et
quedam non confirmata. Uerum que est confir
mata ⁊ antiquata non recipit curam. ¶ Cura ue
ro ciragre curabilis non differt a cura commu-
ni apostematis flegmatici nisi quia proprie ali
qua auxilia habꝫ ⁊ indiget quandoq; cauteriza
tione secundum incessum rascete cum cultello
non incidente ne redeat. ¶ Nota tamen ne
sit tibi error: q2 aliq per ciragraꝫ intelligunt po
dagram manus ut sic loquar. ¶ Sed ergo in
hoc capitulo per ciragram intelligo apostema-
tōnem factam in manu uel tumorem ut melius
loquar factam in manu ex materia flegmatica.
ut in multis apparet tempore hiemis. Unde ꝓ
pter frigus tumescunt manus. ¶ In cura ista
habes tres intentiones sicut et in aliis. ¶ Pri-
ma est in dieta. ¶ Secunda est in causa antece-
dente. ¶ Tertia in cōiuncta. ¶ Prima intentio
completur respiciendo se a rebus frigidis ⁊ hu
midis ⁊ a leguminibus quoniam ista multipli-
cant flegma. Utatur ergo bono uino odorifero
bonis carnibus supradictis. ¶ Secunda inten
tio completur cuꝫ hermodattilo preparato ⁊ cū
pillulis de hermodatilo ⁊ fetidis: que educunt
flegma ab aliis locis. ¶ Tertia itentio cōpletur
ꝑ hūc modū secundum aliquos magistros mō
tis pessulani. ℞ cauliū rubeorū tribulorū mari
norū. an. M. ii. coquātur in lixiuio cineris sarm
torū ⁊ aliquātulo aceti ⁊ sale terātur ⁊ fiat em-
plastrū. ¶ Ad idē fiat bursa d bono corio ⁊ im
pleat de bono lixiuio cineris ficariorū sermen
torū atq; filicū cū modico sale ⁊ aceto: ⁊ in eo
manus pōatur ⁊ claudat ⁊ liget ⁊ ꝙ nihil exe-
at ⁊ ipsa sepe cum aqua calida in alio uase liqfi
at ⁊ hoc tantum teneat ꝙ mānus sit detūe facta.
Aliqui alii magistri prio balneāt cū aqua deco
ctionis squīanti uel alicuius alteri⁹ rei subtiliā
tis: postea isti cū pice ⁊ cera applicati uiolenter
attrahēdo molli ficāt manum. ¶ Consequenter
eā suffumigant ⁊ stufant cū fumo eleuato ab a-
ceto iniecto supra lapidē molarē ignitum. ¶ Ul
timo emplastrant isti magistri cum galbāo ⁊ ar
moniaco ⁊ similibus modicū. Aliqui alii magi
stri accipiūt spōgias infusas ī lixiuio forti cali
do in quo sit alumē ⁊ sulphur ⁊ sal ⁊ ligent eas
scilicet spōgas stricte ut ī undimia dictum est.
In oibus tamē dispositiōibus similibus matia
ad alterā manū cum fricatōibus deriuēt ⁊ aliis
etiā modis. Et possemus facere cauteria cu tel
laria in fine si fuerit opus ⁊ multū ualet: dico ta
mē ego ꝙ in ūdimia iste modus ualet ⁊ in ci-
ragra capiēdo ciragrā ꝓ podagra mānus ⁊ speci
aliter in frigida ⁊ in statu ⁊ declinatione eius.

¶ Capitulum quartum de īfiltratiōe scliro si ⁊ nodatione q̄ fit ī digitis mānus ⁊ nodis cor

Nascuntur circa iun-
ctu-
ras digitorū apostemata flegmatica ⁊
melācolia ⁊ spāliter melācolica cor-
rupta ⁊ coadunata in loco nodoso cu
ius subtile cōuertitur ī uenenū ⁊ ledit ligamēta
⁊ os cōuertitur ad uulnus ⁊ hec materia īfiltrat
⁊ desiccat in loco q2 ī iunctura ⁊ circa iuncturam.
¶ Et nota bene diligenter ꝙ hec materia non
cedit tactui qn̄ iā facta ē sanies rōne sue grossi
ciei. Quare tūc decipiūtur medici ⁊ nō credunt
ipsū fore saniatū ⁊ ē saniatū: q2 tūc corrūpit os
⁊ ligamētū. Signa hui⁹ sūt: prio dolor ē ī loco
⁊ ē color cinericius uel fusc⁹: ⁊ alñ appēt uene
circa locū plene sāguīe ⁊ sepe habui istā curam
ꝑ māibus ⁊ nūq; potui eē ita solicitus qn os ⁊
ligamētū sepe cōrūperet ⁊ ī tali apāte fit sanies
⁊ sanies ē in loco ⁊ locus ad tātū ē dur⁹ nec sē
tit inundatio quare decipit sepe imo sepe rūpit
ex se ⁊ tūc sum⁹ certi de sanie. ¶ Cura hui⁹ apo
stematis ꝯsistit ī trib⁹ ī dieta: pūta purgatione ⁊
in localib⁹. Dicta eius fit talis q2 utat bono uio
odorifero liphato ⁊ carnib⁹ pluries dictis. Re
spiciat se a reb⁹ generātib⁹ melācoliā ⁊ utat aq̄
cicerū ⁊ farie ⁊ ouis sorbilib⁹. ¶ Scda intētio
ꝯplet cū turbith ꝑpato ⁊ pillulis de hermodati
lo qn̄ matēiā euacuāt a iūcturi pillule ēt d lapi
de lazuli ī h⁹ ualēt purgēt ēt cu hac dcoctōe. ℞
eleboꝛi nigri. ℥. i. polipodii. ℥. iii. mirabolanorū

indorum.℥.i.sene epithimi:an̄.℥.ii.pistentur ⁊ buliant in vj.℥.aque ⁊ tantum buliant ꝙ remaneāt ℥.tres: et in fine decoctionis addatur sene epithimi et dulcoretur cum.℥.ii.zuccari et detur ante diem ¶ Tertia intentio completur cum localibus: lingatur locus in principio: vt dicit Gui. de saliceto: cum oleo de spica et cum oleo de lilio: et facta inunctione de super ponatur vnguētum diaquilon cum gummis si contingat locuꝫ vlcerari: quia ut in pluribus sic est mundifica locum cum vnguento apostolorꝫ in quo sit parum pulueris affodillorum: aut cum oleo ponatur realgar: vel ponatur parum arsenici ¶ Ego autem consueui cum vnguento apostolorum in hoc casu apponere salsamenti parum. Et facto hoc consueui semper locum lauare cum lixiuio. facta lotione exicco locum: deinde consueui apponere vnguentum apostolorum cum egiptiaco uel vnum illorum de per se secundum necessitatem: et consueui ter uel quater ipsum mutare in die: et adhuc cum difficultate saluatur digitus ⁊ os: immo ut in pluribus os corrumpitur. Ego autem habui vnum de plebe notarium cuius nomen est petrus: et feci modo iam narrato ⁊ mutabam ipsum inter diem et noctem septem vicibus ¶ Et breuiter non potui defendere os a corruptione tanta fuit putrefactio: et caro vndique separata fuit ab osse. ego uidens sic in superficie digiti dilataui non dilatādo foramina alia que in digito erant. et cum hoc factum esset cepi cuꝫ mollettis illud os quia paruum est: et incepi voluere ipsum et feci sic per quattuor dies: et in fine quattuor dierum extraxi eum: cum in vna vice non possit extrahi. hoc facto cum puluere repleui illud foramen carne et remansit tota carnositas digiti: et hodierna die cum illo digito scribit ¶ Et iste est modus remouendi os si totum fuerit corruptum ¶ Sed si os fuerit corruptum ⁊ non totum sed pro parte: cauterizetur ⁊ remoueatur: aut raspetur et incarnetur modo dicto ī primo capitulo primi libri ¶ Si autem non fuerit corruptum ponatur mundificatiuum facta incisione si opus fuerit de sarcocolla vel mirra dictis supra: et incarnetur supra ⁊ cō solidetur modo decenti.

¶ Capitulum quintum de digitorū siue manuū apostematibus: que nominantur panaricium.

Ista apostemata sunt multe caliditatis: quia fiunt a materia acuta calida colerica non adusta. et aliquando est adusta ¶ Et tale apostema oritur in fine digitorum ⁊ neruorum manus ⁊ ligamentorum neruorum: quare propter hoc dolorem facit magnum: ⁊ propter hoc facit etiam febrem continuam ⁊ corrumpit ultimuꝫ os multotiens digiti ⁊ carnem ⁊ totum digitum: et emittit saniem subtilem ⁊ fetidam vt plurimum.

Et Auicē. ⁊ Guil. dicunt ꝙ interficit quod non uidi ⁊ sincopim ⁊ febrem inducit quam uidi. ¶ Signa sunt rubedo uehemēs in loco ⁊ acuitas apostematis: quia materia calida multum eleuatur in cupium ⁊ dolor est uehemens et continuus per totum brachium: et aliquando ascendit usqꝫ ad cor et cerebrum: et accidit aliquando sincopis et casus appetitus ¶ Cura huius consistit in tribus: scilicet in dieta. purgatione: et localibus ¶ Prima intentio completur per hūc modum: primo fiat flebotomia ⁊ scarificatiōes si etas consenserit: ⁊ alia oportuna: ⁊ purgatio fiat cum electuario succi rosati ⁊ clistere linitiuum fiat in quo ponatur cassia nouiter tracta. ¶ Dieta eius sit talis: vtatur rebus frigidis et respiciat se a rebus multiplicantibus coleram: vtatur mica panis lota: farre lactuca ⁊ portulaca: et si debilis esset comedat pullum alteratum tantū cum agresta uel cucurbita vel cum aliis similibus. et sic completur secunda intentio ¶ Tertia intentio completur hoc modo: in principio fiat inunctio cum oleo rosato vel cuꝫ aliis similibus: sicut cum oleo mirtino uel cuꝫ succo herbarum. ¶ Item acetum cum bolo armeno ⁊ mucillagine psilii ualet. ¶ Guidō dixit. ¶ Haliabas dixit: valet galla uiridis cum aceto multum valet ⁊ curat dolorem. Etiam ualet camphora cū aceto vel cuꝫ oleo rosato: vel cum vnguento rosarum ualet ¶ Auicen. autem laudat camphorā sic absolute ¶ In augmento ⁊ statu acetum cū farina ordei multum ualet. valet etiam acetum cum furfure multum. valet etiam acetum cuꝫ farina lentium: ⁊ similiter oleum rosatum cū istis farinis in forma emplastri ualet. ¶ Haliabas dixit: si autem dolor adesset remoueatur sic. ℞. olei rosati.℥.i.opii iusquiami.an̄.℈.i.semis apii ℈.ſ.aceti.℥.ii.et incorporentur cum oleo rosato. ¶ Si uero collectionem fecerit: precipitur ꝙ maturetur cum mucillagine psilii mixta cum aliqua adipe ¶ Aliud maturatiuum Guilelmi de saliceto. ℞. vitella tria uel quattuor ouorum cocta: farine fenugreci ⁊ seminis lini.an̄.℥.i. butiri recentis: et incorporentur omnia simul: et fiat emplastrum ¶ Facta maturatione aperiatur parua perforatione et euacuetur quod est in ipso et mundificetur cum melle et farina lupinorum: et incarnetur cum aloes: quoniam est de melioribus medicinis ad hoc ¶ Ego autem consueui incarnare cum mirra vel aristologia ¶ Si uero ulceretur et procederet vlceratio in malū cū puluere affodillorum aut cum trociscis celidoconiis dicto ī primo libro: vel arsenicho desiccetur ¶ Ego autem cum egyptiaco aliqualiter confortato: vel aliqualiter diminuto operor secundum necessitatem.

¶ Tractatus decimusnonus de apostematibus ascellarum.

¶ Caplm primū de apāte sanioso calido.

Sub ascellis fiunt apostemata ratione expulsionis materie a corde: quare ergo per viam crisis fiunt ista apostemata. ¶ Signa eius si materia fuerit calida: locus rubet et tumet uehementer: et dolet dolore acuto et signa eius. ¶ Si materia fuerit frigida locus non rubet & tumor non habet acuitatem: et ex illo non multum dolet. ¶ In cura ista habes tres intentiones. ¶ Prima est in dieta. ¶ Secunda in purgatione. ¶ Tertia in localibus. ¶ Prima intentio completur cum cibariis bonis et bono uino odorifero limphato. vtatur etiam boragine fenugreci & farre. ¶ Et nota quod ego loquor hic de apostemate non venenoso: quia de ipso in capitulo de apāte venenoso pmi li. feci mentionē et vide illic refeco: et non de venenoso loquor. ¶ Secūda intentio completur cum flebotomia de basilica partis opposite: vel fiat uentosatio in spatulis: ut tibi videtur. ¶ Et purgatio fiat cum diafinicone. ¶ Ego autem consueui facere cum pillulis aggregatiuis. ¶ Tertia intentio cōpletur per hunc modum: in principio non apponantur repercussiua cum locus est emontorius: et in talibus repercussiua non debent apponi: quia materia retropelleretur ad ipsum cor et timor esset de morte. ponatur ergo oleum de camomilla. de aneto cum pinguedine galline: et oleo de lilio similiter ualet. et intelligas semper facta purgatione. ¶ Item ualet etiam oleum de camomilla uel aliud in quo lana sit infusa: & superponatur. ¶ In augmento et statu. Recipe farine camomille mellilotí fenugreci. an̄. ℥. i. et incorporentur cum oleo de aneto et camomill'.
¶ Item ualet oleum de camomillis cum sale. ualet etiam aqua calida cum sale cataplastrata uel aqua cicerum cum sale cataplastrata. ¶ Et nota quod si hoc apostema sit secundum semitam crisis tunc attractiua fortia possunt apponi: immo vētose possunt apponi & emplastra attractiua dicta in primo libro possunt apponi. ¶ Unde Ypo. pma particula afforismorum dixit: vndecūqz natura rapit inde ducere oportet et p loca conuenientia. ¶ Si autem sit apostema propter rem extrinsecam quia ratione ulcerum extremitatis: aut propter aliam causam primitiuam et sit illic repletio: tunc euacuatio est radix curationis et minoratio cibi et eius subtiliatio: ut dicit Auicenna. ¶ Et nota bene quod in illo casu propter refrenare cursum materie in principio possunt applicari aliqua alterantia confortantia: ut oleum rosatum mirtinum: et hoc facta purgatione vniuersali. ¶ In nullo alio casu debes apponere frigida immo mollitiua: licet Henricus dicit quod facta purgatione possumus apponere repercussiua domestica. ¶ Et nota. sicut in expulsione est timor reditus materiei ad intra quia ad membra principalia: ita in mollitiuis est timor attractionis superflue. quorum amborum securat euacuatio: vt dicit Auicenna. ¶ Quod considerans Galienus. 3° miamir dixit: parotice id est apostemata post aures licet sint de genere flegmonis: non tamen utimur eis prima intentione flegmonio particularis contraria: sed attractiuis vtentes si nihil ratione dignum perficerent hoc & uētose afferentes. ¶ Aduertendum est tamen quod si uehementem impetum habet illud quod fluit: nihil operamur: sed totum nature dimittimus ne ex uehementia attractionis dolor uehemens apprehendat homines: ut propter ipsum vigilie fiant et febris adueniat et virtus dissoluatur: mitigare tunc congruit magis et repercutere nō decet cataplasmatibus vtentes mitigatiuis: quecunqz cum moderatione caliditatis et humiditatis habentibus. ¶ Hoc viso si materia non resoluatur cum resoluentibus: quia cum diaquilone et aliis resolutiuis superius dictis et applicatis temporibus debitis: tunc congruit maturatiuum tale: Recipe farine frumenti cum aqua et oleo inspissentur et ponatur super locum.
¶ Item Recipe maluauisci mundati cocti optime libram vnam: farine seminis lini et fenugreci an̄. ℥. ii. vitella trium ouorum cocta sub prunis cum cortice butiri. ℥. iii. incorporentur omnia simul resoluunt et maturant. ¶ Item aliud: Recipe cepe duo cocta sub prunis: vitella ouorum. v. assungie liquefacte. ℥. iii. misceantur: maluauisci quantum est totum: et incorporentur et fiat emplastrum. ¶ Facta maturatione aperiatur locus cum ferro et tota sanies extrahatur si fuerit modica: si multa in pluribus vicibus extrahatur: et hoc sit singulare documentum in omnibus. Si autem quis timeret ferrum ipso existente bene maturato: super ponatur ruptorium de cinere cerri et aperiatur consequenter: et si incisio fiat impleatur locus stuppis balneatis in albumine oui. ¶ In secunda uisitatione ponatur de vitello oui cum terbentina et parum farine ordei et croci: et hoc sit generale in omni incisione. postea mundificetur et incarnetur & consolidetur secundum necessitatem loci et dispositionē eius.

¶ Capitulū secundū de apāte frigido ascelle.

Si materia huius apātis sit frīa cognosces p signa nūc supra dcā in pn° pcedētis capl'i. Et i cura ista hēs tres intētiōes sicut supra dictū est scilz in dieta: purgatōe: & localibus. Dieta eius breuiter declinet ad calidū & respiciat se a rebus frigidis generātibus flegma. ¶ Scda intētio pficit cū solutōe uētris: accipiat ergo electuarium indum: uel diarob cum turbith uel pillulas de agarico. ¶ Tertia intentio completur cum localibus: inungatur locus cum oleo de lilio vel anetino et camomellino et nardino et sic de aliis similibus: deinde si non resoluitur fiat hoc maturatiuum. Recipe cepe lilii capita alleorum tria: et coquantur cepe et alea sub prunis et incorporentur cum eis. ℥. ii trebentine et mellis. ℥.

j. farine seminis lini fenugreci. ana. ʒ. iii. et incorporetur et fiat emplastrum: et calidum ponatur super locum: facta maturatione aperiatur locus vt dictum est et modo dicto illo et mundificetur et incarnetur.

¶ Capitulum tertium de fugilico indurato sub ascella.

Apostemata autez dura sciros Galienus vocat fugilia: dicit autez Auicenna esse in locis dictis et difficilia sunt ad curandum et curatione scrophularum: et ea precepit curare Galienus in xiiij°. terapentice ¶ Alii tamen dicunt quod illorum apostematum aliqua sunt scrophule: aliqua duricies: aliqua nodi: et aliqua carnositas et talia fiunt ex materia melancolica indurata uel ex flegmatica conuersa in duriciem ¶ Et nota iterum quod istorum quedam habent sacculum: et quedam non. que habent sacculum mouentur leuiter.

¶ Que non leuiter mouentur ratione infiltrationis earum in carne ¶ Si talis duricies est scrophule: tunc in loco sunt duricies et globositates multiplicate in vno loco ¶ Si est nodositas est globositas vna et duricies est vltra duricies scrophularum ¶ Si carnositas est tunc sparsio est sine globositate in loco et planicies forme ¶ In cura ista sunt tres intentiones sicut et in aliis: scilicet in vita: in purgatione: et in localibus.

¶ Prima intentio est ista: vtatur bonis carnibus: bono vino limphato parum: et respiciat se a rebus melancolicis secundum eius posse.

¶ Secunda intentio completur per hunc modum fiat purgatio cum pillulis fetidis vel cum turbith preparato: vel cum yera ruffini: fiat etiam purgatio cum decoctione thimi et epithimi dicta ¶ Tertia intentio completur hoc modo: primo Auicenna appropriat emplastrum factum de cinere limaciarum cum adipe ¶ Galienus autem cum illis his ponit mel auctoritate archigenis: et ipsum laudat Guilelmus de saliceto dixit diaquilon cum gummis debere approximari ¶ Et dixit etiam: emplastrum factum cum melle terbentina et siliginis valere ¶ Alia autem dicta superius in capitulo de scrophulis ualent: quare illic recurre pro cura ista ¶ Si vero locus maturatus fuerit aperiatur sapienter quod est in eis et impleatur locus cum albumine oui: deinde mundificetur cum vnguento apostolorum vel viridi: vel cum puluere affodillorum: uel cum redalgar: vt uidetur tibi necesse ¶ Et dixi notanter aperiatur sapienter: ne chistis remaneret in loco si chistim haberet: deinde incarnetur et consolidetur ¶ Incisio ista fiat secundum figuram lunarem post aures equaliter: id est secundum rectum: et ita intelligo.

¶ Tractatus vicesimus de apostematibus mammillarum.

¶ Capitulum primum de apostemate calido earum.

Apostemata mammillarum quedam sunt propria: et quedam non propria: sicut coagulatio lactis in mammillis et ingrossatio preter naturam ¶ Apostemata calida et frigida huius partis habent causas et signa apostematum communium superius dictorum ¶ Nota tamen quod ad generandum ista apostemata in mammillis mulierum multum facit retentio menstruorum et ad ea curanda multum facit prouocatio eorum: et flebotomia saphene etiam valet ¶ Habent tamen ista apostemata aliqua signa et indicia propria: quia in istis apostematibus semper est aliqua caliditas et dolor atque tumor ¶ In talibus apostematibus mammillarum mulierum timendum est de mania: iuxta illud quintum afforismorum: mulieribus quibus ad mammillam conuertitur sanguis maniam significat ¶ Et licet afforismus sit Galieno suspectus: ipsum tamen mundificat et verificat sic: quando sanguis repugnat conuersioni sua mordicitate: idest magnitudine caloris et multitudine cerebrum ledit ¶ Galienus autem testatur quod non vidit hoc Lamfrancus dicit se uidisse ¶ Curatio horum apostematum nullum habet proprium: nisi quod repercussiua debent esse domestica propter vicinitatem cordis ¶ In cura ista habes tres intentiones ¶ Prima est in dieta ¶ Secunda in purgatione ¶ Tertia in localibus ¶ Prima intentio completur hoc modo: dieta eius sit versus frigidum: quia vtatur lentibus farre bletis spinachiis et vino limphato: lactucis agresta et vino granatorum: et sic de aliis ¶ Et si est debilis vtatur carnibus alteratis cum cucurbita: vel agresta vt uidetur tibi ¶ Secunda intentio completur cum flebotomia si opus fuerit de brachio opposito: et purgetur cum electuario succi rosati ¶ Tertia intentio completur per hunc modum: in principio apponatur oleum rosatum cum aceto similiter: sed non frigida immo calida: similiter succus endiuie cum aceto et sibi similia valent: et tu per te vide: et valet farina fabarum cum oximelle: et folia solatri cum oleo rosato valet etiam vt dixit Auicen. emplastrum factum ex semine iusquiami albi vel ex foliis eius valet: ex foliis iusquiami valet hoc apostematibus mammillarum ¶ In augmento valent ista: emplastrum factum ex semine iusquiami albi cum polenta et vino valet ¶ Et Diascorides dixit: tale emplastrum potest fieri sine polenta et vino: immo cum oleo rosato: quod valet in principio et non in augmento: et vide causam ex te quia patet ¶ Alchinus autem facit emplastrum ex foliis iusquiami albi et polenta ordei ¶ Serapio dixit: citonia decocta ponuntur in emplastris mammillarum ¶ Et ego dico quod si ponantur de per se vel cum

aliis rebus: quibus rebus calidis in augmento competunt: quia repercussiua sunt mixta cum resolutiuis que in augmento conueniūt. ¶ Aui. dixit: thus ꝛ cortex ipsius mixta cum chimolea et oleo rosato et emplastrata confert apostematibus et hoc quando materia adhuc fluit. ¶ In statu et specialiter quando materia est apta resolui ¶ Ualet de mente Serapionis emplastrū factum ex apio domestico: quia ortino admixto cum eo pane. ¶ Et Batholomeus de va. dixit ꝙ apium potest permisceri cum polenta ordei ¶ Et ego dico ꝙ melius esset cum polenta lentis: sordities ēt balnei delet humiditatem fluētem ad locum ¶ Et ego dico ꝙ misceatur cum aliis frigidis et siccis resolutiuis ꝛ tunc conuenit melius ꝙ̄ si per se ponatur. ¶ Alchimus dixit ꝙ sudor hominis laborantis habet virtutem quam habet sordicies balnei ¶ Si autem videretur tibi non posse resolui: sed saniari maturetur cum emplastris dictis et cum illis que dicētur ¶ Emplastrum Auicenne ad hoc. Recipe mice panis. ℥. i. farine fabarum radicis maluauisci. ℥. ß. farine fenugreci. ℥. i. ouorum coctorum vitella tria et addatur parum de croco mirra et asse fetide. et fiat emplastrum et ipso maturato precepit Albucasis ꝙ aperiatur secundum formam lunarem et aperiatur in loco decliuiori. ¶ Ego autem semper aperio secundum rectum prope tamen capitellum vel papillam foramen facio paruum ne vene venientes illic incidantur ratione cuius incisionis mulieres lactare nō possent ¶ Dico tamen ꝙ si apostema sit laterale: quia in parte siluestri uel domestica ego incido lateraliter secundum ꝙ vene illic ad mammillam veniunt et ad papillam ꝛ non incido secundum rectum quia sursum in deorsum uel econtra: quia vene ille inciderētur et in loco nō ponatur tēta magna propter dolorem. ¶ Et nota ꝙ si sanies exiuerit in magna quantitate tunc remittetur ter in die et ter in nocte uel plus vel minus vt est necesse. Et nō reperio melius isto modo ¶ Et in hoc casu solent aliqui apponere tentam de pēna vt sanies omni tempore ꝛ omni hora possit exire ¶ Et iste modus obseruetur donec locus sit bene exiccatus isto completo mundificetur ꝛ incarnetur sicut est dictum.

¶ Capitulum secundum de apostemate frigido mammillarum.

Apostemata ista sepe fiunt a materia frigida q̄re ea cognosces ex dictis ¶ In cura ista habes tres intentiones sicut immediate dictum est. ¶ Prima intentio completur cum assumptione aliarum rerum declinantium aliqualiter ad calidum. Secunda intentio completur cum ellectuario indo vel cum pillulis de agarico. ¶ Tertia intentio completur hoc modo: in principio apponatur oleum de spica: oleum de lilio cū oleo ro. in augmēto ponat̄ oleū d̄ lilio ꝛ d̄ spica solū. Itē valet radix assari trita ꝛ apposita cū polenta ¶ Guiel. de va. dixit Molles etiam tumores mammillarum tollit terra nidi hirūdinū dissoluta cum ro. et linita. ¶ Ego autem credo hoc valere in apostemate calido licet Guiel. ipsum ponat in apostemate frigido nisi quis vellet dicere ꝙ terra illa operatur illud ratione qualitatis derelicte ab hirundine et pullis suis et etiam ratione stercoris quod cum nido miscetur ¶ Cōfert etiam emplastrum de furfure ꝙ in sequenti capitulo ponetur ¶ Confert etiam vt dicit Auicenna ut teratur apium et ponatur super ea aut camomilla. ¶ Nota tamen ꝙ omnia que conueniunt apostematibus testiculorum conferunt apostematibus mammillarum et econtra ꝛ ideo ista capitula alternatim videntur.

¶ Capitulum tertium de duricie mammillarum.

Aliquādo hec materia que est in mammillis induratur uel quia materia est melancolica: vel quia subtile resoluitur et grossum remanet vel quia materia a frigidis in loco conculcatur multum quare mammilla induratur ¶ In hac cura habes tres intentiones ut iam in aliis capitulis immediate est dictum. ¶ Prima intentio ꝛ secūda completur sicut dictum est in vno vel in alio supra dictorum capitulorum secundum materiam in mammilia existentem. ¶ Tertia intentio completur cum localibus illo modo. Recipe risum decoctum cum vino dulci oleum de uiolis vitella oui et sit tot ꝙ tibi videtur et ponatur super locum ¶ Diascorides dixit aqua marina calida et fomento adhibita duricies spargit et tumorem mammillarum compescit. ¶ Dixit etiam ꝙ vinacia addito sibi modico salis apostemata dura mammillarum sedat. ¶ Bartholomeus dixit hoc etiam vult de vinatia communi sumpta cum actuali sua caliditate et admiscet secum tertiam partem salis. ¶ Auicenna dixit ad duriciem enim mamillarum orobus valet ¶ Serapio dixit ꝙ farina ordei mollificat apostemata dura mammillarum indurata ꝛ coagulata a frigido si cum melle ponatur. ¶ Emplastrum etiam factum ex fermento in oleo dura apostemata mammillarum soluit ¶ Isaac dixit fermentum coctum in aqua ꝛ ruta duriciem mammille propter lactis coagulationem in molliciem cōmutat ¶ Et dixit idem de furfure frumenti cocto in vino vel cum oleo et mixto. ¶ Guielmus de va. dixit Emplastrum factum ex carne nucum cum melle et ruta dura apostemata mammillarum dissoluit. ¶ Appulius dixit herba canabi siluestris contusa et cum assungia imposita discutit tūores ꝛ dolorē mãillaꝝ. ꝛ si collectio

fuerit sparg't. ¶ Et Diascorides dixit radix
eius cocta ⁊ adhibita tumorem compescit ⁊ du
rum soluit ¶ Et herba camepitheos fermen/
tata duricies mammillarum diaforat ¶ Et Ga
lienus in octauo: ⁊ Serapio dixerunt ꝙ ipsa sit
recens ¶ Bartholomeus dixit ꝙ ipsa folia vi
ridia imponantur uel sicca sicut necessitas indi
cat cum polenta mixta et in mammillis viro/
rum apponatur radix ¶ Serapio dixit semen
crisimon confert duriciebus antiquis qui sunt
in mammillis et testiculis ¶ Thirannus dixit
stercus muris cum aqua dissolutum et inunctū
vberum duriciem ⁊ dolorem ac tumorem sol/
uit ¶ Et iterum dixit vir iste stercus capre tri/
tum cum vino ueteri et super positum omnes
tumores genitalium et vberum perfecte sanat
¶ Quecunque dicentur in duricie testiculorum
hic ualent: quare ista capitula ad inuicē regrant.

¶ Capitulum quartum de scrophulis mam/
millarum.

A Sunt scrofule a ma
teria flegmatica indurata: et coagulata
a frigido et ex melancolia adusta in/
durata fit cancer ¶ Signa scrophularum sunt
durities tactus ipsarum et globositas in loco: et
ꝙ non dolet nisi cum tanguntur et locus est al
bus: ¶ Cura scrophularum est ut purgetur cum
turbit preparato et respiciat se a rebus flegmati
cis et in aliis faciat ut dictum est in primo libº.
capitulo de scrophulis ¶ Dixit tamen Auicen/
na melius medicamen est ut sumantur folia per
sici humida et folia rute humida et conterantur
simul et fiat emplastrum ¶ Signa cancri sunt
duricies in loco et dolor et ꝙ incipit ad modū
fabe et augetur cōtinue cum punctura et calo/
rē habet circa se venas magnas plenas sangui/
ne melancōnico ¶ Cura ista fit duobus modis
primo facta purgatione ut dictū est in proprio
capitulo dieta ordinaria fiet ut dicetur ¶ Uno
modo fit cura ut totum membrum abscindatur
cum tota egritudie et hoc non placet Guilelmo
neque mihi ¶ Guido dixit si durities conuer/
tatur ad cancrum non est consilium in curando
nisi abscindere totam manum ¶ Et ego dico
ꝙ in hoc casu melius est paliare quam curare ⁊
infamiam incurrere ut faciunt emperici qui om
nem egritudinem curare uolūt ¶ Secundo mo
do curatur: primo regatur cum temperata dieta
et abstineat ab omnibus melancolicis: et purge
tur cum una decoctione iam supra dicta ad
melancoliam uel cum pillulis de fumo terre uel
cum pillulis de lapide lazuli: uel cum yera ruffi
ni hoc facto inungatur locus cum oleo ro. non
tangendo locum nisi cum penna: Nam ex tactu
semper eius materia maligna augetur ul' embro
cetur cū oleo ꝙ sic fit Recipe olei ro. ℥. iii. papa
ueris albi. ℥. i. opii iusquiami an̄. ℈. i. gummi ara
bici. ℥. s. pistentur omnia uel dissoluantur. Nam
embrocatio ista tardat augumentum et maliciā
et hec cura uocatur blanditiua. ¶ Etsi uis uide
re curam perfectam recurre ad primum librū
ad capitulum proprium de cancro et loquor de
cancro non ulcerato. ¶ Nota tamen ꝙ si mate/
ria fuerit fixa in uenis circudantibus membrū
ita ꝙ uene fuerint plene sanguine. non curatur
locus nisi uene iste plene sanguine sint remote.
¶ Et hee uene non possunt remoueri nisi per
amputationem magnam quare cura cum diffi/
cultate fit ¶ Et quia si uene iste non remouean
tur non potest curari et cum difficultate remo/
uentur ¶ Dico ego ꝙ melius est dimittere ali/
qualiter egrum quam totaliter egrum quod ui
di semel. Ita una domina prope burgum gale/
rie cui superuenit empericus: quidam et uoluit
ipsam curare et cum corruptorio uoluit aposte/
mationem remouere et finaliter eam interfecit
et in ista uene erant magne ī loco ul' circa locū.

¶ Capitulum quintum d magnitudine mam
millarum.

Q Uedam inflatio ac
cidit in mammillis hominum ita ꝙ
taliter augmentantur ꝙ apparent mammille mu
lierum quam magnitudinē natura multum ab
horret. Et iste mammille non fiunt ita magne
nisi ex pinguedine illic generata. ¶ In cura ista
sunt due intentiones. ¶ Prima est ut fiat ante
omnia purgatio ¶ Secunda est ī localibus pur
getur ergo primo iste cum diafinicone uel cum
pillulis agregatiuis et ratio est ne ratione incisi
onis causaretur dolor ratione cuius locus apo
stematur ¶ Ista autem solutiua omnem humo
rem indifferenter educunt. ¶ Secunda intentio
completur hoc modo incidatur locus secundū
figuram lunarem et excoria locum et extrahe il
lam pinguedinem: hoc facto iunge pellem cum
pelle et abscinde partes eius. ¶ Si pellis unius
lateris equitaret alteram: fac ergo ne pellis cum
pelle iungatur et sue insimul et agrega adinui
cem et incarna modo dicto supra in primo li
bro: ¶ Quod si non remanserit aliquid pingue
dinis propter intollerantiam infirmi aut prop
ter fluxum sanguinis: tunc appone medicamen
acutū donec corrodatur deinde cōsolida locū.

¶ Capitulum sextum de coagulatione lactis.

C Oagulatio lactis
ut plurimum fit a frigido in mammil
lis q̄re a calo dissoluit: hec egritudo

fit in mulieribus lactantibus et in pregnantibus quia illis tēporibus accidit retentio menstruorum. quare in eis generatur lac. etiam contingit in virginibus ex retentione menstruorū quia menstruum ad māillas trāsit et i lac cōuertit: quare nō icōuenit virgines lac habere quod lac coagulatū consequēter et deinde in saniem conuertitur et consequenter generatur pilus in papilla māmille per hunc modum quia calidum agens in lacte seperat aliquam partem subtilem ab aliis que ascendunt ad papillam et facit pilum qui pilus non est nisi crepatura que apparet in capite mamille uel capuello de quo dicetur in sequenti libro. ¶ Hec egritudo quia mulier lactat et dolet i mamilla et cum exprimitur lac non exit nisi stillando et cū difficultate uel quia in mamillis est lac uel quia menstrua retinentur: quare tunc potest accidere apostema nam ex lacte coagulato causatur dolor et febris. ¶ Cura ista consistit in tribus: scilicet in dieta: in euacuatione: in localibus. ¶ Prima intentio completur hoc modo respiciat se a carnibus et a uino et breuiter ab omnibus multiplicantibus sanguinem ne lac multiplicetur qui est causa apostematis. ¶ Secunda intentio completur hoc modo purgetur cum pillulis agregatiuis uel cum turbit preparato et fiat flebotomia et ponantur uentose secundum necessitatem et similiter menstrua prouocentur si opus fuerit.

¶ Tertia intentio completur hoc modo primo fiat inunctio cum oleo ro. calido. ¶ Item ualet hec decoctio et ipsum resoluit: ut dixit Guido. ℞. aquam et in ipsa decoquantur ficla apiū menta atque calamentum et ex ista decoctione fiat embrocatio. ¶ Aliud Guil. de sa: ℞ pe. coaguli edi uel agni. ℥. iii. fermenti de milio uel de siligine uel de ordeo uel de farina fabarum li. 5. storach ℥. i. ponatur in aceto forti et dimittatur per horam et plus et cum dissoluta fuerit incorporetur cum aliquo fermentorum uel farina fabarum et incorporetur et addatur oleum ro. si non posset bene incorporari et loco inuncto cum oleo ro. primo ponatur emplastrum et est mirabile. ¶ Ego autem consueui sic facere. ℞. farine fabarum farine ordei. ana. ℥. i. coaguli edi unum storac. ℥. 5. et incorporentur cum oleo ro. storace primo dissoluta et fiat emplastrum et calidum supra locū ponatur: primo loco inuncto cum oleo ro. et credas quia uerum est et qui dixit expertus est. ¶ Aliud Lamfranci ℞. mice panis farine ordei fenugreci seminis lini ana. ℥. i. radicis maluauisci foliorum malue eruce. ana. M. i. coquantur ista ultima duo et pistentur et omnia supra dicta cū istis incorporentur et hoc cū oleo ro. et fiat emplastrū.

¶ Ego autem credo hoc emplastrum plus conuenire quando ista apostematio ad saniem deuenit quam alio modo. ¶ Et Auicenna etiam hoc ponit ualet etiam succus mente et succus calamenti etiam ualet et aqua marina et lixiuium et alia similia extinguunt lac. ¶ Rasis dixit quod fenugrecum amasatum i aqua more emplastri et super ponatur in māmillis lac nō coagulatur prohibet etiam secundum ipsum mun idest cera dissoluta cum oleo uiolis inunctum. ¶ Et secundū aliquos idem potest aliud mun: quod est sordicies aluearis apium. ¶ Dia. dixit si quoque tria genera cere in modum fabe transglutiantur lac in māmillis dissoluit. ¶ Et Alchi. hoc confirmans dixit quod sit cera alba. ¶ Dixit Diascorides coagulum leporis dissolutum cum aceto et super positum māmillis lac dissoluit mirabiliter. ¶ Et cācer contritus et super positus confert etiam. ¶ Fidelis dixit quod assungia porci spinosa inūcta māmillis lac dissoluit mirabiliter vel euacuat statim aperiendo et soluendo si contingat quod lac iā sit coagulatum et apostema iam calidum sit in loco ex illo lacte tunc illa valent. ¶ Auicenna dixit quod talia apostemata sanat menta emplastrata et prohibet congelationem lactis in eis. ¶ Et Serapio dixit quod cum isto succo emplastretur sauich ordei. ¶ Diascorides dixit ad flegmones mamillarum propter hanc causam est maximum presidium lenticula in aqua marina cocta et emplastrata et proprie si flegmon est ex lacte uel sanguine. ¶ Dixit etiam apostemata mamillarum maxime quando lac coagulatum in eis valet emplastrum factum ex farina fabarum cū sauich ordei. ¶ Et Serapio dixit quod fabe sint sine corticibus suis. ¶ Et Galienus dixit i octavo capitulo de fabis et testiculorum et mamillarum est bonum cathaplasma. ¶ Amant enim hee particule immoderate infrigidari cum flebotomizant et maxime quando lacte caseato flebotomizant. ¶ Et enim lac extinguitur ab huiusmodi cathaplasmate. ¶ Et Alchi. dixit farina fabarum cum farina ordei emplastrata super flegmonem factum ex percussione uel ex congelatione lactis curat: dixit etiam quando furfur decoquitur cum vino et ponitur supra apostemata calida māmillarum: quando lac ibi coagulatur valet. ¶ Et subdit auctoritate Auicē. et madefiat cum vino: et fit emplastrum ex eo ad apostema calidum quod fit in māmilla. ¶ Et secundum Auicennam rarificat etiam apostemata flegmatis et uentositatis. ¶ Et Serapio dixit quod furfur coquatur cum aqua. ¶ Et Ysaac dixit quod furfur potest coqui cum vino et oleo et aqua mixta. ¶ Et secundum Bartholomeum: potest coqui cum aqua et aceto et ruta. ¶ Docet tamen me Auicenna: quod caseatio fit duobus modis. Uno modo a calido. Alio modo a frigido.

¶ Ex medicinis remouentibus caseationem calidam est acetum. nam quassatum cum oleo rosato et calefactum et linitum de super. folia etiam solatri contrita quibus fiat emplastrum: aut folia alchechengi aut succus eorum: et proprie quando cum eis miscetur mirrha et crocus.

¶ Item macetum vini et oleum violarum et parum fenugreci sumantur et fiat ex eis epithima.

¶ Ex medicinis remouentibus caseationem frigidam de mente Aui. est assiduatio embrocatiōis

cum aqua: ⁊ prohibent eius saniositatem fenicu lum ⁊ semen feniculi ⁊ omnes species que pro uocant lac: ⁊ sunt de eis quibus coquuntur ca momil. ⁊ anetum ⁊ balsamita ⁊ fenugrecum et abrotanum et castoreum ¶ Et ex oleis oleum de lilio oleum narciscinum: ⁊ oleum de costo. Ex medicis tẽperatis bonis est ut sumat panis de simula ⁊ ordei ⁊ ruta ⁊ fenugrecũ ⁊ cuiuscũ ⁊ semen lini corticum de unoquoq; q̃ntum una manus continet clausa ⁊ fiat eis emplastr. ¶ Et ex eis que conferunt caseationi post apostemati onem ẽ ut super ponat spongia infusa in aqua ⁊ in aceto tepido aut mirra cum pane agregentur cũ aqua ⁊ aceto ⁊ menta cũ pane ⁊ aceto ẽ bona ¶ Ex his que aperiunt opilationẽ lactis in ma millis ẽ aqua sicle ⁊ triticum ⁊ nigella ⁊ thus cum felle bouis aut sumat mel storacis calami te ⁊ misceatur cũ o'lo uiolis ⁊ inungatur ex co mãmilla qñ resoluitur cuz eo caseatio ⁊ aposte ma ⁊ sorbeat aqua caulium qñ iuuatiua ẽ ad h⁹.

¶ Tractatus. xxi⁹. de apostemate costarum.
Ca^m^ primũ de apostemate calido costarum.

Apostemata cali da hui⁹ loci cognoscunt ex rubedine loci ⁊ ex dolore pungitiuo uel ex do lore pulsatiuo in loco ⁊ ex figura eius que est acuta. ¶ Cura ista habet tres intẽtiones sicut ⁊ alie cure alioꝝ apostematũ. ¶ Prima completur hoc modo utat dieta frigida: ut sunt lactuce cu curbite portulace spinachie ⁊ lentes et uinũ ei⁹ sit aquosum etsi ẽ necesse q; utatur brodio car nium tũc carnes cum istis alterent. ¶ Secunda intentio complet cum flebotomia: fiat ergo de parte oppsita uel uentosatio fiat in spatulis. Itẽ purget cum el'ario suci ro. ¶ Tertia intẽtio cõ pletur hoc modo in principio fiat inunctio cum oleo ro. ¶ Itẽ succus arnoglosse et oleũ de mir to ualet. ¶ Et nõ q; ista repercussiua debẽt esse debilia et domestica ꝑpter uicinitatem quã ha bent in corde. ¶ In augmẽto ponatur oleuz ro: cum oleo de camo. ualet etiam farina fabaruz et farina ordei ⁊ lentiuz: ualet incorporata cũ oleo ro. ¶ Si autem hoc apostema ad saniem deue niat uidebis quod dictuz ẽ de exituris ponatur hoc maturatiuum. ℞. maluauisci mũdati cocti et incisi minuti li. i. fenugreci. se. lini camo. ℥. ii. butyri. ℥. iii. uitelloꝝ ouoruz. v. incorporẽt simul ⁊ calidũ super locũ ponatur: hoc enim maturat resoluit ⁊ dolorem remouet: facta maturatione apiat loc⁹ ⁊ incisio fiat ſm lõgitudinẽ costaꝝ q: musculi illo modo procedunt. ⁊ in istis nõ expe ctetur completa digestio ne sanies ad intra deri uando fistulam pariat. ¶ Nam dixit Ipo. prio pronosticoꝝ. Que intus ⁊ extra crepuerit maluz ¶ Auicẽ. hoc idem dixit in de exituris. Et Ga. in commento huius sic uerificatur quia natura non inuenit locum in quo se appodiet et super quem caro possit generari. ¶ Quare generatur fi stula uel ulcus difficilis consolidationis.

¶ Ca. secundum de apostemate frĩo costarum.

Apostemata frigi da hui⁹ loci cognoscũt ex colore pel lis non immutato ⁊ nõ dolet: sed gra uedinem ⁊ pondus sentit in loco ⁊ figura eius est plana ⁊ magna quia occupat multum de lo co ⁊ in isto loco multa cõprehenditur sanies. ¶ Et nõ q; hoc apostema ꝑpter multam perse uerantiam in hoc membro fit penetrans ⁊ fit fi stula penetrans: ⁊ cõsidera q; hoc accidit sepe ꝑ pter ignorantiam medici. qui non cognoscit sa niem illic generatam propter priuationem dolo ris ⁊ rubedinis. ⁊ etiam propter ignorantiam in firmi qui supra se non sentit nisi grauedinem et uidet etiam pellem non fore mutatam in colore et sic de istis causis sanies stat longo tempore ĩ loco et penetrat et parit fistulam et ulcus difici lis consolidatiõis uel curatõnis ¶ In cura ista habes tres intentiones sicut iam in alio ca. dcm̃ est. ¶ Prima est in dieta uita ẽius sit bõa ⁊ uta tur bonis carnibus ⁊ bono uino ⁊ respiciat se a rebus frigidis conclusiue. ¶ Secunda intentio est in purgatione. purgetur ergo in principio cuz pillulis de agarico uel turbith preparato uel cũ electuario indo. ¶ Tertia intentio est in localib⁹ primo ergo inungatur locus cum oleo de spica et ro. uel de lilio et sic de aliis. Aut fiat empla struz ex farina fenugreci seminis lini et camo. ⁊ cum oleo dicto incorporentur et si per hũc mo dum nõ resoluitur fiat emplastrum de cepis. iã dictum supra in multis locis. facta maturatione aperiatur locus in parte decliuiori. ¶ Et si sa nies fuerit pauca extrahatur in una uice. si mul ta in pluribus uicibus ne infirmo causetur sin copis facta incisione mundificetur et consolide tur ut dicetur in de ulceribus.

¶ Tractatus. xxii⁹. d̃ apostematibus stomaci.
Capitulum primuz de apostemate calido.

In stomaco gene rantur apostemata: scilicet in loco ex trinseco sicut in aliis locis: et ista ni hil habent propriuz ab aliis: nisi quia in locis istis non debemus apponere aromatica propter vicinitatem quam habent cum mẽbris nutritiuis. Possent autem hec apostemata eius operationem toti corpori necessariam nocere ⁊ debilitare. vnde operatio stomachi est toti ne cessaria: et de istis apostematibus extrinsecis ẽ sermo: de intrinsecis hic in presenti non loquar. ¶ In cura ista habes tres intentiones sicut ⁊ in aliis: scilicet in vita: purgatione: ⁊ localibus. Unuz tamen nota q; in istis caute procedere de bes ne locus induret: q: talia facilit indurant: et idurata iducũt facil'r idropisiz: ut dixit et Lãfrã.

¶ Prima intentio consistit in vita: vita eius sit bona & carnes sint bone & facilis digestionis: et breuiter vita eius sit ut in aliis apostematibus istis. ¶ Secunda intentio completur cum purgationibus: purgatio eius sit leuis quia omnis medicina euacuat cum electuario de cassia fiat: nisi sit in toto repletio ¶ Tertia intentio completur cum localibus: in principio apponatur oleum ro. cum oleo mirtino. valet etiam oleum de citoniis cum oleo mirtino vel oleo ro. ¶ Haliabas dixit si sandalus albus supponatur in principio apostematum calidorum maxime stomacho prodest. ¶ Auic. dixit absolute sandalus resoluit apostemata acuta & proprie rubeus: & linitur ex eo herisipila. ¶ Et dixit etiam: chimolea cum aceto ponit supra apostemata stomachi calida folia ro. emplastrata valent: vt dixit Dia. ¶ Emplastrum factum ex foliis filis vitis siluestris. s. tenue cum sauich ordei valet apostematibus stomachi ex caliditate. ¶ Et succus foliorum eius valet dolori stomachi: et eius inflationem sedat empl'm factum ex foliis & capillis vitis ferentis vinum: & sic sola emplastrata aut cum sauich. ¶ Et Bar. idem dixit secundum Dia. de foliis vitis domestice: quando ipsa coquuntur & apponuntur cum sauich. ¶ In augmento oleum camomille cum oleo de absinthio valet: eo quia confortatiuum est. ¶ Item etiam oleum de aneto cum oleo de mastice. ¶ Et Gali. dixit de mastice alba: q stomaci & ventris & intestinorum & epatis flegmonibus competit. ¶ Item oleum nardinum cum oleo de cinamomo & absinthii valet. ¶ Si uero ad saniem proueniat ponatur arthomel. i. panis cum melle: & misceatur secum oleum de absinthio aut de mastice. valent etiam emplastra supra dicta maturatiua. Et facta maturatione incidatur locus secundum longitudinem. & in hoc differt ab apate costarum in quibus incisio fit secundum quod coste incedunt.

¶ Cap'm. 2m. de apostemate frigido stomaci.

Si autem materia sit frigida in principio facta purgatione conueniente: & dicta ordinata fiat inunctio cum oleo de spica vel cum oleo de mastice uel de absinthio & lilio. ¶ Et Aui. dixit q matricaria est valde bona. ¶ Et Haliabas dixit q calamus aromaticus confert istis & idropisi: & apostematib9 epatis frigidis. ¶ Dia. dixit: dialtea cocta cum asungia porci uel anseris & rasina & terbentina tumores frigidos medetur. ¶ Ex istis simplicibus componas emplastrum & appone in loco si fuerit necesse maturentur cum maturantibus decoctis in aliis apostematibus: et incidatur modo dicto.

¶ Capitulum tertium de duricie stomaci.

Durities in stomaco ut plurimum fit ex melācolia vel ex humore aliquo dicto adusto & conuerso ad melancoliam sicut ex flegmate uel colera adusta: & patet. Cum ergo in stomacho sit vna virtus cōmunis necessaria toti: est necesse istam duriciem remouere q est causa huius. ¶ Nota tamen q ista duricies ē duplex: quedam est cum febre: & quedam ē sine febre. Ista que est cū febre mortalis est vt i pluribus. ¶ Et credo q ista sit cā: quia ista duricies impedit digestionem: quia operationē stomachi ratiōe cuius cibus male digeritur & mali humores multiplicantur ratione cuius sequitur febris: deinde in processu mors. ¶ Si autem hec duricies fuerit sine febre: minus timorosa est: sed cum suspitione & timore. ¶ In cura ista hēs tres itentiones: sicut in aliis apostematibus ē dictū. ¶ Prima intentio completur cum debita dieta. Dieta eius sit talis: vtatur bono uino claro odorifero limphato: & carnes sint bone facilis digestionis: & brodia etiam dentur quia faciliter digeruntur. ¶ Secunda intentio completur cū solutiuis: euacuetur ergo materia illa cum confectiōe hamech: uel cum pillulis de lapide lazuli: vel alio modo dicto supra: & etiam si potest fieri vomitus fiat: quia etiam est bonum: quia materia minuitur. ¶ Tertia intentio completur hoc modo: fiat inunctio cum oleo de spica cōtinue: aut de absinthio. ¶ Serapio & Auicē. dicunt q ysopus sicca bibita cum vino resoluit apostemata dura intrinseca. ¶ Dixit etiam: bdelium iudaicū bibitum & decoctum ad apostemata intrinseca & dura valet. ¶ Haliabas dixit: laudanum ē emolliens dura apostemata que sunt in stomacho et epate: & cōfortat ea si accidit frigus & debilitas. ¶ Dia. dixit: inunctio cum oleo masticino duriciem tollit. ¶ Et Bar. dixit q talis inunctio cōfert ad omnem ipsius egritudinem frigidam. ¶ Gui. de va. dixit: si etiam puluis elebastri misceatur cum aliquo alio mollitiuo: sicut oleum de camo. vel aneto vel huiusmodi: tollit duriciem diaquilon cum gūmis in hoc etiam valet. ¶ Si etiam diaquilon incorporetur cum puluere yere vel cum oleo de absinthio & apponatur sup locum actu calidum: vt dixit Gui. valet. ¶ Alia et resolutiua & mollitiua supra dicta in capitulo d scrophulis: aut in capitulo de sephiros valent. Gui. tamen de va. vnguentum cōposuit ad hoc. ℞. olei ros. ℨ. i. s. succi extremitatum absinthii olei nardini & masticini. ana ℨ. s. pul. extremitatū squinanti spodii cassie lignee caude caualline. ana ℨ. s. cere quantum sufficit & fiat vnguentum. ¶ Ego autem ut possum comprehendere ab eo vult q hoc vnguentum valet duriciei epatis et stomachi. ¶ Et quādo apponitur epati precipit q manus balneetur in aceto: deinde apponatur. ¶ Et quando apponitur stomacho q man9 iungatur cum oleo masticino ¶ Multa etiam dicentur inferius de duricie splenis & epatis que ēt hic erunt vtilia. ¶ Ideo hec capitula semper requirantur ad inuicem ¶ Si autē non resoluatur sed ad saniem deueniat: tūc ualet emplastrū

de cepis vel de maluauisco ꝛ ponatur calidum super locum ꝛ fiat incisio vt dictum est ꝛ similiter in oībus aliis vt etiam dictum est.

¶ Tractatus .xxiii. de apostematibus epatis.
¶ Capitulum primum de apāte calido epatis.

Quia hoc mēbꝛuz est principale ꝛ eius operatio ē necessaria toti ꝛ cōis omnibus membꝛis hinc est ꝙ omnia apostemata in eo sunt timoꝛosa ꝛ suspecta. ¶ Signa calidi iā ex dictis pluries sunt manifesta ꝛ similiter frigidi. ¶ Calida apostemata fiunt ex colera vel ex sāguine vel ex alio humore currēte cursu eorum. frigida apostemata fiūt ex flegmate vł ex melēa vel ex alio humore currente cursu eorum. ¶ Cura ista consistit in tribus vt sepe dictum est. s. in dieta potione ꝛ in localibus. Prima intentio cōpletur cum rebus declinantibus ad frigidum si febꝛis fuerit. Utatur ergo farina oꝛdei farre mica panis lota in aqua ꝛ aqua cicerum lactuca spinachiis cucurbita poꝛtulaca ꝛ sic de aliis. ¶ Si autē esset sine febre bibat vinum album limphatum comedat carnes edinas pullias cōditas cū rebus frigidis iam dictis. Secunda intentio cōpletur cum flebotomia ō manu opposita vł scarificatio fiat in natibus. ¶ Itē fiat euacuatio cū tali decoctione. ℞. polipodii ℥.iii. elleboꝛi nigri ʒ.ii. fumiterre sene epithimi an̄ ʒ.i. cuscute ℥.5. pistentur polipodiuz elleboꝛus fumus terre ꝛ bł liant in ℥ vi. aque vel .viii. ꝛ in fine decoctionis addatur sene et epithimum ꝛ coletur ꝛ ista colatura detur pacienti ante diem et addatur zuccar ℥.5. ꝛ materiā adustam educit. ¶ Itē electuariuz succi ro. detur quoniam materiam adustā educit. Constantinus dixit succus strigi potatus calida apostemata in epate ꝛ in aliis membꝛis curat.

¶ Et dixit etiam succus lupuli cum succo solatri optimus est flegmoni que est in epate aut splene icteritiam curat ꝛ caliditatem extinguit. ¶ Haliabas dixit si bibatur succus alchechēgi ꝛ rotula cassiefistule vtilis est epatico apāti. ¶ Haliabas iterum dixit squinantum apostemati ꝙ ē in epate prodest ꝛ instcō. ¶ Bartholomeus dixit floꝛes squinanti maxime valent in apostematibus epatis ꝛ dentur cum vino subtili aut cum aqua passullarum aut cum aqua endiuie sicut dispositio indicat. ¶ Tertia intentio completur cum localibus. ¶ In principio apponatur oleum ro. cū oleo de camomilla quoniam in tali loco non cōueniunt pura repercussiua qꝛ membrum huius loci est principale repercussiua confoꝛtatiā ergo conueniunt que debilia sunt ut oleum mirtinum oleū ro. ꝛ oleum de absinthio nō pura ꝫ mixta cum aliquo oleo anodino vt oleuz ō mastice etiam ualet. Item Haliabas dixit si sandalus ponatur ꝛ specialiter albus in̄ principio apātuz calidorum maxime prodest stcō ꝛ epati. Et Gal. dixit in .vii. de mastice alba epatis flegmōi bus ꝛ stomaci ꝛ intestinorum valet. ¶ Et dixit ꝙ cauda equina bibita et amplastrata valet tūoribus ꝛ apostematibus epatis. ¶ Si autem ad maturationem deueniat ponatur emplastrum ō maluauisco cū faria seminis lini ꝛ camomilla: ꝛ pinguedine poꝛci sine sale: valet etiam farina frumenti cū oleo ꝛ aqua: maturat ratione olei ꝛ farine: ꝛ resoluit ratione farine ꝛ humectat ratione aque. facta maturatione aperiatur locus in parte decliuiori ꝛ extrahetur sanies modo pluries dicto ꝛ impleatur locus cum stuppis balneatis in albumine oui ꝛ consequenter digeratur labia cum uitello oui ꝛ terbentina mixtis: postea mundificetur cum vnguento apostoloꝛum vel cum vnguento de mirrha ꝛ sarcocolla vt tibi videtur ꝛ incarnetur ꝛ consolidetur ꝛ hoc est generale in omnibus.

¶ Capitulum secumdū de apāte frigido epatis.

Si materia sit frigida cognosces ex dictis ꝛ ī aliis capitulis quare reseco. Cura ista habet tres intentiones sicut ꝛ cura alioꝛum apostematum. Prima ergo completur cum dieta debita. ¶ Tendat ergo dieta sua ad calidum qꝛ vtatur carnibus edinis vitulis bono vino albo odoꝛifero parum limphato vtatur feniculi boꝛaginis ꝛ petroselini ꝛ sic de aliis similibus. Secunda intentio completur cum pillulis de agarico uel cum turbit preparato: vel cum diarob cū turbit. Diascorides tamen dixit serpillum bibitum ualet tumoꝛibus epatis. ¶ Et cōstātinus dixit flos pullegii bibitus valet oppilationi epatis ꝛ splenis ꝛ eorum apātibus. ¶ Tertia intentō cōpleť cum localibus in principio iungatur locus cum oleo de spica uel de lilio cū quibus ponatur parum olei de absinthio ratione confoꝛtaōis membri. ¶ Aui. dixit ꝙ mastix ꝛ oleum eius statim prodest. ¶ Itez in processu valet hoc. ℞. farine seminis lini farine fenugreci camomille mellíloti an̄ ꝛ in coꝛpoꝛentur cum oleo de spica ꝛ de absinthio ponatur super locum. ¶ Cōstantinus dixit in pantegni camomilla epatis apostemata curat. si ex ea epithimetur. ¶ Aui. dixit calamus aromaticus cum semine apii ꝛ melle cōfert apātibus epatis. ¶ Dixit etiam laurus confert apostematibus splenis et epatis ꝛ colice. ¶ Serapio dixit quando spica celtica bibitur cuz decoctione absinthii confert apostematibꝰ epatis ꝛ stomaci. ad apāta āt ista semen sisinbri aut serpilli deť in̄ potu. Ad apāta āt ista frigida dicit. Hui. de va. valz spica īdica qn̄ cū absinthio ꝛ passulť in uino infūditur ꝛ ex eis fit sirupus ꝛ bibať aut fiāt trocisci ꝛ bibāť. Si āt locus ad saniē deueniret ēpłeť locus cū ēpłis iā dictis in aliis apātibꝰ frigidis. Itē valz hoc. ℞. mellis lib. i. farine fenugreci se. lini an̄ ℥.i. picis liqde lib. 5. olei ℥.iii. liquefiat pix cū oleo ro. ꝛ in coꝛpoꝛeť cū farinis ꝛ addať pinguedo poꝛci sine sale ꝛ fiat ēpłꝫ facta maturatione apiať locus ī pte decliuiori ꝛ

non permittatur tota sanies exire si fuerit multa et in residuo fiat vt dictum est in aliis.

¶ Capitulum tertium de duritie epatis.

Duricies accidit in epate sicut et in stomaco et ista duricies sicut dictum est de duricie stomaci. Et qr illud mẽbrum est principale. timor est ne ipsa impediat operationes membri q membrũ operationem exercet necessariam pro toto qua impedita potest sequi hidropisis aut mors. In cura ista habes tria: ordinare dietam potionem et localia. dicta eius ordinetur sicut dictum est in duricie stomaci. ¶ Secunda intentio cõplet cũ purgatione fiat ergo purgatio vt illic etiã dictũ est. ¶ Tertia intentio completur cum anodinis ¶ Item valet emplastrum Mesue de melliloto cuius descriptõ hec est. ℞. mellileti. ℥. vi. florũ camomille fenugreci granorum lauri radicũ altee absintii añ. ℥. iii. armoniaci. ʒ. x. storacis bdellii añ. ʒ. ii. terbentine. ℥. i. ß. ficuum pinguiũ numero. xii. sepi caprini rasine añ. ℥. ii. ß. cere. ℥. v. olei sambucini olei de spica quantũ sufficit aq̃ decoctionis fenugreci aque decoctionis camomille et mellijoti ad infundendum quantum sufficit misceantur et conficiantur omnia et fiat emplastrum: valet etiam cerotum. Gal. isopi humide valet etiam duriciebus neruorum iuncturarum lenit eas cuius forma est ista. ℞. cere citrine. ℥. ii. olei camomillini olei irini añ. ℥. vi. masticl. ℥. i. spice. ℥. i. ß. croci. ʒ. ß. trebẽtine. ℥. i. rasine. ℥. ß. isopi humide. ʒ. lxxx. et fiat cerotum. ¶ Valet etiam cerotum Pauli ad ea que diximus et est hoc. ℞ armoniaci. ʒ. x. bdelii. ʒ. v. spice. ʒ. iiii. croci. ʒ. i. ß. masticis aloes olibani. añ. ʒ. i. cere. ℥ iii. ß. sepi et medulle uituli. añ. ℥. ii. Isopi humide. ʒ. iiii. ircleon quantum sufficit: et hoc expertus sum sepe.

¶ Aliud Guil. de sa. quod ualet ad omnem duriciem. ℞. galbani serapini oppoponaci. añ. ℥. i. farine fenugreci seminis lini. añ. ℥. ii. terbentine. lb. ß olei camomille. ʒ. iiii. farine frumenti quod sufficit ad inspissandum: et ponatur ad ignem: postea addatur trebentina et colletur: deinde ĩcorporẽt faria et fac emplastrũ. Et Guido dixit q si huic addatur oleum ro. uel oleum de absinthio esset melius quia uirtus epatis confortat. Constantinus dixit armõiacũ cũ sirupo acetoso compositum emplastratum et super durum splenem et epar positum mox duriciem curat q uisum est et expertum. ¶ Unguentum etiam Guigelmi de va. q ponetur in capitulo de duricie splenis hic adducitur quoniam mirabile est ¶ Alchin dixit radix tamarisci decocta in vino et aceto bibita valet dolori epatis et mollificat duriciem eius ¶ Aui. dixit been confert duriciei epatis et splenis quando bibitur cum aceto mixtũ ex eo põdus. ʒ. ii. Daliabas dixit est emolliens apostemata dura que sunt in stomaco et epate et confortat ea si accidat frigus aut dolor. ¶ Et aliqui dicũt q decoctio rute et agnicasti bibita splenem et epar induratam sanat. ¶ Et si cũ istis curare nõ possent sed ad saniem deuenirent incidatur et fiat vt in aliis dictum est.

¶ Tractatus. xxiiii. de apostematibus splenis.
¶ Cam. i. de apostemate eius calido et frigido.

Apostemata fiũt in splene sicut et in epate quorũ cura est eadem et loquor de saniosis. Quare ergo uideant cause et signa: et cum videris dieta et euacuatio et localia sint vt dictum est in apostemate epatis calido et frigido nihilominus posita aliqua a doctoribus dicam et primo. Aui. dixit quando succus rubee tinctorum bibitur cum oximelle resoluit apostemata splenis. Serapio dixit quando isopus sicca coquitur in aqua cum ficubus et melle et ruta et datur in potu confert apostematibus splenis epatis et pulmonis et apostematibus duris. Curat etiam splenem durum puluis petroselini siluestris sumptus ĩ potu cũ uino et similiter splenem inflatum curat. ¶ Et Daliabas dixit camedreos. prodest apostemati splenis si bibatur aq̃ decoctionis eius ¶ Serapio dixit quando fit emplastrũ cũ uinacia et oleo ro. ruta et aceto cõfert apostematibus calidis splenis. Et Baribo. dixit cinis uinacia cũ oleo ro. malaxatus et appositus confert. Ista autem non resoluunt et in statu uel declinatione valent. ¶ Serapio dixit q̃n farina fenugreci miscetur et cum nitro et aceto resoluit tumorem splenis. Et dixit etiam semẽ nasturcii resoluit apostemata splenis quando cum melle fit emplastrum ¶ Et Aui. dixit semen rafani cum aceto resoluit apostemata splenis. ¶ Et Dia. dixit succus sinapis ad extra appositus tumorem splenis resoluit. vult autem q imponatur cum aqua vel melle secũdũ q dispõ ei indicat.

¶ Capitulũm secũdum de duricie splenis.

Accidit in splene duricies sicut et in aliis membris cuius cura a cura duricici epatis differt qr in duricie splenis procedimus cum fortioribus q̃ in duricie epatis ¶ In cura ista habes tres intentões. s. in vita purgõe et localib. Pria intẽtio et secunda completur vt dictum est in precedenti capitulo. s. de duricie epatis ¶ Tertia intentio completur hoc modo. Primo valet vt dictũ est emplastrum de melliloto supra descriptum q hic et in oĩ alia duricie ualet: valet etiam vt dictum est cerotum isopi humide descriptione Gal. et Pauli valet etiam hec de mente Guil. et Guidonis: ℞. armoniaci serapini bdellii oppoponaci añ. ℥. i. olei de spica. ʒ. v. trebentine. ʒ. ii farine fenugreci seĩs lini añ. ℥. i. farine lupinorũ quãtũ sufficit ad incorporãdũ et ipsis gũmis dissolutis fiat

emplastrum. ¶ Dicunt autem aliqui. Primo ꝙ
locus abluatur cum aceto deinde ponatur em/
plastrum. ¶ Auicen. dixit absinthium confer du
riciei intrinsece in emplastro positum ⁊ superpo
situz. ¶ Serapio dixit auctoritate Galieni quod
ad duriciem splenis que est proprie cum apo
stemate est cortex capparum ⁊ scolopendrie ⁊
cortex radicis tamarisci ⁊ eius sūmitas ⁊ ozꝙ
oīa ista coquantur in aceto squillitico ⁊ sit' de/
coctio in aqua tamarisci. bibita extenuat sple/
nem: ⁊ dixit etiam ꝙ centaurea minor confert
mirifice duriciei splenis quando apponitur ex/
tra uel sumitur impotu. ¶ Auicenna tamen abso
lute dixit de centaurea. Alchinus dixit quādo
accipitur cinis tamarisci ⁊ etiam uitis et parum
sinapis dauci ⁊ armoniaci cum aceto facto em/
plastro ualet duriciei splenis. ¶ Auicē. dixit po
lium cum aceto ⁊ epithima conueniens aposte/
matibus splenis ⁊ duriciei ipsius. Daliabas di/
xit fumus caprarum splenis prodest apostema
si diligenter misceatur cum aceto uini ⁊ empla/
stretur plurimum apostematibus' cōueniēt. Guil.
de ua. dixit hunc sirupum ualere. ℞. radicis ta
marisci siluestris passullarum pollitriti ⁊ lingue
ceruine ⁊ corticis radicis capparum añ. coquan
tur ī aqua sufficienti usꝫ ad ꝯsumptionez duaꝝ
partium aque ⁊ addito melle ⁊ aceto ꝙ sufficit
fiat sirupus. Sirupus etiam factus ex radicibus.
tamarisci ⁊ passularum est utilis in hoc casu
¶ Unguentum Alchi. in duricie splenis mirabi
le ponitur tota herba cicuta ī aceto cum lib. 5. ar
moniaci per nouem dies dimittatur. ¶ Mona di
e bulliat ad ignem donec armoniacuꝫ dissolua
tur postea coletur per pannum fortez. Illa liquo
rositas bulliat etiam bene ad ignem ⁊ addita ce
ra ⁊ oleo fiat vnguentum. Et dixit hoc esse un
guentum cicute potissime contra splenem ⁊ cō
tra dura apostemata ⁊ arteticā teste ēt Constan
tino unguentum. Ebi. mirabile. ℞. stercoris sic
ci uacce cribellati lib. i. cere. ℥. vi. succi caulis. ℥.
vi. oua cruda tria olei optimi lib. i. sulphuris. ℥. i.
terenda tere ⁊ liquēda lique cum solutiuis ⁊ di
spositis hac liquefactōe mitte oua ⁊ ex hoc un
guento spleneticos epaticos hidropicos curabis
podagricis ualet: ualet etiam in hernia aquosa
¶ Guil. de va. dixit. ℞. succi ciclaminis mucil
laginis que habetur ex radice filicis añ. li. 5. suc
ci extremitatum tamarisci. ℥. ii. olei irini libras
ii. isopi hūide. ℥. xv. aceti. ℥. ii. armoniaci bdel
lii añ. ℥. i. 5. cere citrine. ℥. i. bulliant succi ⁊ acetū
in oleo in duplici uase vsqꝫ ad consumptionem
aceti ⁊ succorum: postea addantur reliqua ⁊ fiat
unguentum resoluit apostemata dura splenis ⁊
scrophulas. ¶ Unguentum etiam ꝙ posuit ve/
nerabilis magister iste iu duricie stomaci hic ēt
adducatur quia valet sūme. ¶ Confectio de ru/
ta ⁊ est diaspoliticon laudata q̄ stōaci exiccat di
gōnem accomodat et splenē attenuat: uicia pe
ctoris lateris epatis renum mitigat. ℞. rute viri
dis. ℥. vi. cimini piperis nigri nitri añ.. ℥. vi. ci/
minum. Primo aceto maceretur deinde assetur
⁊ vniuersa trita ⁊ cribellata melle optimo sub
mergantur. ¶ Et si uis digestionez dico ego ad
das de pipere: si consumptionem uentositatis
adde ciminum. ¶ Et Galienus uocat hoc elle
ctuarium diaspoliticon. ¶ Et dixit Galienus ꝙ
melius est ponere piper album vel. longum ⁊
vult ꝙ ruta non sit sicca neqꝫ viridis. ¶ Et si
contingeret ad saniem deuenire fac ut dictum
est in duricie epatis in omnibus si per hos mo
dos non poterit curari precipit albucasis ⁊ con
sulit ꝙ in istis locis quando in eis est frigus ⁊
humiditas multa ⁊ curationes alie non ualeant
cauteria tria uel quattuor secundum magnitudi
nem splenis vel epatis fiant ꝙ non multum pe
netrent cutez ⁊ hoc vniuersale est in duriciebus
istis scilicet epatis ⁊ splenis. ¶ Alii magistri di
cunt isto modo cauterium fiat secundum mo/
dum sectionis secundum longitudinem corpo
ris non recipiendo nisi parum de pelle hoc enīz
complet quod compleri non potest per ēplastꝝ

Tractatus vigesimus quintus de apostematibus vmbilici ⁊ habet solum vnum capitulū ⁊ ē de eminētia ei⁹.

IN vmbilico cau
satur eminentia que licet vt in plu/
ribus vel aliquando non sit aposte
ma tamen qꝛ p pte ipsa eminentia ē
apostema. Facio mentionem in isto loco eminen
tia vmbilici quasi sequitur uicium herniarum
testiculorum sicut de illis in parte dicet̄ ꝙ que
dam est cirbalis quedam intestinalis quedā uē
tosa ⁊ quedam humoralis ⁊ quedam est empo/
risinalis sanguinea propter rupturaꝫ alicuius ue
ne uel artarie vbi sanguinem mandatis. ¶ Cau
se harum passionum sunt uentositas labor vel
saltus clamor ⁊ sic de similibus. ¶ Signa quan
do eminentiā est propter intestinum vel zirbuꝫ
tunc situs uel eminentia est diuersa ⁊ calor loci
non uariatur a calore corporis ⁊: est leuitas absꝫ
dolore ⁊ quando comprimitur locus conculca
tur ⁊ redit ⁊ auditur sonus aliquando in cuius
in pulsione ⁊ labore locus magnificatur. ¶ Cu
ra ista fit duobus modis scilicet si eminentia sit
intestinalis ⁊ tunc non est apostema: vno modo
cum medicinis alio modo cum incisione. ¶ Cu
ra cū medicīs consistit in tribus intentionibus
vt sepe dictum est. ¶ Prima est in dieta respici
at se a leguminibus ⁊ ab oībus ventosis ⁊. azi/
mis ⁊ ab acutis. ¶ Item vtatur in comestionib⁹
suis de consolida maiori ⁊ minori. ¶ In secun
da intentione fiat lenicio cum cassia vel cuꝫ pil
lulis communibus vel cum aliis leuibus medi
cinis. ¶ Tertia intentio completur cum ligatura
⁊ aliis localibus. Fiat ergo ligatura cum pluma/
ceolo quadrato ⁊ desuper precipit Rasis ꝙ po
natur thus cum albumine oui ⁊ cum cottōe vel

stuppa inuoluatur ⁊ super locum ponatur ⁊ ligetur. Et ego dico ꝙ si huic addatur parum galle vel parum acacie vel psidie ꝙ melius esset. ¶ Ego autem vidi puerum trium mensiuȝ esse curatum cum arnoglossa ⁊ lentibus decoctis ⁊ super locuȝ ligatis ⁊ sepe uidi hoc ualere. Hui. ꝺ sal. dixͣ hᵒ ualere. ℞. picl nigre. ʒ. ii. picl grece. ʒ. i. mumie. ʒ. iii. draganti gummi arabici san. dra. boli armeni masticis nucis cipressi glutinis piscium añ. ʒ. ii. thuris. ʒ. i. liquefiant pices ad ignem ⁊ cum liquefacte fuerint deponantur ab igne ne comburantur ⁊ incorporentur pulueres aliaruȝ rerum agitando semper cum spatula et iungatur manus cum oleo et fiat magdaleon ⁊ ponatur super locum sic ꝙ teneat totum locum ⁊ ista firmentur sic super locum ꝙ eminentia non appareat ⁊ nihil exeat. ¶ Item dixit ipse sumat ꝺ puluere isto omni mane. ℞. nucis cipressi mumie añ. ʒ. ꝟ. cinamomi. ʒ. ii. gariofilorum galange zinziberis folii añ. ʒ. i. sanguis dragonis. ʒ. ii. mirtillorum. ʒ. ꝟ. ⁊ de isto puluere sumat omni mane ieiuno stomaco ⁊ ex istis tamem pulueribus oībus cum melle ⁊ zuccaro potes facere electuarium. ¶ Alio modo curatur intestinalis ⁊ zirbalis secundum aliquos doctores cuȝ ferro: primo fiat lenitio uentris ꝙ non dicunt. hoc facto erigatur patiēs coram medico et retineat anhelituȝ ut exeat eminentia tantum quantum potest ⁊ tunc signetur in circuitu eminentie cum attramento ⁊ resupinetur patiens ⁊ reuertantur in testina ⁊ zirbus adintus ⁊ incidatur in circuitu signati secundum primam partem. deinde cū uncino forti affixo in medio circuli signati ⁊ incisi eleuet̄ totum mirach ⁊ ligetur cum forti filo aut suatur ut dictum est ī sutura uentris bene ⁊ fortiter cauendo ne comprehendatur aliquid de intestinis ¶ Uerūtn̄ precipiunt isti propter maioreȝ securitatem ut prīa ligatura aperiatur ⁊ iponatur digitus ī loco ⁊ uideatur si ītestinum est reductuȝ uel non: ¶ Si nō reducatur et sumātur ut dictū est illi panniculi ad inuicem: ¶ Si inuener̄ zirbuȝ accipe eum cum uncīo ⁊ īcide superfluitateȝ eiꝰ que ad eminentiam deriuatur et sue: ¶ Nota tn̄ ꝙ ista operatio est difficil' ⁊ tediosa ⁊ periculosa: ⁊ hec operatio non debet fieri nisi in puero ⁊ in adolescente forti. ¶ Et istam operationem nūꝙ̄ uidi vsqȝ modo ⁊ nūꝙ̄ videbis quare expertis eam dimitto. ¶ Dico tamen ꝙ melius est cum medicinis operari vt sepe feci. ¶ Si vero eminentia sit propter vento sitatem tunc tactꝰ eiꝰ est leuis ⁊ impressura auditur sonus ⁊ rugitus ⁊ cum hoc si percutitur auditur vt timpani sonus tunc in illo casu ualent ciminum bacce lauri sulphur ⁊ alia que dicentur in capitulis de timpanite: ⁊ ex istis possumus facere emplastra ⁊ apponere super locum. ¶ Quando uero per carnem fit eminentia vmbilici tunc non remanēt diuersi situs sed locus remanet durus secundū quantitatem unam. ¶ Si uero eminentia sit propter humiditatem: tunc est eminentia leuis ⁊ non occultatur quando premis eam neqȝ auditur sonꝰ quando stringitur. ¶ Et si eminentia fuerit istis duobus modis: tūc oportet ut non caues eminētiam ut diximus ⁊ extrahe sanguinem aut humiditatem quam inuenis in loco: deinde consolida locum: de apostemate sanioso huius loci nō loquor quia ut apostemata costarum curat̄ quare illic uide.

¶ Tractatus uigesimus sextꝰ de apatibꝰ uentris.
¶ Capitulum primum de asclite.

Est aūt hidropisis apostema et inflatio uētris quātum spectat ad ipsuȝ circuitum ex materia aquosa aut uentosa infra spaciositatem uentris errore uirtutis digestiue generata. .s. ipiꝰ epatis 7ᵒ de interioribus a Gal. dicitur sine lesione epatis nunꝙ̄ fit talis passio unde propoia est passio epatis sicut febris est ꝓpria passio cordis. Patitur naꝙ̄ epar duobꝰ modis: uno modo per proprietatem alio modo per colligantiam. Et hoc innuebat Hip. secundo ꝓnosticorum consurgit auteȝ ab epate aut ab aliis membris talis passio ⁊ talis egritudo ī epate dicitur error ⁊ infrigidatio seu caloris naturalis dimīutio facta a frīdo ꝺ ꝑ se ⁊ uniuoce. A calido uero per accidens ⁊ equiuoce resoluendo calorem naturalem ipsius epatis ⁊ hoc sensit Gentilis in tractatu quem fecit de hoc ⁊ ideo dixit Bernardus de gordonio ꝙ nulluȝ mirabile est si in hidropisi de causa calida in eadem parte ē caliditas ⁊ frigiditas: unum tamen naturaliter ⁊ aliud preter naturaliter. unum materiale reliquū formale. unum apparens reliqum occultuȝ. Et illud idem dico ego de hidropisi ex causa frigida ut in asclite est uidere. ex quo apparet de mēte Gentilis in capitulo de complexiōibꝰ prima primi quomodo duo morbi contrarii possunt esse in eodem qꝛ in asclitico febriente est mala complexio frigida epatis. ¶ Et est mala complexio calida epatis ratione febris quare ⁊ cetera. Dico tamen ego ꝙ una istarum egritudinum est in intendi ⁊ reliqua in remitti ⁊ illo modo non est in conueniens: In conuenit bene ut ābo sint ī intendi uel unum in intendi ⁊ reliqum non in remitti. Dicitur autem hidropisis ab hidro. ꝙ est aqua ⁊ piscis passio quasi passio aquosa ꝑpe in uentre ut dicit brunus. ¶ Signa speciervȝ trium communia sunt inflatio ⁊ mala coloratio faciei ⁊ extremorum ⁊ debilis superfluitatum expulsio. Signa propria asclitis sunt demaceratio partium superiorum ⁊ inflati inferiorum. ¶ Et uenter agitet̄ sonat sicut uter aq̄ semiplenꝰ ¶ Et alia signa cōsidera apostematis aquosi dicta in primo libro. Signa timpanitis sunt eadē sed si uenter percutiatur sonat ut uter plenus uēto considera alia signa dicta in capitulo de apāte uentoso in primo libro ⁊ uide illic. ¶ Signa hiposarche sunt tumor uniuersalis totius corporis ⁊ si caro comprimatur dimittit cauernam

ꝛ uenter ita non est inflatus sicut ī aliis spetiebus. Signa que recipiuntur a pulsu ꝛ ab vrīs ꝛ ab egestionibus et ab aliis rebꝰ extonsis dominis phisicis dimitto ꝛ quere ab eis. Judicia bidropisis sunt ista iudicat Ypocra. secundo pronosticorū ꝙ omnis bidropisis ī acuta febre malum bidropisis que sequitur febreꝫ cōtinuam vix vel nunq̄ꝫ curatur bidropisis ī cōplexione calida ꝛ sicca est mala quia est discōueniēs partium ī omnibus membris: bidropisis que prouenit ab epate est peior illa que ꝑuenit a splene aut ab aliis membris īter omēs speties bidropisis asclites ē peior biposarche minus mala timpanites media inter ista duo.

¶ Quia bidropisis ē morbus difficilis: ideo ō ipso paruꝫ promittere debes ī solo asclite operatio cirugici babet locum quare alias speties dominis phisicis dimitto de ista cura īuenio multos modos operādi ꝛ spetialiter loquor ō illa spetie que ad cirugicum pertinet vt videtꝰ primꝰ modus curationis consistit in tribus. s. dieta euacuatione ꝛ in localibus. ¶ Prima intentio completur boc modo. Dieta eiꝰ sit vt dictum est in apostēatibus flegmaticis: sed sit magis stricta ꝛ desiccatiua q̄ꝫ illic sit dictum ꝛ non recapitulo ꝛ uide ī aliis capitulis: Secūda intentio completur cum purgationibus q̄re cum pillulis de reubarbaro que euacuant materiam ab epate descriptione Rasis fiat purgatio. Jtem etiam succus ireos potatus de mane ad quantitatem duorum coclearium sūme purgat eos per superius ꝛ inferius expertum est. Guido dixit aqua distillata a mediānis corticibus radicis canne ꝛ floribus sanbuci est optimuꝫ etiā purgatio per uesicam multum valꝫ que fit isto modo. ℞. corticis radicis apii ꝛ fenicu'i ꝛ ameos ꝛ squinanti: an̄. ʒ. v. ro. rubearū spice an̄. ʒ. iii. coquantur in. i. lib. aque dōec ad tertiam redeat ꝛ detur in potu. Et medicamē de cantaridibus correctis per adustionem seu per gummi cerasorum admixionem datum in uino in quantitatem grani pui valde iuuat ictericos ꝛ bidropicos quia multam quantitateꝫ bumiditatum euacuant per vrinam: Et ego dico ꝙ cantarides cum aqua seminum cōiuꝫ valent abscissis alis ꝛ capitibus ꝛ valde prouocant urinā ꝛ expertus sum et quantitas sit. ℈. i. Alia que educunt aquā experta sūt. ℞. usnie a duobus partibus lib. vsꝫ ad. i. lib. vsnia dico ego oritur in quercubus ꝛ est quasi ad moduꝫ lane vel capillorꝫ et addatur aliquātulū pulꝰ fumi terre aut aqua decoctionis ipsius ꝛ modicū zuccari rubei: solū ēt succus vsnie a quarta parte lib. vsꝫ ad tres idē operatur ꝛ facit detumescere uētrē. Aliud ꝙ educit mirabiliter aq̄ꝫ bidropicorꝫ. Guil. de va. boc tollatꝰ buffo silue stris q in nemoribus repitꝰ ꝛ scindatur sup uētrē ꝛ super renes pacientis ponatꝰ ꝛ ligetur educ t mirabiliter aquositatē bidropicorꝫ per vias vrine. Rasis dixit consequenter ꝙ cōfortetꝰ epar cū trocisco de berberis cuius bec est forma. ℞. succi berberis. ʒ. iii. seis scariole seis citruli se. portulace an̄. ʒ. iii. ros. ʒ. ii. reubarbari. ʒ. ii. spice. ʒ. ß. ꝛ fiat trociscus ꝛ detꝰ vnus cū sirupo acetoso. Tertia intentio completꝰ cū localibꝰ confortetꝰ epar a dextra cū sandalis cinamomo aqua ro. ꝛ cū uino pontico: in oībus āt predictis qn̄ ē caliditas preter naturalis in epate addatur endiuia lactuca ꝛ epatica ꝛ venter emplastretꝰ cum emplo ꝙ fit de farina ordei sunt core ouino cipero sulpbure bolo armēo atq̄ꝫ chimolea limaciis tritis cū testibꝰ suis ꝛ in cōporatis cum lixiuio ꝛ parꝫ aceti ꝛ conficentꝰ ad solem ꝛ in boc mirabilis ē. caliditas solis.

¶ Multa alia possūt poni sed ista sufficiunt cirugico. ¶ Sꝫ in aliis recurre ad dominos phisicos. Si āt cum istis non fiat curatio tūc oꝫ vt dicit Albucasisq; tu facias boc cauteriza cū multis cauteriis claubꝰ non multū ꝓfūdātibꝰ vltra cutē in circuitu vmbilici fiant quattuor in epate splene ꝛ stomaco fiant tres. Et sup spondilia duo fiant cultelaria secūdū lōgū ꝛ liga ꝛ dimitte ea aperta tēpore lōgo ut aquositas per ea possūt expurgari. Si āt cum istis non fuerit purgatus ꝛ fueris rogatus premissa pronosticatione de periculo ꝛ cum boc inueneris infirmuꝫ fortē ꝛ non debileꝫ vt inuenis ipsum iuuenem et non senem nꝫ puerum ꝛ ꝙ non babeat tussiꝫ neq̄ꝫ fluxus nꝫ aliquid aliō accidens ꝙ operationem īpediat que debet fieri cū ferro tunc auctoritate Aui. Haliabatis ꝛ Albucasis incidas a parte antertori sub vmbilico per tres digitos ¶ Nō tn̄ ꝙ si bidropisis fuerit a parte epatis incide adextra si apte intestinorꝫ incide rectē sub vmbilico ꝑ tres digitos: ꝛ si ex parte splenis incide a sinistra ꝛ bꝰ ut possit infirmꝰ iacere super partē non dolorosā ꝛ non supra scissurā vt aquositas non fluat siue uentositas. ¶ Et modus operationis ē vt non ponas pacientē rectū coraꝫ te aut sedētem sicut potest stare ꝛ sicut ministri retro sustinentes eū ꝛ cū manibus aquā ad locū ducētes. s. incisionis: deinde tu pellem uentris ꝑ spacium vnꝰ digiti duc ꝛ trabe ꝛ bic cum rasorio vel alio instrumento incide usq̄ꝫ ad locū uacuꝫ taliter ꝙ aq̄ exire possit ꝛ tūc an̄q̄ꝫ aliquod notabile de aqua exeat pelles dimittas ut claudatur uulnus sic factū ꝛ probibeas ut aqua nō exeat queusꝫ cū modico panis infuso in uino uel consimili patiēs sit refociliatus ꝛ post pellem superius trabas ꝛ canulā ex ere u'argēto īponas ut de aqua nō multū sꝫ q̄ꝫm̄ vtꝰ poterit sustinere infirmi exire ꝑmittas ¶ Meliꝰ ē eiꝫ īfra sustinere q̄ꝫ exquisitissime euacuare ꝛ īfirmū ad mortē ducere quare ergo paulatiꝫ euacuetꝰ memorando ꝙ oī euacuatiōe semper annexus est casus uirtutis ꝛ postq̄ꝫ extraxeris aliquam parteꝫ extrabe canulā ꝛ dimitte pellem descendere. Et claude uulnus ꝛ liga ꝛ non ꝑmittetur donec ad alium diem ꝑuenerit ꝛ iterꝫ

tōfortēs ꝛ nutrias patientē cum cibariis et potibus electis subtilibus odoriferis ꝛ cōfortatiuis. In altera die per eundē modū opare ꝛ sic ultra donec maior pars aquositatis sit extracta: deinde cōsolida ꝛ si aliquod remāserit cū exiccātibus dictis desicca. Quidā tamen īcidūt usqꝫ ad siphac deinde excoriādo descēdūt modicū ꝛ ibi perforāt siphac ꝛ postea ut dictum ē faciunt totum tamē ad idē deuenit. De timpanite ꝛ iposarca non loquor qꝛ ad dominos phisicos pertīet quare ad eos recurre.

Tractatus .xxvii. de apostematibus iguinū
Capitulū primū de apostemate sanioso.

In inguine accidunt apāta sicut ꝛ sub ascella ratōne expulsionis epatis qō materiā suā superfluā ad illum locū transmittit. Et gade isto feci in pmo libro mētionē eo ꝙ Auicēna de isto fecit mētionem hinc ē ꝙ dimitto ꝛ pro isto capitulo ꝛ apostēate recurre ad primū librum ꝛ uide quid faciendū: vnū tamē dico tibi ꝙ quando istud apa scindit cū sagitella nō multum pfundes eo quia sub cutim statim trāsit unus neruus ꝛ uadit ad cossam: ꝛ istud in anothōia uidi quare si incidat claudicat persōa illa ꝛ cognosco in patella unū fore incisum ꝛ claudicat hodierna die quare respicias te ab illo periculo ad quod socii mei deuenerunt ignorātes anothomiā illius loci.

Caplm scōm de scrophulis ꝛ duricieb' eoꝝ

He passiones sūt difficilis curatiōis quia fiunt semp ex materia melancolica a qua est resolutum subtile vel ex flegmate grosso ul' duro coagulato a frigido ut in similibus iam dictum ē ob quaꝫ causā tarde curātur quare materia eoꝝ tarde resoluit: vnde Aristoteles hoc considerās in pblematibus dixit ꝓpē quid ē ꝙ apostēata ꝛ ulcera partiū superioꝝ cito curant: apostēata uero partium īferioꝝ tarde curātur: apostēata partium mediaꝝ medio modo respōdet ꝙ hoc non est ꝓpter aliud nisi quia ad partē superiorem trāsit materia calida subtilis apta cito resolui: Et per oppositū ī partibus inferioribus: ī medio autem medio mō quare ꝛ cetera. Et cura consistit in dieta: purgatione et in localibus. Dieta eius sit calida ꝛ humida ꝛ respiciat se a rebus melancolicis ꝛ a leguminibus ꝛ a carnibus bouinis ꝛ sic de aliis. Secunda intentio complet̄ hoc modo purgetur cum turbith preparato uel cū pillulis fetidis. Tertia intentio complet̄ cū localibus inungatur locus cum oleo de spica uel oleo de lilio. Item diaquilon cum gūmis continue ponatur super locuꝫ. Item ualet ēemplastrum de gummis quod est positum in duricie splenis. Et alia dicta superius ī pluribus locis vbi locuti sumus ō duricie valēt ꝛ illa que dixi ī primo libro capitulo de scrophula valēt quare illic vide ꝛ require sepe capitula adinuicem vt sepe dixi quia vnū alio aliud ad aliud.

Tractatus.28. de apostematibus burse testiculorum siue osei.
Capitulum primum de apate calido osei.

Hernie testiculorum. quedam dicuntur ꝓprie apostemata: ꝛ quedam non. Et de his que proprie dicuntur aposte mata erit hic sermo: de aliis autē alibi fit sermo ꝛ prosequor in hoc sicut feci de ydrope quoniam non de omnibus feci mentiōnē speciebus vt vidisti ꝛ causa est nota hec hernia humoralis est apostema calidum vel frigidū saniosum vel non saniosum ex humorib' nō multum declinantibus a naturalitate in bursa testiculorum generatis uel contentis. Pro quo nota ꝙ species hernie sūt mltiplices q̄dā est humoralis: quedam aquosa: ꝛ quedam vētosa: ꝛ quedam zirbalis. Et incipio modo ab hernia humorali: cuius signa ꝛ cause sunt eadem cum cura aliorum apostematum aliorum membrorum excepto tamen ꝙ quia ista membra sunt sensibilia multum ꝛ in loco inferiori posita ꝛ quasi nature emunctoria et absconsa sunt valde ꝛ cito putrefactibilia et ad ostēdēdū verecundiā difficilioris sunt curatōnis. Et excepto etiam ꝙ aliqua habent auxilia propria in purgatione. Et nota ꝙ materia faciens hanc herniam est in substantia burse ꝛ illic sepe saniatur ꝛ sepe resoluitur et sepe induratur. Unde patet ꝙ omnis tumor factus in bursa testiculorum merito humorū potest dici apostema ꝛ potest vocari hernia. Et tu considera hoc quia verum est. Cura ergo humoralis saniose tres habet intentōnes sicut iam dictū ē in aliis: scilicet dietam potionem: et localia. Dieta sit ut dictum est in aliis apostematibus calidis ꝛ non replico.

Secunda intentio completur cum purgationibus leuibus ne materia trahatur ad locum fiat ergo cum suppositoriis ut materia trahat̄ ad alium locum ꝛ cōferunt magnifice ut vult Auicē. ꝛ si opus fuerit de flobotomia ꝛ fuerit in principio principii fac de vena communi uel de epate. Si autem materia sit in loco fac de cauicula pedis in parte domestica quoniam illa euacuat ab illo loco. Tertia intentio completur hoc modo. In principio apponatur chimolea cum aceto non obstante ꝙ sit testiculi membrum principale: quia tamen non sunt necessaria adesse indiuidui: sed speciei possumus talia apponere. Itē oleum ro. oleum mirtinum possunt apponi ꝛ alia dicta

in aliis apostematibus et in resoluēdo hanc materiam appriatur farina fabarum et aqua caulium. Ego consueui materia existēte calida in uolendo resoluere apponere farinam fabarum et ordei cū oleo ro. uel cum aqua cinerum secū dum tamen operationis siue operantis intentōnem. Si tamen dolor fuerit in loco folia iusq ami obtinent pricipatum apposita. Considera tamen si dolor fuerit ratione male complexionis uel ratione materie cōculcate in loco et tūc illa que debent apponi non sunt ex dictis i primo libro captulo de flone. Si uero ad maturationem deueniat ponantur putrefactiua iam dicta et aperiatur locus et in aliis fiat ut dictum est saluo tamen q facere debes foramen remotum ab ano quantum potes timore fistule ani que leuiter iuxta anum generatur et iam ex scabie illic generata uel ex furunculo uidi fistulā ibi fore generatam. et ideo considera.

Capitulum secūdū de apostemate frigido osei

Apostemata huius loci aliquando sūt frigida. Signa quorū nota sunt ex dictis alibi. Cura et ista consistit in tribus ut dictum est. s. dieta purgatione et in localibus. Dieta eius declinet ad calidum et respiciat se a rebus flegmaticis et ab aliis frigidis et patet purgatio fiat cum leuibus medicinis ne materia trahatur ad locum. Tertia intentio cōpletur cum istis in principio conuenit oleum rosaceum et camomillinū et anetinū. In augmēto conuenit farina fabarum cum oleo mirtino et parum ro. In statu conuenit farina fabarum et ordei et secum ponatur fenugrecum et ciminum cum lixiuio incorporentur uel cum oleo de ruta uel laurino. Et ex istis et aliis consimilibus alias formas facias ex te. Si autem deueniat maturetur ut dictum est in aliis apostematibus frigidis et incidatur ut dictum est ita q apertura sit remota ab ano quantum possumus timore fistule. Quarta intentio potest esse circa accidentia et specialiter circa hoc quia materia sepe induratur. Si tamen hoc contingat mollificetur ut pluries dictum est et alia apostemata mollificantur. Auicen. tamen huic appropriat furfur q teratur et cribelletur cum oximelle in quo armoniacum sit dissolutum conficiatur et calidū super locum ponatur et reiteretur assidue: est eis conueniens ut dicit omni duriciei in omnibus fiat ligatura et testiculi retineantur ut nō grauet locus sic q causetur locus et attrahatur materia. Ego autem in materia calida suffumigauerā locum cum decoctione malue et ex illa decoctōne lauabā donec dicta decoctio erat frigida postea super locum in materia calida apponebam emplastrum de farina fabarum et ordei cū oleo ro. et illo modo remouetur duricies: potest etiam fieri lotio cum decoctione altee et isto peracto super locum pone emplastrum. Istud idē dico ego potest fieri si resolutiua misceantur cum mollitiuis sicut si cum farina fabarum et ordei et cum oleo ro. misceatur altea cum aliquali sua decoctione et alia similia possunt apponi et tu considera.

Capitulum tertium de hernia aquosa.

Hernia aquosa ast apostēa aquosum in bursa testiculorum et causatur a materia illa descendente inferius. Est autem duplex quedam est que est spersa per totam bursam: et quedam non est spersa: sed inclusa i sacculo ac si esset ouum. Unde dicit albucasis q potest duci p didinum usq ad inguina et uidi. Et Guido dixit q hec aquositas aliquādo intrat foramen siphac propter q uidi multos deceptos credentes esse rupturam. Causa huius hernie sunt debilitas uirtutis digestiue epatis et ad hoc iuuat regiminis malitia ut superius dictum fuit de hidropisi. Signa hernie aquose sunt inflatio et grauitas cum mollitie et splendor cum luciditate et cedit tactui et sonat ut uter plenus aqua. In cura ista habes tres intentiones ut dictum est. Prima intentio et secunda completur ut dictum est in hidropisi. Tertia intentio completur hoc modo facta purgatione et ipso ordinato bene in sex rebus non naturalibus in ungatur locus cum oleo costino vel cum oleo de lilio. Item emplastretur cum emplastro dicto in capitulo de duricie splenis hic etiam adducetur unguentum Chirani positum in capitulo de duricie splenis et ualet multum et uide ut dictum ē illic. Item valet hoc de mente Auicen. ℞. nitri ℥. iiii. cere. ℥. ii. ʒ. olei. ℥. ii. piperis granorum lauri an. ℈. xxvi. et fiat ex eis emplastrum. Aliud ad idem. Guil. de sa. ℞. sulphuris. ℥. ii. rasine lib. ʒ. litargirii alumis zuccarini an. ℥. vitrioli. ℥. ii. dissoluatur rasina cum oleo et coletur et cum infrigidatum fuerit incorporetur pul. aliarum rerum et in fine addatur aliquid aceti et cum eis hoc facto ponatur calidum super locum et hoc expertus sum et mihi bene successit. Si autem per istum modum curari non poterit precepit Auic. et Gui. de saliceto q locus aperiatur cū flobotomo lato usque ad aquam et extrahatur aqua et ponatur tenta in loco ita q aquositas que est in loco possit exire extracta aqua claudatur foramen et supra locum fracture: quia in inguine ponunt emplastrum constrictiuum sepe cum bracali dictum: inde eminētia umbilici ne aquositas descendat per didimū: quia p aliū locum descēdere non potest. Etsi redieret aqua per vi. mēses uel per tres uel per aliquod aliud tempus. Dixit Albuca. Auicenna et Gui. q ista operatio reitetur ut dictum est et ita suos dies transeat. Ego autem habeo unum de mōtāeis cui istā operationem ego facio de quinto mense in quintum vel de sexto in sextum secundum q aquo

sitas ad bursam descendit et antiquus est et solū perforo et illo modo pertransit vitam suam.

¶ Dixit autem brunus q̄ facta incisione videatur si testiculus sit corruptus q̄ cognosces ex fetore et ex mala coloratione: deinde dicit q̄ didimus ligetur superius et incidatur et ipso inciso p̄ maiori securitate cauterizetur. ¶ Et in hoc dixit Rogerius. Et iste est modus per quem hernia intestinalis curatur: et hoc toto completo consolides locum vt dictum est in aliis locis. ¶ Incidendo tamē cum flebotomo respicias et sis cautus ne testiculus tangatur quoniam timor esset de sui corruptione. ¶ Et Haliabas et Albucasis a medio burse vsq̄ prope inguen aperiunt et aqua extracta ita didimum consolidantur q̄ aq̄ amplius descendere non potest et istum modū obserua et maxime in illa aqua que inclusa est in chisti: deinde facta incisione ad consumendum folliculum modicum cum arsenico appono cū cottone: deinde post casum eschare locum consolido. ¶ Aliqui vero magistri cū cauterio hoc faciunt et ponūt in pectine et locum aperiunt vsq̄ ad didimi vacuitatem et ipsam aquam extrahūt et locum consolidant. ¶ Aliqui vero alii magistri cum cauterio actuali hoc faciūt: sed iste modus mihi non placet. licet ab aliquibus acceptetur. ¶ Sed quomodocūq̄ fit dummodo aqua extrahatur bonum est et ex te eligas modum tibi magis placitum. Unum tamen tibi recolo q̄ illa que dicta sunt in primo libro in capitulo de apostemate aquoso hic ualent quare ista recurre ad inuicem.

¶ Capitulum quartum de hernia uentosa

Hoc apostēa non est nisi tumor causatus in bursa testiculorum ex materia uentosa illic currēte. ¶ Signa huius sunt quia tumor ille subito aduenit et pellis testiculorum lucet et est splēdor cum luciditate et leuitas est cum resistentia q̄r nō cedit tactui. ¶ Et ego credo q̄ ista raro sint singularia sed cōia ut in pluribus sunt: sed apre dominanti fit iudicium in omni hernia timendū est de testiculis q̄r diuturna mora rerū alenarum iuxta ipsos alterat et corrumpit ipsos vt volunt doctores famosi: ¶ Causa istarum herniarum est debilitas virtutis digestiue et precipue in epate et malitia regiminis. ¶ Et pro complemento istorum apostematum recurre ad primum librum ad capitulum de apostemate uentoso et aquoso et vide que ponuntur illic et hic ualent. ¶ In cura ista habes tres intentiones.

¶ Prima in vita. ¶ Secunda in purgatione.

¶ Tertia in localibus. ¶ Prima et secunda intentio completur vt dictum est in precedēti capitulo huic immediato: respiciat se tamen a leguminibus et ab aliis uentosis ut sunt castanee et sic de aliis: virtus digestiua eius cōfortetur cū electuario dicto in capitulo de duricie splenis cuius nomen est electuarium de ruta vel confectio de ruta vel diaspoliticon. ¶ Clisterizentur sepe cum oleo in quo decoctum sit ciminum anisi et fenugreci et ameos et amomū et parū mellis. ¶ Item etiam clisterizetur cum uino in quo decocte sunt bacce lauri vel alie res dicte vel alique earum. ¶ Tertia intentio completur hoc modo. In principio ualet oleum de spica oleum de aneto: oleum de ruta: oleum laurinum oleum costinum: oleum nardinum ut dicunt doctores. ¶ Ex istis possumus facere emplastrum scilz ex cimino ruta calamento et aniso et fenugreci et cum oleis dictis incorporentur: Et pro aliis recurre ad capitulum de apostematib⁹ vētosis dictis in primo libro. ¶ Guiel: de saliceto hoc emplastrum composuit. ℞. cimini. ℥. i. ameos amomi seminis feniculi ciperi dauci farine baccarum lauri. an̄. lb. i. aceti. ℥. ii. misceatur farina baccarum lauri cum quantitate vini conuenientē ad liquiditatem et misceatur acetum cum his et pōatur ad ignem et cum bulierit addatur puluis omnium aliarum rerū. Et cū inspissata fuerint omnia facta inunctione cū aliquo oleo supra dicto super locum ponatur actu calidum et sic per usum curabitur. ¶ Unguentum Chirāni de stercore uacce positum in capitulo de duricie splenis hic ualet. ¶ Bartholomeus de va. hoc emplastrum composuit in materia aquosa ℞. bdelii. ℥. ii. baccarum lauri quantū ad agregationem sufficit hoc ualet ad herniam aquosā et uentosam. ¶ Et ego dico q̄ si huic addatur semen ameos et anisi et fenugreci et oleū anetinū ualebit et melius uentose. ¶ Conueniunt Diascorides Galienus et Auicē. et Alchi. et Guiel. de bdelio. ¶ Diascorides tamen dixit bdelium cicilense in crepatura intestinali quando cum saliua hominis ieiuni fit emplastrum uel unguentum et vult hoc etiam de bdelio iudaico. ¶ Ga. et Auicen. uolunt hoc de utroq̄ bdelio et dixit sic Ga. quidam utuntur eis et maxime arabici in trochillis. idest in habentibus aquam in oseum: quia in bursa testiculorū ieiuna saluia. Et Guiel. de ua. dixit ego autem experimento ī ueni utilissimum. ¶ Et Alchi. dixit quando bdelium remolitur cum aceto et fit emplastrum et ponitur super herniā et confert multum. Et Auicēna dixit matricalis q̄ dicitur morella confert facta incisiōe huic aquose et uentose. ¶ Ego autē nō inuēio ab aliq̄° q̄ hernia uētosa dēat incidi.

¶ Ca. quintum de hernia carnosa.

Hernia carnosa ut dicit Galie. inde tumoribus preter naturam dicit esse tumor canis nate iuxta ipsos testiculos et hernia nerualis ul' uericalis dicitur esse uenarum preter naturam ī eis idest iuxta testic'los. origo cause horum sunt humorum grossorum ad locū currentium habū

dantia est etiam causa huius debilitas loci signa carnose sunt durities ⁊ inflatio ⁊ longo tem pore incipit ⁊ cum tangitur totum communiter mouetur ⁊ per tempus nullo modo minuitur ⁊ est grauedo ⁊ sine dolore ⁊ quando tangitur qd est infra testiculus mouetur. ¶ Signa varicose sunt uenarum contortarum ad modum uitis repletio ⁊ testiculorum mollificatio ¶ Iste hernie sunt difficiles apud Albucasim ⁊ periculosum est ad operandum. ¶ Quapropter si tibi videtur ꝙ earum dimissio melius e ꝙ̄ extirpatio. de hoc inuenio multos modos curatiōis ¶ In hac ergo cura debes dietam ordinare calidam ⁊ siccam. deinde fiat purgatio cum turbith preparato. ¶ Istis duabus intentionibus completis dicunt aliqui ut Guido ꝙ apponantur resolutiua ⁊ mollitiua dicta superius in pluribus locis ¶ Si autem hoc non succedat tibi ⁊ fueris rogatus de cura tunc pronosticatio fiat de periculo. ¶ Seca ergo cutem iuxta doctrinā Albucasis ⁊ si caro possit tute a testiculo separari separa ⁊ extrahe. ¶ Si uero non aut ipsemet testiculus est corruptus aut non. si non consolida locum. ¶ Et sic liga superius didimum ⁊ scinde ⁊ sue ⁊ cauteriza sicut fit in hernia intestinali: deinde consolida eodem modo ¶ Brunus dixit ꝙ si caro fuerit inuiscata cum testiculo ⁊ consolidata quia secum indurata extrahe testiculum qꝛ scindere debes didimum ⁊ suere ⁊ cauterizare modo iam dicto immediate. ¶ Guil. de sa. dixit ꝙ anteꝙ̄ fiat incisio ¶ Primo locus mollificetur cum oleo de spica ⁊ cum diaquilone ad scrophulas facta mollificatione scindatur pellis cum rasorio ⁊ carnositatem quam inuenis remoueas a testiculo. ¶ Et si testiculus nō fuerit lesus dimitte ipsum. ¶ Si lesus fuerit extrahe ipsum cum tota carnositate quia si maneret corrumperet alium ⁊ non consolidaretur.

¶ Et si testiculus extrahatur didimo non incisio ¶ Dico ego sue ⁊ si non extrahatur sue ⁊ hoc vult etiam Guil. de sa: ⁊ subdit magister iste ꝙ super suturam ponatur puluis. Recipe sanguinis draconis masticis drag. añ. terantur ⁊ cribellentur ⁊ cum albumine oui per diem unam super vulnus dimittantur ⁊ ab illa die vltra ponatur puluis tantum vsqꝫ ad finen sine albumine. Et subdit ꝙ iste est optimus modus curatiōis carnose ⁊ per aliam viam non recipit curam secundum ꝙ temporibus meis fuit uisum ⁊ nobis manifestum ¶ De hernia in testinali non loquor quia proprie non est apostema.

¶ Tractatus .xxviiii. de apoatib⁹ testiculoꝝ

Hec apostemata fiunt a materia que descendit a membris superioribus ⁊ imbibit in locis illis ⁊ ut scitis nutritiua mēbra expellunt superfluiates ad loca inferiora que consequenter illis imbibuntur ⁊ tumorem preter naturam faciunt. ¶ In cura ista habes tres intentiones scilicet in dieta purgatione et in localibus. ¶ Signa non pono calidi vel frigidi apostematis quia ex dictis in capitulo apostematis osei ⁊ aliis sunt nota quare non recapitulo. Prima intentio ⁊ secunda completur vt dictum est in prealegato capitulo quare non recapitulo saluo ꝙ flebotomia in principio principii fiat d basilica vt dicit Brunus postea si fuerit in augmento vel statu de saphena aparte domestica fiat flebotomia quoniaꝫ illa vena euacuat a matrice ⁊ a testiculis vt dicunt magistri. ¶ Tertia intentio completur vt dictum est in capitulo de apostemate osei quia que conueniunt hic ⁊ illic recurre ¶ Illo tamen nō obstante pono aliqua que illic non sunt posita ¶ Guil. de va. ⁊ Auice. primo dicunt ꝙ emplastrum factum ex foliis iusquiami albi cum polenta cōfert apostematibus calidis ⁊ coriandrum humidum cum oleo ro. añ in principio confert et est expertum. ¶ Et Alchinus dixit quando ex foliis iusquiami solum fit emplastrum mitigat dolorem. ¶ Et Serapio dixit emplastrum factum ex foliis mirti valet apostematibus calidis testiculorum ¶ Et cōstantinus dixit folia mirti cum oleo ro. tumentes testes iuuant ¶ Et Guil. de ua. etiā dixit oleum mirti confert in augmento ista ualent. Diascorides dixit radix lilii mixta cum foliis iusquiami ⁊ poline tritici tumorem testium tollit.

¶ Et alii dixerunt ꝙ si cū semine papaueris et farina triti fiat emplastrum confert apostematibus calidis testiculorum ⁊ dolori eorum. In statu. Galienus dixit in primo de alimentis: ꝙ ad apostemata calida testium confert emplastrū factum ex farina fabarum cum sapicb ordei ⁊ oleo anetino uel camomellino. ¶ Diascorides dixit sola farina fabarum cocta cum uino ualet

¶ Serapio dixit quando farina fabarum cum suis corticibus coquitur cum uino curat apostemata testiculorum ⁊ dixit etiam quando fit emplastrum ex carne passularum fa. fabarum et cimino confert apostematibus calidis testiculoꝝ et huic emplastro Bartholomeus addit pinguedinem antiquam ⁊ hoc emplastrum resoluit apostemata resolutioni apta et maturat ea que resolutioni non sunt apta: sed maturationi solum.

¶ Dixit etiam Serapio cicera alba que similantur orobo resoluunt apostemata calida testiculorum quando sunt dura ⁊ curant exituras malas quando administrantur cum melle debent autē pre infundi in aqua antequam aministrātur cum melle ⁊ postea fieri emplastrum ꝙ sum expert⁹ utilissimum ¶ Et de hoc dixit Isaac cicer album apostemata dissoluit maxime que in testiculis sunt et retro aurem ¶ Et dixit etiam Serapio quando fit emplastrum cum ruta ⁊ foliis lauri confert apostembtibus calidis testiculorum. ¶ Ego autem puto illud fore utile in

Item emplastrum optimum ... cum suo furfure ... cum suis corticibus bulire ... aqua ... acetum ... pulueris maior et ... pulueris ... bulire ... optimum. Item puluis ... cum uino odorifero

R. olei com. ℥ vj. cerusse ℥ ij. litargiri auri ℥ j. aloes epatici ℥ ß tucie preparate ℥ j. camfore ℥ j. mastic. ℥ j. muse oleum cerus et litargirum decoq ad perfectam decoctionem ℥ j. demum adiunge tuciam masticem et lento igne camforam sine igne et fiat sparadrapum ut mos est

declinatione apostematũ calidorũ qꝛ ĩ fine sola resolutiua conueniunt. Scio etiã hoc conferre apostematibus frigidis in augmento. ¶ Appulius dixit ciminum tumores ⁊ feruores testiuz cũ vua passa tritum uel cum faba polliñe curat hec apostemata. ¶ Sed Diascorides voluit ꝙ ciminum sit domesticum ⁊ omnia sint in emplastro: ¶ Nota bene ꝙ omnia que ualent apostematibus mamillarum ⁊ in apostematibus testiuz etiam valent quare illa capitula alternatim videantur, quia uicissitudinarie se habent vt sic dicam quia illa que competunt in apostẽate calido mamillarum competunt in apostemate calido testium ⁊ sic de frigido ⁊ duritie eodem modo loquor. ¶ Si uero per hunc modum non curatur ponantur emplastra maturatiua dicta superius ĩ aliis capitulis apostematum calidorum facta saniẽ aperiatur locus ⁊ non permittatur sanies in tantum ꝙ corrumpat testiculum quia postq̃ cõruptus fuerit non consolidabitur locus nisi extrahatur ꝙ indecens est. ¶ Et ego vidi in uno pilipario in quo vnus testiculus fuit apostematus ⁊ ad duritiem deuenit demum ad saniem: õinde testiculus fuit corruptus ⁊ si debuit liberari fuit necesse ꝙ testiculus extraheret̃ ⁊ sic fuit curatus remota sanie cum melle ⁊ mirrha ⁊ farina ordei incarnetur ⁊ consolidetur.

¶ Capitulũ secũdũ de apate frigido testiculoꝝ.

Si contingat ꝙ hoc apã sit frigiduz cognosces per signa aliorũ apostematum frigidorum iam dicta. Cura ista habet tres intentiones sicut dictuz est. Dieta eiꝰ ordinetur vt dictum est alibi: purgatio fiat cum pillulis de agarico vel cum turbith preparato. ¶ Tertia intentio completur hoc modo. Et dico primo ꝙ illa que dicta sunt in capitulo apostematis osei frigidi hic ualent. Dico secundo ꝙ ista confernnt hic ⁊ illic .s. in apostemate osei quare capitula alternatim videantur. Diascorides dixit. Radix baucie collo ligata tumori testium confert et in hoc sola proprietas ẽ in causa. Et dixit apostematibus testiculorum molliũ confert ruta ⁊ tollit dolorem ipsoruz quãdo folia eius cum foliis lauri teruntur et superponuntur. ¶ Dico ego ꝙ si apostemata sint dura addatur istis aliqua pinguedo mollificans sicut dispositio ⁊ natura loci requirit. ¶ Dixit etiaz vua passa cum pollina fabe testium tumorem spargit. ¶ Et dixit etiam sal vue passe assungia mixta adinuicem ista tumorem testiũ soluit. Chiranus dixit radix vitis albe cocta cum oleo tumorem genitalium ⁊ omne vlcus dissipat ⁊ dispgit. ¶ Dixit etiam stercus capre cum uino veteri coctuz ⁊ superpositum tumores articulorum ⁊ genitalium et vlcerum perfecte sanat ꝙ veruz est. Aui. dixit si ex radice affodillorum ⁊ fece uini fiat emplastrũ valet apatibus testiculorum.

¶ Et Bartholomeus dixit ꝙ idem potest emplastrum factum ex foliis affodillorum decoctĩ in vino confert etiam emplastrum factum ex floribus cardi benedicti coctis ĩ vino. ¶ Dixit etiam Auicenna emplastrum factum ex mentastro ⁊ calamento montano addito fermẽto butyro ⁊ sale confert apostematibus testium. ¶ Dixit etiam fit emplastum de fabis et uino super apostemata testiculorum. ¶ Et dixit etiam administratur ciminum cum aceto aut oleo et farina fabarum super apostemata testiculorũ immo cum oleo aut oleo et melle administretur. ¶ Dixit etiam castoreum remouet uentositatez matricis et eius frigus ⁊ frigus testiculi. ¶ Constantinus dixit apozima mente sanat apostemata testiculorum et eorum dolorem. ¶ Serapio dixit bdelium dissoluit apostemata testium et alia et est calidum et siccum iñ tertio. ¶ Et dixit etiam quando oleum miscetur cum semine lini et fenugreci et ruta confert tumoribus testiculorum: et dixit quando stercus capre aduriẽ ẽ magis resolutiuum et curat apostemata et etiã miscetur in emplastris resolutiuis. ¶ Si etiam testiculis fiat iunctõ cũ felle tauri. dico ego ⁊ melle confert apostematibus ⁊ dolori testiculoruz ⁊ verum est ⁊ hec que dicta sunt conferunt apostematibus osei quare illa sunt capitula vicissitudinaria quare ergo legantur simul. ¶ Si ergo ex dictis in capitulo osei ⁊ specialiter in parte illa de frigido non conferunt nec etiam ista nunc dicta maturetur locus secũdũꝙ eius dispositio requirit facta tamen purgatione. Primo de maturatiuis dictis in aliis apostematibus frigidis ¶ Dixit tñ serapio de hoc quando sal miscetur cum origano ⁊ frumento maturat apostemata testiculorum. Facta maturatione extrahatur sanies ⁊ non pmittatur diu quia testiculũ corrũperet: facta apertura ⁊ mũdificatione ĩcarnet̃ ⁊ ꝯsolidet̃.

¶ Capitulum tertium de duritie testiculorum.

Quoniaz autẽ apostemata dura sequntur multotiens ad apostemata calida ⁊ etiaz frigida idõ mentio de his fienda est merito. ¶ Quomodo autem fiant iste duricies ⁊ ex qua materia sepe dictum est: ⁊ ideo non replico premissa debita dieta ⁊ purgatione vt in aliis locis similibus est dictum dico ista ualere. ¶ Et primo Aui. dixit armoniacum dissolutum cum aceto dissoluit ⁊ lenit apostemata dura testiculorum. ¶ Dixit etiam emplastrum factum ex agno casto precipue ex semine eius cum butiro ⁊ foliis molliũt durities testiculorum. ¶ Serapio dixit pix humida maturat apostemata, dura plus satis q̃ faciat sicca mixta cum mirrha equali proportione ⁊ duritiei matricis ⁊ ani ⁊ testiculorum apostematibus subuenit ⁊ curat. Dixit ẽt semẽ berismõ cõfert duritiebꝰ ãtiq̃s q̃ fiũt in testiculis

et mammillis. Et Galie. in sexto dixit q mollificat parodicas idest apostemata post aures. Chiran. dixit pix humida cum cera maturat apostemata dura huius loci: dixit et sterc⁹ capre coctū cū vino veteri et superpositum omnes tumores genitalium et uberum perfecte sanat. ¶ Dia. dixit pix humida mixta cū pollinis ordei τ lotione infantuli. i. cū vrina infantis. ¶ Et Barbo. dixit q oleū picis in hoc valet τ est fortius. Dixit et omne orobum podicas τ testiculos induratos digerit. ¶ Empl'm etiam factum ex ciceribus albis factū in capitulo immediato valet. dico ego q expertus sū dixit etiā dura apostemata calida testiculorū mollificat τ resoluit sordicies, que in parietib⁹ balnei reperitur. ¶ Et sil'r sordicies que vocatur muz τ he sordicies calide applicetur. Al. dixit turdi remolliti apostēata dura τ magna que fiunt in radice auris τ duricie mamillarū τ testiculorum. ¶ Bartho. de va. dixit q cum foliis agnicasti τ pinguedine porci aut oleum τ fiat emplastrum τ tollit sclirosim testium.

¶ Guil. de va. dixit sumatur fur fur τ in dificienter teratur donec per criba subtilem cribellatur demum misceatur cū armoniaco dissoluto cū oximelle τ loco partum calidū applicetur τ assidue super locum assiduetur sine iteretur τ mirabile est in apostematibus durorū testiculorum. dixit etiā q apostēata dura maxime testiculorum τ ani mollificat mellilotū bullitum τ dolorē eorū sedat. ¶ Si volumus illud magis sedatiuū apponat sem papaueris siue pulpa papa. τ si uolumus magis mollificatiuū addatur farina fenugreci τ se. lini vitella oui decocta. ¶ Et si volumus illō maturatiuū addatur farina molendini aut mucillago euisci confert et magis in apostematubus oculorum qn̄ addunt vitella. Semper aūt hic τ vbi fiet mentio ō testiculis requiratur q superius dictum est de dispositionibus similibus mamillarum sic τ illic que hic dicunt require qm̄ ista capitula vicissitudinaria sunt quare simul perlegantur.

¶ Tractatus. 30. de apostematibus uirge.
Ca^m. primum de apostemate uirge calido.

Apostemata virge τ testiculi ꝓxia sunt in curatione quare apostēatis calidi signa τ frigidi ex dcīs nota sunt. Cura ista consistit in tribus ut dictū est quantum ad dietā τ purgationē fiat ut dictum est in precedentibus capitulis. ¶ Quātū ad tertiā intentionem dicūt ueteres τ ego cū eis q quecūq conferunt apostematibus testiculorum siue sint calida siue frigida eadē conferunt similibus apostematibus virge: quare recurre ad capitulum de apostematibus testiculorum. Ista ergo capitula alternatiū videātur. Aui. dixit q apostematibus melius cōpetunt stiptica in principio rei q̄ apostematibus testiculorum quia de principatu testiculi plus optinent. ¶ Dixit et q cortices granatorum cum rosis siccis τ lentibus quando coquūt ī aqua donec dissoluantur: deinde triturentur cū oleo ro. τ applicantur confert apostematibus virge calidis. ¶ Etiam dixit chimolea cū aq̄ solatri et confert apostematib⁹ uirge calidis. ¶ Dixit etiaz bolum armenū τ lentes τ folia alchechēgi conferunt apostematibus uirge calidis. Et ego dico q unguentū populeō τ solatrū in h⁹ multū ualent. ¶ Dia. dixit succus folioꝝ umbilici ueneris τ ipsius totius plante cū uino ī unctū aut fomento adhibito tumorem nātū spargit. Dixit et sole lentes coctę cū oleo ro. tumorem ani τ uitia ueretri curant. ¶ Unguentū de pomis. dia. de pomis. ℞. mala maciana lignea parte ītus purgata lib. i. croci. ℨ. vi. τ ipasta decoquantur τ cum ex coxeris tādiu cum pulpa panis teratur donec ī ceroti leniciem mollificant τ super locum pōatur τ hoc ualet si circa locū siue in loco fuerint pustule acute. ¶ Fidel' dixit si uirga infletur τ doleat misceatur cera et oleū et succus portulace τ apponatur τ ē expertū. Dixit etiā farina ordei cocta τ cathaplasmata dolorem uirge tollit. Daliabas dixit stagnū si fricetur ad lapidem cū modico uino τ oleo oliue apostematibus prodest que sunt uerenda. Guil. de ua. ait experientia scio q apostematibus uirge τ oiū et pertinet genitaliū calidis confert oleū ꝯfricationis plūbi de quo al's dixi in primo libro. ¶ Si uero ad saniem deueniat maturetur ut dictū ē in aliis apostematibus τ scindetur τ mūdificetur τ incarnet.

¶ Capitulū secūdū de apostēate frigido ṽge.

In virga quando q̄ fiunt apostēmata frigida τ dura sicut τ in aliis locis quare ergo pro dicendis in isto capitulo utilibus τ pro dicta τ purgatione recurre ad capitulum de apostematibus osei τ ad capitulum de apostemate calido uel frigido mamillarum quia ista capitula alternatim sepe habent se ut dictum est.

¶ Tertia intentio completur cuz localibus localia sint ista que dicta sunt in apostemate frigido testiculorum τ ibi uide per te. ¶ Appulius dixit in libro suarum herbarum ad ueretri tumorem τ dolorem: herba bethonica cū uino trita tumoribus confert τ ipsa potenter facit. ¶ Et Fidelis dixit decoquatur in uino bethonica. ¶ Alchinus dixit succus origani curat uirgam inflatam. ¶ Si contingat modo q tale apostema sit sicut cacesia ut sepe accidit in dispositionibus cacesie tunc ualet hoc de mente. ¶ Guil. de ua. Recipe ossium dactilorum partes duas altee partem unam conterantur cum aceto et superponatur. Et Guil. de ua. si cōtingit modo q apostēa sit durū sumat

furfur ꝛ indifficienter teratur donec p cribrū exeat: deinde misceatur cū armoniaco dissoluto cum oximelle ꝛ in loco parum calidum ponat̄ ꝛ assidua sup locū ꝛ hoc expertū ē. Que dicta sunt in duricie testiculorum ꝛ hic conueniunt quare ista require ad inuicem ut dictum est sepe. ¶ Si at̄ acciderit aliud accidens quia dolor considera dolorem si sit ratione materie conculcate ꝛ tunc ualent anodina et olā q̄ dilatant poros ꝛ materiam faciunt exalare.

¶ Si at̄ fit propter malā cōplexiōnē tūc laudat Aui. fomentationem ex foliis ualuarū ꝛ iusquiami. Itē ualet oleū uiolatū ꝛ albumen oui ꝛ simul mixtum in dolore ex materia calida ꝛ medulla panis albi in lacte infusa et temperata bene mixta cū uitellis ouorum semicoctorū cum modico opii ꝛ croci icorporetur cū oleo d̄ papauere ualet. No. tū q̄ in transpiratione materiei. i. in exalatione eius ꝛ mundificatione multū ualet crebra rematatio ꝛ ista est cōsuetudo in ea ꝛ spetialiter in mundificatione. Ego āt in istis apostematibus frigidis que sunt ut in pluribus cū aliqua alia duricie cōsueui p° facere suffumigiū ꝛ cōiter embrocatōes cū edera: bulliat̄ ergo edera et cū remota sit ab igne uirga teneatur sup bulliturā ut fumū recipiat istū: hoc facto p duos dies uel tres secūdū necessitatē tū appono emplastrū factū ex farina fenugreci se. lini camomille ꝛ melliloti: sēp tū facto suffumigio ꝛ tēporibus meis bene successit mihi: ꝛ uidi in uno fratre predicatorū q habebat pelles prepucii inuersatā ꝛ cū isto q̄d dictū est in una nocte ad suū locum reuersa est. Ego āt facta suffumigatione aliquando etiā pono emplastrum de melliloto ī primo libro ꝛ mihi bene successit ut iā uidi. Nota tū q̄ foramē uirge sēper teneat̄ apertum ꝛ cū tēta d̄ cera uel de panno. ꝛ in hoc casu semp fiant ligature ad sustinēdū uirgā ꝛ fiat specialiter sacculus ꝛ imponatur uirga ꝛ ligetur ex trāsuerso corporis taliter q̄ nullo modo sibi inferatur dolor: qm̄ dolor attrahit materiā ꝛ hoc ut dictum est uerum est: siue duricies sit egritudo siue accidēs caritudis.

¶ Capitulū tertiū de pustulis q̄ adueniūt uirge pp̄ cōuersatōēs cū feda muliē q̄ albe ꝛ rubee sūt.

Ex materia uenenosa que retinetur inter prepuciū ꝛ pellem uirge causantur iste pustule tales per hunc modum quoniā ex retentione illius materie que remanet inter pellem et prepucium ex actione uiri cum feda muliere que non respirat putrefit: deīde ille locus denigretur ꝛ mortificatur subā uirge que restaurationem nō recipit nisi corruptione illa remota ꝛ loco extenso. De pustule ēt fiunt illo modo q̄ inter prepucium ꝛ pellē retinentur materie que non possunt exalare putrefiunt ꝛ fiunt pustule albe uel rubee. ¶ Guil. de sa. dixit in principio cum ista occurrunt cōfortetur locus cum aqua decoctionis mell' ro. colati hoc facto embrocetur locus cum petiis infusis ī uīo ꝛ aceto mixto ī q° uino d̄cocte sīt galle ꝛ nucis cipressi ꝛ hoc fiat sepe dōec malicia corruptionis sit remota. ¶ Ego āt dico q̄ ualet unguentum Dia. positū in precedēti capl'o ꝛ ē unguentum de pomis macianis.

¶ Ego āt cōsueui lauare locū cū aq̄ ordei l' cū aq̄ decoctionis mellis ro. colati facto hoc accipio res pistatas sicut sunt balaustie cortices granatorim rose mirti ꝛ ex ista decoctione facio lotionem. ¶ Et si ex hoc non recedunt ille pustule consueui ex aqua solatri ꝛ ex uiride eris facere compositionem sic q̄ mixtura illa mordeat et cottum balneo in ista aqua ꝛ facio crebrā appositionem hui° cotti sic balneati ꝛ ista aqua consolidat istas tales pustulas ꝛ in isto bene successit mihi q̄ uerum est: unde tamen recordor uobis q̄ anteq̄ ista balnea dicta ex uino illo stiptico fiant: fiat purgatio aliter illis bubo superueniret in inguine qm̄ materia que uenit ad locum illum retro pellitur a balneo isto ꝛ inuenies concauitatem inguinis. Illic moram facit quare bubo generatur et ad exituram pluries deuenit quare purgationem uniuersalem facias ꝛ in periti medici operātes in discrete uel in cautela non faciunt purgationem quare duplici modo lucratur quia de uirga et bubone. ¶ Iterum isti tales debentes materiam uenientem ad locum resoluere querūt illam saniare ut aliquid lucrentur. ¶ Et hoc nō debā fieri a discreto uiro ꝛ magistro. ¶ Ne q̄ iste pustule oriantur vobis cauti esse debetis quia post coitum illarum mullierum que fede sunt debetis facere lotionem cum urina uestra in hieme ī estate cum aqua calida: ꝛ si aqua calida non potest haberi cum farina uel cum urina facerem ego isto modo nunq̄ generabuntur iste pustule. Si acciderit mō h° accidens q̄ locus cancrenarectur: quia locus denigratur ut dictum est in principio capituli debet remoueri illa nigredo cum dictis in capitulo de cancrena: quia cum medicinis fortib° vel cum ferro ignito de quibus in primo libro facta est mentio: quare gratia breuitatis hic reseco tanq̄ impertinens multa vidi ꝛ operatus sū q̄ dimitto gratia breuitatis.

¶ Capitulum quartum de nodis virge.

In hoc loco sepe generatur nodus etiā porrus: sed d̄ nodo nunc est sermo: de porris erit posterius cum loquar de decoratione. Si vis ergo nodum remouere capias ipsum cum digitis ꝛ si sit in loco venoso ꝛ arterioso quia loc' ille ē satis vēosus ꝛ arteriosus ut ē vide re ducas ipm cū māu ex illū locū arteriosū ꝛ venosū tūc h° fcō incide pellē sup nodū ꝛ exhe

ipsum totaliter quia comprime digitum quem habes sub glandula facta incisione et exibit. ipso uero existente extracto sue pellez ꝛ non negligas tamen quin uideas si pellis equitet pellē uel non. Si sic incide et sue sicut de nodis dictum est in primo libro. ¶ Si non sue ꝛ super locum ponas puluerem sanguinis draconis et draganti equaliter cum albumine oui et sic fiat usq̧ ad completā incarnationē.

¶ Tractatus .xxxi. de apostematibus uulue.

¶ Capitulū primū de apostēate calido saioso.

Tractamus modo ad apostēata vulue postq̄ facta est mentio de apostematibus virge Et primo ꝺ calido. Dico primo ꝙ omnia que dicta sunt in capitulo de apostemate sanioso virge hic valent quare uide illic: dieta et purgatio fiat vt ibi dictum est. ¶ Tertia intentio completur cum lolalibus ꝛ preter illa que dicta sunt conferre. ¶ Serapio dixit herba mal uauisci quando coquitur cum mellicrato aut uino ꝛ teritur cum pinguedine anatis ꝛ glutino albotim ꝛ fiunt inde nastalia confert apostematib⁹ calidis matricis: Guil. de va. dixit decoctio eius facit similiter ꝛ mundificat superfluitates partis ꝛ hoc expertum est. ¶ Bartho. ꝺ va. dixit ꝙ etiam hoc facit radix cuiuslibet altee nā resoluit apostemata calida matricis ꝛ maturat illa que resolutioni non obediunt ꝛ confert oppilationibus que in venis matricis existunt. Et potest etiam coqui cum uino mellito ꝛ similiter cum sepo anatis ꝛ glutino alboti misceri. ¶ Dixit etiam Serapio quando radix lilii teritur ꝛ miscetur cum aceto aut cum foliis iusquiami ꝛ frumenti farina confert apostematibus calidis intestinorum ꝛ matricis. ¶ Bartho. de va. dixit huic emplastro addit oleum rosaceū ꝛ dicit ꝙ idem possunt folia lilii ualet hoc quando apostema ad augmentum deuenit ꝛ lilium sit albuz siluestre aut sit siluestre lilium cuius flores sunt celestes. ¶ Apostematibus etiaꝫ calidis valet emplastrum factum de mirto ꝛ farina cocto ꝛ superposito hoc ualet in augmento. Et si materia sit sanguinea valet in principio ꝛ in augmēto. ¶ Alchi. dixit ex succo mandragore cum farina ordei fit emplastrum ꝙ valet in augmento Et dixit etiam sic: si fiat sessio in decoctione foliorum ꝛ seis agnicasti ꝯfert apātibus ca'l'is matricis .ꝛ dixit ēt quando spica nardi coquit̄ in aqua ꝛ sedet in ea multum confert apātibus calidis que fiunt in matrice. Et Constantin⁹ dixit ꝙ hec tollit dolorē ei⁹: decoctio ēt radicis squinanti ꝛ floꝝ iniecta ꝑ inferius vꝫ. Aui. dixit encatisma cū decoctōne squinanti confert apātib⁹ matricis calidis ꝛ sil'r cū distillatur in eam aut euaporatur aq̄ eius decoctio iesimini ēt valꝫ flegmonibus matricis. Dixit ēt Aui. fit ex butiro clistere ad apāta ca'l'a ꝛ dura in intestinis ꝛ matrice ꝛ testiculis. ¶ Si āt ad saniē deueniret fac ut dictum est inde apostematibus virge. Si doloꝛ adest fac etiam ut dictum est.

¶ Capitulū secūdū de apostēate frigido vulue.

Si contingat quod apostema sit frigidū fiat in duabus intentionibus vt dictum est in apāte frigido virge quia ista capitula vicissitudinaria sē quantum ad tertiā intentionē fit ut dictum est illic ꝛ vltra illa dicentes erimus aliqua q̄ hic cōueniunt que a magistris nostris ponuntur. Quāuis aliqui nostri antiqui dixerunt ꝙ radix pastinace siluestris vel semen ipsius tritū bibituꝫ cū vino inflationes sedat. Isaac dixit si farina nigelle .ȝ.v. cū vino tēperāte bibantur cum apostemate fenugreci oppilationem matricis auferunt ꝛ a ui cosis ꝛ grossis illam expurgant apostemata dissoluunt. Dixit ēt sessio facta in decoctione seminis lini dissoluit apostemata matricis dixit etiam si fint cahtaplasmata cum adipe anserino apostemata vulue dissoluit ꝛ maturās ad sanitatē perducit. Aui. dixit calamus aromaticus bibitur cum melle ꝛ semine apii ad apostemata matricis Dixit ueꝛ oēs spice ꝓbibēt apāta matricis sedēdo ī eis: dixit ēt laudanū dissoluit apāta matric] suppositum in pessario. Serapio dixit fiunt ex decoctione fenugreci sessiōes mulieribus ꝛ conferunt dolori matricis accidentibus ab apostematibus ꝛ eius coarctatione. ¶ Dixit etiam clistere factum cum amurcha olei confert ano apostemato ꝛ collo matricis fomento ad hibetur. Dixit iterum bdellium matricis tumori .i. inflationi suffumigando succurrit. ¶ Et dixit etiam pullegium fomento adhibitum tūores matricales mitigat. Alchibinus dixit ꝙ longo tempore sedent in decoctione seminis lini ꝛ valet sicut decoctio fenugreci. Dixit etiam zedoaria resoluit apostemata matricum ꝛ est calida ꝛ sicca secundum ipsum: ¶ Constantinus dixit emplastrum factum ex calamo aromatico curat apostemata vuulue: dixit etiam oleum de amigdalis amaris dolorem vulue ꝛ eius suffocationem ꝛ tortionem ꝛ apostemata in ea nata curat uel dissoluit. Dixit iterum succus mente mixtus pensaꝛatus ꝛ super pectinem cathaplasmatus menstrua prouocat: putridos humores vulue desiccat: dolorem eius tollit: flegmatica apostemata in ea nascentia curat. ¶ Rasis dixit lana intincta in oleo lilii celestis ꝛ matrici īmissa valet cōstrictioni matricis orificii ꝛ eius spasmo ꝛ apostematibus q̄ fuīt ī ea. Haliabas dixit de flore keiri citrini sic soluit apāta que sē in matrice si cathaplasmetur eo locus pilorum: dixit etiam aristologia longa dissoluit matricis grossiciem ꝛ loquitur de radice. ¶ Mesue dicit oleum de storace confert dolori matric] renū ꝛ uesice calefac ea: ꝯferūt ēt īflatiōib⁹ flores et folia cardi bn̄dcī b'lita ī vīo d'lci ꝛ cataplata. Si āt ad saiē deueiat mat'ēꝛ mūdificetur vt dictū est in apāte saioso v'ge ꝛ ꝯsolidetur

eadem modo vt dictum est. Galien tamen q si apostema esset in loco q non possit uideri tunc medicine consolidatiue. τ incarnatiue per pensatorium inicientur τ sic intellige.

Capitulum tertium de duricie matricis.

Duricies accidit i matrice frequenter aut expressione apostematum calidorum uel frigidorum. τ hoc est vt plurimum τ aliquando hoc nō accidit τ hoc est rarius. fiunt autem iste duricies aut ex adustione humorum calidorum aut ex resolutione subtili remanente grosso aut ex adustione humoris frigidi vel in grossatione eorū: dieta ordinaria τ purgatione facta vt dictum ē in duricie intestinorum. ¶ Dixit Alchinus quo ad localia quando ponitur lac ficuum cum amigdalis tritis laxat uentrem τ remouet duriciem ¶ Dixit etiam fit sessio in decoctione malue τ remouet duricies matricis τ etiam ani. ¶ Dixit Auicen. de ficubus q si cum amigdal' comedātur duriciem molliunt. ¶ Dixit etiam crocus cōfert duriciei matricis bibitum τ more emplastri superpositum τ potatur ex eo vsq ad.ʒ.v. ¶ Dixit iterum oleum storacis confert duriciei matricis τ prouocat menstrua τ aperit matricem. Dixit etiam encatisma factum ex decoctione cuiuslibet parti altee maxime si addatur sibi farina fenugreci duricies matricis remollit τ subdit q ponatur cum gummi albotim ad duriciem matricis τ confert coarctationi eius. ¶ Et similiter solum decoctio eius. ¶ Et idem dixit de semine: dixit etiam lactuca asini confert apostematibus duris in matrice superposita τ sedendo in aqua ipsius τ est calida τ sicca secūdum ipsum. ¶ Dixit etiam isopus humida resoluit duricies que sunt in parte vesice τ matricis τ confert frigiditati eorum τ frigiditati renum. ¶ Dixit etiā ex butiro fit clistere ad apostemata calida τ dura, in intestinis matrice τ testiculis. ¶ Et Serapio dixit quando cum butiro q non est putridū neq uetus fit clistē confert apostematibus duri τ calidis matricis. Serapio dixit quando ficus sicce coquuntur cum fenugreco in aqua ordei τ fiunt in eo sessiones confert duricieb' matricū. ¶ Et Bartho. dixit q sint pingues τ potest fieri ex eis emplastrum τ mollificant apostemata dura matricis. Dixit iterum quando radix tribuli in aqua coquitur τ fit encatisma in quo sedent mulieres laxat duriciem matricis τ dilatat orificium eius: τ quando semen eius bibitur cū uino facit hoc. dixit etiam q fit nastale cum storace τ etiam bibitur confert coarctationi matricis τ prouocat menstrua. ¶ Et Bartho. dixit idē potest suffumigium factum ex ipsa. dixit etiam quando ex elixatura fiat encatisma ī quo sedēt mulieres confortat τ confer duriciei matricis τ aperit orificium eius: dixit etiam miscetur fenugrecum cū adipe anseris τ fit inde nastale mollit duriciem matricis τ coarctationem eius. Iterum dixit ireos elixatur τ fiunt sessiones in decoctione ipsius τ confert dolori matricis τ mollit duriciem eius τ aperit orificium eius τ quādo constringitur. Et Dia. dixit de iri ilirica secūdū āt Aui. oleum irinū pensarizatum tumorib' duris matricis confert. Dixit etiā Serapio isopus sicca ualet ad duricies τ frigiditates que sūt in matrice et renibus τ vesica τ epate τ confert stomaco τ epati. ¶ Iterū dixit laudanum confert stomaco τ epati duriciebus earū. ¶ Et Bartho. dixit q misceatur cum pinguedie anatis τ oleo irino τ confert. dixit etiam pix humida maturat apostemata dura plus satis q̄ facit sicca mixta cum mirrha equali proportione vt duricies matricis τ ani remanet. Et Alchi. dixit q pix humida pōt misceri cū cera. ¶ Et Dia. dixit q sit mixta cū pollina ordei τ vrina infantis nundū polluti. Et Bartho. dixit q oleū picis est fortius in hoc. Dia. dixit storax bibita duriciem tollit aut pensariis adhibita prestat effectū. Dixit āt ꝺ storace calamita que indica est sic quia molliciem habet duras matrices τ duriciē neruorū relaxat scrophulas tollit τ branchos iuuat. Dixit etiam sessio facta in aqua decoctionis spice cuiuslibꝫ τ maxime colice duriciei matricis confert. dixit etiā de oppoponaco q potest relaxare τ calefacere τ mollire habundanter duricies τ inflationes tollit. Et aliqui dicunt q radix oppoponaci confert duriciei τ uentositatibus quando fit encatisma cū ea aut qn̄ supponit̄. dixit ēt matricaria cui' folia similantur foliis camomille τ vocat̄ bonōie morella herba fomēto adhibita duricies τ tumores soluit. ¶ Et Aui. vocat eaꝫ neuen resoluit duriciem matricis τ aperit oppilationes. Aliqui magistri dicunt qn̄ folia porrorū nō trāsplantatorū coquuntur in aqua marina τ aceto τ sedent in decoctione illa mulieres cōfert coarctationi oris matricis τ duriciei. ¶ Et confert ēt qn̄ propter humiditatem existentē in matrice fit passio aqua decoctōis pullegii tollit duriciē τ ꝯfert etiā vētositatib' ei' τ ei' ascēsū ad superiora. Sa. dixit in 7°. de decoctiōe iesimini τ ꝑ pe floris ei'. Dixit ēt oleū ꝺ lilio ē aptissimū duricies matricis. Et idē vult ꝺ foliis τ radice lilii τ silr qn̄ coqtur radix ei' cū oleo ro. non est ei par in egritudinib' matricis τ silr oleū irinū. ¶ Constantinus dixit apozima frondiū cotule fetide valet duriciei vulue in sessione. Rasis dicit q oleum anetinū mollificat duriciem apatis vbi cūq fuerit siue fuerit ī matrice siue in aliis mēbris. dixit q ex cēb' vituli τ cēui fit pēsariuꝫ mollificās apata dura matricis. ¶ Pesarium Ras. ℞. adipis anat medulle cruris cēui τ vaccini bdellii mollis croci vitelli oui assati fecis olī ꝺ seib'. fec olī ꝺ lilio an̄. pt eqles dissoluāt ī uīo τ fac pēsariū exptū. Chi. dix radix altee agrestis decocta cum oleo τ adipe coturnicis deinde cera addita facit ad indurationes matricis τ tumores ac vlcera τ prurigines τ ad omnes passiones muliebres ¶ Sextus

plato dixit adeps gruis cum adipe anseris matricum duricias ⁊ conceptiones discutit. ¶ Guil. de va. dixit sessio facta in aqua decoctionis radicis paucedani duriciei oris matricis cōfert: ⁊ dixit etiam quando duricies est in colo intra ita ꝙ frequenter putetur esse cancer ⁊ aliquādo putatur ꝙ sit lapis in uesica quia ex hoc urina frequenter detinetur. ¶ Accipe amaracum ⁊ coquatur bene in oleo ⁊ exprimatur ⁊ fiant ex eo pillule uel pile filo ligate ⁊ supponatur aut supponantur inuolute in panno rasino ⁊ hoc est mirabile. ¶ Et si duricies matricis foris ad tactū per uentrem appareat sicut multotiens ī partibus apparet cum abortiunt: calefiat predictum amaracum in tegula ⁊ ventri superponatur. ¶ Et dixit etiam ꝙ experimēto habet ꝙ mulier quedam habens menstrua et duriciem matricis comedebat in fritellis ex foliis malue in multa quantitate ⁊ cum foliis mille folii ⁊ plantaginis ī parua quantitate ⁊ sanate sunt plures a menstruis et a duricie matricis: vltra hoc dico ego ꝙ si ex istis fiat nastale proderit ualde.

¶ Capitulum. 4. de cācro matricis seq̄ntē eum.

Quoniam secundum sententiam doctorꝫ moris est vt sepe duricies conuertatur ad cancrum ⁊ iustum esse puto. Cum ergo accidit duricies in illis locis iustum est etiā ꝙ aliquando et cancer ⁊ ratio est manifesta ex pluries dictis qua propter nunc de eo fit mentō ¶ Et q2 superius fuit facta mentio in primo libro: ideo hic in dieta ⁊ purgatione fac vt dictum est illic. ¶ Et quātū ad tertiam intentionem ꝙ sequatur secundum sententiam diuini Hipo. quibuscūqꝫ cancri absconditi sunt: non curati melius curati enim citius pereunt: non curati uero longiori tempore perficiunt quia ergo talium impossibilis est curatio. ideo solum que doloribus ipsorum conferunt iux͞ sententiam doctorum ⁊ magistrorum nostrorum ponā. ¶ Si quis tñ alias medicinas uolet: ad primum librum recurrat ca° proprio. ¶ Haliabas dixit ꝙ emplastrum factum ex foliis malue admixto modico oleo amigdalino subuenit doloribus consequētibus cācros matricis. ¶ Dixit etiā ꝙ sumatur amurcha olei cum cera ⁊ in uase eneo cum uino bulliant et ex eis fiat cerotum ⁊ applicetur ⁊ iniciatur ⁊ pdest ¶ Dixit etiam ꝙ si supponatur matrici suppositorium factum ex adipe anseris ⁊ laudāo lique factis adinuicem confert doloribus cancrorum matricis. Et dixit etiam ꝙ pessarium factum ex lacte lactantis puellam ⁊ modico zafrani in quo sit infusum aliquid ex opio secundum necessitatem doloris ⁊ cancrorum matricis confert. Et dixi etiam ꝙ purgamentum ꝙ in balneorum cacabis adunatur si teratur cum oleo ro. misceatur ⁊ cera ⁊ fiat spissum et d hoc matrix exterius emplastretur vtilitate manifesta prodest contra cancrum qui est in matrice. ¶ Guil. de ua. dixit si autem extuauerunt ⁊ difficilis fiat tunc cū bleta ⁊ foliis altee viridibus coctis perfecte prius in aqua mellis deinde tritis cum modico oleo ro. ⁊ fiat emplastrum ꝙ recte vtile est. Cōfert in hoc casu papauer viride quando cum coriandro viridi ⁊ virga pastoris ⁊ striguo conteritur demum omnia cum oleo rosaceo mixta super emplastrentur. ¶ Confert etiam in hoc casu si fiat clistere interius ex aqua tepida ⁊ oleo rosaceo ⁊ lacte mulierum ⁊ aqua portulace ⁊ coriandri viridis hoc nāqꝫ dolorem cancrorum compescit. ¶ Et mihi dixit Hali. si in tali dolore fuerit hoc accidens quia exitus sāguinis tūc fiat clistere cum succo hipoquistidos ⁊ bolo armeno ⁊ cerusa plumbea dissoluta cum succo arnoglosse expertum. ¶ Guil. de va. lac impositum cum aliquo cinere sicut est cinis fornacis in quā expurgatur uel aliud ɔsile multum confert.

¶ Tractatus. xxxii. de apostematibus ani.
Capitulum primū de apate calido sanioso.

Apostemata ani cum aliis apostematibus magnam habent cōuenientiam ⁊ ideo signa sunt nota ex dictis quare non recapitulo in cura habes quattuor intentiones. s. inuita purgatione localibus ⁊ accidentibus. ¶ Dieta sit talis sicut dictum est in apostematib' osci ⁊ testiculorum: ⁊ flebotomia ⁊ purgatio fiat ut dictum est in aliis capitulis. ¶ Tertia intentio cōpletur hoc modo. In principio ut dicit Auicen. confert emplastrum ꝙ fit ex citonio meliaeto ⁊ oleo rosaceo ⁊ est ualde utile. Et si fuerit necesse ponantur galle ⁊ cortices granatorum. Diascorides dixit sole lentes cocte cum oleo rosaceo tumorem ani compescunt ut uicia ueretri curant. ¶ Et dixit etiam sole galle emplastrate ⁊ cocte conferunt iuuamento magno. ¶ Serapio dixit ꝙ sint galle nigre uel rubee ⁊ sicce ⁊ non uirides. ¶ Et Galienus dixit ꝙ sit galla que est flaua: Unde dico ꝙ quando uolumus paucam stipticitatem ab eis nos coquimus eas in aqua ⁊ quando maiorem coquimus eas in uino ⁊ quando maiorem coquimus eas in uino stiptico. ¶ Constantinus dixit grana mirti pistata cum lacte ualent tumoribus oculorum ⁊ similiter uulneribus in ano et apostematibus.

¶ In augmento et statu. Dixit Bartholomeus de va. ꝙ mirrha cum farina ordei cocta apostemati calido ani et matricis confert. ¶ Et Auicenna dixit mellilotum cum lentibus ⁊ gallis confert apostematibus istis. ¶ Et Constantinus dixit mellilotum apostematibus ani ⁊ uulue cum uitello oui et farina fenufreci ⁊ seminis lini prodest. ¶ Et Serapio dixit quando mellilotum coquitur cum mellicrato ualet auripigmentum cum oleo rosaceo mixtum confert emoroidibus ⁊ bothor ani ut dixit Serapio ¶ Et Constantinus dixit

q curat pustulas et emoroidas ani. ¶ Et chiran. dixit cerebrum anseris domestici cum proprio adipe. et fenugreco et melliloto decoctione uel iure supra positum ragadias et emoroidas omnes quoslibet tumores ani curat. ¶ In declinatione ista competunt et in parte status quia in statu status et declinatione status emplastrum factum ex foliis rorismarini cuiuscumque spetiei ualent apostematibus ani. ¶ Et Aui. dixit matricalis valet apostematibus ani calidis. ¶ Et ego dico q ista duo emplastra cum oleo laurino vel de ruta ualent. Et Gali. dicit in 7°. de licio q ipso vtuntur homines ad liuores qui sunt sub oculo et ad flegmones qui in ano sunt et ad oris vlcerationes. ¶ Dixit iterum Aui. bdellium soluit apostemata ani: et quando fit ex eo suffumigium valet etiam vt dicit. Chiranus. Rasis dixit oleum persicorum mirabiliter valet apostematibus ani. ¶ Bartho. de va. dixit valet hoc emplastrum q vocatur emplastrum de polipodio. R. polipodii recentis et conquatur et postea cum assumgia anatis ponatur et confert tumoribus qui propter emoroidas eueniunt. ad idem valet emplastrum de pomis supra positum in capitulo de apostematibus testiculorum. ¶ Si autem ex istis non resoluatur fiat maturatiua dicta superius: saluo tamen q in maturatiuis aliis pro isto loco addatur tassus barbassus quoniam proprietatem maximam habet ad hoc. ¶ Item ponatur in eo mellilotus et fenugrecum que ad ipsum virtutem hebet: facta maturatione ad huc non completa bene fiat incisio timore fistule et in tali loco aptiores fiant semilunares vt sanies melius exeat et hoc facto mundificetur et incarnetur vt dictum est. ¶ Quarta intentio est accidens remouere quia dolores si ergo hic fit dolor: tunc valent que dicta sunt in capitulo de apostemate sanioso virge. vltra hec valent ista. Primo vitellus oui cum croco. Secundo valet albumen oui cum oleo ro. conquassatum. Tertio valet vitellus oui cum mellicrato et oleo ro. Quarto valet vitellus oui cum albumine conquassati simul et loquor de dolore facto a mala complexione calida. ¶ Et nota q ista que dicentur in capitulo de tumoribus emoroidarum hic ualent quia emplastra ista ab inuicem perquirantur. ¶ Si autem dolor sit ex materia conculcata vide que dicta sunt in primo libro capitulo de flegmone.

¶ Capitulum secundum de apostemate frigido ani.

Si autem materia ista sit frigida signa sunt manifesta et dicta et cause similiter: dieta et purgatio fiat vt dictum est in capitulis immediatis. s. in ca°. de apostemate ossi et de apostemate testiculorum et etiam virge quare et cetera: dicam tamen hic per pauca quia que dicta sunt imediate. s. i declinatione apostematis huius loci calidi valent etiam hic dicunt. aliqui q ad in frigidationem frigidam ani maxime valet ruta cocta in aceto et aqua et bibita et ad huc magis valet. si sit cocta cum oleo. Confert etiam apostematibus ani frigidis et ventosis: unguentum factum ex oleo de cherua et in unctum. ¶ Et Aui. dixit q flos squinanti confert apostematibus ani et certum est q confert frigidis: ¶ Et nota bene q in capitulis prelectis habes multa simplicia ex quibus multa composita possunt fieri quare ex te considera compositionem et ordina secundum necessitatem.

¶ Capitulum tertium de duricie ani.

Et moris est frequenter in ano ut in aliis partibus fiunt apostemata dura propter causam asignatam i aliis apostematibus duris quare illas reseco. ¶ In cura ista habes tres intentiones ut sepe dictum est. Prima et secunda fiat ut dictum est in aliis apostematibus duris. ¶ De tertio dixit Serapio pix humida maturat apostemata dura plus satis quam faciat sicca mixta cum mirrha equali proportione duricies matricis et ani. Multa autem dicta sunt in ca°. de duricie matricis et capitulo de duricie membrorum genitalium et similiter in primo libro que hic ualent quare decreui illa non recapitulare prouide ergo illic que dicta sunt et secundum necessitatem approxiaueris.

¶ Capitulum quartum de moro.

Licet in primo libro sit facta mentio de moro quia tamen accidunt in ano et est tumor preter naturam dicam que illic non sunt dicta et resecabo que illic dicta sunt: morus non est nisi ex crescentia carnis que moro assimilatur et ideo dicitur morus. Aui. sic dixit de eo sicla confert moro emplastro facto cum ea resolutione sua. ¶ Dixit etiam ruta cum nitro ponitur supra morfeam albam et super verucas et morum. Dixit etiam capita sardellarum adusta eradicant uerucas et morum: dixit etiam fel asini siluestris eradicat morum. Serapio dixit quando fit emplastrum cum timo et aceto euellit emoroidas que fiunt in ano et uerucas et abscidit excresentia mala. Et Bartho. dixit ut sic positum euellit siue consumit emoroidas. ¶ Dixit etiam Serapio de chonchilio marino a quo accipiuntur blance bisantie q quando ipsum aduritur cum eo q est inter ipsum et ponitur super carnem superfluam ani corrodit ipsam et puto q loquitur de moro. Haliabas dixit corpore mundificato et non aliter sanguisuge applicate prosunt saphati et moro et impetigini et serpigini. ¶ Rasis dixit emplastrum factum ex stercore ouis cum melle superpositum carni eminenti que dicitur chacur remouet eam. ¶ Guil. de ua. dixit succus thimi curat morum appositus et cinis eius ad huc fortius hec fecit propter exiccationem suam. ¶ Galienus dixit stercus oui cum melle et aceto superpositum ad illud ualet ung™

de pomis scriptum supra in capitulo de aposte matibus virge hic ualet.

¶ Capitulum quintum de ficu in ano.

Ficus ut dicunt doctores fit ex materia melācolica grossa que descēdit ad loca illa ꝛ conuertitur in carnositatem ¶ Signa eorum sunt fici: habent pedē ꝛ figuram fici ꝛ non emittunt sanguinē neqꝫ humiditatē aliquādo tamen ab eis emanat aliqua humiditas. ¶ In cura ista habes tres intētiones. Pria ē in uita: secunda in purgatione: tertia in localibus. Dieta illorum sit talis. Respiciat se a rebus grossis ꝛ melancolicis: ꝛ comedat carnes bōas ꝛ uinū odoriferum bibāt ꝛ comedāt alia similia istis. ¶ Secūda intētio cōpletur hoc modo purgēt cū confectione hamech aut cum pillulis de lapide lazuli aut iera ruffini uel cū decoctiōe ista. ℞. prunorū ℥.i. cassie thimi epithimi sene an̄ ℥.ii. mirabolanorū idorū ℥.i. polipodii ℥.iii. pistētur ꝛ buliāt in .vi. ℥. aque ꝛ nō remaneāt nisi tres et colent ꝛ collature addātur zucari ℥.ii. ꝛ zucarū permittat lique fieri: ꝛ iterū colletur ꝛ hoc totū detur bibere de mane patiēti. ¶ Tertia itētio completur hoc mō Et fidelis dixit si ficus sit interius succus pinpinelle da potui. Si aūt sit de foris potetur et emplastret. Dixit ēt cinis corticū salicis cum aceto potatus verucas ꝛ porros tollit: quod ego sum expertus. Si aūt ficus sanguinet tūc dicit Fidelis ꝙ quādoqꝫ foliū cum lacte caprino bibat p triduum. Chirānus dixit si caput memille ꝛ est piscis sit cōbustū ꝛ superpositū ficus ꝛ ragadias ani curat. ¶ Itē dicit cephalici piscis caput passum ꝛ cōbustū ꝛ cum melle inunctū ficus tollit ꝛ emoroidas curat. Sexto p̄lo dixit ꝙ cinis capitis canis sūme facit reprimere ficū: adducatur aūt quod dictū supra. s. emplastrum de pomis: si autem per illū modū non curetur tunc ligetur cum filo taliter stringendo ꝙ scindatur vel rēo ueatur cum ferro quia incidatur vl' cauterizetur hoc peracto consolidetur locus ꝛ incarnetur.

¶ Si autem ficus sit ad intra tunc in loco apponatur ventosa quia inuersabit anum ꝛ tunc apparebit ficus: ꝛ cum apparet fac vt dictum ē supra.

¶ Ca. sextum de tumoribus emoroidarum.

Consequēs sermo erit de tumoribus qui causantur ī ano ex emoroidibus: Timet ergo aliqñdo ex materia melancolica grossa illuc currēte qui tumor indiget remotione cum exiccantibus: qui tumor etiā potest uocari apostema sicut dictum est de hernia aquosa. Dieta ordinata et facta purgatione fiat vt dictū est ī alio caº. precedenti dicunt doctores de tertia intentione. Et primo Alchinus dixit qui semen aneti biberit ꝛ fecerit emplastrum super emoroidam excrescentem curat siue sanat eas. Dia. dixit semen aneti in cataplasmate adhibitum condilomata soluit idest tales tumores: ꝛ dixit semē paritarie cataplasmatum condilomata spergit dixit etiaꝫ citonia cruda cataplasmata ad sanitatem ducit timētes etiam emoroidas secundum aliquos magistros sanat folia ꝛ stipites marubii ꝙ declinat ad rubeum preparetur: ut Dia. dixit de praxio siue de foliis marubii nigri quando sub cinere calido dimittitur donec fiat sicut marcida ꝛ appōatur sanant condilomata. ¶ Appulius dixit herbam marubii combure et cinerē eius cōfrica cōdilomata sanabis miri fice. ¶ Dixit iterum Dia. plantago minor tali deprimit. ¶ Dixit etiam cinis vinacie ꝛ ſmentorum vitis cū aceto malaxatus ꝛ impositus tollit tumorem emoroidarum ꝛ condilomata ꝛ mox: dixit etiam oleum mirtinum valet talibus tumoribus. ¶ Et Bartholo dixit ꝙ hoc fiat in principio: dixit etiam de radice rubi ꝙ condilomata soluit. ¶ Bartho. intellexit hoc de elixatura eius. ¶ Et Dia. subdit ꝙ emoroidibus subuenit supposita. ¶ Appuliꝰ dixit berba rubi ī uīo vsqꝫ ad ētias .i. vsqꝫ ad con sumptiōem tertie ptis de eodem vino fouebis condilomata ꝛ oīa vitia sanat. ¶ Dixit etiā Dia. de ouo ouum dolorem: vel condilomata ani ad sanitatem perducit ¶ Bartholomeus intelligit de ouo crudo mixto cū croco. ¶ Et Sera. dixit uitellum oui elixatum: quādo miscetur ei mellilotum confert apostematibus ani ꝛ apostematibus emoroidarū. ¶ Serapio dixit emplastrum factum ex foliis rosmarini coctis in uīo: uel oleo: ꝛ impositis ualet. Et Dia. inde dixit cōfert etiam radix pontaphilon in aceto cocta et trita cum pinguedine anatis uel galline ꝛ super posita. Dixit etiam Serapio emplastrum factuꝫ ex pollipodio confert: ꝛ Dia. dixit de radice ciꝰ condilomata ani soluit. Et Barto. dixit ꝙ sit recens ꝛ coquatur cum assungia anatis: misceatur ꝛ superponatur: ꝛ confert tumoribus qui propē emoroidas eueniunt. Dixit etiam Serapio quādo fit emplastrum cum thimo et aceto euellit emoroidas que fiunt in ano ꝛ uerucas et abscindit superexcrescētia mala. Et Berto. dixit ꝙ sic impositum consumit emoroidas. Isaac dixit pōrum coctum in aqua et sup emoroidas cataplasmatum tumorem ex humiditate soluit. Alcn. dixit fumus seminis porrorum desiccat emoroidas: Et dixit ut iste uir cum anacardo suffumigantur emoroides ꝛ exsiccantur. Dixit ēt Alc. contra emoroidas ꝛ ficꝰ yarus ꝛ taxus barbassus coquantur in uīo uel aqua et fiat encatisma idest balneum uel fomentatio. Dixit erugo ferri est stiptica quare superposita extinguit fluxū sāguinis ꝛ exsiccat emoroidas. Chirannus dixit fimus canis cum trebentina superpositus condilomata et emoroidas curat. Et dixit etiam stercus muris superspersum exagodas id est emoroidas ualet in tribus diebus: oportet autē eas prelinri cum uino: dicunt aliqui vernix condilomata ani compescit. Et Barto. dixit ꝙ sit mixta cum oleo. Et Alc. dixit ꝙ hoc facit quādo

vide ... 112

su° fumigatur oleum de cucumere asinino uale et fiat inunctio. Guil de va. dixit auripigmentũ cum oleo ro. mixtum ⁊ inunctum emoroidibus prodest. ¶ Et Serapio dixit ꝙ sit combustuz confert emoroidibus ⁊ botor ani. Et Constantinus dixit ꝙ pustulas ani et emoroidas sanat. ũguẽtũ Dia. de põis superpositũ hic ualet ad emoroidas tumentes que sũt sicut morus: scio et alii magistri sciũt h° ꝯferre. ℞. piguedĩs anatis anseris ⁊ galline añ. dissoluãt et tunc cum alba rasina pini et olibano ⁊ galbano: et cum oleo ro. ꝙ sufficit fiat unguentum ⁊ cera. Cinis bufonis in hoc etiam multuz ualet aspersus et cũ aliquo liquore ⁊ sine cõdilomata exsiccat ⁊ dolorẽ tollit: expertum est: et assiduatio lauationis ipsarum cum urina propria patientis istas mire exiccat ⁊ dolorẽ sedat: ⁊ est expertum. Millifolium contusum albumine oui applicetur: frangit enim statim emoroidas: demum cuz sola asungia porcina ĩungatur. vltimo autem sal cum asungia porci teratur ita ꝙ mordeat: ⁊ ex hoc emoroides si sunt extra fricentur: si uero intus sit cum digito intus mittãtur fricãdo fortiter uersus spinã. Si autem uolumus rupturã condolimatũ precipit Fidelis ⁊ dicit puluis hermodattilorum quãdo conficitur cũ succo marubii rũpit emoroidas tumentes: et idem facit radix aristologie cum origano emplastrata.

¶ Tractatus. xxiii. de apostematibus coxarus ⁊ genu et tibiarum.

¶ Capitulum primum de tumoribus genuum uel coxarum saniosis.

Apostẽata coxaruz ⁊ tibiarum non variañtur ab aliis curationibus aliorum apostematum. ¶ Saluo ꝙ ante rotulam genu non fiant aperitiones profunde quoniam ad hec sequuntur mala accidentia a quibus pauci liberantur: ut dicit Jameri° ⁊ Auicẽ. ⁊ isti hoc experimẽto suo confirmant. ¶ Et talium signa manifesta sunt ex dictis in capitulo de apostematibus humerorũ et ex aliorũ dictis et cause ẽt ex isto manifeste sũt capitulo. ¶ In dieta ⁊ purgatione fiat vt dictuz est in illo capitulo ⁊ aliis similibus. Saluo tamen ꝙ flobotomia in istis aliquando fit de vena pedis: in localibus etiam fiat vt dictum est illic. ¶ Et in incisione considerantur concatenationes ⁊ inuolutiones neruorum cordarum ⁊ ligamentorum illius loci quia valde timorosum est: fiant incisiones secundũ rugas: ut dicit Gui. de saliceto et non profunde ⁊ sic melius periculum euitabitur ⁊ si in tibia coxa fiunt secundũ rectuz incidatur.

¶ Capitulum secũdũ de tumoribus genuum.

Aliquando tu nẽt gẽua ex mãtia flegmatica uel melancolica: que cum difficultate remouẽtur et dolent: quare ista ut dicunt doctores ualent. ¶ Primo fiat purgatio cum istis pillulis ad hoc expertis. ¶ Recipe aloes agarici. añ. au. i. seminis harmel. ʒ ii. colloquintide. ʒ. ii. s. salis indi turbith. añ. ʒ. i. conficiantur cum aqua porri: dosis est. ab. ʒ. i. usqꝫ ad. ii. et de dieta non loquor quia nota est ex dictis in localibus. Primo dicit Apulius herba albi iusquiami trita cum stercore ouis ⁊ modico aceti factum quasi malangina impositum tumorem genuum uel tibiarum tollit et etiaz ubicunque fuerit tumor. Et Haliabas dixit folia plantaginis uiridia conferunt apostematib° genuum. Et Constantinus dixit stercus uaccinum cum aceto mixtum tumori geniculorũ appositũ tollit tumorem ⁊ dolorem quod sum expertus. Galienus dixit in nono ꝙ lapis gagate fui usus eo in cronicis inflaturis difficile solubilibus que in genu oriuntur. ¶ Et ipse ĩ septimo dẽ simplici loquens de stercore caprino dixit hunc sermonem: ego igitur inhibente super genu cronicum tumorem difficile solubilem usus sum eo per oxicrocium cataplasmari iubẽs farina ordeacea immixta cori et mirabiliter adiutus est homo. ¶ Et subdit: erat autem rustic° homo iste in quo factum est hoc. Et dicit ꝙ ĩ aliis similibus partibus et consimilibus tumoribus usus est hoc: ⁊ similiter multiplicatus profuit. Dia. dixit ad diuturnum tumorem ⁊ dolorem imponatur stercus capre cum farina ordei ⁊ pusta ⁊ mira celeritate ipsum sanat. Et Guil. de va. dixit ꝙ expertuz est: ⁊ pusta ut intelligas est uinum limphatum quod fit post mustum: et sola aqua proiecta super uinaciis. ¶ Serapio dixit stercus caprinum est calidum exsiccatiuuz siue resolutiuum ⁊ confert apostematibus fraudulentis sicut sunt apostemata genuũ ⁊ dolores iuncturarum ⁊ scies quando miscetur cum farina ordei ⁊ aceto ⁊ conficitur ⁊ ponitur super locum maxime in corporibus duris ⁊ solidis sicut sunt corpora rusticorum. ¶ Soluit tumores genuum ⁊ omnes alios tumores difficile resolubiles hoc emplastrum. ℞. lapidis gagate partem. i. marchasite partem. s. stercoris columbini ⁊ caprini. añ. partem. s. omnia misceantur cũ pinguedine porci antiqua ⁊ modico oleo rosacco ⁊ aceti ⁊ fiat emplastrum.

¶ Capitulum tertium de varicibus.

Multotiẽns ĩ tibiis apparent vene magne que varices vocantur ⁊ generantur in aratoribus et ĩ onera portãtibus ⁊ in laborantibus fortiter. ¶ Et nõ ꝙ hec passio potest vocari apostema sicut hernia aquosa ⁊ carnosa et ventosa apostẽata vocantur: quoniam sicut hernia est egritudo

in receptaculo. Ita et in uena uaricali potest esse egritudo in receptaculo: quare si unus tumō uocatur apostema et alius cum quilibet sit tumor preter naturam factus uitio humoris mali et iō omnes doctores posuerunt curaz in tractatu de apostematibus. Causa harum uenarum ē sanguis grossus melancolicus atque flegmaticus et adustus qui ad ista loca descendit ꝑpter eius multitudinem aut propter labores fortes. Et ex hoc patet ꝙ hoc accidit uiuentibus melancolice et onera portantibus. ¶ Et nota bene ꝙ multotiens generantur iste uene per uiam crisis et iam uidi quoniam materie illic per uiam crisis et hoc aliquando post egritudines cronicas et acutas. vidi etiam aliquotiens hoc accidere post partum. Signa huius sunt satis nota ex uisu. Judicatur a doctoribus et a me etiam ꝙ cura sit difficilis et timorosa et specialiter dico si antiqua fuerit et confirmata. Et in hoc uiō rationem quia materia que solebat descēdere ad partes inferiores tanquam ad loca uilia retineť et ad digniora et ad sublimiora peruenit: quare in alio loco peiorem inducit dispositionem. Unde Ipo. dixit vi.° afforismoꝝ emoroidas habenti antiquas sanari si non una derelicta ē: periculū ē fieri Idropem aut ptisim aut maīam tales dico autem quas melius est non curare. Nā curati citius pereunt: et non curati longum tēp' perficiunt: et loquitur simul et semel de uaricib' et emoroidibus antiquis. Et lamfrancus et Guido dicunt se uidisse hoc Apulius dixit iste passiones et specialiter uarices trahunt ad se uel secum coniunguntur vlcera difficilis curationis et mala ut est uidere in istis: et si contingat ea cōsolidari cito generantur et redeunt: et credas qꝛ expertus sum et uerum est preterea incisio istarum dispositionum ad cancrositatem et ad alia ē suspecta. Et Ipo. dixit sexta particula afforis. quicunqꝫ calui fiunt his uarices non nascuntur Quibuscunqꝫ uero caluis existentibus uarices magne innascuntur rursus capillati fiunt. ¶ Et Galienus in commento dicit ꝙ per caluiciuz intellexit tineositatem: hec enim oritur ex malis humoribus. In talibus ergo nōn oriuntur uarices: quare quia materia habet raptum ad caput Si ergo materia ista transiret ad pedes et faceret uarices cessaret tinea et pili nascerentur. Et si uena ista ligaretur tinea iterum rediret uel alopicia: et hoc est uerum. Et Ipo. dixit ī alio loco maniacis uaricibus aut emoroidibus īnatis manie solutio fit. Et Galie. in commento dicit hoc esse quia natura humorem maniam generantem expellit ad loca illa vnde uarices fiunt: aut emoroide et curatur mania: certe ultra hoc reperio a doctoribus istam passionem esse regionalem: nec inconuenit ut de hocio incōuēit Cura ista consistit in tribus intentionibus. Prima in uita ne materia grossa generetur. Secunda in materia antecedente consistit ut in ipa generata euacuetur. Tertia consistit in coniuncta: ut ipsa exiccando aut extrahendo consumatur.

Quantum ad primam intentionem dicit Albucaꝑ abstineat a cibis grossis et melancolicis ut sunt carnes uaccine lentes et caules triticum cocum panis azimus uinum grossum dulce: cōfectio etiā de melle et sic de aliis dictis supra. Caueāt etiā se a nimiā āmbulatiōe et a nimia statiōe sup pedes suos et sit cōtentus cibis subtilibus edat carnes pullorū colūborum edorum olera subtilia uitellū ouorū et uinum albū. Secūda intentio cōpleť cū flobotomia de basilica. ¶ Iteꝫ pillule de hermodatilis maiores et iera ruffini et pillule de lapide lazuli ualent: hēat et uomitū semel in edomada et utať trifera minori. ¶ Tertia ītētio cōpletur cū localibus q̄ sint stiptica resolutiua et desiccatiua fortiter cuius forma est talis. Guil. de sa. dixit. ℞. nucis cipssi farie gallarum cipi mumie masticis thuris dragagāti. aā. ℥. i. boli armōiaci. ℥. vi. farīe ordei. ℥. v. incorporētur cū albumīe oui et addať ī fine aliqd aceti et fiat emplm̄ et pōatur abrasis pilis si fuerīt super locū et dimittať p tres dies uel quattuor uel plus secundū ꝙ īfirmus poterit pati. nam quanto maiorē faciet pseuerationē effectū faciet maiorem. ¶ Cū istis ergo dictis qꝛ cū regimine et flobotomia et emplis ꝓhibeť ne augeať. ¶ Iteraꝑ epithima sic ordiať: laueť locus cū aqua cineris decoctiōis seminis cauliū sticados arabici lupinorū fenugreci nitri et stercoris caprini. Itē dixit Raꝑ. ℞. mirre aloes acacie ipoquistidos alumis. aā. et dissoluātur ī aceto. Alii magistri solēt lauare locū cū aqua fabrorū et chimolee et aceto. Si tamen per istū modū non curať tūc scidere debes carnē circa plicaturā genu qꝛ parū supra genu et hoc si de ista cura fueris rogatus et hoc ē qꝛ in isto loco multū appēt uene et modi opationū sunt multi: vnus modus ē ut uena prīo apphēdatur cū uncīo ī duobus locis distātibus p duos uel tres digitos: et ista apphēsio pōt fieri cū uncino uel uncinis. Et aliq mei magistri faciūt cū tenaculis et cum cepint uenā trahūt eā et tunc cū acu penetrāt pellē et carneꝫ et strigunt et ligāt ipsā in loco superiori. Primo deīde illud idē faciūt in loco dcliuiori p duos digitos: facta ista ligatura aliq scidunt partē mediā istarū duarū ligaturaꝝ: et stati ligaturā. īferiorem remouēt et sāguinē ptis īferioris ad locū trahūt et partē superiorē cauterizāt cū ferro uel arsenico uel alio modo. ¶ Deide escara remota locū consolidāt et incarnāt et ligaturā mouent: quādo eis apparet: et hūc modū uult Guido. ¶ Nōnulli uero facta ligatiōe nō mouēt ligaturā sꝫ īcidūt et cauterizāt locū et escarā mouēt et remota escara incarnāt: et quādo uideť eis ligamta tollūt: et factᵃ ligatura parū post flobotomant uenā illā in tanicula pedis et extrahūt sāguinē sc̄cūdū posse: Alii magistri facta incisione modo p̄dicto ponūt ruptoriū in quantitate: in qua putāt ipsā posse mederi et cōburere. s. uenā: deīde apponūt hoc facto butirū uel assūgiam sine sale et escarā remouent paulati et nō uiolenter: deinde escara remota asciatim locū incarnant

et consolidant. Non tamen q ruptorio apposito post per unā diem flobotomiā facere debes de vena illa in pte inferiori qꝛ in cauicula ⁊ fac cū flobotomo lato ⁊ extrahe sāguinē illū. Et rō huius est qꝛ sanguis ille nō cōseruat in illo loco nisi mediāte influxu cordis. Cū ergo ille influxus cordis deficiat ex cōstrictione uene qꝛ influit mēbris mediātibus uenis ⁊ artariis :qꝛ oꝫ illū remouere ne in uēis putrefiat:quia ergo deficit sibi conseruās putrefit. ¶ Et intellige q istū modū ualet operari et ē bonus uerus ⁊ expertus. Insuper nota q aliqui facta appositiōe cauterii ⁊ opatione sua completa emplastrant locū cum albumie oui ⁊ bolo armēo. ¶ Et ego dico q hoc ē ualde utile quia ex hoc remouet mala cōplexio calida inducta a cauterio ⁊ dolō ⁊ locus confortat qꝛ partes eius uniūtur ratiōe cuius sanguis ⁊ alii hūores ad locū non currūt ⁊ ēt tardius escara cadit ratione cuius uena cōbusta tutius unit. ¶ Alii magistri moderni solū sup uenā illam in ortu eius quia supra genu solū apponūt cauteriū de cinere cerri ⁊ cū illo cōburūt uenā ⁊ postea remouēt asciatim escaram cū assungia ⁊ cū hoc apposito cauterio in seqnti die faciūt flobotomiam de canicula latam et extrahūt ipsum sanguinē ⁊ ipsā faciūt bis si est opus hoc cōpleto et escara rēota locū ubi erat uena replēt carne quia illa uēa remouet combusta et antequā escara remoueat capita ipsius uene inuiscātur quare ⁊ cetera. Tutius ē tamen ipsam ligare in pte superiori:⁊ iste modus uerus ē. Alii doctores solennes ⁊ magistri docent ut pellis supra uenā incidatur ⁊ pax sine incisiōe uene excarnet:⁊ facta excarnatōne sufficiēti capiatur uena quia ipsam debes capere et eleuare et ligare in duobus locis: deinde scindē materiam in medio debes et a parte inferiori extrahas sanguinem cum flobotomia deinde īcarna ⁊ consolida locū ut tibi uidetur quia ⁊ iste modus est bonus tediosus tamē in frōmō nō multū placet mihi quare de eo nolo aliquid ul' alia dixisse licet illum uiderim operari.

¶ Capitulūm quartum de elephantia.

Elephantia capit duobus modis:vno mō large ⁊ sic inflatio pedū a quacūqꝫ causa siue a casu siue a percussione siue a fluxu sāguis elephātia uocat. Alio mō elephātia capitur ꝑprie ⁊ est tūor existēs in cauiculis pedū ⁊ tibiis et ī coxis ⁊ sepe hoc uidi q̄ causātur ab hūoribus grossis flegmaticis uel melācolicis ībibitis in porositatibus pedū uel tibiaꝝ uel coxarū et de ista est ꝑmo hic. ¶ Nota tamē q ista passio accidit in coxis et in tibiis ⁊ in pedibus ⁊ cum isti humores currūt ad istū locū uel ad alia loca inflātur ⁊ causatur tūor ⁊ apostema qō est difficilis rēotionis ⁊ resolutionis et cronicū est. Cause corꝫ apātū ē sanguis grossus niger melācolicus fm plurimū:aut est flegma grossū uehemētis grossiciei aut materia ex istis mixta. Signa eius q fit ex materia sanguinea grossa sūt prīo caliditas ē apparēs in tactu ⁊ tenebrositas ē in cōpore ⁊ apparet aliquid ex eminentiis. Si uero fuerit ex materia flegmatica grossa signa sūt grossitudo cruris ⁊ pedis sine rubedine ⁊ sine caliditate quo ad tactū īmo quādoqꝫ ibi ē frigiditas ⁊ nō apparēt in mēbro eminētie. In hac cura hēs tres intētiones. ¶ Prima in purgatione. Secunda in uita. Tertia in localibus. Dico primō q si materia fuerit sanguinea fiat flobotomia ꝺ basilica lateris oppositi ⁊ hoc in pricipio egritudinis ⁊ cōsequenter apponantur uentose secūdum necessitatem. Si materia fuerit melācolica fiat purgatio cū re educēte ipsam m'iam ⁊ cū re educēte ipsū flegma. ¶ Si materia fuerit flegmatica grossa:exēplum primi sicut est iera ruffini ⁊ confectio hamech. Exēplū secundi sicut pillule de hermodattilo ⁊ turbith ꝑparato: hermodattilis prepatis. Et quidā magister bertucius de noto dixit q bonū ē in oī elephātia ut utatur trifera miori cuius dosis sit.ʒ.ii.⁊ thuris ⁊ ʒinziberis.ʒ.ʃ. ¶ Secūda intētio sic cōpletur isto mō respiciat se a cibo multi nutrimenti sicut sūt carnes uaccine et porcine ⁊ respiciat se a cōfectiōibus de melle ⁊ a caulibus et tritico cocto cū aqua ⁊ a pāe azimo ⁊ a uīo grosso Sit ergo cōtent⁹ cibis sorbilibus pauci nutrimēti q generāt sāguinē subtilē et generalit respiciat se ab oī cibo generatio hūoris melācolici et flegmatici si opus fuerit. ¶ Tertia ītētio cōpletur per hūc modū prīo nō stet rectus nisi partes ille ei⁹ fuerit ligate cū fassia stringēte et ego ipsam cōsueui balneare in uino stiptico ⁊ exprimere eā ⁊ fassiare tūc pedē secundum q oportet. Itē alii faciūt cum liquoribus dictis in caº immediate ꝑcedēti.s.cū aqua fabroꝝ ⁊ chimolea. Itē aqua cineris decoctionis sticados ar.lupinoꝝ ⁊ nitri ualet:ēt ut dicit Rasis. Aliud q ualet ēt. ℞.mirre aloes acacie ipoquistidos aluminis anā dissoluātur in aceto ⁊ cū istis fiat epithima ⁊ ligetur hoc epithima cu fascia incipiēdo a cauicula sursū usqꝫ ad genu striḡēdo. ¶ Si āt materia fuerit flegmatica purget eū pillulis de hermodattilis:facta purgatione utatur dieta dicta in illo capitulo. ¶ Quo ad tertiam intentionē fiat ut dictū ē in tertia intētiōe ꝑcedentis capituli. Itē fiat empl'm guil.de sa.dictū in caº de uaricibus ⁊ alia sequentia ipsū fiāt quia ualent in hoc casu. Itē vtāt isti vomitu vt materia flātica grossa q̄ ē in stō euacuet hoc facto inungat locus cū castoreo ⁊ de costo ⁊ laurino ⁊ de ruta vl' cū oleo de castoreo solū qꝛ ē maioris ꝟtutis q̄ sint oēs illi sil' ⁊ rō qꝛ remissū remittit intēsum. Si gº oleū de costo sit calidi⁹ oib⁹ istꝭ ⁊ secū iūgat oleū de ruta vel aliud si oleū efficitur vnū ex illis duobus minus calidis oleo de costo:q̄re ⁊ cetera. vl' fiat fascia ꝺ lino ac q̄ttuor digitoꝝ latitudinē ⁊ infundat in laxiuio facto

ex cinerib⁹ corticis quercus et vinū albū adda tur ꝛ fascia balneata ꝛ cōpssa fasciet loc⁹ ꝛ stri gat: ē eni bonū tenē p edē i stupha facta ex re bus resolubilib⁹ ut sūt ruta laurus ebul⁹ stercus caprinū camōilla anetū ꝛ sic de aliis ꝛ ꝓ silib⁹ nūc dictis recurre supra ad caᵐ ō ciragra. Et ꝑ pte illa q̄ illic dicta sūt hic valēt ꝛ uide p te. Recōdare tn̄ unū i actu ꝓnostico ꝙ si passio fuēit confirmata uel magnificata multum: cura est impossibilis.

¶ Tractus. 34. ō ap̄atib⁹ pedū ꝛ cauiclarū: Ca: primū ō podagra siue gutta calida.

PRo itellectu di cēdoꝝ declaro aliquos terminos ut negociū meli⁹ itelligat: dico ꝙ repiūt isti tmini gutta: artetica: sciatica: ꝛ ciragra: gutta et artetica idē sūt ut dicit Gordo. in ꝓprio ca°. ꝫ dicit gutta a fluxu hu moꝝ ꝛ artetica dicit ab artu: q2 ab articul⁹ siue iuncturis. ¶ Et ista scilicet gutta et artetica ha bent species habent sciaticam: et dicitur sciati ca a scia ꝛ podagra ꝛ dicitur a pede ꝛ passio aliaꝝ iūcturaꝝ vocat artetica. Et Gali. hoc to tū voluit ¶ Ciragra ꝓpe nō ē artetica: ꝫ passio manuū vocat fl'atica: de q̄ s̄. feci caᵐ: ergo aliq dixerūt ꝙ ē passio iuncturaꝝ manus: ꝛ iō dicit a ciros ꝙ ē manus. ¶ Isto notato dico ꝙ gutta siue artetica sic diffinit artetica siue gutta ē do lor iūcturaꝝ ex fluxu hūoꝝ in cōiuncturis gene ratus. Et hoc videt velle Gali. vi. pticula āpho rismoꝝ in comēto illius āpho. eunuchi non po dagrizāt neq̧ calui fiūt vbi dicit ꝙ fluēte aliq⁹ hūore ad iūcturas hec passio fit: ꝛ vltra dicit ꝙ si hūores nō fluerēt podagrici nō fierent et hec passio pōt vocari apa: q2 ut pꝫ ē hn̄ tumoꝝ p̄t naturā vitio hūoꝝ ut voluit Hali ¶ Ra. āt in li° suo de dolorib⁹ iūcturaꝝ videt velle ꝙ tal' passio possꝫ fieri ex mala cōplexione sine materia ꝛ tn̄ hoc raro accidit: vn̄ mala cōplexō sine materia raro accīt ꝛ reperit ut videt velle Auerois. 2°. colliget immo dicit se non posse imaginari: ꝛ Gētil' ꝛ alii multa de hoc dixerūt ꝫ hoc dimitto tāq̧ facto imptinēs: cōcludo cō clusionē intētā de mēte Ga. ꝛ Hali. ꝙ podagra siue gutta ē apa ex fluxu hūoꝝ ꝛ cetera. ¶ Et si in loco reperiat mala cōpl'o sine materia: quia in pede gratia exēpli dico ꝙ nō ē podagra: q2 illic nō ē fluxus hūoꝝ cuius oppositū dix̄ Ra. ꝛ hāc sētētiā ꝯfirmo. Secūdo auctoritate Ga lie. in. 3°. meatu ꝛ vbi dicit ꝙ materia habūdās q̄ facit artetică reumatizādo cōpmēdo ꝛ implē do iuncturā ꝛ ligamēta lata deforis extendit oēs neruos panicl'os q̄re infert dolorem ꝛ nō spasmū ¶ Hāc rōem ēt firmo auctoritate Gali. in vi. pticula āphorismoꝝ in comēto illius.

¶ Quicūq̧ tūores podagricis fiūt hii. xl. ꝛ cete ra. Dicit p°. tūores vbo podagricis ex hūorib⁹ sūt hn̄tib⁹ i cōthenatione calcaneoꝝ descēdēti bus. Firmo ēt et 4° auctoritate Galie. in illo āphorismo mulieres nō podagrizāt vbi dicit ¶ Ego āt in āphorismo pcedēti podagrā nō eē ex sola neruoꝝ defectiōe mōstraui nisi hūores ad pedes cōcurrerit. Quito ēt ꝯfirmo auctori tate eius in comēto huius eunuchi nō podagri zant vbi in comēto dicit q̄si ad pncipiū non fi unt podagrici nisi cū hūores ad pedes descen derit: q2 si nō fluerēt ꝛ crescerēt hec passio non fieret pꝫ g° ꝯclusio: ¶ Nota ꝙ guttaꝝ q̄dā est ex materia calida: ꝛ q̄dā ex frigida: ꝛ q̄dam est clamosa molestia ꝛ q̄dam est tollerabis ꝛ qui eta. ¶ Et ab istis duobus. s. a dolōe ꝛ a materia sumit actus curatiōis. ¶ Cāe huius passiōis sūt duplices vniuersales: ꝛ pticulares: vniuersa les sūt cāe remote. Cāe speciales sūt ańs cōiun cta ꝛ pmitiua ut sepe dictū ē. Mēbra āt man dantia hāc materiā q̄zᵐ ad fl'a ē cerebrū ꝛ sto machus q̄ᵐ ad colerā sūt vene ꝛ epar. Et cōfir mās Auicē. dixit hoꝝ q̄dem hūoꝝ plurimū est supfluitas digestiōis secūde ꝛ tertie. ¶ Et istas dicebat Auicenna. eē tres. s. cām materialē q̄ efficiētē vocat secūdā cāꝫ dicebat eē instrumē talē q̄ ē latitudo meatū p quā materiā traxit fa talit. Tertiā cām dicebat eē debilitatē vtutis cuius fit receptio mē. Prima causa declarat a Ga. in comēto illius Mulieres nō podagri ꝛ tu si mēstrua n̄ defecerit. ¶ Et Ga. in comē. declarās h°. dicit q2 uer fuit tpe Ipo. mulieri bus podagrā nō ꝯtingē nisi mēstruis deficiēti bus: q̄re g°. tūc m'lte mē tenēt q̄ expelliūt ad p tes ignobiles. ¶ Ecce g°. cām materialē ꝛ tūc fit gutta vel podagra. Secūda cā declaratur p Ipo. in isto āpho. eunuchi nō podagrizāt ꝛ i isto pueri nō podagrizāt ꝛ rōem dicit Ga. quia nō coeūt neq̧ hn̄t meat⁹ latos p quos materia descēdat. ¶ Ecce cām instrumētalē ¶ Tertia cā tangit a Ga. in comēto illius Eunuchi non podagrizāt vbi dicit ꝙ necessariū ē hrē pedes debiles ꝛ iuncturas. vn̄ generat podagra vt di cit Ga. ex nimio exercitio ex nimia quiete ex nimio coitu q̄re iūcture debilitāt ꝛ vt dicit Ga lie. in comē. illius āpho vi. pticule. Quibuscūq̧ cerebrū sursum ꝯuertit ꝛ cetera. Mēbra eni cū deficiunt ex mēbris sibi vicinis hūores reci piūt maxie subtiles. s. colera ꝛ hūiditas aquo sa q̄re cōiūcture. sūt debiles ab illis recipiūt et fit podagra. Ecce tertiā cām hoc firmat rōe q2 si qs dēat eē epiletic⁹ necesse ē p°io ꝙ cere brū debilitet: deinde epiletic⁹ sit. Ista si qs de beat eē podagric⁹ necesse ē ꝙ iūcture dbilitēt Prio demū materia fluit ꝛ podagra fit h°. ꝯfir mo auctōitate Galie. in comēto. illius amphorismi. Eunuchi nō podagrizant ¶ Ultio vbo dicit sperma. n. q2 maculatū fuit necessario pe des filioꝝ debilitat passiōe duplicata ꝛ parētis cā ꝛ iā ex sui culpa q̄re pꝫ intētū ¶ Cōcludit 3°. tertia cā q̄ ē dbilitas loci. Quia dixi. s̄. ꝙ mē bra mādantia hāc materiā ex q̄ fit podagra est stōachus epar ꝛ vene dicēs splen et nōne mit tit m'iaꝫ ad iuncturas sicut stōachus fl'a ꝛ epar

colerã ꝛ uene sanguinẽ. Respõdeo ego: ꝙ qꝛ
rarissime uel quasi nunq̃ꝫ fit podagra ex mate
ria melãcolica qꝛ difficile ẽ ꝙ illa materia illic
descẽdat: ideo de splene nõ facio mẽtionem ꝙ
trãsmittat eã: hoc cõfirmat Auicẽ. Raro splene
tici ꝛ melãcolici fiũt podagrici. Nõ etiã ꝙ hec
passio rarissime fit ex uno hũore solũ imo fit
ex istis ꝑmixtis: quia ꝑmiscet̃ colera cũ flegma
te ꝛ mutatio ẽt subita huius passiõis ostendit
materias istas cũ uẽtositate aliquotiẽs associa
ri. Signa huius passiõis sũt nota ex dictis in a
liis capitulis. Dico tamẽ p̃io ꝙ ex colera põt ꝯ
gnosci ut que sit calida uel nõ isto mõ quia ru
bedo arguit caliditatẽ: albedo frigiditatẽ. Dico
secũdo ꝙ etiã ex tactu poteſ cognoscere quia si
ex tactu locus uideat̃ calidus signũ ẽ ꝙ mat̃ia
ẽ calida. Tertio dico ꝙ potes ex applicatione
cibarioꝝ ꝛ medicinarũ. Quarto poteſ cognosce
re ex ꝯplexione patiẽtis. Quĩto poteſ cognoscẽ
ex etate qꝛ etates arguũt caliditatẽ uel frigidita
tem. Sexto ex regimine. Primo ex tẽpore po/
tes etiam cognoscẽ cõplexionẽ ista nota sunt.
Auicẽ. aũt ultra hoc dicit ꝙ cõsideret̃ dolor si
fuerit ualde acutus ꝛ nõ multũ durãs ꝛ de die
arguas materiã calidã si dolor fuerit duratiu⁹
ꝛ nõ multũ acutus: ꝛ si fuerit circa noctẽ argu/
as materiã frigidã: ꝛ subdit ꝙ oportet cõsidẽ
rare cõsuetudinẽ patiẽtis ꝛ urinã utrũ fuerit al
ba uel rubea uel quocũq̃ꝫ modo ꝛ ẽt alias sup/
fluitates ut egestiões utrũ sint colerice uel non
Bernar. de gordonio in ꝓprio cap° dixit con
sideret̃ itaq̃ꝫ locus si rubet dolet ꝛ calet si dele
ctat̃ cũ frigidis ꝛ tristat̃ cũ calidis ꝛ si p̃cessẽit
dieta calida uel eius complexio ꝛ etas ꝛ alia ꝑ
ticularia conueñiant in caliditate arguas ꝛ dicas
ꝙ gutta ẽ calida. Si tñ sit extra arguaſ ꝛ dicaſ
ꝙ ẽ frigida ꝛ notũ est. Nõ tamẽ ꝙ mixtio mẽ
quia sepe miscet̃ calida cũ frigida quasi equali
ter facit nos sepe errare: ꝛ põit difficultatẽ tam
in significãdo q̃ꝫ in curãdo. Si uero mat̃ia sit
sãguinea uel colerica uel flegmatica uł melãco
lica uide ex dictis p̃cedentibus capitulis: ꝛ silr
si fuerit flegmatica uel melãcolica uide etiam
ex dictis illic. Postquã facta ẽ mentio de nomi
nibus p° secũdo de causis: 3° de signis uiden/
dũ ẽ de iudiciis seu ꝓnosticis. 4° Gal. et Ipo.
sexta ꝑticula afforismoꝝ illõ afforismõ quibus
q̃ꝫ tũores podagrici fiũt hi in. xl. diebus: etiã
Ipo. uidet̃ uelle ꝙ podagra termĩetur in. xl. die
bus. Et Galie. in cõmẽto dixit huiusmodi tũo
res nõ trãseũt ultra. xl. dies si patiẽs fuerit obe/
diens. Et subdit apa calidũ ꝛ in carnosis locis
termĩatur in resolutione ad itidẽ ut acuti mor/
bi quia in. xiiii. diebus. Et subdit assignando
cãm qꝛ natura carnis rara ẽ ꝛ tenera hũiditate
uicina. Et subdit. Uñ apa in cordis neruis tar/
de collectionẽ recipit et tardi⁹ dissoluit̃: et ex
h° pꝫ iudicium. ¶ Nõ ẽt ꝙ si uideris cõiter in
gutta uarices apparẽ bonũ ẽ quia tunc materia
q̃ hẽbat raptũ ad neruos ad alia loca tendit et
loca illa dimittit quare bonũ ẽ. Et nõ ꝙ iste passi

ones plurimũ mouẽtur in uere ꝛ autũno: In ue
re ꝓpter abũdantiã hũorũ in hieme generatam
In autũno autẽ ꝓpter eius maliciã ꝛ rectitudi/
nem meatuũ in estate factã aliquotiẽs mouent̃
in hieme ꝓpter frigiditatẽ comprimentẽ: ꝛ in e
state ꝓpter caliditatẽ dissoluẽtẽ ut nõt Ipo. ter
tio afforis. ꝛ Galie. hec passio securat nos a mł
tis egritudĩbus quare materie iste habẽt raptũ
ad locũ istum ꝛ ibi fluunt sepe ꝛ ꝓhibent̃ alie
egritudines hec passio sepissime commouet fe
bres ꝛ cãt sepe colicam ut uult Auicen. Ampli
us oẽ mẽbrum in quo est dolor iuncture ꝛ diu
turnat̃ macrescit ꝛ attenuat̃: hoc ẽt manifestat̃ ĩ
ulceribus: ꝛ ratio ẽ in ꝓmptu quia uirtus debi/
litat̃ rõne cuius attractio nutrimẽti ad mẽbra
diminuit̃: ꝛ assimilatio ẽt diminuit̃ propter eã
dẽ causam. Et nõ solũ diminuit̃ ista sed etiam
digestio particularis illius mẽbri ledit̃: quare
necessario mẽbrum minuit̃. Iterũ scias ꝙ egri
tudines iuncturaꝝ postquã ĩpresse sũt in mem
bro lꝫ actus afflictionis et dolorũ remoueatur
aptitudo tamẽ in eis remãet quare quia lꝫ do/
lor nõ sit in loco remãet tamẽ in loco quedam
debilitas ꝓpter quã a facili causa ad dolorem
deuẽit. Et ex hoc dixit Auicen. ad confirmatõ
nem eius oĩs immoderata qualitas diu existẽs
in mẽbro actũ ipsius debilitat. ¶ Et hinc est ꝙ
uelociter fiũt recidiue. Et Rasis dixit in diui
sionibus quoniã dolor iuncturarum quãdoq̃ꝫ
ꝑducit ad asma: paralisim: apoplesiam: ꝛ turbati
onẽ sensuum. Et quandoq̃ꝫ ad mortem subitã
ꝛ hec passio hereditaria ẽ: ꝛ ut uidet̃ uelle Ga
lie. in commento illius afforismi. Eunuchi nõ
podagrizant ubi dicit sperma est quia macu/
latũ necessario pedes filiorũ debilitat q̃re here
ditaria ẽ. Postq̃ꝫ ita ułia posita sũt uenio ad cu
ram huius passiõis. In cura ista debes tres in/
tẽtiones habere. Prĩa ĩtentio ẽ ad p̃seruãdum
ãtequã ueniat. Secũda intẽtio ẽ ad curandum
dũ iã infestat et ledit. Tertia intẽtio est ad resu
mendũ dum afflictio cessat. Iterũ prĩa intentio
q̃ ẽ ad p̃seruandũ habet tres ĩtentiões. Prima
ẽ ut materia nõ generet̃. Secũda ut generata ex
pellat̃. Tertia ut mẽbra mãdantia et recipientia
rectificẽtur. ¶ Quãtũ ad regimẽ preseruatiuum
ꝓ prĩa intentiõe que erat de uita ut materia nõ
generet̃ ꝛ spãliter frigida adduco afforismos
illius dignissimi magistri Rainaldi õ uilla no
ua q de hac materia p̃ aliis sũme dixit: primus
afforismus pedes podagricorũ aer offendit ex/
cellẽter infrigidãs et faciens estuare. Secũdus
est de cibo lactẽs porcell⁹ et fluuiales aues nec
non uetustissime gallĩe feriũt inferiores iũctu/
ras. Tertius pisces ualuales ꝛ anguille iũcturis
sẽper aduersãtur. Quartus est: minas infert iun
cturis et capiti qui lac aĩalium cũ uino et cibis
sumit. Quintus ẽ potus qui nõ spectat ad ueris
iudiciũ sit iuncturis ministrat grauamen lesionis
Sextus sicut auarus uenter cõprimit omnes ar
tus sic cotidiana largitas fouet eas. Septim⁹
oĩs fatiga deãbulatio ꝛ pedũ suspẽsio ledit iũ

cturas. Octauꝰ in dormitiõibꝰ ledit nimis arti
culos decubitus resupinꝰ. ¶ Nonꝰ extremis ar
tubꝰ exiccat iracũdia tẽpestatẽ. Decimꝰ ⁊ vltiꝰ
passibilitas iũcturaꝝ ⁊ maxĩe pedũ negt usum
nocẽtius ĩ quãtitate notabili tolerare. ¶ Et ex
dictis Ga.ĩ comẽ.illiꝰ ãp.o. Eunuchi nõ poda
grizãt. Cõcludit hoc ẽt ꝓ maiõi pte ꝙ dixit
Rainal.ubi dicit ꝙ crapula ⁊ ebrietas indige
stio ac exercitii ⁊ purgatiõis omissio ⁊ immo
deratꝰ coitꝰ faciũt podagricos ⁊ ex hoc clare
hẽs primã intẽtõne q̃ ẽ ꝓhibere ne materia ge
neret. Secũda itẽtio q̃ erat mẽ gñate expulsio
sic cõplet̃ pᵒ fiat fl'bia ĩ uere ⁊ ĩ autũpno si ma
teria sanguinea sit hoc fiat anq̃ incipiat passio
⁊ fiat in principio ex latẽ opposito. ¶ Et uene
rabil' magister Raynal. docuit purgare cũ dia
cartamo: cuiꝰ hec ẽ Rx. Rx.pul'.dragag. carniũ
citonioꝝ ꝯfectarum cũ zuccaro.ʒ.ii. zinzibeꝝ
albi hermodatilloꝝ añ.ʒ.4. medulle cartami.ʒ.
vi. diagridii.ʒ.iii. turbit electi.ʒ.i. mãne granate
mellis ro. despumati añ.4.5. panis zucari.ʒ.xv.
⁊ fiat electuariũ dosͤ ẽ.ʒ.4. Alia solutiua fiũt
a Mesue ⁊ a Nicolao sicut sunt pillule ď her
modatillo ⁊ pillule fetiď ⁊ hermodatilli ꝑpati
oĩa ista euacuãt a iũcturis. Pillule ẽt q̃s inuẽit
Bartho.de ua.q̃bus utebat̃ filius suꝰ: qꝛ Guiel.
ď ua. ꝓ ꝑuatiõe sui ⁊ optĩe se ꝓseruabat cũ istꝭ
⁊ hoc ĩpo utẽte bono regimine ⁊ erat a ca'a cã
⁊ sũt Rx pe. aloes.ʒ.i. mirabolanoꝝ citrinoꝝ.ʒ.
ii. scamonee.℈.i. esule.ii. ptes.ʒ.i. turbit boni et
mũdi.ʒ.i.5. masticis zinziberis sticados. añ.
℈.i. formet̃ pillule cu succo citonioꝝ dosis ẽ a
ʒ.i. usq̃ ad.ii. si ãt eẽt afflictio. dixͭ Gal. ꝙ istis
possumus cuilz.ʒ. addẽ hermodatilli.℈.i. ⁊ sũt
poptĩe. ¶ Pro tertia intẽtiõe ꝑficiẽda q̃ erant
ꝯfortatio mẽbroꝝ q̃ᵐ ad iũcturas componit
Raynal. ãphorismos aliquos primꝰ ẽ ĩ ẽminis
a lutoꝝ pedibꝰ nũq̃ deest robur ꝓsperitatis.

¶ Secũdꝰ ẽ saluia paꝝ cocta crebro sũpta ĩ fine
refectiõis ministrat ineffabile iuuamẽtũ neruis
⁊ oĩbus iũcturis. Tertiꝰ flores amigdoloꝝ nec
nõ mirti ⁊ camõille atq̃ roꝝ sp ꝓsũt iuncturis.

¶ Quartꝰ adorꝰ ⁊ edera nõ arborea: sz t̃restris
sp iuncturis oĩbus amicat̃. Quitus nux indi-
ca iũcturas ⁊ neruos ꝑcetez t̃re nascẽtibꝰ ẽ mꝉ
tiplicit̃ amica. Sextus q sepe calcat vuas: aut
musto recẽti balneat sepe pedes suos rarissĩe
podagrizat. Septimꝰ uerbena gestata recẽter
trita ꝑ colũnas pedum iuuat viribꝰ occultis.

¶ Octauus celeste signũ dolõẽs pedũ effugat in
eternũ. Nonꝰ addit̃ a rasi nulla medicĩa ĩ ꝯꝑua
tiõe a dolõe iũcturaꝝ ẽ ita iuuatiua sicut vrine
ꝓuocatõ. Et Halia. hoc ꝯfirmat ĩ ꝑmõe primi
li. secũdi regal' dispositiõis. Et Auicẽ.ĩ.3ᵒ.ꝑci
pit ꝙ si vĩo diuretico utãt̃ digestiõis ꝑe ⁊ ẽtie
supfluitates purgãt̃: ⁊ ex isto pz ꝙ brodiũ cice
ris rubei ⁊ quoq̃ radicũ ẽ ꝯuenies. Q̃ᵐ admẽ
bra mãdãtia ꝑcipit administrare electuaria et
ẽpl'a ⁊ alia auxilia ꝯfortatiua. ⁊ hoc de regimie
ꝑuatiuo. Et pria intẽtiõe principali q̃ erat ad
ꝑuãdũ anq̃ ueniat egritudo ⁊ dolor. Secũda

intẽtio q̃ ẽ ad curãdũ cũ infestat actũ q̃ ẽ prĩci
palis intẽtio quatuor modis cõplet̃. ¶ Prima
ꝯsistit in vita. Secũda in materia ante q̃ dẽt
euacuari ⁊ diuerti ⁊ purgari. ¶ Tertia ꝯsitit in
materia ꝯiũcta q̃ dẽt repcuti ⁊ euaporari. Quar
ta in sedatiõe accidẽtiũ. Q̃ᵐ ad primã intẽtõ
nẽ huiꝰ ꝑe intẽtiõis principal' q̃ erat in vita ꝑci
pit Auic.ĩ.3ᵒ. ⁊ q̃si oẽs ꝙ auferat̃ vinũ ⁊ ꝙ sub
itrahãt̃ carnes ⁊ maxime in ca'a utãt̃ mellicra
to ĩ qᵒ ponãt̃ quiq̃ radices ⁊ hoc vult Auicẽ.
sit tñ diuretica domestica ñ materia sursuz ob
tinuerit dominium. Aliqui tamen magistri ut
Bertucius de noto dixit ꝙ ista diuretica non
competunt quia ponunt materiam flegmaticaz
magis in fluxu ⁊ ideo non competunt: ⁊ consi
dera ꝙ potest defendi ꝙ diuretica competant.
Et hoc uult Gerardus de solo si tamen mate
ria non esset in fluxu sed uelis uti preseruatis
tunc dico ꝙ ista diuretica competunt vt dicit
Gerardus isti autem respiciant se a uino. ¶ Si
autem ab ipso non posset se abstinere sit gros
sum a principio cum multa aqua. Quantum ad
secundam intentionem que erat prohibere flu
xum conceditur uomitus ⁊ clisteria acuta ĩ qui
bus sit benedicta ⁊ euacuatio cum diacartamo
uel cum pillulis de hermodattilo uel fetidis ꝉ
cum hermodattilo preparato ⁊ fiat flobotomia
si materia sit sanguinea ut dictum est. Guil. de
va. ut ipse met fatetur fuit podagricus ⁊ tempo
re afflictionis utebatur ipse istis pillulis. Rx.
turbith.ʒ.i. hermodattiloꝝ ℈.i. fiant pillule cũ
electuario succi roꝭ. ⁊ dosis sit.ʒ.i. uerum illis
acceptis assumebat radices zinziberis ⁊ zucari
ʒ.i. ⁊ licz causam non ponat pono ego quia zin
ziber ⁊ zucarum preparant turbith ⁊ remouent
maliciam eius ut uoluit mesue in capitulo de
turbith. ¶ Quantum ad tertiam intentionem q̃
est materiam debere repercuti ⁊ euaporari di
co in aliis apostematibus ⁊ ut in principio hu
ius libri dictum est ꝙ in principio procedatur
cum repercussiuis non quibuscunq̃ sed dome
sticis ne materia retro pellat̃ et incrudetur ne fi
at inobediens resolutioni vt dicit Auicenna ĩ
augmẽto ponũt mixta ista scilz resolutiua ⁊ re
percussiua inequaliter tamen quia repercussiua
uincere debent. In statu autem illa equalit̃ po
nuntur ⁊ in declinatione cum puris resolutiuis
⁊ talis fuit intentio Guil. et Auicenne in locis
pluries dictis. ¶ In primo ergo ista competunt
cum aqua endiuie ro. plantaginis solatri ⁊ deco
ctionis sandalorum cum modico aceti fiat lini
mentum. Item cerotum ex oleo ro. ⁊ cera lota
ualet ⁊ lauatur cera ut perdat partes suas acutas
⁊ ideo cera alba frigidior est citrina. Item mu
cillago psilii aut albumen ouorum uel ambo si
mul ualent et infundantur panni et multum ua-
let et superponantur et sepe remoueantur et ap
plicentur. Aliud ad idez. Recipe sandali rubei
boliarmeni psidie eruginis ferri opii añ. et con
fice cum aceto et aqua ro. aut succo coriandri
Item aliud ad idem. Recipe ossium ꝯbustoꝝ

lauatorum ⁊ deſiccatorum ſirunge quod credi
ditur eſſe hermodattilus amidi ceruſe an̄.partē
i.confice cum aqua ro.camphora et hoc poteſt
ualere in augmento .¶ Item oleuz uiol'.oleum
roſa.cum albumine oui uel cum lacte mulieris
ualet et lac cum albumine oui etiam ualet.¶ Et
Auicenna etiam dixit ex endiuia fit emplaſtrū
podagre et confert. Dixit ſuccus iuſquiami ut
cataplaſma adhibitus tumorem⁹ podagre ſpar
git ſemen eius ſolum podagre auxilium eſt et
recentia folia ut cataplaſmate impoſita doloreȝ
tollunt:⁊ dixit iterum radix uiole albe cum ace
to podagre medicatur.Et Bartholome⁹ dixit
ꝙ ſint trite et poſite in aceto.Et Guil.de va. di
xit ꝙ ſi podagricis in tempore afflictionis de
coquatur in aceto ⁊ illud acetū apponatur ualȝ
et eſt magis reſolutiuum.Dixit etiam Diaſcori.
folia ſemperuiue podagricis impoſituȝ iſta ma
ximum preſtat auxilium.¶ Dixerunt aliqui ꝙ
quando folia papaue.coquuntur in aqua et ex
primuntur et miſcentur cum oleo ro.⁊ empla/
ſtrantur confert dolori podagre calide.¶ Item
pſiliū cum aceto et oleo ro.confert et idem po
teſt eius mucillago cum quando cuȝ eis īfūdit
¶ Item decoctio ſalicis ⁊ folia etiam ipſius
emplaſtrata conferunt in podagra ⁊ hoc exper
tum eſt .¶ Et Bartholomeus dixit ꝙ huic po
teſt addi acetum decoctio carab que eſt ſpeci/
es ſalicis ualet:ut uult Auicenna Guiel. de va.
dixit fiat emplaſtrum cum farina ordei ⁊ cito/
nio ⁊ aceto confert podagre calide ⁊ prohibet
fluxum humorum ad locum:et expertum eſt.
Alkinus dixit quando radix uermiculis coqui
tur cum radice arnogloſſe et ponuntur ſupra
podagram ſedant eam.¶ Si opium cum lacte
miſceatur ⁊ liniat ſtatim dolorem.tollit. Dixit
etiam Alkinus.⁊ dixit Serapio ꝙ hoc maxīe
facit quando miſcetur cum lacte mulieris ⁊
croco .¶ Et Bartholomeus dixit ꝙ hoc fien/
dum eſt ſolum apud uehementem doloreȝ vl'
ab acumine materie ⁊ non a materie multitudi
ne.¶ Iſta poſſunt fieri omnī tempore ut dolo
rem moueant:¶ Idem dixit Appulius de ver
miculari que eſt ſemper uiua minor poſita cuȝ
farina ordei.¶ Serapio dixit cum lacte muli/
eris miſceatur ſuccus papaueris nigri ⁊ cera
⁊ oleum ⁊ cum eo liniatur. ¶ Et Diaſco. dixit
ꝙ facit maximum auxilium.Et Bartholo.dix̄
ꝙ fiat cum cera alba et in aqua omnes partes
acute ſunt reſolute ⁊ frigide remanſerunt et tol
lit uehementiam dolorum et confortat confert
ēt podagre terra ſigillata diſſoluta addito mo/
dico oleo ro.et aceti et ſuperpoīta. Et Serap.
dixit quando linitur cum erugine ferri et aceto
ſuper podagram confert.Cura augmenti eſt ta
lis.Et primo Dinus dixit hoc ualere.℞.farine
lentiū.ʒ.vi.coquantur cum oxicrato et addatur
de oleo ro.modicum ⁊ apponatur .Diaſcorides
dixit raſura cucurbite uiridis cum pane mixta
⁊ ſuperpoſita in podagra maximū eſt preſidi

um quod peroptime ſum expertuſ.Dixit etiam
de lentibus lenticule cum polenta ordei poda/
gricis impoīte ualent.Et ſecundum Auicennā
comeſte nocent neruis conferunt appoſite cuȝ
reſolutiōe et confortatione.¶ Item etiam ualet
emplaſtrum de farina ordei et citonio dictum
ſupra in principo.Diaſcorides etiam dixit ace
tum cum aſſungia urſina ualet prohibet fluxuȝ
⁊ inde reſoluit.Serapio dixit quando fit em/
plaſtrū cum lenticula aque dulcis et ſauich or/
dei confert.Et ſubdit ꝙ quando fit emplaſtrū.
cum lenticula max confert iuuamento magno
Dixit etiam medulla farine ſine cortice quādo
coquitur cum aqua et permiſcetur cum aſūgia
porcine confert podagre.Et ideȝ uult Galien⁹
et Diaſco.dixit quando faba coquitur et miſce
tur cum adipe anſerino aut ouino recenti dolo
rem podagricū et arteticum et dolorem neruo
rum ⁊ contractionem ſedat.Fidelis dixit cinis
oſſium uetuſtorum caballorum cum aceto im
poſitus dolorem tollit et confert. ¶ Cura ſtat⁹
et declinationis ſimilis.¶ Recipe mirre aloes
croci an̄.diſſoluantur cum aqua caulium aut en
diuie mixta et ſi adderet̄ faria ordei ēēt meli⁹
¶ Galienus dixit ℞pe aloes.ʒ.i. ſucci centau
ree.ʒ.ſ.florum lampaſſi aluminis ſciſſi centau
ree ʒ.ſ.thuris mirre opii mandragore an̄. ʒ. i.
aggregētur cum vino dulci ⁊ diſſoluatur cum
lacte ⁊ inungatur locus cum penna. ¶ Raſ di/
xit ℞.mucillaginis pſilii ſeminis lini ⁊ fenu/
greci farine amborum cum ceroto facto ex o/
leo camellino agregentur ⁊ ponatur ſuper locū
¶ Conſuluit tamen ꝙ anteq̄ȝ ponantur fomen
tetur membrum cum aqua calida ⁊ dimittan/
tur medicine per horas decē.¶ Diaſcorides di
xit acetūm cum modico ſulphuris in vino mi
xtum ⁊ ſuperpoſitum tepidum confert ¶ Et id
uult Serapio: ⁊ Auicenna dixit quando ace/
tum embrocatur cum ſulphure ſupra podagrā
confert et iteruȝ dixit Atriplex feruores poda
gre cum nitro ⁊ aceto reſtringit ⁊ melle ⁊ plan
tago ſecundum Appulium cum ſale modico
trita ⁊ appoſita confert podagre ⁊ dolori omni
um neruoſorum membrorum ¶ Fidelis dixit
ſuccus radicis filicis cum oleo roſaceo iniect⁹
⁊ mixtus mire prodeſt podagre calide. Sext⁹
plato dixit canino adipe pedes inungere poda
gram leuiorem facit.¶ Et Fidelis ſic iterum
dixi catulus trium dierum occidatur ⁊ ex ſan
guine eius liniatur podagra ⁊ optime confert
Et dixit etiam in magno dolore catulūs aſſus
⁊ fiſſus per dorſum calidus applicetur ⁊ mul/
tum ualet.¶ Raſis iterum dixit ſepum gat/
ti ſilueſtris ualere.¶ Et dixit etiam de medul/
la aſini ſilueſtris.¶ Fidelis dixit etiam adeps
piſcis multum ualet. ¶ Et Chirannus dixit
de adipe foce.¶ Et Guielmus de va. dixit ex
pertum eſt ⁊ ꝙ ſi tollantur rane parue pluuia/
les ⁊ euiſcentur prius de capite ⁊ decoquantur
in aqua vſque ad totalem diſſolutionem ſub/

stantiarum suarum: de inde cum tali decoctio ne podagra uel ciragra embrocet mirabilit do lorē tollit. Et dix et fert hoc vngm eē utilissi mū tollant rane pdicte et excorient et euiscerent et nonies in aqua dulci lauentur demum ponā tur in olla limpida et in solo oleo quantum suf ficit coquantur ore uasis cooperto usq ad dis/ solutionē partium earum tunc illud oleum co letur per pānum rarum et cū manibus fortiter exprimātur carnes ranarum et dittatur in frigi dari et ex illo oleo pedes podagrici et iuncture dolentes etiam et alie inunguntur et confert mlt tum. Et dicunt etiam hoc q oleum inunctum locis cancrosis mire operatur.

¶ Capitulum secundum de podagra frigida.

SI contigat q ma teria frigida sit facta purgatiōe ut di ctū ē supius et dieta eius ordinata. s. q caueat se a rebus frigidis grossis et ab aq fri gida et a fastidio et ab inebriatione et a coitu respiciat se cū fuerit satur et post comestionem nō ingrediat balneū. Cōueniūt ista repcussiua i principio. ℞. sauine nucis cipssi ossiū adustor añ. partes eqles aluīnis partē. i. draganti sextaz partē unius glutinis pisciū quātum sufficit ad aggregandū et fiat emplastrū. Ras dixit. ℞. o lei nardini storacis mirre aloes acacie secūduz q tibi uidebit cōmisceantur cū aq gallar et co ctarū ut dicebat in de iuncturarū apatibus et fi at linimētuz. Aliud. ℞. nucū cipressi mirre ma sticis thuris añ. ʒ. s. dragagāti gūmi arabici añ. ʒ. ii. aque saluie lb. s. aque. ro. lib. i. aceti. ʒ. s. pul uerizanda puluerizentur et fiat emplastrū hoc emplastrū pōitur super locū et alia sēper facta. purgatione ad ipsum mēbrum. Et scordeon in aceto coctū uel in aqua multū confert. Et Bar. dixit q confert in causa frigida in principio et refrenat ratione aceti ¶ Appulius dixit herba marubii cum oleo ro. confert: et alias formas potes habere ex dictis in primo libro capitulo de undimia quare illic uide et ista dicta nunc c petunt in principio et augmento. Cura status et declinationis est ista. Competunt secundum A uicennam hec primo ℞. stercoris bouum cali di quantum uolueris et calidum applicet ¶ Et Serapio dixit quando ex stercore caprino cuz sepo antiquo fit emplastrum confert podagre Sextus plato dixit sic. ℞ sepi caprini. ʒ. xvi. sinapis. ʒ. iiii. mixtum et linitum tollit dolorez podagricis frigidum et ualet in hoc cāu empla stra etiam ista competunt. Recipe mucillagis fenugreci seminis lini añ. ʒ. i. butiri sine sale. ʒ. i s. olei sisamini olei ro. añ. ʒ. ii. cineris et radici s cauliū. ʒ. s. cere q sufficit et fac unguētum. Itē sacculus factus de seīe lini conquassati et bul ti in aqua fortiter compressus valet. Itez. ℞. vitella ouorum quattuor bene agitata pulueīs hermodatillorum. ʒ. i. misceant et fiat emplm.

¶ Itē dixit Ra. ℞. storacis liquide castorei eu forbii mirre aloes acatie et ex his oibus cum uino ueteri fiat epithima primo tamē embro cet locus doloris cum aqua calida decoctiōis camomille milleloti et aneti. Nō tamen q ista mitigant dolorem ex materia conculcata in lo co isto modo quia ipsam resoluunt et consu/ munt quare cessat dolor. Dixit etiam Rasis: hirci sepum et cū stercore caprarum et croco qñ ponitur supra podagrā dissoluit et dolores tollit ¶ Et Sera. dixit q adeps ursi cmisce tur confert: ut dixit Ra: de sepo hirci. et Barth. dixit succus rute aut folia cum melle supposita mltum ualet et hoc qñ nō timetur de fluxu ma terie ad locū nā tunc trahit materiam de pro/ fundo. Et Dia. dixit ad podagram frigidam et ppriē in principio sui ualet oleū de cucume re asinino et ualet ad consumendum materiam

¶ Et Auic. dixit fit epl'm ex radice cucumēis a sinini in podagra confert ¶ Et dixit etiam ra/. dix draguntee cum stercore vaccino dolorem podagre tollit consumendo ipsam materiam.

¶ Emplastrum de ruta: vt dixit Diascorides etiam confert. Et dixit ruta siluestris mixta cum olibano et cera maximus in podagra exigit au xilum. Et antequam ponatur primo lauetur lo cus cum calida ¶ Et dixit etiaz Serapio quā do sulfur uiuum linitur cum aqua et nitro sup podagram confert ei ¶ Et Bartholomeus di xit tale balneum uel inūctio facta ex his fiat corpore euacuato et frequens fiat inunctio uel ablutio ¶ Nam iuncturas exiccat et fortes fa cit et valet in fine doloris frigidi et indebilita te iuncturarum superflue non ualet hoc reme/ dium. ¶ Et Auicenna dixit q proprium est sa lis armoniaci cferre i dolore podagrico. et Ha liabas dixit q stercus boum cum stercore ca/ prino et cinere caulium communium miscean tur et in corporentur cum melle et emplastrent

¶ Et insuper dicit q primo locus cum aqua decoctionis camomille milleloti aneti maiora ne centauree et similibus embrocetur. Et Ra sis i almāsore dixit. ℞. ar. bdelii storacis cum vīo uetēi dissoluti. añ. partem vnam fenugreci seminis lini. añ partem mediam cōmmiscean tur cum oleo costino et fiat emplastrum.

¶ Dinus ad eandem intentionem dixit. Recipe aloes. ʒ. i. mirre. ʒ. s. salis. ʒ. ii. croci. ʒ. i. farine lu pinorum. ʒ. i. fulfuris subtilis. ʒ. ii. mellis libraz s. aque cineris quod sufficit ad coquendum et fiat emplastruz. ¶ Et Serapio dixit emplastr ex radice ciclaminis est conueniens contortio ni neruorum et podagre. Consumit etiam ma/ teriā podagre que non est multe quantitatis ci nis ramorum ficus uel foliorum mixtus cum uitello oui croco aceto et cera. Et dixit ēt Sera pio qñ fit emplastr cū pulegio solū e assiduat donec rubeat cutis et tunc confert podagre et Bartholomeus dixit q primo fiat euaporatio

cum aqua camomille uel meliloti et tunc dissoluit materiã ꝛ trahit a ꝓfũdo. ¶ Et Aui. hoc idẽ dixit de calamẽto ꝛ dixit ẽt ꝺ fermẽto fit em plm uue passe cũ oppo. cõferũt. Flos rosmarini cũ faria or. ꝛ aceto ꝯfert si loc⁹ iungat cũ melle ꝛ aspgat nasturciũ dolorẽ ãtiquũ podagre tollit. Et dixit ẽt Sera. qñ caules pistãt ꝛ miscẽt cum farina fenugreci ꝛ aceto ꝛ fit ẽplastrũ : confert. Et dixit etiam quando fit emplastrum ex oppo. ꝛ oleo ꝯfert podagricis: ꝛ Bart. dixit qñ ñ timet de fluxu mẽ. Et Cõstã. dixit succ⁹ cucumeris asinini coct⁹ cũ aceto ꝓdest celeriter. In resolutiõe ãt hui⁹ mẽ ualet ẽt aq̃ vite ꝛ oleũ bñ dictũ ꝛ notũ ẽ: ꝯtingit qñq; materiã eẽ mixtaꝫ q̃re tũc doc. ẽt ambigui ut dictũ ẽ. Dico g° ꝙ medicine dicte pñt misceri ꝫ ꝯiecturã opantis h⁹ nõ obstãte pono aliq̃ alia posita vtilia a doctorib⁹ diuerꝭ q̃ ualẽt i passiõe illa ꝛ resolutia sũt ꝛ materiã ꝯsumũt. Ra. i diuisiõib⁹ iubꝫ accipe micã pãis siligis ꝛ uitella ouoꝝ atq; crocuꝫ ꝯfecta cũ lacte ꝛ sapa. ¶ Et Auẽzoar dixit: ℞. farĩe ordei lb. i. cineris nucũ cipssi. ℥. i. ꝯficiãt cũ oleo ꝛ aq̃: Albuca. dixit. ℞. farine fenugreci seminis lini aneti camõille. añ. ℨ. x. bdelii storacis liqde armõiaci galbãi. añ. ℨ. v. olei ꝺ lino q̃stũ sufficit dissolutl gũmis cũ aceto fiat ẽplꝫ Auic. ℞. farine fenugreci lb. i. coq̃t cũ oximelle ꝛ fiat empl. Itẽ dico ego ꝙ si capiat vrina ꝛ buliat secũ sal mixtũ ualet. ¶ Bui. dixit succus ebuli spissat⁹ cũ oleo ro. poĩt ualere. Ungm̃ Ga. in cathagenis in fine de ranis. ℞. olei radicũ cucũerl agrestl lb. ii. olei maiorãe ꝛ alchãne cere et tbẽtĩe galbãi ꝛ medulle ossiũ cerui añ. ℥. i. ranaꝝ. iii. nũero sãguis testudis. ii. balsami. ℨ. ii. coquãt rane ꝛ sãguis testudĩs cũ oleo ꝛ colentur ꝛ reliq̃ misceãtur et fiat ũguentũ. Unguẽtũ preciosũ de uulpe ipsius mesue. ℞. uulpẽ integrã euulꝭ ĩtiorib⁹ et põe i uase cũ aq̃ salita uino et oleo. Et ultra hoc pone in illo uase saluiam ꝛ rosmarinũ iuniperũ anetũ origanũ ꝛ maioranã: oĩa ista buliãt usq; ad uini cõsumptionem et aq̃ et tãtũ buliãt ẽt ꝙ caro uulpis ab osse separetur et postea in torculari exprimatur ꝛ coletur et ex illa colatura fiat unguẽtum. Unguentum de uespertilionibus secundum Raꝭ ℞. uespertilionũ. vii. in numero et pone in caldario ꝛ cohoperi cũ aqua pluuiali ꝛ coque dñꝫ ad medietatem et postea cola et pone tãtundeꝫ olei ro. et superiora salicis et coque usq; ad cõsũptionem aque et cola et fiat unguentũ. Valiabas autẽ de istis faciebat balneũ et in decoctõne addebat rapas et porros et cepas et erucam et caules et feniculũ et apium. Isaac precepit ut locus lauetur cum brodio rapaꝝ et ualet multum unguentum ãseris thadei bonoĩẽsis. ℞. anserẽ pinguẽ deplumatã et mundatã de ĩteriori bus et fasciẽtur cũ carnib⁹ gattoꝝ piguiũ salitoꝝ cum sale cõi et sale n trio et sale armõiaco ꝛ salisgẽma atq; alũie añ. ℨ. ʒ. addãt euforbii asse fetide castorei añ. ℨ. ʒ. et ad lẽtũ ignem assetur et quod distillatur retineatur et ex illo fiat vnguentũ. Et aliqui alii magistri dicunt ꝙ in fasciamento istius potest poni una artetica pes colũbin⁹ et hermodattili. Theodoricus addit etiã paritariã rutã marubiũ radices cucumeris agrestis folia edere ꝛ eius gũma et eius distillatio tunc est magis ꝑciosa in materia frigida ꝛ ãtiq. Emplastru Raꝭ de formicl. ℞. terre formicaꝝ cũ ouis ꝛ totũ. ℨ. iii. farie ordei ꝛ fabe añ. ℨ. i. roꝭ. ℨ. ʒ. malue mãdragore añ. ℨ. vi. coque roꝭ. maluã et mãdragorã in tribus lb. aque usq; ad medietatẽ ꝛ cola ꝛ cõfice reliquas medicinas in mortario puluerizatas habẽdo tria albumina ouorũ ꝛ duo uitella et utere ꝛ ualet hoc maxime in materia calida: nota tamen ꝙ ista ualent in sciatica duntaxat ꝙ fortificetur cũ sinapi ꝛ cũ oleo ipsius ꝛ fermẽto similibus qꝛ materiam a profundo trahunt. Et nõ ut dicit Albucaꝭ aliquando fiunt cauteria actualia uel potentialia circa iuncturam uel in medio ut dicit ꝛ quattuor magistri dicunt ꝙ permittat fluere materiam per dies triginta qui est terminus arteticarum cum foliis caulium edere ꝛ tentis donec sit curatus ꝛ Ipocras. Et Galien⁹ i isto afforismo sexte particule quibuscũq; tumores podagrici fiunt ꝛ cetera ꝛ dixit ꝙ terminus est xl. dierum neq; transeunt si sunt bene curati.

Quarta intentio que est remouere accidentia q̃ illi passioni accidũt sic completur ꝛ primo quia in loco ẽ dolor sepe de eo loquar quia accidens podagre est sepe dolor iste istius loci duobus modis remouetur. Uno modo cum euaporatiuis et resolutiuis superius dictis ꝛ dicendis: et hoc est quia iste dolor cãtur ratione materie cõculcate in loco ꝛ aliquotiens materia cum mala complexione calida ꝛ materia conculcata in loco causatur dolor quare anodina conueniunt ꝛ quia dolor iste non causatur a mala complexione frigida de ipso non facio mentionem.

Alio modo remouetur dolor iste cum narcoticis quia tamen difficile est operari cum narcoticis solum ideo semper in hoc casu melius est permiscere opiata cum euaporatiuis ꝛ in hoc remedio conueniunt. Galienus Rasis ꝛ Auicenna. ℞. micã panis albissimi et misce eam in lacte uaccino donec fiat sicut unguentum ꝛ pone decimam partem croci ꝛ quartam partẽ ipsius opii: opium sit tantum quanta est quarta pars ipsius croci ꝛ conficiendo fiat sicut linimentũ ꝛ apponatur ꝛ sepe remoueatur. Ad idem. Recipe ceroti rosati lb. i. opii croci añ. ℨ. ii. ꝛ misce ꝛ applicentur. Lamfrancus ad idem ponit amidũ ꝛ camphorã confectos cum aqua ro. Guido ad idem dixit. ℞. capita papa. albi cum semib⁹ ꝛ corticibus suis olei mũdati añ. partẽ. i. seminis iusquiami partem tertiam illius bulliantur in libra. i. aque usq; ad consumptionem medietatis deinde colentur ꝛ in colatura addantur mucillagines psilii fenugreci seminis lini extracte cuꝫ aceto quanta ẽ decolatura olei ro. cuꝫ albuminibus ouorum quanta est medietas et fiat linimentum in quo infundatur pãn⁹ line⁹ ꝛ frigidũ

applicetur ꝛ ꝗcito calefit rꝺoneat. Et ꝑ verifi catõne recepte adduco ego illud qđ dicit Ipo. ꝛ Gali.in ꝯmẽto illius affoꝛiſ.quinte pti cule in articulis tũoꝛes ꝛ doloꝛes ſine ulceratiõe et po dagra ꝛ ſpaſmo hoꝝ plurima frigida multũ in fuſa refrigidat attenuat ꝛ doloꝛẽ ſoluit ꝯſtupoꝛ enim medioc͛is doloꝛẽ minuit.Dixit Galie.fri gida ſicut dixit apoſtẽata iuuãt calida ꝛ rubicũ da ꝛ ſãguinea ꝛ in fie dicit vnde fit ꝙ ꝓpt̃ fri gida ſuppoſita his ſtupoꝛẽ facit ꝛ ſtupoꝛ cũ ſẽ ſũ tollit doloꝛẽ minuit.Aliud accidẽs ſic cãtur medicine que debent approximari reſolutie ñ pucta l'r ſic ap ꝓximãt imo aliquotiẽſ nimis re ſoluunt qũia ſubtile reſoluitur ꝛ groſſũ remãet

¶ Si gᵒ hᵒ ꝯtingat in artetica difficile ẽ iſtaꝫ re mouẽ nihilominꝰ remoueẽ cũ mollitiuis ꝛ re ſolutiuis domeſticis et caute iuxͣ ſñiaꝫ datam ṡ.in caᵒ.đ ſephiros.Et Ra.i libello ſuo de iun cturaꝝ paſſioibꝰ põit modũ euaporatiõis cum marcheſita ignita ꝛ ĩ aceto extincta.¶ Itẽ põit hoc ſpeciale.℞.ar. oppoponaci galbãi bdelii ſalfuri nitri ſinapis piretri.aã.ptẽ.i.coquãtur li targiriũ ꝛ oleũ ſil' ꝛ gũme cũ aceto ꝛ buliãt et fiat empl'm ꝛ ſupponat̃ loco pꝛiꝰ mollificato.

¶ Ad cãdẽ intẽtionẽ dixit illđ ualere.℞. bde lii cũ aceto ꝛ modico de rob ꝛ melle diſſoluti ʒ.iii.olibani oppoponaci ar.mirre.aã.ʒ.i.ſ. olei camomille.ʒ.iii.olei antiq pinguedinis galline anſeꝝ.anguille.aã.ʒ.i.piguedinis uituli.ʒ.ii. et fiat unguẽtũ.valẽt ẽt diaglõ puũ ꝛ magnũ qᵒꝝ ꝗtas habuimꝰ ſuperiꝰ i pᵒ liᵒ.ꝛ illic uide ꝛ ma laxẽt cũ oꝉo coſtino.Ga. ꝟo ioᵒ ſimpliciũ far machoꝝ teſtat̃ ꝙ caſeꝰ coctꝰ cũ iure tibie ſaliti põci rũpẽdo cutẽ cũ uiolẽtia exibit lapidẽ gep ſeos ꝛ mollificat duriciẽ iũcturaꝝ ꝛ exptũ ẽ.Et Ra.dicit ꝙ hᵒ expꝰ ẽ ꝛ ꝓbauit:ſꝫ addidit na ſturciũ.Itẽ aliud.℞.bdelii ar.diſſoluat̃ i uino ueteri ꝛ cõficiat̃ cũ ſtorace ꝛ ſe.lini ꝛ fenugre ci aã.ꝗtũ uis.Itẽ ℞. armo. galbãi oppo. tem patoꝝ i aceto.ʒ.i. picis naual'.ʒ.i.ſ.miſceãt ma laxãdo cũ oleo coſtino ꝛ fiat ẽpl'ꝫ. Sil'r ualẽt iuniperinũ oleũ ꝛ coſtinũ ꝛ balneũ ſulfureũ ꝛ hᵒ ſp facti reſolutiõibꝰ cũ mollitiuis ut loco pro pꝛio dictũ ẽ:q2 in pᵒ liᵒca.de ſephiros hᵒ ẽt bal neũ ẽ optimũ.℞.folioꝝ lauri maioꝛãe rute aã. M.i.floꝝ camomille floꝝ anthos utriuſꝗ ſti chados aã.ʒ.i.ꝯq̃ſſ ẽt et buliãt in aq̃ cũ q̃ fiat fomẽtatio. Et hᵒ ſp facta purgatione et molli tiuis precedentibus.

¶ Ca.3ᵐ de tũoꝛe q rẽanet poſt podagram.

Apoſtemata dura ꝛ ſanioſa i iſtis locis generãt̃ q̃re ſa nioſa curãt̃ ut dictũ ẽ ṡ.de apãtibuſ taliũ locoꝝ. Si ãt ſint dura fiat purgatõ mõ dicto i aliis apãtibꝰ ꝛ ſil'bꝰ. Et facta purgatõ ne ꝛ dieta oꝛdinata valẽt iſta q̃ dcã ſt̃ in ca.ꝑce dẽti ꝓ cura illiꝰ ſeui accidẽtis tũoꝛẽ ẽt exñtem i aliqᵒ loco vel i iuncturis ex materia dura re ſoluũt iſta pᵒ empl'm factũ ex foliis rafani ꝯſu mit hũitates i iũcturi ceſſato doloꝛe ꝛſi tu time res đ nimia reſolutiõe appõas polẽtã ſecũ. Itẽ caules mixti cũ rubea ꝛ ꝛ coꝛiãdꝛo ꝛ farina oꝛ dei ꝛ ſale trito vel medulla pãis ſaliti ꝛ ſuppo ſita diſſoluit tũoꝛes podagrici ꝛ arteticoꝝ:bul bꝰ ẽt coctꝰ cũ vino ꝛ melle ꝛ ſuppoſitus tũoꝛeſ tollit. Appu.dixit ſi pedes tumẽt herba planta ginis ꝯtuſa ꝛ cũ aceto impoſita tumoꝛẽ tollit.

¶ Et dicit ẽt herba ſanatiõis tũoꝛẽ ꝛ doloꝛem pedũ tollit ꝛ neruoꝝ cũ aſſungia veteri.Chirã nᵒ.dixit ſtercꝰ capraꝝ cũ vino ueteri coctũ ꝛ ſu ppoſitũ tũoꝛes articuloꝝ ꝛ gẽitaliũ ꝛ vulneꝝ ꝛ lũboꝝ pfecte ſanat. Et Ga.in.xiᵒ.dixit de ſim plici de limacis tritis cũ cõchilibꝰ ſuis in tũo ribꝰ iũcturaꝝ ꝛ arteticoꝝ valet. Et i.ixᵒ. dixit Galie.de calamẽto palã gᵒ ꝙ exiccaret pꝛe cun ctis põt hũiditas carnes ꝯſumẽs qdẽ calitate hũitate ſtipticitate nõ cõgregãs ꝛ ꝯſtrigẽs ſub ſtãtiã. Et voluit ẽt Ga.in liᵒterapẽtice ꝙ in ta libꝰ tumefactionibꝰ fiat inunctio fricatione fa cta cũ oleo ꝛ ſale ꝛ aceto vl' ẽt ꝙ appõat̃ ſpon gia noua uel ãtiq abluta cũ lixiuio ſale ꝛ nitro ꝛ cũ aceti paꝝ applicata:aſpaltũ ẽt cũ cera ma laxatũ ꝛ ſuppoſitũ tũoꝛes ſciaticos ꝛ podagri cos tollit ẽt ſciaticis vnguẽtũ qđ ẽ vtile ad re ſoluẽdũ religas i apãte caꝉo ſꝫ Ra.℞.cere diſ ſolute cũ oꝉo đ lilio ꝛ adm ſceãt mucillalagies fenugreci ſe.lini ꝛ fiat linitio. Aliđ ꝙ ẽ expũ ℞.cere ptẽ.i.olei aneti.pti.v.ꝛ fiat unguẽtũ cũ ſubtili puluẽ camõille.ꝛſi uolueri magis foꝛte addas piguedinẽ gallie l' anati. Et cũ uoluẽis iſtas medicinas ꝺpari pᵒ tene mẽbꝝ i aq̃ dõec efficiat̃ rubeũ ꝛ ũgat̃ ꝛ p.vi.hõas dimittat̃ po ſtea ita iteꝝ faciat cũ aq̃ ꝛ iteꝝ inungat̃ ꝛ exptũ ẽ:ẽt ꝙ ſolũ fruſtꝝ ſpõgie l' fruſtra poita i aceto caꝉo ꝛ loco applicata tales tũoꝛes diſſoluũt.et exptũ.Et.℞.cineri oſtracoꝝ cuſcute cineris ſpõgie coquãt̃ i vino ſtiptico ſiue põtico ꝑmi xta aq̃ modica ꝛ ĩde pedes l' mẽbꝝ lauet̃ pꝛe miſſo ſp ſuffũigio fcõ cũ aceto ꝓiecto ſup la pides molares calidos ꝛ hic ẽt adducãt̃ ꝑ ꝑte q̃ dcã ſt̃ i pᵒ li.ca.de vndimia.

¶ Ca.4ᵐ. de duricie q̃ accĩt rõe diſlocationis.

Hec duricies acci dit rõe ſolutiõis ꝯtinuitati vl' fractu re ꝛ iſta ſigna nõ ſt̃ ꝛ iđ ſigna nõ pono indica re tñ hẽs đ'ea duricie qñ ſi locus fuẽit maraſ matꝰ taliẽ ꝙ fricãdo nõ rubea locꝰ tũc cura eſt ſuſpecta:ut dixit Ra.ſil'r ſi in loco fuẽit ſenſꝰ puus aut nullꝰ iteꝝ cura ẽ ſuſpecta. Et ſi dẽt melioꝛari tps regrit̃ magnũ. Si gᵒ i loco dẽ ſet̃ materia curet̃ cũ inciſiuis:ut dicit A. Iteꝫ pꝰ mollificationẽ ẽ uti l' euaporatio cũ lapidibꝰ ignitis ꝛ extinctis ꝛ aceto ꝛ fiat reſolutio ut. ṡ. dictũ eſt capitulo de ſcliroſi ꝛ in capit.de ſcro phula: Ad quod ca.pro talibꝰ recurrẽndum eſt Si autem non eſt ibi materia apparens vel

modica sit sēp facta purgatiōe ꝓcedat illo mō In primis locus mollificetur cum aq̄ decoctionis capitum et pedum castratorū uel montonū et isto sū usus in extendendo et extrahendo n embrū propter unū quod uidi opari aut etiaꝫ mollificet locus cū musto quoniā multuꝫ mollificat aut etiā cum aqua mucillaginosa decoctionis radicum altee ⁊ radicū uitimi camōille mellıloti fenugreci ⁊ semis lini. Precipit autē Guil. de va. ꝙ antequaꝫ ista resolutiua ponant primo loc⁹ embrocetur cuꝫ aqua calida donec locus rubeat deinde resolutiua dicta in alio ca° ⁊ dicenda applicētur: ⁊ pꝫ cā ex dictis. Istis pactis apponat hoc emplastrū. ℞. dialtee lbr. 5. olei laurini olei masticini olei ð lilio olei ð beē olei mustellini olei nucis indice aā. 4. 5. assungie sturcii anguille taxōis galline asini medulle cruriū uituli ⁊ cerui aā. ℥. i. bdelii isopi hūide storacis liquide aā. ℥. 5. pinguedīs testiculorū castorei. ℥. ii. cere quod sufficit ⁊ fiat ūguētū ⁊ iungat locus ꝓpe inguinē cū unguento isto deinde applicet hoc ēplastrū. ℞. cere picis diaquilon aā. 4. i. assungie asini. 4. 5. laudani isopi hūide galbani oppoponaci armōiaci bdelii storacis calamite masticis sarcocolle dissoluantur cū uino ⁊ sit quātitas aā. ℥. i. assungie aquile ursi anguille sturci fecis olei de lilio terbentine: aā. ℥. 5. farine fenugreci ⁊ seminis lini et croci: aā. ℥. ii. ⁊ fiat emplastrū et superpōatur. Et genera diaquilon adhuc sūt cōuēientia. Henric⁹ uoluit ꝙ aqua sanguinis hūani distillata septies eēt ad hoc laudata. Et ueteres aliqui dixerunt ꝙ oēs duricies iūcturaꝝ dissoluit armoniacuꝫ a ꝓprietate que ē in eo ⁊ confert ipsi soli adhibitū ⁊ ēt mixtū cum aliis medicinis. Et Rasis uult ꝙ det cum succo marubii ⁊ sticados mixtis cū aqua decoctiōis marubii uiridis ⁊ camedreos. Et dixit ꝙ debet dari sepe ueꝝ in arteti ca que ē ex hūore grosso. Serapio dixit armoniacū quando fit emplastꝝ cū eo ⁊ pice ⁊ melle resoluit hūores putrefactos in iuncturis. Alch. dixit ꝙ potest fieri emplastrū ex ipso et melle: oleo ualet omnibus duriciebus dissoluendis: dissoluit enī nodositates que fiunt in membris ⁊ iuncturis. Serapinū dissolutū cum succo caparoꝝ et aceto īpositū. Auicen. dixit viscus lenit iuncturas cū tanta çera quātus ē ipse et sub equali pōdere de rasina pini. Dixit etiaꝫ rasina resoluit duricies iūcturarū ⁊ similiter eius ðcoctio. Et dixit etiā camepiteos resoluit duriciē podagre. Uoluit etiam ꝙ ex tuderi fiat empl'm podagre ⁊ ualet. Alchi. dixit confert ad duras eminentias que fiunt in iuncturis: emplastrum factum de pomis stipticis scriptuꝫ supra tractatu de apostematibus ani. Et Alchi. dixit de eo ꝙ delet scrophulas ⁊ duriciē iuncturarum ⁊ nodos. Confert etiam nodationibus ⁊ contractionibus membrorum quas causant materie difficilis resolutionis radix narcisci mixta cuꝫ melle aut cum oleo ipsius ⁊ emplastrata. Serapio dixit radix granati siluestris cum aceto confert spasmo ⁊ mollit duriciem ⁊ apostemata iūcturarum. Et dixit etiam sic ꝙ cum radice cheiri citrini curant duriciem et apostemata iuncturarum. Dixit etiam uirtus medulle est ꝙ resoluit ⁊ mollificat duricies ⁊ putrefactiones neruorum et lacertorum ⁊ humorum: qui sunt in corpore ⁊ illa que est melior est medulla ossis cerui post illam cum medulla uituli ⁊ bouum ⁊ magnorum hircorum ⁊ postea arietina. ¶ Et dixit etiam sit ius ranarum est conueniens qn̄ elixatur apostematibus antiquis que sunt ī cordis quando proiicitur super ea. Confert etiam duriciebus iūcturarum et apostematibus earū secundum Auicennam ⁊ maxime in antiqs corporibus stercus caprarum et proprie mixtum cum aceto aut farina ordei quod sumus experti. ¶ Et Galienus dixit in. xi. et oēs secuti sūt ipsum ⁊ teratur caseus uetus cum aqua decoctionis crurium porcorum salitorum ⁊ ex eo fiat super nodositatibus ⁊ duriciebus iuncturaruꝫ empl'm nam illas rumpet ⁊ extrahet ab eis qð est simile gipso sine impedimento. ¶ Et dixit ꝙ expertus fuit ⁊ fuit caseus uetus ex lacte uaccino ualde pinguis ⁊ etiam acris substantie ꝓpter pinguedinem et uetustatem: ⁊ dixit ꝙ in hoc casu est magni iuuamenti. ¶ Et Rasis auctoritate sua in hac mixtura nasturciū dissoluit ⁊ solum cum aqua decoctionis pedum porcorum ⁊ dixit hoc se fore sepe expertum. Et ideꝫ per omnia dixit Auicen. Et secūdum Auicen. caseus potest dissolui cum oleo ⁊ secunduꝫ ipsum est magni iuuamenti. ¶ Unguentuꝫ ēt chiranni scriptum inhe podagra calida est magni iuuamenti in hoc. Uuguentum Bartho. ð va. dissoluens tales duricies quando recentes sūt sedans etiam dolorem in loco dissoluatur diaquilon cum oleo nardino ⁊ cum pecia superponatur tamen embrocatione facta ex decoctione malue altee camōille ⁊ extremitatuꝫ absinthii.

¶ Capitulūꝫ quintuꝫ de dolore iūcture pedis.

Licet in podagra frigida facta fuerit mentō de dolore eius in quarta intentione: hic tamē ð dolore podagre siue de dolore iuncture pedis capitulum speciale facio completiuuꝫ illius q̄rte intentionis primo facta purgatione modo dicto in capitulo de podagra calida uel frigida scōm necessitatē. dico ista ualere. Dia. dixit ꝙ radix prime speciei que dicitur tagetis ⁊ ē matricalis secundum multos comesta cum melle tam cito dolorem podagricum sanat.

¶ Et Appuli⁹ dixit ꝙ detur post cenam. Et Bartholo. dixit ꝙ detur in sero loco cene. Et dixit etiam de ambrosia que est etiam species artemisie ꝙ folia ipsius in podagra sunt singulare presidium: dico etiam de succo ipsius been: si cum iri ilirica mixtus et in cataplasmate po-

situs ꝛ mulsa bibita dolorē podagricū tollit. Di
xit ēt ꝙ aristo.rotunda ꝓdest podagricis ꝛ spa
smo:q fit in lacertis si cū aq̄ bibit̄. Et Auicē.
dixit ꝙ aristo.lōga cōfert cōstrictioni lacertorū
ꝛ ē ꝯueniēs epithima sup podagrā ꝛ ꝓpe rotun
da. Dixit Diasco.succus tasſie.i.rute silvestris
mixtus cū olibano ꝛ cera aū.maximū in poda-
gra existit auxiliū. Sꝫ añq̄ apponat̄ locus laue
tur. ꝛ sup locū ad minus duabus horis dimittat̄
Succus ēt alterius rute.dico ego vł folia cū
melle valet ꝛ Bartho.dixit q̄ñ materia ē diffici
lis resolutōnis et nō timet̄ de fluxu materie tūc
trahit materiā de ꝓfundo. Si āt timet̄ de su
perflua caliditate fiat.cū sanich soluꝫ aut melle
secū addito.Dixit ēt recēs murcha nō cocta po
dagricis ꝛ arteticis medicat̄ calida fomentatiōe
apposita ipa nāq̄ꝫ calefacit sine mordicatione ꝛ
ē stiptica.Dixit iteꝝ emplm cuꝫ scordeon ī ace
to cocto uel mixto ī aq̄ oībꝫ podagricis ꝯfert
Dixit ꝛ rapa cocta et ipsa cū adipe porci nō sa
lita admixta dolorē podagricū tollit. Et Bart.
dixit ꝙ rapa acuta apponat̄ in fria ꝛ dulcis ī ca
lida: dico ego ꝙ decoctō rapaꝝ et ipse rape em
plastrēt̄ aferūt ī podagra.dixit ēt folia herbe ra
biose sicca ꝛ īposita maximū in podagra p̄stat
effectū:ꝛ dicit̄ herba uerucaria q꞉ uerucas extir
pat et uocat̄ ēt eliotropion. Et secūdū Bart.dꝫ
misceri cū aliqͦ ūgueto łcoq ī aq̄ ꝛ fomtari re
soluit eī hūorē cā calitat]:ꝛ dix̄ ēt foli populi ꝯ
tusa cū aceto malixata ꝛ apposita do.poda.reꝑ
mit:dix̄ ēt uua passa sīe nucleo appoīta pͦ. tū tri
ta podagricis medicat̄ maxīe cū oppopo: Alc.
dix̄ ꝺ utraq̄ catapu.q̄ uētrē soluit ꝛ nōitū ꝓuōt
uehemt̄ quoq̄ꝫ podagrice ꝓficiūt. Apu.dix̄ hēba
camedreos si ī puluerē mollissimū redacta ē cū
aq̄ cała in podagra mirifice mitigationē prestat
Et dixit iteꝝ bethonica cocta ad cōsumptio
nē tertie ptis aq̄ potui data ꝛ imposita mirifice
dolorē tollit. Et Serapio dixit q̄ñ ex ea tota
fit emplm ꝯfert podagre. Et Dia.dixit ꝙ hoc
fiat q̄ñ ampliꝰ materia nō fluit vt tūc resoluit ꝙ
fluxit. Itē dixit Appulius ad pedū dolorē ꝛ ner
uoꝝ herba marubii cū oleo ro. ꝑmixta pungēs
eā sine mora sanabit. Et Dia.dixit succus maru
bii cū melle illinitus neruoſ locis optimum est.
Dixit adhuc Appuli.tormētilla trita cuꝫ oleo
ꝑmixta tertia die dolorē tollit pedū. Gali.dixit
galāga confert colice ꝛ podagre frīe. Auicē.
dixit peonia cōfert podagre.ſm ēt Auicē.si fiat
emplm de hermodatillo statī sedat doloreꝫ po
dagricū:veꝝ sic dixit Auicē. cū ex eo fit emplꝫ
multotiēs indurat apata ꝛ ī lapidcā materiā cō
uertit ꝛ ē cōferēs ꝛ fortis tiriaca. Dixit ēt radix
dragūtee cum stercore vaccino valet supra po-
dagram ꝛ dolorem iuncturarum. Dixit ēt ex fer
mētͦ fit ēplm ad dolorē q ē ī īfeīori pte pedis
Constā.dixit apozima amoni optimū ē epi-
lēticis et freneticis ꝛ podagre. Et Aui. dixit
amoni decoctio bibit̄ ad podagrā dixit ēt succꝰ
fructus cucumeris asini coctus cū aceto frigiꝺ
podagre appositꝰ eā celeriter curat. Et Diasc.
dixit ad cōsumēdum materiā in oī parte parum
sensibili cū oleo cucumere asinino sup podagrā
Sera.dixit q̄ñ fit emplm de oppoponaco et
oleo ꝯfert podagre. Et Bartho.dixit ꝙ valet
in cā frigida q̄ñ de fluxu amplius nō timet̄. Et
dixit ēt emplm ex radice ciclamīs ē cōueniens
cōtorsioni neruoꝝ ꝛ podagre.Dixit ēt q̄ñ fit em
plm cū bulbis solū aut cū eis ꝛ melle cōfert do
lori iūcturaꝝ ꝛ podagre. Dixit ēt radix dragū
tee minoris si emplēt̄ cū stercore bouino cōfert
podagre. Et Bartho.dixit ꝙ sole radices idē
possunt ꝛ hoc totū facit materiā cōsumēdo.di-
xit ēt q̄ñ caules pistāt̄ ꝛ miscētur cū farina fenu
greci ꝛ aceto ꝛ fit inde emplm cōfert podagre ꝛ
dolōi iūcturaꝝ. Et silr succꝰ cauliū silvestriū
ꝛ ꝓprie maioꝝ q̄ñ solus illinit̄ sup iunciuris: et
dixit q̄ñ fit emplm ex foliis ebuli ꝛ s꞉po hircio
cōfert podagre. Dixit ēt q̄ñ fit emplm cū pule-
legio solo ꝛ assiduet̄ donec rubeat cutis cōfert
podagre. Et Bartho.dixit ꝙ ī hoc cāu prece
dat euaporatio facta cū aq̄ ꝺcotōis cāomille vł
melliloti ꝛ tūc dissoluit materiā ꝛ istā trahit de
ꝓfundo ad cutē. Et Auicē.dixit liniat̄ ex cala-
meto podagra ꝛ suffumiget̄ ex eo. Si etiā locꝰ
ꝑus inungat̄ cū melle:deiñ pul.nasturcii triti su
per aspergat̄ antiquū dolorē podagre subito tol
lit. Et ēt dixit Sera.si cū sanguine mēstruo lini
ant̄ pedes podagrici curat dolorē eiꝰ. Et dixit
adeps vrsi q̄ñ miscet̄ cū stercore capno ꝛ croco
ꝛ pōit̄ sup podagrā cū lana succida cōfert poda
gre. Et ſm Auicē.ꝯfert sciatice.dixit ēt Serapi.
q̄ñ sulfur viuū linit̄ cū aq̄ ꝛ nitro sup podagraꝫ
cōfert. Et Bartho.dixit ꝙ hoc fiat corpe eua-
cuato:nā iuncturas exiccat ꝛ fortes facit ꝛ valꝫ
in fine dolōis frigidi ꝛ in debilitate ꝛ ideo valꝫ
hoc remediū. Et Auic.dixit ꝓpetas ē sal armo
niaci cōferre in dolore podagrico. Dixit etiaꝫ
Sera.q̄ñ sal miscet̄ cū oleo ꝛ supponit̄ confert
Dixerūt veteres ꝛ ꝓpe Gal. ꝙ radix aristoł.
ro.bibita cū aqua podagricis ꝯfert q꞉ prouocat
materiā ꝑ vrinaꝫ ꝙ nō facerē ego q꞉ ꝛ dolorem
causat vt sum expertus. Cōsum t āt materiam
podagrice q̄ nō est multe caliditatis cinis ramo
rū ficus vel cinis foliorū mixtus cum vitello
oui croco et aceto et cera et superpositus. Et
idem facit cinis ficus silvestris. Et Rasis di
xit sepum hirci cū stercore caprino ꝛ croco quā
do ponitur super podagram dissoluit dolorem
Albertus cum croco hoc emplastrum facit:ꝛ
secundum aliquos sepum hirci cum aceto lini
tum dissoluit omnem dolorem podagricum et
credo hoc in cau꞉a calida. Sextus Plato sic
dixit sepi caprini.ʒ.xvi. sinapis .ʒ. iii. mixtis
et linitis tollit dolorem podagricum frigi-
dum. Et dixerunt etiam veteres ꝙ stercus
vaccarum in foliis calefactum et calidum
applicatū iuuat in podagra iuuamēto manife-
sto Ad ꝓuisionē āt istaꝝ dispositionū fiāt que
dicta sūt s̄.in caͦ ꝺ podagra calida ꝛ vide ꝑ te.

Ca.viᵐ de dolore coxe.

Quia superius dixi me de dolore genu nunc de eo mentionem facio. Incipiens tamē primo a dolore coxe qui dolor est in musculis coxe et non alibi: et in hoc differt a dolore sciatico q ē in neruo coxe. ¶ Primo facta purgatione ut mei cōsuetudo est. ¶ Apulius dixit herbe betonice. ʒ. ii. cum mulsa potui dare et febrienti cum aqua cal'a dolorē lūborum et coxarum dicimus sanare: dixit ēt sic ad lūborum et dolorē coxarū herba sanatōis tūsa ī aqua cal'a ieiuno potui dabis ualidissie prodesse dicimus. Et dixit etiam sic ad scie uel coxe dolorē herbā pulegiū decoque ī aceto et potui dabis ualidissie pdesse dicimus: nec pregnāti dederis. Et herba pulegii et piperi eque ponderibus trito ī balneo pfricabis ubi dolorē habet mirifice sanabitur. Alch. dixit alleū ualet dolori frigido coxarum et costarum. Cōstantinus dixit epithīa ipsius camepitheos dolorē femoris et coxarum tollit. Dia. dixit radix matricarie trita cū affungia et aceto et interdum sanat dolorē coxarum. Et Bartho. dixit q tollit dolorem factum ex lassitudine et uentositate aut humiditate subtili inclusa in uillis: et uult etiam q tota herba cōferat similiter preparata et nō solum radix. Et dixit etiam Dia. de succo seminis sinapis mixto cum aqua uel melle sicut dispositō indicat et coxe do. per uesicas et pustulas degerit. Et dixerunt etiam isti q succus affodilorum cum oleo mixtus et coxis inunctis dolorem ipsarum tollit Guil. d va. Ego autem in dolore coxarum et crurium in parte carnosa facio experimēta multa hoc esse utilissimū antera et mastix bulliātur in oleo camomellino et ex eo coxe postea inungantur: q si addat modicū de opio est mirabile: dolorem etiam coxarum qui quandoq; contractiuus eē uidetur. Curatur optime cum isto unguento. Dico ego. ℞. mucillaginis fenugreci semīs lini añ. et cum modico succi aneti et succi cauliū et oleo uiol'. et cera quod sufficit fiat unguentū.

¶ Capitulum septimum de dolore genu.

Scio infallanter q multa dicenda inferius ī capitul' vniuersalibus de dolore iunctura rum que ad dolorē applicata genuū existunt utilia: quare cum expedit ad illa capitula recurratur: nā hic solū dicemus aliqua que proprie ad ipsorū dolorē et tumores spāliter ueteres laudauerūt. Alchi. dixit: decoctio ipericon potata ualet dolori genuū. Et dixit etiam sparagi ualent dolori genuum ātiquo. Et ego dico q bibātur sicut dictū est in dolore dorsi. Serapio dixit oleū de nuce indica uetustū confert dolori genuū bibitū et linitū et maxime quando misceatur cū oleo nucleorū psicorū quādo de uno quoq; administrat. ʒ. i. aut aur. i Auic. dixit emplastrū factum ex foliis oliandri decoctis ī oleo ualet in dolore dorsi et genu. ¶ Paliabas dixit folia platani viridia cōtusa cōferūt in apostematibus genuū: et Diascorides dixit q genua īflata curāt. Alchi. dixit albar et platanus idē sūt Appulius dixit herba iusquiami albi tūsa cum stercore ouino et modico aceto factū quasi malangina imposita tumorē genuū uel tibiarū tollit et etiam ubicunq; fuerit tumor. Constantin⁹ dixit stercus uaccinū cum aceto mixtum et tumori geniculorum appositū tollit tumorem et dolorem sedat: et Alchi. dixit: q cum aceto calido ponatur. Dia. dixit q ad dolorē genuū et diuturnum umorem apponatur stercus capre cum farina ordei et pusta et mirra cū celeritate illum sanat qd ē exptū. Est āt pusta uinū līphatū q fit p⁹ mustū ex sola aqua piecta supra uinaciā.

¶ Galie. in x° de sīplici de stercore caprio loquēs dixit hūc sermonē. Ego igitur ī hūte sup genu cronicū tūorē difficile solubilē usus sū eo per oxicratū catapl'ari iubēs ordeacea farīa permiscēs stercori et mirabiliter adiut⁹ ē hō. Et subdit. Erat āt rusticus in quo factū ē hoc: et dixit ēt q in oib⁹ cōsitibus ptibus et cōsimilib⁹ tūoribus usus ē eo et sil'iter m'tiformit' profuit.

¶ Serapio dixit sic stercus caprarū ē calidū resolutiuū et cōfert apātibus fraudulētis sicut sūt apostēata genuū et dolori iuncturarū et scie q misceāt cū fa. ordei et cū aceto cōficit' et pōitur sup locū maxīe ī corporib⁹ duris et solidis sicut sūt corpa rusticorū. Galie. in cōmento de lapide gagate dixit fui aūt usus eo ī cronicis inflaturis difficile sanabilibus q̄ in genu: soluit enī tumores genuū et oēs tūores alios difficile resolubiles hoc empl'm: ℞. lapidis gagate ptē. i. marcasite ptē. 5. stercoris colūbini et caprini añ. ptē. 5. oīa misceātur cū pīguedie porci ātiqua et modico oleo ro. et aceti et fiat empl'm: pill'e scripte in ca° de dolore dorsi hic ualēt quare uide illic.

¶ Capitulū octauū de dolore iuncturarū ca'o.

Scribā aliqua consequēt' ī hoc ca° q̄ ī dolore iūcturarum ca'o ualēt ī ul'i Dias. dixit succ⁹ blete potat⁹ ualet artetice et dolori iūcturarum et dixit ēt dolorē uehemētē iūcturarum et ēt oēs dolorē sedāt folia mādragore at cortex radicū ipsi⁹ qū terit' fortit' et supponūt' cū polēta: qd mirabile ē ī h⁹ casu nō solū sz ēt ī dolore ītēso facto ī brachio p uuln⁹ cubiti adiuēi et dixit ēt folia papaueris decocta et cū rosa trita morbis articularibus liniūtur. Et Mesue dixit oleū qd fit d floribus et summitatibus et foliis papaueris sedat dolores calidos et facit somnum. Et Alchin⁹ dixit sic absolute de semine papaueris nigri si terat' diligenter et ex eo cataplasmētur languida mēbra: sedatur eorum langor ¶ Alchinus dixit quando miscetur radix mandragore cum farīa ordei, dolorem arteticum mitigat et qū teritur cum aceto et ponitur super ciragram curat:

eam: ⁊ hoc sum expertus ⁊ confert etiam mixta cum farina ordei ⁊ aceto simul: ⁊ similiter cum alfita frumenti tollit hoc mirabiliter scilicet calorem igneum qui quandoque apparet in membris. Et Auicenna dixit. Jusquiamus sedat sua ⁊ stupefactione dolores pulsatiões. Dixit etiam Alchi. sandalus rubeus conficit cum succo uermicularis uel semperuiue uel portulace uel lenticule artetice calide: ⁊ apostematibus calidis ualet et probibet ne humores fluant ad locum. Et dixit etiam quando iniungitur locus cũ murca olei ⁊ proprie cum noua ⁊ sine coctiõe ualet dolori iuncturarum. Et dixit etiam Alchi. in digito manus in anulo ualet dolori manuum aut manuum artetice. Et dixit etiam auctoritate pãtegni q etiam hoc solum facit in manu retenta ⁊ etiam hoc dixit Haliabas: ⁊ secundum Haliabatem spasmũ ipsorum mitigat. Auicenna dixit iusquiamus sedat sua stupefactione dolores pulsatiuos ⁊ dixit etiam folia platani dolori iũcturarum sunt utilia et apostematibus calidis ĩ eis ⁊ proprie geniculorum ⁊ secundum ipsum est planta frigida ⁊ sicca: ⁊ dixit muscus ponit̃ super podagram et dolorem iuncturarum calidum et ualet: folia etiam semperuiue contusa ⁊ apposita in pricipio artetice calide peroptimum sunt remedium. ¶ In frigida artetica ponatur cum sepo caprino. Alchi. dixit q etiaꝫ conferũt mixta cum farina ordei ⁊ cõferunt ciragre: ⁊ idẽ potest vermicularis que secundum ipsum est semperuiua. Serapio dixit quando fit emplastruꝫ cum psilio et oleo rosaruꝫ ⁊ aceto et aqua ꝯfert dolori iuncturarum. Et Auicenna uult q psiliũ sit frixum et confert omnibus doloribus calidis. Mesue dixit q oleuꝫ de rañis confert dolori artetico et podagrico calidis solum etiam oleum mirtinum supra ĩunctuꝫ confert artetice embrocatio etiam facta loco cum iure paruarũ ranarum decollatarum ⁊ inuisceratarum multũ sedat dolorem arteticum quod sum sepe expertus de embrocatione ⁊ oleo earum. Galie. laudauit in principio doloris iuncturarum. Quibuscunqꝫ sit locus in unctione facta cum aliquo oleorum frigidorum confricatorum ũsqꝫ ad spissitudinem in mortario plumbeo cũ pistello plũbeo sicut est oleum mirtinum: uel rosarum uel citoniorum vel consimile. ¶ Et ego dico q solum in causa ista calida confert auxilium: licet istud sepe fuerim expertus in cancro ulcerato uel in aliis apostematibus frigidis melãcolicis ⁊ bene successit ut uiderunt aliqui socii ad preuisionem igitur in causa frigida. Recipe aloes succotrini tertiam partem. ℥. turbith tertiam partem. ℥. ⁊ sextam partem alterius esule quintaꝫ partem. ℥. masticis sextam partem. ℥. zinziberis duodecimam partem. ℥. mirabolanorum. ℥. i. scamonee. ℈. ℥. ⁊ fiant pillule cum succo citoniorum ad preuisionem in causa calida sunt he pillule. Recipe aloes succotrini. ℈. i. esule quintam partem. ℥. masticis sextam partem. ℥. i. zinziberis duodecimam partem. ℥. mirabolanorum citrinorũ ℥. i. scamonee. ℈. ℥. fiant pillule ut prius. Alie pillule in causa materie communis licet magis ĩ calida. Recipe aloes succotrini zinziberis mirabolanorum citrinorum. añ. ℥. tres: informẽtur pillule cum succo solatri: dosis earũ est a. ℥. una usqꝫ ad duas.

¶ Capitulum nonum de dolore iuncturarum frigido.

Erit consequens sermo de dolore iũcturaꝝ frigido ⁊ in uniuersali de eis loquar licet: que de eis dicta sunt uel dicentur aliqua ualent quare capitula adinuicẽ requirantur preseruat a dolore ⁊ dolorem remouet infusio genestre in potu data: nam materiã euacuat que in iuncturis tenetur ⁊ eam que est in uenis preseruant etiaꝫ uniuersaliter ab illo dolore oĩa prouocantia urinam ⁊ plus illa que fortiter prouocant ⁊ magis adhuc que trumbos ⁊ grossos humores per urinam educunt: preseruant etiam ab eisdem radix meu comesta ⁊ similiter eius emplastratio facta exterius bibita enim materias prouocat: et applicata exterius iuncturas exsiccat. ¶ Serapio dixit quando radix meu teritur ⁊ miscetur cum melle ⁊ fit inde loch cõfert dolori iuncturarum. Et ego dico q omnia diuretica ualent ut dixit Rasis et regimen attenuatiue diete ut dixit Galienus in libro de attenuatiua dieta ab egritudine iuncturarum preseruat Et dixit quando fit emplastrum cum mellissa prodest: et idem dixit Alchinus et dixit quando radix narcisci admiscetur trita cum melle ⁊ fiat inde emplastrum: confert dolori neruoruꝫ pedum ⁊ tortioni et dolori iuncturarum antiquo ⁊ idem dixit Dia. dixit ẽt qñ fit suffumigiũ cuꝫ castoreo: aut sumitur in potũ: aut fit ĩunctio cõfert tremori ⁊ tetano ⁊ dolori neruoꝝ ⁊ iũcturarũ. Dixit ẽt vrina aĩaliũ ẽ cõferens qñ miscet̃ cũ medicinis ad dolorẽ iuncturaꝝ. ¶ Et Halia. absolute dixit de vrina bestiarum. Et Auicenna dixit de vrĩa capre domestice voluit etiam qñ limacie cum cortice suo terunt̃ ⁊ ponũt̃ supꝫ apata dolorosa iuncturaꝝ ⁊ dimittãt̃ donec per se cadãt exiccant exiccatione forti ⁊ ꝯferũt. Et Bartho. dixit q cũ farina ordei vł polẽta ponãtur ⁊ valẽt hec iñ cã flatica ⁊ subtili. Nã subito ꝯsumit materiã ⁊ aufert dolorẽ. Dia. dixit obulus vnus agarici bibitus dolorẽ iũcturaꝝ tollit ¶ Dixit ẽt ad diuersos dolores mitigãdos ⁊ reuma exiccãdũ in quolibet loco natũ cũ oleo ꝺ radice cucumeris asinini fiat inũctio ⁊ subdit qꝺ est salubre oĩbus doloribus frigidis. Et ideꝫ dixerũt de oleo de laureola ⁊ ẽ oleũ ꝺ mezereõ oĩa ista valent ⁊ similit̃ oleũ de been. Ro. dixit ad oẽs arteticos dolões frigidos oleũ de edera super omĩa valet: eius aũt doctrina ab eo querat̃.

¶ Mesue dixit oleum de cerasis ⁊ oleum de piperibus dolori iuncturarum valẽt et colerice. Et dixit etiam Mesue oleum de euforbio est

solennis medicaminis ad dolores frigidos et oleum de sinapi confert doloribus istis. ¶ Et doctrina omnium istorum oleorū queratur ab ipso Mesue. Vult etiam q᷑ oleum de semine li ni est egritudinibus ani medicina magna ꝛ do lori pulsatiuo. Et Galienus dixit in septimo de simplici q᷑ oleum decoctionis calamenti est in dolore iuncturarū ualidū remedium dixit con sequenter dia: folia rafani contusa ꝛ imposita articulorum dolori prosūt. Et Auicenna dixit semen rafani est ualde bonum in dolore iūctu rarum ꝛ expellit pulsationem que est in eis. Et dixit etiam bulbi cataplasmati dolori iūcturaꝝ ꝛ podagre maximū prestat effectum. Et bulbus uocatur cepe/banosum. Mesue dixit euforbiū bibitum secundum modū emendationis ipsius est medicina magna doloribus q̄ uadūt ꝛ ueni unt ꝑ iuncturas. Et Auicēna dixit q᷑ misceatur cū potionibus factis cum speciebus que sunt si cut piper ꝛ cinamomū ꝛ similia: et cōferunt sci atice. Dixit etiam Mesue squilla secundū oēm modū administrationis confert iuuamentū ma gnū egritudinibus iuncturarum. Alc. dixit: quā do potatur radix peonie cum uino ualet dolori iuncturarū ꝛ ictericie ꝛ dolori renū ꝛ uesice.

¶ Confert etiam sciaticis ꝛ arteticis oxiliniū bi bitū propterea q᷑ flegma plurimū digerit et de ponit. Omnes doctores conueniunt q᷑ in dolo re iuncturam hermodattili a proprietate conue niunt ꝛ conferunt: et proprie in horis fluxuum: vt dixit Auicēna. Dixit etiam Alc. q᷑ si fiat em plastrum ex his uiridibus contra arteticam mi tigat dolorē subito: ꝛ si sepe utatur indurat ista dixit et q᷑ testiculi uulpis habent eandem uirtu tem. Et dixit etiam sic armoniacum facit miti gare dolorem et facit dormire. Et Auicenna di xit armoniacum confert dolori scie ꝛ iliorum inunctum et bibitum cum melle ꝛ aqua ordei. Et Serapio dixit proprietas armoniaci est con ferre sciatice ꝛ podarge et dolori iuncturarum. qui fit a flegmate uiscoso quando datur ex eo aur. i. postquā resolutū fuerit in decoctione ꝛ bi bitur simplex ꝛ mixtus cum aliis medicinis.

¶ Et Alc. dixit q᷑ bibatur cū aceto pix dura mi sceatur cū melle et sit ipsius ps. i. mellis ptes. iii tollit dolorem calidum ꝛ frigidum. ¶ Dixit etiam Alc. de ruta silueſtri q᷑ confert paralisi ꝛ sciatice et dolori iuncturarū bibita et more em plastri superposita et talis ruta est tapria de qua dixit Serapio q᷑ ad omnes dolores iuncturaꝝ frigidos si fiat cum ipsa inunctio confert iuua mento magno et affert iuuamentum magnum. Et Serapio dixit quando ruta coquitur cum a neto sicco ꝛ bibitur confert dolori iuncturarū ꝛ sciatice et conficitur cum melle et fit inde em plastrū dolori iuncturarum. ¶ Dixit etiam Alc. quando fit emplastrum ualet artetice et ualet in summa omni dolori frigido antiquo quādo uo lumus trahere de foris humores frigidos et ui scosos. Dixit etiam quando fit emplastrum cū ʒ. i. ꝛ oppone eo ualet artetice: dixit etiam cō tra arteticam et podagram ex frigiditate coquā tur radices cicute in pasta: postea fisse per medi um ponātur super arteticam certissimum est re medium. Auicenna dixit opium narcoticum se datiuum omnis doloris siue bibitū sit siue li nitum: et potio ipsius quanta lenticula magna. verum hoc facit dormitione sua: dixit etiā em brocatur decoctio caulium in dolore iunctura rum. Dixit iterum radix altee cum adipe anseris ualet dolori artetico. Et Alc. dixit q᷑ ipsa cum adipe auium sedat dolorem iuncturarū: dixit e tiam Auicenna q᷑ uulpes coquntur ī aqua ꝛ em brocantur iuncture dolorose ex ea confert ue hementer. Et similiter oleum quando uiua de coqtur in eo īmo hoc ē ualde fortius: et huic sē tētie ꝯcors ē Gal. l. xi. ð siplici. Et Ehirā dixit q᷑ coquaī ī o'lo āntiquo et dicit q᷑ curat oēs arteti cos mirabiliter. ¶ Et Auicen. dixit q᷑ ex hoc fi at balneum corpore purgato ne humores trahā tur ad iuncturas. ¶ Et Mesue dixit oleum vul pinum est medicamen nobile ad arteticā ꝛ po dagram. ¶ Voluit etiam Auicen. q᷑ sessio facta in iure leporis confert in omni dolore iunctura rum. ¶ Haliabas dixit de semine fenugreci q᷑ prodest omnibus exterioribus doloribus. ¶ Di xit etiam si faba coquatur cum adipe porcino ꝛ teratur et ponatur optime prodest. ¶ Dixit etiā stercus caprinum positum et tritum et cum ace to superpositum iuncturarum dolori prodest.

¶ Auicenna dixit stercus camelli sedat dolores iuncturarum et apostemata carū. ¶ Et dixit eti am stercus columborum super dolore iunctura rum conueniens est. Et Galie. de in. x°. stercore columborum siluestrium. ¶ Et ego etiam sepis sime vtor ipso in multis. Sit quidem cum seie narsturcii tritum et cribellatū vice sinapi ī egri tudinibus rubificari indigentibus est conferēs

¶ Galie. dixit noui quosdam potui propinātes ossa vsta ignorantibus ne fastidiantur arteticā sanasse. ¶ Ehiran. dixit tollatur mustella que re peritur mortua ꝛ coquatur in oleo donec dissol uatur ꝛ cum cera q᷑ sufficit fiat unguentum. Et dixit etiam sic. hec ē magna medicina ad arteti cos et ad omnē passionem neruorum ꝛ ad cira grā ualet. Ee dixit etiā q᷑ caro camille admini stratur more emplastri. Auicenna etiam hoc di xit Fidelis dixit balneum decoctōnis formica rum cum ouis suis: et terra indi antiquam gut tam sanat: decoctio radicum sparagi bulita ꝑser uat a dolore isto: ꝛ pillule dicte in precedenti ca pitulo ualent et preseruāt quod sum expertus. Succus etiaꝫ ebuli radicis si bibatur usque ad ʒ. i. in tempore quietis preseruat ab artetica ī tē pore doloris etiam subito confert: ꝛ etiam ē mi rabile. Potestis tamen q᷑ multum educit per se cessum. Granum etiam regum quando teritur ꝛ cum iure galli datur confert in doloribus iūctu rarum et colice. ¶ Scitur etiam experientia q᷑ si tollatur canis pinguis abiecto capite ꝛ pedibꝰ ꝛ intraneis ꝛ frustratim incidatur et usqꝫ ad dis solutionem substantie coquatur in aqua: deinde

colligatur pinguedo que in se unitur in frigida to iure ꝛ ex ipsa inungantur iuncture mire tollit dolorem arteticum hoc in causa calida facere ui detur ꝛ idem operatur pinguedo parui gattuli si militer assumpta.

¶ Capitulum decimum de his que pro hibent materiam uenire ad locum.

Ego autem modo capitulum facio de his que prohibent materiam ueni re ad locum credens ad precedentia valere. ¶ Auicen. i hoc primo dixit. omnes spe ties pirorum sunt stiptice ꝛ sunt intrantes in em plastris retentionis materierum. ¶ Et Alchinus dixit emplastra pirorum prohibent fluxum hu morum ad membra decurentium. Et secūdum Dia. idem potest eius decoctio. ¶ Et idem dicit Auicen. de foliis pomorum. Et dixit etiam nes pule tenent omnem fluxum. ¶ Dixit etiam folia ꝛ flores nespuli ꝛ mori rubi leuiter stringunt.

¶ Serapio dixit galla fortificat membra lapsa debilia ꝛ prohibet materiam ad locum uenire.

¶ Haliabas dixit galla immatura est magne pō ticitatis ꝛ ē vtilis contra fluxum materierum.

¶ Et Alchinus dixit ꝙ sunt terree ꝛ cōstringūt ꝛ exiccant omnem humorem ꝛ prohibent ipsum ad locum venire. ¶ Et Dia. videtur velle de eli xatura siue bullitura. ¶ Et dicit etiam Aui. fit ex ordeo emplastrum cum citoniis ꝛ aceto sup po dagram ꝛ prohibet fluxum superfluitatum ad neruos siue ad iuncturas. ¶ Uerum Dia. sic dix farina ordei aceto infusa ꝛ cum pice dura cocta articulorum reuma abstinet. ¶ Et Bartholome us dixit ꝙ hoc est qꝛ iuncturas vehementer cō fortat ꝛ exiccat et uias stringit. ¶ Et dixit etiam Dia. tribulus confert omnibus membris ad q̄ fluunt superfluitates aut humores. ¶ Et dixit etiam portulaca repremit a iūcturis reuma et ma xime colericum et calidum et transinutat. ¶ Et dixit etiam herba ambrosia cathaplasmate adhi bita omne reuma compremit. ¶ Dixit etiā. Aui mirtus omnem fluxum retinet ad membrum.

¶ Et quando fit fricatio cum eo confortat cor pus ꝛ desiccantur superfluitates que sunt sub cu te. ¶ Et dixit emplastrum abrotani prohibet at tractionem materierum. ¶ Et dixit etiam: ex pē taphilone fit emplastrum ad fluxum et sedat ve teres. ¶ Aliqui ēt dixerunt ꝙ sapa facta ex agre sta vel ex succo extremitatum vitis prohibent oēm fluxum. Aui. iterum dixit terra sigillata ꝓ hibet fluxum materierum ad manus et pedes.

¶ Dixit etiam alumen prohibet fluxum humidi ditatis et superfluitatis et effusionem illarum: ex perientia scio ego ꝙ sal contritum cōe et bulli tum cum oleo cōi fricatum iuncturis exiccat il las et multum ab artetica preseruat. ¶ Uerum di co iterum ꝙ si sal bullitum etiam cum oleo ro saceo et citonio et cum aliis conuenientibus si cut sunt extremitates rubi et prune siluestris et cum aliis in isto capitulo noīatis mirabiliter iū cturas et maxime calidas confortat et ab arteti ca preseruat. prohibet etiam cum hoc fluxum ma terierum ad partem. ¶ Et pro maiori notitia hꝰ capituli recurre ad capitulum Chirani de medi cinis prohibentibus materiam fluere ad locum et in capitulo alio de medicinis prohibentibus materiam ad stomacum venire quare illic uide ¶ Multa tamem possem scribere hic de dolo re neruorum de dolore sciatico et multis aliis que dominis meis phisicis dimitto.

¶ Tractatus ultimus de apātibꝰ pedū et ō callis.

Apostemata calida et frigida et dura fiunt in pedi bus sicut ī aliis locis calida aposte mata curantur sicut apostemata ca lida aliarum iuncturarum et locorum et simi liter frigida: de vndimia satis dictum ē ī primo libro et breuiter de istis cito me expedio quia de eis nihil proprium inuenio. ¶ De callo tamē aliquam mentionem faciam et paucam quia pa rum de eo inuenio et de illis apostematibus du ris satis dictum est quare de eis taceo. ¶ Et pri mo Serapio dixit in hoc lac ficus et succus fo liorum eius. ¶ Similiter lac et extremitates fi cuum montanorum quando ponuntur super ue rucas que dicuntur capita clauorum euellūt eas et aperiunt. ¶ Et bartholomeus de ua. cum eis parum olei addit. Dixit etiam Serapio quando fit emplastrum de ficubus siccis et tritis coctis et ireos et nitro maturat apostemata dura et cla uos. et secūdum quosdam linitio facta ex foliis ficus acerbis confert uerucis et spetiebus ipsarum ¶ Dixit etiam quando farina fabarum miscetur cum farina fenugreci et melle resoluit clauos et apostemata que fiunt in radice auris. Et idem di xit Isaac. Dia. assa mixta nitro ruta et melle cla uos tollit: Item potest etiam mixta cum caricis et cerotis aliis: dixit etiam sic nigella lepram et callos et porros et uerucas apposita tollit. ¶ Et in alio loco uidetur uelle ꝙ sit mixta cum iri illi rica. Et hꝰ dixit ī caꝰ de melōgia: ē āt melōgia ni gella. ¶ Et dixit Serapio de ea quando fit em plastrum exterius super duricies que fiunt in iun cturis pedum que dicuntur calli aufert eas. et q dam antiquorum dixerunt ꝙ farina nigelle cum fa rina antiqua mixta et superposita post ablutio nem pedum cū aqua calida callos tollit. ¶ Cal los etiam qui apparent in corpore tollit empla strum factum ex foliis rute et passularum dulci um. ¶ Callos etiam tollit bursa pastoris trita cū pinguedine porci et superposita: ¶ Alchi. dixit qn̄ cōburuntur cortices salicis et miscetur cinis cum aceto acerino et ponitur in uerucis et ꝓprie rotundis et bothoribus similibus capitibus cla uorum. i. callis et in uerucis erradicat ea quando fit cum ea lenitio ꝙ uere sepe in porris sum ex pertus. ¶ Et dixit etiā sic epar lacerte cōis cla uos sanat super emplastratum. ¶ Et dixit ēt fel

vacce clauos carnis nostre rumpit & splendifi-
cat faciem. ¶ Chiranus dixit radix vitis al
be mixta cum farina orobi & fenugreci pur-
gat clauos & lentigines & maculas nigras & co-
cta cum oleo ad idem valet. ¶ Dico ego radix
cardorum cum qb⁹ pani aptat i uino cocta & cu
melle contusa clauos ifixos & verucas sanat.
¶ Item hoc valet. ℞. cepe unum conteratur cu
assungia galline et valet sume. ¶ Ut dixit Dias-
callis factis ex strictura calciamenti q aliquan
do uidi utile. vermicularis etiam trita et suppo
sita callos tollit. ¶ Et dicunt aliqui se esse exp
tos. ¶ Item ualet hoc. ℞. peciam unam raram
et subtilem et inuoluatur callo deinde super pe
tiam illaz ponat calx uiua et postea ligetur alia
fascia. hoc autem sepe facit callum cadere ualet
etiam mirabiliter hoc. ℞. aqua tartari partes. iii.
saponis nigri liquidi ptez. i. argenti uiui ptl. xx.
bulliat omnia simul in ciato super prunis et cuz
bulliunt subito ponatur ciatus in aqua frigida
¶ Ita tamen q aqua non ingrediatur in ip
sum: sed ut feruor solummodo extingua-
tur et demum iterum bulliant et iteruz extignat
Et hoc fiat nonies callum autem remouet et ap
ponatur de mane sic super locum cum fricatioe
bona: deinde de sero lauetur locus cuz aqua ca
lida & ab radatur: deinde iniungatur & lauetur
primo aqua calida & sic fiat donec sit remotum
¶ Et ne ignores aquam tartari ipsam fit hoc
modo. Recipe tartarum & ipsuz pone super pru
nis & sine ipsum vri donec albescat: post pone i
sacculo lineo in loco humido suspenso & suppo
ne sacculo ampulam & illud quod egreditur erit
aqua tartari: valet hoc etiam in faciendo pellem
cadere faciei & in decoratione dicam.

aqua tartary

¶ Explicit liber secundus de apostematibus a capite vsq ad pedes ad laudem dei omnipotentis amen.

¶ Incipit liber tertius de ulceribus a capite vsq ad pedes.

Postq in prio
libro facta est mentio i vni
uersali de vulneribus nunc
in isto tertio libro metione
facio de vulneribus prout
sunt membris compositis.
Et primo a vulneribus ca
pitis multa dicta in primo libro non replicans
ego iterum illa gratia breuitatis omitto. ¶ Et
notanter istum ordinem seruo: quia Auic. in se
cunda fen in capitulo vno de causis vlcerum di
xit q cause vlcerum sunt apostea bothor & vul
nera. & quia de apostematibus factus est sermo
modo de vulneribus loquar vt sequens sit de
vlcerib⁹ postq ad ista duo consecuntur vlcera.

¶ Capitulum primum de vulneribus capitis sine fractura cranei.

De uulneribus ca-
pitis sine fracta cranei nuc mentione
facio obmittens alia uulnera cum fra
ctura de quibus facta est mentio i primo libro
dico ergo primo q talia uulnera capitis aut sut
simplicia aut non: uulnera illa dicunt simplicia
in quibus est sola una intentio curatiua sicut
est si esset incisio sine perditione alicuius par-
tis in quibus est sola una intentio .s. incarnare:
uulnera illa non dicuntur simplicia in quibus se
due uel plures intentiones curatiue sicut genera
re q est deperditum & locum consolidare: dico
ergo q si uulnus fuerit cum deperditione car
nis debes prima uisitatione stringere sanguine
¶ In secunda uisitatione debes digestiuum fa
ctum ex terbentina & uitello oui & parum croci
q dolorem mitigat. ¶ Et aliqui apponunt paz
farine ordei & hec appositio debet fieri donec la
bia saniem proiiciant. ¶ Et cum labia ulceris p
iiciunt saniem tu debes mundificare quoniam
si sanies fuerit grossa absterges cuz melle ro.ul
cum farina ordei & parum mellis uel cum alio
mundificatiuo. ¶ Si fuerit uirulentia subtilis ex
icces cum unguento apostolorum uel alio ut ti-
bi uidetur: nota tamen q facta solutione in con-
tinuo & stricto fluxu sanguinis cum albumine
oui uel cum aliis dictis in capitulo de fluxu san
guinis debes locum inungere cum oleo rosato
uel succus herbarum frigidarum sicut cum suc-
co lactuce semperuiue endiuie solatri & similib⁹
& in eodem tempore fac flebotomiam de parte
opposita si sanguis parum exiuerit & uirtus fue
rit fortis & etas consenserit. ¶ Et si uirtus fue-
rit debilis uel etas non consenserit apponantur
uentose. ¶ Et si in multa quantitate exiuerit sa
guis dimitte flebotomiam & utaris scarificatione
ut tibi uidetur. ¶ Eu similiter soluatur uenter cu
medicina lenitiua uel eductiua uel cum clisteri
ut tunc tibi uidebitur necessitas: facto hoc utat
dieta frigida quia respiciat se a carnibus & a ui-
no puro & ab aliis calefacientibus donec ab apo
stemate sit securus: facta purgatione per fleboto
miam & solutionem uentris & dieta ordinata &
digestione existente facta in labiis & materia exi
stente mundificata ut dixi debes carnem gene
rare cum unguentis uel puluerib⁹ dictis in ca
pitulo de medicinis generantibus carnem i pri
mo libro. ¶ Et nota bene q medicina generati
ua carnis non debet apponi in aliquo loco nisi
primo locus sit exiccatus uel abstersus quoniaz
caro mala generaretur ut dictum est in primo li

bro carne existente generata. ¶ Consolides lo
cum modo dicto in primo libro et modum sigil
landi et medicinas sigillatiuas habuisti in prio
libro quare ista non recapitulo hic et illa uide.
¶ Et nota quod istum modum nō recapitulabo ti
bi amplius in hoc libro quare bene uideas: sed
remittam te sepe ad istum locum. ¶ Si autem
uulnus sit simplex sutura sepe est necessaria ista
pro primo propter illud est utile multis uulneri
bus capitis quod facere permanere partem distan
tem approximatam in idem: et cum hoc prohibz
aeris alterationem que est multum nociua: sed su
tura est huiusmodi ut habetur tertio tegni: ergo
illa conueniunt idem uidetur esse de intentione
Auicen. in quarto in fractura cranei dicentis in
cisis uero in quibus non est nisi scissura: sed est
plurima et apparet cum ea illud inter quod et os nō
est nisi cortex multotiens sufficiunt strictura et
ligamenta et parum infra subdit: deinde aggre-
gentur inter duas extremitates vulnerum et suā
tur si est necesse illud et pulverizetur desuper pul
uis capitalis. ¶ Illud enim dixit Guil. de salice
to in capitulo de incisione ossis cum ense. ¶ Di
xit si autem vulnus cum ense et similibus ita di
latatum fuerit quod pellis pendeat et non possit al-
teri parti adherere per se suatur cum filo dupli
cato incerato: istam suturam concesserunt etiaz
alii solemnes magistri. ¶ Ut Lamfrancus Henri
cus et Guido. ¶ Et ego confirmo hoc cum ex-
perimento qui sepe feci suturam in capite vt so
cii mei uiderunt et mihi bene successit quare si
leant socii mei: aliqui qui reprehendunt alios et
dicunt quod sutura in capite non debet fieri et mi-
ror de eis quia antiqui sunt aliqui eorum et practi
cauerunt toto tempore vite sue et non sciunt quā
in vulneribus capitis debet fieri sutio et quan
do non. et licet ignorantiam suam deberem tace
re et ipsam in eis confirmare: tamen propter so-
cios meos nolo modum istum tacere: dico ergo
ego quod vulnus existens in capite vel est laterale
uel non. ¶ Si est laterale et fuerit pendens ut ca
ro tunc debet sui. ¶ Unde vulnera lateralia sepe
vidi pendere cum parte ossis et remota illa par
te ossis iunxi partem cum parte et sui et incarna
tum est in paucis diebus et sui sepe in hospitali
et mihi semper bene successit. Uidi etiam in ci
uitate in vno quasi totam pellem uel magnā par
tem pellis capitis fore ab osse eleuatam et eam
cepi situaui vt debuit stare et sui et incarnata est.
¶ Quare infero quod si pellis fuerit eleuata in par
te anteriori uel lateraliter semper debet sui. Si
autem vulnus fuerit in prora capitis quia in pte
superiori sit quod pellis nō fuerit eleuata sic quod vul
nus fuerit in sursum et deorsum et non extran
suerso non debemus suere et rationem adduco
ego quia si vulnus est in parte superiori contingēt
est humiditates multiplicari que non possūt ali
quo modo euacuari. ¶ Quare timor est de pu-
trefactione zinzie matris vel ossis licet etiam
foramen aliquod dimittatur apertum nisi fiat ex
pressio non egreditur sanies que expressio im-
pedit consolidationem. ¶ Quare non debet vul
nus in illo loco sui et hanc sententiā sensit Guil.
ut patet ex dictis suis supra et hoc etiam noluit
Auicen. cum dixit: aggregentur inter duas extre
mitates vulnerum et suatur si fuerit necessarium
¶ Et notanter dixit quod si fuerit necessarium uo-
lens ex hoc uerbo suturam non debere fieri in
prora capitis nisi pellis sit pendens ut dixi qua
re etiam et consequenter fiet icarnatio modo ul'
modis iam dictis in primo libro quare illic ui
de. ¶ Si autem uulnus fuerit punctale quod factum
fuerit cum telo uel cum puncta ensis uel cum
sagitta nunquam incarnetur: sed procedatur modo
dicto i prima parte huius capituli et illic uide: si
autem os fuerit detectum ex uulnere cohoperi
as ipsum modo dicto in primo libro in capitu-
lo de denudatione ossis

¶ Capitulum secundum de uulneribus faciei.

Facies est membrū decorans hominem quare sic tracte-
tur quod uniones et cicatrices nō sint tur
pes et ideo ubi sit possibile suere cum petiis pā
norum ut dictum est in primo libro fiat. ¶ Si
autem non poterit sui cum petiis et pars ista fu
erit carnosa fixa suere debes sutura separatorum
punctorum. ¶ Si tamen pars faciei fuerit sicca
sutura piliparioru suere potes. ¶ Et causa est
nota quia non times de humiditatibus loci.
¶ Si autem nullo modo possis suere habeat
infirmus in capite scoffiam uel piretrum de pā
no lineo fortem et bene firmatam in capite et cū
illa conseruantur ligature habentes incarnare et
incarnetur modo conuenienti ex dictis: Si
autem fuerit cum puncta aliqua quia cum telo
uel sagitta uel uulnus fuerit ualde profundum
facias ut immediate dictum est. ¶ Si etiam os
fuerit detectum facias etiam ut dictum est.
¶ Istis notatis de uulneribus oculorum primo
mentionem facio. ¶ Omnes autem doctores cō
ueniunt quod uulnera oculorum sunt timorosa p
pter ipsum uisum et propter propinquitatem quā
habent cum cerebro: in tantum quod dixit beneue
nutus quod uidit sepe aliquos uulneratos in circū-
stantiis oculorum amittere uisum ex oppilatio-
ne nerui optici. ¶ Et uidit etiam alios ad cata-
ractam deuenire. ¶ Et non mirum quia si hu-
mores ad oculum ueniunt sequitur destructio
oculi et actus ipsius a fortiori si uulnera in sub-
stantia oculi fiant sunt magis timorosa uulnera
ista que fiunt in oculo. ¶ Aliquando fiunt a sa
gitta et aliquando a uirga uel ab aliqua alia re pū
gente corneam uel coniunctiuam. ¶ Quare de cu
ra illorum loquar et primo de uulnere facto a sa
gitta. ¶ In cura ista habes tres intentiones.
¶ Prima est in uita. ¶ Secunda in purgatione.
¶ Tertia in localibus. ¶ Prima intentio comple
tur hoc modo utatur ipse farre condito cum
amigdalis uel farina ordei uel cucurbita uel

De vulneribus oculorum

lactuca uel portulaca ꝛ aliquando vtatur mica panis lota in aqua donec fuerit securus ab apostemate. Si fuerit debilis utatur carnibus edinis pullinis uel auium nutrientium se in campis ꝛ utatur vino limphato: cum autem fuerit tutus ab apostemate utatur bonis carnibus et bono vino eo quia illa generāt bonum sanguinem ꝛ per consequēs humiditates scđe bōe generantur que sunt causa cite conglutinationis licet Henricus dixerit oppositum cum in hoc non credo ꝛ uide causam ꝛ uidebis ꝙ uerum ē

¶ Secunda intentio complerur hoc modo fiat flobotomia de parte opposita si etas cōsenserit ꝛ dispositio loci. ꝛ notanter dico dispositio loci quia ex loco potuit tantum exiuisse de sanguine ꝙ solum uentose sufficerent. ¶ Purgatio fiat cum electuario de cassia si non fuerit febris uel si materie non currerent multum ad locum uel fiat cum pillulis de yera uel cum yera simplici uel cum pillulis cochiis uel cū aureis vel cum illis de luce que proprietatem habent ad oculos. ¶ Et sirupi dentur secundum dispositionem capitis ꝛ aliorum membrorum ꝛ non loquor in hoc plus quia omnia acciderent aduenientia ꝛ dispositiones nō possent scribi. Tertia intentio completur hoc modo quia si sagitta fuerit in loco uel apparet uel non. ¶ Si apparet sagitta capiatur in canula sua cum tenaculis et reuoluatur hinc inde quia a dextris ꝛ sinistris ꝛ post hoc recte teratur ꝛ extrahatur ꝛ protunc locus impleatur ex oleo ro. ꝛ uitello oui quia multum locum confortat ꝛ dolorem mitigat.

¶ Et circa locum apponatur defensiuum factū sepe supra in in primo libro uel ponatur oleum ro: cum bolo armeno uel succi herbarum sicut sunt succi morelle endiuie lactuce semperuiue ꝛ sic de aliis donec fueris securus ab apostemate

¶ Et in loco in tertia mutatione uel in quarta que erit tertia dies ponere debes farinam ordei cum melle ro. facta mundificatione incarnetur ꝛ consolidetur locus modo dicto in primo capitulo. ¶ Si autem sagitta non apparet obseruata dieta ꝛ purgatione ꝛ aliis prohibētibus apostemationem in loco apponere debes oleum rosaceū ꝛ tentam etiam balneatā in oleo rosaceo

¶ Et non mirum quia ratōne olei locus ualde dilatatur ¶ Et si non bene dilataretur ex hoc ponas tentam de spongia uel de aristo. ro. neq ponas tentam mellegarii ut aliqui dicunt ne ps aliqua ad intra remaneat quia medulla illa cito frangitur ut scitis hoc toto peracto inquire sagittam ꝛ extrahe eā si est possibile modo dicto nunc ¶ Si autem eam non inueneris cum instrumentis ꝛ ingeniis tuis tunc eam dimitte operatiōi nature: qa natura ab operatione sua nō cessabit ipsam mouere ꝛ expellere ad aliquem locum donec ipsa apparuerit ꝛ istud uidi sepe quia natura fecit hoc: ꝛ non mirum si natura facit hoc quia ipsa semper illud qđ est naturale sibi temptat conseruare ꝛ manutenere ¶ Illud autem ꝙ est preter naturale sibi uel non conuenięns tēptat expellē. Et si nō in modico tempore in multo tamen ꝛ hoc habet uerum in uulnere etiam existente circa oculum. ¶ Si autē uuln^a esset in oculo a uirga uel ab aliqua alia causa pungente uel uulnerante corneam uel coniunctiuam obseruatis dictis in principio quia dicta ꝛ purgatione tūc conuenit hoc collirium. ℞. boli armeni. ℥. i. tucie sanguinis dra. draganti gummi arabici añ. ℨ. ſ. terantur ꝛ cribelentur ꝛ misceantur cum lb. i. aque ro. ꝛ post hoc ponatur ī ampulla vna ꝛ hoc uitrum suspendatur in uase pleno aqua ita ꝙ non tangat fundum neq circumferentiam uasis ꝛ buliat sic per horam postea deponatur ab igne ꝛ addatur in hoc toto ℨ. ii. vini de granatis ꝛ dimittatur sic parum et post hoc colletur ꝛ ponatur in oculo in die bis uel ter ipso tamen existente aliqualiter tepido quia aliter uisui noceret ¶ Et de isto casu habui multos: habui vnum in burgo galerie: habui alium in burgo cassie ꝛ cum isto collirio liberati sunt verum tamen si primo occursu sanguinis exiuerit pone albumen oui agitatum: vt dicit Jesus ¶ Si autem in oculo fuerit percussio ꝛ non exiuerit sanguis tunc collirium de tucia ꝛ camphora ualet cum aqua ro ¶ Si autē cornea uel coniunctīa esset perforata tunc collirium primum ualet ut sum expertus. ¶ Beneuenutus laudat albumen oui agitatum in mortario et ductum in forma vnguenti ꝛ uocat hanc medicinam uirtutem a deo datam ¶ Nota tamen ꝙ si effundantur humores ratione percussionis sequitur destructio et actus ipsius oculi ut vidi ꝛ tunc nō habes nisi locum conglutinare ꝛ sepe feci cum collirio primo. licet Gali. in 4.º de accidenti ꝛ morbo dicat se vidisse istū puerum qui punctus fuit in oculo grafrio ex q.º effusa fuit confestim aquosa humiditas ꝛ liberatus est. ¶ Et ego credo ꝓ hoc sit de raro contingentibus. Et rabi moises quasi de hoc trufatur de Galieno ꝛ dicit ꝙ hoc est de mirabilibus suis. Sed ego credo ꝙ Galie. fundatus est super hoc ꝙ illi humores sunt membra spermatica et talia per uiam prime intentionis possunt restaurari ut uoluit in secundo tegni quare si illic egressi humores sunt uel aliqui ab oculo illius pueri non in conuenit ipsos restaurari que fuerunt uerba Galien. ¶ Sed diceret aliquis ex responsione uel saluatione dicti Galien. in quarto de accidenti capitulo de causis accidentibus sensus uisus uidetur uelle ipsos humores membra esse scilicet cristallinus uitreus et albugineus et uidetur ꝙ non: quoniam non carniforme nec spermaticum ergo et cetera: ex non carniforme declaratur auctoritate Galieni in ipsomet loco. ¶ Et ratione quia sanguis quando transmutatur in membra sanguinea per paucas et faciles transmutationes transmutatur in membra.

¶ Sed sanguis in his recipit longas et grādes transmutationes: ergo non sunt membra carniformia et ꝙ non sit spermaticum probatur qr membrum spermaticum totaliter deperditum

non restauratur. ¶ Sed humor albugineus totaliter deperditus restauratur aliquando ut Galienus in loco preallegato dixit ergo et cetera.
¶ Item animatum corpus terminatur termino proprio sed nullum istorum uere nutritur: quia ad nullum illorum terminatur vena uel porus deferens nutrimentum ergo et cetera. ¶ Ad oppositum est mens doctorum et probatur ratione quod oculus est membrum organicum quod membrum integratur ex humoribus et tunicis. Sed omnia integrantia membrum organicum sunt membra. ¶ Cum ergo humores et tunice integrent membrum quia occultum uidetur quod humores et tunice sunt membra. ¶ Prima ergo conclusio de hoc humor cristalinus est animatus probatur humor cristallinus est principalissima pars oculi ergo est pars animata: consequentia tenet per hoc quod quelibet pars principalissima membri organici et est animata: quod patet quia per eam operatio principalis membri organici perficitur. ¶ Secunda conclusio cristallina aliquando patitur per communitatem probatur quia contingens est humorem albugineum esse opacum ratione cuius species uisibilium ad cristalinam non debito modo portabuntur quo posito in esse egrotabit. ¶ Cristalina ergo sed tunc sit si cristalina per communitatem patitur ergo aliquod aliud membrum per proprietatem patitur si nullum aliud egrotat per proprietatem nisi albugineus humor ergo ipsum est animatum: quia nil patitur nisi sit animatum quare sequitur secundo quod humor albugineus est membrum: et per idem potest dici de humore vitreo quare sequitur quod omnes humores ipsius sunt animati et quod sint isti humores animati probatur quia ipsi deperditi non restaurantur ut pili vngues humores que in proprie partes nostri corporis dicuntur quia in eis est sola generatio ut dixit Galie. secundo tegni. ¶ Et hec ratio mihi concludit
¶ Secunda ratio quia ista sunt pars principalis membri organici: ut dixi ergo et membra spermatica uel carniformia. ¶ Dico quod sunt spermatica uel ad ista resolubilia. ¶ Et ad argumentum cum dicitur quod spermaticum membrum totaliter deperditum non restauratur. ¶ Dico quod verum est. ¶ Et ad Galie. dico quod ille humor totaliter non fuit in puero illo deperditus. ¶ Et si totaliter foret deperditus restauratio non foret possibilis. vnde osse brachii existente deperdito secundum se totum nullomodo est restauratio possibilis nec in aliqua: sed si aliqua pars eis est deperdita restauratio est possibilis et sic dico de humoribus quare et cetera. ¶ Ad secundum dico quod non omnia membra spermatica terminantur termino proprio nec etiam omnia membra spermatica sunt dura immo aliqua sunt mollia ut patet. ¶ Ad tertiam dico quod nutriuntur et nutrimentum recipitur in eis sicut et in aliis membris spermaticis quia nutrimentum per uias in manifestas vadit ad illa membra quare talia membra virtutem innatam habent solum. Et amplius in istis non me extendo quia nimis longum esset declarare.

¶ Capitulum tertium de vulneribus palpebrarum.

Sciunt doctores quod si palpebra incidatur quod suatur cum acubus curuatis et hoc non est propter aliud nisi propter concauitatem que est in oculo vnde recta non potest ita bene transmitti per partes illas: licet cum recta sepe sui sed non ita bene. ¶ Et quia hoc capitulum mihi habet proprium ideo de eo me cito expedio pro quo nota: quod aliquando area pilorum est incisa totaliter quia locus est ualde cartilaginosus et incarnatio numquam sit bona patet quia membrum est pauce carnositatis. ¶ Si solum pars superficialis sit incisa illa bene incarnatur quare ergo locum illum suere debes cum punctis latis et apponere debes pulueres incarnatiuos et albumina ouorum conquassata cum oleo ro. et pul. ill' et supponere uel incarnare potes modis aliis dictis in primo libro loco proprio.

¶ Capitulum quartum de uulneribus nasi.

Nasus quandoque uulneratur quandoque frangitur quandoque conteritur et conquassatur: hic tamen proprie agitur de incisione nasi quia plurimum hoc accidit: gratia tamen communionis loquar sicut de capite locutus sum. ¶ Nasus etiam quandoque abscinditur secundum se totum quandoque non sed tenet se pro parte. Si secundum se totum abscinditur non potest incarnari. ¶ Si nasus non secundum se totum incidatur iterum aliquando uulneratur secundum longum et aliquando secundum latum. Si nasus incidatur secundum longum uel latum iterum uulnus aliquando est latum et aliquando strictum. ¶ Si uulnus fuerit strictum et sine deperditione cutis et carnis tunc sufficit sola ligatura uel si illa non potest bene fieri suatur coductis tamen primo bene partibus: recordare tamen quod debes facere flobotomiam uel uentosationem secundum necessitatem et dispositionem patientis et purgationem etiam facias ut uidetur tibi necesse quia si repletio est in toto euacuationem uniuersalem facias. ¶ Si repletio sit in capite solum cum pillulis de iera uel aureis uel cochiis facias et per hoc completur prima intentio.
¶ In dieta fac ut dictum est supra capitulo de uulneribus oculi: et per hoc completur secunda intentio. ¶ Si ergo nasus incidatur secundum longum et incisio sit stricta tunc sufficit sola ligatura uel sola appositio punctorum. ¶ Si incisio fuerit secundum longum et lata fuerit uel os sit scissum uel non. ¶ Si non conducas partes et suas

ũt dictum est ⁊ incarnetur modo dicto in pͥo
libro. ¶ Si os fuerit scisſum uel est seperatum
ab origine ossis uel non. ¶ Si non est sepe/
ratum et est aptum conduci conducas carnem ⁊
ossa adinuicem ⁊ sue ⁊ incarna quia bene incar
natur ut sepe feci: videas tamen ne aliquod fru/
strum ossis esset seperatum uel aptum seperari
a toto osse cum digito ⁊ illum moue. ¶ Si non
est possibile illum conduci tunc remoueas ipsũ
⁊ incarna ut in sequenti dicetur. Si os modo
pro parte est separatum ab origine ossis tunc il
lum moue subito ⁊ uiolenter ⁊ conducas carnē
illam super originem ossis ⁊ sue ⁊ incarnetur.
¶ Istud ego feci in capite ⁊ feci ĩ digito ⁊ feci ĩ
tibia ⁊ semper mihi bene successit. de remotiõe
ossis. ¶ Dicunt aliqui ꝙ debet remoueri subito
i. in principio uulneris eo quia in remouendo il
lud causatur dolor ⁊ uulnus nouum. ¶ Quare
ne illa causentur non debet remoueri post prin
cipium: sed solum in principio ĩ quo ista duo sũt
s. dolor ⁊ uulnus ⁊ huic credo. ¶ Isto facto de
fensiuum debet apponi circa locum ⁊ super lo
cum defensiuum est tale. ℞. succi morelle succi
semperuiue añ. ℥. i. ſ. olei ro. ℥. i. boli armẽi. ℥. ſ.
aceti. ℥. ii. misceantur in simul et cum petiis po
natur super locum et facias hoc defensiuum do
nec sis securus de apostemate. ¶ Si contingat
ꝙ nõ possit fieri sutura quia acus recta est: tunc
ponatur ipsa in igne ⁊ cũ fuerit super calefacta
curuetur et tunc prosequaris in operatione quia
facies suturam et incarnes modo dicto uel mo
dis in primo libro. ¶ Nota ꝙ uinum calidum
multum incarnat modum istum ut uolunt mul
ti magistri. ¶ Et ego credo quod illud uinum
debet esse stipticum naturaliter uel artificialiter
¶ Si contingat modo ꝙ uulnus esset aliquali
ter antiquatum sic ꝙ labia non essent sanguino
lenta ⁊ vel suere debes rascare tunc labia et face
re ipsa sanguinolenta: et consequenter debes su
ere modo dicto et procedere sicut dictum est.
¶ Si autem uideris ꝙ post principium uulnus
indigeret aliqua mundificatione cum melle ro.
mixto cum farina ordei uel cum terbentina mi
xta cum melle ro. ¶ Post mundificationem in
carna locum cum puluere turis uel cum alio pl
uere generante carnē sicut cũ ireos uel aristol.
et sic de aliis: post hoc consolida locum cũ pul
uere nucis cipressi et ablutione facta cum uino
calido stiptico. ¶ Si contingat modo ꝙ uulnus
sit cum deperditione carnis conetis generare
carnē cum re et sic fit. ℞. turis mirrhe ana. ℥. ii.
farine fenugreci. ℥. ſ. rasine. ℥. i. ſ. cere et olei quã
tum sufficit et fac unguentum. ¶ Item ualet iste
puluis. ℞. masticis turis mirrhe dragãti gummi
arabici añ. ℥. ii. farine fenugreci. ℥. ſ. ⁊ misceatur
¶ Et intelligas hoc primo facta digestione in
aliis cum uitello oui ⁊ terbentina ⁊ extersione
facta consequenter locum sigilles cũ greco mi
nori uel cum unguento de minio uel cum pul/
uere qui sic fit. ℞. nucis cipressi corticum gra/
nati mumie añ. 4. i. puluerizentur ⁊ cribellentur

¶ Si uulnus esset modo ex transuerso nasi ita
ꝙ nasus esset ex toto incisus potes tũc suere iun
cta bene parte cum parte. Si non uis suere cũ
ligatura tene partem iunctam cum parte ⁊ de ta
li ligatura inuenio multas discordias. ¶ Primo
dixit Lanfrancus ⁊ Theodoricus ꝙ locus lige/
tur cum duabus ligaturis una ponatur sub naso
⁊ ligetur capiti alia super nasum ut teneat medi
cinas super locum. ¶ Rogerius ⁊ Guil. dicunt
ꝙ cum una binda incisa per medium ubi nasus
possit ingredi ligetur. ¶ Henricus illos modos
reprobat ⁊ dicit ꝙ si fascia esset strictior q̃ȝ opõ
tet tunc nasum difformat. ¶ Si latior q̃ȝ opor
tet nihil operatur: quare dixit melius est dimitte
re ligaturam nihilominus concedit ligaturã de
sub ⁊ non desuper. ¶ Ego autem de ista altera
tione parum curo quia in facie non potest dari
certa regula de ligatura quare quilibet faciat se
cundum ꝙ suum ingenium melius inuenire po
terit. tamen ego imponerem unam cossiam ĩ ca
pite bene strictam ⁊ ligarem nasũ ut dicit Guil.
⁊ bindam istam suere cossie ⁊ credo ꝙ hoc suf
ficeret quantum ad ligaturam et isto modo ope
ratus sum. ¶ Istis etiam non obstantibus dico
ꝙ melius est suere et incarnare modo dicto.
¶ Et non obliuiscaris ꝙ in naso ponatur una
canna penne anseris ut aer et sanies possit habe
re spiramina sua et aliqui ponunt tentam unam
in quolibet nare de stuppa uel de petia uel de li
gno. ¶ Et ego credo ꝙ fiat hoc ꝓpter aliã cau
sam. s. ut pars nasi cum alia parte bene iungatur
quoniam si coniunctio non esset debita foramẽ
nasi tunc clauderetur uel tortuosum remaneret.
¶ Quare in processu difficultas esset in attrahẽ
do et expellendo aerem ut ergo euitetur hoc po
nunt tentam. Si autem nasus esset conquassatus
ita ꝙ os sit contusũ quia dixi me dicturum: de
hoc tamen ꝙ operatus sum ꝙ frustra ossis de
bent equari cum digitis ⁊ ponere digitum in na
sum et ipsa eleuare et consequenter ponere tentã
in naso ut ossa deprimantur et consequenter pul
uili balneati in albumine oui ponantur ĩ primis
et in processu ponatur oxirocroccon et ponatur
puluis uolatilis molendini boli armeni et sãgui
nis draconis et oleo ro. fiat unguentũ et ĩ. xviii.
diebus speratur de restauratione ossis nasi. ¶ Si
uero esset in naso contritio curetur ut alie contri
tiones et in hoc non sto quia recurre ad primũ
librum in tractatu de contusione et attrictione.
¶ Si autem uulnus factum fuerit cum sagitta
considera utrum sagitta sit apparens uel non.
¶ Si autem sit apparens mollifica locum et cõ
forta ipsum cum oleo rosacco calido et fac flo
botomiam prima die et fac clistere. ¶ Et dicta
eius sit frigida. ¶ Sequenti die accedas ad in
firmum et nisi debilis sit aut alia causa impedi
at te capias cannulam sagitte cum tenaculis den
tatis et firma bene tenacula et consequenter uol
ue sagittam cum tenaculis adestris in sinistris
et postea reducas ad locum in quo fuit primo ⁊
sic recte ⁊ naturaliter poteris sine dificultate ex

trahere eam cũ uiam sibi feceris ex reuolutione adextris in sinistris et econuerso. ¶ Si tamen sagitta nõ fuerit multũ fixa poteris prima die mouere eas nisi aliud impediat te. Sagitta extracta non comprimẽdo dolorose impleas uulnus cum petiis ꝛ stuppis infusis in oleo rosaceo calido et uitello oui ꝛ hoc vsq; ad tres dies uel quattuor. ¶ Et post quattuor dies incipe mundificare uulnus cum farina ordei ꝛ melle rosaceo ꝛ si dolor adesset addatur farina fenugreci facta mundificatione incarnetur et consolidetur sicut in isto capitulo dictum est. ¶ Si autem sagitta nullo modo fuerit uisui mãifesta inquire de ea ꝛ si eam non inuenies uia aliqua semper mollifica locum ꝛ conforta cũ oleo ro. vsq; ad consolidationem vulneris ¶ Et si poterit uulnus hoc consolidari per uiã istam facias quoniã isto modo sepe consolidatur: ut uidetur uel locum teneas apertum usq; ad manifestam apparitionem sagitte quoniã natura multotiens expellit ĩ eã ad locũ cõuenientẽ: ꝛ tunc sepe extrabitur per se sine difficultate: uel sine medico vel manifestabitur sic ꝙ extrahi poterit. ¶ Si autem non appareat: sed manifestatur tactui ꝛ nõ visui conare: tunc ponere ĩ cãna sagitte oleũ ro. ꝛ mollificare locum uulneris cum eodem oleo per tẽpus: ꝛ cum uisum fuerit tibi locum fore mollificatum pone vncinum uel tribellũ uel aliud istrumentũ ut tibi uidetur in canna sagitte ꝛ bñ ipm ꝯprime ꝛ cum volue uncinũ uersus partem exteriorem ꝛ cõmoue sagittã ꝛ eã extrahe si sit possibile. ¶ Si autem eã extrahere non poteris iterum redeas ad mollificationem loci et dilatationẽ eius: q̄r ꝑ primam experientiam conari locũ dilatare cum tentis et cum spongiis et aristol. et aliis habentibus dilatare. ¶ Et aliqui apponunt uitriolum in loco cum oleo ro. et specialiter ĩ cãnula sagitte et contl. extrahas sagittam et tã diu prosequeris illo modo: quia ter uel quater ꝙ ipsa extrahatur isto modo neq; dolorose extrahetur. ¶ Si autem sagitta barbulata fuerit capiãt barbule cum tenaculis si poterit uel in barbulis ponantur penne anserine non incise nisi in una parte: et tunc capiatur sagitta cũ tenaculis et extrahat q̃n barbule non possent infigi in carne. ¶ Et nota ꝙ moderni habẽt terrebella ꝛ ponũt ipsa in cannula sagitte: et uoluunt terrebellum. ¶ Et cũ fuerit bene fixum in sagitta extrahũt: tunc sagitta exiũt: ꝛ non pono compositionem illius terrebelli: q̄r nõ est omnibus et sagitta extracta mundificetur locus. ¶ Et si mel ro. cum fa. ordei non suffecerit: q̄r sepe carnositates orte sũt ĩ loco ex magna mora quã fecit sagitta ĩ loco tũc mundifica cum unguento uiridi uel apl'orũ ꝛ inde consolides modo dicto supra.

¶ Capitulũ q̃ntũ de uulnerib' auriũ et labiorũ.

Ista membra scilicet aures et labia nihil habẽt ꝓprium ab aliis membris quare si aures uulnerantur: et nulla fit perditio in eis suatur: et incarnentur cũ puluere incarnatiuo et albũie oui mixto cum oleo ro. et hoc si uulnus fuerit in substantia auris. ¶ Si autem fuerit de perditio carnis digerantur labia põet consequenter mundificentur et tertio generet caro: et quarto consolidẽtur: et hoc dictũ est in primo cap'lo huius libri: ꝛ hoc est generale in oĩ uulnere facto cũ de perditione carnis. ¶ Similiẽ eodẽ modo ꝛ per omnia fiãt si uulnus fuerit in aliis de uno. tamẽ auiso te ꝙ in sutura labii bene iungas partẽ cũ parte labii ne in eo causetur eminẽtia que difformitatẽ faceret in labio. ¶ Et iam illã difformitatem causatam in labio cito curaui. et primo incidi illam difformitatem: q̄r partem illam labii sic eminentem et consequenter locum consolidaui et remota fuit illa diffõmitas: ꝛ hoc feci ĩ una domicella. ¶ Si autem uulnus aur'. uel partiũ circũstantium esset cum sagitta factum debes cõsiderare si sagitta penetrã usq; ad substãtiã cerebri uel non. ¶ Si penetrauerit coniecturã habere poteris per hec signa quoniam oculi efficiũẽ rubei aut causatur alienatio aut uigilia aut uomitus aut causatur tremor aut debilitas sensus.

¶ Cum autem securus fueris de hoc siue extrahas sagittam siue non est mortale. ¶ Et ego uidi in primo iuuene de argelata qui percussus fuit non in aure: sed in partibus circumstantibus cũ uno baculo acuto ꝛ penetrauit ad substantiã cerebri: et ego cognoscens hoc fugi et pronosticatus fui de mõte et aliis medicis dimisi et breuiter ad mortem deuenit. dico tamen ꝙ melius ẽ sagittam extrahere q̃ ipsã dimittere cum protestatione: tamen ne ad infamiam uulgarium õuenias et modi extractionis habes in primo libro tractatu de fractura cranei quare illic uide. ¶ Si autem sagitta non penetrauerit usq; ad substantiam cerebri: periculũ tamen est ꝙ ipsa non penetrauerit usque ad neruum auditus quare possit amitti auditus. in isto ergo cãu extrahatur sagitta et digerant labia uulneris et contl. incarnetur et ꝯsolidetur: ut etiã dictum est et licet in principio cap'li ꝺ dieta nihil sit dictum: tñ nũc dico dieta sit farina usque ad octo uel decem dies quoniã tunc eris securus de cuitatione apostemat. et locus inungatur circumquaque cũ oleo rosaceo bolo armeno ꝛ terra sigillata: ꝛ cum eis addatur parum aceti: et succi etiã herbarum frigidarum in hoc ualent ꝛ fiet flobotomia in principio si opus fuerit et similiter solutio uentris. ꝛ in processu fit semper solutus de uentre cum clisteri uel alio modo.

¶ Capitulum sextum de uulnere colli. ꝛ ꝑtiũ ei'

Vulnera colli quedam sunt in sola carne: quedam sunt in ossibus spondilium: quedam in ligamentis lateralibus: quedam in uenis quare in precedenti sit sermo pro quo notes antequã

ad curam deueniam ꝙ si neruus uel corda in cidatur colli raro est: ꝙ collum habeat liberuz quo ad motum eius ⁊ hoc ut dixit Rogerius ¶ Appullius dixit ꝙ si uulnus ueniat usque quo exeat nucha mortale ⁊ incurabile indicatur: ut dixit Galienus in duodecimo de utilitate mem brorum passiones nuche similes sunt passioni bus cerebri. ¶ Si autem uulnus non uenerit usque ad medullam adhuc timendum est de le sione neruorum orientium ab illa parte ⁊ spe cialiter de nocumento sensus ⁊ motus neruo rum ⁊ membrorum ad que delegantur nerui: interius uulnera que pertingunt ad neruos re uersiuos perpetuam generant raucedinez. ¶ Et dicunt aliqui ꝙ si pertingit ad quendam ner uum qui extraxit iuxta aures: dicunt ꝙ nunquã generabit ille homo: ¶ Et credo ꝙ hec possit esse ratio quia i factione spiritus gignitiui gigni tur concurrunt iste spiritus: scilicet animalis na turalis ⁊ vitalis. ¶ Et ex istis intesticulis fit vnus spiritus qui dicitur gignitiuus. ¶ Cum ergo spiritus animalis debeat deferri a cerebro ad locum istum oportet ꝙ deferatur mediante neruo quia nerui seruiunt cerebro delatorie si cut vene epati ⁊ artarie cordi: cum neruus iste transiens post aurem sit neruus deferens spiri tum animalem pro generatione spiritus gigni tiui: sit incisus patet: ꝙ spiritus per eum transi re non potest quare deficit generatio spiritus generatiui et per consequens actus generatiuus ꝙ erat declarandum: preterea uulnera arteriaruz magnarum ⁊ uenarum magnarum sunt periculo sa quia cito exalantur spiritus ⁊ sanguis quare sequitur mors. ¶ Iterum dico ꝙ uulnera tra chee artarie sunt periculosa ⁊ meri etiam quia habent seruicium uite necessarium ⁊ cum hoc sunt difficilis consolidationis ⁊ hoc est quia sunt transitus aeris ⁊ cibi. ¶ In cura ista ha bes quattuor intentiones. ¶ Prima est in dieta ¶ Secunda in purgatione. Tertia in locali bus ¶ Et quarta in accidentibus ¶ Prima cõ pletur ut sepe dictum est. ¶ Summe tamen respiciant isti tales a vino quoniam nihil mun di impedit ita neruos sicut vinum nisi alia cau sa te impediat: ¶ Secũda etiam intentio cõ pletur ut etiam dictum est in aliis capitulis de flobotomia ¶ Tamen dico ꝙ si multa quanti tas sanguinis exiuerit dimittatur flebotomia et ventose tunc sufficiunt. ¶ Si non fiat flebo tomia etate ⁊ aliis consentientibus. ¶ Quan tum ad tertiam intentionem dico primo ꝙ si uulnus fuerit in carne ⁊ fuerit sine deperditione eius tunc conducas partes ⁊ suturam facias et dimitte locum decliuiorem apertum ⁊ illic po ne tentam primo cum uitello oui post pone cuz trementina consideratis tamen necessitatibus consequenter incarnes modo dicto sepe ⁊ circa locum ponatur defensiuum de bolo armeni vel de succo herbarum secundum necessitatẽ. Si autem hoc vulnus magnum ⁊ longum fuerit cũ

deperditione carnis solum tunc consideratio sit in confortatione loci circa uulnus ⁊ in re stauratione carnis uel pellis de quibus iam se pe facta est mentio. ¶ Si modo tale vulnus fuerit cum deperditione ossis sepati tunc moue as ipsum ⁊ incarna modo dicto iam. ¶ Pul uis incarnatiuus. Recipe thuris vnciam vnam farine fenugreci dragãti gummi arabici mumie ana. vncias duas cribellentur ⁊ operentur. ¶ Si autem non potest manuteneri conducas partes vulneris ⁊ sue ut dictum est ⁊ cetera. ¶ Si uero uulnus fuerit cum lesione nuche conside ra membra ad que transeunt nerui orietes ab illa parte an amiserint sensum an non uel motũ in toto vel in parte. ¶ Si talia membra nõ amiserint motum nec sensum tunc conducas partes ⁊ fac modo iam dicto ⁊ dimitatur locus apertus ubi est lesio nuche ⁊ conforta nucham cum melle rosaceo ⁊ trementina ⁊ farina fenu greci mixtis ⁊ pone hoc calidum super locum ⁊ de melle rosaceo mixto cum oleo de mastice ⁊ oleo de lilio facto cum speciebus post hoc ap pone quia nuca cooperta incarnetur locus et cõ solidetur. ¶ Si vero amiserint sensum uel mo tum in toto uel in parte: ita quod nuca fuerit le sa curetur cum rebus incarnantibus ⁊ confortã tibus ipsam: ⁊ cum melle rosa. ⁊ trementina ⁊ fa rina fenugreci uel cum melle ⁊ oleo de mastice et lilio mixti. et hoc usque ad ipsius nuce incar nationem postea incarna vulnus et consolida. ¶ Semper autem confortetur locus circa vl nus cum oleo rosa. uel cum succis herbarum fri gidarum uel cum alio defensiuo. ¶ Si vul nus modo fuerit sine lesione nuche: tunc a prin cipio digeras et conforta locuz cum vitello oui et oleo rosa. vsque ad tres uel quattuor dies po stea mundifica ipsum cum farina ordei ⁊ melle rosa. mixto. consequenter incarna demum conso lida. ¶ Si vero vulnus fuerit secundum la titudinem. quia ex transuerso cuz lesione nuche tunc quasi membra semper interiora amittunt sensum et motum: et amplius non redeat. ⁊ tunc in illo casu debet medicus multum confortare locuz ⁊ debet conari locum incarnare. ¶ Un de natura ex confortatione sui facit illud quod impossibile esset medico facere: ⁊ non mirareris quia forti ⁊ bone nature nihil est impossibile: tunc in illo casu incarna locuz et conforta ut di ctum est nihilominus. ¶ Lanfrancus dixit q̃d locus ꝯfortetur cum oleo rosa. calido ⁊ desuper ponatur in principio uitellum oui. usque quo fu erit dolor sedatus postquã in loco fuerit sanies mundificetur et incarnetur cum isto. Recipe mellis rosa. colati uncias quattuor farine ordei: uncias semis termentine dragmas tres cere rasi ne ana dragmas duas thure masticis ana drag mam unã mire sarcocolle mumie ana dragmas semis olei masticini dragmas tres ⁊ fiat unguen tum. ¶ Si uulnus fuerit modo nõ cum lesio ne nuche: sed cum incisione uene a qua exiuerit

sanguis nimius: tunc dicunt aliqui quod locus cōducatur usque ad locum uel uenaȝ a qua exit sanguis cum sutura deinde super suturam ponatur puluis iste: Recipe sangui. drago. boli arm. draganti gummi arabici ana unciam semis terantur et cribellentur ꝛ ponantur super locum: d inde superponantur stuppe balneate super locuȝ a quo sanguis exit pone puluerem de gipso uel de mumia cum albumine oui ꝛ iterum ualet: et istud etiam ualet: ut dicit guil. Recipe raspature charte ꝛ telle aranee an. et fiat cum istis et albu bumine oui emplastrum. ¶ Si cum istis cō solidari non poterit cauteriza locum quia caput uene quia cum cauterio habente formam rotundam ꝛ super locum pone et contl. albumen oui. ¶ Et si ista non sufficiunt tibi recurre supra ad primum librum ad capitulum de fluxu sanguis. ¶ Si uulnus fuerit in collo cum sagitta ꝛ factum fuerit cum lesione nuche scies: tunc quia mēbra inferiora sensum perdent ꝛ motum tunc in illo casu intentio tua sit extrahendo sagittam: ꝛ primo uolues ipsam a dextris in sinistris cum tenaculis et consequenter cōducas ipsam ad locuȝ suum: et tunc extrahe ipsam et exibit: primo tamen mollifica locum ut dictum est supra: ꝛ si fuerit opus incidere locum parum ut ipsa sagitta possit exire: et ipsa extracta impleas uulnus cum uitello oui: et oleo. rosa. calido in hieme et frigido in estate: et hoc facias per duos uel tres dies: procedas consequenter cum melle ro sa. et pulueribus incarnatiuis farina ordei per aliquos dies: deinde cum melle rosa. ꝛ pulueribus incarnatiuis. ꝛ cōsequenter procedas cum rebus habentibus plus carnem indurare ut est sarcocola mirra aloes. ¶ Unguentum apostolorum ꝛ sic de aliis ut medico uidetur. ¶ Et eodem modo procedas si uulnus cum sagitta fuerit. ꝛ fuerit sine lesione nuche: nota tamen aliqua generalia unum generale quod si uulnus fuerit in nucha in parte in qua oriuntur nerui nobiles sicut sunt nerui euntes ad spatulas et consequenter ad brachia ꝛ alie euntes ad tibias. ꝛ partes istas mortale est. ¶ Et similiter si uulnus fuerit in nucha in parte illa ex qua nerui oriuntur a cerebro sic a spondilibus costarum supra mortale. ¶ Prima pars declaratur ratione. nam sensus et motus sunt necessarii in uita. cum ergo deperdantur: uidetur quod debeat sequi mors. ¶ Secunda pars est nota et licet hoc sit uerum et medicus hoc uideat: non tamen debet medicus negligere infirmum ne a laicis reprehendatur si liberaretur quoniam ut dictum est supra natura semper operatur illud quod medico uidetur impossibile. ¶ Sed utatur medicus pronosticatione ne a sophisticis reprehendatur. ¶ Nota secundum generale quod si uulneribus neruoruȝ nobilium aut cerebri aut nuche superueniat rigor siue sit cum febre siue non mortale. ¶ Sed si rigor fuerit cū febre et uigiliis et destructione appetitus et grauedine totius cōporis et amētia mortem dico significare sine dubio. ¶ Et tamen omnibus istis superueniat fluxus uētris et ista moueāt bonum: quia arguimus fortitudinē uirtutis: si uero nō mortē.

¶ Capitulum septimum de apostematibus gule ꝛ partium eius.

Ulnera gule timorosa sunt siue sit cū ense: siue sint alio modo siue etiam sint secundum longum: siue secunduȝ latum: ꝛ hoc nōn ꝑpter aliud nisi propter cānā plmōis cuius nomen ē trachea artaria aut propter cannam stomaci cuius nomen est meri. ¶ Et propter: duas uenas magnas que sunt a dextris et a sinistris cuius nomen est guideȝ, sub quibus etiam uenis collocate sunt due artarie satis magne pro quo nota quod iste vene et artarie immediate diriguntur ad cor ex quorum nocumento per uiam cōmunicationis sequitur nocumentuȝ pulmoni et cordi ratione cuius sequitur mors uulnus cāne stomaci est periculosum etiam: sed nō ita quia cibus qui debet attrahi non attrahitur etiam debito modo quare etcetera. ¶ Sed quia homo diutius uiuit sine cibo ꝙ sine attractiōe aeris. dico ego quod vulnus canne pulmonis ē periculosius. ¶ In cura ista habes tres intentiones. ¶ Prima est in euacuatione. ¶ Secunda est in dieta. ¶ Tertia est in localibus. Prima completur cum euacuationibus vniuersalibus uel cuȝ cassia uel electuario eius uel diafinicone uel alio modo secundum necessitatem. ¶ Syrupizetur etiam secundum casus ꝛ accidentia aduenientia. ¶ Et similiter fiat flobothomia de parte opposita parua uel magna secūdum necessitatem pacientis. ¶ Secunda intētio completur ut iam dictum: abstineat ergo a carnibus et a uino magno ꝛ ab aliis multiplicantibus sanguinem donec fueris securus de apostemate: post hoc utatur ipse carnibus bonis iaȝ sepe dictis: et bono uino odorifero limphato: tamen et hoc adiuuat multum in generatione carnis: ut dixi in primo libro. ¶ Uerumtamen respiciat se a brodiis et a fructibus ꝛ in aliis ēt se honeste habeat. ¶ Tertia intentio completur hoc modo ¶ Et primo si uulnus fuerit i guideȝ fiat flobothomia de brachio ut sanguis

diuertatur a loco illo ne ratõne compassionis ad coꝛ transeat quia ista duo membꝛa colliganti am habent insimul ut dixi. Pro quo diligẽter nota ꝙ vulnus paruum in loco illo dicitur esse causa moꝛtis ratione compassionis illoꝛum mẽ bꝛoꝛum quare oportet sepe societatis solicitudi nẽ habere ut dixit Auicẽ. quarta pmi pꝛimo caº. ¶ Unde tempoꝛe meo uidi quendam anglicum qui conductoꝛ erat centum lanceaꝝ: cuius nomẽ erat Guitil qui fuit vulneratus in gula cum sa gitta ꝛ illa quasi videbatur nõ perfoꝛauit pelleꝫ gule: Immo dico vobis ꝙ nullus laicus dixis set ipsum vulneratum ꝛ moꝛtuus ẽ incõtinenti ꝛ hoc non fuit propter aliud nisi pꝛopter vulnus factũ inguinem ¶ Uidi etiam alium percussum cum pugillo super locũ illũ ꝛ sincopiꝫauit ꝛ qua si ad moꝛteꝫ deuenit. Hoc ergo totũ pꝛouenit quia nocumentũ quod est in loco illo coꝛdi cõ municat̃ quare concludo ꝙ flobotomia conue nit ꝛ ad alia cõdialia defẽdẽtia coꝛ a suffocatõe ꝛ resolutione spũum ¶ Si fluxus sanguinis fue rit magnus ꝛ tu omnia considera quia omnes contingentias nõ possem tibi scribere: si tamen causatus esset fluxus sanguĩs curre ad illa que dicta sũt ĩ caº de fluxu sãguĩs vene ꝛ ad pm libm

¶ Si vo vulnus fuerit in canna pulmõis debes ꝯducere partem cũ sutura ꝛ manutenere locum qꝛ sutura cum albumine oui ꝛ oleo ꝛ pulueribꝰ incarnatiuis dictis in pº. libꝛo simul mixtis et stuppas balneare ꝛ sup locum apponere: ꝯsequẽ ter per tempus sumat diadraggm ꝛ teneat ĩ oꝛe ꝛ sic colliquatur paulatim ita transglutiat̃ paula tim. ¶ Et illud idem dico de vulnere meri quia suatur ꝛ incarnet̃ ꝛ obseruent̃ que dicta sunt in pꝛio libꝛo tractatu de vulneribus ꝛ illic vide.

¶ Si vulnus fuerit tñ paruuꝫ pꝛocedas sine sutu ra ut dictum est in aliis capl'is ¶ Si vulnus fue rit factũ cum sagitta tũc videre debes si in eius extractione fuerit periculum vel nõ ¶ Si nõ ex trahas ipam ꝛ ipa extracta impleas locum cum oleo ro. ꝛ vitello oui ꝛ in aliis fac ut dictum ẽ

¶ Si aũt fuerit periculum vel ex pate magnitu dinis vlcerum vel ex parte loci tunc debes lo cum mollificare ꝛ confoꝛtare ut dictum est ꝛ et dilatare si opus fueit ꝛ isto facto extrahas sagit tam ꝛ impleas vulnus cum vitello oui ꝛ oleo ro saceo. Tertia die ponas mel ro. cuꝫ farina oꝛdei post mundificationẽ consolida ꝛ incarna: Pro quo nõ ꝙ ego vidi quendam vulneratum in gu la ꝛ sagitta penetrauit gulam ꝛ hoc fuit ꝓpe ve nas gule non tamen fuerunt lese tunc sagitta fu it extracta cum solennitatibus iã dictis ꝛ ego ap posui tentã paruam ex vtroqꝫ latere intinctam in vitello oui ꝛ oleo ro. ꝛ post feci faldas de stup pa ꝛ balñeaui in albumine oui ꝛ oleo ro ꝛ incar natum ẽ in paucis diebus. Uidi aliũ vulneratuꝫ in gula: cuius nomẽ erat Matheus ꝛ bꝛeuiter ferrum sagitte remansit fixum in spatula. Ego autem videns ferrũ nõ posse haberi: timui et nõ curaui de visitatione sui ꝛ bꝛeuiter stetit sic per aliquos dies ꝛ demũ ad moꝛtẽ deuẽit paup hõ.

¶ Capitulũ. 8m. de vulnere in spatula ꝛ humere.

Vulnera istoꝛum mẽbꝛoꝛum nihil habẽt pꝛopꝛium nisi pꝛonosticationẽ ꝛ ligaturam ꝛ situationem vulnera huius timoꝛo sa ꝛ suspecta sunt propter neruos qui descendũt ad bꝛachia ꝛ suspecta etiam sunt de doloꝛe et amissione sensus ꝛ motus bꝛachioꝛum ꝛ quia locus ille est valde doloꝛosus hac de causa cito apostematur ¶ Pro quo nota ꝙ si tremoꝛ acci dat istis vulneribus ꝛ sit cum febꝛe timoꝛ est de spasmo ꝛ ratio est ista: nam vigoꝛ non fit in vul neribus neruoꝛum pꝛincipaliꝫ nisi materia cur rat ad locum que materia cum inuenit locum vulneratum inbibitur membꝛis illis ꝛ facit tre moꝛem ꝛ si sit multe quantitatis facit spasmum ꝛ apostema ꝛ si talis materia super calefit facit febꝛem quare concludo ꝙ doloꝛ huius loci se detur quoniam doloꝛ est causa omnium hoꝛuꝫ quoniam est causa attractionis materie ad locũ ꝛ per consequens est causa tremoꝛis ꝛ spasmi ꝛ febꝛis ꝛ est apostematis causa: omnia nõ sunt quare ꝛ cetera ¶ Et si bene consideres locus iste habet multas colligantias habet autem col ligantiam cum spina mediante cartilagine ossis spatule ꝛ habet colligantiam cum toꝛace medi ante osse furcule ꝛ cuꝫ cerebꝛo mediãtibus ner uis ꝛ hoc totuꝫ patet. ¶ In cura ista habes tres intentiones uel quattuoꝛ si volumus ¶ Prima completur cum purgationibus. ¶ Secunda cuꝫ dieta. ¶ Tertia cum localibus ¶ Et quarta cuꝫ remouentibus accidentia que accidunt istis si cut est doloꝛ spasmus febꝛis ꝛ duricies post cõ solidationem que remanet. ¶ Prima ꝛ secunda completur modo dicto in pꝛecedenti capitulo: ꝛ illic vide. Tertia intentio completur hoc mo do quia debes considerare an vulnus sit magnũ uel non. ¶ Si sit magnum debes conducere ꝑ tes adinuicem ꝛ suere ꝛ talis sutura debet esse foꝛtis pꝛopter magnitudinem ꝛ etiam pꝛopter pondus ipsius bꝛachii sutura dicta in pꝛimo li bꝛo que fit isto modo conuenit. Primo capiat abia vulnerũ simul ꝛ non anodet: deinde iterũ cum acu penetret ad partem ad quaꝫ pꝛio pene trauit ꝛ tunc capiat illa duo fila ꝛ anodet ista su tura est multum foꝛtis: hoc peracto dimittat par tem decliuioꝛem apertam ꝛ super sutura appõat puluerem istum incarnatiuum qui fit sic Reci pe boli armeni terre sigillate masticis añ. ʒ. i. oꝛa ganti gummi arabici añ. ʒ. ii. cribellentur cum pecia ꝛ conuenienter operentur ¶ Deinde super puluerem ponatur stuppa infusa in oleo rosaceo ꝛ albumine oui simul conductis ꝛ parum istius pulueris cum albumine oui ꝛ oleo rosaceo ap ponatur ꝛ est melioꝛ modus incarnandi qui re periatur ut sepe expertus sum. ¶ In loco au tem aperto apponatur tenta pꝛimo die infusa in vitello oui ꝛ oleo rosaceo si placet si non di mittat̃ oleũ ro. ꝛ hoc fiat ꝑ tres dies vel duos.

deinde apponatur mel ro:cum farina mixtum: ¶ Si tamen necessaria fuerit maior extersio addatur termentina mirra et sarcocolla et hoc fiat quando fueris securus de generatōne apostematis ¶ Circa autem locum ponatur defensiuum factum cum bolo armeno et terra sigillata et parum aceti: facta mundificatione et habita securitate apostematis incarnetur et consolidetur.
¶ Si modo contingat quod uulnus sit paruum nō conducas partes sed fac ut dictum est quantum ad mundificationem et incarnationem ¶ Saluo quod in istis pro mundificatione potes uti vnguento apostolorum ut dicunt magistri aliqui et ego hoc cum eis: et cum hoc ego operor et hoc facta ualde bene digestione in labiis vulnerum ligatura incarnatiua humeri sic fit fascia sit plicata in duobus capitibus usque ad medium consequenter sub ascella ponatur parum stuppe deinde ponatur hic fascia et ascendas cum fascia super humerum et uenias cum fascia super spatulam crucem hic faciendo cum fascia et reuoluas sub ascella illa et iterum ascendas aliam spatulam et facias donec ligatura sit completa ¶ Si uero vulnus factū sit cum sagitta mollifica locū cum oleo ro. calido deinde aperias vulnus si fit opus: postea eam cum tenaculis extrahas: consequenter ut sepe dictum est impleatur locus cum tentis balneatis in oleo rosaceo et uitello oui et circa locum ponatur defensiuum de bolo armeni ne locus apostemetur consequenter mundificetur modo dicto in aliis capitulis et incarnetur et consolidetur ¶ Quarta intentio completur sicut dictum est in primo libro ¶ Unde si duritiēs esset moueatur sicut dictum est in primo etiam in secundo libro in multis locis ¶ Et similiter si apostema secum iungatur vide que dicta sunt in primo libro et gratia breuitatis non recapitulo quia tediosum ista sepe recapitulare et fastidium induceret intelligentibus.

¶ Capitulum nonum de vulnere in adiutorio.

Sepe vulneratur locus iste cum ense ex transuerso et inciditur sepe musculus communis qui mouet cordas brachii et amittit motum et cadit manus in raseta: cuius restaurationem non recipiūt isti nerui: et hoc accīt nō solū ex vulnē ensis: sed ex vulnere etiam facto cum sagitta et telo sicut vidi in vno cuius nomen est Jacobus peroti qui cum telo in adiutorio fuit vulneratus et vulnus penatrauit ex utraque parte adiutorii nec os fuit lesum: sed solum ille musculus mouens cordas brachii et incotinenti manus in raseta cadebat: et hodierna die cadit et perdidit motum et non sensum ¶ Si modo uulnus fuerit per longum nō est timor de amissione motus neque sensus nisi illud fuerit ex defectu medici male sciētis ipm infirmum regulare et ex parte ipsius infirmi non curantis de se ¶ In cura ista habes quattuor intentiones. Prima in purgatione. Secunda in dieta. Tertia in localibus. Quarta in accidentibus. ¶ Primo ergo euacuetur corpus secundum repletionem uel cum linitiuo vel cum alia medicina secundum necessitatem et clisteria in talibus casibus fiant quasi omni die flobotomia fiat si sanguis multus non exiuerit et etas consenserit. ¶ Si uero multus exiuerit fiat sola appositio ventosarum. ¶ Secunda intentio completur hoc modo videas et consideres si infirmus sit debilis an non. si nō utatur lacticis boragine spinachiis portulaca cucurbita: si tempus adesset: si nō adesset tempus utatur farre cū amigdalis riso panico et milio et similibus generantibus paucum sanguinem. Potus eius sit vinum de granatis mixtum cum aqua cocta cum zuccaro solo: Saluo quod in comestione ratōne consuetudinis utatur vino bene limphato et hoc sit generale in omnibus: si autem debilis esset et afflictus utatur ipse carnibus edinis que sint cocte cū cucurbita endiuia uel cum portulaca et similibus utatur etiam carnibus pullinis. vel vitulinis similiter preparatis et si appetitus adesset utatur carnibus auium degentium in arboribus uel pratis assatis in testula ¶ Tertia intētio completur hoc modo: considera primo si vulnus fuerit paruum uel magnum si fuerit magnū conducas partes cum sutura forti et incarna mō dicto supra cū stuppis et vulneribus ¶ Nota tamē vnum generale quod si uulnus fuerit in transuerso et vulnus fuerit profundum et velis suere sue cum punctis duplicatis de quibus dictū ē in vno ca°. precedēte et rōem nō assigno: quia assignaui i p°. li°. tractatu de vulneribus ¶ Si accidit mō quod nerui sint incisi dicūt aliqui vt Gui. de sa. quod neruus cum sui cū neruo ut in eo fiat conglutinatio. Et ego dico ut dixi i p°. li°. quod neruus cū neruo non dēt sui: sed debemus bñ suere carnē cū carne et iūgere neruū cū neruo quantum possumus et rōnes et alia dixi ibi. s. quare dimitto et vide illic. Si āt sutura fieri nō possit: conducāt ptes quantum pñt conduci et conseruēt conductura et icarnet locus et hec conductura fit ut natura melius instris mediātibus et iuuamēto artis restauratiōnē i mēbro facē possit. Circa āt locum procedat cū confortātibus et prohibētibus apatiōes dōec fueris ab eo secur⁹ et i loco neruorum fac tale mūdificatiū. ℞. fa. lupinorum mell ro. colati tbētine añ et fiat vnguentum uel fiat hoc cū tbētina vel melle ro. sarcocolla et mirra et hoc facias si vulnus hoc requirat Ista āt remouēt sordiciē et putredinē a neruis et ista nō ponāt i vulneribus neruorum nisi post securitatē apatis quia ista mordicāt et fortiē extergūt et faceret materiā currē ad locū. Si āt vulnus eēt paruū procedas i oibus ut i aliis dictū ē et prohibe ne locus apēt et grā breuitatis nō recapitulo: si vulnus eēt factū cū sagitta nō requirit aliud nisi ut ipa abstrahat leuiē et suauiē fcā mollificatiōe et dilatōne si opus fuerit et ipa extracta illa hora impleatur vulnus cum uitello oui et oleo ro. et i mundificatione et aliis fac ut dictum est supra.
¶ Quarta intentio que est remouere accidentia q

accidunt completur per hunc modum quia se pe accidit uulneri apostema uel ratione medi ci male operantis uel ratione egri non quie scentis in sex rebus non naturalibus debito modo quare huic oportet sucurrere. ¶ Et licz dixerim non me dicturum de remotione huius accidentis quod est aduentus apostematis quia re misi ad primum librum vbi de hoc fit mentio tamen aliquid loquar succinte de isto accidente Primo ergo si uideris apostema accidere uul neri uentrem soluas ut tibi uidetur necessitas.

¶ Secundo si opus fuerit fac flebotomiam ut tibi uidetur. ¶ Tertio dieta sit tenuis ne in eo fi at multiplicato humorum qui currere possunt ad locum et esse causa maiorum apostematum quare etc. ¶ Quarto cum localibus defendas locuz ne humores recipiat sicut cum bolo armeno et ter ra sigillata et parum aceti. ¶ Item oleum ro. cuz bolo armeno prohibet etiam hoc succi herbarum frigidarum hoc faciunt sicut est succus lactuce endiuie morelle plantaginis semperuiue et sic de aliis. ¶ Et ex istis ut tibi uidetur, potes facere emplastrum. ¶ Si tamen apostema non potest prohiberi quin accidat cum istis nunc dictis et fe bris adsit arguas malum quia corruptionez mem bri uel mortem uel debilitatem membri uulne rati et hoc clarum est et non indiget alia declara tione. ¶ Si ergo apostema sit in loco uel ga me dicus non potuerit ipsum curare uel quia medi cus ipsum inuenerit quomodocumque sit debet me dicus ipsum remouere antequam uulnus curet non negligendo tamen uulnus: uideat ergo primo me dicus si apostema sit aptum remoueri cum reso lutiuis et infrigidatiuis si sic procedat cum istis

¶ Et notanter dico cum frigidis et siccis quia talia apostemata ut in pluribus sunt cum mala complexione calida: immo semper quare frigi da competunt ut materia que est in loco resol uatur et tunc conuenit farina fabarum farina or dei rose arnoglosse mirtus bolus armenus ter ra sigillata et oleum ros. et oleum de mirto quare existis fiat emplastrum si tibi uidetur. Si mo do apostema non potest remouere cum istis: im mo esset aptum saniari tunc sanietur hoc modo ℞. farine fenugreci se. lini an. ℥. iii. aneti camo mille an. ℥. ii. maluauisci. lib. i. s. assungie porci ne lique facte quantum sufficit bulliat bullienda et in corporentur cum oleo de lilio et calidum super apostema ponatur. ¶ Item aliud. ℞. farine fenu greci se. lini an. ℥. iii. pinguedinis porci. ℥. v. fari ne ordei. ℥. i. bulliant bullienda et incorporent cum oleo de camomilla et calidum super locum pona tur. ¶ Si accidat modo quod in loco sit dolor in tollerabilis sicut accidit in generatione saniei uel alio modo non multum loquor de isto acciden te quia sepe locutus sum in primo libro tamen dico quod locus potest embrocari cum aqua cali da decoctionis altee uel malue quia iste aperiunt poros et faciunt materiam exalare. et locum mun dificant uel aliter potest fieri si dolor cum em plastris et aliis non remoueatur. ℞. boli armeni parum et infundatur in oleo ro. et parum aceti de inde infundatur. ℈. i. opii triti et ℥. i. iusquiami et cum isto fiat inunctio usque ad cessationem dolo ris: dolore remoto amplius non fiat iunctio apa te maturato aperiatur cum flebotomo si est ne cesse uel si potes fac ut sanies apostematis ad ori ficium uulneris ueniat. facta incisione procedas ut in aliis sepissime dictum est.

¶ Capitulum. x. de uulnere in cubito cum ense.

Vulnera huius loci quandoque fiunt in parte domestica bra chii et aliquotiens in parte siluestri di recte in conductura brachii quomodocumque sit uul nera talia sunt periculosa. ¶ Primo uulnera par tis domestice sunt periculosa propter uenas et arterias magnas que illic transeunt et hoc est cla rum. ¶ Secundo uulnera partis siluestris sunt periculosa propter concatenationem et infiltrato nem neruorum et ligamentorum ligantium ossa ista habentia diuersas figuras quare si locus uul neratur de leui propriam figuram ammittit. In cura ista habes quattuor intentiones ut in cura aliorum uulnerum. ¶ Prima ergo complet cuz purgatione ut tibi uidetur necesse et cum flebo tomia ut eodem modo tibi uidetur necesse.

¶ Secunda intentio completur etiaz ut sepe di ctum est. ¶ Tertia intentio completur hoc mo do consideret medicus uulnus si fuerit in parte domestica brachii uel siluestri. ¶ Si fuerit in par te domestica conare sanguinem restringere pro pter multas uenas et arterias que hic adsunt et constringatur modo dicto supra in capitulo de uulnere in collo uel alio modo ut fuerit necesse.

¶ Si autem partes fuerit diuise et non fuerit flu xus sanguinis conducantur cum sutura modo dicto sepe et incarnetur et consolidetur. ¶ Si au tem conductura non fuerit necessaria prohibea tur apostema et digerantur labia et mundificetur et incarnetur modo dicto. ¶ Si modo uulnus fuerit in parte siluestri quia in parte exteriori bra chii et uulnus fuerit magnum et latum conducas et conserues partes ut dixi et locum defende ne apostema generetur. ¶ Si modo sagitta pene trauerit locum tunc extrahe ipsam modo dicto

¶ Et procedas in omnibus ut iam dictum est in aliis capitulis. ¶ Unum tamen dico uobis de ligatura quod si uulnus fuerit in parte domestica tunc debes plicare brachium uersus pectus et ra tio est manifesta quia tunc labia uulneris melius ad inuicem iunguntur et conseruantur ad inui cem quare melius conglutinantur. ¶ Si uul nus fuerit in latere siluestri tunc per oppositum debet plicari brachium ne ergo fiat plicatio uer sus pectus consueui ad intra brachium appone re stellam ne labia uulneris disiungantur.

¶ Quarta intentio completur ut supra.

¶ Capitulū .xi. de vulnere in rasceta manus.

Vulnera huius loci non timorosa sunt sicut uulnera cubiti ꝙ hoc sit uerum declarat experientia. ¶ Unde ex uulnere cubiti uidi aliquos mori ex uulnere manus nūꝙ hoc uidi. ¶ Et ēt hoc patet ex dictis in principio precedentis capituli ēt locus manus non ē ita dolorosus sicut locus cubiti quia nerui manus non ita sunt sensitiui et hoc uidetur experimento. ¶ Dico tamē ꝙ non obstante hoc ꝙ dictum est uulnera manus citius apostemantur quam uulnera cubiti ⁊ hec est ratio quia manus est membrum ꝙ multum declinat et est membrum ualde debile. Et nerui etiam eorum sunt ualde infiltrati quapropter hoc apostematur citius locus iste et hoc uidetur experimento. ¶ In cura ista haces intentiones tot quot dicte sunt in aliis capitulis. Prima intentio ⁊ secunda completur ut dictum est supra: unde tamen dico uobis ꝙ fortitudo et d̄bilitas infirmi consideretur ⁊ secundum hoc dicetur. ¶ Quantum ad flebotomiam fiat ipsa ex latere opposito semper si etas ⁊ uirtus consenserit: ⁊ si magna quantitas sane non exiuerit: ¶ Et istud semper sit generale in omni uulnere. Tertia intentio completur hoc modo uideas ergo primo si locus indigeat sutura uel non: si sit cōcauas ptes et suas. Ego autem narrabo uobis modum meum operandi in hoc. ¶ Ego semel habui unum circa renum qui fuit uulneratus in manu cum ense et uulnus fuit inter anularem digitum et medium et facta fuit incisio ex utraqꝫ parte manus usqꝫ ad iuncturam manus et brachii. ¶ Ego occurrens huic loco incepi primo suere locum et incepi in parte superiori manus et feci cuncta aliqua duplicata ut bene pars manus cum parte iungeretur de quibus punctis feci supra in isto libro capitulo d̄ uulnere humeri mentionem. ¶ Et in primo etiam libro tractatu de uulneribus: facta sutura in parte superiori manus feci suturam in planta man⁹ et posui manum sic sutam super stellam unam balneatā ī oleo ro. deinde super locum posui stuppas balneatas in albumine oui et oleo ro. ex utraqꝫ pte manus et ei feci flebotomiam diminutā qꝛ satis magna quantitas sanguinis exiuerat. Et quo ad dietam precepi sibi ꝙ nō comederet carnes neqꝫ oua neqꝫ biberet uinum nisi esset limphatum et hoc feci donec securus fui ab apostemate. ¶ Et in parte decliuiori uulneris dimisi foramina et illa impleui ex uitello oui et terbentina. Primo deinde mundificaui cum unguento apostolorum demum in aliis uisitationibus super uulnus posui pulueres incarnationis et desuper posui stuppas balneatas modo dicto. ¶ Circa uulnus aliquando ponebam oleum rosaceū cū bolo armeno et aliquando sine et hoc feci usqꝫ ad completam incarnationem: facta incarnatiōe induraui carnem cum unguento apostolorū et alumine combusto et cum unguento de minio consolidaui et hoc totum completum fuit directe in .xx. diebus et talis hodierna die uiuit. Uidi etiam alium qui uoluit acuere gladium unū cum rota que uoluitur cum aqua. ¶ Et qualiter fuit gladius exiuit de manu illius et tota planta manus fuit incisa ex transuerso. Ego occurrens isti sui manum cum punctis non duplicatis ⁊ feci ut dictum est nunc ⁊ liberatus est in paucis diebus. ¶ Saluo tamen ꝙ amisit motū digitorum quia corde manus ommes incise fuerunt ex transuerso. si vulnus nōn indigeret sutura ⁊ fuerit super man⁹ uel digitos prima die ponatur oleum ro. mixtum cum uitello oui ⁊ cum terbentina ⁊ hoc totum fiat usqꝫ ad quattuor vel v. dies. ¶ Et consequenter ponatur mel ro. cum farina ordei ⁊ etiam per quattuor dies. ¶ Et si opus fuerit induretur caro cum unguento apostolorum vel etiam mundificetur cum eo demū consolidetur. si vulnus fuerit cū sagitta ⁊ penetrauerit manum ex utraqꝫ ⁊ sagitta extracta et facta purgatiōe cū dieta ordinata ī uulnere ex pte inferiori ponatur tenta ⁊ in parte etiam superiori ponatur parue tamen tente ponantur. ¶ Sed ponatur maior in parte que declinat uersus inferius ⁊ tente iste sint infuse in oleo ro. et uitello oui et terbentina propter neruos. ¶ Alia autem duo ponuntur propter dolorem et ut labia digerantur et super locum ponantur stuppe balneate in albumine oui et oleo ro. et isto modo defendatur manus ne apostemetur et ne saniem faciat et residuum manus inungatur cum oleo ro. ⁊ de mirto mixto cum bolo armeno et similiter digiti et brachium et potest etiam super uulnus poni ēpl'm stipticū et ēt prohibet generationem saniei et incarnat et similiter uinū stipticū qd̄ etiam prohibet generationem saniei et incarnat.

¶ Et similiter uinum stipticum de quibus alibi feci mentionem et pro modo dimitto et cū tu feceris hoc per octo uel .x. dies in quibus fit incarnatio et locus non fuerit apostematus foramina illa incarna et consolida. ¶ Istud ꝙ dixi uobis hic centies ego feci et hoc sit generale ne dum sed etiam in brachio et in adiutorio et ī coxa et in crure et in omnibus istis locis cum isto modo operandi habui honorem. ¶ Et gratia breuitatis non narro uobis casus qꝛ multos possem uobis nominare. ¶ Unum tamen nota ꝙ si vulnus fuerit in uno digito uel in brachio sic ꝙ os digiti uel digitorum fuerit incisum totaliter musculis inferioribus uel superioribus ossis remanentibus: tunc iunge os cum osse et sue et incarna modo dicto quia sepe hoc feci.

¶ Et similiter si focile unum brachii sit incisū similiter feci incarnaui: et hoc etiam feci sepe.

¶ Quarta intentio que est remouere apostemationem uel dolorem si fuerit completur modo dicto ī capitulo de uulnere adiutorii et illic uide. ¶ Si modo putrities remaneret post consolidationem. ¶ Tunc remoueatur modis dictis in primo libro et in secundo

¶ Et licet facta fuerit mentio superius vnum tamen ponam. ℞. pinguedinis anseris assun/gie porci ꝛ pinguedinis galline ꝛ anatis an. ℥. iii. cere. ℥. i. litargirii. ℥. i. olei communis. ℥. fari/ne fenugreci farie seminis lini an. ℥. i. bdelii op poponaci masticis thuris an. ℥. s. dissoluantur gumme ꝛ omnia liquefiant cum gummis ad ignem: ita ꝙ bene incorporata sint colentur con sequenter et in vase reponatur: facta hac inun/ctione hoc emplastrum potest poni super locum ℞. litargirii triti. ℥. iiii. olei communis. ℥. 8. mu/cillaginis fenugreci ꝛ seminis lini. an. ℥. vi. mu/cillaginis malauisci. ℥. iii. accipiatur consequē ter litargirium predictum ꝛ ponatur ad ignem cum oleo dicto ꝛ permittatur bulire agitando semper cum spatula tam diu ꝙ dissolutum sit ꝛ postea addantur mucillagines cum oleo pre/dicto ꝛ litargirio ꝛ agitando cum spatula per/mittantur bulire tam diu ꝙ recipiat spissitudi/nem in modum emplastri ꝛ tunc deponatur ab igne ꝛ fiat emplastrum super locum. ¶ Multa alia narrare possem que narrata sunt supra qua re reseco gratia breuitatis.

¶ Capitulum duodecimum de vulnē thoracis

Magnum mirum ē ꝙ Auicenna neqꝫ Haliabas de isto vulnere non scripserunt: licet aliqua dicta a Galieno de isto inueniantur: scilicet. 4°. ꝛ 5°. terapentice. ¶ Et alii magistri post alios mī ta dixerunt inter quos magna existit discordia quam vobis volo succinte narrare. ¶ Inuenio ergo duas opiniones de vulnere cassali quia thoracis: vna opinio dicit ꝙ tenta debet poni ī vulnere ꝛ locus teneatur apertus uel debet tene ri apertum cum tentis ꝛ aperiri debet etiam si opus fuerit. ¶ Et cōsequenter locus debet mū dificari cum emplastris vnguentis ꝛ lauamen/tis ut dicunt isti ꝛ pro opinione sua adducunt hanc rationem quoniam si materia retineatur ī concauitate pectoris fluxa ratione vulneris ti/mor esset ut illa materia ad cor transiret uel ad aliquod aliud membrum cum putrefacta esset quare timor esset de morte. ¶ Ne ergo retinea tur illa materia ꝛ ut ipsa exire possit precipiunt isti ut locus teneatur apertus ut talis materia ex ire ꝛ exiccari possit. De numero quorum fue/runt isti magistri solennes: scilicet Rogerius Jamerus ꝛ istos etiam insequitur Brunus.

¶ Alia opinio dixit ꝙ vulnera talia debeant sui ꝛ incarnari ꝛ nullo modo debet tenta poni. ¶ Et fundant se super hoc quia nisi citissime clauderetur vulnus timor esset ne spiritus vita lis per loca illa citissime exalaret ne ergo hoc contigat precipiunt locum sui. ¶ Secunda ra/tio nam ex apertura mulieris aer frigidus sup ingredietur confundens ipsos spiritus ꝛ con/turbans eos ne ergo hoc fiat faciunt ut dictum est. ¶ Et est simile dico ego de vulnere cranei nam illa multum leduntur ab aere frigido ꝛ in tanto ꝙ sequitur mors ut dictum ē in loco suo ergo ꝛ similiter vulnera thoracis: de quorum numero fuit Henricus theodoricus episcopus cremensis ꝛ multi alii magistri moderni hoc fa ciunt ꝛ ego cum eis aliquādo feci ꝛ bene mihi successit. ¶ Ego autem concordans dictas opi niones dicam illud ꝙ mihi verius uidetur in/cipiens primo a substātia rei. Dico ergo primo ꝙ vulnerum thoracis quedam sunt que pene/trant ad substantiam intrinsecā quia ad spacio sitatem pectoris: ꝛ quedam que non penetrant.

¶ Et vulnerum penetrantium quedā sunt q̄ sē cum vulnere membrorum contentorum ut cor dis uel pulmonis uel diafragmatis. uel media stini. ¶ Et quedam sunt que sunt sine uulnere membrorum intrinsecorum. Et istorum uulne rum quedam sunt in quibus parum uel nihil sā guinis uel alterius humorum cadit in con/cauitatem pectoris. ¶ Et quedam sunt ī qui bus sanguis multuꝫ cadit in concauitate dicta uel alter humor. ¶ Et si consideres bene ī istis distinctionibus stat concordia illarum opinio num ꝛ ueritas quesiti: Dico secunduꝫ quantuꝫ ad causas: ꝙ cause istorum vulnerum sunt om nia que nata sunt perforare ꝛ incidere ut sunt sa gitte telum ensis ꝛ talia. ¶ Dico tertium quantū ad signa: ꝙ signa vulnerum penetrantium sub stantiam ipsius thoracis sunt primo hanelitus puꝰ qꝛ ratione aeris penetrantis p uulnꝰ euētatur ipsū cor nō ē necessaria attractio p ābelitū qua re puꝰ ē. Secūdū signū ē qm̄ si nares ꝛ os clau dat̄ ꝛ cādela pōatur ,ppe uulnꝰ: uel pōat̄ paꝝ cot ti sup uulnꝰ uidebis flāmā cādele moueri ꝛ uide bis silr cotū totalr ēt moueri. ¶ Signa cordis uulnerati sē sāguis exeūtis nigredo ꝛ extremoꝝ frigiditas ꝛ sudoris copiositas minuta et locus uulneratus sub mamilla sinistra. Signa pulmo nis uulnerati sē qꝛ sāguis q exit ē rubicūdꝰ ꝛ spu mosus et egē sup calefit ꝛ tusit ꝛ palescit. ꝛ locꝰ uulneratꝰ ē circa latera. Signa diafragmatis uul nerati sē spissus et magnꝰ anbelitꝰ tussis sonās ꝛ dolorosa alienatio sputū liuidū: rigō pūgitiuus ꝛ fastiditi sē ī cibo ꝛ bibūt et comedūt cū mul ta eructuatōe. et locꝰ uulneratꝰ ē circa mendosas costas. Signa ꝙ sāguis descēderit īfra qꝛ ī cō cauitate pectoris et sanies et cōrūpat̄. ¶ Iux illud Gal. vi. afforismoꝝ. Si ī uētrē sāguis effūdat̄ p̄ ter natāꝫ necesse ē ipꝫ putrefiēi sē grauitas et pō dꝰ latis iux̄ falsas costas sputū putridū cū mlta tussi et īcipit febrire. Et dix̄ Jāeriꝰ ꝙ anbelitꝰ q exit p os fetet mirabilir: et silr aer q exit p uulnꝰ fetꝫ itolerabilr: dico q̄ꝫ ad iuditia ꝙ illa uulne ra q̄ pētrāt a pte dorsi sē piculosiora q̄ꝫ a pte an̄ riori pp uēas et arterias magnas trāseūtes p dō sū et pp neruos orīētes a nucha et ēt pp meri et cānā pulmōis q̄ ī pte posteriori plꝰ situat̄ q̄ꝫ ī an̄ riori. Et pp ēt nucā cuiꝰ lesio nō pua reputat̄. Et pp ēt ligamīta cordis qꝛ dorso applicantur: unde omnia membra spūaliū cū dorso ligantur forti ligatione. unde, ex parua causa possunt liga

menta ista ⁊ per consequens membra ledi que cum leduntur afferunt periculum ⁊ mortē: hoc aūt nō accidit ex vulnere anteriori: Quare illa periculosiora sunt: Illa autem que non penetrant non periculosa sunt. ¶ Istis prehabitis venio ad curam istam: in qua cura habentur tres intentiones. ¶ Prima est in purgatione. ¶ Secunda in dieta. ¶ Tertia in localibus ¶ Quantum ad primam dico q purgatio fiat secundū complexionem: quia si colericus colera euacuet̄ si flegmaticus flegma ⁊ sic de aliis ¶ Et si humores mixti sunt mixtim euacuentur ¶ Et nō q ex humoribus cognoscitur complexio ⁊ ex complexione cognoscuntur humores: vt uoluit Auicē. secūda primi: quare videas hoc fiat flobotomia si opus fuerit ad partem oppositā: clisteria etiam lenitiua fiant. ¶ Secunda intentio complerur hoc modo: quia a principio vtatur ipse farina ordei vel fare condit] cum amigdalis ⁊ utatur spinachiis boragine bleta vel lactuca condit] cum amigdalis ⁊ aliis similibus utatur ⁊ hoc donec fuerit securus de apostemate potus eius sit uinum granatorum vel aqua ordei cum radicibus feniculi ⁊ petrosilini ¶ Cū vero fuerit securus de apostemate ⁊ sanies inceperit generari: quia infirmus tunc multum debilitatur dentur carnes edi uel pullorum elixatorum et ferculum eius sit de brodio isto condito cum uitellis ouorum ¶ Et pro confortatione cordis ⁊ stomaci ponatur parum cinamomi ⁊ croci. Potus eius tūc sit vinum albū clarum ⁊ odoriferum limphatum cum aqua ordei uel simplici. ¶ Cum autem sanies inceperit exiccari ⁊ virtus fortificari des ei carnes castrati ⁊ arietis vnius anni conditi in patella vel testu la secundum appetitum ⁊ voluntatem infirmi ¶ Et species predicte immediate pro confortatione ponantur. Similiter capones pernices fasiani ⁊ aues parue stantes in pratis ⁊ arboribus dentur ⁊ vinum narratum superius detur ¶ Si autem timueris de febre addere debes vel diminuere in vino ⁊ in carne secundū fortitudinem ⁊ debilitatem infirmi ⁊ secundum intensionem ⁊ remissionem febris. ¶ Quare dimitto discretionī operantis. Dico etiā q eligere debes cibaria cum conglutinare volueris que sunt austeria ⁊ viscosa ⁊ immordantia velud ypoqstidos balaustia psidia trita terra sigillata roxe ⁊ accatia. ¶ Dare autem oportet ea p decoctionem citonia ⁊ extremitates rubi ⁊ mirtus. Et uinum austerum omnia ista conueniūt duntaxat qd nihil te impediat ⁊ cum his permiscere possumus dragaga[m] ⁊ gumma arabica.

¶ Tertia intentio que consistit in localibus sic completur: quia considerare debes si vuln[9] thoracis fuerit penetrans uel non. Si ergo non fuerit penetrans digeras labia ⁊ pone defensiuum ne locus aposte metur ⁊ consequēter extergas ⁊ carnem generes cū unguento rasino ⁊ basilicone uel alio modo secundum tamen complexionem naturalem uel accidētalem membri demū sigilles. ¶ De ligatura tamen huius loci aliquid dicam quia ut uidetur uulnus hoc nihil habet ꝓprium de aliis. Immo eodem modo curatur sicut ⁊ alia curantur. Ligatura vna fit isto modo capiatur fascia longa ⁊ lata facta ex duobus capitibus ⁊ incipiat̄ fasciari ex opposito vulneris ducendo fasciam super uulnus secundū crucem: deinde reuoluatur fascia donec sufficiat et capita binde in loco remoto a uulnere suantur deinde capiatur vna alia fascia que transeat sup humeros ⁊ ligetur ante ⁊ post cum fascia ista magna ne cadat. ¶ Alius modus ligandi ē iste ut dicit Rogerius capiatur fascia magna et ex vno capite perforetur ita q facias intrare per foramen illud humerum. ¶ Deinde reuolue fasciam circunquaq donec redeat ad humerum ubi incepisti ligaturam et fascia sit in illa parte incisa in duas partes et cum illa ligetur cū ascella ¶ Si autem uulnus esset sub ascella ligetur isto modo. Capiatur binda incisa ex utraq parte et vna pars binde transeat super humerū ad spatulam sibi oppositam. Alia autem pars binde transeat sub ascella ⁊ ibi ligetur ¶ Istis declaratis videas si uulnus fuerit penetrans: si fuerit penetrans videas si aliquod membrum intrinsecum sit lesum uel si aliqua materia ad intra sit collata uel non q poteris cognoscere ex signis dictis supra. Si contingat modo per signa q vuln[9] sit penetrans sine lesione membri intrinseci ⁊ si materia non sit illic collecta: tunc dico ego q locus debet incarnari cum emplastris pulueribus incarnatiuis cum stuppatis uel cum aliis incarnantibus quare tunc in loco non ponitur tenta: ⁊ tunc per uiam prime intentionis in carnatur ⁊ hoc etiā uoluit Henricus ⁊ Theodoricus ⁊ alii moderni operātes: ⁊ ego cū eis in hoc sum ¶ Quare dico q Galienus ⁊ alii magistri de isto modo non fecerunt mentionem q talia uulnera ab aliis nō habent diuersitatem ⁊ ideo de tali non sunt locuti ¶ Et q tenta nō debeat poni in talibus neq locus teneri apertus ostēditur quoniam tenta ponitur quia necesse ē aliquando materiam aggregatam expellere per uulnus: sed in tali uulnere presupponitur nullā fore materiam ¶ Igitur in uanum ⁊ frustra ponitur tenta. ¶ Et licet etiā materia in pauca quātitate natura eā resoluit et euacuat nec d illo loco dubitat̄ q forti nature nihil resistit nec aliquid est impossibile ut iam dictum ē: vnde materia non solum facit transire materiam per panniculos: sed per medium ossis. vt dicit Gal. 7[o] āphorismor. In penetratione uero ī qua aliqd membr̄ intrinsecū leditur si materia intrinseca nulla descenderit eodē modo curantur sicut dictū ē: s ab intra o q dēt medicie uiscose ⁊ cōglutinose. Et hoc dicit. Gal. v[o] terapentice. Sic care igit̄ oīo o tētare ꝺpopposita extrorsū farmacha ⁊ ea q bibūt p aq ⁊ uinū subtile ⁊c̄. sicut ē diapapauer diagragantū ¶ Et adextra aūt

embrocationes cum vino aut emplastra desiccatiua sicut diapalma ⁊ oleum rosaceum ⁊ embrocationes. ¶ Et Galienus quarto terapentice loquens de vulneribus intrinsecis dixit cōis aūt in oībus intrinsecis particulis iudicatio est eligere qui dicit assuetissima aīa l' cibaria et farmacha fugere vero ⁊ aduertere que cōtraria ut eruginem eris ⁊ cathimiam ⁊ pōfilogos que est tutia litargirium ⁊ cerusam q₂ dictum est tertio d̄ questionibus simplicium farmacorum. Et ab Auicen: secunda primi ꝙ licet consolidēt mēbra extrinseca nihilominus irritant ⁊ aperiunt ī trinseca. ¶ Eligere vero o₂ cibaria si quidem in cicatricem ducere vel conglutinare vulnus que sunt austera ⁊ viscosa ⁊ in mordantia velud sūt hipoquistidos balaustia galla psidia terra sigillata rose et acatie citonia extremitas rubi mirt⁹ ⁊ sic de aliis. ¶ Dare autem oportet ista in decoctione aque uel vini vel aliomodo ut tibi libet.

¶ Nota tamen ꝙ si pulmo uel diafragma vel mediastinum fuerit vulneratus istud ē mortale quia talia membra consolidationem non recipiunt quia aliqua sunt spermatica ⁊ aliqua in continuo motu nihilominus a rationabili cura nō desistas quoniam natura impossibilia medico sepe facit. ¶ Si modo vulnus fuerit ⁊ cassale ⁊ cognoscas per signa dicta ꝙ materia ad ītra descenderit non tardes in eius eductione.

¶ Jmmo dicit Guil. tota tua intentio sit dilatare vulnus vt manifeste ⁊ libere sāguis ⁊ sanies generata intus per ipsum vulnus possit exire ⁊ tenta que ponitur sit ampla exterius ne cadat in vulnus: tamen melius ē eam ligare cum filo ne in casso cadat ⁊ vt si caderet extrahi possit.

¶ Consequenter vulnus inungatur cum defensiuo de bolo armeno ad extra ne locus apostemetur: tamen de hoc defensiuo dico vobis unū ꝙ si fiat cum modico cere albe ē ualde singulare ⁊ melius q̄₃ facere ea sine cera: hoc facto procedas cum mundificatiuis ad extra ⁊ ad intra ⁊ mundificatiuum quod proiicitur ad intra cu₃ siringa est hoc secūdum Guil. ℞. turis mirre farine lupinorum aā. ʒ. ſ. mellis ro. colati. ʒ. ſ. floris camomille. ʒ. i. uini albi. lib. ii. bulliant oīa ī uino et colētur et hec colatura in cassum cum instrumento pōatur secūdum quantitatem q̄₃ infirmus possit tollerare. quo facto inclinetur super uulnus ut uinum predicte decoctionis exeat et totiens ponatur ⁊ extrahatur ꝙ uinum exeat clarum. ¶ Jamerus precipit ꝙ ponatur uinum uel mellicratum et reuoluendo corp⁹ huc et illuc extrahe liquorem et considera quantitatem et qualitatem et totiens facias ut uideat uinum claru₃ exire. ¶ Et Rogerius dixit ꝙ patiens supra discum reuoluatur huc et illuc ducendo materia₃ et extrahendo ipsam per uulnus. ¶ Si autem ī firmus talem iterationem sustinere non possit facta prima appositione uini dicti tūc super uulnus ponat hoc emplastrum mundificatiuu₃. ℞. mellis rosati colati. ʒ. i. mirrhe thuris sarcocolle aā. ʒ. ſ. farine ordei fenugreci ꝙ sufficit ad inspissandum ad modum emplastri. ¶ Aliud. ℞. mellis ro. colati. ʒ. vi. terbentine. ʒ. iiii. farina ordei ꝙ sufficit ad inspissandum et procedas cu₃ istis medicinis bis uel semel in die abluēdo u' ponendo ēplastra donec sanies fuerit exiccata.

¶ Et fac ut infirmus dormiat super uulnus et curat ex eo uulnere ꝙ in eo cōgregatur. ¶ Dixit tamen Albucasis. ¶ Si autem preterierit. iii. dies vulneris ⁊ non acciderit in firmo neq₃ spasmus neq₃ tremor cordis malus neq₃ strictura anhelitus ⁊ uidet dispositiones eius bonas tūc scias ꝙ vulnus est sanum ⁊ uirtus ē fortis cui nihil est impossibile. ¶ Cum ergo uideris ista dicta ab Albucasi uel feceris ea que dicta sunt quia lotiones ⁊ emplastra ⁊ sanies fuerit exiccata tunc minuas tentam ⁊ incarna locum cum incarnatiuis ⁊ consolides locum cum consolidatiuis. ¶ Et per os potes dare potionem factam de centaurea costo nepita gariofilata pimpinella pilosella ⁊ ex sumitatibus rubi uel ex caulibus rubei ex riquilitia ⁊ rubea cū uino et melle. ¶ Aliud ꝙ remouet sanguinem. ℞. reubarbari costi radicis rubee centauree aristol. aā. ʒ. i. fiat puluis de quo administretur. ʒ. i. quolibet mane per nouem dies cū. ʒ. i. sirupi acetosi cum aq̄ morsus galline ⁊ tamtūdē aque consolide maioris et morsus galline magnam proprietate₃ habet in hoc. ¶ Item valet hoc. ℞. uini ī quo bulliatur mel et radix iari et cauda equina et detur parum cum vadit dormitum sudando autem vt dixit Almericus de aleseo tota materia euacuat̄.

¶ Et si uis alia uidere ualentia recurre ad primum librum ad capitulum de casu et offensiōe.

¶ Si autem eminētia apparuerit quia locus fit apostematus incidatur secure locus secundu₃ longitudinem costarum et earum rugationes et sanies extrahatur paulatim et successiue et non inprima incisione et hoc fit ne subito exitu saniei in maxima quantitate uitalis spiritus deficēt et sincopis aut mors infirmo accideret. Na₃ nō in cōuenit ꝙ maxima quantitas superfluitatis exeat et ꝙ cum ea subito calor naturalis et spiri t⁹ subito ueniat cum ea q₂ potest sequi mors uel adminus magna quantitas caloris et spirit⁹ cu₃ ea posset exire quare sequitur sincopis multotiens facto vulnere ī eminentia apparente statim anteq̄₃ multa sanies exeat. ¶ Jmpleatur vulnus cum tenta balneata in oleo ro. ⁊ melle ro. mixtl ita ꝙ tanta penetret vsq₃ ad interiora ut in sequenti uisitatione sanies possit libere exire ⁊ locus extrinsecus mundificari absq₃ aliquo impedimento. ¶ Ligetur tamen tenta hoc peracto lauetur locus cum vino simplici uel cum uino decoctionis rerum predictarum superius in isto capitulo ⁊ super locum ponantur emplastra etiam superius dicta ⁊ circa vulnus ponat̄ de bolo ar. cum oleo ro. ⁊ aceto ⁊ cum cera fiat vnguentum ⁊ est melius ⁊ hoc fiat usq₃ ad perfectam exiccationem saniei quo exiccato incarnetur locus cum puluere facto ex thure ⁊ mastice ⁊ mirra mixtis eq̄lī ⁊ ꝯsolidet̄ locus cū puluē

cipressi ⁊ mumia ⁊ bolo ar. mixtis equaliter.
¶ Et si vis de istis pulueribus fac unguentū
cum modico cere: ¶ Isto tamen nō obstante a
uulnere antiquo extrahatur tenta ⁊ mundifice
tur locus cum unguēto apostoloꝝ ⁊ locus iste
consolidetur q̄ citius potes. Si autē penetra
tio uulneris fuerit dubia nec per tentas infusas
in oleo ro. nec mediante aliqua re poterit mani
festari: tunc dico ego ꝙ oportet cōsiderare gra
uedinem infirmi uel grauedinem costarum ex
parte uulneris ¶ Et considerare si superuenit
febris et debilitas appetitus ⁊ uigilie ⁊ mala
reuolutio de latere in latus seu grauitas reuolu
tionis. ¶ Si autem nullum illorum signorum
fuerit neqꝫ maior pars: signum est tunc ꝙ natu
ra est fortis ⁊ tunc non timeas hanc lesionem
quoniam natura cum instrumentis bonis mani
feste curabit ⁊ tunc in hoc casu non est necesse
ut tu procedas nisi cum medicinis dictis supe
rius in principio ca. vbi locutus sum de uulne
re isto nō penetrante quare illic uide per te. Si
uero predicta signa omnia uel pro maiori par
te considerandum est si infirmus sit debilis et
male appetens et male dormiens mortale est ⁊
nihil est faciendum nisi communiter ⁊ modo
communi ¶ Si autem infirmus habuerit uir
tutem fortem ⁊ cum hoc uiderit medicus infir
mum tollerare infirmitatem suam bene aut cō
petenter: tunc conueniens est ut medicus faciat
uulnus suum in loco inferiori decliui uersus
spinam ⁊ sit tamen foramen elongatum a spina
secundum longitudinem costarum ⁊ fiat inci
sio secundum ꝙ coste incedunt. ¶ Foramen au
tem illud ut dicunt doctores debet fieri inter
quartam ⁊ quintam costam ⁊ non inter tertiam
⁊ quartam facta autem incisione noua ponatur
tenta balneata in oleo ro. calido usqꝫ ad profun
dum ⁊ hoc quousqꝫ inceperit sanies apparere
¶ Et caueas ꝙ hora mutationis sit breuis et
cauta ne aer ingrediatur neqꝫ expiratio offen
dat ne debilitet membra interiora ¶ Nam hec
expiratio longa ducit infirmum ad defectum ⁊
etiam ad sincopim. ¶ Cum autem sanies ince
perit aperire mundificetur locus intrinsecus p
vulnus nouum cum vino decoctionis camo
mille farine lupinorum thuris mirre mellis ro:
ꝙ sufficit coquatur cum uino ⁊ fiat collutura
de qua cum sirūgia iniciatur lb. i. ⁊ reuoluatur
infirmus ⁊ reclinetur super vulnus ita ꝙ dcā
decoctio exeat ⁊ postea ponatur tenta intincta
cum melle ro. ⁊ desuper ponatur mūdificatiuū
predictum supra quia empiastrum iam narra
tum ¶ Sis autem cautus ut tenta semper lige
tur ⁊ sit tante quantitatis ꝙ aer non possit a
vulnere exspirare propter causam dictam. Et
cum videris saniem exiccari tunc diminue ten
tam ⁊ incarna ⁊ consolida modo dicto: vulnus
tamen antiquum dimittatur claudi: quia vuln⁹
nouum sic mundificatum excusat antiquum ab
omni periculo ⁊ mundificatione ¶ De autem

cura ista sit rationabilis probatur per Galienū
quinto terapeutice qui eam fecit Rome i quo
dam patiente apostema in thorace facto iaz em
pico. ¶ In quo fuit necesse os coste putrefac
tum abscindere ¶ Dixit ergo Galienus assue
uimus igitur in cura mellicratum infundentes
per ulcus aliquando quidem multum tussire
eis accumbunt in patiente particula multoti
ens enim agitare quiescere ¶ Aliquando uero
cum instrumento sagacissimo adducere dein
tus mellicratum. ¶ Postquam autem hoc faci
entes elucidare pus et pectores ulceris sperauı
mus apponimus ista farmacha ⁊ tamen quan
do erit sufficienter mundificatum cessabimus
⁊ claudimus. ¶ Item probatur per Auicennaz
tertio canonis de epimate ita dicentem. ¶ Quo
modo autem existimaueris pleuresi materiam
plurimam ⁊ non mundificatam in quattuor di
ebus neque in paucioribus. ¶ Immo facit ca
dere in ptisim tunc necessarium est cauterium
fieri cum cauterio minuto quo perforetur pe
ctus in loco saniei ut exiccetur materia et extra
hatur paulatim ⁊ abluatur cum aqua mellis
et adiuuetur ad extractionem ad exteriora
cum mundificata fuunt perueni ad consoli
dandum. ¶ Sed contra vnum dictum in quo
dicit ꝙ in casu in quo penetratio vulneris fue
rit dubia ita ꝙ tenta infusa in oleo rosaceo nō
possit inueniri extunc stante uirtute forti sic ꝙ
infirmus tolleret infirmitatem debemus face
re vulnus inter tertiam ⁊ quartam costam ¶ Co
tra si vulnus istud penetraret sic ꝙ penetratio
non esset dubia tunc sanies extrahatur per fo
ramen illud nullo alio foramine existente fa
cto de nouo ergo sufficeret penetrationem fa
cere in illo usqꝫ ad concauitatem pectoris ⁊ nō
facere aliam penetrationem nouam cōna bona
et antecedens declaratuz est supra ¶ Item fru
stra fit per plura qđ potest fieri per pauciora.
¶ Sed eque bn̄ possumus per foramen illud
ipso bene aperto euacuare materiā sicut si aliđ
nouum fecerimus: ergo illud nouum non debe
mus facere. quia illud est frustra. sed illud met
debemus aperire. ¶ Item difficilius est cura
re duo uulnera q̄ vnum: ergo melius est face
re illud profundare ⁊ non innouare consequē
tia est bona ⁊ antecedens est clarum ¶ Item
medicus debet euitare dolorem quantum po
test ne locus apostemetur quia dolor est ē cau
sis maxime apostemantibus locum ¶ Sed si
duo uulnera sint sequitur dolor maior ⁊ diffi
cultas curandi maior ergo sufficit facere uuln⁹
primum penetrare: preterea facilius est facē uul
nus illud penetrare q̄ nouum facere penetrare
ergo et cetera. Credo forsan ego ꝙ sit meli⁹ fa
cere illud penetrare propter rationes dictas q̄
nouum facere. et ex hoc si bene consideres pꝫ
concordia illarum duarum positionum qꝛ que
libet pro parte dicit uerum ut patet consideran
ti. Si autem uulnera ista fuerint in dorso eodē

modo cura sicut dictum est. ❡ Si talia vulnēa fuerit cū sagitta facta: oportet ut leviter extrahatur sine dolore si possibile fuerit que sagitta extracta procedatur in non penetrante et penetrante ut dictum est. ❡ Et in non penetrāte manifeste fiat penetratio inter costam ⁊ costam ut dictum est ⁊ mundificetur ⁊ incarnetur cum localibus et emplastris et aliis iam dictis. ❡ Et si cum hoc nuca lesa fuerit procedas in lesiōe eius ut scriptum est in capitulo de vulnere colli cum rebus confortantibus nucham. ❡ Pro quo nota ꝙ medicus debet multum timere de extractione huius sagitte: quia forsan ipsa ē infixa in vena chilis ramificata etiam ab epate supra uel in trunco uno magno ipsius quare in extractione ipsius sagitte infixe in vena vel artaria tali sequitur magnus fluxus sanguinis ⁊ per consequens mors ⁊ hoc ideo est quia sagitta cum penetrat venam uel artariaꝫ sanguis egredi non potest quia nullum foramen est manifeste apertum: sed ipsa extracta remanet foramen sagitte q̄re sanguis exit subito ⁊ sequitur mors. ❡ Ego autem semel de mēse octobris fui uocatus ad unum rusticum qui cum sagitta una ab inimicis suis fuit uulneratus prope furculam gule ⁊ asta sagitte fuit fracta sic ꝙ asta sagitte nō poterat capi cum tenaculis neqꝫ aliquo alio modo nisi inciso fieret circa locum ❡ Tetigi istum iste febriebat febre lenta bene loquebatur etiam. Erat autem iste in carcere ⁊ fuerat captus quia exul erat. Ego videns istū pronosticatus fui de periculo ⁊ dixi amicis suis ut facerent ipsum cōfiteri ⁊ sic fecerunt ⁊ licentiam volui habere a potestate ⁊ sic eaꝫ dedit mihi. ❡ Ego incepi dilatare vulnus dicebat iste dum vulnus dilatabam magister facias audacter nec timeas: facta dilatione cepi cū tenaculis astam sagitte et extraxit et subito per vulnus et per os exivit magna quantitas sanguinis ⁊ breviter tu non dixisses unum pater noster ꝙ fuit mortuus. ❡ Quare fratres estote cauti in extractione sagitte tali modo fixe hoc autem fuit totum quia sagitta infixa fuerat in vena magna uel artaria uel trunco eius. ❡ Si autem vulnera ista non exiccentur tempore quo debent exiccari signum est ꝙ locus couersus ad fistulam uel in loco est una mala dispositio prohibens consolidationem ❡ Quare si locus conuersus est ad fistulā recurre ad quartum librum in quo fiet mentio de fistulis.

❡ De vulnere penetrante ⁊ non penetrante in ore stomaci.

❡ Capitulum decimumtertium.

Vulnera que fiūt in stomaco aut sunt penetrantia aut non. Si non manifesta sunt: si sic cognosces cum proba sive tenta tua ❡ Si stomacus modo fuerit uulneratus sic ꝙ tota substātia sua fuerit cum sagitta uel ense uel telo penetrata cognosces quia chilus exit ⁊ cum loquor de uulnere stomaci: loquor de uulnere ꝙ fit a substantia stomaci. ❡ Dico ergo ꝙ uulnera q̄ fiunt in tali loco aut sunt in substantia stomaci aut in musculo cooperiente stomacum. ❡ Si in stomaco aut penetrat totam substantiam stomaci aut non. ❡ Si sic cognosces: quia emittūt cum sputo sanguinem ⁊ chilus egreditur per foramen si non ista duo non apparebunt ❡ Si uulnus fuerit modo in musculo cooperiente stomacum aut penetrat illum musculum et non tangit substantiam stomaci aut non penetrat substantiam illius musculi. ❡ Si penetrat substantiam illius musculi uidebis cum tenta tua ❡ In cura ista habes tres intentiones: sicut etiam in aliis uulneribus est dictum. ❡ Prima completur cum euacuatione si opus fuerit uel cum clisteri ⁊ suppositoriis: ⁊ ista duo sepe fiant ⁊ cetera. ❡ Cum flobotomia si expedierit uel cum uentosis appositis secundum necessitatem ❡ Secunda intentio completur eodem modo sicut sepe in aliis capitulis est dictum. ❡ Tertia intentio completur hoc modo quia consideres uulnus si uulnus fuerit in musculo cooperiente ipsum stomacum ⁊ fuerit magnum tunc conducas partes ⁊ sue et locus decliniorēꝫ dimitte apertum ut sanies possit exire ⁊ in aliis necessariis fac ut sepe dictum est supra: nec oportet ponere defensiuum circa locum ut dixit Guil. quia stuppate satis prohibēt apostemationem loci. ❡ Si modo uulnus fuerit paruum ita ꝙ non indiget conductura. Dico ꝙ postquam non fuerit penetrans uulnus ī eo non erit dubium nisi propter errorem medici permittentis ipsum uulnus apostemari.

❡ Consideres ergo uulnus si fuerit cum sagitta extrahe ipsam et leuiter hoc fiat quia locus nō est ossosus. ❡ Qua extracta impleatur uulnus cum oleo rosato calido in hieme mixto cum uitello oui ⁊ ita etiam facias si uulnus fuerit factum cum ense et similibus. ❡ Et confortet locus circa uulnus cum oleo rosato ⁊ bolo ar. et aceto: ⁊ similiter hoc potest fieri cum succo solatri et semperuiue ⁊ lactuce ⁊ etiam endiuie ❡ Si uero uulnus istius loci usque ad substātiam stomaci penetrauerit siue fuerit cum sagitta factum siue cum alia re primo extrahe sagittam leuiter. ❡ Et si post extractionem emiserit sanguinem cum sputo uel uomitu signum ē ꝙ sagitta penetrauerit usque ad intrinsecā oris stomaci et tunc iudica uulnus mortale. ❡ Et propter affinitatem quam habet stomacus cuꝫ cerebro ut uidetur in anothomia timor est de spasmo ⁊ de dolore. ❡ Et etiam quia membrum istud est ualde neruosum impeditur ualde cōsolidatio et etiam quia officium suum destruit quod necessarium est toti corpori quod est appetere cibuꝫ et digerere pro toto sine quo uita

stare non potest ponitur vulnus mortale: Cu
ra ergo ipsũ hoc modo: primo cõforta locũ ad
extra cum oleo de absinthio mirto ⁊ de cito
niis ⁊ rosis omnia ista confortant stomacum
⁊ fac ex istis ungm ut tibi uidetur bibat uinũ de
citoniis ⁊ aquã plantaginis deinde procedas cũ
mundificatiuo facto de termẽtia ⁊ faria ordei
⁊ uitello oui ⁊ intingas tentam cum illo mun
dificatiuo ⁊ non presumas põere tentam i sto
maci substantia. sed ponas ipsam in foramine
facto in musculo cooperiente ipsum stoma
cum ⁊ fac ipsam penetrare usque ad substantiam
stomaci quia usque ad superficiem eius ¶ De
inde post tres uel quattuor dies uel quinque
ut tibi uidetur incarna locum isto modo. ℞.
citonium vinum thus masticem quod sufficit et
fac bulire ⁊ ista bulitura utatur ¶ Item sumat
vinum stipticum cum ista etiam bulitura ⁊ mltum
incarnat ¶ Item etiam aqua plantaginis
in hoc multum ualet cum thure ⁊ mastice quia
mastix specialiter habet cõfortare ⁊ incarnare
stomacum etiam et cum isto modo poterit cu
rari. ¶ Item etiam multum ualet ablutio facta
de uino et iam aliqui curati sũt p istam uiam.
Item cauda equina puluerizata in hoc est mira
bilis ut uoluit Galienus. Si modo uulnus uẽi
ret usque ad medium substãtiẽ. oris stomaci uel
non putauerit usque ad intrinseca oris stomaci:
quod scies quia cum saliua non emittit sãgui
nem neque cum uomitu tunc minoris periculi
et leuioris cure erit ¶ Tunc dico quod debet cu
rari sicut immediate dictum est quare illic uiõ
et euitet tentã ut dictum ẽ ne tangat substantias
stomaci oris et incarnetur iste locus pro posse
quam cito potes.

¶ Capitulũ. xiiii. de uulnere ẽpatis splẽis ⁊ renũ

Vulnera istius loci
uel istorum locorum. s. epatis splenis
⁊ renum mortalia sunt ut dixit Ipo.
cũ dixit uesicam incisam ⁊ cetera Et Galie. in
commento ⁊ similiter Auicenna quare de istis
parum loquar ¶ Signum quod uulnus sit in epate
ẽ quia uulnus est in latere dextro super costas
mẽdosas et exit a loco multus sanguis. Signũ
quod sit in splene ẽ quia uulnus ẽ i latere sinistro
infra costas mẽdosas ⁊ a loco exit sãguis gros
sus melancolicus multum. Signum uero uul
neris renum est scilicet quod ab illo loco exit san
guis aquosus et cum hoc locus et regio ipsorũ
indicat. In cura ista habes tres intentiones. s.
purgationẽm dietam ⁊ localia: quantum ad pri
mum fiat purgatio cum lenitiuis clisteribus et
suppositoriis ⁊ aliis quoniam largitas uenẽris
ẽ necessaria fcã flobotõia t' dietat ut appz ogã
ti qz i ho nõ pono nec do nec dare possẽ reglas
¶ Secunda intentio completur ut dictum est
sepe in aliis capitulis ¶ Tertia intentio com
pletur hoc modo quia si uulnus fuerit in regio
nibus epatis vel splenis ⁊ non in substantia
succurrere debes sicut dictum est sepe uel in
carnare ⁊ consolidare si sutura nõ fuerit neces
saria. ¶ Si modo uulnus fuerit in substantia
epatis mortale: saluo quod si fuerit in vna pennu
la in parte inferiori pennule ubi non sunt ve
ne non est mortale. ¶ Est ergo mortale ubi
sunt uenule capillares quia multus sanguis ex
it ⁊ generatio etiam ipsius sanguinis impedi
tur que fit in uenulis illis ¶ Si ergo vulnus
fuerit illic ⁊ epar uel splen exiuerit intromittã
tur ⁊ cum hoc factum fuerit fiat sutura i siphac
⁊ i mirach ⁊ nõ impedias te de vulnere illorũ
membrorum quia non requirunt operationem
manualem ⁊ talia uulnera relinquantur opera
tioni nature ⁊ mortalia iudicentur: facta sutu
ra conserues suturam cum pulueribus incarna
tiuis ⁊ balneatis in albumine oui uel cum aliis
ut tibi uidetur: ⁊ consolida locũ per os autem
ut locus consolidetur si potest sumat aquã de
coctionis thuris ⁊ masticis ⁊ ponat eam in vi
no ⁊ omni modo quo potest utatur ea ¶ Sed
quereret modo aliquis quid fiet de illo sangui
ne remanente iter siphac ⁊ intestina. Dico ego
quod natura ipsum resoluit uel ipsum transmittit
ad inguina ¶ Et illic nouum apostema facit
quare pro cura eius recurre ad primum librũ
quia ad capitulum de bubone nihilominus su
per locum pone maturatiua ⁊ incide locum ⁊
mundifica ⁊ incarna ⁊ consolida ut dictum est
⁊ si natura non posset unum istorum duorum
facere esset signum mortis ⁊ icurabilitatis loci
et debilitatis nature ¶ Sit ergo in istis largi
tas uentris quia maxime necessaria est cum cli
steri uel cura. Sint autem ista leuia et non for
tia ⁊ similiter uulnera renũ similiter istis isto
modo curentur ut dictum est.

¶ Capitulum decimumquintũ de uulnere in
testinorum ⁊ zirbi ⁊ mirach ⁊ siphac.

Quia in uẽtre sũt
due partes scilicet contente et con
tinentes prout in anothomia hui
ãni fuit declaratum ¶ Ideo aliquã
do uulnus fit in parte quandoque
continente et quandoque in contenta. ¶ Iterũ
uulnera uentris quandoque penetrant ad intra ⁊
quandoque sunt non penetrantia ad intra ¶ Et
iterum q sunt ad intra sunt talia quod q ab eis ni
hil exit de membris intrinsecis ⁊ aliquãdo ex
it zirbus ⁊ aliquãdo intestina ⁊ aliquãdo zirbus

et intestina. ¶ Cause huius uulneris sunt intrī sece sicut lancea ensis sagitta ⁊ omne illud q̄d ē aptum perforare locum. ¶ Signuꝫ ꝙ talia uulnera penetrent uel non habetur per uisuꝫ ⁊ probam. ¶ Signum ꝙ zirbus sit alteratus est: q̄a substantia eius alterata ⁊ color eius fit liuidus uel niger. ¶ Signum ꝙ intestina sint lesa ⁊ incisa est exitus stercoris ab eis. ¶ Signum ꝙ sint subtilia uel grossa sumitur a loco. Naꝫ super umbilicum sunt subtilia subtus uero grossa ⁊ etiam in latere sinistro grossa ⁊ in dextro subtilia ut in anothomia uidetur. ¶ In cura ista habes quattuor intentiones. ¶ Prima est in purgatione. Secunda in dieta. Tertia in operatione manuali et in localibus. Quarta est succurrere accidentibus. Primo ergo fiat flobotomia si non exiuerit magna quantitas sanguinis ⁊ hoc si etas ⁊ uirtus consenserint ⁊ si non potest fieri scarificatio: purgatio fiat cum clisteribus mollibus ut feces non indurentur et in aliis sis solicitus. ¶ Secunda completur cum debita dieta: utatur ergo rebus frigidis sicut farre milio lactuca et aliis similibus dictis alibi ⁊ hoc si uirtus fortis fuerit ⁊ hoc donec sit securus de apostemate. ¶ Si autem esset debilis tunc brodia carnis conueniunt ⁊ carnes edi pullorum perdicum ⁊ auium montanarum: ⁊ similia. ¶ De tertia intentione nec de quarta non loquor quia iudicio meo satis locutus sū in primo libro ⁊ in tractatu de uulneribus de cuius cura facit mentionem Auicenna. Quare mihi fuit necesse secundum tenorem primi libri mentionem facere illic: ergo illic uide unū tamen dico uobis hic quod non dixi in primo libro. ¶ Accidit sepe ꝙ homo cum lancea est uulneratus ex utraque parte corporis ⁊ occurris isti. ¶ Cum ergo occurris isti debes considerare aspectum ipsius ⁊ fortitudinem illius ⁊ an sit febris ⁊ an multum cōqueratur. ¶ Si autem in omnibus iste se bene habuerit. Judica ꝙ intestina neque uene mesenterii neque uena chilis neque artaria adorti neque nucha sunt lesa ⁊ in isto casu debes locum incarnare ⁊ dēs ualde bene locum cum uino stiptico lauare.

¶ Et in isto casu debes locum incarnare: uidi multos ⁊ audiui a multis qui fuerūt liberati. ¶ Et si sanguis remanet ad intra natura ipsum resoluit uel transmittit ad inguina ⁊ generatur illic apostema ut dixi in precedenti capitulo et isti tales semper sint largi in uentre. ¶ Et iam istū casum habui pre manibus in uno de argile qui cum una lancea ex utraque parte uulneratus et lancea penetrauit. ¶ Et breuiter curatus est in hodierna die etiam uiuit. ¶ Si modo uideris istam penetrationem fore cum debilitate uirtutis ⁊ cum febre ⁊ cum aliis accidentibus malis tunc iudica illud uulnus malum: nam sagitta ⁊ lācea aliquando tangit membrum intrinsecum ⁊ tunc mortale est ⁊ aliquando non et istud est salubre: contingentie ergo sunt iste. Considera ergo bene. Uidi ego unum hominem fore uulneratum cum uno gladio in uentre ⁊ infra umbilicum ⁊ non penetrauit uulnus nisi ad locum intestinorum et in tribus diebus fuit mortuus ⁊ non mirum quia omnia accidentia predicta fuerunt mala. ¶ Existimaui ego ꝙ aliq̄ uena esset in uentre fracta ⁊ forsan uene meseraice fuerunt fracte ⁊ hoc ex magna abundantia sanguinis quam uidi in uentre.

¶ Capitulum decimumsextum de uulnere femoris ⁊ inguinis.

Ulnera istorum scilicet femoris et inguinis quandoque fiunt cum sagitta et aliquando alio modo. ¶ Et uulnera istorum locorum quandoque fiunt in contentis mēbris sicut in uesica et matrice. ¶ Et quandoq̄ fiunt uulnera ista in continente sicut in musculis et in siphac continente intestina ne ad bursam intestinorum descendant. ¶ Signum ꝙ uesica sit incisa habetur per exitum urine ⁊ per locum in pectine designatum. ¶ Signum uulneris matricis est quia a partibus inferioribus ut per uuluam exit sanguis ⁊ locus etiam hoc declarat qui est in femore. ¶ Et ego credo ꝙ matrix non potest uulnerari a parte anteriori ⁊ posteriori quin etiam uulneretur uesica aut intestinum rectum. ¶ Quoniam in anothomia mulieris uidi quam propria manu feci ꝙ matrix collocatur inter uesicam et inter intestinuꝫ rectum. unde dixit Mundinus ꝙ intestinuꝫ rectum est culcitra ipsius matricis quare ⁊ cetera ¶ Judicatur autē de uulnere uesice quoniam ipsum est mortale. vñ dixit Ypo. septima affo rismorum vesicam incisam cerebrum ⁊ cetera ¶ In cura ista habes tres intentiones ut in multis aliis capitulis est dictum fiat flobotomia si opus fuerit ⁊ uirtus et etas consenserint uel scarificetur ut tibi uidebitur: purgetur cum lenitiō uel aliis medicinis leuibus: utatur sepe clisteribus uel suppositoriis. Et breuiter se bene habeat in largitate uentris secundum quantitateꝫ assumptorum et etiam plus ut aliquid superfluitatis expellatur. ¶ Dieta infirmi bene sit ordinata modo dicto pluries donec sit securus de apostemate ⁊ in aliis etiam rebus non naturalibus honeste se habeat. ¶ De potu sepe dictum est et in aliis quare illa nō recapitulo. ¶ Tertia itētio ꝯpletur hoc modo consideres primo si

uulnus penetret an non: si nõ penetret ⁊ sit ne
cessaria sutura tunc sue ⁊ incarna locuꝫ modo
dicto sepe. Si non sit necessaria conductura di
geras labia ⁊ mundifices ⁊ incarnes: deinde
consolida. ¶ Probibe tamen ne locus generet
apostema cum defensiuo uel defensiuis dictis
Si uero vulnus penetret uideas si vesica sit le
sa an matrix: si mulier fuerit an panniculus si/
phac teniens ne intestina descendant ad bursaꝫ
Si uero vulnus penetrauerit usqꝫ ad uesicam:
⁊ fuerit cum sagitta mollifica primo locum ut
in aliis locis sepe dictum est ⁊ amplia locum:
si opus fuerit ⁊ ipsam extrahe ⁊ in loco pone
uitellum oui cum oleo ro. ¶ Cum ergo uideris
hoc vulnus quomodocunque sit in uesica iudi
ca ipsum mortale quod cognosces ex signis di
ctis in principio capituli. Et ratio quare ẽ mor
tale est hec quia ipsa est neruosa: talia autem nõ
recipiunt inuiscationem quare ⁊ cetera. ¶ Se/
cunda ratio quia urina est acuta cum ergo ipsa
inuenit foramen ratione sue acuitatis semper
illud dilatat quare prohibetur consolidatio: sꝫ
quamuis hoc sit rationale quod dictum est: ni
hilominus procedas in cura modo rationali ⁊
omni modo ⁊ ingenio procedas et intendas
circa incarnationem loci ⁊ in confortatione ip
sius. ¶ Et prohibe etiam quantum potes ne in
loco generetur apostema. ¶ Incarnatiuum est
hoc. ℞. mellis ro. co. lb. s. thuris masticis dra
ganti añ puluerizentur et misceantur. ¶ Con
fortatiuum est hoc. Recipe boli ar. aque ro. et
parum aceti ⁊ locus circumquaqꝫ inungatur.
Et nota ꝙ in ipso vulnere nec circa ipsuꝫ vul
nus nõ presumas põere oleum quia omne oleuꝫ
cuiuscunqꝫ conditionis sit impedit consolida
tionem. Et ex hac causa uitatur oleum ro. om
ni tempore in uulnere uesice. Et ego etiam di
co ꝙ isti respiciant se a potu quantum possunt
ne urina multiplicetur que est causa prohibẽs
consolidationem ⁊ a diureticis etiã q̃ sunt cau
sa multiplicationis urine licet ipsam educãt mł
tum ⁊ potus eius sit stipticus. Et in potu isto u
tatur decoctõe masticis ⁊ utatur etiam cauda e
quina que multum incarnat ⁊ uino citonioruꝫ
⁊ aqua endiuie ⁊ miua citoniorum ⁊ miua etiã
sine speciebus ⁊ sirupo de mirto ⁊ zuccaro ro.
⁊ similibus. ¶ Unde dixit Galienus in sexto
simplicium farmacorum cauda equina est utił
in ulceribus intestinorum stomaci et uesice.
¶ Et Auicenna posuit ipam in quarto icarnatiuã
⁊ cum medicinis incarnatiuis numerat. ¶ Di
co etiam ꝙ cum siringa potest proiici uinũ sti
pticum ⁊ decoctio thuris usque ad ĩtrinseca ue
sice. Et puto ꝙ hoc ualde erit utile non dubi/
to ego ꝙ si ista duo possunt proiici ita ⁊ mul/
ta alia ⁊ uide per te. ¶ Et nota quare dixi ꝙ d
bes procedere in cura ista licet uideris urinam
egredi per uulnus hoc quod reputatur mortale
est hoc. quoniam ex tibi dubio vulnus põt est
in collo ꝙ collum uesice incarnatõnem recipit
⁊ curationem quare fac ut tibi dixi. ¶ Cum p
nostico tamẽn tuo. s. ꝙ tu times istuꝫ non libe
rari. Et ego uidi unum qui uoluit uindimiare
super salicem unum et cecidit de salice et ĩtra/
uit unum lignum quod erat ligatum cum una
uite bene per unam spannam cum dimidia et
fecit foramen prope anum ⁊ ex illo ano ⁊ uul/
nere exiuit aquositas ⁊ breuiter feci qd̃ dictum
est ⁊ curaui ipsum et omnes mirati sunt.
¶ Erat ergo vulnus in collo vesice: si vulnus
fuerit in matrice tunc locus potest melius incar
nari quia matrix est magis carnosa q̃ꝫ vesica
vt in anothomia videtur. Et vidi quare non
ita malum pronosticari debes. ¶ In isto ergo
casu procedas per omnia ut dictum est in vulne
re vesice videlicet cum incarnatiuis localibus
⁊ lotionibus quare illic uide. ¶ Si autem si/
phac continens intestina vulneratus fuẽit scies
ex d̃scẽsu intestinorum inferius tunc conari de/
bes siphac reducere si possibile fuerit cum sutu
ra bene forti. Et ego dico ꝙ in isto cãu debes
facere iacere supine cum capite depresso ⁊ cum
pedibus altis ne locus sic sutus ab intestinis
comprimatur que compressio potest esse causa
quare locus non incarnetur hoc peracto super
locum põne puluerem conseruatiuum suture et
incarna modo uel modis dictis sepe. ¶ Et isti
tales semper habeant uentrem largum quia vti
le est semper: deinde consolida locũ mõ dicto.

¶ Capitulum decimumseptimum de vulnere
testiculorum virge ⁊ vulue.

QUia vulnera testi
culorum virge ⁊ vulue nihil habent
proprium ab aliis vulneribus mem/
brorum carnosorum de eis paruam faciam mẽ
tionem ut est notum. ¶ Signa istorum vulne/
rum per visum satis nota sunt. In cura ista ha
bes tres intentiones ut sepe dictum est. ¶ Pri/
ma ergo intentio completur cum purgatõne vẽ
tris. s. cũ medicinis solutiuis vel cum clisteri uel
alio modo ut tibi videtur flebotomia fiat de ve
na communi uel epatis si materia non sit in lo
co. ¶ Si in loco sit fiat de cauicula pedis: scili
cet in parte domestica quia illa euacuat a locis
illis. ¶ Secunda intentio completur etiam mo
dis dictis quia respiciat se a carnibus ⁊ vino et
ab aliis multiplicantibus sanguinem donec sis
securus ab apostemate ⁊ in aliis rebus non na/
turalibus bene ⁊ honeste se habeat. ⁊ specialiter
in motu. ¶ Tertia intentio completur hoc mo
do considera vulnus ⁊ vide si indiget sutura
vel non. ¶ Si indiget sutura conducas partes
⁊ suturam conserua modo dicto ⁊ in aliis fac
vt dictum est pluries. ¶ Si autem vulnus essꝫ
non indigens sutura tunc prima visitatione im
pleas vulnus cum oleo rosaceo ⁊ vitello oui ⁊
hoc fiat per vnum diem vel duos ⁊ hoc iteruꝫ
est si tu occurris ĩ principio vulneris: deinde

potes ponere trebentinam cum vitello oui vsq3 quo locus sanietur: deinde ponas extersiuum si fuerit opus de melle ro. ꝛ farina ordei ꝛ trebentina. ¶ Deinde si caro fuerit mollis induretur cū vnguento apostolorum deinde incarnetur ꝛ cō solidetur si autem vena esset incisa consolida eam siue ↄstringe ut sepe dictum est.

¶ Capitulum .xviii. de vulnē anche et scie.

H Ec uulnera scilicz anche ꝛ scie non sunt timorosa multum nisi propter magnitudinem membri et neruositatem eius ꝛ propter lesionem ligamenti ex cuius lesione sequitur in fine cura tiōis sepe claudicatio. ¶ In cura ista habes tres intentiones sicut in aliis: quare non recapitulo. Prima intentio completur cum purgatiōe ꝛ flebotomia: ut uidetur necesse operanti largus sit semper in uentre. ¶ Secunda intentio completur cum debita dieta donec sit securus ab apostemate ꝛ in aliis honeste uiuat: ꝛ sit dieta frigida et potus sit aqua ordei. ¶ Tertia intentio cō pletur hoc modo consideres si uulnus indiguerit conductura conducas partes ꝛ fac suturā duplicatam secūdum tamen profūditatem vulneris quia uulnus potest esse tam superficiale ꝙ sutura consueta sufficeret. Et in aliis fac ut dictum est. ¶ Si vulnus non indigeat conductura tunc considera si factum est cum sagitta uel alio modo. Si alio modo in uulnere ponas uitellum oui cum trebentina ꝛ in aliis fac. ut sepe dictum est. ¶ Si vulnus fuerit cum sagitta et intrauerit os cum ingenio extrahe ipsam: mollifica ergo primo locum cum oleo ro. calido ꝛ dilata uulnus si opus fuerit qua extracta ipleas uulnus prima uisitatione cuȝ uitello oui ꝛ oleo ro. mixtis ꝛ circa locum ponas bolum ar. cuȝ oleo ro. vel succum solatri vel semperuiue uel endiuie cum pauco aceti. Secunda uisitatione pōas in uulnere ꝛ super uulnus mundificatiuum tale: quod maxime remouet dolorem. Recipe mel r̃o. libram unam farine seminis lini fenugreci. an̄. ℥. ii. olei de camo. farine ordei an̄. ℥. i. misceātur simul. Pro quo nota ꝙ in illo uulnere istius loci tota tua intentio sit in istis duobus scilicet in prohibendo dolorem quoniam in isto uulnere nō accidit dubium nisi per hec duo: deinde hoc peracto mundifica locum et consolida secū dum necessitatem ꝛ dispositionem loci.

¶ Capitulum decimumnonum de vulnere coxe.

V Ulnus coxe redditur timorosum propter lacertos multos ꝛ musculum magnum illic existētem a quo oriuntur corde uenientes ꝛ facientes ad motum cruris ꝛ pedis ad cuius compositionem ueniunt a cerebro nerui portantes compassionem doloris inducti a vulnere loci ad cerebrum a qua compassione dolorosa sepe aducit spasmus et uulnus hoc etiam est timorosum ꝑ pter uenas ꝛ artarias coxe a quibus cum egreditur sanguis propter incisionem earum cum difficultate constringitur ꝛ si non constringitur infallibiliter sequitur mors. Et ego dicam tibi ꝙ ego uidi ī hoc. Et primo quia ego dixi ꝙ a musculo illo coxe oriuntur corde facientes ad cruris ꝛ pedis motum narrabo tibi illud quod ego uidi. Uidi unum non peritum in cirugia qui accessit ad unum suum amicum qui habebat fistulam in latere siluestri parum infra genu ꝛ ait illi: ego uolo te liberare. Ille confidens. se de illo dixit ego sum contentus. Ille autem imperit⁹ cepit ruptorium in magna quantitate ꝛ posuit super locum nec sciuit ipsum regulare ꝛ breuitē ruptorium combussit totam carnem et cordas uenientes a musculo coxe et transeuntes ad musculum cruris ꝛ cum hoc alterauit ipsum os et statim cecidit pes nec ipsum eleuare potuit nec ducere potuit ipsum sursum nec deorsum et nō mirum quia pes ꝛ genu ꝛ alia membra mouentē motu uoluntario ꝛ quilibet talis motus fit mediante musculo et cordis. ¶ Cum ergo unum istorum instrumentorum deficit ꝛ motus deficit quare ꝛ cetera. ¶ Uidi etiam multos qui habuerunt incisionem retro in musculis coxe et cecidit pes quia nerui ꝛ ligamenta uenientia ad locum inferiorem fuerunt incisa. ¶ Dixi secundo ꝙ ad eius compositionem ueniunt nerui portā tes compassionem doloris īducti a uulnere.

¶ Ego dicam illud ꝙ etiam ego uidi unum stipēdiarium cuius nomen erat columbinus qui habebat unum cultellum paruum et ille cultellus dum incideret unum paruum baculum cecidit cum puncta super genu bene per tres digitos ꝑ forauit parum ipam pellem secundum apparētiam. ¶ Iste autem non curauit de isto vulnere paruo et stetit ac si nihil esset ī fine quattuor'dierum incepit iste dolere ꝛ taliter processit iste ꝙ deuenit ad spasmum ꝛ breuiter amisit motū ipsius genu et stetit per menses ꝛ menses anteq3 liberaretur ꝛ hoc non fuit aliud nisi propter neruum illum uulneratum. ¶ Dixi tertio ꝙ illud vulnus erat timorosum propter uenas et artarias transeuntes per ipsum. ¶ Uidi ego et fui in cura ipsius dum fui iunior ꝛ breuiter cum sagitta fuit uulneratus in medio coxe ꝛ una uena fuit fracta et ego cum uno magistro meo fuim⁹ in cura istius: nos autem non potuimus restringere uenam illam neq3 cum pulueribus neq3 cū cauteriis actualibus neq3 etiam potentialib⁹ neq3 aliquo alio modo ꝛ breuitē ex magno fluxu sanguinis mortuus est ille uir bonus ꝛ probus. Omittens ergo ista deueniam ad curam. ¶ In ista ergo cura habes tres intentiones ut sepe dictum est. ¶ Prima completur cum solutione uētris facta cum medicinis uel clisteribus uel alio modo secundum necessitatem ꝛ humorꝫ corpis predominātiū. Sit ergo largus donec sit secu⁹

ab apate flebotomia fiat si magna quãtitas san guinis nõ exiuerit et etiam si etas et vtus cõsen serint et uentosationes fiãt in naticis si ẽt opus est. ¶ Secunda intentio completur hoc modo: Dieta istorum semper declinet ad frigiditatem. Utatur ergo cucurbita farre spinachiis et lactu cis et si iste fuẽit debilis utat carnibus alteratis cũ cucurbita lactuca uel agresta vel portulacis et cetera. Uinũ eius sit limphatum cuz aq̃ cocta Uinum granatorum etiam in hoc ualet ¶ Tertia intẽtio sic completur cõsideres si vulnus fuẽit magnum et indigeat sutura conducas ptes distã tes cum sutura et super suturam ponas puluerez conseruatiuum ipsius suture et dimitte in pte de cliuiori os vulneris apertum per quod sanies vulneris exiccetur uel mundificet et in ore ipi9 uulneris prima die pone uitellũ oui cum oleo ro. vel cũ trebentina vel cum farina ordei et ĩ carna mõ dicto pluries. ¶ Si aũt vulnus fuẽit valde pfundum sic q musculus fuerit incisus ex transuerso et nerui tunc dixit Auicẽ. q nõ de bes suere: et rõ est q2 illi musculi semp reuertun tur et elongant adinuicẽ in parte inferiori. ¶ In pte aũt superiori rõe suture se tangunt quare in parte inferiori nõ incarnatur et illic retinent sup fluitates ¶ In pte aũt superiori conglutinantur q̃re est in pcessu necesse locuz aperire ne ergo hoc accidat pcipitur q in tali casu nõ fiat sutu ra. ¶ Si mõ neruus fuerit incisus dicit Guil. d sa. q debes neruum suere audacter cũ filo ince rato ¶ Et ego dico tibi q nõ debes neruũ su ere propter rões deductas in pr°. li°. tactatu de neruis: sed dico q cũ acu debes capere carnem et nõ neruum: et in tali sutura debes iũgere bene partẽ nerui incisi cũ alia parte rõne cuius tactus inuiscat a natura vna pars cum alia: quare inter ptem vnã et aliã potest cadere medium extrane um ita paruum q adhuc tales spũs animales p parte poterũt ad aliã partẽ nerui transire: qua re illud mẽbrũ poterit habere suas operationes et specialit quãtũ ad motũ uel sensuz et cõsidẽa bene istũ modũ et melior ẽ illo Guil ¶ Si vero nimius fluxus sanguis te impediat primo et pri ma visitatione cõstringe ipsuz cũ rebus et mo dis dictis superius in ca°. de vulneribus colli et ẽt in p°. li°. ca. pprio facto hoc sue locum quia sanguine restricto et in aliis fac ut sepe dictum est ¶ Nõ tamen q nõ debes esse ausus in locis neruosis siue vulnus sit pfundũ siue amplũ po nere tentã que attingat uel tangat neruuz. immo ipam pone solũ circa orificiũ vulneris ne os vulneris claudatur. Nã ex tactũ nerui uel pfun ditate tente usq ad pfundũ tangat neruus et fri catur ex quo tactu et fricatione causat dolor in loco et currunt hũores ad locũ et aposteat locus et forsan sepe potest sequi mors. Si vo vulnus sit paruum quia non latũ cõsidera modo si pe netret multũ uel nõ: si nõ cura ipm ut sepe dictũ est ¶ Si autẽ multũ penetrat cõsidera si os est fractũ uel nõ: uel si vulnus penetrauerit mẽbrũ uel nõ. ¶ Si aũt vulnus fuerit pfundũ et os fu

erit fractum cũ telo uel alio mõ cura protãc est ualde difficilis et difficilima et longa et nõ ẽ sine periculo magno et tedio magno et labore quare ergo cõducas primo ossa adinuicẽ et cõglutinẽ tur et nõ negligat vulnus ne sanies penetret inẽ ossa illa rõe cuius impediret cõglutinatõ. Dieta eius sit ualde stricta et ẽt quies sit ualde magna et hoc fit donec sit securus locus ab apate hoc facto consolidet uulnus ¶ Et si contingat lo cũ apari ut sepe uidi in coxa et in brachio ut se pe uidi ¶ O q̃m tediũ o quantus labor in tali bus tunc ossa nõ cõglutinãtur adinuicẽ et est ne cesse tũc ipsa frustra extrahere et nõ csolidatur locus q̃re modus iste sepe parit fistulã ¶ Tres ergo morbi sũt complicati: scilicet fractura ossis vulnus l ulcus et apostema. ¶ Dico ego ut dixi in prio li. et recurre illic p maiori noticia q pri mo a loco debet remoueri apostẽa et modũ ha buistis superi9 in loco allegato ¶ Secũdo dico q frustra ossis illa remoueri debẽt quia vuln9 dẽt dilatari et q̃to illa ossa tardi9 extrahũt tãto leuius extrahũtur quia ossa illa non habent nu trimentum quanto illa maiorem moram in lo co faciunt tanto illa a carne magis seperantur quare facilius extrahuntur et cum minori labo re et hoc sum sepe expertus. ¶ Et modum extra ctionis ossis corrupti habuisti ĩ fine primi libri capitulo proprio quare hic dimitto: demuz hoc peracto debes locum mundificare et incarnare cum lotionibus vel pulueribus vel unguẽtis se cundum opportunitatem loci et de hoc nõ plus loquor ¶ Si vulnus fuerit paruum et penetraue rit membrum ex utraq parte et uena non fuerit tacta tunc precipit illi dietam magnam et quietẽ magnam et pone tentam paruam ex vtraq parte balneatam in oleo ro. et uitello oui in principio. Deinde sit balneata vel infusa in trebentina uel alio modo ut est necesse vulneribus et incarna cum stuppis balneatis ¶ In albumine oui. et po ne defensiuum circa locum ne vulnus aposte metur. ¶ In paucis autem diebus locus incar netur et sepissime habui coxam sic cum balista penetratam et cum telo et obseruaui hunc moduz et bene mihi successit si foramen sit strictum et concauum tunc non presumas per uiam prime ĩ tentionis curare quia incarnare. ¶ Et iste est u nus de casibus in quibus non debes incarnare nominatus in primo libro tractatu de vulnerib9 Primo ergo si tu occurris seruato tamẽ primo et prima et secunda intentione vulneris fluxum sanguinis stringe ¶ In secunda uisitatione põe tentam balneatam in uitello oui et oleo rosa. De inde procedas cum trebentina et oleo rosa. et ui tello oui: et hoc donec sis securus de apostema te et non obliuiscaris q circa locum fiat defensi uum de bolo ar. vel aliud de succis herbarum: demum procede cum mundificatiuo facto de melle rosa. trebentina et farina lupinorum uel fi at si opus fuerit mundificatio cum unguento a postolorum et forsan erit melius. deinde locus c solidetur. ¶ Si tamen accideret q locus apo

Pcinarcetur tunc cura apostemationē sicut dictū
est supra in capitulo de vulnere adiutorii quare
illic uide.

¶ Capitulum vigesimuz de vulnere in genu.

Vulnera genuum
quia habent maiora ossium ligamē
ta ⁊ cordarum ⁊ neruorum infiltra
tionem: ⁊ quia sunt in bassiori lo
co aliorum membrorum ad que promptius de
scendunt humores: ideo vulnera huius loci sūt
periculosiora vulneribus coxarum ⁊ tibiarum:
Quod considerans Auicenna dixit. Vulnera q̄
cadunt in genu apud rotulam sunt mala ⁊ ad ea
quandoq; sequuntur accidentia mala a quibus
pauci liberantur. ¶ Nota etiam q͛ continuā
tur in genu quidam nerui notabiles uenientes a
cerebro ⁊ a nuca ex vulnere quorum sequit̄ do
lor intolerabilis subito ad quē sequitur aliquā
do mors vel spasmus: ⁊ aliquando ita debilita
tur membrum q͛ non potest defendi cursus hu
morum ⁊ per consequens non potest prohiberi
apostematio loci ⁊ aliquando ratione huius cau
satur rigor qui arguit sparsionem materie super
totum male ad quem sequitur sepe mors ⁊ fe-
bris: nonne uides etiam tu q͛ si tu percutias ge-
nu in aliqua re causatur dolor ualde magnus in
tantum q͛ apparet illum mori: nec potest se tunc
mouere ⁊ hoc non est propter aliud nisi quia il
li nerui vel corde contunduntur. ¶ Etiam vidi
sepe q͛ aliquis percutit genu in aliqua re vel p-
cutietur ⁊ tamen non sequitur dolor ⁊ hoc non
est propter aliud nisi quia nerui illi vel corde n̄
contunduntur tunc. ¶ In cura ista habes tres ī
tentiones sicut alias sepe dictum est. ¶ Prima
intentio completur cum solutiuis lenitiuis vel
clisteribus: sit ergo semper largus ne humores
fluant ad locum. ¶ Secunda intentō comple
tur etiam modo dicto sepe quia utatur dieta fri
gida donec sit securus ab apostemate. ¶ Tertia
intentio completur hoc modo videas primo si
vulnus indigeat conductura vel non. ¶ Si in-
diget conductura sue locum et dimitte partem
decliuiorem apertam vt sanies possit expirare.
Et in aliis fac etiam ut dictum est sepe ¶. Pro
quo nota vnum generale q͛ in talibus vulneri-
bus que fiunt in locis ōssuosis debes antequā
partes conducantur imponere digitum ⁊ palpa-
re si os sit incisum vel non si non sue tute. ¶ Si
sic videas si os sit seperatum pro parte vel secū
dum totum extrahe ipsuz. ¶ Si pro parte fu
erit seperatum tunc sue locum ⁊ comprime ipm
os quoniam incarnabitur. ¶ Si tamen fru-
stra parua essent que non adhereant remouean-
tur: deinde suatur ⁊ incarnetur modo dicto.
¶ Si autem vulnus fuerit strictum factum a sagit
ta vel telo vel a re alia acuta siue fuerit vulnus
usq; ad os siue non extrahatur ipsa sagitta ob-
seruatis regulis superius dictis ex modis extra
ctionis ⁊ in isto loco non possumus ponere ten
tam aliquo modo nisi ī orificio vulneris ne lo
cus claudatur: sed in vulnere tali ponatur oleuz
rosa. calidum quod sua oleaginitate dilatat vul
nus ne claudatur ⁊ cum hoc sedat dolorem ⁊ ꝯ
fortat locum: ponatur ergo tenta parua in orifi-
cio vulneris balneata in oleo rosa. q͛ oleuz sup
plet locum tente. Nam ex profunditate istius tē
te in vulnere istius loci propter neruositatē eius
dem si tanguntur ex tenta statiz fit dolor ad quē
sequuntur accidentia superius narrata infallibi-
liter: facias ergo illud quod dixi cum tenta ⁊ o
leo donec eris securus de apostemate. ¶ Et non
obliuiscaris cum defensiuum ponatur circa lo-
cum post securitatem apostematis procedas cū
mundificatiuo facto ex melle rosa. ⁊ trebentina
⁊ farina ordei ⁊ potes addere parum olei rosa.
⁊ forsan erit valde utile. ¶ Si post mundifica-
tionem caro remaneat mollis ratione olei vel
vnctuosa tunc moue ea cum vnguento aposto-
lorum ⁊ post exiccationem ⁊ mundificationem
incarna et consolida.

¶ Capitulū vigesimūp̄mus de vulnere cruris.

Vulnera cruris pa
rum differunt a vulneribus brachii.
Nota tamen q͛ in superficie cruris
super focile illud in parte anteriori reperiūtur
nerui ⁊ lacerti notabiles descendentes a genu ī
mediate ⁊ a cerebro. ¶ Unde quando vulnus
fit in loco isto cum sagitta ⁊ similibus periculo
sum est ⁊ sepe moriuntur: vidi ego unum q ibat
venatum ⁊ percussit tibiam in uno ligno ⁊ vul
nerata est tibia ⁊ cucurrit tantum de materia ad
locum illum q͛ locus ille totus fuit; putrefactus
⁊ cancrenatus ⁊ breuiter mortuus est ⁊ istuz vi
sitaui bis ⁊ non amplius nonne uides etiam q͛
si quis percutiat tibiam in aliquo loco causatur
dolor intolerabilis sepe ⁊ hoc non est propter a
liud nisi quia nerui illi conquassantur ⁊ aliquā-
do fit percussio magna in tibia ⁊ non causatur
dolor in ea ⁊ hoc nō est propter aliud nisi quia
neruus ille tunc non tangitur neq; conquassatur
¶ In cura ista habes tres intentiones sicut iam
sepe dictum est. ¶ Prima completur cum solu-
tione ventris ⁊ clisteribus ⁊ suppositoriis: sint
ergo isti semper largi in vētre ne materia ad lo
cum currat: fiat flebotomia de basilica dextra ꝉ
sinistra. ¶ Secundo locum vulneris considera
ta tamen uirtute ⁊ etate ⁊ fluxum san. a vulnere
¶ Secunda intentio completur modo dicto. s.
cū dieta frigida ⁊ hoc donec sis securus de apo
stemate. ¶ Tertia intentio compelur hoc modo
considera si uulnus sit latum uel paruum. si la-
tum conducas partes ut sepe dictum est. Si ām
focile esset incisum alium moduz debes tenere
quem in sequenti capitulo dicam. ¶ Si vulnus
sit paruum quia strictum ⁊ fuerit factum a sagit
ta extrahe ipsam ⁊ si intrauerit os mollifica ip

cu3 oleo rosa. calido posito in orificio vulnẽis ⁊ fac ut in aliis sepe est dictum. ¶ Extracta sagitta pone in loco tentam infusam oleo rosa. et circa locum pone defensiuum de bolo arme. vel de succis herbarum frigidarum. sed postq̃ dolor seperatus fuerit ⁊ securus fueris de apostemate tunc in loco ⁊ super locum pone h^o. mũdificatiuu3. Recipe mellis ℥. colati trebẽtine et farine ordei ⁊ ex istis fac' vnguentum: facta mũdificatione incarnetur et consolidetur: si tamen carnositas illa esset vulnerata sic q̃ vulnus penetret usque ad utrunq3 latus tũc fac per omnia vt dictum est in capitulo de vulnere coxe in p̃te correspondenti isti.

¶ Capitulum vigesimumsecundum de incisione ossis brachii ⁊ duorum focilium ⁊ ossis coxe ⁊ duorum focilium cruris q2 eadem ẽ cura.

Licet in prĩo facta fuerit mentio de incisione illorum ossium ⁊ nõ de fractura licet supra aliquid sit tactum de fractura cum vulnere quia tamen in hoc loco illud capitulum debuit pricipalius situari compellor hic aliquid dicere remittens tamen ad locum illum pro clariori noticia. Dico ergo breuiter q̃ incisio focilium ⁊ adiutorii aut est completa sic q̃ totum focile vel totum adiutorium sit incisum aut non: si non cum manu videas si frustule alique ossis sint remote ꝟ non si sint remote extrahe ipsas frustulas. deinde abstergas vulnus a sanguine bene hoc peracto capias labia vulneris ⁊ conducas adinuicem ⁊ incarna modo dicto sepe ⁊ cum defensiuis d̃fende ne locus apostemetur et in aliis fac ut sepe dictum est. Lanfrancus non uoluit hoc ĩmo voluit ipse q̃ primo os reparetur deinde incarnetur ¶ Guil. et Theodoricus ⁊ albucasis ⁊ Jamerius uolunt modum predictum quos doctores insequor: ⁊ ego habui sepe vulnus in focili ⁊ in adiutorio brachii cum incisione ossis ⁊ feci ut dixi vobis ⁊ mihi bene successit ¶ Et similiter habui in digito manus vnam incisionez cum remotione partis ossis ⁊ ego cepi labia remoto osse ⁊ sui ⁊ facta est incarnatio ¶ Et illõ idem habui in vno uulnerato in capite prope aurem ⁊ ille habuit vnam partem ossis incisam ⁊ sequestratam ab alio osse remoui illud os et sui ⁊ facta est incarnatio illius carnis cadentis super os cum osse ¶ Et isti omnes hodierna die viuunt ⁊ non nomino omnes gratia breuitatis ¶ Si modo focile uel adiutorium fuerit totaliter incisum q̃ exeat medulla: tunc iudica illud mortale ⁊ ut in pluribus mortificat membrum. ¶ Fiat ergo primo sutura ut dicunt doctores aliqui: deinde ipsa facta capiatur pannus duplicatus ⁊ balneatur in albumine oui ⁊ superponatur ⁊ non vulneri. ¶ Deinde fiat ligatura ⁊ incipiatur in fine membri reuoluendo vsque prope uulnus ⁊ cũ fuerit prope vulnus facias ipsã transire per partem oppositam vulneris deinde ascendat ligando uersus corpus ⁊ iterum reuertatur binda ad partem inferiorem quousque sit prope vulnus: ⁊ iterum faciat ipsam transire per partem oppositam super aliam ⁊ ueniat ad locũ in quo incepit ⁊ ibi finem faciat ⁊ suat cum suo principio ⁊ sic remanebit vulnus discoopertum. ¶ Deinde hoc completo ponantur due stelle bene ⁊ polite ⁊ aptate uel tres secũdum membrum cooperte ⁊ inuncte ⁊ ponantur totaliter q̃ non cooperiat uulnus ⁊ ligentur cu3 bindello in quo ponantur cannule: ⁊ cannule ille reuoluantur ⁊ sic in quolibet bindello ponatur vna cannula ⁊ reuoluatur ⁊ restringatur in isto modo ⁊ nõ dissoluatur nisi primo sit curatus nisi dolor aut apostema sit pruritus compellat nos a quibus quomodo succurratur dictum est in primo libro sermone communi in pluribus locis. ¶ Et cum tu feceris hoc stuppatas balneatas in albumine oui pone desuper ⁊ immutes ipsum bis in die ⁊ in foramine qd̃ dimittis apertu3 pone tentam intinctam in oleo rosaceo ⁊ uitello oui: postea cum mundificatiuis procedas: prohibe ergo in loco generationem sanici quantum potes. deinde in aliis fiat ut sepe dictum est. ¶ Nota tamen q̃ antequam ista fiant due prime intentiones debent precedere ¶ Prima sit purgatio cum medicinis clisteriis suppositoriis uel flebotomia uel cum uentosis secundum necessitatem. ¶ Secunda sit dieta debita secundum tamen necessitatem infirmi.

¶ Capitulum vigesimumtertium de vulnerib^o nodi ⁊ clauicule pedis.

Quum vulneratur clauicula pedis cum sagitta uel cu3 alia re infert timorem supra iuncturam ex duobus primo ex materia sue compositionis que ẽ ex corda ossium paruorum necessariorum ad iuncturam ⁊ ad formam eius: Sunt enim ibi multa ossa primum vocatur nauicula aliud os calcanei. Deinũ sunt tria ossa parua que cum leduntur ex vulnere magno uel paruo amittũt positionem propriam: quare formam amittunt que forma ⁊ positio restaurationem non recipit ⁊ si recipit cum difficultate recipit eo quia medicus ea non potest pertractare ratione paruitatis eius ⁊ ratione ocultationis eius. ¶ Secundo propter vnum magnum neruu3 positum in loco illo mediante quo ossa illa cum ligamentis adinuice3 contiguantur ⁊ motum ⁊ sensum recipiunt: vnd̃ cum locus leditur propter uulnus loci inducitur a lesione illa nocumentum in membro q̃ cum difficultate a medico remouetur uel male remouetur. ¶ In cura ista habes tres intentiones sicut ⁊ in aliis est dictum. ¶ Prima completur cum debita purgatione ⁊ flebotomia ⁊ aliis ut sepe ẽ dictum. ¶ Secunda intentio cõpletur cũ debita

dicta ꝛ breuiter sit frigida donec sit securus de apostemate. ¶ Si autem esset debilis infirmus vtatur carnibus conditis cum herbis frigidis. ¶ Tertia intentio completur hoc modo consideres si locus iste indiget conductura partium uel non si indiget conductura partium conducas partes sicut iam dictum est cum sutura. ¶ Et si neruus fuerit incisus conducas ipsum modo dicto in capitulo de uulnere coxe ꝛ conserues suturas cum puluere dicto ꝛ stuppis balneatis in albumine oui. ¶ Et si tu alio modo incarnares quam cum stuppis pone defensiuum circa locum ꝛ dimitte foramen apertum in loco decliuiori si opus fuerit ꝛ in isto foramine ponas uitellum oui cum oleo rosa. uel terbentina cum oleo rosa. quousque dolor sit remotus: deinde procedas ut in aliis est dictum. ¶ Si modo vulnus sit strictum quia factum cum sagitta uel alio modo mollifica primo locum cum oleo rosa. calido ꝛ in isto loco non presumas incidere pellem eo quia nerui isti sunt ualde infiltrati in loco isto ꝛ superficiales ne incidantur ex transuerso nerui isti qui sunt necessarii ad motum ꝛ sensum facta mollificatione extrahatur sagitta ꝛ impleatur vulnus cum oleo rosa. calido ꝛ in ore vulneris ponatur tenta balneata in oleo rosa. calido ne vulnus claudatur nec aliquo modo audeas profundare cum tenta ratione illius quod dictum est in capitulo de vulnere genu: quia posset esse profundatio illa causa apostematis: cum autem fueris securus de apostemate tunc mundifica locum cum melle rosa. ꝛ farina ordei ꝛ continue ponatur defensiuum usque ad perfectam consolidationem circa locum: ꝛ ratio est: quia ista sunt membra depauperata calore quia maxime a corde distant et etiam quia semper maculata multum sunt: quare ad illa faciliter currunt superfluitates multe: quare necessarium est defensiuum: facta mundificatione incarnetur ꝛ consolidetur vt sepe dictum est.

¶ Capitulum vigesimumquartum de vulnere pectinis pedis.

Vulnera ista pedis non periculosa sunt neque proprie inferunt periculum nisi propter dolorem et apostemationem ad quam aliquando sequitur rigor ꝛ febris et spasmus propter lesionem neruorum venientium a nucha ꝛ cerebro ad locum illum ꝛ sic propter affinitatem illorum membrorum si dolor in loco continuetur potest sequi spasmus ꝛ finaliter potest sequi mors. ¶ In cura ista habes tres intentiones: sicut et in aliis est dictum. ¶ Prima completur cum debita purgatione facta modis dictis sepe ꝛ cum flebotomia facta de parte opposita obseruatis conditionibus sepe dictis ꝛ scarificatio si at in naticis si uidebitur operanti. ¶ Secunda intentio completur etiam cum dieta que sit frigida et cum potu frigido donec sis securus ab apostemate nisi debilitas uirtutis te impediat. ¶ Tertia intentio completur hoc modo uideas primo si uulnus sit latum uel non. ¶ Si uulnus sit latum uideas si os est incisum uel non: si os non sit incisum et neruus sic conducas partes ut dictum est in capitulo de vulnere coxe. ¶ Si non sit incisus eodem modo conducas partes ꝛ conserua suturam ꝛ fac ut in aliis ut dictum est sepissime. ¶ Si os fuerit incisum sic quod non fuerit aptum remanere moueas ipsum. ¶ Si autem fuerit aptum remanere quia fuerit pro parte seperatum tunc conducas partes quia incarnabitur: ꝛ in aliis fac ut sepe dictum est: precipias autem vt iste pedem eleuatum teneat ne humores ad locum fluant: ꝛ circa locum ponatur defensiuum ꝛ cum istis curabitur talis ꝛ isti tales semper sint largi in ventre cum clisteri uel suppositorio. ¶ Et nota hoc generale quod in casu in quo infirmus nollet clistere sicut sepe reperitur tunc consueui ego dare pillulas communes que acute sint cum modico scamonee ꝛ agarici: ꝛ pro certo melius operantur quam clistere. ¶ Si vulnus non fuerit modo latum sed factum fuerit cum sagitta vel alio modo: sagittam primo extrahe secundum modum dictum supra. ¶ Si vulnus penetrat ex utraque parte tunc incarna ipsum: ut dixi in capitulo de uulnere coxe: ꝛ ego habui unam puellam que penetrauit semetipsa sibi pedem suum cum uno veru cum quo assantur carnes ꝛ breuiter curaui vt dixi et mihi bene successit. ¶ Si modo sagitta non perforauerit extracta sagitta impleat vulnus cum oleo ro. ꝛ in superficie vulneris ponas tentam paruam ne orificium claudatur: ꝛ non presumas ponere tentam magnam propter causam supra assignatam: ꝛ defensiuum semper ponatur circa locum de bolo ar. vel de succis herbarum vel de oleo quia oleum mirtinum et rosa. ista operantur: facto hoc mundificetur si opus sit cum melle ro. ꝛ farina ordei: demum incarnetur ꝛ consolidetur ut sepe dictum est.

¶ Capitulum vigesimumquintum de vulnere facto a morsu canis vel alterius animalis.

Si canis uel aliquod aliud mordeat aliquem considera primo dispositionem canis si rabidus fuerit uel non. Et tunc secundum dispositionem canis in aliis procedas diuersimode. ¶ In cura ista habes tres intentiones sicut ꝛ in aliis sepe est dictum. Prima completur hoc modo. ¶ Si morsus quis fuerit a cane uel ab equo vel asino ꝛ similibus ꝛ non sit canis rabidus purgationem facias cum solutiuis uel

lenitiuis vel clisteribus secundum tamen dispositionem patientis. ¶ Et fiat flebotomia secundum tamen dispositionem patientis ut dictum est. ¶ Si tamen canis esset rabidus no i dare medicinam solutiuam attrahentē ne venenum attrahatur per corpus. Sed medicina sit lenitia ꝛ sit uelud cassia clisteria fiant. ¶ Et similiter propter eandem rationem non fiat flebotomia. ꝛ quia signa supra in primo libro posui in vno capl'o ideo hic nō pono: ꝛ pro supplemēto isto rum capitula recurrantur adinuicem. ¶ Secūda intentio completur hoc modo. Si canis non fuerit rabidus uel fuerit aliud animal supple nō rabidum tunc dieta eius declinet ad frigidum donec sit securus de apostemate: ꝛ vinum eius sit limphatum. ¶ Si autem canis sit rabidus vtatur ipse carnibus pullorum elixatis cum agresta uel cucurbita vel lactucis. ¶ Carnes etiā edine conueniunt vel castrati ꝛ perdicum taliē alterate: ꝛ bibat oua sorbilia ꝛ vinum sit album odoriferum limphatum tamen ꝛ hoc totum fit vt spiritus generentur continue boni qui facili de causa a veneno alterantur. vnde Auicenna p̄ma quarti capitulo de febre pestilentiali precipit tales bene cibari et frequenter propter hanc causam. ¶ Et in cibariis suis ponatur de isto puluere. Recipe cinamomi cardamōi croci an̄. ¶ Tertia intentio sic completur: si canis nō sit rabidus tunc ualet hoc ēplastrū ut dixit Guil. ꝙ remouet morsure maliciam. ¶ R. vnum cepe pistetur ꝛ incorporetur cum vncia una scerdeonis ꝛ cum. ʒ. 5. ciceree salis olei an̄. ʒ. ii. mellis rosa. vncias. iii. et fiat emplastrum. Aliud. Recipe cepe. i. salis. ʒ. ii. olei. ʒ. i. mellis ro. ʒ. iii. misceant ꝛ fiat emplastrum. ¶ Circa locum tamen semꝑ ponas defensiuum sepe dictum: hoc facto mundificetur ꝛ consolidetur locus. ¶ Ego autē habui vnum semel in cura morsuram equi asini ꝛ canis ꝛ uno tempore istos curaui ꝛ in morsura canis que erat in brachio processi cum defensiuo de bolo ar. ꝛ oleo ro. ꝛ i vulnē p° apposui uitellū oui cū trebētīa diū mūdificatū ꝛ mihi bn̄ successit. ¶ In illo morso ab equo feci illas duas primas intentiones ꝛ posui defensiuum et non potui aliquo modo prohibere apostematio nem tāta fuit morsura illius equi ꝛ fuit tanta ꝙ vnum frustrum ossis fuerat extractum uacaui ergo in remotione apostematis cum inūctionibus ꝛ emplastris ꝙ emplastrum fuit de farina ordei ꝛ lentium an̄. ꝛ de ro. ꝛ de plantagine an̄. cum oleo rosaceo ꝛ remotum est apostema.

¶ Postea processi cum trementina solum deinde mundificani ꝛ curatus est. ¶ Iste enim morsure equi sunt uelud contusiones quia dētes sui non incidunt neque perforant sicut dentes canis ꝛ similium: immo contundunt ꝛ conquassant illum autem morsum ab asino non habui a principio. ¶ Ille autem habuit tibiam ab asino dilaceratam ꝛ unus empericus in ipso suturam fecit ꝛ totus locus fuit cancrenatus ꝛ non debuit ipsum suere quia regulam habetis in primo libro ꝙ in contusione non debetis suere. ¶ Illa autē pellis erat dilacerata ꝛ contusa ꝛ ut cancrena cuꝛꝛupit illum locum: prosequor modo in cura.

¶ Isto peracto quia emplastro illo posito super locum debes mundificare: demum incarnare et consolidare. ¶ Si autem canis fuerit rabidus tunc prosequēdum est ut dixit Hali. decimotertio terapentice dixit enim cum enim a fera pungente uel mordendi dolorem fieri contingit.

¶ Duplex est dolorationis intentio est euacuare ꝛ extrahere venenum ꝛ alterare ꝙ dolorem operatur. ¶ Quare ergo omnia que calefaciunt et sua calefactione attrahunt uehementer euacuant quemadmodum uentose ꝛ cornua cum quibus aliqui operantur. ¶ Quidam attrahunt ad se venenum sugendo per os ipsum. ¶ Aliqui autem cauterizant locum ut malicia ueneni remoueatur cum ferro ignito. ¶ Alii deplumant pullos uel aues ꝛ auem super locum ponunt ꝛ si moriūtur dicunt venenum fore extractum. ¶ Item bibat hoc omni mane: ut dixit Guil: usque ad mensez Recipe gentiane vncias quinqꝫ thuris. ʒ. i. cineris cancrorum adustorum. ʒ. x: terantur ꝛ cribellentur ꝛ dentur in mane cum aqua frigida. Item ualet hoc emplastrum Recipe mirre galbāi opoponaci asse fetide serapini piperis an̄. ʒ. 5. calamenti mentastri an̄. vnciam vnam stercoris columbini arietis an̄. vncias. duas dissoluātur gūme cum vino ꝛ incorporentur omnia cum melle ꝛ oleo antiquo ꝛ fiat emplastrum. ¶ Et ī hoc capitulo non loquor nisi ut cirugicus: ꝛ si ut phisicus vis uidere ulterius quere Auicennam Rasim ꝛ Rabimoisem quoniam isti plene de omni veneno mentionem fecerunt. vide ergo istos per te.

¶ Capitulum vigesimumsextum: de punctura nerui.

Quia superius fuit facta mentiō de punctura ꝛ multa illic sunt dicta hic parum loquar remittens ergo te ad illum locum: qꝛ ad primum librum tractatu de neruis quare utile est sepe ut capitula adinuicem requirantur.

¶ Et qꝛ similiter facta ē mētio de incisione neruorum ꝛ de neruo discoboperto hic nil de eis dicam. quando perforatio facta est a spina sic ꝙ foramen sit clausum sic ꝙ non appareat timorosa est quia propter dolorem humores currūt ad locum ꝛ apostematur locus ad quod apostema sequitur sepe destructio operationis membri secundum totum uel secundum partē et hoc sepe uisum est. ¶ Ex punctura nerui fit etiaꝫ dolor quia humores currunt ad locum ꝛ sperguntur per membrum ꝛ imbibuntur nerui ꝛ ex cōtinuatione nerui cum cerebro cerebrum compatitur ꝛ debilitatur ꝛ recipit humores.

seruatis ergo primis duabus intentionibus sci
licet debita purgatione ⁊ debita dieta venio ad
localia. ¶ Dico ergo ꝙ tu debes aperire pun
cturam cum oleo vel cum ferro vel alio modo.
Inuenio tamen dubium vtrum oleum debeat
poni in vulneribus neruorum: et in hoc dubio
inuenio duos modos dicendi: vnus modus di
cit ꝙ oleum debet poni in uulneribus neruorū
et est Guil'. ¶ Alius modus est qui dicit ꝙ ole
um non debet poni in vulneribus neruorum et
est iste dinus et uidetur Auicē.c̄t. dix̄ aūt Guil'.
Nos autem subtiliori consideratione procedē
tes ponimus et posuimus temporibus longis ī
principio istarum punctarum factarum ī mem
bris neruosis oleum rosa. ⁊ hoc quia oleum ro.
habet oleaginitatem que dilatat et potest calefie
ri actu qua caliditate penetrat ⁊ roseitate sua cō
fortat ne membrum superfluitates recipiat et ē
temperatum ratione cuius dolor remoueatur ⁊
sic in hoc casu melius mihi uidetur ꝙ̄ꝫ oleum si
pliciter quamuis in hoc casu sit bonum ⁊ utile:
¶ Et subdit: perit igiť hec ratio eorum qui di
cunt ꝙ oleum malum est in vulneribus neruo
rum eo ꝙ eos corrumpit et marcescit sed con
fitendum est ꝙ longus vsus olei usque ad fi
nem vulneris bene mollicie sua tantam induce
ret mollicies in membris ꝙ corrumperentur
Ista sunt dicta Guil'. ¶ Opinio Dini fundat se
super hoc quia Auicenna dixit. aque frigide no
cent et similiter calide et similiter oleum aliqđ
¶ Dixit dinus ex hac littera ꝙ oleum non con
uenit quia putrefacit. Saluo ꝙ in mitigatōne ꝯ
uenit dolorum quia ipsum est mollitiuum. ⁊ ca
lidum. ¶ Et istud oleum dixit Dinus non debꝫ
approximari ad intra neruo existente discobop
to in uolendo dolorem mitigare. Sed ad extra
sed si neruus non sit discobopertus sicut ī pun
ctura non timeas apponere ipsum oleum in ori
ficio vulnerum propterea quia oleuꝫ non inme
diate ad substantiam nerui peruenit ⁊ est aperi
tiuum ⁊ mitigatiuum doloris ⁊ ideo in punctu
ra conuenit ⁊ non aliter quia neruus in punctu
ra non apparet. ¶ Et si bene consideres dicta
illorum possunt concordari quia credo ꝙ ner
uo existente discoboperto non debemus appo
nere oleum simpliciter sed cum aliis medicinis
sicut dictum est ⁊ declaratum in loco suo in pri
mo libro. Et hoc uolunt ambo isti magistri. sꝫ
ipso non existente apparenter discoboperto pos
sumus apponere oleum per aliquos dies. ¶ Et
licet causetur aliquale nocumentum: causatur ta
men iuuamentum quod est maius nocumento
quia aperitur locus vt materia imbibita neruis
possit exire: confortatur locus ⁊ consequenter
multa nocumenta mala euitantur quare pro tūc
possumus apponere oleum. ¶ Quare conclu
do ego ꝙ neruo existente discoboperto māife
ste non debemus apponere oleum ⁊ ipso non
existente discoboperto manifeste sicut in pūctu
ra debemus apponere oleum donec discoboper
tura possit esse quasi manifesta ⁊ non amplius.

¶ Et ex hoc habes concordiam. ¶ Nota etiaꝫ
ꝙ Guil'. dixit ꝙ neruus discobopertus in loco i
quo est discobopertus amisit proprium sensum
siue naturam suam propriam et complexioneꝫ
⁊ propter hoc neruus discobopertus fit insensi
bilis ⁊ securꝰ super partem illam possumꝰ ap
pōnere medicinam. ¶ Ego autem non credo
hoc ⁊ experientia est ad oppositum quia neruꝰ
discobopertus a quacunque facili causa leditur
vnde dixit ipse ꝙ vulnere existente in loco ner
uoso nos non debemus apponere tentam lon
gam ne ex tactu neruoruꝫ causetur dolor ⁊ spas
mus: non ergo amisit neruus ille proprium sen
sum. Et dixit ut tollatur replicatio ꝙ debemus
procedere illo modo in cura. ¶ Et pro illo uiđ
tur textus Auicenne cum dixit ꝙ medicine que
conueniunt neruis non debent esse multum ca
lide ⁊ hoc in tractatu de neruis ⁊ hec locutus ē
ipse in neruo discoboperto: alibi auteꝫ in tracta
tu illo: dixit. Et medicine conuenientes neruis
sunt sicut euforbium: ⁊ hoc ut dixit ipse scilicet
in non discoboperto. ¶ Quare ergo concludo
ꝙ medicie fortiores conueniunt in neruo ñ dis
coboperto ꝙ̄ꝫ in discoboperto: non ergo habes
dicere sicut dixit Guil'. ꝙ neruus denudatus p
dat sensum ⁊ complexioneꝫ propriam: quare ra
tione illius competat in discoboperto medicīa
fortior. ¶ Et si diceres ꝙ sensibile positum su
per sensum non causat sensationem: dico ꝙ ue
rum est si sensibile positum supra sensum sine
medio non causat sensationem. ¶ Hic modo ē
medium mediante quo causatur sensus et illud
medium est humiditas existens in neruo medi
ante qua si neruus tangatur causatur sensatio et
patet. ¶ Et licet secundum philosophos pos
set dari alia responsio etiam ista in presenti suf
ficiat. ¶ Prosequor modo in cura ipso oleo ex
istente apposito in punctura ⁊ ipsa punctura exi
stente dilatata. ¶ Si securus fueris de aposte
mate tunc conueniunt illa que remouent unctu
ositatem ⁊ molliciem generatam ab oleo vt est
vnguentum apostolorum: vnguentum uiride.
¶ Quare concludo ꝙ oleum ro. a principio usꝙ
quo fueris securus de apostemate in puncturis
neruoruꝫ utile est propterea qꝛ dilatat oē vulnꝰ
strictum et exiccatum ⁊ dolorem remouet a ner
uis. ¶ Pro quo tamen nota ꝙ dolor ut etiaꝫ se
pe dictum ē remouetur duobus modis: vno mō
remouetur dolor cum a nodis ut cum farina se
minis lini fenugreci camo. ⁊ maluauisci ⁊ ex o
leo anetino camo. ⁊ de lilio q̄ oīa anodina sunt
Et intellige ꝙ hoc verū est si dolor fuerit ex ꝯ
culcatione materie in loco. Secundo mō remo
uet dolor cū calidis si dolor fuerit ex frigidita
te: uel cum frigidis s. dolor fuerit ex caliditate:
⁊ non mirum quia omnis cura fit per contrariū
3° tegni ⁊ quarta pⁱmi d° ca°. 3° modo rēouetur
dolor cuꝫ rebus stupefacientibꝰ ut ē opiū iusquia
mum et similia et miscentur cum emplis cū mo
dico aceti eo qꝛ acetū fac̄ ꝟtutē taliū penetrare.
Sed nota ꝙ ista non debent multum cōtinuari

¶ Sed dolore existente remoto debent ista remoueri. ¶ Nam per longam appositionem illorum posset membrum infrigidari et mortificari quare non sunt poneda ista nisi propter necessitatem maximam. ¶ Dico etiam quod in punctura potest poni oleum rosa: ca'lm bn actu pōat. Si at nō timueris de apate m'tu tc oleu ro.cu eufōbio ducit vl castoreo. Si vo i punctura exiccata appareat tibi incidere pelle ut materia liberius possit expirare: fac deinde in loco ponatur oleu ro.calidum ut foramen bene dilatetur. ¶ Nō negligas tamen quod circa locum ponatur oleum ro. cum bolo armeni uel aliud defensiuum. ¶ Fiat et flebotōia i parte opposita ut dedi tibi intelligere in principio primi ca.in prima intentione. ¶ Demum mundifica locu cum vnguento apostolorum uel cum sarcocolla mirra et farina lupinorum mistis cum melle rosaceo: deinde icarnetur et consolidetur. ¶ Si tamen aliqua hic tibi deficiant recurre ad primu librum i tractatu de neruis in ca.de punctura et uide ¶ Et similiter si aliqua illic tibi deficiat uide hic quare ca. ista alternatim requirantur. ¶ Et hoc de capitulo et de toto opere.

¶ Explicit liber tertius de vulneribus in particulari a capite usque ad pedes.

¶ Incipit liber quartus de vulnerib' i pticulari a capite vsque ad pedes.

Velia supra facta fuit mentio de apostematibus contusionibus et cōbustōnib' et vulnerib' et q sequntur vlcera: licet mō hic de ulceribus loqui et loquar de vlceribus a capite vsque ad pedes. Et q vult de vlcerib' bene perscrutari i inueniet quod vltra intētiones cōes dictas i sermone cōmuni de vlceribus de quibus facta fuit mentio in primo libro tractatu pprio est differētia specialis indicationum ipsarum et in pronostico et modo cōi. ¶ Et si de ulceribus uelis multa cōmunia et pulcra uidere recurre ad primum libru tractatu pprio et hic gratia breuitatis non recapitulo quare ista capitula corespōdentia alternatim videas.

¶ Tractatus primus de vlceribus capitis.
¶ Capitulum p^m. de vlceribus capitis absolute.

PRimo ergo ab aliquibus communibus incipio de ulceribus: deinum a particularibus descēdam pōnam ergo in uniuersali q ulceribus capitis sunt laudata a doctoribus: demu ad particularia licet descendere. ¶ Serapio dixit de omni pice quod quando puluerizatur super ulcera que fiunt in cute capitis cum balaustiis curant ea. ¶ Similiter autem et alia ulcera que fiunt in capite. ¶ Et secundum Auicen.idem potest pix siue balaustia. Dixit etiam Serapio lupinus ad extra positus confert inpectigini et ulceribus capitis. Uerum Auicē dixit quod confert humidis et uer est et patet ex complexione lupini. Alchi. dixit quod aqua decoctionis lupinor exterius posita confert etiam inpectigini et ulceribus capitis ¶ Dixit etiam Serapio quando lignum balsami coquitur in aqua et uino cum yreos sicca cōfert ulceribus capitis. Auicē. dixit ipsum solum etiā idem pōt et mundificat ea. Appulius dixit ad ulcera capitis menta t. ita et imposita desiccat humiditates. Dia. dixit quod nasturciu domesticum quod cartamum linitum cum melle lichinas purgat et ulcera capitis ¶ Et dixit etiam sic de alleo domestico: Alleum magnam uim habet et ideo ex eo magna ē utilitas cu suis testis attritu corporis ptes et ulcera in capite curat. Sera. hoc dixit cū cinis allei miscet cu melle curat furfures capitis et ulcera eius. Rasis dixit oleum canapis ualet ulceribus capitis puerorum. Auicenna dixit mirra spergit sup ulcēa capitis et desiccat ea.

Et dixit etiam liniuntur cum ruta ulcera capit. Et dixit etiam ficus īmatura sanat ulcera capitis pulverizata. Et Isaac uult ꝙ sit mixta cum aceto ꝛ nitro. Et dixit etiam fit emplastrū ex altea ulceribus capitis cū urina confert ei ualde: quod peroptimum est expertū in tinea. Guil. de va. dixit etiā colla in ēplastris ulcerū capitis ponitur et confert ꝛ spālit̄ colla de piscibus. ¶ Sextus plato dixit ꝙ capilli infantis cum aceto sanant ulcera capitis.

¶ Capitulū secūdū d̄ ulcerib⁹ hūidis absolute.

Hunc mētionem faciam de his q̄ absolute ulceribus hūidis capitis conueniunt ꝛ in hoc Serapio multa dixit. ¶ Dixit quando ruta miscetur cum aceto ꝛ oleo ꝛ cōficit̄ cū cerusa confert ulceribus humidis que fiunt in capite. ¶ Dixit et quando mellilotū conficitur cū bolo ar. aut cū gallis ꝛ miscetur cum vino ꝛ liniūtur cū eo ulcera humida q̄ fiunt in capite curat ea omnino. ¶ Dixit etiam emplastrum factum ex foliis rubi canis curat ulcera humida capitis ꝛ dixit etiam quando ficus sicce terantur ꝛ conficiuntur cum nitro ꝛ farina ꝛ aceto ꝛ sale ꝛ inde emplastrum fit resoluit ulcera humida capitis. ¶ Dixit etiam radix lilii trita ꝛ cum melle mixta curat ulcera humida capitis. ¶ Bartholomeus de va. dixit: ꝙ sit radix lilii siluestris albi ꝛ ꝙ addatur faria orobi uel lupinorū amarorum tollunt etiā hec furfures capitis. ¶ Ad ulcera etiam talia que indigent exiccatione cum oleo de narcisco solo fiat inunctio ꝛ misceatur cum medicinis ad hoc conuenientibus. ¶ Dico ego ꝙ utilius erit. Dixit etiam Serapio oleum de kerua quia de cicuta maiore confert humidis ulceribus que fiunt in capite. ¶ Dixit etiam quando coquitur fenugrecum ꝛ colatur et abluitur caput ex decoctione illa confortat capillos ꝛ mūdat eos a furfuribus eorum ꝛ confert ulceribus humidis q̄ fiunt in capite. Auicenna dixit cinis capilli ueneris in lixiuio mixtus furfures aufert. ¶ Et Serapio dixit ꝛ cum hoc eradicat ulcera humida que sunt in capite. ¶ Haliabas dixit oleum mirti est utile ulceribus humidis que fiunt ī capite. ¶ Dixit Dia. vlcera humida multum sanat bleta cum alumine mixta ꝛ superposita dico ego ꝙ talia ulcera sanat inunctio facta cum melle ꝛ albumine. ¶ Ex his simplicibus multa cōposita potes ex te componere.

¶ Capitulum tertium de vulneribus mellinis, fauosis uel putridis que fiunt ī capite ꝛ in barba quia eodem modo curantur.

In capite sepe fiūt ulcera quorum sanies melli simulat̄ vnde ꝛ mellina uocātur: ꝛ sunt illa ulcera que fauina dicuntur ad similitudinem faui. Et alia sunt putrida de quibus omnibus ī hoc capitulo loquar si quid amplius tibi sit necessarium de hoc recurre ad primum librum ad capitulum de nodis ibi dicta sunt aliqua que hic nō dicentur. ¶ Primo tamen obseruatis uniuersalibus quia debita dieta et purgatione ut necessarium est quia uniuersalia non debent postpōi immo semper preponi quia aliter operatio est frustra: vnde dixit Auicenna: vniuersalia nō obliuiscaris ut per ea particularia ualeas operari ꝛ hoc sit generale dictum. dixerunt ueteres aliqui ꝙ ad ulcera capitis humida que dicuntur fauus quando ipsa sunt recentia ꝛ facta in corporibus puerorum. Coquatur in uino aliquam stipticitatem habente semen lini ꝛ inde fiat ablutio. ¶ Sanat etiā ulcera ista radix altee ꝛ ꝑprie siluestris ꝛ cocta modicū cū farina fenugreci ꝛ ēplastrata: ꝛ si addatur ex oleo onfancino facto ex floribus vel ex semine oliue est melius ꝛ hoc ī corporibus nobilibus: bulbus etiam cum uino mixtus ꝛ appositus sanat ulcera fauonia capitis. Succus etiā rute aut folia eius sicca mixta cū succo marathri inunctus vlcera multum humida quorum humiditas est sicut mel sanat. ¶ Nitrū etiam pustulis capitis ꝛ fauis ualet. ¶ Serapio sic dixit si fiat emplastrum capiti cū oliuis maturis curat ulcera fraudulenta. ¶ Et dixit etiam ꝙ in ulceribus capitis humidis confert trebentina cum balaustiis mixta. ¶ Et Bartholomeus dixit ꝙ potest misceri cum succo balaustie. Scio ego ꝙ hoc unguentum humorem corruptum qui est in cute uel in barba sanat. ℞. salis usti ꝛ pulverizati zuccari añ. et conficiantur cū oleo ꝛ inungatur. ¶ Scio etiam ego experiētia ꝙ si locus inungatur cum pinguedine porci q̄ ī uenitur in mesenterio decocta sub prunis, mire tales humores corruptos in cute tollit ꝛ cutim mundificat ꝛ consolidat. ¶ Et pro isto uide etiam quod dicetur in capitulo de saphati ꝛ specialiter de uno vnguento posito in fine capituli.

¶ Capitulum quartum de fistula capitis.

Licet supra libro secundo facta sit mentio de talpa ꝛ testudine. ¶ Cum tamen ad ulcerationem ueniunt ratione ossis corrupti fistulam pariunt in capite ꝛ talem fistulam semel ego uidi in vno famulo Joachim de oretis ꝛ nullo modo vulnus poterat claudi ꝛ non mirum: quia os erat corruptum. ¶ In cura ista habes tres intentiones. Prīma est in purgatione. Fiat ergo primo purgatio cum pillulis aggregatiuis que euacuant a capite propter ieram ingredientem ī eis. ¶ Deinde a residuo ꝛ clisteria nō obliuiscātur in quibus ponatur iera. ℥. i. dicta eius sit talis sit ualde stricta si non febriant utantur farre milio, ꝛ panatella ꝛ uino limphato ꝛ non comedāt breuiter res calidas si non fueris tut⁹ de apate.

Tertia intentio completur hoc modo quia consideres si tale ulcus est in comissuris uel non: Si sic dixit Rogerius quod melius est talem curam dimittere quam prosequi. ¶ Et ut dixi melius est palliare quam curare et nihilominus quantum ad modum curandi uel operandi in casu in quo patiens affectaret et requireret curam tunc debes totam cutem seperare ab osse. ¶ Scinde ergo ipsam in cruce et angulos eleua ut dictum est in fractura cranei et consequenter totum os trepanetur uel alio modo remoueatur uel eleuetur a dura matre ipso osse existente eleuato et ipso existente bene equato mundifica locum cum melle ro. et circa locum fiat inunctio cum oleo rosa. et si cum melle ro. poneretur parum olei ro. in principio. Dico ego non esset malum ne locus apostemetur ex conducitura ferri. Et summopere caue ne in conductura ferri angas duram matrem quoniam subito apostemaretur et posset sequi mors: hoc facto incarnetur et consolidetur locus: vt alibi est dictum. ¶ Jamerus autem talem puluerem sic constituit. ℞. gallarum saluie mirre ana. ʒ.ii. et fiat puluis. ¶ Unguentum nigrum quia basilicon in generando carnem multum ualet et unguentum rasinum ualet in hoc etiam si puer uel mulier fuerit. Et ratio quia quanto loca sunt sicciora tanto indigent medicinis siccioribus pro generatione carnis. Et etiam quanto sunt humidiora indigent medicinis humidioribus: probatur hoc quia medicina generatiua carnis debet esse sicca in primo ratione membri cui applicatur ergo si membrum sit ualde siccum medicina debet esse siccior: et si membrum sit ualde humidum debet esse siccior illo membro quia sicca in primo respectu illius membri sic humidi et non absolute ergo patet antecedens probatur scilicet quod quanto membrum est siccius indiget medicina sicciore Et quanto membrum est humidius indiget medicina humidiori pro generatione carnis in eis et uide hanc materiam in primo libro capitulo de medicis generantibus carnem habes ergo modum qualiter fistule que sunt in capite curentur vbicunque sint in capite: alia autem vlcera que sunt in capite nihil habent proprium ab aliis ulceribus quare de eis nihil loquor aliud nisi quod talia ulcera mundificentur quia si sanies fuerit subtilis exiccetur cum vnguento apostolorum. ¶ Si fuerit grossa et uiscosa adherens ulceri cum melle rosaceo remoueatur uel cum alio extersiuo: deinde caro generetur cum generantibus carnem et consolidetur cum greco minori uel aliis pulueribus. ¶ Et pro clariori noticia istorum recurre ad primum librum ad capitula propria quia ad capitulum de medicinis extersiuis et ad capitulum de medicinis generantibus carnem et ad capitulum de medicinis cicatrizantibus.

¶ Tractatus secundus de vlceribus faciei

¶ Capitulum primum de vlceribus totius faciei cuius nomen est noli me tangere et est cancer vulneratus.

Postquam formicas malas et erisipilas et alia ulcera et pustulas male curatas in facie et maxime in lepore nasi et genis et labiis contingit sepe accidere ulcus corrosiuum serpiginosum horribile et fetidum quod noli me tangere nuncupatur et est de genere cancri. ¶ Solet etiam accidere ex istis male curatis cancrena aschachilos et ista tota die accidunt. ¶ Cause huius ulceris sunt adustiones humoris et specialiter adustio colere que cum istis apostematibus superius dictis aduritur colera est malum et aduritur sepe ex ignorantia curantis non applicantis debite medicinas quare fit cancer ulceratus. ¶ Signa huius sunt corrosio mordicatiua cum ardore et punctura et uirulentia est fetida et sordicies mala. Judicia ergo quod eradicatio est difficilis et quod est morbus contaginosus: scilicet aliis membris cuius signum quia cum magis tangitur magis multiplicatur et hoc propter noli me tangere nominatur ¶ Et facies propter sui debilitatem multas materias recipit quare difficilis est eradicationis. ¶ In cura ista habes tres intentiones ¶ Prima est in purgatione. ¶ Secunda in dieta. Tertia in localibus ¶ Prima intentio completur hoc modo considerato quod materia sit adusta uel forsan sanguis adustus fiat purgatio cum electuario succi ro. uel cum pillulis de fumo terre uel cum confectione illius magistri. Namech que omnia euacuant materiam adustam. ¶ Sirupus sit de fumo terre uel uiolis uel endiuie uel simplex acetosus ut uidetur operanti. ¶ Secunda intentio completur in vno uerbo quoniam quia ista materia calida et sicca breuiter eius dieta sit frigida et humida. ¶ Et breuiter a calidis et siccis se respiciat et patet consideranti. ¶ Tertia intentio perficitur completis et perfectis istis duobus vniuersalibus per hunc modum summopere uideat medicus si locum exiccare possit. ¶ Lauetur ergo locus cum aqua alluminosa et cum aliis eodem modo exiccantibus nam ipsa membrum confortat quia stiptica est. ¶ Et notanter dixi istis duobus completis nam scriptum est decimotertio terapentice capitulo ultimo quod quia euaporatiua farmaca multitudine existente in toto corpore particulis quibusdam attrahendo implerent magis quam euacuarent. ¶ Et Galienus dixit tertio tegni quod unum commune habes preceptum efficientium ¶ Unamquamque causarum oportet abscindere prius: deinde sic deuenire ad eam que facta est egritudinem ¶ Ualet etiam aqua rosacea et aqua plantaginis et aqua ferrata omnia ista exiccant et confortant sicut et aqua alluminosa et cum istis potest poni aqua cineris. Et conclusiue dico quod ualent illa que sunt frigida et sicca et decoctio ciperi mirtillorum cipressi plantaginis psidie balaustie mirrabolanorum belliricorum et emblicorum.

Et non obliuiscaris q circa locum ponatur d fensiuum z facta lotione cum decoctione predictorum super locum potes ponere hunc puluerem. Recipe litargirii plumbi usti antimonii eris usti coralli spodii et super locum ponatur hec etiam ualet. R. ... foliorum arnoglosse ... M.i. farine ordei.z.ii.buliant in aqua pluuiali z incorporentur cum oleo mirtino. Et si in loco est apostema bonum e hoc: Ista fuit intentio Jameri z considera bene oia uel multa dicta in primo libro tractatu de ulceribus in capitulo de ulcere uirulento hic ualet quare capitula ista adinuicem requirantur.

¶ Dixit tamen Theodoricus q si ista non ualerent q super locum ponatur linimentum factu de succo linarie z plantaginis cum salgema tritum circumcirca tn ponatur defensiuum de bolo ar.uel pecia balneata uel succo alicuius herbe frigide z sicce z remutentur ter in die z hoc fiat per tres uel quattuor dies. ¶ Si modo morbus fuerit extinctus cognosces per carnis bonitatem mundificetur cum succo apii z melle z farina ordei: facta mundificatone incarnetur z consolidetur unum tamen recordor uobis: q si ista exiccauerit signum est ista ualere z cu illis prosequaris. ¶ Si non permutat te ad alia z hoc dixit Auicenna in capitulo de ulcere uirulento. ¶ Si autem morbus non sit isto modo extinctus tunc curatur morbus iste ut cancer ulceratus curatur primo cum incisione z caueas bene q totum incidatur cum radicibus suis aliter nihil ualeret immo esset nouissimus error peior priore quia adhuc rediret z post incisionem exprimatur ut sanguis melancolicus extrahatur z post cum ferro ignito cauterizetur. Secundo remoueetur corrosione z mortificatione z totum extirpet nam forti egritudine fortis debet applicari medicina secundum sententiam Ipocratis prima afforismorum: ad ultimas egritudines ultime curationes sunt potentes z in hoc arsenicum non habet par ut iam alibi dictum. Caueas tamen locum ubi operaris z quantitatem arsenici: hoc peracto mitigetur dolor et remoueatur escara mortificato ipo q cognosces p bonitate carnis z carentia uirulentie: incarna z psolida: caute tn pcedas cu mortificatis quia cum cauteriis procedas quia sensibilis et tenuis est locus z ossa spongiosa z cartilagiosa sunt et faciliter alterantur. ¶ Et propter hoc aqua fortis cum pecia securius adaptatur quare operare cum illa si libet tibi. ¶ Et pro clariori huius noticia recurre ad primum librum ad capitulum de cancro ubi de ulcerato facio mentionem. ¶ Aliter autem non loquor: hic capitula uideantur. ¶ Si autem alia ulcera fiant in facie ista curentur sicut z alia ulcera aliorum locorum quia istis nihil est proprium.

¶ Tractatus tertius de ulceribus oculorum.
Capitulum primum de ulcere supcilii siue palpebre.

Postquam feci sermonem de ulcere quod accidit uel accidere potest toti faciei quia cuilibet parti de nolimetangere mentionem faciam de ulcere cuiuslibet istarum partium faciei. ¶ Et primo incipiam a palpebris sepe accidit scabies in palpebris cum ulceratione ut sepe uidi z uidetur: z licet hoc capitulum potuerit situari in tractatu de decoratione: hic tamen ipsum situaui. ¶ In cura ista habes tres intentiones. primo fiat purgatio cum re euacuante humores acutos facientes scabiem z ulcera: z est electuarium succi ro. et pillule de fumo terre. ¶ Sirupus sit d fumo terre uel uiolatus secundu tn materiam ad oculu currente z sic completur prima intentio. Consueui etiam facere euacuationem cum pillulis de iera quia cu. ℈.ii.uel cum. ℈.i et.z.i.electuarii succi ro. z simul incorporentur z fiant pillule. ¶ Secunda intento consistit in debito regimine: respiciat se a crapula z specialiter a uinis magnis: utatur ipse rebus non habentibus multum humectare ne caput humiditate repleatur. ¶ Tertia intentio copletur cum localibus Et primo dixit Rasis q fel ericii terrestris si fiat ex eo collirium z immittatur oculis confert contra lepram eorum. Et lepra idem est quod scabies mala eorum cinis ostracorum ustorum lotus primo sicut lauatur climia z tritus subtilissime ualet scabiei palpebrarum. ¶ Dixerunt alii q erugo ferri subtiliter trita z cum radio immissa confert. ¶ Serapio tamen dixit q si lapis emathites dissoluatur in aqua granatorum ualet ad scabiem eorum. ¶ Auicenna dixit cum aduritur seratura eboris super sartaginem dein abluitur confert ulceribus antiquis z optalmie sicce z scabiei oculi. ¶ Serapio dixit si camomilla decoquatur in forma emplastri z super ponatur scabiem ulcerosam sanat: confert corrosioni palpebrarum succus foliorum oliue et maxime siluestris cum zuccaro mixtus z cu radio impositus. ¶ Confert etiam thucia lota in aqua mirabolanorum citrinorum scabiei z ulceri palpebrarum. ¶ Pro quo nota q aliter et aliter lauatur thucia. unde in egritudinibus calidis cum aqua ro. lauetur z in frigidis cum uino potenti et in istis lauatur cum mirabolanis ualet etiam licium superpositum. Et hoc est si iste egritudines non fuerint multum antiquate fricetur tamen primo cum foliis fici locus et post inungatur cum licio dissoluto in aqua.

¶ Postquam feci mentionem de simplicibus medicinis de compositis modo loquar.

¶ Si scabies fuerit crossa et cronica: tunc factis uniuersalibus debes mouere asperitatem cum foliis paritarie uel ficus et non permittatur q locus ille non efficiatur tener. ¶ Aliqui autem primo apponunt spumam maris cum zuccaro: deinde fricant locum. deinde lauant cum uino bono: deinde ualent ista. Recipe cerusse uiride eris an. partem unam: tere contritione ultima confice terendo contritione multa cum uino albo

bono ꝛ succo misꝰqꝫ quo fiat ad spissitudi/nem mellis clari ꝛ utere mane ꝛ sero ¶ Aliud ꝙ ualet Mesue ℞.sandarugi.ʒ.iii.eris vsti.ʒ.ii.mirre croci.an̄.ʒ.i.piperis.ʒ.s.et est leue si vis fortius facere pones flores eris uel folis armo niaci.ʒ.s.¶ Hamech dixit confectio sanās sca biem oculorum ꝛ consumens pannum ꝛ vngu lam ℞.floris eris colcotar adusti spume ma ris an̄.ʒ.ii.carcule.ʒ.iiii.baurach salis armonia ci arsenici rubeii sublimati.an̄.ʒ.i.ꝛ fiat sief cū succo celidonie ꝛ aministretur.¶ Item sief cō ferens scabiei ꝛ pruritui ꝛ sebel ꝛ humiditati superflue in oculo Recipe ceruse croci gūmi arabici.an̄.ʒ.vi.armoniaci agreste an̄.ʒ.i.s . con fice cum aqua pluuiali sief etiam uiride ut di/xit Rasis ualet ad scabiem ꝛ sebel ꝛ ad ungu lam ꝛ ad tenebrositatem uisus. Recipe floris eris.ʒ.iii. colcotar adusti.ʒ.ii.arsenici rubei cū succo rute dissolute.ʒ.i.s. fiat sief ꝛ si sic non sanetur radatur vngula cum spatumine obtuso ꝛ postea distilletur in oculo aqua cumini masti cati ut oculus non incarnetur :deinde cum pul uere citrino posito in optbalmia calida curetur ¶ Et desuper in ieme cum amigdalis amaris ꝛ in estate cum uitello oui ꝛ oleo ꝺ violis em/plastretur.¶ Si autem scabies fuerit leuis ua/let aqua rosacea in qua fit modicum de cuposa aut viride eris aut secundum alcobati de albu mine ꝛ croco est utilis ꝛ pulchra ¶ Collirium Beneuenuti Recipe thucie alexandrie .zucca/ri an̄.ʒ.xii.ro.ru. siue puluis.ʒ.i. coquantur ad lentum ignem cum. ʒ.ii. boni vini usque ad consumptionem medietatis ꝛ coletur ꝛ vsui re seruetur ꝛ si adderetur aliquid de antimonio ꝛ ere usto esset melius ꝛ consequenter fiat euapo ratio cum spongia infusa in aqua calida ꝛ pau co aceto.Demuꝫ super locum ponatur hoc em plastrum. ℞.farine fenugreci.lbr.s.pul. ro.ʒ.i. pul.camo.ʒ.ii.coquantur cum uino ꝛ collatu ra inspissetur cuꝫ uitellis ouorum.¶ Auicēna laudat hic emplastrum de maluis. ¶ Sanies autem extergatur cum zucharo ꝛ parum thucie preparate de ulceribus frontis ꝛ superciliorꝫ non loquar quia nihil habent proprium et ut alia ulcera communia curantur.

¶ Capitulum secundum de ulcere oculi.

Ulcera oculi fiunt aut propter humores acutos calidos mordicantes locum aut propter apo stemata uł pustulas uel exituras illic aduenien tes aut etiam ꝓpter uesicas:ꝛ licet multe sit spe cies quia secunduꝫ doctores ꝛ specialiter secū dum Gali. nihilominus quia non multū diuer sificant intentiones curatiuas ideo de presenti omnes illas omitto.Et si placet ulcera oculoꝝ comprehenduntur in tribus speciebus in puris ꝛ uirulentis in maximis et cancrosis in medio cribus ꝛ sordidis pro quo nota ut dixit Jesus. ¶ Et Auicē.si ulcera sunt in cornea apparet al bedo ī loco.Si uero ulcera sūt in coniunctiua appet rubedo.¶ Judicatur de ulceribus istis ꝙ si fuerint maligne disrumpetur cornea et eleua bit uuea ꝛ per consequens timor erit de perdi/tione oculi ꝛ ad talia ulcera sequntur cicatri/ces albe:eo quia ista sunt membra spermatica que non recipiunt consolidationem per uiam prie intentionis:quare ē necesse aliquod medi um itercidē.Jterū dico ꝙ si cū ulcere coniūga tur dolor capitis uel optalmia primo remouea tur optalmia uel dolor capitis antequā oculus patiētis fatigeť:deiń ueni ad ulcerū curā.¶ In cura ista hēs q̄ttuor intētiones.Pria ē in uita: Secūda ē in materia an̄cedēte ꝛ in illa q̄ est in fluxu.Tertia ē i localibꝰ.Quarta ē in accn̄tibꝰ qꝛ accn̄tiū correctio.¶ Pria intentio ꝛ secūda completur ut dixi in libro secundo capitulo dē optalmia ꝛ illic uide.¶ Saluo tamen ꝙ si passio sit in oculo dextro dormiat supra sini/strum ut dixit Auicenna ne sanies corrodat tu nicas oculi neque clamet neque sternutet neqꝫ euomat. ¶ Et subdit ꝙ fiat assiduatio solu tionis ventris omnibus quattuor diebus cum eo ꝙ educit superfluitatem acutam ꝛ patet ali/ud ¶ Tota ergo tua intentio sit prohibere ma teriam reumatizantem uenire ad locum etiam remouere dolorem quantum potes ¶ Tertia intentio completur hoc modo considera si pu stula sit apostemata uel non ¶ Si non aperias cum aqua fenugreci aut melliloti quia aperiūt festinanter ut dixit Jesus: licet tamen de hoc in secundo libro sit satis dictum ¶ Si locus sit apertus mundificetur cum melle rosaceo di stillato in eum uel cum sirupo de melle vt di/xit Auicenna facta mundificatione repleatur locus carne cū sief albo:Cuius hec est recepta Recipe antimonii scelide an̄.ʒ.x. acacie. ʒ.tres aloes.ʒ. i. fiat sief ex succo rubi est autem sublimis.¶ Aliud sief faciens nasci carnem in ulceribus ꝛ prohibens exitum vuee. Recipe climie thucie tritarum ꝛ ablutarum multotiens ī aq̄ pluuiali ceruse āmonii olibāi.an̄.ʒ.i. mirre ʒ.i.sarcocolle sanguinis draconis aloes opii an̄.ʒ.i.s.ꝛ fiat sief ꝛ administretur expertum est ¶ Sief etiam de plumbo ualet ut dixit etiam alcoati ꝛ Mesue replet ꝛ consolidat ulcera o/culorum . Recipe plumbi usti antimonii thu/cie ablute calcecumenon gummi arabici dra/ganti an̄.ʒ.8.opii.ʒ.s. ꝛ fiat sief cum aqua pluui ali:puluis olibani ut dixit Auicen.replet vlcēa carne ꝛ cinis obstracoꝝ ablutus ꝛ plumbū adu stū ablutū pix puluerizata cū zuccaro ꝛ īmissa in oclo cū radio curat ulcēa ocloꝝ ꝛ mixta cū

melle melius. ¶ Galienus isti septimo dixit quod fumus olibani consolidat ulcera oculi: et idem dixit Auicē. et Serap. Galie. iterum dixit de cinere ligni olibani. i. thuris hunc sermonem mox ligni olibani cinere utuntur miscētes ad optalmias adhuc autem et ad eas que competunt oculis et que reuertizant et ulcera habent etenim expurgāt hec et carnosantur ab eis. ¶ Dixit etiam ipse in nono de lapide ematite. Ipse autem ulceribus que sunt in oculo confert ipse quidem solus cōtritus et impositus. Et idem dixit Diascorides et Auicenna dixit quod abstergit et consolidat ulcera quando administratur cum albumine oui ¶ Et Bartholomeus dixit quod lapis emathites sit primo ustus et ablutus et mixtus cum melle et cum modico de cortice thuris. ¶ Et Galienus iterum dixit in nono pomfolix omnia ulcera et uesicas sanat miscetur illa in colliriis que conficiuntur ad reuma quod est in oculis et ulcera in ipsis sanat. ¶ Auicenna sic dixit olibanum consolidat ulcera oculi et replet ea et maturat apostemata antiqua in eo. ¶ Et dixit mirra resoluit saniem in oculo absque mordicatōne. ¶ Et Bartholomeus dixit quod potest imponi sola uel cum melle. Et iterum dixit aloes confert ulceribus oculi et apostematibus eius et dolori ipsius ¶ Et dixit etiam lac lactuce siluestris abstergit ulcera cornee et lac lactuce domestice est illi propinquum. ¶ Et dixit etiam quando ex tuderi fit collirium cum melle mundificat ulcera oculi. Et dixit etiam stercus limacie aduste confert ulceribus oculi. ¶ Serapio dixit fumus olibani replet et mundificat ulcera oculi: quemadmodum facit fumus mirre et storacis. ¶ Et dixit mirra ingreditur in confectionibus colliriorum que fiunt ad ulcera in eis: et ipsa replet ulcera oculi et cōfert obscuritati uisus et asperitati palpebrarum. ¶ Et dixit etiam dragantum confert ulceribus oculi et limpitudini eius quando infundatur et dissoluitur et collirizatur cum aqua eius. ¶ Et Bartholomeus dixit quod idem potest collirizatus cum melle uel zuccaro Et ego credo quod aqua dissolutionis eius ualet quando ulcera sunt munda: sic enim consolidat et prohibet ulcera dilatari et dixit etiam quādo armoniacum miscetur cum melle mundificat ulcera que sunt in oculo. ¶ Et dixit etiam ossa dattilorum combusta et cinis eius extincta ualet ulceribus oculorum. ¶ Et dixit etiam ebanum ingreditur in medicinis oculorum conferentibus ulceribus antiquis eorum et humoribus fluentibus antiquo cursu. ¶ Dixit etiam quando fit alcohol cum floribus et summitatibus papaueris cornuti aufert ulcera que fiunt in cornea oculorum. ¶ Et Bartholomeus dixit quod tota planta in hoc confert et debet coqui cum uino dulci et sedat tumorem oculorum et eius caliginem. ¶ Et dixit etiam lentes conferunt ad ulcera magna oculorum patet ut dictum est in optalmia. ¶ Et dixit quando lapis emathites fricatur super cote cum aqua et ex illa fricatura fiat linitio confert ulceribus omnibus et quando fit ex eo puluis subtilissimus et pulueризatur in ulceribus aufert carnem superfluam et consolidat ulcera oculi. ¶ Et dixit antimonium aufert sordiciem ulcerum oculorum. ¶ Et dixit batitura eris ingreditur in commixtione medicinarum oculi et vesiccat ulcera que sunt in eo. ¶ Et dixit de climia metallica id est omnis metalli et proprie quando lauatur: quod ipsa fit medicina que abstergit cum temperamento sine mordicatione et confert ulceribus que sunt in oculo que indigent medicina que repleat carne. ¶ Et Alchin᷒ dixit quod ipsa confert ulceribus humidis humiditate multa et putridis que fiunt in corporibus mulierum sicut etiam sunt corpora infantium et eunuchorum. ¶ Diascorides dixit de pul. olibani sic ulceribus oculorum medendo succurrit. ¶ Et simili modo fumus mirre facit et storacis quia similes sunt naturaliter et uirtus est una et dixit etiam anulum alta uulnera oculi replet. ¶ Constantinus dixit cortex oui pulуerizatus immissus pannum rumpit et ulcera sanat. ¶ Et dixit corallus ulcera oculorum sanat et putrefactionē eorum sanat lacrimas siccat et pruritum oculorum tollit. ¶ Et Bartholomeus dixit quod iste puluis coralli adusti abluti et mixti cum modico puluere zuchari et immittatur. ¶ Et dixit etiam cathimia argenti usta uisum mundificat et desiccat sine morsura uulnera oculorum replet et alia uulnera exiccat ¶ Sed cathimia auri magis desiccat et clarificat usta et lota uulnera oculorum sanat sic molestia. ¶ Dico etiam ego quod litargirium lotum impositum uulnera oculi carnem replet et scoria stagni confert etiam in hoc et ponitur loco merdasegni. ¶ Haliabas dixit sic lapis marchasita qui de terra portatur si collirizetur ex eo soluit saniem: que est in oculo. ¶ Et dixit etiam si plumbum ustum abluatur desiccat sine morsura. Et est medicamen utile ulceribus pessimis et maxime oculorum. Desiccat enim eorum humiditatem et cicatricem super inducit. ¶ Et dixit etiam cerusa prodest optalmie si misceatur oculorum medicaminibus cicatrizat que eorum ulcera. ¶ Eminentiam autem ulcerum et albedinis eius sanat hoc alcohol. ¶ Recipe ceruse folii eris combusti ana dragmam unam draganti dragmas tres mirabolanorum citrinorum co. alli margaritarum zuchari tabarzet ana ʒ. i. terantur subtilissime et immittantur. ¶ Et ex istis simplicibus potes facere colliria et fiet et alcohol ut tibi uidetur. ¶ Quarta itentō cōpletur

secundum naturam accidentium. vnde si sit do lor remoueatur ut dictum est in optalmia. Si sit optalmia uide etiã illic et sic etiam de aliis accidentibus.

Capitulum tertium de ruptura cornee.

Quandoque ex cor rosione in ulcere existente in oculo rumpitur cornea et apparet uuea: ita q apparet quedam elegatio ipsius uuee et licet multe sint species vt dixit Auicenna. tamen de ruptura manifesta cornee cum apparentia uuee mentionem faciam. Fac ergo in cura ista flobo tomiam si opus fuerit eam facere et caput et to tum corpus purgetur cum euacuantibus humo rem illi corpori predominantem. Cibi eius sint boni chimi et sint frigidi uel temperati: et tu considera localia ualentia sunt sicut citonia et lentes decocte cum melle et sicut aqua grana ti et oliue et uitellum oui aut granatum muzum decoctũ cum pauco aceto et aqua agreste et bis cotum deinde exinde fiat emplastrum. Item ualet compressura bona et ligatura in hoc cãu lapis etiam ematites cum albumine multũ ua let et sief ematites est mirabilis. ℞. lapidis ema titis abluti. ʒ. iiii. ceruse climie añ. ʒ. ii. eris usti a midi gummi arabici dragãti opii añ. ʒ. i. et fiet sief cum succo foliorum oliue et si egritudo fu erit antiqua de uno aut duobus annis non ap propinquas stricturam cum lamina plumbi ut dicunt aliqui quoniã hec egritudo ut dixit Je sus non recipit curam. Et si uolueris oculum decorare. Aliqui dicunt liga eminentiam cum filo de sirico et infrigida et conforta oculum usq quo cadit ipsa et filum.

Capitulum quartum de fistula lacrimali.

Fistula lacrimalis fit ut plurimũ ex apate paruo dicto garab q nascit ibidẽ qr i lacr͞iali de xtro ut dix Auicẽ. in ca° de garab. Tardat autẽ istud apa ad apiendũ. vnde sanies acquirit quan dam nitrositatem ratione cuius ulceratur locus usq ad os et fit fistula: et qñq exit sanies per lacrimale et aliqñ p exterius et aliqñ p utrũq la tus et aliqñ. exit p nares et aliqñ terminat ad os et ad carnẽ aliquãdo. Signa fistule sũt qñ i lo co anceffit apa: 2° qr i loco ẽ quedã callositas et duricies profunda. 3° a loco exit sanies se rosa et glutiosa. Exit aũt quãdo cõprimitur p locũ iliũ et aliquando p oculũ. 4° oculi istorũ sũt optalmici qr rubei. Si aũt fuerit in carne uel osse manifestat proba quia tenta: quoniam si sētit aspitas ẽ i osse si leuitas est in carne. Hec nanq cura est difficilis primo ppt subti litatem loci quia carnis et ossis. Os nanque

est uelud carta ut iam in anothomia mõstraũi Secundo propter propinquitatem oculi quem oportet te custodire. Tertio quia illa pars est ualde sensibilis et est uidere in opere. 4° quia ad locum currunt multe superfluitates que cũ difficultate exiccãtur. Caue tamen quantũ po tẽs ne area palpebre rumpatur quoniam locus remaneret difformis et semper lachrime flue rent. Et ex hoc patet causa huius fistule quoni am causa est humor grossus qui in longitudi ne temporis maturatur cum garob in loco fue rit. vnde ratione magne more acquirit maligni tatem et nitrositatem. vnde locus fistulosum fa cit. Cura ista habet tres intentiones obmissis tamen uniuersalibus dictis in prio libro smo ne uniuersali de fistulis pro illis illic recurre.

Prima intentio est in principio repercutere ga rab et resoluere et maturare. hoc tamẽ totũ fiat secundũ sua tempora et aperire ipsũ quoniam non ẽ aptum. Secunda est mundificare locum quando non ẽ mundificatus. Tertia ẽ mundifi care fistulã quando est confirmata. Prima in tentio completur cum repercussiuis dictis in li bro secũdo de optalmia: et illa repercussiua so lutiua et maturatiua illic posita hic applicentur temporibus debitis et non replico gratia breui tatis maturatiuũ tamen hoc consueuit fieri. ℞. fa. ordei croci aloes mirre añ. et confice cũ op poponaco. dissoluto in aceto. Maturat enim et p se rũpit apostẽata. Si uero ñ apiat p se apiat cũ ff'omo longe tamen a lachrimali ppter di ctam cãm. Secũda intentio est mundificare fi stulam: mũdificetur cum aqua rute mellita. Et inter omnia ista mundificãtia inuenio tria. Pri mum ẽ Auicenne: secũdũ est Rasis: 3m ẽ Guil. de saliceto. Primo dixit Auicenna q sumatur sudor arundis inuenta in interiori parte eius q̃ grossitudinẽ quandam hẽt et aggregetur tantũ de ea q possit impleri tota pfunditas et cohoperiatur hec aliquo unguento appropriato.

Huic et his in die remutetur postquã erit satis mundificatũ consolidet: et subdit q expertum ẽ sief memite. Rasis dixit hoc colliriũ ualere ℞. thuris sarcocolle aloes sanguis dra. balau stie antimonii alumis añ partes equales et de flo re eris addatur quarta pars unius partis et fiat sief cum aqua pluuiali de isto tamen collirio fe cit mentionem Auicenna et dixit deinde distil letur in ea colliriũ algarab q filius zacharie si bi comparat et proprie de eo quod dissolutum ẽ cum aqua gallarum. Istud autem collirium ẽ tante uirtutis ut dixerunt alii doctores et Ra sis q fistulam sanat in una edomada aut ipam ita disponit q ipsam occultat per aliquos dies Aliqui doctores dicunt hoc collirium occulta re fistulam per tempus. Ego autem expertus sum istud collirium et non inueni illud qd isti dicunt. Credo tamen q illud forsan fuit q os corruptum erat in istis. Guilgielmus de salice. dixit q mundificetur cum unguento uiridi fa cto de flore eris alumine et melle. Est autem

hoc unguentum egiptiacum aut mundificetur cum pul.affodilorum de quo sepe facta est mētio et post mundificationem cum consolidantibus sanetur modo loquar de simplicibus. Dixit primo Auicenna quod lac lactuce siluestris impositum ualet fistulis. Et dixit etiam quod folia maluauisci cruda masticata cum sale et supposita multum conferunt fistulis et proprie panis et in oculo quod expertum est esse uerum. Et Serapio idem dixit de folio malue. Et cōueniunt ambo quod talia faciunt nasci carnem.

¶ Et dixit folia rute cum aqua granatorum super posita ei et multum ualet: et dixit crocus cum aq̄ atarasacon ualet. et sine cessatione permutetur. Serapio dixit quando fit emplastrum cum foliis plantaginis et sale confert fistule lacrimali Et Fidelis dixit quod solus succus arnoglosse cū bombice oculo apponatur et infra nouem dies tollit ulcus siue fistulam oculi. ¶ Et idem facit succus ungule caballine appositus primum sū expertus et de plantagine minore idem dixit Dia. si eodem modo ponatur. Et Alchi. dixit cinaglossa siue lingua canis sanat fistulam que est sub oculis iuxta nares et alias fistulas que sunt in lacrimali quando administrantur ī prīcipio earum. Et dixit oleum antiquum nucum confert fistule lacrimali. et dixit etiam quando interius nuces antique masticantur et apponiť ualet et curat eam. Et Bartholomeus dixit quod nux uetus antiqua et contrita cum cortice suo et apposita cancrenis et carbunculis et tumoribus fistulosis que fiunt circa maius oculi lacrimale ualet. Alchi. dixit aloes facit consolidare fistulam profundam in angulis oculorum. ¶ Et dixit agresta coagulata secundum artem quando miscetur cum aceto ualet fistule oculorum. Si isto modo fistula curari non poterit signum ē tunc os fore corruptum. Et tunc accedat tertia intentio que est mortificare fistulam. Prio ergo incidas locum cum lanceta uel rasorio ł gamaū ut tibi uideť et scinde in longum et elōga te a lacrimali quantū potes et post impleať locus cum stuppis balneatis in albumine oui Et consequenter in secunda uisitatione inspiciatur os et si corruptum fuerit cauterizetur os cū ferro rotundo et precustodias oculum cum canula ita quod ferrum ponatur per canulam et cauterizetur et isto modo facto sedetur dolor cum infrigidantibus et procuretur casus escare et exfoliatō ossis. vt dictum est supra in cōmuni li.º primo: aliqui mortificant eam tenta imposita ī aliquo caustico et ponunt super locum: hoc autem non est mihi dilectum. Primus modus magis diligitur ut dixit lanfrancus quia cauteriū non sic mēsuratur sicut ferrum ignitum. ¶ Si tamen hoc uelles facere custodias oculum cum rebus frigidis ut dicit Auicenna quod spongia infusa in aqua frigida. Aliqui tamen faciunt cauterium cum ferro punctali. et faciunt materiam descendere ad nasum. Et ego uidi unum iam curatum illo modo et iste modus fuit Guil. de sali. et consequenter locum mundificant et icarnant et consolidant. Et ista uidetur etiam esse intentio Auicenne in capitulo de garab ubi dixit. Quandoque est ut in osse corrupto fiat foramen et intendatur cum hoc ut fiat cauterium q̄ profundius in infimo concauitatis non declinando ad nasum neque ad oculum et eleuetur coniunctiua a latere nasi in profundo ita ut cum perforetur locus uno foramine aut foraminibus paruis tribus et penetret et currit sanguis ad partes oris et nasi. Si autem non potes fistulam istam aliquo modo curare tunc palietur. i. mendose curetur cum isto collirio. ℞. climie et desrugi añ. ʒ. ii. cineris fornacis in qua purgetur es ʒ. iii. mirre aloes memite croci opii añ ʒ. i. confice cum uino et administretur. Et cari fratres si hec cura non perficiatur a uobis ita cito sicut uoletis uel infirmi non turbētur neque formidet cor uestrum et non solum in istis casibus. sed etiam in aliis quia he cure longe sunt ut sepe sū expertus.

¶ Capitulum quintum de dolore oculorum.

Oculorum autem dolores qui. quandoque impetuosi sūt quia ratione rei extrinsece eueniunt et malorum morborū sunt causa: curam deinceps dicamus: et licet hoc capitulum debuit situari in tractatu de contusione uel in tractatu de apostematibus oculorum: hic tamen incidentaliter ne hoc indiscussum permittatur mentionē facio scilicet de dolore oculi proueniente a percussiōe. Ueteres multi dicunt quod quando dolō oculi a percussione causatur uitellum oui cū nigro et oleo ro. impositum confert ualde: per nigrū autem intelligunt isti attramentum quo scribimus quod uerum est et a me probatum. Haliabas tamen dixit si uitellum oui permisceť cum oleo ro. cui percussio accidit illi proderit. ¶ Et Auicenna dixit sic: vitellum oui confert croco et oleo ro. confert percussioni oculi ualde: et dixit idem Alchi. Dia. dixit crudum ouum et uitellum etiam eius assum facit ad dolorem oculorum mixto ceroto ex oleo ro. Rasis dixit uitellum oui coctum cum oleo ro. mixtum oculo superpositum sedat dolorem calidum. Serapio dixit uitellum oui elixatum quando misceť cū croco aut oleo ro. confert pulsationi oculi. Et Bartholo. de va. dixit quod quando de influētia timetur reumatis ponatur oleum ro. quādo autem queritur amplior resolutio addatur croc. Serapio dixit etiam albugo oui miscetur ī doloribus omnibus in quibus est necessaria medicina que non mordicet sicut sunt dolores oculorum et quando distillatur modicum de albumine oui tepido in oculo sedat dolorem et hoc ego in doloribus oculorū calidis expertus

fum:pono tamen cum albumine parum lactis mulieris feminā lactantis ad dolorem ēt ocli a percussione factum coquantur folia sisami in ui no aliquā stipticitatē habente sisamū ipsū oculo superponatur. ¶ Serapio dixit folia bethonice trita ꝛ emplastrata super frontem mirabiliter do lorem oculoruꝫ sanant:imo uolunt doctores ꝙ oībus uiciis oculorum imposita conferant ¶ Cō stantinus dixit bethonica catapl'ata oculis abiec ta lesis ualet. ¶ Et Auicēna dixit ponūtur fruc tus et aqua salicis super percussionem pupille ad dolorem oculorum causatum ex materia reu matizante ad oculum ꝛ ad eminētiam ipsius pu pille quando omnia ista causata fuerint a casu ꝛ a percusione. ℞.farinam fabarum ro. thus ma sculuꝫ ꝛ albumen oui hec simul mixta oculo su perponantur ¶ Et Dia.huic emplo addidit vinū Unū recolo ꝙ primo fiat flebotomia ꝛ purgati ones ꝛ diuisiones secundum tamen necessitatē.

¶ Tractatus quartus de ulceribus nasi in vni uersali ꝛ fetore eius.

¶ Capitulum primum de vlceribus nasi.

De vulneribus na si modo loquar: ꝛ primo loquar ī vni uersali dixerunt aliqui ꝙ aloes pulue rizatus ꝛ naribus inflatus vlcera eorum sanet ꝛ contusioni eorum etiam confert. Auicenna di xit ex aqua ficle cum felle gruis ꝛ delet torturaꝫ ꝛ valet ad ulcera narium ¶ Et dixit radix cipe ri confert putredini narium ꝛ oris ꝛ alcole. Et dixit etiam ziniar assumptum cum sale armoni aco ꝛ aceto ꝛ alumine cum teritur ꝛ insufflatur naribus ꝛ impletur os aque ut non perueniat ad guttur prohibet fetorem narium ꝛ fetorem ma lum in ipsis. Sera.dixit quādo succus granorū granatorum ꝛ ꝑprie acetosorum coquit̄ ꝛ per miscet̄ cū melle confert etiā ulceribus putridis narium. Unguētum factum ex succo ru. uel ex foliis eius siccis ꝛ tritis cū cerusa ꝛ oleo ro. Di xit etiā vlcera narium antiqua curat succus cus sus distillatus in naribus. Et Bartho.dixit: ꝙ succus edere nigre que idem est ꝙ ¶ cussus missus in naribus cōfert polipo ꝛ ulceribus pu tridis narium cancrosa ꝛ corrosiua prohibꝫ suc cus vue serpentarie naribus immissus cuꝫ lana vel spongia ꝛ idem operatur semen eius. Ser. etiam dixit quādo auripigmētum citrinū misce tur cum adipe resoluit exituras ꝛ ē conueniens vlceribus que sunt in naso ꝛ ore ꝛ vlceribus aliis ¶ Et dixit etiā puluis vitrioli ponitur in naribus ꝛ mundificat ulcera eius ¶ Et Auicē: dixit ꝙ cōfert vlceribus nasi qꝛ pulsulis. Et se cundū hoc Bartho.interficit v̄mes qui sunt il lic cum tn̄ immittitur immittatur cū melle addu catur etiā hic vnguētū chiranni scriptuꝫ in secū do libro ca.de polipo ꝛ hic ualet ¶ Si autē cō tingeret ꝙ fetor esset ex ulceribus istis solum ꝛ nō ex alia causa tūc dico ista ꝯferre. Cōfert fe tōri nariū in oībus putredinib' puis que sunt in eis ziniar sicut iam dictum ē ciperi insuflati ēt ualēt ¶ Et Sera.dixit quādo succus sumita tum cussus nigre ponit̄ in naso purgat fetorem putridum ꝗ est in eo. Et Appu. dixit ꝙ suc cus sit bene collatus ꝛ hoc expertū ē ¶ Et idē dico de succo yreos ꝙ fetorem tollit. Inunctō ēt facta cum oleo facto ex floribus yreos cum speciebus fetorem auris non admittit ¶ Cōstan. dixit ꝙ spica in vino cocta ꝛ lixiuia intincta et naribus immissa ualet fetori narium ¶ Et Me sue dixit ꝙ caput purgiū factū cum oleo de cu cumere asinino ualet ad fetorem nariū. Et Ga. dixit i.x°. ꝙ vrina asinoꝝ ꝛ est ex melioribus la uatris ꝛ infusionibus ad fetorē narium ¶ Et Auicenna dixit de vrina cameli ꝛ de succo cu cumeris asinini cū pauco lacte caput purgiū fit nam plurimas superfluitates a capite educit et fetori confert ꝙ uerissimum ꝛ a me expertum. est. Sint tn̄ purgationes facte ꝫ necessitatē p°

¶ Capitulum secundum de vlceribus putridis ꝛ virulentis ꝛ corrosiuis ꝛ siccis nasi.

Ulcera que fiunt in naso quedā sunt cū carne addita ꝛ quedā nō: de primis faciam mētionē in capi.sequēti de secūdis mō loquar vlcera ꝗ sunt sine carne superflua:quedā sunt uirulēta et quedā sordida ꝛ quedā corrosiua ꝛ quedā cru stosa. ¶ Causa hoꝝ vlcerum sunt acuti uapores aut mali aut humores a capite descendētes qui si sunt acuti ualde ulcus corrosiuuꝫ faciunt si n̄ putridū uel uirulentū agūt ¶ Cognoscunt̄ autē illa ulcera ad solem cū visu:ꝛ dixit Hali. ꝛ hoc si nares aperiantur cūꝫ speculo paruo ¶ In cura ista habes tres intētiones ¶ Prima est purgare ¶ Secunda est dietam ordinare ¶ Tertia est lo calia applicare ¶ Prima intentio completur cū rebus purgantibus ipsum caput.s.cū rebus pur gātibus ipos hūores acutos sicut cū electuario suci ro:uel melācolicos:uel fl'aticos ꝛ d̄ eis pur gantibus sepe ē dictū ꝛ diuertere materiā ēt ad alium locum ē ualde bonū.s.cum uētosis ꝛ fri cationibus:ut dixit Auicēna ¶ Un̄ dixit Galie. siccare debes ꝛ roborare caput totū ut nulla ab eo supfluitas ī inferioribus partib' fluat ꝛ hoc ī caplo de obtalmia ēt dixi ¶ Scōa ītētio ē ī ui ta:uita eius sit scōm necessitatē ulcerū ꝛ hūoruꝫ peccantiū:qꝛ ꝯria illi humori peccanti:hoc perac to ad tertiā deuenio ¶ Et dico primo de mente Auicē.ꝙ nasus est membruꝫ humidius aure et siccius ocl'o quare oꝫ:ꝙ curatio eius sit ꝓxima curationi aurl et oculi.oꝫ ēgo ut sint medicīe ex iccātes ulcera naris uel nasi maiorl exiccationis ꝗ̄ medicine exiccantes ulcera oculi ¶ Et Gal'. in.v.terapentice dixit naribus uero quidē ml'to siccius ꝗ̄ oculis:minus uero ꝗ̄ auribus oꝫ esse farmacū.si uero ulcus fuerit uirulentū unguētū d̄ litargirio ualꝫ ubi addat̄ scoria plūbi d̄ plūbo

vsto. ¶ Et similiter dico de unguento de calce
ꝛ de unguento de plumbo. Unguētum Gal'. de
flore eris bonum mundificans vulnera saniosa:
consolidans ipsa ē hoc. ℞ cere. ʒ. iiii. ol'i antiqui
uel facti ꝺ oliuis īmaturis. ʒ. vi. floris eris pulue
ritati sicut alcool. ʒ. ii. fiat ex eis vnguentū ꝛ itē
cum lixiuio ꝛ aliqñ addas uel minuas de flore
eris scōm ꝙ exigit necessitas. ¶ Filius Serapi
onis dixit vnguentū cōferens ulceribus nasi ex
pertum. ℞ ceruse merdasengi plumbi vsti añ. ꝑ
tes equales abluantur postq̄ʒ fuerint trita ꝓlu
ribus vicibus deīde fac vnguentū cum vino ꝛ
oleo mirtino diu terendo ī mortario nunc oleū
nunc uinum infundendo vsqꝫ dū īpinguetur ꝛ ē
expertum. ¶ Itē ualet hoc Auicē. ℞. ceruse lib.
i. merdasengi scorie plumbi adusti amboꝝ añ. ʒ.
iii. misceantur cum vino ꝛ oleo mirtino. ¶ Ista
aūt exiccāt ꝛ ꝓhibent materiā ad locū deuenire
¶ Si aūt ulcera sint sordida ꝛ crustosa locus dꝫ
lauari cū vino et melle ꝺcoctōis camomille mel
liloti nastursii. elebori: et mirre et si cū lixiuio la
uetur et paruꝫ mel'. uel alūis esset bonū facta lo
tione mundificetur cum unguento apl'oꝝ. ¶ Et
dicunt aliqui magistri ꝙ si tenta de radice acori
infusa diu in oleo iuniperi in quo scamonea fu
erit dissoluta optime mundificat et sanat si ipōa
tur. ¶ Quattuor magistri in hoc dixerunt ꝙ si ꝺ
menta et agrimonia et oculo christi et berbena
trita ad 'inuicē cū assungia porci fit mundifica
tiuū optimū in hoc: istis peractis locus consoli
detur cum vnguentū alb. in alia ꝑticula īmedia
te posit'. ¶ Si ulcera sint corosiua fiat remediū
Gal'. in icamur. primo dixit ipse ꝙ capiantur de
tribus generibus granatorum maloꝝ muzorum
dulciuꝫ ꝛ acetosoꝝ: oꝫ aūt ista īcidē mala frustr
anti: ut exprimi possit sucus ab eis. reponē āt oꝫ
sucum in vase de piltro ꝛ ipsū bulire donec me
dietas 'resoluatur. lanā aut lixiuium ī isto sic bu
lito suco balnea ꝛ in nare ponatur. ¶ Si āt suc⁹
iste inspissaretur sicut agresta que fit artificialr̄:
ꝛ in naribus insufflaretur ualēt ēt. Auicē. autēꝫ
hoc idē dixit: sed ꝺ granato acetoso solū locut⁹
est. ¶ Si āt ulcera eēnt ex materia acuta currēte
aut mala ꝛ fetida: ex partis rufi valet hoc. ℞. ci
peri alūis galc: mirre croci añ. arsenici paꝝ et ad
ministretur. ¶ Si āt hoc nō valēt troc'. andrōis
et calidiconis positi a me supra li°. p̄rio. ī ca°. de
formica distēperati cū vino ualerent ꝛ multa ēt
dictꝫ ī ca°. vl'i. hic cōueniūt quare vide si modo
accidat ꝙ istis vlceribus esset dolor vehemens
tunc conueniūt vnguenta alba posita in prima ꝑ
te h⁹ capl'i. addat tñ in eis paꝝ opii. al'r aūt non
mitigarent dolorem. ¶ Auicē. dixit hoc valere.
℞ plūbi usti abluti ceruse ꝛ merdasengi añ. ꝛ 'fi
at ex eis vnguentū cū cera ꝛ oleo ro. ¶ Si tamē
paꝝ opii addatur forti⁹ opabit. ꝛ nō ꝙ loco sco
rie plūbi ponas plūbū ustū. ¶ Si āt ulcera eēnt
sicca: siue essēt ragadie siue: fissure curentur cuꝫ
isto. ℞. medule cruris uituli ꝛ mucilaginis se. ci
tonioꝝ draganti olei amigdalaꝝ ꝛ cum cera fiat
unguentum. ¶ Aliud ad idē Auicen. ℞. medule
cruris vaccini olei ro. ꝺē oliuis īmaturis ꝛ cū ce
ra fac vnguētū. ¶ Itē valet hoc. ℞. ysopi adipis
anatis galine ceruī mellis añ. ꝛ cum cera citrina
fac vnguentum.

¶ Capitulum tertiū ꝺē polipo quia carne
addita in naso cum vlceratione.

Dico ꝙ ulcera que fiunt in naso. quedā fiūt cūꝫ
carne addita: ꝛ quedā nō. ¶ Et
de istis facta est mentio in ꝑcedē
ti ca. ¶ Et, istoꝝ que fiunt cū carne addita: qꝛ su
ꝑflua. quedā sunt quoꝝ caro est mollis ꝛ pēdēs
¶ Et apud Auicen. uocant albarbet. ꝛ scōꝫ Gal'
vocant ozea ¶ Et etiā scōm Auic. uident uoca
ri emoroides nasi. ¶ Et dixit Auic. ꝙ he emo-
roides aliqñ ita crescūt ꝙ exeūt a palato: ꝛ aliqñ
a naso. quedā aūt sunt quoꝝ caro nō est sepata a
naso dura nec pendens: sed adherens: ¶ Et a
Galieno dicit' polipus: ꝛ ab Auicen. uocat' cācer
verūtñ dixit Auicē. ꝙ cancer ꝛ emoroides diffe
runt qm̄ caro mala si ē post egritudines ī capite
ꝛ cataros est emorois: ¶ Si aūt accidat ex cla
ritate nasi ꝛ incipiat ad quantitatē fabe uel aue
lane cancer. vocatur. ¶ Istaꝝ aūt emoroidarū q̄
dam fiunt ex carne alba ꝛ molli nō dolorosa et
cura est facilis. Et quedam fiunt ex carne rubea
dolorosa ex qua egreditur sanies: ꝛ ista ē diffici
lis curationis. ¶ Cura ista habet tres intentiōes
prima ꝛ scōa perficit' ex localibus ¶ Et p̄rio di
co ꝙ si caro fuerit mollis uideas si ipsa fuerit
in alto uel non: si non capias ipsā totam ꝛ incide
ꝛ si aliquid remanserit ꝙ non sit possibile inci
dere rade ipsam cum facilitate. ¶ Et si sanguis
impedit te stringere modo dicto in primo libro
¶ Et Auicēna dixit ꝙ rasorium sit sicut ēbula
et ꝯseqn̄ter ꝙ lauetur cuꝫ aqua ꝛ aceto: si modo
illa caro fuerit in altū: tunc ē tibi necesse ūt tu ca
pias filum: et extrahas ipsū per nasū ꝛ cōseqn̄t
spuas per os: sit tñ extremitate fili acus plumbea
sic ꝙ per os exeat: ꝛ fiat totiens q; per os exeat:
deīde secando conducatur filum donec tota sit
incisa ꝛ consūpta: si tñ filum inungeretur salsam
to uel aliquo alio liquore forti non essꝫ malum
deinde trahe filū. ¶ Dico ego et aliqui ut q̄ttuor
magistri dicunt ꝙ qñ nō est possibile eradicare
illam carneꝫ: et consumere vsqꝫ ad radicē ꝙ bo
num ē scindere nasum vsqꝫ ad os deinde remo
uere carnem illam: deinde cauterizare: deinde su
munt locum ꝛ cōsolidāt. ¶ Ego aūt dico ꝙ si
ista caro bene radicitus non tollatur ꝙ redibit:
quare sis caut⁹ ut añq̄ꝫ locus suatur ꝙ bñ remo
ueat'. al'r aūt tua operatio est frustra. ¶ Rogerius
aūt incidit carnē illā cū ferro calido. ponēdo ip
sū per canulā. ¶ Si tñ patiēs timuerit ferrū iubꝫ
ipse rogerius ponere tentā infusā in ruptorio et
circa nasū ponunt defensiuū ꝛ remota escara cu
rant illā ut alia vlcera. polipus autē vlceratus ex
toto genē ē pernisiosus nam de genere cancroꝝ

absconditorũ indicat: quare meli⁹ est nõ curare q̃ curare · dixit Ipo: sufficit enim cura blanditiam curare. Si tñ nasus eẽt tractabilis bõi coloris ꝛ sine tumore curari potest. Si esset male tractabil' et mali coloris: et spãliter sine tumore fuge curã: ut dixi ẽt in libro scđo in ca° de polipo non ulcerato.

¶ Tractatus. v. de ulcerib⁹ auriũ. Capl'm pᵐ ð ulceribus putridis et virulẽtis et cõrosiuis auriũ.

Ulcera aurium habẽt easdẽ distinctiões q̃s et ulcera nasi et hñt ẽt easdem cãs et signa q̃ re illa non recap°. Quare g° ulcera ista quo ad primã ꝛ 2am intẽtionẽ eodẽ mõ curant. ¶ Quo ad tertiã dico ꝙ medicine debent eẽ eodẽ sicciores tñ parũ: vñ dicunt aliq ꝙ sief memite cuꝫ aceto cõuenit ꝛ scoria cũ aceto cale facto ad ignem ualet linita super peciã. Dico tñ magis ordinate p° g° mundificetur locus si op⁹ fuerit cũ aqua mel'l aut cũ vino ꝛ melle aut cuꝫ oximelle. ¶ Et fm Mesue cũ oximelle squiliti co ꝛ proiiciat liquor iste cũ siringa uel cum pẽna subtili deinde absterge cũ bombice aut cum lana subtili. deinde facta extersione exiccet loc⁹ mõ dicto supra. ꝛ valet ẽt olibanũ solutũ cũ vio ꝛ melle pauco ꝛ ẽst expertũ bonũ Mesue. ¶ Itẽ valet mirra ꝛ aloes trita in uino. ¶ Itẽ sandaraca trita cũ vino ꝛ melle trita cũ lixiuio sanat et dolorẽ tollit. Itẽ aliud expertum est alumẽ tritũ cõtritione vltima cũ aceto. ¶ Itẽ sarcocola cũm melle ualet. ẽt. Itẽ liciũ cũ sief memite alumẽ Jamenũ mirra ꝛ aloes ꝛ sandaraca ꝛ sarcocola cũ vino ꝛ melle sũt ex sũma eoꝝ que valẽt. hec aũt valent si vlcus non fuerit antiquũ. si ãt fuerit antiqum mundificetur p° cũ istis. ¶ Et primo cũ leuibus deinde cũ fortioribus. ¶ Prĩo valꝫ vrina pueri cũ melle ꝛ absinthio cũ vino ꝛ melle ꝛ modico sal'gẽme ꝛ oximelle squilitico cũ modico flore eris ꝛ fortius ẽ ꝛ ultimũ cũ melle. Et ex eis est vinum decoctõis luf cũ melle: aut puluis affodilloꝝ cũ melle: ꝛ adhuc fortius est fel thauri cũ vrina pueri. ¶ Sitr dico ꝙ vnguẽtuꝫ egiptiacum descriptione Mesue ĩ Antidotario suo dissolutũ in vino aut aceto ꝛ distillatũ summe valet: facta mundificatione caro genẽt. ¶ Et primo dixit Rab. hanc confectõem ualẽ ĩ vlceribus auris et ẽ expertũ. ℞. sarcocolle sã. dra. mirre baurach albi alũis boli armeni scorie floꝝ. eris aloes terantur ꝯtritione subtili: ꝛ ex media parte eius fiat sief ꝛ distillet ex eis in aurẽ cum aqua mel'l aut mellicrato aut cum oximelle. Et ex alia medietate fiat volutio licinii in melle ꝛ ĩ puluere ꝛ iponatur lota primo aure ex aceto ꝛ aq. ꝛ exiccata cũ bõbice aut lana. ¶ Serapio dixit vnguentũ egiptiacũ conferens ad vlcera sordida ꝛ putrida ꝛ fetida siue ĩ aure siue vbicũq̧ fuerint est hoc. ℞ mellis dispumati. ℥. iiii. aceti boni. ℥. v. ziniar. ℥. i. confice igne leui donec mel habeat spissitudinẽ. ẽ enĩ abstersiuuꝫ sublime ꝛ

¶ Item modus cõfectionis scorie ferri Mesue cuius iuuamentum est sublime ad ulcera' q̃ fiunt ĩ aure: ut ẽt dixit Theodoricus accipe scoriam ferri ꝛ laua cũ aceto forti postq̃ ipsa trita fuerit vehementer: deĩde exicca super rẽ calidã et lauetur sic septies. deinde teratur donec fiat sicut puluis subtil' ꝛ decoquatur cũ aceto decoctione vehementi usq̧quo habeat spissitudinem mellis ꝛ distilletur ex eo in aure aut intromittat cũ licinio: si tñ locus esset exiccatus sic ꝙ nõ indigeret exstersiõe et exiccatione ualent illa que supra in parte precedẽti: q2 in vulnere non ãtiq⁹ noiata siẽ liciũ sief memite thus sarcocolla mirra: et sic ð aliis. ¶ Si tñ fistula esset aut caro addita procedat ut supra ẽ dictũ ꝛ in oĩbus istis dispositõibus semper sedetur dolor: ut ĩde apostematibus est dictũ.

¶ Capitulum secundum de sanie aurium et vlceribus earum in vniuersali.

Consequẽs sermo modo sit v'lis de sanie ꝛ vlcere auriũ. ¶ Et primo dixit Gal. ĩ octauo de cẽtũ nodia iuuat ulceribus que sunt in aure: ꝛ saniẽ exiccat ꝛ ꝓprie de masculia est verũ. ¶ Et amplius. idẽ dixit de suco eius. Et al'r de ꝟga pastoris q̃ centum nodia vocat ꝙ exiccat saniẽ auris. ¶ Serapio dixit decoctõ folioꝝ sumach distillatur ĩ aure ubi fluit sanies et ipsã exiccat. Et de hoc idẽ dixit Auicẽ. dixit ẽt agresta confert auribus a quibus emanat sanies. ¶ Et Bartho. dixit ꝙ misceatur cũ melle ꝛ mundificat ꝛ abstergit. ¶ Et si dolor adsit iponatur cũ passo vino. nam sic mitigat ꝛ cõfortat. ¶ Et dixit iterum Serapio quãdo pix hũida admiscetur cuꝫ oleo ro. confert auri a qua egreditur sanies. ¶ Et valꝫ. utraq̧ pix posita cũ oleo ro. ꝙ sepe sum expertus ꝛ operatus. ¶ Et iterũ Serapio dixit: sꝫ ꝓpea nota ꝙ medici viderũt ꝙ vrina multum extergit curant cum ea ulcera profunda ꝛ vlcera plena multa sorde et administrant eam in ulceribus aurium. ¶ Et dixit ꝙ vrina uetus est melior q̃ recens. ¶ Gal'. autẽ ĩ. x. solũ dixit ꝙ vrina hoĩs cõfert auribus q̃ saniesꝫ emanant. ¶ Et Haliabas dixit sic urine pueroꝝ qui non nouerunt coitum fortius operantur saniem que ab auribus fluit desiccant si misceant cum corticibus granatoꝝ. ¶ Et ẽt Haliabas dixit vrina cerui distillatur in auribus eaꝝ medet vlceribus. ¶ Dixit ẽt sãguis porci sedat dolorẽ et curat ulcera que sunt in auribus ꝛ cõfert ulceribus ꝛ dixit quãdo sucus cussus distillat ĩ aurem curat humiditates que currunt ad eã ꝛ que sunt inueterate ꝛ curat ulcera que sunt in ea ꝛ naso. ¶ Et Gal. dixit de flore cussus ꝛ cronica sanat reumata antiqua scđꝫ aures ꝛ nares: si uero acrius appareant cum oleo dulci ĩmisceantur.

¶ Dia. dixit radix affodilorũ dolorẽ antiquum auriũ ꝛ saniẽ habito ꝛ olibano ꝛ mirra ꝛ melle

detergit. ¶ Et Fide. idē dixit de succo affodilloꝝ sine melle. ¶ Et Auic. dixit qn̄ succus affodilloꝝ solus aut cū thure, aut cū melle ⁊ vino ⁊ mirra distillat̄ in aurem ꝯfert saniei. Dixit etiā quando succus cuiuslibet ptis feniculi tepidus auri immissus confert puri auriū ⁊ vermibus. ¶ Et dixit etiā flos salicis auriū saniem purgat. ¶ Auicē. dixit vlcera etiā auriū ⁊ sordes debet succus alchechengi immissus: ⁊ hoc etiā si sint antique facit: ⁊ etiā ꝑm eum solus succus folioꝝ salicis si iniciat̄ nihil in hoc magis utilissimū reputatur. ¶ Et dixit etiā succus folioꝝ nucis in aurē tepidus ⁊ ꝯfert saniei in aure. Dixit etiam liciū confert ulceribus auris. ¶ Et Sera. dixit licium confert cursui antiquo samositatis aurium. Et Bertho. dixit q̄ dissoluat̄ cū aqua mellis ⁊ immittat̄. ¶ Et dixit Auicen. sanat saniem ⁊ ulcera ⁊ dolores auris: mirra quando cū fiet memite opio ⁊ castoreo admistrat̄. Et dixit etiam licinius inuolutus in melle deinde in sarcocolla ⁊ impositus samē desiccat ⁊ sibillū recouet. ¶ Et idē dixit Alchi. Dixit etiā fel hircinū ⁊ taurinū cōferūt ulceribus recentibus in aure. Et Bartholo. dixit q̄ iste cole cū melle imponant̄ ⁊ q̄ ista quantitas diuersificet̄ ꝑm diuersitatē quātitatis saniei ⁊ sensibilitatis ⁊ naturā cōporis. ¶ Et dixit etiā q̄ calcantū est ex summa medicinaꝝ q̄ mundificat aures ⁊ ꝟmes interficit. ¶ Et Sera. dixit etiā q̄ calcantū stringit sanguinē influētem ab ipa. ¶ Et Bartho. dixit q̄ sit vitriolū q̄ dicit̄ colcotar ⁊ cū melle misceat̄ ⁊ cū licinio imponat̄ ⁊ si solū insufflet̄ erit actō fortioꝝ. Sanat etiam hec ulcēa putrida auris. ¶ Constan. dixit succus mercurialis prohibet pus in aurē descēdere ⁊ si lauet̄ ex eo sanat ulnera antiqua auriū. ¶ Et dixit etiam succus lupuli auribus instillatus mundat eas ab omni putredine. Et Valia. dixit q̄ sanat ulcera que ī eis fuerūt: ⁊ dixit etiā succus mirti auribus instillatus hūiditatē eaꝝ desiccat ⁊ apostematis putredinē mundat. ¶ Et Ser. dixit succus mirti distillatur in aure3 qua emanat sanies ⁊ virus ⁊ ꝯfert. ¶ Et ꝑm Dia. idē potest vinū mirtinū iniectū ⁊ idē ꝑm Alchi. ⁊ Bar. pōt decoctio folioꝝ mirti ⁊ similit̄ eius oleū. Et uult etiā Rasis ubi dicit q̄ oleū mirtinū iniectum in auribꝰ in quibꝰ ē uenenum illud exiccat. ¶ Et dixit ēt Constan. q̄ semē danete cū vino ⁊ oleo rosac. mixtū ⁊ guttati auribus distillatū dolores earū sonitus ⁊ putredinē curat. Alch. dixit succus folioꝝ oliuarū ualet saniei auriū ⁊ ulceribus earū Dixit etiā uapor absinthii curat saniē aurium. ¶ Dixit ēt mumia ualet saniei q̄ emanat quando pondus grani xilo charate cū oleo ⁊ succo agreste tepidum stillat̄ in aurē. ¶ Ras. dixit q̄ si cū mucillagine limaciarū ponat̄ thus donec ingrosset̄ modicū erit medicīa iuuatiua ⁊ desiccatiua ulcerū ex apostematibus auriū desiccatione uehemēti. ¶ Et dixit cinis oūum ꝟperum testudinis ꝯbustarum ꝯfert ī cura ulcerū prouenientiū ⁊ apatibus in pte aurium ⁊ ꝓprie cū aq̄ mellis ⁊ per testudinē uidet̄ intelligere limacias. ¶ Inuenio q̄ multi faciunt hoc ad antiquū fluxū saniei ex aure terat̄ cacatura ferri prius ꝯbusta ⁊ cū aceto misceat̄ ⁊ imponat̄. ¶ Gali. uō dixit in nono. ea ꝟo q̄ ferri ⁊ maxīe ⁊ subtilissime faciēs eam ī aceto tritā acerimo ac demum coquēs ad aures saniem manēte3 diutius siccātia medicaīa ut mirati fuerūt q̄ uiderūt ipam ꝯfici hāc desiderant añ experimētiā aures posse pati hāc medicinā. ¶ Et Bartho. dixit etiā q̄ iō pōt erugo ferri ⁊ adhuc magis in q̄m p subtilitatē substātie magis exiccat. verū Aui. sic dixit de ipsa qn̄ erugo ferri teritur cum aceto forti ⁊ coquitur in ipo ē illud acetū medicamē saniei antique curręti ex aure ex istis ergo ex te procedas ut tibi uidetur.

¶ Tractatus. vi. de ulceribus labioꝝ
Capitulum pm de scissuris eoꝝ.

Scissure labiorum

loquelam impediunt quoniam multa aīalia sonū ex illis faciūt ⁊ aliq̄ assumūt nutrimentu3. hoc aūt ex illis ꝑfert sermonem q̄re ergo scissure curande sūt. ¶ In scissura ergo hēs duas intētiones. Prima ē materia3 antecedentem que salsa est purgare. Secunda est scissurā ⁊ locum curare. ¶ Prima intētio cōpletur per hunc modū: capiat pillulas de fumo terre. ʒ. i. uel. ʒ. iiii. et sirupū sirupus fit de fumo terre cū aqua eius ⁊ respiciat se a salsis uel ab acutis. ¶ Scōa intētio cōpletur per hunc modū que ab antiquis reputatur difficilis. ¶ Constātinus dixit galla cu3 stipite brusci distēperata scissuras labiorum sanat. ¶ Et Serapio dixit quādo ex foliis fructuum ⁊ radicibus uite albe cū sale mixte in forma ēplastri superponunt̄ curat scissuras labiorum. Et dixit ēt radix polipodii trita et cū melle mixta ⁊ superposita scissuras labioꝝ sanat. ¶ Et Alch. dixit cū mastice misceat̄ cum oleo ro. et cera alba et fiat vnguentū ualet scissure labioꝝ. ¶ Et fidelis dixit q̄ mollificetur mastix cū albume oui crudo. ¶ Et Rasis dix q̄ oleū ro. mixtū cū succo plantaginis ual3 scissure labioꝝ. ¶ Et idem dixit de solo oleo viola. inuncto. ¶ Hamech dixit q̄ si fumus iusquiami per embotum ueniat ad aures vermes occidit et ad sodam labii ad scissuram ualet. ¶ Dia. dixit asininus adeps rimas labioꝝ et totius vultus frigore factus rimas optime sanat. ¶ Sextꝰ plato dixit adeps capre siue sepū ad scissurā labioꝝ facit remediū. ¶ Et Serapio dixit adeps anatis ⁊ galline conuenit scissure labioꝝ. ¶ Et Auicē. dixit adeps anseris ualet ad scissuras labiorum et faciei. ¶ Chirannus dixit q̄ cerebrū anseris domestici cum medulla cerui inunctum labiis et scissuris eoꝝ cōuenit dixt ēt pellicula oui que ūnen dicitur scissure labioꝝ confert: et idem dixit de pellicula anseris et pauonis. ¶ Et Guil. de ya. dixit q̄ hoc est expertum. Auicēna

dixit sordicies q̃ est ab aure hoīs egrediť inun cta labiorum scissure ꝯfert. ¶ Guil.ō va.dixit tera tur radix portulace sicca ⁊ cū melle mixta super ponať scissuris labiorum ꝯfert. ¶ Aliud ad idem in ungant̄ scissure labiorum cū oleo de frumento ꝙ sic fit ponať frumētum sup laminā ferreā ⁊ cum alia lamina ignita cōprimať nō tñ multum ⁊ ema nabit plūbū aut frumētū excorticatū ꝑ alēbicū sublimeť cū oleo ro. ⁊ succo agreste tepidū. In stillať in aurē ⁊ magister iste dicit ꝙ exprimen tū sit ꝙ mēbrana q̃ in contano cane reperiť q̃ est alba scissuris labiorum ꝯfert multum ⁊ verū ē Unguentū Bartho.ad scissuras peduū manuum labiorum sanat etiam in scissuras q̃ fiunt in cruri bus equorum que dicūť rape. ℞.cere citrine adi pis anatis ysopi hūide olei ro.vn̄.ptē.i.draganti anuli mucillaginis se.citoniorum an̄.pt[.]ʒ.gallarū cinerum pillorum caude equi furfuris usti plūbi usti oium an̄.ptē.i.ʒ.terant terenda ⁊ misceant ⁊ fi at unguentū quo prius locus inūgať ⁊ deinde puluis iste supaspergať. ℞.gallarum masticis cine ris pillorum caude equi plumbi usti corticis granatorum ceruse dragāti corticis thuris an̄ ptes equales infūdātur oīa ꝯ diē ⁊ noctem ī vino pō tico ⁊ postea exiccent̄ oīa sup laminā ferream positā sup carbones aut sup laminā ērea ⁊ po stea terantur ⁊ fiat puluis subtilissim⁹. ¶ Ego āt de isto unguēto ꝙ nūc ponā uidi in vna nocte effectū. ℞.litargirii argētei mirre.zinziberis an̄. pulueriʒēť subtiliť ⁊ cū cera ꝟginea ⁊ oleo ⁊ pa rū mellis fiat unguentū:verū inpueris diminuo de ʒinʒibere. Cū aūt istud debet apponi unguē tū p⁹ locus saliua patientis bñ madefiat: postea cū pecia ponať unguētū ita ꝙ tota scissura int⁹ ⁊ ex ꝯtineat ⁊ teneať tota nocte:mane aūt cū aq̄ tepida locus laueť:magnas ēt scissuras papilla rū māmillarū sanat simili mō appositū in scissu ri etiā manuū factis a frigore ꝑpe solum illud fricari iubes sine saliua ⁊ nō solū illud citissi me sanat:ſʒ ēt manus decorabit ī ragadiis ani ⁊ scissuris ꝟge ⁊ aliarum ptiū corporis illud ualet Democritus dixit hoc fore exptū ad scissuras labiorū. ℞.furfuris ⁊ pilorum caude eq̄ ptes eq̄ les ⁊ ꝯbure sup laminā ferri ⁊ misce cineres eo rū cū melle ⁊ inūge locū sero ⁊ mane usquequo saneť. Me.dixit hoc fore expertū. ℞. glutinis albotin mellis masticis ysopi hūide an̄ . partes eq̄les fac sicut cerotū ⁊ utere. Aliud ad idē ꝭm ipsum ℞.gallarū ceruse an̄.pt[.]i.amidi dragāti an̄. ptē.ʒ.ꝯfice cū adipe galline q̄tū sufficit ⁊ utere sicut prius. Dia.dixit. ℞.gallarū ⁊ pulueriʒa sic achool ⁊ misce cū melle et utē aut misce cū tre mentina et adipe galline. Guil.de sa.dixit ℞.a dipis galline anseris liquefacte et collate.an̄.ʒ. iii.rasine et tremētie an̄.ʒ.i.cere ʒ.ʒ.farine fenu greci.ʒ.ii:argēti viui ʒ.ʒ.liquefiant gūme et ce re ad ignē et coleť et misceant̄ cū adipib⁹ predi ctis et fenugreci et ī fine addať argētum viuum extinctū et inūgať oī sero p⁹ lotione facta ex de coctione sulfuris fumi ēre et rose. Aliq̄ cauteri ʒāt locū cū lamina argenti uel auri calci uel fiat adustio cū alūie fecū mollificato in loco hūido et ponať hoc alumen supra scissuras et dimitta tur ꝑ horam hoc aūt cauterizat locū ut ferrum ignitum:illud āt ꝙ dixi ī scissuris nariū hic ua let. Roge.dixit et allii cū eo ꝙ oleum qđ exit a nucleo nuc[l] dū ꝯbūriť mirifice applicatū sanat eas Albu.docet cū puo cutello cauterizare et dī de curare. Nō ꝙ de ulcerib⁹ labiorū hic nō fa cio mētionē:ſʒ habeas ꝑ certo ꝙ illa q̃ dicent̄ in ca.de vlcerib⁹ oris et ptiū eius ualent hic et similiť illa que dicēť ī ca.de ulceribus ꝟge hic ualēt. Quare illa nō hic scribo:alternatim ergo requirant̄ illa capitula.

¶ Tractatus septimus de ulcerib⁹ gingiuarum et palati habens unum solum capitulum.

Sermo modo in hoc loco sit de ulceribus gingiua rū et palati:primo nō ꝙ illud qđ ualʒ vni ualet alteri. Et nō ꝙ si aliqđ defecerit hic cōplebiť cū ꝭmo defecerit de ulcerib⁹ oris quare ista cā.alternatim uideāť. Dixit Dia. elixa tura rubi tritas gingiuas a putredine sanat. Et dixit etiā ꝙ ulcera gingiuarū et alcola sanat lici um. ¶ Et Constantin⁹ dixit licium oris pustu las ⁊ gīgiuarum putredines sanat. ¶ Et Guil.di xit licio utunť ad fl'ones qui ī ano ⁊ ore vlcera tōes hñt. ¶ Et Bartho.dixit ꝙ liciū dissoluať cū aq̄ mellis. ¶ Cōstantin⁹ dixit a spina rose.i. semē pulueriʒatū putridas gingiuas sanat. Aui. dixit tribulus ē bonus gingiue ulceribus putri dis ⁊ tollit dolorē earum sed applicetur totū cum melle. ¶ Et Serapio dixit de flore vitis siluris qz vulgariter ⁊ ꝭm ipsum diciť tamia ꝙ mixtus cum croco melle oleo ro.⁊ mirra confert vlceri b⁹ gingiue. ¶ Et Bartho.dixit ꝙ idē facit flos contritus ⁊ mixtus cū melle solū ⁊ postea ad v sū cū aqua tepida dissolutus curat ulcera oris ⁊ gingiuarum ⁊ materiam earū cōpescit. ¶ Dia.dixit flos uitis siluestris.i.labruce siccus ⁊ viridis ul ceribus oris ⁊ gingiuarū utile ē ⁊ melle addito reuma gingiuarū et ulcera curat. ¶ Dixit ēt Dia. si dentibus plurima creuerint incōgrua carne ⁊ ulcera fecerit purpura maria cōbusta ⁊ reducta in puluere ⁊ purgat ⁊ cicatrices facit ⁊ cortices cōbusti hoc faciunt.de hoc tñ ī decoratione dē tium aliquid dicā. Cōfert ēt ulceribus palati q̄ fiunt ab hūiditate fluente ēt ad gulā agresta dis soluta cū uino uel aq̄ ⁊ gargarizata. ¶ Cū āt ta les curationes sint difficiles recurať ad cap[l]'um de ulceribus oris.⁊ siliter si locus eēt fistulatus recurať ad cap[l]'ʒ de fistula lacrimali ⁊ fiet ut ibi dictum est.

¶ Tractat⁹.viii.ō ulceribus oris ⁊ ptib⁹ ei⁹. Ca pitulū p^m ō ulcē putrido ł sordido uel corrosiuo uel cancroso oris.

Accidūt ulcera in ore que aliqñ sunt putrida uel sor

dida: uel corrisiua: uel aliquando deueniunt ad herpestiomenũ uel cãcrosa uel fistulosa sunt quare de õibus mõ sit sermo. ¶ Et primo ð vlceribus putridis ⁊ sordidis loquar. Judicatᷓ aũt materia hꝰ ex uisu ⁊ ex tactu ⁊ ex colore. Quoniã si materie fuerint rubee arguitᷓ sanguis si citrine arguitur colera: si albe arguitᷓ fl'a: si nigre arguitᷓ mel'ia. ꝓ quo nõ. ꝙ talia ulcera sequũtᷓ ad alcolla: qꝛ ad pustulas ⁊ apata oris. ¶ No 3º ꝙ ulcera oris sũt difficilia ad curandũ: qꝛ sunt in loco calidoꝝ ⁊ humido ĩ quo cito multiplicatur putrefactio ⁊ corrosio. ¶ Et ẽt locus est ualde ĩeptus pro appositiõe medicinaꝝ: ⁊ ẽt qꝛ saluia mltũ miscetur cũ medicis ⁊ operatõem eaꝝ ꝓhibꝫ ut sũ expertus ego in uno. ¶ Cura ista hꝫ tres ĩtentões. prima ẽ in vita. scda ẽ in purgatõe. tertia ẽ in localibus. ¶ Prima ĩtẽtio pꝫ: qm̃ dieta ⁊ vita debent ordinari ſm materiã peccantez. vnde si materia fuerit colerica respiciat se a rebꝰ col'icis si fl'atica respiciat se a fl'atic]. si mel'ica a melancolicis. ⁊ hoc totũ clarũ ẽ ex sepe dict]. ¶ Scda intentõ cõpletur hoc mõ fiat purgatio ſꝫ hũorẽ peccantẽ: ut sepe dictum est. ⁊ similitᷓ fiat flõia. fiat aũt de vena existente sub lingua qm̃ euacuat ab ore ⁊ partibus eius ⁊ similiter digeratᷓ materia ſm ꝙ ipsa peccat cũ sirupo sibi appropriato. ¶ Tertia intẽtio cõpletᷓ hoc mõ. ⁊ primo loqr de vlceribus putridis vel sordidis. si maťia sit calida curentur ista cũ rebus paꝝ exiccantibus: sicut sunt cortices nucũ recentium ⁊ nuces cipsi ⁊ spãliter succus illaꝝ: ⁊ in. v. terapentice hoc ponitᷓ. A. ãt dixit lẽtes valẽ ⁊ sumach. ⁊ sil'r aq̃ plãtagĩs ⁊ ro. mastica° rubi valꝫ ẽt ⁊ acacia ro. ⁊ spodiũ ualꝫ ⁊ fac ista coluẽ ĩ pueris. Dixᷓ gal. ego aũt in puulis lentẽ cũ pauco pãe ⁊ medulla ceruina aut uitulina do ego. ⁊ fructus stipticos cum cibis permisceo velut sũt citonia ⁊ nespule. ¶ Et aliqñ de lactuca endiuia portulaca administro ⁊ facio eis colluere moderate stiptica sunt sicut sumach ⁊ ro. ¶ Dixit Auicẽ. ista ualẽ fortius sicut ẽ pul'. ro. gallaꝝ ⁊ sil'ibus istis ⁊ cũ stipticis inest operatio mirabil' in alcola dixit ⁊ cãphora ẽ mirabil' opationis ĩ alcola. ¶ Si tñ vlcẽa sint putrida ⁊ ex materia flegmatica uel ¶ melãcolica fiat cõruptio cũ vino stiptico ⁊ melle aut cũ vino decoctionis celidonie cipressi ciperi mẽtastri galle croci atqꝫ mirre. ¶ Dixit A. adiuuate in vtriusqꝫ mẽbus fris cũ extersiuis ⁊ exiccatiuis ⁊ ꝓpe in fl'aticis ⁊ cũ resolutis fõtis resolutionis ⁊ exiccatiuis in melãcolicis sicut ẽ farina orobi ⁊ mel cũ gall' ⁊ rasura pergameni ẽ in hoc magni iuuamẽti ⁊ ꝓprie qñ miscetᷓ cũ aceto ⁊ dragãtũ cũ aceto ad ulcẽa cal'a ℞. se. ro. sumach amili se. põtulace lẽtiũ excõtitacaꝝ spodii scãdoloꝝ al. alcãne balaustie. añ. ꝑtes equales cãphore ꝑtẽ istius. 4. ⁊ administretᷓ Aliud hamech in cõporibus teneris exptũ ℞. amili. ʒ. vi. spodii. mẽte. añ. ʒ. ii. se. ro. ʒ. iii. croci ʒ. i. zuccari taberzet: ʒ. 4. cardamõi. ʒ. i. cãphore carati. i. 5. tere quodlibet ꝑ se ⁊ fac collutiõem cũ succo uel vino citonioꝝ in fl'atico ualere. ℞. orobi gallaꝝ rasurẽ ꝑgameni. añ. ꝑtẽ. i. memite cõticis radicũ cappaꝝ colcotar añ. ꝑtem. 5. alũis balaustie añ. ꝑt] istius tertiã alcanne. ꝑtẽ. 5. ꝯfice cum aceto ⁊ melle ⁊ tere ⁊ applica sup morbo ex puluẽ eoꝝ deiñ collue cũ aceto ⁊ melle. ¶ In fl'atico ⁊ colerico. ℞. sief memite spodii seminis plantaginis capita ro. mirabolanoꝝ citrinoruꝫ folioꝝ oliuaꝝ siluestriũ siccarũ alũis iameni añ teratᷓ ⁊ administretᷓ sicut diximus. ¶ Aliud ſm Me. ℞. cõticũ radicis capparũ gallarũ memite mirre zinziberis pipis adusti calidiconis. añ. ʒ. ii. cartarũ ꝯbustarũ. ʒ. ii. arsenici. ʒ. ii. 5. fiat ex eis puluis subtilis ex vna ꝑte fiat fricatio ⁊ ex alia linimẽtũ ⁊ ponatᷓ sup ea frustrũ carte madefacte ⁊ circundes sup ea. ¶ Et plura scripta sunt in ca. de ulceribus gigiuarũ q̃ afferãtᷓ ad istũ locũ si materia sit acuta sic ꝙ causetᷓ ulcꝰ cõrosiuum facta purgatione. ¶ Dixit Me. hoc ualere. ℞. sumach ro. añ. aur. i. spodii albi balaustie. añ. auri. 5. ramich. ʒ. 5. ⁊ accipe ex eo ⁊ misce cũ rob citonioꝛũ ⁊ fiat ex eis collutio ⁊ fiat hoc sepius. Auicẽ. dixit in alcola pueroruꝫ corrosiua mala valẽt galle qñ coquuntᷓ cũ aceto ⁊ sale ⁊ cũ eis fiat collutio oris. Aliud ſm ipm. ℞: gallarũ alũis balaustie buliantᷓ in rob citoniorum ⁊ fiat collutio: ⁊ aliqñ necesse ẽ ponẽ de flore eris uel de alia forti medicina ut de colcotar. ¶ Itẽ ualet puluis gallarũ alũis balaustiarũ ⁊ sup locũ fricentᷓ. ¶ Et cinis almezereon hẽt ꝓprietatẽ in alcola mala: ⁊ alumẽ pulaerizatũ ⁊ aqua erea ⁊ fex aduste. Si materia fuẽit melãcolica adusta ⁊ mala facta purgatiõe. Valꝫ hoc ſꝫ Serapi. ℞. foliorũ oliuarũ ⁊ foliorũ citri siccarum acatie añ. ʒ. viii. alũis iamẽi colcotar añ. ʒ. ii. croci. ʒ. i. teratᷓ ⁊ admistrentᷓ. ¶ Aliud ad id. ℞. arsenici rubei piretri añ. ꝑtes eq̃les teratᷓ ⁊ cribeletᷓ ⁊ ꝯfice cũ aluta ⁊ ꝯburatᷓ ⁊ administretᷓ. Si tñ ulcẽa cãcrosa eẽnt in gingiuis ipis pꝛiꝰ fricaũs ⁊ sil'itᷓ in ore qꝛ ista ca. alternatiꝫ uideatᷓ ⁊ expssis a sanguĩe lauetᷓ cũ aceto sqllitico decoctõnis foliorũ oliue deiñ liniantᷓ cũ tali medicaie ℞. utriusqꝫ alũis adustorũ salis gallarũ psidie copularũ glandiũ gariofl nucis musca. aristol'. saluie rosarũ ossium dattillorũ tibiarũ cãcroꝝ adustarum añ. ꝑtẽ. i. puluerizentur ⁊ cum aceto dicto ⁊ melle misceãtur ⁊ fiat linimentum aut ut pulueres administrentur ⁊ si ista non valent trocisci calidiconis ⁊ andoronis dicti in prio libro ualent ⁊ apponantur aut trocisci affodillorum aut aqua fortis. ¶ Si autem esset fistula sic ꝙ corruptio sit in osse siue gingiua rẽoueatur si est necesse dens ⁊ dilatatur vulnus et mortificetur fistula cum aqua forti aut cum arsenico sublimato. ¶ Et si fistula non poterit illo modo mortificari discoperiat os ⁊ ꝙ corruptum fuerit cum acu argentea aut aurea cauterizetur. ¶ Et ut fuerit necesse et sepe dictum procuretur difficile tamẽ est curare proptᷓ saliuam ut sum expertus. ¶ Si tamen esset dolor curetur intus ⁊ exterius cum oleo ro. ¶ Cum autem fuerit fistula mortificata ⁊ mũda tunc

ꝑcedat̃ ad incarnãdũ abluẽdo cũ vino ⁊ melle
ꝯcoctiõis thuris cũ linimẽto facto de aloe mir
ra ⁊ sarcocolla mastice thure sã.oꝛa.⁊ melle ro.
Si tñ caro addita ĩ oꝛe eẽt dura ⁊ cãcrosa non
tãgas curãdo ꝫ palliãdo.Si mollis ⁊ bñ trac
tabilis fuẽit cauterizata si fuẽit necesse ꝺm mo
dũ dictũ in naso. Et si posset ligari cũ filo via
esset securioꝛ ꝓpt̃ sanguĩs ⁊ infirmi timoꝛem.
Loquoꝛ mõ de simplicibꝰ ualẽtibꝰ in vlcẽibus
oꝛis ⁊ gingiuaꝝ ⁊ differẽt̃ in cal'is ⁊ frĩs. Ser.
dixit tribulus miscet̃ cũ melle ⁊ curat alcolam.
Et Appu.dixit de herba elissa ⁊ trita cũ melle
oẽs oꝛis putredines curat.Et Bar.dixit ꝙ ĩtel
ligit̃ de tribullo siluestri.Dixit ẽt folia ⁊ sumi/
tas rubi curãt ulcẽa oꝛis masticata.Dia.dixit ce
pe cũ pane comesta oꝛis vlceribꝰ medet̃.⁊ dixit
flos uitis siluestris qꝛ lãbꝛusce siccus ⁊ viridis
vulneribꝰ oris ⁊ gingiuaꝝ utile ⁊ melle addito
reuma gingiuaꝝ ⁊ vulnera curat Et dixit etiaꝫ
ẽ in ꝗntino flosculꝰ añꝗꝫ ex eo mala figura foꝛ
met̃ quã greci balaustiaꝫ vocãt maxie q̃ miran
de ꝟtutis ulceribꝰ oꝛl.Et dixit succus maligra
nati exp̃ssus ⁊ coctꝰ melle admixto ulcẽa oꝛis
⁊ nariũ curat ⁊ doloꝛẽ auriũ tollit.Cõstã. dixit
camõilla masticata oꝛis ulcera sanat. ¶ Et Se
ra.dixit ꝙ curat alcola : dixit ẽt ꝙ mõa spinea
ualet oꝛis ⁊ ulceribus palati ⁊ ẽ succus rubi.
Dixit ẽt flos ro.in oꝛe retẽtus oꝛis ulcera sanat
⁊ maxĩe cũ lẽticulis ⁊ cãphoꝛa mixtis. Et dix̃
ẽt spodiuꝫ cũ ro.pistatis ualet ulceribꝰ oꝛis et
gingiuaꝝ ⁊ alibi dixit soluꝫ spodiũ sanat ⁊ de
siccat pustulas in oꝛe pueri natas. Ra. dixit ab
luto oꝛe cũ oleo ro.ualꝫ eis ulceribꝰ ⁊ uesicl.Et
ego dico ꝙ ẽt doloꝛẽ mitigat.Alchi.dixit cico
rea ualet ulceribꝰ oꝛis qñ masticat̃ ⁊ tenet̃ ĩ õe
ꝑ lõgũ tp̃s.Et dixit ciperus ꝯfert ulceribus o/
ꝛis qñ adurit̃ siccus ⁊ ꝯtritꝰ ⁊ ẽ bonus gingiuis
Auicẽ.absolute dixit de radice eius ⁊ dixit ꝙ
liciũ ponit̃ in medicinis istis. Et dixit qñ se.
staphisagrie miscet̃ cũ melle ualet vlceribꝰ õis
Et Appu.dixit ꝙ qñ coq̃t̃ cũ aceto ⁊ fiat collu
tio oꝛis putredinẽ oẽm tollit.dixit ẽt succus ar
nolgose sanat ulcera oꝛis ⁊ ualet gingiuis san
guinolẽtis .Idem dixit Appu.Galie.dixit in.x.
ꝙ lac coctũ cũ ferro ignito ꝙ ẽ melius: aut cũ
lateribꝰ vtilissimũ ẽ ad ulcera oꝛis:iõ dix̃ Dia.
Sera.absolute dixit qñ fit collutio oꝛis cũ lac
te ꝯfert vlceribus oꝛis.⁊ oẽ lac in quo ẽ extĩcta
aqueitas cũ lapidibꝰ calefactis ꝯfert ulceribus
interioꝝ mẽbꝛoꝝ ⁊ ꝓp̃e illis q̃ fiũt in gutture:⁊
canna pulmõis.Dixit ẽt solum butyrũ sufficit
ad sanationẽ ꝑfectã ulceꝝ p̃dictoꝝ in cõpoꝛibꝰ
mollibus medicamẽ ꝯpositũ.Dia. terant̃ mala
granata .detracto coꝛtice ⁊ ex his succus expꝛe
mat̃ coq̃tur ad ꝯsumptionẽ tertie ꝑtis ⁊ cuꝫ ad
sestariũ de veneris:Est aũt sestariũ absolute.li.
ii.℞.croci.℈.vi.alũis scissi ℈.vi.mellis opti/
mi lb.i.Hoc medicamẽ ꝑcipue vicia oꝛis.i.ulce
ra sanat mitigat ẽt nariũ ⁊ vitia auriũ expurgat
vlcera ⁊ genitalibꝰ curat si vlcera sint mõ putri
da ⁊ difficilia.Dixit Dia.succus plãtaginis ulce
ra putrida sanat gargarismo.Et alii dicũt ꝙ cũ
oleo ⁊ sale fiat collutio.Dixit ẽt ad oĩa vlcera
oꝛis difficilia radix cipi qñ admĩstrat̃ sicca cõ
t̃ta mirabil' ẽ.Dixit ẽt cinis papaueris ulcẽa oꝛis
soꝛdida totius coꝛpoꝛis sanat:dixit ẽt ꝙ plãta
aspalti cocta ĩ vino ista ulcera sanat: Ser. dixit
succus moꝛoꝝ maturoꝝ ꝯfert multũ in medici
nis oꝛis.Et Bart.dixit ꝙ ad ulcera oꝛis tollat̃
succus moꝛi celsi coagulatus in vase eneo suꝑ
carbones ⁊ mixtus cũ aqua plantagĩs oꝛi im
ponat̃.Et si alumẽ ⁊ mel imponat̃ adhuc foꝛti
us ẽ:⁊ adhuc foꝛtius ẽ si appõat̃ alumẽ scissũ
⁊ galla ⁊ cipeꝝ ⁊ mirra ⁊ semẽ croci. Ueꝝ hoc
ꝯpetit in coꝛpoꝛibus siccis ⁊ ulceribus q̃ antiq̃
⁊ difficilia sunt .Et dixit ẽt ꝙ alũia ꝯbusta et
ꝓp̃e iamenũ miscet̃ cũ melle ꝯfert aliq̃d alcola
⁊ Barth.dixit ꝙ curat ulcera difficilia q̃ sunt ĩ
oꝛe.Dixit ẽt ꝙ auripigmẽtũ citrinũ miscet̃ cum
oleo ⁊ adipe resoluit exituras et ẽ ꝯueniens ul
ceribus q̃ fiunt in naso et oꝛe et ẽ ꝯueniẽs ulce
ribus aliis:Hec aũt ulcera sꝑ sunt difficilia.
¶ Isaac dixit tollat̃ sucꝰ mali granati accidi pista
ti cũ totalitate sui ⁊ in melle coq̃t̃ usqꝫ ad spissi
tudinẽ vnguẽti hoc itaqꝫ fricatũ rasurã gingiua
rũ ⁊ oẽꝫ fetoꝛẽ expellit.Et Sara dix̃ hoc ꝯfẽre
ulceribꝰ oris. Chirãnꝰ dixit.ꝙ oẽs fere medici
cũ eo ꝯueniũt ꝙ fel testudĩs ꝯfert ulceribꝰ mal'
q̃ fiũt in oꝛe pueroꝛũ ⁊ frauduleẽt̃.Et Bartho ꝺ
ua.dixit ꝙ mel admiscet̃ cũ eo ⁊ totũ dissoluat̃
in aq̃ ⁊ iñ lauet̃ ⁊ extiꝰ sine aq̃ ꝙ ꝟissimũ ⁊ ex
pertũ ẽ. Rasis.dix̃ ꝙ cinis limaciarũ ⁊ ostraco
rũ ꝯuẽit ulceribꝰ put̃dis oꝛis.Et idẽ dixit Chi
rãnꝰ ⁊ Sera.Galie.dixit in.8..thucia in ulcẽibꝰ
oꝛis saniosis ẽ medicina ꝑutil' siue ipa ꝑ se ĩpo
nat̃ siue cũ melle dispũato.Haliabas dixit bolũ
armenũ cõuenire ulceribꝰ putridis in oꝛe. Et
Auic.dixit ꝙ ꝯfert alcole:⁊ si mõ ulcera sint cõ
ꝛosiua:qꝛ cãcꝛosa ul' herpestiomenata.Dico ista
ꝯposita duo ualẽ ⁊ ista simplicia ⁊ in õibus dis
positõibus supradictis hoc est mirabile. ℞.utri
usqꝫ arsenici.s.rubei ⁊ citrini calcl gallarũ alũis
õiuꝫ añ ꝑtes eq̃les ex his pulverizatis cũ aceto
mixtis fiat trociscꝰ puꝰ:cũ ãt necesse ẽ sũat̃ ex e
is.ʒ.s.⁊ fricent̃ ex eo gingiue optimũ:⁊ sic ma/
neat parũ.Deiñ ol'm ro.teneat in oꝛe:hoc ãt san
guinẽ sistit ⁊ oẽꝫ putredinẽ ⁊ õia ulcera exñtia
ẽt in toto coꝛꝑe et herpestiomenuꝫ tollit. ¶ Ad
idẽ.℞.tartari albi.ʒ.iii.limat̃e auri ad ꝑciũ triũ
soldoꝛũ bonoñ.cinamõi opt̃i.ʒ.s.auri pigmẽti
garl.mellegetarũ añ.ʒ.i.fiat puluis oĩuꝫ q inter
duo folia ficꝰ sub pꝛunis ignis magni dimittat̃
una nocte:mane ãt ꝙ inuenitur globatũ teratur
ex hoc itaqꝫ pulũe gingiue putride et ꝑtes alie
oꝛis fricẽt̃.nã statiꝫ sanãt̃:dentes ꝯfirãt et fetoꝛẽ
oꝛis tollit. ¶ Auicen.dixit glans ꝓhibꝫ ãbula
tõeꝫ alcole qñ ulcera sũt ãbulatiua qñ aduritur
et administratur. ¶ Ideꝫ dixit de cinere papaue
ris.dixit etiaꝫ ceꝛotũ factũ ex arsenico cõfert et
ꝓprie ex rubeo herpestiomeno exñte in oꝛe et
aure et ulceribꝰ eoꝛũ.Sera.dixit lapis frigiꝰ cõ/
solidat et incarnat ꝯsolidatione bona et confert

vlcẽib⁹ cõrosiuis ⁊ igredit̃ i medicinis vlcerũ q̃ fiũt in ore in.c.d vlcẽib⁹ corrosiuis fit mẽtõ ab aliis. Chi. dix̃ ꝙ cinis irũdinũ cũ melle intus vlcẽa q̃ st̃ in gutt̃e ⁊ in lingua ⁊ in gula ⁊ oĩa ꝯpasentia ⁊ cãcrenas pfce sanat. Si mõ ulcera st̃ cãcrosa ista ꝯuẽiũt. dixerũt aliq̃ ꝙ collutio oris fcã cũ ꝺcoctiõe betõice m̃ltũ valz: chi. dix̃ ꝙ vidit curare linguã marcidã ⁊ cãcrosam ut ⁊ gingiue cũ solo succo folioꝝ vitis albe apponentes deĩñ aspgentes ireõ siccã ⁊ replentes ulcus carne. Missios ãt ẽ spẽs vitrioli: s; subrubeũ ẽ: ⁊ ꝯsonũ ẽ dictis. Alch. q̃ dix̃ ꝙ pul̃. uitrioli põit̃ in inflatiõib⁹ gingiuaꝝ ⁊ plagis mal̃ ⁊ ualz m̃ltũ qñ fit ẽpl̃z cũ eo ⁊ ualz cãcro oris ⁊ fistule q̃ fit in ore ⁊ ulcerib⁹ nariũ: Se. ⁊ Cõ. dixerũt bo: ar. ualẽ in cãcros ulcerib⁹ q̃ st̃ in õe ⁊ putridis m̃lta ẽt alibi dcã st̃ q̃ hic valerẽt q̃z ca. sepe adinuicẽ discurrantur.

¶ Ca. secũdũ d excõiatione palati ⁊ gigiuarum.

Excoriãt̃ qñq̃ gingiue ⁊ ptes palati sine ulcere q̃z de eis l; loq̃ q̃ excoriatio qñz ꝯuenit a cã ꝑmitia sicut a ꝯmestione reꝝ ualde calidaꝝ ⁊ aliqñ ꝯuẽit ex hũ orib⁹ ualde acutl ⁊ col̃icis q̃z illi purgẽt ⁊ alterẽt ut sepe ẽ dictũ: ⁊ dicet̃ h⁹ vl̃i pacto q̃z purgatiõe facta dix̃. Cõ. ꝙ ossa mirabolanoꝝ trita ⁊ pulueĩsata dẽtib⁹ laxatis ⁊ gingiuis ex cõticat] optie medẽt. Dia. dixit si ãt sit cũ ulcẽ tũc sal cũ melle illas tollit. Et affodillus q̃z radix ei⁹ masticatus excoriatõnẽ gingiuaꝝ ⁊ palati sanat. Et dixit ẽt Cõ. ꝙ flos maligranati ualet excoriatõi palati. Et id dixit de grãis viridib⁹ mirti: ⁊ id dixit de cinere papa. Fide. dixit si lingua sepe lauet̃ cũ decoctiõe bedeguar dẽtes firmãt ⁊ gigiue cõrose ⁊ excoriate sanẽt̃.

¶ Ca. 3[m]. de excoriatione lingue ⁊ scissura:

Sicut excoriãt̃ gingiue ⁊ ptes palati ligua sic ⁊ cũ hic scidũt̃. ⁊ q̃z ista mẽbra hñt diuersa approbata ca. diuersa feci: facta purgatiõe si expedit vẽio ad localia: Et p⁹ dixit Me. ꝙ si scissure in lingua fuerĩt fiat retẽtio i õe mucillagĩs psilii cũ zuccaro. ⁊ dixit ꝙ retẽtio i ore albũis oui recẽtis ꝯq̃ssati cũ oleo ro. ꝯfert illis. Et dix̃ ẽt ꝙ masticatio põtulace cũ aceto ꝯfert scissuris ligue ꝙ verissimũ sũ expt⁹. Itẽ ualet hec ꝑmixtio. ℞. mucillaginis psilii dragan. ⁊ gũi arabici. añ. ptl. eq̃les sirupi violati ptes. ii. tamarindoꝝ. ptes. iiii. seis põtulace assi pt]. i. spodii. ptẽ. i. tertiã cãphore ptẽ. i. & terãt ꝯtritione vltia ⁊ liniat̃ ex eo sup scissuras oĩ bõa ꝑcedẽte collutiõe fcã ex aqua ro. ⁊ aceto aut acetositate facta ex aqua rosacea ¶ Damech dixit h⁹ valẽ. ℞. seis põtulace seis ro. amidi zucari tabarzet spodii croci balaustie ro. draganti tere ⁊ ꝯfice cũ sirupo ro. aut viol̃ ⁊ inũge ex eo ꝯfert. n. cõpib⁹ te nuib⁹ teneris. Chi. dixit ꝙ cẽbrũ anser] domestice ea q̃ st̃ circa linguã sanat. Si ãt in lingua excoriatiões existãt sanat epatica mixta cũ melle: neq̃ dubito ego ꝙ illa q̃ valẽt excoriatiõi gingiuaꝝ ⁊ palati: eadẽ ẽt ꝯferũ excoriationi lingue de q̃ dcm̃ ẽ. Bar. d va. dixit h⁹ fõe exptũ ad scissuras ligue fiat ꝺcoctõ ordi ⁊ passulaꝝ riglicie psilii doec ad spissitudĩe ueñat ex hac ꝺcoctiõe p⁹ frequẽt̃ fiat collutõ p⁹ h⁹ tẽeat̃ sup liguã ℞. mucil. psilii mucillagĩs dra. gũi ar. añ. ptes eq̃les sirupi uiolati ptes. ii. tamarindoꝝ ptes. 3. se. põtulace assi ptẽ. i. spodii ptẽ i. ⁊ t̃tiã cãphõe ptẽ. i. ⁊ octauã terãt̃ doec bñ sil̃ misceãt̃ ⁊ admistrẽt̃: Scissuras ⁊ denigratões lingue ⁊ spasmũ ꝯtrahẽtẽ ipaz: ita ut ꝓhiberetur deglutio q̃ oĩa accidũt in febre lõga aut acuta sanaui cũ collutiõe fcã p⁹ cũ aq̃ ordei decocti ⁊ excorticati ex utroq̃ cortice eiecta ebulitiõe ꝑma ⁊ postea iteꝝ ordeo bulito cũ radice liquiritie mũde ⁊ in fine addito modico zuca. ⁊ p⁹ h⁹ fiat collutio cũ oleo uiolato in q⁹ dissoluta erat mucillago dragãti albi ⁊ cũ his gulã ĩũgebam exterius ubi dolõ percipiebat̃ cũ ol̃o uiolato ⁊ butiro est mirabilis operatio:

¶ Capitulum quartum de ulceribus lingue.

Ulcera lingue sepe fiũt ⁊ facta purgatione ⁊ dieta ordinata: ꝓ cura huius recurre ad ca[m]. de ulceribus oris ⁊ ad cap. de vlceribus gigiuaꝝ ⁊ aliaꝝ ptiũ oris ulcerib⁹ nãq̃ ligue ꝯferũt hic ergo tanq̃ necessaria adducãt̃ ⁊ ꝓpe adducat̃ hic illõ ꝙ dixi in ca. de scissur] labioꝝ de irundinibus. dico ẽt hoc fore expertũ ulcerbus oris q̃z palati ⁊ lingue ubi illa ulcera fuerĩ ex pustulis. ℞. saturegiã ⁊ fac ipsaz bulire in uno ⁊ cũ illo fiat collutio sepe ⁊ in duobus ul̃ tribus dieb⁹ erit curatus: ⁊ hec est medicina q̃ ist ꝑsbyteri sancti Georgii faciũt pueris hñtibus istas pustulas in ore ⁊ veꝝ ẽ ⁊ cẽties expt⁹ su;

¶ Capitulum quintum de ulceribus vuule

Accidit sepe ꝙ ipsa vuula apat̃ cui⁹ rõe nccẽ ẽ ipsã icidẽ ⁊ ꝑ ꝯñs ipsa ulcerat̃: facta incisiõe ⁊ ipa exñte ulcerata. dico ista ualẽ fact] vl̃ib⁹. Sera. dixit ego ãt admistraui lapidẽ frigiũ p⁹icisionẽ vul̃e ẽt stati fui usus eo ipsa donec fuit consolidata ⁊ curata. ¶ Et Bartho. dixit ꝙ lapis iste sit ustus ⁊ ablutus ⁊ sublilissime tritus. ¶ Et Guil. de ua. dixit ꝙ põt apponi cum melle. ¶ Bal. dixit in nono de thucia garganeo nãq̃ incidens solum statim visus fui et usq̃ ad clausionem sepe ualde strictam cicatricem non al̃r faciens tam buius membri q̃ aliorum ulceratorum loquitur hic de vuula. De ulceribus aliis uuule nihil aliud dico: q̃z nõ inueñio aliquid appropriatum sed recuratur ad capitulum de ulceribus oris ⁊ sufficit qm̃ illa hic ualent. Qualiter autẽ uuula debeat incidi inferi⁹ in sequenti libro dicam.

¶ Tractatus non⁹ de vlceribus colli ⁊ dorsi et brachioꝝ ⁊ pectori. Capl̃z p[m] de ulcẽib⁹ colli:

Ulcera colli curãt̃ isto⁹ facta purgatõe cũ euacuãtib⁹ l̃ ab illa pte: ut cũ turbit ꝑpato

uł alio⁹ ut aȝ tibi necesse. Et quia nō iucio me
dicinas appꝛatas huic loco: iō de eis aliq̄ n̄ facio
mētōez. Nō tn̄ ꝙ i isto loco fiūt sepe scrophule
q̄ pn̄t ulcērari eo: qꝛ cū mā flātica. pt mā coꝛtica
pmisceri q̄re pōt saniari. Si gᵒ ulceratꝰ cura ē re
mouē ipaȝ cuȝ tota chisti vt dictū fuit de nodo
remoueꝰ ēt ł cū putrefactiuis ut cū assūgiis ⁊ a
liis ut tota maria cū chisti putrefiat uel remoue
atur cū foꝛtibꝰ medicis ut cū saliamēto vigoꝛa/
to uel cū alia medicīa foꝛti cū catelua tn̄ ne ner
uus uel uena destruatur. ¶ Et iō pp hoc ulcera
isti⁹ loci sc̄ tioꝛosa. hoc toto pacto exigas locuȝ
cū ūguento uiridi uel alio mō: ut tibi plȝ. ⁊ car/
nē genēs ⁊ illo mō cures. Et sił illud idē dico
de nodis qn̄ aūt veniūt ad saniē putrefacias be
ne eos cū putrefactis ut tota chisti putrefiat bn̄:
⁊ pn̄t facto hoc apias ⁊ pcedas iteꝝ cū coꝛrosi
uis ł putrefactis ut tota chisti remoueaꝰ ⁊ cōso
lideꝰ. Si nodᵒ fuerit mellinᵒ ł fauosus recuras
ad pᵐ lib. qꝛ illic satis de eo dixi. Et i tn̄ ptigēt
ꝙ ista ulcera fiēnt cancꝛosa ł alia silia: tūc di/
xerūt aliq ꝙ amigdale dulces cū melle mixte ⁊
trite subuēiūt ulceribꝰ cācꝛoꝶ. ꝙ aliq sc̄ experti.
sc̄. Sap. dix qn̄ lentes coquūꝰ cū aq̄ marina curāt
herpetē ⁊ erisipillā ⁊ ulcera cācꝛosa fomtatio sa
scā cū farina lupinoꝝ cocta cū aq̄ ualet. Dia. dix
semē bautie siluris ipositū cū melle ualet. Dixit
ēt d̄ radice agrimōie ꝙ uiridis trita i iposita cu
rat Et Apuli⁹ dix ꝙ cētaurea minoꝛ trita ⁊ ap/
posita sup ulcera cācrenata tumoꝛē fieri n̄ pmit
tit. Gal. sic dixit d̄ lacte titimali abstergit ulcera
carbūculosa ⁊ crācꝛosa. Qm̄. n. calefacit foꝛtiꝰ et
abstergit iuuare aptū natū ē: si qs in tpre ⁊ mēsu/
ra eo utiꝰ. Dixit ēt in. ix. ⁊ Sapio ꝙ oleū ro. ł mir
tinū uel citōioꝝ uel cōe uel aliud frigidū ē mira
bile ad ulcēa cācꝛo sa. Dix. ēt i. ix. de plūbo vsto
sit igiꝰ hec eadē medicīa. s. plūbū vstū bōa me/
dicīa ē. s. ꝯ male moꝛigēata. cū āt lotū fuerit mł
o magl ad repletōem ⁊ clausiōem ipsoꝝ optīa
ē medicina. ꝯuenit āt ipsū ⁊ p se ipsū vniꝰsas:
nec nō mixtū cū aliqbꝰ. Et subdit maneat ēt de
foꝛis spōgia ex fria aq̄ madefacta q̄ pᵒq̄ dsicca
ta fuerit madefiat. Illud idē dixit. Sapio ⁊ addit
ꝙ qn̄ misceꝰ cū oleo ro. cōfert ulceribꝰ difficił
ꝯsolidatōis ⁊ coꝛrosiuis ⁊ vłr ꝟt eiᵉē silis ꝟtu
ti tucie. Barth. dixit tollaꝰ scoꝛia plūbi lota ⁊ si
bi addaꝰ climie ps. 5. ⁊ addaꝰ sibi mel. Et hec
opatio est fructuosa in ulceribꝰ q̄ sūt in locl dif
ficił exiccatōis sicut anᵒ ꝟga māille ⁊ iūcꝰe ⁊ su
pponaꝰ spongia sicut paꝝ an̄ dixit. Gal. dixit ēt
in. ix. ē āt ponfolix si lota fuerit medicina fere p
cipua oīum q̄ nata sūt siccari sine molestia. Ueꝝ
ad cācꝛosa ulcera idonea ē nec n̄ ad oīa alia ma
li moꝛis. Et Aui. dixit de thucia. Et Alchi. dix.
Smilio. i. cenabꝛiū pulueriȝatū ponꝰ i ulceribus
putridis canceratl. Et Gal. i. x. dixit de lacte mu
lieris ualere si coctuȝ fuerit cū lapidibus uł fer
ro. Et sextᵒ plato dixit stercᵒ hōis ꝯbustus ua/
let. Et Ebirānᵒ dixit urinā hōis ualere.

¶ Capitulū sc̄m de doloꝛibus doꝛsi.

Ista ulcera nihil hn̄t pro/
priū q̄re pauca
loquoꝛ de eis uerūtn̄ tioꝛosa sūt rōe nu
che. curenꝰ ergo sicut ⁊ alia ulcera curanꝰ. ⁊ patȝ
Unū tn̄ nō q. illa ulcera aliqn̄ penetrant. ⁊ si sic
recurre ad 3ᵐ libᵐ ad caplm de uulnē penetran
te ⁊ facias ut dictū ē illic: uel ut diceꝰ in sequen
tibus. Si āt ulcᵒ eēt fistulosū. qꝛ uulnᵒ trāsiuerit
ad os uel neruū recurre ad pᵐ lib. ad caplꝫ de fi
stula. siłiter si fuerit putridū uel uirulētū ad pro
pꝛia capitula primi libꝛi recurre.

Capitulū tertium de ulceribus bꝛachioꝛum.

Ista vlcera nullā diuersi/
tatē hn̄t ab aliis
ulceribus q̄re fiat ut dictū ē in aliis. Et
de istis nihil aliud loquoꝛ: ⁊ satis est.

Capitulum quartum de ulcere pectoꝛis.

Ulcera que sunt in pectoꝛe:
que non pene/
trant curanꝰ ut alia q̄re de his nihil ē lo
qui nisi qꝛ si sint putrida recurre ad pꝛimū libꝝ.
Si fistulosa ad eūdē librū ⁊ sic d̄ aliis. Et si ne
cessaria fuerit icisio fac eā obſuatl dictis i prio
lib. de mō incidendi. si tn̄ penetraret ulcᵒ sine fa
lo eēt fistula ł ꝯuerteꝰ. q̄re nō reqritur curatio:
sȝ sufficit paliatio. si tn̄ eēt penetrās modū hēs i
ētio libꝛo. Cura. tn̄ paleatiua ē ista. Et prio regi
men sit bonū ut dictū ē in vulnē cassali. purgaᵒ
fiat sepe cū pilluł acutl aliqliꝰ foꝛtificatl ne ma
teria multū multipliceꝰ. Si ergo occurris talibꝰ
uideas ꝯn̄ si materia ꝯgregaꝰ in cōcauitatibus
pectoꝛis uel non si congregatur ita ꝙ impediat
motum anhelitus ⁊ non possit expirare: tunc di/
lates foꝛamen cum tenta de gentiana ligata ne
ad concauitatem pectoꝛis cadat ut cannula pos
sit per foꝛamen intrare. ¶ Et consequenter mun
dificetur pꝛoiiciendo intus mellicratum. ¶ Ut
dicebat Galienus qnto terapētice aut vinū mel
litum aut aliqua de lauamentis dictis i cura uul
nerum pectoꝛis ad quem locum recurre pꝛo illa
materia. ¶ Et nota ꝙ medicamina acuta vt vi/
ride eris in istis locis non iniiciantur. Si auteȝ
n̄on dossit bene expurgari aperiatur ut dictum
est. ibi inter quartam ⁊ quintā costā. Et pꝛocure
tur illud uulnus de nouo factum cum unguento
apostoloꝛum uel cum alio mundificatiuo ulce
rum antiquoꝛum ⁊ consequenter presūpta calo
sitate fistulari cum istis uel cum cauterio conso
lidari permittatur. Aliqui auteȝ dicunt cardonē
fullonum uel radicem eius tritam cum melle et
mixtam mane ⁊ seꝛol in quantitate nucis cōmu
nis ualere. unde auerois quinto colliget Carsos
idest cardo fullonuȝ est calidum in secundo sic
cum in tertio mundificat oēm putredineȝ p vri
nam coctā in uino ⁊ a toto coꝛpe remouet feto
rem ⁊ generaliter hȝ remouere ⁊ resistere a tota
specie oī putredini ⁊ est medicina cibalis ⁊ bōi
sapoꝛis. ¶ Et multa alia pn̄t dici que dicta sūt
supra in capitulo de ulceribus putridis ⁊ ind̄ ul
ceribus pfundis ⁊ cācꝛosis. Quare ad ista ca.
recurre: ut est tibi necesse ⁊ pȝ.

Tractat⁹ x⁹. de ulceribus māillaꝝ ⁊ sciſſur] earū
Capitulum primum de ulceribus mamillaruꝫ.

Ulcera māillarum sequunť ad apata uel duricies eaꝝ q̄r expedit illa curare hec nāq3 cura cōsistit ī trib⁹ pricipl'r. p°. ī dieta. 2°. ī purgatōe. 3°. ī localibus. Prio ergo dicta sit sicca ⁊ abstinēti am a superflua cōestione faciant ⁊ potatōe. Et sint quieti. et non utatur exercitio ⁊ portent illā ligatā collo ne mamilla debilitetur ex grauedie ei⁹ debilitatōe qua currant hūores ad locum: et hoc fiat cum faſſia facta in forma cofie: purgatio fiat cū pillulis acutiſ cōibus uel aliis ut tibi videť: ⁊ hoc frequēter localia ſint iſta. Et primo loco exñte inciso mundificeť loc⁹ cū farina ordei termentina et melle uel mellē ro. vel vnguento ap'loꝝ: ut ē ncce. pro quo nō. q in hac cura duo facient tibi honorē. prio q orificiū ulceris ſit in pte inferiori. 2o q fiat crebra mutatio. Et ubi iſta duo deficiant cura erit lōga: fcā mundificatōe locū incarnes cū vnguento basiliconis uel alio mō vt tibi videť neceſſe. Dei de locū sigilla. Si tn̄ cū ulcē eſſ3 apa ut ſepe accidit tunc emplastreť loc⁹ cū faria ordei fabarū et volubili incorporati cū oleo ro. l' cū aliis dictis in. i. libro de cura apatis iūcti cū ulcē. Si tn̄ ulc⁹ eēt difficilis cōſolidatōis ut sepe accidit uel q2 fundū ulceris fuerit in parte īferiori orificiū āt in ſupiori uel aliq̄ alia de cā: tūc dico ego q cōuenit aqua vitis cū pulue̅ oſtracoꝝ: ⁊ ēt ualet orificiū facē q ſit in pte īferiori ſi adeēt poſſibilitas. Si autē adeſſet duricies cū ulcē p remotione eius recurre ad 2m librum d duricie mamillaꝝ pter illa dicta inuenio alia ualē d mēte doctoꝝ. Sera. dixit q̄n radix affodillorum coquiť cū fece vini. ⁊ fit ēplastrū cū ea cōfert ulceribus ſordidis ⁊ apatibus mamillaꝝ ⁊ testiculorū ⁊ carbūculis ⁊ aliis exituris. dixit ēt q oleum cōe fricatōe plumbi uel ro. uel: mirtinū ul' citonioꝝ ē ꝯferens valde apatibus qd̄ ſū exptus. Et Gal. ī nono. dixit q eſt ſingularis medicia ī pudibūdis teſticulis et mamill': qd̄ ēt ſū expt⁹ cōfert ēt ulceribus māillaꝝ ſcoria auri ⁊ argēti trita ſubtiliť ⁊ appoſita. Dixit Dia. q optima medicia ē unguentū factū ex fricatura plūbi cū oleo ro. ego aūt facio ꝯducere oleū in mortario plūbeo cū piſtello plūbeo vſq3 ad ſpiſſitudineꝫ olei: ⁊ tūc utor eo: Uo tn̄ q quecūq3 diceňť infra de ulceribus teſticuloꝝ cōferūt ⁊ valēt in ulceribus mamillaꝝ ⁊ ita hic dicta ualent. Ca. ergō ad īuicē uideanť ⁊ quecūq3 ulcerib⁹ ani cōferunt ⁊ vge ⁊ labioꝝ ulcerib⁹ ꝯferūt ⁊ eꝫ. ⁊ papillaꝝ ualent: adducāť ergo hic cū expedit.

Capitulum ſecundum de ſciſſuris papillarū.

Ad ſciſſuras papillarū. Dixit Raſis q cōburatur tortura ⁊ miſceať cū albūie oui ⁊ lacte aſine ⁊ locūs inungať ⁊ tollit has ſciſſuras papillarū. Et Bartho. dixit q bene terať ille cinis ⁊ poſtea in corporibūs duris īponať cū albūie ⁊ in teneris cū lacte. Unguentū ſcriptū ſupra de ſciſſuris labiorū: e ēt ī ſciſſur] papillaꝝ mamillaꝝ mirabile veruꝫ applicēť in papillis ſicu ibi dictū eſt debere in aliis applicari. Et breuiter illa que ualēt ī. ſciſſuris labiorū. et in hoc valent q̄r illic uide: ſic et ēt puto hic conferre q̄ inferi⁹ in illo libro dicentur.

Capitulum tertium de dolore mamillarum.

Quia ad oīa iſta dicta in mamillis ſequitur dolor vt iſti ſcias ſuccurrē aliqd loquar l3. d eo de buerim loqui in ſecundo libro tractatu d apoātibus mamillarum. Serapio dixit lactuca ſedat dolorem mamillarum in ieiunio comeſta: ⁊ loquitur de ſilueſtri. Et Alchi. hoc ideꝫ uoluit d domeſtica. Et Diacorides dixit ad dolorem mamillarum thus cum oleo ro. ⁊ chimolea eſt preſidiuꝫ ſingulare. Et Serapio dixit q hoc confert ad apoſtemata calida mamillaꝝ que fiunt poſt partum. Fidelis dixit ſi caput mamille balſamo inungatur dolorem tollit. canapis etiam ſilueſtris dolorem mamillarum tollit. Et Dia. dixit iterum ad mamillarum iſlaturas ⁊ dolorem ipſarum vitellum oui crudi cū lana impoſitum eſt utiliſſimum. Et ſext⁹ plo ſic dixit de dolore ⁊ tumore mamillarum leporis coagulum cum melle impoſitum remittiť. Et chirannus dixit ſtercus muris cum aqua diſſolutum ⁊ inunctum ulceris dolorem: ⁊ duriciem ⁊ tumorem ſoluit. pro noticia huius vidē as ex qua cauſa. prouenit dolor uel ex mala cōplexione calida uel frigida uel ex conculcatione materie uel ex vtroq3 ⁊ ſic in remediis proceď: ut tibi libet habita intentione. Dico ēt tibi breuiter q ne carte in uanū repleantur q quecūque dicta ſunt dicta ualere in dolore teſticulorum. hic etiā ualēt q̄re iſta ad inuicē uideanť.

Tractatus xi⁹. de ulceribus. uētris ⁊ inguinis.
Capitulum primum de ulceribus uentris.

Ulcera que nō penetranť curantur ut alia ulcera cōia et nihil ppriū iſtis īnuenio quare ⁊c. Uerum tamen iſta ulcera aliqn̄ penetrantia ſē ēt in genē fiſtularū ſūt ad q̄ parū ualet cura⁹ ſufficit ut confueněť q3ᵐ pn̄t ꝯſeruari cū bono regimine ⁊ ꝯueniēti potione ⁊ mūdificatione. Et p maiori declaratione h⁹ recurre ad illud q dictū ē i ca° de ulcerib⁹ pectoris ⁊ illic uide ⁊ operis. Si tn̄ ulc⁹ eēt magnū. ⁊ hoc ſit dictū generale ſēper uideas an ſit putridū. uel ſordiduꝫ an virulentuꝫ an cauernoſum an fiſtuloſum. an canceroſum ⁊ ſic de aliis. Et tūc hoc uiſo recurre ad primū librum ad capᵐ proprium in tractatu de ulceribus ⁊ ibi oper] ⁊ illic ē dictū tibi: ⁊ hoc ſufficit hic ⁊ in oī alio mēbro q̄re ⁊c.

¶ Capitulum scdm de vlceribus inguinis.

IN inguine sepe accidūt vlcera que ēt nihil hñt propriū: sʒ qñ uis illa curare facias ꝙ sint lata ⁊ ꝙ inter oīa illi sobrie uiuant ⁊ nō ambulēt ⁊ principaliter corꝰ sit solutū semper. ¶ Ista ulcera nil hñt propriū cū cōibus ergo curent̄ sicut cū vnguento aploꝝ cum albūe ⁊ cū basilicone uel cū alio puluere generā te carnē. ¶ In loco accidit bene qñqꝫ ꝙ in loco ulcus efficitur cauernosū quare laborē multum sepe hēs: ⁊ sepe hūi tunc nihil melius ꝙ̄ recurrere ad propriū capitulū: ut dixi tibi īmediate ca. ¶ Consueui ista lauare cū lixiuio ⁊ aliquotiens cum vino stiptico qñ volo locum cōfortare: ne superfluitates recipiat: ⁊ super locum appono stuppā balneatā in istomet vino ꝯñter lauo cuʒ lixiuio si fuerit necessaria exiccatio uel cū aqua mellis si fuerit necessaria extersio uel appono alia extergentia fortia ſm necessitatē. deīde appono in lixiuio alumen: ⁊ aliqñ appono cinerē sicꝰ quē dico fortiter incarnare uel puluerē limaciarū cōbustaꝝ cū aqua uitis. ¶ Et sic vltra procedo donec locus fuerit ꝯsolidatꝰ. factis tñ purgatōibꝰ vlibꝰ ⁊ uita ordinata ut sēp in mei sermone ꝑsuppono: ⁊ ꝑ istā viā curaui qui habuit vlcus in inguine in ꝓfunditate vnius spāne. de quo oēs fuerūt mirati qñ tēptabam cū ꝓba ð ꝓfunditate ulceris. ¶ Et nō solū opor. hoc hic. imo ⁊ in oī alio vlcere similis natē currente cursu eiꝰ ⁊ ē claꝝ: videas ergo alia dicta alibi ⁊ sufficit tibi: qꝛ multa alia ponūt̄ ⁊ accipias tibi placita ſm intentionē operatōis tue.

¶ Tractatus. xii. de ulceribus uirge ⁊ scissuri. Capitulum primum de ulceribus uirge.

VLcera in virga fiūt ex apāte aut ex inordinata fricatōe aut ex inōdinato tactu aut ex uulneribus male curatis: ¶ Signa istoꝝ nō. Iudicatur aūt ꝙ ipsa sint difficilis curatōis. eo ꝙ ē est membrū ualde sensatū: ⁊ ēt ad ipsā curūt mlte supfluitates: et ēt medicīe male applicant̄ hic quare ⁊c. Ulcera ṽge sic se habent quādo aliꝗ sūt sicut pustule ⁊ aliꝗ sic excoriatō ⁊ aliꝗ sicut ulcera uirulenta corrosiua ⁊ aliqua sūt antiqua ⁊ putrida ⁊ cauernosa ¶ Et aliꝗ sūt maligna sic ꝙ locus ꝯnigretur. In cura ista hēs. iiii. intētōes prima ē in ṽuita. Scđa ē i purgatōe. Tertia i localibus. Quarta i correctōe accñtiū. ¶ Pria ītētio cōplet̄ hoc mō utat̄ ipse dieta tenui ⁊ utat̄ carnibus bonis ⁊ uino bono ex qbꝰ generat̄ nutrimētū bonū ⁊ respiciat se ab hūidis: ⁊ quiete utatur ꝙ̄m pōt. ¶ Scđa ītētio cōpletur cū euacuatiōe. fiat āt ſm hūorē peccantē uel cū pillulis cōibus paꝝ acutis ut facio ego. acuas tñ scđm intentōes tue opationis. ¶ Tertia ītētio cōpletur cū localibus. ⁊ prio dico ꝙ fuerit excoriatio sola ⁊ sola sup calefactio sufficit lauare locū cū aqua ro. uel plātaginis uel cū uino stiptico. aliꝗ tñ dicūt ꝙ finaliter qꝛ ultio possumꝰ apponere aquā aluminosā ubi fuerit necessitas maioris exiccationis ⁊ ī illo casu non indiges alia opatōe. ¶ Si modo eēnt pustule ꝗs isti uocāt caroli. ¶ Ego eas ꝯsueui remouē cū aꝗ uiridi fcā ex uirið eris ⁊ aꝗ ro. ł solatri. sit tñ paꝝ mordicatiua ⁊ ñ mltū: ⁊ in illo loco ñ operat̄ aliud puluer. ēt mellis cōbusti optime ualet. ¶ Si ulcera sint noua uirulēta ⁊ quodāmodo corrosiua: tūc aloe est medicina sola bona. ¶ Et similit̄ ualet plūbū ustū climia abluta cū uino ⁊ thucia ⁊ litargiriū ⁊ cerusa. Si aūt indigueris fōtioribus istis es ustū cortices pini ⁊ lapis ematites ualent. ¶ Gal. āt ꝯponit hoc. ℞. cineꝝ carte de panno ꝯbuste albūs ꝯbusti cucurbite sicce aduste añ. ⁊ appoātur. ⁊ si libʒ tibi si cū termentina fieret unguentū bonū essʒ et si etiā cum cera ⁊ oleo de mirto fieret unguentum iterū optimuʒ. si āt uelles exiccare fortius dixit ¶ Auicē. hoc ualere. ℞. thucie aloes sarcocolle thuris lapidis ematitis cōticis canne combuste gallarum baulastiarum acacie pulueriʒentur: et cū oleo ro. fiat unguentū: ¶ Si autēʒ ulcera fuerint ad intus. quia inter pellem et prepucium ꝑcipiunt doctores ꝙ medicine ad intra inicīantur. ¶ Primo ergo in casu isto laues locum cum uino ⁊ melle ro. uel cum uino stiptico scđm intētionem tuam semper facta bona purgatione.

¶ Ego autēʒ consueui lauare cum illa aqua uiridis eris ⁊ bene mihi successit ꝙ ulcera fortit̄ exiccat. Si tñ uis istos pulueres potes distemperare cuʒ uino uel lixiuio ⁊ proiicere intus cū siriga uel cū alio iniectorio remoueatur tamen apostema quantum potes ut in loco suo dixi: qꝛ in libro scđo. remouetur ergo pro modo isto modo. primo fiat decoctio enule ⁊ ꝯñter suffūigium ex illa multum ualet in remouendo apātōnem flegmaticam. ¶ Et ꝯsequenter fiat desuper hoc emplastrum. ℞. camomilla melliloti fenu greci ro. añ. M. i. buliant in aqua uel lixiuio ut tibi uidetur et fac emplastrum. ¶ Unum nota. ꝙ hoc membrum semper stet fasciatum sic ꝙ non pendeat ne ratione grauatiōis membri materie ad ipsum currerent ¶ Si autem vlcera essēt antiqua et putrida uel cauernosa. tunc curantur isto modo. ℞ uini albi. librā. i. aque plantaginis aque rosa. ana quartaʒ. i. auri pigmenti. ʒ. ii. florū eris dragmā unā terantur ista subtilissime et misceantur cum his et fiat collirium: hoc enim mortificat desiccat et sanat: si tamen indigeres fortioribus: tunc troci sci affodillorum ⁊ andaronis conueñirent. ¶ Et arsenicum etiam conuenit ut dictum est in cancrena. ego autem talia vlcera uirge putrida penetrantia ab uno capite uirge ad aliud curaui factis purgationibus et iterum reiteratis cum lixiuio et melle primo et consequenter cum lixiuio et alumine combusto. et tertio cum lixiuio et puluere ostracoruʒ. ultimo cum aqua uite et puluer. ostracorum et mihi mirabiliter bene successit: et erat ille:

homo habens ulcus a capite virge usque ad pectinem inclusiue et erat octuaginarius et curatus est. ¶ Et plures habui alios siles ꝛ curati sunt. ¶ Et si aliqua deficiunt tibi recurre ad primuz lib. de ulceribus putridis cauernosis. ¶ Si aūt locus esset cancrenatus defende partē sanā cuz vnguēto ꝺ bolo. ꝛ aliis dictis in caº de cācrens et nigredinē ꝛ moueas si ibi fuerit cū dictl ī ca. de cancrena : ꝛ ꝓcura illic recurre hoc peracto mundifica locū cū mūdificatiuo de apio supius in pº lib. dicto ī caº de carbūculo uel cū ūguēto apłoꝝ. deiñ genēs carnē ꝛ ꝯñter ꝯsolida ꝛ istoº operatus sū in multis. ¶ Quarta itēº que ē remouere accidētia sic cōpletur. ꝛ pº: qꝛ in isto cāu sepe cōtingit fluxus sanguīs fac restrictionē cū pl' ueribus cōibus dictis in caº de fluxu sanguinis faciunt tñ aliqui puluēs de alcāna ꝛ filtro cōbusto ꝛ de pulueris gallie cōbustis et cū albūie oui appone sēp cū bona applicatōe manꝰ ut dictū est in ca. ꝓprio: ꝛ si hoc nō ualēt remotis trūbis sanguis appōas arsenicū: ꝛ hoc ñ fallit dūtaxat ꝙ cadat sup venā. ¶ Aliud exptū posui in suo ca. ꝛ illic vide. ¶ Aliud accñs ē dolor. dolor sedatur si mafia sit cal'a cū populeone l' succo solatri mixto cū pauca faria or. aut cū albūie oui et oleo violato ꝛ aliis succis fris. si tñ dolō eēt rōe cōculcatōis materie ī loco valet ēbrocaº de coctōe maluaꝝ ꝛ sil'iuz. ¶ Et ēbrocatō ꝺ camomilla fenūgreco ꝛ se. lini ꝛ aliis currētibꝰ cursū. istaꝝ: si dolor sit rōe ulcēis. ¶ Dixit Dia. ꝙ betonica cū vino trita ꝛ apposita ualꝫ: ꝛ fidelis dixit ꝙ oꝫ eē in vino cocta. ¶ Si rōe materie frie ualet oleū de cherua : ꝛ si frigꝰ fuerit uehemēs aliquid de euforbio dissoluat̄ ī ipo ꝛ in ūctōe fcā cū melle ꝛ felle thaurino. ¶ Valꝫ vt dixit Serapio: si sit rōe scissure: tūc qrat̄ caᵐ. de scissuris ꝟge: ꝙ si fuerit rōe cōtusiōis fac vt dicet̄ in se. ca. de dolore femoris. ¶ Et si multa materia curreret ad locū ꝓhibeat cū succl fris ꝛ bolo ar. ꝛ sil'ibus ut alibi satis dictū ē: ꝛ si cū istis eēt apa curet̄ prio: apa curet̄ deiñ vlcꝰ qliter oꝫ curari apa dictū ē s. prio lib. tractatu de vl'neribus ī vl'i: ꝛ alibi ēt dictū ē ꝛ ibi vide. ¶ Ista simplicia mōualent. ꝛ prio Rapio dixit ꝛ alii antiqui aloes incarnat vlcera q̄ sūt difficilis cōsolidatōis maxīe ea que sūt ī ano ꝛ ꝟga ꝛ aposteātibꝰ q̄ fiūt ī his locis qñ dissoluitur in aq̄ ꝛ fit liniñtū ī eo ꝛc̄. ¶ Et Auicē. dixit aloes ē cōueniēs vlceribus difficilis ꝯsolidatōis ꝛ ꝓprie ī ano ꝛ ꝟga ꝛ ore ꝛ fistulis: ꝛ Cōstantinus dixit de ipsa ꝙ ꝓprietatē hꝫ ꝯsolidādi oīa vl'nera recētia ꝺsiccādi ac mūdificādi eoꝝ putdinē ꝛ maxīe vl'nēa testiculoꝝ ꝛ ꝓpucii sanat. Dixit ēt qñ ꝺcoctio radicl ciclamis ꝓiicitur super tibias cōfert vlceribus q̄ fiunt in eis ꝛ qñ terit̄ radix: cū oleo ueteri ꝛ iungit̄ cum ea facit hoc: ꝛ cōfert vlcēribꝰ ꝟge. dixit scoria argenti est bona ulceribus ꝛ ꝓpter hoc ī greditur ī vlceribus ꝟge: qꝛ ꝯglutinat vlcera eiꝰ ꝛ cōsolidat ea ꝛ ē sicca attractiua. ¶ Bartho. dixꝫ ꝙ idē pōt scoria auri. scorie āt sūt feces istoꝝ ut voluit Auicē. debēt āt subtiliter teri ꝛ sup aspgi

aut cū melle misceri. ¶ Si volumꝰ fortiꝰ medicamē. Dia. dixit succꝰ maligranati expressus et totꝰ melle admixto vulnera oris nase ꝓcurat: puluis ēt solus floꝝ siccoꝝ maloꝝ pūicoꝝ: quia granatorum qui nascitur antequam formam pomi accipiat vlcera recentia consolidat. ¶ Sanat etiam vlcera ista antiqua succus florum uitis siluestris qui dicitur tamia impositus : aut etiam puluis ipse: dixit etiam ꝺ flore vitis lambruscę sic siccus et viridis vulnera veretri ad sanitatez perducit: dixit etiam amurca olei uulneribus nature affert sanitatem et matricis putredinem excludit si cū oleo onfacino sit mixta et cocta ꝛ ꝑuncta. ¶ Dixit etiam cinis corticum cucurbite sicce adūste vulnera in putredinem versa purgat et ad cicatricem perducit. ¶ Et Serapio dixit ea purgat et consolidat. ¶ Et nota quod hoc est expertum ꝛ pervtile. ¶ Uerum dixit Guil'. de va. prius lauetur talis cinis in corporibus humidis cum succo arnoglose uel alio consimili et est mirabilis. ¶ In corporibus ergo humidis hoc fiat. dixit Bartholomeus. dixit etiam allumen melli mixtum prodest vlceribus aurium nature. ¶ Galienus dixit in sexto. vstum uero anetum tertii fit gradus calefactiuum et exiccatiuum : et ideo lentis vlceribus appositum prestat iduamentum et maxime eis que in pudibundis existunt. ¶ Dixerunt aliqui ꝙ si membra genitalia fuerint plena sordicie et humiditate multa teratur anetum et superponatur et confert multum. Et idem faciat semen eius. ¶ Et idem dixit Bartholomeus de radice sua vsta. et Constantinus dixit qꝺ anetum assum et pulverizatum ualet antiquis vlceribus mulieris que sunt in pectine et mulieris vulua. ¶ Et Serapio dixit. tertia virtus aneti est ꝙ confert vlceribus habentibus plurimam saniem quando teritur et pulverizatur in eis et proprie quando in membris genitalibus fuerint vlcera que sunt in ano antiqua incarnat cito ꝛ consolidat ꝛ intellige de aneto combusto. ¶ Et dixit etiam Serapio quando semen ipsius combustum pulverizatur super vlcera virge consolidat antiqua etiam. Et Auerois dixit ꝙ bethonica vsta valet in vlceribus virge ꝛ est puluis calidior puluere aneti. ¶ Dixit etiam Galienus in nono. ꝙ si in mortario plumbeo teratur fortiter oleum rosatum: uel mirtinū: aut commune oleum : vt dixit Serapio cum pistello plumbeo. donec oleum ad aliquam spissitudinem veniat. et vlcera genitalium inūgat confert valde. ¶ Dixit etiam Serapio si vteris hoc medicamine in apostematibus que fiūt in virga pectine et ano cum vlceribus ani in medicamine emoroidarum confert valde. ¶ Dixit etiam Galienus in nono. in omnibus vlceribus mali moris et cancrosis multum laudauit ponfolicem in virga uel ano uel aliis partibus vbi suauis exiccatio. queritur, sine mordicatione. ¶ Est autem panfolex quoddam quod conflatur ex ere, et thucia dissolutis.

¶ Alch. dixit mumia iposita vge cofert z forami bus virge z vesice ualz pondus.3.i.distepata cu lacte mulieris: z tunc fac cu ea clistere. Guill. dixit pul' solus radicis cinaglosse aposit' valet ad ulcera vesice z partium genitaliu. Aliud ad idem. Re. thucie lote pt.i.ii. plumbi usti pte.i. ambo super laia plubea cu succo plataginis aut solatri z oleo ro. ta diu agitetur. donec pinguescat et loco applicentur.

¶ Capitulu scdm de dolore femoris.

Dolor accidit sepe in femore z lz. conferant illa q i dolore genitalium conueniunt: tn aliq appriata ut veteres posuerut dica. ¶ Constatin' dixit apozima camepitheos cu melle potat' dolores femoris z coxar tollit. ¶ Et dixit et ypericō dolore femoris aufert. Et Apuli' dixit ad pectinis mulieris dolore herbe iusgami albi succu mixtum cu croco dabis in potione mirabil' est. ¶ Serapio dixit aristol. ro. fomentata pfert doloribus pectinis accidentibus a ventositate grossa cruda: et hoc postq in uino decocta e: et expertu est. ¶ Dixit et Apulius herba ruta decoque viridem z cu oleo z cera fac cerotu: z in pano lineo ponas dolorem tollit. ¶ Auicena dixit maiorana ponitur in cerotis z tollit dolorem inguinum z dorsi: si dolor sit roe contusiois premissis vtibus: tunc epithimetur cum his q sut sicut viole nenufar et siliq. ¶ Et in processu cu mucilagine altee et' camomille empl et: si dolor sit roe apatis cura apa ut dictum est in prio lib. valet absinthiu emplastratu iusgami ligata in guine ut dixit Apulius.

¶ Capitulu tertiu de scissuris virge.

In virga fiut scissure que sunt sicut ragadie circa qs pauca pauci dixerut. extimo tn cam qr quecuq in ragadiis ani z scissure aliis cofe rut. z hic extimo coferre quare p copleméto h' recurre ad illa capitula i illomet li°. ex appropriatis e ut sumatur chimolea z thucia z alcana z trita misceantur cum draganto z cera z vitello ouor z oleo eor: z ex hoc fiat inunctio. ¶ Pro aliis recurre ad loca dicta: si aut pellis vge sit nimis curta z queritur eius elongatio. ¶ Tunc dixit Alch. q patiens intret balneum: z in eo trahat pellem z inungat cu melle z sale: z hoc faciat sepe z augebitur.

¶ Tractatus. xiii. de vlceribus ex apostematibus testiculor: et hz solu unu ca.

In testiculis sepe fiunt apostemata quare necessario sequutur vlcera z de eis est modo loquendu: z qr in ca°. de vlceribus mamillar sunt dicta multa que z hic conueniut ideo hic aliqua appropriata pona z seper ut al's dixi presupposita purgatioe z debito regimie z multa alia que hic non dicunt. ¶ Emplastru factu de ciceribus albis que orobo silant pfert qn apostea duru fuerit z peruecit ad ulcus q verissimu est ut expertus fui sepe z alii a me experti sunt: conseruatur at testiculus a putredine q et expertu e. ¶ Diascorides dixit terra gissanea. i. terra stelle facit ad ulcera itestinor z disinterioru z testiclor viror. oz at ipsa dissolue cu aqua z sic admiscere pnter oleu ne exsiccet. Serapio dixit qn radix affodilor coquitur cu fece vini cofert ulceribus sordidis z apatibus testiculor et mamillar. ¶ Et Gal. dixit in. ix. in ca°. de plubo de oleo agrestino vel ro. uel mirtino pfrica° in mortario plubeo sicut dictu est de vlceribus mamillar singulare presidiu est. ¶ Et dixit i. x° de lacte si quide utitur eo in ulceribus testiculoru z maxie qn coctu e cu lapidib' uel cu ferro qn eo solo vtimur ualet et mixtu cu aliis couenientibus z spaliter de lacte mulieris intelligitur.

¶ Et dixit in. x. de ouis utere igit albuie oui no solu in oculis: sed et in aliis que suauissimarum egent medicinar qualia sut vlcera que in ano et pudibundis z necessario oia male morigerata.

¶ Rasis dixit caro testudinis trita cum farina ordei z pulue molendini curat ulcera testiculor z p testudine itellige ostracu uel limatia. Si at excoria° cet i cute testiculoru tuc sic dixit. Alch fel bouis valz excoriatoi cutis testiculor qn inugit z no q dicetur ifra i ca. de vlcerib' ani hic et ualent z econtra.

¶ Tractat'. xiiii. de ulcerib' ex emoroidib' et habet solum unum capitulum.

Ulcera ex emoroidib' secut qr ex eis sepe accidit flux' sanguis z pnter loc' ulcerat' remanz qre hic lz d eis ulceribus loqui: emoroides aut sunt tumores z inflatioes dolorose generate ex fluxu huoru: in capitib' venaru emoroidar. vn in ano terminant qnqz uene q emoroides nucupant ut dicunt anothomiste. vn emorois grece ide e q flux' san. latie. exit at saguis z expurgat hoies z mulieres z aliqn natalit. z aliqn no naturalit: z hoc loquedo de naturali lz gd: fluxus tn mestruor e naturalis: fm gd: ordinat' tn ad pseruatoem spei. ¶ Fluxus at iste pseruat a multis egritudinibus: no obstate tn q dicit Gal. i de accidenti z morbo q ois fluxus sanguinis malus: excepto fluxu mstruali. Emoroidar multe sunt species: z per pns ear multe sut differentie qr quedam sumuntur a materia: et quedam ex pte loci: z quedam ex parte anexor. ¶ Ex parte materie sumunt differetie: qr ab oibus huorib' pnt fieri excepta colera. Un aliq sut morales z iste fiunt a sanguine grosso: aliq sut vucales: et iste fiut a melia. Aliq sut vesicales z iste fiut ex mediocrib' huoribus. Iste aut oes spes noiant a similitudine rer a qb' assumunt nucupatoez.

vide ... 80

Spes hemoroidarum

hec videtur esse intẽtio Auicẽ. in tertio canone.
Ex parte loci q2 q̄dam sunt manifeste ⁊ quedã
occulte: ex p̃te annexoꝝ: quia quedã sunt fluen
tes ⁊ quedã aperte ⁊ quedam nõ aperte. ¶ Aliq̃
dixerunt ut multi antiqui ut Ga. ⁊ alii antiq̃ ꝙ
qñ fluũt, iste emoroides ꝙ proprie emoroides
nuncupantur. ¶ Cũ autem tumẽt ⁊ nihil emit-
tunt cõdilomata nuncupãtur. ¶ Cause autem
emoroidaꝝ fm doctores ⁊ specialiter secundu3
Rabi moisen ẽ habũdantia sanguis grossi me
lancolici, ut plurimum: fit etiã ab aliis in' natu
ram tñ melancolie approximãtis: ingrossantur
aũt ⁊ aduruñtur humores ex malo regimine: de
inde sua ponderositate ad inferiora descendunt
⁊ replent uenas illas q̄ sunt in margine ani ⁊ ca
lefaciũt ⁊ dolorãt locu3: ex quibus inflamatur
crepãtur ⁊ faciũt fluxum ¶ Eas aũt exiccant
male mẽ acute currẽtes ad locũ aut acute medi
cine sicut ẽ aloes ⁊ scamonea ⁊ cõsimiles istis
ut dix̃ Me. ¶ Signa eaꝝ nota sunt per visum
⁊ tactum ⁊ si fuerint ad intra multum iuuant in
strumẽtũ habẽs dilatare locũ ⁊ nominatur spe
culum: q2 cum ipso aperitur ⁊ dilatatur anus: ad
eas aũt cõsueuerũt sequi dolor ⁊ grauitates an
charum ⁊ dorsi, ⁊ faciei coloratio mala ⁊ pluri
mũ ueniunt periodice de mense in mẽse3 uel de
quattuor mẽsibus in quat'uor uel de anno ĩ an
nũ: ¶ Si aũt moderate ueniũt conferunt ⁊ infir
mi bene ferũt tunc non sunt restringẽde q2 pre
seruãt cõpus a lepra mania stranguria ⁊ ab egri
tudinibus melancolicis. ¶ Si aũt superfluant
et non ꝯferant restringantur q2 male tollerat pa
tiens et ducunt ad idropisim aut ptisim. ¶ Et
ideo dixit Ipo. vi. p̃ticula ampho. Emoroides
antiquas sanari nisi vna relicta fuerit periculu3
erit idropisim aut ptisim fieri. Nõ etiã ꝙ si do
lor fuerit in emoroidibus ⁊ cito illi nõ succur
ratur cito locus ap̃atur ⁊ causat̃ fistula. ¶ Cura
⁊ regimẽ emoroidaꝝ ẽ duplex. s. vniuersale ⁊ p̃
ticulare. ¶ Uniuersale hẽt tres intentiões vna
ẽ in vita ꝙ nõ generet̃ sanguis grossus melãco
licus. ¶ Secũda ẽ in materia añte. s. ꝙ si gene
ratus est domestice expellat̃. ¶ Tertia ẽ in posi
tionibus ⁊ aliis dictis q̄ desiccãt ⁊ sanãt. ¶ Pri
ma complet̃ cum debita administratione sex re
rũ non naturaliũ ⁊ eis annexarũ quas uelle per
tractare nimis longũ esset ⁊ dominis phisicis
p̃ modo dimitto: sufficit tñ scire ꝙ a quibus
debẽt ista cauere habẽtes emoriodas: secundũ
Rabimoisen sunt ista: acetũ: fabe: lentes: caules
dattili: pisces grossi: carnes bouine: caprine et
salite carnes auium aquaticaꝝ capita aĩalium ca
seũs antiquus: panis azimus: ⁊ male coct⁹ sal ⁊
omnia acuta ⁊ etiã illa que dicta sunt in aposte
matibus melancolicis non bona sunt. ¶ Caue
ant ẽt isti a cõstipatione uentris ¶ Secũda cõ
plet̃ hoc modo accipiat infirmus diacatolicon
aut diacassiã fistulã aut pillulas de bdelio: cui⁹
R̃eta fm Ra. ẽ ista R̃: mirabolanoꝝ beliricorũ
indoꝝ. añ. ʒ. 4. serapini. ʒ. iii. nasturcii. ʒ. ii. requi
licie rase. ʒ. i. bdelii. ʒ. xv. cũ succo porri, fiãt pil
lule dosis sit a. ʒ. i. usq3 ad. ii. ¶ Tertia intẽtio cõ
pletur mõ mirabolanoꝝ indoꝝ beliricoꝝ embli
coꝝ lauatoꝝ cũ aqua buglosse usquequo dimi
serint eoꝝ amaritudinẽ. ʒ. v. radicis tassi barbas
si. ʒ. ii: zinziberis cimi galange nucis muscate
olibani. añ. ʒ. i. ameos spice squinanti. añ. ʒ. s. sco
rie ferri preparate ⁊ cocte; cũ aceto. ʒ. i. penidiaꝝ
lb. s. panis zucari. lb. ii. aut plus si fuerit delicat⁹
⁊ fac electuariũ. ¶ In cura p̃ticulari ista duo in
tendunt̃. Primũ ẽ ꝙ si mẽ fluant ꝙ restringant̃
fm ꝙ p̃ posse dolor sedetur: Primum ut dixit
Rainal. de uilla no. cũ tribus cõplet̃ p̃mo tales
uitẽt acria ⁊ acuta ⁊ inflantia ut ira coitus ⁊ ex
ercitium forte utat̃ autem reb⁹ stipticis nõ añ
cibum s3 post p̃pter constipationẽ uentris ut
sunt citonia pira cocta amidũ risum ⁊ ordeum
⁊ pedes ⁊ auricule porcorum ⁊ uinũ grossũ et
stipticũ ⁊ aqua ferrea: ⁊ potest uti miua citoni
orũ sine speciebus ¶ Radix tassi barbassi ⁊
sirupo acetoso uale ad ex̃ aũt amplicẽtur ista in
estate fiat sacculus ex tribus partibus ro. ⁊ una
mirtilloꝝ ⁊ buliãt in uino deinde exprimãtur ⁊
sup̃ applicent̃ aut etiam sup̃ sacculo isto possũt
sedere. Ra. apponit trociscos de charabe cu3 su
mach. Aui. precipit ꝙ apponãt̃ uẽtose in spatul'
int⁹ aut ad ex̃ licinia de pilis leporis ⁊ tela ara
nee et puluere facto ex aloe et thure et sang.
draconis balaustis et cõsimilibus incorporatis
cum albumine ouorum attramentum etia3 strin
git fluxum sanguinis ꝙ verissimum sum exper
tus in fluxu sanguĩs mẽstruorũ vt dixi etiã ro.
ãglicana. Multa alia exp̃ta põerẽ hic s3 domi-
nis phicl. dimitto. fm cõpletur cũ mitigantibus
dolorẽ. ¶ Mitigatur g° dolor fm magistrum
Rainaldũ multipliciter scđm a multis causis cã
tur p̃pter sanguinis euacuandi retentionẽ qñq3
p̃pter excrescẽtie ĩpulsionem qñq3 p̃pter earũ
inflationem: qñq3 p̃pter siccitatẽ ⁊ duricie3 ege
stionẽ: dolor causatur ex retentione sanguis mi
tigatur perfecta ut causa doloris tollatur ꝙ fit
si sanguis quẽ natura conatur expellere expella
tur per illas partes. s. per emoroidas. ¶ Et ideo
festinandum est ut ille partes aperiantur. fit aũt
hoc tripliciter. vno mõ cũ flomo: alio modo cũ
sanguisugis appositis cũ cãna. tertio mõ cũ me
dicinis. est autẽ melior medicinaꝝ foliu3 fic⁹ et
cũ eo fricentur emorroide donec ap̃iãtur Item
etiam supponatur aloes succotrin⁹. Quitus aũt
dixit sumãtur pulbe collogtið. ʒ. iii. ol'i. amigda.
amarũ. ʒ. iiii. et fiãt ex eis licinia longa et retine
antur in ano et apponant̃ de. v. in. v. horis. Si
vero tardetur eius op̃atio cõsulit Rainaldus de
villa noua ꝙ flobotometur vena magna su
p̃ dorsum pedis existens Et si de illa nequit
fieri consiluit fieri de basilca dixit. Secũde
ꝙ dolor fit etiam ratione excrescentie et in
pulsionis et in proposito calefactoria molia que
suauitatis et insensibiliter de tumescere faciũt
sup̃fluitatẽ sanguĩs resoluendo cõueniunt Dix
it autem Rainaldus ꝙ cum istis possumus fa
cere suffimigium et possumus facere balneũ cũ

appositione sacculorũ ꝛ spõgiaꝝ medicine q̃ bu liuntur in aqua sunt iste: folia: lingue canis : uel uiolarum uel bismalue. M .ii. uiolarum. M. i. mellilototi ꝛ fenugreci lb. s. cũ istis ego appono tassum barbassus. Ra. ãt accipit cepe lilii albi coctũ ꝛ tritũ cũ butyro uacino nõ salito ꝛ calidũ supponat. Auicẽ. laudat mellilotũ ꝛ lẽtes excoꝛticatas coctas ꝛ cũ uitello oui ꝛ oleo ro. mixtis. Et dixit ꝙ aliqñ apponat diaquilon mollitum cũ adipe anseris cũ aliquãtulo croci ꝛ opii. Gal. facit emplr̃m de camõilla ꝛ mellilotõ poro cõi ꝛ radice bismalue ꝛ trita iubet decoquere in aq̃ ꝛ post in moꝛtario terant ꝛ oui uitellũ supmisceatur deinde fa. fenugreci seis lini bdelii ꝛ adipe galline addant ꝛ misceat oia ꝛ fiat emplr̃. Rabimoyses dixit butirũ coctum ꝛ dispumatũ ductum in moꝛtario plũbeo quousq̧ ingrosset est mirabile in sedatiõe doloꝛũ ꝙ sum exptus de ñ cocto ꝛ ducto in moꝛtario usq̧ ad nigredinem. Et si misceat oleũ crisolomoꝝ ĩ quo resolutum est bdeliũ esset utile ꝛ assungia galline ꝛ anatis ĩ hoc ualet. Et ego dico ꝙ facto suffumigio iã dicto ego appono butirũ ut dicit Rabimoises Gui. de sa. cõpõit hoc ũguẽtũ. ℞. olei ro. ℥. 4. cere. ℥. i. litargirii. ℥. s. croci. ʒ. ii. opii. ʒ. i. coꝛticum mãdragoꝛe. ʒ. s. ꝛ fac unguẽtũ. Aliud Alexãdri ꝙ cõponit ẽt Lãfrã. exptũ ℞. thuris mirre licii croci. añ. ptẽ. i. opii ptẽ. ii. terant ꝛ ꝯficiant cuꝫ uitello oui ꝛ mucillagine psilii ꝛ oleo ro. ꝛ si uis intromittere infundas liciniũ in hoc ꝛ intropone ad ext ãt ponatur cum pecia uel cũ filis sup locũ ¶ Ego aũt habeo alia expta sed ista sufficiant ꝓ pñti quia ista expertus sum. Si aũt sint uuales sic ꝙ rõe excrescẽtie ꝛ retentiõis sanguis doloꝛ fiat dico ꝙ ualent q̃ dicta sunt ꝛ remedium ꝓficiũt. ¶ Si sint uerucales uitellum oui agitatũ cũ oleo ro. rẽouet doloꝛẽ ĩ estate. ĩ hieme uo agitet uitellum oui cũ oleo amigdalaꝝ aut butiro aut aliqua mucillagine mixtũ. Si sint moꝛales exiccatiua sine mõdificatione ꝓsunt uelud puluis factus de puluere tassi barbassi uel plãtaginis uel radice cannaꝝ adustarum adiunctis cerase litargirio: ¶ Si isto mõ non remoueat tũc laudat Rainal. ut auferãtur paulatim cũ suauibꝰ coꝛrosiuis qualia sũt sal nitri: sal gema: fex uini adusta incoꝛpoꝛata cũ melle. Alii mouẽt eas cũ trocisci s callidiconis. Alii dicunt ꝙ incidatur ferro ut Auicẽ Bru. ꝛ Albuca. ¶ Si sint occulte extrahũt eas cũ uentosa ꝛ aliqui cũ digito ꝛ eas incidũt: ꝛ aliq ligãt eas cũ filo ꝛ ꝯtinue talit strĩgũt quousq̧ ꝑ se cadant. Et semp si antiq̃ sunt una dimittat apta ꝑpẽ illa que dicta sunt. ¶ Et si doloꝛ fit ꝑpter duriciẽ fecũ utatur rebus linitiuis ꝛ detur ante prandiũ. ℥. i. cassie ptes inferioꝛes lauent in aqua decoctiõis maluaꝝ ꝛ inũgat anus cũ oleo ro. hic aũt multa possem ponere q̃ dominis phisicis dimitto: ꝛ etiã dimitto modũ aperiendi eas ꝛ etiam restringendi fluxũ earum ꝛ de exiccatione eaꝝ mõ dicã appꝛopꝛiata : licet nõ dubitem ego que dicta sunt in ulceribus partium genitalium ꝛ dicentur inde ulceribus ani

ut hic ualere q̃re pauca dicã ꝛ sola appꝛõꝛiata ut inuenio Serapio dixit si uteris medicamine facto ex oleo mirtino uel ro. uel citonioꝛũ uel oleo communi fricato super laminam plũbeam cum pistello plumbeo usq̧ ad spissitudinẽ olei in apostematibus que fiunt in uirga pectine et ano cum ulceribus confert ꝛ in moꝛoidarũ medicamine confert ualde ¶ Dixit etiam ꝙ plumbũ ustum miscetur cũ oleo ro. confert ulceribus ani ꝛ emoꝛoidibus a quibus fluit sanguis ¶ Dixit etiam erugo eris miscetur ꝛ coquitur cũ melle ꝛ mundificat ulcera soꝛdida ꝛ emoꝛoidas duras ¶ Dixit etiam lac est cõueniens ulceribus ani quãdo fiunt ex humoꝛibus acutis ꝛ moꝛdicationibus uenientibus ad locũ illum. ¶ Et propter hanc causam ꝯfert emoꝛoidibus ꝛ ulceribꝰ menstruoꝛum

¶ Tractatus. xv. de ulceribus ani.
Capitulum pꝛimum de ulceribus eius.

Vlcera fiunt sepe i ano et nõ mirũ: quia ibi fiunt apostẽata ꝛ vulnera quare ꝛ ulcera lꝫ antiqui sepe equiuocent de ulcere ꝛ uulnere: ꝛ idẽ dicãt esse premisso debito regimine ꝛ alia necessaria incipiam a localibus ꝛ appꝛobatis simplicibus ꝛ cõpositis. ¶ Serapio dixit olibanũ ꝓhibet ulcera fraudulenta que fiunt in ano ꝛ aliis mẽbris qñ cũ lacte miscetur ꝛ inde liciniũ admistretur. ¶ Et constantinꝰ dixit ꝙ puluis olibani in hoc casu est melioꝛ ꝛ fumus olibani in hoc casu etiã ualet ¶ Dixit ẽt Serapio anetũ cõfert ulceribus hñtibus plurimaꝫ saniem qñ teritur ꝛ pulueriza tur in eis ꝛ ꝓpꝛie qñ fuerint in mẽbris genitalibꝰ vlcera q̃ sũt in ano cito ꝯsolidat ꝛ incarnat ꝛ loquitur de cõbusto. ꝛ illud idẽ dixit ꝺ semine eiꝰ cõbusto ꝛ dixit ẽt de abrotano cõbusto ꝙ ipsuꝫ est conueniens ulceribus hũidis. In quibꝰ ẽ duricies ꝛ cõfert ulceribus recentibus que sũt in ano. dixit ẽt lapis frigius cõfert vlceribꝰ que fiũt in pectine ꝛ ano. Bertho. vult ꝙ lapis pᵒ sit ustꝰ ꝛ ablutus ꝛ subtiliter fricat ꝛ solus aut cũ melle incoꝛpoꝛatus solus quidem qñ ẽ magna necessitas exiccatõis ꝛ stipticitatis. qñ ãt nõ: impõat cũ melle: dixit ẽt qñ plũbũ ustũ miscet cũ oleo ro. cõfert ulceribus ani ꝛ emoꝛoidaꝝ a quibꝰ fluit sãguis ¶ Gal. dixit aloes cõglutinat ulcera difficilis cõglutinatõis maxĩe ea q̃ fiũt in ano ꝛ vga. ¶ Dixit in. x. ꝙ lac impositũ in ano ulcera iuuat ꝛ doloꝛẽ sedat ꝛ apata ꝛ idẽ facit lac in dolõe ꝛ apate femoꝛis fm Auicẽ. Et dixit ẽt Gal. qñq̧ uo vlcera q̃ sũt in ano sanantꝰ dolentia ꝑpter acros hũoꝛes aut floꝛes ꝛ ꝓpꝛie vult ꝺ lacte mulieris. Et dixit Sapio idẽ ꝛ dixit iteꝝ in. x. utẽ albũie oui nõ solũ ĩ oculis ſꝫ ĩ oĩbꝰ aliis quotquot suauissimaꝝ egent medicinarum qualia sũt ulcera que in ano et pudibundis fiunt. ¶ Et idem vult Dia. de toto ouo: et Auicenna dixit quod oua conferunt exituris ani et pectinis. ¶ Et

Et dixit etiam Gal.in.x.vrina hoīs abstergit et
dels vlcera q̄ plena sunt multis hūiditatib⁹ ⁊ sor
diciei:⁊ immūdicie:⁊ multo magis qñ habēt ali
quid saniosium. ¶ Et scdm Serapionē vlcera
virge cum sic paciuntur urinam ingerunt. ¶ Et
iterum dixit in nono in cap'lo de plumbo ꝙ ole
um mirtinum aut agrestinum aut ro.aut pominū
qñ confricata sunt in mortario plumbeo cū pi/
stello plumbeo ulceribus ani confert. ¶ Aliqui
antiqui dixerunt ꝙ ulcera recentia ani sanat ci
nis fermentorū uitis īposit⁹:prius tñ sit lotus et
idem scdm ipsum potest cinis quercus. ¶ Et
Bertho.de va.dixit ꝙ cineres isti pre infusi in
aceto ⁊ exiccati cōferūt ulceribus ani factis ab e
uulsione emoroydarū. ¶ Et scdm alich.constri
gunt sanguinem qui propter talem rem emanat.
¶ Et dixerunt etiā grana mirti pistata cum lacte
ualent tumoribus oculorū et similiter vlcerib⁹
ani exiccat ulcera que sunt in ano. ¶ Et dixerūt
et qñ sucus granatorū coquitur et proprie aceto
sorum ⁊ miscentur cum melle confert ulceribus
oris ⁊ ani ⁊ panaricio ⁊ ulceribus fraudulentis:
⁊ ulceribus que fiunt inter nares. ¶ Et Bertho.
dixit ꝙ puluis granatorum ⁊ proprie acetosorū
subtilis cum melle mixto : et impositus ulcera
ani mundificat ⁊ consolidat. ¶ Scoria plūbi cō
fert ulceribus ani ⁊ plumbum ustum. ¶ Sanat
etiā alumē scissum qñ cum melle miscetur ⁊ su
per linitur auri pigmentum etiā cum oleo ro.mi
xtum ⁊ inunctum ulceribus ani confert multū.
¶ Auicēna dixit fel thauri linitur ad ulcera que
sunt ī ano:⁊ alii dixerunt sic:ulceribus ani ⁊ ma
xime sordidis ⁊ oībus ulceribus que plurima
mundificatione indigent confert fel thauri cum
melle mixtum ⁊ appositum ⁊ hoꝝ ꝓportio inse
quitur uł immitatur q̄titatem saniei ⁊ sensibili
tatem loci ⁊ naturā corporis:⁊ sic pōt natura fel
lis uariari. ¶ Alch.dixit auctoritate Galie.sic fu
it quidam qui accipiebat capita paruorum pisci
um ⁊ dsiccabat et puluerizabat super vlcera ani
⁊ curabat ea ⁊ sic virtus coꝝ non est nimis cali
da.hec aūt appropriata sunt huic vlceri per me
reperta quare cōposita facias.

¶ Capitulū scdm de fistula ani.

Fistule fiunt in
ano rōe apostematis existentis ī
loco illo ꝙ non bene regulat̄ q̄r
retinētur humiditates multe que
ubicūqȝ corrodendo procedūt:⁊ sinum faciūt ⁊
fistulas. ¶ Fiunt ut plurimum ut uidi ex apostēa
tibus paruis illic exeūtibus neglectis ab infirmo
⁊ male curatis. ¶ Istarum nāqȝ fistularū quedā
sunt penetrātes ad intra in testinum :q̄r inrecto:
¶ Quedam vero non sunt penetrantes:sed tēdē
tes ad alia loca. ¶ Ista fistula non penetrat inte
stinum. ¶ Quedā aūt penetrat supra anū p tres
digitos versus ani musculorū mediū. ¶ Quedā
penetrant versus anum ⁊ marginem eius prope
ipsum per unū digitum uel duos uel tres ī mar
gine eius. ¶ Illa uero que non penetrant ad inte
stinum:sed tendunt ad alia loca.quedā incedunt
in carne ancharum ⁊ in margine exteriori ani.
¶ Quedam uersus ossa ancharū ⁊ caude.quedā
versus uesicā ⁊ radicē virge. ¶ He.n.sunt diffe
rentie que in cura ista diuersitatē faciunt ⁊ oēs
istas differentias uidi. ¶ Signa fistularū istarū
sunt duricies per existentes in loco ad quē noda
tio ⁊ alia ulcera que qñqȝ aperiunt̄ ⁊ qñqȝ clau
duntur ⁊ ex eis egreditur uirus aquosum siue se
rosum. ¶ Profunditas eius vero manifestatur
cum tenta de plumbo uel de ferro uel cum tenta
de capriolo uitis uel alterius herbe. ¶ Si pene
tret intestinū signum habet:q̄r per foramē illō
exeunt feces.s.fistule et uentositates. ¶ Etiā co
gnoscitur illo modo inungas digitū tuum cum
oleo oliue et ponas ipsam in ano:et deinde pōe
tentam in fistula:⁊ tunc si penetrabit senties ten
tam impositam cum digito ⁊ hoc clarū ē. ¶ Si
sit in musculis ani cognoscitur: q̄r ille talis non
poterit bene anum constringere. ¶ Neqȝ aliquā
rem in ano positam poterit constringere. ¶ Si
penetrauerit ad uesicā fistula illa cognoscitur ex
nocumento vrinandi. ¶ Qñ aūt incidit ad pes
ossis proba manifestat:ita ꝙ illud non indiget
declaratione. ¶ Dicunt tñ aliqui ꝙ si fistula ani
non fecerit tedium magnum dimittat̄ et teneat̄
munda cū pānis lineis leuibus ⁊ cotōe ⁊ lauat̄
cum colirio de ro.dicto ad fistulas oculorū.
¶ Eius nāqȝ cura est multis tediosa:⁊ rationē
adducūt isti:q̄r per istam fistulam isti plus uiuēt
cum ipsa stet in loco emoroidarū ⁊ est uelō emū
ctoriū. ¶ Dixit Albucas.ꝙ si fistula penetret ad
uesicā uel ad ossa ancharū uł caud. non curet̄
q̄r curatio earum non est nisi labor infirmorum
⁊ fatuitas stultoꝝ medicorum sufficit eis pallia
re. ¶ In filtrate ita sunt in particulis illis quod
medicus ad radicem deuenire nō pōt:q̄re negli
gatur amplius si ipsa fuerit supra anū per tres di
gitos:q̄r in medio musculi ani nō curetur eo:q̄r
peior egritudo q̄ sit exitus secū in uoluntarius:
peior nāqȝ egritudo ē alia:q̄r non curet̄. ¶ Alie
nanqȝ fistule que non penetrāt sed incedūnt per
carnem iuxta anū non elōgādo multum ab ano
potest curari sine timore:ut uoluit Rasis. In cu
ra ista hēs tres intētiōes. ¶ Prima ē ī uita:scōa
in purgatione:tertia in localibus. ¶ Prima com
pletur:ut dictū ē supra cū debita admistratione
sex reꝝ non naturalium ut cibi ⁊ potus. ¶ Scōa
completur cū medicina euacuante ⁊ in differenē
oēs humores si est necesse uel cum medicia eua
cuante unum solum scdm repletionē paciētis.
¶ Tertia intētio cpletur hoc modo si foramen
fit in carne solum:siue fistula ⁊ non alibi:tūc tu
debes dilatare foramen cū tenta de gentiana ⁊ ī
cidatur cauerna:deinde cauterizet̄ locus cū cau
terio actuali uel potentiali ut ē dictum. ¶ Ego
autē solum operor ⁊ sepe cum egiptiaco .brun⁹
autē ⁊ Theodoricus uolunt ꝙ hoc fiat cū cau
terio actuali.hoc autē totum fit ut caro callosa q̄

ē in loco remoueat: deinde incarnet loc⁹ ꝛ ɔso lidet. ¶ Si aūt fuerit penetrās ad intestinū qd ɔgnosces ex dict] tūc isto mō curabit. Prio ꝑ fistulā iponat acus plūbea cū filo: deinde cū digito trahas acū ꝑ anū ꝛ stringe filū sic oī die donec tota illa caro cū intestino sit fracta ꝛ desup pōatur: qd ꝓhibet dolorē. ¶ Si iste modus nō placet tibi quia mihi nō placet illo apposito filo iungas ipm cū aqua forti vel cū ruptorio ꝛ appone ꝛ strige ꝛ pōe desup quod mitigat ardorē ꝛ sic ꝓcedis usqꝫ quo tota illa ps sit incisa: deinde cōsolida: iste nāqꝫ modus ē Rogerii. ¶ Alii autē fit appoita illa cordula: intromittat gamau per partē superiorē ꝛ pūcta eius extrahat per anum ꝛ totū seca ꝛ tūc filū extrahet ꝛ iste ē bonus modus. ¶ Alii autē capiunt filū illud ꝛ super carnē apponūt ferrum ignitū ꝛ comburunt partē donec filū exeat ꝛ tūc mouent escarā ꝛ locum cōsolidāt. ¶ Ego autē cū filo ꝛ gamau feci sed cōiter nō appono filum sed facio gamaū penetrare ꝛ pūcta extraho per anū ꝛ traho recte quātū possum ne vena emoroidalis incidat facta icisione restrigo sanguinē cū stuppis ꝛ albumine oui ꝛ pulueribus constrictiuis: facto hoc ego in seq̄nti die appono trebētinā lotā cū aqua plantagīs vel aqua ro. ꝛ sic facio ꝑ aliquos dies deinde illa labia induro ꝛ cicatrizo: ꝛ hoc sufficit ad curā: non ergo expedit facē vt dixit Brunus et Theodoricus q dicūt ꝙ facta incisione ꝙ illa fistula mortificet ꝛ callositate destruatur quod nō uidet mihi necesse. Ego autē sepe cicatrizaui cum salsamento eo quia ratiōe sue magne exiccationis illa labia īdurat ꝛ ɔsiccat ꝛ nihil aliud q̄ro ego nisi ꝙ locus cicatrizet. ¶ Et cōsequēter sēper super ista appono peciam balneatā in uino stiptico ne locus recipiat hūiditates ꝓhibētes cicatrizationē. Iste directe est modus meus operādi: loquor modo in simplicib⁹ licet satis in p̄rio libro capitulo de fistula ī uniuersali sim locutus credēs multa hic ualere. Dixit tamen Galie. in nono ɔ̄ simplici ꝙ per solaꝫ īpositionē pul. boli ar. in fistula ani ꝛ sine īpositione licinii auferētis sordē uel tumorē uidit ipsam sanari. Bartho. de. va. dixit ꝙ bonum ē ꝙ ꝑmittat sēper lotio fistule cū aqua cineris fici ꝛ melle. ¶ Ego autē credo ꝛ sū expertus cinerē ficus mirabilit cōsolidare ꝛ verū ē. ɔfert etiā dico ego ī fistulis ani cinis solus sarmētorū uitis ipositus vel nō ablutus: lixiuiū etiam factuꝫ ex istis mirabiliter ēt ualet ꝛ nedū istis fistulis sed etiā aliis vlcerib⁹ īdigētib⁹ exiccatōe. et id pōt ēt cinis ꝛ lixiuiū folioꝝ ꝛ extremitatum querc⁹ Cōstantinus in pātegni dixit ꝙ papir⁹ ualet in fistulis in ano īfusus in aceto: fiat nanqꝫ ex eo tēta ꝛ balneet in aceto ꝛ īponat ꝛ dittatur donec tota sit exiccata. Exiccat nanqꝫ hūiditates. Serapio dixit quādo fit clistere cū succo plantagīs cōfert fistulis q̄ sūt in ano. ¶ Dixit ēt quādo cū semīe porri suffūigatur anus desiccat fistulas q̄ sūt in eo. ¶ Itē ualet hoc expertū tollat radix uitis albe ꝛ coquat perfecte cū rob donec fiat sicut cera ꝛ locus ēplastret cū ea: ualet etiaꝫ hoc Dixit Dia. capiātur radices cardorū cuꝫ quibus pāni preparātur ꝛ coquātur bene ī vino ꝛ pistet donec fiāt sicut mel: deinde pōantur ī uase eneo Curat nanqꝫ scissuras q̄ sūt ī ano ꝛ emoroidas ī tēiores si ītromittat cū aceto ꝛ fistulā ani curat.

¶ Capitulum tertium de ragadiis ani.

Ragadie fiunt in ano sicut ꝛ in ꝟga ꝛ in matrice: quare factis uniuersalibus ꝛ dieta bōa confert fomētare cū aqua decoctionis maluarum ꝛ radicis eius atqꝫ se. li. deinde fiat inūctio cū illo vnguēto quod ē Rasis. ℞. olei ro. ℥. iiii. cere. ℥. iii. opii cāphore an. ℨ. 5. albumīs ouorū duoꝝ ꝛ fiat vnguētū. Lanfrancus hoc ēt scripsit dixit sic Serapio: quādo radix sicca keiri citrini miscetur cū ceroto facto ex decoctōne radicis cardorū dicto in fine p̄cedētis capituli ragadiis ani cōfert ꝛ scissuris digitorū. ¶ Et dixerūt aliqui ꝙ cinis foliorū uel semīs agni casti mixt⁹ cū cinere papiri ꝛ impositus cōfert ragadiis ani Dixit Dia. folia ro. sicca ꝛ in uino cocta sunt utilia ragadiis ani. Et Bartho. dixit ꝙ pul. ro. siccarū dissolutus cū oleo de crisomulis ꝛ inūctus cū plūbo ragadias ani cōglutinat ꝛ exiccat ꝛ sedat inflationē earū. Et idē pōt succus ro. cū uino. Oleū etiā solū de crisomulis aut cuꝫ adipe anseris uel anatis ragadias ani curat. ¶ Et Rasis dixit ꝙ oleū persicorū mirabiliter scissuris ani ꝛ apostematibus eius ualet scissuris ꝛ emoroidibus ani. ¶ Et Mesue dixit oleū de semīe lini ē egritudibus ani medicina magna ꝛ egritudibus emoroidarū ꝛ ragadie ꝛ dolori pulsatiuo. Et dixit Rasis ꝙ oleū nucū ualet scissuris ani ꝛ emoroidibus. ¶ Dixerūt aliq ꝛ ego cū eis ꝙ aloe dissolutus cū uino dulci ragadiis ani ɔfert: stringit ēt sanguinē emanātem ab emoroidibus. ¶ Auicē. dixit sanguis dra. cōstringit et cōfert disinterie ꝛ scissuris ani. Secūdū Dia. liciū mirifice ꝛ scissuras ani ꝛ ragadias curat. Et secūdū Serap. cōfert ragadiis ani ꝛ thenasmōi dissoluat tamē dico ego cū pinguedīe anatis: vtraqꝫ etiā pix. s. sicca ꝛ hūida linita. s. cū cera scissuras ani ꝛ pedū et tibiarū sanat. Dixit ēt Serapio sordicies parietū balnei ē cōueniēs scissuri q̄ fiunt in ano et emoroidibus quādo ponitur sup eas ꝛ cōferūt ficui ani. ¶ Et Auicē. dixit cinis cancroꝝ fluuialium ad istorū ragadii ani superpositus cōfert. Serapio dixit ꝙ iste puluis sit mixtus cū melle cocto ꝛ cōfert etiā scissuris q̄ fiūt in pedibus ꝛ māibus. ¶ Dixit etiā Auicēna puluis pesciculoꝝ paruorū adustorū impoit⁹ ragadias ani sanat sint tamē pesciculi ex aq̄ maris ꝛ sit puluis ex capitibus eorū. ¶ Sext⁹ plo dixit puluis capitis canis adusti callos ragadias ꝛ omnes aspitates curat. ¶ Unguētū etiam unū scriptū supra de scissuris labiorū: credo hic ualere. Itē ualꝫ pinguedo anguille tollat piguedo

o

anguille isto modo abiiciatur caput ꝛ cauda et assetur ꝛ pinguedo illa colligatur et iungantur ragadie. Itē ualet puluis pinearū siccarum i fur no abiectis granis pinearu. ¶ Et si puluis iste aggregetur super pinguedinem anguille mirifi ce ualet.

¶ Capitulum quartum de dolore ani.

Multociens ex multis dispositionibus existentibus in ano accidit dolor ei ꝛ intestio recto: q̄re de eo licet loqui. Auicē. dixit de hoc ꝙ semē squille tritū ꝛ positū in uase sicco permixtū cū melle et comestū linit naturā ꝛ ꝯfert dolori ani et matricis ꝛ stomaci et confert dolori pūgitio. Dia. dixit farina orobi cū aceto cocta super pectinē īposita tortionibus uesice ꝛ stranguriis et dolori ani medetur. Auicē. dixit decoctio rose sicce cōfert doloribus itestini recti. Dixit etiaꝫ succus foliorū uitis siluestris. s. tamie est conueniens disinterie ꝛ dolori ani ex caliditate ꝛ fructus eius ē bon⁹ ano ꝓuocat eniꝫ et stringit. ¶ Et dixerūt aliqui ꝙ dolores ani sedat et ꝯsolidat vulnera eius flos euisci maioris idest altee tritus cū mulsa uel uino et suppositus. ¶ Idē facit dialtea ut dixit Dia. magis tamē flos ei⁹ cuꝫ uino uel elixatura eius uel flos idē facit. ¶ Inunctio facta cū oleo de crisomulis mixto cum adipe āseris uel anatis et cōfert etiā tumori ani. Mesue dixit inunctio facta cū oleo de persicis ualet. ¶ Et dixit idem de oleo de crisomulis. ¶ Et idem dixit de oleo de piperibus quod ꝯfert dolori ani et uesice. Et dixit etiā oleū seīs lini medicina magna egritudibus ani et dolori pulsatiuo eius. ¶ Serapio dixit quādo fit clistere cū malua ē conueniēs mordicationi ītestioꝝ et ani: et Bartho. dixit ꝙ ouū dolorē ani sedat et ꝑprie cū croco et si dolor sit ratione ragadiarum semē agni casti coctū et supemplastratuꝫ dolorē tollit ut dixit Serapio: et dixit ēt: ꝙ adeps porcinus conuenit dolori ani: lac etiā īpositū ut dictum ē in capitulo de vulneribus ani dolorem tollit: puto nanqꝫ ꝙ oīa q̄ ualēt in dolore emoroidaꝝ et i dolore aliarū ptiū genitalium hic etiā ualere quare uide capitula.

¶ Tracta⁹ decimussextus de vlcerib⁹ matricis.
Capl'm primū de vlcerib⁹ matricis ꝛ colli ei⁹.

Ulcera in matrice ꝛ collo eius fiunt ꝛ nō mirū quia ī loco illo fiūt apostemata ꝛ exiture: q̄re ꝛ cetera. Et lꝫ multa dicta sint ī de ulceribus ṽge q̄ hic ēt ualēt ꝛ ī de vlceribus anī tamē aliq̄ ap.ppriata huic mēbro ponā posita ab ātiqs nostris. Dixit Auicē. oleū uetus ꝑparatū cū aqua agreste cōfert cū ex eo fit clistere ulceribus ani ītrinsecis ꝛ similiter matricis. ¶ Dixit ēt sessio facta in decoctiōe abrotani ꝯfert ulcerib⁹ matricꝭ ꝛ dixit: crocus cōfert ulceribus fraudulētis matricis cū administrat̄ cū fauo aut cum medulla cū duplo ipsius de oleo: ē autē fauus busta in qua apes mel faciūt. Medulla aūt est mel: ꝛ dixit ēt ꝙ portulaca confert ulceribus matricis: verū secundū aliquos intelligit̄ de ulcere adusto. Dia. dixit de succo uirge pastorꝭ quod cuꝫ uino cocto ꝛ melle ulcera nat̄e cōpescit. Dixit etiā amurca olei ulceribus nē aufert sanitatem ꝛ matricis putredinem excludit: si cum oleo onfancino fuerit mixta et cocta ꝛ peruncta. Fex etiā olei antiq̄ putredib⁹ mat̄cis confert. Dixit etiam ꝙ pruriginem matricis tollit inunctio facta cum butiro et tollit etiam ulcerationes. Si tamen uetus fuerit ꝛ non boni odoris. Serap. dicit: flos uitis siluestris que uulgariter dicit̄ tamia mixtus cum melle croco oleo rosa. ꝛ mirra confert ulceribus matricis. Et dixit radix aristologia ro. facit nasci carneꝫ in ulceribus matricis ꝛ aliis ulceribus et maxime hoc facit longa quoniaꝫ ipsa est debilioris siccitatis subtilitatis: et dixit etiam lignum granati confert ulceribus putridis et humoribus que fiunt in collo matricis: dixit etiam quando pensarizatur matrix cum urina hominis prohibet dilatari ulcēa que sunt in ea. Sanat etiam ulcera matricis alumen mixtum cum melle et appositum ꝛ proprie aqua eius mixta cum melle. Constā. dixit de semine aneti ꝙ ipsum assum ꝛ puluerizatum ualꝫ ruptꝭ apostēatibus ꝛ antiquis ulceribus maxīe que sunt in pectine ꝛ mulieris vulua. Dixit Galienus in. x⁰. fit clistere cū lacte ad ulcera que sē in matrice: aut cum eo solo aut mixto cum medicinis conuenientibus eis: sit autem lac mulieris recens multum: multa etiam dicta sunt ð vlceribus in uniuersali ī prīo libro que hic ualent ꝛ etiam quecunqꝫ ualent in ulceribus genitalium ꝛ hic: quare uideas illa capitula: obserua tamen purgationem et alia dicta in aliis capl'is.

¶ Capl'm scōm de scissurꝭ q̄ fiūt ī collo matricꝭ.

Scissure quādoqꝫ in collo matricis similes ragadiis q̄ fiūt ī ano que n̄ solū per seipas ledūt sed ēt doloris ꝛ apatū matricis sē cause. Cōstā. dixit ꝙ mellicratū ulceribus vulue ꝛ ani ꝛ aurium cū faba catapl'atū uel cū uitello oui uel cuꝫ polline seīs lini uel fenugreci ꝑdest: ꝛ dixit ēt pix ligda cū cera eq̄li pondē mixta sanat ulcēa vulue. Serap. dixit. Alumē ꝛ ꝑprie iamenuꝫ est bonū doloribus qui fiunt in collo matricis et scissuris eius. Bartho. dixit quando scissure ei⁹ sūt difficilis consolidatiōis tunc imponat̄ alumen cum melle. Et Auicē. dixit ꝙ puluis thucie subtilissimus cū uitello oui sepissime imponat̄: ego āt tale curaui cū uiride eris ꝛ aqua solatri ut scriptū ē de ulceribus uirge quecūqꝫ cōferūt scissurꝭ ꝛ ragadiis ani ꝛ ēt in scissuris vulue conueniūt. vñ scōm Gal'. ð similibus ad silia

transseundum multa dicta sunt supra ualere hic et patet totum.

¶ Tractat⁹. xvii. de ulceribus in tibiis et coxis genibus et pedibus.

¶ Capitulum primū de ulceribus omniū istorum.

Ulcera que fiunt i coxis tibiis pedibus et genib⁹ nihil hñt ꝓpriū ab aliis ulceribus cōibus: qꝛ si sint putrida ut putrida curent. si sint ꝯcaua: ut ꝯcaua curent: si sint sordida ut sordida curē tur: et sic de aliis ut dictū ē in primo li° de ulce ribus in cōi et illic recurre. Unū tñ sciās ꝙ ista loca indigent maiori quiete aliis ꝓpter ꝓmpti tudinem descēdēdi hūores ad ipsa: aliqua tamē cōia ponam q̄ ab antiquis ponūt. Dixit Dia. ma stix cū asungia curat ulcera tibiarū uel rupturas eius: dixit ēt ad molestiā ulcera tibiarū et cācro sa ficus carice sicce cū flore eris imponant: v/ tile tamē est cū eis permiscē calcātū ut dixit A/ uicē. Dixit ēt sic de ficubus crudis idest acerbis sic crude trite et cū calcanto mixte ulcera tibia/ rum curant. Et Serapio dixit: ficus immature cum melle ꝯferūt ulceribus ātiquis a qbus ema nat sanies similis melli: et Bartho. dixit ꝙ ulcēi bus molestissimis tibiarū et etiam cancerat] ua let ꝯferunt ficus carice pingues multū cū flore eris ut dictū ē ꝯtuse et superposite fortissīe enī exiccant. Serapio dixit q̄ndo decoctio radicis ciclaminis proiicitur sup tibias ꝯfert ulceribus q̄ fiunt in eis et scissuris q̄ fiunt in calcaneis et pedibus ꝓpter frigus: et secūdū Dia. quādo coq tur cū oleo magis opat̄ et quādo radix terit̄ cum oleo ueteri et ūgitur cū ea facit hoc et ꝯfert ulcēi bus uirge et pōitur in medicis que mūdificāt ul cera sordida. Scit̄ ēt expiētia ꝙ ulcera putrida mala que fiūt in cruribus sanat cardus bñdict⁹ tritus cū assūgia porci nō salita et impoit⁹. Sci tur ēt ꝙ vlcera difficilis cōsolidationis i cruri/ bus facta sanat stercus bouis recēs applicatum ver super eo quod ꝯsolidari os sēper fiat inun/ ctio cū unguēto facto ex thure mirra et sarcocol la facto ex oleo mirtio. Scit̄ ēt ꝙ unguētum fa ctū ex stercore canis cū lacte cocto cū ferro est mirabile in talib⁹ cācrosis ulceribus et difficili bus tibiarū et ꝓprie lotiōe p̄cedēte cū aqua dco ctionis radicis ciclamīs sicut dictū ē. Scit̄ etiā unguētū d minio hoc ualere: quā receptā quere i pricipio primi libri prīo capitulo. Aliud secre tū scio quod mō hic nō pono sed in ꝓcessu po nam: si accidat mō ꝙ os fuerit corruptū tunc tu debes iplere locū caustico aliquo ut caro illa re moueat̄: et circa locū pone defēsiuū et cōsequent̄ moueas carnē illā mortificatā cū butiro et cauli bus pistatis. Et postquā caro ceciderit os abra dat̄ et rēoueat̄ quousqꝫ remanet mundum. Et si fuerit necesse cauterizet̄ ut dictum fuit in p̄mo libro de osse corrupto: et post ut alia ulcera cure tur. In casu tamen ꝙ totū os eēt mortificatū et tabefactū dimittat̄ quoniam incurabile est. Ego in remotione huius ossis scindo cutem et carnem usqꝫ ad os et consequenter sepero carnē ab osse et facto hoc cū raspatorio operor. Caue tamen quantitatem caustici quia periculū est in quanti tate ut uidi: ego enī uidi unū scolarē nouū pra cticum qui alium scolarem uoluit curare d uno apostemate de coxa prope inguinem et apposuit ruptorium in magna quantitate et quasi totā co xam penetrauit cum isto ruptorio. Ego autem i cura ista uocatus et cū uidi ipsū indicaui eū mo riturū. Et ita fuit ex illo ruptorio tamē i secretis tenui propter scolarē illū satis mihi notum.

¶ Capitulum secundum de excoriationibus que accidunt in coxis vel inter coxas ex itinere.

Ex itinere causatur quandoqꝫ excoriatio: quare ista conue niunt. Primo dixerunt aliqui ꝙ dco ctio betonice facta in uino et sūpta in potu ꝓhi bet itinerantes ab excoriatione. Et Serapio e/ tiam dixit sic auctoritate Dia. Et putant quidam ꝙ si uiator facit baculum ex ligno agni casti quē deferat in itinere suo custodit eum ab offensiōe ad lap. et ad alia et ab excoriatōne que fit ꝓpter cōfricationem neruorum. Scissuras etiam et ex coriationes que fiunt in coxis et pedibus ꝓpter sudores sicut in itinerantibus sepe contingit sa nat pul. foliorum ro. et similiter puluis semis sup aspersus. Auicenna autem dixit ro. confert ulcēi bus et ꝓprie abrasionibus in coxis et generat carnē in profundum. Easdem etiam mirabilit̄ sanat ciñis solearum calceamētorum ueterū fra ctorū ut Galie. et Dia. uoluerūt qd sepe sū exper/ tus: et idem circa nates opatur. Serap. dixit litar girium confert excoriationi que accidit in co/ xis ꝓpter fricationem in itinere: Et Bartho. di xit ꝙ i hoc melius ē litargiriū aureum: et dixit: ꝙ sit ablutū et cū oleo admixtū et inunctū cōpo ribus mollibus: i duris potest poni solum et h°. ē expertū sepe: ēt expientia scit̄ ꝙ cōis pul. terre superaspersus excoriationes factas a fricatā ꝓ piter uel ꝓpter aliā cām tollit in corporibus du ris et que dicētur in hoc capitulo sequēti hic ēt ualēt quare uideātur alternatim.

¶ Capitulū tertiū de excoriationibus et attritioni bus que a calciamentis cōtingunt: aut qñ nimis scalpunt propter pruritum et propter motum.

Nunc autē fit ser/ mo de his q̄ ꝯferūt laudata p ueteres excoriatiōibus et attritiōib⁹ q̄ a calcea mētis ꝯtingūt aut q̄ndo nimis scalpūt ꝓpt̄ pru ritū et pp motū s̄m ueteres excoriatiōes tales q̄ a calciamētis cānt̄ sanat pulmo porci uel agni l' ursi qñ calidū applicat̄ et nō finit eas apa ri pul mo ēt arietis illas sanat et ꝓprie qñ fiunt in cal caneo: et secūdū sextū platonē tollit etiam earum

dolorē: ꝛ Galie. ſic dixit in .xi.° pulmo agninus ꝛ porcinus ꝯtuſus factas excoriatiōes ex calciamētis ſanat: ꝛ ſext⁹ Plā idem dixit ꝺ pulmōe apri ēt qn̄ ulceratō ē: ꝛ ꝯfert ēt ulcerib⁹ ꝛ duriciebus ꝓpter ſtricturā calciamētorum factꝭ pulmo leporis ſicc⁹ ꝛ tritus ꝛ appoſit⁹ ꝛ idē pōt p̄lmo apri. Eaſ dē ēt excoriationes a calciamētis fctās ſanat cinis ſolearū calciamētorum uetuſtorū ipoſitus: aut ēt ſi ꝓpter ſudorē fiāt. Et Serap. dixit ꝙ hic cinis ſanat attritiōes q̄ fiūt ꝓpter calciamēta. Galie. ſic dixit in .xi. veteres autē pelles uſtas ſcripſerūt ꝯuenire leſionib⁹ que ex calciamentꝭ ꝯtingūt ꝛ q̄i oppoſitiōe q̄dam hoc faciūt. Sera. uult ꝙ de pellib⁹ iſtis tollat̄ illud qꝺ fuit interius de ſola inferioꝝ ſotulariū quādo aduriẗ. Et uult ꝙ ſole ſint de cute arietis ꝛ ꝯſolidat excoriationē q̄ fit in coxis. Cinis iſte Chirānus dix̄ ſtercus gallſe recens inunctū ſanat attritōeſ que fiunt ꝓpter calciamēta: ꝛ dixit etiam cortex oui aſſatus cū mirto ꝯtritiones pedum ex calciamētis factas ſanat. Auicen. dixit: ponit̄ cinis pellis mulloꝝ ꝛ ſimilium ſuper aduſtionē ignis ꝛ ſuper ulcera calida q̄ ſunt ſine apate. Et ē medicamen excoriationi pedū a calciamēto et coſſarum et fiſtulis: ꝛ Auicen. dixit ſuccus cepe cum pinguedine galline ꝯfert ſtricturis que fiunt in pede propter calciamenta que dicta ſunt in precedenti capitulo in iſto dico ualere.

¶ Capitulū quartum de ſciſſuris ꝛ excoriatiōibus q̄ fiunt propter frigus in pedibus ꝛ calcaneis et uocantur le bugance bononie.

FIunt ſciſſure et excoriatiōes frequēt in pedibus ꝛ calcaneis ꝓpter frigus ꝛ in uulgari mō uocātur le bugance: ꝛ ſi in digitis pedū fuerint ſimiliter iſta ualerent. Et ī hoc dixit Dia. aqua marina ſola calida applicata ſciſſuras factas propter frig⁹ in membris ſanat. Urrū hoc ualet ātequā ulceret̄. Dixit ēt ſemē citri tritum ꝛ cum aqua mixtū ꝛ ſuperaſperſū ſciſſuris q̄ fiunt propter frigus in pedibus eſt illius p̄ſidium ſingulare. Cōfert ēt ſciſſuris eorum ꝺcoctio raparum cum pes in iſta tenetur: ſanat dictas ſciſſuraſ: ꝛ ego dico ꝙ illa decoctio frequentata tollit frigus manuū et pedum: ꝛ idem facit rapa cocta et emplaſtrata. dico etiam ꝙ inunctō facta cum oleo ꝛ bulito in rapa cōcauata illas ſanat etiā ſi ſint ulcerate. Oleum ēt bulitum in ꝯcauitate radicis affodiloꝝ et ſuperinunctū eaſdem ſciſſuras ſanat puluis pulmōis leporis aut ēt pulmo apri ulceribus q̄ fiunt a frigore ꝯfert. Serapio dixit: lenteſ cocte in aqua marina ſciſſuras q̄ fiūt propter frigus ſanat. Et Dia. dixit ꝙ maximū ſint p̄ſidiū. dicit etiam ꝙ aqua decoctionis orobi ſuper ſciſſuras p̄dictaſ piecta ſanat eas: ꝛ dixit Serap. decoctio radicis ciclaminis ꝓiicitur ſuper tibias ꝛ ꝯfert ulceribus que fiūt in calcaneis ꝓpter frig⁹ et qn̄ radix coquit̄ in oleo ātiquo ꝛ inūgitur cū eo facit: hoc dico ego ꝛ hoc ſenſit Dia. cū dixit ꝙ radix decoquat̄ cum oleo et prodeſt magis q̄ꝫ decoctō. Et dixit etiā folia dragātee coquūtur in uino ꝛ ponūtur ſup ſciſſuras que fiunt a frigore ꝛ iuuant. Auicē. abſolute dixit dragātea linitur cū uino ſup ſciſſuras frigoris. Et Dia. dixit elixaturā radicis ei⁹ prodē: dixit etiam decoctio blete ꝛ radicis ipſius proiicitur ſuper ſciſſuras et prodeſt q̄ fiunt a frigore. Et iteꝝ dixit olibanū mixtum cuꝫ adipe uel aſūgia porcina curat ſciſſuras pedūꝫ q̄ fiūt a frigore. Et Barth. dixit ꝙ ꝯfert thus aut cortex thuris mixta cū aſungia porcia eliquata et ſuperpoſita ſciſſuris pedū que fiunt propt̄ frigus: dixit etiam quando alumen iamenuꝫ in aq̄ cogtur ꝛ linit̄ ſuper excorticationes que fiunt a frigore ꝯfert. Et Bart. dixit ꝙ ualet ad tumorē qui ante ulcerationē exiſtit qꝛ matiā repꝛimit fluentem. Et ideꝫ credo ego ꝙ acit alumen ꝺ rocha. Auicē. dixit ficus acerba cum ceroto ponitur ſuper ſciſſuram frigoris: ꝛ ſimiliter lac eius dixit etiam apium ſilueſtre cōfert ſciſſuris frigoris. Confert etiam ſecūdū ipſum illinitio facta cū oleo de citoniis. ꝛ ꝓprie dicūt aliqui mixtū cū oleo amigdalarum dulcium: dixit etiam cinis cancroꝝ fluuialium ſuperpoſitus loco ſanat dictas ſciſſuras. Apuli⁹ dixit: herba ūbilici veneris cōtrita bene ꝛ in oleo ꝺcocta admiſceſ ceram cum calcanto ſecunde ſpeciei q̄ꝫtum ſufficit ꝛ facies cerotū ſi imponis ſciſſuris mirabilē rem dicimus eē. Et Dia. dixit ſuccus folioꝝ eius cū uino curat illas. Palla. dixit ſi ſquilla cataplaſmetur ſuper pedē utilis eſt ſciſſuriſ que fiunt ex frigore. Et Serapio dixit ſi illud quod eſt in medio cepe ſquille coquit̄ in oleo ꝛ diſſoluat̄ in eo raſina pini et ponit̄ in ſciſſuris pedū que fiunt ꝓpter frigus curat eas. Et Apuli⁹ dixit ꝙ ſi illud qꝺ ē in medio ſquille fit cōmode feruefactū ꝛ ſuperpoſitū curat eas: ꝛ dix̄ Bartholo. ꝙ coquat̄ uſq̄ꝫ ad diſſolutioneꝫ ipſius et ꝓdeſt. Cōſtā. dixit oleū muſolinū ualet ſciſſurꝭ eius in tempore hiemali. Sanat ēt mel ſilueſtre habēs odorē thimi coctū cū albumine oui mixtū ꝛ ſuperinunctū ſolū etiā mel coctū pōt ſed ī corporib⁹ duris. Raſis dixit cinis cancrorū cōbuſtoꝝ mixt⁹ cū melle coctus ſciſſuris manuū pedū ꝛ ani ꝛ excoriatiōi q̄ fit a frigore ꝛ cancro ualet. Dixit ēt emplaſtrū factū ex ungulis aſini ꝯbuſtis cū oleo curat ſciſſurā cutis ꝓuenientem a frigiditate: ſimiliter poteſt idē cinis epatis eius cū oleo mixtus ꝛ emplaſtratus. Et ſecūdū Auicen. idē pōt cinis carnis aſini. Sext⁹ plato dixit pulmo leporis ꝯtritus ꝛ linitus curat ſciſſuras ex frigore. Ego āt credo et ſcio ꝙ unguentū noſtrū ſcriptū in ca° ꝺ ſciſſurꝭ labioꝝ ſciſſuras manuū a q̄cūq̄ꝫ cā ſanat ꝛ ſimiliter pedū ꝛ aliaruꝫ ptiū. Mus ēt paruus ſi ſcindat̄ per uētrem ꝛ loco calidus applicet̄ ſanat excoriationē factam ī calcaneis propt̄ frig⁹. Scit̄ ēt ꝙ cāthabrū in uino coctū ꝛ ſuperpoſitum duriciebus que fiunt in manibus ꝛ pedibus illas ſanat.

Capitulum quintum de scissuris que fiunt i pedibus spōte et excoriationibus.

O Scam autem consequent in hoc cap'lo breuit de scissuris q̄ fiūt in pedib' spōte ⁊ excoriationib': ⁊ sic sermo me' hui' q̄rti libri erit finitus. Serap. dixit sissamū linitū cū melle ꝯfert hūtibus scissuras siccas in pedib' et illas mollit: et idē uoluit Auicē. ꝙ iō pōt eē oleū de sissamo: iste aūt scissure fiūt a siccitate: et dixit ēt quādo ficus crude terūt et miscētur cū calcāto ꝯfert scissuris cruriū. Barth. ēt idē pn̄t mature dixit ēt fit emplastrū ex polipodio et ꝯfert scissuris digitorū. Et Bartho. dixit ꝙ coquant in aq̄ uel in oleo et fiat linitio uel ablutio et ꝯsolidat scissuras manuū et pedū et aliarū ptiū corporis: et dixit Serap. qn̄ accipit ex sandaraca et oleo' ro. et linitur cū eis ꝯfert scissuris q̄ fiūt in mbris maībus et pedib': et idē similit dixit de sene: et expertū ē. Dixit ēt qn̄ mel coqtur et pōitur sup scissuras cutis ꝯsolidat eas. Cōstan. dixit: galla scissuris calcaneor ꝓdest si puluerizata cū sepo caprino tēperet: dixit iterū mirtus sicca cocta in uino ualet ulcerib' manuū et pedū: dixit ēt oleū mirtinū scissuris ualet et ragadiis et sicce scabiei et scissuris ani ⁊ emoroidarū: et Barth. dixit oleū mirtinū et semē mirti et extremitates eius cocte in uīo dulci lauatōe facta cū eo et cū illis suppositis sanant scissuras pedū q̄ fiūt ꝓpter iter ⁊ illa manuū q̄ fiūt ꝓpē opera alicui' rei dure: dixit ēt oīs medulla crurium ualet scissuris manuū et pedū: et Palia. dix medulla ossiū boīs ꝓdest manuū scissure ⁊ pedib. Laudabilior āt ceruina de hīc taurorum ⁊ caprarū sē eni hec plurimū sicce. Rasis dixit cerotū ex cera alba et oleo ro. factū curat scissuras manuū et pedū ⁊ ualet ubi fit dolō ⁊ pruritus. Et ē unguētū ro. cerotū hoc dixit etiā oleum de mastice curat scissuras manuū et pedū. Dixit etiā cancri marini positi sup scissuras ꝓuenietes in mēbris si ꝯficēt ⁊ superponūtur singulis dieb' ualēt cōtra hoc. Et ego dico ꝙ si scissure fuerit ꝓpter hūorē calidū uel propt siccitatē ꝙ tūc cōferūt: si āt ꝓpter frigus cinis eor ualet: dixit Aui. ex lactuca asini fit empl'm scrofulis cū adipe ⁊ linit sup excoriatiōes. Dixit ēt linitur elebor' albus et niger cū lacte ⁊ ad excoriationē ualē ⁊ fit cū nigro euacuatio. Dixit ēt aristo. ē mundificatiua ulcerū sordidorū ⁊ malignorū ⁊ excoriationū ⁊ generat carnē ⁊ ꝓprie longa. Et subdit qn̄ ē cū ireos replet ea carne ⁊ loquor d radice. Dix ēt cinis sol' scotani corticis pōitur sup excoriationē ⁊ sup vlcēa putrida ⁊ sanātur: exptū est ꝙ si tollatur radix vitis albe aut sūmitatis ipius ⁊ terātur cū sale ⁊ supponātur. vnguētū ēt supra scriptū de scissuris labiorū ꝯfert in hoc c. Et specialit vnguētū Guil. d ua. Fiat aūt in istis purgatio sp ut i aliis ca. dictū ē cū medicina euacuāte materiam adustā. Post purgationē fac hanc ablutionē. ℞. an̄ gule caballine barbe ircine ⁊ extremitatis rubi lapacii an̄. coquātur in aq̄ ex q̄ fiat ablutio. Unguentū ad iō si n̄ fuerit ulceratio ℞. thucie ablute climie argēti plūbi usti oīm an̄ terātur subtilissime ⁊ cū oleo ro. sup laminā plūbeā cū pistello plūbeo fricetur usqꝫ q°. ad sbāz mell' redūcatur ⁊ ex hoc locus inūgatur cū pēna. Si autē ulcerato fit in loco tūc pmissa dicta inūctione pul' supaddat hmōi ℞. stercoris pueri exiccati ptē i. pul'. corticū cucurbite sicce succi riquilicie an̄ ptē i. s. ⁊ fiat pul'. ⁊ addat par pul'. zuccari ⁊ magis exterget. Aliud ad iō ℞. lane succide uste ipoqstidos succi lactuce albūis oui an̄. ptē. i. sief memite ptes etiā olei ro. ⁊ mirtini q̄tū sufficit ad mollificationē addito modico vini granatorū. Exptū ēt ē ꝙ cinis foliorū glandiū cū melle sanat mirabiliter scissuras q̄ fiūt sub pedibus qn̄ sūt cū ulceribus ⁊ si vis uidere de ulcerib' q̄ s. in ca. ꝓprio. Et sic est finis huius quarti libri Amen.

Explicit quartus liber de vlceribus a capite usqꝫ ad pedes.

Incipit liber quintus de decoratione omnium membrorum.

Omnipotēs xp̄s q existens immobilis cuncta creauit et cuncta mouet in homine concreando ip̄m diuersas partes cōstituit quia diuersa membra in finem debitum ut cūcta sibi inuicem afferent iuuamentū. Cerebrum ergo in opposito cordis cōstituit ut immensaz ipius caliditatem cōtemperet: feruerent in tm̄ sp̄us cordis ⁊ prorsus inutiles corpori uiderentur quapropter in opposito ipius ga in supremo loco generatum ē cap in quo collatum est cerebrum. Istos spiritus recte contemperās: cum igit in summo collocatū sit caput cuius pars principalis est cerebrū merito a dispositione capitis ē incipiendū: primū aūt a capillis tanq̄ a partibus extremis capitis principium faciam ptermissa generatione pillorū ⁊ causis eius: ueniam ad colorationem capillorum.

Tractatus primus de coloribus capillorum. Ca. primū de denigratione capillorum.

Capillus assumit generationē a fumosa materia eleuata ad

ipm cap ex actiõe ipi⁹ caloris in ipm hũidũ q̃ i bibita in porositatib⁹ a frigiditate extranea cõ desat ꝛ formaꝫ pili acgrit:ꝛ ſm ꝙ porositates sũt maiores uel mĩores pili gnãt grossiores ꝛ subtiliores:ꝛ si porositates eẽnt recte pili erunt recti:si tortuose pili erũt crispi ut hẽt a Gal.2° de ꝯplexiõib⁹:ꝛ ex hoc ẽt pꝫ ꝙ si materia fuerit multũ adusta pili erũt nigri.si ñ pili erunt albi. Pro quo nõ ꝙ ubi fiet mẽtio de capillis ꝛ de pi lis intelligat.vñ dicit capillus q̃i capitis pilus. Secũdũ itaq Dia. ex denigrãtib⁹ capillos sũt stipites ꝛ folia rubi ꝛ ꝑprie rubi cãis ꝛ fructus e us ẽ rube⁹ ꝛ hẽt lanã int⁹ q̃ñ in aq̃ uł lixiuio coquũt ꝛ iñ cap lauet:ꝛ idẽ ẽ operãs flos eius dixit ẽt liciũ capillos inficit distẽperatũ tamen in lixiuio.Dixit itaq Serap.decoctio foliorũ sũach denigrat capillos:ꝛ ẽt ſm Auic.dixit est decoctio folioꝝ et stipitũ saluie capillos deni grat.Dixit ẽt decoctio foliorum mirti denigrat capillos ꝛ similiter grana i lixiuio cocta ꝛ pul. mirti dissoluẽdus in oleo denigrat capillos: hic aũt radices capilloꝝ corroborat.Et Barth. dixit ꝙ saluia siluestris fortius denigrat :dixit etiam indicum siluestre denigrat capillos et pi los barbe.Et Auicẽ.uocat ipsũ nil:dixit etiam nux cipssi quãdo teritur et miscet cum aceto ð nigrat capillos:ꝛ similiter folia eius i aceto co cta ut dixit Dia.dixit etiã quando cortex glan dis cogtur in aqua dõec mollescat et ponit su per capillos et dimittatur tota nocte tingit capillos in nigrũ: dixit ẽt oẽs spẽs mirabolanorũ quan do adurũt cũ emblicis et beliricis ꝛ miscet cũ eis modicũ amigdalarũ dulciũ et cõficiantur cũ melle tingit capillos in colorẽ nigrum q pa ti sũt fieri cani:dixit ẽt succus extremitatũ cus sus.i.edere nigre denigrat capillos. Rogerius dixit oleũ de fraxino habet hoc spãlissimum: morpheaꝫ albam soluere et ipsam et pilos de nigrare. Ebiran.dixit sanguis tauri nigri sicc⁹ et inunctus cũ oleo õnfancino canos capillos denigrat:dixit etiã oua cornicis denigrant ca pillos:dixit etiam oua ciconie cum uino solu ta denigrant capillos:oportet ãt cum pasta fron tem et oculos cohoprire ne liquor ille descẽdat et tingit frontẽ et oculos post tincturã capillo rũ oportet cap abluẽ et inũgere cũ oleo onfãci no in quo soluta sit adeps ursi uel apri. Et di xit etiam oua irundinis cum felle capre mixta capillos tigunt in nigrum:ꝛ quidam dicunt ꝙ lac asine summe denigrat capillos. ¶ Rasis di xit qui se suffumigauerit capilli eius fient albi. Si postea accipiatur cepum corui nigri et ruta recens et misceantur cum oleo et inungantur capilli efficiuntur nigri.Dixerunt tñc quãdo pi lis rasis a capite inunxeris cap cuꝫ ouis coruo rum efficiuntur capilli nigri. Et idem dixit se xtus Plato et Ebiran.dixit et etiam Rasis. ℞ mirabolanorum nigrorum galle añ.ʒ.i. mirti a luminis eris añ.aur.ꝫ.salisgeme dragãti añ.au rũ.i.pulverizentur et conficiantur cum decoctõ ne dattilorum et superponatur capiti et est mi

rabile.Dixit ẽt ꝙ galle ... quãtitatẽ libr. frixet in oleo et cũ oleo cocto et alcãne ꝛ dragãti et e re usto et salisgeme fiat linimẽtũ de quo liniat cap et barba prius tamẽ lauata cũ aqua calida ꝛ cũ mãibus exiccata et liniat locus cũ linimen to isto et dimittatur p sex horas et p⁹ lauetur :est enim optimũ ad caniciẽ denigrandã.Constan. dixit succ⁹ floꝝ fabe in mortario pistat⁹ ad so lem capillos denigrat et siccitatẽ tẽperat.Gali. aũt dixit flos fabarum si terit in mortario plũ beo ꝛ põatur ad solẽ fit de ipo spissitudo q̃daꝫ optime denigrans capillos.Auicẽ.dixit acacia capillos denigrat dissoluta in lixiuio et ẽt capi te loto.Dixit ẽt emblici mirabolani si i lixiuio coquãtur et iñ cap lauet a ꝑprietate capillos ð nigrat ꝛ cõfortat radices capilloꝝ et prohibet casũ eoꝝ.Dixit etiã aqua gallarũ capillos deni grat:verũ Serapio dixit ꝙ infũdant in aqua ł aceto.dixit ẽt es denigrat capillos.Cõſter ꝓpo nit hoc. ℞.mirabolanoꝝ nigrorũ et emblicoꝝ gallaꝝ ptl.x.laudani ptl.xx.folioꝝ mirti et gra norũ eius ptl.30.ponãtur p tres dies in tri... libr.olei deinde decoq̃nt dõec ingrossen... fricẽtur cũ eo capilli. Subdit ꝙ si põat.ʒ.i.ga rofiloꝝ denigrat ualde ꝛ ꝓhibet maliciaꝫ eius a cerebro.Cõfectio apulii ad odorẽ oĩs corpis et colorẽ.℞.sansuci.ʒ.xl.iris ilirice.ʒ.xl.cereʒ. xl.amõi.ʒ.viii.melliloti.ʒ.xx.olei.ʒ.i.tere ista et ꝯmisce cũ succo uiolaꝝ aurearũ ꝛ decoque usq̃ ad mellis spissitudinẽ.Guil.de va. dixit hoc o leũ uehemẽter denigrare.℞.de mẽse Junii de nucibus cẽtũ cũ utroq suo cõtice sicut ab arbo re accipiũtur cõquassa illas ꝛ iũge cũ libr. trib⁹ alumis scissi et in olla noua ponãt postea sup põatur eis oleũ lib.triũ et dimittatur nec hũido nec sicco p dies.xx.deiñ ex eo fiat capillis iun ctio.Aq̃ q̃ fortissie capillos denigrat.℞.cineris cerri solidi nõ putridi lib.ii.litargirii albi lib.i buliãt in octo sialis aq̃ usq dũ redeãt ad lib.ii hec itaq̃ aq̃ si tepida ipõat capillos illos ñanos decorat:si ãt aliq̃ntulũ calida illos rubere facit Si uero fortiter calida illos denigrat fortissie sit tamen cautela in impõne ipi⁹ ꝛ maxie cum impõit calida ipa eni adureret cutẽ. Scit ẽt ex piẽtiã ꝙ si tollat cimini.ʒ.i.alo.epa.ʒ.ꝫ.et paꝝ fuligis ꝛ buliãt i pecia ũa i aliq̃ uio bono fõti sicut eẽt ribola uel aliquod uinũ bonũ. Et ex illo uino bono liniãtur capilli subito nigro co lore et pulchro tingũt:fiat ãt hoc p⁹ lotionẽ ca pitis et exiccatõnẽ capillorũ.Gali.dixit Jnnita mur cedria cũ oleo ꝛ sm olco capillos õnigrat hoc ãt in frigidis et hũidis ẽ uex.Dixit ipe in ptib⁹ suis asie mulieres rustice mẽtãe addũt pi cẽ ligdã et inũgũt radices pilorũ:h° ãt õnigrat firme ꝛ ñ nocet.Et dixit ẽt auctoritate archige nis nigrificat capillos radix cappari cum lacte mulieris aut asine usq quo ista ps per decocti onẽ sit cõsũpta et in nocte fiat cataplã ꝛ h° idẽ ſm Auicẽ.vrina ẽt canis ꝯſuata per.vi.dies cõ tices ẽt pruni cocte ad mellis spissitudinem õ nigrat.Jnde facili acqsibilibus dixit Galienus

q oleū agitatū cū plūbo in uase plūbeo ꝛ repo
situm in plumbo cum inungitur est bonum.

¶ Capitulū secūdū ad conseruandū capillos mūdos et pulcrificādo ipos et flauos faciendo.

IN hoc dixerunt ali q q capillos ꝯfuat lipidos ꝛ saluos ab oī imundicia farina fenugreci qn̄ in aq̄ coqt̄ ꝛ ex ea liniūt capilli. Et dixit Dia. fenugrecuz capillos capitl ab oī immūdicia limpidos ꝯuat: qd uerissimū ē ꝛ exptū ē. Et Serap. dixit lotō facta cū aq̄ fenugreci ꝯfortat capillos mūdat a furfurib' eoꝝ ꝛ ꝓfert ulceribus hūidis q̄ fiunt in capite: dixit ēt qn̄ cōtex nucl aduriť et miscetur cū uino ꝛ oleo ꝛ liniūt īde capilli infātium facit capillos pulcros et bonos. Bartho. dixit q cinis corticū duarū auelanarū cū oleo ꝛ uio mixt' ꝛ inūct' facit q pueri capillos fortes et pulcros emittūt. Rasis dixit oleū costinū reddit capillos pulcros. Et Auicē. dixit q ꝯsēuat iuuentutē in capillis: camōilla dico ego in lixiuio retēta colore pulcro capillos ꝺcorat. Fidel' dixit q si fiat lixiuiū ex cinē ligni edē decorticati et ex eo semel cap̄ lauet̄ fiūt capilli flaui p duos mēses. flores tassi barbassi auroxi i aqua cocti flauū colorē faciūt sicut dicit̄ i cap° ꝺ his q̄ colorē albū ꝛ aureū faciūt in capillis. Confectio q̄ flauos reddit capillos et pulcros. ℞. thucie costi folii mirre spice nardi an̄. ʒ. ii. olei ros. lib. i. terāť terēda ꝛ cū oleo misceāť ꝛ p alēbicū sublimēť ꝛ ex hac aq̄ sublimata loto capite et terso liniāť capilli. Aliud ad idē. ℞. lupinorum mirre an̄. ʒ. x. stafisagrie fecis uini an̄. ʒ. iii. aggregētur oīa trita et cribellata cū aq̄ in q̄ cinis lig° rū uitis sit extict' ꝛ liniātur cū eis capilli et teneāť tota nocte: mane autem lauetur caput et reiteretur hoc ꝛ fient flaui.

¶ Cap̄l'm 3m de rubificatiōe capilloꝝ.

QUia multi desiderāt capillos rubeos habē expedit scire eos rubificare circa q̄ antiq̄ sic dixerūt ī rubefaciēdo eos. Sera. dix. qn̄ fex vini ueteris adusta miscet̄ cū oleo masticino ꝛ rasina pini ꝛ liniūtur inde pili: ꝛ dimittunt̄ sic vna nocte rubificant eos. Et ꝭm Dia. si ipa sit mixta cū oleo de cucumere idē facit: dixit ēt Sera. qn̄ alcanna infunditur in aq̄ ꝯdisi ꝛ liniūnt̄ inde capilli fiunt rubei ¶ Et ꝭm Bar. idē pōt semen alcāne cum succo ꝯdisi: veꝝ Alc. dix̄ q alcanna terāť ꝛ infundāť in aqua romeri. i. rafani rubificat ēt capillos uehemēter semē lappe minoris qn̄ in aq̄ fortiter coquiť ꝛ inde caput lauet̄. Si tn̄ liciū adiungať iteꝝ ē melius. Aqua mellis p alembicū distillata capillos semi rubeos uel semi ruffos facit si sit prima aqua q̄ in sublimatione colligiť ¶ Secūda ꝟo aq̄ illos nigros facit cū aūt sublimāť sp̄ sit cautela ne mel ad collum alembici ascēdat nā aq̄ perderet: sȝ sp̄ fiant insufflationēs ad collum alembici ꝛ impositiōes frequentes pānoꝝ infusoꝝ in aq̄ fria. Imponať aūt ad capillos ista aqua lotos ꝛ tersos ꝛ exiccatos. Dico ego ēt q ista aqua cū cautela apponatur ne forte cuteȝ tāgat qꝛ forte illā sibi colōe ꝺānaret ¶ Exptū aliud q subito capillos rubificat. ℞. vitrioli romāi ptē. i. sal' nitri ptes. ii. cinabri ptē. 5. ꝛ subtiliter trita ꝛ in alēbico posita sublimēť. Et qdē primo magnus ignis fiat donec aq̄ emanare incipiat: demū ꝯtinueť ignis p uus ꝛ prima aqua q̄ egrediť nullius ē utilitatis ꝛ ꝓiciať: aq̄ aūt sequēs q̄ tingit pēnam albā cū immittiť p se colligatur ꝛ ex ista aqua capilli inungant̄ si primo tn̄ loti ꝛ exiccati sint ¶ Caute tn̄ inungant̄ capilli qꝛ hec aqua cutem aduret. Quidā alchimiste dicūt q ꝓportio reꝝ ꝛ melior ut sint vitrioli roāni ptes. ii. sal' nitri pars. i. cinabri ptē. 4. ꝛ fiat ut prius ꝛ dicūt pulcrioreȝ colorē ex hac ꝓportione fieri: ualet aqua cinerꝭ cēri sicut in ca. ꝓlecto dictū ē ꝛ illic uide: Auic. dix̄ liciū rubificat capillos ꝛ ꝯfortat eos ꝛ proprie iduȝ ¶ Et qdam dixerūt q si liciū īdum si ex eo dissoluať ī aq̄ uitl ꝛ a calo existēte fiat linitio ad capillos rubificat eos sint aūt capilli loti ꝛ semi sicci qn̄ apponiť ¶ Et ꝭm Bartho. ide potest ēt oē licium dissolutum in aq̄ sola: licet magis indū ꝛ eos confortat ne cadant. Alc. dixit decoctio licii facit rubere capillos.

¶ Capitulum quartum ad faciendum coloreȝ aureum aut album in capillis.

CApilli efficiunť coloris aurei aut albi appetētib' h° mō dixerūt aliq̄ antiq̄ q flōes aurosi tassi barbassi qn̄ i aqua coquunť ꝛ ex illa fiat linitio uel lotō colore auroso capillos colorat. Et Dia. dix. q capillos īficiūt. Et Appu. dix̄ q flauos capillos faciunt ¶ Alius antiquus dix. bulias ī lixiuio celidoniam ꝛ sticados ꝛ rasuram brusci ꝛ fac bulire pfecte oīa uel alterū ꝛ post lotōnem cū isto lixiuio sepe lineas caput ꝛ crines aurei apparebunt ¶ Et ad hoc idē ualȝ zafran' ī lixiuio solutus. ñ āt q̄ris ꝺablutōnē eoꝝ tunc sic dixit Alch. frequens ablutō capitis cū aqua ro. dealbat capillos. Ego aūt dico q ē albedo que est canicies cocte iungať loc' pilosus uel equus cadēt pili nigri ꝛ fient albi ¶ Et ī c. de talpa dixit q aqua ipius. i. decoctō albescit equū nigrū Ra. dixit q de sulfuris suffumigarit se capilli eius fient albi: exptum ē q pulegiū ī lixiuio bulitum pulchra albedīe capillos dealbat ꝛ pulcrificat. Ga. dixit ꝭm archigenem flauos faciunt capillos lupini crudi cum aqua ꝛ nitro liniti: sed flauos ꝛ crispos lotō cū spuma nitri ꝛ mirra ꝛ radix affodillorum cocta cum nitro idē operať ¶ Ra. ꝛ Aui. cum eo q fiat lixiuium cineribus sermentoꝝ ꝛ tempereť cum eo p noctē. i. lupioꝝ tritoꝝ. ʒ. x. mirre. ʒ. v. alcane assate. ʒ. iii. post coleť ꝛ ex hac aqua caput laueť ꝛ totiens q capilli efficianť albi. ¶ Alique aūt

mulieres ponūt flões de stica.ꝛ genestrā i lixiuio aliq̄ ponūt rasurā brusci et corticē citri: parisiē ses ponūt radices gēciane ꝛ radicē berberis et florē cardamōi. Cōfectio alia q̄ capillos flauos facit. ℞. cortices radicis cappari sulfuris sābuci siluestris seis rafani mes.i.robilie enule sicce stercus irūdinū. terātur ꝛ agitēt diu cum felle uaccino et aceto uini ꝛ ex eis liniat cap̄ p̄mis/sa lotiōe et exiccatiōe. ꝛ suffūigatione cuꝫ sulfure reiterata ꝛ teneat sup cap̄. Cū uero capilli facti fuerīt albi tūc eoꝝ assiduet iūctio cum oleo sābucino. Aliud expū: ℞. alumis fecū et dist ē pera ip̄m i aq̄ fluuiali calida et p⁹ fac bulire as siatim usq̄ ad aliquā grossiciē aq̄: deiñ appone dragāti. ℥.v. deiñ hoc toto bulito ponat in uase ter reo ad solem per octo dies: dinde laua capillos isto liquore et erunt albi.

¶ Capitulum quintū de tardāda canicie.

Canicies est pilorū dealbatio q̄ canicies ē duplex.s.naturalꝭ ꝛ ināturalis hic tamē ñ agitur nisi de ināturali q̄ p̄occupat senectutē cuius cā īmediata ut dixit Auicē. ē habūdantia flegmatis aquosi putrefacti generati ex rebus debilitātibus colorē ut sūt egritudīes lōge et diuerse ꝛ stōaci malicia et āgustie fortes et nimia lotio capitis et coopertura excessiua. Signa caniciei sūt satis māifesta iudicatur enī q̄ canicies sit mala et suspecta naꝫ uidet q̄ mors uexillū suū applicauit ut uoluit Gordonius. Pro quo tamē nō q̄ propter denigrationē capilloꝝ uel prohibitionē dealbatōis eoꝝ ꝛ melius multe mulieres ad malū deuenerūt quia ad catarrū ꝛ ad infrigidationē capitis ad epilensiam ꝛ ad apoplesiā ꝛ sic de aliis gares rēouētes caniciem istā sūt frigide ꝛ stiptice ut in pluribus. In cura ista habes duplex regimen v̄le et p̄ticulare. v̄le est in dieta ꝛ purgatione ꝛ euōne flegmatis ꝛ custodia ne gñetur de q̄bus medicis satis dcm̄ fuit in capitulo de vndimia p̄mo libro ꝛ illic uide trifera saracenica mirabilē hēt v̄tutē in retardāda canicie et senectute ꝛ optinet p̄ricipatū. verū dixit Auicena q̄ sūatur p̄ āñū oī māe ꝛ retardetur comestio usq̄ ad meridiē. Regiñ particulare stat in duobus Prio q̄ pili parētur ad recipiendū tincturam. Secūdo q̄ detur eis tinctura: primū ꝯpletur secūdū Gordoniū p̄ hūc modū lauentur capilli multis diebus cū lixiuio trūcoꝝum caul' in quo sit aluñ dissolutū: hec eniꝫ ablutio rōne aluis p̄parat pilos ad recipiēdū omnē colorē. Secūda intentio ꝯpletur ut dixit Cōstantinus si pomū colognride a semine et a carnibus euacuatur ꝛ de oleo sābucino impleatur ꝛ cum pasta bñ circūdetur ꝛ buliat sup p̄runas trib⁹ uel q̄ttuor uicib⁹ fit optimū epithīa ad capillos denigrādos ꝛ ad custodiēdū caniciē ne cito ueniat Et s̄m Bartho. si in eodē pomo buliat oleū cōmune cū granis cataputie tritis ꝛ mundis ꝛ capilli ide liniātur. Idē p̄ūt si ēt assidue inūgant capilli cū oleo onfan. caniciē p̄hibet ꝛ capillos

corroborat. Et Auicē. dixit de oleo q̄d fit ex oliuis siluestrib⁹ assidua ēt inūctio cū oleo de lilio tardat canos. Aresi⁹ dixit si añ canos de aq̄ galleata idest gallarū ut credo cū decoctōne saluie et bethōice cap̄ sepe laues canos nuq̄ā habebis. Et dixit etiā aluñ plume ꝛ alumē tictorū bñ pulueriꝫatū in aqua calida primo lauetur cū lixiuio et cū aqua ista aluminosa ꝛ ad soleꝫ uel ad ignē dimittatur siccari et postea cuꝫ succo nucū cū pectine superline ꝛ siccari dimitte ꝛ cani capilli nigredinē diu acquirent. Pro quo nō q̄ multa dicta de mente Rasis et Auicen. in capitulo ad denigrandum capillos hic ualēt quare hic adducantur et gratia breuitatis ditto. Tractatus secund⁹ de mutatiōibus i capill' s̄m figuram ipsorum.

¶ Capitulum primum de incrispandis capillis.

Multi iuuenes habentes capillos planos nellent ipsos crispos et in illis delectātur et in hoc ponā pauca q̄ pauca reperio Serap. dixit lapis laꝫuli q̄ndo suspēditur sup infantes retinet ab eis tiores ꝛ facit capillos crispos. Dixit ēt marchasita facit tenues et crispos Alch. dixit q̄ndo abluit caput cū sapōe rēouet furfures capitis et incrispat capillos int minera lia aūt ꝯputatur q̄ multū de calce in eo ingreditur. Rasis dixit stercus asini siluestris tritū cū felle boū si in eo mulieres tingant capillos suos incrispant. Ad idē ēt. ℞. seminis iusquiami cōtriti galloꝝ farine fenugreci sīidere.i. ꝫuꝫule siluestris calcis et litargirii añ. ex istis tritis p⁹ lotōnem capitis ꝛ exiccatōnem fricent capilli. Aliud Auicen. ℞. gallarū et folioꝝ cipssi et granoꝝ citonioꝝ ꝛ litargirii ꝛ draganti ꝛ boli alcāꝫi et emblicoꝝ añ. partē.i. calcis q̄ nō sit extincta part. v. conficiantur cum aq̄ cicle et administretur. Est enim bonū incrispās et denigrans.

¶ Capitulū secundum de applanādis capillis.

Contrarium autē predictorum contingit operari quia expedit capillos crispos planos facere quia multi hoc appetunt. ¶ Crispos itaq̄ꝫ capillos simul applanat et lenit succus plante sisami superinunctus ꝛ plus etiaꝫ facit q̄ꝫ sisamū et oleum eius. ¶ Capillos etiam applanat et ꝯfortat nabach idest agrifolium quando ex ipsius decoctione liniuntur capilli. ¶ Et Constantinus dixit de uiscositate psilii q̄ capite inde loto asperitates in capillis inde mollificantur verum Alchi. dixit q̄ ualet scissuris capilloꝝ Et Auicenna dixit q̄ applanant capillos uniuersaliter oīa olea mollificātia ꝛ mucillagines humectantes applanant capillos: et similiter quecunque curant scissuras capillorum de quibus dicetur in sequenti capitulo ualent. ¶ Applanat etiam capillos si nitrum optime teratur et in lixiuio cum quo fit lotio ponatur: nam istos a proprietate applanat. Et Serapio

et Alc. dixerūt q planat capillos siue lenificat: et barbā et aufert furfures capitis. Et Cōstan. dixit q lenificat et subtiliat eos.

Capitulum 3m de scissuris et corrosiōib' capillorum.

Capilli sepius in fi nibus eorū scidunt et ēt corrodūtur ut sepe in mulierib' uidet. veteres aliqui dixerūt oleū sanare i lixiuio retētū quod sepe ē expertū Auicē. dixit: hos defectus i capillis phibet olea lenitia et mucilagines uiscose sicut mucilago altee et psilii et ēt folia salicis et breuit ego dico q oīa in quibus ē hūectatio ualēt: hoc iō opatur ūguētū uniū factū de succo lapacii scriptū infra cap°. de tinea. vnguentū etiam Rasis scriptū infra capitulo de multiplicatione et prolongatione capillorum: q̄cunq; etiam capillos applanāt eadem etiam dico ego capillos mollificant et eorum scissuras et corrosiōes abscidūt.

Tractat' terti' de mutatiōib' capillorum in q̄ntitate ipsorum.

Cap'm pmū de eradicatione capillorum cum superflue multiplicantur.

Sepe accidit q tanta ēst ipsa generatio pilorum ut corpus iñ fedū et turpe appeat q̄r necessaria ē eorum euulsio et rēotio. Ras āt in aq̄ in q̄ calx per sex dies ō tertio in tertiū rēouēdo calcē īfusa fuerit incorporat arsēici citrini vi. ptē et tā. diu i sole dittat dōec pēna īmissa deplumet cū extrahitur et cū illo loca depilāda fricare p̄cipit et depilātur. Auicē. āt accipit ptes. ii. calcis uiue arsēici tīrīdē aloes modicū et liniāt cū aq̄ calida stati abradēt et ut meliorē odorē habeat pōat paruz galle muscate. Galie. dixit in. ix°. de simplici lac titimalli recēs miscet cū oleo q̄r aliq̄liter ulceraret et ex eo liniātur in sole pili nam cadēt pili p' quos nascūtur alii subtiliores et rubei q iterū liniātur et cadēt et hoc fiat quousq; null' pilus renascat q̄d erit uel in q̄rta appōne uel amplt' fm corpis dispositionē: lac volubi'l maioris fz Aui. inūctū pilos pmtius eradicat. Se. dix. lac salicis abradit pilos et credo q sit hūiditas q̄ ē'iter corticē et lignū q̄n facit flores: lac ēt edē inūctū et ppriē edere albe fm quosdam capillos cadē facit et p' euulsionē illos ñ pmittit renasci q ē exptū: et iō facit guma ipius. Dia. uidetur uelle de lacermo edē nigre. Dix. ēt lacerm' vitis domestice cū cōi oleo punctū capillos tollit et uiridis vitl lacerm' cōbust' iō facē pōt et uerucas tollit. colligat sic lacerm' mitte fustes uirides uitl i igne ut capita eorum ɔburāt et cū cepit i media pte sētiē cal'itatē q̄c̄q̄ emouēt i uase mūdo collige. dix. ēt Di. q arsenicū vstū mixtū cū calce et aceto pilos cadē facit. Dix. ēt fricatio fcā in loco cū pūice adusto fm uel nō adusto fz alios pilos cadē facit. Alc. dixit fa. lupiorū si pilorum nascētū locis apponat eis euelendicā et et natos adurit et resurgere alios non pmittit. Dixit etiā sic si salamandra decoqtur i oleo donec dissoluat et in ungatur locus ōpilat sicut psilotrum. Ciran. dixit fel lacerte cōis in vino putrefactū p dies 40. ad sēnuz et solē in dieb' canicl'aribus pillos palpebrarum exstirpat. Et solaris lacerta q et viridis ē. Idē potest: dicit etiam si ɔburat pell' rāe et mittat in aqua balnea pilos corpis totius deiciet ab intrante balneum. Cō. stinctus siccat' et puluerizatus et in oleo posit' pilos cadē facit. Dixit etiā de lepōe marino q oleū in quo coqtur pilos cadere facit: et de ɔpositis dico ista ualē et pauca ponam: sz bona dimittens multa aliorum magistrorum nostrorum. Dixit Galie. ℞. arsenici q est auripigmentū citrinum calcis murre. aā ℥. i. spūe argēti. ℥. i. terātur et bulianē et incorporent cū aqua. Signū bonitatis ē q̄r si posueris pennā deplumabitur psilotruz depilans pilos in vna hōa. ℞. de calce lapidis uel marmoris uel ostracorum ptes. z. auripigmēti citrini misceātur in mōtario plūbeo et piciātur sup eis aqua ordei et tere donec fiat vnguētum et ex hoc calido liniatur post balneū remouz pilos et nascituros subtiliat.

Ca. fm ad phibēdum ortum pilorum.

Si locum denudatum pilis vis defendere ut mulieres sepe querunt tunc cum his sis operatus. Et primo aliq antiqui dixerunt q si post euulsionē pilorum locus inungatur cum cicuta sui frigiditate ortum pilorum prohibet. Et etiā post euulsionē pilorum cuz psilotro liniatur locus cum cinere stipticis caulis et maxime siluestris mixto cum aceto et aqua pilorum generatio phibetur. Et idem dixit Dias. Gal. dixit in. xi°. quoniam autem uiperarum adeps cum radicitus aliquis euelens est pilos qui sub ascellis inungit aut illos non oriri. Et subdit: et cum essem operatus ut illi inferunt inueni eos mēdaces ualde. Et idem dixit Serapio quoniā si euellantur pili ascellarum si locus linitur cuz adipe serpentis dum est recens non sinit eos renarci. Etiam sic dixit Galienus in vnōcimo: q autem de sanguine paruarum ranaruz dictum est quas briscas quidam uocant asserēte qōdā post q̄ euulsi sunt pili superciliorum nō amplius oriri cum experientie subdideriz inueni falsum. Et dixit Galienus sanguis canis prohibet ortum pilorum euulsorum. Fidelis dixit lampiria iuncta ortum pilorum prohibz quia eps non sinit oriri. Est autem lampiria sicut musca uolans et lucēs denocte et aliqui stellam uocant et aliqui ligulam. Dixit etiam sansuca de lacu trita cuz aceto forti omnia et apposita prohibet ortum pilorum. Serapio dix. sanguis stellionis quando ponitur super radices pilorum euulsorum non sinit eos renasci et similiter dixit facit sanguis rane viridis. Cō dixit si arsenicū terat iusgamo et iūgatur ascelle pecten pilis euulsis nunquam renascentur

Aliqui dixerant q ova formicarum super loca fricata post euulsionem pilorum prohibent ortum. Aliq dicunt q gumma vitis albe aut brionie uel urtice hoc faciunt Auic. et Rasis de hoc dicunt iusquiamum opium psilium cocta cum aceto et aq iusquiami nigri cum eis et sola. s. herba si fuerit in aceto cocta: et dicit Auicen. semen urtice cum oleo est ex eis q depilant pilos cum fortitudine: et laudat chimoleam et cerusam plurimi equaliter aluiis ptl. 5. et terent cum aq iusquiami albi: aliqui laudant limaturam ferri coctam fortiter cum aceto.

Capitulum tertium de subtiliatione capillorum.

Contigit sepe capillos grossos esse quare scire eos subtiliare et subtiliatio tamen est in uia in prauationem eorum. Aliq antiq dixerunt q decoctio lupi subtiliat capillos. Alc. dixit q farina eius supposita ualet: et Auicen. dixit q lupini subtiliant capillos. Isaac dixit si fabe supponant locis in quibus nascuntur pili subtilem ac defectum faciunt pilum. Dia. dixit q fiat fricatio in balneo cum faria fabarum sup locum unde euulsi sunt pili oriuntur ibi pili subtiles et exiles. Et idem Auicen. dicit Ras dixit q sanguis corui capillos subtiliat. Serap. dixit si fiat emplastrum cum corticibus fabarum sup locum unde euulsi sunt pili oriuntur ibi pili subtiles et exiles: et idem Auicen. dixit Ras dixit q sanguis corui capillos subtiliat. Serap. dixit marcasita facit capillos tenues et crispos. Si etiam radices capillorum inungantur cum chimolea dissoluta cum oleo mir. capillos subtiliat. verum Dia. dixit absolute chimolea capillos atenuat affornitum etiam puluerizatum dissolutum cum aq et linitum capillos tenues facit. Est autem affornitum idem q spuma nitri et idem facit nitrum in lixiuio dissolutum. Constan. dixit sal. armoniacum puluerizatum est capillis supaspsum eos subtiliat: dixit etiam si nitrum optime terat in lixiuio leuificat et subtiliat capillos. Dia. dixit flos salis capillos maxime attenuat: psilotrum etiam deinde in p. ca. de eradicatione capillorum hic valet eos subtiliat. Auicen. dixit baurach proprie africanum attenuat capillos: puluerizatum est autem baurach nitrum.

Capitulum quartum de acceleratione pilorum.

Oportet nos sepius superius operari contrarium. s. accelerare ortum pilorum in capite et barba uel in aliis locis et ipsos prolongare et multiplicare et ipsorum etiam casum prohibere quare de his tribus coniter dicemus incipiens ab acceleratione ortus pilorum: et in hoc Dia. dixit cepe cum alcio. i. spuma maris fricata capillorum crementa prestat: dixit et ursinus adeps capillorum dicitur prestare incrementum et bugacias curat. Constan. dixit de absinthio quod uocat alchebchee q ipsum inunctum in barba pili citius nascuntur quare rarificat cutem et poros aperit cum subtilitate et punctione. Et Alch. idem dixit de oleo ipsius: Fidel. dixit euforbium cum oleo inunctum mirabiliter facit nasci pilos. Auenzoar sic dixit si in iuuentute accidit caluicies sufficit in cura ipsius inungere caput cum oleo amig. dulcium quoniam illud habet acuitatem humorum remouere et si in senectute accidat impossibilis est cura. Serap. dixit quoniam cocule marine purpuree et si ille a quibus accipiuntur blance bisacie accipiuntur et coquuntur in oleo et fit linitio cum eo retinet capillos cadentes et facit oriri capillos. Barth. dixit: q hoc uerum est quoniam capilli cadunt propter humiditatem corruptam: et idem possunt alia ostraca licet debilius. Alch. dixit fel porci quoniam miscetur cum eo et proprie mel facit nasci pilos in capite ipsius. Calui si et sicca salamandria teratur et cum oleo fiat unguentum ex quo cutis liniatur postquam locus fricatus est prius donec locus rubeat facit nasci pilos in loco etiam si tinea ibi fuerit prius. Et Fidelis dixit si lacerta uiridis sine capite longe buliat in oleo de quo locus inungatur: deinde superaspergantur cineres totius pellis capitis et labiorum pili renascuntur. Ras dixit si uis ut in capite caluo pili renascantur laua cum lacte canis: et dixit etiam q stercus daine cum oleo mir. crescere facit pilos et melioriat eos. Albertus dixit sanguis talpe occise linitus pilos redire facit: et dixit etiam cinis ericii terrestris combusti cum spinis cicatricibus pilos reddit. Aliqui dixerunt q folia blitis contusa et applicata premissa scarificatione pilos nasci faciunt quando casus ipsorum est humiditas subcutanea: accelerat etiam ortum pilorum et maxime in barba inunctio facta et frequentata cum oleo de sticados. Cinis etiam abrotani mixtus cum oleo de squinanto et inunctus pilos nasci facit in barba et idem potest oleum de squinanto solum. Auicenna dixit de santonico sic oleum eius facit nasci barbam que tardatur. Et idem potest secundum ipsum abrotanum quoniam decoquitur cum quibusdam oleis propter suam apitionem: dixit etiam aq capillorum facit nasci pilos. Credo ego q aq capillorum sit aq sublimationis eorum: et dixit sic Auicen. cum uenter leporis sicut est suitur cum uisceribus et fricando sup sartaginem comburitur est medicamen originis pilorum super caput cum teritur et administratur cum oleo rosato.

Capitulum quintum de multiplicatione et prolongatione capillorum.

Dixi secundo me dicere de his que prolongant et multiplicant pilos et confortant eos. Et primo Isaac dixit decoctio frondium sisami crines capitis si abluatur prolongat a furfuribus quod mundat. Auic. tamen dixit de hoc sic sisamum prolongat capillos et proprie succus arboris eius et folia ipsius: et lenit eos et remouet furfures et dixit etiam sic Isaac castanearum etiam cortices usti et puluerizati et cum saba tepati capitique ad olescentium in modum cataplasmatis impositi eorumque capillos confortant et augmentant et contra alopiciam ualent. Dalia. dixit emblici capillos confortant radices eorum solidant et denigrant prohibentque ab eis passiones cum decoctione capillorum ueneris quando assiduatur capillos multiplicat Constan. etiam dixit in pantegni q cinis capillorum ueneris aspersus loco capillos facit renasci

Alch. dixit capillus ue. cũ oleo mir. et uino pro
longat capillos et ꝓhibet ne cadãt: ꝛ idez dixit
de cinẽ aſpſo loco capilloꝝ. Cõſtã. dixit de nu
ce ꝙ ipſa piſtata cũ melle aut ſaba et capite ide
abluto ĩpa trita alopiciã ꝛ alias paſſiões capil/
loꝝ ꝓhibet elõgatq3 eoſ ꝛ creſcẽ facit. Et aliq
dicũt ꝙ loquit̃ de foliis uiridibꝰ nucũ: videtur
ãt dico ego log õ nuce uiridi ꝛ ñ foliis ſecũdũ
uerba ſua. Dia. dixit: coriũ nucis ꝯbuſte tritũ cũ
oleo ꝛ uĩo capillo: infãtibꝰ inũctũ bonos red/
dit ꝛ alopicias ſanat ſiue emẽdat. Alch. dixit fo
liũ lẽtiſci deſiccatũ tritũ et ẽplaſtratũ ſup caput
facit creſcẽ capillos ꝛ ꝓlõgãre eos ꝛ ingroſſa
re: ꝛ dixit ẽt Alch. fricatio capilloꝝ cum ſemĩe
ſtafiſagrie ꝯfortat capillos ꝛ ꝓlongat eos ꝛ cõ
ſuat ab omni ꝯtrarietate ꝛ inficit pediculoſ ut
dicet̃. Dixit ẽt uenter et inteſtina lepori cõbuſta
in furno in olla ꝛ trita cuz oleo ro. faciũt creſcẽ
capillos. Rogerius dixit de radice nenufaris:
ꝙ ſi ĩde fiãt troli ꝛ diu in lixiuio dittat̃ ablũtõ
facta cũ illo lixiuio capillos ꝓlõgat: mľtiplicat
ꝛ clarificat qḋ ſepe ẽ exptũ. Fidelis dixit deco
ctio medie corticis ulmi capite ſepe loto capil/
los multiplicat. Dixit ẽt cinis fimi caprĩni cũ o
leo inũctꝰ capillos mľtiplicat. Raſ dixit ſtercꝰ
daine creſcẽ facit capillos et meliorat eos. Dix
etiã Fidelis ſi locus melle inũgat̃ et ſuperaſper
gat̃ cinis lacerte uiridis capilli multiplicant̃: ſi e
tiã lacerta uiridis ꝛ ſãguiſuge cõficiãtur cuz o/
leo laudãi capite inũcto pili multiplicãtur. Di
xerũt aliq ueteres ꝙ ſi ex cepe cũ ſpũa nitri ľ ſpu
ma maris fricetur locꝰ pili multiplicãtur in eo:
Et idẽ dicit Dia. dixerũt ẽt ꝙ inunctio facta cũ
adipe urſi: capillos augmentat. Fidelis dixit ſi
adeps urſi miſceat̃ cum cinere panis ordeacei
ꝛ ſalis uſtorum pilos multiplicat: dixit ẽt ꝙ o
leũ de mirto conſtringit origines capillorũz et
confortat eos ꝛ denigrat: ꝛ ſecundũ Halia. con
fert furfuribus Et Serapio dixit decoctõ fru/
ctus mirti capillos magnificat ꝛ fluxũ capilloꝝ
retinet. Et Cõſtanti. dixit ꝙ caput a furfuribꝰ
mũdat ¶ Dixit etiam Auicẽ. ſi mirtus decoqua
tur in oleo ſiſamio capillos cõſeruat ꝛ facit du/
ros ꝛ fortes ꝛ idẽ operatur ſi coquatur in aqua
eius: ſecũdũ ẽt Auicen. laudanum diſſolutum ĩ
oleo mirtino ꝛ vino capillos ꝯſeruat ꝛ facit du
ros ꝛ fortes et idẽ operatur ſi coquatur ĩ aqua
eius ¶ Secũdũ ẽt Auicen. ꝯſeruat ꝛ prolongat
ꝛ inſpiſſat: ſed hoc non facit in alopicia uel cal
uicie cum iaz cutis incipit apparere. Et Barth.
dixit ꝙ põt addi mirra: ꝛ hoc etiam dixit Aui.
Dixit ẽt ſi fiat linitio cũ cãtaridibus mixtis cũ
ſinapi multi generãtur capilli: aut etiam cãtari/
des coquantur in oleo donec oleũ inſpiſſet̃ ex
quo poſtea fiet inunctio. De compoſitis parum
loquar ꝛ ſolum ponã compoſita experta ꝛ ſi alia
vis uidere recurre ad Ra. in capitulo illo. Hoc
ergo facit naſci pilos in barba uel ſuperciliis et
multiplicat. ℞. papaueris nigri foliorum mirti/
lorum capillorum veneris ſpice nardi ciperi ſe
minis apii emblicoꝝ cipreſſi añ. ℥. i. coquantu
in lb. iii. olei mirtini in duplici uaſe ꝛ ſit calida
rium plenũ aqua ꝛ coquatur uſq3 ad conſumpti
onẽ aque: deinde accipe corticẽ pini laudani añ
ſtiam partẽ. ℥. puluerizẽtur ſubtiliſſime ꝛ adda
tur in ꝑdicto oleo ꝛ mane ꝛ ſero fiat inunctio
¶ Item aliud. ℞. antimonii plumbi vſti añ. ʒ. 8
eris uſti croci ro. mirtillorum ſpice nardi lapi/
dis lazuli thuris. añ. ʒ. i. terantur ꝛ vſui ſeruent̃
poteſt etiã in vſu ipſius miſceri oleum mirtnũ
¶ Aliud etiã ſm Raſim quod ualet ad ſciſſu/
rã capillorum. ℞. ſucci mirtillorum foliorum
ſalicis añ. ℥. iii. ponãtur ſup igne leui ꝛ buliant
uſquequo remaneat pars tertia: demum addat̃
℥. i. pulueris laudãi. ꝛ. ℥. vi. olei mirtini ꝛ miſce
antur ꝛ ex his poſtea radices capilloꝝ inungãt̃
¶ Nota ꝙ multa dicta ſunt in ca. ꝓcedenti vti
lia iſti ꝛ multa dicunt̃ hic utilia illi q̃re ca. alter
natim videãtur cũ expedit expertum bonum ꝛ
hoc ualet quãdo poſt egritudinẽ ceciderũt ca/
pilli lauetur caput cum decoctione ranaꝝ ꝛ pro
prie uiridium paruarum: ꝛ ex pinguedine ſuper
natante uitis fiat inunctio ¶ Aliud expertum ĩ
multiplicatione ꝛ prolongatione ꝛ confortatõe
ꝛ decoratione capilloꝝ eſt hoc ſumãtur radiceſ
altee ꝛ folia trifolii ꝛ radices ꝛ folia petroſilini
etiã hec ꝯquaſſata ĩ olla noua ꝑonãtur ꝛ ſup
ponatur illis mellis ꝛ aceti añ. q̃m ſufficit ꝛ ple
ne coquatur uſq3 ad ſpiſſitudinẽ mellis tunc ſi
cocta coletur per pannum ꝛ quod colatur in ua
ſe terreo uitriato recondatur ¶ Ex hoc igitur
unguento caput multotiens inungatur ꝛ bonũ
effectum ex ipſo uidebis: bonum tamẽ eſſet ſi
caput primo raderetur a capillis.

¶ Capitulum ſextum de prohibitione
caſus capillorum.

DIxit tertio me dice
re de his q̃ prohibent caſum capillo
rum ¶ Et quia caſus ipſorum quan
doque eſt ſine alopicia quandoque
uero cum illa nunc dicam que conferunt in ca/
ſu capillorum quando cum illis non eſt alopi/
cia poſtea cum loquar de alopicia dicam quali
ter caſui capilloꝝ ſuccurrat̃ quãdo aderit alopi
cia cõmunicãt tamen omnia iſta capľa adinui/
cẽ q̃r ſimul uideant̃. Sera. dixit ſi aſueſcat ille
rafano cui capilli cadũt ꝯfert ei ¶ Et ſm ipz ẽt
capillos ꝯfortat ꝛ radices ipoꝝ ne cadant ſuccꝰ
naſturcii ꝛ linitus ꝛ bibitus ¶ Et Dia. dixit de
ſucco domeſtici. Alc. dix ꝙ ſene ꝯfert caſui ca
pilloꝝ ꝛ pediculis fcã lotione. Dico ego cuz de
coctõne eius. Dixit ẽt ꝙ decoctio ſpice nardi ꝯ
fert caſui capilloꝝ ꝛ palpebraꝝ propter ipſius
ſtipticitatem ꝛ facit eos naſci. Dixit etiã quãdo
aloes miſcetur cum aceto retinet capillos cadẽ
tes. Dia. Cõſtã. dixerunt etiam ꝙ mixtuz cũ
uĩo ſtiptico ꝯfortat ꝛ retinz capillos ꝛ ꝯfert oĩ
caſui capilloꝝ: ẽt dix quando ꝯcule purpuree
marine ꝛ ſunt ille a quibus accipiuntur blancie
biſancie coquuntur in oleo ꝛ fit linitio cum eo
retinet capillos cadentes ꝛ facit oriri capillos

in loco Dia. dixit: herba adiātū trita mixta cuz lixiuio addito cinē ipsius ut uidet uelle ꝛ laudano et oleo mirtio ꝛ uino flores capillorū cō stringit si iñ caput lauet elixata ēt dianti cū lixiuio ꝛ uino idē facit. Est āt dianti secūdum aliquos capill⁹ ueneris: ꝛ ſm aliquos capill⁹ ē qd diuersū ab eo qꝛ ē politricū: dixit etiā si ex roꝛe marino cap̄ lauet capillos cadere ꝓhibet: dixit ēt oleū arboris oleastri capiti inūctum si per aliquos dies fluorē retinet capillorū: ꝛ Serapio dixit ꝙ purgat furfures capitis: ꝛ alii dixerunt: oliue ille sint mature: hoc ēt caluicium tardat. Dixit ēt Dia. ꝙ laudanū occurrit capillis cadentibus mixto sibi uino ꝛ mirra et oleo mirtino. Galie. dixit in septīo de laudano: sic hēt quādā stipticitatē breuē ꝓpter quod effluētes capilli sistūt. Alch. dixit: comestio roſe multū stringit capillos. Et dixit aq̄ decoctionis nasturcii ꝓhibet casū capillorū et aqua decoctiōis scoparuz capillos cadētes retiet politricū etiā in uino austero coctū ꝛ lixiuio capite iñ loto sistit fluxum capil loꝝ. ꝛ siliter si i oleo coq̄t et iñ radices capilloꝝ iūgāt casū prohibet capilloꝝ et eos augēt. dixit ēt capill⁹ veneris cū oleo mirtino ꝛ uino prolōgat capillos ꝛ prohibet ne cadant. Chirānus dixit: laudanū miscet cū uīo ꝛ oleo onfancino: dixit ēt fim⁹ tauri capillos cadentes ex egritudine sistit: dixit ēt fim⁹ cameli cōbustus et cū oleo mixt⁹ alopiciā ac casū capillorū ex infirmitate perfecte sanat. Fidel' dixit si cap̄ lauet cū urina canis nō fiet caluiciū: dixit etiaz lixiuiū factū ex fimo colūbīo cadētes capillos retiet. Sextus p'lo dixit: vrsinus adeps cū laudano et vino ueteri mixt⁹ capillos fluētes cōtinet et inspissat: dixit leporis uētricul⁹ coctus i sartagīe admixto oleo mirtino imposit⁹ capillos cadētes ꝯtinet ꝛ cogit creſcē. Quidā ātiq dixerūt ꝙ cinis lane sucide cū oleo mir. mixtus ꝛ radices capilloꝝ inūct⁹ ipoꝝ casū ꝓhibet. Dias. dixit absolute de lana ꝯbusta: nunc ponā pauca ꝯpoita et expta. ℞. mirtilloꝝ ptē. i. laudāi ptes. ꝛ salis nitri ptes. vi. olei mir. q̄ntū sufficit ad liniēdum. Et nō ꝙ possum⁹ aliqñ facere sine nitro . s. qñ ñ ē intentio multa ad resoluēdū ꝛ exiccādū ꝛ iō qñ est intentio ad inspissādū ꝛ ingrossādum fiat siñ nitro. Aliud dixit Dia. ℞. cētum nuces ab arboꝛe coꝛtice adherēte : sicut ē ī mēse Julii ꝛ ꝯq̄ssent ꝛ his admisceat aluminis scissi lib. iii. ꝛ diligēter in loco ñ nimis sicco neqꝫ hūido pōatur p⁹. xx. dies dabit oleū q̄d fluētiū capilloꝝ dāna restaurat et ē exptū. Aliō. ℞. laudāi olei de mirto olei ō lilio isopi añ. misceant ista cū uino et fiat lotio: retinet āt capillos cadētes. Aliō. ℞. politrici triti. M. i. laudāi olei mirtini olei ō lilio: añ. ʒ. ii. uini ꝛ lixiuii quod sufficit ad liniendum et fiat lotio.

Tractatus secundus principalis de his que ꝑter naturam in capillis generant.

Capitulum primum prohemiale.

Natura regitiua totius coꝛpoꝛis in hūoꝛibus duas opationes efficit: vnā āt occultā que ē resolutio: aliā autem manifestaz que est expulsio ipoꝛum uapoꝛum et materierum ad loca deputata: ꝙ si multa q̄ntitas expellat et ex defectu ipsius non possit resolui aliqd ex eo ꝓducitur secundum tamen diuersitatem loci diuersa ꝓducuntur: sic itaqꝫ ex superfluitatibus expulsis ad cutē cum plene natura ipsis dn̄ari non pōt. Jnepte dispositiones gn̄antur ut scabies ꝓ pruritus ꝛ furfures et coloꝛationes male et sic de aliis: ꝙ si ista materia moueatur ad putredinē et disponatur ꝑ gn̄atōe aīati tūc gn̄abūtur pediculi et lēdines ꝛ vermes ꝛ ꝯsimiles gn̄ant in nobis: q̄ꝛ talia p̄ter naturam ñ tm̄ in capillis sed ēt i coꝛpoꝛe gn̄antur arte ergo indigēt amouēte. Circa q̄ mō sermo noster vsabitur: ꝛ non solū erit utilis ſm̄o circa cap̄ sed ēt circa habitudinē toti⁹. Si et in toto talia gn̄ant. Jncipiā ergo a pediculis: sūt āt multa uiuētia que gn̄antur in capite uel alio loco sūt p̄mo pediculi ꝛ isti diuersificātur: aliq gn̄antur in capite ꝛ iñ pte aliq̄ coꝛpoꝛis ñ pilosa et isti uocantur sexcupedes: alii gn̄ant in supciliis et in palpebris uel in pectine circa radicē uirge ul' i bursa testiculoꝝ ul' i barbis ualde magnis: ꝛ isti uocātur pediculi plati: ꝛ in vulgari nostro uocātur piatoni: gn̄antur āt lēdines ꝛ isti noti sūt: gn̄antur ēt sirones: sꝫ aūt sirones aīalia parua ulcerātia uel facientia uias inter carnem et cutem et potissime in māibus ꝛ uocantur alio nomine pediculi.

Capitulum secundum de pediculis.

Pediculi generantur ex materia putrefacta ut dictū est in prohemiali capitulo: generātur pediculi primo ex ficubus siccis ut dixit Auicenna secundo canone capitulo de ficu: et ex coitu nimio quia partes capitis ex illo debilitantur: ꝛ materia magis ad putredinem mouetur quia minus regulatur ꝛ dimissio mūdificationis et hoc est notum quia poꝛi stāt clausi ex qua clausura materie retinentur et putrefiunt et generātur pediculi et etiam tarda pannoꝛum mundificatio: et hoc etiam in hoc est notum. Jsta cura habet tres intentiones. Prima est mundificare coꝛpus cum rectificatione regiminis. Purget ergo coꝛpus cum flebotomia si opus fuerit uel cum iera pigra uel cum aliis euacuantibus humores putridos. Nota tamen ꝙ ex coloꝛe capilloꝛuꝫ habemus ex quo humore generant noticiam. Unde ut notum est aliqui sunt rubei: aliqui albi ꝛ aliqui citrini et aliqui nigri. Et ex isto ergo colligas materiā peccantē et illā euacua. vnde coloꝛ rubeus arguit sanguinem: citrinus coleram: Niger melancoliam: alb⁹ flegma. Et hoc dixit Goꝛdonius sub

obscuro verbo. Regimine aūt sit ex rebus non multiplicātibus humidates illas ex quib⁹ fiunt pediculi: sobrius ergo sit in ꝯmestione et in potu et nō dormiat imediate sup cibū quia illa ē cā multiplicatiōis maloꝝ hūoꝝ: ⁊ tu ex te alia ꝯsidera. Respiciat ēt se a reb⁹ mouētib⁹ matiā ad extra. Secunda itētio ꝯplet hoc mō p⁹ ut dicit Auic. allea cocta comesta iterficiūt pedic'los ⁊ calamītū mōtanū: deinde ad localia extrīseca devenio stuphe multū ualēt ⁊ balnea de aq̄ salsa t' de aqua dulci cōtinuata m'tū ualet. Credo ego q̄ si balnea eēnt artificialia qd̄ melius eēt sicut decoctio alumis stafisagrie salis calamēti montani lupinorum ⁊ sic de aliis: ❡ Mundificant autem ista cutē rōne aq̄ ⁊ lotiōis et cū hoc materia existēte in loco ex q̄ pediculi generātur resoluūt ⁊ ipsā ad dexterā trahūt. Et videt̄ iste eē modus et itentio Auicēne. Crebra etiaȝ mutatio pānoꝝ d̄ lino facit ad causā dictā et ut mei moris ē uenio ad siplicia q̄ a doctoribus repiūtur: et p'mo dixit Dia. alleū coctū ⁊ crudū comestū necat pediculos: ⁊ idem dixit Auicē. Et Serap. dixit etiā mel coctū cum alumine ⁊ unctum pediculos emūdat. Et Chirnanus dixit de melle solū linitū qd̄ interficit pediculos: dixit etiaȝ semē stafisagrie cum oleo tritū et mixtū pediculos necare ē māifestū. Fidel' dixit q̄ stafisagria pulverizata et in panno ligata ⁊ ad carnē pōtata oēs pediculos ad se trahit ⁊ moriūtur et mixta cum argento uiuo et oleo ⁊ aceto et iuncta pediculos necat ❡ Et si ex hoc unguento intingatur filum ⁊ ad carnem ponatur fugantur omnes pediculi ⁊ moriuntur cito ❡ Serapio dixit quando semen stafisagrie teritur et miscetur cum auripigmento et oleo confert pediculis et pruritui et scabiei non ulcerate. ❡ Et Alchin⁹ dixit quando teritur stafisagria cū auripig. rub. ⁊ pice ⁊ porci piguedīe ⁊ argē. ui. ⁊ aceto ⁊ iūgit̄ corpus interficit pediculos ⁊ valȝ pruritui ⁊ scabiei. Bar. de va. dixit si misceat̄ semē stafisagrie cū litargirio ⁊ oleo pediculos int̄ficit. Si āt vis fortius addas auripigmētū dico ego. Guil. d̄ va. dixit q̄ solus puluis ill⁹ seīs supaspersus illos int̄ficit ⁊ exptū ē. Dixit ēt q̄ oleū de seīe rafani freqūtatū in cibis ꝓhibet generationē pediculoꝝ ⁊ ipm̄ inunctū int̄ficit eos: ut dixit Dia: ad illos q pediculos generāt ex egritudine. Fidelis dixit si bōbix intincta ⁊ tremētina teneat̄ in sinu pediculos ugat ⁊ int̄ficit. Galien⁹. dix̄ q̄ cedria pediculos interficit: Est aūt cedria fm̄ Ga. oleū de citro ⁊ fm̄ plures ē gūma ipius. Et Dia. dixit q̄ ē pix cedri Dalia. dixit si aristo. lōga cataplet̄ cū oleo pediculos necat. ❡ Auice. dixit q̄ aqua marina necat pediculos ⁊ hoc facta lotione in q̄cūq̄ pte sint. dixit ēt si tamarisc⁹ coq̄t̄ i aq̄ ⁊ ex ea aqua corpus uel caput lauet̄ expellit pediculos ⁊ hoc aciūt rami ⁊ radices q̄ expertum est ⁊ sisimbriū idē facit: dixit etiaȝ lac uolubil' mō applicatū decēti pediculos interficit. Dixit etiaȝ q̄ arsenicum mixtum cum mirra necat eos. Dixit ēt q̄ d̄coctio lupinoꝝ ē bōa ⁊ fort' ⁊ d̄coctō ficle ⁊ decoctiō tamarisci et decoctio calamenti mōtani ⁊ folioꝝ cipssi. Alchi. dixit argētū viuū ē medicamē pediculis et mixtū cū aristolo. necat eos. Cōposita bona q̄ inueniūt̄ sunt ista vnguentū bonū. ℞. olei. ℥. iii. cere. ℥. ß. argenti viui ℥. i. misceant̄ in mortario et fiat vnguētū. Si āt cingulus de lana intinctus ex isto vnguēto portetur carne interficit pediculos et ꝓhibet ne amplius generent̄ ponit aūt eū. Gui. nō scio si uer̄ ē ❡ Aliud exptū. ℞. stafisagrie. ℥. ii. argenti uiui fialas. 4. spinaꝝ porcinaꝝ ꝯbustaꝝ. ℥. ii: argēti viui ℥. ß. buliant oīa simul et vbi ē necesse madefiat cōpus: hoc aūt ē Gui. de va. Aliud exptum. Guil. de sa. ad pediculos capitis. ℞. mirre. ℥. ß. aloes. ℥. i. agarici. ℥. ii. olei de amigdalis amaris ℥. 4. pulverizent̄ pulverizāda et misceant̄ simul et fiat inunctio. Aliud Aui. forte. ℞. stafisagriaȝ arsenicū rubeū et baurach et terāt̄ oīa cū aceto et oleo et fiat linimētū cū quo liniat̄ caput: Aliud Auicē. ℞. sulphuris arsenici citrini aristolo. lōge. aā. ℥. i. alchitre et fellis vaccini quantitas sit tanta de ambobus q̄ medicine conficiantur est autem epithima forte.

❡ Capitulum tertium de lendinibus.

Quia illa vniuersalia q̄ ꝯpetūt in remotione lendinis specialiter in principio capituli de pediculis posita sunt hic non pono et illic vide ❡ Sed fiant purgationes ut dictum est illic et similiter regimen. Uenio ad localia. Ser. dixit quādo assiduat̄ cibus allei interficit lendines et qū bibit̄ cū decoctione origani uel fenugreci idē facit. Diasco. dixit decoctio tamarisci necat lēdines siue decoctio fit ex ramis uel radicibus Alchi. dixit q̄ aqua decoctiōis blete et radicis eius et maxīe rubee interficit lendines et furfures purgat. ❡ Et Dia. dixit mel coctū cū alumīe et inunctū lēdines emendat Dixit etiam semen stafisagrie cum oleo tritum mixtum lēdines necare manifestū ē. Alchi. dixit argentū viuum extictū ē medicamē lendibus porest autēȝ extingui cū oleo solū. Dia. dix̄ alumē scissū q̄ qdaȝ dicūt esse iamenū cū amurca olei mixtū et inunctū pediculos et lendīes vbicūq̄ sint excludit. Fide. dix̄ limatura cōnu cerui data in potu cum vino lendines nō patit̄ in corpe neq̄ pediculos esse. Quare dico ego q̄ multo fortius deberet operari si in unguēto ponatur. Dix̄ ēt Dia. lauacrū ex aqua marina lēdines capitis purgat.

❡ Capitulum quartum de pediculis platis.

In cura istorum facias purgationem ut dictū ē in c. de pediculis et alia dicta illic facias hic quare hic non resumo. Uenio ad localia ❡ Et nota p'mo q̄ omnia

valent in remotione pediculorū: valēt in rēo
ġione planorū pediculorū:qꝛ alternatiꝫ uideant̄
tista ca.cū expedit:ualet ergo hoc de mēte Ser.
℞.blete ꝛ radicis eius ꝛ coquāt̄ ꝛ cū decoctōe
lauat lotio aufert lēdines ꝛ pediculos et purgat
ipm a furfurib⁹:succus etiā blete linitus occidit
pediculos. ¶ Et rm Dia.facit vtraqꝫ bleta.s. al
ba ꝛ nigra. ¶ Dixit ēt sene ꝯfert casui capilloꝝ
ꝛ pediculis gumi ēt edere pediculos interficit
¶ Si āt pediculi sint in palpebꝛis uel in superci
liis:ut iā uidi:tē illō qō ē in medio squille assū
ꝛ cū rasina pini ꝛ oleo ro. inūctū illos tollit.
¶ Appuli.dixit semē stafisagrie tritū cū pōtulaca
ꝛ oleo pediculos palpebꝛarū ꝛ pꝛurigīnē ꝛ sca
biem sanat si inde cōpus fricet̄. Ego āt ad pedi
culos palpebꝛarū exptus suꝫ hoc. ℞.aque ro.ꝛ
dissoluat̄ in ea aloes epaticū ꝛ inde locus laue
tur uel madefiat ꝛ multū ualet:ꝙ āt ꝯfert super
ciliis ꝛ aliis ēt locis. Ista ergo ca.uideantur ad
inuicem cum expedit.

¶ Capitulum quintum de sironibus.

Sirones vt dixi in ca.vnili sunt ailia pua faciētia vias inter carnē ꝛ cutē ipaꝫ cōrodendo po tissime aūt in manib⁹ reperiūt̄ ꝛ in aliis locis Pro remotione ista facias prīo vniuersalibus dictis in secūdo ca.credo ista ualē. ¶ Prīo fiat lotio.cū aqua salsa ꝛ istos inficit. Fiāt ēt lotio cū decoctione luciorū salitorū uel alteri⁹ piscis saliti ad idē ualet succus edere terrestris ꝛ lini ant̄ manus:vale etiā aqua decoctionis cācroꝝ salitorum ad idē ualet acetū cū aloe mixtū eos necat ꝛ etiā succus folioꝝ pſici cū aceto ꝛ sine.

¶ Ca.vi.de furfuribus capitis humidis.

Fiunt furfures duobus modis vno mō a materia salsa baurachina q̄ in cute reperit̄. Unde cū qs scal pit locū furfures eleuātur ꝛ cū hoc locus rema net ulcerat⁹. Et de istis loquit̄. Guil.de sa. Alie sīt furfures que accidūt ratione magne humidi tatis capitis ꝛ accidūt in capillis. et de istis fur furibus nūc s̄mo ē:multiplicāt̄ ergo pter natu ram in capillis ꝛ de istis uidet̄ ēt Auicē. mētio nē facere:de aliis infra loquar. Prīo dixit Ga. in.x.de simplici si caput lauet̄ cū urina homis caput a furfurib⁹ mūdat̄. Hoc āt non operat̄ in nobilibus sed in uilibus nisi necessitate coacti sicut ibidē dixit Ga. dicēs Nos aūt hec omia abhominati sumus facere copiā habentes alia rū medicinarū. Et licet quidē optimū talia sci re ꝛ eligere potioꝛa ꝛ specialit̄ in curialibus et venerabilibus uiris. ¶ Et subdit ꝛ tñ eoꝝ ali quī immunet necessitas in itinerātibus ꝛ naui gantibus ꝛ in venatoribus uel conuersando in ruribus quoniam nihil est presto:vtile: etiam ē scire ista medico pp pauperes ut istos ab onere expensarū misericoꝛditer subleuemus ꝛ sic uos omnes fratres facite ꝛ idem facit vrina tauri.
¶ Et dixerunt alii ꝙ optime mundificat ca put a furfuribus fel capꝛe aut vꝛsi aut tauri mi xta cum nitro:ꝛ hoc modo fel tauri curat furfu res curatione perfecta. Et Chirannus dixit ꝙ fel illud sit mixtū cū aceto. ¶ Et Serapio. di xit ꝙ fel capꝛe sit mixtum cum alumine ꝛ pro prie cum iameno. Isaac dixit decoctio frondiū sisami crines capitis si abluatur elongat furfu res ꝙ emendat. ¶ Auicenna dixit decoctio cau lium ꝛ cinis ipsorum si inde caput lauetur fur fures abicit. Idem dixit de foliis ꝛ radice cana pis. ¶ Dixit etiam si amigdale terantur ꝛ caput abluatur cum eis ꝛ vino purgat humiditates capitis ꝛ furfures. Dixit etiam cinis capilli ve neris furfures remouet. Diascoꝛides dixit aq̄ decoctōis cicle rubee ꝛ ꝑpe cū suis radicib⁹ ca pite loto optīe furfures capit̄l mūdat qō exptū ē Et Auicē. dix ꝙ ē medicam̄ furfurib⁹ capit̄l et vlceribus eoꝝ. Dixit ēt sq̄lla cū oleo cocta ꝛ ra sina admixta tineas ꝛ furfures detegē ualet.
¶ Serap.dixit oleū ō oliuis siluestrib⁹ ꝓhibꝫ ca sus capillorū ꝛ ꝓhibet furfures capit̄l: dixit ēt qn̄ cog̃t fenugrecū ꝛ colat̄ ꝛ abluit̄ caput ex de coctiōe illa ꝯfortat capillos ꝛ mūdat eos a fur furibus et ꝯfert ulcerib⁹ hūidis. Dixit ēt ꝙ cinis allei si miscet̄ cū melle curat furfures capitis ꝛ ulcera ei⁹. Cōstā.dix capite loto ex apozimate mirti capilli ꝯfortāt̄ ꝛ augm̄tāt̄ ꝛ caput a pustu lis ꝛ furfuribus mūdat̄. Hali.dix idem ō oleo mirtio qn̄ facit h⁹. dixit ēt Cōstā.mellilotū cu rat furfures i aq̄ coctū ꝛ curat ulcēa capit̄l. Alc. dixit ꝙ si abluat̄ caput cū sapōe remouet furfu res capit̄l. Apul̄.dixit ad capit̄l uitia uel pruri gies aut furfures herbe nasturcii sem̄ mixtū cū adipe āseris ꝛ tritū furfures de capite eiiciet.

¶ Tractat⁹ terti⁹ pncipal̄ ō egritudibus cutis.
Capitulum primum pꝛohemiale.

Natura sēper intēdit i ētib⁹ qō ē sūme pfcm̄ ꝛ ēt illō iduc cū pōt:cū ergo ōficit ars q̄ illā impfe cte imitat̄ conat̄ illū supplē defectū. Si igit̄ in hūano coꝛpe nat̄a multū ōficiat ꝛ lesio in opa tiōib⁹ toti⁹ coꝛpis ꝛ m̄broꝝ s̄m q̄titatē ꝛ q̄lita tē moꝛborū ꝯtīget gn̄a⁹. Et tunc ars tales ōfe ct⁹ supplē conabit̄ ꝛ coꝛrigē.ꝙ si tāt⁹ defectus nē ñ assit tūc gn̄abūt̄ dispōnes ī hūano coꝛpe q̄ lꝫ lesionē in hūano coꝛpe efficē nō uideāt̄ tñ q̄sdā ōfedatiōes faciūt ī cōpe qb⁹ relīqt̄ fedūꝫ cōp⁹ sicut sīt īpetigies a saphati tiea ꝛ sic ō aliis.
¶ Capitulum secundum de tinea.

Sermo sequens est ō tiea q̄ ab Hali.sic ōscribit̄ tiea sūt ulcera pua q in capite accidūt ī qb⁹ ē uēsīca crustosa:ꝛ s̄m Dia.sepe acoras uocat̄ de qua tinea multe sunt spēs una fauosa est a qua

exit hũiditas fauo ul' melli sil'is. Secũda spẽs ẽ
fiscosa in q̃ ↄtinetur quoddaȝ ficui simile ⁊ est
rotũda ⁊ dura in sũmitate ¶ Tertia spes ẽ hũid
osa in q̃ hũiditas aq̃ carnis sil'is egredit̃ p̱ fora
mia pua q̃ minora sc̃ q̃ȝ in fauosa ¶ Quarta spe
cies ẽ uberosa sil'is uberib⁹ mulieris cũ rubore
a q̃ hũiditas exit sangui sil'is ¶ Quita spes ẽ lu
pinosa sil'is ĩ colõe ⁊ figura lupis a q̃ q̃i cõtices
⁊ squame fluũt albe ⁊ sicce: ⁊ sub ista põt cõp̄hẽ
di furfurosa. Ga. ãt in p° incamur: ñ uidet̃ ponẽ
nisi tres spes. s. acorosã fauosã ⁊ furfurosã. Aui.
ãt uidet̃ acorosã noĩare asaphati ⁊ m'lta ⁊ diuer
sa noĩa ꝺ istis reperiũt̃ q̃ oĩa ditto q̱ꝛ de oĩbus
nõ curo in p̄ñti. Gui. de sa. tñ duas solas spes ti
nee posuit dix̃ vnã f õe siccã tineã aliã hũidam
Quicqd sit tñ usus cõis dicit ꝙ tinea ẽ scabies
capitis cũ squamis ⁊ crustis ⁊ aliq̃ hũiditate ⁊
piloꝝ euulsiõe ⁊ colõe cinericio ⁊ odõe fetido
atq̃ȝ hõribili aspectu: Gñratio ãt talis ẽ ex hũo
ribus cõꝛuptis generatis in utero aut p⁹ ꝓpt̃ ma
liciã nite. Signa ãt nõ sc̃ ex istis. Incipit ãt cuȝ
pruritu ⁊ mõdicatiõe qui cogit scalpere locũ: p⁹
aũt tumor crescit ⁊ foramĩa tũc ↄsistunt in loco
⁊ capilli cadũt ⁊ pediculi m'ltiplicant̃ m'lti ⁊ spe
cialit̃ in pueris ⁊ adolescẽtibus. Ro. dix̃ ꝙ an
tiq̃ ⁊ squamosa q̃ pilos cõrodit ẽ difficilis ad
curandũ ⁊ ita tediosa ꝙ eã magis diligit dimit
tere q̃ȝ in cura ꝓsequi: ⁊ lȝ ista curet̃ dimittit p̄-
uationẽ piloꝝ ꝙ obprobriũ ẽ sempiternũ ut ẽ
uidẽ. Et ꝓpt̃ hoc Jame. vocauit ipaȝ tineã a te
neo tenes: q̱ꝛ firmit̃ tenet. ¶ In cura ista potes
hrẽ duas intẽtiones. Una ẽ in regĩe vniu'li ¶ Se
cũda in p̱ticulari regĩe. Uniuersale regimẽ consi
stit in debita dieta ⁊ purgatiõe debita ¶ Dieta
istoꝝ dẽt eẽ sicut ẽ dieta habetiũ apata melãco
lica q̃re uide ĩ z. c. ⁊ p°. li. qd ẽ dcm̃. Purgatõ fiat
cũ pillu l' de fumo t̃re uel cũ iera ruffini uel cuȝ
ieralogodiõ ⁊ oĩa ista pñt fortificari cũ electua
rio succi ro. Ueꝝ tñ aliqui ut Halia. ↄcedunt fle
botomiam de basilica si fieri põt ⁊ uentosa cer
uici. Gordo. dixit ꝙ fiat scarificatio de auribus
¶ Secũda intentio habet mõ duas intentiões
q̃rũ p̄ma ẽ remouere cachochimiã ⁊ scabiẽ cu-
tis capitis. Secunda ẽ capillos euulsos genera
re ¶ Quãtũ ad p̄mũ dico ut dixit Guil: de sa. ꝙ
si ipa fuerit sicca crebra abrasio capitis fiat ⁊ p⁹
rasurã inũgat̃ caput cum oleo de camomilla ⁊
amigdalis ⁊ oleo uiolato cal'is actu usq̃ȝ ad tres
dies. Postea iterũ fiat abrasio ꝓfunde ita ꝙ to
ta cutis carpellet̃ ut fluat sanguinis multitudo
⁊ illa hora lauet̃ caput cũ decoctione camomil
le uel fumi t̃re. Post ablutionẽ istaȝ fricet̃ totuȝ
caput cũ aluĩe ⁊ fece vini dissolutis cũ aq̃ deco
ctionis fumi t̃re uel camõille. Post ablutionem
fricet̃ totũ caput cũ aluie ⁊ fece uini dissolutis
cũ aqua decoctionis fumi t̃re uel camõille ⁊ p⁹
fricetur caput cũ cepe ul' alleis bene ⁊ post istã
fricationẽ iterũ abluatur caput cũ aqua nũc dcã
⁊ illud fiat omni die bis usq̃ȝ ad quattuor dies
⁊ facta lotõne exiccet̃ bene caput cũ pãno lineo
in fine ãt quattuor dieꝝ uideas bene si cutis sit
mũda uel nõ. si non reuertar is ad ablutionẽ di
ctã ⁊ fricationes dictas cũ albũie ⁊ fece vini
cũ cepe uel alleis mõ dicto. Et nõ ꝙ scarpella
tio aliquo mõ nõ debet fieri nisi semel ⁊ istud
debet fieri sic donec cutis sit munda. Si cutis
fuerit mũda cognosces p̱ remotionẽ putredinis
⁊ fetoꝝ ⁊ claritatẽ cutis ⁊ eq̃litatẽ eius. Cũ aũt
cutis fuerit mũda inũgat̃ caput omni die semel
cũ ungueto qꝺ sic fit donec sanitati restituti fu
ertnt. ℞. cineris capl'oꝝ humanoꝝ. ℥. 5. fecis
olei de semine lini ℥. 4. mellis despumati. ℥. iii
mirre. ℥. i. 5. pulueriȝet̃ mirra ⁊ misceant̃ oĩa sil'
hoc. n. vnguentũ cutẽ ↄfortat ↄfirmat ⁊ consoli
dat ⁊ capillos generat ubi cutis nõ fuerit callõ
sa. Si aũt fuerit callosa non generãtur capilli et
rõneȝ assignabo in alio loco ab isto. ¶ Et infra
dixit ꝙ si ipa fuerit humida eodem mõ ꝓceda
tur saluo ꝙ in ista fiat inunctio cũ oleo de nuci
bus ⁊ in ista fiat fricatio cum alũie dissoluto
in aceto forti ⁊ nõ fiat cũ aqua supra dicta. Ga.
aũt ĩ de secretis ad Matheũ laudat hoc vnguẽ
tum cũ quo multos curauit homines ut dicit ꝺ
tinea ⁊ scabie ⁊ saphati ⁊ serpigini cuius forma
est hec. ℞. gallarum dragmas. iii. granorũ har
mel ⁊ ẽ semẽ cicute. ʒ. ii. arsenici rubei aristolo.
lon. ⁊ rotunde añ. ʒ. iii. salis armo. fuligis furni
surfuris amigdalaruȝ amararũ coloquintide ra
dicis capparũ folioꝝ fici folioꝝ oliue radicis
canne sicce eris aluminis iameni sief memitte:
mirre aloes olibani añ. ʒ. i. 5. fellis uaccini alchi
tran et est pix nigra añ. ʒ. i. 5. terantur medicine:
⁊ cribellentur ⁊ conficiantur cuȝ aceto uini do
nec fiat sicut unguentũ et ponatur ad solem do
nec omnia misceantur: deinde inungatur. Istud
etiã unguẽtũ posuit Guil'. de va. licet in aliqui-
bus simplicibus quia in duobus uel trib⁹ appe
at differẽtia ⁊ laudauit h°. Aliud ũguentũ fecit
Galien⁹ contra accorosã ⁊ fauosã exptũ. ℞. litar
girii. ʒ. xvii. folioꝝ rute. ʒ. viii. vitrioli. ʒ. ii. et cõ-
fice cũ aceto et oleo mixtõ ⁊ alibi dixit Galie-
nus: carẽs ego aliquãdo farmaco uidẽs cartam
inutilẽ in domo patiẽtis petii lucernã: deiñ cõ-
burẽs cartã et p̱miscẽs cũ aceto inũxi patienteȝ
particulam p̄cipiẽs hoĩem uenire ad me sequẽ-
ti die: ⁊ subdit: cũ uenit paulo minus eẽt curat⁹
trãsire quidẽ ad illud farmacũ non putaui fore
necessariũ illo eodẽ uidens consului ⁊ cetera.
Si ergo carta combusta poneretur ĩ secũdo un
guẽto placeret Galiẽo. Secũdũ aũt ũguẽtũ ↄpo
suit ĩ de facili acq̃sibilib⁹. 3m posuit in ĩcamur.
Gordoni⁹ ĩ hac passiõe posuit h° ũguẽm i q°. re
p̱i magnã efficaciã ⁊ alii sil'it̃ ℞. ellebori albi et
nigri sulfuris uiui auripigmẽti litargirii calcis ui
ue uitrioli alumĩs gallarũ fuliginis cineris claue
latorũ añ. ℥. 5. argenti uiui extincti uiridis eris
añ. ʒ. ii. ⁊ fiat puluis ⁊ incorporet̃ cũ succo bora
ginis et scabiose et fumi terre et lapacii acuti a
ceti añ. quartam unam olei antiqui libram unaȝ
buliant usq̃ȝ ad succorum consũptõneȝ: ⁊ tũc in
fine decoctiõis ponatur puluis picis liquide et
sic unciam mediam cere qꝺ sufficit: fiat ũguẽm.

Curat autē tineam ⁊ ſcabiem et malū mortuū
⁊ in ueritate uerissimorū et pro ſecreto habeas
Auenzoar hoc unguentū cōpoſuit. ℞. fuliginis
furni uel camini ungule equi thuris uſti alchan
ne an̄.partes eq̄les ⁊ fiat puluis:hoc generat ī ti
nea carnē uiuam et generat cutē. Guil'.de va. di
xit ꝙ ipſe fuit iſto uſuſ. ℞.ſucci lapacii maioris
olei cōmunis an̄.ciatū unum:buliant adinuicem
tribus uel quattuor bullitionibus:poſt ¶ ℞.cere
ꝟginee.℥.ii.pulueris ſubtiliſſimi thuris maſcli.
℥.i.miſceātur thus per ſe cū cera.demum ſimul
omnia miſceantur et colentur per pannum ⁊ hᵒ
nocte una ad ſerenū ponatur:ex hoc itaque ma
ne et ſero caput prius raſū ſubtiliter inungatur:
et ſemꝑ de tertio in tertiū uel quarto in quartū
caput eius debili lauetur lixiuio:hoc ēt unguen
tū ſciſſuras capillorum curat.Experimento ſci
tum ē certo ꝙ ſtercus galline uſtum aridum cū
melle tineā curat mirabiliter ēt iuuāt radices al
tee trite cū urina.Diaſ.dixit vrina hominis ue
tus furfures capitis et acorras et ſcabies curat:
Dixit etiā ſquilla cū oleo cocta et raſia admixta
acorras et tiriaſim quā credo eē tiriam curat.
Linitio ēt facta cū ſucco coriandri et melle tine
am curat et dixit etiā ſic Dia.alleū acōras et fur
fures diſcutit.Dixit iterū bulbus furfures et aco
ras ideſt tineā nitro addito purgat.Et dixit etiā
oleū mirtinum furfures capitis et acoras curat ī
unctū.Et dixit etiam adiantum alopicias cū ui
no ulcera que accora uocantur epithimatū pur
gat.Et ſecundum Diaſco.eſt capillus ueneris:⁊
dixit etiam ſuccus origani accoras cum melle
purgat:et dixit etiam oleum oliue columbarum
furfures et accoras et lepras detergit. Et dixit
etiam elixatura foliorum et ſummitatum rubi
accoras ſummitatis capitis curat.¶ Dixit etiā
uir iſte ꝙ omnes ſpecies riſus acoras expurgāt
et cicatrices tollūt.Confert etiam ſecūdū Diaſ.
tinee et furfuribus ut cum oxalmo fiat ablutio
cuī hᵒ āt oxalmū ḟz ipꝫ ſic fit. ℞.aceti acuti co
tilaſ.vi.et ē cotila pōdꝰ.℥.ix.ſal' marini mīas.7.
¶ Et papias dicit ꝙ mina eſt pondus centum:
℥.⁊ ſecundum plurimum eſt pondus centum de
nariorum mellis minas.x.coquātur inſimul do
nec decies bulierit ⁊ reponatur ⁊ hoc eſt oxal-
mū¶ Diaſcorides ⁊ Fidelis dicunt cpar porci
num crudum ſuper emplaſtratum nouem diebꝰ
tineam ſanat ⁊ poſt lauetur locus cum aqua fri-
gida¶ Et dixit etiā el'ius albꝰ tritus cū aſſun
gia porcina ⁊ inunctus tineam ſanat.Appulius
dixit ad ignem ſacrum ⁊ acoras herbe rute ſal-
uatice.M.i.in olla noua mitte ⁊ aque eminas.
iii.⁊ mellis tantundem ⁊ fac ut tepeſcat inde tri
duum facias bibere:⁊ plures poteris ſanare ut
dicit.Et mina ſecundū Romanos eſt pondus
℥.xx.⁊ ſecundum alios eſt.℥.xvi.dixit tamē ab
ſolute ruta ignem ſacrum ⁊ acoras extinguit.
¶ Et Bartholomeus addit ſuccum maratri.
¶ Conſtantinus dixit flos enule ualet ſcabiei
⁊ tinee capitis infantium¶ Aliqui dixerunt ꝙ
folia ſalicis in lotione ōptinent principatum ēt
vnus ex iſtis fuit magiſter noſter Auicen. Si
autem tinea eſſet furfuroſa precipit Galienus ī
de facili acquiſibilibus lauare caput cum aqua
ſalſa ⁊ cum decoctione lupinorū uł ſucco pō
tulace uel blete uel cucurbite ſilueſtris ⁊ poſt in
ungatur cum oleo ſtaphiſagrie: Ab Auicē. lau
datur gumma ⁊ ſuccus rute agreſtis ¶ Halia.
laudat oleum ro.cū aceto ꝙ ſum expertus poſt
remotionem cruſtarum cute exiſtente rubea.
¶ Ra.dixit furfures remouentur continue raden
do caput ⁊ ſingulis diebus inungendo de ſero
⁊ demane lauando cum aqua calida. Or ſi hoc
non ſufficeret cum farina ciceris ſalis ⁊ ace-
to lauetur tribus diebus.¶ Si autem uelis ae
lutionem fortem facere iſtam facias: ℞.farine
ciceris.℥.iii.farine fenugreci furfuris triti bau-
rach nitri albi contriti ſinapis omnium.ʒ.vii.al
tee.ʒ.v:miſceantur om̄ia cum aceto ⁊ aqua ⁊ fi
at lauamentum de quo in ebdomada ſemel ca
put lauetur¶ Et care frater ordinem habeas
in approximatione iſtarū rerum:quia doctores
diuerſa dixerunt:⁊ que dicta ſunt n̄ ī uno tēpo
re debent approximari:ſed in diuerſis tempori
bus¶ Unde dixit Damaſce.nullo ſtudioſo cre
dendum eſt medico niſi etate temperato uel cō
probato quare ⁊ cetera¶ Si autem tinea eſſet
antiqua multum ⁊ multum indurata quid debe
mus facere.¶ Dico ut conſuluit Halia.ꝙ locus
ſcarificetur ſcarificatione qua exeat ſanguis.
¶ Deinde cum farina lupinorum cocta cum aceto
cataplaſmetur:aut cataplaſtetur cū epithimate
de cantaridibus qō ſic fit. ℞.cantaridarum.℥.
i.ſ.ſulfuris ℥.ſ.corticis nucis.ʒ.ii.ſinapis mirre.
an̄.℥.i.mellis ⁊ aceti ꝙ ſufficit ⁊ fiat emplaſtꝝ
⁊ ſtet per vnam diem ſuper caput ⁊ conſequen
ter ſuper caput inuoluantur folia ſicle calefacta
uel caulium ⁊ hoc eſt melius ⁊ hec inuolutio fi
at per quattuor dies uel plus donec aquoſitas
que attrahitur in ueſicis cauſatis ab iſto epithi
mate de cantaridibus ſit bene euacuata ⁊ fe-
tor bene remotus ⁊ claritas appareat in carne ⁊
in cute¶ Si autem cū illo non appareat hila
ritas carnis ſic malicia multum profundaretur
eſſet tunc neceſſarium ꝙ cū aliquo corroſiuo
remoueretur deinde locus impleatur carne et
conſolidetur et tunc recurre ad alia dicta¶ Ro
gerius et ſui gloſatores antiquam tineam cura
uerunt et primo iſti euellebant capillos cum ca
pello piceo uel alio modo et lauabant cum a-
ceto ⁊ aqua aut cum vrina pueri:deinde mun-
dicata cute¶ Rogerius ponit hoc unguentū
℞.adipis urſi adipis uace an̄.℥.i. ſtercoris mu
ris.℥.ſ.pomorum cedri.ʒ.ii.aranearum adusta-
rum.ʒ.i.picis liquide olei lucerne quod ſufficit
⁊ fiat unguentum¶ Jamerus ad idem dixit.
℞.aſſungie antiqui porci diſtillate cum aqua
acetoſe lb.i.olei communis picis liquide an̄. lb.
ſ.ſucci abrotani ſucci mente ſucci fumi terre la
pacii eruce mercurialis an̄.ʒ.i.aluminis uitrioli
gummi edere combuſte fuliginis ſalis coſti tar

tari aloes. an̄. ℥. ſ. piſtando in mortario fiat vnguētum. ¶ Si modo accideret q̄ in loco rōne raſure: q̄r ratione medicaminis acuti cauſaretur dolor vel alio mō mitigetur cum oleo ro. uel mirtino mitigetur etiā cū vnguento quod pōit Ga. i camur. libro auctoritate polonii. ℞. cotilā i. olei optimi ⁊ funde in olla plumbea ⁊ cum co cleari plumbeo uel piſtello plumbeo tere quouſ q; ingroſſatū fuerit ⁊ ſub vnguētū: deinde ter re litargirii. lb. ceruſe tantūdem ⁊ miſce cū iſto oleo ⁊ fac vnguentum: ſumme eniꝫ mitigat dolorē conſequenter impleatur locus carne ⁊ con ſolidetᷣ locus ⁊ quia diuerſa fieri oportet te ad diuerſa reſpicere ⁊ habere memoriā tecum non ſolum in iſto ca. ſed in aliis ꝑlectis ¶ Unde ingenium bonum multum adiuuat medicū ¶ Unde dixit Damaſcenus ingenium naturale medi ci cum paruo artis fundamento adiuuat naturam: ¶ Innaturale aūt contrarium facit ⁊ hec ꝺ intentione prima ⁊ ſecunda intentione que eſt generare pilos in hoc tractatu faciam capitulū.

¶ Capitulum tertium de aſaphati

E T dixit Auicenna aſaphati in petigo ⁊ Serpigo ſunt ꝓpinqua adinuicem ⁊ ſunt de ſumma bothor ulceroſorum ⁊ ſunt incipientes parue leues diuerſe in locis multis ⁊ ulcerantur. Deinꝺ dico ego q̄ aſaphati non eſt aliud niſi quidam rubor in cute capitis in quo rubore oriunt̄ puſtule diuerſe in numeratione locorum ⁊ frangūtur ⁊ tunc locus ulceratur ⁊ ſepe recedunt ⁊ aliquando redeunt ⁊ hoc eſt ſolum ex mala complexione cutis ¶ Dixit Guil. de ua. q̄ ſepe facit cruſtas in capite ⁊ in facie ⁊ uulgares uocant latume q̄ non credo. Gui. tamen de ſa. facit capitulum ꝺ latume ⁊ uocant hanc diſpotionem latime ⁊ aſaphati ut dixit Auicenna eſt duplex q̄dam eſt humida ⁊ quedam eſt ſicca ¶ Cauſa humide eſt humiditas mala corroſiua que per miſceur cum ſanguine groſſo uel flegmatico ſalſo: ⁊ iſte materie ut dixit Auicenna expelluntur ad cutem ⁊ corrumpunt eam. Tales autem humiditates ſunt uehementer ignite. Et pro tāto ſunt cum ardore ⁊ pruritu: ut uoluit Theodo. ⁊ generatur in capite uel in facie puerorum: ſepe autem apparet in hieme ⁊ curatur faciliter ut dixit Auicen. Frigus autem coartat ⁊ deriuat tales materias ad cutem ut dixit Jamerus: ⁊ cauſa eius que ſicca eſt: eſt melancolia cui permiſcetur humiditas acuta que expellitur ad cutem ⁊ corrumpit ⁊ corrodit. ¶ In cura iſta habes tres intentiones ut ⁊ in aliis: ¶ Prima in purgatione conſiſtit: ¶ Secunda i dieta. ¶ Tertia in localibus ¶ Prima intentio completur hoc modo: ſi ipſa fuerit colerica euacuetur colera ſi melancolica: melancolia: ſi flegmatica flegma. ¶ Et in iſtis morbis multum ualet aqua caſei ⁊ fumi terre ⁊ thimus ⁊ epithimus ⁊ mirabolani ⁊ in iſtis ſecundum neceſſitatem decoctionem facias. Si autem flebotomia fuerit neceſſaria fac eam ⁊ ſi repletio ſit multa ⁊ materia in fluxu de communi uel de baſilica ut uoluit Auicen. quarta primi tertio capitulo. ¶ Si autem repletio non ſit multa ⁊ ſit materia i fluxu fac de uena capitis ¶ Si materia ſit fluxa ꝺ uena frontis uel de uena poſt aurem fiat flebotomia ⁊ propter hoc doctores de flebotomia n̄ fecerunt mentionem quare mentem tuam tecuꝫ habeas ¶ Secunda intentio completur hoc modo reſpiciat iſte ſe ut dixit Auicen. a rebus dulcibus ſuperflue ⁊ ab amaris ⁊ ab acutis ⁊ a ſalſis ⁊ ſit contentus inſipidis ex quibus generatur humor in quo non eſt mordicatio ⁊ hūectat corpus ſatis ⁊ uentoſatio in hoc caſu ē utilis ſepe ⁊ ſimiliter appoſitio ſanguiſucarum et hoc eſt clarum ſi opus eſt ut dixit Halia. ⁊ Auicenna ¶ Tertia ītētio cōpletur hoc modo: p̄ laudauit A. h° linimētū ℞. chimolee ſulfur ci ner cucurbite pulpe colqntide oīm ptes eq̄les ⁊ cū aceto icorporēt ⁊ fiat linimētū. Et dixit ēt expertum ultimum ſunt ſicut cortices granatoꝝ cum aceto vini ⁊ oleo ro. mixti. ⁊ qn̄q; cū iſtis ponitur litargirium. ⁊ qn̄ꝫ eſt neceſſariū adminiſtrare illud i quo ē abſterſio ſicut ariſto. Theodoricus ad hoc dicit. ℞. ſucci radicis lapacii acuti quarta. i. aſſungie antique porci diſſolute libra. ſ. argenti uiui extincti cum ſaliua q̄rta. ſ. coquat̄ aſſungia cum ſucco uſq; ad eius cōſūptionem poſtea miſcendo argentum uiuuꝫ piſtando in morario fiat ūguentū. ¶ Rogeri⁹ ad ide dixit. ℞. tartari plūbi uſti fuligīs cineris piretri ſucci ciclamīs an̄ cōfice cū oleo. et fac ūguentū. ¶ Henricus dixit q̄ quidam medicus pariſiꝰ. curauit ſerpiginem q̄nq; ānoꝝ cū tali ungueto. ¶ ℞. feis iunipi cōquaſſati. ℥. iiii. coquāt̄ cū ſufficientia aque ⁊ colature addatur. aſſungia porci raſine colate termentine an̄. ℥. ſ. diſſoluant̄ oīa ſimul ⁊ diſſoluta ab igne deponatur ⁊ cū infrigidatuꝫ fuerit deponatur aquoſitas ⁊ vnctuoſitas fortiter in mortario agitetur addendo ſulfuris uiui etiaꝫ: et fiat unguentū. ¶ Raſis dixit q̄ ſi antiqua fuerit indiget ſanguiſugis ⁊ fricatōe: dōec exeat ſanguis plurimus ⁊ reſoluatur caro mala ſic q̄ appeat bōa. que āt fortis ⁊ antiquata indiget ſm Auic. medicamīe acuto corrodente uſque quo ueniat ad carneꝫ ſanā ſicut eſt iſtud ℞. ariſto. floris eris ⁊ armoniaci ⁊ bdelii et ſinapis ⁊ draganti ptes equales ⁊ aggregent̄ cum oleo de frumento et aceto quātū eſt oleū ⁊ pauco melle ⁊ adminiſtretur. ut dixit Auic. ¶ In antiqua autem ⁊ in illa que eſt ſuper duram carnē ſūt neceſſaria ea que ſunt ſicut colcotar ⁊ calcātum ⁊ infra que fortis eſt indiget medicamine acuto corrodente eam vſq; quo perueniatur ad carnem ſanam. deīde curetur cum emplaſtrō ul cerum ſicut emplaſtrum de uenis ⁊ litargirio ⁊ aceto ⁊ oleo ⁊ que eſt iuxta illam. In antiqua āt que eſt in carne dura. dixit Auic. ſunt neceſſaria ea que ſunt ſicut colcotar et calcantū et cipſſum

τ dragantum τ efficausticuz τ sal τ sulfur τ terra argenti viui τ vene tinctorum mτ medicamē de cartis τ pāni lini τ scorie eris τ fuligo furni. Ex siccis resolutiuis iterum sunt sicut litargirium τ cerusa nasturcium succum est ex foribus exiccantibus. ¶ Aliud vnguentum ad asaphati puerorum. ℞. ceruse litargirii an̄. ʒ. v. lixiuium de cinere uitis. ʒ. iii. olei ro. ʒ. i. cere. ʒ. i. liquefiat cera cum oleo ro. terantur omnes medicine τ conficiantur omnia cum. ii. vitellis ouorum assis. Unguentum etiam quod posuit de mente Galieni τ Gui. de ua. in capitulo de tinea: hic adducatur quia hic etiam ualz. ¶ Et licet multa simplicia ponantur in asaphati ualere. Ego autem ponam aliqua ex quibus multa composita poteris ordinare secundum uelle tui. Primo Auicē dix. bdelium linitur cum aceto ad asaphati: dixit ēt decoquitur apium risus τ embrocatur asaphati τ confert: dixit etiam orobus cum melle cōfert asaphati τ igni persico. ¶ Dixit etiam cinis cartarum de papiro confert asaphati. dixit etiam si terantur folia τ semina lini multum τ fiat ex eis emplastrum cum vino cōfert ualde asaphati. ¶ Dixit etiam stercus columbarum confert asaphati τ alibi dixit quia in capitulo proprio τ fimus columbinus ē ex resoluentibus τ uehementis extersionis τ similiter stercus lacerti et stercus turtorum comedentium risum. Dixit etiam colla de coriis linitur super asaphati. dixit etiam arsenicum cum adipe τ oleo cōuenit scabiei τ asaphati humide dixit etiam scoria argēti confert scabiei τ asaphati si in ea fiat balneatio. ¶ Dixit etiam in capitulo proprio τ que sūt in istis ordinibus sunt sicut climia chimolea τ carta combusta de panno cum aceto τ gumma pini cum balaustiis τ aceto τ oleo ro. aut sūāt. Dixit ipse litargirii τ scoria argēti amigdalarū amararum adustarum τ uenarum tinctorum omnium an̄. ʒ. i. cum aceto τ oleo ro: dixit etiam radix lilii celestis τ xilobalsamus τ ciminum resolutum. Iterum lentes τ nigra conuenire.

¶ Serapio dixit q oleum persicorum confert asaphati τ morbillo qn̄ cum eo fit inunctio.

¶ Dixit etiā quando cum radice ireos ponimus parum volumus abstergere in petigmen τ asaphati ponimus parum mellis. dixit etiam q vrina hominis curat asaphati capitis. ¶ Haliabas dixit si corpus lauetur cum urina cerui furfures exstirpat τ asaphati τ alii dicunt q sm̄ Auicen: idem pōt vrina cameli τ tauri τ hoc non scini ī uenire ab eo. Constan: dixit flos croci ortēsis cum melle mixtus latinium infantium curat.

¶ Dixerūt aliqui antiqui q ī asaphati humida confert multum lotio facta cuz lixiuio facta ex cinere ramorum ficci siluestris mixto cum aceto fortissimo adducantur etiam hic aliqua dcā sunt supra in capitulo de ulcerbus mellinis barbe τ capitis quia hic ualent.

¶ Capitulum quartum de latimum.

Latimum generat in pueris. maxime ex acuitate lactis vnde caput efficitur crustosum. ¶ Curatur autem latimum sic respiciat se mater pueri a rebus salsis τ ab alleo τ a sinapi τ a caseo sicco τ breuiter respiciat se ab oībus acutis τ salsis localia sunt ista inungatur locus cuz oleo d camomilla. ¶ Item ualet decoctio camomille rose τ fenugreci. ¶ Item etiā ualet oleum de semine lini quoniam crustas facit cadere ualent etiam multa dicta supra libro quarto capitulo de ulceribus mellinis τ specialiter illa que dicta sunt in fine capituli quare illa hic adducantur cum est opus nec debes presumere in latio ponere aliquid stipticum purum quoniam periculum esset de reditu materie ad membrum principale quia ad ipsum caput siue ad cerebrum.

¶ Capitulum quintum de alopicia.

Alopicia fit in cute capitis et est cutl feda cum casu capillorum: fedis enim uulpibus et ulceribus simulatur. vnde dixit Auic. q ppter materiam malam in cute manēs et in originibus radicum capillorum fit quare corrumpit radices originem pillorum corrodens eas et prohibens nutrimentum bonum eis. ¶ Et dicit sm̄ Gal. alopicia alopos grece et latine vulpes vnde vulpibus solet venire. vnde: sine pillis sunt: et canibus etiā solet venire: pro quo nota q alopicia fit aliqn̄ ex humore colerico aliqn̄ flatico et aliqn̄ sanguineo: cognoscitur āt totū hoc ex colore cutis et habitudine totius. ¶ Unde in colerica cutl est citria. in sanguinea rubea τc. ¶ Nō sm̄ q in alopicia cadunt pili et casus pillorum est accidentalis: Casus autem capillorum qui reperitur in caluicie ē naturalis. eunucis. et mulieribus est naturalis.

¶ Depilatio etiam que reperitur in ethicis: eiūde speciei uel tertie talis nō curatur. Quare considerans Ipocras alopiciam dixit sexta particula affori smorum. Q quicunqz calui sūt his varices non innascuntur magne. Quibus uō caluis existibus uarices magne innascuntur rursus capilati fiunt. ¶ Q ɔsiderans Gal. dixit ī coīto q afforismus intelligitur ī alopicia τ tiria uł tinea. vnde notum est q si quis habuerit alopiciam uarices non nascuntur magne: qz multa materia currit ad caput faciens alopiciaz. ¶ Si habēti alopiciam uarices efficiantur magne hi tales efficiuntur capillati. pz qz materia que faciebat alopiciā transit ad uarices q̄re illi capillati fiunt: qz remouetur materia illa oppillans poros per quos materia pillorum transiebat. verificatur ergo in caluicie accidentali. In naturali n̄.

¶ Nō tertio q si in alopicia locus depilatus n̄ rubet ex fricatione nulla est curationis spes: qz humores boni ad locū n̄ ueniunt ex debilitate loci quare τc. ¶ Si autem locus rubet ex fricatione ei quāto plus rubet et citius curatur locus:

q: signū ē ad locū currere humores mlt̄os bonos q: rc. ¶ Et h°. etiā dixit Aui.in pprio ca.

¶ In cura ista habes tres intētiões. Prima est in vniuersalib⁹. Secūda in localib⁹. Tertia ē in accidētibus. ¶ Prima intentio ɔplet̄ cū dieta ⁊ euacuatione: dieta sit ſm dominiū humoꝝ peccātium. Unde si materia sit fl'atica respiciat se a fl'aticis si colerica a colericis si melācolica a melācolicis. Et ꝑ illo recurre ēt ad illud qđ dictū ē in ca. de tinea. Et sil'r dico de euacuatōe fiat āt ſm dominiū humoꝝ peccātium. Quia tñ ut in plurib⁹ materia ē fl'atica purget̄ cap cum blāca descriptione nicolai: ⁊ iō dicitur blanca: q: blancos hūores euacuat caput purgiū etiam fiat ſm ꝙ oportet q: cū succo blete uel aliomō

¶ Secūda intētio cōplet̄ cum localibus ꝑ q° nō ꝙ alopicia est duplex quedā ē recēs ⁊ quedam antiq. Recens āt curat̄ ꝓhibendo ne materia in loco recipiat̄ sic cū repercussiuis domesticis sicut cū aqua decoctionis ro. mirre ⁊ capil'ue. lauet̄ caput: deiñ radat̄ ⁊ cōṫer epithimetur cū hoc: ℞. succi extremitatū mirti succi oliuaꝝ siluestrium. añ. ℥. ii. ro. siccaꝝ. ℥. 5. absintbii ℥. ii. buliāt hec oīa in lb. 5. aceti usq; ad cōsumptionē medietatis deiñ cola ⁊ infunde in eo duz erit cal'z laudani. ℥. ii. ⁊ ꝑ duos dies dimitte: diñ infunde sup ip̄z oleū mirtinū ⁊ vinū stipticum donec in sbā mellis redigat̄: deiñ aromatizeutur cū gallie muscate. ℥. i. ɔfice ⁊ fiat linimētū de q° inungatur per tres dies postea laua ⁊ cū panno aspero exicca deinde redeas ad unguētum vnguendo donec appareat sanitas ⁊ istū modum approbat in casu capilloꝝ. Galie i camur primo cū dixit maximū aūt ꝙ oportet ꝓcedere ad remotionē oīm capilloꝝ ⁊ fricationē ⁊ postea inunget̄ cū tali quod habet ꝟtutē attractiuā ⁊ cōgregatiuam ɔmoderate. ¶ Quo circa non acceptaui neq; cogitaui melius esse firmat̄ in casu capilloꝝ qm̄ illud ꝙ ē mixtū ex laudano ⁊ lentiscino. i. stiptico ⁊ nō est incōueniēs mirtinū ꝓ lentiscino miscere laudano. Alopiciā aliquādo sanat sola euacuatio ꝙ sepe exꝑtū ē. Ra. ad hāc intētionē composuit hoc. ℞. capilloꝝ ueneris folioꝝ corticis pini absintbii assatoruz ut teri possint añ. ptē: i. laudani ptes: ii. mirre ptē 5. i°. thuris tertiā ptē. i°. puluerizatis rebus cū ol'o raphani ⁊ vino ueteri misceātur ⁊ fiat linimentū de quo i nocte epithimet̄ ⁊ demane caput lauetur hoc enim sanat. Aliud archigenis quod ponit. Ga. qđ ponit de mēte eius. ℞. iuniperi laudani absintbii capilloꝝ ue. añ. oīa pmisce cum vino ⁊ oleo mirtino ⁊ ditte quinq; diebus diñ coquuat̄ ad uini cōsumptōnē ⁊ cola ⁊ inunge caput ⁊ laua. ¶ Aolpicia antiq curat̄ isto modo i ista antiq oportet euaporare ⁊ resoluere cachochimiā anq; ad curā cutis deueniat̄. Nō tñ fiat hoc cū qbuscūq; cal'is: ſ; cū moderate cal'is ut nō exiccet̄ neq; ɔburat̄ cutis. Et ad hāc intentionē Ga. i. 3°: camur: dixit ꝙ raso capite et lauato cū aq̄ decotionis camōille aneti sticados eligit ptasiā nō antiquā: ſ; recētē quā Aui. uidetur appellare gumā rute agrestis ⁊ dicit sequendo. Ga. i hoc ca. ꝙ ē radix ⁊ cal'itas eius debet frāgi cū oleo tēperato post ptasiā eligit sinapim nasturciū ⁊ sulphur ⁊ spumā maris ⁊ nitrū elobo ros ambos ⁊ semen erute ⁊ oleū laurinū ⁊ radicē arūdis ⁊ corticē eius adustas ⁊ picē ligdam ⁊ cedriā ⁊ stercus muris ⁊ vrsi: ⁊ venio ad simplicia ex quibus ɔposita poteris habere. Dia. p° dixit afara baccara alopiciam i prin° emēdat.

¶ Sera. dixit ꝙ mixta cū vino ⁊ aceto ⁊ pipere ⁊ postpōit̄ i alopicia ⁊ curat eā. ¶ Et ſm Aui. mixta cū solo aceto ⁊ vino iđ facit. Et Bar. dixit ꝙ sumat̄ assa nitrū ⁊ ruta mellis q̄s^m oīa hec cū vino mixta. Reseluit nāq; hec compō materiā q̄ ꝓhibet generationē piloꝝ. dixit ēt succ⁹ ptasie alopiciā sanat. Et Auic. dix. ꝙ facit nasci capillos ⁊ raro inuenit̄ ei par. Cerotū ēt factū ex ꝟnice ⁊ rasina añ. ⁊ suppositū alopicie ɔfert. Dix. ēt cepe crudū fricatū alopicias sanat. Aui. dixit cinis capilloꝝ ue. cū aceto ⁊ oleo ɔfert alopicie er tiirie. ¶ Dixit etiam emplastrū cum sinapi curat alopiciam. Et idē Serapio. Et Auicē. uidet̄ velle ⁊ proprie de siluestri. Et idem dicit ꝙ facit oleum de semine eius factū. hoc āt i corporibus duris. Et dixit ēt bleta ɔfert alopitie ⁊ loqtur de succo. Dixit etiam apium siluestre cofert habenti alopiciam: ⁊ idem dixit de ruta ⁊ idem de oleo laurino: dixit etiā mel anacardi curat alopiciam fl'aticā. Et dixit sepe squille ponit̄ cū melle ɔfectum super alopiciam ⁊ serpiginem et ɔfert. ¶ Et dixit ēt de abrotano sic illud ꝙ adustum est ɔfert alopicie ꝓprie cum alcanna aut oleo de rafano. dixit ēt radix santonici cum ol'o amigdalino illinita curat alopiciam: Auic. ēt dixit adeps vrsi et galline ɔfert alopicie Et Ebirannus dixit de adipe vulpis: dixit etiam caro serpentis ualet multum in alopicia. ¶ Et dixit caro eius cum in usu habetur prolongat vitam: et ɔfortat uirtutem ⁊ sensus seruat: ⁊ ꝟtutes verus facit pediculos eo qa supfluitates expellit ad cutem ⁊ proprie cum homo non est mundificatus. Dixit ēt pellis uipere adusta et linita super alopiciam cura illam. Gal' dix. cum autem ē alopicia ꝑpter grossos et uiscosos humores succus herbe ⁊ radicis cuiuslibet rosmarini cū melle mixtus et inunctus illam sanat: ut dixit in 7° de simplicibus dixit etiaz de radice affodilloꝝ sic ea uero ɔbusta ciñer calidiō ⁊ siccior fit al'opiciam sanat: Dixit etiam apium siluestre modico tēpore superpositu; curat alopiciam: ⁊ si diu moretur non solum excoriatur cutis: sed aduri̅t et loquitur đ foliis: dixit cinis allei cū melle ualet et maxime qñ materie putride multiplicant̄.

¶ Dixit etiam cinis vngularum caprarum cum aceto mixtus emplastro facto alopitiā curat. et omnes antiqui in hoc conueniūt: dixit etiā stercus caprarum ustum curat alopiciam: Dixit i xi° cinis ranarum preparatus cum par liquidi alopiciam curat prius locus fricetur: ut dixit Ra.

¶ Ra dixit stercus galli tritum cum aceto positum super alopiciam auxilium p̄stat dixit etiā

q̄ alopicie ē medicina optima illa que fit ex ci nere ericiorum marinorum ꝛ gallis rubeis et a migdalis amaris ex unoquoq; sumatur pars.i. ꝛ de stercore muri ptl.5.teratur totum cum aceto multum:et si hoc postea superponatur loco alopie curat eam. ¶ Idem operatur cinis corii e° .f.muris cum sepo ursi:dixit etiam in felle lacerte est iuuamentum magnum in alopia qn̄ ex eo fit sternuatorium cum radice blitis:dixit etiam sumatur stercus lacerte aur°.vi.sinap.aur°.iiii.terantur cum forti aceto et inungatur alopicia et ꝯfert:dixit etiam stercus muris est magni iuuamenti cum succo alleorum et rute ꝛ cum succo nasturcii. ¶ Alchi.dixit q̄ pōt distemperari cuz oleo solum:ꝛ fm Bartho.pōt solum misceri cū aceto.ꝛ Sera.dixit q̄ ustū est magni iuuamēti ꝛ cum cepe mixtum.Sera.dixit cinis corticum canne curat alopiciam facto emplastro cum eo. Et idē potest cinis radicū fm Aui. ¶ Serapio ꝛ Aui.ꝯcordant:ꝛ dixerunt:q̄ si cutis eritii terestris ꝛ cinis ille cum pice humida misceatur curat alopiciam ꝛ idem. ¶ Raſ.ꝛ dixit etiam de corio eritii marini usto cum pice hūida mixto Serapio.dixit radix nenufaris ꝓprie nigra qn̄ ꝯficitur cum pice humida abstergit alopiciā.Et idem Gal.in 8°.ꝛ Aui.uez.Dia.dixit radix alba nenufaris sicca alopiciaz emendat cum pice humida. ¶ Constan.dixit succus foliorum mirti valet pustul' capitis ꝛ uolaticis ꝛ alopicie. Dixit etiam si capillus ueneris epithimetur cum oleo ul' aceto ualet alopicie.Dixit etiam euforbiū tēperatum cum oleo ueteri curat alopiaz:dixit ēt ò nuce q̄ ipsa pistata cum melle uel saba ualet ꝛ loq tur de uiridibus:ꝛ ego credo q̄ loquat̄ de foliis eius:curant illa alopiam. Daliabas dixit si cū cepe narcisci fricetur caput:ꝛ si trita diligent̄ cataplˀetur ꝯfert alopīc. ¶ Sī āt ꝯburatur utile est. Dixit alleum si fricetur alopīe utile est:dixit etiā si cum ciclamine fricetur caput ꝯfert. ¶ fm etiaz Daliabatem si totum caput leporis:ꝛ maxime caput mar' fm Daliabatez aut caput leporis marini. fm Aui.vratur et misceatur cum adipe ursi ꝛ aceto curat alopiciam si caput inde liniatur Gal.in.xi.ꝛ Dia.ꝛ soluz illud miscetur cū adipe ursino. Rasis solum cum aceto.Dixit etiaz Daliabas si cinis rane distemperetur cum melle si modicum alopicie prodest. Raſ ꝛ Chirannus dixerunt q̄ debent esse rane pue. ¶ Rasis dixit q̄ locus primo fricetur Isaac dixit. ¶ Castanerum cōtices usti ꝛ pulurizati ꝛ cū eo saba temperati adolescentium in modū ēplastri īpositi eorum capillos confortant ꝛ augmentant ꝛ ꝯ alopiciam ualent. ¶ Sextus plato dixit stercus gatte cum sinapi equis ponderibus in aceto ꝯtrit' ꝛ imposit' capiti alopicias sanat.

¶ Capitulum.vi. de generatione piloꝝ ī alopicia.

In alopicia ēt tinea cadunt capilli quare de generatione eorum ōz modo loqui:pro quo primo nō q̄ alopicia ꝛ tinea differūt. p° in qd noīs ut iaz in aliis capl'is ē dictū.2° differūt qꝛ in alopicia. non est excoriatio cutis in tinea uero est excoriatio cutis quare ꝛcetera. ¶ Nō.secūdo q̄ pillus est uapor siccus a corpore eleuatus ꝛ p poros cutis exiens ab aere desiccatus.vn̄ generatio pillorum:fm Gal.est sicut illorum qui de tra prodeunt. Cause eoꝝ sūt q̄ttuor:ut hētur fo de ꝯplexionibˀ.Efficiens est calor naturalis agēs in materiam ꝛ ipsam resoluens in uaporē. ¶ Cā materialis est ipse uapor siccus. ¶ Causa fōmalis est ipsa porositas cutis.Cā finalis est dōcoratio ꝛ utilitates alie ꝛ ex his pȝ inspicienti quare eunuchi et mulieres non hn̄t barbam ꝛ q̄re isti non fiunt calui:ꝛ q̄re ēt cadunt extenuatis ꝛ cōsūptis:q̄re ēt crispantur ꝛ ēt diuerso colore colorantur.pȝ quare ēt in aliqūbus locis hn̄t determinatum augmentum:ꝛ in aliquibus non.Et multa alia que de pillis solēt dici pn̄t solui.que oīa dn̄is meis phicis dimitto.pili ergo sic generāt̄ si cadunt a capite uel a barba: fm Rasiz locus cum panno aspero fricetur uel cum cepis usque ad intensionem caliditatis uel ardorem loci et ī alia nocte sic dimittatur.In mane sil'r regat̄ et si locus ampulauerit inungatur cum adipe anatis uel galline ꝛ non fricetur aliquibus dicbˀ:et tunc si pili nasci inceperit fricetur sepe cū pāno aspero qualibet die ꝛ radatur sepe ꝛ illo liquore inungatur. ℞.aque decoctionis capilloꝝ ve. camomille ān̄.lb.i.olei ò been lib.5.coquantur usq; ad ꝯsūptionē aque et olei ꝛ usui reseruetur.

¶ Ad alopiciam fecit ēt ipse epithima mirabile ℞.spume maris.ʒ.x.baurach sulfuris q̄ non tetigit ignis:ǵni rute agrestis:euforbii ān̄.ʒ.ii.stafisagrie.cantaridarum ān̄.ʒ.i.permisce ea cuz fece olei antiqui ꝛ line ex eo post fricationē ꝛ si locˀ ampulauerit fiat ut supra. ¶ Et si cā esset cal'a vult Gordonius q̄ procedat̄ cum corticibˀ amigdaꝝ auellarum nucum stercoris caprarum assati pulurizati ꝛ cum melle ꝛ aceto in forma linimenti ꝯfect' precedente rasatione. ¶ Et si predicta non sufficiunt ad medicandū curē.Iubet Aui.q̄ si post fricationes dictas cum pāno aspero ꝛ cepe locus non rubet q̄ apponant̄ ventose ꝛ sanguisuge ꝛ scarpelletur locus cū acubˀ plurimis ꝛ totiens reiterentur auxilia donec videris per resolutionem sanitatem loci et illaritatez cutis:ꝛ tunc cessandū est.Et facto hoc ualet hoc.℞.carnium limaciarum ꝛ sanguisugarū et apium ꝛ vespaꝝ ꝛ salis vsti ān̄.partes eq̄les: et pone in uase vitreo habente multa foramina in fundo ꝛ pone sub eo uas vitꝝ sine foraminibus manabit post diē humiditas que cōseruet̄ in uase ꝛ line locum cum eo ꝛ pˀ fricatōeȝ facit et pilos nasci ꝛ curat caluicium ad eandem intentioneȝ. Raſ.sic dixit. ℞.cicerum abrotani.ʒ.x. ventriuȝ cantaridaꝝ.ʒ.iii.laudani.ʒ.iii.auellanarum ꝯbustarū.ʒ.ii. galline muscate.ʒ.i.terant̄ cū oleo ueteri pˀ fricationem ꝛ iuungatur locˀ.Ad eandem intentionem Galie.de mente aliquoruȝ

recitat hoc et dicit alopicias antiquas p⁹ fomentationē rasionē ꝛ fricationē cū frondib⁹ fic⁹ et nitro q°lʒ die inūgebat cū illo. ℞.ericioꝝ marinoꝝ cum testis gallaꝝ amigdalaꝝ amaraꝝ pilorū vrsi adiāti radicis amigdalaꝝ frōdium fici oium istoꝝ an̄.ʒ.ii.stercoris muris:ʒ.i. cū aceto ꝛ cera ꝛ adipe ursi miscēdo fiat linimētū.Et ī sequentibus laudat mures adustos ꝛ cortices vitis adustos cū melle incoporatos ꝛ cū hoc dicit ꝙ cortices auellanaꝝ aduste linite cū melle incoporate faciūt alopiciā desistere in.x.diebus ¶ Ad eadē intētionē. ℞.calcidaꝝ.ʒ.uel pinguedis gallie.ʒ.i.pul̄.sanguisucaꝝ adustaꝝ lacerte aduste uiride eris an̄.ʒ.ʒ.puluis talpe cōbuste puluis soleaꝝ ꝯbustaꝝ setaꝝ porci adusti.an̄.ʒ.i. mellis qd̄ sufficit ad incorporādū in forma vnguēti ꝛ inūgat locus in q°lʒ mane lauet cū vīo ¶ Nūc ponā simplicia aliq̄.ꝛ prio q̄ valēt ī alopicia ꝛ generatione piloꝝ:2°.q̄ solū pilos generāt. Dixerūt aliq̄ antiq̄ ꝛ p° si cap̄ inūgat̄ cū oleo decoctiōis abrotāi sanat̄ ab alopitia ꝛ pili generāt in ea.Idē facit ip̄m coctū in oleo de rafano uel de cherua. Con.dixit cinis abrotāi cū oleo uetusto mixtus alopiciā sanat.Si loc⁹ pilos nō hn̄tib⁹ occurrit. Sera.dix. de hoc cinere qd̄ miscet̄ in aliqbus vnguētis subtilibus sicut ē oleū de cherua:oleū rafanū ꝛ olū ātiquū ꝛ facit nasci pilos qn̄ differet̄ ort⁹ eoꝝ. Et sil'r qn̄ infundit̄ in oleo de sq̄nāto aut oleo solo facit pilos oriri.ꝛ Ga.dicēs hoc ī vi.dicit ꝙ barbas tarde ꝓdeūtes euocat cū aliq°. p̄dictoꝝ oleoꝝ.Se.dicit cinis radicū affodilloꝝ curat alopiciā qn̄ p̄us fricat̄ loc⁹ cū panno aspo ꝛ p⁹ fiat empl'm.Et Con.dix.pilos in alopicia facit nasci. Et Bartho.dixit ꝙ in sole liniat̄ cū aceto Isaac dix.castaneaꝝ cortices usti ꝛ pulverizati ꝛ cū saba tēperati capiti adolescētiū in mundo cathapl'ati impositi eoꝝ capillos ꝯfortant ꝛ augmētāt ꝛ ꝯ alopiciā ualēt.Dix ēt auellane cū cōtice suo exteriori asse pistāt̄ cū veteī adipe suis ul' vrsi fiūt alopiciā hn̄tib⁹ iuuatiue locisq̄ denotatis capillos reuocāt.Se.dix.ꝙ pōt misceri cū sepo ircino.Cō.dixit nux pistata cū melle ꝛ saba aut capite iā abluto alopicias ꝛ alias passiones ꝓhibēt elōgatq̄ eos ꝛ crescere facit ꝛ credo ꝙ loqt̄ de foliis ei⁹.Se.dix fit empl'm cuʒ bleta ad alopiciā p⁹q̄ radūt̄ capilli ꝛ facit oriri capillos in alopicia:ꝛ dixit uult de vtraq̄ bleta:tn̄ dixit ꝙ scarificatio p̄cedat.Alc.solū dixit ꝙ facit oriri pilos in alopicia Ra.dixit ursi sepū ꝛ fel si cū eo inūgat̄ alopicia in modico tp̄e inducit pilos.Sa.fricatio sepe citius facit oriri pilos q̄ꝫ sp̄ūa maria in alopicia. Prosequor.2° de his q̄ solū faciūt nasci pilos.¶ Et p̄io dixerunt aliq̄ ꝙ si locus oleo inūgat̄ in quo sit sqlla bulita usq̄ ad dissolutōēʒ sbē ei⁹ renasci fac̄ pilos in alopicia ꝛ tiria ꝛ ꝑm Aui.sola sqlla ꝛ linita ꝛ fricata iō facit.Et dixerūt ꝙ ortus pilorū in alopicia accelerat si locus fricet̄ cū gūma rute siluestris ꝛ ē gūma ptassie:ꝑm Aui.ꝛ Hali ¶ Et secundum Auicen.raro iuenitur sibi par et idem potest lac eius secundum Haliabatem Et Sera.dixit qn̄ ex cortice rape uel lacernio eius linit̄ sup alopiciā facit renasci pilos in ea Et Bartho.dixit ꝙ fiat fricatio cū cortice uiridi uel succo.Dia.dixit rafān⁹ capillos alopicii in uia raptos cū melle restituit.¶ Et Ser.dixit ꝙ rafanus miscet̄ cū farina lolii ꝛ facit nasci pilos in alopicia ꝛ abstergit Bothor.Alc.dixit teste nucū cōbuste ꝛ trite cū vino ꝛ oleo ꝯtecte faciūt pulchros capillos infantiū si fricet̄ cap̄ ꝛ facit eos crescere sil'r in alopicia:dixit etiam qn̄ ꝯburit̄ coriū ꝑpentis ꝛ ponit̄ super alopiciā facit crescere pilos:ꝛ melius est spoliū masculi ꝛ dixit de bibiōibus idest mussiuis qui nascūt̄ in vinacia sic:q̄ congregat ipos ꝛ terit ꝛ fricat locum alopitie facit nasci pilos. Et Hali. dixit si musce ꝯburant̄ ꝛ ponant̄ cuʒ melle super alopicie loca capillos ꝓducūt.Chi. dixit sanguis testudinis perunctus capiti alopiciam dēsat et furfures abluit.¶ Et dixit fumus tauri alopitiam inspissat:ꝛ dixit ēt si ex erugine ferri liniat̄ cū aceto sup alopiciam antiquā facit oriri pilos in illa.¶ Et Bartho.dixit ꝙ si fiat ex eo et laudano cocto ꝛ applicet̄ idē operatur. Etiam Auicenna dixit caput leporis marini adustū generat pilos in alopicia ꝓprie cū adipe ursi ꝛ ī tiria valde. Cū g° ex eo fit ēpl'ʒ sicut est.i.crudo exn̄te abradit pilos:ualʒ ēt hoc unguentū. ℞.cinerꝭ capilloꝝ hūanoꝝ ustoꝝ.ʒ.i.fecꝭ olei de seie lini.ʒ.iii.mell' expumati.ʒ.iii.mirre.ʒ.i.ʒ. pulbizat̄ mirra ꝛ misceāt̄ oīa sil' ꝛ fiat unguentuʒ.

¶ Capitulum.septimum de īpetigie.

Impetigo et serpigo ꝑm Auicē. ꝓxima sūt ad inuicem de zerna āt Auicē:n̄ facit mentōem:sʒ Dia.de ea loquit̄ lʒ ad impetiginē possit reduci ut credo ꝙ Auicē.intelligat.Sūt aūt iste dispositōes infectōes cutis ieq̄les differentes solum ꝑm magis ꝛ minus.Et iō de oibus faciā capl'm de per se. Et p̄io dixit papias ꝙ īpetigo ē scabies sicca perueniens cū aspitate rotūda farinaʒ hn̄s.¶ Casius felix dixit ꝙ īpetigo ē quā greci lichinā uocāt latini zernā nascitur ex hūore ml'ico rotūda.i.hn̄te formā rotundā in sup̄ficie cutis cū pruritu ꝛ aspitate q̄ cū per cutē cepit ābulare ꝑpigo uocatur.uiō ergo q̄liter differūt solū ꝑm magis ꝛ minus ꝛ uide ēt qualiter zerna sub ꝑpetigie pōt collocari. Ego āt credo ꝺ sic est:ꝙ impetigo absolute ē ꝙ cōit̄ uolatica appellat̄:ꝛ plurimū orit̄ circa collū cū forma rotunda ut anulus.Et ēt in oī alio loco uidi.Cā h⁹ egritudinis ē hūiditas mixta cū sāgūe grosso uel flegmate salso q̄ matia ad cutē expellit ꝛ corrūpit eā:ut dixit Auic.ꝛ talis hūiditas est uehemēter ignita ꝛ pp̄ hoc sūt cū pruritu ꝛ ardore:ut dixit. Theodoricus ꝛ sepe aʒ in hieme:ut dixit Auic. eo q2 frig⁹ coartat ꝛ deriuat tales matias ad cutē:ut dixit Jamerius.In cura ista hēs tres intētōes.p̄ria ē in uita.ꝯa in purgatōe.tertia in localibus. Pria breuit̄ cōplet̄ hoc mō.respiciat se

a rebus humectantibꝰ ipsū corpꝰ ad intra ⁊ ad extra:⁊ cā no.ē q̄ꝛ illi hūores sūt adusti ⁊ ꝑ ꝯñs sicci. scōa intētio cōplet̄ cū medicis euacuātibꝰ ipsū hūorē adustū. pᵒ fiat fl'oīa si sanguis peccauerit:euacuatio fiat cū pill'is de fumo t̄re l' cum diacatolicone l' cū ꝯfectōe hamech. Sirupꝰ fit de fumo t̄re uel ō ēdiuia uel acetosus uel alioꝰ ƙm tū mat'iā peccantē. Tertia itenᵒ ꝯplet̄ hoc°.

¶ Et pᵒ dixit Isaac mel coctū ⁊ collatū loca ipetiginosa mūdificat s̄.positū ⁊ ꝑprie cū farīa fabaꝝ tēpatū. Et Aui. dixit q̄ misceat̄ cū aceto.

¶ Et Bartho. dixit mel curat ipetigīes si addatur costus uel ireos ⁊ liniatur:sanat ēt muꝫ ipetiginē pueroꝝ maxīe sup illinitū. ē aūt muꝫ suphuitas cere quā apes albiiciūt de domicul' suis. Et Aui. dixit sordicies apū alueoꝝ abstergit ipetiginē. Et Barth. dixit q̄ sibi paꝝ aceti misceat̄. A. dixit gūma pruni siluris cū aceto illinitū curat impetiginē Idē dix. Dia. de gūa psici cū aceto illinita. Idē. dix. ƙapio de gumma amigdale amare. Idē dixi Hali· de gūma pini. Idē dix. Ser. de assa ⁊ spālit̄ in corporibꝰ siccis: Et Barth. dixit q̄ facit hoc in corporibꝰ siccl:sꝫ addat̄ parū pipis ⁊ rute. Dix. ē Aui. qñ panis cū aq̄ ⁊ sale coq̄t̄ ⁊ īmiscet̄ ipetigini ꝯfert q̄ ē exptū. Dix. ēt reubarbaꝝ ꝯfert ipetigi si epithīat̄ cū aceto. Et idē dixit de rubea tinctoꝝ. Et dixit ēt qñ ex rafano fit ēpl'ꝫ cū melle eradicat ulcꝰ cancrenarū integre:et sil'r opat̄ super ipetigīeꝫ. Dixit ēt caro arietis adusta linit̄ sup ipetiginē:⁊ sinapis cū aceto. Sera. dixit pix hūida aufert impetiginē mixta cū mirra eq̄li ꝑportōe. dixit ēt qñ linit̄ cum mirra dissoluta in aceto curat impetiginē. Ideꝫ facit thus dissolutū cū oleo ro. ⁊ aceto. dixit etiā qñ grana chēne.i. captapucie maioris terūt̄ ⁊ fit empl'ꝫ cū eis mūdificat ipetiginē. Semē nasturcii abstergit ipetiginē:dixit et flos cartami si terit̄ cū aceto ⁊ linit̄ sup impetiginē aufert eā oīo et ē crocꝰ ortolanꝰ de quo idē dixit Auic. Gal. dixit lichina curat oēs impetigines sup linita:et lichine est lentigo q̄ nascit̄ sup petras antiq̄s sicut in puteis antiq̄s ⁊ ē uiridis:⁊ hoc sū expertꝰ illa cū aceto cōmiscēs:⁊ Gal. sic dixit in.x.ō saliua hāc.s. salinā ieiuni ⁊ nutrices infantiū sanat impetigines ꝑfundātes digitos pueroꝝ demuꝫ fricantes infectā cutē ⁊ hoc faciūt frequēt̄. Et Auicē. dixit q̄ hoc facit saliua cū cāphora illinita. Alch. dixit oleū frumēti nalꝫ stat̄ impetigini sed prius locꝰ fricat̄ ⁊ postea inungat̄. Dixit etiā qñ fit linitio cū acetositate citri ꝯfert impetigini et aufert eā. Dixit ēt liniūt̄ galle cū aceto sup ipetiginē ⁊ auferūt eā. Dixit ēt q̄ papauer rubeū eradicat impetiginē:⁊ uidet̄ velle q̄ sit mixtū cū cortice nucū. Dixit ēt q̄ bleta linita curat impetiginē. Auicē. dixit q̄ mel liniat̄. Dia. dixit succꝰ ci claminis ⁊ semē eiꝰ ⁊ siccū ⁊ rēcens imposita maxime cū faba impetigiēs mundificat:⁊ succꝰ radic' cū faba mūdificat cutē. Dixit ēt radix lapacii cuiusl'ꝫ ⁊ ꝑprie ortolani cocta uel cruda cū aceto mixta ⁊ linita curat impetiginē. Et ꝑprie si locus lauet̄ pᵒ cū aceto ⁊ nitro. dixit ēt Dia. alii memorant brion impetigines mederi. Et q̄dā dicūt q̄ ē usnea:⁊ q̄dā q̄ ē viscꝰ. Raſ. dix: stercus leporis liq̄factū cū aceto si ex eo inūgat̄ impetigo curat eā. Et Chirannꝰ idē dixit ō stercore vulpis: sulfur abstergit impetiginē ⁊ ꝑprie cū aceto q̄ sū exptꝰ si tollāt̄ cortices rubee ⁊ cū aceto malaxentur: ⁊ fricentur tollit impetiginem ⁊ morpheam albā ⁊ breuit̄ tollūt oēm fedū colorē cutis q̄ exptū ē. Unguētū ē factū ex cera q̄ sit rubea cū cīabrio ⁊ oleo ro. cū ē solidū sanat impetiginē ƙm haben Mesue oleū de frumento oleū ō iunipo: oleū. ouoꝝ ⁊ de ƙpētibus appropriat̄ ƙpigini ⁊ oleum de tartaro inter ista obtinet principatum.

¶ Capitulum octauū de zerna.

DJascorides ī aureolis suis de zerna facit mentōeꝫ q̄re de ea ēt loq̄r: ē aūt zerna ipetigo ulcerosa solū ⁊ ī hoc differt ab ipetigine ī q̄ nō ē ulceraᵒ. Uide gᵒ qd solū differūt ƙm magis ⁊ minꝰ. fit āt zerna a materia magis adusta uel salsa q̄̄ impetigo. Et ab aliq̄bꝰ uocat̄ impetigo agrestis. Dieta ordinata ut dictū ē ipetigine:⁊ purgatōe facta mō ēt dcō venio ad localia. Dia dixit q̄ aq̄ marina sēnas scabies ⁊ prurigines fomento adhibita tollit et maxime lentiginibꝰ adhibet̄. ⁊ dixit ēt mel coctū cū alūie liq̄do ⁊ sup inunctū zernas tollit. Et dixit ēt demū q̄ ē stercus alueāis apis. ⁊ idē dixit de aceto: dixit ēt sic ligᵐ oliue agrestis siluestris in foco ipositū ardens hūorē acrū emittit q̄ illinitꝰ medet̄ furfuribus ⁊ impetigini agresti gūa ēt pini siluris cū aceto solū zernas in fātibꝰ tollit: dixit ēt thus cū pice ⁊ lacte ⁊ aceto cum istis curat zernas ⁊ araneas: puto q̄ aranea sit ƙpigo: lotio ēt facta cū cinē fici sicut s̄ scribit̄ in caᵒ de assaphati hic ualet. Quare uide dixit etiā Dia. radix cuiusl'ꝫ lapacii leprosis ⁊ zernis cocta ⁊ cruda apposita medicat̄: pānis siccꝰ infusus in aqua salsa ⁊ sup fricatꝰ tollit zernas dixit ēt loliū mixtū rafano ⁊ sali ⁊ imposita zernas agrestes limpidat Serapio dixit qñ loliū miscet̄ cū sulfure ⁊ aceto curat impetiginē ulcerosā q̄ suꝫ expertꝰ. Et ƙm Barth. sola farina lolii cū aceto mixta .hᵒ pōt. Et Alchi. dixit sil'r ō nigella quā solū uocat. Semē cartami cū melle illinitū zernas emēdat ⁊ lepras ⁊ lichinas. Aliud ℞. mel' alūis sissci rute añ misceat̄ ⁊ lineant̄ zerne ipaꝫ limpidat. Nō dubito ego q̄ multa dicta in ꝑcedenti ca. hic ꝯpetūt ⁊ eō q̄r alēnatim uideas.

¶ Capitulum nonum de serpigine.

SErpigo ut dixi non est nisi impetigo ulcerosa pābulans. vñ ƙpigo uocat̄ ad sil'itudinē ƙpētis: q̄ꝛ sic ƙpēs nō quiescit sic nec ƙpigo sꝫ ābulat: ēt si q̄escit ⁊ ab aliq̄bꝰ uocat̄ ignis uolatilis. Cāe ⁊ signa sē nō· ex dictl impetigine q̄re nō resumo. Dieta ⁊ purgatio fiat mō dicto: q̄ꝛ iste egritudines ut dixi n̄ differūt nisi ƙm magis ⁊ minus. Dico ego q̄ cōfert ƙpigini oleū ō frumto: oleū de vitel' ouorū

et vrina hoīs sicut dictū ē de īpetigine. Cōfert ēt radix lapacii cuiuslʒ: sicut dictū ē. s. de cura īpetiginis. Alchi. dixit qñ mel cogit̄ cū aceto recenti ⁊ inungit̄ īpetigo ⁊ s̄pigo sanat eas. Et Auicē. dixit cepe sqlle ponit̄ ꝯfectis cū melle sup alopiciā ⁊ s̄piginez. Et dixit affodil⁹ ꝯfert alopicie ⁊ serpigini ⁊ ꝓprie cinis radicl ei⁹. Alch. dixit butir. ꝯfert s̄pigini ꝙ uidi fore uerū cōpe ex ipso inūcto. Mesue dixit oleū de iunipo cōfert serpigini ⁊ cancro: ⁊ idē dixit de oleo ō fraxino. ego ñ dubito ꝙ multa dicta in ca.º de asaphati ⁊ in ca. de īpetigine ⁊ in ca.º de zernis hic cōuenire: qre illic uide ⁊ nō recapitulo.

¶ Capitulū decimū de morphea ⁊ albaras.

SEquit̄ de morphea et albaras: fiunt nāq3 iste passiones ex ōfectu v̄tutis nutritiue uel pec̄o: que nō assimilat nutrimentū cū nutrito ī colore ⁊ hoc pp debilitatē ꝯtingentē in v̄tute ex pc̄o cōplōis alt̄ate in loco a cā intrinseca calefaciente locum. Et Auerois ētio colliget de accñtibus v̄tutis digestiue mēbroꝝ. Dixit ꝙ cā morphee ꝑ maiori pte est ōbilitas v̄tutis discretiue epatis. Et ī hoc reprehendit Gal. q virtutē discretiuā nō ponit ⁊ auēzoar eā posuit aut pp debilitatē v̄tutis attractīe splenis ⁊ pp malā ꝯplōnē mēbroꝝ: ⁊ aliqñ ꝑpt̄ cibos: ⁊ in cap. ō accñtib⁹ splenis dixit qñ cōrū pit̄ v̄tus attractiua splenis tūc diffundit̄ colera nigra cū sanguine ⁊ aliqñ expellit eā nafa ad cutē ⁊ fit morphea nigra. Et pp hoc accidēs fiunt oēs egritudines melīce: vñ ī alboras cū fit fricatio cadunt furfures. vnde iudicat̄ defect⁹ v̄tutis assimilatiue: ⁊ cū hoc sūt mafie aduste ꝙ idicat pruritus. Est igitur morphea cutis plana defedatio maculosa: ex quo pʒ: ꝙ in morphea nō est ulceratio aliq̄ in pricipio: lʒ in ꝑcessu ⁊ maxīe in baras. i. albaras: q2 morphea alba cutī inficit in ꝑfundo. ¶ Et nō ꝙ morphea ꝓprie ⁊ absolute prolata intelligit̄ de nigra: ut in pluribus Alba aūt morphea ē albaras ⁊ ab aliquibus uocatur baras ⁊ est morphea difficilis curatōis ut aliqñ incurabilis est: ⁊ lʒ de istis multi multa dicant ⁊ maxias differētias ponant. Ut Lanfrācus tñ ad istū intellectū proseqr. p.º faciēs cap.ᵐ de morphea nigra: demū faciēs de albaras. Signa haꝝ egritudinū nota sūt ex dictis iudicia sunt ista: ut dixit Barnardus de gordonio: morphea antiqua et que occupat multū de loco ⁊ que cuz fricat nō rubet neq3 qñ pungit̄ emittit sanguinē sed hūiditates est īcurabil' aut cū magna difficl'tate curat̄. ¶ Que uō est oppositarū cōditionuz curabilis e: morphea nigra presuppōsita debita dieta et euacuatōe facta cū diacatolicone uel cū pillulis de fumo terre ut dictū ē in ca. de īpetigine ⁊ aliis. venio āt ad curā facta f'loia si op⁹ fuerit. ¶ Solutiuū optᵐ ut dixit raꝭ est ut sūat̄ epithimi. ʒ. i. cum ciatis. ii. aque casei oī mane. Cura localis est ista ut dixit Rasis. ℞. semē rafani ⁊ eruce ꝯtrita ⁊ cōfecta cū aceto. Deiñ locus epithimetur. ipo tñ pri⁹ balneato. Dalibas dixit et precepit capē cepe vnū uel duo cū aceto ⁊ ad solem cū ipso cataplāre. Gordoni⁹ p̄cepit ut fricet̄ locus cum pāno aspo. ⁊ postea ꝙ locus epithimetur cū auripigmēto rubeo pistato. Cū succo fūitre ut in crastinū lauet̄ cū aq̄ furfurl. Rogerius cōposuit hoc. ℞. tartari fuliginis añ. ʒ. ii salis nitri sulfurl. viui añ. ʒ. i. auripigmēti alūis sissi utriusq3 elebori añ. ʒ. s. pulueriʒent̄ oīa ⁊ cū succo fūitre ⁊ abrotani ⁊ lapacii acuti atq3 pāis porcini et sapone nigro cū oleo in mortario incorporent̄: taliter ut fiat linimentum: ⁊ loc⁹ morpheatus liniatur ⁊ si ista nō ualet scarificetur locus ⁊ p⁹ fiat fricatio cū cepe ⁊ aceto ⁊ loc⁹ cauterizetur hoc mō. ℞. cantaridaꝝ. ʒ. i. ⁊ pistentur ⁊ incorporentur cū. ʒ. i. fermēti ⁊ aliquātulū aceti vini ⁊ dimittatur hoc super locū per horā ⁊ pl⁹ donec loc⁹ sit vesicatus. ¶ Glosatōes. Rogerii dicunt ꝙ facta lotōe desuper pōat̄ mel anacardinū uesicis eleuatis: dico ego ponas caules et remota cute uideas si īfectio sit ꝑfūda: si sic rectifices cū salsaīnto dico ego. Et aliqui faciūt cuz arsenico īcorporato cū dialtea. modus meus est placabilior. deīde facto hoc loc⁹ incarnetur ⁊ cōsolidetur cū unguēto citrino de litargiro simul mixti: uel de p se. venio ad simplicia. Daliabas dix. semen eruce si teratur ⁊ misceatur cū aceto curat morpheā: ⁊ dix. ēt semen rafani cū cōdi si illinitū remouet morpheā nigrā. ¶ Et aliq apponunt de melle de aceto ut Rasis. dix. ēt si cepe narcisci teratur cū melle ⁊ ponatur super lentigines grossas ac morpheam nigrā extirpat eas. rasis dix. cinis cornu vacce mixt⁹ cū aceto si inūgatur eo morphea nigra soli cōposita curatur: et aliq dixerunt ꝙ nitrū affricanū ī aceto dissolutū ⁊ aceto fricato morpheam nigram curat. Et multa dicta sūt ī īpetigīe que ēt hic ualēt. Sciatis ergo capitula regrē qñ op⁹ est ⁊ necesse.

¶ Capitulū xi. de morphea alba siue albaras.

DIcem⁹ de morphea alba siue albaras que ē morphea difficilis uel quasi incurabilis. vñ cōis usus tenet ꝙ iste infectōes qñ sūt plane ⁊ nō hñt ī eq̄litatē neq3 uleratōem si sunt magne uocantur morphee. ⁊ ideo in alio cap. dixi ꝙ morphea absolute capitur pro nigra. si albe albaras. ⁊ ergo mōphea alba ⁊ albaras q̄si uidentur esse idē. Differūt ergo s̄m magis ⁊ min⁹ s̄m aliquos eo ꝙ mōphea alba ⁊ que est facilis curatōis nō ulcerans ī profundo vocatur morphea alba. Si sit ulcerans valde in profūdo uocatur albaras. Cura ista cōsistit in tribus in dieta euacuatōe ⁊ localibus.

¶ Dieta eorum sit sicut dictū ē in apatib⁹ f'laticis eo q2 f'la est causa hui⁹ dispositōis. purgatio fit cū pillulis cochiis raꝭ uel cū iera in q̄ sit colloquintida. Et Auicē. dix. ꝙ isti tales denudētur a flobotomia ⁊ causa ē nota. venio ad localia precepit rasis ꝙ fricetur ad solem cū linimento facto ex sataragi quam credo eē ptasiam

τ ē rubea τ eleboro τ sinapi. A. āt vult ꝙ cū al chali τ calce coctis cū vrina infātiū vsꝫ ad mellis spissitudinē fricet ad solē quousqꝫ loc⁹ ulceret: deiñ accipiat pix τ cera atqꝫ tremētina τ cortices nucis aduste atqꝫ pēne pulli τ colūbe τ olei de alcāna τ usqꝫ ad sufficiētiā decoquat τ ꝯtineat sup locū donec sanet τ color eius sit sicut color corpis. Theo. dixit ꝙ q̄dā mulier pisana oēs morpheas curabat isto⁹ in primis lauabat locū mōpheatū cū aq̄ frigida decies postea cū isto vnguēto īūgebat. ℞. cineris ꝑpētis ꝯbusti in olla noua bñ coboperta. ʒ. i. litargirii vsti gallaꝝ radicis ꝑamule soleaꝝ antiqꝝ plūaꝝ galline nigre oīum ꝯbustoꝝ añ. ʒ. ꝭ. arsenici calcis viue argēti uiui añ. ʒ. ii. ꝯficiat oīa cū aceto τ fiat sicut vnguētū cū quo loc⁹ inūgat bis uel ter aut pl⁹ sicut uidebit expedire p⁹ āt mittat i balneū cū psilotro fcō ex 4. ptib⁹ calcis τ vna arsenici coctis in aceto τ aq̄ τ p⁹ q̄ sudauerit in balneo lauet loc⁹ τ cū alio vnguēto iā dcō inūgat τ erit curat⁹. Si āt p istū modū curari nō pōt signū ē ꝙ mātia fortit ē impssa τ tūc pōt vocari albaras τ tūc valꝫ h⁹ ℞. cātaridaꝝ. ʒ. ꝭ. pistet τ informet cū. ʒ. i. fermēti τ pōat sup locū mōpheatū τ pl⁹ dittat q̄ in nigra morphea eo qꝛ materia ista ē pl⁹ inuiscata τ infixa. Et ut dicit Aui. nō ōbeas h⁹ facē cū cauterio actuali ne uestigia in loco rēaneāt: deiñ curet cū vnguētis generantib⁹ carnē sicut cū ūguēto de litargirio τ ꝯsolidet loc⁹. Si āt p istū modū curari nō pōt ꝑcipit A. ut loc⁹ tingat cū ista tincta. ℞. litargirii calcis gallaꝝ alcāne dragāti añ. ꝯficiat cū melle τ aceto nigro τ fiat linimētū. venio ad simplicia τ p⁹ ad illa q̄ ꝯueniūt morphe albe. Et p⁹ dixerūt aliq antiq si ex foliis rute τ pipe τ nitro añ. τ fiat linimētū cū aceto tollūt albā morpheā τ oēꝫ feditatē q̄ forti indigēt absciōne. Ser. dixit ꝙ ruta sola cū nitro sup fricata id facit. Et dix. ēt ēdiuia terit τ miscet cū melle τ fiūt iñ trocisci q̄ qñ dissoluūt cū aq̄ τ nitro τ liniat cū eo mōphea alba curat eā. Et dix. ēt Sera. radix rubee tinctoꝝ absēgit absciōe tēperata oīa q̄ indigēt absciōne. i. oē vestigiū ꝙ ē in cute ꝺm Auicē. τ iō ꝯfert mōphec albe qñ ponit in aceto. Et alchis. hāc morpheā vocāt albarā: τ dix ēt Ser. radix gētiane delet morfeā albā. Et Bar. dixit ꝙ succ⁹ gētiane cū aceto dissoluat τ loc⁹ iñ fricet tollit maculas corpis. Ad morpheā ēt albā fiat fricatio in sole cū cinē radicis affodilloꝝ τ maxie qñ incipit uel auget ſꝫ pri⁹ bñ fricetur morphea cū pāno aspo: τ pōt ēt fricari cū sola radice ut dixit Dia. τ radix cappaꝝ cū aceto absēgit morpheā ꝺm Se. Ro. dix. oleū de fraxino h⁹ ēt spālissimū morpheā albā soluere τ in ipa pilos denigrare. Alc. dixit morphee albe adeo intense ut lepra putet cātarides cū aceto epithimare ē remediū. Guil. de va. dixit nos sum⁹ expti ꝙ cortices radicis rubee cū aceto malaxati τ sup fricati illā tollūt. Secūdo venio ad simplicia q̄ cōueniūt in albaras. Et p⁹ dixit A. ꝙ ꝯfert admistratio decoctiōis lupinoꝝ in albaras

Et dixit ēt napellus delet albaras τ linitus τ bibitus τ sitr lepre τ alienū sit hoc remediū a me ꝓpter causam maīfestā in se τ idē pōt napellus moysi τ ꝺm A. uidet eē ꝫodoaria: τ dixit ēt si fricat cū foliis mandragore albaras p ebdomadā delet τ ꝓprie si inueniūt humida τ leuia. Et dixit ēt folia τ stipites chebichēgi añ. q̄ ... ius desiccētur eradicant albaras τ albedinē magnū. Est aūt apiū siluestre siue raninū: Dixit ēt Aui. de cortice platani ꝙ in ipo ē ꝩtus absterſionis τ exiccationis et qñ ꝯfert albaras: Et dixit etiā sic ꝙ adustū ē ex cortice citri ē bonum albaras linitū. Et dixit etiā sic dicit ꝙ calcaneus porci qñ ex eo fit linimentū sup albaras confert. Et dixit etiam urina hominis et asini confert excoriationi et pruritui et albaras τ precipue cum nitro τ aq̄ acetosa. Dixit sulphur ē ex medicinis albaras ꝓprie et dixit gūma ptasie ꝯfert albaras. Se. dixit succus cauliū qñ miscetur cū vitriolo τ aceto τ linitur super scabiē τ baras ꝯfert eis. Dias. dixit de succo fic⁹. Et dixerūt aliq ueteres ꝙ radix rubee tinctoꝝ cū aceto trita τ sup linita tollit in petiginē τ baras. Et dixit ꝙ radix ꝑpentarie illinita eradicat baras: τ dixerunt ꝙ caro arietis adusta τ linita albaras tollit. Se. qñ ꝫiniar miscet cū glutino albetim τ ere usto τ nitro aufert scabiē ulcerosam τ baras τ nō ut pluries dixi ꝙ ex istis simplicib⁹ potes m̄lta cōposita ordinare quare τ cetera.

Tractatus quartus principalis de remotione dispositionum non naturalium faciei.

Capitulū primū de lentigine ipsius faciei.

In facie due disposi tiones apparent. Una est naturalis τ alia preter naturam. Naturales indigēt conseruante si pulchre sunt τ decoratione si turpes sint: ut in exemplo est albedinem custodire uel rubedinem uel alias dispositiones albiores τ rubiores facere. Que non ꝑter naturam sūt indigent correctione velud est pustulatio τ maculatio. Unde Galie. ponit differentiam inter comaticam τ decoratiuam partem medicine. Comatica pars non est licita nisi propter honestatem. Unde Galienus vbi supra quecunqꝫ in deliciis existentes decorant se ipsas nulli earum deprecāti aliquod sibi dare farmacūm dedi. Quecunque honestiores fuerunt τ signa senii, τ turpiditatis fugebant a suerum maritorum molestiis eripi desiderantes aliquibus vti. Decoratiua autem est licita τ satis patet hoc ab ipsa parte inicium facio. Et primum capitulū sit ad remouendum lentigines: lentigo ut patet est macula existens in facie diuersa a colore faciei ut in ipsis rubeis maxime inuenitur τ i mulieribus multis quare in eis expedit illas occultare. Et dicitur lentigo quia in colore quasi in q̄litate lenti assimilatur τ in hoc m̄lti multa dicūt. Et primo Ben. p ista dispositione cōpōit istā aquā ℞. tartari calcinati: lb. i. masticis ʒ. i. cāphore. ʒ. ꝭ. impastet cū albūie ouoꝝ. A. āt

ad hoc:hoc.ꝯposuit ℞.litãgirii. ʒ.i.olei antiqui ʒ.ii.ꝯcoquãt̃ ista dõec dissoluãt̃ deiñ sũat̃ mucillagis fenugreci ⁊ sinapis.añ.ʒ.ii.bdelii mirre añ.ʒ.5.ꝓiciãt̃ sup lartigiriũ ⁊ oleũ cocta ⁊ agitata fiat uelud diaglon. Ad idẽ ualꝫ lac ꝟginũ ꝙ fit de litargirio in aceto albo bulito ⁊ cũ filtro distillato ⁊ cũ aq̃ in q̃ sit sal bulitũ uel albumẽ de rocha ⁊ ex istis liquoribꝰ duobꝰ fiat vnus ⁊ erit albus ut lac ⁊ iõ dicit̃ lac ꝟginũ: qꝛ ꝟgines ⁊ domicelle vtũt̃ ipo in hᵒ cãu ẽ optimũ. ¶ Raꝟo ⁊ A.dicũt accipiat̃ argẽti uiui.ʒ.i.amidi.ʒ.iii terãt̃ vltĩa teritione ꝯõec nihil appereat de argẽto uiuo deiñ ꝓiiciat̃ tãtũdẽ de eo de seĩe melonũ trito ualde deiñ facies lauet̃ aut liniat̃ cũ eo oĩ nocte p.7.dies ⁊ in mane lauet̃ cũ aq̃ tepida ñ enĩ ẽ par in mũdificãdo si isto mõ nõ curatur ad caᵐ.de morphea sĩt remittẽdi:venio ad simplicia. Ꝺal.pꝛĩo diẋ in faba ẽ linitio q̃ lẽtigies extirpat:dixit ẽt si ex costo cũ melle facies cataplet̃ curat lẽtigies:⁊ dix.succꝰ ptasie mixtꝰ cum melle eradicat lẽtigĩes.dix.ẽt si ex lacte ptasie epithimẽt̃ lẽtigines grosse extirpãt̃. Nõ tñ oꝫ sup eẽ ampliꝰ q̃ꝫ p horã aut duas ⁊ lauet̃ cũ aq̃ furfuris:⁊ ꝭm ipm hãc ptasiã dicit eẽ rutã siluestrẽ ⁊ gũma eiꝰ.iõ dicit Ꝯõ Dia.dix.farina frumẽti mixta cũ melle lẽtigĩes tollit:tollit ẽt lẽtigines semẽ nigelle tritũ cũ radice iris ⁊ cũ aceto illinitũ:dix. ẽt rafanꝰ cũ melle lẽtigĩes curat. Lẽtigines ẽt tollit radix dragũtee sup illinita. Aui.dix.cicer absẽgit lẽtigies.⁊ dix.ẽt amigõ amara sup lẽtiginẽ ponat̃ ⁊ ꝯfert.Et dix: semen eruce ⁊ aq̃ ipius cũ melle ꝯfert lẽtigini.Et dix: galbanũ eradicat lẽtigines.Ꝯõ.dix.liciũ lẽtigines faciei emẽdat.Et dixit ẽt Ꝯõ. ꝙ malua maioꝛ curat lẽtigines.Aq̃ decoctionis bletis cum aceto ꝯfricata ⁊ fomẽtatio ẽt cũ ipis ad lẽtigies ꝯfert.Iteꝝ dixit cõtex oui puluerizatus ⁊ cũ semine melonis inũctus tollit lẽtigines faciei. cõfert ẽt adeps anatl pinguis ⁊ iõ põt adeps asini Ra.dix.ꝯ stercõe ouis cũ melle illinitꝰ lẽtigies fortit̃ aufert.Alber.dixit stercꝰ passeris mũdificat lẽtigĩes faciei.Ser.dix.qñ bulbus miscetur cũ melle ouoꝝ ꝯfert lẽtigibus faciei.Scit̃ ẽt experiẽtia ꝙ inũctio fcã cũ oľo de seĩe coti sanat lẽtigines.⁊ siľr sanat pustulas caľas q̃ fiũt in facie.⁊ siľr ẽt ꝙ cortices pedũ caponũ ⁊ gallinaꝝ qñ calefacti sub cineribꝰ excoriãt̃ sup fricati calidi lentigines abstergũt.

¶ Capitulum secundum de panno in facie.

Pannus fit spãliter in facie mulieris ⁊ viri q deturpat faciẽ q̃ꝛ ipm lꝫ remouẽ.ꝓ quo nõ ꝙ pãnꝰ siľis coloris ẽ q̃i cuꝫ lẽtiginẽ:sꝫ pãnꝰ ẽ mľte quãtitatis ⁊ occupat mľtũ de loco:lẽtigo nõ ⁊ in hoc differũt ⁊ ꝯueniũt ẽt ista ⁊ pꝫ satis Accĩt ẽt pãnꝰ impgnãtibꝰ in facie ⁊ in puerperio exñtibus.Ego nõ dubito immo affirmo ꝙ q̃ dcã sĩt oĩa in ꝓcedẽti ca.de lẽtigine ꝯposita ualẽ ⁊ nedũ ꝯposita sꝫ mľta simplicia dico ego ualere; sicut est illud qõ dix.Ꝺenri:⁊ Aui.ẽt qꝛ illa nõ rẽcapitulabõ ⁊ ꝓ illis uibõ illic qm̃ hic sĩt necessaria ⁊ nõ replico:venio ad simplicia ex qbꝰ facias alia ꝯposita ex te. Pꝛĩo A.dix.maxĩe ẽt ⁊ in pãno ⁊ in oĩbꝰ macuľ corporis ⁊ morpheis ꝯfert purgatio fcã cũ auelana indica eius ãt potio ẽ.Chir.i.cũ vino dulcĩ aut oximelle.Et qñꝫ accipit̃ de ea.ʒ.ii. ⁊ terit̃ ⁊ ponat̃ ĩ vino dulci ⁊ dĩttit̃ spacio qõ ꝓuo ⁊ coq̃tur vinuꝫ illud cũ lẽtibꝰ uel oꝛdeo ⁊ carne galline ⁊ ius illud soꝛbet̃ ⁊ qñꝫ addit̃ scamõea.dix: ẽt costꝰ absẽgit pãnũ cutis linitus cũ aq̃ ⁊ melle Et dix.ẽt crocꝰ oꝛtulanꝰ mũdificat pãnũ ⁊ morfeã si ẽt fiat linitio cũ cinamomo ꝯfert ad pãnũ Dixit ẽt radix crispe dragũtee uel ꝟpẽtarie absẽgit pãnũ ⁊ mõfeã ⁊ lẽtigines ꝓuas ⁊ magnas ⁊ ꝓpꝛie cũ melle bulbꝰ linit̃ sup pãnũ in sole ⁊ ꝯfert linitio ẽt fcã cũ oleõ ꝯ cherua ꝯfer pãno ꝭꝫ A.Dixit ẽt liciũ sanat pãnũ.Et dixit ẽt sic Aui. amigõ amara ꝯfert posita sup pãnũ ⁊ cũ radix ipius cogt̃ ⁊ ponit̃ sup pãnũ ẽ medicina fortiis Dixit ẽt sicla ꝯfert pãno cũ ex foliis ciꝰ administrat̃ ẽpľm pꝰ ablutionẽ loci cũ nitro.Dixit etiã vitis siluestris absẽgit pãnũ ⁊ lẽtigies ⁊ domestica ẽ debiľ:dixit ẽt canaberi.i.caulis impialis absẽgit pãnũ ⁊ mõpheã.Et ꝭm ꝟitatẽ ẽ res magis iuuatiua ad soꝛdiciẽ ⁊ comestꝰ ⁊ empľatus nã tollit in paucis diebꝰ:dixit ẽt aq̃ casei tollit pãnũ bibita.Et dixit ꝙ uitellũ oui assatũ ⁊ suppositũ loco tollit nigredinẽ q̃ ẽ sub cute ⁊ pannũ.Dixit ẽt saliua absẽgit pãnũ ⁊ lẽtigines ⁊ sãguinẽ mõtuũ:dixit ẽt adeps asini siluestris ⁊ adeps anatis pãno ẽ bona illinita dixit ẽt fit empľm cũ nitro ⁊ bolo pãno ⁊ bothoꝛi leui. Et dixit erugo ferri superposita panno cum vino confert. ¶ Dixit etiam semen rafani confert vestigiis ꝑcussionũ ⁊ panno ⁊ siľir dixit de seĩe been ⁊ oleo eius.Dixit ẽt nil absẽgit pãnũ ⁊ mõpheã ⁊ siľr lupinus.Galie.dixit pãnũ ⁊ uestigia cutis aufert linitio fcã cũ reubarbaro ⁊ aceto similit̃ ẽt purgatio fcã cũ eo:dixit ẽt ꝙ radix lilii ꝓpꝛie ꝯfert panno. Et A.dixit ꝙ liliũ ꝯfert pãno ⁊ lẽtigibꝰ ⁊ ꝓpꝛie radix eius.Et dix.iteꝝ gali.de radice vitis albe ꝙ ipa cocta cũ oľo pãnũ delet.Et A.dixit ꝙ coq̃t̃ in oleo dõec dissoluatur.Mesue dixit oleum de cerusa mundificat ⁊ expellit feditatem cutis:⁊ delet feditatem cutis ⁊ delet pannum ⁊ lentigines. Et dixit etiã oleum de cucumere asinino delet pannum ⁊ uestigia nigra.Tollit etiam pannum linitio facta cuꝫ lacrimo mandragoꝛe ⁊ pꝛopꝛie masculine.Dia. dixit semẽ ⁊ folia vꝛtice sine calefactõne nimia sanãt pãnũ ⁊ pustulã faciei.Ser.dixit quãdo ex semine lini fit emplastrum cum ficubus ⁊ nitro delet pannũ ⁊ pustulas albas faciei.dixit etiam folia iesinini humida aut sicca quando imponũtur super impetiginem aut pãnum aufert eos ⁊ resoluunt omnem humiditatem frigidam vel superfluitatem. Alchi.dixit agresta fructus pomi citrini.i.citri aufert pannos faciei ⁊ pustulas ex toto ⁊ dixit etiam sic faciũt mulieres lauacꝝ circa pannos cum aqua oꝛdei ⁊ mũdificat faciẽ

Et Auicē. dixit q ipōatur calida dixit ēt sic sā/guis leporis recens calidus posit⁹ sup faciē cu/rat pānū ꝛ vesicas albas faciei. Dix. ēt de cācro marino de eo. q adustū ē abstergit dentes ꝛ de/let pannū. Et dix. stercus lacerte illinitum delet pannū ꝛ dixit q expertū est.

Caᵐ tertiuꝫ d macl'is faciei ꝛ toti⁹ corporis ni/gris et leprosis:

Accidunt in corpore aliqñ nigredines qñꝫ macule nigre aliq̃ ꝑm partes diuersas q̃ sūt velut lentes ī quātite: sed paꝝ minores ꝛ sepe ego illas vidi. Acci/dit āt hoc ex pccō sanguīs ꝛ oēs tales q̃ ex san/guine fiunt sūt nigre ex mortificatōe sanguinis in cute. ¶ Dico ego q tales maculas tollit lini.ꝭ cute facta cū aceto ꝛ melle. veꝝ nimius vsus a/ceti citrinat. Mesue dix. oleū de cucumē asini/no delet pānū ꝛ vestigia nigra. Aui. āt dix. uesti gia nigra que fiūt ī toto corpe delet calamentuꝫ ꝛ ꝓprie recens coctū in uino ꝛ linitū: ꝛ delet ēt ofuscatōem q̃ accidit sub oculo. Et ꝑm Cōstan: tal' linitio oēm maculā tollit. Dixit ēt peōia ab/stergit uestigia nigra in cute. Dixit ēt nigredineꝫ tollit et pānū uitellū oui assatum ꝛ superpositū. Dia. dixit vua passa vīo addita maculas nigras emendat puluis ēt baccaꝝ lauri solus illinit⁹ ul' ꝑm quosdā mixtus cū nitro ꝛ aceto ꝛ linit⁹ tol/lit illas: tollit ēt vestigia nigra que fiunt ī facie sinapis mixt⁹ cū melle ꝛ piguedīe anatl siue gal line ꝛ supposita aut accipiat̄ oleū cōe ꝛ cū cera ꝛ adipe fiat ungᵐ. Tollit ēt sanguinē mortuū q̃ fit sub oculo: sꝫ hoc unguēto solū ī corporibus duris est vtendū: dixit ēt lupin⁹ maculas nigras tollit. Dixit ēt bulbi cocti in cinē calido ꝛ polen ta adhita ꝛ capitibus minoꝝ pisciū colorē ma/culis nigris ꝑstat: fimus ouis cū aceto mixt⁹ et sup cute illinit⁹ tollit maculas nigras. Alchi. dix: sauina ēp l'ata mundificat nigredinē cutis ꝛ sor diciē corpis ꝛ faciei. Rapio dix. qñ radix vitis albe ē mixta cū orobo ꝛ fenugreco ꝛ ex ipa ab luit cutis mūdificat cutē ꝛ abstergit eā ꝛ aufert pānū ꝛ vestigia nigra ꝛ bothor. Dix. ēt qdā q sola vitis albe radix fricata id pōt pre būecta ta cute cū aq̄ fria ꝛ si ē nēce infundat̄ in aceto ꝛ dix. ēt spūa leuini absꝫgit maculas cōpis ꝛ sā guinē. Chi: dix. fim⁹ irundīs cū felle capre mi xt⁹ alphos leprosos nigros tollit. Est āt alph⁹ ꝑm Dia. nomē macule absolute. Sex⁹ pl'o dix. taurinū fel illinitū inpetigies nigras tollit ꝛ faci eꝫ lipidā facit. Et id dix Chi. Ra. dix sāguis nigraꝝ gallinaꝝ aufert maculas nigras ꝛ fetidas ꝛ lētigīes hmōi a facie ꝛ maxime si misceat̄ ei lac vaccinū cū baurac rubeo reddit faciē fōmo sā ꝛ mūdat eā ꝛ efficit colorē mundū ꝛ bonum. Alber. sic dix. si macule nigre ūbrose pess'ie cuꝫ sanguīe leporis inūgāt̄ remouēt̄ nigredinē ēt q̃ fit a sanguīe ꝯgelato sub cute tollit aspaltū dis solutū cum aceto.

¶ Ca. 4. de maculis albis ꝛ rubeis ꝛ viridib⁹ in corpore apparentibus.

Macule iste sepe fiūt ꝛ spe/cialit̄ albas vi/di ꝛ nō ita rubeas puras min⁹ vidi ci trinas. Ego dico q cinis radicū affo dilloꝝ cū aceto illinit⁹ maculas albas tollit. ꝛ nō solū cinis hoc facit: sꝫ radix ei⁹ fricata hᵒ facit Dia. dixit maculas albas tollunt cortices radi/cis cappaꝝ cū aceto mixti ꝛ fricat⁹ in sole. ¶ Et dixit ēt radix rubee tīctoꝝ cū aceto illinita ma culas albas medet̄ maculas ēt albas tollit fom tatō fcā cū aqua camomille. Et certe ego credo q fomtatio fcā cū corio fabe cocto ꝛ ꝑm quos dā maxime ꝓfert qñ secū aliquod aceti ꝯiungit̄ Galie. dixit in vi.ᵒ q elesion alfos albos ꝛ efe linas. i. maculas factas a sole uel ab orsu mūdi/ficat ꝛ elison ꝑm Auic. ē alguesen. Ser. dix. qñ cassia lignea miscet̄ cum melle ꝛ linit̄ humidi/tas lactea q̃ apparet in facie aufert eā. Et Chi: dixit q fim⁹ corui sup fumigatus albos alfos ꝛ albā lepram sanat. Ra. dixit macule albe q̃ sūt signū lepre si posueris sup eā spma calidū sana tur tollit ēt maculas albas galbanūbonume et mūdum mixtū cū nitro ꝛ dissolutum cū aceto ꝛ sup fricatū utraqꝫ ēt pix cū sale mixta macu/las albas delet ꝛ loco salis pōt poni mirra sola circa maculas rubeas: sic dix. Ra. si cepe tritūꝫ miscet̄ cum cepo galline delet maculas rubeas Et dixit ēt q stercus colūbaꝝ tritū ꝛ mixtū cū farina ordei ꝛ sēis lini ꝛ aceto ualet ꝯ ruborē q̃ dicit̄ rosa si macula sit uiridis tē dix. Al. radix rafani siluestris mūdificat oēm maculā uiridē vbicūqꝫ sit in toto corpore veꝝ ꝓ ista macula oīo infra querat̄ ca. de signis percussionū et ci catribus ipsarum.

¶ Ca. 5ᵐ. de effilis. i. de maculis factis a sole et ab orsu.

Effilla secundum Diasc. ē nomē cu iuslibꝫ macule a sole cāute aut ēt ab abortib⁹ et ptib⁹ et ꝫ papiā effilla ab solute ē pānus: ego āt ī hoc ca. facio mētionē d effilla cāta a sole de aliis fcā ē mētō ꝯ. Et pᵒ di xit Auicē. ablutio fcā cū albumīe oui ꝑſuat co/lorē faciei a mutatiōe q̃ pōt accidē pp solē et id epitbia remouet cōruptionē colōis fcām a sole ꝛ ego scio q aliq̄ mulieres apponūt cū albūie o ui agrestā. Ro. dix. q spālia olei d tartaro sunt pānos et maculas p⁹ ptū remanētes remouē et abstgere. Dia. dix. q succ⁹ agrestis folii cū mel/le illinit⁹ purgat maculas a sole ingestas quas greci effilas vocāt. dix. ēt Dia. excorticat̄ radix ciclamīs extrahat̄ succ⁹ eius et cogt̄ donec sit sic mel et repōit̄ et reapponit̄ remouet maculas q̃ fiūt a sole et ab aborsu. et dix. Dia. narcisꝯus melle mixt⁹ effilas detgit: et dix. aq̄ costi l' suc c⁹ eius ad effillas facit: et dix. ēt de radice uitis albe sꝫ a ꝓximet̄ sicut dcm̄ ē ī c. d lentigine et illic uide. Gali. dixit in. 7ᵒ botr⁹ uitis siluestris abstersiue virtutis est et effilas siue maculam fortē et quotquot talia in superficie sūt sanat: et dixit Auicē. sic illō ad oēs opatiōes extrīsecas

granū been aceto gaudet fit.n.ualde efficax ita ut lepras abstergat ꝛ multomagis q̄ minora sūt his lētigenes alfos effilas achora ꝛc. ¶ Dix. ēt in sexto ꝙ elison alfos ꝛ effilas emēdat. ¶ Et ego dico vobis ꝙ nō dubito ꝙ q̄ pāno ꝯferūt ꝛ effilis ꝛ cū quare ca. ꝑquirant adinuicē.

¶ Cap. vi de liuoribus q̄ fiūt in cute: ꝛ de sanguie mortuo qui ab aliquibus uocatur malmō to ꝛ ab aliquibus uocatur morsus mortui et ab aliquibꝰ morsus diaboli.

QUm autē talis liuor a cōgelatione ꝛ mortificatiōe sāguinis sub cute ꝯtingat siue liuorem dicamus siue mortificationē uel coagulationē sanguinis uel malū mortuū: idē in pñti sit ſmo ꝑ quo nō ꝙ tales liuores aliqñ fiūt a ꝑcussiōe rōe cuius fluit sanguis illic ꝛ ꝯgelatur ꝛ locꝰ remanet niger. Causat̄ ēt liuor qr in loco vno sāguis extr̄s sub cute ꝯgelabit̄ rōe cuius demane uel alio tpe locus apparebit niger: ꝛ hoc nō est nisi ex defectu cōplexionis mēbri q̄ debilis ē in regulando sanguinē ꝛ liuor iste vocatur mal morto ꝛ sepe uidi: ꝑrio ſm dinū. ℞. succi maiorane arsenici citrini olei camōille cere an̄. ptes equales ꝛ fiat vnguētū ꝙ sum exptus in liuore oculoꝝ ex ꝑcussione. ¶ Diaquilon cū gūmis ēt laudat̄: laudatur ēt appositio panis in uino ꝛ d̄ inde locus emplet̄ farina ēt fabaꝝ cocta cū oxi melle ualet: locus tñ pᵒ fomētet̄ cū aq̄ decoctionis ro. fenugreci: aliqui apponūt cerusam ꝛ aliqui vnguētū de cerusa qr vnguētū albū ad liuores rōe ꝑcussionis ꝛ hec oīo ꝓbata sūt. Diasc. dixit aq̄ marina tepida liuorē tollit. Aui. dix. resoluit sanguinem congelatū sub cute: tollit ēt liuorē succus agreste cū melle illinitus ꝛ mixtꝰ Dixit ēt succus silfii melle addito liuores corporis limpidat. Et silfiū ē plāta ubi mastix nascit̄. Et dix. anetū addito melle ꝛ sup īūctū liuores emendat. dixit liuores uirides corporis tollūt nuces uirides: ꝛ dixit ēt lupinus maculas nigras ꝛ liuores ebulire nō permittit. Et ego dico ꝙ emplꝫ factū cū farina lupīorū ꝛ aceto tollit liuores ꝛ ꝓprie in principio qñ materia ē ꝓfunda. Dixit ēt ysopus elixa ꝛ imposita liuores corporis emendat: ꝛ dixit ēt nepita uiridis cathapl'ate adhibita liuores detergit: ꝛ dixit ēt ad liuores tollendos herba santonicū in aqua decoquitur ꝛ panno imposita corpori infunditur uel cum melle ponitur. ¶ Dixit ēt sal cum mell' impositū liuores corporis tollit: litargiriū etiam dealbatum hoc facit. Appulius dixit succus maiorane melle addito liuores d̄tergit. ꝛ ego dico ꝙ succus maiorane cum auripigmento liuores oculoꝝ detergit ꝛ sepe sum expertus. Dix. etiā Appulius libro. 7i. herbarum ꝙ radix spine albe si succulenta: idest succo plena uice cathapl'atis imposita liuores aufert. ¶ Ego etiam dico ꝙ cinis allei cū melle impositus liuores tollit. Dico ēt ego ꝙ liuores tollit. ℞. bulbuꝫ ꝛ misce cum melle ꝛ uitello oui ꝛ aceto ꝛ malaxetur et super locum ponatur: ꝛ si nitrum apponat̄ fortiꝰ operatur dico ego. Dixit etiam Appulius codē libro de cimīo cameno sic masticatum ꝛ impositum liuores tollit uel detergit. Dixit etiam absincthium in aqua coctum: ꝛ inductum panno impone si corpus tenerum fuerit cum melle unpone. ¶ Dixit ēt mercurialis tonsa ꝛ imposita liuores tollit. Auicen. dixit acetum cum melle addito. ꝛ super inunctum liuores emendat Dixit etiam Auicen. de gumma tapsie cōfert pāno ꝛ albaras ut iam dictum est. ¶ Et Serapio dixit miscetur tapsie cortex uel eius succus cuꝫ olibano contritus ꝛ administratur super liuores ꝛ aufert eas oportet autem ꝙ dimittatur duabꝰ horis ꝛ ante ꝛ auferatur: deinde infundatur sup locuꝫ aqua calida ꝛ aufert impetigines ꝛ lentigines. ¶ Alchinus ponit corticem tapsie ꝛ lacermum ꝛ succum ꝛ ceram cum olibano. ¶ Bart. de va. ꝙ tollatur radix tapsie et olibanū an̄ ꝛ liuoribus qui fiunt a percussione confert: ꝛ dix. ꝙ lacermus est melior cortice ꝛ dixit ꝙ anteq̄ꝫ unguentum ponatur ꝛ etiam post locus lauetur cū aq̄ cali. Dix̄ ēt Auicē. calamꝰ aromaticꝰ ꝯfert occultatōi sāgūis mortui: dix̄ sinapis aufert occultatōeꝫ ꝛ vestigia san. mortui. Dixit ēt ameos ꝯficit̄ cū melle ꝛ ponit̄ ex eo ēplꝫ sup occultatōnē sāgūis. dix̄ ēt de absinthio cū melle ꝙ ē optimū. Alchi. dixit licū ualet liuoribꝰ ꝛ maculis. Sera. dixit excoriat radix ciclaminis ꝛ extrahat̄ succꝰ eiꝰ ꝛ coquit̄ donec fiat sicut mel ꝛ reapponit̄ cū quo si liuores q̄ fiunt in corpore liniant̄ auferunt. Dixit ēt reubarbaꝝ tollit liuores ꝛ impetigines qñ linit̄ cū ea ꝛ aceto: dixit ēt mel aufert liuores q̄ fiūt ī facie ꝛ alias sordes cutis. tollit ēt liuores cutis rafanꝰ sup inūctꝰ cū melle ꝛ ſm plures tollit maculas totiꝰ corpis. Et rap. dixit ꝙ semē eiꝰ ē fortius tota plāta: dico etiaꝫ ego ꝙ aloes sucotrinum cum melle liuores tollit. Rab dixit si in loco non fuerit vulnus neq̄ꝫ dolor sꝫ color liuidus remāsit locꝰ ēplet̄ cū foliis caul' l' rafani uel mētastri: sꝫ locꝰ istoꝰ ñ curetur cū arsenico citrīo l' cū lapid̄ lazuli ꝛ thur ꝛ armoniaco cū succo coriādri aut apii multi vicibꝰ epithiet̄. Gal. laudat d̄coctōeꝫ ameos ꝛ ysopi cū lacte ꝛ vino. Henricꝰ dixit ꝙ si cū succo radici nappe agresti misceat̄ modicū d̄ aloe epatico ꝛ liniat̄ locꝰ ter uel q̄t ī fra duos dies curat̄

¶ Capitulum septimū de aspitate ꝛ squamis ꝛ duriciebus siue callositatibus faciei ꝛ corpis.

FIūt in facie et cute capitis qñq̄ꝫ aspitates quedā q̄ qñ ēt sūt cum squamis quibusdam ꝛ quādoq̄ꝫ in cute fiunt quedam duricies: ꝛ callositates similes callositatibus quas in manibus operari habēt. ¶ Asperitates itaq̄ꝫ cutis tollit paluis punicus adustus uel non adustus cū melle mixtꝰ ꝛ linitꝰ fricādo. Et ego dico ꝙ multū vtile essꝫ ꝙ locꝰ primo mollificet̄. Dia. dixit asperitates cutis sicut accidit in scabie tollit oleum rafani iunctū.

Mesue dixit oleū de frumēto īpetigīes ⁊ cu-tis aspitates sanat. Et dixit ēt sic oleū de amig-dal'. dulcibus asperitates lenit gutturis ⁊ pulmo nis ⁊ oīuz ptiū exterioꝝ ⁊ oēs duricies ⁊ siccita tes mēbroꝝ lenit ⁊ iūcturaꝝ ⁊ oleū de amigd. amarl. lenit aspitates ⁊ delet faciei pannū. ¶ Et dixit ēt oleum sisami lenit duricies ⁊ aspitates squamas ēt que sunt in facie tollit ablutio facta cū aqua camōille. Et certe ego credo ꝙ q̄cūqꝫ furfuribus cōueniunt ēt cōferūt in hoc casu. Du riciez ēt cutis de qua dictū est tollit oleū d fru-mēto ⁊ oleū' sisami sicut statī dictū ē. Easdē ēt duricies tollit sordicies cere que muz uocatur mixta cū cinere vitl ⁊ superposita. Haliabas di xit sic medulla ossiū hoīs remouet dura mēbra Unguentū ꝙ duricies a calositates que sūt ī ma nibus ⁊ facie curat. ℞. cere pīguedīs birci ana lb. i. medulle cerui. ℥. iiii. vitella ouoꝝ. viii. mirre ℥. i. liqnefiat cera cū oleo uiolato. Deīde cū eis a lie spēs conficiant. Ex his gº locus inungat̄ p̄-missa lotione cū aq̄ calida donec locº rubeat.

¶ Capitulū 8ᵐ de scissuris faciei ⁊ cutis.

In facie siue cute fiunt frequenter scissure quibus vete res sic consulebant. Dixerunt enim ꝙ ad scissuras faciei ꝯfert linitio facta cum adipe gallinaꝝ. ¶ Et Rasis dixit ꝙ faciem reddit lucidam. Diascorides dixit de oī spē apii risus ꝙ acoras. i. tineas expurgat: ⁊ stigmata. i. macu las uel cicatrices tollit. Et subdit ꝙ tollit crepa turas quas greci stigmāta uocant et dixit ēt asi-ninus adeps ⁊ rimas labioꝝ ⁊ totius uultus fri gore factas optime sanat. ¶ Auicē. dixit adeps anseris scissuris faciei. confert. Serapio dixit glutē pisciū scissuris cōuenit faciei. Sed debet dissolui cum aqua calida ⁊ liniri. Isaac dixit ꝙ litargiriū cū oleo coctū in modū vnguenti fissu ram cutis diurnam ex eo inunctam celeriter sa-nat. ¶ Idē dixit constantinus. Haliabas dixit o leū mirtinū siccitati ⁊ fissurl remediū ē. Et ego credo ꝙ multa dicta supra libro 4º de scissuris labiorum hic conuenire quare videas multa ex perta q̄ue hic. sunt posita.

¶ Capitulum nonū de cura pustularū ⁊ vesicaruz ⁊ rubedinis faciei p que facies videtur esse le-prosa ⁊ est gutta rosea.

Gutta rosea ē rube do extranea similis rubedini cum qua incipit lepra ⁊ plurimū apparꝫ in facie ⁊ specialiter in naso uel circa. Et ī pomis maxillarum que quādoqꝫ est cū inflatione ⁊ vo catur a Guiel'. de sa. botiga uel gutta rubea ul' in vulgari gutta roma de qua supra scdo libro fe-ci capitulū. Et q̄nqꝫ est sine inflatione q̄nqꝫ cuz pustul' q̄nqꝫ cuz crustis: ⁊ tunc est de genere asa phati. generatio autem eius est ex flate salso ul' ex aliis humoribus adustis. ¶ Et quādoqꝫ ma teria est mala ⁊ valde acuta quare locus vlcera-tur. ¶ Signa materiei ex qua fit habentur p for mam et colorem eius per virulentiam quam e-mittit. ¶ Judicium huius dispositionis est hoc quoniam morbus iste contagiosus est. ¶ Et si gnum primum ad lepram per hanc etiam iudi-catur per rasim ꝙ multiplicatur in hieme et ī fri gore. ¶ Et hoc est ut dicit Auicenna. qꝛ frigus coartat uaporem plurimum. ¶ Judicatur etiam ꝙ est difficilis eradicationis propter prompti-tudinem quaꝫ facies habet ad recipiendum ma terias causa sue raritatis ⁊ debilitatis ut alio li-bro supra est dictuz. quare ergo antiqua non cu ratur nisi raro. ¶ In cura ista habes tres intētio nes. prima est in dieta. secunda in purgatione. tertia in localibus. Dieta fit scdm humorem fa cientem morbum quoniam aliquando materia flegmatica salsa facit morbum quādoqꝫ colera adusta ⁊ quādoqꝫ sanguis adustus. ¶ Respici ant tamen isti se a vino forti puro ⁊ caueant se a speciebus et rebus acutis ut ab alleis cepis et pipere ⁊ sinapi et a rebus salsis ⁊ frixis et ab as satis combustis ⁊ a melancolicis ⁊ uaporosis ⁊ a coitu ⁊ ab omni caliditate ⁊ frigiditate exces siua. ¶ Secūda intentio completur cum purga tionibus: ⁊ electuarium succi rosa. in hoc optiet principatum. Diuersiones fiant cum fricationi bus ⁊ cum ventosis ⁊ cum cantaridibus ⁊ rup toriis retro spatulas ⁊ sub mento. Et flobotho mia de manu ⁊ de vena frontis ⁊ de vena nasi commendatur. ¶ Et applicatio sanguisugarum in loco: et totum hoc clarum est consideranti causam. ¶ Tertia intentio sic cōpletur: pro quo nota ꝙ aliquādo gutta rosea est antiqua: ⁊ tunc frigida ⁊ sicca conueniunt: ⁊ aliquādo est noua: et tunc alteratiua plus conueniunt. ¶ Item pri mo ualet hoc. Recipe succi agreste ⁊ portulace ⁊ plantaginis ⁊ albuminis ouorum cum alluni ne. ⁊ ad modum aque rosa. distillate in fundant̄ in ea panni ⁊ desuper applicentur ⁊ sepe remo-ueantur. ¶ In primo fiat hoc in antiquo autem fiat stupha cum camomilla melliloto ro. vio. ⁊ florum nenufaris et post leuem abstersionem inungatur cum vnguento albo ⁊ citrino in quo modicum de argento viuo ⁊ sulfure ⁊ alumine cum oleo de tartaro sunt incorporata. ¶ Guil'. de sa. ad idem composuit hoc. Recipe acetosi-tatis citri. ℥. iii. cere ꝙ sufficit ad inspissandum predictuꝫ succum argenti uiui extincti cum sal uia. ℥. ʒ. incorporando fiat vnguentum. Theo-doricus dixit hoc valere. Recipe boraginis. ℥. duas farine ciceris fabarum ana. ℥. i. ʒ. campho-re. ℥. i. cum melle et succo cepe fiat trociscus ⁊ li niatur. ¶ Ego autem vtor aqua verginum dic ta in capitulo de serpigine ⁊ alia dicenda infra de decoratione faciei. ¶ Ego autem ēt sepe cu raui hanc passionē factis vl'ibus cū aceto ⁊ sul fure: et balneo peciam in isto liquore ⁊ pono de super oleum de tartaro etiam multum valet.

Unguētū aliud Bar.ō.va. ℞.olei de rafano ō/ lei ō uitellis ouoꝝ olei ō frumēto añ.ptē.i.olei de feie citri ptes.ii.mifceant̄ ⁊ ad.4.ʒ.oleorum mifceāt̄ pul.offis fepie.ʒ.iii.fulfuris uiui.ʒ.5.| Gui de ua.dixit ego aūt talē optimā experiētiā hēo circa pdcā. ℞.aq̄ ro.lb.i.aque floꝝ lilii ce/ leftis lb.5.mifce āt pᵒ. ℞.fulphurl.ʒ.i.cāphore pōdus denarioꝝ duoꝝ oīa p fe terant̄ ⁊ oī die oīa agitēt̄ ⁊ in fole teneant̄ ⁊ q̄nto ifta aqua plᵒ tenet in fole ⁊ agitet̄ tāto eft melior ex ipaq; fa cies liniat̄.Aliud exptū meū fulfur folū cū mo dico fal' diffoluat̄ in aqua ro. ⁊ ex hoc liniatur qᵒlz fero pᵒx.dies poftea rarius imponat̄: mire n.tollit dcās puftulas ⁊ virulētiā ipaꝝ ⁊ fangui nē fluentē ⁊ faciē reddit lucidā hoc.n.ɔfueui fa cē cū aceto ⁊ fulphure folū ⁊ multū ɋfuit. Et aliud ad idē. ℞.fulphuris uiui.ʒ.i.litargirii ce/ rufe añ.ʒ.5.cāphore aur.i.affungie porcine re/ centis ⁊ colate.ʒ.ii.fucci pomoꝝ citrinoꝝ.ʒ.i. te rāt̄ terēda:ſ; qᵒlz die p fe demū oīa in mōtario fil' mifceāt̄ ⁊ in vafe vitreo ɔfuent̄ ex qbᵒ poft modū liniat̄ facies.Aliud bonū ℞. bethonice fcabiofe fileris mōtani plātagīs celidonie ana. fublimet̄ ex eis aq̄ ficut fit aq̄ ro.Ex hac cuz fa cies ē bñ abluta pᵒ cū aq̄ cōi deterfa bñ madc fiat cū ifta aq̄ ⁊ fi cū iftis ñ recedit dicta difpo fitio ueficet̄ locus cū appofitiōe cātaridaꝝ mix taꝝ cū fepo ⁊ pᵒ locᵒ cū ficla mūdificet̄:deīn cū pdictis deficcet̄ ⁊ ɔfolidet̄ Ad idē exptū tapfia puluerizata bñ cū butiro mifceat̄ ex q̄ poftea fa cies liniat̄ ubi ē rubedo.Inflabit ergᵒ tūc locū ⁊ tūc fupponat̄ folia cauliū ⁊ emanabat̄ aq̄ mlt ta ⁊ hoc pluribus diebᵒ fiat poftea locᵒ cū ifto unguēto inūgat̄. ℞.butiri cāphoris·boracis ar gēti viui fublimati euforbii thuris albi fpice gūi arabici cerufe dragāti armōiaci ꝁcocolle a/ lūis iāeni añ·ptē.i.coaguli leporis.ptē.5.terāt̄ te rēda ⁊ in aq̄ ro.madefiāt poftea accipe duo vi/ tella ouoꝝ paꝝ coagulata in aq̄ frumēti ⁊ cū eis pdicti pul'.incorporēt̄ ⁊ cū ifto facies fepe linia tur cū aqua.ro.

¶ Capitulum decimū de botoribus faciei et vocantur in vulgari coffi.

Bothor cōmuni no mine ꝁm Aui.⁊ fua ēt nūcupatiōe oē puū apa importat ⁊ fpalit̄ importat apa ta pua q̄ ut plurimū fiūt in facie ⁊ ut plurimū ēt alba uidēt̄ ⁊ uulgarit̄:coffi dicūt̄:⁊ qa ifta taliā defedāt cutē iō de iftis erit ꝁmo. In cura ifta hēs tres intētiones.prima ē i vita fecūda ī pur gatiōe.tertia in localibᵒ.¶ Prima intētio cō plet̄ hᵒ mō videas fi ifte puftule fint albe vl' ru bee fi albe a materia flegmatica:refpiciat fe ergo flaticl ⁊ fepe noīate fē.Et pticipent aliquali ru bedine refpiciat fe a a.rtbᵒ falf ⁊ acutis ⁊ ēt a nimia ɔmeftione ut nutriūtū q̄ tranfmittit̄ faci ei poffit a facie afimilari q̄ ifte fupfluitates fa cientes puftulas.Credo ego fē fupfluitates q̄r te digeftionis.¶ Secūda intētio ɔplet̄ hoc mō utat̄ pillul' de yrea q̄ euacuāt materiā flaticā et

filr pillule aggregatiue ualēt qa in eis ē iera q̄ euacuat a capite ⁊ hᵒ fi materia fit flatica ⁊ hoc in coffi albo fi pticipet aliq̄li rubedie tūc figᵐ ē alicuius acuitatis ⁊ tūc pillule de fumo tre et ɔfectio hamec ɔueniret:flebotomia ēt ɔueniret in illo cāu ⁊ appofitio fanguifucaꝝ fi materia p ticiparet fanguine. Tertia itētio ɔplet̄ hoc mō ⁊ q̄ inuēio aliq̄ fimplicia a docto . ualentia pu ftulis aliis abfolute ⁊ alia albis ⁊ lacteis inue nio ualere:iō prīo de primis loquar:ꝁo de fecū dis ⁊ fic tertia intētio erit ɔpleta.Prīo Dia.dix̄ farina orobi cū melle mūdificat ulcera ⁊ bothō Dix.ēt qñ fit empl'm ex femine nigelle ⁊ aceto aufert bothor malas ⁊ fcabiē ulcerofaz.Cōfert ēt ꝁm Auicē.ad oēm maculā ⁊ bothor in facie. Et ɋpe ꝁm quofdā eius decoctio facta ufq; ad diffolutionez ꝁbē ⁊ ɋpe in aqua pluuiali q̄ fe piffie fuz exptᵒ.Et dix.ēt pūt lupini cocti cū nu ce cipreffi ⁊ empl'ati.Dixit cinis allei ē ɔueniēs bothoribus: ⁊ dixit ēt ciñamonū ponit̄ fup. pā nū ⁊ maculas lentiginofas cū aceto ē ɔueniens bothoribus leuibᵒ. Dix.ēt fic fex vini ñ adufta ē bōa iflatōi fola ⁊ cū mirro ēt exiccat bothor: cū qᵒ fequūt̄ ulcera:⁊ fex ñ adufta extiguit ifla/ tōez corpis in quo ftrictᵒ ē fāguis.Dixit ēt oleū cherua ualz bothori groffo ⁊ fcabiei.Dixit ēt ō cinis capilloꝝ hōis fanat bothor :⁊ hoc ē exper tum eē mirabile.Sera.dixit q̄ fa.lolii mifcetur cū rafano ⁊ eꝫ facit nafci pilos in alopicia ⁊ ab ftergit bothor.Et Bart.uoluit hoc eē veꝝ ō fe. rafani ⁊ ēt addit ad medicinā acetū dixit ēt qñ radix uitis albe ē mixta cū orobo ⁊ fenugreco: ⁊ ex ipa abluit̄ cutis mūdificat ⁊ abftergit eā et aufert pānū ⁊ ueftigia nigra ⁊ bothor.Dixit ēt ꝁapio qñ bulbᵒ mifcet̄ cū fggibin ɔfert bothori bᵒ. Dix.ēt cinis falicl cū aceto acerrio tollit bo/ thor filia capitibᵒ clauoꝝ. Dix.ēt ribes ⁊ fucus eiᵒɔfert fpebᵒmorbilli ⁊ bothōibᵒq̄ fiūt in cōpe ficut variole ⁊ cū filibᵒ.Dix.ēt ꝁapio tēit betōi ca cū affūgia ⁊ aq̄ ⁊ ɔfert bothoribᵒ.Et dix.qñ ruta mifcetur cū nitro ⁊ fit iñ ēpl'z.remouz bo/ thor. Et Bart.dix.q̄ aliqñ addit̄ butiꝝ ad mol lificatōez ⁊ dix.ēt fic ōe lac in quo eft extincta a queitas cū lapidibᵒ ɔfert pruritui ⁊ bothori et maliciei chimoꝝ.Exptū ē q̄ fi ɔchilia q̄dā luci da pua rotūda q̄ q̄i fē in fōma fiftici ⁊ vltra pti bᵒ marinis pōtat̄ ponat̄ in fuco limonū ⁊ pomo rū citrinoꝝ ⁊ diffoluat̄ in aq̄.Si gᵒ ex his fiat linitō mirabilit̄ coffi auferūt. Si āt bothor fit alba ⁊ flatica.Dix.ꝁapio treftre q̄ accipit̄ a gra no been qñ mifcet̄ cū vria aufert bothō flaticā Et.A.abfolute dix.ō been q̄ ɔfert bothoribᵒla ctis cū aceto ⁊ afaphati. Et dix.ꝁapio qñ cinis allei mifcet̄ cū oleo curat bothor ⁊ qñ mifcet̄ cū melle curat bothor lactea ⁊ ipetiginē.⁊ dixit qñ fit pl'z cū galbāo ⁊ aceto ⁊ nitro aufert bo/ thor lactea.et dix.ēt qñ linitō cū fāguie cal'o le porl mūdificat mōfeā ⁊ ipetigiez ⁊ bothō lactea et dix.etiā ō fpūa q̄ ɔglutiat̄ ad uites et canas ⁊ ad al's herbas q̄ ipa ē bōa ad fcabiē ulceratā et bothō lactea.et dix.ō duobᵒ fpebᵒ fpōgie marie q̄ ipe ɔferūt ad accipiendū bothorez lacteā

Tractat⁹ qntus de ꝯſuatōe rei natalis faciei. Caplꝫ .i. ad colorandum faciē colore albo.

POstq̄ sermo fctus est ō remotōe rei pt̄ natal' exñtis ī facie Nūc lꝫ facē mentionē de ꝯſuatōe rei naturalis: ut de ꝯſuatōe albedis ꝛ rubedis ut ē ipsā custodire uel albiorē facē uel rubicūdiorē si licitum sit. Vñ p isto dicebat Gal.in.i.affoꝛiſmoꝝ ī isto affo°. ī ꝑtbatōibus uestris ꝛ voītib⁹ ꝛc. coloꝛ āt' corpis dñantia hūoꝝ oñdit.si non in ꝓfūdo accubuerint. Pro quo nō.ꝙ bon⁹ coloꝛ ꝛ floridus ab hūoribus bonis sanguineis tractis ad supficiē cutis fit. Coloꝛ āt malus a mal'hūoribus fit ut niger a m'lícis.alb⁹ a fl'aticis.citrin⁹ a colericis ꝛ ꝯſideres:oīa ista declarauit.Auicē.inde ulcerib⁹ vñ hñs ulcus et fuerit mali coloris tarde curaꝰ:ꝛ uide cām ex dictis. Cāe āt extrinsece iuuant ad mndificatōez colōis.vñ caloꝛ adustiu⁹:ꝛ dimissio balnei ꝛ vſus aceti et malaꝝ aquaꝝ sūt ad nigredinē tendētia ꝛ frigus et coitus ꝛ tristicia et egritudines lōge. Ista ad colorē albū faciūt. Cōestio reꝝ citrinaꝝ ut cimini ameos ꝛ comestio reꝝ salsaꝝ ad citrinitatē. Vñ tartari qñ uolūt faciē esse citrinā lauāt eā cū decoctione seīs ameos:qꝛ illo coloꝛe ōlecanꝰ. Et pp hoc dicit Joānes de scō amādo sup Nicolao ꝙ quedā faciunt bonū colorē sūpta interius. Quedā uō posita exterius. Ad intra quedā faciunt hoc:qꝛ generant bonū et subtilēꝫ sanguinē ut oua soꝛbilia ꝛ bꝛodia bonaꝝ carnium:vinum aromaticū ꝛ cibi bone subē. Quedā aūt qꝛ sanguinē spergunt et dilatant ad exterioꝛa ut fic⁹ ꝛ piper ꝛ crocus ubi usus fuerit modestus colorē bonū facit. Quedā qꝛ sāguinēꝫ mūdificant uelut trifera minoꝛ ꝛ mirobolani lupuli fumi tre ꝛc.bonū colorē faciūt. Que āt extiꝰ faciunt bonū colorē faciunt hoc cū abstersione ut sūt linimenta ablutiones accepte ex farīa fabaꝝ excoꝛticataꝝ ꝛ cicerū oꝛobi oꝛdei frumenti amidi risi ꝛ siliꝗ. Rasis ꝛ Azarius tales pultes cōsueuerūt facere. ℞.farie ciceꝝ fabaꝝ oꝛdi amigdalaꝝ ꝑpuratāꝝ draganti se.rafāi añ distēperenꝰ cū lacte ꝛ de nocte facies epithimetur et de mane cū aq̄ calida decoctōis violaꝝ siccarū aut furfuris laueꝰ.ꝛ si addentur cū illis radices lilii sicce narcisci ꝛ ireos atq̄ iarii. Et ꝙ si fient trocisci q distēperenꝰ cū lacte ꝛ in necessitate esset ualde utile. Aliud Auic.℞.sapōis lb.i.armoniaci lb.ß.resoluanꝰ in tribus lb.aq̄.deiō ꝓiciaꝰ desuper thuris masticis mirre añ.℥.ß.mellis.℥.ß.teranꝰ oīa in uase uitreo uehemenꝰ ꝛ administreꝰ de nocte. Ad idē theodoric⁹ fecit pulcram dealbationē ꝓparetur cerusa sic distemperetur cum aqua limpida per mensē ad solē calidū quolibet die colando ꝛ aquā remouendo: ꝛ in fine dimittatur exiccari ꝛ talis uocaꝰ dealbata cerusa et ꝓpata ō q̄ ℞.ptl.v.ireos nitri boracl añ.ptē.i.cāphoꝛe sarcocole mirre clare argēti uiui sublimati añ.ptl.ß.vni⁹ terantur subtilissime ꝛ mollantur super lapidem marmoꝛeum ꝛ incoꝛporentur cum aqua ro.ꝛ fiat puluis.aut trociscus et seruetur ꝛ qñ erit necesse distempereꝰ cum oleo de tartaro ꝛ post liniatur. Dealbat et faciēꝫ hoc ꝙ sepe sum expertus. ℞.litargirii argēti quantū uis:qꝛ parum tñ ꝛ pone in aceto albo clarissimo uel distillato camphoꝛe alūmis scissi ceruse añ.modicum.qꝛ.ʒ.ß.musci garioſilorum parum ut habeat odorē bonū buliaꝰ ī pignatella modica bullitione. Deinde cū filtro colletur et seruetur usui.deīde.℞.alumīs roche non aduste quātum uis ꝛ buliaꝰ ī aqua.deinde colletur ꝛ seruetur demuꝫ misce istas aquas ad inuicem ꝰm quantitatem quā uis operari.ꝛ habebis aquā albissimā deiñ laua faciē. Aliud ℞ argēti uiui.℥.i.argēti uiui sublimati.℥.i.pōaꝰ argētū uiuū ī uno ouo per puissimū foramē p⁹ea cū aliquo obstruaꝰ foramē ꝛ coquaꝰ ī aq̄ ipsuꝫ ouū usq̄ ad ipsius indurationē postea extrahe ipꝫ argentū uiuū ab ouo ꝛ misce cū argēto sublimato ī parasīde vitrea in qua nō sit macula ꝛ agitetur quaq̄ die in sole plurib⁹ hoꝛis cū bacl'o mūdo et qñq̄ modicū aque cū digitis aspgeꝰ ōsup et hoc fiat donec totū manifeste albescat:ꝛ qñꝫ staꝰ per mēsē añq̄ perueniat ad hūc ēminū tūc ultimo teraꝰ ꝛ ponaꝰ in āpula plena aq̄ sublimatōnis nenufar.flori.albi aut sit aq̄ lilii totū g° hoc fiat sicut lac. Ex hoc itaq̄ p⁹ablutionē facici subtiliter liniaꝰ ꝛ ūna linitio qñq̄ sufficit plurib⁹ diebus. Et ēt ego dico ꝙ mastix decocta in aqua decoctionis oꝛobi candidā faciē facit si ex ista lauetur. Achi.dixit si puluis ossis scipie cōficiaꝰ cū vnguēto citrino ꝛ liniaꝰ facies dalbat eā. Sext⁹ plato dixit asininū lac siccū faulomento.i.fauo mellis.ut puto sit mixtū oēs maculas de corpore eiicit cutē candidiorē facit: ꝛ si mel simplex misceretur idē facit. Quidā dixerūt ꝙ adeps leonis cū oleo ro.cutē facici seruat a uiciis candorēq̄ seruat chimolea Dia.dissoluta cū aq̄.si facies inde liniatur bonū colorē ꝓstat.

Cap^m ꝰm ad colorandū faciē coloꝛe rubeo.

EGo in capitulo mētionē faciā de his q̄ rubefaciūt faciēꝫ dimittens illa que citrināt faciē:quia ad meū propositū nō faciūt:ꝛ dimittēs. Etiā q̄ nigrefaciūt ꝛ prīo dico ꝙ linitio fcā cū afronito.i.spuma nitri mixto cū oleo uiola.ꝛ aq̄ faciē rubefacit.ꝛ baurach affricanū ēt illō idē facit. Dia.dixꝫ cardamomū usū ut sinapis ruborē faē corp.hoc āt dilucidat faciē ꝛ ipsā abstergit ꝛ colorē facit bonū cū ꝓmixtōe rubedis. ℞.farie ciceri albi fa.fabaꝝ amigdalaꝝ dulciū dragāti uñ ℥.ii.radicū uitis al.℥.i.ß.ꝛ fiaꝰ trocisci cū albūie oui. Cū ēgo uis usū eoꝝ line unū eoꝝ sup faciē cū aq̄ or.ꝛ dimitte p.ii.hoꝛas ꝛ:ablue cū aq̄ furfu. clarificat faciem omne fedū cutis et fit inde color bonus cum permixtione rubedinis. Si uis ēt artificialiter faciem rubefacē capias virginum

rasatum cum vitro ⁊ facias ipsum bulire cum vino albo. ⁊ postea cum ista bulitura tangas maxillas uel loca alia ubi uis colorem rubeū facē: ⁊ si huic adderet̄ color grane hoc eēt melius: et tunc facias sic. ℞. vgini raspati q̄rta. i. grane q̄rta. 5. buliāt in uino ⁊ fiant ut dictū ē. Jste color est ꝑmāsiuis ⁊ lʒ abluat̄ facies remanʒ colō iste

Capitulū de his q̄ ī facie bonū colorē efficiūt.

Dicam modo de his que in facie bonū colorē efficiunt. et dico medicinā bonū colorē in facie gn̄are nō ē nisi ipsā ī facie ruborē ꝑmixtū cū q̄dā albedine uel claritate generare ut hēt̄ ꝑo tegni. Ea p°. dico ꝙ oēs spēs mirabolanoꝝ cū emblicl ⁊ bellíricl q̄n miscent̄ ⁊ ponit̄ ī eis paꝝ amigdalaꝝ dulciū ⁊ miscēt̄ur cū mello et ꝯfert uimamēto manifesto egritudinib⁹ melācolicl ⁊ flāticis ⁊ colorē faciūt bonū. Auicē. dixit mirobolāi nigri clarificāt colorē et q̄n fit sepe usus mirabolanoꝝ idoꝝ faciūt colorē pulchrū ⁊ ꝓhibent canos ne ueniat an̄ tp̄s.

Dia. dixit fic⁹ sicca iuuat eos q colorē palidum hn̄t. Alch. dixit hermel bibitū clarificat sāguiēʒ de colera rubea ⁊ bo^m fac̄ colorē. Et dixit etiā origanū expellit colʾaʒ rubeā et hūores grossos et meliorat colorē. Dixit ēt de vīo nigro sic vinū q̄nto ē antiqus magis stringit uētrē ⁊ bonū facit colorē. Et absolute de vīo dixit bono qd̄ bonū colorē efficit. Sera. dixit gūma cerasi ī mane bibita cū vīo liphato bonū colorē efficit: auget viʒ et est expertum. Et dixit ēt sic quādo utatur assa in cibis suis meliorat colorē ci⁹.

Et Dia. dixit ꝙ sepe fit usus eius. Et Barth. dixit ꝙ detur ex ea oī die q̄ntū est granū. i. ciceris cū ouo sorbilli uel aq̄ melʾ. ⁊ hoc facit quia calʾitate et subtilitate sui sāguiēʒ uehemēt̄ mouʒ ad cutē: ⁊ ꝑꝑ hoc ī decoloratōe que ꝑꝑ frīitate accidit aut ꝑꝑ opilationē aliquā que ī in extremitatib⁹ venaꝝ existit facit illud. miscet̄ āt cū cibis aut cū melle: qꝛ ipā ꝑ se ē tanti hōoris ꝙ ipsaʒ nata expellēt. Et dixit Sera. acetū squilliticū meliorat colorē et addit ⁊ fortificat corp⁹ debile ⁊ reddit ei sanitatē: ⁊ silʾr̄ sglla int⁹ approxīata ⁊ ꝓprie sūpta cū trifera distēpata cū vīo subtili aut aqua sicut oʒ. Et ꝑm Auicē. idē facit sirupus squille. ⁊ dixit ēt Alchi. q̄n cōedit̄ coctū uel crudū uel assatū clarificat colorē cutis.

Et Dia. dixit agarici. ʒ. i. accepta malū colorē emendat. Et Alchi. dixit ʒinʒiber. puluerizatū facit colorē expellendo flʾa et colʾaʒ rubeā suaniter non more medicinaꝝ solutiuaꝝ. Et dix. ēt crocus efficit bonū colorē. Et Auicē. dixit pot⁹ eius. Dixit ēt sic Alchi. absinthiū exiccat caput. ⁊ clarificat visū et meliorat colorē. Et Auicēna dixit fiat colorē bonū. ⁊ hoc si bibat̄ dico ego. Alch. ēt dix. isopus mixta cū cartamo laxat uentrem ⁊ facit pulcbrū colorē. Et Auicē. dixit potus isopi sicce bonū colorē efficit. Dixit ēt cum lauatur facies ex aqua cimini clarificat eam. minus tamen usus faciem citrinat. Semen etiā ameos meliorat colorem bibitum. Et similiter inūctio facta ex eius oleo ⁊ decoctio eius citrinat faciem. Et similiter dixit Alchi farina cicerum facit bonum colorem ⁊ intellige ꝙ illinita.

Et ꝑm Dia. cicer ꝯmestū ⁊ illinitū facit colorē bonū ⁊ ꝑʒ A. idem facit farina fabarum. Dixit etiam Alchi. calam⁹ aro⁹ ualet malo colori icterico ⁊ sanguini mortuo et clarificat uisum.

Mesue dixit oleuʒ de croco colorem efficit bonum. Chirannus dix radix uitis albe assata bonum colorem faciei inducit ⁊ tensam superficiem facit. Et Dia. videtur velle ꝙ sit cocta in oleo donec albescat colorem bonum efficit rugas vultibus descendit ⁊ lentiginē purgat. Est aūt dico ego brionia ⁊ vitis alba ⁊ cucurbita agrestis idē. Et scdm Dia. decorat ⁊ vultibus efficit bonum colorem fricatio facta cum foliis mandagore ⁊ polēta ⁊ proprie mandagore masculine. Auicenna dixit usus lactis bibiti ualde bonum colorem efficit faciei ⁊ proprie quādo sumitur cum zuc°. Et Alchi dixit ꝙ proprie operat̄ lac ouiū. Et ego dico ꝙ hoc etiam opēatur lac caprarum ubi lac multum ⁊ cum suo colore naturali ⁊ cū zuccaō sit exhibitū ꝙ sepe sū expertus. et ī una mulʾiere mō operor: ⁊ cū hoc ēt impinguat. Auicēna dixit stercus columbarū bonuʒ colorem efficit dissoluatur in aqua dico ⁊ liniatur facies ⁊ idem pōt stercus alocuste et similiter stercus lacerte: chimolea ēt dissoluta.

Scdm Dia. cum aqua si facies liniatur bonuʒ colorem prestat: caro anatis et pinguedo clarificat colorem.

Cap^m 3^m de his que dilucidāt faciē ⁊ abst̄gūt.

Faciam modo mētionē de his que dillucidāt facieʒ. ꝑm Dia. facit cādidā ⁊ nitidā ⁊ abstergit oēm maculā faria orobi albi grossi ꝑm artē. Jn aq̄ aūt dillucidat cū aceto abstergit maculas. fit āt sic faria eius infundat̄ orobus ī aq̄. ⁊ postea coquatur usq̄ ad sepatōem corticis: p⁹ ea tere et cribelet̄. Dixit ēt sc. rape siluris miscetur cū fa. lupioꝝ ⁊ ciceꝝ ⁊ fabe admixta ista lipidant faciē: dilucidat ēt faciem caro melonis vna cū seībus suis trita et cū farina mixta. Si autem dico ego farina ordei uel cicerū cū quo postea facies lauetur ꝙ est expertuʒ. Sera. etiā de hoc dixit caro melonū mundificat cutem et ꝓprie semen eius q̄n siccatur et teritur et cribellatur et administratur in lauacro corporis. Et idem dixit. Gal. in. viii. de simplici et Auic. uult de carne melonis que est ꝓprie semīa ei⁹ aqua ordei sine ex̄riori cortite cocti usq̄ ad cōsūptiones medietatis ei⁹ q̄n ordei est ꝑs una et aque pies. xv. pulcrificat faciem. Lotio etiam facta cum aqua lupinorum decoctionis usq̄ ad ꝯsūptiōem ipsoꝝ clarificat faciem. Et idem etiam facit fricatio farine lupinorum cū aqua pluuiali

Rasis dixit oleum rafani clarificat faciem et valet morphee. ¶ Dia. dixit de oleo masticis dilucidat faciem et maculas delet: succus yris et ireos clarificat faciem linitus et proprie si addatur farina fabarum aut cicerum. ¶ Radix lilii faciem etiam mundificat abluit et tersam reddit tritam cum melle prius ut dixit Serapio. ¶ Et Bartho. dixit sic lilium silvestre album et potest cum sola aqua tepida teri et misceri. Sextus plato dixit capre fellis acc. ʒ. i. farine lupini et mellis ʒ. iiii. commixtis in unum exinde faciem lineas et lipida facies efficietur. ¶ Et dixit etiam thaurinum fel illinitum faciem lipidat. Rasis dixit adeps galline reddit faciem lucidam. ¶ Et Serapio dixit adeps galline et anatis conveniunt ad vultum clarificandum.

¶ Quidam dixerunt quod adeps leonis cum oleo ro. cutem faciei servat a viciis candoremque servat. Dilucidat etiam faciem aqua ista. ℞. argenti vivi ʒ. i. argenti vivi sublimati etiam ʒ. i. ponatur argentum vivum in ovo uno per parvissimum foramen. postea obstruatur foramen et coquatur ovum in aqua usque ad ipsius indurationem: postea extrahe argentum vivum ab ovo et misce illud cum argento sublimato in parasside vitrea in qua non sit macula. et agita quaque die in sole pluribus horis cum baculo mundo et quandoque aspergatur modicum aqua. et hoc fiat donec totum manifeste albescat: et quandoque statur per mensem antequam perveniat ad hunc terminum. ¶ Tunc ultimo teratur et ponatur in ampulla plena aqua sublimationis flor. nenufaris albi aut lilii: totum hoc fiet sicut lac post ablutiones faciei et exiccationem: facies subtiliter liniatur et sufficit quandoque una sola linitio pluribus diebus.

¶ Capitulum quartum de his que abstergunt faciem.

Post quam facta est mentio de medicinis que faciem dilucidanti faciam modo mentionem de his que faciem abstergunt. ¶ Credens ego multa dicta supra ca. de lentigine et de panno hic valere et hoc sepe utile est: quia facies sepe est unctuosa et feda: et credo etiam multa dicta in precedentibus hic convenire. ¶ Avicena ergo in hoc sic dixit frumentum mundificat faciem et eius farina. ¶ Et dixit etiam sinapis silvestris est emplastrum bonum sordiciei. ¶ Et dixit etiam radix lilii mundificat faciem abluendo et tersam faciendo et removet infectionem ipsius. Et Serapio vult quod ipsa sit trita cum melle. et dixit etiam acetositas citri abstergit colorem et aufert pannum. Serapio dixit quando radix vitis albe est mixta cum orobo et fenugreco et ex eis abluitur cutis mundificat et abstergit eam et aufert pannum et vestia nigra. ¶ Thirannus dixit vitis alba assata bonum colorem faciei inducit et tersam superficiem facit. ¶ Dixit etiam succus radix ciclaminis cum faba mundificat cutem. Dixit etiam quando sinapis miscetur cum melle et adipe aut cum oleo dissolvatur mundificat faciem. ¶ Mesue dixit quod ex succo cucumeris asinini et farina fabarum fit linimentum bonum abstergens sordiciem faciei et feditatem cutis. Et dixit etiam oleum de mezereon abstergit feditatem cutis: et dixit etiam de oleo de fraxino et de oleo de ovis. ¶ Dia. dixit fit emplastrum cum oleo utriusque savine. et aufert sordicies faciei que accidunt propter superfluitatem corporis. Dixit etiam chimoles dissoluta cum aceto faciem abstergit. Rogerius dixit oleum de tartaro abstergit maculas que remanent in facie post partum: et faciem mundificat. ¶ Et ego dico quod oleum de tartaro sic fit. ℞. tartarum pulverizatum et infunde in aceto et postea ponatur in panno lineo et involuatur in stuppis aqua intinctis et decoquatur subcineribus. deinde ponatur in scutella terrea vitreata per tres noctes. ita tamen quod scutella stet declivis et distillabitur inde quedam humiditas nigra vergens in sub rufum colorem que dicitur oleum de tartaro. Aqua tartari fit isto modo pone tartarum sub prunis et sine ipsum uri donec albescat. post pone illud in sacculo lineo suspenso et suppone ampulla et collige aquam que egredietur et erit aqua tartari. Ad idem ℞. farine fabarum: fa. cicerum albi amigdalarum dulcium dragaganti ana ʒ. ii. radicis vitis albe ʒ. i. s. et fiat troc. cum albumine ovi. ¶ Cum ergo vis unum eorum line unum ex eis super faciem cum aqua ordei et dimitte per duas horas et ablue cum aqua furfuris: clarificatur facies et abstergit omne fedum cutis et fit color bonus cum permixtione rubedinis. Aliud pulcrum. ℞. serpentarie radicis et divide eam in frustra parva et desicca illa in sole post pulveriza ipsa et cribra per pannum spissum post conſice ipsa cum aqua ro: et iterum fine hanc pastam bene siccari in sole. deinde iterum teratur et addatur quantum est tertia pars ipsius ex cerusa et iterum totum hoc incorporetur cum aqua ro. et exiccetur in sole. et iterum teratur et fiat pulvis.

¶ Alchi. huic addit aliquid ex pulvere sipie. ex hoc itaque pulvere liniatur facies cum aqua ro. vel cum aliquo alio liquore convenienti per lucidam faciem facit et mundat eam et pannum et alias maculas removet.

¶ Aliud expertum quo utuntur domine bonon. quod expertum est. permittat enim pellem faciei et relinquit albam pludissimam et aufert omnem fetiditatem que est in ea. ℞. aque tartari partes iii. saponis nigri liquidi partem i. argenti vivi partes xx. buliant omnia simul in ciato super prunas et cum bulierit subito ponatur ciatus in aqua frigida. ita tamen quod aqua non ingrediatur in ipsum: sed ut fervor solum modo removeatur et demum iterum buliat et iterum extinguatur ut prius et hoc fiat nonies. ¶ Ex hoc igitur facies fortiter fricando inungatur et multum supponatur de ipso et teneatur novem diebus continuis super faciem et balneo facto post ea cum ipsa facies rubet et sudet fricetur leviter cum aliquo panno lineo mundo et cadat cutis superior alia remanente candida. Unguentum etiam hoc callos extirpat ut expertum est si in mane superponatur eis in fero cum aqua bene calida lavetur et cum cultello radatur quod toties fiat donec aboleatur totaliter. Et postquam permutata est pellis faciei subsequatur huius alterius unguenti usus et erit effectus mirabilis. ℞. anguillam et proprie marinam et euiscera eam et incido illam in parva frustra et lava ipsam bene. deinde construe pastillum unum hoc modo. pone peciam unam lineam magnam super crustam inferiorem pastilli. deinde pone folium unum anguille et aliud super pone ceruse bene cocte. ¶ Tertium folium sit medula vituli et sic gradatim imple pastellum:

deinde reuolue peciam que superest super gradum superiorē et claude totū pastillum cuȝ pecia reuoluta cum crusta aliqua superiori et tūc pone pastillum in furno et sine donec anguilla sit bene cocta et tunc accipe pastillum et disco hoperi ipm a crusta superiori et leua totū qđ ē in pastillo sursū cum pecia et collige per se qđ subtile est ꝛ sine exp̄ssione per peciam egredit̄ post exprime cū manibus peciā et collige p se quod cōpressione egredit̄ feces āt per se recondet. ¶ Et primo igitur propter sui subtilitateȝ pone de die hm quod de secundo expressum ē propter sui grossiciem ponatur de nocte: hoc itaqȝ unguentū siue cum premissione primi siue non mire dilucidat faciem et omnes defedatones tollit: feces autem inuncte scissuras faciei et manuum et pedum sanat.

¶ Capitulū qntū de remotione rugarum faciei.

Dicaȝ consequēter đ rugi q̄ freqn̄t i facie fiunt añ obitū tēpus iuuētutis ꝛ in iuuene faciē reddūt antiquā ꝛ quia ista fiūt a siccitate dicā que sūt illa que ꝓhibēt siccitatē fieri. Deinde q̄ sūt illa q̄ rugas extēdūt. Alchi. dixit aq̄ casei cū tāto uino bulita in cortice granati donec ꝯsumat̄ ꝓhibet cōtractionē faciei. Serapio dixit inuamentū olei sisami ē nā ipm extendit rugas cutl ꝛ mollit eā. Aresi⁹ dixit ꝙ oleū de tartaro rēouet rugas faciei: eius aūt doctrina uidet̄ super cap° p̄cedēti: Dia. dixit oleū amigdalarū amar. cū puluere radicis lilii subtilit̄ puluerizati ꝛ cribellati et par olei ro. ꝛ cere facto inde ūgūēto tollit rugas faciei. Auic. dixit oleū amigdalarū cū melle ꝛ ꝓprie amararū et radix lilii et cera liquefacta ꝯferūt rugis in facie et pāno. Rasis dixit oleū de amigdalis amaris solū rugas extēdit. Et ego dico ꝙ bonū ē pmiscere secum aliquid de radice ireos. Alchi. iterū dixit quādo ex oleo de lilio abluit̄ facies mūdificat ꝛ aufert rugas faciei. Serap. dixit radix lilii cū melle trita remouet rugas faciei. Fidelis dixit ad rugas tollendas ꝛ omnem egritudineȝ de facie remouendam teratur radix cucumeris agrestis sicca ꝛ cribelletur ꝛ cū aqua facies lauetur ꝛ domum cum sola aqua frigida ꝛ hoc fiat per triduum ꝛ mirum erit. ¶ Ebiran. dixit radix uitis albe assata bonum colorem faciei inducit ꝛ tēsam superficiem ꝛ secundum quosdaȝ cocta cū oleo ꝛ linita hoc facit. ¶ Bartho. glutem pisciū dissolutam in aqua ex qua facies lauetur extendit faciem. ¶ Litargirium dealbatum cuȝ oleo de ireos mūdat cicatrices turpes ꝛ extēdit cutē rugosam: vnguētū de litargirio bonū ad rugas faciei. ℞. litargirium dealbatū factū ex litargirio cuius color sit ruffus ꝛ illud permisce cū ri guedine asini ꝛ succo radicis canne ꝛ oleo de fistisis: aut de semine lini ꝛ fiat vnguentū. ¶ Appu. sic dixit ut mulier claram ꝛ tensam faciem habeat succum morsus galline cū melle ꝛ licio indico ꝛ aceto acerrimo sup linias ꝛ ex eo mulier faciem pertingat teñsaȝ faciē habebit ꝛ mlta etiā dcā sunt supra in aliis capitulis q̄ hic ꝯueniunt quare cum expedit vide.

¶ Tractatus sextus de egritudinibus superciliorum ꝛ palpebrarum.

¶ Capitulū primū de casu capilloꝝ superciloꝝ.

Dixit Galiēus creatus ē homo rex oīm aīaliū ꝛ propterea factus ē erectus sup illa aīalia oīa ꝛ demissi capitis sunt ad illū sic ꝛ inter sensus exteriores visus sui spiritualitate ē sicut rex. Alii aūt sensus ut subditi huic igit̄ etiā ꝛ organū ip̄ius sup alia organa sensuum aliorum est in sup̄mo collocatū. Creauit nāqȝ altissimus auxilia duo. s. supcilia ꝛ palpebras. Nanqȝ per supcilia fit visus acutior ꝛ a nocumento rex ex alto possibiliū in oculum cadere defensaculū existunt palpebras ēt ut co hoptorium constituit oculo ut a nocumentis ꝯtinentis ꝛ rebus ēt possibilibus in ip̄m cadere defensaculum sibi fiat. ¶ Dicam aūt de dispositionibus supciloꝝ ꝛ palpebraꝝ solum facientibus ad fedam ꝛ pulchram dispositionē oculi dimittens tñ multa dcā ē in aliis libris. ꝛ primo dicam de his que pilos generāt in superciliis ꝛ ꝓ noticia hui⁹ recurre ad capitulū superi⁹ positum quo isti corespondet hic ꝓ multis necessarius. Alc. dixit ꝙ cinis grani viridis lentisci facit crescere capillos uel pilos in superciliis ꝛ dixit q ungit plumbum uel stagnū pinguedīe aliqua cū māu si frices supcilia ꝯfortat eas ꝛ augmetat eos ꝛ retinet. Consta. dixit si in mōtario in plumbo cū pistello de plumbo terra sigillata cum aceto aut melle aut sepo anserino sit trita fit bona pilis supciliorum cadentibus. Ra. dixit splen asini assum ꝛ tritum ꝛ liquefactum cū sepo vrsi: alia littera hēt ueteri ꝛ oleo donec fiat ad spissitudineȝ mellis: deinde si ex eo superponatur supercilio depilato renascunt̄ pili. ¶ Et dixit id Alber. adipe asini queratur etiam supra in ca. de prolongatione ꝛ multiplicatione capillorum que hic ualent.

¶ Ca. hm de casu capilloꝝ palpebrarum.

Sermo mō sit de casu capillorum palpebraꝝ Se. dix. qñ nuclei dattilloꝝ miscent̄ cum nardo idest cū spica nardi ꝯfert casui palpebrarum ꝛ reprimunt carnem superfluam eo⁊ ꝛ incarnat ulcēa. ¶ Et Auicē. dixit sic adurit̄ os dattilloꝝ ꝛ extinguit̄ ꝛ abluit̄ ꝛ stat i al'cool loco thucie ꝛ retinet pilos palpebraꝝ ꝛ facit eos nasci cuȝ nardo: idest spica nardi ꝛ ē bona ulceribus oculi ortui piloꝝ. ¶ Et Constan. dixit collíriū factū de spica hūiditateȝ salsi flātis desiccat pilosqȝ palpebraꝝ cōfortat. Et Auicē. dixit idem facit spica qñ in aqua decoq̄t. ¶ Et Bar. de va. dix

ꝙ puluis tenuis spice nardi ꝛ ad hoc magis spice celtice immissus cū radio casuȝ capillorū palpebrarū cōfert ꝛ eorū generationē adiuuat. Dixit ēt Serapio qñ palpebre depilātur ꝑpter aliquos hūores acutos ꝛ remāet ꝙ nō augētur pili neqȝ multiplicātur lapis lazuli destruit hūiditates istoꝝ hūorum et locū infrigidat. Et oȝ adhuc ꝙ terat multū et admīstretur in puluere. Dixit etiam Serapio de fumis ꝛ multi quideȝ medici admīstrant fumos q fiūt ex fortib⁹ speciebus in medicamīe palpebraꝝ qñ in eis egritudo est q̄ dicitur zulac est egritudo cū qua pili cū duricie et robore cadūt ꝛ fumos olibani et trebentine hoc opatur. Et ēt dixit Serapio ꝙ fumus picis admīstratur in coliriis q̄ ꝑparant oculū et unguentū que faciūt nasci pilos palpebrarū qui ceciderunt ꝛ debilitati oculorum et lacrimis. Et dixit ēt quando isop⁹ humida miscetur cū adipe anatis confert pruritui lacrimali oculi et grossiciei palpebrarum ꝛ pilis cadentibus ab eis. Dixit ēt fumus eleuatus a ligno pini maioris confert multū in hoc casu quod ē expertū secūdū Auicen. Et Serapio dixit ēt ꝙ confert etiam fluxui pilorum palpebrarum ꝛ corrosioni lacrimalis et fluxui lacrimaruȝ. Ego aūt utor fumo corticis. Galie. dixit in xiº de simplici de armōiaco sed et ipsū per se ipm terētes ꝛ puluerizantes utūť sicca. Ad augmētū pilorū qui sūt in palpebris cū quidē ab hūoris acredie quidā eorū decidūt: qdā non eoꝝ nec crescūt nec sumūt alimētū: nā ꝯsumēs has egritudines ad naturalē eucrasiā ducit mēbꝝ cuius ē inter cetera adaugē et producere et cōfortare mēbra. ¶ Galie. etiam dixit in 7º caº de cineribus hec que Serapio dixit de fumis haꝝ etiā gūmarum uidetur etiā dicere de cineribus lig⁹num ipoꝝ ꝛ dixit sic ꝛ ligni terbētine ꝛ mirre idest cinis ꝛ similiť ei qui libanū ē.i. thuris qui uero storacis fortior ē his adhuc uerū magis qui picis liquide adhuc magis q cedri: utūtur aūt acrioribus quidem in pilis nomīatis palpebris. Auicē. dixit lapis lazuli in hoc hēt ꝓprietatē. bonos enim facit pilos palpebrarū ꝛ ꝓlōgat a proprietate quā hēt et in hoc ē ultimū. Et Serapio dixit quoniā infrigidat palpebras quando palpebre depilētur propter aliquos humores. Diascorides dixit bolus armen⁹ crescere facit capillos in palpebris: ꝛ dixit etiam oleum de lintisco inunctum cadētes pilos confirmat et capillos etiam religat ꝛ similiter mastix que est eius gumā. expertum ad recuperationeȝ pilorum palpebrarum. Recipe antimonii. ʒ. vi. nucleorum dattilorum combustoꝝ. ʒ. i. amidi. ʒ ii. folii. ʒ. ß. terāť ꝛ cribellenť ꝛ admīstrentur.

¶ Capitulum tertium de ꝓhibitione ortus pilorum palpebrarum et superciliorꝝ euulsoꝝ.

Quoniaȝ autē nō oportet solū generationē ī palpebris iuuare ꝛ in supciliis: sȝ ēt opōtet qñȝ ortū ꝓhibere qñ sunt euulsi ꝛ ꝓprie eoꝝ q orbiculariter oriuntur igiť de hoc in hoc cap'lo dicam. Aliq antiq dixerūt ꝙ oua fomicaꝝ posita loco. vnde pili palpebraꝝ ꝛ superciliorū euellantur ꝛ supfricata ꝓhibent ortus pilorū. Ser. dixit extimauerūt aliq ꝙ lac cāis pmi ptus qñ ponit sup pilos palpebrarū uel superciliorū euulsos abscindit eos: ꝛ uere dixit de dia. q hoc dix veꝝ Ga. in xiº dixit ꝙ q dicūt hoc mētiti sunt Dixit ēt Ga. in xi. ca. ō sanguīe dixit sic ꝙ āt ō sanguine puaꝝ ranarū dictū ē q̄s bresos qdam uocant afferente quodam postq̄ euulsi sūt pili superciliorū nō amplius eos oriri cū experiētia subdiderim in ueni falsuȝ. Et Auic. dixit ꝙ si cū sanguine serpētis locus liniať dicti pili euulsi amplius nō nascunť. Ebi. dixit sanguis vespertilionis inunctus pilos palpebrarū euulsos generari nō sinit. Alber. dixit fel irci palpebris uel superciliis suppositis depilādo facit nō apparere qꝛ acutissimū est ꝛ forte facit ideȝ in aliis pilis. Ueteres ēt dixerūt sumať cinis chōcbiliorū paruorū adustorum ꝛ misceatur cū alchitrā idest cū cedria ꝛ inūgatur locus ꝛ ortus probibetur dictorū pilorum qui pūgūt oculos. Ebi. ēt dixit sanguisucarū ꝯbustarum cinerem cum aceto solue ꝛ pilos palpebrarū euelle ꝛ inunge ꝛ ulterius nō renascēť. Rubigo ēt ferri supūcta loco ortū ꝓhibet eorū pilorū: multa etiam dcā supra de prohibitione ortus pilorū hic ualent: quare cum expedit vide.

¶ Capitulum quartum de rectificatione pilorum qui orbiculariter oriuntur.

Sepius contingit ut pili palpebrarum orbiculariter nascant quare ex eorum reuolutione accidit ut oculū ingrediantur ꝛ pungant. Et ꝓ cura ista Sera. sic dixit ꝙ mastix sic facit adherere pilos: intellige cum aliis pilis ꝛ cū stillo liquefacta imponatur: nam ex hoc pili orbiculares adherebunt aliis ¶ Et dixit etiā gumma endiuie adherere facit pilos palpebrarū. Et dixit etiam trementina facit adherere pilos palpebrarū q pungunt oculos. Et sm Ga. idē operatur albumen oui ꝛ maxīe mixtum cū olibāo pingui. ¶ Et dixit Galienus ꝙ non sit olibanū nimis antiquum ꝛ siccum. ꝛ dixit Galienus iuuamentum eius in hoc est propter viscositateȝ que est in eo ꝛ non propter complexionem ei⁹ ꝛ iste est modus ut pili innaturales reducantur ad naturales cum uisco mastice thure dragāto dissolutis cum albumine oui ꝛ iste est modus Albuca. Alius modus est ut pili euellantur cum picigarolis ꝛ postea cuȝ limatura ferri cocta cū aceto liniatur uel cum sanguine ranarum uel alio modo desuper dicto ad prohibendum ortū pilorum. ¶ Et Gui. de va. dixit ꝙ si ipsi euulsi sint ꝛ cum stilo in loco ortus pilorum imponatur mucillago limaciarum: nam ipsa conglutinat ꝛ rectificat locum pili ꝛ facit cum aliis adherere ꝛ non nocet oculis ut etiam dix Rasis.

⁊ hoc expertuꝫ eſt ¶ Alius modus eſt ut ipſis euulſis fricetur locus ⁊ deſiccetur materia cum ſief de nitriolo vt dixit ¶ Jeſus : cuius hec eſt Ꝝta ℞.gũmi arabici draganti aloes citri uiridis eris arſenici rubei cõlcotar eris combuſti triũ piperum amidi rubee tinctorum batitura eris combuſti añ.ʒ.ii.ſã.dra.acatie añ.ʒ.i.ſ. thutie ſpice licii galle ꝯbuſte.añ.ʒ.i.ſãcocolle armoniaci añ:ʒ.iii.diſſoluatur armoniacum cũ aqua rute ⁊ ſucco pomi citrini ⁊ alia bene pulueriẓata fiat ſief ¶ Alius modus eſt ut ipis euulſis ⁊ palpebra inuerſata locus pilorum cuꝫ cauterio ſubtili:cuius caput ſit curuum cauterizetur ⁊ pꝰ ſuper oculum albumen oui cum oleo ro. mixtũ cum cottono apponatur. ¶ De pediculis huius loci ſatis dictũ ē ita ꝙ nõ loquar:⁊ ſi pili efficiant cani ẽt ſatis dictũ eſt:ſꝫ hoc denigrat iſtos pilos ſecundum ieſum inunctio facta cũ oleo ⁊ pinguedine anſeris in plumbo fortiter fricato.

¶ Capitulum quintum de caſũ palpebrarum uel relaxatione.

RElaxatõ palpebrarum eſt elongatio palpebraꝝ ſuperiꝰ uſquequo nõ poſſit eleuari ⁊ forte augeẽ in tantum ꝙ duplicaẽ ⁊ pili intrant oculuꝫ ⁊ ledunt ipm:cuius cauſa dixit Jeſus eſt habũdantia humorum uel humiditatum. Et alchoati dixit:ꝙ aliquãdo eſt ex leſione muſculoꝝ mouẽtium palpebras:⁊ hoc aliquãdo vidi. Jn cura iſta habes duas intẽtiones: vna ē vniuerſalis ⁊ alia ē ꝑticularis. ¶ Uniuerſalis ē ut fiat purgatio cũ pillulis cochiis uł aureis uel de luce.⁊ dieta eius ſit ſicca ⁊ ſatis patet. Secunda intẽtio cõpletur cum localibus ⁊ primo videas ſi fuẽit antiqua uel recens. Si recens inũge palpebras cũ hoc quod deſiccat ⁊ ꝯſtringit ſiẽ memite aloes crocus mirra ⁊ accatia ⁊ aqua iſtoꝝ Si fuẽit antiqua tũc iſta non ualent:curetur tũc iſto mõ ut dicit Alchoati incidatur pellis palpebre ad formã folii mirti in tanta tñ quantitate ꝙ ſufficiẽẽ :eleuetur quando pellis iungitur cũ pelle capiatur ergo pellis cũ manu uel alio modo ⁊ cum forculis incidatur ⁊ iungatur pellis cum pelle cum acu quia ſuatur deinde cum puluere incarnatiuo incarnetur ⁊ ꝯſolidetur. ¶ Aliꝰ modus eſt ut capiatur cum duabus virgisˀ gracilibus uel furcis pellis illa ⁊ cum bono filo in capite ſtricte ligetur ⁊ ſic ligata dimittatur dõec pellis mortificetur ⁊ cadat. Alius modus eſt ut dicta pellis remoueatur cuꝫ cauterio actuali curuo ⁊ poſt ꝯſolidetur. Alius modus ē ut fiat cũ cauterio potentiali ponaẽ ergo ſuꝑ cartaꝫ bumbacinam ad quantitatẽ mirti ſuꝑ palpebram ⁊ teneatur cum digitis tãto tꝑe quouſqꝫ eger ſentiat caliditatem ⁊ mordicatõnẽ cauſtici:deinde eleueẽ cũ butiro arſura ⁊ pꝰ ꝯſolideẽ ⁊ incarneẽ ut ſepe in aliis dictum ē. Et rõ quare iſta ualẽt ē iſta dico ego qꝛ in conſolidando uel in cicatricem faciendo locus decurtatur fit ergo cõtractio in palpebra ratione cuius ipſa eleuatur.

¶ Capitulum ſextum de abreuiatione ⁊ inuerſione palpebrarum.

REuerſatõ palpebrarum eſt eorum ſeꝑatio taliter ꝙ oculum cohoperire nequeũt ⁊ ē ſilis oculo leporis:ſi autem ex mala ſituatione palpebrarum vł ſuitione uel ex ſpaſmo lacertoruꝫ uel ex carnoſitate generata infra eas. Jn cura iſta habes duas intẽtões:prima eſt facere purgationem ⁊ ordinare dietam ſecundum materiam peccantem ut ſepe dictum ē ⁊ ex te cogita. Secunda intentio completur hoc modo conſidera ſi hec diſpoſitio fuerit ex ſiccitate :oportꝫ humectare palpebras cum oleo uel cum balneo mucillaginis fenugreci ⁊ pinguedie anatis gallinे ⁊ iſta ſunt experta ut dicit Auicen. Si autẽ iſta non ualent tunc oportet ut dicit Alchoati: incidere palpebram ⁊ extendere eam ⁊ ponere inciſſura licinia tenentia plagam apertam taliẽ ꝙ generetur caro ⁊ pellis q̃ꝫtum ſufficiebat. Si autem proueniret a carne ſuꝑflua ꝑcipit Jeſus eam conſumere cum pulueribus carnoſis ⁊ eſt ſief viride uel cum aliis conſimilibus. Aliqui autem faciunt cum cauterio actuali quod laudo dummodo oculus non ledatur.

¶ Capitulũ ſeptimum de palpitatiõe palpebraꝝ.

PAlpitatio fit quandoque in palpebra :ipa nanqꝫ fit vẽtoſitate incluſa in palpebra. Et quia multa dicta ſunt ſupra libro prĩo conferre ĩ uẽtoſitate :quia in capło de apoſtemate uentoſo ⁊ in capitulo de hernia uentoſa. Jllic ergo queratur cum opus fuerit:hic autem pauca ſcribaꝫ Auicen.tamen dixit ſputum ieiuni confert palpitationi palpebre. Et dixit etiam urina hominis quando coquitur cum melle in uaſe eneo abſtergit albuginem oculi et confert palpitationi palpebre. Multa emplaſtra et embrocatiões ⁊ inunctiones poſſunt fieri in rebus carminantibus et patet.

¶ Capitulum octauum de his q̃ cadũt in oculo.

IN oculis ſepe cadit palea uel puluis que amotiõe indigent eo quia uiſum impediũt. Aliq cũ raſina mũda remouẽt ea q̃ ſunt in oculo: eo quia illa que ſunt in oculo illi adherent. Et loco eius alia faciunt cum uiſiõe ⁊ aliqui fricãt oculũ cũ aqua calida uel cum tepida. Et conſequenter immittatur multũ ꝺ lacte abubere mulieris:⁊ ſi iſta non ualent aperiat oculum quia eleuetur palpebra et remoueaẽ palea cuꝫ re gracili uel cum moletis ut iã ſepe feci uel alio mõ

ut tibi libet ꝛ patet satis.

Capitulum nonū de mora ꝛ verrica palpebrarum.

TUnc enim iste ex crescētie pcedentes ex cutē maxie in lacrimali ꝛ quando sunt dure dicūtur de genere verucarum ꝛ quando molles sunt et sanguinolente sunt de genere ficuum ꝛ emoroidarum moralium. Si fuerit veruca cum cauterio potentiali remoueatur respiciendo sēper oculum. Si morales remouetur cum ligatura ꝛ incisione uel cum medicinis causticis eodē modo ꝛ in residuo procedas in cōfortatione oculi cum albumine oui q in mala complexiōe calida obtinet principatum. Deinde locus consolidetur ꝛ hoc de albumine oui fit ne loc' apostemetur: ꝛ si aliquid carnis remanserit pōat in oculo aliquid salis contriti ut quod ex ea remanserit corrodatur ꝛ desuper pone cotū balneatum in albumine oui ut apostema quiescat ꝛ fac similiter quando accidit eminētia carnis in lacrimali: verūtamē oportet ut euitetur ne perueniat incisio ad carnem naturalem et accidat inde cursus lacrimarum. vnde remotio carnis anguli ipsius oculi est causa fluxus lacrimarū vt in primo capitulo dicetur ꝛ hoc sufficit.

¶ Tractatus. vii. de dispositionibus oculi impedientibus uisum uel uisionem pars prima de dispositionibus angulorum oculi.

Capitulum primum est uniuersale ad illas dispositiones.

GAlienus in tertio de accidenti ꝛ morbo dicit egritudines oculorum esse illas que nocent actioni uisiue ꝛ iste sunt duplices quedam sunt uniuersales toti oculo ut sūt apostemata ꝛ inflationes: quedam sunt particulares ut egritudines palpebrarum panniculorū ꝛ dispositio mala ipsorum spirituum. Et ideo Galie. quarto accidenti ꝛ morbo dicebat. In sēsitiuis quidem actibus puta oculorum triplex sinthomati est differentia: vna quidem in primo organo uelud in cristallino de patiente: altera ī sensitiua uirtute a cerebro per neruum opticum descendentem. Tertia uero cum coadiuuantibus ut sunt omnes alie particule. Et subdit q iste egritudines quedam sunt complexionales que sunt in omiomeris partibus: quedam sunt compositionales que sunt in organicis: quedā uero communes que utrisq fiunt: ꝛ licet iste egritudines possint esse in omnibus membris: nihilominus propter naturam oculi quando accidunt in eis suscipiunt quandam proprietatē que magnam diuersitatem faciunt in curando: ꝛ ideo dicebat Jesus quia quedam egritudines erant oculorum que multum erant conuenientes aliis membris ut male complexiones solutiones ꝛ apostemata: qudam uero proprie ut lacrime panni cathoracte ꝛ sic de aliis: multe namq fuerunt passiones oculorum. Nam Jesus dixit ipas fore. xlviii. Alcoati dixit ipas fore. 50. Azara. dix ipas fore. lx. Alchanamo. dix. q ipe medicauit. lxv. ꝛ attestat q Gali. posuit cētū et ꝛ quinq. Almansor posuit. lxxxv. Beneuenutus de paucis tractauit: hic autem fiet mētio d aliquibus apostematibus oculi ꝛ ulceribus: iā facta est mentio de insensatis hic non loquor quia earum speculatio ad aliam pertinet doctrinam. ¶ Cause autem istarum egritudinum et scinthomatum sunt primitiue ꝛ antecedentes ꝛ coniuncte quas Galienus in toto libro interiorum simpacias ꝛ ydropacias: idest compositionales ꝛ proprias uocabat. ¶ Compassionales sunt quando ueniunt ab alia particula proprias uocat. Quando ueniunt propter causam propriam in eodem membro existentem que quidem cause generantur ab humoribus a malo regimine in corpore generatis ꝛ ex ipsorum oculorum debilitate ut dictum est sepe. Signa egritudinum oculorum apparentium sunt satis manifesta ut ꝛ signa aliarum egritudinum. ¶ Que uero occulta sunt maxima indigent perscrutatiōne primo interiorum. Judicatur etiam q sit difficilis curationis eo quia oculus est intricate cōpositionis ut patet in anothomia ꝛ cū hoc ē sēsibilis particula ut terciodecio terapentice. Et medicamina que competunt ei sunt artificiositatis magne ꝛ cum hoc multe dispositiones in unum sepe coniunguntur. ¶ Cura istarum dispositionum oculi habet quinque intentiones. Prima est in regulis aliquibus obseruandis. Secunda est in materia antecedente que indiget euacuatione. ¶ Tertia est in uita ut amplius materia que preerat non generetur. Quarta est in materia coniuncta ut ipa remoueatur. Quinta in accidentibus ut eis succurratur. ¶ Regule obseruande sunt iste ꝛ ipas abbreuio quia de eis feci mentionem in secundo libro capitulo de bothoribus oculi. ¶ Prima regula est q quando cum egritudinibus oculorum coniungitur soda ꝛ dolor aut fluxus q illa prius sūt sedanda antequā ad curam egritudinum oculorū accedatur. ¶ Secūda regula est q nulla operatio particularis fiat in oculis quousq corp' ꝛ caput fuerint purgata ꝛ rectificata. ¶ Tertia ē q oīs operatio in oculo particularis delicati' ꝛ indolorosius quo sit possibile exerceatur: nō ergo aliquam operationem facias in oculo nisi dolor sit remotus ut uoluit Albuca. ¶ Quarta regula ē q operatio fiat ī loco claro nō uentoso: stet ergo patiens firmo capite. ¶ Quinta regula est q applicando melius ē multiplicare uices q quantitatem. ¶ Sexta est q medicina oculi sit bene deputata ꝛ pparata ꝛ ad ultimum trita ꝛ cribellata aliter plus lederetur q iuuaretur. ¶ Septima est qn ante operationem medicaminum oculus bene lauetur cū aqua calida ¶ Ultima est q quis non accedat ad operatōnem nisi sit subtilis ꝛ ingeniosus ꝛ bene uidēs ꝛ manus habeat firmas. De secūda tertia ꝛ qui

ta intentionibus dictum est in tractatu de apostibus: de quarta uero intentione dicet hic secundum singulas egritudines.

¶ Capitulum secundum de lacrimis.

Lachrime vt dixit Beneuenutus ueniunt p lachrimalia a quodã foramine paruo quasi insẽsibili in fine pilorum ex quibus lachrimis inficitur tot' oculus. Et ideo dicit A. q ẽ egritudo i qua oculi semper sunt hũidi ⁊ infecti humiditate aquosa a capite ad oculos descendente. ¶ Et Jesus dixit q aliqñ dscẽdũt p uenas exteriões ⁊ qñq p int'iores et al's dix. q dscẽdũt aliqñ rõe rarefactiõis pell' oculi: ⁊ aliqñ rõe cõpressionis pellis: vnde dicit q si spongia esset plena aqua ⁊ fieret compressio exiret aqua ita i proposito. Pro quo nota q lachrime sunt duplices quedam uoluntarie ⁊ de istis non est sermo: ¶ Et quedam sunt inuoluntarie ⁊ iste causantur duobus modis. ¶ Unomodo ex debilitate magna virtutis contentiue ⁊ digestiue oculoꝝ sic appꝫ in propinquis morti ⁊ de talibus hic non est sermo. ¶ Et de istis loquitur Jpocras primo pronosticorum. Alie sunt que causantur ex magna multitudine materie que descendit a cerebro ad oculos ut patet in senibus ⁊ in aliis habentibus oculos ualde humidos ¶ Nota etiã q in habentibus oculos magnos plures lachrime apparent q̃ in habentibus oculos paruos patet causa quia oculus magnus est magis rar' q̃ paruus. ¶ Nota tertio q in pueris plures lachrime multiplicantur q̃ in senibus ⁊ hoc uolũtarie quia plures sunt intus anime passiones qꝛ de multis admirantur que non uiderunt q nõ sic est in senibus: plures lachrime inuoluntarie sunt in senibus eo quia multiplicantur plures i digestiones q̃ in pueris. Causa harum dispõnum est repletio capitis ⁊ totius corporis aut oculorum debilitas naturalis uel accidentalis ⁊ abcissio ⁊ diminutio carnis in lachrimali aut frigus: aut caliditas fortis atque anime passiones. ¶ Signa ipsarum sunt satis nota: materia autem ipsarum cognoscitur per tactum: nã si sẽtiuntur lachrime frigide significatur q materia est frigida si sentiuntur calide significatur q materia est calida. ¶ Judicatur per Auicen. que sunt naturales ⁊ propter abscisionem carnis lacrimalis non curãtur. Nota bene ⁊ q̃ ueniunt a parte intrinseca sunt difficilis curationis ut testatur Alchoati. ¶ Jn curatione ista habes duas intentiones: vna est vniuersalis: ⁊ alia est pticularis. ¶ Uniuersalis intentio que est de dieta ⁊ purgatione completur sicut dictum est supra in de ulceribus oculi ⁊ in opthalmia quare illic vide. ¶ Sed Beneuenutus dicit q in hoc casu diuersio prerogatiuam habet ⁊ ob hoc laudat cauteria punctualia supra sumitatem capitis ⁊ cauteria in fontanella brachiorum ⁊ sectiões facte retro collum sunt etiam talia multum dilecta. ¶ Confortatio ⁊ desiccatio secundum Gal. capitis hic habet locum cum ambra ⁊ storace Ualet etiam hoc ut dicit Geradus de solo. ℞. laudani purissimi ʒ.ii. armõiaci ʒ.i. masticis ʒ v. milii torrefacti modicum ʒ.iii. puluerisanda pulverizentur conquassanda conquassentur cũ pistello calido ⁊ miscet' cũ o'lo de camõilla fiat ẽplastrum ⁊ extendatur supra peciam ⁊ põatur supra proram capitis. ¶ Auenzoar saccellationem aut sinapizationem supra proram capitis facit hoc modo ℞. cinami macl piperis corticum citri coniungatur cum aqua ro. uel alia ꝑm tempus ⁊ infirmi dispositionem ⁊ dixit q' ẽ experimentum suum ⁊ fuit patris sui. ¶ Rabimoises in aphorismis suis etiam hoc acceptat non obliuiscaris tamen q in principio conueniunt repercussiua domestica ut est aqua ro. albumen oui portulaca trita ⁊ superposita endiuia solatꝛ ⁊c. ¶ Particularis intentio sic completur ⁊ primo Jesus dixit hoc alcool ualere. ℞ pe. lapidis ematitis marchasite lote thucie preparate añ. ʒ. i. margaritaruꝫ. ℈.5. sief memite aloes añ. scrup. i. terantur et cribelletur et fiat alcohol. Gerard' d solo dixit hoc colliriũ ualere. ℞. thucie ablute et infuse cũ aqua mirti ʒ.i. coralli albi et rubei ossiũ mirabolanorum chebulorum modicum combustorum: sumach gallarũ aloes masticis olibani opii añ scrup. i. puluerizentur subtilissime et misceantur cum aqua infusiõis draganti et gumi arabici et dissoluatur in aqua et collirium inde fiat. Aliqui faciunt hoc alcohol ℞. ossium mirabolanorum combustorum scr. i. coralli. scru. 5. piperis in modica quantitate. Aliud Anicen. et mesue expertum. Recipe succi granatorum acetosorum cocti usq ad consumptionem medietatis librã. 5. aloes sief memitte licii croci añ drag. tres musci gra. sex: misceanẽ et ponantur in uase uitreo ad solẽ per quattuor dies. Aliqui fecerunt collirium cum puluẽ thucie et cum aqua mirti solum: et aliqui cum puluere thuris et aqua mirti et aliqui cum puluere ossium mirabolanorum chebulorum combustorum cum aqua mirti. Jn causa frigida ualet hoc conferens ad lacrimas et ad humiditates et ad relaxationes et ad grauitates palpebrarũ cuius forma est hec. Recipe capitum uiperarũ sine sale adustarum anthimonii thucie albe et uiridis añ dragmas duas camphore tertiam ptem illius tertie et teratur collirium factum ex aqua ro. in qua infusus sit aloes aut aqua feniculi in qua aloes sit ĩfusus: nã stringit oculos et addit in uisũ et lacrimas stringit quod exptum est: hoc etiam ualet. ¶ Recipe thucie ablute drag. ii. sand. dra. unaꝫ zuchari dragmas tres: fiat puluis subtilissimus et imponantur: alia m'ta dimitto composita. Jn simplicibus loquor et primo Constantinus dixit bethonica potata oculorum lacrimas stringit: et Apulius dixit q comesta claritatem facit et perfecte lacrimas oculorum aufert. ¶ Dixit etiam Constantinus amilum oculorum vulnera dsiccat et lacrimas

stringit. Dia. dixit amilū asperedines oculorum tollit: potest etiam leuiter stringere lacrimas: dixit etiam Constantinus antimonium pulverizatum et distillatum lacrimas siccat et in senibus habētibus oculos hūidos eos incolumes reddit et omnem maculam curat maxime si parum musci misceatur cum eo. Et Diasco. dixit de ipso: potest autem refrigerare lacrimas et substantiam opilare. Et propter hoc dixit Bartholomeus quod lacrimas exiccat que sunt cum acuitate aliqua et quod misceatur cum mittitur cum albumine oui aut cum lacte et collirizetur. ¶ Diasc. dixit sarcacolla potest lacrimas strīgere et quodammodo faciem hilarem facere et reuma oculorum prohibere. Et Alchi. dixit quod cum croco sit mixta. Collirium etiam factum cum radice croci et lacte mulieris lacrimas stringit et reuma oculorum prohibet: stringit etiam lacrimas succus foliorum oliuastri collirizatus. Et dixit Dia. miscetur colliriis ēt nobilibus et dix. ēt opiū pē sistē lacrimas colliriis mixtū. Et dixit psiliū infusum in aqua oculis lacrimantibus cito prodest. Et quidam cum aqua rosa. mucillaginem preparant et confert tunc si causa sit nimium calida. ¶ Alchin. dixit succus basiliconis desiccat lacrimas ab oculis fluentes et dixit succus feniculi miscetur cum lacte et ualet fluxui lacrimarum. Et dixit succus cepe bene clarificatus et impositus oculis ualet lacrimis et humiditati descendenti et tenebrositati oculorum quando fit de humore frigido et grosso. Haliabas sic dixit si succus cepe narcisci collirizetur oculi lacrimas stringit. Dixit etiam lacrimas stringit puluis coralli rubei. Et Serapio dixit quod abstergit uisum et desiccat lacrimas desiccatione forti. ¶ Constantinus dixit quod lacrimas siccas et pruritum oculorum tollit. Et Auicenna dixit quod confortat oculum abstergendo et exiccando humiditates fixas in eo et proprie quod est adustum ex eo et abluta et abstergit uestigia ulcerum et est conueniens lacrimis. Fidelis dixit cinis uue acerbe usste in olla rudi subtiliter trite et pulverizate et cribellate et impositus tollit ardorem et lacrimas. Et dixit quod aqua decoctionis serpilli oculis sepe lotis lacrime siccantur. ¶ Rugerius dixit aqua sublimationis florum eufragie lacrimis intercipit: palpebras tumefactas attenuat et maculas frangit cum de causa sit frigida. Guil. de va. dixit. Ego autem mirabilem experientiā habeo in sedatione pruritus oculi et restrictiōem lacrimarum et est sumatur herba quam multi dicunt esse de genere pedis columbini que ī lapidibus et saxis crescit ut plurimum cuius folia sunt rotunda sicut folia malue sed sunt sicut petrosilinum diuisa et declinat ad albedinem et habet multos ramos ex una radice subtiles et rubeos et flos eius est uiridis in acutum tendens hec contundatur et sint. M. ii. adipis. ℥. ii. thucie subtilissime trite. ℥. ii. salis. ℥. i. vini boni subtilis et albi. 4. unam ad modum bonum bono piensit. m et in uase uitreo usui seruetur et ō gutta una oculus collirizetur posita in lacrimali nā effectus eius mirabilis.

¶ Capitulum tertium de pruritu lacrimalis et corrosiōe et asperitate eius.

Set autem consequenter sermo de pruritu et corrosione lacrimali qui fit a materia acuta illic descēdente: facta purgatione cū electuario succi rosa. uel cum pillulis de iera migoratis cum suco ro. et dieta ordinata secundum debitum dicam que in hoc casu conueniunt et stringunt lacrimas. Dixerūt aliqui antiqui quod pruritum tollit oculorum aloes cum uino mixtum secundū quosdam et exiccat oculorum humiditates. ¶ Et Serapio et Dia. dixerunt quod aloes mixtum cum melle aufert pruritum oculorum et lacrimas. Et Bartho. in hoc casu miscet ipm cum melle et uino. ¶ Dixit etiam Dia. rasine fumus prurigines compescit et lacrimas stringit. ¶ Dixit etiam aqua decoctionis cuiuslibet spice oculorum prurigines aufert. confert etiam prurigini lacrimali secundum Dia. cinis lane succide subtilissimus impositus: dixit etiam albumen oui oculorum extinguit ardorem et dolorem compescit. ¶ Serapio dixit cōburitur ebanum in olla terrea donec fiat carbo: deinde abluitur sicut abluitur mellidena. ¶ Est autem mellidena litargirium et est conueniens oculo et pruritui eius. Et dixit confert colliriū factum de sumac pruritu oculorum: et dixit agresta facta secūdū artem confert ad pruritum oculorū et ēt cōfert ad pruriginem palpebrarum. ¶ Et specialiter dico ego cum albumine oui et tollit etiam asperitatem que est in eo. ¶ In pruritu etiam qui apparet in oculo ex materia flegmatica salsa secundum Serapionem ualet mirifice acacia mixta cum aliis medicinis oculi. Eundem etiam pruritum qui fit a flegmate salso sedat succus cepe mixtus cum tucia et impositus. ¶ Apulius dixit uermicularis cum polēta imposita tollit ardorem et tumorem oculorum. Fidelis dixit pumex extinctus ter in uino prius igne accensus et oculis immissus ardorem et lacrimas tollit secundum Auicen. multum prodest corrosionibus lacrimalibus fumus eleuatus a ligno pini et confert fluxui lacrimarum sicut Serapio et Galie. dixerunt. Et dixit stercus lacerte albugineo et pruritui confert et acuit uisum. Et dixit cum lac mulgetur in oculo confert optalmie et nocumento materierum calidarum effusarum ad oculum et asperitatem. ¶ Haliabas dixit climia argenti si comburatur et lauetur purificat uisum et desiccat mersuram oculorum. Multa etiam dicta sunt supra libro quarto capitulo de pruritu et scabie palpebrarum que hic conueniunt quare ista capitula adinuicem uideantur. Experta que dicta sunt in capitulo de restrictione lacrimarum ad pruritum oculorum et ad lacrimas et ualent.

¶ Ca 4m. de ardore ⁊ incensione lacrimalis.

ARdor et incensio fit sepe in lacrimali ⁊ fit a materia calida ualde que remotione indiget fiat ergo purgatio ut ⁊ in oibus dispositionibus talib⁹ debet fieri cū electuario succi ro. uel aliquo mō ut tibi placet distēperato cū aqua feniculi l' nenufaris. ¶ Dieta aūt declinet ad frigidū ⁊ humidum ⁊ causa est nota pro remotione hui⁹ dispositionis. Ga. sic dixit de folio uiole superponitur orificio uentris incensionem faciente vel in oculis. ¶ Dia. dixit ossa dattillorꝫ ustionem oculorꝫ tollunt preparentur aūt sic̄ sepe dictum ē ga cū melle pparet. Dixit ⁊ trite radices aneti ⁊ imposite medentur feruoribus oculorum. Fi. dixit lac caninum cum succo corigiole imposi tum oculo tollit ardorem. ¶ Appu. dixit folia mandragore recentia cū polenta tensa oculis superposita feruori oculorum validissime prosunt. ¶ Et dixit ꝙ uermicularis cū polenta imposita tollit ardorem ⁊ tumorem oculorꝫ. Rog. dixit aqua q̄ a uite incisa in vere colligitur punctiones oculorꝫ ⁊ arsuras remouet q̄ a causa calida fiunt: ⁊ ego etiam dico ꝙ lac conquassatū cum albumine oui mire ualet.

¶ Capitulum. 5m. de humiditatibus oculi.

HUmiditates i oculis fiunt duobus mods: vno modo ratione humiditatis que descendit a capite ad oculos ex defectu virtutis asimilatiue l' ex malo regimine. ¶ Alio modo: rōe materie que descendit a capite ratione cuius uapores illi cōuertunt̄ in aquam ⁊ ad oculum descendūt: Sed diceret aliq̄s quomodo isti uapores conuer untur in aquam cum caput rōe caliditatis toti⁹ tagregate sit calide ⁊ humide complexionis. ¶ Respondetur ꝙ licet rōe totius caliditatis aggregate sit complexionis calide: tamen in capite sunt alique partes frigide a predominio in comparatione ad mediū generis q̄bus si occurrit uapor aliquis cōdensat̄ a frigiditate illa ⁊ i aquositatem conuertitur. Si autē uapor ille occurrerꝫ parti calide non condensaretur immo resolueretur. ¶ Tertio etiā modo potest causari humiditas in oculo ratione male asimulationis ipi⁹ oculi ⁊ patet. ¶ In cura ista habes tres intentiones. ¶ Prima consistit in purgatione. Secūda in dieta. Tertia in localibus. Prima completur cum purgatione capitis uel stomaci uel aliomodo secundum ꝙ materia ad alium oculum descendit. ¶ Unde si causa fuerit caput cum pillulis chochiis purgetur. Si causa fuerit stomac⁹ cum pillulis de iera purget̄. Si causa fuerit d̄bilitas oculi cum pillulis de luce purget̄. Secunda intentio completur cum debita dieta fiat dieta secundum necessitatem membri peccantis: sꝫ ad siccitatem declinet. ¶ De tertia intentiōe parū loquar quia ad dominos phisicos pertinet ⁊ etiam quia multa dicta sūt in ca. de fluxu lachrimarꝫ que hic ualēt factis ergo istis dictis supra ⁊ confortatōib⁹ istorꝫ membrorꝫ. ¶ Dixit Con. succus rute cū aloe mixtus oculis humidis prodest. Et Aui. dixit aloes confert cursui anguli lacrimalis ⁊ exiccat humiditatē eius. Dixit iterꝫ Con. succus radicū affodillorꝫ cuꝫ modico mirre ⁊ croco in dulci veteriq3 uino coct⁹ fit optimum colliriū ꝯ humiditatem oculorꝫ ⁊ palpebras se inuersantes curat. ¶ Dixit et cinamomū subtile quod uocat̄ calamū cū licio mixtum superfluā oculorꝫ humiditatē desiccat. ¶ Et dix. ēt collirium factū de spica humiditatē desiccat flatis salsi pilos palpebrarꝫ confortat. ¶ Et A. dixit mirabolani citrini ualent oleo mollificato ⁊ conferunt materiebus q̄ currunt ex eis facto acool. Fide. dixit ꝙ cinis rosarꝫ combustarꝫ. oculos siccat ⁊ sanat immissus. ¶ Alc. dixit q̄ comburuntur concule marine ⁊ ponūt in oculo desiccant humiditates oculi ⁊ ualet ulceribus oculi ⁊ strin gunt sanguinem.

¶ Secunda pars huius tractatus est de egritudinibus in quantitate et figura ipius oculi.

¶ Capitulum primum de ingrossatione totius oculi et de eius opposita macillentia et diminutione.

INgrossatio et eminentia oculi fit tripliciter secundum Anicennam aut propter inflationem ⁊ repletionem alicuius materie aut propter uehementem coartationem ad exteriora quam Jesus uocat suffocationem sicut apparet in uomitu et in clamore ⁊ in labore partus. aut propter vehementem mollificatōem lacertorum eius. Et minoratio eius fit a causis ꝯtrariis euacuatis ⁊ ꝯsūptis vt i ethica et i febrib⁹ vigilaciuis: aut a cā contristāte aut a spasmo In cura ista habes duas intentiones: vna est uniuersalis ⁊ alia est particularis. ¶ Prima completur cum purgatione: fiat ergo purgatio cum pil'. cochiis l' cū pil l'. d̄ luce dieta sit ut dixi i ca p'l'o de optalmia uentosatio fiat crebra iuxta collum. ¶ Secunda intentō completur isto modo. ℞. succi prunellorum ⁊ foliorum oliue et madefiat pecia uel bombix et ponatur super oculuꝫ. Albucasis componit hoc. ¶ Recipe acacie aloes thuris sarcocolle añ. et fiat ex istis linitio lamina etiam plumbi posita super locum etiam ualet. Jesus dixit ꝙ lauare faciem cum aqua frigida salsa ualde prodest. Auicenna dix. ꝙ ex medicinis conferentibus in egressione et eminentia est ut fiat emplastrum cum farina fabarum ro thuris et albumine oui lapidis ematthitis cūm albumine oui multum ualet citonia etiam decocta cum lentibus etiam multum ualent. Et sief emathitis est mirabilis in hoc ⁊ uide receptam in libro quarto capitulo de ruptura cornee in macie et ꝓfunditate oculorꝫ. Regim

ethicorum multum prodest ⁊ fomentare oculo cum lacte tepido ⁊ aqua dulci tepida ⁊ inunge caput cum oleo uio. ⁊ emplastrum factū ex amido croco floribus uiolis cum lacte ⁊ medulla bouis proficit ualde.

¶ Capitulum secundum de strabositate oculoꝝ

Strabositas oculorum est uisio tortuosa ⁊ obliquatur et transponitur humor cristallinus et per consequens totus oculus uel ad latera uel ad superiora vel ad inferiora. vnde dicit Galienus quarto de accidenti ⁊ morbo si apud latera nihil dignum ratione nocet si sursum aut deorsum ducentia omnia apparere faciunt: ⁊ causa est quia species rei uise non uniuntur vt debent vniri. Et ideo quia nō vniuntur non causatur obita uisio ⁊ patet satis causa. ¶ Cause obliquitatis sunt quādoque extrinsece vt assiduitas aspectus ad parteꝫ istā ad quam fit obligatio vt facit impressio cum digitis sub oculis ⁊ appositio luminis uel picture ad vnam partem maxime in pueritia propter quam causam debent nutrices se multum cauere. ¶ Quandoqꝫ uero fit ad itra propter spasmum aut paralisim: vt etiam contingit in soda ⁊ epilensia ⁊ tortura que autem fit in pueris rectificari potest per contrarium aspectum: si candela uel aliud lucidum seu collocatum ad opposuam partem ad quam respiciat ponatur. ¶ Et dixit etiam Jesus laudat aquaꝫ pulmonis collirizatam. Et Auicen. laudat sanguinem turturis distillatum in causa sicca. ¶ Et dixit etiam ꝙ in strabositate facta ab humido confert caputpurgium factum cum succo foliorꝫ oliue. Et dixit etiam ꝙ in causa sicca frequenter oleo superponatur emplastrum ex albumine oui ⁊ oleo rosa. et pauco uino ⁊ plurimis teneatur. ¶ In adultis uero si accidit propter egritudinem aliquam cura illa est cura illarum egritudinum ⁊ patet.

¶ Capitulum tertium de exitu oculi et pupille.

Cum itaque oculis et proprie pupilla secundū Auicennaꝫ preter naturā egrediatur: maxime propter percussionem uel casum superponatur emplastrum factum ex farina fabarum et ro. et thure masculo ⁊ albumine oui Serapio facit hoc emplastrum sine thure. Et dixit etiam Serapio acacia confert eminentie oculi: ⁊ dixit etiam de foliis herbe que dicitur centum capita ꝙ quando emplastrantur cōferunt eminentie oculi: ⁊ dixit ossa dattilorum mixta cum melle conferunt exitui oculi. Dixit etiam emplastrum factum ex foliis rubi curat oculi eminentiam. ¶ Alchi. dixit quando fit emplastrum supra eminentiam oculi cū succo foliorum oliue ⁊ proprie siluestris reuocat eum intus verum Auicenna sic dixit succus foliorum omnium oliuarum confert egressioni oculorū ⁊ ulceribus cornee ⁊ fluxibus sed domestica sūt conuenientiora oculo ꝙ̄ siluestria. Et idē pnt folia contrita et decoctio foliorum facta fomētatione est vltima. Dixit etiam Auicenna folia mirti sedant optalmiam ⁊ exitum oculi. ¶ Si autem est eminentia pupille solius tunc conferunt quecunque dicta sunt in hoc capitulo oculo eminenti conferre ⁊ proprie emplastrum qd̄ fit ex farina fabarum et aliis. ¶ Alchi. dixit lapis turchisia est frigida et sicca ⁊ in medicinis ponitur oculorum creditur ꝙ stringit pupillam egredientem.

¶ Tertia pars huius tractatus est de coloratione oculorum. ¶ Capitulum primum est de denigrandis oculis qui nimis clari nascuntur et uarii et eorum qui ex egritudie glauci sunt.

Postquam facta est mentio de egritudinibus ipsorum angulorum oculi ⁊ de egritudinibus ī quantitate ⁊ in figura oculi quia cadunt dispositiones preter naturam quandoqꝫ in oculis ex parte oculorum ipsorum. Ideo de ipsis in hac parte dicam faciens initium a remotione albedinis oculi ⁊ hoc est quia frequenter infantes nascuntur cum oculis superflue glaucis siue uariis et dicuntur oculi gattinei ſm Dia. qui qualiter possint tingi nunc erit sermo. Rasis dixit ꝙ si puer nascitur cum oculis uariorum coloꝝ cum lactauerit eum mulier nigra statim per dies quinque vel septem assumet colorem accedentem ad nigredinem. ¶ Aliqui antiqui dixerunt ꝙ si caput liniatur pueri cum cinere auelanarum et oleo facit oculos tales nigros. Et Diascorides sic dixit ð auellana: dicunt aliqui corium eius cum oleo illinitum oculos gattineos inficere. Serapio uult ꝙ auellane ipe comburantur ⁊ cum oleo capita puerorꝫ inungantur Et Bartholomeus dixit ꝙ solus cortex cōburatur ⁊ sicut dictum est applicetur. Serapio dixit chimolea admisceatur ī alcohol ad denigrādum oculum. ¶ Si autem glaucedo oculorꝫ ex egritudine esset tunc sic dixit Alch. quando aqua croci distillatur in oculis ualet hominibus qui habent oculos glaucos ex egritudine. ¶ Et Auicenna dixit fit ex croco alcool ad ueritateꝫ acquisitam in egritudinibus. Ego etiam dico ꝙ quandoqꝫ denigrant albedines oculorum ð quibus imediate dicetur etiam conferunt ī hoc casu et etiam illa ⁊ aliq̄ que dicentur in capit'o de remotione cicatricis oculi hic ualent et proprie quod dicetur illic de gūma oliuarum quando oportet uideas.

¶ Capitulum secundum de albedine que appꝫ in oculo ⁊ de dealbando oculum cum oportet.

13

Causatur frequenter in oculo albedo quedam et albor que tamen non sunt uestigia ulceris sed ab aliqua subtili humiditate causantur de/ fluxu ad oculum. De hac in presenti dicemus fa cta purgatione et dieta ordinata ut in omni ca. presuppono. ¶ Serapio dixit cinamomum cu/ rat et aufert obscuritatem uisus et humiditatem lacteam que est in oculo tollit etiam colores al/ bum et fedum qui est in oculo oleum de fenu/ greco inunctum. ¶ Appulius dixit de albore q. est in oculis herbe rosmarini succũ commisces cum melle antiquo et inunges et liberabitur. Si. dixit quod succus edere terrestris in narem eiusdẽ partis immissus capite uehementer reflexo ex/ cludit alborem. ¶ Con. dixit stercus muris ualz albedinibus oculorum pulueri zatum et immis/ sum. Haliabas dixit vrina hominis prodest al bedini oculorum. ¶ Sera. dixit fex vrine anti/ que quando teritur cum oleo de alchanna albe dinem oculorum abstergit. ¶ Dixit etiam Ser. margarite sunt conuenientes in alcool et confe/ runt albedini oculorum et cordibus eius et de/ siccant humiditatem que est in oculo propterea quia fortificant neruos oculorum. Alc. dixit quod cathimia auri confert albedini oculi et initio aq̃ et confortat ipsum et cathimia argenti est proxia cathimie auri et fortior. Ego etiam non dubito quod que dicta sunt in precedenti ca. et que dicentᷣ in ca. de remotione cicatricis hic ualere et ꝓprie quod dicetur de gumma oliuarum. ¶ Si quis aũt uellet oculum dealbare sciat quod sic dixit. Ras. q collirizatum cum puluere ossis cornui incidit cecitatem propter albedinem que accidit in oculis eius. Scitis ergo fratres timentes dum parati quando oportet.

¶ Capitulum tertium de macula rubea et sangui nea que appet in oculo et ð ruborib⁹ q̃ i oculis appent potator et obscuritate oculi ꝓpẽ ꝑdcã.

Omisso rgimine euõnũ uniuersaliũ et particularium q̃ in hac dispõne oportet ꝑcedẽ sic in aliis solũ dicã particularia apꝓ bata q̃ in hac ĩtẽtiõe scripserũt auctores. ¶ Pro quo nota quod macula rubea nõ est aliud nisi san guis coadunatus adherens ipsi coniunctiue et causa est duplex quedam extrinseca ut percus sio et punctura ratione cuius frangitur uena et currit sanguis uersus coniunctiuam et ratione more congelatur ibi. ¶ Causa intrinseca põt eẽ habundantia sanguinis ratione cuius resudat aliqua pars ab ipsa coniunctiua vel aperiᷣ ue na ratione nimie mordicationis vel acuitatꝭ ra tione cuius potest macula rubea in coniunctiã Et circa hoc dixit Serapio quidam distillant sanguinem columbi dum est recens et calidus in oculo quando in oculo fuerit tarfa idest e/ gritudo sanguinis. Et quidam pennam extra hunt ab ala et exprimunt sanguinem qui est in ea in oculum: aut scindunt sub ala eius et sãgui nem accipiunt qui egreditur et imponunt cali dum. ¶ Et sanguinez ex ala uidetur Auicenna magis laudare. ¶ Et Alchinus dixit quod põitur talis sanguis in oculo quando ibi sunt uene ru bee vel caro. ¶ Et dixit etiam Serapio quan do distillatur in oculo loco sanguinis huius o leum rosa. facit idem nisi quia oportet quod distil letur oleum calidum secundum caliditatem sã guinis. ¶ Sanguinis autem iuuamentum in hoc non est nisi propter caliditatez cum tempe ramento sue complexionis. ¶ Alchinus ue ro dixit omne lac ualet rubedini oculorum que fit de reumate acuto et dixit etiam de caseo re centi sine sale si fit ex eo emplastrum ad rube dinẽ oculoꝝ. Fidel'. dixit prius sit ĩ aq̃ lot⁹ mt' totiẽs et cũ albũine oui et aqua ro. confectus. ¶ Et confert etiam humoribus calidis in ocu lo. ¶ Et Serapio dixit quod aqua lactis curat a/ postemata calida oculi et sanguinem qui venit ad oculum quando miscentur cum ea medici/ ne que faciunt ad hoc. ¶ Alchi. etiam dixit me dulla panis masticata in ieiuno ualet contra san guinem oculorum decurrentem et dixit etiam si masticetur ciminum et oculis immittatur sangui nem de eis mundat. Et alibi dixit masticetur ciminum et oculis immittatur sanguinem de eis mundat. ¶ Et Alc. alibi dixit masticeᷣ cimi num et ponatur cum oleo et distillatũ super vn gulam et sanguinem coagulatum in oculo. ¶ Et dixit etiam collirium factum ex succo semper/ uiue ualet rubedini oculorum. ¶ Dia. dixit flos et fructus citoniorum tumorem oculorum et san guinem tollunt. ¶ Auicen. dixit quod ysopus sicca cocta in aqua emplastrata confert tarfati. Fidel'. dixit pulmo ouis uel arietis appositus super o culum calidus cito sanguinem tollit. ¶ Dixit ẽt abscinthiũ recẽs tritũ cũz albumine oui et super positum per noctem oculo sanguinez et ruborẽ de quocunque humore sit tollit. ¶ Si autem of/ fuscatio sit in oculo a sanguine congelato tunc Auicen. dixit ex sale quidem cum oleo uel pas sulis et melle fit emplastruz super oculum et re/ soluit offuscationem sanguinis congelati in ip so. ¶ Et dixit etiam quod fabe cum melle et fe nugreco more emplastri superposite faciunt ob scuritati uisus et palpebris. ¶ Jesus in capi tulo proprie dixit sic quod in principio macu le rubee ubi est sanguis congelatus ad reper cutiendum debet stillare albumen oui bene agi tatum in oculo et quod oculus emplastretur ad ex cumbõ bice infusa in albumine oui et oleo ro saceo. ¶ Et consequenter sanguis dissoluaᷣ modis dictis s. quare cũ sanguine columbe vl' turturis: ut dixit Serap. de solo l' cũ isto. R. oli bani salis geme aã. ℥. i. pulueri zentur et dissol uantur et in lacte mulieris fiat collirium. ¶ Ar. aqua etiaz rafani distillata in oleo ualet. ¶ Suf fumigatio etiam facta ex decoctione ysopi apii et origani ualet. ¶ Rubores ẽt ocu lorum grossos qui quandoque in oculis

potatorum apparent tollit hoc. Recipe rute rosarum siccarum añ. M. i. buliantur i uino albo deinde colentur et colature addatur aloes epatici puluerizati drag. ii. thucie. ℥. i. litargirii argenti. ʒ. ſ. hec omnia puluerizata cum predicta decoctione buliant usque ad consumptionem duarum partium: deinde colentur et ex hoc oculi collirizentur.

¶ Capitulum quartum de citrinitate oculorum.

Dolorem autem oculorum qui quandoque in oculis corruptus apparet et qualiscunque sit et citrinus propriæ sic amouere ueteres preceperunt factis uniuersalibus Auicenna dixit oleum de fenugreco est bonum colori corrupto et prope in albis oculorum. ¶ Et dixit Auicenna citrinitatem oculorum ictericam tollit acetositas citri si oculus colorizetur ex ipso Isaac dixit soluit succus granorum granatorum acetosorum oculis immissus: succus etiam blete per nares attractus citrinitatem oculorum tollit puluis etiam tenuis condisi cum lacte mixtus et naribus attractus citrinitatem tollit et ictericiam ex oculis et facie. Alchinus dixit colloquintida curat ictericiam oculi quando fit sternutatio ex aqua decoctionis per nares imposita. ¶ Serap. dixit fit sternutatorium cum succo prassii icteri cis ad mundificandum colorem infectionis eorum in oculis facto caputpurgio. Ego etiam non dubito quod habentia alterare ad frigidum ipm epar etiam ualent ut sunt triasandali diarodon abbatis et vide descriptionem in antidotario mesue: flebotomia etiam de vena epatis multum ipm infrigidat: quare colera non ita ascendit ad partem superiorem: aqua etiam rafani distillata est in hoc medicina summa. similiter etiam comestio eupatorii ieiuno stomaco cum aceto est medicina propria. Nota tamen quod in principio citrinitatis oculorum ualet aqua ro. i processu non ualet etiam lotio loci cu aceto albo cum quo sit bulita camomilla Ego etiam non dubito quod multa ponuntur a dominis phisicis sicut a rasi et a uiatico et Gordonio et sic de aliis que proprie ualent sed ista chirurgico sufficiant.

Pars quarta de egritudinibus coniunctiue.

¶ Capitulum primum de ungula.

Postquam facta est mentio de egritudinibus angulorum oculi et de egritudinibus in quantitate et figura eius et de egritudinibus coniunctiue et quibus de aliquibus supra secundo et quinto libro dictum est ut de apostematibus et ulceribus nunc de ungula loquor. Et ungula secundum intentionem Auicen. uidetur esse excrescentia quedam particularis procedens a lacrimali super coniunctiuam usque ad corneam et pupillam: verumtamen plurimum oritur a lacrimali dextro quia a parte nasi et aliquando a siluestri sed raro. Aliqui dicunt quod ungula sic diffinitur. ungula est excrescentia in coniunctiua media extra inter dispositionem neruosam et carnosam et secundum eos dicitur media quia non est dura sicut neruus nec ita mollis sicut caro. Et hec passio aliquando est accidens quia ad illum morbum sequitur et aliquando egritudo est et fit a materia flegmatica ut plurimum grosse coagulata in coniunctiua fluens ad oculum et tunicas illas penetrans ratione sue raritatis. Et Alcoati ponit duas dispositiones ungularum: vnam ponit neruosam et aliam carnosam. Albucasis posuit adiposam sed ipam posuit sub carnosa que quidem est alba similis humiditati albe uel uini ut dicetur quam non capit uncus sed abscinditur dum tentat eleuari. Et propter hoc dicebat Auicenna quod ungule erant uariorum colorum quedam erant coloris citri et aliquando rubei et aliquando fusci vergentis ad albedinem. Et dicebat quod quedam erant recentes et leues que velociter diuiduntur et eleuantur Quedam antique et dure que non sunt facilis seperationis. Cause ungularum secundum benuenutum sunt humores grossi flegmatici et uiscosi a malo regimine generati: signa eorum sunt satis nota per ea que dicta sunt verum Jesus ponit differentiam inter panniculum et coniunctiuam et inter carnem lacrimalem et ungulam que nota sunt. Cura ista periculosa est eo quia periculum est in eleuando ungulam ne cornea vel coniunctiua rumpatur et etiam periculum est in gulam in incidendo quod tantum diminuatur de carne lacrimalis quod lacrime fiant perpetue. Consulit igitur Jesus vt caute eleuetur et quantumcunque salubriter eleuari poterit eleuetur: et residuum cum medicinis consumatur paulatiue quia nisi tota vno modo vel alio non remoueatur iterabitur vt dixit Jesus. ¶ In cura ista habes duas intentiones. Prima est in vniuersalibus: secunda in particularibus. Intentio uniuersalis sic completur: fiat purgatio sicut factum est i optalmia tria et sicut dicetur i ca. de cataracta.

¶ Dieta eorum declinet ad calidum et siccum eo quia materia est flatica. Secunda intentio completur hoc modo uideas si ungula est antiqua uel recens: si recens completur mollificando et resoluendo et abstergendo: fiat gº mollificatio cum vapore aut balneo aque calide ut dix. Auicē. et abstergatur cum collirio experto quod fit de ere usto et cal. adis et felle hirci partes equales misceantur et fiat colirium. Et ego dico quod si secum misceret aliquid mellis esset melius. Ad eandem intentionem ponit Jesus hoc sief vtile vngule et sebeli et uestigiis scabiei lacrimis et obscuritati cuius forma est ista. ℞. sedeg loti eris usti cachimie argenti salis indi baurach uiride eris piperis albi nigri spume maris añ. ʒ. viii. aloes sucotrini spice nardi gariofi. añ. ʒ. iiii. ʒ. zinziberis bellirici. ʒ. ii. terantur et cribellentur et molliantur et fiat sief cum uino et aqua feniculi. ¶ Ad eandem intentionem laudat Alcoati sief uiride cum uino et aqua feniculi dicto in scabie libro quarto cuius forma est hec. ¶ Recipe floris eris dragmas tres colcotar adusti dragmas duas arsenici rubei et cum succo rute dissoluti dragmam. i. ſ. fiat sief

Et est Rasis: ualet etiam sief hamec de quo fe ci mentionem in capitulo de scabie oculorum et uide illic. ¶ Dure autem ⁊ antique remouentur cum eleuatione et seperatione ⁊ proprie quando est leuis denudationis ⁊ eleuationis: que namque est alia perducit ad nocumentum: vt dixit Auicenna curatur ergo sic cum ferro aperta palpebra sic ꝙ non inuersetur suspendatur ungula per medium cum uncino et suspendatur superius si fuerit necessarium secundum uel tertium uncinum fiat et ipsa suspensa mittatur sub ea lancea aut piuma subtilis: aut plana que est tutior et cum illa lancea excorietur et lauetur leuiter ⁊ ingeniose et postea incidatur cum forficul' cauendo corneam vt est dictum et carnem lacrimalem: deinde in oleo distilletur sal et ciminum madefacta ut non incarnetur et super oculum ponatur albumen oui cum oleo rosa. ut oculus non apostemetur et moueat patiens oculum ut non inuiscetur et in tribus diebus remittetur: residuum quod remanet remouetur cum sief uiridi ⁊ de calcanto. ¶ Et licet Gerardus de solo hunc modum ponat. fuit tamen mod' iste Jesus. ¶ Secundus modus est Auicenne ⁊ Albucasis etiam Alcoati et Haliabatis et Bruni aperiatur palpebra et eleuetur ungula cum uncino et inter ipsam ungulam et coniunctiuam ponatur filum de serico uel seta cum acu subtili curuata et consequenter capias setam ex duobus capitibus et excories ungulam primo uersus pupillam deinde uersus lacrimale et post ut dictum est cum forficibus incidatur et ut dictum est in primo modo consequenter procedatur. ¶ Loquar modo de simplicibus ⁊ quia inuenio aliqua simplicia ualere in ungula solum et aliqua in sebel et in ungula et aliqua in panno et in ungula. ¶ Ideo primo faciam mentionem de his simplicibus que solum in ungula et panno conueniunt. ¶ Circa primum primo dixit Dia. in ungula confert succ' radicum dragontee collirizat' cum melle ⁊ dixit etiam succus marubii interiorib' oculi putredibus et obtusioni visus bene conuenit. Et idem dixit de succo prassii in capitulo proprio ita ꝙ secundum ipsum aliud est prassium ⁊ aliud marubium: licet Galie. uelit ꝙ sint idem ⁊ omnes moderni. Auicen. dixit vngule confert succ' riquilicie aut radix ipsius subtilissime dissoluta quando ex ipsis cum melle fiat collirium ⁊ in corporibus mollibus valet. Serapio dixit succus granorum granatorum acetosorum confert ungule oculi quando cum eo fit collirium. ¶ Et Bartho. dixit ꝙ addatur sibi mel uel zucharum Et dixit etiam lac titimali conueniens est ungule oculi. Alch. dixit quando masticatur ciminum ⁊ de illo succo ponatur in oculo vbi est ualet ⁊ stringit sanguinem qui ex vngula prouenit. ¶ Serapio etiam dixit sal aufert carnem superfluam que crescit in oculo ⁊ liquefacit vngulam que crescit in eo: ⁊ flos salicis conuenit humiditatibus visui et maculis que fiunt ex consolidatione ulceris cornee. Et Bartho. dixit ꝙ uratur ⁊ teratur subtilissime ⁊ cum albumine oui [illegible] zetur. ¶ Et dixit etiam erugo ferri cum aceto confert vngule oculi. ¶ Et Bartholo. dixit ꝙ sit subtilissime trita ⁊ cum melle misceatur confert etiam in vngula alumen dissolutum cum aqua uel lacte vel albumine conquassato ⁊ immissum confert etiam hoc ad caliginem uisus que est propter aquam ⁊ principium catharacte Haliabas sic dixit de semine carui masticatur ⁊ exprimatur aqua eius ⁊ impellatur in oculo in quo est vngula ⁊ pecia idest pannus prodest ei ⁊ amputat ab eo fluentem sanguinem.

¶ Capitulum secundum de sebel.

Auicenna dixit sebel est panniculus accidens in oculo ex inflatione uenarum apparentium in superficie coniunctiue ⁊ cornee ⁊ inter texturam ipsarum est apparentia sicut nebula fumosa ⁊ est cum pruritu lacrimis ⁊ ulceribus ⁊ palpebrarum grossitudine ⁊ scabiositate etiam lucis offensione. ¶ Alii dixerunt ꝙ sebel est morbus officialis causatus ex repletione uenarum oculi ⁊ maxime coniunctiue. ¶ Et primo est egritudo in uia quia est opilatio ex multitudine grossi sanguinis ⁊ est in figura quoniam in oculo est gibbositas ratione repletionis humorum hic existentium. Alius est morb' hic in quantitate quia fit ibi additio preter naturam. Alius est morbus in qualitate quoniam ibi sunt uene plene sanguine alterantes totum. Ali' est in situ quoniam in superficie est aliquid quod debet esse in profundo est autem duob' modis ut dicit Auicen. quidam est qui uenit per uenas interiores quidam est qui uenit per uenas exteriores. Si autem ista dispositio sit propter uenas extrinsecas est rubedo magna in facie ⁊ dolor est in facie ⁊ in superciliis. Si autem ista dispositio sit propter uenas intrinsecas tunc quando uadunt ad solem est stramutatio et dolor in profundo. ¶ Dixit tamen Rasis ꝙ scabies ⁊ sebel sunt graues ⁊ mansibiles dispositiones ⁊ uix curabiles ⁊ hoc est propter sanguinem existentem in aliis uenis ineptum resolutioni. Et per Auicennam dicitur ꝙ est de morbis hereditariis et ꝙ denuo ad alium mutatur: ⁊ dixit etiam ꝙ in sebel pupilla minoratur plerumque ⁊ nimis minuitur. ¶ In cura ista habes tres intentiones Prima est in regimine uniuersali. Secunda in particulari: purgatio et dieta fiant ut dictum est in optalmia: ⁊ in lacrimis et ulceribus oculorum ⁊ uide illic. ⁊ similiter flebotomia et diuersiones eodem modo fiant. ¶ Secunda intentio completur eodem modo sicut dictum est in quarto li. capl'. de scabie ⁊ ideo pro cura ista uide illic: ⁊ ideo Ras. posuit curam scabiei ⁊ sebel sit alcool factum ex cortice ouorum recentium gallinarum decem diebus in aceto temperatur ⁊ postea in umbra desiccatorum et tritorum et cribellatorum ut fiat

alcohol multum ualet et in sebel etiã expertum Et Auicenna et Alcoati ꝛ Azarauius hoc cõ mendant ad eandem intentionem commẽdant sief uiride supra positum capitulo de scabie: ua let et puluis iste. Recipe piperis zinziberis mi rabolanorum citrinorum indorum remotis os sibus ana. ʒ. v. aloes succotrini. ʒ. i. s. spume ma ris dragmas vi. minii dragmas. v. cassie lignee gariofili añ. dragmas tres salis armoniaci drag mam unam terantur et cribellentur in modũ pul ueris. ¶ De simplicibus dixit Serapio gariofi li intrant in medicinis que acuunt uisum: remo uent autem uisus obscuritatem et conferunt se bel. Auicenna dixit ꝙ ciminum masticatur cũ sale et distillatur sputum supra scabiem ꝛ sebel ꝛ ungulam abscissam prohibet adherẽtiam.

¶ Pars quinta de egritudinibus corne.
Capitulum primum de maculis cornee.

Sequitur modo de passionibus cornee ꝛ quia de aliquibus superius facta est men tio. Hic de aliis faciam mentõnez intellige tamen ꝙ macula est quo dammodo genus ad uestigium seu cicatricem et ad albuginem et pannum et nebulam et telã et ad lenticulam seu perlam. ¶ Differunt autez secundum magis et minus quia in subtilitate grossicie superficie et profunditate: nubes autẽ fit ex subtiliori et pauciori materia ꝗ̃ aliqua i starum. Ideo remouetur citius. ¶ Est nubes quando uidetur alicui ꝙ habeat rotam in ocu lo et hoc non est nisi ex materia flegmatica q̃ est super corneam impediens uisum: macula fit ex grossiori materia ꝗ̃ albugo. Et ideo magis profundatur. ¶ Sunt autem omnes dispositio nes iste albedines quedam que aliquando no cent uisui. Et istarum albedinum quedam sũt subtiles que non transeunt superficiem cornee. quedam sunt grosse que primum aut secũdum corticem transeunt: ꝛ quedam sunt plane ꝛ que dam quodammõ eleuate. Cause ãt harꝝ primi tiue sunt: casus percussio uulnus apostema fri gus ꝛ calor excessiuꝰ. Cã ãtecedẽs sũt hũores grossi in oculũ descẽdentes flegmatici. Cã cõ iũcta ipsaꝝ ẽ materia in loco inuiscata ꝛ indurata aut cicatrix q̃ pꝰ cõsolidationẽ ulceꝝ remansit. Signa maculaꝝ sũt nota ex uisu qꝛ macule sũt extra ad differẽtiã catharactarũ ꝛ sanici ꝛ albe dinis cristallie q̃ sũt retro corneã ꝛ sunt sie cõ cauatiõe ad differẽtiã ulcerũ que sũt cũ conca uatione: nã dcĩ ẽ ulcera cornee sũt alba. Con iunctie rubea ꝛ ẽt sũt sine eleuatione notabili ad differẽtiã bothoris q̃ sũt eleuati. Signũ aũt ꝙ sit cicatrix hẽtur p foramẽ oblongũ ꝛ per ul cus ꝛ p illa q̃ pcesserũt macule ãt cicatrizalis n̄ pñt curari ꝛ nõ mirũ qꝛ mẽbrũ ẽ spermaticum qꝛ cornea. decorari aũt ꝛ tingi possũt ut patebit

Et ideo Guil. de va. dixit pannus si sit ab icar natione ulceris non sanatur. Difficulter autem si eueniat aliter. In cura ista habes duas intẽ tiones: una est in debita dieta et purgatione: se cunda est in localibus. Dieta eius sit sicut dcĩ est in apostematibus frigidis oculi libro secun do ꝛ dicetur in catharactis. ꝛ eodem modo di co de euacuatione ꝛ non miruz quia fiunt iste dispositõnes a materia flegmatica saluo ꝙ Je sus dixit ꝙ in maculis purgatio non habet lo cum neqꝫ necessitatẽ nisi oculus supercalefie ret quod contingit faciliter in maculis uenatis quarum materia a cerebro descendit. ¶ Secun da intentio sic completur ꝛ specialiter in macu la que est recens ꝛ subtilis abstergendo cum li gua ut faciunt sepe iste mulieres. ¶ Auicenna ꝛ Alchoati dixerunt ꝙ suffumigetur cum aq̃ calida et utatur balneo ꝛ ratio est quia p hunc modum digeritur: ꝛ aliqui faciunt cum decocti one raparum et aliqui cum decoctione fenicli et aliqui cum decoctione malue ꝛ aliqui cum decoctione bismalue ꝛ aliqui cum decoctione palee et collirizetur locus cum aqua papaueris rubei et centauree minoris mixte cum melle et succus lingue passerine ꝛ vulgus uocat eam i rundinariam facit mirabilia in isto casu. ¶ Di xit etiam Dia. et Gordonius inde testatur. Et a liqui faciunt collirium ut Auicenna cum succo papaueris rubei et centauree mioris facto resi dentia añ. drag. v. mellis. ʒ. i. Et idem põit Ber nardus de gordonio. Aliud Gerardi de solo si bi spãle. ℞. stercoris irũdinũ subtilit̃ pulueriza ti. ʒ. s. sani mellis quod sufficit ad incorporan dũ ꝛ distẽperetur cũ aqua eufragie et fiat colli riũ. Aliud ad idẽ uiatici. ℞. spũe maris. ʒ. ii. zuca. albi. ʒ. i. fiat puluis subtilissimus. Rogerius di xit hoc ualere. ℞. ceruse lote pt. ii. floris eris p tẽ unã: terantur cõtritiõe ultima ꝛ põatur i uase mũdo cũ vino albo et succo rute ꝛ celidonie ꝛ dimittatur per diem et noctem: deinde cũ pãno distillando colletur fiet aqua que in oculis po natur. ¶ Et acana moises laudat hoc. ¶ Recipe thuciam alexandrinam cum camphora et mo dicum de zinzibere et pipere puluerizata et mi xta et imponatur si macula fuerit grossa et ue nosa consilium doctorum est ꝙ premissis uni uersalibus colligantur ille uene et super coniũ ctiuam incidãtur et reliqua fiãt que dicta sunt in ungule eleuatione. ¶ Alie autem macule grosse i quibus non sunt uene grosse fortibus indigent medicaminibus. Quare ergo oportet ꝙ mollificentur cum euaporatione decoctiõis palee ordei uiol' camomille melliloti maluarũ et fenugreci et cum aqua decoctionis predicte oculis fomententur. ¶ Consequenter facto hoc abstergatur cum puluere isto. ¶ Recipe ossis si pie dragmam unam zinziberis albi dragmam s. piperis. ℈. unum et inde fiat puluis bene sub tilis et super ipsam maculam modicum cum proba lata imponatur et clauso oculo cum pul pa digiti super palpebram aliqualiter fricetur

Et omnes medicine eradicantes ungulam et sebel ⁊ scabiem sunt maculis convenientes et propter hoc dicebat Jesus ꝙ ītentio tua sit qñ do uolueris eradicare albedinem ꝙ post īgressum balnei utatur sief uiridi dicto in scabie: ⁊ post hoc ualz stercoris laceti.ʒ.iii. nitri.ʒ.v.spume maris corticis oui añ.ʒ.iii.margaritarum ñ perforatarum tucie coralli añ.ʒ.ii.ƒ.uiridis eris ʒ.i.musci gra.ii.terantur omnia et utantur. Ad eandem ītentionem conueniunt Rasis et Auicenna.Azarauius et beben mesue. ℞.massacumie et est nitrum male coctum secundū Dinuz Et loco eius dicunt aliqui ꝙ accipiatur rasatura uiridis nastorum ultramarinoꝝ stercoris laceti spūe maris baurach zuchari tabarzet añ. terantur subtilissime ⁊ ponātur in lib.i.aq̄ decoctionis feniculi acori añ.ʒ.i.tantū decoquātur ꝙ redeat ad.ʒ.iii.ↄterātur insimul et conterendo exiccētur ⁊ fiat alcohol ⁊ utat̄. Et balsamus in hoc ēt multum ualet.Et puluis auri triti ualet: ⁊ fimus irundīs ualet ↄfectus cū melle et ī hoc ē certū ut dixit Azarauius ⁊ Jesus idē uoluit.Si macula fuerit adipina accipe spatumē subtile et rade cū eo ungulā uel maculam illaz cū subtilitate. Deiñ appone colliria abstergētia ⁊ totiēs reiteret̄ opatio illic donec rēoueat̄ dolor ab oculo aut apa: ⁊ tūc curentur ista prio ⁊ reiterētur postea.Jn cāu q° ista nō ↄferant:consulit̄ decoratio ⁊ tīctura p magistros.Ad quaz tincturā Jesus ↄmendat lac asinaꝝ ⁊ istud alcohol. ℞.gallaꝝ acacie añ.ptē.i.calcāti partē.ƒ.⁊ ēt ↄmendatur hoc sief. ℞.florum maloꝝ granatoꝝ calcadis acacie gūmi arabici añ.ʒ.i.ātimo. ʒ.iii.gallarū.ʒ.ii.terātur ⁊ fiat sief cū succo florū papaueris.De simplicibus Auic. sic dixit cinamomū ↄfert tenebrosiati ↄmestū ⁊ colliriū ex eo factū liq̄facit hūiditatē grossā oculi:dixit ēt gario.abstergit uisū ⁊ ↄfert pāno sed ex puluere subtilissimo fiat alcohol secūdū Auic.pānum qui est in pupilla tollit licium ⁊ maxime indū ⁊ abstergit corneam ⁊ secundū quosdam sit cū melle mixtum ⁊ collirizatū:dixit etiam ebanū abstergit pannum oculi ⁊ albuginem.Et dicit ēt cinis mirti ponitur loco tucie ⁊ ↄfert pāno.Et dixit iterum sit de balsamo abstergit pannum oculi ipm ⁊ oleum eius. Dixit etiam sinapis trita ⁊ mixta cum melle sanat pannum. Et dixit crocus cum lacte mulieris collirizat° abstergit uisū et confert ad pannum. Et dixit adeps uipere cōfert panno ⁊ aq̄: ⁊ dixit ꝙ cinis omnis ostraci cum carne sua usti delet pannū: Et dixit flos salis proprie confert panno ⁊ albugini ⁊ grossitudini eius ⁊ grossitudini cornee ⁊ abstergit oculum et sordes ulceris eius ⁊ aquam et albuginez.Et dixit etiaz lac fic° cū melle confert panno humido ⁊ inceptōni aque descendentis ⁊ grossitudini palpebrarum. Constantinus dixit serapinum abstergit oculū a pāno ab hūore g°sso cāto. Dix.ēt cōtex oui collirizat° oclīs imiss° pānū rūpit ⁊ ulcēa sanat Sera.dixit sal armoniacū diminuit albedinem oculi siue pannū.Quia dixi me dicere i hoc.ca de his que cōueniunt vngule ⁊ panno. Jdeo modo de his loquar cōfert ungule ⁊ omni macule grosse oculi lac ficus qñ cum melle coquitur ⁊ fit inde collirium.Et idē pōt succus foliorum ⁊ extremitatum eius ⁊ in hoc ⁊ in omibus est fortior succus siluestris.Et dixerūt etiā aliqui antiqui ꝙ vngule ⁊ panno confert colliriū factū ex succo trifolii cū melle ⁊ ex semine ei° Confert etiā ungule ⁊ panno piper lōgum quādo assatur epar capre ⁊ miscetur ⁊ fit inde colliriū ex eis:non dubito ēt ꝙ uniuersaliter q̄ cōpetūt in panno ungula ⁊ sebel ⁊ hic competūt: quare uideas ista ca.adinuicem cum erit opus:

¶ Capitulum secundum de catharacta.

Catharacta ē quedam macula pannicularum extñs infra oculum coram pupilla qua uisus prohibetur: ⁊ ex hūiditate extrāea descendēte in oculum diuturnitate tpis frigiditate oculi congelata. Hec nanqꝫ humiditas aliqñ descendit de humiditatibus ipsius oculi ⁊ maxime ab humore sanguineo albugineo ut dicebat Galien. quarto de accidenti ⁊ morbo aliquando descēdit de stomaco ⁊ cerebro in forma fumi ⁊ uaporis postea intus oculum in aquam conuertit̄ ¶ Et in quarto interiorum dicitur fieri de causa communicata. Hec nanqꝫ humiditas ut dicit Jesus congregatur inter corneam ⁊ uueam secūdum tamen Galienum quarto utilitatum congregatur inter albugineum ⁊ cristallinum ⁊ de hoc modo non disputo. Jntellige tamen ꝙ catharacta secundum sua tria tempora tria sortit̄ nomina. Quantum ad sui principium dicit̄ imaginatio seu fantasia eo quia facit apparere i aere diuersas res que non sunt quantū ad sui medium dicitur aqua descendens seu gutta uel nebula eo quia uidetur infra pupillam ut nebula aquosa quantum ad sui finem. Dicitur catharacta quia prohibet uisum ut catharacta oculi ꝓhibet lumen solis. ¶ Hec nanque catharacta secundum Galie. ubi supra diuersificatur quandoqꝫ in quantitate quandoqꝫ in substantia quādoqꝫ in qualitate: secundum quātitatem ꝯo qꝛ quandoqꝫ ita est magna ꝙ occupat totā pupillā ⁊ prohibet totum uisum ¶ Quandoque uero non occupat nisi partem ⁊ tunc res uidetur diuersarum formarum: unde res uidentur lunares fenestrate ⁊ ob longe ¶ Jn substantia uero sunt diuersitatates quare quandoqꝫ est subtilis ⁊ mobilis ⁊ tunc uidentur res obumbrate ac si pannus etiam supra oculum ⁊ aliquando uidentur res similes cordis pilis ⁊ muscis ⁊ radiis ascendentibus ⁊ descendentibus ⁊ laterantib° secundum ꝙ materia mouetur quandoqꝫ est ita grossa ꝙ fōme reꝝ ap̄hēdūt̄. Jn q̄litate diuersificat̄ qꝛ qñqꝫ ē citrina ⁊ qñqꝫ nigra ⁊ ṽena. A. āt pōit vi.varietates coloꝝ cathar actaꝝ qꝛ diuidit albā in margaritalē ⁊ gipsealē Beneuenut° ponit septem quia posuit uiridem Alcoati posuit decem qa addit rubeā aregētinā ⁊ uitreal:

Jesus posuit duodecim quia posuit unā simi lem argento uiuo et liuidam. Cause istarꝫ cata ractarum quedam sunt primitiue ut casus et percussio febres dolō capitis frigiditas nimia et oculi debilitas. ¶ Quedam sunt anteceden tes ut mali fumi vaporosi a malis humoribus ꝛ grossis cibis et male digestis eleuati. ¶ Que dam sunt cause coniuncte ꝛ iste sunt materie existentes in oculo facientes catharactam.

¶ Nota ꝙ distinguitur catharacta a gutta serena quia catharacta uidetur macula infra pupillam Signa catharactarum confirmatarum sunt cō turbatio pupille minoratio uisus et appreben sio dolorum et fantasiarum dictarum in aere.

¶ Signa arguentia causam ex qua catharacta procedit: habentur quarto interiorum: et breui ter sunt tria. Primo quia si procedit a chacho chimia uētris imagines in āmbob⁹ ocl'is appēt. Si uero ab oculo procedāt imagines in altero apparēt. 2⁰ cognoscit̄ secūdū tēpus: si enim tria aut q̄ttuor mēsium steterit aut amplior ꝛ nihil appareat nebulosū in oculo a uētre ꝓcedit. Si uero apparuit aliquid nebulosū ab ocul' uenit Tertio cognoscitur propter periodum. Si ue ro contingat fantasia et aliquando ipsa interpo latur maxime post digestionem et assumptōes medicinarum sentiant hora aduētus fantasiaꝝ mordicationem in stomaco a uentre procedit. Si uero uisio fantasiarū non interpoletur ne q̄ per bonum regimen neq̄ per euacuationem scire oportet hoc esse non per compassionem sed per dispositionem propriam. Et cum in ca pite sunt dolores fortes et cum hoc est lesio v̄ tutis imaginatiue ut declarat etiam Galie. quar to interiorum: et pro maiori noticia uide illic. Et Galienus etiam quarto de accidenti ꝛ mor bo primo capitulo satis pertractat hanc mate/ riam quare etiam illic uide. Debes scire primo ꝙ gutta serena non curatur quia ē opilatio ner ui aut materia mala inepta ad operandum. De bes scire secundo ꝙ catharacta que non dila/ tatur clauso oculo alio per aliquam fricationē et compressionem aliquam ꝛ nihil uidet est ni mis dura ꝛ antiquata quare non est subiicibil' alicui neq̄ potest bene deponi ut etiam Galie nus dicit quarto de accidenti ꝛ si deponat̄ sta tim reuertitur ꝛ reascendit. Debes scire tertio ꝙ catharacta que cum dilatatur per fricatiōem non constringitur sed remanet sparsa ꝛ adhuc uidet formas rerum et non transiuit tres ānos est nimis tenuis ꝛ non confirmata ꝛ ideo non subiicibilis alicui quia non posset duci cum i strumento quia instrumentum transiret per eā sicut per aquam non bene congelatam. ¶ De bes scire quarto ꝙ catharacta que est boni co loris aerei uel celestini cum quadam albedie ꝛ reducitur ad formam suam quando dilatat̄: ꝛ uidet aliquam claritatem uel transfluentiam est mediocris et satis confirmata quare est o bediens ꝛ subiicibilis ad operandum. ¶ De bes scire quinto ꝙ catharacta cuius pupilla p fricationem neque per sufflationem neque per alterius oculi clausionem non dilatatur non ē acceptabilis quia est cum opilatione nerui op/ tici ꝛ posito ꝙ deponeretur non uideret aliq̄d

¶ Debes scire sexto secundum beneuenutum ꝙ catharacta nigra et serenata et citrina ꝛ cu⁹ pupilla est tota dilatata non est laudabilis.

¶ Debes scire septimo secundum Alcoati ꝙ in catharactis que fiunt in hominibus habentib⁹ oculos malos aut in habentibus dolorem in capite aut in oculis uel tussim uel sternutatōnē reuma vel uomitū aut aliquā infirmitatem mo lestam non est operandum quia est periculum de commotione accidentis ꝛ reditione catha/ racte. ¶ Debes scire ergo secundum Jesum ꝙ catharacta que fit a casu uel percussione non ē laudabilis: non ergo secures te in opere catha/ ractarum quia medicine in eis parum proftci unt ꝛ operatio parum cum acu est satis deluto sa precipue quando non est bene diiudicata: p missiones autem ipsarum medicinarum sūt m l' te ꝛ magne: operatio uero ipsarum medicinarū aliquando nulla aliquando uero parua. Et ꝓ/ pter hoc omnes ualentes uiri operationes cū ferro cursoribus dimiserunt. tempus congruū ad deponendum catharactam debet esse claꝝ serenum quietum septentrionale non meridio/ nale ut dixit Jesus. ¶ Et debet fieri de mense septembris uel circa eo quia tempus non est multum calidum neque frigidum sic ꝙ ledat pacientem. ¶ Instrumentum quo deponuntur catharacte sunt acus ꝛ debent esse mediocri ter subtiles ꝛ longe: ꝛ manubrium debet esse longum aptum ad tenendum. ¶ Et aliqui di cunt ꝙ debet esse de argento. Et aliqui dicūt ꝙ debet esse de auro et aliqui dicunt ꝙ sunt bone de ferro bene tractabili. ¶ In cura ca tharacte habes tres intentiones. ¶ Prima est in dieta. Secunda in purgatione. Tertia in lo calibus. ¶ Prima intentio sic completur.

¶ Et primo debes scire ꝙ catharacta indiget duplici dieta: vna ante confirmationem ꝛ alia post confirmationem ꝛ operationem cum fer ro. ¶ Ante autem confirmationem siquis uult eam curare cum medicinis oportet ꝙ teneat bo nam dietam et bonum regimen in sex rebus non naturalibus. ¶ Declinent ergo ad calidi tatem ꝛ siccitatem cum subtiliatione ut est aer cibus et potus: Inanitio ꝛ repletio somnus et uigilia motus et quies et anime accidentia.

¶ Et quia satis dictum est de ipsa in aposte/ matibus oculi frigidis quia de optalmia: ideo supersedeo. ¶ In summa tamen dico ꝙ est cauendum a cibariis que in se istas tres aggre gant proprietates: Quarum prima est humoro/ sitatem ꝛ cruditatem cibariorum fugiat ut san guis generatus ab eis non fit flegmaticus.

¶ Secunda est grossiciem ꝛ euaporositatem fugiat ut non offendant stomacum neque ca put. ¶ Tertia est constrictōne immo laxent uē trem ut materia uice post uicem nō aggregetur.

Et ꝑpter hoc frigidus et hũidus aer et panis crudus et azimus et legumĩa et caules et case⁹ fruct⁹ carnes g°sse ꝛ uiscose ꝛ pinguedo ĩsup pisces ꝛ pot⁹ aq̄s turbulentus crapula et indigestio a cõitate medicorum ꝓhibetur. Rasis dixit in spāli ꝙ acuta sicut est cepe ꝛ allea sinapis et eruca atq₃ porri nocumētũ adducũt ꝛ oc̄los obscurant ꝓpter caliditatē quā habent uaporosam. Et Auēzoar dixit iuuat aũt tales abstinētia maxime serotina et sobrietas in potu ꝛ us⁹ feniculi de quo dicit democritus ualere ſm Anicen. exercitare oculos in legēdo litteras nõ subtiles ꝛ in respiciēdo picturas ꝑficit ꝛ corroborat uisũ ut dixit Ras ꝛ submergē oculos apertos in aq̄ decoctionis croci ꝓfert ut dicit Auenzoar ꝛ probatũ ē ꝛ apertis oculis submergi ꝛ ĩgredi aquā clarā uiridē ꝛ stare p⁹ per horā ĩ uisus cõfortatione ꝛ comestio eufragie mirabile dat iuuamẽtũ ut dixit heben mesue ꝛ liquõ epatis irci cũ assatur collirizat⁹ in oculo ualet: ꝛ si lardaret̄ cũ pipere lõgo ꝛ sale nitro meliorat̄ ei⁹ effectus. Laudat Anicē. ꝓprie in iuuētute ꝛ estiuo tēpore ita tamen ꝙ ista aq̄ nõ sit frigida ꝛ sit in uase uiridi: disgregat aũt aquā et inspicere fortiter in oculo asini siluestris disgregat aquā ut dixit Auenzoar ꝛ speculũ de calibe laudant ad hoc ꝑspectiui. Et Rainaldus de uilla noua dicit herbarũ uiriditas aquarũ puritas gēmarꝫ preciositas itnitũ refociliant ꝛ per ꝯsequēs aquā digerũt et resoluũt ꝛ fricatio pedũ ul̄ lotio capitis atq₃ pectinatio materias ab oculis ꝛ a capite euacuant et diuertũt ut idē dicit ꝛ frequēs inspiratio pueri qui sepe sem̄ feniculi aut aliquod acutũ aquā digerit et cõsũit ꝛ disꝑgit: ꝛ iō consulebat̄ per Thadeũ uti ista trageā d̄ semine feniculi anisi ameos sileris mõtani zinziberis gariof. cubebaꝝ pipis longi nucis muscate radicis celidonie eufragie rute betonice ꝛ d̄ his põt fieri puluis aut electuariũ et uti mane ꝛ sero modicũ sine potu. Secũda intẽtio ꝯpletur cũ euacuantib⁹: euacuet̄ materia cũ iera pigra uel cũ pillulis cochiis uel cũ pillulis aureis sirupus sit de sticados cũ aqua maiorane si materia sit in capite: si in stõaco sirup⁹ sit de absinthio uel de m̄ta et nullo mõ ĩ illis fiat flobotomia: ꝛ cā ē quia illa ē materia flegmatica q̄ n̄ indiget euõne sanguĩs qui est frenũ eius: põt ēt purgari cap̄ cũ pillulis diacastoreis dissoluta uiua cũ aq̄ maiorane: ꝛ hoc ē quod dicebat Aui. In p̄cedentibus uero in aquā oꝫ ut ĩcipias et corpus mũdifices: deinde uēias ad mũdificādũ cap̄ cũ gargarismis et cappurgiis ꝛ masticationib⁹: ꝛ oꝫ ut illud fiat frequēter ualde: nam scriptũ ē in oculis paciēte adiaria capi bonũ ē Regimē quod ꝯpetit ĩ catharacta cõfirmata ē in casu in quo sit suspitio ꝙ sit bene ꝯfirmata utat̄ ꝛ cepis et alleis ꝛ aliis rebus ꝓhibitis superius et ĩ eo addat̄ et firmior fiat ꝛ hoc ē etiā q̄d dicebat Auicenna et quando uoluntas adest ut fiat cura cum instrumento precipitur habenti aquam ut nutriatur piscibus humectatis

Deinde fiat cura: sed regimen quod cõuenit post depositionem est quies silentiũ et obscuritas et iaceat in lecto capite eleuato et parum comedat et que comedit sint mollia que non ĩdigeant concussione ut fercula et oua sorbilia ēt aqua sit potus eius aut ut dixit Jesus uinus acerbum. Tertia intentõ completur hoc modo in principio antequam sit congelata fiat cũ medicinis incisiuis subtiliatiuis et consumptiuis. Et incipiatur secundũ Auicennam a lenitiuis sicut a feniculo cum melle ꝛ oleo: ꝛ si oleum esset de balsamo esset spes ĩ illo. Et Galienus laudat collirium de mirra: ꝛ Rasis commendat collirium de fellib⁹. Recipe fellis gruis accipitris aquile uel hircinum unum ul̄ duo uel plura in uase eneo desiccatorũ partl. x. colloquintide serapini euforbii añ. partem. i. terantur et cum aqua feniculi et rubete fiat collirium Ad eandem intentionem dixit Jesus hoc collirium ualere. Recipe fellis uacce unum numero asse fetide. ʒ. i. balsami. ʒ. s. dissoluatur in uase uitreo et permittatur desiccari et fiat sief ad eandem intentionem. Dixit Gerardus de solo hoc ualere. Recipe fel̄ accipitris balsami añ. ℈. ii. ellebori albi piperis. ℈. i. puluerizāda puluerizentur subtilissime ꝛ misceantur omnia cũ aqua rafani distillata et fiat collirium. Aliud ad idem. Recipe salis armoniaci oppoponaci añ. ʒ. i. dissoluantur in lacte ficuum ꝛ fiat collirium. Aliud Rasis quod secundum ipsum in hoc casu est mirabile. Recipe spice nardi aur. x. agarici aur. xx. cinamomi aur. viii. masticis ad pondus omnium conficiantur cũ bono melle ꝛ omni die sumatur de eo. Expertum etiam est ut dicit Guil. de va. ꝙ cerebrum ouis quando desiccatur ꝛ cum puluere ipsius fiat collirium aut ex ipso mixto cum melle. Ad idē Recipe succi feniculi succi radicis rosmarini succi radicis arcori omnium depuratorum añ. aggregentur cum tanto melle dispumato quantũ ipsa sunt et fiat collirium ꝙ si caliditas aliqua appareat in oculo addimus albumen oui cum aqua ro. Item ad idem fiat caputpurgium. ℞. succi blete succi radicum acori omnium depuratorum quantum ipsa sunt et fiat collirium ꝙ si caliditas aliqua appareat in oculo addimus albumen oui cum aqua ro. Item ad idem: fiat cappur. ℞. succi blete suc. radicũ acori oĩuꝫ depuratoꝝ añ. et fiat ex eis cappurgiũ. Aliud etiā facit caputpurgium ex felle taurino ꝛ succo sicle aut puluere duri cuiusdam quod inuenitur in chistifellis ꝛ ipis naribus insuffletur. Item ualet ista saccelatio. Recipe spice aloes macis croci piperis ciperi nucis muscati añ. ꝛ fiat puluis grossus ex quo sacculus impleatur ꝛ locus sacceletur strictoriũ super timpora. Ad idem ℞. aloes cineris lane non lote añ. parteꝫ. i. pilorum leporis partē. s. sief memite thuris minuti añ. quartā ꝑtē terantur terenda ꝛ cum albumine oui ꝛ aliquãtulo aceti conglutinētur adinuiceꝫ ꝛ tēporibus applicētur. Gui. de va. dix. ego hũi

a fide digno ⁊ iurauit mihi plūries in aīa sua ꝙ tres perfecte sanauerat habentes cath""aractaȝ completam que cum his fuerunt deposite sine acu et est puluis iste. ℞. liquiricie munde zinzi beris electi galange seminis feniculi siler] mō tāi petrosilini añ. ℥. i. rute sicce eufragie sicce a/ momi ameos carpobalsami turbith boni añ. aur. ii. sene au. ʒ. piperis lōgi. ʒ. i. cinami cinamōi nucis mus. cubebarū ȝ carui añ. ʒ. s. aloes epatici aur. i. zuchari taberzed q̄tum sufficit et fiat pul uis dosis est coclear unum cum uino calido et potest accipi omni hora diei ⁊ si sepius accipi atur erit melius. ¶ Post uero aliquos dies ab usu pulueris tollatur fel hominis qui ab egritu dine non sit mortuus sed gladio uel aliter et dissoluatur cum tantundem balsami boni ⁊ in de oculus collirizetur. Deponetur enim catarat/ ta si deus uolet si cathbaracta fuerit confirmata: ⁊ subiicibilis acui est iudicata: facta purgatiōe et diuersione per clistere et ipso ieiuno existen te et consolato ⁊ sano omni alia passione priua to luna crescente ⁊ non in ariete peragrante al/ tero oculo ligato constituatur in bene claro lo/ co aperte lucis super scamnum bene firmatum ip̄m equitando et retro ip̄m sit bonus minister qui teneat bene suum cap̄ firme. Et redeat ma gister aliquantulum altius ip̄o patiente in eodē scamno tenendo patientis man⁹ subtus genua eiusdem patiētis ⁊ operatur amplexetur genua patientis cum tibiis suis ⁊ tunc aperiatur patiē tis oculus. ¶ Operetur enim in dextro oc'lo cū sinistra manu ⁊ in sinistro cum dextera manu. Deinde aperto oculo insuffletur in eo ter aut q̄ ter ut cathbaracta motum cū calore recipiat De inde p̄cipiat patienti ut uertat oculum uers⁹ na sum et teneat ip̄m firmū et in nomine domini intromittat acum in medio coniunctiue et tor/ quendo ip̄m et in pingendo et perforando quo usq̄ percipiat acum fore in uacuum. Et p̄ost v̄ tat acum post corneam et quando uidebis acū intus per corneam inpingat eam usq̄ ad medi um pupille ⁊ aliquantulū plus et tunc quodam modo plicando cathbaractam reapponat ip̄am i̅ ferius et hic teneat eam cum acu quantum dice ret pater noster ē ⁊ unū miserere. Et si cathbara cta resurgat totiens eam deponat cum acu ꝙ i̅/ ferius remaneat cauendo tamen de dilatione u uee ⁊ tactu humoris cristallini ⁊ postquam be ne confirmata fuerit et non resurrexerit extra// he acum uoluendo eam sicut eam intromisisti et tunc ad magnificandum artem tuam obum/ brato oculo cum caputio suo uel alia re ostēde sibi ip̄m solum semel et dicat quid est ⁊ con sequenter super oculum ponatur de cottōe bal neato in albumine oui et ligentur ambo oculi ut unus non moueat alium et quiescat ⁊ ducat caute ad locum obscurum ⁊ sit quietus et cap̄ teneat altum: prima die nihil comedat ⁊ non re mittetur usq̄ in crastinum diem uel ad tertiaȝ ut dicit Jesus et tūc remutetur ut prius bis mo do in die et non aperiatur oculus usq̄ ad nouē

dies et tunc lauato oculo cum aqua ro. ad suas redeat operationes. ¶ Et si cathbaracta rediret post primam remutationem ⁊ sedatōnem labo ris. Iterum deponatur si est possibile per ean dem formam et per eundem modū loquor mō de simplicibus. ¶ Et primo incipiam ab illo quod reperio de fellibus. Dia. dixit cathbaractas futuras fieri prohibet ⁊ tollit etiam caligines oculorum collirium factum cum felle testudis terranee mixto cum melle cocto sine fumo. Et idem potest caputpurgium factum ex eo et pro prie ex felle marine testudinis. ¶ Rasis dixit si collirizetur ex felle tortuce agrestis mixto cuȝ tantundem mellis tribus diebus ter in mane ⁊ ter in sero confert coadunationi in oculo: ē aūt tortuca agrestis ⁊ aquatica idem. ¶ Dixit etiam Rasis in felle boum reperitur quedam in mo/ dum lapidis ut macelatores mihi ostenderunt et i anathomia uni⁹ m[u]l[i]er[is] bonon̄. repi ut multi uiderunt ⁊ in naribus impositum iuuat illos q bus timetur ut aqua quiescens descendat in o culis eorum. ¶ Sextus Plato dixit fel taurinū cum melle maxime declarat caliginem ⁊ suffu sionem oculorum. ¶ Et Constantinus dixit fel irci ⁊ uulpis et aquile ualent in cathbaractis oculorum cum feniculo et melle. ¶ Dia. etiam dixit fel irci conuenit nebulis ⁊ suffusionibus incipientibus oculorum. ¶ Et dixit etiaȝ Dia. perdicis et pauonis et caponis albi omnium il lorum fella unam in se habent uirtutem: faciūt denique ad suffusionem oculorum et caliginem Chirannus dixit fel magni uulturis cum suc co prasii et melle soluit omnem caliginēȝ ⁊ suf fusionem summe sanat. ¶ Serapio dixit fel scorpionis marini ⁊ galli sunt magne v̄tutis. Sunt enim utilia multum ad aquam descendē tem ad oculum. Galienus dixit idem potest fel perdicis et poce. ¶ Serapio etiam dixit scōpi ones marini quādo comeditur uel bibitur ius eorum laxat coleram et confert aque descendē ti ad oculum ⁊ obscuritati uisus. ¶ Auicenna dixit fel omnium animalium uiuentium de ra pina conuenit et proprie siccum et conuenit di latationi pupille ⁊ initio aq̄. ¶ Alchi. dixit oīa fella ualent in principio aque decurrentis ad o culum sed prius debet corpus purgari. Et s̄m Auicennam oportet etiam prius corpus purga ri. Et ego dico sicut dixi in capitulo uniuersali ꝙ ista est regula uniuersalis. venio modo ad a lia simplicia. Et primo dixit Dias. oīa sepi tri ta glauconata hominum uel animalium in ocu lis suffando aspera detergit Glauconata autē significat descensum aque ad oculum. ¶ Dixit etiam sic flos uitis siluestris scilicet lambrusce combustus in testa suffusionem et cathbaractaȝ curat. Auicenna dixit si fiat alcohol ex cerebro irundinis mixto cum melle confert descensui aque ad oculum et proprie cum passio est eniȝ in principio egritudinis quod sepe est exptum ¶ Similiter etiam secundum ipsum operatur cerebrum uespertilionis quod ē expertum

Secundum etiam Aui. cum aqua descendit ad oculos et maxime secundum quosdam propter grossos humores et uiscosos serapinum est vna ex melioribus medicinis. Et Con. dixit quod debet misceri cum aliis colliriis: et etiam abstergit oculum et confert panno causato ab humore grosso. ¶ Et confert etiam ad obscuritatem visus et attenuat uestigia ulcerum. Et dissoluatur cum amigdalis amaris et ruta aut pane calido et sic administratur ad ea que diximus et Bartho. dixit quod fiat sief ex eo et succo feniculi aut rute et ex aliquo ex fellibus animalium viuentium ex rapina: et cum opus fuerit dissoluatur super cutem cum albumine oui aut lacte aut mucillagie fenugreci. Ra. dixit cerebrum ouis quando ex eo collirizantur oculi aquam patienti confert. ¶ Et dixit etiam oleum benedictum est bonum aque descendenti. Alchi. dixit succus rute siluestris cum succo maratri et melle ualet obscuritati oculorum et incipientibus catharactis. ¶ Alchi. etiam dixit quando fit alcool cum rore mario et melle confert aque descedenti. et secundum etiam multos strenutatorium factum cum eo dissoluto et melle idem facit. ¶ Et dixit etiam Alchin. et Auicen. cum eo quando de nigella trita fit caputpurgium cum oleo irino prohibet initium aque. Et Diasco. dixit hoc de sola nigella etiam sic dixit Alchi. climia auri confert albugini oculi et est initium aque et confortat oculos et climia argenti est sibi proxima: sed est frigidior: et ego dico quod collirium factum de alumine scriptum est supra ca. de ungula hic ualere. Serapio dixit. gumma asse quando miscetur cum melle et fit ex eo collirium acuit visum et aufert aquam que descendit ad oculum in principio eius. ¶ Et Bartholo. dixit quod facit exiccando eam: et dixit etiam euforbium habet virtutem aquam abstergendi que est in oculo nisi quia eius mordicatio durat tota die et propter hoc miscetur cum melle et sief propter acuitatem eius nimiam et vsus eius in hoc debet esse cum cautela. ¶ Et Diascorides dixit euforbium suffusionibus oculorum inungitur utiliter maxime si cum melle antiquo additum fuerit colliriis. ¶ Colliriis nobilibus miscetur propter vim uiscitudinis idest mordicationis sue temperate cum eo agendum est et dixit etiam quando ex lacte ficuum montanorum et melle fit medicamen abstergit maculam grossam que est in oculo et etiam obscuritati visus et descensui aque ad oculum que fit ex humoribus grossis est multum vtile et dixit quando fit ex succo cepe cum melle collirium confert debilitati visus. ¶ Et dixit etiam Ser. succus radicis dragutee collirizatus confert aque descenti. ¶ Haliabas dixit succus feniculi si collizetur oculis prodest aque descenti ad oculos et caligini visus. ¶ Et Auicen. dixit quod propter hoc facit gumma eius Auerois dixit in prima parte cantice. Auicen. agaricus in summa est omnibus medicis securior et subdit et ipsum quidem curat aquas descedetes ad oculum sui proprietate in principio descensus earum.

¶ Capitulum tertium de constrictione et dilatatione cristalline.

Dillatatio pupille est duobus modis: vna est naturalis sicut est illa que fit a principiis generationis ut in multis oculis glaucis uidetur et ista est semper ad malum et causa est quia in istis oculis spiritus visibilis est dispersa et spiritus disgregantur propter dilatationem pupille et uirtus dispersa est debilis. Alia est dilatatio pupille accidentalis: et ista est duplex quedam fit a causa intrinseca et quedam a causa extrinseca sicut a casu et percussione et similibus. A causa intrinsica potest esse multis modis: vno modo ex multitudine humoris albuginei ut in oculo claro dilatur cornea et clarificatur uuea ratione multitudinis spirituum. Alio modo potest causari ab humoribus aquosis flegmaticis relaxantibus vuueam tunicam ut in peralisi est relaxatio membri siue sit cum apostemate siue sine apostemate. ¶ Alio modo possunt causari a fumis acutis malis comungentibus tunicam vuueam in una parte eius non in toto et ideo contrahitur vna pars eius et ideo foramen aliud apparet: ut patet quando una pars corrigie trahitur ad aliam. ¶ Et similiter dico quod constrictio pupille est duplex. quedam est naturalis. et quedam est accidentalis. naturalis semper est ad bonum: quia virtus vnita est fortior se ipsa dispersa. ¶ Constrictio accidetalis fit duobus modis. vno modo causatur ex inanitione. et tunc ipsa tunica vuea trahitur de centro ad circumferentiam: et tunc pupilla apparet minor. ¶ Alio modo causatur ratione repletionis ut ratione humoris grossi positi. Inter tunicam corneam et vueam et ideo quia constringitur vuea interius non apparet. foramen ita magnum. ¶ In cura ista bes duas intentiones. una est in vniuersalibus et alia est in particularibus. prima intentio completur cum euacuatione flatis. et hoc si dilatatio fuerit ratione humoris flatis. fiat ergo cum pillulis cochiis facta digestione cum sirupo de sticados et similiter ualent pillule auree. ¶ Dieta eorum sit calida et sicca. si tamen dilatatio fuerit ratione inanitionis sic quod pars lesa et exiccata trahat sanam: tunc non recipit curam. ¶ Nota etiam quod hic non est sermo de dilatatione naturali sed solum de non naturali. ¶ Secunda intentio completur cum localibus. et primo ualet sief de fellibus et causa est: quia ipsum remouet ipsam materiam ex qua fit dilatatio. ¶ Serapio dixit quod ad dilatationem pupille superponatur farina fabarum confecta cum uino et confert. Et Bartho. dixit quod illud uinum sit stipticum. ¶ Et ego dico quod si uolumus plus stipticare quod faciamus emplastrum cum cortice suo. ¶ Auezoar dicit quod passus est dilatationem pupille in utroque oculo et ex precepto sibi facto per quendam oculistam ut frequenter uteretur in oculis aqua ro. fecit et conualuit. ¶ Auicen. dixit fel rapacium et proprie siccum

confert dilatationi pupille et linitio aque: si autem dilatatio fiat ratione materie: tunc in principio competit hoc emplastrum. ℞. farine fabarum ordei ana ℥.i. olei ro. ℥.s. vitellum unius oui bene agitatum misceantur omnia cum succo endiuie quod sufficit et fiat emplastrum

In processu autem fiat emplastrum magis resolutiuum ut gratia exempli. ℞. farine fabarum ordei pulueris camomille ana ℥.i. pul. thuris ℥.s. olei de camomilla olei ro. ana ℥.ii. vitellum vnius oui bene agitatum et fiat emplastrum.

Capitulum 4^m de debilitate uisus.

De debilitate uisus pauca loquar. licet ad decorationem faciat quia domini phisici multa dixerunt ad quos pro istis recurre: nihilominus aliqua dicam. Et primo dico quod debilitas et nocumentum in visu fit a particulis intrinsecis ipsius oculi. Uno namque modo fit a mala dispositione pupille: quia nimis amplat: ut in dilatione pupille est declaratum quare spiritus disproporcionati ueniunt ad pupillam unde nocent. Et Gal. dicebat 4°. de accidenti et morbo quod semper est nociua et etiam quando est nimis stricta et constrictio que est a natiuitate laudatur et que est ex tempore vituperatur. Ut etiam dicit Gal. ibidem. secundo prouenit ratione humoris albuginei: quia nimis grossus aut subtilis in substantia aut alteratus in colore. Et hec est causa sepe multarum fantasiarum. tertia causa potest esse et prouenire ratione humoris cristallini: quia nimis grossus aut subtilis in substantia aut alteratus aut propter transpositiones ipsius. quarta causa est propter humorem uitreum propter easdem etiam dispositiones: quinta causa est subtilitas uel multitudo: uel paucitas subtilitas vel grossicies ipsorum spirituum. unde scribit quarto de accidenti et morbo: quod si spiritus fuerint multi et subtiles quod a longe uident et discernunt subtilia. si autem sint pauci et subtiles: quod a longe vident et discernunt a prope et non a longe. unde spiritus isti tales non indigent multa subtiliatione nec multo lumine nec forti motu. Sed spiritus quando sunt pauci: tunc non vident de prope nec a remotis: et causa est: quia tales spiritus non possunt substinere multum lumen: nec magnum motum unde in eis non fit bona uisio aliquo modo. Sed quando spiritus sunt multi et grossi non uident nisi a remotis. et non a prope eo quia spiritus non subtiliantur nisi ex magno motu. non ergo uident a prope: sed a remotis ex quo patet. quod quando spiritus sunt in quantitate debita et in qualitate et bene clari. quod tunc fit bona visio: si tamen essent multum clari illi spiritus: tunc illi tales multum bene uiderent de nocte ut buffones gatte bubones et sic de aliis. et isti tales non bene uident de die. Sed quando spiritus sunt grossi: tunc male uident de nocte et bene de die: et causa est quia spiritus illi in grossantur de nocte quare etc. Alia causa debilitatis uisus est propter neruum opticum: quia est discraciatus uel opilatus: et causa istarum dispositionum aliquando est in substantia ipsius oculi. et aliquando coicata a capite uel stomaco uel a toto: et sunt iste egritudines tales repletionales que perueniunt a crapula ut in digestione et a cibariis grossis et uentosis et a dormitatione nimia post comestionem immediate et a dormitatione nimia capite inclinato et a longa mora in tenebris et a uento frigido puluere et similibus. aliquando sunt inanitiones ut nimia euacuatio. et uentosatio retro collum. Coitus longa egritudo: nimia inspectio claritatis ut solis et lune: et speculatio. omnium istarum rerum pertinet ad altiorem scientiam. ideo breuiter transeo uolens opus cyrugicum solum pertransire: et quia cura pertinet ad dominos phisicos leuiter in his me expediam. Considera ergo si debilitas uisus peruenit ratione inanitionis: confortetur oculus cum ocio et quiete et cibis humectantibus et balneis et fomentationibus factis circa oculum cum aqua tepida et lacte. Si autem fuerit propter res replentes intendatur ad dietam tenuem et ad purgationes factas in capitulo de cathāracta: et clarificetur oculus cum collirio de fellibus auium viuentium de rapina et balsamo. Et nota quod hic ego solum ponam tria in hac passione ualde utilia: et primum est educens superfluitates a toto corpore et maxime a capite confortans uisum et omnes sensus: retardans caniciem et iuuentutem conseruans. ℞. corticum mirabolanorum citrinorum. Chebulorum emblicorum puluerizatorum et cum oleo amigdalarum fricentur et post desiccentur. deinde cum aqua zuccarata totum lauetur quousque suam deposuerit amaritudinem ana ℥.i. turbit albi et mundati ℥.s. masticis reglicie zinziberis galange cinamomi ligni aloes gariof. piperis cubebarum macis pilorum spice seis fenicu li ana ℥.s. zuc^o. taber. et quarta.s. pinearum purgatarum ℥.s. mellis dispumati quod sufficit et fiat electuarium. de quo post mediam noctem detur semel aut bis in septimana et quantitas est ℥.s. 2^m est confectio addens in uisum et conferens tenebrositati eius. et est ipsius Mesue. ℞. eufragie seminis rute ana ℥. vii..s. sisileos pulegii calamenti zinziberis cubebarum nucis mus. ana ℥.v. cristalli margaritarum ana ℥.ii. stebran masticis serpentis combusti ana ℥.i.s. croci ℥.ii. balsami grana.v. panis zuc^o. quod sufficit et fiat electuarium. de quo detur quolibet mane ℥.s. Tertium est collirium acuens uisum et conseruans ℞. succi feniculi lb.ii. succi rute lb.i. uini malorum granatorum lb.s. mellis lb.s. piperis longi aloes sucotrini sal armoniaci ana ℥.ii. thucie preparate ℥.i. misceantur puluerizata in olla uitrea ad solem per tres menses et abiiciatur fex et conseruetur. Ualet etiam aqua feniculi rute celidonie eufragie berbene etc. Et nota quod si ista non ualent oportet te recurrere ad ocularios. Collirium factum ex antimonio conseruat sanitatem oculi: quia exiccat humiditatem oculi et constrigit substantiam eius. Rasis dixit quod oculi sanitatem conseruat thucia cum succo fansuci confecta uinum eufragie bibitum aut puluis eius cum ouo sorbili mirabiliter uisum reparat ut legere non potens sine ocularis possit legere sine ipsis et oculi senis reiuuenescunt. fit autem sic uinum de eufragia. Capiatur eufragia et ponatur in uino nouo quando

bulit ⁊ dimittatur stare donec bullierit: deinde co letur vinum ⁊ vsui seruetur. ¶ Succus etiam feniculi est magis iuuamenti siue sit succus herbe siue seminis siue radicis. Succus etiam acori immissus oculis clarificat visum. ¶ Et halia. dixit quod hoc fit si sit a materia tenebratus. Se. dixit quando miscetur fel cum aqua feniculi et melle acuit uisum. Multa alia simplicia reperio que dimitto dominis phisicis.

¶ Tractatus. 8ᵘˢ. de de dispositionibus narium.
¶ Capitulum pᵐ de apitione opilacionum narium

Conditor deus om

nium vnicuique potentie sensitiue proprium organum assignauit ut per ipsum in proprium actum potentia exeat quo se habente secundum naturam ⁊ operatio potentie perficietur ad debitum sicut est a patre luminum ordinata. ¶ Creauit ergo proprium organum potentie olefactie: deus scilicet capita cerebri mamillaria que supra foramen narium sunt debite collocata ut olfabilis qualitas simul attracta cum aere inspirato ad ea perueniens simul percipiatur per illa quod si foramina contingat indebite se habere ⁊ operatio narium perficietur iniuste. Dicam ergo de opilatione narium. Opilatio catur in naribus a materia flatica que ad partes peruenit ⁊ impedit sensum olfatus: indiget ergo amotione. Pro quo nota quod opilatio nasi ut in proposito nostro pertinet est duobus modis vna est carnosa ⁊ de illo dictum est satis secundo libro cum facta est mentio de polipo. Alia est coartatoria ⁊ de ista est sermo in proposito fit ergo a materia flatica talis opilatio de atteuatoria quia non est ad propositum nostrum non loquar. ¶ In cura ista habes tres intentiones. Prima est in dieta ⁊ purgatione. Secunda est in localibus. Tertia est in remotione cuiusdam accidentis aduenientis ⁊ approximatione istarum medicinarum localium. Prima completur cum pillulis cochiis que euacuant materiam illam flegmaticam a capite uel cum aureis. ¶ Dieta eius sit talis respiciat se a rebus flegmaticis ⁊ ab odore rerum frigidarum ⁊ a loco ualde humido ⁊ frigido. ¶ Secunda intentio completur cum localibus per hunc modum. Auicen. ergo dixit ozimum gariofl fortiter aperit opilationes cerebri ⁊ nares opilatas a grossis ⁊ uiscosis humoribus quod solo olfatu operatur ⁊ in cibis est frequentatus. Et dixit etiam Auicen. semen est ex fortiter aperientibus colatorium: precoquimus autem ipsam in aqua ⁊ ipsam decoctionem calidam attrahimus per nares. Idem etiam facit abrotanum similiter coctum ⁊ per nares attractum et confert opilationi narium ⁊ corrige ut dicit A. dixit etiam nigella aperit collatorium vehementer. Et Bar. dixit quod fit uehementer in aceto infusa ⁊ olfata uel quod cum ipsa caputpurgium fiat. Sinapis etiam euaporatio facta cum aceto calido fortiter aperit opilationes narium factas a materia opilante quod expertum est dixit etiam A. omne fel immissum naribus ualde aperit opilatione ipsarum a proprietate que est in ipso ¶ Sera. uoluit hoc particulariter de testudinis felle.
¶ Et dixit etiam Auicenna vrina cameli aperit opilationes colatorii cum virtute uehementi.
¶ Constan. dixit gariofl naribus applicatum opilationem narium ⁊ cerebri aperit comestum et odoratum. ¶ Dixit etiam sic si caput ante est lotum ex sinsibro uel eius opizimate fricetur narium opilationem aperit. ¶ Est autem sinsibrum ⁊ balsamita ⁊ menta aquatica idem. ¶ Dixit etiam radix papaueris rubei masticata humores per nares purgat. Alchinus dixit sticados arabicum nares habentibus opilatas remedium affert aperit etiam opilationem narium lac paucedani: idest feniculi agrestis per aures attractum Et idem pot suffumigium eius per nares attractum. ¶ Et dixit etiam Alchinus quod eleborus albus confert stricture narium cum loquitur quis cum naribus. ¶ Succus etiam narcisci et eius decoctio ⁊ oleum ipsius per nares attracta colatorium aperiunt: ⁊ similiter de hoc dixit. Anicen. piretrum etiam vehementer opilationes aperit narium ⁊ colatorium. ¶ Et Bartho. dixit quod coquatur in aqua uel oleo ⁊ naribus attrahatur: ⁊ idem pot fumus decoctionis eius per nares attractus. Succus etiam ciclaminis per nares attractus illas aperit. Et Gal. dicit quod succus eius per nares purgat: ⁊ idem dicit Gal. in. viii°. de celidonia minore: succus etiam dragunce naribus immissus ipsarum obstructioni confert. Tertia intentio sic completur: quia omnia que istam operationem perficiunt sunt mordicatiua sepe mordicans in naribus indicunt. Indiget ergo remotione. Et ego dico quod attractio olei ro. per nares tollit hanc mordicationem quod utilissimum expertum est: ad idem pot decoctio cantabri attracta similiter. ¶ Item odor panis multum ualet. Item oleum de cucurbita ualet. Item abluatur nares cum aqua calida. ¶ Expertum Bartho. de va. quod aperit colatorium. ℞. condisi piretri stafisagrie cordumenii nigelle omnium an. ptl. i. zucha. ʒ ii omnia ⁊ fiat puluis ⁊ naribus insuffletur. ¶ Et Guil. dixit ego autem sum expertus ad opilationes que in naribus infantium accidunt quod linitio intra nares facta cum solo butiro est utilissima.

¶ Capᵐ. 2ᵐ. de cura diminutionis olfatus.

Olfatus aliquando

impeditur ratione male compleionis materie putride inficientis organum odoratus. s. duas carunculas que sunt in superiori parte nasi: quia ille sunt organum odoratus. ¶ Si ergo sit humor putridus res que sunt odorifere precipiuntur fetide ut patet de gustu quod si flegma dulce sit in organo odoratus res fetide apparebunt odorifere. ¶ Leditur autem hec operatio tribus

modis diute corrupte et ablate. Actio diuta uocatur qn odores percipiuntur sicut sunt: sed n ita perfecte: et hoc est coit in natura humana: et hoc est pter multam humiditatem cerebri. Actio ablata uocatur qn nullus odor pcipitur: et hoc pter magnam organi lesionem et pter malam coplexionem simpliciter humidā: uel pter solutionē cōtinui vel propter opilationem nariū: actio corrupta est qn percipitur odoratum aliter q̄ sit: ut si quis odoret res odoriferas: et pcipiat fetidas et eē. ¶ In cura ista habes duas intentiones. Prima est in dieta et purgatione. Scda i localibus. ¶ Prima intentio copletur ut dictus est in capitulo precedenti et uide p te. ¶ Scda opletur hoc mō fiat attractio pulueris euforbii uel sinapis. ¶ Remouent nāq opilationē: et prouocant materiam. et illo modo expelluntur super fluitates et isto mō ualent. Item ualet succ' radicis ireos in quo sit piretrū infusum. Item ualet oleum nardinum in quo sit de castoreo et euforbio mixtl subtilit pulnerizata. ¶ Et ego nō dubito q multa dicta in precedenti caº. hic valent quare p te uide. ¶ Dico tn vnum q si isti tenerēt os plenum aq qn faciunt illas attractiones valde bonum esset eo: qr medicina non pōt ire ad palatum et melius operaretur. ¶ De simplicibus pauca loquar: q que dicta sunt supra hic conueniunt: qr tn aliqua appropriata huic loco repio hic aliqua dicam. ¶ Ex simplicibus itaq multum laudata per ueteres in diminutione olfatus est ruta olfata: et caputpurgium etiam factum cū ipsa: et idem pōt etiam serapinum: nigella etiā et maxime in aceto infusa et trita et insufflata i nares est in hoc casu mirabilis et proprie cū oleo antiquo mixta et imposita. ¶ Uerūtn cum imititur paciens os suum plenum aqua teneat et nigellam sugat superius quātū potest. Alchi. dixit oia fella ualent in amissione odoratus et apiūt opilationem cerebri. ¶ Daliabas dixit: si urina tauri cerui instilletur naribus illius qui odoratu priuatus est manifeste pdest.

¶ Caplm 3m de prouocatione sternutationis

Qum sternutatio sit ex his que opilationem aperiunt et nocumento olfatus conferat merito post predicta est dicendum. Expedit nos sepissime imitantes naturam sternutationē prouocare sic ipsa frequent operatur in finibus egritudinum cerebri: multi antiqui sic dixerunt: omnia fere acuta per os sumpta incitant sternutatōem sicut cepe allea porū vinum et silia que oia in cā frigida sunt agenda: sinapis ēt comesta sternutationem cōmouet. ¶ Et Alchi. et Dia. dixerūt q sinapis trita et naribus imposita facit sternutationem. ¶ Uniūsalit autē ex his que exteriuś applicātur in hoc casu laudata sunt. hec que oia sunt calida factis vlibus semper sic intellige in oi caplo. si panis porcinus cucumer asininus zinziberl. piretrum sansucus suc' mente pulpa colo quintide galla eleborus piper et oleander. ptcucu lariter autem dixit. Auicē. q flos oleandri facit sternutationem. ¶ Et dixit etiam ex lauro q tritum est. ¶ Et dixit ēt qn odoratur ellus alb' qui puluerizatus est. exiccat sternutationem. Dixit ēt vinum nigrum sui odorl fortitudine facit sternutationē. Dia. dixit laureola sternutamēta prouocat. ¶ Et ego credo q facit hoc puluis foliorum aut semen laureole insufflata in nares. Gal. dixit in. vi. d radice cuiuslibet apii sic radix nō exiccata sternutatoriū est farmacum Serap. dixit basilicō cōe qn odoratur facit sternutationem. Bedarongi. ēt. i. basilicon fluuiale: qr herba ei': stringantur tn oculi illius qui sternutatoria sternutationis cum eo. ¶ Alchi. dixit qn nigella ponitur inter nares cum oleo de lilio facit sternutare. ¶ Constantinus dixit oleū de nucib'. facit sternutare. Et dixit etiam q succus marubii attractus per nares facit sternutare. cum autem cā est calida in qua oporteat sternutationem prouocare scimus fm Auicē. q decoctio ros. et oleum ro. et rosa ipsa odorata sternutationem facit. Et dixit etiam Auicē. pterea fōte quia rosa vaporem retinet. ¶ Et Alchi. dixit qui habet cerebrum et stomacum calidum rose faciunt ipsum sternutare et prouocant reuma et corizam et pili qui sūt in medio ro. eisdem faciunt sternutare. et in hoc casu folia mirti cum aceto et succo vitis olfata et agresta et camphora qn cum oleo onfacino naribus insufflantur et nenufar odoratum et solatrum et vapor aceti naribus attractus sternutationem mouet. ¶ Et Constan. dixit q oleum d seminibus cucurbite sternutationem facit: maxime melancolicis et maniacis si odoret aut si caput cum modico aceto et ipso.

¶ Caplm 4m de remotione sternutationis.

Adest aliqñdo sternutatio preter naturā que ex h' se auferendam ostendit: de quo in precedenti dicam caplo. primo dicam q cā sternutationis est humor acutus mordicans uirtutem expulsiuam nasi. Unde natura conatur illā expellē et ideo causat motus ille qui ē sternutatio: et aliquādo causat a repletione nimia hūiditatis flatice que uenietes ad locum illum incitant vtutē expulsiuam: et tunc causatur sternutatio: et tūc iste sternutationes arguunt algorationē capitis et pōns repletionem et ex hac parte patet qre hntes caput humidum cū ueniunt ad solem: causatur sternutatō. et ratio est quia colliquantur a sole humiditates et descendunt et causatur sternuta°. ¶ In cura ista habes duas intentiones. Prima in purgatione consistit. Scda in localibus. Prima intentō completur isto modo si materia fuerit frigida purgetur cum pillulis cochiis si materia fuerit calida fiat isto modo. ℞. pillularum cochiarum. ℈. i. electuarii succi ro. ʒ. i. refōmet

& fiant pillule. ¶ Secunda intentio completur h° mō sedet sternutatio: & sedat sternutatō s̄z Gui. de va. cum animamus patientes subito distrahi tur propter accidētia aīe subito aduenientia si bi sicut gaudio ira solicitudine uel timore & si milibus. Et era. dixit q̄n causa sternutationis est frīa odorationes calide sunt & inūctiones ocu lorū calide ad caput conferūt. & similit etiā odo rationes simplicium calidorum ut gallie camo. et similiū. ¶ Et dixit etiā si olea calida ponantur in nares sternutationes sedat. & Isaac dix q̄ cū causa sternutationis ē fria succus basilici a pro prietate illam sedat ¶ Et Me. dixit cū causa sternutationis est calida olea fria naribus attra cta aut capiti infusa aut narib9 immissa illa tol lūt sicut est oleum ro. & oleum de salicibus & o leū de cucurbita & similia.

¶ Capitulum quintum de fetore nasi.

Fetor hanelit9 est

corruptio aeris exeuntis ex naribus & ab ore q quādoq3 fit per causam ex istentē ut sunt corruptiōes putrefactiones vlcēa nariū & gingiuarum dentium & membrorum ppin quorum. Et aliqñ fit propter causam delega tam a stomaco & pectore ut quarto de accidenti dicebatur & etiā a cerebro in pposito de fetore nasi sit sermo: signum q̄ fetor sit in narib9 habe tur hoc modo: teneat ille os plenū aqua: & tunc si sentiet fetorē ore existēte pleno a cerebro pro cedit & cum hoc iste fetor cōtinuat & iudicatur q̄ materia sit calida per ardorē & pūcturā. ¶ Et iudicatur fria p priuationem eorundē. ¶ Nota tū fetor hanelitus ppter stricturā foraminū co latorii ē incurabilis. ¶ In cura ista habes duas intētiones. Pria est in purgatione. Secunda in localibus. ¶ Prima cōpletur cum purgatiōe se cundum materiā iam peccātem ut dictum ē. Di eta eius sit talis. Caueant isti ab omni re putre sibili ut ē malus panis mala caro viscosa palu dosa & pisces & lacticinia & fructus molles & ole ra & cucurbite & caules & maxime atriplices & le gumina & oīa brodia & cepe & allea. Bona autē eis sunt oīa acria & acetosa uelut granata aran tia acetum perdices auicule parue citonia pira coriandrū pparatum reprimunt nanq3 vapores & hoc voluit Rainal. Insup utant apio nam ut dicit Ra. eius frequēs comestio omibus aliis melior existit. Et sic. rami mirte cum passulis ut dicit Auicen. sunt ad hoc preciosi. Saluia et maiorana inter herbas optinent principatū aro maticū ro. multum ualet Tragea etiā in qua sit de gariofi ireos cinamō cipiri calamo aromati co citro foliis mirti & lauri xilo aloes sandalis ro. & siccaz ro. ualet isti tales sint sobrii & lotio pedū sit crebra. ¶ Secunda intētio cōplet hoc modo si fetor pcedat rōe ulceris uel opilatiōis pustule curet ut iam in propriis capitulis dictū est. Commune tamen est oibus fetoribus mū dificare & abstergere nares & os & uias hanelit9 appropatis ad h°. Et ad hoc laudat Mes. col lutionē cū vino odorifero. deiñ cum vino deco ctionis mirti ciperi & calami arōatici xilo aloes mirre ro. salis gēme. Et Ra. ponit galliā spicaz gariofl & vrina asinorū est suprema in hoc: ut dixit Mesue & intromissio tentaz factaz cū puluere iere pigre. ʒ. 4. calami arōatici mirre ga riofl spice folii sqnanti. añ. ʒ. ii. conficiant. cū vi no bono ē bona ut dicit. Et si ista non ualent paliēt & occultēt fetorē cū pillulis Auicen. cuius forma est ista ℞. gariofl. galange añ. ʒ. 5. piretri ʒ. iii. aloes. ʒ. ii. fiant pillule cum vino de quib9 omni mane transglutiant. ii. alie. ii. in ore teneāt Modo loquar de simplicibus ut mei moris ē confert secundū Aui. zimaris consūptū cū ace to & sale armōiaco & alumīe pterit & sufflat in naribus & impleat os aqua ne ueniat ad guttur phibet fetorē nariū & ulcera mala in ipis. Dix: etiam piper insufflatū ualet ut etiam ipse dixit Et dicit vrina cameli ualet fetori narium. Se. dixit qñ sumitur succus cussis nigre & ponit in naso purgat fetorē putridū qui est in eo. Et Ap. dixit q̄ succus sit bene colatus. & Gui: de va. di xit & hoc sum ex pertus. Et dixerunt aliqui ve teres. q̄ collium facum ex succo ireos fetorem narium tollit:

¶ Tractatus nonus ð dispositionibus aurium. Capitulum primum de surditate auris & cuz hoc loquar de aliqbus vlibus passionib9 auri.

Quauis perfectis a

nimalibus de potentia auditiua pui derit deus: eiusq3 instrumēto ut eorū natura in genere sit perfecta hōi tū ppter doctri nam & scientiam que excedit aīalia cūcta neces sarius maxime fuit sensus auditus. Sensus eni doctrine dicitur. nam qa per ipsum maxime do ctrina acquiritur. Juxta Gal. dicentez potior est doctrina que uere inuēta sit cuius instrumēto qd est auris sicut & aliis partibus corporis possunt accidere nocumenta de quibus deinceps dice mus. Incipiens tū prio a surditate auris. ¶ Nec nanq3 dispositio maxime et proprie operationi aur9. uidetur obsistere cum auris instrumētū p prium sit auditus. Et primo debes notare aliq̄. primo q̄ egritudines aurium. Ut dicit Gal. 4°. de accidenti sic se habent q̄ alique sunt in istru mento auditus: quedam in coadiuuantibus pti culis que sunt foramen anfractus & subē auricu le. Quedam sunt in uirtute a cerebro descendē te & iste egritudines aut sunt s̄m discrasiam ma xime frigidam. Ut dixit Auicē. aut s̄m solutōis unionem precipue ut ulcera aut s̄m obstructio nem ab intrinseco factam ab apate uel alio liq° re & uentositate seu sanie ul' sordē uerme seu ue ruca aut carnoso l' pāniculoso gēnie supnutto:

¶ Et etiam ab extrinseco uelut ab aranea pulli ce aut lapil l' seu nucleis: & aqua subingressa ex

quibus apparet manifeste q cause egritudinū aurium quedam sunt primitiue ut casus et pcussio et regiminis malicia: quedā ātecedentes ut mali humores uaporosi. ¶ Cause coniūcte sūt res in aure congregante: et ista talia qñ sunt ex natā particule sūt proprie tales. ¶ Qñ autē ueniūt aliunde uelut a stomaco uel capite sunt compassionales et cōicate. Signa passionū aurium que cū in ipsis concauitatibus auris fiunt que uidētur. scientia demonstratiua logica non indigent cognitione ut Gal. 4°. interiorum. Que autem nō apparent per nocumentum auditus cōprehēdūtur. nam q non audiunt paruas uoces neqz uix magnas surdi sunt: aut paulatine surdi efficiūt. Qui autem apprehendunt sonos fantasticos pluuiosos et langorosos: seu sibilosos tinitum paciuntur ppter auditiones seu permutationes auditus paciuntur: ut dicit Gal. et Auicē. Causa a q fit designat a suis sinthomatibus: ut si ab apate est cum febre et dolore et grauitatibus atqz pulsationibus et aliis accidentibus dictis superius in auriū apatibus. Si uero sit materia frigida sentitur grauitas cum frigiditate. Et si calida ardor et pūctura et antecessit fluxus san. aut febris colerica cui materia ascendit ad aures: ut i qrta. dicebatur affor. Si ē a uentositate est cū sono et tonitu. si autem fuerit a veruca aut a re aliqua ingressa scitur per pacientem et per inspectionez ad solem trahendo aurem et ampliando cū speculo: aut alio instrumēto. Uel si fuerit aliqd ut animal per eius motum cognoscitur. ¶ Si ē ab ulcere est pruritus dolorosus. ¶ Iudicatur per Auicen. q surditas naturalis a quacūqz cā prec̄ q̄s ab opilatione superficiali extrinseca et illa q est ē accidentalis cronica duorū ānorū et que est ex cicatrice uel ex apate indurato non curatur. ¶ Iudicatur ēt q surditas accidentalis non āntiqua que qñqz interpolatur et alienationem habz pōt curari. preterea Innuit Ipocras in quarta afforismorū qbuscūqz surditas fit fellis egestōibus superuenientibus quiescit. intelligit aūt hoc de accidētali q fit a febre ex colere ascensione. In cura surditatis habes duas intentiones. prima est in dieta et purgatione. scōa ē in localib°. Prima intētio cōpletur sicut dictum est 2°. lib°. de apatibus eius et similiter dolor eodē modo remouetur. ¶ Secūda intentio sic cōpletur: et p̄mo debes notare aliquas regulas ualde utiles: bonas. prima regula est q nihil particulare fiat in aure spāliter acutū: et dolorosum anqz corpus sit euacuatum. ¶ Scōa est q omēs operationes aurium q perueniunt precipue ad intrinseca fiat suauiter et indolorose ppter neruum interi° cōplantatum. Tertia est q omnia que ponuntur in auribus sint tepida non calida neqz frigida ex cessu. Quarta est q sint liquida ut melius itrant et euacuanē. Quinta ē q iniectū non stet intra āt ultra tres horas. Sexta est q postqz fuerint iiecta stent et iaceant super partem sanam et coopiat foramen auri. cū lana aut cotbone. Septia q nihil imponatur quousqz impositum fuerit extrac

tum uertendo se super partem egram et mūdādo cum proba: et panno inuoluta aut cotbone et sternutatione atqz forti spuitione. Octaua est q medicator aurium habeat instrumēta sua apta ad suam operationem uelut sunt stilla curatiua: et lauatoria uncini cannulas et habeat lanam cothonem et spongiam et viscum prout sunt necessaria ad suam operationem. Item notatis uideas cām surditatis: si sit apa uel ulcus curetur: ut iam dictum est supra in capitulis suis. In pposito sit smo de surditate proueniente rōe materie replentis caput: fiat ergo suffumigatio cum vio albo decoctionis rute calamenti isopi sansuci cētauree bethonice foliorum lauri sticados anisi maratri spice nardi et fiat suffumigatoriū cuz cannula et olla stricti orificii. Et Gal. dicto apolonii iubet apponere urinam bouis cum sui tertia parte de aceto et parum quidem d miera contrita et cum canna stuphe imponatur circūuoluatur cum lana aut panno ne offendat aurē neque circūferentias eius: pseqnē tñ practici apponūt oleum de camo. aneti de amigda. amaris et d costo et oleuz nardinum et de rafano et aliqui apponunt fel accipitris balsamum et succum rafani d puratum: ad eandem intentionē . ponit Gal. hoc ualere. Et heben Mesue hoc cōcedit. Rx. pulpe colloquintide. ℥. ii. succi absinthii aristologie añ ℥. ii. costi baurac añ. ℥. ß. castorei et fiat sief cū felle vaccino et dissoluat qñ erit necesse cū oleo amigdalarū amararū. Auicē. dicit hoc fore exptuz Rx. castorei. ℥. iii. et nitri. ℥. ß. et fiat cerotū cū succo rafani. Et Alchi. dixit q ambulare multum per loca arenosa multuz confert eis et clamare et excitare eos cum uoce clamosa est utile: ut dicit Auicē. vnde dicebat Gal. q aures que paciūt dolorem egent quiete vehemēti motu et ēt trāsmutatione in ctriam dispositionem que paciunē surditatem. Si surditas fuerit ppter sordiciem remoueatur cum stillo et mollificetur cum aq mellita aut imponanē licinia linea cum melle aut oleo de camomilla. ¶ Loquar modo de simplicibus. dimittens alia multa composita dñis nris pbicis. Et fm Auicēna si nux sauine buliat i cacea ferrea cum oleo sisamino donec nigrescat et ex isto tepido distillet in aure. ualz ɔ surditatez et uocant hanc habel. tñ dicit q est fructus iuniperi excorticatus aut semen album q producit quedam species eius coctum ēt siliter in catia ferrea donec nigrescat in oleo sisaio aut oleo d semine lini et iniectus in aurem uehementer surditati cōfert. Ut expresse Alchi. voluit. Et dixit ēt euaporatio auris cū aceto calido surditati cōfert et auditū acuit. Sic aūt fm Bartho. acetum acutum. Et Constantinus dixit acetum squilliticum in aurem immissum ualet grauitati auditus. ¶ Dixit ēt Gal. gēma admiscet melli et distillat in aurem tepidum et mundificat eaz et cōfortat auditum. Et dixit etiam castoreum confert surditati frigide. ¶ Bartho. de va. affirmat experimēto q bacce lauri purgate siliter possūt decoq cum oleo anetino et cū oleo de amigda.

amaris que similiter iniecta in aurem conferūt surditati Sera.dixit oleum de baccis lauri dolorem tollunt auris ꝛ confortant auditum ꝛ cōferūt tinnitui verum cum nigrescūt in catia ferrea addatur sibi ex succo porrorū clarificato q̄tum est medietas olei ꝛsi fortius volueris cum baccis lauri ponatur modicū elebori nigri aut ex radice ciclaminis.Dia.dixit sucus baccarum lauri aurium surditatem manere non sinit ꝛ incongruos sonos cum vino ꝛ oleo ro.adhibitus compescit. Et Bar.dixit succus baccarum lauri etiam potest imponi cum oleo de ben.oleum autem de ben ꝛ oleum mustellinum sunt idem confert autem frigiditati ꝛ dolori frigido auris ꝛ etiam attractus per nares.Diascorides.dixit succus foliorum ebuli surdis fomento adhibitus compescit similier fomentum factum ex decoctione sambuci in aqua ꝛ sīr succus eius auribus instillatus ualet:tollit etiam ſm Dia. surditatem oleum bulitum in̄ concauitate radicis affodillorꝫ ꝛ auri iniectum.Est autem singulare presidium.Alc.dixit succus cepe instillatus in aurem ualet contra surditatē ꝛ tinnitū ꝛ saniem ꝛ aquam cadentem in aurem. Si autē in aceto coquatur eleborus niger ꝛ illud acetus auri immittatur sibillū tollit ꝛ vigorat auditum hoc autem fiat. dixit Gui.de va. cū de plenitudine cerebri non timetur ꝙ certe verꝫ sepe sumus exp ti.Auicen.dixit absolute ꝙ eius decoctio distilletur in aurem. ¶ Con. dixit sic absintium tritū cum felle taurino ꝛ auribus iniectum auditum confortat ꝛ sonitum ab eis excludit. ¶ Aliq̄ dixerunt radix vitis albe ꝛ nigre ferentis vinum ē in hoc casu eximia medicina. Dixit etiā Con. pinguedo piscium ualet surditati ꝛ dolori aurium ꝛ intromittatur. Chiran.dixit fel leporis cū adipe vulpis liquefactum surditatez sanat. Ra. dixit cerebrum leporis cum oleo ꝛ in aure instillatum additum reuocat .Et dixit etiam cerebrum leonis cum oleo liquefactum ꝛ ī aure dolente instillatum auditum reuocat.Et dixit etiā sanguis lupi confert surditati permixtus cum oleo nucis ꝛ in aurem instillatus.

¶ Capitulum secundum de sonitu aurium.

Sonitus et sibillus causatur in aure sepe ꝛ in multis reperitur hec passio. Causatur autez a materia ventosa exn̄te in cerebro que frangit aerē complexionalē auris:ex cuius confractiōe causatur sonus:causatur etiā a materia uentosa existente in stomaco ꝛ ascendente ad ip̄m caput ꝛ refrangit aerē illum complexionalē auris ꝛ vocatur sonus ꝛ sibillus:Causatur etiam ex acuitate sensus:ꝛ subtilitate spirituum:ꝛ hoc maxīe causatur in ieiuno:hoc autē remouetur cū grossantibus spiritum ꝛ ipsos sensus ꝛ cū modico opii proiecto ī aure quia ingrossat sensuꝫ. Est tamen sepe periculusꝫ: sed cū aliis frigidis possumus facere:In cura soni causati a materia ventosa habes duas intentiones.Prima est euacuatio ꝛ dieta.Secūda est in localibus ¶ Prima completur isto modo respiciat se a rebus flegmaticis ꝛ a rebus multiplicantibus ventositates. vtatur ergo siccis:purgatio fiat cum iera pigra uel cum cochiis pillulis uel cum iera uel cū aurei s secundum tantum necessitatem. Ualꝫ ēt multum usus auree alexandrine factis purgationibus qua sum sepe visus. ¶ Secunda intentio completur hoc modo ꝛ primo valet oleum de rafano oleum costinum oleum de castoreo oleum scorpionum ꝛ oīa etiam alia dicta in precedenti ca.Item valet decoctio betonice ꝛ foliorꝫ lauri ꝛ baccarum eius ꝛ sansucci centaree ꝛ feniculi ꝛ maratri bulita in vino.deinde fiat suffumigium per cannam modo dicto in alio capitu. Item valet oleum in quo bulitum sit castoreū Ualet etiam oleum de bachiis lauri:valet succ^a baccarum lauri .Con.dixit sal armoniacū cum aceto mixtū auribus instillatum sonitus grauitatem ꝛ ventositatem aufert humiditatem .etiaꝫ ad os currentem desiccat.Ego credo ꝙ oīa simplicia ꝙ maiori parte ꝛ composita dicta supra in p̄cedenti ca.hic valent.quare recurre ad ca^m. pre lectuꝫ procura ista ꝛ ista hic non recapitulo. ꝛ multa etiam dixerunt dn̄i phisici ꝛ sp̄aliter tadeus de hac passione consilium fecit quare ad eos pro aliis recurre.

¶ Cap^m 3^m de hūiditatib^s ab aure descēdentib^s

Sepe humiditates quedam emanant ab auribus que sanies proprie non sunt:sed alie humiditates ut in aliquibus sepe vidi.ista autem idcorant hominem.quare de eis licet loqui.dieta ꝛ purgatione facta:ut dixi in aliis capitulis precedentibus.venio ad secūdam intentionem.Antiqui aliqui dixerunt ꝙ oleum de ireos auribus cum aceto immissum probibet fluxū materierꝫ. Et dixerunt ꝙ oleum canapis tepidū īmissum a ꝓprietate humiditates auris exiccat.Serapio dixit ꝙ trementina misceatur cum melle ꝛ oleo confert humiditatibus emanantibus ab aure et pruritui. ¶ Et Bartho.dixit ꝙ sit oleum amigda.amara.ꝛ ꝙ oīum sint partes equales. Dixit etiam absinthium mixtum cum melle cōfert auribus a quibus egrediuntur humiditates. ¶ Et Constan.dixit succus eius auribus instillat^s humiditates auris fluentes exiccat. ¶ Et Serap. idem dixit cum succo cepe distillato in aurem. Et Auicē. dixit ꝙ distilletᷣ in aurē ꝓpter grauedinez capitis ꝛ tinitū ꝛ putredinē auriū ꝛ aquā: ¶ Dixit ēt Serapio q̄ꝰ oīa alūia ꝛ ꝓprie iamenum mixta cum oleo ꝛ succo ꝟge pastoris conferūt cursui humiditatum aurium. ¶ Et Barth. dixit ſm sn̄iam Dia.ꝛ etiam Almansoris ꝙ ēt alūia possunt permisceri cum succo plantaginis Et valꝫ ēt h^o q̄ꝰ ulcera putrida facta sūt ī aure.

¶ Nitrum etiam dissolutum in aqua uel vino aurium humiditates exiccat. ¶ Dixit etiam Serapio qn̄ spuma nitri dissoluitur in aqua uel vino ꝛ distillatur in aurem cōfert hūiditatibus fluentibus ab ea: ꝛ qn̄ distillatur cū aceto mundificat superfluitates que sunt in ea. Et Bartho. dixit quādo superfluitates sunt subtiles distillectur cū vino ꝛ quando sunt grosse dissoluatur cum aceto. ¶ Dixit Dia. pix ad aurium fluorem cū oleo ro. adhibetur. Dixit ēt mirra cū vino mixta aurium fluores curat. dixit etiam de croco fluoribus auris cum lacte conuenit. ¶ Et Bartho. intelligit hoc de radicibus. ¶ Aliqui antiqui dixerunt ꝙ vinum stipticum in quo folia uel flores salicis sint bulita ꝛ cortex eius intromissa auri humiditates eius exiccat. ¶ Auicen. dixit succus aneti confert dolori auris melancolico ꝛ desiccat hūiditates eius. Et dixit ēt succus fumis pauperum cōfert materiei attracte ad aurem si ē antiqua ꝛ vlceribus antiquis. Et dixit etiam assumitur succus siluestriū oliuarū: ꝛ exiccat ꝛ fiūt ex eis trocisci ꝛ reſuāt ad curandū fluxū auris.

¶ Cap. 4. de fluxu sāguīs ab aure.

Sanguis ab aure sepe egreditur ꝛ qualiter succurratur dicam ut multi antiqui dixerūt. Dia. dixit succus foliorum oleastri fluori sanguinis atq; aurium humoris siue oris ꝯucīt facit ēt sanguinem narium et Bortholo. dixit que sit cum vino confectus. ¶ Constantinus dixit sucus virge pastoris auribus in stillatus pustulas purgat ꝛ sanguinem ab eis fluētes disiccat. ¶ Et Auicena uidetur uelle que inpōatur cum vino et idem dixit de suco arnoglose. Auicenna dixit succus bedarongi in missus sicut cauterizans conuenit ꝛ dixit eciam que sucus pōri in missus cum aceto ī hoc casu est mirabilis. ¶ Et dixit etian que sief memite in tromissum sanguiēm auriū sistit. ¶ Et idem dixit de opio ꝛ dixit etiam litium imissu auri sanguī ipsius confert. Et dixit etiam coquant granata cū aceto ꝛ exprimantur ꝛ expressio imittat ꝛ confert huic fluxui. Et dixit ēt ꝙ ex stipticis confert decoctio gallarum cum aqua aut aceto ī missa. Et dixit etiam ꝙ ex stipticis decoctō rubi confert qn̄ miscetur cum ea vinum uel acetū Et dixit etiam ꝙ decoctio foliorum masticis ꝛ ipa confert. ¶ Et dixit etiam ꝙ coagulum leporis cum aceto immissum est mirabile in strigēdo sanguinem aurium. ¶ Et dixit etiam suman tur duo renes taurini ꝛ aliquid adipis saliti ꝛ assentur media assatione et aqua eorum exprimatur in aurem ꝛ est expertum. ¶ Rasis dixit fel tortuce aquatice si distilletur in aurem cum lacte mulieris sanguīs fluxum stringit.

¶ Capitulum qntū de mundificatione auriū a sordibus que fiunt in eis.

Multiplicatur sordes ipsius in aure que ibi inesse sz naturam non debet que qualit. mūdificetur in hoc cap° nos dicemus: faciūt ꝛ.n. sepe opilationem auris ꝛ per cōsequens surditatem. ¶ Constantinus in hoc dixit succus lupuli auribus instillatus mūdat eas ab omni putredine. ¶ Auicē. dixit ꝙ aures mundificat a talibus sordibus que aggregātur ī ea succus rute calefactus in cortice granati ꝛ auri instillatus ꝛ sedat etiam dolorem in sonitu ꝛ tinitu. ¶ Et interficit vermes. dixit etiam intromittat auribus per aliquos dies licinium inunctum cū melle ꝛ inuolutum in puluere aristolo. ro. nam illas abstergit ꝛ confortat auditum: ꝛ prohibet etiam saniem que generatur in ea. Dixit etiam ꝙ radix vitis albe ferentis vinum ꝛ nigre est eximia medicinarum ꝛ est ex medicinis conferentibus auditui. ¶ Et dixit etiam radix barbe hircine est ex medicinis abstergentibus sordiciem auris desiccantibus ulcera eius conferentibus odoratui. ¶ Et dixit etiam salgēma admiscetur melli ꝛ administratur tepidum in aure ꝛ mundificat eam ꝛ desiccat ꝛ confortat auditum. ¶ Dia. dixit afizonitum. i. nitrum affricanum sordicies auris cum aceto purgat. ¶ Alchi. dixit ꝙ elleborus albus ē eximia medicinarum mundificantium aurem et abstergentiū sordiciē q̄ est in ea. Auicē. et dixit calcantium est eximia medicina rū mūdificātiū aurē: ꝛ īfic̄ ũmes ꝛ ꝯfert dolōi eius frigido. ¶ Et Bartho. dicit ꝙ sit vitriolum ꝙ dicit colcotar ꝛ est vitriolum naturale cū mel le misceatur ꝛ cum oleo imponitur.

¶ Capitulum sextum de vermibus aurium.

Uermes in auribus sepe fiunt ex fluxu materierum ad aures uel sepe generantur a muscis illic morantibus ratione alicuius vlceris illic existētis pro remotione eorum. ¶ Dia. dixit oleum bulitum in concauitate radicis affodillorum quousq; ex eo aliquid minuatur iniectum auribus vermes interemit. ¶ Oleum etiam de amigdalis amaris hoc facit: oleum de scorpionibus ī hoc casu est vna ex medicinis sublimioribus. Ras. dixit oleum de absinthio auribus iniectum vermes ꝛ lumbricos interficit. ¶ Isaac dixit sic. succus frondium psici verminose si ponas auricule vermes interficit. ¶ Et idem dixit Serap. ꝛ secundum Constantinū etiam dolorem tollit. Et idem potest scd̄m Mesue oleum nucleorum persicorum. Apulius dixit herbe mentastri succum cum vino austero ciatis duobus auriculis iniectis uermes natos necare dicimus. Gal. dix succus calamenti ꝛ proprie montani auri imissus uermes interficit: ꝛ idem potest succus corticis scd̄m Auicen. ¶ Et Dia. dixit idem de succo nepite. Haliabas dix. si succus fumi terre distillatur in auribus uermes qui sunt in eis interficit Serapio dixit si acetum distilletur in aures uer

mes interficit. ¶ Et Dia. dixit hoc etiam urina hominis antiqua. urina etiam tauri cum mirra mixta uermes īterficit. ¶ Et Dia. dixit succ² ebuli immissus uermes interficit: succus etiam cuiuslibet partis feniculi auri immissus confert puri ipsius ⁊ uermibus. ¶ Auicen. dixit succus rute calefactus in cortice granati ⁊ auri instillatus mundificat eam ⁊ uermes interficit: succus etiam centūnodie distillatus in aurem idem facit ſm Auicen. ¶ Et uinum decoctionis elebori albi. hoc etiam facit ut dicunt aliqui antiqui ⁊ expertum sepe est. ¶ Expertum est etiam a me in hoc casu ꝙ si auris pacientis assungia impleat porcina ⁊ paciens in sole iaceat super aure paciente ⁊ caput bene cooperiatur pannis ⁊ ibi diu moretur cum ibi fugit eleuetur assungia uermi egressi inueniēt assūgie adherētes.

¶ Capitulū septimū de pruritu aurium.

PRuritus insequitur continue dispositiones predictas: quare pro remotione dispositionum predictarum fiat sicut dictum est secundum descriptionem ⁊ iudicium operantis ⁊ consequenter ad curam pruritus deuenias: ⁊ pauca de hoc loquar. ¶ Serapio in hoc dixit quādo ficus sicce coquuntur cum sinapi: ⁊ mittitur decoctio eius in aurem confert tinitui aurium ⁊ pruritui eorum. Et Alc. dixit. qn̄ ficus terūt crude ⁊ miscēt cū sinapi trita ⁊ miscent cū aq̄ ⁊ una gutta distillat in aurē tollit tinitum aurium ⁊ pruritum. Et dixit etiam Serapio quādo miscetur tremētina cum melle ⁊ oleo confert humiditatibus emanantibus ab aure ⁊ pruritui. ¶ Et Bartho. dixit ꝙ sit oleū amigda. ⁊ ꝙ oīum sint partes eq̄les. Sextus Plato dixit apri fel in cortice maligranati tepefactum stillatum auri prodesse dicimus dolori ipsarum idem et pruriginem aurium tollit. ¶ Multa etiam sunt dicta supra in capitulo de sordibus aurium que ⁊ hic conferunt quare cum expedit vide. ¶ Multa etiam dicta sunt supra de pruritu palpebrarum ⁊ lacrimalium q̄ si debite approximantur erunt ⁊ hic vtilis consideratio ergo bene ꝙ omnia ista capitula dicta aliqualiter colligantiam habent quare alternatim uideas cum est opus.

¶ Capitulum octauū de aqua ingressa in aurē.

AQua in aurem sepe cadit ex balneatione ⁊ auditū impedit: indiget ergo amotione. ¶ Et Auicenna precipit ut cum cannula sugatoria puerorum sugatur tantum ꝙ extrahat: deinde infundatur in aurem oleum amigdalarum dulcium ¶ Et aliqui dicunt ꝙ in uirtute ignis caloris ipsa resoluatur. ¶ Aliqui capiunt frustrum spōgie ligatum cum forti filo ⁊ immittatur in aurē ⁊ postquam imbiberit aliquid de aqua extrahatur. ¶ Pauca simplicia inuenio de hoc: ⁊ ideo pauca ponam. ¶ Succus cepe immissus secundum Auicennam confert ⁊ tollit grauedinē capitis ⁊ aquā que est in aure tollit. ¶ Sextus plato dixit anserino adipe cū succo cepe mixto bene auricule infunditur ⁊ prodest aque que est in aure. ¶ Uerumtamen dico ego plus ꝙ conferunt ingenia quam simplices res immisse sicut sternutationes ⁊ succiones.

¶ Capitulum nonum de lapillo uel nucleo uel bestiola sicut sunt pulices ⁊ papiliones parui iā vidi ⁊ de quocunque ingrediente aurem.

INtrant autē aurem uel imponuntur res dure ut ī pueris que amotione indigent. ¶ Et albucasis in hoc dixit ꝙ si res fixa et intromittatur aliquid de o'o violis ⁊ post prouocatur sternutatio aut tussis aut fortis exspuitio ⁊ super pedem aperte auris saltando uadat: aut etiam fiat concussio cum palma. Iuuat etiam ad hoc alargare ⁊ trahere aurem cum omni ingeniositate. ¶ Et si hoc non ualet liniatur stillus aut pba cum aliquo uiscoso ⁊ imponatur ⁊ si hoc nō ualeret extrahatur cum moletis aut cum vncino lato pauce plicationis. ¶ Si istis modis lapillus non possit haberi ⁊ sit timor de apostemate uel spasmo precipiunt magistri ꝙ in radice auris incidatur in figura lunari usq; ad lapidem ⁊ ipo extracto suatur ⁊ incarnetur locus ut in aliis vulneribus est dictum. ¶ Si autem nō sit timor ð spasmo ⁊ lapis nō possit haberi modis predictis opationi nē dimittat ⁊ aliqn̄ ego feci. ¶ Si aūt fuerit res aut granū q̄ postea ingrossat vult Albu. ꝙ si nō possit extrahi cū īgeniis ꝙ cū aliquo spatuīe subtili frustratim incidatur: deiī cū moletis extrahat. Si aūt fuerit aīal ⁊ nō possit extrahi viuum vult Albu. ꝙ distilletur in aure aqua in qua dissolutus est aloe aut succus absinthii aut calamenti aut acetum forti ⁊ ipo mortuo extrahat cum ingeniis iā dictis aut cū impletione aque.

¶ Ca. x^m. de veruca seu carne aurem opilante.

UEruca accidit sepe in aurē ⁊ caro superflua impediens auditum ⁊ indecorans hominē: indiget ergo amotōne veruca ⁊ caro superflua remouetur cū ligara aut cum spatumine apprehendendo eam cuz vncino aut cum canterio actuali uel potentiali facto hoc remoueatur residuum cum vnguento viridi aut cum aliquo alio leui corrosiuo deinde consolidetur locus ut sepe dictum est.

Si opilatio ualde sit intrinseca difficile est hoc ingeniū. ¶ Uerū Albucasis iubet eā aperire cum cauterio actuali ꝛ caue ne nerui ulcerentur qm̄ periculum esset.

¶ Tractat⁹ .x. ꝺ dispōe or ꝛ ptiū ei⁹ ꝛ p° ꝺ dētib⁹. Cap⁹ p⁹. vl'e ꝺ dispositōibus dentium.

Ens quidē in aīalib⁹ cōem habet utilitatē ut per ipsū animal alimentū assumūt. perficiunt āt aīalia plurima suas voces et sonos per ipsū: hō vero solū per ipsum profert ꝟmonē: qđ sibi inē animalia proprium extat. ¶ Deinceps ergo de dispositōibus dicamus suaꝝ partiū. Qm̄ autem os de se nihil positū est: sed concauitatem quandam importat circa q̄ ꝛ in qua diuersa mēbra consistunt. Ideo talem ordinē seruabo: qꝛ de labiis pmo nobis occurrentibus nihil in proposito nobis occurrit q̄re ꝺ eis hic non loquar. Loquar ergo primo de dispositōibus dentiū que occurrunt. Et primo ꝟmone vl'i loquar. Deinde pticulari. Passiones dentium numerāt ab Haliabate sermōe. 14°. sue pratice dispositiones regalis primi libri sex. ¶ Corrosio cōgelatio dormitatio limositas seu feditas casus seu cōmo°. ¶ Apāta proprie non paciūtur: sed res que apati similatur: ut dicit Auic. ꝛ intelligit per illa corrosio seu putrefactio: ut tenet cōis schola. Uerū tn̄ dixit Gal. ꝛ Auicē. habet sensum ꝛ percipiūt dolorē. Sed Haliab. dicit ꝙ non habent sensū per se: sed rōe nerui qui ad ipsos venit. De tertio pari neruorū cerebri delegatur. Et ita ēt declarat se Gal. in̄. vi. de utilitate particularum ex quibus apparet ꝙ n̄ apātur proprie qa neqꝫ dolent nisi rōe gingiuarum ꝛ nerui adherentis eis. Cā autē passionū ꝛ nocumentorum dentium ē bona complexio ꝛ solutio ꝯtinuitatis ꝛ apāta que qn̄qꝫ fiunt ꝓpter cām exn̄tem in dente aut ī mēbris adherentibus eis. Qn̄qꝫ ꝓpter cām cōicatā a cerebro aut a stomaco aut aliūde deriuatā et ita in talibus dispositionibus inueni fieri ꝛ factum est ꝛ istorum est cā triplex. primitiua ut casus ꝛ percussio ꝛ malicia regis. Aūs sūt hūores superflui. Coniūcta ē ipsarum dispositio ī dēte facta. ¶ Signa passionum dentiū sūt satis nota oībus enī euidentē apparet: ꝙ perforāt ꝛ cōroduntur ꝛ nigri fiunt ꝛ corrumpuntur: ꝛ qn̄qꝫ neque calida neqꝫ frigida tollerant: ꝛ qn̄qꝫ ex altero illorum accidit dolor: ꝛ ad hoc adiuuāt nocētia ꝛ conferentia tēpus ꝛ regimē preteritū. Iudicatē modo ꝙ inter passiones totius corporis ꝺ quo homo plus leditur dolor dentiū est grauior. Iudicatur ēt ꝙ inflatio genarum ī dolore dentiū est bonum signum: eo qꝛ significatur ꝙ mañia dimittit neruū ꝛ ligamētum ꝛ cōuertit ad loca carnosa ut ꝺ gutta dicebat supra. In cōrosione dentiū datur duplex regimē vl'e ꝛ pticulare vl'e regimen habet duas intentiones. Una ē in uita ꝛ alia in euacuatōe. In vita quidē sic se habeant: non utantur putrescibilibus sicut pisces ꝛ lacticinia ꝛ euitēt res excessiue calidas ꝛ etiam frigidas excessiue precipue imediate vno post aliud ꝛ nō masticentur res dure ut ossa ꝛ viscosa ut ficus ꝛ confectiones de melle. Non utatur etiam cibariis de cuius proprietate est nocere dentibus: non curentur etiam dentes exquisite neqꝫ acerbe: fricentur cum melle ꝛ sale adustis. ¶ Et si cum eis adderetur acetum esset bonū vt dicebat Haliabas in sermone: quinto partis dispositionis regalis. In purgatione appropriatur iera ꝛ flobotomia de cephalica ꝛ venarum labiorum ꝛ lingue et diuertere cum fricationibus ꝛ ventosis ꝛ caputpurgiis ꝛ desiccatione reumatis ꝛ capitis ꝓ ꝯfortatione est bonum ꝛ ducere flegmaticas humiditates cum piretro mastice etiam est bonum. ¶ Quantum ad regimen particulare debes scire ꝙ ille cure maxime barbitonsoribus et dentatoribus sunt appropriate. Tutum tamen est ꝙ tales operationes per medicinam dirigantur a medico. ¶ Debes secūdo scire ꝙ oportet medicum scire ꝙ consilia dentium sunt multiplicia ꝛ fiunt multipliciter per collutionem per gargarismata masticationes impletiones uaporationes. linimenta: fricationes: suffumigationes: ꝛ eradicatiōes cauterizatōes caputpurgia: distillationes: ꝛ per manuum operationem. Secundū autem Albucasim oportet istos habere instrumenta ut rasorium raspatorium spatumen rectum ꝛ curuum: ꝛ eleuatorium simplex ꝛ cum duobus ramis tenaculos dentatos et probas et linias et scarpellos ꝛ terrebellos et multa alia instrumenta.

¶ Capitulum secundum de dolore dentium causato a caliditate.

Dolor dentium fit multis modis fit nanqꝫ aliquando a materia calida ꝛ aliquādo a materia frigida. ¶ Et aliquādo fit ratione cōmunitatis alterius membri. ¶ Et aliquādo rōe vermiū: et aliquando fit ratione corruptionis eius ꝛ de omnibus istis doloribus loquar in dolore facto a materia calida factis vniuersalibus dictis in capitulo uenio ad localia. ¶ Auicenna dixit aqua niuis sedat dolorem dentium calidum et intellige ꝙ sit in ore retenta. Dixit etiam sic colluitur os ex succo atos acetoso ad dentem dolorosum: ꝛ similiter cum decoctione eius in uino ꝛ secundum ipsum est frigida ꝛ sicca in secundo. ¶ Et dixit etiam Auicenna colluitur os ex aceto in quo cutis serpentis decoquitur ad dolorem dentium. ¶ Mesue dixit hoc est nobile medicamen proprietate que est in eo. ¶ Serapio dixit quando fit cum succo radicis cucurbite collu⁹ confert dolori dentis. Et Bartho. dixit ꝙ fiat ī pricipio doloris: qꝛ īfrigidat

temperate. ¶ Et Diascorides dixit succus rasu re cucurbite corticum dolorē dentiū mitigat si diuti⁹ in ore teneat. Uerum Auicē. sic dixit q̄ ex succo cucurbite fit caputpurgium ad dolorē dentium ⁊ confert ualde: dixit et Sera. cortex stotani quando coquitur in aceto cōfert dolori dentium. Diasco. dixit coriū platani cum uino elixatum .s. cum stiptico secundū Barto. licet cū aceto ꝫm Auicennam dolori dentium medetur Itē folia ei⁹ cū aceto ꝺcocta dolōi dētiū medeẽ Item dixit Galienus. de cortice cocto in aceto ¶ Et Bar. dixit de succo eius retento in ore dolorē dentium tollit. ⁊ ꝫm Auicen. est frigida ⁊ sicca planta. ¶ Galie. dixit de radice tassi bar bassi habentis folia alba uel nigra gargarizant autē quidam eā in ore ad dentium dolorem.
¶ Et Diasco. dixit elixatura tassi barbassi folioꝝ femine dolorem dentium gargarismo exhibita compescit. Alchi. dixit absolute quādo cum de coctione tassi barbassi abluiẽ os ualet dolōi dē tiū. Appu. dixit folia oliuarum utilia sūt ad do lorem dentium si coquātur in aceto ⁊ sunt tem perata secundum ipm in calido ⁊ frigido: Sed secundū Auicē. sunt frigida: decoctio etiam so latri in aceto est in hoc casu experta collutio eti am facta cum radice plantaginis ⁊ aceto idem pōt. ⁊ idem dicit de plantagine minori ⁊ masti catio huius radicis idem pōt: et similiter p om nia dicitur de cortice mori. ¶ Serapio dixit de coctio corticum ⁊ foliorum mori quando fit collutio cum ea confert dolori dentium. ¶ Fi delis dixit lactuca in oleo cocta dolorem den tium tollit. ⁊ inunctio facta cum oleo rosaceo dolorem dentium tollit. ¶ Rasis dixit rana flu uialis coquatur in aqua ⁊ aceto multum tollit dolorem dentium. ¶ Et idem dixit Auicenna Dixit etiam corium cerui coctum cum aceto si per os mouetur mouet dolorem. ¶ Galiabas dixit adeps dolori dentium prodest: ¶ Nota q̄ in materiis calidis non eligetur aliquid su pra acetum q̄ a Galieno in principio simplici um farmacorum est probatū. Et ideo Galienus auctoritate ārchigenis ponit acetum calidum cū calidis conuenire. ¶ Unde etiam dicebat Aui. in tertio ꝺ curatōe egritudinum capitis q̄ acetū erat commune omnibus materiis. Nam eius ĩ frigidatio potest frangi a leui causa ⁊ remaneat eius profundatio ⁊ incisio ⁊ hoc est cum ad ministratur in rebus frigidis. ¶ Et ex hoc colli gitur illud q̄ dicitur q̄ acetum nocet dentibus q̄ꝛ q̄ñdo miscetur cum aliquibus calidis perdit operationem illam. ¶ Item ualet hoc de men te Serapionis. ℞. seminis portulace coriandri sumach lentiū excorticataꝝ sādali citri ro. pire tri camphore omnium añ. partes equales ⁊ fiāt trocisci cum succo solatri ⁊ line dentem dolo rosum cū vino dissoluto in aqua rosacea. hali: in causa calida imperat acetum cum aqua rosa cea aut sumach ⁊ modico camphore ⁊ multa alia possunt poni que etiam dn̄is phisicis ditto

¶ Capitulum 3ᵐ. de dolore dentiū fcō a cā fria.

S Epe fit dolor den tium a materia frigida ⁊ de isto dolo re multi multa dixerunt. ¶ Et pri mo loquar de compositis obseruatis purga tionibus ⁊ dieta conuenienti in hoc. Ego expe rientia scio q̄ collutio facta cum vino decoctio nis vꝛtice subito dolorem tollit ⁊ gingiuas cō fortat ⁊ reuma compescit. ¶ Scio etiam expe riētia q̄ si fiat collutio cum aceto decoctionis salis combusti calido dolorem tollit. ¶ Scitur etiā experētia q̄ morella frixa ⁊ supposita loco empl'i dolorem dētiū tollit. Si etiam ex cinere calcanei vacce fiat linitio in dentibus confert valde dolori eius. ¶ Aliud ad idē. ℞. paritarie mercurialis mediocriter ustorum. ʒ. xvi. extrēita tum origani ireos piretri piperis. añ. ʒ. iii. cornu cerui ⁊ caprini añ. ʒ. i. fiat puluis de quo fricētur radices dentium humidoꝝ ⁊ nō siccoꝝ: Aliud ℞. piperis asse fetide pipis opii mirre castorei ptes eq̄les ⁊ ꝯficianẽ cū melle. Itē aq̄ decoctōis spolii ꝫpentl zizibe. piretri ⁊ sal'ē ꝯueniēs. Mo dus ꝯfectōis ꝺ alleis alexādri ē iste. ℞. spicas allei. v. olibāi. ʒ. i. s. mirre. ʒ. i. buliant in uino ad formā liq̄de mell' ⁊ tepidū teneat in ore heben. Mesue testat q̄ Gal'. dicit q̄ teneat alleū ⁊ pōa tur in radice palme man⁹ q̄ secūdanẽ dolori sa nat dolorē ei⁹ ⁊ exptū ē. Aui. ꝯcedit acetū decoc tionis collogntide aut aristo. aut piretri aut asse fetide aut sinapis aut corticū pini, mentastri cō disi ⁊ siliq ⁊ uitellū oui assatū ⁊ panē calidū sir p dente applicatū ⁊ multū valent Et aq̄ ardēs'ē in hoc q̄d optᵐ. Et Auicē. laudat euaporationē āte cibū per duas horas aut. iiii. cū sale ⁊ milio aut cū oleo calefacto. Et ēp'lꝫ cū his q̄ sūt sicut malua anetū camo. se. lini atq̄ ſēugreci ualꝫ. lau dat ēt suffūigatōes cū granis collogntide ⁊ gra nis sinapi ⁊ sēis cepe ⁊ sil'ib⁹. Et ꝯcedit vna cū rasi distillationē in aurē qñ seq̄t ad dolorē den tiū dolor auris cū aliq° oleoꝝ sedatiuoꝝ ut ē o leū amigda. sābaciuꝫ castoreū ⁊ sic ꝺ sil'ib⁹. Ali ud q̄ ualet Guil. de va. ℞. scamonee mirre cro ci costi añ. ʒ. i. cū succo agreste ⁊ pauco opio fiāt trocisci ponderl. aur. i. ⁊ uocat trociscos de sca monea ⁊ liniantur dentes: Dia. dix̄ collu° fcā ex decoctōe radicis. el'ti nigri ⁊ ipsi⁹ ēt retētio sup dentes dolentē tollit dolorē: decoctio ēt radicū gnq̄ folii ĩ aq̄ ⁊ aceto fcā usq̄· dū t'tia ps rema neat dū dēs ē san⁹: ⁊ sine aceto dū dēs ē lesus ĩ ore retēta dolorē dētis tollit. collu° ēt fcā ex ꝺ coctōe radicū lapacii ĩ vīo cū aceto dolorē dētl tollit. Elixata ēt radicis agrestl ore retēta dolo rē dētl lōgi⁹ arcet: ut Dia. dixit radix iris siluris decocta ⁊ ore retēta dolorē dentiū mitigat. Ser. dixit q̄ fiat in aceto ⁊ aq̄. Aui. dix̄ radix acori valde cōfert ad dolorē dētiū: credo q̄ mastica ta l' collutōe fcā ex ea. Et dixit decoctio cōticū pini cū aceto ē ꝯuēiēs qñ colluiẽ ex ea ad dolo rē dētiū: ⁊ ꝫm aliquos id dix̄ ꝺ foliis ei⁹ coctis in aceto. et dixit ēt qñ colluitur os ex aceto in q° coquūẽ folia ordei sedat dolorē dētiū. Dixit ēt mastic° vēaꝝ tiicoꝝ. i. radicū ꝯfert dolōi dētiū

Serapio dixit quādo fit collutō cū succo folio
rū ebuli sedat dolorē dentiū. Dixit ēt cortex ra/
dicis cappaꝝ masticat⁹ dolorē dentis tollit ⁊ ꝑ
prie valet decoctio eius in aceto. uel uino sint
tñ cortices recentes. Et idē pōt decoctio ei⁹ ƀꝫ
Auicē. ⁊ idē pōt succus eius ƀm Dia. dixit ēt ꝙ
radix malvauisci cocta in aceto ⁊ masticatō ei⁹
idem pōt ꝙ ē expertuꝫ. Dixit ēt qñ radix betho
nice coquitur in viño aut aceto ⁊ cū eo fit collu
tio oris sedat dolore dentium. Et decoctio mel
lisse idem pōt. Dixit ēt semen stafisagrie coquitᷓ
cum aceto ⁊ fit collutio oris cum eo ꝯfert dolo
ri dentis ⁊ aufert humiditatē gingiuaruꝫ. Dixit
etiam collutio oris cum aceto bullita in pomo
colloquintide concauato ⁊ luto inuoluto aufert
dolorem dentis. Et ƀm Auicē. pōt colloquinti/
da in aceto bulliri. Gal. iñ 8°. dicit ꝙ radix celi/
donie masticata tollit dolorē dentis. Et Dia. di
xit de foliis maioris celidoñie. Et Bartho. dixᷓ
de radice vtriusqꝫ celidonie ⁊ i dolore dentl sa
ni ualet preinfusa in aceto. Sed in deñte corro
so radix celidonie maioris ualet ñon infusa i a
ceto. Appulius dixit hēbe rorismarini radix cō
manducata dolorem dentium tollit sine mora:
uel si succū eius tenuerit in dente mox sanabit.
Fidelis dixit radix marubii in ieiuno mastica/
ta dolorem dentium mox sanat. Alchi. dixit de
coctio lauri folioꝝ cum aceto dolori dentiū va
let. Dixit etiam isopus sicca in aceto cocta dolo
rem dentium remouet. Isaac dixit piretruꝫ pul/
uerizatum in aceto mixtum ⁊ super dentem posi
tum dolorem tollit. Constantin⁹ dixit decoctio
origani cum aceto collutione inde facta dolorē
dentium tollit origanum ēt masticatum dolorē
dentis tollit: ⁊ hoc de origaño maiori verūtamē
hꝫ. Sextus plato dixit dens canis cōbustus ⁊ i
emina vini decoctus vsqꝫ ad mediā ide os col
luatur frequēter tollit dolorē dentis.

¶ Cap⁹ 4⁹ de dolore dentiū ex apāte gīgiuarū.

Si dolor sit in dēte
rōe materie apantis gingiuam facias
euacuationes ⁊ diuersiones iaꝫ dietas
alibi: factis vlībus in pricipio h⁹ apātis teneatᷓ
aqua ro. in ore ⁊ ad idem valet aqua plantagīs
Et ad idem ualerent iste aque: cum modico cā
phore. ¶ Ualet ēt vinum stipticum factum cum
ro. ⁊ balaustiis ⁊ mirto ⁊ oleū ro. ⁊ mirtinum re
tenta in ore ad idem ualent. ¶ In augmento āt
fiat hoc teneatur aqua ro. uel plantagīs in quib⁹
sit aliquid de mastice uel de vuis passis ⁊ sic ð
aliis. Si autem esset dolor cum istis addatᷓ ali/
quid opii pro remotioñe doloris aut aliquid a
lioꝝ narcoticoꝝ ƀm necessitatē. Si materia sit
frigida. In pricipio ualet oleū ro. cū mastice ⁊ si
militer aqua ro. cum mastice. deinde ualet uinū
in quo sit alumen de rocha bulitum. ¶ Ulterius
aūt ualet decoctio isopi calamenti fariñe se. lini
⁊ camomille. si āt veniret ad maturationes iuue
tur cum decoctione vuarum se. lini ficuum ac fe
nugreci ⁊ teneantur in ore. deinde apiatur ⁊ mū
dificetur cum vino ⁊ melle ro. Si aūt dolor es
set rōe materie ventose exñtis in radicē dentiuꝫ
carminetur uentositas cum decoctione cimini
baccarum lauri ⁊ semis cicute galbano ⁊ sapio
⁊ sic de aliis.

¶ Cap⁹. 5⁹. de dolore dentium ꝑpter vermes.

Frequēter accidit
dolor i dentibus ⁊ proprie ī molarib⁹
ꝑpter vermes qui generantur in eis:
circa quem dolorem antiqui sic dixerunt: ꝙ ra/
dix celidonie in dolore dentis facto a vermib⁹
sic dictum est supra cap° lo. de dolore dentiū fac
ta a causa frigida collu° ēt fcā cum aceto calido
confert in hoc casu sic dictum est in cap° de do
lore dentium a cā frigida. Alchi. dixit sic suffu
migium factum de oleastro super dentem ubi
est vermis interficit cum recepto fumo per em/
botum. Fidelis dixit suffumigium factum cum
iusquiamo receptum ad dentem per embotum
vermē occidit ⁊ dolorem sedat. Auicē. ⁊ Alch.
dixerunt ꝙ suffumigium seminis porrorum ex
trahit vermes ⁊ interficit quādo miscetur cum
alchitram ⁊ mitigat dolorem dentium. fiat autē
cum emboto. ¶ Ego scio ꝙ suffumigiuꝫ factū
ex semiñe porrorum sufficit educendo ⁊ inter/
ficiendo vermes in dentibus. borax autem con
fert dolori dentium facto a vermibus: debꝫ au
tem esse cum aceto subtiliter trita. ¶ Et dicunt
aliqui doctores ꝙ utraqꝫ borax. s. artificialis et
mineralis in hoc casu ualet: mineralis tñ ē me/
lior: artificialis ē grisogola. ⁊ uocatᷓ ƀm aliquos
capistrum auri siue gluten auri: eo ꝙ aurū auro
conglutinat.

¶ Cap⁹. vi⁹ de dolore dentium corruptorum.

In dente accidit
sepe perforatio ⁊ putrefactio ratiō cu
ius in eis mirabiles dolores fiūt. In
digent ergo tales a motiōne dolores. Fidelis in
hoc dixit ꝙ farina nigelle in dente posita perfo
rato cito illum sanat. ¶ Et dixit etiam cū dēs
est corruptus si in ipso ponatur aliquid ꝙ inue
nitur intra gallam dolor sedatur. ¶ Et Bartho
lomeus dixit ꝙ frustrum galle proprie ñon per
forate ponatur in corrosura dentis. Dixit etiam
serapinum concussum: et immissum concauo
denti dolorem tollit. ¶ Dixit etiam si dens fran
gatur cum radice apii ranini frangitur ⁊ dolor
tollitur. Dixit etiam cerebrum pdicis cauo den
ti immissuꝫ ipsum rumpit et dolorem tollit.

Auicenna ꝛ Sera. dixerunt ꝙ gūmma oliuarū siluestrium confert dolori dentium corrosorū quando impletur eo. Et dixit etiam sic Auicē. origanum ē bonum cōcauationi dentiū ꝛ dixit etiam cum aqua ysopi distillatur in dente dolo so sedat dolorem ꝛ confert dentibus corosis.

¶ Galie. in. ix. dixit lac siue succus peucedani id est feniculi agrestis i loco corrosionis impoāt stati dolorē tollit ꝛ idē fac radix ei⁹ iposita ſm Alc. Et Ga. ēt dixit in. viii⁰. collutio ex radice titimali in aceto dolorē dentis factum ex corro sione remouet. ¶ Et si vna gutta lactis titimali ponatur in loco corrosionis stati tollit dolorē: sed obturetur locus stati cū cera u'l alio sili. nā si cadēt super gingiuam uel linguam stati vlce raret eā: ut dixit etiam Gal. Et fidelis dixit lac titimali cū farina frumenti mixtū ꝛ in foramie dentis positum illum frangit. ¶ Et Bartho. dixit ꝙ radices titimali apposite idē faciūt ꝙ lac ꝛ sil'r folia lꝫ debilius. ¶ Dia. dixit opponacū in loco cōrosionis īpositū prohibet corrosiōes in dente procedere ꝛ aufert dolorem. Dixit etiā ramoꝝ ficus cinis ꝛ proprie siluestris in corro sura posit⁹ sicut lenticula aufert dolorem ꝛ sil'r lac ipsius ꝛ succus ramoꝝ etiā ipsius anq̄ⱥ fron descat ſꝫ A. īpōita idē faciunt. nā subito exiccāt materiam ut cauteriū dixit ēt Dia. psori iniectū in foramine dentis subito humiditatem dentis exiccat ꝛ dolorē tollit. ¶ Est aūt psori spēs vitrioli. Serapio dixit si galbanū positum fuerit in cōrosione dentis statiꝫ tollit dolorem ꝛ hoc operatur in cōrosis dentibus ꝛ immolaribus.

¶ Et ſm Bartho. pōt īponi solum ꝛ cum uino dissolutum. ¶ Dixit etiā assa ponitur in cōrosio ne dentium ꝛ sedat dolorem eoꝝ et frangit den tem. ¶ Et si coquatūr cum ysopo ꝛ ficus in ace to aq̄ temperato aut miscet̄ cum thure facit hoc idem qn̄ tenetur in ore. ¶ Et Bartho. dixit ꝙ admixtio thuris cum assa facit in confortatiōe dentis ꝛ qn̄ impletur dens ex eis in loco cōrosionis subito exiccat materiā que est cā doloris hoc aūt facit maxīe qn̄ de attractione alteri⁹ materie non timetur: ꝛ idem facit similiter predicta dcoctio facta cū ficub⁹ ꝛ ysopo. ualꝫ ēt borax mō dicto in precedēti ca⁰. ꝛ hoc ē ꝑutile.

¶ Ca. 7ᵘᵐ. d̄ cura cōruptōis dētiū ꝛ ꝑuatōe ipoꝝ

Necessitas me cogit ut facilior sit inuentio eorum que necessaria sunt ut hic in vno paruo ponam capitulo ea que absolute corruptōni dē tium simplicia sunt laudata per veteres conferre. ¶ Primo ego dico ꝙ aqua ardens quia fortis in dente debet poni cum cautela tamen ne tangatur caro: Similiter etiam ualꝫ decoctō in uino vtriusque mente aut decoctio utriusq̄ saluie: aut utriusque calamenti: ꝛ piretri seu pipe ris ꝛ consequenter impleatur cum galla ꝛ cipe ro mastice ꝛ mirra ꝛ sulphure ꝛ armoniaco et assa fetida. Auicenna dixit ꝙ collutio facta oris cum mirra uino ꝛ oleo confirmat dentem motum ualde ꝛ confortat eos ꝛ prohibet coro sionem eorum: ꝛ stringit eos ꝛ remouet humidi tatem eorum ꝙ verissimum expertum est.

¶ Chirannus dixit ad dentes molares ꝛ molas etiam marcidas ꝛ contussas seruabis cum diuino medicamine ꝙ te non lateat ℞. succi bothorum uitis albe cotilas. ii. cōticis radicis mori. ℥. vi. coque usque ad dimidium ꝛ fiat ex eis collutio oris per tres dies uel quinque uel septem ꝛ nunquam in moralibus dolebis. ¶ Serapio dixit quando eleborus albus teritur cum cortice suo ꝛ ponitur super dentem corrosum ꝯfortat. ¶ Et Constantinus dixit eleborus niger cum melle temperatus super rosuram dentium positus eam celeriter curat. ¶ Haliaba. sic dixit de alleo trito nam si distemperetur cum aceto ꝛ melle mollaribus utile est. ¶ Chiran⁹. dixit si in tela albi aranei inuolueris granuꝫ salis ꝛ imposueris denti perforato sanabitur.

¶ Et ego scio ꝙ borax in corruptione dentiū conuenit ꝛ confert. ¶ Auicenna etiam dixit decoctio foliorum tamarisci cum vino confert dolori dentium colluto ore ex ea prohibet corrosionem eorum ꝛ proprie fructus eius. ¶ Et nota ꝙ si ista non ualent bucelletur cum scarpello uel lima ꝛ moueatur pars corrupta ꝛ dilatetur foramen sic ꝙ non retineatur cibus. ¶ Et si istud non ualet cauterizetur cum ferro ignito ꝛ sepe feci ꝛ comburatur illa pars corrupta ꝛ si ista non ualerent non est alius modus nisi extractio eius cum cautela quod dens non frangatur quia tunc radix eius maneret ꝙ esset malum ꝛ ideo impleatur foramen panno vel pecia ꝛ consequenter extrahatur.

¶ Capitulum octauum de congelatōe dentium

Secunduꝫ Galienū in secundo de interioribus congelatio dentium in genere dolorum dentium nominatur non immerito ergo de ipsa fiet mentio quamuis de ea pauca dicatur. ¶ Ex his ergo que congelationem dentium optime tollunt. ¶ Secundum Diascoridem est portulaca masticata que ab ipsius non complexione: sed a proprietate substantie istud agit. ¶ Et de ea dixit Constantinus ꝙ frondes eius congelatis dentibus prosunt. Et Auicenna ꝛ Alchinus dixerunt ꝙ hoc est propterea quia lenit asperitatem dentium. ¶ Auicena dixit ꝙ bedarongi: idest ozimuꝫ fluuiale remouet stuporem dentium. ¶ Amigdale quoque amare masticate ꝛ mastix ꝛ nux ꝛ auellane et cera ꝛ caseus ꝛ vitellum oui durum ꝛ similia congelationem dentium mouent. ¶ Et similiter etiam fricatio dentium cum sale uel masticatio congelationem dentium tollit.

¶ Capitulū nonū de facili eradicatōe dētiū.

Sepius accidit dentes cōmotos ⁊ corruptos esse i qbus nulla speratur rectificatio fieri q̄z eradicari oꝫ. ¶ Et primo in hoc Auicē. dixit ꝙ si folia oliuarum siluestriū buliant in aq̄ agreste: donec fiat sicut mel: ⁊ ex hoc dens cōruptus liniatur ꝑ se ipsū cadet. ¶ Et dixit ēt ex seie urtice factū emplastrū facit dentiū eradicationē facilem. lac. ēt esule xirca radicem ipositū adiuuat ⁊ eradicando dentē: ut ēt dixit Auicē. ¶ Et dixit ēt citam eradicationē dentiū cōmotoꝝ facit corpus rane ⁊ pinguedo eius. ¶ Et dixit sic Auicē. existimo ꝙ sit rana petrosa ⁊ nō doestica illa q̄ in hoc casu est utilis. hec nāq; spēs est ex eis q̄ testantur medici ⁊ experimētatores cōitatis eiicere dentez aīaliū qn̄ ipsa sumit in cibo uel pastu. Dia. sic dixit si radix sicca spagi teratur ⁊ i lana sicca inuoluatur ⁊ denti applicētur sine dolore dentes cadent. Alcbi. dixit colloquintida eradicat dentes ⁊ videtur velle ꝙ hoc facit oleū decoctōis eius distillatū ⁊ īpositum ⁊ facilē facit eradicationē ipsorum. Et dixit ēt si vue passe adiungantur dentibus motis ō facili eradicātur. Dixit ēt si teratur coralus ⁊ ipleant̄ concauitates dentiū infirmorū eradicat eos. Isaac sic dixit radix mori pistata in aceto ponat̄ ad solē per .40. dies relinquat̄ ⁊ desiccata in puluerē redigatur hic puluis dentes exiccatos ⁊ putridos euellit. ¶ Fidelis dixit ꝙ si fiat casula ō gūma que colligit̄ ex radice mori ⁊ circūponatur dentē putridū sine dolore extrabit. ¶ Et dixit ēt fidel' si radix iusquiami nigri fortiter calefacta denti applicetur ⁊ radicibus eiꝰ cito ꝑ se cadet: caue tamē ne alios dentes tangas q̄z cadrēt ⁊ idē facit herba fricata super dentē. ¶ Experientia scitur de amurca olei qn̄ ipsa cocta assumitur. ⁊ cū aq̄ agreste tādiu bulierit donec fiat sic mel ⁊ ex ea dens postea liniat̄ corruptus per se faciliter cadet: ⁊ idem facit fex olei preparata similiter ⁊ ꝓprie olei facti ex oliuis maturis arescit enim dens ⁊ cadit.

¶ Caplm. x. ad facilitandū ortū dentium.

Nunc dicamus qualiter ortus dentium in īfantibus fiat facilis: ⁊ sine dolore illos emittant. ¶ Auicē. dixit in cantica sua loquēs de regimīe infantis ⁊ ponat̄ mel in ore eius liniendo ⁊ fricando ex eo palatū ⁊ gingiuas ⁊ linguam eius ⁊ addatur cū eo aliquātulū thurl ⁊ riglicie. Et cōmtator ibi ldicit ꝙ hoc totū est ut facilior ortus dentiū ⁊ adiuuandū eū ad loquēdū. Chiranus dixit borax mitigat nascitura dentiū ⁊ habet mirabilē proprietatē ad hoc. ¶ Et dicit ēt ꝙ cerebrū galline fricatum denti puero nasci facit sine dolore. ¶ Et ƀm Bartho. idem facit cerebꝝ puli parui ipsius uel cerui cū melle mixtū dixit etiam dētes ursi suspensi pueris dētē educūt sine dolore: ⁊ idē dicit de dēte vulpis suspēso collo. ¶ Et idem dicit de dente delphini. Et idem dicit de dente uarioli qui est piscis marinus. ¶ Rasis dixit ꝙ oculus cancri suspensus super pueros facit facilem exitum dentiū eorū dixit ēt dens canis et leonis si collo pueris suspendatur an̄q̄ dentes nascant̄ securū reddit ipsum ad dolorem dentium in natiuitate ipsorū. ¶ Dixit cerebrū leporis coctū tritū dentes ifātis cōfirmat. Chirānus dixit ꝙ gingiue sint lene ⁊ absq; lesione educunt dentes. ¶ Et Serap. afens hoc dixit ꝙ hoc ē notū apud oēs ⁊ ꝙ nō solū hꝫ hanc ꝓprietatem hoc cerebrū: sed etiam oleum mel butirum ⁊ alia multa talia que habent ꝟtutem faciendi nasci dentes infantium. ¶ Et Gal'. in. xi°. idem vult ⁊ vult ꝙ totum caput sit elixatum uel assum vt moris est. ¶ Et dixit sic nec tamē excellens est ipsius potentia: sed similis melli ⁊ butiro ⁊ ceteris quotquot cōgruunt orientium infantibus dentium. ¶ Et dixit Gal'. in. x°. de butiro sed in pueris ꝑducētibus dentes sepius inunctum non minus melle subtiliat gingiuas per quas fit eius exitus: butirum secundum Galie. cum melle mixtum ⁊ super fricatum est optimum in facilitando ortum dentiū: et aufert dolorem ⁊ mordicationem q̄z tūc habent infantes. ¶ Sextus plato dixit canino lacte si dentes infantis frequenter tetigeris sine dolore dentes eiiciet.

¶ Capitulum. xi. ō confortatione ⁊ confirmatione dentium.

Sicut oportꝫ ortū dentium adiuuare sic et eos natos oportet: confortare ut firmi ⁊ immobiles perseuerēt ⁊ proprie cum in ipsis aliqua apparet commotio. ¶ Apparet autem in eis commotio propter multas res. primo propter carentiam humiditatis: et nutrimenti ut in antiquis apparet: et in istis non curantur. ¶ Et quandoque propter corrosionem ⁊ diminutionem carnis gingiuarum. ¶ Et cura ista est remouere dispositionem istam gingiuarum quandoque fit propter percussionem uel casum: ⁊ quandoq; propter humiditatem lumbrificantem neruum: et ligamentum dentis in facta commotione ratione casus fac flobotomiam ⁊ alia oportuna. dixerunt antiqui ista ualere. ¶ Et primo dixit Auicenna commotos dentes balaustia fortes efficit. ¶ Et dixit etiam piper cum aceto confert dentibus. Et dixit etiam collutio facta cū aceto et proprie cum alumine confert motui dētium et sanguinationi eorum. ¶ Secundum etiam Auicenna si os colluatur cum mirra vino ⁊ oleo confirmat dentes motos ualde et confortat eos et prohibet corrosionē eoꝝ et strigit eos ⁊ remouꝫ hūiditates eoꝝ ꝙ ꝟissime sū expertus.

¶ Serapio dixit mirra miscet cũ aceto ꝛ oleo ꝛ facit dictas utilitates ꝛ incoriat dentes. ¶ Et Diasco. dixit ꝙ solum miscet cum uino dixit Diasco. de papauere ꝛ puto ꝙ de radice ipsius cõquassatos dentes confirmat. Dixit corroborantur dentes commoti qñ radix cameleonte nigre cum equali suo pondere ꝛ pipere ꝛ cera misce tur ꝛ denti superponit calefacit quoqꝫ dentes et dolorem aufert. ¶ Et dixit etiam Dia. aqua in qua oliue folia coquunt gingiuis prodest et dentes motos confirmat. ¶ Serapio dixit collutio facta cum aceto squillitico et maxime facta ex squilla sicca dentes commotos corroborat et oris odorem bonum reddit. ¶ Acetum ēt decoctionis piretri si cum eo fiat collutio et teneatur in ore stringit dentes commotos. ¶ Et secundum Bartho. idem potest uinum stipticũ decoctionis ipsius. Dixit etiam quando fit collutio ex decoctione foliorum et corticum et radicum masticis stringit dẽtes commotos. Est autem hoc lignum species lentisci. ¶ Et quando ex radice eius arboris fit dentifrigiũ abstergit dẽtes. ¶ Et Dia. dixit ꝙ succus folioꝝ eius in ore retentus idem facit. Dixit etiam collutõ facta cũ aqua salsa in qua condiuntur oliue stringit gingiuas ꝛ dentes commotos. Et oleũ onfancinum in ore retentũ stringit gingiuas ꝛ confortat dentes. ¶ Et dixit etiã Sera. ꝛ Dia. ꝙ oleum nouum factum ex oliuis siluestribus aut ēt onfancium in quo bulita sunt folia oliuarũ collutione facta cũ eo dentes cõmotos confirmat ꝛ idem potest oleum onfancium factum ex arbore oliue colũbarie: ꝛ decoctio etiam talis oliue ꝛ eius succus dentes commotos cõfirmat ꝛ gingiuam laxat. ¶ Dixit etiã Sera. lac asine qñ fit collutio cum eo confirmat gingiuas ꝛ dẽtes ¶ Et sextus Plato dixit ꝙ illos confirmat ꝛ sedat etiam dolorem eorum sed cum eo calido fiat collutio. ¶ Appu. dixit ad dolorem dentium herbã enulam ieiunus comedat ipsam ꝛ dentes cõfirmat. Alchi. dixit portulaca cõfirmat dẽtes commotos ꝛ remollit eos ꝛ similiter succus ipsius. dixit etiaꝫ qñ mastix ducitur per os strigit dentes motos. ꝛ secundum quosdaꝫ corrosos ꝛ ēt secundum ipm collutio oris ex ipa facta ꝯfirmat gingiuas. ¶ Et dixit ēt ꝙ auellana indica fortificat dentes cõmotos ꝛ gingiuas sui stipticitate. ¶ Et Con. dixit ossa mirabolanoꝝ ꝯtrita ꝛ pulverizata dentibus laxatis ꝛ gingiuis excoriatis optĩe medentur. ¶ Dixit etiam de apozimate berberis ore loto humores de gingiuis fluentes exiccat ꝛ dentes moles firmat. Et dixit etiam si ex cortice tamarasci gingiue ꝛ dẽtes moti lauentur confortat eos ꝛ putrediẽ mũdat. ¶ Fide. dixit ꝙ sepe lauetur ex decoctione bedegar. i. radix spine albe dentes firmantur ꝛ gingiue corrose sanantur. ¶ Dixit etiam si dẽtes tangantur cũ dentibus delfini multum iuuãtur. ¶ Sextus Plato sic dixit coriuꝫ cerui combustum dentem qui commouetur firmat siquis pro dentifrigio cinere eius sit usus. ¶ Et Palia. uult ꝙ cinis eius misceatur cum vino ꝛ producit secundum ipsum hunc dentem ꝛ idẽ ꝛ similiter dixit etiam de cornu capre. ¶ Diasco. dix. ad lentes ut nunqꝫ doleant uel commoueantur cornu ceruinum limare facit ꝛ limaturam coq̃ in olla rudi cũ aqua quam post coctionẽ in olla tene ubi dolorem pateris. ¶ Ra. dixit cornu caprinum incineratum si ex hoc cinere fricet̃ dentes confirmat dẽtes ꝛ gingiuas laxas ꝛ eos corroborat. ¶ Rasis etiam dixit si calcaneus uase comburatur ꝛ si cum cinere illo fiat confricatõ dentes ꝛ gingiuas laxas confirmat. ¶ Et scdm Palia. idem põt ossa combusta bouis. Et secundum ipsum possunt idẽ ossa porci cõbusta. ¶ Aliqui ueteres dixerunt ꝙ puluis corali appositus est summus in confortatione dentium ꝛ gingiuarum collutio etiam facta cum vino uel aqua infusionis erugis ferri gingiuã laxã confortat ꝛ dentes etiam propter hoc motos firmat. Et ego dico ꝙ fortius operatur si collutio fiat cũ aceto qa forti⁹ exiccat. Bartho. dixit ꝙ collutio facta cũ solo aceto calo ĩ quo bulitũ sit alumẽ dentes motos confirmat sicut dictum ē supra. Scitur ēt expĩncto ꝙ si tollantur gallarũ ptes. ii. mirre ptẽ. i. corticũ granatoꝝ ireos añ. ps. i. buliant in aceto cũ quo postea fiat collutio oris. Gal. narrat consilio archigenis ꝙ ponatur in radice ei⁹ alumẽ cum thure ꝛ cinamomo ꝛ cipresso. ¶ Rasis aũt cõposuit hoc: ℞. balaustiarum rosarum gallie ciperi sumach añ. ptẽ. i. aluminis ptẽ. s. liniãt super gingiuam ꝛ in uno alio loco cũ predictis addit acaciam ypoqstidos et mirabolanos ꝛ cũ aceto iubet facere trociscos ꝛ fricare radices dentium.

¶ Capitulũ. xii. de liositate ꝛ feda coloratõe dẽtiũ

Ortos quidẽ dentes et firmos sic simul cum gingiua abstergere ꝛ pulcrificare oꝫ. factis uniuersalibus si opus assit fiat collutio cũ decoctione mentastri ꝛ piperis ꝛ post utatur isto medicamĩe per modũ dentifrigii. ℞. ossis sipie cõculaꝝ marinaꝝ albaꝝ spume maris cõnuũ ustorum nitri. Alũis salisgẽme sulfuris usti radicis ireos: aristol. radicũ cãne ꝯbuste ꝛ fiat puluis ꝺ oĩb⁹ et fiat fricatio ualꝫ ista aq̃ expĩnto ꝓbata. ℞. salis arabici salis gẽme añ. lb. s. alũis zucharini q̃rta i. pulverizent ꝛ ponãt ĩ alẽbico uitreo ꝛ fiat aq̃: cu q̃ dẽtes cũ pecia ꝺ scarlato fricet̃. Ad idẽ ualet aq̃ fortis ꝛ opet̃ isto mõ ponat̃ paꝝ bõbicis in capite uni⁹ stili ꝛ ponãt̃ ĩ aq̃ forti leuit̃ ꝛ dentes tangãt̃. respiciẽdo tñ sẽp gingiuã: qa timor eẽt ꝺ adustiõe eaꝝ ꝛ dẽtes efficiet̃ albi qõ sepe sũ expertus. De simplicib⁹ mõ loquar. ¶ Et primo dixit Dia. ꝙ fricatio dentis cũ ligno uiridi lentisci decorticato dentes candidos facit. Et Serapio dixit qñ ex ramis arboris masticis ꝛ est spẽs lẽtisci fit dentifrigiũ abstergit dẽtes. Dixit ēt Dia. pumex ustus ꝛ fricat⁹ dẽtes abstergit

¶ Et Serapio dixit pumex uero vstus strigit gingiuam qñ fricantur dentes inde ꝛ abstergit eos. ¶ Et Galienus sic dixit in nono de pumce videbitur autẽ clarificatione dentes non solum potẽtia sed asperitate. ¶ Serapio dixit radix a/sto.ro.abstergit dentes ꝛ gingiuam. Et quando fit emplastrum cum herba eius ꝛ ireos ꝛ melle abstergit dentes. ¶ Et Dia. dixit ꝙ dentes ꝛ gi/giuas ab omni putredine mundat. ¶ Et Appu/lius dixit ꝙ perniciem dẽtium ꝛ gingiuaꝝ pur gat. ¶ Et Bartho. dixit ꝙ cum puluere aristol'. ꝛ vino austero fiat fricatio. dixit etiã Serapio cinis ostracorum marinorum cum sale mixtus abstergit dentes abstersione forti quousqꝫ desic cet gingiuam ꝛ confert vlceribus eius putridis et aliis ulceribus. Et alibi dixit Serapio ꝟtus testaruꝫ omnium conchilorum est ꝙ qꝛ combu runtur calefaciunt ꝛ adurunt et abstergunt scabi em ulceratam ꝛ morpheam dentes. ¶ Et qñ ad uruntur limacie cum carnibus suis ꝛ teruntur et fit inde alcool abstergunt dentes. ¶ Gal'aut di xit de ostracis in xiº sic. sed ꝛ dentes clarificat talium cinis non solum ꝑpter asperitatem potẽ tie abstersiue: sed ꝑpter asperitatem substãtie si cut pumex ꝛ tegula cum sale vero omnia huius modi vsta faciunt purgamentum dentium effi/catius ut laxas gingiuas exiccent. ¶ Et dixit Gal'. ibidem de testa sipie ꝙ priusqꝫ uratur trita ꝛ sub tiliata dentes clarificat. ¶ Auicen. dixit ca pilli humani adusti abstergunt dentes: ꝛ dixit ẽt sic de cancro marino ꝙ de eo adustum est absẽ git dentes ꝛ delet pannum ꝛ lentiginem: verum Serapio dixit sic puluis corticum cancrorum cum sale mixtus abstergit dentes. ¶ Et dixit A uicẽ. ipse sole teste ostracorum purpureorum tri te hoc faciunt Dixit etiam Auicẽ. nitrũ abster git dentes ꝛ scõm ipsum est inter lapides sicut ipse stultus inter homines. ¶ Dixit etiam Auic. sal ustus mundificat dentes verum. ¶ Serapio dixit ꝙ solum sal ustus clarificat dentes licet fa cit hoc melius mixtus cum cineribus ostraco/rum. Qꝫ si in confortatione et exiccatione vo/lumus addere adiungatur ciperum ꝛ cornu cer uinum. ¶ Si autem in abstersione spuma marl uel medulla sipie adiungatur: ꝛ cum aceto mix/ta fricetur gingiua. etiam hec confortant. ¶ Dia. dixit pumex ustus ꝛ fricatus dentes abstergit: Serapio sic dixit pumex non vstus stringit gin giuam ꝛ quando fricantur dentes inde abstẽgit eos. ¶ Et nota bene ꝙ si cum istis non possꝫ fi eri abstersio sic ꝙ limositates sint indurate cum raspatoriis remoueatur bene radentibus Et si contingat ꝙ dentes sint minus magni: uel ꝙ v/nus impediat alium: quia vnus equitet aliuꝫ uel alio modo impediat: quia oblique oriaꝫ. Cura eius est seccare eos aut limare ꝛ magnitudinem remouere: ꝛ ita remoueatur obliquitas ꝛ equita tio eorum ꝛ satis patet ꝛ inequis specialiter fit hoc quãdo ipsi habẽt dentes magnos ualde ap paret tunc antiqui: ꝛ ista est causa quare cogno/scitur antiquitas equi: ꝛ magistri liniant eos et parificantur ꝛ apparent tunc iuniores ꝛ in hoc periti non decipiuntur.

¶ Pars secunda de egritudinibus oris.
Cap. i. ð ꝓhibitõe flux' mãe ad os ꝛ ꝓfõtõe ei'.

Transeamꝰ ad dis positionem' aliam oris ꝛ merito q̃ꝛ os ut superius dictum est membrum determinatum non dicatur: ut ex hoc pars pos/sit sibi attribui. sed concauitatem mag' quandã circa q̃ et in qua m'lta membra iest unt quibus cõmunicant multe dispositiones ꝛ cure dentib' supradictis quas cõmuniter dicemus ori accið re ideo et sub hac intentione cõmuni fingentes os aliquid membrum esse dicemus in hac par/te de dispositionibus eius. ¶ Et primo de flu xu materie ad os. ¶ Multe materie quandoqꝫ ad os fluunt ꝛ indecorant hominem de qua dis positione cirugicus sepe interrogatur. ¶ Cura er go ista facta purgatione: ut oportet ꝛ dieta etiaꝫ ordinata ¶ Dia. ergo uoluit ꝙ omnes species galle trite ꝛ pulnerizate prohibent humiditates que fluũt ad gingiuas ꝛ ad omnes alias partes cocte in vino uel aqua scðꝫ ꝙ exigit necessitas materie. Dixit etiam si fructus pruni elixatus fu erit ꝛ gargarizatus vuulam curat ꝛ gingiuas et fauces reumatizantes. ¶ Et nota ꝙ ipse intelli/git ð siluestri pruno: ꝛ dixit arefactu etiam folia constrictiue sunt virtutis adhibita floibus oris ꝛ ceteris q̃ opus habẽnt coustringi. ¶ Et dixit etiam sic de croco humores fluentes cum lacte ad partes oris constringit. ¶ Et quidam dixe/runt ꝙ collutio facta cum lacte mulieris ꝛ radi ce croci prohibet reumata oris. Et dixit etiam Dia. ad oẽs cãs oris succus semis rubi vtilit ad hibeẽ: ego fili' hoc dico de mora rubi. Et Aui. dixit succus foliorum rubi sanat os calidum. ¶ Et Bartho. dixit ꝙ decoctio rubi preseruat gingiuas ab omni putredine: ꝛ folia eius masti cata dico ego conferunt tumoribus oris: veruꝫ in principio. ¶ Et dixit etiam Dia. nucis autem viridis cortex extensa et expressa ꝛ succo q eii citur cocto cum melle ut solet fieri de moris ad oris vicia bonum est. ¶ Et dixit vinum mirti/num fauces ꝛ gingiuas gargarismo suo ad sani tatem perducit. ꝛ dixit alumẽ ꝛ proprium scissũ dest iamenum gingiuis ꝛ vuule ꝛ faucibus et ori confert ꝛ uidetur ipse uelle ꝙ sit mixtũ sale duplo ꝛ aceto. ¶ Dixit etiam succus foliorũ ole astri fluori sanguinis atqꝫ aurium humoribus siue ori cõuenit. ¶ Serapio dixit quando amig dale dulces recentes comeduntur cum cortice suo exteriori stringunt gingiuas ꝛ sedant ꝙ ac/cidit in ore propter suam ponticitatem ꝛ acetosi tatem ¶ Dixit etiam quãdo fit cum colcotar. i. vitriolo collutio oris prohibet cursum humidi tatum ad fauces ꝛ gingiuas. ¶ Et dixit etiam succus mororum maturorum confert multum i

medicinis oris ⁊ ſuccus mororum quando mi
ſcetur ei parum mellis eſt bonum ad probibē
dum fluxum humoris ad membra. ¶ Et Diaſ.
dixit ſuccus mori expreſſus coquitur in vaſe
eneo in ſole uel igne poſitus ⁊ fit ſtipticus. Et
ego dico ꝙ ſi mel miſcueris uel etiam alumen
ſciſſum uel aliud ſimile ori fit conueniens me-
dicamen curans ulcera eius paſcentia ⁊ ad ſani
tatem perducit faucium dolorem tollit. ¶ Aui.
ſic dixit terra ſigillata probibet catarrum ⁊ cur
ſum oris ⁊ gingiuarum. ¶ Galie. ſic dixit in. 7º
de pomis vnde habebis utiqꝫ cum auſteris
quidē ⁊ accidis ulcera cōſolidare ⁊ fl'ones qui
ſunt in ore ⁊ repercutere illud quod fluit. Con.
dixit ſuccus foliorum bruſci in ore retentus o
ris vitia mundat. Appu. dixit herbe bauſtule re
gie radix cum vino trita ⁊ potui data ⁊ in ore
retenta ad omnia vitia oris ſtatim beneficium
facit. ¶ Et dixit etiam ad oris vitia aut lingue
herba quinqꝫ folium in puluerem redacta immi
xta melli os perfrica ⁊ linguam ⁊ iam arterias
⁊ fauces purgat. Aliqui antiqui dixerunt ꝙ ſuc
cus vue agreſtis acerbe omnia membra oris ꝯ
fortat quando diſſoluitur cum vino uel aqua l'
aceto ſicut requirit neceſſitas materie ⁊ fit inō
collutio. fortiter enim ſtringit ⁊ exiccat.

¶ Capitulum ſm de multitudine ſaliue in ore.

Saliua in ore ſepe multis multiplicatur ex repletōne ca
pitis uel ſtomachi facta purgatiōe ut
ſepe dictum eſt ⁊ dieta ordinata conueniūt iſta
Auicen. voluit ꝙ rob lentiſci multum confert ī
multiplicatione ſaliue in ore ⁊ ſimiliter ad ulce
ra oris. ¶ Ad idem etiam dixerunt cōferre ſan
ſucum: eſt autem ſanſucus: ⁊ maiorana ⁊ perſa
idem. ¶ Sera. dixit decoctio ligini granatorū
uentrem ſtringit ⁊ abſcindit ſaliuam. Diaſ. dixit
rafani radix cocta ⁊ edita tuſſientibus ⁊ ſpuen
tibus medetur. Alchi. dixit cinamomum conue
nit homini qui ſepe ſpuit. ¶ Et Sera. iter dix.
ꝙ mirabolani emblici ⁊ etiam bellirici abſcin-
dunt ſputum. Ra. ſebenich: ideſt herba ſancte
marie ſiue athanaſia fluxui ab ore infantium de
fluenti confert. Et dixerūt antiqui ꝙ gingiuas
a quibus fluit multa ſaliua reſtringunt: omnia
alumina combuſta ⁊ proprie alumen iamenum
¶ Ego non dubito ꝙ que dicta ſunt in prece-
denti ca. hic cōuenire quare cū expedit vide ca.

¶ Capitulum tertium de fetore oris.

Fetorem autē oris tanqꝫ quid contra naturam ⁊ turpe au
ferendum eſſe pro poſſe non dubito
fit autem fetor iſte ab ulcere exiſtente in ore ſi-
ue partium eius ⁊ ab aliis prauis diſpoſitioni
bus eius: ⁊ quandoqꝫ fit a materia mala exiſtē
te in ſtomaco uel pulmone. ¶ In cura iſta hēs
duas intentiones. Prima eſt in dieta ⁊ purga-
tione. Secunda ē in localibus. ¶ Prima intē
tio completur hoc modo ſi materia putrida ſit
in ſtomaco euacuetur cum pillulis de iera uel
alio modo. Si in pulmone cum pillulis de aga
rico euacuetur ſirupizentur iſti tales diſpoſitio
nem materie peccantis ⁊ diſcretionem operātꝫ
euacuata materia. ¶ Dixit Alch. ꝙ aqua frigida
eſt bona fetori ⁊ totius corporis ⁊ precipue qn̄
parum vini miſcetur: cum ea. dixit etiam calam̄
tum bonum facit hanelitum ⁊ bonam eructua-
tionem ⁊ digerit cibum. Et dixit etiam meliſſa
bonum facit hanelitum. Et dixit ciperi efficiūt
odorem bonum. Et Aui. uoluit hoc de radice.
¶ Auenzoar dixit comedere perſica cognitum
eſt ꝙ q̄uis ſint multorum nocumentorum ha
bent fetorem remouere uitio ſtomaci procedē
tem ⁊ nullum aliud in eis ſcitur iuuamentum
¶ Et Bar. dix. ſic perſica ſicca ⁊ matura illa ꝗ co
meduntur maxime parua que cottanis ſimilant̄
conſumunt autē humiditates corruptas ⁊ pro
hibent alias ad ſtomacum fluere. Dia. dixit feto
ri oris a ſtomaco cauſato confert flos uitis lā-
bruſce bibitus cum vino puluis etiam ſature-
gie bibitus ⁊ ſimiliter eius decoctio fetorem
oris tollit cuius cauſa eſt a ſtomaco. Dixit etiā
mirra in ore retenta et maſticata oris fetorē au
fert et bonum oris facit odorem. Serapio dix.
quando maſtix maſticatur facit oris odorē bo
num et ſtringit gingiuas. Et Bartbolome' di
xit ꝙ idem facit cum vino bulita: ⁊ Diaſ. dixit
ꝙ confert eructuationibus fetidis maſticata: ⁊
dixit Serapio nuces muſcate aromatizant ſto
macum ⁊ odorem oris efficiunt bonum ⁊ dix.
galanga efficit odorem bonum: ⁊ dixit etiā fo
lium ponatur ſub lingua ad efficiendum odo
rem bonum oris quod ſum expertus et ſcim'
ꝙ confert maſticatum et collutio facta cum de
coctiōne corticum citri aut ſuccus ipſius etiam
facit odorem bonum. Et Auicenna etiam dix.
hoc et dixit etiam ꝙ cortex citri ore retent' fa
cit odorem bonum. Et Alchi. dixit folia citri
oris fetorem fugant odoremqꝫ allei et ceparū
compeſcunt et dixit macis odōrem bonum o-
ris efficit. Et dixit etiam Serapio fetorem o
ris tollit: et putredinē aufert colluſio facta cū
aceto ſquillitico et proprie facta cū ſquilla nō
ſicca. Et Bartbolo. dixit ꝙ ſepe fiat colluſio ⁊
ego dico ꝙ ſi miſceantur ſecum aliqua aroma
tica ſtiptica ꝙ multum confert. Uerum dico ēt
ꝙ ſi fiat oximel ex ea et cum aromatibus con
diantur et bibatur aut ex ipa cum melle ſumat̄
corruptam materiam deponendo ſanat fetorē
oris qui procedit a ſtomaco. Et dixit iterū Se
rapio fit cum aſſa gargariſma cum mellicrato
et confert fetori anhelitus: puto autē hoc con
ferre quando cauſa fetoris eſt a ſpiritualibus.
Iſaac dixit corticum melonum puluis oris fe
torem tollit ſi ex eo lauetur: et Bartholomeus
dixit quando cauſa eſt in ore fricetur puluis e
ius cum uino odorifero. Si uero ſit a ſtomaco

detur in potu. ¶ Auicenna dixit ex bonitate q dem cinamomi est vt vincat omnem odorem preter suum et non sentiatur cum eo supple ali⁹ odor. ¶ Et dixit masticatio ligni aloes facit o dorem oris bonum. ¶ Dixit etiam q auri in ore retentio ipsius aufert fetorem: et dixit etiã alumen interficit fetorem oris. vult autem q sit dissolutum cum aqua: vult etiam q apium do mesticum efficit bonum odorem oris ualde et masticatum et deglutitum. Et ego etiam dico de herba sanationis idem facit. Rasis autem hanc confectionem prelaudauit ad fetorem o ris. ℞. summitatum mirti uiridis passularum si ne nucleis an. fiat ex eis magdaleon sicut nux et ex his vnus in mane et alius in hora dormiẽ di sumatur. Expertum etiam est q uinum dco ctionis absinthii cum corticibus citri fetorem oris remouet qui est propter rem putridam ex istentem in stomaco et ego etiam nõ dubito q multa dicta supra in capitulo de fetore nasi hic conuenire quare pro illis illic vide.

¶ Capitulum quartum de fetore oris facto a cau sa extrinseca sicut a vino vel a comestione alte rius rei.

Accidit quandoq fetor oris a causa extrinseca sicut est potus vini et esus alleorum et cepa et huiusmodi de quo nunc conuenienter dice mus. Auicenna dixit q fetorem oris qui con tingit esu alleorum ceparum et similium aufert ruta masticata post ipa et post deglutita. ¶ Ra sis dixit q in hoc multum prodest. Idem etiaz potest menta et mentastrum masticata et gluti ta post illa post que parum aceti sumatur. Eun dem etiam fetorem tollit coriandrum mastica tum et deglutitum siue sit siccum siue sit hũidũ masticetur autem fortiter: fabe etiam lentes pri us assate et masticate eundem fetorem tollunt. ¶ Serapio dixit d proprietate zedoarie est q tollit odorem alleorum et ceparum et vini et uẽ tositatem masticata et deglutita. Et Constanti. dixit in panteani folia citri masticata fetorem oris tollunt et fugant: odorem allei et ceparum compescunt. Et idem dixit Alchi. Ego nõ he sito q cinamomum et fere quecunq dicta i ca⁰ precedenti saltem a communi nata conferunt i hoc cãu: ego etiam dico q masticatio ipius ire os odorem ceparum et alleorum tollit.

¶ Pars tertia de egritudinibus gingiuarum.
¶ Capitulum primum de prohibitione flux⁹ hũi ditatũ ad gingiuas et de illis q̃ eas stringunt.

Sepe fluunt humiditates ad gingiuas ratione cuius in epte fiunt: fluunt autem aut a capite repleto et sepe causant dolorem dentium: et qñz apostemata et sic de aliis. ¶ Cura ista primo ɔ sistit in dieta et purgatione. Secundo in locali bus fiat purgatio cum pillulis cochiis vel au reis. Sirupizentur cum sirupo de sticados et di eta eorum sit sicca. ¶ Quantum ad secundũ dixit Serapio semen ro. quando pulueriʒatur stringit gingiuam ad quam fluunt humiditates et confert multum. Et Auicenna dixit q strigit gingiuas: et similiter eius succus cũ decoctus ẽ aut saba. ¶ Dixit etiam Serapio omnes speci es galle pulueriʒate prohibent humiditatem q̃ fluit ad gingiuas. Et Auicenna dixit prohibẽt cursum humiditatum corruptarum ad linguaz et ad gulam et confert proprie infantibus et p prie cum aceto: et secũdum Dia. prohibent flu xum humiditatum ad omnes partes oris. ¶ Et Bartholo. dixit q coquantur in aqua vel vino secundum naturam reumatis fluentis et os inde lauetur aut fiat gargarisma. Et dixit etiam Se rapio quando amigdali dulces comeduntur cũ cortice suo exteriori stringunt gigiuas et sedãt quod accidit siue fluit in ore propter suam põ ticitatem et acetositatem. ¶ Et dixit erugo fer ri stringit gingiuam cum aceto et dixit quãdo fit cum colcotar idest uitrioli collusio oris pro hibet fluxum humiditatum ad fauces et ad gi gíuas. et idem dixit Dia. et secundum Bartho. miscetur cum melle et liniatur et tollit hoc eti am corrosionem gingiuarum: et potest etiã co qui i uino stiptico uel aceto eo mixto et ex eis tepidis fiat collusio: exiccat etiam hoc gingiuã lapsam. Dixit etiam Serapio quando sal misce tur cum melle confert cursui humiditatum ad gingiuas: et dixit pumex secundum artez com bustus stringit gingiuam. comburitur autẽ sic pumicis frustra ponuntur super carbones dõec rubeant: postea extinguatur in uino bono odo rifero et hoc fiat bis: 3⁰ uero solũ similiter urat sed non extinguatur in uino. Dia. dixit si fruct⁹ pruni fuerit elixatus et gargariʒatus vucam et gingiuas curat et fauces reumatiʒantes arcscã etiam folia constrictiue sunt virtutis adhibita flegmonibus oris et ceteris que habent opus ɔ stringi. Uerum Haliabas vixit de foliis pruni si sugantur prodest eorum masticatio decursui in gingiuis maxĩe que agrestiua idest siluestris Et dixit etiam Dia. q succus maligranati dco ctus gingiuarum reuma et dentium compescit. Uerum secundum Bartholo. uidetur loqui de flore suo granati domestici. et dixit etiaz grana stafisagrie reuma gingiuis abstinent et tumores fancium spargunt. Et Bartholo. dicit q sunt i aceto cocta et in ore retenta. Alchi. dixit botruz rubi et fructus eius et folia masticata stringũt gi giuas: et dixit idem de aqua frigida. Auicenna dixit terra sigillata prohibet catarrum et cursuz oris et gingiue: quecunque etiam dicta sunt su pra prohibere fluxum materierum ad os omia hic conferunt. Ista ergo capitula uideantur.

¶ Capitulum secũdũ de remotione mẽ iã flux.

OScam in capitulō
hoc que gingiue laxe competunt q̄ñ
iam materie fluxerunt ad illas. Con.
dixit apozimate berberis ore loto hūores de gi
giuis fluentes des ccat et dētes molles firmat
Auicenna autem dixit collusio facta cum ace
to quili ticop sanat laxam gingiuam et proprie
si sit factum ex squilla non sicca. Et secundum
Serapionem confirmat dentes motos ꝛ aufert
toturdeiem ꝛ fetorem oris: et secundum Bar.
temperetur cum aliqua parte aque ut sit tolera
bilius medicameu. ꝛ si aliqua stiptica misceant
secum erit melius et idem etiam fortius potest
puluis squille superfricatus. et dixit etiam Aui
cenna totum squinantum idest tota plāta cum
semine confortat carnem rubeam que est inter
gingiuas et exicca humiditatem earum. et dix.
etiam Auicenna origanum masticatur et tollit
dolorem dentis et sanat gingiuam fluxam ppt
uirtutem suam adurentem. ¶ Et dixit etiam ra
dix cineri confert mollificationi gingiuarum.
Diascor. dixit de onfancino idest de succo vue
acerbe facto secundum artem sic acceptum fau
cibus ꝛ gingiuis opitulatur ꝛ reuma exiccat. Et
Sera. dixit ꝙ talis agresta sit cocta cum vino
dulci ꝛ melle. ¶ Dixit etiam Diasco: folia plata
ni tenera cum aceto decocta medetur humidas
gingiuas atq3 dolorem dentium. Dixit etiā Se.
ꝙ puluis pulegii sicci ꝛ combusti laxam strigit
gingiuam ꝛ ei confert. ¶ Et Bartho. dixit ꝙ
confert quando ad eam fluit humiditas non
habens acumen. Et dixit ꝙ postea refricet gin
giua cum aliquo stiptico caliditatem habente
¶ Serapio dixit quando semen stafisagrie co
quitur cum aceto confert dolori dentium ꝛ au
fert humiditatem gingiuarum. ¶ Dixit et Sera
pio quando folia buglosse comburuntur cōfert
fluxibilitati dentium ꝛ gingiuarum ꝛ omnibus
caliditatibus que fiunt in ore. ¶ Collutio etiā
facta cum uino uel aqua eruginis ferri gingiuā
laxam confortat ꝛ fortius hoc operatur si i ace
to preinfunditur ꝛ ex illo fiat collutio. lapis ad
amas hoc facit ꝛ pumex ut in precedenti capitu
lo est dictum. ¶ Dixit etiam collutio facta cum
aqua salsa in qua condiuntur oliue stringit gin
giuas ꝛ dentes commotos ꝛ oleum etiam onfā
cium in ore retentum stringit gingiuam. Rasis
dixit cornu capre incineratum si ex hoc cinere
confricentur dentes confirmat dentes ꝛ gingi
uas laxas ꝛ eas coroborat. ¶ Et dixit etiā Ra
sis de calcaneo vacce sicut supra scriptum est.
capitulo de confirmatione dentium. ¶ Et secū
dum Haliabatem idem possunt ossa bouis et
porcorum combusta. ¶ Dixit etiam Haliabas
alumen iamenum carnem confortat laxam gin
giuas quoq3 eneruatas de quibus fluit sanguis
multa etiam dicta sunt supra in parte alia ꝛ in p
te de dentibus que hic ualent. quare cum expe
dit vide.

Capitulum tertiū de gingiuis sanguinolētis.

GIngiue aliquādo
efficiuntur sanguinolente quib' an
tiqui sic succurrebant quia turpe ē
Auicen. dixit ad gīgiuas sanguino
lentam balaustia bona est. Et secundum Auic.
cortex vitis siluestris quia radices eius cū mel
le mixtus sanguinolentam stringit gingiuam et
de flore eius ¶ Dixit Se. ꝙ mixtus cū melle
croco ꝛ oleo ro. ꝛ vocatur hec vitis tamia. ¶ Et
Constantinus dixit de foliis eius ꝙ masticata
stringunt gingiuam ꝛ sanguinem. ꝛ decoctio
aorotani idem potest secundum ipsum. ¶ Hali
abas dixit de radice arnoglosso sic amputat san
guinem a gingiuis si masticetur ꝛ si aqua deco
nis eius colluatur. ¶ Serapio hoc dixit de suc
co eius. Et Diasco. dixit de plantagine minori
Serapio dixit collutio facta cum agresta coa
gulata secundum artem gingiuis lapsis ꝛ a qui
bus sanguis fluit confert. Diascori. dixit acetū
gingiuis sanguinolentis subuenit. Constantin'
dixit de foliis mirti ꝙ os ablutū ex succo eo
rum ualet molliciei gingiuarum ꝛ fluxum san
guinis in eis stringit ꝛ desiccat. Et Bartholo.
dixit ꝙ idem facit collutio facta cū sirupo mir
tino aut cum vino aut aqua decoctionis mirti
Et dixit Constanti. folia pruni cocta cum vino
ꝛ gargarizata sanguinem dentium stringit ma
xime si sunt de siluestri pruno: terra etiam sigil
lata stringit fluxum sanguinis a gingiuis addu
catur etiam ꝙ dictum est de alumie in alio ca.
ꝛ vide per te.

¶ Pars quarta de egritudinibus lingue.
Capitulū p' de spasmo lingue ꝛ de filo ei'.

IN ore sunt due
principalissime pticule cōplentes
duos actus ad quos ordiata ē lin
gua scilicet gustationi ꝛ dētes ma
sticationi. Reliq̄ uero sūt coadiu
uantia ꝛ cū hoc ē virtus eius a cerebro deriua
ta de dispōnibus dētiū iam facta ē mentio. De
lingua mō loquar: sinthomata aūt lingue ut sin
thomata aliarū partiū triplici differētia sunt ut
patet ex dictis: egritudīes aūt lingue impedien
tes eius actū sunt discrasie ulcera alcola apata
inflatio seu magnitudo ranula spasm' seu cur
uatio: paralisis seu mollificatio ꝛ balbucies. et
licet de aliquibus sic dictum est et de aliquib'
pertineat phisico. Sed quia p ipis aliquando
ad chirugicū hētur recursus iō de aliquib' mō
dictis loqr. Spasm' autē ē retractio et curuatō
lingue ad suā originē qua impedit eius actus.
Causa aūt ē hūiditas replens neruos eius aut
siccitas exiccans ꝛ inaniens neruos aut ligamē
tum trahēs. Cura ista cōsistit in duobus: ī eua
cuatione ꝛ dieta. purgatio fiat cum pillulis co
chiis. fiat etiam cum masticationibus et cū ca

purpurgiis. Dieta eorū sit sicca ⁊ utantur sex re
bus non naturalibus tendentibus ad siccitatē.
Sirupus eius sit de sticados cum aqua saluie
⁊ Iue. ¶ Secunda intentō completur cum col
lutionibus factis cum calamento origano:
⁊ sinapi fenugreco ⁊ pipe ⁊ piretro ⁊ aliis que
dicentur statim in paralisi. ¶ Conferunt etiam
uaporationes facte cū eis que sunt sicut camo
milla mellilotū sticados ⁊ anetū ⁊ plura non lo
quar dimittens residuū dominis phisicis ⁊ hoc
in spasmo hūido sit dictū. ¶ Cura autem sic
citatis ⁊ inanitionis ē bona hūectatio ⁊ resum
ptio cū bono cibo ⁊ cum temperatis collusiōi
bus ⁊ inunctionibus colli et capitis cum oleo
nenufaris ⁊ uiolarum et cum infusione aq ca
lide ⁊ breuiter oīa o la frigida et humida per
se vel cum mucillagine fenugreci uel altee ⁊ si
posterius cum istis inungatur collū aut ⁊ si ca
put fuit ex istis embrocatum similiter conferūt
Cura fili lingue est ista: ⁊ prīo ꝙ filum līgue ē
ligamentū ligans linguā cū parte interiori oris
⁊ uocatur italice lo filelo. Et sēper iste mulie
res in ortu pueri ponunt manus sub lingua et
filum illud rūpūt aliter pueri nūquā bñ loque
rentur. Et aliquādo obliuiscūtur uel mulier in
illo nō est docta. Cura ergo ſm Albucas ē ꝙ i
cidatur: deinde ponatur licinius per aliquos di
es cum uitriolo vt non reconsolidetur. Alię ti
mentes venas sub lingua existētes ut dixit A
uicenna ⁊ tūc ītromittūt filū cum acu ⁊ ligant
donec per se rūpatur. ¶ Lanfrancus consulit ꝙ
cū rasorio argenteo ignito ⁊ tunc simul incidi
tur ⁊ cauterizatur. Ego autē aliquādo feci istā
opationē ⁊ solū posui manum in ore ⁊ cepi lin
guā ⁊ ipam eleuaui ⁊ cū gamaut īcidi illud fi
lum ⁊ nō fui aliter opatus ⁊ curati sūt. Nec de
bes tiere ꝙ locus reincarnetur vt dicit Albuc.
pº rōe motꝰ līgue quia semp ē in motu. 2º rōne
hūiditatꝭ hic exñtꝭ. 3º qꝛ res q̄ īcidat ē sperma
tica.

¶ Capitulū secūdū de paralisi lingue ⁊ balbucie.

BAlbuciesˢ licꝫ pos
sit vēire a spasmo vlceribus ⁊ ab
aliis passiōibus lingue vt plurimū
tamē uenit a paralisi ⁊ hūiditatibꝰ
in neruis et musculis ⁊ substātie līgue ībibitis
cā aūt ⁊ signū ē paralisis cōis ⁊ fluxus hūidi
tatis ab ore absqꝫ uolūtate: nec directe pōt loq
neqꝫ pronūciare vt declarat Ipo. in illo afo.
¶ Trauli a diaria maxime capiūtur longa. Pº gº
nō ꝙ sicut febris curat spasmū ita ⁊ balbucien
tem. Secūdo nō ꝙ paralisis cronica ⁊ balbuci
es naturalis nūquam pfecte curātur. Nihilo.mi
nus in pueris cū uenūt ad adolescentiā sepis
sime rectificantur vt dicit Auicē. Cura ista cō
sistit in tribus: in purgatōne ⁊ dieta debita ⁊ di
uersione pº. 2º in confortatione capitis. 3º in lo
calibus. Prima intentio cōplet sicut dictū ē in
alio capitulo quare uide per te: diuēsiones tam
fiant cum clisteribus acutis ⁊ fricationibus et
diuersionibꝰ retro collum. ¶ Secunda intentō
completur cū emplastris desiccantibus positis
sup totum caput: fiunt aūt cum his que sunt si
cut sinapis stercus colūbinū miliū torefactum
salbace lauri: anisum: maratrū: piper garioſ. ⁊ a
lia que cōfortando caput desiccat reuma ⁊ cau
teria sup caput ⁊ ex lateribus et retro collū sūt
laudata. Halia. hoc cōposuit emplastrum ad cō
fortādū neruos ⁊ pōnitur sup collū. ℞. camōille
melliloti maiorane añ. ʒ. v. sinapis piretri folio
rū lauri añ. ʒ. iii. oppoponaci castorei añ. ʒ. ii. te
rantur omīa ⁊ cū cera et oleo sābucino fiat em
plastrū. ¶ Ad eandē intentionē ualet vnguētū
factū cū oleo costino nardio et rutatio ⁊ casto
rino ⁊ oleū benedictū in hoc ē supmū ⁊ oleū
trebentine. ¶ Tertia intētio cōpletur cū garga
risimatibus et collusionibus oris et fricationi
bus lingue cum his que dicentur pcedendo a
debilibꝰ ad fortiora et īcipias ab oximelle sql
litico quoniā est sublime in gargarizando: fiat
autē prius fricatio lingue cum eo quod ē sicut
sal armoniacum zinzibē et cepe: postea erit o
peratio collusionis melior. Aliud Mesue qd
resoluit hūiditatem aggregatā in lingua cuius
forma ē ista. ℞. origani sansuci isopi piretri zi
ziberis triū piperū cinamōi costi sinapis nigel
le cōficiantur cū oximelle squllitico et uio co
cto quod ē saba et gargarizaretur diebus conti
nuis. Lanfrancus narrat ꝙ ipe restituit loque
lam cuidam dñe cū ficubus et melle et sex gra
nis clari et lucidi euforbii insimul incorporatis
et confectis de quo pōebat sub lingua pue fa
be quantitatē. Et ego dico ꝙ restitui loquelam
uni militi factis purgationibus cū decoctioni
bus saluie in uino facta collutione ex eo et ex
retentiōe in ore nucis mus. Aliud Ras. ℞. salis
armoniaci piretri stafisagrie sinapis piperꝭ aco
ri equali mēsura terātur et fricetur cū eis ligua
subtus et supra in die multotiēs. ¶ Haliabas iu
bet eam fricare cum iera sinapi piretro contriti
Saluia ruta calamentū herba paralisis rosma
rinus semen basiliconis et caulis agrestꝭ sūmā
in hoc hñt pprietatē. Auicen. constituit has pil
lulas factas cū castoreo et assa fetida et trebēti
na in hoc ēt est sūma ut dicit Auicen. et pillule
diascoree appriantur et tiriaca et ꝯfectio ana
cardina et assiduatio loquēdi et fricatio ligue
cū salgema festinat loquelā. Guil. de va. usus
fuit istis pillulis. ℞. oppoponaci asse nucꝭ mu.
añ. partē. i. terātur donec fiat puluis et icōpēt
et fiāt pilꝉ. sicut cicer et ponātur sub ligua una
post aliā et assiduetur gargarisma cum sinapi
et balneatio cum aqua salsa. ¶ Alchi. dixit con
tra paralisim lingue. ℞. mumie. ʒ. i. et cum deco
ctione origani distempera et tene in ore per lon
gum tempus. ¶ Auic. dixit anacardina confecꝰ
super linguā linita et similiter intusꝰ assumpta
et posterius etiam morem emplastri apposita ē
ꝯferens grauitatiꝭ et mollificationi lingue. ¶ A
uenzoar dixit ꝙ usus columborum siluestrium

sicut scripsit capitulo de palisi ꝯfert ei cui acci
tdi intersectio loq̄le. Cōstā. dixit thus mastica
tū cum stafisagria uel origāo flegma depōit de
capite attrahendo grauitatez q̈ lingue alleuiat.
Dia. dixit masticatō facta cū affronito ⁊ medul
la panis mixta corpore euacuato paralisi lingue
confert. Est autem affronitum ⁊ spuma nitri ⁊
baurach idem.

Pars quinta de passionibus vuule.
Capl'm pmū de ꝓhibitōe flux' mēꝝ ad vuulā.

Sciās q̄ omnes egritudines q̄ vuule accidūt sūt plurimū causant̄ a materia fluente ad vuulā ideo prius in hoc dicamus cap°. Et primo in hoc cāu facias purgationem cum pillulis cochiis et etiā aliis iā dictis ⁊ dieta sit sicca ⁊ patet. ¶ Quantū ad localia dixit Isaac sic: gargarisma factū ex radice ⁊ frondibus mori ꝓhibet fluxū hūoꝝ ad vuulam. Alc. dix. folia pruni si coquātur cū vino ⁊ gargarizent̄ āputant fluxū hūorū ad palatū ⁊ guttur. Et Aui. dixit q̄ ꝓhibent fluxū fieri ad vtranq̈ amigdalā ⁊ vuulā. Serap. dixit dragantū administrat̄ in medicinis tussis ⁊ asperitatis canne pulmonis ⁊ abstersionis uocis ⁊ cursus catarri ad vuulā quando fit ex eo confectio cū melle ⁊ pōitur super linguā ⁊ transglutitur quod de ipo dissoluit. ¶ Et dixit etiam q̄ agresta coagulata secūdū artem ꝯfert cocta cū melle vel vino dulci neruis q̄ sūt in lateribus gutturi ⁊ pallato ⁊ vuule. Et dix: et hoc de aceto calido. Et ego etiā dico ⁊ credo q̄ oīa q̄ prohibent materiā uenire ad os ⁊ gingiuas hic ēt ualent quare uideas capitula alternatim.

¶ Cam secūdū de cāu ⁊ relaxatione vuule.

Restat dicere de casu ⁊ relaxatione vuule q̄ actū trāsglutionis ⁊ transpirationis impediunt. Unde dicebat Galie. in . vi° incamur: carnosa q̄dam particula in alto oris apparet cū aperit q̄s os ⁊ linguam depressit a grecis dicta columna seu chinoida a nobis autē dicitur vuula nūcupationem accipiēs. Dicitur autē vuula ab aliquibus ad similitudinē vue que ē ingrossatio colūne ex vna extremitate aut subtilitate alteriꝰ extremi. In casu ⁊ relaxatione vuule apparet subtiliatio circa radicem eius ⁊ ingrossatio in altero extremo ex qua impeditur actus respiratōis ⁊ tranglutionis. Causa huius passionis ē materia calida aut frigida descēdēs a cerebro p̄ modum reumatismi. ¶ Signa casus vuule sūt maxime per apertionē oris cū depressione lingue Uerum tamen caliditas materie cognoscit̄ p̄ rubore ⁊ ardorem frigiditas vero predictoꝝ priuationem. Gali. 3°. pronosticorum dicit q̄ eius est periculosa precipuē quando ipsa inflāata est ⁊ tota equalis quia ad eius incisionem sequitur sanies uel fluxus sanguinis que possunt eē causa suffocationis ⁊ mortis: quādo autem liuescit ⁊ albescit ⁊ est inequalis ⁊ radix subtiliatur et extremitas ingrossatur tunc incidendo non tantus est timor. caueat tamē ut dicit Albuca. q̄ si fuerit nigra aut fusca ⁊ dura sine sensu cū ferro non tangatur quia periculosum esset super ifirmum ne locus canceretur. Est tamen necessarium quando est magnificata ⁊ cū medicinis nō curatur q̄ incidatur ad hoc q̄ suffocatio repentina euitetur. de duobus enim malis minus malum est eligendum. ¶ Unde qui non habet nisi vnam viam ad salutem: licet sit fallax uelit uł nolit oportet q̄ transeat per illam. Halia. tamē uult q̄ ipsa non incidatur tota quia nocumentum fieret patienti magnum circa pectoris officia. Quinq̈ enim habet iuuamenta vuula: ut in libro de voce ⁊ in xi° de vtilitate particularꝫ habetur quare illic vide. In cura ista habes duas intentiones. Prima est in purgatione ⁊ dieta. Secunda in localibus. ¶ Prima complet̄ nec plus nec minus sicut dictum est supra libro IIsecundo: de squinantia quia declinet ad siccū ad desiccandum autem materiam reumatizantem ⁊ ipam vuulam relaxantem conceditur p̄ Ro. ⁊ p̄ suos glosatores ⁊ maxīe in pueris q̄ supra molle capitis ponatur in quantitate vnius denarii de scarleto in quo sit modicum de thure pice mastice. In adultis autem precipit Me. q̄ trahantur pili donec cutis disloceturː aut ut melius iudicio meo q̄ fiat cauterium in summitate capitis ut in reumate est concessum iaꝫ fieri. Secunda intentio completur duobus modis Uno modo cum medicinis: alio modo cum instrumentis. ¶ Cum medicinis cū materia ē calida gargarizetur aqua ro. cū aceto ut uoluit Rasis. Aut etiam applicetur puluis iste lingua depressa cum digito uel cocleari ℞. ro. sandaloꝝ balaustiarum an̄ cāphore par: cum autem materia est frigida iubet gargarizare alumē ⁊ sirupum acetosum ⁊ sinapim salem armoniacū et alumen. Rogerius ponit cinamomum piretruꝫ pip̄ gallas ⁊ balaustias. Ga. i vi. nicamur narrat optimū medicamē aschlipiadis ad chynoydas relaxatas: idest vuulas relaxatas ℞. ro. siccaruꝫ mensuram vnius M. spice celtice. Manipulus . 5. nidi yrundinis. 3. iii. mirre. 3. semis. gallarum viridū numero. xv. terantur ⁊ fiat puluis qui insufflando cum cannula aut cum digitis seu cū cocleari applicetur. Habet autem predicta medicina in se mixtam virtutem diaforeticam et repercussiuam moderatē ut Galie. deducit ibidem. ¶ Et ego dico q̄ eandem intentionē multa q̄ sī dicta in squinantia auxilia hic valēt quare uide qn̄ oportet. Expertum est ⁊ ex laudatis in casu vuule ut terantur duo granata sicut sunt cum totalitate substantie sue ⁊ ex succo ipsoꝝ fiat gargarismus: puluis subtilissimus. Puluis etiam bonus ad idem. ℞. balaustiarum. 3. ii. alu

minis iameni.ʒ.i.croci cāphore.ʒ.ūni⁹.tertiā; ⁊ fiat ex eis puluis subtilissimus ⁊ applicetur cū paruo cocleari. Alius puluis in cā calida qui ēt p⁹ gargarizationē consimilem similiter applicet. ℞.cinamōi ʒinʒi.piretri balaustiarū corticum granatorum folio℞ ro.semis cauliū an̄ terantur ⁊ fiat puluis. Dia. dixit porꝝ relaxationes vuule sanat in sorbitione ptisane datū. Et credo ego ꝙ loquitur de succo porri: Et dixit ēt dragantuꝫ stillanti vuule subuēit: vult āt ꝙ sit mel mixtū ⁊ ꝙ sicut electuariū sumatur aut sub lingua teneat ⁊ transglutiat. et dixit ēt folia ⁊ flores ⁊ mora rubi leuiter strīgūt. ūde ad vnā ꝓprie uidētur facere. ⁊ dix. ēt assa ꝓpendētem uuam suspēdit gargarizata. Et Bartho. dixit ꝙ cum aq̄ mellis gargarizetur: ⁊ dixit ēt Dia. cum succo corticū mali sic vuā iacentē cū melle tritū releuat ⁊ dixit etiam auctoritate grispi cinis radicūm caulis iacentem vuam subiectus attollit: ⁊ ego dico ꝙ facit hoc exiccando humores illic existētē. Et dixit ēt cinis aneti suspendit uuam faucibus ingrauescentē. Fidelis dixit cinis radicū aneti vuulā inflatam eleuat ⁊ siccat. Et dixit ēt Fidelis ꝙ totū ouū coctū donec sit durū cortice ablato pressum modicū raso uertici apponatur ⁊ statī vua eleuat. Et Guil. dixit ꝙ ad vuulam eleuatam calidissim⁹ sal liget in pāno ⁊ appōatur fontanelle colli ⁊ multum ualet Serap. dixit succus ebuli aut sambuci gargarizatus casui vuule ⁊ ipius relaxationi cōfert succus etiam foliorum vrtice gargarizatus omnē hūiditatem frigidam in uua resoluit ⁊ sic eam releuat ⁊ idē pōt puluis semīs eius in aq̄ decoctus. Et dix. quando fit gargarisma cū aceto calido abscindit cursū hūiditatū vēientiū ad guttur ⁊ ꝯfert squinantie ⁊ casui vuule. dixit ēt qn̄ vermiculi portiliones teruntur cū melle ⁊ linitū eis conferunt squinancie ⁊ relaxationi vuule. Et Barth. dix. ꝙ possūt siccari ⁊ ꝓpuluis gargarizari. ¶ Secūda intētio completur secundo modo cum instrumentis ⁊ hoc si ipa cuꝫ medicinis nō possit curari. Dixit Albucasis ꝙ sedeat patiens coraꝫ medico in sole ⁊ aperto ore ⁊ cōꝑssa lingua cum paleta ad hoc apta apprehēdatur cum vncino ⁊ cum forficulis obtusis incidatur: deinde aqua cum aceto detur ad gargarisandum. Et ego dico ꝙ si ponatur galla alum̄ aut vitriolum propter sanguinem melius esset Et si sanguis superflueret ponantur uentose retro collum vt dicit Auicenna ⁊ trocisci de charabe possunt dari cum aqua plantaginis ⁊ ifirmus iaceat super faciem suam expellere potēit Et si aliquis sanguīs descenderit curetur curatione sua iam habita tractatu de contussionib⁹ primo libro. Secundo īcidatur cuꝫ ferro calo isto modo ut uidetur uelle hebeu mesue habeatur cannula in capite cuius in aliquo lateruꝫ sit fenestra ⁊ in illa claudatur vuula ⁊ postea p cānulam intromittatur ferrum ignitū ad modum scarpelli factū ⁊ cauterizādo īcidatur ¶ Tertio modo incidat cum cauterio potentiali isto modo postq̄ ipā vuula fuerit compressa ī fenestra dicte cannule imponatur cum proba inuoluta circa caput cum panno aut cotone aque fortis aut medicamen acutum factum cuꝫ sappone ⁊ calce ⁊ arsenico dissolutum cum aliquo liquore ⁊ teneatur super vuulam ad medietatem hore vnius usq̄ quo sit alterata ⁊ post gargarizet ⁊ oleum ro. aut aquā ro. quia infra tres dies cadet vt dicit Auicenna. Caueat tamen ne aliqd medicinarum acutarum cadat inferius neq̄ tāgat alias partes quia lederet eas: post autem incisionem ⁊ mundificationem cum uino thure ⁊ mirra sanetur.

¶ Tractatus vndecimus de dispositionib⁹ gule.
Capitulum primum de cura prefocationis.

Accidit quandoq̄ ⁊ sine apostematis presentia suffocatio a causa aliqua intrinseca de fluēte ad gulam: ⁊ maxime in pueris quando dormiunt sepe uidetur ⁊ apparet sepe ꝙ ipi suffocent causa est materia descendens a capite ad gulaꝫ. ¶ Signa nota sunt facta purgatione ⁊ dieta ordinata vt dixi in precedēti capitulo venio ad localia. Auicenna dixit fiat gargarismus cum succo caulis aut cum decoctione ipius cum oleo sisamino ⁊ confert prefocationi. Et dixit etiaꝫ succus corticum nucis ⁊ rob eius prohibet prefocationem supple gargarizata. Paliabas dicit cortices nucum exteriores uirides si coquant ⁊ fit de eis rob proderit strangulationi que fit ex humiditate ⁊ flegmate. Et dixit etiam Aui. gargarismus factus ex isopo sicca confert p̄focationi intrinsece. Et ego dico ꝙ decoctio ipi⁹ cum ficubus ⁊ melle ualet prefocationi: Et dixit etiam cassi:a fi. cum aqua coriandri ⁊ spuma idest mucillagine psilii confert prefocationi: et dixit etiam si rafanus decoquatur cum oximelle: deinde fiat ex eo gargarismus confert prefocationi ⁊ in ipo cum hoc est nocumentum gutturis. Dixit etiam tangere pallatum cum melle ⁊ gargarismum facere sanat prefocationē ⁊ ambas amigdalas: ⁊ idem potest gargarisma fcm̄ ex decoctione ipius ⁊ confert prefocationi itrisece hoc proprie in pueris. Et dixit aqua cepe cum melle confert prefocationi. Et dixit etiam quando ex absinthio fit emplastrum interi⁹ palato confert prefocationi intrinsece. Et ego nō dubito ꝙ multa etiaꝫ que dicta sunt in squinātia hic conueniunt quare cum expedit uide.

¶ Capitulum secundum de sanguisugis adherētibus gule ⁊ ramunculis imbibitis.

Plerunque accidit hominibus ex potū aque ipro uiso accepte in qua sanguisuge uł ramuncule multiplicantur ꝙ ex ilł

deglutiūt. Adherētes aūt sanguisuge in trāsitu gule ꝛ meri sūt causa multorū nocumentorū quare decenter int egritudies gule ē dicēdū. Auicen. in hoc dix. ꝙ acetū calidū bibitū extrahit sanguisugas de meri ipm ēt linitū a quacunqꝫ pte corporis illas remouet. Et ſm Aui. ēt illas int ficit ꝛ ducit medulla citri quādo cū aceto cogt ꝛ ex illa in bōa quātitate ꝯedit. Et ſm Alc. idē operatur medulla citri posita in aceto ꝛ potata.

¶ Dixit ēt assa cū ex eo fit gargarismus eradicat sanguisugā gutturi annexā. Et idē ſm Serapi. operatur gargarisma factū ex assa dissolutum i aceto ꝛ suo ēt odore assa illas vndecūqꝫ exclu dit. Et Serap. dix. qñ ex succo ebulorꝫ sumit in potu occidit sanguisugas q̄ adherēt gule Et dix. ēt ꝙ succo salicis īest ꝓprietas in extrahēdo sanguisugas ꝛ ēt conglutinare vulnera recētia. Et idē dixit Auicen. de succo garab q̄ ē species salicis: dixit ēt ꝙ ubicunqꝫ adheserit sanguisuga ꝛ nō solū in gutture alleum applicatꝫ uel comestum illam expellit. Galienus sic dixit in. xi°. quidā scripserūt de cimicibus ꝙ cū aceto eiiciunt zadoznes bibitas idest sāguisugas nos tamē per esū alleorꝫ sēper eiicietes eas nūqꝫ indigimus cimicibus: et Auicen. dix. ꝙ pñt bibi cū uino uel aceto. Et Chiran. dixit suffumigate vero sanguisuge cimices inficiūt. ¶ Rab dixit si cū lingua sicca gazel. i. daine p fistulam suffūiget guttur ꝛ cadit sāguisuga. Alchi. dixit: quādo salmo. teritur et pōitur cum succo rute ꝛ trāsglutit eradicat sanguisugā gule. Albert9 dixit si locus ubi adheret sanguisuga sale infūdatur fortit statim sanguisuga decidit. Aliqui dixerunt ꝙ cinis cōis calidus appositus sup eas facit eas cadere: et aliqui dixerunt de sputo ad ranunculos qui bibitur sic dixit Serapio. sanguis testudinis marine quādo sumitur in potu cum vino et cum coagulo leporis et cimino cōfert bibenti ranūculos.

¶ Capitulum tertium de bolo ꝛ spina ferro et similibus detentis in gula.

Sicut sanguisuge ex inordinato potu deglutite gule adherēt ꝛ cā transgullationis esse pñt sic ꝛ spina, quandoqꝫ ut os uel bolus magnus vel ferrum quādo inordinate sumitur: causa transgullationis esse pñt. Est tamē communis cura oīum talium vomitus verꝫ appropriata aliqua ponā. Galie. dixit in suis de secretis ꝙ deglutiatur frustruꝫ carnis bouine pelliculose non superflue cocte ligate prius cū filo forti ꝛ longo: demum cum filo sursum subito trahatur adherebit sibi spina uel os ꝛ egrediet Idem dico etiam ego facit frustrum spongie similiter ligatū deglutitū ꝛ tractum ꝛ similiter ficus sicca ꝛ pinguis. Sextus plato sic dixit gatte stercus contritum recens purum ꝛ illinitum faucibus sine difficultate extrahit spinā. Et expertū est ad hoc ꝛ ut tollatur cādela cerei equalis grossiciei ꝛ lōgitudinis sufficientis ꝛ calefiat i aqua calida usqꝫ ad sufficientem mollificatōnē ꝛ in gula leuiter impmatur demum etiam leuit extrahatur: extrahet enim secū spinam gule infixam hoc etiā impingit bolū in gula retentum ꝛ ex propriis etiam ad bolū in gula retentū ē ut percussiones fortes post percussiones fiant sepius supra collū aut etiam iniectiones alicuius leuis ꝛ duri instrumēti sicut cornu aut ligni et sic bolus infra purget. Ego sepe feci cum potu vini. Si aūt acus uel ferrum deglutita existant sicut dixit Ser. magnes est ei bon9 q deglutiuit acū uel aliquod ferrum. Et sil'r ꝯfert ei q bibit scoriam ferri uel ferruginem.

¶ Capitulum quartū de clarificatione uocis et ablatione raucedinis ꝛ asperitatis eius.

Uox aūt ipsa à mēbris oris ꝛ gutturis ꝛ ꝓpe canne pulmōis factionē ꝛ ēt fortitudinem recipit ꝛ frequēter ꝓpt indispositionē cāne pulmonis ꝛ alioꝝ mēbroꝝ cadit nocumētū i ipa. ¶ Et ꝓpt ex aspirationē cāne pulmonis ꝓprie ꝓpter quā fit rauca quā dispositōnē rectificacere oꝫ sicut ꝛ alias q̄ pter naturā existūt. Expedit ergo ipsam subtiliare cū cā aliqua subito tollit facti purgationibus si expedit ut dictū est in aliis capi. ꝛ ordinata dieta p̄io in hoc dixerunt aliqui ātiq ꝙ vox statim clarificat ꝛ ipi9 raucedo tollit si assa bibat cū mulsa. i. aq̄ mellis ut dixit Dia. qui sic dixit asperitatē arteriaꝝ longi tpis uel uocē amputatā cura: dēt āt ſm Auicen. prius gargarizari ꝛ postea de ipa aliquid deglutiri ꝛ sic ēt ꝯfert asperitati gutturis antiq. Et Barthodix. ꝙ vtraqꝫ assa uocē clarificat: ſꝫ magis sub ito illa q̄ hēt odorem horribilē quia i ea ē fortior uirtus exiccādi mēbrū leniēdo. ꝛ h° maxie fac qñ flux9 cessauit. Dia. dix: si ex vnice ꝛ melle fiat lohoc uocē clarificat. nā. ſꝫ Bar. artiā lenificat ꝛ humiditatem consumit que causa raucedinis est. ꝛ dix. ēt si cum rasina coniungatur ꝛ fiant pillule sicut cathapucia ꝛ vna uel due teneantur in ore lambendo deglutiant asmatibus medicantur siue vocib9 obtusis ꝛ ꝓhibent etiā descensum catarri. ¶ Dixit etiam Dia. de scordeon idest de alleo siluestri sic cū coriandro ꝛ ficu datum tussim ꝛ suspirationes mitigat pectoris raucedinem emendat ipsū per se datum aut cū faba ꝙ ad uocē pertinet coctū credo elixum sicco utilius estimatur ꝛ dixit radix meu trita ꝛ elixa in aqua artariasim. i. raucedinē uocis a catarro factaꝫ mitigat toracis reumatismo cū mel le more electuari ꝓdest. ¶ Et dixit etiā de succo porroꝝ sic. Item tussim toracis artarieqꝫ pulmonis duriciē cōpescit ꝛ vocē purgat. Et Bartho. dixit ꝙ cū ptisana sorbeatur. Auic. dixit ꝙ storax vocē clarificat cum lenitate artarie uehemēti. ¶ Et Constati. dixit storax sicca valꝫ vocis raucedini si bibat. Et Bar. dixit ꝙ in cā fri

gida storax liquida sola uel mixta cum tremen tina facto loboc cũ melle uocē clarificat ꝛ sub lingua teneatur. ¶ Et dixit etiā Auicen. mirra vocem clarificat sed sub lingua teneatꝰ ꝛ eiꝰ aq̃ ꝯ eglutiatur ꝛ dixit cartamus mundificat pectus ꝛ clarificat uocem ¶ Et idem dixit Mesue de oleo eius. ¶ Et dixerunt etiam de alleo quod qualitercunq̃ comestum siue coctum siue crudum uocem clarificat ꝛ guttur: laudatur tamen ab Auicenna plus coctum q̃ crudum: ꝛ etiam dixit cubeba in ore retenta uocem clarificat. Et Daliabas dixit ꝙ mundat guttur raucum a flegmate. ꝛ dixit etiam ꝙ ciccer comestum uocem clarificat. ¶ Et dixit etiam Auicenna antiquam asperitatem tollit ex canna pulmōis sinapis trita ꝛ cum aqua mellis bibita. Et Sera. dixit ꝙ idem facit gargarisma ipsius. Et Bart. dixit etiam semen cotani confert asperitati gutturis ꝛ linit cannam pulmonis ꝛ mucillago etiam eius humectat ipam cannam. ¶ Et Serap. dixit mucillago seminis citoniorū cum zucharo lenit cannam pulmonis ꝛ humectat siccitatem eius. ꝛ dixit etiam Auicēna mucillago psilii lenit pectus. ꝛ dixit etiam granatuꝫ dulce lenit pectus ꝛ confortat ipm et dixit sebestē lēit pectꝰ et guttur. et ego dico ꝙ fiat ex eis lobocb cum zucharo in causa calida. et dixit Auicēna butirum lenit pectus et maturat superfluitates ī eo proprie cum melle et zucharo et amigdalis amaris. ¶ Serapio dixit quādo caulis crudi folia masticantur et deglutitur succus eorum restaurat uocem amissam ꝛ caules dico ego d̄ siccant linguam ꝛ proprietas eorum est ꝙ desiccant humiditatem capitis ꝛ alleuiant linguā aggrauatam a flegmate ꝛ ideo clarificant uocē ¶ Et dixit etiam caro anatis clarificat colorē ꝛ vocem. ¶ Et dixit etiam Serapio dragantuꝫ admiscetur in medicinis tussis ꝛ asperitatis cāne pulmonis ꝛ abstersionis uocis ꝛ cursui catarri ad uuulam quando fit ex eo confectio cū melle ꝛ ponitur super linguam ꝛ deglutitur qd̄ ex eo dissoluitur. ¶ Et secundum Diascoridē vocem etiam reparat raucam. ꝛ secunduꝫ Bartholomeum potest dissolui cum zucharo ꝛ dixit etiam Serapio succus riquilicie confert asperitati canne pulmonis et debet poni sub lingua et deglutiri aqua eius. ¶ Et Apuleus dixit ꝙ idem potest radix eius masticata et ipsius d̄coctio etiam sed debilius. ¶ Et Auicenna dix. riquilitia lenit cannam pulmonis ꝛ mundificat eam ꝛ confert pulmoni ꝛ gutturi ꝛ clarificat vocem. ¶ Et Alchinus dixit succus riquilitie remollit duriciem meri gule ꝛ pulmonis ꝛ vesice ꝛ debet teneri sub lingua ꝛ deglutiri. ¶ Et decoctio recentis ualet sicut succus. ¶ Et Serapio dixit. semen malue est bonum asperitati pectoris ꝛ pulmonis. ¶ Et Bartolomeus dixit ꝙ tussim ꝛ asperitatem pectoris que propter siccitatem contingit tollit decoctio florum aut foliorum malue cum zuccaro sumpta in potu aut etiam loboc factum ex illis magis autem in asperitate vtile est semen ¶ Et Auicenna dixit ꝙ folia ꝛ flores malue tollūt aspitatē cāne pl'mōis ꝛ tamen dicit ꝙ semen eius est melius in remouendo asperitatem pectoris. ¶ Galienus dixit in vndecimo ꝙ ouum sorbile sanat asperitateꝫ gutturis que fit propter clamorem vel propter humorē acriorē non solū intus sumptum sed etiam extra cataplasmatum nam propter suauitatem sue substātie mitigat pariter ꝛ sanat illas ꝛ dixit etiam de grano pini uiridi sicut est aut ut farmacum ad leniendum ipsas asperitates idoneum ꝛ maxime quando in aqua infusus deposuerit totam quam habuit acredinem.

¶ Et Constantinus dixit sic si nuclei pini sici fuerint mollificentur in aqua ꝛ manducentur ualent asperitati vocis ex siccitate ꝛ ī hoc grana maioris pini sunt efficatiora ¶ Et Alchinus dixit ꝙ ualēt tussientibus ꝛ asperitatem pectoris habentibus ex frigiditate ꝛ siccitate. ¶ Galienus sic dixit in septimo gumma cerasi communem quidem habet virtutem cum omnibus uiscosis ꝛ in mordentibus farmacis. ¶ Quare ad asperatas artarias conuenit. ¶ Et Serapio dixit gumma cerasi conuenit asperitati pulmonis ꝛ canne ꝛ curat tussim antiquā bibitā cuꝫ vino aqua mixto. Et Dia. dixit. ꝙ optime lenit si cūm vino ueteri detur in sorbitione resoluta.

¶ Alchinus dixit radix riquilitie ꝛ succus eius clarificat uocem ꝛ mundificat tracheam artariam. ¶ Loboc etiam factum cum squilla assa secundū artē ꝛ melle cocto raucedinem uocis aufert: ꝛ idē pōt acetum squilliticū per os ductuꝫ sm̄ Alc. dixit etiam carnes gallinaraꝫ meliorāt sensū ꝛ clarificant uocē si sint iuuenes. Et Auicēna absolute dix. de carne galliaꝝ: dix. ēt ꝙ iuiube stiptice ꝛ īmature sanguis acuūt extiguūt Et si ad maturitatis tēpus perueniūt pectoris ꝛ pulmōis aspitates humectāt. Et dix. etiā canne zuchari sūt calide mediocriter remolliūt gulā ꝛ valēt tussi ꝛ puocant vrinā ꝛ remolliūt uētrē ꝛ sūt bone comeste vesice ꝛ valent arsure urine. Et zuchaꝝ ēt linit uentrē ꝛ gulā. Et Aui. dixit zuchaꝝ lenit pectus ꝛ rēouet ipsius aspēitatē. ꝛ dixit ēt succus cantabri expressus cū aq̃ ꝛ oleo ꝛ amigdalis valet pectoris aspitati meri ꝛ trachee artarie ꝛ pulmōi ꝛ tenue flegma de pectore purgat. Et Alc. dixit amigdale dulces lenitatem gutturis faciunt. ꝛ dixit etiam pulpa vue passe sine arilis comesta ualet trachee artarie pulmoni ꝛ tussi ꝛ renibus ꝛ vesice. Uerum Auicenna dixit ꝙ omnis vua nocet vesice sed intellige de recenti. ꝛ Dia. dixit carnes vue passe albe comeste asperdines artariaꝝ dissoluūt. ꝛ tussientibus subueniunt. ꝛ dixit etiam spinachie temperamento suo conferūt calidis ꝛ frigidis hominibus ꝛ cōtra asperitatem gutturis et pulmonis atq̃ tussim adiuuāt. ¶ Con. dixit folia pruni cum vino cocta ꝛ gargarizata reuma capitis ꝛ asperitatem gutturis ꝛ sanguinem dētium stringunt ꝛ maxime si sunt de siluestri: pº Isaac dixit apposima boraginis cum melle uł

zucharo bibitum asperitati pectoris ꝛ pulmōis ꝛ gutturis ualet. ꝛ secundum Auicennam gargarisma factum ex pentafilonis decoctione ualet. ¶ Mesue dixit oleum de granis papaueris lenit pectus multe asperitatis impinguat. ꝛ idē facit oleum de semine lactucarum. ¶ Et dixit etiam oleum uiola. asperitatem lenit pectoris ꝛ pulmonis ꝛ clarificat uocem. ¶ Auenzoar dixit comedere rafanos uel caules remouet raucedinem uocis. Multa alia possunt dici cōposita ꝛ simplicia ꝛ dominis phisicis dimitto. ¶ Et nota bene ꝙ ex istis simplicibus sic huic membro vel membris appropriatis multa composita ex te potes facere si uoles discurrere quare ista non pono. Et hoc sit dictum generale in omni capitulo.

¶ Capitulum quintum de recuperatione uocis amisse subito.

Accidit quandoꝗ ꝙ uox subito perditur ꝛ cōtingit hᵒ quandoꝗ rōe paralisis lingue ꝛ aliꝰ rōne materie descēdentis ad partes inferiores vñ cātur sepe sincopis ꝛ hoc etiam cōtingit cū febre ꝛ sine febre ꝛ aliqñ hoc ꝯtingit rōne nimie hūiditatis loci vel rōne colliquationis alicuius hūiditatis q̄ facta sit a febre uel rōne mltitudīs eius fiat purgatio cū pillulis cochiis et sirupizentur cū siruṗ de sticados ꝛ cum aq̄ saluie ꝛ Iue. ꝛ dieta eoꝝ sit sicca ꝛ patet: hoc dcōvēio ad localia. ꝛ qꝛ pauca iuēio pauca loquar dix. Fidelis ꝙ uocē ꝛ loquelā subito amissaꝫ restaurat pulegiū cū aceto tepidū datū potui et naribꝰ applicatū. ꝛ dixit etiaꝫ ꝙ pultes de faria siligis facte cū aceto decoctiōis rute quādo lingde danł ad sorbēdū ore apto loq̄lā amissā restaurāt ꝛ ē effectꝰ mirabilis. scił ēt ꝙ assa ꝛ sādaraca ꝛ caules ꝯferūt in hoc caᵒ modꝰ aūt appriatōis ipoꝝ q̄ratł ibidē qꝛ in caᵒ p̄cedenti. Alchi. dix. ꝙ saluia siluestris cōfert illis q sub ito uocē p̄diderunt in febre: ꝙ si cāus uocis sit a suffocatiōe catarri descēdētis ꝛ sincopē faciētis tūc sicut exptū ē appōatur uētosa magna cū multo igne sup. q̄ adhereat capiti ꝛ mirabiliter catarrum releuat ꝛ subito sincopē tollit ꝛ uocē recupat. In hoc ēt cāu dico ꝙ oīa acuta super fricata ibidem sicut cepe squille sinapis ꝛ allea de quibus magna copia hētur a Mesue. Ego etiam dico ꝙ multa conferunt hic que superiꝰ dicta sunt tractatu vel parte ad dispositionem lingue et specialiter ꝙ est de grauedine et mollificatione lingue de egritudinibus dorsi hic non loquar quia de gibbositatibus fui locutus in secundo libro licet sermo ille hic debuerit situari et alia circa partem illam non occurrūt.

¶ Tractatus duodecimus de dispositionibus in quantitate aucta et diminuta digitorū et brachiorum et totius.

Capitulum primum de digito superfluo.

In homine et in multis animalibus reperitur membrum aliquod superfluum et specialiter digitus in homine. ¶ Et similiter generatur membrum paruum et magnū ¶ Generatur autem membrum magnum a materia superflua transmissa ad locum pro generatione illius. Sicut ergo membrum diminutuꝫ generatur ex diminuta materia sic et superfluuꝫ ex superflua materia ¶ Et sicut membrum paruum generatur ex paruitate materie sic et magnum a multitudine materie: licꝫ virtus informatiua fortis aut debilis ad hoc concurrat. Unde materia nō existente multa et v̄tute exñte forti informatiua potuit membrū generari magnum ¶ Et similiter si materia sit multa ꝛ virtus informatiua debilis generabitur membrum paruum. ¶ Et nōn solum concurrit multa materia et virtus fortis ad magnitudinem ¶ Sed etiā oportet ꝙ materia sit obediens motui quia apta extensioni. Uñ ex parua materia potest mēbꝝ generari magnum qa v̄tus informatiua erit fortis et materia apta extensioni et ita per oppositum ex multa materia virtute informatiua existente debili. et ipsa materia existente inepta extensioni generatur membrum paruum: Generatur autem sextus digitus in homine eo quia spiritus particularum decisi a digito patris qui cū spermate miscentur quia a quocūque membro deciduntur spiritus qui postea occurrentes materie ipsaꝫ disponunt pro generatione omniuꝫ membrorum ¶ Cōtingit modo ꝙ materia existente multa ꝛ superflua iste spiritus pro generatione digiti magni aut parui occurrat duabus materiebus vni materie debito modo occurrat ꝛ tunc generatur digitus bonus: ꝛ alteri materie non debito modo occurrat ꝛ tunc generatur digitus ille diminutus ī quātitate ꝛ figura. Istud vlterius dimitto dominis phisicis ¶ Pro cura ista nota canōem Ga. 3ᵒ. tegni: circa hoc ꝛ ista ē

¶ Quecunque particule super habundant secundum naturam causa salubris est eorum ablatio generare autem est difficile ꝛ non mirum resecare aut facile ¶ Modus remotionis est iste in iunctura excarnetur cum rasorio ꝛ postea in iunctura disiungatur ꝛ digitus remoueatur ꝛ cum pulueribus constrictiuis ꝛ albumine oui constringatur ꝛ consequenter aliorum vulneruꝫ cura curetur ¶ Auicenna vero facta incisione cum olo feruenti locum adurit: ꝛ ex hoc ut dicit prouenit securitas corruptionis ꝛ exitus sanguinis ꝛ nascitur super locum incisionis caro ꝛ cutis fortis ꝛ dura ꝛ patet.

¶ Capitulum secundum de cura membri mortificati.

Galienus dicebat prio de accidēti et morbo ꝙ membra que superfluūt aut sunt de genere eoruꝫ que sūt ꝯm naturam ut sextus digitus: aut sunt ex toto gn̄e ꝑter nat̄aꝫ: ut sūt bocia ꝛ mēbra mortua ꝛ putrefacta. Causa suphabūdantie eorum ē multitudo mē benigne cū fortitudine uirtutis. Et uide in ꝑcedēti capitulo. Signa istorum membrorum sunt satis nota. Signa aūt corruptionis mēbri in cap̄lo ꝺ estiomeno et cancro sunt dicta quare illic uide ꝛ sunt nota. Dico tamen ꝛ nota ꝙ si mēbra corrupta non abscindantur ꝙ multiplicatur corruptio sic ꝙ ueniat ad ossa grossa coxe uel adiutorii non est ingenium in curando vt dicit Albuca. quare tales relinquendi sunt deo ꝛ sāctis Et ego dico ꝙ sunt dimittendi presbiteris ꝯm Gali. secunda afforis. qꝛ morituri solis pronosticis idest ꝑsbiteris sunt dimittendi. Et habeas hoc pro solatio. ¶ Pro cura ergo ista nota ꝙ si corruptio fuerit sic ꝙ ipa non possit corrigi cum repercussiuis neqꝫ scarificationibus neqꝫ aliis auxiliis dictis supra in estiomeno opōtet ut incidatur illud mēbrum usqꝫ ad sanum ut euadat infirmus a morte totius corporis. Maior enim est mors totius corporis q̄ꝫ uniusmēbri: modus incidendi est iste vt inuēiatur cū tēta firmidinem ꝛ dolorē ꝛ icidatur super corruptū: ligetur ergo mēbruꝫ in parte sana ꝛ in ꝑte nō sana ꝛ teneat̄ firmit̄ per mistros ꝛ sepet̄ caro ab osse cū rasorio ꝛ cohopiātur labia cū pāno ne astra ledātur ꝛ tūc seretur os subtiliter ꝛ ꝑfecte ꝛ mēbro sepato cauterizet̄ sanū cū ferro ignito ad hoc apto aut cū oleo feruēti ut dcm̄ ē in alio cap̄lo ꝛ liget̄ ꝛ curet̄ vt alia vlcera curātur. Si āt flux⁹ san. affuerit restringat̄ cū pulnere restrictiuo vel alio mō ex dictis in ca° ꝑprio. Theodoric⁹ vero ꝑcepit appōi medicīas obdormitiuas vt nō sentiat̄ incisio vt ē op:uꝫ succ⁹ morelle iusqami dragōtee edere arbore cicute lactuce ꝛ ibibūt spōgiā nouā ꝛ dimittūt ipam ad solē siccari: ꝛ qñ ē necesse mittūt illaꝫ spōgiā in aqua calida ꝛ dāt eā ad odorādū tm̄ vsqꝫ quo capiat sōnū ꝛ ipo obdormitato faciunt opatōem. Et cōsequēter dicit ꝙ cum alia spōgia infusa narib⁹ applicata expgefiūt ul' succ ū rute vel feniculi narib⁹ ꝛ aurib⁹ imponūt et sic eū euigilāt vt dicūt. Alii aūt aliter faciūt: faciūt scarificatōnē ꝛ apponūt arsenicū, et super ꝑtem sanā ponūt defensiuū de bolo ar. ꝛ alia de fēsiua: deinde mēbrū mortificatū inuoluūt mltiplicit̄ in sparadrapo ꝛ situāt ipm suo mō etiā retineat̄ mēbrū dōec sit iūcturata colliquat̄ et mēbrū per se cadat qꝛ hōestius ē medico ꝙ ꝑ se cadat q̄ꝫ si incidetur ꝛ infirmus tormētaret̄.

¶ Cap^m 3^m ꝺ custodia cōpis mōtui.

Corpora mortuorū ꝑ aliqᷝ tempus pn̄t custodiri a putredine multiplicit̄. Et prio voluit Rasꝭ ꝙ illi tales mortui clisterizētur cū medicinis acutis sicut cū collogntida ꝛ baurach ipo exñte declivi ꝛ postea corpore existēte erecto ꝯ primat̄ vēter vt totū sterc⁹ egrediat̄: hoc facto sepe si expedit fiat aliud clistere de aloe mirra acacia gallia muscata alipta nuce cipssi musca ta nuce sandalo ligno aloes cimino ꝛ alūie cū aceto ꝛ aq̄ ro. dissolutū hōc totū iniiciat̄ in intestinis: deiñ an⁹ bene liget̄ cū mltiplici bīda ne liquor ille exeat: deīde in auribus ꝛ naso ꝛ in ore aroma^m. viuum iniiciat̄. Cū hᵒ. n. custoditur ꝙ nō defluit cerebꝝ ꝛ deiñ corpus cū alchitran q̄ ē pix nigra liniat̄: deiñ totū corpus cum sparadrapo fcō ex pice nigra rasina colophonia thure mastice storace gumma ara. ꝛ draganto ꝛ puluere iam dicto ex quo fiat clistere ꝛ ex isto sparadrapo inuoluatur quelibet tibia per se usqꝫ ad nates ꝛ quodlibet brachiuꝫ ꝛ postea residuū corpis vsqꝫ ad cap̄ sparadrapū firmiter suatur ꝛ sutura cum pice liniatur ꝛ brachia circa latera situentur. Et pedes ꝯm longitudinē iūgantur. deinde spergatur super totum corpus ꝺ puluere ex quo fiebat ꝯm clistere ꝛ loca vacua impleant̄ cum stuppis in hoc medicamine secūdi clisteris. et post insimul totum corpus inuoluat̄ cū alia quātitate sparadrapi ꝛ suatur ex opposito suturaꝝ sparadrapi primi ꝛ suture cum pice liniantur ꝛ post iterum superpuluerizetur et iterum cum alio panno incerato inuoluatur et suatur. postea vero cum bindis fortibus fortissime sicut eniꝫ ligantur balle ligetur. deinde cum sindone munda ligetur et inuoluatur. deinde in capsa plumbea ponatur bene clausa et linita cum ferro calido in qua capsa ponantur herbe odorifere vt rosa maiorana menta balsamita aut ponatur in capsa ꝺ cipresso et firmetur cum circulis ferreis in quibus sint sex anuli ad leuandum et portandum. ¶ Et ego dico ꝙ si iste modus non debet fieri in summo pōtifice quia manus et pedes debent uideri ꝛ similiter facies. ¶ Sed iste modus fit in hominibus qui portantur ab una ciuitate in aliam.

¶ Secundo modo preparantur corpora mortuorum statim cum mortui sunt per uentrem aperiuntur et uiscera omnia extrahantur et uent̄ cum puluere dicto et multa quantitate salis et cimini impleatur et uenter suatur et inuoluatur in sparadrapo ut dictum est. ¶ Et si uis uiscera custodire laua et munda et de sale superaspergantur et in olla plūbea serua et in capsa pone.

¶ Dixit tamen vnus ꝙ ipe primus modus est securus pro ipis macilentis et desiccatis et etiam tempore frigido. ¶ Secundus uero modus est etiam magis certus pro pinguibus et ventrosis si uenter tamen esset inflatus.

¶ Dicunt tamen aliqui ꝙ ipe venter debet etiam perforari cum terebello vel alio modo purgatur ut uentositas et aquositas ualeat exire. ¶ Ego tamen narrabo tibi modum de isto quem tenui in summo pontifice papa Alexandro quinto qui in Bononia morabatur.

Ego precepi mi*n*istris p*ri*o vt scinderent uētres a po.no granato usq̄ ad os pectis respiciēdo tñ ne intestina rūpantur.facto hoc ego inueñi itesti nū rectū ꝛ ligaui ip̄m in duobus locis ꝛ ꝯseq̄n ter in medio inscissi. Consequēter excarnaui omnia itestina usq̄ ad duodenū ꝛ iter̄ incidi primo fcā ligatura vt dictū ē de recto ꝛ sic ha/ bui intestina mūda ꝛ sine fetore:demū extraxi ip̄m epar capiendo ligamētū eius:deinde sple/ nem ꝛ cōsequēter renes ꝛ omnia in vna capsa fuerūt posita.Deinde trāsiui ad spūalia ꝛ remo ui pulmonem ꝛ cor cōsequenter cū omnibus li gamentis suis:deinde ligaui meri ꝛ moui sto macum hoc toto peracto aliqui uoluerunt ab strahere linguam ꝛ non sciuerunt.Ego inscidi ip̄am sub mento ꝛ extraxi sibi linguam per lo cum illum cū tracdea artaria ꝛ meri:demū mo ui artariā adorti ꝛ venā chilis demū moui illō residuū intestini qđ remāsit ligatū usq̄ ad sub stantiā ani inclusiue:hoc ꝯpleto succurrim⁹ bñ eū cū spongiis.demū posuim⁹ in vētre suo mł tā aquā vitis ꝛ tota substātia itrīseca ex illa aq̄ fuit lota ꝛ sīl'r pars gule incisa:hoc facto rēo ui aquā uitis cū spongia ꝛ iterū aliā posuimus ꝛ eodē modo fuit rēota cōsequenter hoc facto vēter suus fuit plen⁹ istis puluerib⁹.℞. mirraꝫ aloe acaciā nucē cipressi galliā muscatā aliptaꝫ nucē musco.sandalos lignū aloes ciminū ꝛ a/ lumē san.dra.bolū ar.terram sigillatam: conse/ quenter postquam totus uenter fuit istis pulue ribus cohopertus posui de bombice. Et con sequenter super bombicem ponebam pulueres ꝛ sic per istum modum totus uenter fuit plen⁹. Demum ministri suerunt ventrem cum acu si/ cut pelliparii suunt pellicias ꝛ sic gula pulueri bus plena fuit suta:Demum habuimus balsa/ muꝫ colliquatū cū albumine oui ꝛ bombix fu it intincta ꝛ in ano fuit.ꝛ sic illa bombix fuit intincta ꝛ balneata in isto balsamo ꝛ in ore fu it posita ꝛ sic fecimus in naso ꝛ in ambabus au rib⁹ cōiter habuim⁹ spara drapū factū ex cera ꝛ par̄ tremētine ꝛ totū corpus fuit in illo spara drapo inuolutū ꝛ ligatū:ꝛ sic tibie ꝛ crura fue/ rūt inuoluta ꝛ sīl'r brachia in isto sparadrapo de p se tñ a corpore:demū fuit indutus ut sum mus pōtifex ꝛ stetit p dies.8.sine aliq̄ fetore mūdi.Jntestina ꝛ aliā mēbra incōtinēti fuerūt sepulta ꝛ iste modus ē securior oībus aliis:fa/ cies āt pōt liniri ꝛ lauari oī die cū aq̄ ro. ualde salita hec aūt ꝓhibēt putrefactionē.

¶ Ca.4.de ingrossatiōe corpor̄ ꝛ mēbrorum.

Quia cirugici cōsue uerūt vocari i ingrossatiōe ꝛ i attenu atiōe mēbror̄:hinc ē ꝙ de eis mētionē facio. Quādoq̄.n.in tātā carnositatē seu pinguedinē btit corp⁹ ꝙ ñ possꝫ ambulare sine tristicia ne/ q̄ tāgere anū neq̄ calciare se ꝓpter tumorē vē tris neq̄ respirare dicit̄ grossū:ꝛ plerūq̄ nō i to ūsꝫ una efficit̄ talit̄ particula. Et 2°. de accñti ꝛ morbo dicit̄ ꝙ cā hui⁹ est plenitudo:ꝛ in.vi°. de custodia sanitatis adiungitur fortitudo uir tutis assimilatiue ꝛ fortitudo uirtutis attractiue ¶ Secundo nota ꝙ hec dispositio est mala ut pꝫ p Jpo.p*ri*a amph*ori*smo. cū dixit in exercitātibus ad sūmū bone habitudines st̄ fallaces si in vlti mo fuerit nō.n.iñ eodē pñt manē ꝛc. Relinq̄t̄ g° ꝙ suffocēt̄ aut uene crepēt. 3°. nō ꝙ lꝫ exte nuatio sit difficilior ad curandū q̄ꝫ ingrossatio ꝛ cā est nō q̄ extenuatio fit rōe deperditionis eēntie mēbri.Jngrossatio vo rōe rei accidētal' addite mō difficili⁹ ē eēntiā rei dꝑdite genera re q̄ꝫ rem accidentalē super additā remouere et satis pꝫ ꝯsideranti.Nihilomin⁹ periculosior est nimia grossicies ad sustinēdū q̄ꝫ ariditas ¶ Et hoc ē ꝙ dicebat Jpo.fa.ampho. grassi ualō ƀꝫ naturā cito moriūt̄ magis macris.Nā ƀm Ga.i comē. tales st̄ frigidi ꝛ strictas hñt artarias et uenas ꝛ ꝓpt̄ hoc sanguinē ꝛ sp̄m paucū habent q̄ꝛ calor innatus in eo pauca occasione corrum pit̄ cito.Et cū hoc ƀm Auicē.sunt exposita apo plexie peralisi pulsui cordis dyarie malicie ha nelitus sincopi febrib⁹ malis famē sitim nō pñt tollerare quare īfero ꝙ optimū ē moderate car nosum eē nā uita in hūido ꝯsistit ut dicit Aui. nō aquoso:sꝫ unctuoso ꝛ aereo ut dicūt glosa/ tores ¶ Cura ista habet duas intentiōes.p*ri*a est diminuere sanguinē q multiplicat̄. secūda ē diminuere materiā siue resoluere q̄ cōiuncta est ꝛ debilitare uirtutē ne ipsa attrahatur ¶ Prima intētio cōpletur cū dieta ualde subtili ꝛ cū me/ dicinis urinam ꝛ sudorē prouocantibus ut sunt ruta ꝛ grana eius aristo.ro.gētiana poliū cētau rea.Et Ra.dixit ꝙ ad ista facit acetū ꝛ medici ne laxatiue cōtinue ducentes fl'a ut dicit Hali. sermōe primo sue theorice ꝛ ieiunia ꝛ acuta ex ercitia per Galienum sunt laudata in lib.de sub tilianda dieta ¶ Secūda intētio cōplet̄ p bal nea artificilia uel naturalia qualia st̄ ista ut si in aqua poneret de flore salicis ꝛ de sale ꝛ cōiter facto balneo inungātur cum oleo aliquo acuto uelud est oleum de cucūere asinini gentiane ari stolo.ꝛ consimilibus ꝛ nō comedere in balneo sed ieiunare ꝛ ante balneum dormire aut non quiescere Auicēna.tñ dicebat in tertio primi do ctrina quarta ultiō ca.Jn p̄mis regimē est ut de scensus cibi a stomaco eius ꝛ intestinis sit ue lox ne cōpleatur meseraicarū succio i ipso ꝛ ut cibum quē sumat sit multe quantitatis ꝛ pauci nutrimenti ꝛ frequenter balneētur anteq̄ꝫ come dat ꝛ exercitiū sit festinum ꝛ olea resolutiua et de electuariis supple cōuenictibus ē trifera mi nor.Et electuariū de laca ꝛ tiriaca ꝛ ut ieiunus bibat acetū ꝛ almuri.Cōtingit mō ꝙ unū mem brū sit grossius alio:quō autē curat̄ satis dictū est ꝛ pōt intelligi per illud quod est in cap.de ci ragra ꝛ de elefantia q̄ duo capitula in secundo libro ponuntur ꝛ illic uide pro cura huius deri uatio tamen in hoc casu fiat ad aliud membrū cum pondere ꝛ ligatura ꝛ aliis hȝbentibus di uertere ut dixit Auicenna ꝛ satis patet.

Capitulum quintum de membro et corpore extenuato.

Extenuatio fit in ipso corpore sicut ingrossatio. vnde corpus dicitur macrum quando liquefit et deprimitur sicut in ptisi dicitur arefactum et macrum et plerumque non totum sed vna efficitur talis particula. Causa huius est materie indigentia. et in sexto de regimine sanitatis dixit Galienus quod erat debilitas virtutis attractiue membri et assimulatiue eius. Et per Auicennam in quarto adduntur alie res extrinsece ut usus cibi subtiliantis et quies inmoderata et nocet ut ipse dixit secunda primi dimittentes exercitium incurrunt ethicam: sopitur autem virtus attractiua in quiete et destruitur a labore ira et angustius vigiliis fame et dure iacere vt dixit Rasis et Galienus in tertio tegni. Et accidentia anime exterminant corpus idest exiccant et ad hoc etiam faciunt ligatura stricta: Et constrictio porrorum a calido frigido et sicco excessiuis vt dixit Auicenna in quarto de decoratione tractatu aut etiam dolor et passio iuncture vt dicebat Auicenna de podagra longa quoniam membrum extenuat et ulceratio profunda male curata ut suo loco fuit dictum. ¶ Non primo vt dixit Galienus tertio tegni quod primas et solidas partes corporis non est possibile humidiores facere et propter hoc etiam dicebat in 7° terapentice arefacta dispositio insanabilis existit cum certissime completa fuerit. Et sicut dictum fuit in precedenti capitulo nimia grassicies periculosior est ariditate ad sustinendum et allegatus fuit afforismus nihilominus difficilius est curare ariditatem quam grassiciem. Et patet ex dictis in precedenti capitulo: amplius confirmatur per Ipocratem in secundo afforismo. que multo tempore extenuantur corpora tarde refici consueuerunt. Que uero in pauco pauce. Ex quibus patet quod ariditas longa et habitura que sequitur solutionem longam male curatam nunquam corrigitur: satis autem est si quis prohibeat eas siccari non cito in tertio tegni. ¶ Cura ista completur cum tribus intentionibus.

¶ Prima intentio est ad generandum multum de sanguine bono. Secunda est ipsum sanguinem trahere ad membra. Tertia est ad roborandum uirtutem nutritiuam vt sanguis attractus retineatur et non euaporetur. Prima intentio completur cum dieta bona que ethicis et consumptis conuenit. vnde dicebat Galienus decimoquarto terapentice quousque enim remittare uolueris attenuatos quidem dabis vinum grossum peri chimia cibaria et exercitia non acuta neque fortia et fractionem moderatam. ¶ Secunda intentio completur hoc modo. vnde Galienus in sexto de regimine sanitatis dicebat ante balneum manibus non ualde mollibus sicut etiam neque asperis fricare corpus usque ad ruborem deueniat fricatio deinde dura non multum: deinde exercitiis non commensuratis utens: deinde balneum ita vt prolixe moretur postea et oleo inunctum breui offerre cibaria nihilominus alibi concedit balneum post cibum vt in decimoquarto terapentice: et si opilationes contingerint ex hoc confestim precepit per oximel dare cappares in principio cibi donec utique desistat grauedo.

¶ Et Auicenna dicebat fricatio ei adhibenda est antequam balneetur que sit media inter asperam et leuem donec rubeat cutis. ¶ Deinde fricatio fortior fiat: postea emplastrum ex pice superponatur: deinde temperate exercitetur: postea absque tarditate balneetur: deinde siccis mantilibus exiccetur: postea pauco iungatur oleo deinde cibum sumat sibi conuenientem. Et si tempus etas et consuetudo aquam tollerauerit frigidam: ex ea super se infundat. ¶ Tertia intentio completur hoc modo vt etiam dixit Galienus decimo sexto de regimine sanitatis cum eo quod calefacit carnem et non euaporat quod eductiuum est ad carnem sanguinis vt oleum esset cum pice liquefactum. Si uero quietatis et frigidis concesserint balneum idem homo simul utens cum predictis multum proficit. ¶ In his uero que difficulter nutriuntur particule et plus quam oportet infrigidantur supposita remotione cause uelut esset dolor et constrictio particule et sic de singulis usus fuit. ¶ Galienus quandoque per mel superungens particulam ut decimoquarto terapentice dicitur. ¶ Euenit enim quandoque hoc periculum aliquibus membris solis ut iam uidi. Fit autem de pice nigra sola uel rasina associata aliquibus partibus dissolutis et distensis super alutam aut in tela imbibitam emplastrum. ¶ Et non oportet offerre his laborantibus corporibus multotiens sed in hieme quidem bis in estate semel sufficit continuando per tres aut quatuor dies et si oportunum fuerit hoc per plures debet autem precedere picationem fricatio et fomentatio et cum virgulis percussio donec utique eleuentur carnes et confestim cessare oportet antequam incipiat diaforari. ¶ Et post horam dictam debet cum quadam uiolentia eleuari et postea inungatur cum oleo piceo et postquam membrum cobo pertum per horam quieuerit sic iterum redeas ad operationem et totum hoc fiat donec sit curatus. ¶ Et Auicenna dixit bonum est membrum exercitare portando aut trahendo rem difficilem et ponderosam et brachium oppositum debet cum fassia ligari ut nutrimentum non recipiat sed ad particulam uadat arefactam ultra hoc per Rasim et Auicennam et Haliabatem ordinantur confectiones cibaria potiones clisteria: balnea ad impinguandum et ad macrandum: quod ad me in presenti tanquam chirugico non pertinet.

¶ Tractatus decimusseptimus de dispositionibus vnguium.
¶ Capitulum primum; de contusione digitorum et de sanguine mortuo existente sub ungue et sanie.

Contusio et attritio sepe accidit in unguibus et sepe et quandoque ex attractione sub ipsa fiet sanguis mortuus aut sanies que omnia indigent remotione. Cura contussionis factis uniuersalibus sic fit secundum Auicennam cum foliis mirti et granati in principio ualet hoc ut mihi appet deinde fiant linitiones cum cerotis factis ex adipe galline et anatis et anseris et ursi cum oleo de camo uel de lilio uel de aneto et hoc ualet in statu. Ego consueui apponere ubi pellis non fuerit fracta et ita in hoc capitulo intelligo ceram nouam cum cimino: et ad idem ualet dico ego panis uinus bullitus in aceto nouus et superpositus Si autem sanguis est mortuus sub ungue aut sanies tunc dicebat Daliabas quod cum adipe caprarum et sulfure resoluitur. Ego dico quod illa que ualent in malo mortuo de quo supra facta est mentio in isto libro hic ualent et illa debent fortificari aliqualiter cum sulfure uel alio modo Et dico etiam quod ista resoluunt saniem et consequenter dico quod illa que resoluunt saniem de quibus in primo libro feci capitulum hic ualent quare uide cum oportet. dico etiam quod cera cum cimino et puluere costi sanguinem et saniem resoluunt. et etiam adeps anatis que est multe penetrationis vel adeps ursi que est multe siccitatis cum puluere euforbii hanc operationem faceret. Et si non possint ista per hunc modum resolui findantur ungues cum facilitate fixura aliqua obliqua ut dicit Auicenna et egrediatur quod est sub ea et aliqui fricant et aperiunt cum nitro et aliqui cum mordicatorio et hoc patet.

¶ Capitulum secundum de gibbositate et curuitate vnguium.

Gibbositas et curuitas earum indiget correctione: quia manum indecorat. ¶ Primo ergo debes facere purgationem ipsius melius quia cum iera ruffini uel alio modo ut tibi placet: eo quia ex multa melancolia illic existente exiccantur partes ille in tantum quod contrahuntur et efficiuntur curue: deinde mollificetur locus cum pinguedine ouium. vel etiam dico quod mollificentur cum aqua vbi caro ouis pinguis sit bulita uel caput eius vel etiam mollificentur cum diaquilone et intellige de diaquilone sine gummis quia ratione mucillaginum ibi ingredientium hoc mollificat hoc facto lamina plumbea supponatur ut premat carnem et vnguem teneat eleuatam. ¶ Confert etiam tumoribus vnguium inunctio facta cum solo butiro.

¶ Capitulum tertium de scissuris et corrosionibus.

Necessitas vnguis non fuit pauca: finguntur enim cum necesse est magis extremitates digitorum per eas quando illis necesse est appodiare et res minute etiam melius apprehenduntur per illas et possunt etiam scalpere et mundare corpus ab omni orde que agregatur in ipso quinimmo et eis tanquam armis vtitur homo frequenter quare et nocumentum ipsorum: sicut et aliarum partium corporis oportet obsistere non solum aut nocumenta predictarum possunt operationum incurrere ex vnguium defectu: sed fedum redditur corpus si vnguibus non debite disponatur. Unde in vnguibus accidunt scissure et corrosiones et alie dispositiones que amotione indigent. ¶ Et in hac dispositione valet diaglon cum oleo amigdalarum et mastice et oleo de ben et vuis passis a granis suis mundis. Sera. dixit quod attritioni vnguium et scissuris ipsarum confert emplastrum factum ex semine lini cum melle. ¶ Idem etiam operatur semen nasturcii super emplastratum cum melle. ¶ Semen etiam nasturcii miscetur cum semine lini et melle. Accedo ad operationes predictas. scilicet ad scissuras et asperitates ipsarum. Auicenna dixit apium siluestre confert scissuris vnguium aqua etiam sublimationis foliorum cinaglosse sola imposita scissuris unguium illas mirabiliter sanat. Sanat etiam scissuras que fiunt in unguibus equorum

¶ Capitulum 4m. de unguibus leprosis.

Unguibus frequenter accidit excoriatio quedam et feditas que quandoque est in toto ungue et quandoque in radicibus solum et cum est in angue dicitur leprositas unguium ¶ Oportet tamen multotiens illos facere cadere ut unguis nouus pulcher loco illius renascatur. Et ego dico primo de p°. z°. de z°. Galie. dixit in septimo. licio utuntur ad ungues leprosos. Dixit etiam Gali. de utraque pice cum simili pondere cere ungues leprosos sanat. Et dixit semen cipssi in aceto decoctum illud facere nouit. Dia. dixit medulla est seminis oliuastri mixta cum farina et assungia curat ungues illos. Sera: dixit leprosos ungues sanat allium mixtum cum lumbricis terrestribus et super emplastratum. Et dixit quando alumen in aqua coquitur et linitur super ungues leprosos confert ¶ Sextus plato sic dixit in unguibus qui lepra tentantur caprinum sepum admixta sandaraca superpositum sine tormento sanat.

¶ Capitulum quintum de excoriatione que fit in radice unguium et carne superflua in eis.

Ego pauca loquar in hoc capitulo quia pauca inuenio. Serapio dixit excoriationem que in radicibus unguium curat radix specierum acetose cocta cum aceto uel sine et emplastrata. ¶ Et oportet quod antequam fiat emplastrum cum eis et fiat illinitio cum aceto et nitro in sole super loco

Est autem secundum Diascoridem species lapacii et uocat eam oxilappacium. Diascōides sic dixit radix cuiuslibet lappacii cocta et cruda cathaplasmate adhibita lepsis et curuis medicatur et vnguibus leprosis. Contingit etiā aliquando fieri circa vnguem augmentum carnis superflue quam tollit lac titimali impositum de quo sic dixit Serap. lac cuiuslibet titimali aufert carnem que crescit in lateribus vnguium. Et Albertus dixit stercus ouis ualet carni superflue vnguium. Serapio dixit fit emplastrū cū sale et samech odi costo et melle ad fluxibilitatem vngularum et vlcera corrosiua: carnem malam et superfluā unguium remoueo ego semper cum alumine combusto.

Capitulum sextū de puocatiōe casꝰ vnguis et prouocatione nascentis.

Multotiens expedit facere cadere unguem in predictis dispositionibus vt nouus pulchrior renascatur. Dia. dixit vua passa commotos vngues tollit imposita. Et dixit etiam codrus capite adhibitus cum aceto: aut vino leprosos vngues tollit. Est autem secundum Galienum codrus et far idem. Et dix. etiam semen lini cardamomo et melle mixto leprosos ungues excludit: et dixit etiam fex uini et maxime stiptici adusta et cum rasina aut gūma pini mixta et superposita vnguem leprosū excludit. Dixit etiā Dia. atriplex cocta et sicca cruda et scabros ungues sine iniuria ulcerū ō trahit. Et dixit iterum alumen scissum aut hūidum siue liquidum cum melle mixtum et supposītū facit leprosū vnguē cadere et sanus pꝰea nascit: et dixit etiam sulfur viuū cum aceto admixta trebentina lepsos vngues excludit. Galienus in. viiᵒ dixit de utraq; pice sic ista autē et leprosos ūgues educunt: et Dia. dixit sic: pix ī petigines et leprosos vngues dispumat cum eq̄li pondere cere: et Bartholo. dixit q cum pice et cera potest etiam sal misceri. Dixit etiā Dia. vernix mixta cum pice et superposita lepsos vngues excludit. et dixit etiam Galienus in. viᵒ radix apii siluestris idest omnis apii risus sm Galie. in. viᵒ trita et superpoīta: verum Gal. vult q hoc facit cimen et folia uiridia cathaplasmata: dixit etiam Galie. q centaurea minor supposita vngui cadere illum facit: et dixit etiam Serapio auctoritate Galieni experti sumus experiētiā nō modica in unguibus leprosis et inuēimꝰ q quando cantarides ponūtur super eos cum ceroto aut vnguento confert multum: auferunt enim etiam unguem et faciunt ipm cadere totū. Et Alch. dixit q cum oleo ro. misceantur et faciunt cadere vnguem mollificatum uelociter. Et Galie. sic dixit in. xiᵒ. cantaridarum uero siue scarabeorum sufficientem habemus experientiam in vnguibus leprosis siue scabiosis gibus adhibitis cum idoneis cerotis et emplastris vel medicinis educunt ipos vt totaliter ōcidant: et si sumat ibi q cape idest eruce et vermes qui fiunt in pannis eiusdem potentie. Albinus dixit vngues leprosos eradicat et illos cadere facit viscus quercinus mixtus cum arsenico et superpositus. Et Diascorides dixit viscus auripigmēto aut sandarace mixtus ūgues excludit scabiosos. Et Bartholomeus dixit q ad tineositatem unguium et similiter maculas superponatur viscus cum auripigmento rubeo uel citrino: est autem auripigmentum et arsenicum idem. Serapio dixit sic memite euellit albores unguium et eradicat ungues leprosos: sed secundum Serapionem idem est celidōia minor et memithe. Et Bartholomeus dixit q idem potest herba eius contusa et superposita. Et dixit etiam Diascorides celidonia minor excludit vngues leprosos. Et idē dixit Galienus in octauo. Guil. de va. dixit nos sumus experti q caro passularum enucleatarum trita et cum oppoponaco mixta et superpoīta unguī illum cadere facit: post casum autē vngule sic est Chirannus locutus ad pollicem et vngulas incurabiles cum vngula maioris digiti ceciderit et fuerit incurabilis ac semper reumatizatur dattilos contritos infunde in vino albo et masticatos superpone aliquando solos et aliquando cum oleo ro. cum autem vnguis sanus ē natus post casum leprosi tunc illum fortificat uiscus quercus cum calce et rob mixtus et superpositus ut dicit Serapio.

Capitulum septimum de maculis vnguium citrinis uel albis.

Macule que fiunt i unguibus quandoq; licet nocumētū non efficiant operationibus quia tamen sunt fede et manum fedam ostendunt decet nos illas amouere ut fedas. Serapio dixit quando uiscus miscetur cum auripigmento citrino vel rubeo et ponitur super maculas unguium aufert eas et quando cū calce et rob miscetur fortificat eas: et dixit etiam q medulla que est intra oliuam maturam nigram quando cū farina et sepo miscetur eradicat albores unguium: et Alc. dix. q sit granū nuclei oliue et dicit q misceat cū sepo bouio uel aliq̄ piguedie uel faria: et Bar. dix. q i hᵒ ut ē fortior medulla oliuaꝝ misceat cū sepo taurio uel hircio: et dix. et Bart. q ī hoc ē fortior medulla oliuarū salitarū: et dix. et Serap. pix sicca q̄ retiet uiscositatē in se aufert maculas albas q̄ fiūt i unguibꝰ qn̄ miscet cū cera: et ego dico q pt addi sal albores et ūguiū tollit pix hūida mixta cū mirra et supposita et eq̄li pportiōe misceāt ut dicit Ser. et Alc. dix. q mixta cū cera inde opat et dixit et radix celidōie mīoris euellit albores ūguiū et eradicat ūgues lepsos. Au. dix. arsēicū ptmiscet cū pice uestigiis ūguis: et Alc. dix. q hᵒ mō eradicat signa alba unguium et qdā dixerūt q au

ripigmentum combustum et maxime q est ru beum mixtum cum pice et superpositum tollit albores unguium. ¶ Et dixit Auicenna sulfur uiuum cum trebentina impositum tollit albo res unguium: et ego dico q si adderetur pix esset melius: et dico etiam q si parum aceti ad datur et miscetur super ignem: hoc enim medi camen in profundo superfluitates consumit q feditatis sunt causa: immo et in tenero corpo re adeo humiditates consumit et ungui nutrim tum aufertur propter quod cadit et unguis ali us generatur: tollit enim hoc unguentum oēm feditatem unguium: dixit etiā folia chebichē gi recentia aut stipites eius fricati super ūgues albores ipsorum tollunt: est autem chebichen gi apium siluestre siue raminum. et secundum Aui. cātarides superposita ūguib⁹ albores tollūt et Alchinus uult q cum ea fiat cerotuz: laudat etiam gluten piscium et semen lini cum nastur cio et proprie cum arsenico rubeo. ¶ Alchinus dixit q sulfur miscetur cum gumma leuistici ualet maculis albis que fiunt in vnguibus. Et dixit proprietas seminis lini est q quando fit ex eo emplastrum mixta cera et melle cō fert alboribus vnguium quod expertuz est cū solo semine lini et cera. ¶ Constantinus dixit q poma cipressi cocta cum aceto et cum lupis mixta mundant ungues et eorum leniunt aspe ritatem. ¶ Et Serapio dixit q nux cipressi cum aceto coquitur ꝛ teritur et miscetur cūz lu pinis aufert albores vnguium Et idem dixit q possunt folia. q si i ungue existat citrinitas tunc cum epithimate facto ex semine euruce et aceto ūguis epithimetur. ¶ Multotiēs Ra sis mundificat cum eruca et aceto. Si autem p dicta non possent corrigi cum medicinis ꝛ no cent notabiliter auferatur vnguis. Et de medi cinis fortibus ad eradicandum est oleum ꝛ op poponacum ꝛ serapinum ut dicit Aui. secundū autem Halis. sumatur uisci quercini pars. i. can taridarum partes. 4. tapsie dimidiam partē. i. cō fice ꝛ apppone ꝛ si cum eis poneretur acetum ꝛ arsenicum esset melius.

¶ Tractatus. i4. de quibusdam defedatiōibus que ut plurimū in manibus ꝛ pedibus accidūt

¶ Capitulum primum de verucis absolute.

In extremitatibus quedam fiunt defedationes ut sunt pōri veruca ꝛ callus. Et nota prio quid per illa nomina importatur veruca est ter minus communis ad pōrum ꝛ callum ꝛ sic de aliis. Uerucarum ergo tres sunt species que dam sunt fundate ꝛ immobiles ꝛ sine dolore Et hee secundum Auicen: vocantur magne: Et quedam illas acrocordines uocant ꝛ istaz spe ciem aliquando uidi. Iste sunt veruce late dure immobiles ꝛ in cura habui ꝛ non sunt tāte ele uationis sicut porri. Alie sunt mobiles in radi ce debiles que ut plurimum iuuenibus accidūt ꝛ quandoqz per se cadunt ꝛ cum premunt do lorem faciunt similem morsibus formicaꝝ. Et iste ab aliquibus vocantur mirmice ꝫ sunt pō ri. Alie sunt aspere in supremo ac si essent pilo se ꝛ iste vocātur thimie ꝛ similant sumitati thi mi ꝛ iste sunt porri in extremitate sui diuisi cū asperitate multa. Clauus autem ꝛ callus apud nos sunt idem ꝛ de isto feci. ca: in fine secūdi li. ꝛ illic uide. Halia. tamen sermone vnius prime partis dixit q veruce sunt pustule parue nimiū dure ꝛ rotūde in supficie corporis nate: quaruz quedam dicuntur porrales quia sunt incise ꝛ ra mificate ad modum capitis porri: quedam sunt clauales nō icise ꝛ capitate ꝛ radicate ad modū claui: ꝛ quedam sunt cornales: quia sunt quedaz additiones spisse vngulares nascentes supra iū cturas ꝛ corporis extremitates ut dicit Auicen. ꝛ Galie. primo de egritudine ꝛ sinthomate in xiiii. terapentice vocat acrocordines: ¶ Cause autem illorum sunt ut dixit Galie. secundo de egritudine fortitudo virtutis expulsiue que ad cutem transmittit hanc materiam ex toto preter naturam: humor autem iste ē melācolicus gros sus aut flegmaticus salsus in melācoliam con uersus. Halia. dixit q a duobus fiunt humori bus a flegmatico ꝛ melancolico indurato ꝛ nō putrefacto: fiunt autem in omnibus membris ꝛ maxime in manibus ꝛ pedibus: Fiunt autē isto modo quia difficile est sepe conuertere materiā nutrimenti delegati ad naturam membri quare isto mō multiplicātur. ¶ In cura ista habet tres intentiones. Prima est in purgatione. Secūda ē ut ista materia amplius nō generet. ¶ Tertia est ut materia generata exstirpetur. Prima in tētio cōplet cū euacuatione fl'atis ꝛ m'lie: euacu ent ergo cū decoctōne epithimi ꝛ agarici: ut di xit Hali. aut alio mō ut tibi placet ex modis iā superius dictis uel positis: fiat etiā fl'oia si ille habuerit sanguinem aptū conuerti in mel'iā. Et propter illā causam Aui. pcipit fl'oiam. In ter tia intētione ego loquor in cōi quid verucis cō petat quo ad medicias. Et Ga. dixit in. 8°. de la cte titimali secundum autem eandem uirtutem titimali acrocordies ꝛ formicas ꝛ thimos tollit. Et Se. dix lac titimalli qn admiscet super uerucas aufert eas. ꝛ Alc. dix. et id de lacte ana bulle q ē spes titimalli. A. dix. succ⁹ pōroꝝ cum sumach ꝯfert veruce: Et Alc. dix. solū de succo porri. Et Se. dix. q empl'z factū ex pōris ꝛ su mach aufert verucas. Et Bar. dix. q sit succus folioꝝ porri nō trāsplātatoꝝ. Et dix. A. succ⁹ si cle qnqz abscindit verucas. Et dixit ēt sic ficus imatura linit ꝛ fit ex ea empl'm sup uerucas et spes ipaꝝ ꝛ morfeā ꝛ sil'r folia eius: Et Alc. di xit lac ficus siluris curat ꝛ ꝯsumit verucas. dix. ēt qn fricāt vruce cū xilocarata immatura uehe ment delet eas oio. dix. ēt ruta cū nitro ponitur sup morpheā albā ꝛ sup uerucas ꝛ mor. dix. ēt apium siluestre confert scissuris vnguis ꝛ ueru cis ꝛ scissuris frigoris. ¶ Dixit etiam Auicen. hasce resoluit uerucas ꝛ est idem q thimus Et dixit etiam cepe cuz melle eradicat uerucas

Et dixit etiam elleborus cum aceto niger eradicat verucas: et dixit etiam sic verucas tollit cepe squille mixtum cum oleo et cepe et superpositum. ¶ Dixit etiam bulbus linitur cum uitello oui super verucas et confert: est autem cepe banosum. Dixit etiam radix uitis albe abscindit verucas et bothor leuia. Et dixit etiam Auicenna cinis ligni chareb cum aceto exiccat verucas et incidit eas siue sint inuerse siue non et est species salicis. Et Haliabas dixit hoc de cinere corticum: et ego aliquando feci hoc remedium permiscendo cinerem cum aceto forti et aliquando profuit et aliquando non: desiccat autem hoc medicamen fortiter sine morsura. Auicenna dixit etiam stercus cameli mundificat et destruit verucas etiam que magne sunt: dixit etiam stercus stellionis tritum eradicat verucas. Serapio dixit quando fit emplastrum cum thimo et aceto euellit emoroidas que fiunt in ano et verucas et excrescentia mala. ¶ Alchi. dixit anacardus eradicat verucas. ¶ Et idem dixit de melle anacardino: et dixit etiam sic si medulla panis calidi ponatur super verucam et teneatur ibi calida sicut sustineri potest: postea detur cani ad comedendum tollit verucam. Et dixit nigella aufert verucas inuersas. ¶ Et dixit etiam quando fit emplastrum de granis catapucie minoris trite super verucas eradicat eas et secundum ipsum uocatur palma christi: et dixit etiam fricatio cum portulaca eradicat verucas a proprietate et non qualitate. Et Guil. dixit quod ipse fuit expertus uerucas illas prius radicitus incidendo. Dixit etiam quando comburitur melongia et accipitur cinis eius et ponitur super verucas eradicat eas. ¶ Fidelis etiam dixit aqua que egreditur de uite vinifera viridi a capite grosso cum subtile in igne ponitur linita omnes porros et verucas facit cadere. Et dixit etiam de lacte titimali sit. Gali. et dixit etiam idem possunt semen eius et folia sicca. Dixit etiam stercus aquile superligatum tollit verucas. Mus scissus positus super verucas illas eradicat. Et Alchi. dixit quod ponatur cum calore suo. Et Chirannus dixit quod idem facit sanguis ipsius superpositus. Et ego dico stercus ipsius dissolutum cum aceto idem facit: et dixit etiam Rasis stercus ouium si cum eo fiat emplastrum et aceto verucas et variolas que dicuntur asare sanat: et emplastrum factum ex eo et melle fortiter tollit eas. ¶ Haliabas dixit si stercus passerum distemperatur cum hominis sputo et cathaplasmetur eo varices exstirpantur Et dixit etiam Appulius liquor limacie iubec scisse per medium dorsi cum sale delet verucas.

¶ Capitulum secundum de his que conferunt porris et speciebus eius antequam sint euulsi et cum sunt euulsi.

Porri etiam sunt veruce que indigent amotione et uide ex qua materia fiunt et quomodo isti debeant purgari in precedenti capitulo et hic obmitto: vocantur autem a Galieno mirmice. Cura autem ista fit duobus modis vno modo cum medicinis: alio modo cum operatione manuali. Cum medicinis dixerunt aliqui antiqui quod omne genus verucarum eradicat ita quod radicitus non renascuntur cum radicitus euelluntur radix apii siluestris superposita: et hoc maxime facit illa planta que est similis cicute et putant aliqui quod sit apium risus: nam Galienus dixit in sexto de foliis eius et cinis cataplasmatis acrocordines et mirmicias tollunt. Tollunt etiam omnes uerucas et callos et porros cinis corticum salicis confectus cum aceto acerrimo et superpositus Serapio dixit quod porros et verucas et callos eradicat cepe cum sale mixtum et superpositum cum solo melle: et sumus experti: potest etiam cepe misceri cum adipe galline et tollit callos qui fiunt per calciamenta quod etiam non per utile: et dixit etiam quando squilla assatur et liniuntur cum ea veruce que dicuntur acrocordines et claui confert: et Bartholomeus dixit quod ualet talibus uerucis retortis que dicuntur cornua. Sed ad paruas plus ualet cocta cum oleo et postea linita in aceto et dixit quando ruta linitur cum nitro et fit inde emplastrum aufert bothor dura et verucas que dicuntur mirmicie Et dixit quando bulbus administratur cum uitellis ouorum confert verucis que dicuntur mossa: mel etiam anacardinum omnes porros et uerucas tollit: tollit etiam verucas et porros puluis nigelle cum aceto fricatus tollit etiam uerucas et callos quando non sunt inueterati super fiue thimus cum aceto forti mixtus et superpositus. et ego scio quod lac celidonie superinunctus callis et porris et uerucis postquam radicitus incidutur illa tollit. Constan. dixit stercus muris pistatum cum aceto ualet porris et verucis et stercus etiam lacerte et stellionis superfricatum confert illis. Galienus etiam dixit et similiter omnes doctores quod stercus pecudis et arietis cum aceto illinitum verucas tollit et porros. Et secundum Galienum et Rasim tollit illa etiam si sint ut claui et mora et veruce et assere. Et Rasis dixit quod emplastrum factum ex eo cum melle et superpositum verucis et carni eminenti delet et remouet eas fortiter. Et idem dixit Serapio. ¶ Constan. dixit vrina canis super porros et super verucas ualet. Et dixit etiam vna cantaris supposita verucis et callis illa delet. Et Serapio dixit cantarides ingrediuntur in medicinis que euellunt uerucas que dicuntur capita clauorum: et idem vult Galienus in .xi. quod possunt scarabei eruce et vermes qui fiunt in pannis. Chiranus dixit ad uerucas que fiunt in parte corporis et a multis uocantur porri sarmentum aut lignum uitis albe comburas et ex summo papani egredientem lacrimum circumline et cadent omnia Et dixit Dia. sic uiridis uitis scilicet domestice combuste lacrimis inunctus mirmicias tollit. et idem dixit Serapio et Aui. dixit de lacrimo

nitis silvestris. Et aliqui antiqui dixerũt si oleum recens olivarum ferveat ⁊ ex eo porri radicitus inungantur illos exiccat. ¶ Et dixit iterum Diascorides ꝙ mirmitia circum linita ⁊ lacrimo ⁊ vel succo ficus curatur. ¶ Et dixit etiam sic caduci ficus crudi medentur mirmiciis capiti impositi cum farina atque nitro: dicitur etiam ꝙ si porris superponatur sanguis testitudinis aquatice illos tollit. ¶ Thimee veruce non solum conferunt illa que dicta sunt supra: sed etiã ista que nunc dicuntur. ¶ Gali. dixit ꝙ ficus acerbi crudi ⁊ parui formicas ⁊ thimos extrahũt Et Guiel. de va. dixit experientia certa scio ꝙ fricatio thimorum cũ cortice calido pedum caponum nel gallinarum quando sub cineribus calefiunt ⁊ excoriantur mirabiliter thimos ⁊ omẽs porros tollit. ¶ Et ego dico ꝙ si quis habuerit lignum in quo diu steterit oleum uel pinguedo ut coopertorium olei aut iuscula antiqua ⁊ ipsam comburat si ex illo liquore egrediente inungantur porri curantur ꝙ est expertum sit tamen liquor ille calidus. ¶ Ego dico etiam ꝙ si succus cucumeris asinini ponatur curat porros ponatur tamen defensiuum circa locum. ¶ Dixi secundo ꝙ porri ⁊ veruce poterunt curari per cirugiam ⁊ operationem manualem. ¶ Et primo in hoc dixit Jamerus ꝙ linitio facta cum fermento distemperato ⁊ dissoluto in capitello aut cum lacte ficuum ipsos curat. ¶ Auicẽ. autẽ fecit hoc cum lacte titimalli aut cum oleo de anacardo aut desup ponatur ruptorium de calce ⁊ sapone. ¶ Halia. autem ipsis apertis cum vngue aut sagitella aut cãtaridibus põit in scissura modicum de arsenico ꝙ non fallit. ¶ Ego autem ⁊ alii capiunt tentam ⁊ in capite eorum ponunt bombicem ⁊ ponunt in aqua forti ⁊ tangũt eos consumit ⁊ comburit ista aqua eos: ⁊ istomodo curantur porri qui sunt in pelle cooperiẽte preputium ⁊ illi qui sunt in labiis vulue inhibẽtes coitum. Rab. ligat eos cum filo aut cum ceta ⁊ post remotionem punctuali cauterizatione cauterizetur aut cum medicina acuta ipsis prius secũdum Albucasim in circuitu seperatis ⁊ radicitus euulsis. ¶ Halie. autem dixit ꝙ cum embula de penna dura galli uel anseris per circuitum comprehendatur ⁊ reuoluatur cannula donec in circuitu secentur ⁊ eradicentur. ¶ Albuca. autem dixit ꝙ fit embula de ere ⁊ circum uoluatur ⁊c. Ego etiam dico ꝙ veruce que in pedibus fiũt radatur pars superior: deinde defensiuum forte cum pecia uel corio ponatur circa locum corio perforato ⁊ tunc in illo foramĩe ponatᷣ vna gutta sulphuris ardentis ⁊ dimittatur extingui in loco ⁊ postea desuper ponatur cerotum ꝙ remoueat escaram: deinde consolidetur ⁊ curabitᷣ ⁊ hoc sentit Auicen. in 4°. dicens ꝙ si accipiatur lignum ⁊ incendatur in igne donec inflãmetur ⁊ approximetur verucis exiccabuntur ⁊ totiens vna vice post aliam donec deleantur deinde ponatur butirum donec per se cadant quod verum est.

¶ Capitulũ 3m. de amotione signorum ⁊ cicatricum que secuntur percussiones ⁊ de amotione asperitatis eius.

Quia feci mentõnẽ de dispositionibus faciei ⁊ alterius partis discooperte quia de dispositionibus manus ⁊ quia iste partes delectantur decorari quia sensui visus semper sunt manifeste. ¶ Ideo de amotione uestigiorum que remanent post remotionem istorum ulcerum est loquendum. ¶ Auicenna dixit ꝙ fit emplastrum ex nucibus recentibus super uestigia percussionum ⁊ panno. Semen etiam sisami confricatum delet viriditatem percussionum ⁊ sanguinem congelatũ qui ab eis accidit. ¶ Et idem facit oleum eius inunctum. ¶ Emplastrum etiam factum cum aqua ⁊ sumach prohibet viriditatem aduenientem ĩ parte que a percussione causatur. ¶ Cicatrices etiam fede que ex percussionibus remanent delentur si cum rafano liniantur: aut cum semine ipsius mixto cum melle ⁊ proprie in balneo. ¶ Mesue dixit puluis radicum cucumeris asinini cum melle attenuat cicatricem fedam ⁊ remouet uestigia nigra que remanent post percussionem. Serapio dixit farina lupinorum delet cicatrices que fiunt a percussionibus. ¶ Et cõstantinus dixit lupini liuorem palpebrarum clarificant. ¶ Alchi. dixit ꝙ medulla panis masticata in vino aufert omnes maculas factas a percussione in toto corpore ⁊ in facie. ¶ Et dixit etiã quando reubarbarum teritur et distẽperatᷣ cum aceto ⁊ superponitur impetigini ⁊ maculis factis a percussione sanat eas: aloes etiam epaticum signa percussionis delet: Unguentũ etiam citrinum nicolai cicatrices pulchras efficit: ⁊ uide a Nicolao descriptionem eius: quia compositõ est multum longa. Multa etiam ualent hic que dicta sunt supra cap° de liuoribus cutis: ⁊ supra etiam in isto libro ca°. de liuoribus oculorum. ¶ Et etiam ualent que dicta sunt supra primo libro tractatu de ulceribus in fine: quare illic uide cum est opus. ¶ Asperitates autem manus sic mouentur in mulieribus que delectantur habẽ manus molles. primo ergo laues manus cũ aqua saponis bene: deinde habeas mel in quantitate unius fabe ⁊ ducas ipsum premanibus fricãdo eas ad inuicem usque ad totam consumptionem mellis ⁊ manus tue efficientur munde ⁊ molles: ⁊ hoc sepe fm necessitatem.

¶ Tractatus decimusquintus de sudoribus.
Capitulum pm. de sudore superfluo.

Quia a phisicis de sudore fit mentio cum ipsi de accidentibus febrium loquuntur: in deo pauca hic dicam dimittens hãc materiam eis: sudor est euacuatio sepe bona quia fit

per loca conuenientia et aliquando superfiūt ut et alie euacuationes que etiam fiunt per loca cōuenientia. Indiget ergo euacuatione talis. et sudor aliquando est colericus et aliquando flegmaticus quod totum hoc cognoscitur ex sapore eius et ex tinctura pannorum: et aliquando est fetidus et cognoscitur ex odore eius. Fit namque sudor ex multo humore in corpore peccāte quia a natura expellitur et aliquando fit ex nimia comestione facta de sero. Unde tales sudāt de nocte ut experimento sepe habui et est āphorism⁹ quarte pticule: sudor ex somno factus sine manifesta causa etc. ¶ Et Auicēna hoc idem secūda primi capitulo de his que proueniūt ex sōno et vigilia. ¶ Alia de sudoribus dimitto dominis phisicis in quarta particula amphorismorū: et in secunda quarti. ¶ Serapio in hoc dixit quod vinum confert his qui sudant multum quando potatur et maxime album vetus boni odoris ¶ Et ego dico quod confert quando sudor est colericus propter coleram existentem circa venas: et causa est quia vinum illam educit p vias vrine: et non solum conuenit vinum: sed alia diuretica. ¶ Diascorides dixit vinum mirtinū mirifice prohibet sudores superfluos quod secundum ipsum sic fit ℞. foliorū sumitatis et fructus mirti añ. M. x. contūdantur et ponant in tribus modiis vini et buliant usque ad consumptinonē modii vnius et tunc colletur et vsui seruetur. Ego dico quod hoc vinum etiam sanat gingiuas lapsas et aures saniosas. ¶ Est autem modius secundū papiam et isidorum mensura continēs lb. xliiii. et aliam mensuram ex te minorem potes facere Et Aui. dixit decoctio mirti seminis in butiro prohibet sudorem et rectificat rasuram venarū ¶ Et Serapio dixit puluis foliorum mirti super aspersus abscindit sudorem eius qui habet cardiacam diaforeticam et confortāt ipsum ¶ Et Alc. dixit quando folia mirti recentia trita ponūtur super ventrem stringunt fluxum ventris sudorem et omnem fluxum humorum. ¶ Et ego dico quod oleum mirtinum stringit sudores egri incongruos et etiam oleum onfancinū prohibet sudorem et frigus ne cito penetret quia poros constringit. Dico etiam succus citoniorum uel decoctio ipsorum uel oleum oleorum sistit sudorem et omnem euacuationem et idem possunt flores et folia et rami et semen eius. ¶ Spica indica secundum Auicēn. et Serapio puluerizata super corpus eorum qui sudat prohibet sudorem et aromatica est. Et aliqui dixerunt hoc de spica romana: et de spica nardi similiter. Diasco. dixit saphirus in manu retentus retinet sudorē et idē facit bibitus. Diasco. dixit sulphur vinū cōpori super aspersum sudores tollit superfluos. et ego dico quod confert sudoribus frigidis solum quia humiditatem illam superfluam ex qua causant sudores soluit dico etiam quod si sudor iste esset ex debilitate virtutis cōtentiue non valeret quia sui resolutiōne adderet in defectu virtutis. Alchin. dixit litargirium stringit et prohibet sudorem: et dix. et gipsum mixtum cum acetō et aqua stringit sanguinem et prohibet sudorem ¶ Multa alia ut dixi vobis stringunt sudorem ut. oleum violis ro. nenufaris papa. oleū de mandragora oleum de salice. vnguentum album ro. populeō et alia huiusmodi.

¶ Capitulum secundum de sudoribus fetidis et fetore totius corporis et prouocatione odoris in corpore.

Sudor fetidus in corpore causat fetorē et quando que est ex sudore ascellarum et aliquādo ex sudore pedis de quibus in sequenti loquar ca. Modo mētionem faciā de his que faciunt corpus redolere factis purgationibus si sit necesse dixerunt aliqui antiqui quod fetorem sudoris tollit decoctio lappe facta i vino et bibita ¶ Et dixit etiam Dia. et ego dico quod hoc est propter prouocationem vrine quando a trumbis detinetur et humoribus grossis et cōsidera causam: quia aliter ipsam non exprimo. s. fetoris ¶ Et Gal. i. viii. vult quod sit decoctio radicis eius: et Apulius hoc idem dixit ¶ Dixit et Dia. assara. i. baccara vnctionibus pro bono odore miscetur. dixerunt etiam ueteres quod bonum odorem facit corporis linitio facta cum puluere gariofilorum. Auicēna tamen absolute dixit quod gariofilus bonum odorem corporis efficit. ¶ Auicē. dixit rosa rectificat fetorem sudoris quando in balneo ad administratur. ¶ Et dixit lutum spice est abluens cōpus et est bonum ad bonum odorem faciendi. ¶ Alchi. dixit aqua frigida ē bona fetoris et totius corporis: et precipue quando parum uini miscetur cum ea. et dixit et sic de ligno aloes et fit puluis de eo et fricant mulieres totum corpus propter bonum odorem et faciunt et suffumigium addito thure. ¶ Rasis dixit ℞. rosas quas non tetigerit aliquis: et sint aur. i. spice aur. vi. mirre aur. vii. et fiat trociscus et liniatur in balneo: tollet enim fetorem sudoris: debent autē hi trocisci siccari i umbra et teneri i uase bene obturato: et puluerizari super cōpus post balneum uel liniri secundum necessitatem. Et sunt quidam qui addunt ad istos trociscos radicē iris et blace bizancee et costi añ. ℨ. S. Et alii addunt. ℨ. iii. Et idem uoluit et Dia. confectō et Apulii suprapos ita in principio h⁹ libri ca° de nigrandis capillis hic ualet: quare uide quia hic non reca°. modus meus ē nō recapitulare.

¶ Capitulum tertium de fetore ascellarum et inguinum et pedum et psilet:

Fetor ascellarum et inguinum sepe multiplicatur: vnde apparet homo fedus. unde remoueri indicat: factis ulibus si sit opus. dixit Auicēna quod fetorem ascellarum tollit mirra illinita cū

vino ⁊ alumine. Dia. aūt dixit solum de mirra cum alumine mixta. ¶ Et Serapio dixit q̄ndo mirra miscetur cū aceto recenti ⁊ linit cum ea ualet ad fetorem ascellarum. Et Bartho. dix. ꝙ q̄n queritur multa exiccatio mirra cum alumie misceatur: q̄n uero non: mirra cum aneto humido misceatur: tollūt ēt fetorē ascellarum sudoris folia mirti super fricata cum uino. ¶ Et Auicēna dixit ꝙ sit sicca ⁊ tollit ēt fetorem manuum. Et Constātinus sic dixit i pātegni pistatura usnee sub ascellis posita fetentem sudorem uetat. Serapio dixit oīa alumina ⁊ proprie iamenū q̄n ascelle ⁊ pecten liniuntur cum eo aufert fetorē eorum. ¶ Et Bartho. dixit auctoritate dia. ꝙ alumen scissum aut humidū solum aut cū amurca cōmixtū ⁊ appositū fetorem inguinum ⁊ ascellarum tollit. ¶ Et dixit iterum Serapio litargirium ablutum aufert fetorem ascellarum: ⁊ prohibet sudorem. si autē puluerizatum ⁊ appositū aut cum melle linitum ſm Bartho. ¶ Quecūq; ēt dicta sunt in capº. predicto imediato. ⁊ hic cōueniūt que vide cum est tibi opus. Et ēt illa iudicio meo fetoris pedum tollunt: q̄re vide cū est opus: fetorez autem psilotri: ſm Auicēnā tollunt folia persici super linita. Et Serapio dixit ꝙ succus foliorum ⁊ florum persici emplatꝰ uł inunctus illum tollit. ¶ Et dixit etiam Serap. gallia abscindit fetorem sudoris psilotri. ¶ Et dixit etiam q̄n linitur cum sandalo albo in balneo prohibet fetorem psilotri. vult autem ꝙ sit mixtum cum media parte sui sarcocolla cū parte sui media ⁊ alumine ꝫ oui.

¶ Tractatꝰ. xviꝰ. de dispositionibus mamillarum. Capitulum primum de paruificatione ipsaruz.

SErmo meus sit de mamillis tanq̄ partibus adiacentibus pectoris. ¶ Et q̄ aliq̄n mamille sunt parue ⁊ multum augentur: ⁊ aliq̄n nimis parue: ⁊ aliq̄n nimis molles. Ideo de istis modo sit ſmo. ¶ Et primo dico de illis que mamillis ꝓhibent augmentū: ꝓhibet enim cicuta q̄n tota pista cum foliis ⁊ semine terit̄ et ex ea emplastratio assiduatur in eis: emplastrū ēt factum cū foliis: Jusquiami albi ⁊ oleo ro. prohibet excrescentiam mamillarum. ¶ Constan. dixit thus mixtum cum umbilico ueneris ⁊ acoro ⁊ aceto tempatū super vbera puelle nondū masticata cathaplatū non sinit eos magnificari. ¶ Alchi. dixit auctoritate Gal. ꝙ q̄n mamille fricantur cuz aqua ferri. i. cum aqua in qua extinguitur ferrū. non excrescunt mamille. ¶ Et idem accidit de testiculis. ¶ Rasis dixit si ex primo menstruo virginis vngantur capita mamillarum alicuius virginis mamille non crescunt ei: ut autem non crescant mamille in iuuene non tangantur neq; fricentur: sed teneantur bene stricte: ⁊ liniantur cum aqua frigida ⁊ aceto.

¶ Capº 2º de his que mamillas laxas releuāt et eas duras faciunt quando molles sunt.

MAmille aliq̄n multum elongate a pectore: ⁊ aliq̄ndo sunt molles nimis ut in senibꝰ mulieribus apparet. remotione ergo indigent. Fidelis dixit cicuta emplata super mamillas facit duras paruas et stantes. ¶ Chirannus dixit ꝙ teste ouorum perdicum triste ⁊ cū cera ⁊ cachimia ualde cōmixte ⁊ inuncte mamillas laxas ⁊ cadentes erigit. Unguentū etiā unū scriptum supra in caº. de rugis faciei ꝙ est de oleo amigda. ⁊ deꝰ oleo ꝺ ireos mamillas laxas erigit ⁊ cadentes. ¶ Si terra molaris dissoluat̄ cū aceto. ad idem ualet: iterum si cum istis uel per se ponatur alumen galle ⁊ psidia fortius esset: ualz ēt ꝺcoctio pinearum in uino stiptico: indurat āt mamillas ⁊ ipsas eleuat: ualet ēt aqua pruneloꝝ ⁊ superposita mamilł ipsas nanq; eleuat ⁊ indurat ualent ēt oīa. dico ego que sunt frigide ⁊ sicce cōplōnis ⁊ stiptice ut sunt citonia ⁊ planta eius nespule ⁊ planta eius: pruna ⁊ planta eiꝰ: poma granata ⁊ planta eius: galle ēt ⁊ alumē et sumach ⁊ terra sigillata ⁊ bolus ar. ⁊ nitrū ⁊ sic de aliis. ¶ Ego aūt credo ꝙ oīa que dicta sūt in ꝑcedenti caº. hic ualent ⁊ eꝯ. Quare cū opus est requirantur ista: dico ego ꝙ omnia que puificant ⁊ prohibēt augmentū mamillaꝝ puificant ⁊ ꝓhibent augmentum testiculorum.

¶ Capitulum tertium de his q̄ magnificant mamillas ⁊ papillam occultam eleuant.

SIcut mamille reddūtur nimis magne sic ⁊ aliq̄n nimis parue: magnificant̄ autem mamille cū tactu ⁊ fricatione ⁊ nō mirum: q̄ multum de sāguine trahitur ad locum rōe fricatōis. ¶ Ite ēt teneantur large ⁊ non stricte. Item ēt ualet balneum rerum calidaꝝ attrahentiū ad se sāguinē: ⁊ emplastra picea ualent: accipiatur ergo de pice ⁊ rasina partes equales extendantur super alutā uel pannum: facto tñ prius balneo: ualet ēt iunctio uel linitio facta cum melle ro. eo q̄ remouet malam cōplexionē frigidaz mamillaꝝ que erat causa prohibens attractōem nutrimenti ad locū valet etiam oleum cum pice dissolutum. ¶ Et breuiter dico ꝙ ualent etiaz omnia anodina: eo q̄ sunt attractiua sine resolutione. ¶ Illa ergo que sunt attractiua cum resolutōe. non conueniunt ut voluit Gal. sexto ꝺ regimine sanitatis ut sunt camo. mellilotuz fenugrecum ⁊ semen lini ⁊ oleum de camo. de aneto de lilio ⁊ sic de aliis accidit quandoq; ꝙ papilla est ita profundata: ꝙ puer non posset eam apprehendere: ⁊ tūc ponatur uentosa parua aliqui apponunt cupulam glandium calefactam ualde: aliqui sugunt eam cum cannula. Dūz modo ꝙ extrahatur sufficit ad factum.

¶ Capitulum 4^m de multiplicatione lactis in mamilla:

Mamille egent quandoque ex uberatione lactis: nam lac frequenter exiccatur in eis et puero nato deficit nutrimentum: huic autem dispositioni sic succurrerunt antiqui ad quod secundum naturam ordinatur mamille. ¶ Serapio in hoc dixit ozimum commune generat lac: Et idem facit ozimum fluuiale secundum Auicennam. ¶ Et dixit etiam malua augmentum facit in lacte et proprie sumitas eius: et ipsa etiam cocta cum radicibus quando illa decoctio bibatur prouocat lac. ¶ Exuberare etiam facit lac folia et semen altee quando bibuntur. laudat etiam Serapio in generatione et multiplicatione lactis apium et apium aquaticum et erucam et feniculum et anetum cum herbe sunt virides et non sicce: nam sicce lac exiccant: dixit tamen de aneto sicco quando aneum siccum in aqua bulierit et bibitur decoctio eius prouocat lac: anisum insuper lac multiplicat. ¶ Et Serapio dixit quod exiccat libidinem. dixit etiam feniculus domesticus generat lac quando sumitur in cibo et semen eius: et facit hoc quando sumitur in potu: et etiam quando decoquitur cum ordeo. Et decoctio feniculi agrestis et proprie radicis et foliorum etiam prouocat lac et etiam semen et radices secundum Dia. prouocant lac. Dixit etiam rafanus et proprie silnestris auget lac. Et Bartho. dixit quod eius vsus frequentetur. dixit cicer augmentum efficit in lacte. Dia. sic dixit brasica. i. caulis copiam lactis infundit: dixit iterum radix et folia papa. cocta cum ptisana lac mulieris auget. ¶ Serapio dixit papauer rubeum lac auget verum. Gal. videtur velle quod sit appositum. ¶ Et dixit etiam sic sorbitiones facte ex farina frumenti cum qua semen feniculi est decoctum lac multiplicat. ¶ Et dixit etiam succus baccarum brionie. i. uitis albe quod lac uberius facis reddit. ¶ Et bartho. dixit quod idem facit succus baccarum datus cum ptisana: Auicenna. dixit quando aqua ordei bibitur cum semine feniculi facit habundare lac: et hoc est expertum dixit etiam quando bibitur succus uitis albe cum frumento decocto facit exuberare: et hoc expertum est. Dixit etiam puluis seminis agni casti multiplicat lac minuendo sperma sitque eius potio. ℨ. ii. usque ad. ℨ. i. et dixit etiam de dactilo immaturo quod facit habundare lac. ¶ Et dixit etiam Auicenna. quod mamillas blandis manibus fricare lactis efficit multitudinem tertia primi cap°. secundo ¶ Dixit alchi. basilicon prouocat coitum et lac prouocat: et postea subdit quod exiccat sperma. Et ad hoc dico ego quod hoc facit secundum quod datur uiride uel siccum. ¶ Dixit etiam quando accipitur de medulla melongiarum decocta. ℨ. i. et cum vino dissoluitur et datur ad potandum mulieri non habenti lac prouocat et venire facit. ¶ Dixit etiam quando caseus recens sine sale coquitur in aqua et datur lactanti mulieri augmentat lac. ¶ Auicenna. tamen hoc dixit absolute de caseo. ¶ Et dixit etiam oua perdicis soluta cum adipe anseris manibusque nutricum inuncta copiam lactis educunt. Et ego dico quod mamillis ex isto fricatis. ¶ Et dixit lumbrici terre triti et bibiti lactentis cum vino multum lac educunt nutricibus Gal. dixit in 7° feniculum est lactis generatiuum quod non faceret si fortiter siccaret. Dixerunt etiam aliqui antiqui quod mamillas lacte replet lactuca et in hoc secundum ipsos uehementer operatur. ¶ Et Serapio dixit quod quando ipsa decoquitur in hoc est magis iuuatiua. Et Bartho. dixit quod sit lactuca domestica neque de ipsa multum etiam comedatur. ¶ Rasis dixit si des omni die in potu ex semine psilii non triti usque ad. ℨ. 5. cum uino fiat lac multum Albertus et Dia. dixerunt si christallus cum mel le potetur dat lac mulieri. Et Bartho. dixit quod post ipsum bibatur vinum quod expertum est et mulieres bononienses hoc remedium habent.

¶ Cap^m. 5^m de exiccatione lactis cum expedit.

Lac sepius in mamillis tamen exuberat ut multarum egritudinum in eis sit causa: est gradus aliquando non minus necessitatis exiccandi quam generandi. Auicenna. dixit quod menta multiplicatum in potu lac exiccat. Alchi dixit quod semen apii domestici exiccat lac. Serapio dixit semen nigelle quando pluribus diebus potatur. Et Bartho. dixit quod bibatur cum pusta uel aceto liphato. ¶ Et dixit etiam quod lac in mamillis exiccat cum adest necessitas exiccandi emplastrum factum cum sola farina fabarum et superposita mamillis quod sum expertus aut sanie etiam misceatur. ¶ Et idem dixit Dia. et Bartho. dixit quod ponatur cum cortice suo: Dia. dixit fex vini mamillarum lactis hu. compescit. ¶ Et Bartho. dixit quod non sit adusta: cancri etiam triti et superpositi mamillis lac cliquant et educunt et mamillam a lacte exiccant. Guil. de va. dixit nos autem cum fomentatione huiusmodi lac in mamillis etiam exiccamus coquantur caules in aqua et super eis caulibus suffumigantur mamille: et idem caules etiam super emplentur: omnia etiam que dicta sunt supra 2° libro de apatibus mamillarum hic ualent quare uide emplastrum illud cum est opus de magnitudine mamillarum hominis. illic etiam feci mentionem licet. hic illud capitulum debuit situari quare cum expedit vide.

¶ Tractatus. xvii. de egritudinibus anchar um. ¶ Capitulum primum de hernia intestinali.

Galienus in primo et secundo de sinthomate et egritudine dixit hernia est in qua intestina: aut sirbus dislocatur et egreditur ab interioribus ad carnem mirach proprie in didimo et oseo seu testiculorum bursa. ¶ Et Auicenna. dixit quod sepe descendit in eo monoculus intestinum: quando est solutum et non ligatum. ¶ Cuius tres sunt species: ut testatur ipsemet Gal. in li°. de tumoribus preter naturam una est sirbalis et alia est intestinalis et alia est composita ex ambabus: et quelibet illarum quandoque est parua que non transit inguien inguinez et talis vulgariter dicitur relaxatio. ¶ Et aliquando uero magis que usque ad osseum: seu bursam testi

culorum descendit. ¶ Et Haliabas uocat ipam crepaturam. ¶ Causa istarum dispositionum im mediata est ut dicit Auicenna scissura aut dilatatio: scissura autem fit propter casum aut percussionem aut motu aut conamine laborioso aut clamore magno aut coitu immoderato. Dilatatio autem fit propter humiditatem lubrificantem et mollificantem ut dixit Haliabas aut propter humiditatem eorum ut dicit Auicenna et illa possunt moueri in corpore a causis primitiuis iam dictis ut vult Auicenna adiuuante repletione et vsu cibariorum humidorum grossorum et uentosorum ut etiam dicit Theodoricus: Signa autem rupturarum secundum Auicennam est additio in loco manifesto apparens in didimo. ¶ Et specialiter hoc apparet in motu et compreensione anelitus et tussi et in resupinatione: aut cum compressione redit ad locum ut dicit Ra. Si autem fuerit propter dilatationem meatus paulatim descendit ut apparet in inguine: deinde in osseo descendit absque motu laborioso. ¶ Si autem sit propter scissuram subito et cum dolore venit et multotiens descendit ad alium locum quam perdidimum inter carnem mirachiam aut ad bursam testiculorum aut ad coxam iuxta vuluam et in superiora uentris ut in umbilico dictum est de ruptura uentrali. ¶ Si autem descendit intestinum reducitur cum digitis cito cum quadam gurgulatione. ¶ Si autem descendit zirbus non reducitur ita velociter neque cum aliqua gurgulatione. ¶ Nota aliqua in hac passione utilia. Primum est quod habens rupturam non uiuit sine periculo quia si contingeret quod intestina descenderent in osseum cum fecibus induratis nunquam retro cederent uel cum difficultate et ita patiens morietur. ¶ Et ego ita uidi mori homines et mulieres. ¶ Et Albuca hoc testatur aliquos ego uidi curare et curaui de isto casu ut dicam uobis in fine capituli: Et ideo est securum quod isti tales faciunt se curare aut isti nunquam dimittant brachale. ¶ Secundo nota ut dicit Auicenna scissura in ruptura non curatur per desiccantia nec alio modo ut dicit Haliabas in .14°. sermone parte secunde. ¶ Tertio nota quod dilatabilis aliquando curatur per desiccantia proprie quando est tenera quia noua et in pueris. ¶ Non autem curatur quando est antiqua ut in senibus et dura quia magna. ¶ Dico cum medicinis cum incisione sic et Theodoricus in hoc dixit quod illi qui dicunt ipsam curare in omni tempore deceptores sunt Guido autem dixit. Ego nunquam uidi saltem magnam completam curari. Lanfran. iactat se in hoc curasse cum medicinis vnum sexagenarium et alium quadragenarium de magna et completa ruptura considera modo tu in hoc primis magis credo. Brunus tamen dixit quod si ipsa fuerit ex generatione ipsa cum medicinis non curatur et hoc est verum et ratio est in promptu considerandi. ¶ Quarto nota quod curatio rupturarum cum incisione: licet sit possibilis est tamen ambigua et periculosa ut voluit Albuca. primo propter spasmum. Secundo propter dolorem. Tertio propter fluxum sanguinis. Quarto propter timorem incisionis intestini. Quinto propter periculum amissionis generationis et propter ista dicit Lanfran. quod multi magistri quamuis curam sciunt facere recusarunt. ¶ Quinto nota quod incisio non debet fieri in homine debili neque in sene neque in homine male complexionis et in homine tussiculoso.

¶ Sufficit tamen tales preseruare cum medicinis et dimittere eos viuere cum sua hernia. Primo non debet fieri in homine debili: quia dolorem neque passionem pati posset. Et per eandem rationem non debet fieri in homine sene neque etiam debet fieri in homine male complexionato quia illi tales semper sunt repleti et semper habundant in superfluitatibus: quare timor est de apostemate loci neque etiam in tussiculoso quia timor de noua apertura propter tussim. Sexto nota quod ut dicit Brunus et Guil. quod non fiat ista cura per incisionem nisi per hominem qui uiderit eam per bonum ingenium magistrum facere: et cum hoc quod habent bonum ingenium: et iuxta se habeat instrumenta apta ut est rasorium cauteria acus puluis constrictiuus et sic de aliis. 7°. nota quod tempus aptum ad hoc est tempus ueris et autumpni et sub cane et ante canem purgationes sunt moleste. Cura ista habet duas intentiones. prima consistit in mundificatione et dieta. secunda in localibus.

¶ Prima intentio completur cum medicina euacuante ipsum corpus ut cum diafinicone uel cum pillulis aggregatiuis et clisteris donec corpus sit bene mundum. Isti autem comestione sint sobrii et a magna potatione se caueant. nam facta incisione ipsi cum febre sunt. ¶ Sint etiam isti qeti ualde per aliquos dies. respiciant se a cibo inflatiuo ut sunt fabe dimittant fructus recentes rapas: quia ista nimis humida sunt: et lubrica panem azimum et crudum et carnes porcinas pisces caseum et lac dimittant non potent aquam puram neque vinum nouum aqua ferrata et vinum grossum conuenit eis: auster et pluuia grauat eos: non saltent neque clament teneant ventrem mundum cum clisteris.

¶ Secunda intentio completur duobus modis. vno modo cum medicinis. alio modo cum cirugia et manuali operatione. Cum medicinis autem sic facias. primo reintromittas intestina cum manu ipsis intromissis facias ipsum eleuatum cum tibiis esse et depressum cum capite: consequenter fomentetur locus cum vino et aceto decoctionis gallarum nucum cipressi et aluminis deinde apponatur de super in loco in quo apparet eminentia extensum in aluta in forma scuti remutetur autem de .viiii. diebus in .viiii. ¶ Et nota quod in eleuatione emplastri debes tenere digitum super locum ne propter adherentiam emplastri mirach eleuetur: et antequam moueat se de lecto fiat remutatio et consequenter liget emplastrum cum brachali artificialiter facto de panno triplicato cum scuto puo: secundum inguinis quantitatem et habeat cingulum ligatum retro et ligetur stricte et cum cotone defendat ne brachale ipsum excoriat. Et quando isti uolunt ascellare

teneant manū strictam super locū. Et si sint
pueri pōtentur ⁊ non moueant se nisi minus q̄z
poterint. consequenē administretur potio sua de
mane consolidatiua cum vino nigro stiptico: et
sic isto modo transeat per. 50. dies. et postea inci
piat incedere paulatim et non dimittat bracale
iterum per alios quinquaginta dies: pono mō re
ceptam emplastrorum ⁊ potionum: empl'm de
pelle arietina cōe ē oībus hoc. ℞. picis naual'. ʒ.
v. colophonie. ʒ. iii. litargirii oppoponaci armo
niaci galbani bdelii masticis terbentine añ. ʒ. i.
boli ar. san. dra. thure sarcocolle aloes sucotrini
mumie aristol'. centauree utriusq̄z consolide: su
mach: berberis: nucis cipressi: gallar̄ psidie: ver
mium terrestrium añ. ʒ. ii. sanguinis humāi gluti
nis piscium visci quercini. añ. ʒ. i. 5. pell' arietine
cocte cū aqua pluuiali ⁊ aceto usq̄z ad solutōem
lb. 5. dissoluantur gūme cum aceto ⁊ conficianē
oīa cum glutine liquefacto ⁊ fiat emplastrum.
¶ Emplastrū aliud. Ras. Auicen. Bruni ⁊ the
odorici. ℞. nucis cipressi acacie gallar̄ balau
stiarum añ. ʒ. v. draganti mirre sarcocolle thuris
gūmi arabici ana. ʒ. ii. sanguinis draconis. boli
ar. aluminis: aloes: mumie ana. ʒ. ii. puluerizētur
subtilissime ⁊ cum aceto incorporenē ⁊ fiat em
plastrum ⁊ applicetur cum panno. Potio istis cō
ueniens est ista. ℞. de tribus consolidis sigilli
sancte Marie utriusq̄z plantaginis valeriane pī
pinelle ana. ʒ. i. nucis cipressi nucis muscate cina
momi reubarbari assi fructus tamarisci semen
nasturcii cimini preparati cum aceto coriandri
ana. ʒ. ii. san. dra. thuris masticis mumie terre si
gillate boli ar. picis sarcocolle dragaganti ana. ʒ.
i. ⁊ fiat puluis: de quo detur omni mane. ʒ. i. cum
vino nigro stiptico. Electuariū istis cōueniens
potest eē istud. ℞. pulueris mirtillor̄: pulueris
plantaginis utriusq̄z consolide gallarum balau
stiarum mumie cētauree ana. ʒ. 5. ⁊ cū melle fiat
electuarium. ¶ Etiam isti pulueres possūt poni
in ferculo ⁊ uti eis: ēt possūt capi de mane. ʒ. i. cū
brodio vel vino nigro. Aliud emplastrum. ℞.
mumie colle carte ana. ʒ. i. boli ar. aloes ana. ʒ. 5.
masticis thure dragaganti gūmi arabici añ. ʒ. ii.
picis naual'. ʒ. v. colophonie. ʒ. i. dimittatur colla
in aceto per horam ⁊ postea liquefiat in gazola
ad ignem cum pice naual'i quibus liquefactis d̄
ponatur ab igne ⁊ incorporetur cum puluē alia
rum rerum et fiat magdaleon in aqua frigida.
¶ Alius modus cure est: iste supposito bono re
gimine ut dictum est: ⁊ ipso quiescente et iacēte
per. xxx. dies reductis ītestinis accipiat quolib3
mane ⁊ sero unum. ℈. limature calibis cum vīo
decoctionis epatice terrestris ⁊ super locum rup
ture per. xvii. dies. de 4°. in 4ᵐ remutando po
nat empl'm factum de diamāte grosso mō pul
uerizato ⁊ cum apl'icon malaxando. ¶ Et pᵒea
per quattuor dies continuet emplastrū dictū de
ruptura ⁊ ligetur cum brachali dicto ⁊ curabiē.
¶ Fundamentum istius est. q2 in illis quattuor
diebus adamas attrahit in loco rupture limatu
ram ⁊ in aliis quattuor diebus empl'm: ⁊ ideo ī
fine huius tēporis reperitur super locum nodo
sa carnositas que est signum perfecte curationis
¶ Dixi scdo ꝙ iste rupture curantur per cirugiā
⁊ operationem manualē. hoc aūt fit multis mo
dis. Isti autem qui curant cum incisione īcidūt
carnem ⁊ didimum totaliter aut pro maiori pte
⁊ consolidant ⁊ ī meatu illo generant carne3 du
ram ⁊ callosam ut nihil descendere possit. Ista
autē operatio fit multis modis. vnus modus ē
Albucas. ⁊ Haliab. ⁊ eos insequitur Rogeri⁹
⁊ sui expositores. ⁊ Jamerius ⁊ Brunus ⁊ theo
doricus ⁊ Guil. de sa. Inuersatur ergo paciens
super discū aut bancham capite depresso ⁊ ano
eleuato ⁊ ipso bene ligato ⁊ ipsis ītestinis bñ re
ductis minister teneat digitum supra rupturam
ne amplius descēdant ītestina: deiō scindaē ose
um ꝭm longitudinem: ⁊ extrahatur testiculus: et
discarnetur didimus quantum. Deide ipsum ca
pias cum forficibus non incidētibus: sed ipsu3
tenētibus trahendo bñ ipsum: consequenter īci
datur didimus cum testiculo. Consequenē suaē
didimus cum filo grosso sicut suuntur sotola
res firmiter ita alte sicut sit possibile: q2 al'r sem
per in inguine appareret tumor. suatur tamē pri
mo deinde incidatur ⁊ cōsequēter cauterizetur
pars didimi suta bene: demum totum reponatur
interius ⁊ capita filorum cum quo suisti rema
neant extra ⁊ impleatur locus cum albumine o
ui ⁊ pulueribus constrictiuis ⁊ firmetur bene lo
cus cum ligatura ⁊ iaceat infirmus supino cor
pore ⁊ non moueat se. ¶ Et clisteribus utaē vt
intestina sint munda a superfluitatibus. demum
locus impleatur assungia non salita donec esca
ra cadat: ⁊ tunc exhibit filum ꝙ tenuisti in suta
extra vulnus: ⁊ tunc signum ē incarnationis cō
sequēter locus consolidetur ⁊ incarnetur ut alia
vlcera. ¶ Et defendas locum ne apretur quātu3
tibi sit possibile. scdūs modus est Albucas. et
Auicē. Rogerii Bruni ⁊ Theodorici paciente
collocato modo dicto ducas testiculu3 usq̄z ad
os pectinis ⁊ sigilletur locus ꝭm quātitatē testi
culi cum attramēto et reducto testiculo per me
dium signi transuersaliter cauterizetur cum cau
terio recuruo totiens quousq̄z ad os pectinis ꝑ
ueniatur: et post cum albumine oui emplastretur
et cōsequēter escara remoueatur: deinō curetur
ut alia ulcera curantur. Tertius modus est The
odorici et eum ponit mundinus: et Guido ēt et
multi alii magistri et est modus opandi cū cau
terio potētiali. et modū dicam parum p⁹. Quar
tus modus est Rogerii et ē ꝙ cum acu ponaē
cordula sub didimo ꝭm transuersum per mediū
loci signati et paruo ligno superposito ligetur to
tum et non cesset quottidie stringere donec cor
dula libere exeat et didimus cum carne sit inci
sus. ¶ Quintus modus ē per eleuationē didimi
et cauterizationē ossis pectinis et modus ē iste.
Incidatur mirach et caro apprehendatur cu3 te
naculis latis et eleuet didimum et cum ligamē
to eum detineat et cauterizetur sub didimo for
titer usq̄z ad os pectinis ēt post ut alia ulcera cu

retur: et iste modus ponitur a Lanfrancho. Sextus modus est iste: incidūt isti carnem mirach: et ligant didimum aliquantulum cum filo auri stricte: deinde suunt vulnus et dimittunt intus filum: et ita corrugatur et constringitur didimus per longum tēpus. ¶ Nota tñ q aliqui istorum modorū sunt mendosi et aliqui non: primi quattuor non sūt mendosi. Duo autē sequentes mendosi sunt: Et ratio qr ista curatio est mēdosa ex q potes sequi et reuerti iterum egritudo: sed ex primis qnattuor non pōt reuerti ex duobus vltimis: sic ergo cura istorum duorum modorū est mendosa. Nam in primis modis quattuor totaliter foramen per qd intestina descendunt remouetur. In duobus vltimis remanet: via ergo mēdosa est: pro quo nō. bene q si didimus totalit non incidatur cum cauterio ppter seruare virtutem testiculi. dico q cura est mendosa. ¶ Si cura ergo debet esse perfecta oz q virtus testiculi perdatur: pōt autē hō cum vno testiculo generare: ut iam vidi vñ multi sunt castrati ex vno latē et concipiunt et multi oriuntur cum vno testic'o solum: ut iam ter ego vidi et generant lz ergo testiculus ille recipiat aliqualem influentiam a ptibus sibi vicinis tamen cum aliquali attenuatōne remanet. et pro certo ego puto istum modum securiorem factum cum cauterio pōli: pro quo nō bene q ista opatio non debet fieri in ruptura magna: sed in parua sic. In magna aūt fit cum ferro: et ideo dixit Auicenna intelligens primum modum q nullo mō huic approximetur ferrū. ¶ Nota etiam q modus ille qui fit cum ferro ignito est bonus verum: qr ignis est terribil' et multi abhōrent pretimore eius. ¶ Elegerūt mlti antiqui illum de cauterio pōli. ¶ Nota autem q oz q dñs sit medicus d corrosiuo qm meli9 est multiplicare vices q quantitatem. Et dicūt aliqui q arsenicum in hoc habz principatū opatio autem ipsius est bona. ¶ Et si indocte approximetur cōmouet febres et accidētia mala. In pua autem quantitate facit operationem magnaz maxime iuxta membra principalia. Et ideo facias defensiuum cum aceto et solatro et alus in frigidantibus. dieta autem eius sit ac si haberet febres. ¶ Nota etiam bene q operatio eius durat per tres dies: et ideo oz q de tio in tertium reapponatur. ¶ Et nota q ē ualde vtile ipsū corrigere cuz opio uel cum solatri succo aut cauliū qm operatio est tutior. ¶ Modus ergo operandi cum cauterio ualde bonus et honestus non vsitatus istis tēporibus ex imperitia operantis est iste. fiat ergo in istis purgatio. debita ut dictū est et similiter dieta eroum sit bona resupinet paciens et reducatur intestinum et radatur tota illa pars inguinis: deinde reducatur testiculus superius qtū sit possibile supra os pectinis et signet cum encaustro aut carbone circuitus testic'i et reducto testiculo in bursa ponatur ruptoriuz ad quantitatē vnius parue castanee q fit de sapōe et calce viua cum modico de saliua super locum signatum i medio ossis pectinis ppe virgaz ad

primū digitū et circūda cum aliquo circulo d pāno incerato aut de aliquo glutino facto totaliter ut non transeat ultra signatum et ligetur et firmetur cum bona binda ad modum brachalis et nō moueatur de loco ubi positum est et dimittatur ibi per vnum diem naturalē. In crastinum soluatur ligatura et moueatur causticum et inueniē escara nigra: et tunc incidatur per medium uel i medio fm transuersum ad quantitatem vni9 grani ordei uel siliginis et fiat fouea uel cauerna in qua ponatur quantitas medii grani frumēti arsenici pulueriзati repressi cum succis aut opio tñdē quantum erit arsenicum aut inuoluto in modico cotone madefacto cum saliua. ¶ Deiñ cooperiatur cum cotone. deinde inungat' circuz circa cuz populeon: et desuper ponātur panni īfusi in aqua et aceto aut cum ouoz albumīe et ligetur cum binda scutali et firmatur retro in bracali et iaceat super dorsum in lecto de mataratio et qualibet die possunt panni renouari et semper videre q intestinum sit reductum. corrosiuū tñ non remoueatur de duobus aut tribus diebus vsq quo dolor fuerit quietatus et corrosiuuz remutetur iterum augendo foueam magnā. Lacerando magis q incidendo ppter sanguinē et ponatur de puluere ut prius et remoueatur d escara in circuitu quātum sit possibile ut libere uidatur et operetur in profundo: et ita cōtinue fiat quousq caro mirach tota sit corrupta usque ad didimum q cognoscitur per solutionem burse testiculorum et per dolorem parti posterioris et q in fissura uidebitur subā alba: et est didimus ita strictificatus q digitus non potēit ītrare per bursam ad didimum ut solebat neq etiam tunc intestina possunt descendere. ¶ Et nō. q h°. cōiter est factum in duabus septimanis. ¶ Postea procuretur casus escare si tibi placet cū assungia aut butiro seu aliquo ūctuoso per unam septimanā. Et quando cecidēit escara uidebitur didim9 albus ad modum unius canalis facto hoc pōat de puluere arsenici magis depressi i minori quātitate cum cotone super didimum et defendatur ac ēt mitigeē cum fortioribus ut est oleū papa: Jusquiami mandragore eo q didimus est magis sensibilis q caro et maiori indiget exiccatōne mitigatione et magis cauta operatione ppter uenas et neruos qui sunt iuxta eum et defend ēt bene ne corrosiuum tangat carnem sanā et ipso itaq preparato stet usq ad secūdā mutationē: et tunc scindatur didimus fm longū et i fouea ponatur de puluere cum cotone: et ita continuetur donec tot9 didimus aut maior pars eius sit corrupta q. cōiter fit in duabus septimanis et cog°scitur hoc per maiorē tumorē testiculoruz et maiorem doloreз dorsi et partis posterioris. Et nō bene q si necessariū ē ppter magnitudinem didimi ut melius corrodatur facere duas aut tres fissuras fiāt fm longitudinem in quibus ponat de corrosiuo semper cum cotone. Et si contingat modo q aqua descendisset in oseum iponat proba per medium didimi uersus bursam et tūc

eleua bursam cum manu ipso iacente : et pariter procuretur casus escare ut dictu e .Et qn locus erit mundatus et apparebit caro rubea incarnet locus et curetur curatioe alioru uulneru qn tuc signum erit q didimus sit totus incisus. ¶Et incipiat tunc aliqliter paulatine: tame q potz bracale per .xxx. dies. Ego et inuenio q unus parisiesis tenebat aliu modu qn apponebat ruptoriuz super locum et non faciebat eos gescere. Immo per ciuitatem uel castrum transiebant ut obliuiscerentur molestiam corrosiui. ¶Ego no laudo hoc nisi fueris securus q intestinum no possit amplius descendere. ¶Et cu hoc magister iste nullo modo pcurabat casum escare: ut dixi q erat faciendu. z ipsu dimittebat cadere ex se. Intetio sua erat ut apparet mihi q escara defendet carnem a reiteratoe corrosiui. Ego et no reputo hoc bene tutu. Et ro qz stante escara satis difficile e scire quado erit operatio in didimo et qn erit copleta. Si aut escara sit remota oculus et tactus testificatur veritate tue operationis. Erat aut opatois sue tps octo septimanaru z isti bene succedebant. Ego et inuenio alia operatoem tutiorem z breuiorez: z modus est iste remota carne vsq ad didimu ut dixi: z et caustico apposito semel super didimum ab illa hora vltra opatione sua faciebat cu cauterio curuo cultelari z coburebat didimum. Est.n.ista operatio breuior z securior. Ualet at hoc ad duo. primo ad fluxu sanguinis. 2° ad maiorem profundatoem qr meli9 e isto° operari. Ego et iuenio alios q a pma opatoe ruptorii cu caustico semp pcedebant z de 3° in 3m cauterizabant. z dicebat iste q hoc ualz ad tria. prio ad fluxu sanguis. 2o ad maiore profudatione. 3° ad remotoem escare: qz cauterium reiteratum semper remouet de escara preexnte: eligas ergo ex te illo q plus tibi placet. Isto posito: qz tn aliqn accidut aliq accna mala accntiu errorili istis. docebo te succurre. prio cotingit q apponitur plus de corrosiuo q3 oz: qz sp no pnt comesurari medicine sic q nimis molestaret lauetur locus cum oleo ro. uel cu vino uel cu alio liquore z de super fometet cu oleo ro. uel viol. uel de nenuf. z sic de silib9. scdo cotingit q bursa testiculo sit inflata : z dolorosa succurretur cu eplo facto de maluis uiol. z plantagine cum furfure vl lentibus z oleo ro. ¶Si aut n poss t resolui. sed ad saniem deueniat maturet cu assugia porci z galline z semine lini z cu radice maluauisci z silibus . Et si sanie faciat aperiatur in bassiori loco z mundificetur z sanetur ut alia ulcera. Tertio cotingit fluxus sanguinis molestus qz vene cu didimo sut coniuncte. ¶Succurrat cum pulue constrictiuo sepe dicto in pprio ca. cu albumie oui aut et succurratur cu pulue vitrioli z calce non extincta aut et cu arsenico ppato mo dicto. 4° contingit q isti sint frebrientes. Immo ego vidi semper febrientes ¶Regantur : tunc isti cum sirupo de violis uel nenufare vel simplici acetoso z cu aliis: sicut alii febrietes regatur. 5° cotingit q isti sunt tussietes succurratur istis cu diadragaganto aut cu diapenidione z pect9 inungatur cum butiro z oleo viol. ut alit fz q vides necessitatez: vi° ptingit q uent eorum sit constipatus: succurat istis cu cassia fl. aut fiat cliste aut suppositorium aut dent pillule coes vt uidetur operati. 7° istis ptingit sepe fluxus ventris succurratur istis cum diacitonitate cu zucharo an coestione. Ite valet seme platagis datu cu vino austero q singulare remedium e. Ite ualent trocisci costrictiui sicut sut trocisci de carabe z sic de aliis. Si mo contigat q isti sint apti in inguie z no in bursa testiculoruz tunc istis succurratur sicut dixi supra in prima pte cum medicis z ligametis z iaceat z no moueant se z eplastra z alia medicine dent. Ego istis cosueui face unu brachale sic. Capio vna fassia longaz i uno extremo pono plumaceolu z minister unus ipsu tenet. Deinde fassiam inuolutam voluo intra coxa: z reuoluo super plumaceolum z sic reuoluo circu qq. z stringo: deide ego suo caput extremu fassie: deid suo caput q tenebat minister in manu ¶Demum suo fassia insimul ne vna pars ab alia cadat: deinde suo parte que voluit coxe cu parte superiori cingente ipsum z sic de .xv. diebus in .xv. muto eu: sit aut fassia ex panno se non relaxante.

¶ Cap 2m de castrandis hominibus.

Castratio in homie aliqn est necessaria pter multas res destruit: aut i hoie illud q natale e in homine z spem humana conseruat. Castrato at fit duobus modis. uno mo per attractionez. alio modo per incisionem: operatio que fit per attractionez fit isto modo . facias a ls edere in aqua calida donec testiculi mollificentur z pendeat deinde ptere eos taliter q sub manu tua non apparent amplius z huiusmoi castratio e pueris coueniens . Castratio que fit per incisionem fit duobus modis . un9 mod9 e ut incidat vga cu testiculis. Fit aut isto modo ligetur virga cu testiculis in radice sua: deinde in loco ligatois cum rasorio totaliter incidatur deide stringat sanguis et curetur ut alia ulcera. Alius modus operandi est ut testiculi cum mau tua trahantur ad inferiora deide ligent: z sic icide super unu queq testiculu sectione una et excoria donec egrediant. Deinde amputa eos z sue uulnus z cura ipsu curatione. alioz uulneru donec sanet. Et iste modus bonus e alius mihi non placet.

¶ Cap 3m de hermofrodito.

Hermofrodita e passio ualde in naturalis z turpissima in uiris. Species aut in uiris sut tres. Et prima e que apparet in cute testiculoru q e inter testiculos duos in figura quasi sicut uulua mulieris z sunt in ea pili. Scda spes: e per cude modu per eam tn fluit urina. Et tia est similis

ſcõe ꝛ ñ prĩe totalit̃ ſꝫ ñ exit ũrla. Jn mulierib⁹ eſt ſola una ſpẽs: ẽ ãt. ſ. uuluã mulier] i pectine: ꝛ pendẽt illa uirilia ſicut in pueris pendent. Et ſũt tria corpora quoꝝ unũ ẽ ſicut ꝟga ꝛ duo ſicut teſticuli. Et oẽs iſte ſpẽs curantur ꝛ ſanant̃ pter illã que fit in uiris ex qua exit urina. Et modus curatõis eius eſt ut ſeces illas carnes ſuperfluaſ ſectione qua nõ remaneat ex ea aliqd: deiñ cura locũ ut alia ulcera curantur donec ſanetur.

Cap⁹ 4⁹ de generatõe lapidis i ueſica ꝛ reĩb⁹.

Capitulũ de generatõe lapidis. Lapis ñ ſolũ generat̃ i renib⁹ ꝛ ueſica: ſꝫ ẽt i iũctis: ut Gal. p°. ꝛ vi. interioꝝ ꝛ aliqñ in pulmone: ut dic 4. interiorũ ꝛ in epate ẽt in aliis mẽbris ut de ipſo Halia. dix. 14. ſmone prĩe partis ego õ hoc uidi unum q̃ ſpuit unũ lapideꝫ p certo. Cirugic⁹ ãt ñ hꝫ ſe intromittẽ õ lapiõ renũ nꝫ de lapiõ aliaꝝ pũũ i trinſecaꝝ cũ bñficio cirugie iſti ñ pñt curari grã tñ necitatis aliqd dicã. gñat̃ ãt lapiſ in ueſica ſꝫ Haliab. ubi. ſ. i corpe hũano ex mã groſſa uiſcoſa coadunãte meatũ ſtricta ea ſuãte. ꝛ a calitate loci effectualit̃ u clare õclarat Gal. ubi. ſ. iſto ꝟbo. crudo nãqꝫ chilo aſſũmte qd uiſcoſũ qñ meat⁹ qdeꝫ ſñ renes ſtrictiores qdeꝫ extiterint natã. morã faciens ibi q̃ groſſũ ꝛ uiſcoſũ patũ ẽ generare poros ꝛc. facit etiã ad hoc maxĩe et renũ ipſoꝝ cõp lo. vñ calditate exũte pungitiua: ꝛ materia exiſtente in renibus aliqualiter coagulata a caliditate renum fit lapis. Et Serapio 4. breuiarii ſui dicebat q̃ caliditas cõmoderata cum materia groſſa eſt ſufficiens cã generatõnis poroꝝ. Et per caliditatem cõmoderatam itelligo egreſſuꝫ a naturalitate: non tñ pter natal' eſt. Et pp hoc calitas multũ extenſiua in renib⁹ in iuuenib⁹ eſt generatiua lapidis ſubito. et calitas pter natãꝫ ñ multũ in ſenib⁹ ꝛ in ueſica ꝛ in diurno tpe hꝫ lapideꝫ gñare. cã effectiua gñationis lapidis eſt calitas renũ ſꝫ groſſicies matieꝝ ſit maiõ cã materia ãt lapidis gñrat̃ a crapula ꝛ ab indigeſtione ꝛ a regĩe groſſo ut infra dicetur de dieta. Debilitas ãt ꝟtutis expulſiue ꝛ viaruꝫ opilatio ſunt cã retẽtiõis mẽ: labor renũ ꝛ ueſice ꝛ vſus reꝝ calidaꝝ ſũt cã calitatis exceſſiue. Signa lapidis renũ ſũt egreſſus urine paulatiue turbide ꝛ arenoſe a renul' rubeis cũ quodaꝫ ardore ꝛ ẽ doloꝛ manſiuus in renib⁹ ꝛ in iliis et multotiẽs ptingit ad pedes ꝛ teſticulos ꝛ cura cum quadã obdormitatione apte renis infirmi. Signa lapidis ueſice ſunt iſta doloꝛ ẽ i ueſica prurit⁹ dicit̃ eẽ circa cap uirge ꝛ ei⁹ erectio ẽ ſepiſſime ꝛ urina eoꝝ ẽ cruda ꝛ alba ꝛ tẽuis Et cũ hoc ẽ urinãdi difficultas: ꝛ ſi cũ h°. dubitet̃ reſupinet̃ patiẽs eleuatis coxis ꝯcuciat̃ ꝛ mĩget aut ẽt intromittat̃ canula argẽtea ul' tenta ꝛ lapis tãgetur et retrocedet et minget: hec autẽ oĩa dant noticiã lapidis et uiam curatiõis oſtẽdunt ut p°. interioꝝ adhuc ãt paciẽte bñ curuato Si digit⁹ in ano põat̃ ſẽtiet̃ lapis dur⁹ ul' moll' et retrocedet et minget. Et ppt̃ h° dix. A. q̃ lapis i ueſica ſepe ducit ad tenaſmonẽ et q°tiens mingit lapidioſus totiẽs mingẽ deſiderat. Nõ ẽt q̃ doloꝛ renũ m'ltũ ſi'latur in p°. dolori colico ppt̃ qõ doc. inter ſe fecerũt diſſentiões. lapis autẽ renũ et ueſice drñt. Lapis. n. renũ leuiõ ẽ et min⁹ declinãs ad rubedinẽ: ueſice ꝟo duriõ et ualde maioꝛ declinãs ad albedinẽ. Pro quo nõ q̃ Jpo. in. vi. ephidi. dicit nefreticos ñ uidi ſanatos ſupra lxx. annos. Et ſexta ãpho. nefretici et q̃ circa ueſicã dolẽt laborioſe in ſenib⁹ nõ ſanãt̃ debiles enĩ ſũt et ideo cũ his paſſionibus moriũt̃ ut dicit Ga. in com. Nõ ꝟo q̃ q̃ hñt vrinã groſſã arenoſã raro incurrũt lapidẽ: ſꝫ ſi ſubito efficit̃ tenuis ſignificat̃ lapis generat⁹ cum aliis ſignis ut dicit Ber. de goꝛ. Nõ. 3°. q̃ lapis generat⁹ in ueſica et renib⁹ ẽ ex his q̃ hereditãt̃ ppt̃a dicit̃ q̃ lapis renũ ſenib⁹ pl⁹ aduenit q̃ȝ lapis ueſice et' infãtib⁹ et qui ſeqũt̃ eos ꝯriũ et maxime aduenit inter infantiam et pubertatem et totum hoc dixit Auicenna Nota quarto q̃ parum accidit lapis in ueſica mulieribus et lapis renum ut dixit etiam Auicenna et ſunt de egritudinibus habentibus paroxiſmũ et ſpaciũ ẽ õ mẽſe ad annũ. Et tota hui⁹ rõ ẽ ãplitudo uẽaꝝ Nõ. v° q̃ lapis paruus in ueſica mag⁹ ẽ pni⁹ ad retinẽdũ vrinã q̃ȝ figit̃ citi⁹ i meatu q̃ȝ magn⁹ q̃ȝ velocit̃ rẽouet̃ a meatu. Nõ vi°. q̃ q̃ hẽt lapidẽ in ueſica uel renibus ñ viuit ſine piculo nã ſi retinet̃ ꝛ claudit meatũ ducit ad idropiſiꝫ ꝛ ad mõtẽ. Nõ. 7°. q̃ in renibus nõ dẽt lapis incidi in veſica ãt ẽ piculoſa inciſio ppt̃ ſpaſmuꝫ ꝛ fluxũ ſanguis ꝛ ppt̃ fiſtulã. Nõ. 8°. q̃ propter iſta tria periti iſtã autẽ dimiſerũt curſorib⁹. Nõ ix°. q̃ lapis nõ põt incidi ſine piculo ueſice par uus. aut ppt̃ periculũ nõ ꝯphendẽdi eũ ut dixit Albu. Si ãt lapis incidẽdus ẽ mediocris ẽ incidẽd⁹. Caueat g° qĩuqꝫ ut ſe nõ intromittat õ inciſione lapidis niſi ſit expt⁹ ꝛ uideat a bono magiſtro: ut dcit Bru. ꝛ Theo. Nõ. io°. q̃ non dẽt incidi hõ antiquus neqꝫ hõ debilis neqꝫ hõ cacochimus neqꝫ doloroſus. Etas ãt incidẽdi ẽ etas. xiiii. annoꝝ ut dicit Lãfrã. tẽp⁹ ãt ꝯgruũ ẽ ver ꝛ autumnus. Jn cura iſta hẽs duas intẽtiões. Prĩa ẽ in purgatione ꝛ vita. Secũda in localibus. Prĩa intẽtio cõplet̃ cũ medicis euacuãtib⁹ ipos humores groſſos ſicut ẽ bñdicta pillule aggregatiue pillule de agarico aut cũ diacatholicone digerat̃ materia cum oximelle diuretico. Et ſi fortius uis facias cũ ſirupo de radicib⁹ qnqꝫ põt ẽt fieri ſirupus cũ iſtis herbis ℞ ſtafiſagrie tribuli marini ꝛ cãpeſtris calamenti iſopi granoꝝ iuniperi baccaꝝ edere ſeĩs fenicl'i apii petroſilii ameos dauci cũ ſeĩbus frigidis feminũ frigidorũ maꝝ nardi ſquinanti floꝛum camo. geneſtre cũ aceto ſquillitico ꝛ melle ꝛ ſuccaro ꝛ fiat ſirupus ꝛ addantur radices quiqꝫ et aqua cicerum. vomitus ãt cõuenit ꝛ nõ ſoluꝫ diuertit materiam: ſed euacuat materiaꝫ antecedẽtem flegmaticã gñratã i ſtomaco q̃ in diuturno acceſſu erat parata ad renes lapidem cauſare.

Et quinto utilitatis gali. precipit semel in men se. Dieta eorum sit talis dimittant oīa q̄ possunt lapidem generare ut sunt secundū Ra. ⁊ Auic. Cibi grossi qualis ē panis azimus ⁊ crudis car nes vaccarum ⁊ auium paludestrium: ⁊ pisces ⁊ fruct⁹ acetosi ⁊ virides ⁊ caseus humidus ⁊ aq̄ turbida ⁊ vinum grossum atq; turbidum ⁊ gene raliter respiciat se ab omnibus rebus viscosis ⁊ difficil. digestionis ⁊ ab omni crapula ⁊ repletō ne. ⁊ ita voluit Ras. libro diuisionum. ficus aūt ⁊ amigdale fistici fructus capparum passule: ⁊ si milia ī pluri vsu ⁊ tuti possūt approximari p men te Gal. scōo alimentorum. Cresones autē pos sunt approximari: habent autem virtutem diafo reticam vrinatiuā atq; lapidis vesice frangitiuā vt. 8⁰. farmacorum dixit Gal. ⁊ vrticas laudat Auenzoar ⁊ Aggregator confirmat. omnia autē ista moderate sunt virtutis. alia autem sunt ma gis violente virtutis velut sunt pulegium fēicu lus. Jus cicerum rubeorum ista autem raro vsu ⁊ a cibo lōge ōbēt administrari ne adurē⁹ sāguiēz ⁊ renes calefaciendo ledant: ⁊ ēt ne uelocitatem lationis cibum indigestum deducant ad epar: ⁊ ad loca vrine: Rainaldus aūt dabat hoc. ℞. ci cera nigra siue rubea ⁊ remolliantur in aqua re ni per noctem uel in aqua dulci. deinde bulianē duabus ebulitionibus cum pauco petrosilino ⁊ addito modico de puluere nardino ⁊ croco ⁊ ui no albo administretur. ❡ Multi alii additōem faciunt ō gramine mundato ō cimīo ī hieme et aliqui in ieme apponunt succum limonum aut arancearum semen melonum: mundificat enim talis potio venas capillares epatis ⁊ renuz mea tus: ⁊ ita preseruat a calculo ut affirmant diaca lamentum ⁊ diaciminum sunt ex compositis ua lētibus. ❡ Cōplexio autem locorum calida pōt corrigi cūz oleo ro. viol. ⁊ scorpionum ⁊ epithi mate ō sandalis ⁊ aquarum frigidarum. Respi cias tamē te a nimio usu siue excessu. Secūda intētio cōpletur hoc modo. ⁊ primo dolore infe stante fiat hoc balneum in quo cocte sunt herbe iste. ℞. lingue canis. ℳ. iii. vitrioli siue parita rie. ℳ. ii. sanationis. ℳ. i. apii. ℳ. 5. leuiē con quassata buliant vnico feruore in aqua simplici deinde totum in conca proiiciatur ⁊ addatur li. i. vini albi. ⁊ cum fuerit tepidum sedeat in illo q̄ aqua fere attingat vmbilicum hoc enim nota biliter operatur mitigando dolorem et viam siue meatum dilatando ⁊ lapidem educendo dum tamen approximetur moderate: hoc com pleto ut tutius fortiores medicinas possis ap p ximare utaris lenitiuo aliquo vel diacatalicōe q̄ dimittas medicinas attractiuas. ❡ Jstō conse quenter facto possunt dari diminuentes lapidē ⁊ debent dari post exitum balnei ut est decoctō cicerum graminis secundum galienum in sexto simplicium. ❡ Et Auicenna tertia primi laudat inter omnia decoctionem petrosilii. ❡ Et galie. vbi supra multum laudat que non sunt calida ut sunt incisiua ut radix speragorum ⁊ rubus et bethonica polium ⁊ rubea. ❡ Et Barthuci⁹ bo

noniensis summe laudauit nitrum combustum Auicenna in tertio enumerat radicem costi radi cem rubi semen altee radicem tribuli apiuz sco lopendriam virgam pastoris pentafilon poliū camepitheos radicem rafani ⁊ acori ⁊ ciperi et grana piperis ⁊ lapidem iudaicum ⁊ cinerē scor pionis leporum ⁊ sanguinem irci ⁊ fimum gal li aut columbi ⁊ scarabeos exiccatos idest can tarides ⁊ multi commendant grillos exic catos. Caueas tamen ⁊ videas q̄ ista sunt be ne correcta ⁊ quantitas sit parua quia ulcerant uesicam. ❡ Et nota q̄ ex istis possunt fieri cō posita. ❡ Et Auicenna ad hoc ordinauit istam potionem. ℞. milii solis. ʒ. v. capil. veneris. ʒ. 7. petrosilini. ʒ. 4. ficus albe. 7. in numero dcoq̄n tur cum septem lb. aque donec remaneant lb. iii. ⁊ bibatur lb. 5. cum exit ab balneo. ❡ Sera. experimentum ad hoc sublime. ℞. seminis me lonum milii solis dauci nitri combusti an̄. par tes equales terantur ⁊ cribellentur ⁊ detur ex eo ʒ. iii. cum aqua decoctionis cicerum nigrorum ❡ Aliqui fecerunt aquam expertam ℞: silum pendule lb. vi. radicum acori. lb. iii. saxifragie cum radice quantum de omnibus conquassen tur ⁊ ponantur in alembico ⁊ aqua fiat ⁊ detur ʒ. i. ❡ Auenzoar vir magne experientie fecit h⁹ electuarium ℞. lapidis iudaici gummi ceraso rum lapidis spongie corticum melonum riquili tie an̄. ʒ. 4. auellanarū ʒ. i. dauci nitri ultra mari ni combusti cum alchitran an̄. ʒ. x. pincarum mū datarum amigdalaruz excorticatarū an̄. ʒ. vi. Si rupi de liquiritia quod sufficit ⁊ fiat electuariū in qualibet ponatur. ʒ. ii. optimi balsami: qui in hoc ut dicit est de melioribus medicinis serue tur in vase uitreo: Dosis est. ʒ. vi. omni mane cū sirupo uiolis ⁊ quadruplo aque calide. ❡ Rai naldus de uilla noua hanc etiam composuit ℞ milii solis ameos anisi maratri carui dauci pe trosilini apii cimini aneti leuistici cardamoni piperis longi siluestris montani seminis papaue ris seminis melonum seminis malue granoruz iuniperi baccarum edē semis sparasi nucleoruz persicorum ⁊ radicum saxifragie zinziberis ga lange cimini spice nardi calami aro. riquilitie ciperi acori sandalorum alborū ru. lapidis iu daici lapidis spongie rasure eboris maxillaruz lucei. an̄. partem. 5. cicadarum preparatarum quar ta vnius partis sanguinis irci preparati partis ii. fiat puluis de quo detur demane ʒ. i. cum vīo albo. ❡ Rasis talem confectionem ordinauit. ❡ Recipe seminis melonum carpobalsani semis rafani dauci petrosilini an̄: partem vnam corti cum radicis capparum corticum radicis oppo ponaci amigdalarum amararum baccarum lau ri squinanti ciperi spice cassie lignee scolopen drie harmel gentiane aristologie rotunde asari cordumeri bdelii armoniaci serapini mirre pi peris acori an̄. partem 5. dissolutis gummis in vīo subtili fiāt pillule ⁊ dos ē ʒ. 5. cū aq̄ cicer et q̄n̄ fortificaē illud medicamē cū balsamo bal samus āt frangit lapidē ut dix. ga. 7⁰ simplicium.

Auicenna aliud medicamen compoſuit expertũ
ut dicit. ℞.ciner͡l.nitri cineris ſcorpionis cineris
radicum capparum:cõmunis cineris:leporis:la
pid.ſpongie ſanguinis irci cineris corticuꝫ oui:
lapidis iudaici acori partes equales petroſilini
dauci pulegii gumi arabici ſe.altee:pipis añ.par
tẽ.i.ſ.conficiantˀ cum melle ⁊ conſeruentur.doſ
eſt a.ʒ.iii.cum aqua decoctionis tribulorꝫ ⁊ ci
cerum nigrorum. Ego ẽt dico ꝙ ſi lepus capiatˀ
⁊ cõburatˀ ſm ſe totũ ⁊ detur puluis ille ad quã
titatem vnius coclearis mirabiliˀ ualet:qd̄ exp/
tũ eſt. Ad idem experta ſunt ſemina geneſtre ex
bibita in potu cum ſubtili vino. Ad idem etiam
expertum ſi gazeli nucis quãdo nuces incipiũt
oriri triturẽtur ⁊ exhibeantur mirre ualẽt. Ego
ſepe dedi cum aquis diureticis cantarides in ꝑ
ua tñ quantitate:⁊ laudantˀ etiam a gerardo.d̄ ſo.
⁊ Guil.de ſa:⁊ conſueui ẽt dare filantropos de
ſcriptione Nicolai. Et vide receptas a Nico/
lao cum vino albo uel cum aquis diureticis. ⁊
uidi bonum effectum,poſt autẽ exhibitionẽ me
dicine frangentis ⁊ educentis lapidem:laudatur
inunctio cum oleo ſcorpionum qm̄ dicit. Auic.
in 5° canoñ. ſcorpiones in ſuis naturis ſunt in
lapidibus generatis ĩ renibus ⁊ veſicis optimũ
remedium qñ lapis generatus eſt. ¶ Thadeus
fecit hoc empl͡m ſuper locum. ℞.herbam ſana/
tionis paritariam folia cucumeris ſilueſtris:fo/
lia malue:caules:porros morſum galline ⁊ ex ſi
milibus: ⁊ fiat emplaſtrum:Theodoricus fecit
hoc cerotum pro remouendo. ℞.oleum camo.
ʒ.ii.olei ro.ʒ.i.vitellorum ouorum crudorũ.ʒ.
iii.conficiantur ⁊ cum panno applicentur:ꝯmo/
tiones ⁊ equitationes vitentur ventoſatiões ab
ilio uſqꝫ ad veſicam cum oleis calidis.vꝫ cum
oleo de ruta ⁊ de caſtoreo euaporetur. Ut dixit
Auicẽ. Iſte oẽs ſũt medicine minuẽtes lapideꝫ:
⁊ multa alia experta poſſem ponere.ſ.Bartho.d̄
va.⁊ aliorꝫ:ſed tibi cirugico iſta ſufficiunt. Si
dolor fuerit in renibus rõe lapidis iſta breuiter
ſunt experta. ℞.corticum auelanaꝝ miſceatˀ bñ
cũ gumis amigda.⁊ ex iſtis mixtis. ℞.ʒ.i.ex q̃r
ta partis ipius ex filo antropos miſceatur ⁊ cuꝫ
vino calido bibatˀ:fola etiam paritaria calefacta
ſup tegulã ignitam rorata cũ aceto renibus ap/
plicetˀ. Empl͡m ad idem. ℞.radicũ euiſci radi/
cum taſſi barbaſſi ca.uc.recẽtis camo.añ.coq̃n
tur adinuicẽ ⁊ cum oleo de camo.fiat emplaſtꝝ
Balneũ ad idẽ. ℞.ſanationuꝫ vitrioli.añ. coq̃n
tur in aqua ⁊ poſt balneum fiat inunctio cũ ol͡o
de ſcorpionibus. Guil.dixit. Ego uero in dolo
re conſequẽte lapillũ uel araneam inueni utiliſ
ſimuꝫ ⁊ ſubito ſuccũ arnogloſſe bibitum caluꝫ
et turbidũ ſicut exprimitur uſqꝫ ad ciatũ vnum
¶ Ego huic non video rõnem niſi forma ocul
ta in hoc ualeat ⁊ in quartana dixit gentilis ua
lere ꝙ ſemel fui exptus ⁊ ſic inueni. Ego ſipli/
cia nõ nominabo nec de eis facio mentionẽ qꝛ
de eis ſatis ẽ facta mẽtio gratia breuitatis. Et ĩ
uenio mirabilia a Bar.de ua q̄ omnia ditto:Tñ
vnam experientiã pono ad frangendũ lapidem
ſubito tollatur ſãguis totus unius leporis ⁊ cũ
ʒ.7.radicũ ſaxifragrie uratur in olla rudi ⁊ ex
cinere hoc detur coclear unũ cum ciato aque ca
lide: ¶ Et fertˀ ꝙ ſi lapis focarius in aqua põatˀ
cum aliqua quantitate huius pulueris in paucis
diebus frangitˀ uel oris. Aliud experimentũ. ℞.
radicum ſparagi q̃tum uis ⁊ coquatur in aqua
uſqꝫ ad conſumptionẽ medietatis aq̄ poſt. ℞:
huius decoctionis part͡l.v.aceti ſquilliti ꝑtis
i.oppoponaci ⁊ radicis cappaꝝ añ.part͡l.ii.⁊ fiat
ſirupus. Nã optime frangit lapidem in renibus
⁊ ueſica:iſta in ꝑſenti ſufficiant. Uenio aũt ad
operationem manualẽ. Una autem eſt operatio
paliatiua. Alia autẽ uere ẽ curatiua ⁊ non mẽdo
ſa. In primis ergo euacuentur inteſtina cum cli
ſteri ⁊ in craſtinum:deinde ſaliat infirmus uel
moueat ſe hinc inde ⁊ lapis ad collum ueſice
tranſeat:deinde preparet ſcapnum ĩ loco lucido
⁊ in una extremitate ſedeat uir qui teneat patiẽ
tem ante ſe eius tamen coxe cum binda ligentˀ
ad collum ut tota ueſica ſit decliuis ad inferiõa
aut uir qui tenet cum accipiat eius crura ⁊ ma
xime ſi fuerit puer ⁊ leuet ad ſuperiora neque
dimittat ipſa donec operatio compleatur: dein
de inunge cum oleo digitum ſiniſtre manus et
intromitte eum in anum patientis ⁊ cũ alia ma
nu preme ueſicam ſuper pectinem inferius ⁊ ꝑ
quire de lapide. Et quando ſtat ſub digito tuo
duc eum paulatim ad collum ueſice:deinde pre
me ſuper digitum ipſum ⁊ impelle eum ad infe
riora uerſus locum in quo uis incidere ⁊ preci
pe miniſtro tuo ut extendat teſticulos ⁊ uirgaꝫ
ad ſuperiora cum manu ſua ⁊ cum altera manu
remoueat cutem que eſt ſub teſticulis a parte ĩ
qua ſectio debet fieri ⁊ tunc incide ſuper ipſum
lapidem inter anum ⁊ teſticulos non tamen in
medio. ¶ Immo in latere ſiniſtro natis ⁊ ſit ſe
ctio ſecundum longitudinem exterius ampla ĩ
terius tamen ſtricta ſecundum quantitatem tñ
qua ſit poſſibilis egreſſio lapidis:deinde intro
mitte vncinum concauum ⁊ extrahe lapidem ⁊
multotiens ratione compreſſionis digiti lapis
egreditur abſque intromiſſione inſtrumẽti pre
dicti. ¶ Albucaſis dixit ſi uero lapis ſit plus
quam unus premas ⁊ impremas magnum ad
os ueſice: deinde ſuper ipſum incide ⁊ per
hunc impelle paruum ⁊ ſic ſimiliter facias ſi
ſint plures duobus. ¶ Extracto lapide puri
fices locum ⁊ ſuper ipſum ponatur puluis con
ſtrictiuus cum albumine oui ⁊ ligetur firmiter
⁊ extendantur pedes ⁊ ſoluatur uſque in tertiũ
diem ut uoluit Rogerius. ¶ Poſt inciſionem
ponunt uitellum oui in ieme ⁊ albumen in eſta
te. ¶ Et aliqui alii ut quattuor magiſtri appo
nunt farinam cum ſtuppis. ¶ Ego autem ali
ter operarer:nam intentio mea eſt facta inciſio
ne extrahere ſanguinem: ⁊ cum hoc locum incar
nare ⁊ cum hoc prohibere apoſtemationem er
go melius eſt omni tempore operari cum albu-
mine oui quam cum farina ⁊ cum uitello oui
¶ In ieme ut dicebant alii uerum tamen.

¶ Ego in iēme apponerē albumen oui cum vitello rōe frigiditatis tēporis z rōe mitigationis doloris usq3 ad incarnationem. vitellus aūt oui putrefacit qm̄ cal'e z humide cōplōnis est z cōsil'r considera ō fa. frumēti: que est calide z humide cōplōis: talia aūt nō incarnatiua sūt ut patuit loco suo nisi uell' intelligere de farina uolatili que ualde constrictiua est. tēpore autez cure parum potent z vinum non album: sed rubeum sit etiam stipticum z bibitum cum aqua ferrata limphatum. ¶ Comedant etiam sobrie z cibaria eorum electa sint z paucarum superfluitatuz.

¶ Si lapis modo sit i mulieribus: z sit necessaria extractio: licet raro lap. in mulieribus generetur z ratio est in promptu: quia orificia illarum partium in mulieribus sunt magis lata. ¶ Ideo superfluitates flegmatice minus tenentur: z ergo raro generatur lapis: verumtamē curatio in mulieribus est magis difficilis. ¶ Et ratio est quia locus lapidis in mulieribus est magis remotus a loco incisionis q̄3 in uiris: quare est necesse q̄ in mulieribus incidatur magis profunde: z in hoc est timor: ut dicit Albucas. ¶ Si ergo assit necessitas o3 te considerare. primo si sit mulier virgo uel non: q̄ si fuerit v̄go ponat medic⁹ digitum in ano sinistre manus z querat lapidem.

¶ Cum ergo inuenerit eū ponat sub digito ipsum z gradatim ad inferiora pellat sicut precessit narratio donec ducatur ad radicem coxe: deinde incide supra ipsum sicut supra feci mentionem. ¶ Si autem mulier fuerit corrupta: tunc p̄cipe mulieri medice vel tu medice facias z ingras lapidem. cum autem inuenerit lapidem ipsi mat eum ad inferiora donec perueniat ad radicem coxe: deinde incide super ipsum. in radice coxe z extrahe ipsum ut dixi supra: z similit̄ per oīa facias. Si autem contingat q̄3 lap. p̄pter ei⁹ paruitatem uenerit ad uirgam ligetur uersus uesicam ut non recedat: z postea sugendo extrahatur aut tenacule longe z graciles imponant̄: z capiatur z extrahatur: aut ut dic̄ Albucas. gracille terrebellum imponatur: z cum illo frangatur et frustratim extrahatur q̄ apparet mihi satis difficile aut in parte infriore ubi magis lapillus eminet: incidatur f̄m longum z extrahatur z suat̄ z breuiter z supra curetur z prohibeatur apostema quātū potes. Et si dolor assit pōat̄ i balneo linitiuo z inungatur cum oleis linitis q̄le est camomelinū anetinū z sic de aliis. ¶ Dixi 2° principalit̄ q̄ cura aliq̄n illa erat paliaris hoc ē mendosa. hoc āt ᵓtingit q̄n lapis ita ē magn⁹ q̄ non pōt duci ad collū uesice i quo saluberrime pōt fieri incisio cū collū uesice sit carnosū. ¶ Et g° ps illa pōt incarnari. Uesica āt ē neruosa z est locus vrine. non ergo cōsolidat̄ vñ sepe vidi aliquos qui fuerūt incisi z aliq̄d de vesica fuit incisa z locus nunq̄3 fuit cōsolidatus z per locuz illum semper egreditur aquositas. ¶ Isti tales ifelices sunt et inepti semper. vñ Ipo. vi. affforismorū dixit q̄ vulnus est mortale cum dixit vesicā incisam zc. Hoc etiam contingit q̄ cura ē mendosa si esset in antiquo aut in alio non potente aut nō volente sustinere incisionem. fit aūt hoc modo ponatur paciens i balneo mollificatiuo: deiñ cū catiro. Est āt catir̄ tenta uel p̄ba z i sūitate eius ē quedā grossities sicut pat̄ noster ne ledat vesicam uel collū ei⁹ aut cū argalia. i. siringa inuncta cum butiro aut cū aliquo suaui oleo intromissa. per virgam ipigat̄ de collo vesice usq3 ad fundum ipsius: aut ēt fiat cū digitis iunctis z imissis p anū z idē facit. nō aūt permanet lapis diu ifūdo uesice imo redit sepe q̄re cura ista mēdosa ē multa alia expta simplicia z cōposita dñis meis dñis phisicis dimitto.

¶ Cap^m 5^m. de arte mīgēdi cū medicis z cū istris:

Sepe denegat̄ vrina pp lapidē exñtē in uiis urine aut p̄pter multā maīā grossā illic exñtē: q̄r o3 istis subuenire scire. Gal'. āt 5°. farmacor̄ ꝓcedit cātarides abscissis alis z capitib⁹ cū aqs diureticl: z ras in Almāsore administrat balneum z inunctōes z ēbrocatōes sup pecten v̄gā z pitoneō. Et iā circa principiū alteri⁹ capituli sūt posita illa quare non recapitulo: sed facio te scire que sunt ista. Et quidam magister Jordanus pisceñ. faciebat iniectiones cum siringa de balsamo q̄n cā ē in uesica: Theodoric⁹ facit cū oleo petroleo. Auicē. z alii moderni faciūt cū oleo ō scorp. Aliq faciūt cū stercore colūbino dissoluto uel collato z iniiciunt. Alii aūt prouocant vrinā denegatā inungendo pecten z renes cū assūgia cuniculi aut cuz galbano posito super caput v̄ge aut alleis z cepis: aut ēt fiat suppositoriū ō sale gēma. fit ēt iponendo pediculum in foramine virge: aut ēt cimicez incitat enim ratione sui motus per foramen prepucii v̄tutem expulsiuā.

¶ Et thesaurus pauperum hoc remediū posuit Itez dico ego radix rafani z lapacii petrosilini z urtice cocta cum vino z cum oleo frixa z sup pecten applicata laudantur i vrine p̄uocatione q̄ expertum est. Si autem cum istis medicinis mingere non possit: tunc cuz instrumētis fiedū est ut dixit Haliabas. 14°. sermone scōe ptl z s3 Auicē. z f̄m Albucasim: fiat ergo isto modo. sedeat paciēs sup sedē z ipso balneato aut fomētato cū aqua uel oleo intromittat̄ siringa p uirgaz extensam uersus uentrē suauiter usq3 quo sit p̄pe anū. ¶ Deiñ incline uirga cū toto instrumento uersus inferius z dirigatur instrumentū uersus uesicā donec sentiat̄ lapis cadere in uacuū z tūc intelligat̄ esse in uesica. Et si fuerit arena uel humor grossus flaticus egrediet̄ cū urina q impediebat exitū urine z si via fuerit excoriata sic q̄ egrediatur sanguis collirium album cuz lacte mulieris immittatur. ¶ Loquar modo aliquid de simplicibus que habent remouē trūbos z globulos opilationes vias urine: cū autē p̄uatō sit prior curatōe. Dicā primo q̄ ꝯfōtāt uesicam ne tales superfluitates recipiat grossas

¶ Constantinus dixit folia cipressi in puluere reducta cum modico mirre ⁊ vino bibita vesicam ne malos humores recipiat confortant et stranguriam curant. ¶ Auicenna autem hec folia solum dat cum uino: ⁊ dicit ꝙ etiam conferunt difficultati mingendi. ¶ Et Diascorides dixit corium cipressi ⁊ semen ⁊ folia cum dulcore bibita cum mirra uesice reumatismum cōpescit ⁊ dissuriis medetur. ⁊ dixit etiam Auicēna radix ciperi confert distillationi vrine ⁊ debilitati uesice valde ⁊ frigori eius uehementer ⁊ similiter operatur in renibus. ¶ Serapio dixit assarum prouocat urinam ⁊ fortificat renes.

¶ Accedo modo ad principale propositum. et dico ꝙ quando urina detinetur propter opilatōnem. Alchinus dixit cinaglossa prouocat urinam inclusam. Puluis etiam foliorum millefolii cum aceto permixtus bibitus prouocat etiaꝫ vrinam ⁊ tollit opilationem factam ex humorꝫ habundantia. ⁊ idem potest aqua uel vinum decoctionis eius. ¶ Galienus dixit camedreos vrinam ⁊ menstrua mouet ⁊ grossicies humorū incidit ⁊ eas que in uisceribus obstructiones expurgat. ¶ Et idem dixit Galienus iterum in sexto amara cum globos etiam sanguinis consumere creditur non solum eos qui in vesica: opōtet autem tunc cum vino ⁊ melle bibere. ¶ Et nota ꝙ aliqui dicunt ꝙ est sansuccus ⁊ aliqui dicunt ꝙ est matricaria ⁊ hoc credo esse veruꝫ ut dixit Galienus in octauo: de petrosilino ꝙ vrinas ⁊ menstrua prouocat copiose. ⁊ idē dixit de petrosilino siluestri ⁊ proprie de semine uel radice et melius est vinum decoctionis ipsoruꝫ ⁊ hoc si non adest caliditas ipsorum. ⁊ etiā Ga. dixit in sexto. de porro agresti: proinde menstrua ⁊ urinam multam prouocat cum a grosso ⁊ frigido detinetur humore. ⁊ dixit etiam Galienus in octauo ꝙ elixatura lappe radicum coctarum in uino prouocat multam urinam purgatio hoc farmaco talis humoris existētis a tota subtantia ⁊ ex hoc aufert fetorem ascellaruꝫ et totius corporis. Guil. dixit nos autem ad hāc partem experientia scimus ꝙ puluis floruꝫ vrtice frequentatus vrinam prouocat propter trūbos detentā Et scimus ꝙ si ex amigdalis amaris mixtis cum trebentina et rasina et fiat emplastrum tollit obstructionem que fit i collo uesice. ¶ Serapio dixit quando in potu datur ex opponaco cum vino confert difficultati vrīe et scabiei uesice. ¶ Et dixit etiam de radice rubee tinctorum. ¶ Constantinus dixit succus rute cum oleo coctus et super pectinem inunctus urinam prouocat et hoc quando ab humore grosso detinetur. ¶ Haliabas dixit si castoreuꝫ super fundatur super uirgam stranguriam sanat que ē ex grosso et uiscoso hūore et flegmatico.

Ca. vi. de ꝓuocatōe sāguīs coagulati in uesica.

Non solum vrinaꝫ oportet prouocare cum preter naturā in saculo detineatur: sed etiam oportet sanguinem qui in uesica congelatur extrahere. Et hoc sepe accidit ex incisione lapidis. vñ sanguis transit ad uesicam et causat accidentia mala. et propter aliam causam causatur congelatio sanguinis in uesica. ¶ Dico ergo ꝙ pulegiū bibitum sanguinem congelatū in uesica eliquat ¶ Matricalis etiam urinam fortiter prouocat et sanguinem etiam in uesica eliquat: sed detur cum aqua mellis. ¶ Diascorides dixit ꝙ in eliquando sanguinem congelatum in uesica et ipsum etiam prouocando flos cimini carmēi cū elixatura apii est presidium singulare ¶ Cinis ysopi humide datus in potu sicut supra dictum est capitulo de coagulatione lactis. et hoc libro secundo sanguinem in uesica congelatum ī uesica eliquat. Alchinus dixit quando bibitur ex blanca bisancia pondus. ʒ ii. cum aqua calida extrahit sanguinem congelatum de renibus et vesica: multa ēt dicūt phisici ⁊ spāliter in caplo de cōgelatione sanguinis ī stomaco ⁊ ī caº ō cōgelatiōe lactis in mamillis q̄ hic valēt.

¶ Capᵐ 7ᵐ. de restrictōe fluxus vrīne.

Contingit aliquando nos urinam ꝯstrigē oportē: eo q̄ in uoluntarie preter naturā egredit: et hoc pōt ꝯtingē ex magno vsu medicinaꝝ apituaꝝ. Auicē. ī hoc dixit lēs ispissat sanguinē ut nō currit in uenis ⁊ ipa minorat urinā. Et dixit ēt nespula ꝯferūt multitudini vrine. Et subdit Aui. ō lente ⁊ nō ꝓuocat penitus. nō gº approximet ei hñs lesionē in urina ex pte distilatōis. et dixit ēt fungi faciūt possidē difficultatē vrīe: et dixit ēt oēs aq̄ minerales faciūt urine difficultatē ⁊ pariendi ⁊ mēstruorū. Serapio dixit corallus dissuriis medicatur cū aq̄ bibitº. ⁊ dixit ipoqstidos stringit urinā. Exitui urine ī uolūtario sūma medicina fm Auicē. ē scoria ferri mixta cū vīo aut īfusa ī ipo aut pluries in ipso extīcta autº subtilit trita ⁊ bibita. Cōfert āt maxie si prius ī vīo radix enule sit bulita. Et confert ēt si in dicto vīo actu calīo sedeat paciēs. ¶ Alchi. dixit glandes frigide sūt ⁊ sicce q̄ uētre strigūt atqꝫ urinā. Apuliº dixit ue sicā scrophe ī vēis siccaꝫ ⁊ tere ⁊ da bibē ⁊ multū valꝫ: distillatōi urīe. et dixit ēt uesicā capre aut ouis nigre aut tauri inscissā da bibē cū aceto ⁊ aq̄ cū dormitū uadit paciēs qñ nihil aliud ꝓdest p tres dies ꝯtinuos luna decrescēte ul' uesicā picis fluuialis. Serap. ēt dixit q̄ndo mumia dissoluit ī olīo ō sābach. Est āt sābach sābachº ⁊ fit ide suppositoriū cōfert ill' q nō pñt retinē vrinā. Sꝫ Bartho. dixit ego expiētia scio certa qñ vrīa migit spissa ⁊ aspa si fiat sirupº ex decoctiōe nenufaris p bibit stati illa strigit urīa ⁊ clarificat: ⁊ dix. et nō dubito ꝙ si ex decoctōe radicis albe nenufar. fiat ēt sirupº sil' ⁊ bibat idē ⁊ fortiº opat. ¶ Si mō frigiditas eēt in causa lignum aloes ꝓhibꝫ fluxum urine qui fit a frigore ⁊ debilitate uesice.

Serapio ꝛ Constan. hoc dicunt. Fidelis dixit galanga retinet vrine fluxum factum ex frigiditate renum ꝛ vesice: scordeõ etiam secũdũ omnem modum administrationis confert impotẽtie restaurationis vrine quando frigiditas uel humiditas uel utrumqꝫ existit in causa.

¶ Ca. 8m. de ardore urine ꝛ accensione que apparet in virga.

Ardor accidit frequenter in vrina ꝛ est causa impotentie retentionis ipsius. ¶ Et facio mẽtionẽ de his dispositionib' quia ex vsu medicinarum conuenientiũ lapidi: iste dispõnes causantur quare de eis facio mentionẽ ut cirugicus istis sciat succurrere. ¶ Hui. dixit nos sumus experti in ardore urine ut tollant grana pinee minoris et seminum communium mundatorum an̄. coquantur cũ rob quantitate q̃ sufficit et sumat ex eo a ℥. 4. usqꝫ ad. v. dissoluto cũ aqua zucca. Aliud expertum ad idem. ℞. seminum citrulli cucurbite excorticarum. ℥. 4. semis lactuce portulace an̄. ℥. ii. succi riquilicie. ℥. i. ro. ℥. 5. glandium. ℥. i. mirtillorum lentis excorticate an̄. ℈. i. terantur et cum succo portulace aut cuꝫ mucillagine psilii fiant trocisci quorum quilꝫ sit ℥. i. et dosis sit. ℥. i. Qz si uis illos magis facere constrictiuos. Illis adde succum ipoquistidos ꝛ subdit. Et dico iterum. ꝙ ad tutelam et confortationem uesice optimum est addere in trociscis de foliis cipressi. ℥. 5. mirre. scropu. 5. ¶ Qz si addatur aliquid de opio tunc erit fortissimũ. Aliud quando ardor est propter acuitatem materie. ℞. seminum cucumeris. partes. iii. granorum pinee maioꝝ mundatorum partẽ. i. sebesten partem. 5. zucca. quãtũ oĩa fiat tragea ꝛ detur cũ aqua zuccari aut ordei. ¶ Aliud conueniens in ardore vrine mirabile ℞. seminis citrulli cucurbite mundatorum an̄. partes equales semis lactuce portulace. an̄ partẽ. 5. succi riquilitie puri q̃ꝫtum partis vnius terantur omnia ꝛ cũ succo portulace aut mucillagine psilii fiãt trocisci quorum quilibet sit. ℥. i. ꝛ detur vnus in mane cum mellicrato aquoso. Aut cũ aqua zucca. aut cũ decoctione seminis lactuce ꝛ sũt isti trocisci vehementer extinctiui sitis. Secundum Auicẽ: decoctio radicis altee confert ardori vrine. ꝛ intestinorum. ¶ Et secundũ Alchi. confert lapidi ꝛ secundũ Alchi. hoc etiã proprie facit ꝺcoctio seminis. ¶ Et Constan. dixit in pãtegni ꝙ succus ptasie cum vino mixtus ualet morbibus reptilium ꝛ ardori vesice. ¶ Et dixit etiaꝫ ꝙ oleum de antipersico valet ardori vesice cum incensione vrine si misceatur cum oleo amigdalino dulci. Sunt autem antipersica ꝛ crisomilemoniace idem. ¶ Serapio dixit fructus mirti comeditur in ardore vrine ꝛ prouocat vrinam ¶ Et Bartho. dixit ꝙ idẽ potest sirupus eius ꝛ rob ipsius ꝛ puluis ipsius cum aqua bibitus. Isaac dixit grana pinee masculine cum seminibus cucumerum data renum vesice ꝛ dolorem ꝛ ardorem vrinam prouocando tollunt dolorẽ. Ra. dixit oleum de nenufaris clisterizatum valet arsure vrine quod certe experimento est perutile. Mesue dixit oleum de semine cucurbite ꝛ de se. citrulli ꝛ melonũ dolori ꝛ ardori vrine sunt efficacia.

¶ Capitulum nonum de cura mictus sanguĩs ꝛ vrinaꝝ sãguinolẽtaꝝ ꝛ ẽ plaga vesice.

Quandoqꝫ mingitur sanguis ꝙ forsan est ex debilitate virtutis retentiue renum vel ex debilitate virtutis sequestratiue eius uel forsan ex plaga eius. Hoc aũt totũ põt accidere ẽ magno vsu renũ frangentiũ lapideꝫ quare hoc potest esse accidens lapidis renuꝫ sicut ꝛ precedẽtia. Alchi. in hoc dixit qñ potatur lingua canis stringit fluxum sanguinis prouenientẽ a renibus. ¶ Apulius dixit malue saluatice cũ totis radicib' suis librã pensata in aqua decoctaꝫ usqꝫ ad dimidiaꝫ p triduũ pacienti da bis bibere dolorẽ vesice mitigat ꝛ sanguinẽ abstinet ꝛ perfecte sanabit: Et nota ꝙ Gal. alteraꝫ vocat maluam silueſtrẽ ꝛ isidorus eodẽ modo ¶ Serapio dixit ꝙ ipoquistidos uehementissime stringit sanguinem qui egreditur cum vrina. Sanguinem et am stringit mumia: quãdo ex ipsa bibitur usqꝫ ad. ℥. iii. cum vino. Rab dixit in compositis ad mictum sanguinis cum vrina ex plaga in uesica uel in uirga scilicet cum in principio mictus urine exit sanguis. ¶ Accipe rob de uino ꝛ buliat quousqꝫ coaguletur: postea sume ex eo lib. i. ꝛ cum farina siliginis misce ꝛ da quottidie. ℥. v. est enim sepe expertum. ¶ Sirupus patrinus ad mictum sanguinis qui factus est ex multitudine coitus. Recipe plantaginis ꝛ seminis eius portulace extremitates mirti extremitatis uitis oĩum. M. 5. succi requilitie radici ei'. seis anisi feniculi infusoꝝ i aceto ꝛ tõ refactorũ an̄. aur. ii. se. papa. se. lactuce an̄. aur. i. cõquassant oĩa ꝛ infundat in lb. i. 5. aq̃ ꝛ coquant usqꝫ ad ꝯsũptoẽm t̃tie ptꝫ ꝛ cũ zucha. lb. i. ꝛ fiat sirupus dosis sit. ℥. i. cuꝫ. ℈. i. pul. b': ℞. boli ar: Carabe t̃re sigillate an̄. ꝛ fiat puluis. subtilissim' Ad vrinas ẽt grossas ꝛ sanguineas que sũt sic turbidũ brodium cicerum rubeoꝝ hoc pulcherrimoꝝ ẽ experimentum. ℞. rubee tinctoꝝ granoruꝫ alcbechengi croci an̄. ℥. i. seminum cõiuꝫ ad pondus oĩum zucha. albi. ℥. iiii. terantur ꝛ cõficiantur in electuariũ cum sirupo ros. dos. i ieiuno sit sicut castanea vna cũ uino albo. ¶ Aliud ad hoc expertũ. ℞. marubii ptes. ii. aceti fortis p tẽ unã misceant ꝛ ex hoc i ieiuno bis uel ter sumatur usqꝫ ad. ℥. i. ¶ Ego cõsueui dare trocis. ꝺ carabe dissolutos cũ aq̃ plantaginis ꝛ uidi effectum bonum desuper ponebã emplastrũ de lentibus ros. ꝛ plantagine distẽperatis cũ oleo ros. prius tamẽ coctis in aqua.

¶ Capitulum decimū de cura diabetis renum.

Q Uādoqʒ accidit i
renibus tanta caliditas uel ēt siccitas
rōe cuius fit tanta attractio potus ꝙ
xtus retentiua renum nequit regulare. Unde ex
hoc corpus disponitur ad ethicam. ¶ Ego po
sui ista capl'a taqʒ sequentia ad lapidem renuʒ ꝛ
vesice: qꝛ quasi accidentia sūt illius dispositōis
¶ Et pauca ponam in illis capl'is: sed oīa erūt
aurea. Nota ꝙ potus ī hac passione nullo mo
do debet denegari: ꝛ ex simplicibus laudauerūt
exterminates antique vitis ꝛ salicis ꝛ citonia et
mala granata ꝛ portulaca ꝛ virga pastoris ꝛ sēp
niua ꝛ que sunt illis similia ꝛ tu ex istis simpli
cibus facias composita uelle tuo. ¶ Rasis ī su
is expertis dixit tractatu de oleis ꝙ oleum ro.
sicut proprie in tertia descriptione ipsius dscri
bitur est nimis mirabile in diabethica passione
bibitum cum lacte caprino. ¶ Et Sal'. laudauit
multum aquā ordei cū rob fructuum ¶ Et gal'.
laudauit etiam hoc suum secretum. Recipe spo
dii xilobalsami costi sandalorum portulace se
minis dragaganti amili taratich et est fungꝰ na
scens in radice rose canine siue barbe ircine fm
Auicen. cuius succꝰ exiccatus est ipoquistidos.
berberis se. endiuie boli ar. omnium aña. ʒ. viii.
masticis cinamomi origani ana. ʒ. iii. zucha. ℥. i.
terantur ꝛ cribellentur ꝛ conficiantur cum gele
niabin ꝛ reponantur ꝛ sumatur ex eo omni ma
ne. ℥. i. dorsum autem cum taratich ꝛ aqua rosa.
emplastretur: trocis. qui conferunt iuuamento
magno ī diabethica passione. ℞. acacie. ℥. ii. ro
sa. siccarum. ʒ. iii. balaustie. ʒ. iiii. gumi. ʒ. ii. draga
ganti. ʒ. i. terantur ꝛ cribellentur ꝛ conficiantur
cum mucilagine psilii ꝛ dentur cum aqua frigi-
da. ¶ Emplastrum ad idem. ℞. farinam ordei
ꝛ infundatur in oleo ro. ꝛ modico aceti quātuʒ
sufficit ꝛ fiat emplastrum: ꝛ possūt addi semina
portulace ꝛ rasura cucurbite ꝛ solatrum ꝛ simi-
lia. sēper aūt ēpl'a frigida ꝛ non calida apponāt.

¶ Capl'm xiꝰ. de cura ulcerum vesice.

D Icamus modo cō
sequenter d vlceribus vesice que etiā
contingunt ex mala applicatione me-
dicinarum lapidem frangentium sicut ex mala
applicatione centaridarum ꝛ aliorum similiuʒ.
¶ Alchi. dixit quidam curauit quendā mingen
tem sanguinem ꝛ prius qui per quattuor annos
fuerat passus cum sirupo facto ex solo succo dē
tis equini cum zucᵒ. vinum dulce confert vlceri
bus renum ꝛ vesice. ¶ Serapio dixit qñ cucu-
mer sumitur cum rob aut cum lacte confert vl-
ceribus vesice. ¶ Et Dia. dixit semen cucumeris
tritum ꝛ cum lacte mulieris bibitum ulcera ve-
sice sanat. ¶ Et dix. Serapio de fructu solatri
secūde speciei ꝙ est alchechengi ꝙ confert ulce
ribus renum et vesice ꝛ similiter granuʒ solatri
cōmunis licet debilius. ¶ Auicenna dixit dcoc
tio semi. lini confert ulceribus renum ꝛ uesice.
¶ Dixit etiam requilitia confert ardori vrine et
valet ad ulcera renum ꝛ vesice et scabiei ipsius
¶ Et Alchi. uoluit hoc de succo ipsius bibito.
¶ Et dixit etiam Auicēna flos altee confert ul
ceribus uesice et renum bibitus ꝛ linitus cum
oleo. decoctio foliorum malue bibita aut puluis
eorum cum vino uel aqua: ꝛ inunctio etiam fac
ta cum eis exterius mixtis cum oleo facto ex
eis confert ulceribus uesice. Uerum Bartholo.
dixit radix magis conuenit qʒ alie partes Auicē
na. Iterum sic dixit ius galli cum lacte admini-
stratur ad ulcera uesice. ¶ Et dixit etiam lac ca-
prinum ualet ulceribus uesice. ¶ Et Serapio
dixit omne lac in quo est extincta aqueitas cuʒ
lapidibus calefactis cōfert ulceribus membro
rum interiorum ꝛ proprie illis que fiunt in gut
ture et canna pulmonis et uesice ꝛ renibus ꝛ in
testinis et uesica. ¶ Et administratur lac cū mel
le ne inflationem faciat ad supradicta. butirum
immissum ulceribus uesice confert. ¶ Auicēna
tamen dixit ꝙ confert in orificiis ulcerum ori-
ficii uesice. ¶ Ego ꝛ alii utor trociscis alche-
chengi illos dans cuʒ iulep uel cum lacte. Dixit
etiam Auicenna mumia confert ad ulcēa uesice
Unguentum optimum ꝛ expertum ad ulcera ue
sice. Recipe litargirii ceruse plumbi terre sigil-
late succi requilitie corticum thuris centumno-
die ana partē unā gallarum corticis mandrago
re ana part]. s. puluerizentur subtiliter ꝛ cum al
bumie oui super lamina plumbea et cum pistel
lo plumbeo diutius agitentur ꝛ cum siringa im
mittantur. ¶ Super uesicam autem ꝛ uirgam fi
at fomentum cum aqua decoctionis rosaꝝ. et
corticum papa. ꝛ consolide utriusqʒ.

¶ Tractatus decimusoctauus de dispositio-
nibus membrorum generationis.
¶ Capitulum primum de conseruatione illaruʒ
partium sine pilis.

D Eus creauit in
uiris instrumenta generationis si-
cut uirgam ꝛ testes. per uirgam au
tem tanquam per sufficiens con
ductorium sperma uirile ꝙ acti-
uiuʒ principiū generatōis existit ad matricem tā
quā ad locū aptū generationi īpellitur. ¶ Testes
autem scdm medicos perficiunt ultimum dispo
sitionis in spermate que est sibi necessaria: sed
debet posse generationem efficere. Aristotiles
autem non dixit hoc: sed sunt sicut appensoriuʒ
dillatans uiam spermati in hora sui egressus si
cut faciunt textores qui tellis suis alligant aliq̄
pondera ut abilior fiat transitus spole. ¶ Nunc
ergo dicam de ipsis dicens que requiruntur ad
eorum ornatum. ¶ Si itaqʒ locum pectinis ꝛ il
larum partium diu uoluerimus a pilis puberes

conseruare fiat emplastrum in locis illis ex fari
na fabarum. ¶ Si enim Gal.dixit multis locus
impubertate remanet absq; pilis: sint autez sine
cortice fabe. ¶ Et Auicenna dixit similiter qn̄
sepe emplatur. tale emplastrum super locum ra/
sum ¶ Idem facit. verum si quis considerat dic
ta Auicen. magis videtur loqui de corticibus
emplastratis: eandem rem folia rubi perficiunt
quādo ex eis pectini fit emplastrum. Et Diasc.
sic dixit de brasica. i. caule auctoritate. grespii
testium ⁊ genitalium vitiis utiliter imponitur. s.
ut pili non nascantur efficatius pro futura si fa
ba trita misceatur. ¶ Alchi. dixit qui ungit pecti/
nem ⁊ anum cum sanguine irundinis non pmit
tit nasci pilos. ⁊ hoc facias anteq̄ pili nascantur
¶ Et sextus plato dixit equi spuma si puero pe
ctinem linieris pili eius non crescunt idem non
generat. ppterea dico ego nō est vtendum tali
medicamie. ¶ Et Dia. dixit iterum viperinus
adeps alarū pilos inunctos nasci non sinit. Nō
est autem hesitandum quī etiam in his locis si
militer valeat. ¶ Quidā autem dixerunt ꝙ si lo
cus prius inungatur lacte canis anteq̄ ibi orian
tur pili prohibet ortum pilorum in illo. ¶ Con
sequenter tamē dixit Gal. in. x. cap°. de lacte pari
etiam ratione qui scripserunt ipsum scilicet lac
caninum prohibere celerem ortum pilorum i/
pudibundis si quidem priusq̄ homo pubeat ī
ungatur mētiti: existimo etiam ꝙ que dicta sunt
supra de prohibitione ortus pilorum euulsorū
conferant in hoc cāu: cum ergo expedit videāt.

¶ Capl'm secundū de prohibitione excre
scentie testiculorum in pueris.

Aedum reputo exi
stere supflue in viris excrescere testes
quare ⁊ circa hec pauca dicam: qꝛ pau
ca inueni. ¶ Emplastruz factum ex foliis cicu
te terrestris cum se. suō qn̄ viridis est cicuta si
testibus assiduetur eorum excrescentiam prohi
bet. ¶ Dia. dixit faba infanti si imposita fuerit
testes propendere non sinit. Gal. dixit in nono:
ꝙ si ferrum super cote fricetur ⁊ illa fricatura te
stibus liniatur eorum superflua excrescentia tol
litur. Et in ca° de cote dixit vginum mamillas
ad tempus tumefieri prohibet ⁊ testes puerorū.
¶ Et ego dico ꝙ omnia que prohibent tumo
rem in mamillis et tumorem testium prohibēt:
quare alternatim uideantur.

¶ Cap^m 3^m de augmētatōe vge ⁊ puificatōe ei^s.

Multi putāt magni
tudinem virge esse ornatū corporis:
⁊ in hoc laborant ut in suis natis hoc
accidat. ¶ Et qꝛ ꝺm Auicē. ⁊ alios medicie doc
tores. ipsius superflua magnitudo impedit gene
rationem: qꝛ circa hoc nimis esse solicitū utile
non puto: verū qꝛ ars medicine hoc docuit nūc
aliqua dicam. ¶ Dia. dixit semen coriandri geni
talia crescere facit. ¶ Et Guil. dixit ꝙ hoc cōe/
stum facit. nam appositum contrarium poti^us age
ret. ¶ Rasis qui plus aliis in hoc insudauit
voluit ꝙ fricatio membri facta in die multoci/
ens que omnem inunctionem semper precedat
virgam augmentat ⁊ multum: maxime autem ē
vtilis fricatio quando in actu fricationis virga
fricata cum aqua calida madefit. post fricatio/
nem vero inungatur oleo viola. dissoluto cum
cera. ¶ Et dixit etiam Rasis ꝙ virga magnifi
catur si decies in die fricetur cum lacte ouino.
¶ Si virga etiam multum epithimetur cum lū
bricis terrestribus exiccatis ⁊ tritis cum oleo
sambucino multum crescet ¶ Et similiter si v
ga inuoluatur in frustro utri quando pix est ex/
tracta uel abiecta ab utre ⁊ cuz eo calido multo
tiens in die virga fricetur ⁊ ibi dimittatur doēc
est calidum. ¶ Cum uero est frigidum auferat
multum excrescet virga. Item ℞ sulfur. citrini
et piperis aā. part. equales ⁊ cum melle miscea
tur ⁊ virga inde epithimetur. ¶ Cum autez sic
per horaz vi... permanserit aqua calida virga
lauetur. ¶ Et dixit Rasis ꝙ si puer hoc regi/
mine vtatur virga eius in naturalem magnitudi
nem transibit. ¶ Si autem vis ipsam puificare
per oppositum facias ⁊ uideas que puificant te
stes et que paruificant mamillas quoniam hic
ualent.

¶ Cap^m 4^m de pruritu gēitaliū: ⁊ ardore ipsorū.

Pruritus genitaliuz
propter frequentem motum manuum
circa locum infert quandam indecen
tiam: qꝛ ergo res preter naturam indiget amo/
uente. ¶ Auicenna dixit cum ergo est pruritus
in genitalibus lauetur locus cum aqua decoctō
nis foliorum ⁊ stipitum saluie ⁊ pruritus seda/
bitur. ¶ Et Alchi. dixit ꝙ tollit pruritum ma/
tricis. ¶ Et Diascori. dixit idem cum Auicēna
¶ Et Apulius dixit ꝙ si talis aqua confricata
tollit pruritum ueretri ⁊ ani. ¶ Et alibi etiā di/
xit. Apulius sic saluia in uino cocta pruriginem
uerendorum utriusq; sexus curat. Et. Bartholo
meus dixit ꝙ hoc proprie faciunt folia ⁊ sti/
pites siluestris saluie. ¶ Alchi. dixit alumē scis
sum. idest iamenum ualet pruritui testiculorum
hoc etiam tollit pruriginem testiculorum. ¶ ℞.
ceruse. ʒ. 7. sulfuris citrini. ʒ. ii. opii. ʒ. unā teratur
omnia cum aceto uini mixto cum aqua et parti
bus genitalibus apponatur. ¶ Ad idem ℞ dra/
ganti citrini ⁊ litargirii aā. terantur ⁊ cum aceto
liniantur. Hec itaq; sola tollunt scabiē siccaz te
stium. ¶ Si uero opium addatur tollit prurituū
Guil. dixit nos in hoc casu sumus experti ut lo
cus ex succo ebuli tepido inungatur ⁊ cum per
se fuerit exiccatum sumatur oleum ro. ꝙ tā diu
super lamina plumbea cum pistello plumbeo sit

fricatum donec spissitudinem acquisiuerit: ex quo postea locus inungatur tollit etiam ardorem et exiccationem que fit in genitalibus succus pomorum stipticorum uel ponticorum aut succus corticum arboris ferentis illa super unctus cum modico uino. Multa ego dicam de pruritu matricis que hic etiam ualent et similiter multa scribentur in capitulo de pruritu que huic loco conueniunt. Ego etiam non dubito quod unguentum ro. camphoratum cum modico aceti hic ualet et similiter populeõ. Et unguentum album et succus morelle et plantaginis dico tamen semper factis purgationibus hoc cãu semper est necesse.

Capitulum quintum de confortatione coitus cũ his que sperma multiplicãt.

Valde indecens est quod homo sit iuuenis uel in etate consistentie uel in prima senectute et non possit coire et specialiter cum mulier sit iuuenis: huic ergo isto modo succurratur. Isaac dixit sic si ex fabis siue cortice ius fiat calefactiuis rebus appositis ut pipere longo zinzibere uel oleo amigdalino perfecta est medicina ad coitus operationẽ: hoc autem auxilium sperma et uentositatem multiplicat. Serapio dixit. cicer augmentum facit in spermate et in lacte: Et Galienus sic dixit in libro de elementis de ipo excitat autem impetus ad libidinem: certũ simul cum hoc et spermatis generatiuum quia equis et stalonibus dant ipa. s. cicera propter hoc comedere. Alchindus dixit farina cicerum cum lacte cocta prouocat coitum quãdo sepe comeditur. Et Auenzoar dixit quod brodium cicerum rubeorum habet coitum promouere. Dixit etiam Serapio eruca generat uentositatem et ideo facit erectõnem uirge et generat sperma et exiccat libidinem et agrestis in hoc est fortior domestica. Et idem facit semẽ eius. Et Bartholomeus dixit quod semen eius uiride comedatur et post saba bibatur. Et Serapio dixit et semen rape generat uentositatem inflatiuam et ideo mouet libidinem et auget in spermate. et idem potest radix cocta et comesta. Dixit etiã in zinzibere est virtus que adiuuat in spermate et iuuat super coitum. Et secundum Alc. idem facit zinziber conditum. Et dixit etiam galãga auget uel comouet sperma et quando frustrum eius tenetur in ore facit erectionem magnam et auget in spermate multum. Et dixit etiam in pipere albo cum acuitate sua est humiditas que auget in spermate. Dia. dixit amigdala dulcis cupiditatem veneris accendit si cum folliculo suo nucleus deuoretur. Et Alchin. dixit de eo quod proprie cum zuccaro sperma auget et statim. Et Serapio dixit amigdale dulces augent sperma et similiter faciunt nuces auellane et fistici. Et Bartho. dixit de amigdalis: quod virides proprie sunt ille que sperma multiplicant et coitum augent. Et dixit etiã Barth. quod fistici recentes cũ vino bibiti aut saba aut melle aut zuccaro et maxime zuccaro addito coitũ excitant. Et Mesue dixit oleum de amigdalis dulcibus cõfert etticis et impiguat et auget sperma. Alch. dixit de auelanis quod comeste cũ aqua mellis conferunt tussi antique et iuuant ad spuendum et coitum. Dixit etiam Dia. de splenaria siue matris silua sic folia. 3. 7. diebus bibita genitalia semina homini nutriunt. Auicenna dixit granum pini maioris excitat coitum et proprie quando ex eo nutritum est. Hec autem doctrina queratur ab eo 2°. canone. Et dixit ẽt semen papa. domestici cum melle augmẽtat sperma. Et dixit quando sisamum frigatur et comedit cum semine papaueris et semine lini cũ equalitate augmentat sperma. Et dixit quod quando lingua auis: idest semen fraxini libidinem et sperma auget. Et Sera. dixit quod inest proprietas sibi quando est mixta cum nuce musca. Et dixit assarum auget in spermate. Et dixit caro gallinarum auget in spermate. et dixit caro perdicũ auget in coitu. Alchi. dixit granũ bombacis auget sperma. Dixit etiam baucia spermati acuitatem tribuit. et Sera. dixit cũ eo raphanus et proprie siluestris incitat coitum et auget in desiderio coitus et in spermate. et Bartho. dixit quod proprie facit semen eius cũ semine eruce bibitũ cũ vino dulci. Dixit etiam cepa habet aliquid humiditatis: vnde auget coitum et sperma. Dixit etiam testiculi apri bibiti ventrem incitant. Et dixit lac stimulat coitum si bene digeratur et sãguinẽ augmentat et sperma. et dixit etiam oua incitant coitum et precipue passerum et columborũ. Et quidam dixerunt quod oua tremula preparata in aqua cum puluere zinziberis et stinci et sumpta cum uino dulci coitum roborant. Ra. dixit gallina alba cocta cum quattuor cepis albis donec sit bene cocta si comedatur caro et bibatur brodium addit in appetitum coitus. et dixit etiam quod pulli columborum addunt in coitum, et calefiunt renes et addunt in sanguinem. et dixit caro anseris confortat coitum et calefacit renes et addit in sanguinem. Galie. dixit de stincis in .xi°. que citra renes stincorum uelud incensiua testiculorum sunt cum bibuntur. et Serapio dixit quod talis caro nimiam erectionẽ facit virge adeo quod oportet fieri medicinam extinguentem ipam Uerum tñ quando miscetur cum medicinis aliis restringit virtus eius et auget sperma. Expertũ ẽ quod si tollatur seminis lini partes .i. s. et pipis ps. 5. et cũ melle fiat confectio aut solus puluus ex his factus cũ uitello oui sorbeatur et libidinẽ auget et sperma: et scitur etiã quod grana pini maiora excorticata. et similiter grana sisami excorticata quãdo cũ penidiis aut zuccaro aut melle conficiuntur secundum quod requirit dispositio patientis et in frigore et calore et dentur multiplicant enĩ sperma et similiter etiã grana pini magna quando cum passulis enucleatis teruntur et ex eis cotidie sumit 3. i. cum vino dulci coitum incitãt. Itẽ fiat cõfectio cũ zuccaro et melle et radice enule ortulãe

u

et granis pistear et zinzi. et fiat cōfectio et dent ex ea. ʒ. z. vsqꝫ ad. 7. cum uino dulci aut saba et alia multa habent expta et spāliter a Gali. in de secretis que dimitto gratia breuitatis.

¶ Capitulum sextum de confortatione coitus et illa que uirgam erigunt.

Ego sepe vidi iuuenes non potētes coire rōe uel ex defectu erectionis vge. Unde iuuenibus valde indecēs est. Ista tamen capitula ad se inuicē sūt utilia quare alternatiū videant. Alchi. dix. vue recētes uirge erectionē emēdant. Aliq antiqui uoluerunt q̄ ad uirge erectionē multuz facit euruca appropriatate sui et in hoc siluestris est potior q̄ꝫ domestica et semen magis q̄ꝫ herba ¶ Et dixit Alch. cinamomum aliquātulus subtile generat uētositatem et ideo facit satiriasim. i. vge erectionem. et dixit q̄ quando frustrū ex galanga tenetur i ore facit erectionē magnā et etiam comesta auget in spermate. et dixit ēt porrum ꝓuocat appetitum et satiriasim et succus eius et semē sanat hominez q nō pōt coire et faciūt eum redire ad pristinū statum. Dixit ēt pinguedo piscis stinci quando inungitur vga ꝓuocat libidinem. ¶ Dixit Chiran. ℞. eruce. ʒ. 4. piperis. ʒ. i. conficiant cum melle de quo de mane et sero assumes q̄ꝫtum accipias cū duobꝰ digitis. ¶ Et dixit etiaz sic si homo sit ꝓuecte etatis et membrum habeat dissolutum languēs facit hoc ℞. se. eruce. ʒ. xvi. cimini. ʒ. 8. pipis. ʒ. 4. seminis portulace. ʒ. ai. hec trita confice cū melle de quo sumatur mane et sero hoc optimum est. ¶ Auicē. dixit infusio ciceris demane bibita fortiter vgam erigit et infundatur tota nocte cicer in aqua calida et mane detur illa in potu Semē etiam pastinace cū vino dulci bibitū adiuuat vge erectionem. Ra. dixit si assa cōficiat cum melle et ex eis aureum vnū sumat per duas horas ante coitum fortiter uirgam erigit. Et dixit iter mellissa inflationem faciens uirgā erigit. ¶ Et dixit etiā Ra. cum formicis ꝑparatur vnguentum ad erectionem uirge fit eniz ex formicis nigris que habent alas et corroborat coitum. Sumātur quidem formice magne habentes alas et imponantur i vase uitreo et infundat super eis sambach: idest oleum sambacinum et suspendatur ad solem quinqꝫ diebus deinde colatur et proiciant formice et inūgāt cū eis inguina indigentis et uirga et inferiora pedum et ē bonum ad corroborandū erectionem uirge. ¶ Et dixit etiam sumatur oleum de lilio et ponatur i eo euforbii et piperis et nitri et sinapis. añ. et ex hoc unguento uirga et testes et omnes partes anteriores et posteriores inungantur et uirga erigetur. et dixit etiam q̄ cortex pinee et ciperi et anetum coquantur in uino: ex his itaqꝫ licinium intinctum teneatur in ano et uirga erigetur. Isaac i pāteani muscꝰ cū oleo sābacino femoribꝰ et uētre inūctus libidinem augmentari facit. Et ego dico q̄ in talibus sepe utile est euacuare materiam flegmaticam hanc erectionē impedientem.

¶ Ca. 7m. de his q̄ delectationē augent i coitu.

Quia autem maxime in coitu delectatio queritur: ideo hic dicam de his que delectationem in illo causant. Auicen. dixit q̄ piper et zinziber cum melle mixta faciūt delectationē in coitu et dixit etiam saliua illius qui tenet cubebas in ore causat delectationem in coitu. Hamech dixit si uis ut mulier pre delectatione tui coitus virum alium nunq̄ꝫ velit. Accipe fel irci et fel lupi et exicca utrunqꝫ et postea cum uadis ad coitum dissolue ex eis cuz oleo calido inunge uirgam. et dixit si tollatur de sepo ircorum medio rū inter paruos et magnos et inūgatur uirga idē q̄ dictum est statim accidit mulieri propter superfluam delectationem quaz habet. ¶ Et subdit q̄ expertus sum: verum Raf dixit. Si uis vt mulier non habeat rem nisi tecum accipe q̄ cadit ex capillis eius et fac pulueres: deinde accipe adipem ircorum et aliquantulum de felle galline et omnia adinuicez confice et inunge vgam. Et subdit: combure scilicet capillos eosdem et tere vehementer et pōe super virgam et coeas. Et dixit etiam si fel galline quis ponat super uirgam suaz et coeat cum uxore sua non diliget aliū puto q̄ hoc sit ex delectatōne quā cāt. Chirannus dixit fel aurati piscis inunctum membro libidinem et delectationem magnam in coitu prestat. ¶ Et dixit etiam adeps piscis salpe delectasiones magnas facit solutꝰ cum melle et inunctus et solus etiam inunctus idem facit. ¶ Et dixit etiaz cerebrum coruiculi cum melle si inunxeris genitale cū fueris cū muliere ualde diliget et nulli alteri adherebit nisi tibi et cā est dicta. Et dixi oua cornicis ē uncta testiculis delectatōnem inducūt et bibita faciunt amorem. Et idē dico de ouis irundis Et Raf dixit iterum si uirga inungat cum stercore daine deinde coeat cuz uxore sua diliget eum semper. ¶ Guigielmus de va. dixit. Ego autem scio q̄ fel apri inunctum uirge delectationem magnam in coitu prestat: quod etiam affirma: Fidelis et excitat uoluntatem coitus et idem facit fel uerris fm ipꝫ Fidelem.

¶ Capitulum viiim. de maleficiatis:

Multi ueteres posuerunt maleficium posse fieri. ¶ Est autem maleficium in hoc loco illud quod fit ne uir possit cum uxore iacere quod certe fm aliquos facilime fit. Et maxime cuz virgo primo uadit ad uirum. ¶ Est autez hoc opus diabolicum et contra legem diuinam: subtrahit. n. naturalē amorē qui inter uirum et uxorē naturalis eē dēt de quo in ꝑcedēti capitulo

dictum ē: q̄2 propṫ pfectōnē ōpis hic dicā qua liter amoueri dēt. Dixerunt aliqui antiq ꝙ arte mīsia sup limē domus suspēsa facit ut nullum maleficiū noceat illi domui. Et dixerunt aliq etiam ꝙ squilla integra in limīe domus suspē sa vt dixit Dia. tollit maleficiū. Dixerunt ēt ꝙ si maleficiatus biberit herbā aliquā q̄ creuerit p medium alicuis lapidis perforati maleficiuꝫ tollitur ⁊ dixerunt ꝙ radix brionie a malefici ato portata soluit omnia maleficia eius. Fidel' dixit ꝙ picus auis assata ⁊ elixata mirabiliter soluit incantationem ligatos comesta. Et dixe runt i maleficiatus suffumigatur cum dēte ho minis mortui soluitur maleficium. Et dixerūt ꝙ sanguis canis nigri linitus omnibus parieti bus domus in qua est maleficium tollit illud. Si quis etiam sit ligatus ut nō coeat fel corui num accipiat mixtum cum sixameleon cū quo ungens totum corpus adiuuatur. ꝙ si sit male ficiatus ad amandum aliquam uel aliques ster cus illius qui diligit ponatur in sotulari dext° amantis eo ignito ⁊ calciat se nam ꝯ̄ cito feto rem sentiet soluetur maleficium ⁊ expertum ē esse uerum. Et dixit Diascorides ꝙ si corall° teneatur in domo soluit omnia maleficia Bull. de va. dixit. Ego autem expertus sum ꝙ si ma leficiatus mingat per anulum cum quo uxoreꝫ suam desponsauit statim soluitur maleficium ⁊ potest cum ea concubere.

¶ Capitulū nonum de egressu inuolūtario fecis ⁊ tremore mēbroꝝ q̄ q̄nq̄ p° coituꝫ accidūt.

ALiquando contin git vt post coitum inuoluntarius fiat egestionis egressus quibusdam autē accidit tremor in membris ipsorum post coitū Ego scio ꝙ in hoc cāu ualent omnia que strin gunt venirem de quibus copiosius dicūt phi sici. ¶ Administratio vnguentorum ⁊ empla strorum stipticorum confortantium lacertos ō bitos vt vinum stipticum ⁊ alia eiusdem ꝟtutl ⁊ semen agni casti ⁊ similia in hoc cāu laudanē ⁊ oleum de spica romana. ¶ Et Auicenna lau dat oleum nardinum oleum de cipresso ⁊ ole um de sauina he autem inunctiones fiant ho ra que est extra coitum: ego etiam dico ꝙ sem per talis antequam uadat ad coitum feces ex pellat pro posse hoc autem suppositorium ho ra coitus subiiciat sibi. ℞ acacie mirach ⁊ est confectio de qua fit gallia thuris balaustie gū mi arabici aā. partes equales terantur ⁊ fiāt for mule similes ossibus dactilorum ⁊ subiiciatur ¶ Ego in hac dispōne simplicia non inuenio. ⁊ ideo ea non pono saluo quod Alchinus in v no dixit ⁊ qui tres. ʒ. accipiat de opponaco cum succo maiorane per tres dies ualet tremo ri qui fit in coitu ⁊ eis qui aliqua agitatiōe tre mescunt subueniē cum uino potatum.

Capitulum decimum de his que pro hibent coitum ⁊ per consequēs ō cu ra pollutionis pro parte.

IN aliquibus oꝝ predictoꝝ contrarium facere ut in religiosis. vñ indecens est eis ap petere coire. vt g° illis monialibu' ⁊ aliis remoueatur appetitus coeundi hoc capi tulum ordinaui. Unde ad eorum honestatem facit ⁊ quia ista sunt duplicia quēdaꝫ sunt que faciunt hoc sperma congelando ⁊ quedam faci unt hoc sperma exiccando ideo de primis pri mo incipiā. Alchi. multa dixit ⁊ primo dixit ꝙ aqua frigida est bona illi cui sperma defluit ni mis. Et dixit etiam agresta pomi citri aufert uo luntatem coeundi in mulieribus. ⁊ dixit etiam granatum abscindit libidinem. ⁊ dixerunt uete res ꝙ portulaca a proprietate extinguit libidi nem. ⁊ aliqui antiqui existimauerunt ꝙ augmē tum facit in coitu. ego dico ꝙ hoc facit l com plexione calida ualde ⁊ sicca ualde ipam cali ditatem ⁊ siccitatem remittēdo que erat cāa ꝯ sumptiua spermatis. Alchin° dixit ēt dormitio super rof in lecto prohibet coituꝫ. Et Auicen. dixit ꝙ abscindit desiderium. ¶ Auicen. dixit semen lactuce bibitum exiccat sperma et sedat coitus desiderium ⁊ pollutionem ⁊ frangit de siderium coitus cum ex eo bibitur. ʒ. i. cum si rupo de papa. ⁊ congelat sperma cum proprie tate sua que est in eo ⁊ proprie radix. ¶ Et di xit Fidelis ꝙ succus radicis ipius bibitur q̄t tuor diebus cum aqua. ⁊ idem facit semen ma tris silue ⁊ similiter dico de se. uio. ꝙ cuꝫ aqua bibitum extinguit libidinem. ¶ Et dixit Aui. solatrum est ex his que prohibent polutionem et infrigidant. ¶ Haliabas dixit lactuca concu piscentiam coitus aufert ⁊ semen eius fortius est ad aligendum in hoc loco comestio tamen eius frequens uisum debilitat. Dia. dixit semē nenufa. potatum reprimit seminis fluxum. Et fm plures idem potest succus radicum ⁊ ipe e tiam radices ⁊ herba ipa cum aqua bibita ⁊ si ex decoctione ipius bibatur cum oleo de papa uere congelat sperma cum proprietate sua que est in ipo ⁊ proprie radix. Constantinus dixit odor camphore assuefact° libidinem tollit ve rum potata melius operatur. Isaac dixit farina fabarum inguini puerorum apposita stringit li bidinem. Galienus dixit de galla omphangina ꝙ omnibus fluxibus passiōib° gomoree resi stit. Et dixit Galienus in. ix° auctoritate Ipoc. ꝙ si superligetur renibus lamina plumbi ita ꝙ non moueatur hinc inde abscinditur pollu° ⁊ libido. et Serapio dixit auctoritate Galieni ꝙ ipa ligetur stricte super pectinem ⁊ tunc pro hibet polutionem in somnis et infrigidat infri gidatione manifesta. ¶ Aliqui antiqui dixerūt ꝙ si super testes assidetur emplastrum factū cum cicuta trita cum semine suo abscindiē oīs

pollutō. ⁊ similiter si ex seminē eius ēplastrē tur uirga prohibetur erectio ⁊ similiter matl di cit ꝙ cicuta omnino aufert coitum. ⁊ Bartho. dixit ꝙ omnino tollitur gomorea quando cuꝫ excessu caliditatis existit. ⁊ dixerunt etiam ꝙ si genitalia sepe cum succo iusquiami epithimen tur totaliter flamma luxurie extinguitur. dixe runt etiam ꝙ flores salicis uel etiam arbori po puli bibiti omnem ardorem libidinis refrige rant sed usus eorum assiduetur. ⁊ idem potest semen salicis sumptum. dico secundo ꝙ aliqua sunt que prohibent coitum sperma exiccando. Alchinus etiam in hoc dixit lappacium coituꝫ minuit. Radix eius sicca ⁊ semen eius ista ex bibita hoc faciunt. ⁊ dixit acetuꝫ sperma minu it. et dixit etiam ex trifolio. ʒ. ii. bibite ueIlereꝫ prohibent et sperma desiccant. ⁊ dixit etiam se men stafisagrie cum uino bibitum exiccat sper ma. Auicenna dixit ruta exiccat sperma ⁊ absci dit ipm ⁊ deiicit desiderium coitus ⁊ concubi tus. ⁊ Alchi. dixit ꝙ ruta comeditur uel potat̄ abscindit sperma et etiam datur uinum in quo decoquitur ⁊ eiicit desiderium et exiccat sper ma. Haliabas dixit semen rute coitus denegat appetitum. ⁊ Dia. dixit ꝙ folia rute siluestris ꝓ prie hoc faciunt comesta. ⁊ Galienus dixit ꝙ ruta siluestris animositates que sunt ad uenerea detinet. ⁊ Bartholo. dixit ꝙ si ex semine rute bibatur cum uino quotidie consumit materiaꝫ spermatis et venerem compescit. dixit etiam A uicenna acetum interficit sperma quādo fit cli stere ex eo aut sedetur in ipo: ⁊ dixit etiam de coriandro quod ex eo humidum est et quod siccum frangit uirtutem coitus et erectionem virge desiccando sperma: verum Alchinus di xit sic quando coriandrum siccum infunditur in aqua cum zucharo abscindit uirge erectiōeꝫ ⁊ desiccat sperma. ⁊ Guil. de va. dixit nos sumꝰ experti ex eo plurimum in: ʒ. iii. uel. iiii. aque a ʒ. iii. usqꝫ ad. iiii: ⁊ zucharo propinamꝰ in potu ¶ Isaac dixit auctoritate Galieni. ꝙ proprietas agni casti est defetare ⁊ eneruare libidinem et concupiscentiam mortificare inflationeꝫ aufer re atqꝫ libidinem non solum si in cibo uel potu sumatur: sed etiam si alicui iacenti substernatur ¶ Et Galienus dixit ꝙ hoc operatur torrefactꝰ ⁊ non torref ctus assumptus. Et Alchi. dixit. ꝙ bibitus cū mentastro ⁊ euaporatus exiccat sper ma ⁊ quando aliquid ex stipitibus eius sternit̄ sub dorso prohibet pollutionem ⁊ erectionem uirge. Et suffumigantur ex eo mulieres cuꝫ ad est appetitus fortis. Et dixit Ga. in. 7°. ꝙ semen canapis est exiccatiuum in tantum ut si multuꝫ comedat̄ destruit sperma. Et Auicen. dixit simi liter de semine ⁊ corticibus eius. Diascori. dixit de polio ꝙ res ueneres extinguit. ⁊ dixit ō ne pita succus eius aduersus venerea ire prohibet Et Gali. iterum sic dixit radix canis maior ml' tam uidetur humiditatem superfluam ⁊ uento sam habere. Et propterea uenerea ꝓuocat bibi ta de minore radice sic dixit ꝙ nō solū ꝓuocat ad coitū sed totū contrarium est: detinet̄ enim ⁊ deprimit. Et sunt hee radices species satirio nis. ¶ Rasis dixit ꝙ si quis sumpserit ranaꝫ q̄ decolata est ⁊ exiccata ⁊ ex ea potauerit pondꝰ vnius aurei in pultibus aut vino cohibet eū ab accessu mulierum longo tempore: expertum est ut dixit Guil. ꝙ si fiat anulus ex ferro cuꝫ quo aliquis occisus fuerit ⁊ portetur prohibet pollu tionem. Et gomoream portanti quod utilissi mum experimento cognoui efeminat mirabilit̄ portantem ⁊ prohibet uirge erectionem in ipo Ego de talibus empicis infinita inuenio que omnia dimitto quia pauca pono fūdata in ratō ne ⁊ experimento scio hoc non esse uerum.

¶ Capitulum vndecimum de pollutione que fit in somno.

IN somnis frequē ter fiunt pollutōnes ex magna calidi tate renum uel ex uirtute retentiua de bili quibus in hoc capitulo succurrendum est. Galienus dixit de semine lactuce ꝙ bibitū go moreas idest spermatis effusionis cohibet: vñ ⁊ somniantibus datur. ¶ Et Isaac dixit ꝙ eis succurrit summa calitate qui polluuntur. Se rapio dixit de eo quod abscindit distillationeꝫ humiditatis spermatice ⁊ confert pollutioni q̄ fit in somnis. ¶ Et ex rebus que sunt contrarie spermati est semen lactuce quando bibitur cuꝫ aqua ⁊ dixit ꝙ idem facit semen lactuce silue stris ⁊ succus eius etiam sed debilius. ¶ Et al chinus dixit ꝙ lactuca mortificat sensum ⁊ sua ponticitate proprie suffocat calorem naturalem ideo sperma congelatur. ¶ Et dixit Serapio auctoritate Galieni ꝙ si lamina plumbi ligetur stricte super pecten prohibet pollutionem in sō nis ⁊ infrigidat frigidatione manifesta. ¶ Et Galienus de ipo sic dixit ⁊ distillatum plumbū sine aliquo aliorum ipm per se solum substerni tur lumbis cum somniat manifeste infrigidat eos ¶ Et Diascorides ꝙ plumbum somnos uenereos prohibet. ¶ Bartholomeus dixit de plumbo hoc usto tollit etiam pollutionem fac tam in somno ⁊ in hoc fortiter operatur semen nenufaris ⁊ similiter radix eiꝰ bibita ⁊ proprie radix alba. ¶ Et Serapio dixit idem ō eius se mine ⁊ radice ꝙ abscindit fluxū spermatis qui cunque accidunt in vigiliis ⁊ quocunque alio modo. ¶ Et Auicenna dixit ꝙ in lapide emati tis est proprietas rectificandi gomoream. Et lapis iste cum non est ablutus est calidus ī pri mo gradu ⁊ siccus in secundo: Et ablutus frigi dus ad secūdum gradum ⁊ siccus in tertio. Un guentum bonum in hoc casu expertum a me. ℞. seminis iusquiami ⁊ mandragore añ. parteꝫ i. opii parti vnius decimā bulliant omnia ī oleo in duplici uase ⁊ cum cera fiat vnguentum ex quo omnia genitalia inungantur: adducatur et hic illud quod scriptum est supra immediate ō anulo ferreo videat̄ tamē ista capitu. adinuiceꝫ

quoniam vtilia sunt.

¶ Capitulum duodecimum de prohibitione erectionis virge et est preapismus.

Oditum oportet nos prohibere prohibendo erectionē vge et etiā oz nos in papismo prohibere erectionē vge: et religiosis honestis ē hoc ca. vtile. Priapismus aūt est inuolūtaria vge erectio. et ē cā ventositas inclusa in neruo cauernoso generata a cibariis vētosis et a frigiditate cutis cōdēsante ex qua cōdēsatione pphibetur exitus vētositatis. Satiriasis ē appetitus et volūtas et desiderium erigendi vgā ut supra patuit in hoc tractatu. Et de ista materia loqtur Galie. vi. interioꝶ. Auicē. dixit bibatur in erectiōe vge supflua sicut ē nenufaris lactuce et cāphora. ¶ Et dixit ꝙ fria actu vniuersalit applicētur ad vgā sicut est aqua fria et de cubitus in strato rosꝶ. et silia. Gali. dixit ruta est uentositatis dissolutiua ac inflamationis quia amputat ardorē coitus pphibens erectionē mēbri. ¶ Jsaac dixit ꝙ pprietas agni casti ē desēdere libidinē et cōcupiscentiam mortificare et iflationē auferre atqꝫ libidinem nō solū si i cibo et potu sumatur sed etiā si alicui iacenti substernat. Con. dixit vga inuncta gūmi iuniperi erigere pphibet. Et dixit etiam si vga inūgatur in oleo in quo sit cāphora dissoluta ñ poterit erigi Emplastrū ēt factū ex cicuta trita cum semine eius posita sup vgā illā erigere pphibet. Et A. dixit ꝙ tenere sup pectus laminā plumbi prohibet erectionē. Ego multa alia possem ponere: sꝫ vide Ga. in de secretis quia ista pro mō hic sufficiant. Ebiran. tamē dixit si qs quattuor formicas cū succo affodilloꝶ decoxerit et in potu aliqui dederit remissiuus erit oibus diebus vite sue. Multa etiam dicta supra sunt in capitulis que hic addeuantur.

¶ Capitulum decimumtertium de his que mouent delectationem in coitu et amorem.

Expedit multotiens delectationem q̄ ē in coitu extinguere. immo etiā et illa q̄ in imaginatione existit p quā qs cadit in passionē amoris q̄ dicitur ab Jsaac hereos. est enim extremitas delectationis: dicitur nanqꝫ ꝙ q̄cunqꝫ dicta sunt supra refrenātia libidinē et diminuētia delectationem omia coitus diminuūt Intercipiunt autem oia ista libidinē ut ruta agnus castus portulaca semen violis cāphora farina fabarum lamina plumbi zaphirus rana fōmice cū affodillis. ¶ Et Alchi. dixit circa passionē heroticam quādo potatur pax de indico domestico distemperato cū aqua mitigat amorem anq̄ augmētet. Jsaac dixit ꝙ melius ꝙ hereos curat et adiuuat ne in cogitationibus pfundetur ē bonum bibere vinum temperatū et odoriferꝶ Unde dixit sic auctoritate Rufi. Uinū ē medicina fortis tristibus timidis et herosis. Et dixit ꝙ audire genera musicoꝶ multum confert herosis. et Mr vidē ortos fructiferos p quos aq̄ clara defluat: et vniuersalit omnia que de tristicia ad hilaritatē ducunt. Et dixit etiam Jsaac ꝙ herosis confert loqui cū amicis delectabilissimis et ludere cū femia seu cū maribus pulcre fōme.

¶ Tractatus. xix. de dispositionibus matricis in figura et situ eius.

¶ Capitulum primum de constrictione oris matricis cum expedit.

Matrix aliquando est lesa in figura uel situ eius: vnde nimia aptio matricis impedit conceptioē ut dixerunt multi antiq. Dignū igit extimo huic dispositiōi succurre. Aui. dixit quando fit encatisma in decoctiōe casse lignee ualet dilatationi matricis et eius lubricitati et similiter fumus. Constan. dix. ꝙ ℥. i. galle et ℥. i. squinanti puluerizata et in panno lineo aq̄ infuso inclusa vulue supposita uirgineum dolorem representat annos quoqꝫ pueroꝶ elapsos reuocat. ¶ Et Serapio dixit ꝙ sola glandiū decoctio potest os matricis constringere. Et dixit etiam Serapio ꝙ os matricis strīgit euforbium tam fortiter ut prohibeat fetum egredi etiam sumptis medicinis aborsum facientibus vt voluit etiam Auicenna. ¶ Alchinus dixit conteratur harmel idest semen rute siluestris et quando fit magdaleon cum farina lolii uel zizanie stringit os matricis quando ē nimis apertum. Aresius dixit. ℞. aquam pluuie ul rosaceam et in ea buliat de thure uel gumma arabica de galla et de cortice sorbi et de ro. et mulier se extra bene abluat et cum bombice ul pāno se undiqꝫ cataplasmet. Et postea puluis balaustiarum masticis et thuris et mirre zinzibēis et zedoarie et castorei et modicum musti īmittat ut puella et stricta incredibiliter apparebit. Guil. dixit ego autem sic constrinxi os matricis cum isto medicamine et corrupta apparuit vgo ℞. gallarum aluminis squinanti folioꝶum lilii ciperi balaūstie corticum granatoꝶ radicū mori corticum medianorum castanearū et glādium aā. conquassentur et in aqua coquantur. et ex hac aqua lauetur mulier multotiens et epithimetur et ponatur in vuluam cum coto exiccat enim hec fomentatio humiditatem ad matricem currentem. ¶ Item ualet hoc Auicenne ℞. puluerem corticum pini partes quattuor aluminis partes duas ciperi partem .i. decoquantur cum uino stiptico et madefiat in ipso pānus lineus et applicetur. Si autem uelis ut mulier cum hoc appareat uirgo impleatur intestinum columbi sanguine et imponatur in uuluā cū uir uult secū coire et tūc frāgetur illō ītestinū et exibit sanguis et uidebitur uirgo.

Capl'm secūdū de constrictiōe oris matricis.

IN ore matricis accidit quādoqꝫ tāta coartatio ut cū a aperiētibus illi oꝫ subučire: claudit autē multis modis ut dicit Albucaš: accidit aliquādo a natiuitate ⁊ tūc cura eius est incisio: accidit aliquādo a carne superflua ⁊ tūc cuꝫ rasorio aut cū ligamīe rēoueat. accidit aliquādo ex duricie loci ⁊ tūc conueniūt ista que dcā sūt in hoc capitulo libro secūdo sicut radices ebuli ⁊ ireos ⁊ porrū decoctū ⁊ storax ⁊ fenugrecū Accidit ēt rōne apostematis ⁊ tūc cura eius est rēotio apatis vt scit loco suo: accidit ēt ratōne dolorū eius ⁊ tūc cura eius ē remotio doloris vt etiā scitur hoc loco suo quia in secūdo lib° accidit ēt ratione opilationis eius. vnde ratiōe illius carēt menstruis ⁊ tunc ualent que ꝓuocāt mēstrua vt nigella pulegiū saturegia cassia lignea bethonica scordeō melissa ruta camedreos rafanus vrtica rubea tinctorum ⁊ oleuꝫ masticinū. accidit etiam rōne suffocationis multipliciter. vnde ex capitulo illo scitur ꝙ decoctō fenugreci ⁊ olei maiorāe ꝯferūt coartatōni matricis.

Capitulū 3ᵐ de suffocatione ⁊ eius uentositatibus ⁊ tumoribus qui in eis apparent.

MAtrix sepe uersus supiora mouetur ⁊ accidentia suffocationis inducit: ⁊ econtra contingit ipsam quādoqꝫ descendere in tantū ut extra appareat quod difficilimoꝝ accidentiū causa existit. Et de his mō dicam. ⁊ quia hoc pertinꝫ ad dños phisicos. ego de his pauca scribam. Sciendum ē ꝙ matrix vniuersaliter a forma sui specifica insequit aromatica ⁊ fugit fetida ac si eēt vnū aīal. quare cū supius matrix ascendi odores fetidos naribus applicamꝰ ⁊ cū odoriferis inferius opamur: oppositū aūt opamur cū ipa descendit. Serap. dixit cū matrix suffocat bibatur. ʒ. i. folioꝝ bethonice cū aqua ⁊ Bartholomeus dixit ꝙ pōt dari cū uino: tollit ēt suffocationē fcām a retētione mēstruoꝝ propter opilationē. aut etiā fcām ꝓpter spermatl retentōnē Et dixit ēt acetū squilliticū confert suffocatōi matricis ⁊ spāliter cū bibit ⁊ sirūpꝰ sqlle ēt cōuenit in hoc cāu ⁊ dix. quando sapinū odoratur ꝯfert suffocatiōi matricis. ⁊ dix. quādo galbanū odorat excitat epilēticos ⁊ mulieres hñtes suffocationē matricis ⁊ habētes opilatiōes in cerebro suo. ⁊ Aui. dix. ꝙ si bibat cū uino ꝯfert. ⁊ dix. Sera. herba paucedani odorat ī suffocatiōe matricis ⁊ in subetb. ⁊ dix. qñ terit sinapis ⁊ naribus applicat commouet sternutationē ⁊ excitat illā que patit suffocatōemꝗ matricis. ⁊ dixit suffumigiū factū cū blancis bisātiis confert suffocationi matricis. ⁊ idē ēt fumus secūdinā excludit. ⁊ dix: qñ bibit ex granis peonie. xv. cū mellicrato cōfert suffocationi matricis. Diasco. dixit aqua seminis pastinace dat tumenti mulieri ⁊ suffocatiōes ex matrice ꝑclusas has efficaciter soluit ⁊ cū pusta detur. ⁊ dixit storax bibita aut pēsarizata ꝑstat effectuꝫ et mēstrua repat. Suffumigiū ēt factū ex q̄cūqꝫ pte iunipi suffocationi matricis ꝯfert. ⁊ dix. ruta trita ⁊ supposita ano ⁊ matrici suffocatōnē soluit. ⁊ Halia. dixit ꝙ succꝰ eius pēsarizet. Et Fidelis dixit ꝙ ruta sit trita ⁊ bulita in oleo cum assūgia galline ⁊ anseruꝫ ⁊ calida appōatur āte ⁊ retro. Aui. dix. oleū de maiorana cōfert cōstrictioni matricis deducēti ad prefocationeꝫ. fiat aūt nastale cū coto ut Sera. etiā dixit. Cum. n. suffocat matrix multū ē laudata aqua decoctōnis pulegii nā illā tollit ⁊ cōfert uētositatibus eius ⁊ ascēsui eius ad supiora ⁊ credo ꝙ ista decoctio bibita ⁊ sessione in ea facta. Raš dix. lana intincta in oleo lilii celestis ⁊ ī matrice missa ualet constrictōni orificii matricis ⁊ eiꝰ spasmo ⁊ apatibus q̄ fiūt ī ea. ⁊ idē dixit Dia. Fidelis dixit folia recētia urtice supposita trita statī matricibus cadētibus succurrūt. Dixit etiā Fidelis ꝙ filatū lineū coctū in aq̄ ⁊ cineribus maxime stipitū cauliū appositū efficaciter iuuat ī suffocatione matricis ⁊ similiter in uētositate eiꝰ ⁊ hoc ego in uētositate exptus sū ꝓutile ⁊ dix. ēt si infūdatur penna in aceto forti ⁊ ponatur ī naribus statim matricē ad inferiora reducit.

Alcbi. dix. ⁊ Diascorides ꝙ odoratus cimicum ualet suffocationi matricis. Cōstantinꝰ dix. cornua arietis suffūigata matrtcis suffocatiōem pimūt. Et idē voluit Chirānus ⁊ ego dico ꝙ coriū sotulariū antiquū suffumigatum multuꝫ ualet quod sū exptus. Chirā. dixit ꝙ pēne uulturum suffumigate litargicum ⁊ suffocationem matricis ⁊ freneticos curant. Et dixit ꝙ stercus anserū siluestriū suffūigatū demonia eiicit et litargicū sanat suffocationemqꝫ matricis. ⁊ dixit adeps piscis foce suffumigatus cōtinue litargicos curat ⁊ matricis angustias. ⁊ Aui. uidet uelle de carne ipsiūs. ⁊ secūdum ipsum virtꝰ ipiꝰ ē ꝓpinqua castoreo. ⁊ dixit ēt Chirānus castoreū cū uino inūctum suffocationem matricl sanat: multa alia simplicia pūt pōi sed ista modo sufficiāt. Uēio ad alia q̄ expta sūt: si ergo suffocatio fuerit cū caloris innati destructione ⁊ vētositate eius ⁊ dolores accidētes ꝓpter illō ē ut det agaricus ī potu cū vino uel mellicrato ⁊ si det cū aceto sqllitico inuenit in eo opatio bōa. Inūctio ēt fcā cū oleo mussolino cū fricatiōe intra collū matricis aut cū oleo de lilio in quo sit aliquid musci dissoluti multū adiuuat ꝑfocationē matricis. Suffumigiū etiam factuꝫ naribus cū capillis patiētis ē mirabile etiaꝫ scitur ꝙ si sacculus repletur sale ⁊ intromittatur collum matricis subito suffocatio tollitur trocisci etiam de mirra in hoc sūt utiles. multa alia possū ponē q̄ dñis nostris dñis phīcl dimitto.

Capitulū quartū de descensu matricis ⁊ exitu.

MOdo sermo sit
de his q̄ matricē laxāt et descēdē
tē reducūt et hoc scias ꝙ que ua
lent in descensu matricis etiā ualēt
descēsui ani. Cōstātinus in hoc dixit ꝙ sessio
fcā in aqua decoctiōis mirti aut iunipi matricē
descendentē reducit: hoc ēt cōfert ad descēsuꝫ
ani voluit etiā ꝙ cupule cipssi eoꝝ apozima
supersessū ualet casui matricis et molliciei siliē
et ano exeūti: et dixit ēt sic auctoritate Dias. aq̄
decoctōis galle uilue exeūti repugnat et humo
res ab ea fluētes desiccat mulieribus ex ea fo-
mētatis. Et Serap. dixit ꝙ cōfert exitui matri
cis et fluxui hūiditatū eius antiquo et exitui a
ni. Et Haliabas dixit ꝙ decoctō fructus et cō
ticū interioꝝ quercus si sedeat desup in aq̄ eo
rū medētur exitū matricis et ani: foliū lentisci
pulverizatū et desup exeūtē anum uel matriceꝫ
exeūtē retrofirmat. Et Galie. dixit de omni pte
lētisci et ēt de succo eius dixit ꝙ ad ꝯcidentias
ani et matricis idone⁹ ē ꝑprie ipogstidos exn̄s
Serapio dixit acetū restrīgit matricē egressaꝫ
et anū exeūtē. Et Bartholome⁹ dixit ꝙ nō sit
acetū acutū: et ego dico ꝙ bonum ē aliq̄ acuta
cū aceto ꝯbuliri et cū spongia uel cotone appli
cet: vinū ēt in quo multotiēs extinguit ferrūꝫ
ardēs tepidū fomētatū aut quādo fit cum ipso
nastale matricē laxā reducit. Et iteꝝ dico ꝙ id
pōt uinū in quo uirtus scorie ē infusa. Et dixit
iterū Serapio cassia lignea cōfert descēsui ma
tricis quādo fit encarisma in decoctōe eius aut
ēt suffumigatio: et confert similit lubricitati a
ni et dixit fit clistere ex decoctiōe citonioꝝ
exitui ani et matricis. Et dixit ēt acacia reducit
anū et matricē quādo egrediūtur: et ego dico
ꝙ id pt rob ꝛ succ⁹ prunoꝝ ex qb⁹ fit acacia ꝛ
decoctio frōdiū et arboꝝ masticis. Et dixit ēt
ponūtur folia urtice recentia super matriceꝫ e-
gressā ꝛ reuocat eas intus. ꝛ similit dixit Dias.
ꝛ Bartholo. dix. ꝙ sint trita ꝛ ego dico ꝙ vrti
ca facit hoc vbi relaxatio ꝛ casus fit rōe hūidi
tatis matricis eo qꝛ ipa resolutiā ē. Auicē. dixit
balaustia vera cōfert fluxui matricis ꝛ fluxui
sanguīs eius ꝛ dixit ēt radix acetose trita ꝯfert
fluxui matricis. Dixit ēt ꝙ suffumigiū factum
cū stercore bouis cōfert ꝑprie in reducēdo ma
tricē egressā. Alchi. dixit ben albū ꝛ rub. ꝯtunt
matricē egressā a loco suo in locū suū. dixit eti
am folia porri cōferūt descēsui matricis ex pro
prietate q̄ ē in eis quādo in ea ē hūiditas q̄ fa-
cit lubricare. Cinis ēt ramoꝝ uel folioꝝ fic⁹ cū
aceto mixtus ꝛ uētri cū spōgia suppositus re-
ducit matricē hoc valet exptū. ℞. aspalti ptes.
ii. stercoris uaccini ptē. i. terātur ꝛ misceantur et
fiat ex eis suffūigiū. Et nō ꝙ aspaltū sedat do
lorē ei⁹ galbanū bibitū aut uētri applicatū ma
tricē exeūtē mirabiliter reducit. Scit ēt ꝙ si o
uum putridū spāliter illud quod uocat index
ꝛ ē ouū qd diu stetit ī nido ad icitādum illas
gallinas ad ouandum applicetur matrici mul-
tum confert.

Capitulum quintum de extractione secondine.

SEpe retinetur post
ptū secōdina que indiget eductione alt
ter mulier morit. Quid sit secōdina satis notū
ē eo qꝛ ē unus pāniculus cohopiens ipsū pueꝝ
oꝫ ergo vt dixit Albucas vt īfirma iuuet se cū
sternutatiōe ꝛ retentiōe anhelitus ꝛ q̄ sunt illa
satis dictū ē in ꝑprio capitulo ꝛ si p istum mo
dū non egredit suffūigetur matrix cū ēboto d
coctionis calamīti rute centaurce camōille ane
ti cassie lignee ꝛ illius generis idest illa q̄ sunt
illius ꝟtutis. ꝛ cosequēter si illa nō valerēt dē
tur ꝓuocātia aborsū: ꝛ si ista non ualerēt ꝓcipi
atur obstetrici ut submergat manū suā in oleo
cōi uel in mucillagīe altee ꝛ īmittat eam in ma
tricē ꝛ capiat eā suauiter ꝛ si fuerit annexa ex
trahat illud ꝙ fit possibile extrahi ꝛ cū molli-
ficatiuis residuū putrefiat vt ē vnguētuꝫ molli
tiuum ꝛ sic de aliis. Haliabas dixit si aspaltuꝫ
submittatur mortuum educit fetū ꝛ secōdinaꝫ
¶ Et Auicenna dixit ꝙ ipsa camomilla
ꝓuocat mēstrua bibita ꝛ sedēdo in aqua deco
ctionis eius educit embrionē ꝛ secōdinam: di
xit etiā apiū confert difficultati vrine ꝛ extra
hit secondinā. Constan. dixit stercus equi bibi
tū secondinā ꝛ fetū mortuū expellit. Et Halia.
dixit idē de suffūigato. et dixit Constantinus
rosa canina cocta ꝛ bibita menstrua prouocat
ꝛ secondinam expellit. Galienus dixit in 7°. d
floribus Jesimini sic ꝛ mēstrua decoctio eorū
prouocat et extrahit secondinas et embriones
mortuos prouocat. secundum etiam Galienum
in. vi°. suffumigium balsami idem facit. Diasc.
dixit fumus laudani excludit secondinas.
¶ Et dixit Diascorides elixatura radicum altee
secondinas excludit et hoc sessione facta abō
sum prouocat et extrahit secondinaꝫ Aristolo.
ro. cum pipere mixta et bibita cum uino uł cū
aqua. Et dixit etiam de radice Jris illirice col
lirio ex eo facto et pensari more iniecto secun
dinas mulierum educit. Extrahit etiam fetum
radix rubee tinctorum submissa. Dixit etiam
pulegium bibitum menstrua imparat secondi-
nas excludit aborsum facit. ¶ Serapio dixit
si mulier sibi subiicit radicem uitis albe expel
lit fetum et secondinam. Et similiter sessio fcā
in decoctione ipsius radicem mundificat ꝛ fe-
tum expellit. Dixit etiaꝫ sic Jsopus humida mi
scetur cum melliloto et butiro et fit supposito
rium cum eo et prouocat menstrua et expellit
fetum mortuum et secondinam. ¶ Dixit etiam
ex cortice pini et proprie minoris fit suffumigi
um matricis expellit fetum et secundinam et
similiter de cortice thuris.

¶ Capitulum. vi⁹ de mola matricis et carne ad-
dita ea.

MOlā matricis ē frustrū carnis in matrice generatum. Generatur aūt duobus modis Uno mō ex mltitudīe mēx effusax cū vehemētia caliditatis. Scđo mō generat in coitu in quo matrix ↄprehēdit aquam mulieris ꝛ extendit eam nutrimēto ꝛ ꝓpt defectū uirtutis masculinitatis nō ↄcipit: sꝫ illā carnē generat. ꝛ sigꝰ ē qꝛ nō hēt motū p se: credūt aūt mulieres eē ꝑgnantes ꝛ nō videntes partuꝫ ↄqueruntur tpe debito ꝛ tc̄ medicꝰ perpendit de mola matricis. Cura eius hēt fieri cū mollificātibꝰ ut ē sessio in decoctōe altee ꝛ in decoctōne se. lini. Decoctio āt altee hēt educē a matrice ꝛ a ↄsilibus. Itē res ꝓuocantes sternutatōnē in hꝰ ↄueniunt: ꝛ nideas in hoc libro. valēt ēt ꝓuocātia aborsum. Et valēt oīa dcā in ꝑcedēti ca. ꝛ illic vide ꝛ cū instris aliis extrahat ꝺm necitateꝫ Si caro oritur in vulua ut sepe ego vidi dēs succurrere ut dicit Albuca. cū ligatione: liga gº eam ꝛ cum rasorio incide eam lōge tn̄ aliqualr a matrice ne locꝰ matricis tangat timore fluxus sanguinis alia hic nō dico ꝛ sufficit.

¶ Caꝰ. 7ꝰ. de extractione fetus a matrice in muliere mortua ꝛ non mortua.

FEtus naturaliter egrēdit cū capite aū Si āt alit exit exitus ille ē innatalis et tc̄ timor ē de morte: lꝫ aliqui aliqn̄ euadāt: nō tn̄ ꝙ mulier aliqn̄ pꝰ ptū vnius pueri uel aborsum ulr alr remanet ꝑgnās duox uel triū mēsiū ul alit ut semel vidi. Et ex hoc soluit q̄stio pp qd ē ꝙ mulr pº īpgnationē appetit coitū: Alia āt aīalia n̄: soluit ut soluit Aristo. in de aīalibus eo qꝛ nata nihil fecit frustra cū gº mulr pꝰ īpregnationē possit impregnari hinc ē ꝙ nata ordinauit illū appetitū: nō sic āt in aliis aīalibꝰ qꝛ pꝰ impgnationē n̄ pn̄t īpgnari. Istud tn̄ negotiū ut plimū exercet p mlieres. Qx si tn̄ exitꝰ fuēit difficil ꝛ sic naturalis cū fomētatiōbꝰ ꝛ inūctiōbꝰ molllibꝰ ptes mollificēt. Unū tn̄ dico ꝙ utile ē ꝙ mulr se iuuet cū expssiōe ꝛ retētiōe hanelitꝰ ꝛ ꝓuocatione sternutationis cū puluere eufōbii ꝛ elebori albi. ¶ Et dixerūt aliq ꝙ agrimoniū ligatū in coxa facilitat ptū Ego mlta ī hoc libro similia posuissē: sꝫ qꝛ res sine rōe maīfesta nō placēt iō de eis n̄ sū locutꝰ lꝫ aliqn̄ aliq̄ sꝫ pauca sit posita. Si mō exitꝰ n̄ sit natal toto posse ab obstetrice reducat ad natalē exitū: eleuet gº coxas ꝛ cū māu erigat puex ꝛ tc̄ erit exitus natural: si mō accidat ꝙ fetꝰ sit mōtuꝰ qđ sciūt obstetrices Si āt n̄ scirēt cognoscit p imobilitatē pueri q añ mouebat ꝛ p frigiditatē loci qꝛ vētris ꝛ minorationē māillax ꝛ p ꝓfunditatē oclox ꝛ mōtificationeꝫ labiox ꝛ totiꝰ faciei aut ꝑcessionem alicuiꝰ egritudis aut alicuius casus uel offensionē uel p fetoreꝫ hanclitꝰ. Si gº p signa ↄstet obstetrici hoc tunc ipsa debet temptare cum māu inuncta cum oleo oliue ipsum extrahere. Loco etiam mollificato cum balneis ꝛ inūctionibus debent etiam prouocari sternutationes ꝛ debent dari medicine prouocantes aborsuꝫ uelud est castoreum mirra cum ruta ꝛ multa alia dicta in capitulo de extractione secondine ¶ Si autem per istum moduꝫ non possit extrahi tūc intromittatur instrumentum dictum speculum ꝛ aperiatur matrix quantuꝫ erit possibile postea cum manibus uel yncinis uel tenaculis extrahatur integer. ¶ Ego sepe habui istun casum ꝛ si deficeret speculum facias ut ego sepe feci habeas tenaculas aliqualiter magnas ꝛ ponas in matrice clausas ꝛ consequenter aperias ipsas ꝛ videbis pueruꝫ ꝛ tunc cū yncinis ipsū capias et ipsum extrahas: adiuuet te tamen mulier caꝫ sternutatione et retentione hanelitus. ¶ Ego sepe in hoc casu perforaui caput et digitum posui ī capite et ipꝫ exxi et hoc si rectꝰ fuerit. si āt illo mō exhi n̄ possit tūc frustratī icidat. De hoc tn̄ Albucasis dixit aliq̄ a me n̄ uisa q̄re illa n̄ narro: ē tn̄ notum ꝙ aliqn̄ aq̄ exn̄s in pāniculis īpedit exitū q̄re frāgant illi pāniculi ꝛ aq̄ egredietur ꝛ tūc exitꝰ erit facilior. Contingit sepe ꝙ mulier sit mortua ꝙ ↄgnoscit bn̄ ꝛ suspicat de vita pueri tūc in nolēdo extrahē puex mōdꝰ ē iste. Teneat os mulieri mōtue aptū ꝛ filit matrix ꝛ hoc ut aer possit īgredi ꝛ puer possit enētari: apiat ergo mulier ꝺm lōgitudinē uētris cū rasorio. i latē sinistro qa ps illa ē magis libera q̄ꝫ dextra pp epar ꝛ digitl interpoītis extrahat fetꝰ. Ego aliqn̄ feci incisioneꝫ a pomo granato usq̄ ad os pectis cū cautela ne intestina ꝛ puer tāgant. Et p istū modū extraxi puex: vex ꝑmꝰ modꝰ plꝰ placet mihi ꝛ p hūc modū extractūs fuit Julius cesar ut scribit in gestl romanorū.

¶ Capitulū viiiꝰ de pruritu matricis.

IN collo matricis sepe accidit pruritus de qº ualde pauca dixerūt ātiq. Alc. dix. ꝙ decoctio saluie tollit prurituū matricis. Dias. dix. ꝙ pruriginē matricl tollit inūctio fcā cū butiro ꝛ dix. ēt ꝙ pruriginē nature tollit inūctō fcā cum trebētina mixta cū oleo ꝛ melle: multa ēt dcā sūt supra de pruritu genitaliū q̄ etiā hic ualent. Et multa etiā dcā sūt in 2º libro đ dolōe matricis q̄ hic ualēt: ꝛ multa ī uno tractatu seq̄nti dicūt que hic ualent cum mentionem faciam de scabie quare alternatim perquirantur.

¶ Tractatus vigesimus de dispōnibus ani.
¶ Capitulum pꝰ de aperitione emoroidarum.

SUblimis deus in fine recti intestini qđ uocat colō rotūdū musculū gn̄auit vt hō sui ꝓpa

uolūtate constringeret τ relaxaret ne stercore descēdente fieret exitus inaturalis qꝛ inuolūtarius sed solū fiat ibi exitus uolūtarie. Creauit āt illi fines venarū multaꝝ que cū crescūt τ fluunt emoroides appellātur: cū uero tument et nihil emittitur condilomata uocātur: fuit eniꝫ hoc factum quia sepe corpus a suis supfluitatibꝰ mūdatur cuꝫ aperiuntur quare aliquādo oꝫ eas reclusas apiri. Strictura nanqꝫ superflua corpus ad multas egritudines prauas ē suspectū sicut Ypo. dixit. Et iam supra in alio libro qꝛ in. 4ᵒ fuit allegatū ut emoroidas sanare antiquas sic et illas quandoqꝫ oportet constringere quādo scilicet superflue sanguis fluit et corpus ad defectū virtutis ducitur. Et prio dicā breuissie q̄ aperiāt eas qūia dūis phīcis pertinet: Hoc Galienus dixit ꝙ succus ciclamīs cū licinio apit eas. Et Mesue dixit ꝙ ē ex maxīe apiētibus orificia uenarū emoroidarū. Dicit ēt Galienus in xᵒ volēs ꝙ oē fel ad hoc sit cōueniēs sic igitur et apientes latentes emoroidas per taurinū fel. Interdū qdem debilē. īterdū ꝙ ultra decens acre aperiūt. Sit ēt iuxta corpus utentis differētia quedā cū sit facile uel difficile. Aui. dixit morella et eius oleū aperit emoroidas ipsa et eius oleum. Et dixit etiam ꝙ oleū irinuꝫ submissū apit eas. Serap. dixit fel austuris et miluis corrodunt carnē qꝛ coliriū eoꝝ ē acutū qꝛ apiūt orificia uēarū que sunt in ano cū mordicatōne dolorosa. Alc. dix. aloes apit orificia vēaꝝ bibitꝰ dico ego qꝛ sup locū strigeret eas τ dixit ēt Sera. lac ficꝰ τ succꝰ folioꝝ eiꝰ apiūt ōificia uēaꝝ q̄ sꝫ i aꝫo qn̄ submittit cū licinio Ego dixi supra quarto libro ꝙ apiūt aliquāᵒ cum flobotomo τ aliquādo cū fricatiōe folii fici.

¶ Capꝰ 2ᵒ de ↄstrictiōe sāguinis emoroidarū.

Oportet autem emoroidas strīgē cū supfluit fluxꝰ sāguinis. verꝫ Isaac dixit qn̄ liniūtur emoroides cū apozimate corticū maligranati sāguis strigit. τ dix. pōtulaca ēpl'ata eaꝝ sāguīeꝫ strigit. τ Cōstā. dix. semē porri suffūigatū ualꝫ emoroidibꝰ. τ pōri emplāstri more appoiti strigūt emoroidas τ uētositates eaꝝ ↄsumūt. Serapio dix. qn̄ fit clistere cū plātagīe cōfert emoroidibꝰ a qbꝰ multꝰ emanat sāguis. τ dix. ēplꝫ factū ex foliis rubi curat emoroidas appētes i aāo τ illas ex qbꝰ fluit sāguis. Auic. dixit qn̄ aloes pōitur sup emoroidas ēminētes abscindit sanguinē fluētē ex eis. τ dixit sumach puluerizatū ad fluxū matricis τ emoroidaꝝ ualet Et dixit scoria ferri ꝓhibet fluxū emoroidaꝝ: τ ꝓprie dicit qn̄ sedet patiēs i vīo ātiquo i qꝰ ipōit. Galie. dix. de albūie oui in. xiᵒ. miscet āt ↄmode medicis cohibētibꝰ emoroidas fluētes τ dicūt aliq ꝙ sādaraca cū oleo ro. τ albumie oui τ fiat sicut ūguētū refrēat emoroidas τ fortiē exiccat vt n̄ credat illas reuēti. Alc. dix. si uero sāguis egrediat ab emoroide eo ꝙ icisa fuerit de cinē fūtoꝝ uiridiū fcīn empl'mꝰ τ positū sup anū vnde eradicate sūt strigit sanguineꝫ Et Fidelis dixit iū hoc cāu de cinere scopaꝝ ātiquaꝝ. τ dix. Alc. auctoritate Auicē. bdelium ↄfert emoroidibꝰ bibitū τ suppositum τ suffūigatū τ retinet sāguinē eaꝝ. τ dix. etiā carabe retinēt fluxū sāguinis a matrice τ ano. τ dixit qn̄ sumac miscet cū melle stringit emoroidas qn̄ fit ēplastꝝ desup τ dixit ēplastꝝ factū de rumice sanat emoroidas: ē autē rumex τ rubus ideꝫ fm iōm licet nō fm alios. Dia. dixit de luto terreo fcō ēplastro scio emoroidas fluētes sāguinē statiꝫ eē liberatas τ ē lutū cōe. Fidel' dixit millefoliū bibitū retinꝫ fluxū emoroidaꝝ τ sedat dolorē nō fluētiū bibitū et ēplastratū meatus apit τ oppositū ē de aloe. Aliud ad idē. ℞. radicē urtice τ tere illā cum sulfure τ cū succo herbe eiusdē fac trociscos τ cū eis suffumigiū fiat. Ego ēt nō dubito ꝙ isti pulueres strigant sāguinē huiꝰ loci sicut. ℞. boli ar. terre sigil. sādra. aloes charabe cum albumine oui.

¶ Capitulum 3ᵒ de exitu ani.

Exitus ani sepissime fit: indiget ergo reductione eo qꝛ situs talis innaturalis ē. Serapio dix. ex uiolis cum farina ordei fit emplastrum exitui ani τ infrigidat τ cōfert: τ dixit quando fit cū foliis τ radice τ cortice arboris mastic' mꝭtū confert exitui ani τ infrigidat τ ↄfert exitui matricis τ ani τ nō ē in istis opationibꝰ aliqd simile sibi. τ ego facio cū ipoqstidos uluerisatur τ pōt sup intestinū τ intus mittat τ desup pōatur pecia in uino stiptico balneata τ ex eo ēt fiat balneū. Aliqui desup apponūt pulueres constrictiuos. Dixit etiam Serapio aqua decoctionis galle ualet exitui ani ¶ Et ego dico ꝙ decoctio omnium rerum stipticarum τ specialiter cum uino ualet. ¶ Et dixit aspaltum suffumigatum ualet in hoc. τ similiter dixit de acacia eo quia stiptica. ¶ Galienus in viiiᵒ dixit de lentisco sic quantum ad omnem sui partem τ etiam succum ad precidentias ani τ matricis proprie cum ipoquistidos existens. Constan. dixit folia mirti decocta in aq̄ si fit sessio ualet. ¶ Et ad hoc ualet omnis pars mirti.

¶ Et dixit etiam copule cipressi eorum apozima super sessum valet casui matricis ex mollitie τ sil'r ano exeunti ¶ Alchinus dixit bōa uerba quando uolumus anum egrediētem mediocri modo stringere: ipsum decoquimus gallas in aqua: τ quando uolumus multum stringere decoquimus in uino τ quando plurimū in vīo stiptico bibere de fructu lappe communis ieiuno uel fritellis anum egredientem reducit: vinū etiā in quo sit virtus scorie ferri anum reducit fiat autem sessio in eo. Alc. dixit ꝙ cinis capilli

adusti ualet ano egresso reducẽdo ipm.m̄ltā ēt dicta supra in ca. de exitu matricis que hic ualent ⁊ econtra quare ⁊ cetera.

¶ Capitulum quartū de pruritu ani ⁊ incisione eius

PRuritus in ano nō ē dolor lʒ sit cā doloris qꝛ illa q̄ cōueniūt hic in dolore p̄nt cōuenire. ⁊ eʒ. Gali. autē circa hoc sic dixit de folio violis supponat autē in orificio uētris ad incensionem faciēs. Ser. dixit de lactuca siluestri qꝫ ipa confert punctioni que fit in ano Et Alchi. dixit idē de lactuca domestica. Ego non dubito qꝫ illa q̄ cōueniunt in incensiōe oculi ⁊ hic cōueniūt quare uide cū est opus supra isto libro ⁊ spālit lac in hoc ualet ⁊ decoctio rosis ⁊ salicis ⁊ similiū in pruritu ani: Auic. dixit qꝫ rob cū aceto vini mixtum in pruritu ē iuuatiuuʒ ualde. Aliq etiā dixerunt qꝫ illum tollit in unctio facta cum tremētina mixta cum oleo et melle quando pruritus est a materia uētosa. Ego ēt dico qꝫ illa q̄ cōueiūt ī pruritu matricis ⁊ illa q̄ cōueniunt in pruritu genitaliū hic cōueniunt quare uide insimul ista ca. cū ē opus ¶ Et multa dicam in tractatu sequenti qꝛ in pruritu que hic sunt utilia

¶ Tractatus. xxi. de pruritu ⁊ scabie
Capitulum primum de scabie humida

SCabies est infectō ulcerosa cū sqamis ⁊ crustis ⁊ prurigine ipius cutis q̄ quandoqꝫ sunt cuʒ virulentia ⁊ sanie ⁊ qn̄qꝫ absqꝫ ipa ut uolnit gōdonius. Materia aūt istaꝝ ē sanguis cui colera ꝯmiscetur ꝯuersus in melacoliā aut fl'a salsum qꝛ baurachinū. Et ex p̄ria maťia fit scabies sicca ⁊ ex ea secunda hūida. ¶ Ex quo patet qꝫ sūt due spēs scabiei humida ⁊ sicca: sub qua pruriginē ponere possumus. Unū dicebat Gali. p̄ia pte sue theorice sermone. 8. Si natura talē materiā ab interioribus ad extrinsecā cutem ꝓtuleit ⁊ sub cute remāserit ⁊ fuerit subtil' facit pruriginē: si grossa facit scabiē. Jtē namqꝫ ⁊ iste materie fiūt in multū comedentibus ⁊ fiūt in illis q malis vtunť cibis ⁊ spālit salsis ⁊ amaris dulcibus ⁊ acutis. Et Aui. dixit qꝫ q blaneum dimitťut ⁊ uestes nō mutant ⁊ laborāt ⁊ uigilāt ⁊ vinum puꝝ bibūt ad istā materiam ueniūt. Ra. dixit fit autē in senibus propť cutis debilitatē: et qꝛ in eis ut pl'ium humor salsus generatur ut plurimū fit inter digitos q̄ sunt debiliores ut dixit Auicē. incipit aūt scabies cū pustulis paruis: deinde ulcerať. Duoꝝ autē eius cognoscit s. faciēs scabiē ex colore ex ardore ⁊ prurigine Unde si rubea fit rubea arguiť sanguis: si alba fl'a si sicca arguitur colera. Pro quo nō. qꝫ licʒ scabies sit mala ꝑ viam signi est tamen bona ꝑ uiā cause. vel potest ēē bona eo quia arguimus ex hoc fōtitudinē ẜtutis expellētis ad ex ⁊ isto modo corpus purgari ꝯsueuit expellendo suas superfluitates ad cutem. Nō etiā qꝫ ex hoc cōprehenditur qꝫ scabies ī senibus est difficil' eo qꝛ in eis fit ꝑpter cutis debilitatē quare cura ē difficil'. Nō ēt qꝫ pruritus ⁊ scabies inducūt ulcēa impetigies ⁊ egritudines fedas. Unde scabies inter egritudies contagiosas poniť a Gali. p̄io de differentiis febrium. ¶ Cura scabiei hūide cōsistit in duobus in purgatione ⁊ localib'. p̄io ꝯueniūt pillule de fumo terre cuius quantitas est. ʒ. i. uel. ʒ. 4. quia leues sunt: aut etiam cofectio Diamech cuius quātitas est in fortibus. ʒ. 5. ¶ Sirupus eius fit de fumo terre cum aqua fumi terre. Jtem etiam iste aque mundificāt sāguinem ℞. aque lupuloꝝ fumi terre boragīs melisse ⁊ buglosse laudat Auicē. hoc facto qꝛ purgatione facta appōsitionē uentosarum in coxis Ra. laudat aloe de 3°. in 3ᵒ. cum aqua endiuie ⁊ feniculi ⁊ quantitas sit. ʒ. i. eradicat scabiē summe. Jstis factis fiant stuphe in qua ponātur iste herbe fumus terre lupulus buglossa scabiosa lappaciū capillus ve. diantl politricum scolopēdria ⁊ endiuia vel alia ponātur ¶ Et infra stufam faciat balneū cū istis posi is ab Auicenna q̄ habent abstergere ⁊ rectificare cōplexionem cutis ut sunt malua sicla lappaciū acetosa apiuʒ furfur fari̇a lentiū risi fenugrecū. ⁊ post exitum exhibeať rubea trociscata quaʒ pōit Nicola' ⁊ tiriaca: ⁊ postquā fecerit hoc pōat se in lecto ⁊ sudet ⁊ post dormiat ⁊ cutē alteret cū oleo uio. ⁊ ro. ⁊ amigdalarum cuꝫ succo granatorum. Et nota bene qꝫ hoc habet fieri in scabie grossa ⁊ difficili. Jn parua autem scabie hoc nō habet fieri sed sufficiunt purgationes aliquando sole ⁊ aliquando inunctiones cum purgationibus. ¶ Quantum autem ad secundam intentionem laudat Rasis argentum uiuum extinctuʒ cum saliua cachimiam argenti condisum litargirium confectum cum oleo rosaꝝ. ⁊ aceto: fiat autem cum istis inunctio per noctem ⁊ mane balneuʒ ingrediatur ⁊ cum exierit fricetur: deinde cum aqua calida lauetur: dicam modo ap propriata huic scabiei ¶ Et primo dico qꝫ confert scabiei et lepre que a flegmate salso fit purgatō facta cum turbith addito polipodio ⁊ epithio ⁊ aliis que istorum emendant maliciam. confert etiam scabiei ulcerose decoctio radicuʒ pētafilon quando inde corpus lauatur ¶ Et succus etiam eius bibitus usqꝫ ad. ʒ. quattuor cuʒ 5. vel parum minus: hoc autem operatur propter uim mundificatiuam quam habet. ¶ Aqua etiam radicum celidonie decoctionis parue si inde corpus lauetur confert scabiei ulcerose. ¶ Confert etiam assidua lauatio cum aceto. ¶ Diascorides dixit succus ben aceto mixtus lepras et maculas ⁊ pustulas corporis tollit. ¶ Et Galienus hoc idem dixit de grano eius cum aceto superfricatus. Et dixit etiaʒ trebentina cum erugine eris ⁊ ere usto ul' calcāto uel nitro abluto lepras corporis compescit.

Serapio dixit succus tapsie quando miscet cum melle et administratur aufert scabiem ulceratam et mundificat pustulas maxime si eis miscetur sulfur: confert etiam aspredini et scabiei que fit a flegmate salso succus foliorum oleandri cum oleo laurino inunctus sed fiat in corporibus duris et in casu difficili. Confert etiam scabiei que est plurime asperitatis: succus qui emanat a ligno iuniperi inunctus: idem pot oleum eius. Et similiter dico quod humiditas que emanat a ramis oleastri ignitis illinita confert tirie et scabiei. Et Dia: dixit de oleo oliue columbaris confert etiam acute et humide scabiei et cum oleo de mirtino fiat inunctio aut cum medicinis aliis conuenientibus misceatur. Et Con. dixit oleum mirtinum siccitati sifuris ualz ragriadiis et sicce scabiei. Et dixit etiam Serapio. quando cinis allei miscetur cum melle curat bothor lactea et morpheam et scabiem ulcerosam. Et dixit quando ordeum miscetur cum aceto forti et ponitur super scabiem ulcerosam curat eam Et idem dixit Diasco. sed acetum sit forte. Dixit etiam Serapio quando sal miscetur cum oleo et aceto sedat pruritum quando inungitur cum eo iuxta ignem donec sudet et idem facit in scabie ulcerata. Et Bartho. dixit secundum Diasc. quod solum sal potest admisceri cum oleo et aceto et melle et inungitur in stupha. Gali. in octauo dix. de cortice plantani sic. Sunt autem alii qui comburentes corticem siccatiuum abstersiuum operantur farmacum et cum aqua quidem sanat lepras. Et dixit Ga. de cortice ulmi. sic cortex eius ad hoc est substantia amarus et stipticus. scilicet folio. unde et lepram sanat cum aceto. Et Gali. etiam dixit in septimo papauer rubeum lepras amouet. Et dixit etiam Ga. de foliis et cimis uiridibus apii risus et propterea et moderate utentibus et lepras excoriant. Et dixit etiam ga. in vi. vitis alba i. brionia sanat scabiem et lepram. Et dixit galie. semen nigelle cum aceto scabiem eicit et lepram et formicas. Et dixit gali. in nono de sulphure mixto cum trementina sic et scabies et impetigines non tantum sanaui cum hac medicina: mundificat namque omnes huiusmodi passiones: scilicet scabiem et egritudinem cum qua eleuatur cutis. et subdit ipm autem multotiens coquimus cum aceto et inungentes refrenantes scabiem. Et Bartho. in hoc dixit tollantur due partes ex sulphure et rasina pars. i. et cum aceto misceantur: et dixit quod hoc confert ad scabiem: que lepra uocatur et impetigines et dolorum sedatione Et ga. dixit de vrina hanc autem et ipsius potentiam medici conspicientes scabiem et lepram abstergunt necnon illa ulcera que plana sunt humiditatis multe et sordis et immundicie et multomagis cum habent aliquid saniosum. Et Ser. dixit quod ipsa cum nitro multum confert et urina uetus melior est quam recens: Et Auicen. idem dix. de vrina asini sed addit et cum nitro et aqua acetose. Et ga. etiam sic dixit in. io°. de stercore caprino usto. ea propter et alopiciis conuenit nec non quotquot omnibus egent medicinarum mundificatiuarum puta lepre medicinarum scabiei et impetigines: et quotquot talia. Auicen. autem dixit conferunt ulcerose scabiei inunctio facta cum oleo de citoniis. Oleum etiam de rafano tollit tales aspredines que in tali scabie accidunt et dixit de radice acetose radix eius cum aceto confert scabiei ulcerose et scabiei vngui. Et dixit etiam de foliis lilii ortulani femine quod si teratur mel'tum et fiat ex eis emplastrum ualde ad scabiem ulcerosam Sed Bartholome. de va. hoc fecit hoc vnguentum ex intentione Alchini. Rx. ziniar calcanti an. trementine quantum omnia hoc excitat scabiem plurimum ulcerosam: sed addatur de oleo ro. Alchi. dixit confert scabiei ulcerose et non ulcerose lacrimus vitis domestice tamen prius fricetur cum aqua in qua sit nitrum.

Capitulum secundum de scabie sicca et de pruritu.

Scabies sicca ut dictum est fit a materia colerica adusta que cum sanguine miscetur. et a virtute regitiua ad cutem expellitur tanquam ad locum per quem ipsa materia debet euacuari. Et non quod in ista scabie conuenit flebotomia ne forte sanguis subtilis et colericus aduratur. In scabie autem humida et flegmatica non facias flebotomiam quia tunc fl'a regulatum a sanguine furet et augmentabitur scabies ut experimento probaui. et talis materia euacuatur cum ellectuario succi ro. de cuius natura est etiam euacuare materiam colericam adustam l' cum confectione hamech. Sirupus eius sit de fumo terre cum aqua endiuie et fumi terre et lupulorum si misceter secum sirupus de endiuia non esset malum ne forte epar esset causa huius adustionis. Respiciant isti tales a rebus salsis et acutis et a uino magno et similibus. et per hoc opletur prima intentio et aqua casei in hoc multum ualet. Secunda intentio opletur per hunc modum post in hoc dix. Aui. quod balneum aque salse confert prurigini et scabiei. et idem dix. de aquis sulfureis. et dixit etiam Aui. si radix acetose coquatur deinde corpus lauetur est utilis in pruritu. et quando decoctio eius proiicitur super pruritum qui fit in corpore aut succus eius miscetur cum aqua cum qua fit balneum sedat ipsum. Et Dia. dixit quod est species lappacii et uocat oxilappacium et dix. Dia. hoc de omni specie lappacii ut dix. Aui. de radice acetose et dix. etiam fit balneum ex decoctione calamenti montani ad pruritum et scabiem. et Dia. dix. origanum cum melle pruriginem corporis abstergit. et dix. oleum de sginato tollit pruriginem. Dia. dix. ablutio facta cum decoctione orobi confert scabiei et prurutui. Et Serapio idem uoluit. et Alc. dix. de decoctione spelte uidetur tamen uelle quod spelta et orobus idem sunt quod apud nos non est uerum. et dix. etiam quando linitur corpus ex succo ebulorum tepido prohibet scabiem et pruritum. et Bartho. idem etiam dix. de succo sambuci et fomentatione etiam facta cum eo. dix. etiam omnem pruriginem et asperitatem purgat succus bene inunctus. et Bartho. uult quod sit succus radicum. dix. etiam Dia. cartamus domesticus tollit omnem pruriginem cum adipe anserino. Ga. dix. radix acetose cocta cum aceto uel sine aceto curat scabiem ulcerosam et impetiginem et idem facit succus

eius quando ponit in balneo [illegible] decoctio Et dixit quando fricatur co[illegible] decoctō ne origani curat scabiem et p[illegible]um. ¶ Et dixit quando semen stafisagrie teritur et miscet cum auripigmento et oleo confert pediculis et pruritui et scabiei non ulcerate: remouet etiam scabiem et pruritum velociter oleum de costo superinunctum. Et dixit quando folia caulium putantur et fit ex eis foliis emplastrum aut cum iaiuch curat scabiem. ¶ Galienus dixit in octauo trebentina propter hanc autem et eius qualitatem et abstersiuitas ei adest pruritus sanat magis aliis gummis uel rasinis tollit etiam pruritum in quo caliditas et humiditas superent saiuch ordei cum costo salis et melle mixtum et fricatum. ¶ Dixit etiam Galienus in nono d' affronito idest spuma nitri quod ipsum habet potentiam abstersiuam ut nedum sordes abstergat sed etiam pruritum sanet [illegible] n[illegible]mpto tamē prius ab eo quod ei inducit ipsum pruritū. ¶ Auicenna dixit baurach idest nitrum confert pruritui propter quod resoluitur uirus et proprie affricatum cum aceto et confert etiam scabiei. ¶ Alchinus dixit sulfur miscetur cum sale nitro et fricetur corpus et aufert pruritus. ¶ Et Aui. dixit idem etiam potest in lotionibus. et dixit alumen scissum cum melle mixtum et inunctū aufert pruritum. Expertum ad hoc ubicunque sit pruritus tollatur cortex radicis lappacii hn̄tis folia rubea et abradatur et conquassetur et fricetur cum adipe porci: deinde totum coletur et ex eo locus pruriens inungatur. ¶ Accidit etiam pruritus in pedibus puerorum et accidit pediculis illic existentibus: tollantur oua recentissima et elixentur usque ad fortem induratōez ipsorum: postea albumē incidatur in frustra subtilissima et lata deinde īmediate super pedibus pecia lini subtilissima et abrasa primo cum cultello ligetur: postea super pecia ponantur dicta frustra albuminis: demum cum alia pecia stricte ligetur. ¶ Cum ergo sic per horas aliquas permanserint pediculi omnes in inferiori superficie pecie adherebunt quod apparebit super carbones pecia conquassata nam crepabunt pediculi cadentes in igne et sanabitur: multa experta possem hic ponere sed reseruo ad capitulum qd' sequitur.

¶ Capitulum tertium de his que absolute in scabie conueniunt siue sit humida siue non.

Scabies aliquotiens ē difficil' siū sit hūida siue sicca siue mixta. Et ideo qualiter antiqui scabiei absolute prouiderūt dicam uobis. Auenzoar dixit si biberit ex tiriaca magna habens scabiem magnam que uadit et redit confert ei et si cum ea linieris uel epithimabis dictam scabiem liberabitur omnino. ¶ Et nota quod omnia ista que dicentur intelliguntur purgationibus factis. ¶ Diascorides dixit omnem difficilem scabiem tollit inunctio facta cum oleo de semine lentisci et de isto oleo est magna discordia et valet scabiei pecudum et canum. ¶ Dixit etiam amurca scabiem animalium tollit si fuerit in aqua in qua decocti sūt lupini et cameleonta in vino cocta et cum aliis commixta. ¶ Rab dixit si abluatur canis habens pruritum cum decoctione lupini curatur. ¶ Et ex hoc infero quod in omni scabie conuenit vt dixit Galienus. ¶ Alchinus dixit quando amurca miscetur cum farina lupinorum curat scabiem capraum et ouium et aliorum animalium. ¶ Et Diascorides dixit lupinus mixtus cameleonte sanat scabiem ita quod sanat etiam scabiem bestiarum quod nos sumus experti. Serapio dixit pix humida curat ulcera animalium et scabiem eorum quando linitur ulcus cum ea. ¶ Auicenna dixit fex olei curat scabiem. ¶ Est autem fex olei aliud ab amurca sola etiam fex olei mixta cum radice cameleonte cuiuslibet et linita scabiei difficili confert sed ēt premittat. ablutio facta cum aqua dulcorationis lupinorum amarorum. ¶ Sola etiam decoctio lupinorum amarorum et radicum cameleonte nigre tollit scabiem difficilem illam etiam animalium et pecudum. ¶ Scabiem etiam difficilem aufert exterius radicis cameleonte nigrum mixtum cum calcanto et pice liquida et sepo antiquo. ¶ Et Serapio loco picis liquide posuit alchitrā et dixit quod tale exterius curat scabiem. Et dixit etiā Auicen. cedria ipa curat scabiem licet magis oleū ipius: ē aūt cedria pix cedri siue alchitran: tollit ēt scabiem difficile sanabilē illud quod ē in medio cepe squille asse quando cum rasia pini et oleo ro. miscetur et inungitur. Sanat ēt scabiem malam que dicitur ignis sacer iunctō facta cum chimolea. ¶ Fidelis unguentum fecit ex quo si plante pedis et manuum inungantur: omnem scabiem delet. ℞. olei lauri. ℥. iii. thuris albi. ℥. ii. pinguedis porci bene frixe. ℥. v. sal' marini bene triti. ℥. viii. succi plantaginis et fūi terre ad libitū misceantur omnia et conficiātur bene et est mirabile. ¶ Guil. fecit hoc ūguentū. Recipe decoctionis exteriorum corticis cameleonte nigre et proprie facte ī vini libra una farine lupinorum. ℥. duas fecis olei antiqui uel amurce lib. s. et fiat vnguentum ex quo patiens post balneum inungatur. ¶ Galienus in nono simplicium farmacorum docet miscere sulfur cum oleo et melle aut cum trebentina et sanabat scabiem et serpiginem. ¶ Et dixit oportet autem tales medicinas virtutem habere mixtam ut consumant et repercutiant. ¶ Guido ex hac intentione componit hoc unguentū. ¶ Recipe trebentine libram unam assungie porci recentis quartam unam sulfuris. ℥. unam argenti uiui parum et fac vnguentum.

Theodoricus hoc composuit. ℞.radicum lappacii acuti ꝛ emile campane ꝛ affodilorum accicute cocte sub prunis aut ī aqua pistatꝫ ꝛ mixtis cum assungia porci ueteris ꝛ fiat vnguentum: Henricus composuit. ℞.olei laurei assungie ueteris porcine cere uiridis thuris argenti uiui extincti cum saliua añ.partē.i.salis comunis tritissimi partes.iiii.conficiantur cū succo fumi terre plantaginis quantum potest imbibi agitando ꝛ si addatur modicum de fuligine in aceto distemperata confert ad omnes infectiones. ¶ Dinus hoc composuit. ℞.succi lappacii scabiose celidonie emile cāpane fumi terre añ. ʒ.vi.olei cōis.ʒ.vi.salis cōis.ʒ.ii. misceantur et bulliant ad succorum consumptionem: deinde coletur ꝛ assumatur illud oleū ꝛ cera.ʒ.i.ꝛ liq fiant simul ad digestionem ꝛ deposito ab igne misceantur donec equentur. ¶ Si uis tamē ipꝫ magis appropriare ad flegma salsum appone de cerusa ꝛ de plumbo usto ꝛ etiā d litargirio ꝛ parum aceti. Alius parisiensis pro scabie ex flegmate salso sic dixit. ℞.succi celidonie succi edere terrestris añ.lib.i.assungie porci lib.i. coquantur omnia ad consumptionem succi: deinde cola et adde argenti uiui.ʒ.i. ꝛ incorporando fac vnguentum. Unguentum saracenorum contra scabiem ꝛ malum mortuum ꝛ ad flegma salsum facit enim educere superfluitates per os lauando ꝛ per subasellas resudando ī ungēdo solum extremitates scilicet manus ꝛ pedes ℞.euforbii litargirii añ.lb.s.stafisagrie.ʒ.s.argenti uiui.ʒ.i.assungis porci ueteris lib.unam incorporando in mortario fiat unguentum de quo vngat se semel in septimana. Aduerte tamē ꝙ quia argentum nocet membris principalibꝰ ꝛ dentibus atq; gingiuis precipit Auicenna ꝙ vnguenta in quibus ponitur elongetur quantū potest a partibus stomaci ꝛ membrorum nobilium: multa alia possunt poni de mente rosarii que hic non pono ꝛ de mente aliorum sed ista omnibus aliis preualent.

¶ Tractatus.xxii.de quibusdam dispositionibus accidentibus dorso ꝛ ventri ꝛ ossibus de quibus tamen superius debuit fieri mentio. Capitulum primum de exitu sanguinis ab umbilico et exitu vmbilici.

FRequēter iste dispositiones accidunt ideo necessitas me cogit de istis mentionem facere accidit enim in pueris ꝛ mulieribus maxie cū pregnantes sunt. Aliqui antiqui dixerunt ꝙ stiptica conueniunt. ¶ Rasis dixit ꝙ lupini comburantur cum peciis panni linei ꝛ cinis misceatur cum vino ꝛ cum stuppis: postea totum supponatur. Et laudauit sessionem factaꝫ in aquis frigidis ꝛ proprie in aqua curcume. Serapio dixit. ℞.psilii quantum uis ꝛ teratur ꝛ infūdatur in aqua ꝛ quando inspissata fuerit aqua ponatur in panno ꝛ extendatur et fiat emplastrum: nam infrigidat infrigidatione forti ꝛ restrigit. Et Bartholo.dixit vere bonum est admiscere secum medicinas minuentes humiditateꝫ quare psilium ualde humidum est ꝛ hoc quando ē necessitas magne exiccationis. Ego propter nō recapitulare quia inbonestum est ꝛ tediosum ē dico ꝙ omnia que conueniunt in exitu matricis ꝛ in exitu ani hic fere conueniunt: quare uide cum est opus. De fluxu sanguinis dixit Alchi nus acacia cum succo porri temperata et vmbilico appoita sanguinem stringit. ¶ Et ut etiam non recapitulem dico vobis ꝙ omnia que strīgunt sanguinem in vulneribus ꝛ hic stringunt quare uide proprium capitulum in libro primo.

¶ Capitulum secundum de uentositate spine.

LIcet nomen sit extraneum ꝛ nō importet illud qd sonat: tamen dico ꝙ uētositas spine est quando aliqua materia in substantia ossis congregatur ex debilitate virtutis assimilatiue uel ex debilitate membri vnde congregata materia causatur apostema illic cōsequenter facta incisione reperitur corruptio ī substantia ossis tota uel in parte eius usque ad medullam ꝛ istos casus sepe uidi et curaui. ¶ Cura ista est euacuatio vniuersalis: deinde operatio loci necessario consequenter debet os corruptum remoueri. Ego iam totum unuꝫ focile brachii remoui ꝛ facta apertura totum focile erat putrefactum ꝛ discohopertum carne a buno extremo ad aliud. ¶ Et pro isto uide capitulum proprium in primo libro de corruptione ossis: deinde consolida locuꝫ vt sepe dictum est ꝛ non plus loquor.

¶ Capitulum tertium de quadam fractura quē apparet in hoīe quando eleuat rem aliquaꝫ ut puerum ut sepe aduenit personis et mihi.

IN uolendo eleuare puerum aliquem vel rem aliquaꝫ cum brachiis causatur quedam disruptio in renibus cum sono ꝛ aliquando sīe sono ꝛ tunc persone quando uolunt se eleuare nō possunt nec transire. Est ergo mala situatio fcā in partibus illis. Ego hanc dispositionem sepe habui pre manibus ꝛ ab aliquo non inueni curam tamen isto modo curaui. ¶ Capio absinthium et precipue cimas eius ꝛ facio eas calefacere ꝛ in panno lineo reuoluo ꝛ super locuꝫ appono ꝛ si refrigeratur hoc est si non sentitur calitas appono alias cīas calidas ꝛ iterū calefacio prīas ꝛ sup locū appono istoꝰ aliqꝰs curaui

In fine vidi vnum curatum cū filo stuppe cū
do bulito in lixiuio ꝛ apposito super locum sic
calido. ¶ Aliqui apponūt ipm filum balneatū
et reuolutū in pecia balneata et posita sub pru
nis: deinde ipso calefacto extrahunt et ponūt in
peciam mundam et super locū apponūt et sum
expertus et in resolutione uentose mirabiliter
operatur.

¶ Tractatus vltimus de lepra.

Lepra habet fieri i
mediate a ꝟtute assimilatiua ꝺfecta ex
q° ꝺfectu forma cōrūpit in toto medi
ate: tū epar pōt esse cā lepre. Unde epate exūte
ualde calido aduriꝛ sāguis et preparat ad melācoliā
Talis ergo sanguis cū uenit ad membra in qui
bus fit quarta digestio inueniēs ea debilitata a
mala complexione iā introducta ab ipo epate ñ
pōt ipm nutrimentū conuertere ad calorē neqꝫ
ad carnē bonam vniformē et rubeam conuertit
ad colorē et carnē glandulosam nigram et hor
ridam. Et Auicē. in hoc tractatu uocat errorem
ꝟtutis epatis causam efficientem antiquiorem
hoc est causam mediatam ut iam declaratum ē
Pro quo nota ut dixit Ga. p° de uirtutibus natu
ralibus. Uirtus epatis errat trib9 modis aut in ꝺ
signando ipas humiditates aut in mutando qꝛ
non mutat ut debet aut i assimilando quia etiā
non assimilat ut debet. Si primū causatur ethi
ca qñ humiditates non desemiantur p corpus
ut debent totum corpus exiccatur. Et quare nō
desemināt quia exiccantur a caliditate aliena
¶ Si secundū causatur idrops quasi quando nō
fit bona mutatio causaꝛ iposarcha aut timpani
tes qꝛ materie in uētositates conuertunꝛ. Si ter
tio modo cātur lepra. unde quando ꝟtus mem
bri non bñ assimulat causanꝛ pustule ꝛ male co
lorationes membri. Secundo nota ꝙ iste mor
bus ut dixit Bernar. de gordonio est morbus
consimilis: quia frigidus ꝛ siccus morbus est
ꝛ mala est complexio inequalis ꝛ diuersa in to
to ꝛ etiam in parte. Primo est morbus consimi
lis quia mala complexio primo ꝛ principaliter
inest membris simplicibus. Compositis autem
secundario: ꝛ est mala complexio equalis quia
iam facta ꝛ diuersa: quia in multis membris cō
tinue est in fieri est morbus officialis: quia est
corruptio figure. ¶ Est etiam morbus commu
nis quia est apostema soluens continuum ꝙ est
morbus aduenire potens omnibus membris
¶ Nota tertio ꝙ ab aliquibus ponuntur due
species lepre ut ab Haliabate eo quia solū due
sunt colere que possunt aduri: scilicet nigra ꝛ ru
bea. ¶ Alii ponunt quattuor sicut sunt quattuor
humores qui possunt aduri ꝛ in melancoliam
conuerti. ¶ Unde dicunt ꝙ elefantia fit de me
lancolia leonina fit de colera: tiria de flegmate
alopitia de sanguine. ¶ Raro tamen dico inue
niuntur tales dispositiones: sed ut plurimum cō
posite sunt: ꝛ composita sunt alia apostemata.
¶ Nota quarto ꝙ dispositiōes vocantur tales
quia in talibus animalibus reperiuntur ut in ele
fantia in elefante inuenitur leonina: in leone ti
ria: in tiro alopicia in vulpibus ut suo loco di
ctum est. ¶ Nota quinto ꝙ dicitur lepra a lepo
re nasi quia in eo certiora ꝛ potentiora signa
apparent ipsius lepre. ¶ Alii dicunt ꝙ dicitur
lepra a lupo quia omīa membra ut lupus deglu
tit ꝛ destruit. ¶ Unde Haliabas in octauo ser
mone partis primi libri dispositionis regalis
dicit corrumpit omnia membra sicut lupus cā
crosus. ¶ Auicenna autem dixit ꝙ cancer vni
uersalis toti corpori. ¶ Cause autem lepre sunt
tres sicut tres sunt cause aliorum apostematū
scilicet primitiua antecedens ꝛ coniuncta. Cau
se primitiue sunt contactus leprosorum: sum eo
quia morbus contagiosus est: ꝛ ideo domus et
habitudines eorum fiunt extra ciuitatem ne p
sone inficiantur. ¶ Est etiam macula generati
onis: scilicet quando fetus generatur muliere ha
bente menstrua eo quia tunc ille sanguis malis
curetur per generationem fetus ꝛ tunc posset es
se leprosus. ¶ Malicia etiam ciborum ꝛ reten
tio materierum melancolicarum ut restrictio e
moroidarum ꝛ retentio menstruorum ꝛ uariola
rum ꝛ debilitas splenis ꝛ epatis caliditas ut di
cit Auicenna: cause antecedentes sunt humores
dispositi ad adurendum. ¶ Causa cōiuncta est
melancolia spersa per totum. Propter quod est
sciendum ut dictum fuit de apostematib9 melā
colie. ¶ Colera est duplex: scilicet quedam est
naturalis ꝛ de ista ñ fit lepra: ꝛ alia est ñ natura
lis ꝛ non de omni melancolia non naturali fit le
pra. sꝫ solū fit lepra de melācolia nō naꝛali facta
per adustionem. Unde Auicenna sic dixit. Ista
autem melancolia per adustionem: aut spergitur
per totum aut per partem: scilicet corporis. Si
autem ad totū corpus ꝛ putrefit facit febrem si
non putrefit sicut morphea in cute ꝛ facit in car
ne lepram. Si autem ad partem transmittitur
generatur cancer uel porri ꝛ uerruce ꝛ cōsimilia
¶ Signa autem lepre sunt duplicia quedam p
pria que ostendunt solam lepram. ¶ Quedam
autem sunt non propria que ostendunt lepram
ꝛ cum hoc ostendunt aliquando alias egritudi
nes ꝛ ista sunt equiuoca. ¶ Et istorum signorū
quedam ostendunt nobis lepram secundum ac
tum: ꝛ quedam ostendunt aptitudinem ꝛ dispo
sitionem ad lepram. ¶ Unde isti sunt qui parati
sunt ad lepram ratione alicuius cause primitiue
non tamen adhuc sunt leprosi. ¶ Signa autem
propria ꝛ inseparabilia que semper lepram ostē
dunt sunt oculorum ꝛ aurium rotunditas depi
latio ꝛ grossicies superciliorum dilatatio ꝛ tor
tura narium ab extra cum strictura interiorū la
biorum feditas uox rauca ac si cū naribus lo
queretur: fetor hanelitus ꝛ totius persone aspec
tus fixus ꝛ horribilis ad modum animalis sa
ton. Saton autem est terminus ebreus ꝛ ē idē
ꝙ horribilis aspectus. ¶ Signa autem non
propria ꝛ separabilia que etiam equiuoca sunt
sunt signa que cū hoc quod inueniuntur in lepra

inueniuntur etiam in aliis egritudinibus ⁊ iõ
non semper ostendunt lepram. Et sunt ista du
ricies ⁊ tẽbrositas carnis ⁊ spãlit̃ iũctaꝝ ⁊ ex
treoꝝ. Est etiam color morpheatꝰ ⁊ tenebrosꝰ.
Est etiam casus capillorum ⁊ renascentia eo
rum subtilium: est etiam consumptio musculo
rum: est etiam stupor ⁊ insensibilitas extremo
rum est ⁊ scabies ⁊ impetigo ⁊ gutta rosea. et
vlcerationes in corpore: ardores ⁊ puncture ĩ
corpore sensibiliter: cutis eorum est sicut cutis
galline deplumate. Et quando proiicitur aqua
super eos uidentur unctuosi etiam isti raro fe
bricitant. ¶ Isti sunt astuti dolosi furiosi ⁊ ni
mis se ingerere uolunt super populum: habent
etiam somnia ponderosa et grauia: habent etiã
pulsum debilem: habent etiam sanguinem ni
grum plumbeum et tenebrosum cinerulentum
et arenosum et gibbosum. ¶ Isti tales habent
vrinas albas liuidas subtiles et cinerosas.
Ex quo patet ꝙ medicus debet leprosum cuꝫ
istis signis inquirere. ¶ Lepra habet quattuor
tempora principium augmentum statum et de
clinationem: de mortali in presenti non loquor
Principium est quando nocumentum est in
partibus interioribus. Lepra autem incipit in
partibus interioribus scilicet cum sanguis in
cipit aduri vel cum epar incipit habere malaꝫ
complexionem calidam et siccam: deinde exit
ad exteriora: deinde ad interiora et cum nocu
mento suo interficit. ¶ Augmentum est quan
do incipiunt habere in exterioribus et tunc si
gna predicta plurificantur. ¶ Status est quan
do membra incipiunt alterari et tunc signa sũt
manifesta. ¶ Declinatio est quando membra
cadunt et hoc est manifestum omnibus ipsum
videntibus. Nõ tamẽ bñ ꝙ circa iudiciũ leꝓ
sũ ẽ multũ ad⁊tẽdũ eo quia nimis malũ ẽ seq̃
strari ab aliis nõ seq̃strãdos eo qꝛ ꝓhibetur le
pra cũ aliis stare eo qꝛ morbus ꝯtagiosus ẽ et
ẽt malũ magnũ ẽ seq̃strãdos nõ seq̃strare ⁊ eos
in populo dittẽ qꝛ alii pñt infici. ⁊ iõo dꝫ eos
medicus iudicare: dꝫ eos sepe uidere ⁊ respicẽ
⁊ habere noticiã signoꝝ p̃dictoꝝ ⁊ uoluẽ ⁊ re
uoluere ista signa ⁊ uidere q̃ sũt ꝓpria ⁊ q̃ non
nõ aũt iudices ꝑ vnũ signuꝫ sed ꝑ multa signa
⁊ spãlit̃ ꝑ propria q̃ equiuoca nõ sũt: volẽs gº
medicus ingrere ⁊itatẽ dẽt hortari ipm ⁊ dice
re ꝙ dicat sibi ⁊itatẽ eo qꝛ si diceret ⁊itatẽ po
terit ipꝫ curare. In cãu ꝙ nõ dicat ⁊itatẽ ñ po
teritꝰ ipm curare. Et prĩo interroget ẽ his q̃ faci
unt ad leprã vt si attinẽtes sui habuerĩt lepraꝫ
coꝰ qꝛ ẽt morbus hereditarius ẽ ⁊ ẽt si fuerit ꝯ
uersatus cũ eis ⁊ si fuerit mulier si restricta sũt
mẽstrua ⁊ si sint stricte emoroides. ⁊ si sit uir si
emoroides sint stricte ⁊ si fit usus regimĩe me
lãcolico. ⁊ ẽt q̃ras de egritudinibus quas sole
bat pati: ⁊ ẽt queras cũ notis ipius ẽ moribus
suis ⁊ ipius astutia: ⁊ si sẽtiunt acuitatem pun
cturam ⁊ ardorem in carne deinde tangat pul
sum deinde faciat fieri flebotomiã ⁊ considẽt
substantiam ⁊ colorem si est niger ⁊ citrinus lꝰ
cinericius ⁊ lauet ipm ⁊ respiciat in colatura si
illud quod remanebit sit arenosum glandulo
sum ⁊ trũbosum est magnuꝫ signum: potest
etiam in alia scutella uideri si sal cito dscẽdit
Et si acetum ⁊ vrina cito commiscentur ⁊ si ꝑ
modum farine descendit in re plẽa aqua. Ista
potes facere gratia solennitatis. Istis habitis
consideres aspectũ suũ. Et dicas uadat uꝰ ste
tis cras vrinam uestram ego uolo uidere ⁊ ite
rim tu debes cogitare super facto ⁊ specialiter
super uisis ⁊ videndis: videat ergo alio die v
rinam ⁊ consideret si significabit aliquid de
dispositione lepre vt si ipa est alba subtilis ci
nerosa vt ẽ dictum etiam quia tales sunt urine
leprosorum. Deinde consideres facien. suam
si supercilia sunt depilata. Si sunt inflata et tu
berosa ⁊ si habeat oculos rotundos ⁊ speciali
ter versus partem domesticam. Et si eorum al
ba sunt tenebrosa. Et uideas si aures sunt ro
tunde ⁊ curue ⁊ videas de naso si tortuosus ul
ceratus. De labiis consideret ⁊ de lingua si san
guinantur ⁊ ulcerantur. De voce consideret si
loquitur rauce ⁊ cum naribus uideat etiam si
forma sit diuersa ⁊ horribilis ⁊ si anhelitꝰ sit
difficilis ⁊ fetidus. Consideres ergo ista signa
faciei quia omnibus sunt magis certa. deinuꝫ
hoc considerato ⁊ bene calculato faciat medi
cus ipm expoliare ⁊ consideret substantiaꝫ car
nis. ¶ Si vero est dura aspera tuberosa ⁊ spe
cialiter circa iuncturas ⁊ extremitates. Deinde
colorem si est tenebrosus ⁊ morpheus. Dein
de uideas si est scabiosus serpiginosus pruri
ginosus ulcerosus. Deinde uide si pellis eius
incrispatur ut galline quando depulumate sũt
Deinde uideas si patitur in membris quando
pungitur ⁊ specialiter in extremitatibus. Dein
de uideas si musculi sunt contriti et consum
pti. deinde proiiciatur aqua super corpus suuꝫ
⁊ uide si est vnctuosus ⁊ uide si sal adherꝫ q̃n
do proiicitur super ipum Et consideret etiam
conuersationem suam si cum leprosis fuerit ꝯ
uersatus uel si ex suis aliquis fuerit leprosus.
Deinde consideret bene signa dicta faciei. Et
hoc facto considera bene omnia ista signa ⁊
conferat in mente sua de ipsis ⁊ deliberet. Si
uiderit medicus ꝙ ipe sit dispoitus ad lepram
tunc dicendum est ꝙ ipe stet in bono regimine
⁊ habeat consilium medicorum alias efficere
tur leprosus. ¶ Et si uiderit signa lepre equi
uoca quia non propria. ¶ Et cum hoc aliqua
propria et vniuoca appareant tales sunt acri
ter monendi scilicet ꝙ ipi teneant bonum re
gimen ⁊ ꝙ habeant bonum consilium medi
corum ⁊ ꝙ ipi stent in domibus suis ⁊ ꝙ ipsi
non multum conuersentur cum personis quia
intrant lepram. ¶ Si autem signa lepre ap
pareant cum bonis uerbis ab aliis remouendi
sunt ne alios ad maliciam ducant. ¶ Si autem
sani sunt ic ꝙ non leprosi cum litteris absol
uendi sunt faciendo eis consilia in scriptis
vt iam Bonorie fecimus nos medici.

Signa autem humorum habentur ex dictis in libro primo tractatu de apostematibus que sunt signa sanguinis habetur in capitulo de fle:
¶ Que sunt signa colere habetur in capitulo de erisipilla. Que sunt signa flegmatis habetur in cap°. de vndimia. Que melancolie habetur in cap°. de sephiros, vide omnia ista per te quia tedium est ista recapitulare. ¶ Nota quod lepra est morbus contagiosus et hereditarius et est quasi impossibilis eradicationis confirmatus pessimus ergo morbus est. vnde dixit Auicenna quomodo enim curabitur lepra cum sit cancer vniuersalis et cancer particularis curam non recipit. Quare preseruari potest minime. ¶ Nota secundo quod inter species lepre leonina et elefantia est pessima tanquam de pessima materia. Alie aut sunt de materia miti et suauiores. ¶ In cura istius habes tres intentiones. Prima est ad preseruandum dispositos antequam deueniant ad lepram. Secunda est ad curandum iam actualiter leprosos si iam ipsa lepra non fuerit confirmata. Tertia intentio est ad palliandum lepram iam confirmatam. ¶ Prima intentio tres habet intentiones. Prima est ut materia non generetur.
¶ Secunda est ut materia generata expellatur. Tertia est ut complexio epatis et totius rectificetur. ¶ Prima intentio completur cum debita administratione sex rerum non naturalium et triun non naturalium vt sunt aer cibus et potus somnus et vigilia inanitio et repletio vertentium se ad temperamentum. ¶ Secunda intentio completur cum bina aut trina euacuatione in anno: verumtamen in autumno maxime competunt: fiat autem purgatio cum diacatholicone aut cum pillulis de fumo terre aut cum confectione hamech fiat etiam flobotomia et prouocatio emoroidarum et menstruorum secundum necessitatem. Et fiant cauteria in fontanellis brachii uel tibie secundum necessitatem. ¶ Tertia intentio completur cum electuariis bonis vt cum diarodon abbatis et epati fiant epithimationes. Secunda intentio que est ad curandum lepram nondum tamen confirmatam habet quattuor intentiones. Prima est bonitas regiminis vt humor lapsus ad temperamentum reducatur. Secunda est humorum adustorum euacuatio. Tertia est impressionis illate rectificatio. Quarta est accidentium rectificatio. Prima intentio completur cum debita administratione sex rerum non naturalium vertentium se ad frigiditatem et humiditatem. Secunda completur cum farmacia et caputpurgiis et balneis uentosationibus et fricationibus et aliis resoluentibus. Tertia completur cum debita administratione serpentum et potionum confortantium cor et confortantium naturam. Quarta intentio completur secundum naturam accidentium occurrentium illic. Tertia intentio que est occultare confirmatam tres habet intentiones. Prima est humectare corpus ab intra ne incineretur. Secunda est confortare cor et alia membra principalia ne dissoluantur. Tertia est custodire membra ne deformentur. Prima completur cum debita administratione lactis et brodii gallinarum et aliorum humectantium. Secunda completur cum letificantibus ipsum cor vt cum diarodon abbatis. Tertia completur cum cauteriis factis vt supra et cum aliis decorantibus ipsam faciem et consolidantibus et alia membra. Verumtamen quia ista pro maiori parte pertinent ad phisicum magis quam ad chirurgicum solum superficialiter procedam: et primo incipiam a dieta eorum et dico quod dieta eorum debet esse sicut est dieta habentium sephiros cancrum vt in istis locis est dictum illic vide et respiciant se ab omni re calefaciente et a coitu se caueant. ¶ Lac etiam dicit Auicenna est de conuenientibus quibus curatur lepra, et proprie quando habent constrictionem et difficultatem anhelitus et vocis. Detur tamen eis post euacuationem in quantitate qua digeratur et detur cum melle gitur quia tunc propriam caliditatem habet. Et si cum lacte solum posset stare esset bonum regimen ergo in palliando sit regimen ethicorum flebotomia magnarum uenarum nullo modo competit in lepra confirmata nisi esset magna repletio aut timetur constrictio anhelitus ventosatio et scarificatio in naribus tibiis retro collum inter spatulas aptio venarum paruarum et faciei bene posset eis competere eo quia materia iam est in carne antequam confirmetur precipit Haliabas accelerare minutionem a duabus uenis organicis et a duabus post aures et a uena frontis, Rasis tamen a purpurea uena dextri brachii incipit et post interuallum in sinistra. ¶ Et recitat quod curauit quendam adolescentem leprosum in cuius facie nodi fieri incipiebant et pili defluebant cui succurrer e incipit cum flebotomia et uentris solutione cum apozimate de epithimo et pillulis coleram rubeam purgantibus et frequenter eum in balneo posuit et odit cibaria humectantia, Et postea per aliquos dies quietem ordinauit et postea ad uentrem soluendum rediit quod totiens fecit donec plus quam quadragesies in quinque mensibus uentrem soluit quibus peractis pili inceperunt nasci: oculi et color et facies meliorari inceperunt et prope sanitatem reduci et recedens ab ipso per aliquos menses dimissa purgatione et cum bono regimine recto eum sanum inuenit. ¶ Deinde purgentur isti et in primis digeratur materia cum sirupo de fumo terre cuius hec est descriptio. ℞. fumi terre. ℥.i. buglosse lupuli scabiose lappacii capillorum veneris diathos politrici scolopendrie endiuie nouelle cicoree an. ʒ.5. liquiricie seminis melonum seminis acetose an. ʒ.5. cuscute an. ℨ.5. florum ro. uio. boraginis et buglosse epithimi an. ℨ.i. polipodii. ℨ.ii. vini malorum granatorum aceti passule an. ʒ.i. panis zucha. lib.i. Et fiat sirupus: digesta materia purgetur paulatine cum apozimate laxatiuo facto cum predictis positis in sirupo addendo succum fumi terre boraginis buglosse lappacii et de sene et de epithimo et polipodio et de prunis et tamarindis et de cassiafi.

¶ hic non addatur acetum et administretur bis in septimana quarta.i.i quo pōt dissolui ad acuendum.ʒ.i.electuarii succi ro. Et Me. in hoc sirupo posuit mirabolā. ¶ Si autem uis purgare fortius fiat cum pillulis de fumo terre descriptione Auicenne uel Mesue.si purgare uis fortissime precipit Auicen. ieraʒ ruffini ieralogodion acuta cum pulpa colloquintide ꝛ cum electuario succi ro. ¶ Et in istis possunt diminui ꝛ addi ſm ꝙ uidet̄ ꝙ materia declinabit ad colerā uł fl'a.cappurgiū fiat cū succo de citoniis sāsuci celidōie nasturcii stafisagrie piretri nucis musca.pipis lōgi in q° addat̄ modicū de euforbio ł de scamonea uel de electuario succi ro. et trahat̄ aut imponat̄ vna gutta in narib⁹ p⁹ istas purgatiōes fiāt stuphe cū herbis dictis in siru° ꝛ raso capite fricet̄ ꝛ lauet̄ caput ꝛ facies ꝛ totū corp⁹ cū tali decoctiōe. ℞.fūi t̄re lappacii scabiose camo. melliloti stafisagrie sinapis pipis lōgi nucis mus.sulphuris viui aloes auripigmēti coctis cū aq̄ ꝛ aceto.ꝛ fc̄a fricatiōe liniat̄ totus cū sanguīe lepoꝝ ꝛ in exitu det̄ tiriaca cū vino ʒ.i.ꝛ p⁹q̄ȝ sanguis fuerit exiccat⁹ redeat ad stuphā ꝛ ibidē lauet̄ cū decoctōe radicū lilii iari ꝛ furfuris.ꝛ p⁹ea inūgat̄ tot⁹ cū isto vnguēto ℞. vnguenti citri.lb.i.vnguēti albi lb.ʒ. pinguedis ſpētis.ʒ.i.olei ro.olei mirtini vnguēti populeō añ.ʒ.ʒ.misceant̄ ꝛ inūgat̄.ꝛ multa repiūt̄ in ca. de mōphea scripta ꝛ ſpigine ꝛ ī mōbis faciei. Et ista talia applicēt hic qñ ē op⁹. Scias dicit Aui.ꝙ caro uipe uel tiri ꝛ illud in q° ē ſrt⁹ eius ē de meliorib⁹ medicinis ei.Et in 4° simpliciū farmacoꝝ Galie.hoc ꝓbat ꝑ multa exempla.De hoc gordo.dixit eligāt̄ ſpētes de locis siccissis cū dorso nigro ꝛ ligētur ſ⁹us cap̄ ꝛ caudā ꝛ cū ſ͛gis minutis flagellent̄ ꝛ subito abscidat̄ cap̄ ꝛ cauda ꝛ dimittāt̄ moueri ꝑ t̄rā ꝛ q̄to pl⁹ mouebūt̄ ꝛ exibit pl⁹ de san. erit meli⁹ ꝛ excoriēt̄ ꝛ abluant̄ cū aqua calida salsa ꝛ p⁹ea cū vīo puro decoquant̄ usq; ad ossis sepatiōnē cū aniso ꝛ aneto ꝛ pāe bis cocto ꝛ modico sal'ꝛ sorbeatur brodiū ꝛ comedant̄ carnes sic ꝓpate terātur cū ala galline ꝛ modico zinzi.ꝛ multū de zuccaro ꝛ fiat comestio alba.Alit̄ pñt ꝓparari: ꝓparēt̄ cū pulue zinziberi coriandri ꝛ croci ꝛ ponāt̄ in pastillo.Alit̄ ēt pñt ꝓpari terant̄ iste carnes fortit̄ ꝛ cū puluere zinzi.ꝛ nucis musca.ꝛ zucca.fiat electuariū.Alit̄ ēt pñt ꝓpari capiāt̄ ſpētes et tales viui ponāt̄ in vino tpe uēdimiaꝝ cū epithīo sene polipodio ꝛ añ feñ.ꝛ aneto ꝛ quando erit claꝝ ponat̄ in alio uase ꝛ erit laxatiñ ꝛ administret̄ bis uel ter in die.Alit̄ ut dixit Henri. ponant̄ p⁹ decolatiōnē in alēbico ꝛ fiat aqua. Est tñ sciendū ꝙ usus ipoꝝ facit corpus p° inflare ꝛ p⁹ea ꝛ cadūt squame ꝛ pelles ꝛ excoriāt̄ deiñ inflant̄ ꝛ sanant̄.Tēp⁹ āt sufficientie vsus ipoꝝ ē dum ipi incurrunt scotomiā ꝛ ex his q̄ ꝯferūt ſm Auicē.ē qñ comedūtur ꝛ bibūtur ꝯfectiōes bedasarali ꝛ alfebide.Cauteria in istis ꝯueniūt ſȝ ipa nō dēt fieri nisi p⁹ oēs alias curas ꝛ maxime in putrefacta ꝛ humorosa.Et aliq ponūt multa cauteria:ſȝ ista sūt ꝯsueta.scȝ in fontāella brachioꝝ ꝛ tibiaꝝ ꝛ in inguinib⁹ ꝛ sub ascellis fiunt ꝛ sūmitate capitis ꝛ retro collum in fontanella. Ruptoria fiāt sub mēto ꝛ in collo. Ultio dicendū est de accidentib⁹.Accñtia aūt q̄ apparent in lepra sunt mlta q̄ correctiōe indigent ut morphea scabies prurit⁹ serpigo de quibus satis dictuȝ est. Modi accñt ꝛ glādule atq; tuberositates vlcera ꝛ corrosiones de quibus omnibus in ꝓpriis capitulis ē dictū depilatio: ꝓstrlatio:opilatio nariū de quib⁹ etiā est dictum ¶ Raucedo vocis difficultas hanelit⁹ de quibus ꝑ parte dixi ꝛ ꝑ parte in phisicalib⁹ libris satl tractatur:ꝛ ideo ipi ī hoc requirātur cū est op⁹.

Explicit liber quintus de decoratione a capite usq; ad pedes.

Incipit liber sextus de fracturis et de dislocationibus.

Ca.pᵒ.de soluta continuitate in vniuersali.

FRustra mortalium genus moritur et fragilitas mihi imputatur occiditur eger. Ego enim adhibui medicinam corpori et nõ spiritui. Nam si omẽs egrotantes saluos facere potuissem a prĩo hoĩe Adã usq̃ hodie null' fuiss3 homo mortuus. Sed qũia mors omnibus succedit ergo medicina propter diligentiam facta ẽ vt signa futura prediceret seu uite seu mortis sed macronosia non satis uerentur pigmentia uel antidota quia non afferunt salutem sed periculum sed paulatim cum moderatione uiuere possumus quia medicina ab altissimo creata ẽ qui non timet deum queret medicum et non inueniet ipsum: multi autem apud medicu3 desperati sunt et apud dominũ saluí facti sunt. Oportet scire q̃ omnis uirtus ꝺ cerebro fũdatur quia babitaculum anime in cerebro est. Si fuerit medicus qui diligentie nihil adhibeat et dietã non sciat neque signa preuidere. Et dicit se cũ pigmentis et antidotis curare solicitat egritudinem quare non potest curare uel nomina corũ scire. Incipiam ergo cum dei auxilio de fracturis et dislocationibus et antequam de eis mẽtionem faciam ponam primo uniuersalia ad istum totum librum. Dico ergo q̃ postquã feci mentionem de soluta continuitate que accidit in membris habentibus virtutem innatam et influentem. Et de soluta continuitate mẽbrorum principalium et ortoru3 ab eis quia facta est mentio de vulneribus neruorum et venarum et artariarum ut patet in primo libro ꝺ vulneribus in vniuersali. Restat modo facere mentionem de soluta continuitate accidente vni membro habente quãda3 uirtutem innata3 tantum quia de soluta continuitate que omnibus accidit que vocatur fractura que fit ratõne casus uel offensionis. De soluta continuitate que accidit ossibus ratione rei incidentis facta est mentio in primo libro de soluta continuitate in fine quare illic uide quando est opus. Pro quo nota q̃ membra graduantur secundum complexionem secundum quam suas operationes perficiunt: quia ergo ossa per complexionem innatam suas operationes perficiunt p̃ illam graduantur. Operatio autem ossium ẽ esse sustentamentum ipsorum musculorum co quia musculi sunt causa motus uoluntarii.

¶ Talis autem non potest fieri nisi musculi essent circumuoluti ossibus quare densi et dura deberent esse quia frigide τ sicce complexionis sūt fuit enim necesse ipsos musculos fore duros ratione diuersitatis motuum eorum. vnde musculi qui sunt in capite iuncturarum debent esse sicci eo quia sunt principium fortis motus.

¶ Musculi autem pectoris et ventris quia habent moueri motu dilatationis τ constrictionis solum debuerunt esse molles τ ex hoc uide causam quare natura non fecit omnes musculos circumuolutis ossibus vt patet de musculis uētris longitudinalibus τ transuersalibus et latitudinalibus q longitudīales et trāsuersales sunt iuncti adinuicem mediante corda lata: quare patet φ corda non dicitur corda quia similitudinem habeat cum corda ut patet de istis: sed dicitur corda ratione officii corde quod est attrahere et relaxare. ¶ Similiter illud patet de musculis superciliorum quia non sunt collocati super os sed super cartilaginem. ¶ Nota ergo hec est causa quia si tales musculi essent collocati super os non posset claudi palpebra neque facere suam operationem ad quam finaliter ordinantur que est oculum cohoperire et ipsum ab extrinsecis defendere: quare patet φ in piscib⁹ et in multis aliis natura non fecit palpebram: hec fuit cāūa quia illa animalia habent coniunctiuam et corneam suam aptam resistere causis extrinsecis ratione sue grossiciei. ¶ Similiter dico de musculis uentris φ non fuerūt collocati super os quia non potuissent moueri motu dilatatiuo et constrictiuo. ¶ Nota tamen: φ non decipiat te quantitas musculorum in arguendo de magnitudine ossium. Unde ut dixit Galienus secundo tegni de signis habitudinis totius aliquando musculi sunt magni quia carnosi et ossa sunt parua quia ratione musculorum magnitudinis credis ossa fore magna: quod nō est. ¶ Et aliquando accidit oppositum: qa musculi qui circumuoluuntur ossibus sunt parui: Ossa tamen sunt magna nihilominus credis ossa fore parua quare in hoc bene uideas.

¶ Nota tertio φ ideo ossa dicūtur habere uirtutem innatam tantum eo quia operationem naturalem habent solum ut dixit gentilis ¶ Uoco autem operationem naturalem illam que fit a uirtute operante sine cognitione sicut est uirtus naturalis spatis τ uirtus vitalis. ¶ Iste nanque sunt uirtutes naturales. ¶ Et ex hoc patet φ isto modo non distinguitur uirtus naturalis a uitali: quia ergo ossa habent uirtutem naturalem τ uitalem solum ideo dicuntur habere uirtutem innatam tantum non autem aliquo modo recipiunt uirtutem animalem a cerebro ut patet: quia in eis non est uirtus motiua habent tamen uirtutem naturalem quia nutriuntur τ vitalem quia viuunt ¶ Ex quo patet φ stomachus τ pulmo τ sic de aliis non habent uirtutem naturalem inflatam tantum: quia tamen ultra uirtutem naturalem ad intellectum datum habent uirtutem influentem: quia uirtutem animalem. ¶ Ex quo patet secundo φ uirtutes naturales dicuntur innate quia magis necessarie mēbro. Uñ nutrire τ viuere magis necessario insunt membro q̄ꝫ mouere voluntario motu.

¶ Notanter dixi voluntario motu propter motum diastolis τ sistolis qui non est voluntarius τ fit a uirtute naturali quia uitali. ¶ Unde sine motu voluntario membra esse possunt ut in paralitico: sine uirtute uitali τ naturali esse non possunt quare patet φ uirtus naturalis dicitur īfluens quare non ita necessaria ad esse membri ut iam declaratum est. ¶ Ex quo patet tertio φ omne membrum non habens uirtutem animalem est membrum habens uirtutem innatam tantum: ut ossa corde ligamenta pinguedo caro confusa τ sic de aliis. ¶ Dixit tamen Galie. secundo tegni: φ ideo membrum dicitur habere uirtutem innatam tantum eo quia non recipit nutrimentū per uias manifestas nec aliquē alium infusum. Uñ in sbā oss⁹ nō cōtinēt vene neqꝫ artarie neqꝫ nerui vñ ab istis pncipalib⁹ recipit īfluxū p vias īmāifestas. vñ i musculis sūt vene τ artarie τ nerui portantes influxū eis et sic dico de aliis membris. ¶ Uene tamen τ artarie non faciunt ad compositionem musculorum ut dixit Galienus secundo tegni. de discrasiis musculorum. Quare infero illud quod dixit Galienus in fine huius tractatus φ ossa non possūt humectari uel humidiora facere: sed satis est si prohibeat quis ea non tam cito siccari assignat causam cum dixit ¶ Eas uero medicinas regiones τ per hoc intelligit venam τ artariam: licet repellere humiditati tali illud non τ cetera.

¶ Nota quarto natura ordinauit in ossib⁹ concauitatem ut in concauitate illa seruaretur nutrimentum ex quo ossa debent nutriri et continue eis esset applicatum. ¶ Et non mirum quia ipsa non sunt tante attractionis sicut sunt carniformia neque tante digestionis. ¶ Et ideo ne eis deficeret nutrimentum natura ordinauit illam concauitatem semper plenam nutrimēto ex quo ossa nutriuntur. ¶ Ex quo infero φ non oīa membra similiter adtrahunt a venis nutrimentum: patet quia tardior fit digestio in ipsis ossibus τ assimulatio nutrimenti in nutrimentum ergo tardior fit ab eis attractio a venis

¶ Ex quo infero secundo φ propositio que dicit digestio fit a calido intelligitur de calido in comperatione ad equale ad pond⁹ modo ossa digerunt nutrimentum quod sibi transmittitur τ ab eis attrahitur τ ideo hoc non faciunt nisi mediante complexione sua que est calida in cōperatione ad eq̄le ad pōdus. Sꝫ i cōperatōne ad cutem frigida sunt. ¶ Infero tertio φ licet nutrimentum suum appareat calidum quia medul

la est dulcis ex qua nutritur . ¶ Dico tamē q̄ non nutritur nisi ex parte grossa ipsi⁹ medulle et non mirum: quia nutrimentum debet esse ꝓportionatum nutrito. ¶ Cum ergo ossa melancolica sint nutrimentum debuit esse melancolicum. ¶ Ordinauit ergo natura vt cū nutrimento illo grosso permisceretur de humore acuto vt cum illo melius ad concauitatem uel spongiositatem penetraret quoniam nutrimentum melancolicum ratōne sue grossiciei per porositates ossis nō potuisset penetrare. ¶ Subtiliatur ergo per partem illam acutam: sicut ergo sanguis per admixtionem aquositatis subtiliatur et spiritus per admixtionem aeris sic et istud nutrimentum continuatur et conseruatur illa medulla ratione musculi cohoperientis ipsum os quod patet experimento. ¶ Unde cum os totum fuerit detectum carne corrumpitur ratione carentie nutrimenti conseruantis hanc medullam vt sepe uidi in spine ventositate.

¶ Ex quo patet medullā ex aliq̄ parte ossꝰ fore remotam ipso tamen osse non existente corrupto ꝛ non mirum quia tota medulla non est remota. ¶ Si tamen tota foret remota os deficeret. vnde sepe focile cfuris trepanaui de una parte ad aliam pro remotione alicuius partis ossis et tunc aliqua pars fuit remota scilicet medulle ꝛ tamen os non fuit corruptum ex remotione illius modice medulle. Multa alia possunt dici et contra ista replicari. ¶ Et quia iste est modus practicus ꝛ non theoricus iō ditto.

¶ Capitulum 2ᵐ vniuersale de flebotomia.

Flebotomia est euacuatio vniuersalis multitudinem euacuans vt dicebat Auicenna quarta primi. ¶ Et in prima tertii dicebat q̄ erat cōmunis euacuatio humorum. ¶ Et Rainaldus dicebat q̄ flebotomia est incisio vene euacuans sanguinem ꝛ humores cū sanguine currentes. ¶ Nota tamen q̄ ista capitula hic ordino tanquam necessaria in toto libro quare ea vide. ¶ Galienus autem sexta particula amphorismorum in comento illius amphorismi. ¶ Quibuscunque flebotomia aut farmacia confert hos ꝛ cetera dicit circa principium comenti. ¶ Flebotomia autem vniuersalis est medicina omni passioni de plenitudine. ¶ Et Rasis quarto almansoris dicebat q̄ multum confert in conseruanda sanitate ꝛ ad egritudinem remouendam ꝛ tu intellige si fiat ut oportet. ¶ Et hoc etiam tetigit Galienus in comento amphorismi preallegati circa medium cum dixit purgatio duo facit iuuamenta: quia corpus a malis humoribus mundificat. ¶ Quare infero q̄ si fiat flebotomia ꝛ non debet esse est causa debilitatis virtutis ꝛ est causa generationis idropis ꝛ est causa multarum aliarum egritudinum. ¶ Et bene notauit Auicenna cum dixit ꝛ caue ne egrum ad vnam duarum dispositionum perducas aut ad ebulitionem humorum calidorum ꝛ cetera. ¶ Et etiam quando fit ut non debꝫ cito in illo incipit senectus ꝛ est causa manifesta. ¶ Nota tamen q̄ flebotomia est auxiliū magis tutum farmacia. ꝛ causa patet quia flebotomia potest stringi ꝛ remoueri quando vultis non autem farmacia. ¶ Nota bene q̄ vi. sūt intentiones propter quas medicus facit flebotomiam. ¶ Prima est ad euacuandum. de qua intentione loquitur Galienus in libro de flebotomia reprehendens methoicos dicēs q̄ flebotomia non fit solum propter multitudinem ut methodici dicebant sed propter passioni fortitudinem siue multitudinem incipiente flegmone vel nos eam sperante propter percussionem facimus flebotomiam uel propter dolorem. ¶ Secunda intentio ratione cuius fit flebotomia est ad diuertendum hoc etiam declarat Galienus in libro suo de flebotomia et in quinto terapentice dixit hanc sententiam. ¶ Si sanguis a sinistro nare fluxerit a manu sinistra flotobim⁹ etiā et hoc est ratione diuersionis hoc declarat Ipocras quinta particula amphorismorum illo amphorismo. posteriora capitis dolentia in fronte recta vena incisa iuuat. ¶ Et Galienus in comento primo verbo dixit non solū intēdit purgationem de locis infirmis. sed etiam materiā per partem eius oppositam extrahere satagit.

¶ Et in fine comenti dicit. Nos autem multos sanauimus in oculorum dolores. si habeāt humores longo tempore effluētes cum scarificatiōibus posteriori parte. idest in cranei posterioris summitate. ¶ Tertia intentio flebotomie est ad alterandum hoc etiam declarat Galienus in comento illius amphorismi prime particule.

¶ Que egeruntur multitudinem considerare et cetera. ¶ In fine comenti dixit cum enim flebotomamus usque in desensionem in peracutis febribus refrigeratur statim corpus. ¶ Quarta intentio flebotomie est ad attrahendum. ¶ Hoc etiam declarat Ipocras quīta particula amphorismorum mulieri sanguinem vomenti mēstruis superuenientibus solutio fit. ¶ Et ideo videtur q̄ quādo volumus prouocare mēstrua tēpore suo facimus flebotomiam de clauicula pedis dextri et sciam. idest ventosam apponimus ad coxas et scarificamus. ¶ Quinta intentio que ē in flebotomia ē ad preseruandum et hoc docuit Auicēna quarta quarti. vbi in casu et offensiōne docet facere flebotomiam et hoc non est nisi ratione conseruationis particule. ¶ Et hoc ēt dix. Gal. i q̄nto illo i fa ptic'a q̄b⁹cūq̄ fl'oia aut farmacia ꝛc. vn̄ p° v̄bo ꝯm̄ti dix. pelā ē itelligēti q̄ h° dix. attiere sāi s g nisi cōpa purgabūt n̄ diu erūt sāi: os g° p° i iitō uel purgere hos cū fl'oia si de plēitudīe ticā⁹: ¶ Quīta itē° fl'oie ē ad alleuiādū: ꝛ d̄ isto loq̄t Gali. xi. tapē. ca°. xv° v̄s⁹ mediū dicēs. Igit optimū gō ut dictū ē ueñā icidē n̄ solū i sinochis febrib⁹ sꝫ ēt i aliis oibus q̄ fiūt de putredīe hūor. q̄n̄ demū

vl' q̄ etat/ ul' q̄ v̄tutl ñ .phibebūt.allcuiata.n.q̄ dis pēsat cōpa nata ꝛ deponēs aggrauat ea aliqđ uelđ on⁹ dñabit reliq⁹ facile itaq̄ ꝛ digēit qđ digeri pt ꝛ excēnet qđ posit excerni recolēs .ppriaꝝ actōnū Scđo pricipl'r nō ꝙ fl'oia regrit .p utraq̄ repletōe vñ vna ē ẜ uasa vt i athletl i qb⁹ ꝯpetit fl'oia nō ei pñt i eođ pmāere qr fl'oia idigēt ut i illo affo.i exēcitātib⁹ ad sūmū ꝛc.Alia ē q⁹ ad v̄tutē i ista ēt ꝯpetit fl'oia ut'pꝫ i le.pł i qb⁹ ē reple⁹ q⁹ ad v̄tutē ꝛ ñ quo ad'uasa ꝛ feci⁹ fl'oiā.alia tñ ē repletō q̄ nō ē ẜ sāguinē solū ł ẜ oēs hūores.ꝛ i isto cāu dix. Ga.ptic'la vi.affo. i ꝯñto illi⁹ dolores ocl'oꝝ ꝛc.i fie ꝯñti:Oꝫ g⁹ iuestigari ut si cōp⁹ sit plenū hūōi b⁹ fl'oia si ūo ꝛ eođ malo adiciat fl'oia. ¶ 3⁹ nō ꝙ illi q pñt fl'oiam pati sē hñtes v̄tutes robustas ue nas grossas āplas ꝛ cū hoc hñt hitudinē ñ ml'tuꝫ macilētā ꝛ calorē hñt ñ albūꝫ carnē ñ mollē hñt hñtes āt dispōnē ꝯtrariā neq̄ꝫ salubrit eā sustiere pñt:hñt.n.modicū sāguis ꝛ hñt carnē facile euapo rabilē:qꝛ seqt ꝙ ifātes circa.xiiii.ānū ñ sūt fl'omā di ꝛ senes ultra.70.ānos ñ sē fl'omādi nisi magna exñte necitate pñte ꝛ tūc hoc facias cū cautela.Et Ga.i li.đ febrib⁹.ad glaucōes i pri⁹ dix.ꝙ ñ ꝯsueti fl'omari ñ substinēt fl'oiā neqꝫ hñtes stōm debilē neqꝫ cōpa occupata diariis neqꝫ crapulā ł idigōnē patiētes.ꝛ Jpo.4.ptic'la affo.excip pgnātes q̄ꝫtuꝫ ad postrēos mēses.Nō tñ ꝙ ēt oīa q̄ .phibēt fl'oiā ē idicatō sūpta a v̄tute đbili vt i.xiiii.tapē.scribit Ml'ti.n.pp đbilitatē v̄tutl i fl'omiis pierūt ꝛ hoc e go uidi vñ medic⁹ sp dꝫ custodire v̄tutē ut dic A ui.4.primi p⁹ capl'o ꝫ ipe sp sit solicit⁹ de eo qđ ē magl suspcīī ꝛc.qr oīa q̄ debilitāt v̄tutē .phibent fl'oiaꝫ vt ē sudō colica passio flux⁹ uētris spasm⁹ tiēor lōga egritudo sup̄flu⁹ coit⁹ nimiū balneū an gustie solicitudies uigilie labores.Nō hñ ꝙ Ra. 4.almā.addit ꝙ g multā carnē ꝛ nimis reb⁹ dul cibus utꝫ ꝯsueuerūt fl'ori optie pñt:g vo passi sūt abstinētiā ꝛ iteriora hñt đbilia.ꝛ g fl'atici sūt et e gritudies ꝯsueuerūt habē frās aut g hitāt i regiōe ꝛ aere cal'o ñ dēnt fl'omari đoec ista ab eis ñ fuēit rēota.De his oib⁹ Rai.de uilla'noua i uno suo li bello mtionē fecit đ reb⁹ ꝯcedētib⁹ ꝛ denegātib⁹ fl'oiā qꝛ tñ istđ ē magl phicū q̄ꝫ chirugicū iđ phicl ditto ponēs solū illud qđ cirugicis ꝯuēit: 4⁹ nō ꝙ uene q̄ dēnt ł pñt fl'omari ẜm Ɗalia.4.ẜmo.ptl ẜe libri regal' sē.xxxiiii.Albu.pōit.xxvi. q̄ꝝ.x.sūt i capite.x.i brachiis ꝛ.vi.i tibiis ꝛ pedibus i bra chiis sūt.x.s.due mediāe due basilice due cepha lice due ascellares ꝛ due cubitales i capite ēt sē.x. et p⁹ aures et i āgul' ocl'oꝝ ꝛ v̄ticl et uēa frōtl ꝛ ue na nasi ꝛ due uene sub ligua.Jn pedib⁹ sē.8.due i gēib⁹.ii. saphene.ii.sciatice ꝛ due pectis pedis.đ ar tariis vtꝛ dēant fl'omari iā dix.Ga.mot⁹ rōib⁹ in passiōib⁹ spūoꝝ ꝑcipiebat icidē eas q̄ sūt ẜ tipora ꝛ q̄ sē p⁹ aures.totalē āt icisionē min⁹ v̄ebat q̄ꝫ ẜ ptl.Nō tñ ꝙ fl'oia ē dupl'x q̄dā subtractīa ꝛ alia ē đuiatīa vñ icipiēte fl'one:primā fl'oiā faci⁹ pfecctl v̄o ꝛ diutnatl ēx ipis pticul'eñare dēm⁹ p fl'oiā ẜā oīs nāqꝫ fl'oia subtractīa fit ẜ rcitudinē ñ trāscen dēdo duos diametros vt i fluxib⁹ sāguis nariū e moroidarū ꝛ mstruoꝝ declarat fit ergo đ sursuꝫ i

deorsū ꝛ đ dextris i sīstris đ añ ꝛ retro. Deriuatīa ēt fit ad .pxia ut đ epate ad manū dextrā đ splene ad sīstrā vñ ñ credas ꝙ vēa illa ꝑmiet ad splenēꝫ vt i anothōia appet.ſꝫ facim⁹ fl'oiā p ptē illā ga p illā matia grossa apta ledē splenē meli⁹ euāt ꝛ si ꝯsidēs ml'te discōdie i dictl doctoꝝ appētes tollūt vñ A.dix.ꝙ i pricipiis mōboꝝ repl'onaliū pēit⁹ di mittat fl'oia hoc veꝝ ē đ đriuatīa.đ subtractīa hoc ñ ē ueꝝ.Auē.i ūo suo li.g vōt teysir dix. ꝙ i pleu resi dꝫ i pricipio fiēi fl'oia đ basilica brachii op positi.tñ dic ꝙ qdā nou⁹medic⁹dix.ꝙ dꝫ fiēi đ ea dē pte qđ ñ ē veꝝ qꝛ pria dꝫ eē subtractīa secūda đriuatia. ¶ Nō tñ ꝙ lꝫ A.explicꝫ ad q̄s egritudies sīg'lares icisiōes ueaꝝ ꝯpetūt ꝛ ꝯfērūt.sufficit tam cirugico hoc cōe dcīī ꝙ vene cōes p lōgū fl'omāt sicut uene brachii magne ꝛ sic đ aliis:vene aūt pti culares fl'omāt p trāsuēsū vt uene canicule pedis vt uene alie pue artdrie.p ligataꝫ ꝛ p cauteriū inci dūt ꝛ hñ nō.istrūmtū āt fl'omādi ē tripl'x.vnū ē a cutū ut lāccata.aliud ē latū ut foliū mirti.aliđ ē in strūmtū sīl'e istrō cū quo eg fl'omāt.Et si ꝯsideras hoc istrm ē iutile qm ñ sēp eođ mō dēs fl'omare ĩmo oꝫ aliqñ fl'omore late ut qñ sāguis ē gross⁹et alñ stricte ut i cāu et offēsiōe cōpe exñte mūdo ni si fōsā uelis dicē ꝙ ilia istrā sūt đivsa qꝛ aliq̄ lata sūt ꝛ aliq̄ stricta. ¶ Quito nō đ msura fl'oie nō pt dari certa regula nisi existiatia ꝛ ꝯiectatia. Jn uo lēdo ergo ꝯiectrac oꝫ q̄ꝫtitatē egritudis ꝛ fōtitudi nē v̄tutl.ꝛ ad hoc ml'tū adiuuat tps ꝯpl'o etas et re gio.vnde si v̄t⁹ ē fōtl ꝛ egritudo magna fiat fl'oia magna i ūa uice si didat.Cōsiderare āt dēs ꝛ tāgē pulsū vt dix.Ga.ꝛ qñ pcipies iēq̄litatē et miorōeꝫ puls⁹pcipias strigē uenā. Attēdē ēt dēs qñ sāguis exit qm si mutat i meliorē dispōnē illico ē ꝯstrin gēd⁹.De q̄ꝫtitate sāguis cui⁹ q̄ꝫtitatl dēat eē iucio exneū mōꝫ ꝛ hodie iusitatū.vñ Ga.i đ fl'oia dix.ꝙ maiō q̄ꝫtitas ē vi.lib.mioꝛ q̄ꝫtitas ē media lib.⁹me dia ē lib.i.ꝛ ego dico ꝙ maiō q̄ꝫtitas ē media lib. ł.s.l.x.ꝫ.pp ifāiā ꝛ ñ mixꝝ qꝛ ꝯpl'iōes hodiēna die sē multū lasciue i ꝯpatōe ad tps p̄titū rōne igluuie qꝛ ꝛc. Nō ēt ꝙ cū qs fuēit ꝯsuet⁹sē oī āno fl'oare cū fuēit i lx.āno:ex toto.n.dittat.ꝛ cū est i.40.āno minuat fl'oia qꝛ q̄ꝫtitas sāguis i.xl.minuta ē ꝛ i 50. ē pl⁹ ꝛ i lx.total'r aufēat qꝛ ñ fl'omet. Sexto nō đ tpe fl'oie.vñ nō ꝙ fl'oia hēt duas hōas.s.horā nēci tatl et horā electōis .hora necitatl ē hora i q̄ fieri dꝫ et tardari ñ pōt nisi fuerit ipedit⁹ vt grā exēpli i puero pleuretico.Cōrigēt ergo hoc p aliū modū ut scarificādo eū i spatul' loco fl'oie qñ ipꝫ fl'oma re ñ possū⁹ ñ obstāte ꝙ Auēꝫo.filiū suū triū ānoꝝ fl'omauit et euasit ex hoc a morte ut dix.lꝫ Auer. 7⁹ colliget. dicat ꝙ v̄t⁹ in eo erat fōtl et hūit sino chā magnā et fuit sanat⁹.hoc fuit đ raro ꝯtigētib⁹ hora electōis pōt eē oī hora ꝛ nocte fōti egritudi ne exñte ꝛ v̄tute fōti exceptl pueis ꝛ đcrepitl ut di cit Ga.i đcretl.ꝯtia hōa electōis attēdit penes radi cē iferiorē ꝛ supiorē q̄ i cōpe agūt. Radix iferioꝛ attēdit ꝙ i uētre digest⁹ sit cib⁹ ꝛ ꝙ egestio sit tal' expulsa vt dic Aui.ꝛ ꝙ dies sit clara lucida ꝛ nō pluuiosa. Radix supior ē ꝙ lūa hēat bonā luceꝫ ut.i.7.ꝛ.i.ix.die lūa crescēte ꝛ i.đcrescēdo i.17.ꝛi.

Et euites sēp ꝯiūctōem ⁊ ꝺppositōem: ī casu tamē
in quo ñ ꝯuēirēt ābe radices in unū ñ obstāte cū
cā pmāia pl⁹ īfluat q̄ꝫ ꝟaria eo tñ q̄ radix ē effect⁹
supiorꝉ ⁊ ꝯgitō effect⁹ ē nobis medicis cētiō q̄ꝫ cā
rū ꝓtāro meli⁹ ē ꝙ teneat cēr̄ñ q̄ꝫ icētū: ūde āxia ⁊
īcēta ē ualꝺ scia indicioꝝ uñ solēnes medici ut. A.
⁊ Auē. paꝝ ꝺ ea curauerūt ī medicia· repiūt tñ ꝟs⁹
isti: lūa uet⁹ uetēs, iuuēs noua lūa regrit: ꝺ qb⁹ ñ cu
ro. Rainalꝺ⁹ ꝺ uilla noua ī āpho· suis ꝺduc ꝙ cir
ca mediū ētie q̄dre meliō absolute ē flomia eo q̄a
hūiditates tc ñ sūt mltū ꝯdēsate neq̄ sūt mltū reuma
tizātes nec mobiles: ⁊ istū mōꝫ mlti seqūt: vñ ⁊ ꝺ
sero euāꝫ⁹ uēas puas q̄ꝛ ꝺ sero magꝉ plene sūt ⁊ nō
alia ꝺ cā ⁊ meli⁹ uidēt ꝺ mane magnas: ⁊ hº ēt uo
luit rainalꝺ⁹: ꝟult ēt ꝙ ī hieme flomēt sinistre. ī esta
te ꝺxtre: ⁊ cā ē nō. 7º nō ꝙ ī regimie floie ꝯsiꝺrāt
tria pmo regimē flomātꝉ ꝯo flomati: ētio regiñ et
iudicᵐ sāg īs. ꝺ pmo dix. halia. ꝙ flomās ꝺꝫ ēē in
uēis apt⁹ ⁊ bñ uidēs ⁊ hēat lācetas diꝟsaꝝ cuspi
dū ⁊ fricatō fiat ī loco ut uēa igrosset ⁊ meli⁹ uiꝺ
at ligēt ī pte supiori ut ipa īflet ⁊ grossiō appeat.
ꝺiñ uēa iūgat cū pulpa īdicꝉ ⁊ lāceta teneat cū tri
b⁹ digitꝉ ⁊ suauit apiat uenā ñ totalit ꝓfūdādo sꝫ
aliq̄lit eleuādo ut ñ ledat neru⁹ ꝉ artaria q̄ꝛ uēa ar
tariā īseq̄t. ⁊ cā q̄ꝛ uēa ipaꝫ īseq̄t ē ut calitas eis pos
sit euētari ab aere recepto ab ipa artaria alit āt cū
ī vēna ꝺōsi sit maiō calitas q̄ꝫ ī artaria pedis: ⁊ ar
taria pedis idigꝫ euētatōe pp calitatē gº ⁊ uēa ꝺōsi
p⁹ q̄ꝫ in ea ē maiō calitas q̄ꝫ ī artaria solu ꝉ gº. ut di
ctū ē ⁊ q̄ꝛ hoc ē phicū ñ pl⁹ loq̄nor: ꝺiñ fiat ligata
cū cotōe ⁊ bidis ⁊ cū puluē ꝯstrictiuo iā ꝺ dcō libº
pmo si fuēit necesse. Regiñ flomati ptinū ē ī regi
mē añ floiaꝫ. ī regimie in floia ⁊ in regimine post
floiā: añq̄ꝫ fiat floia regat isto mō. Si suspicet ꝙ
sāguis sit gross⁹ aut ꝙ tp̄s sit frigidū ꝺꝫ moicuꝫ ā
bulare ut vene igrossēt ⁊ sāguis gross⁹ ad extiōa
ꝯmoueat aut ī pcedēti dic dēt balneū itrare ⁊ hoc
pcipue hēt ueꝝ ī floia puaꝝ uēaꝝ man⁹ ⁊ pedis pp
cāꝫ ꝺ ī isto caplo assignatā ⁊ si uene nllo mō appe
rēt ex hoc ēplastret loc⁹: dico ego cū fēīto p tres
ꝉ. 4. hōas añ ꝺ cui⁹ nata fermti ē attrahē. trahet gº
sāguinē ⁊ sic uēa appebit: ⁊ hec ē cā q̄ꝛ uene pedis
⁊ mā⁹ floāt ꝺ sēo. ⁊ si dubitaret ꝺ ꝟtute ꝺāda ē mi
ca pāis balñata ī uio ꝉ fiat uipa. ⁊ si ē fōtꝉ seꝺat ⁊ si
ē ꝺbilꝉ iaccat altq̄ꝫtulū eleuat⁹. ī actu āt floie ꝺꝫ rēo
uere zonā ⁊ ēt dilatare dꝫ pānos strigētes ut san-
guis ad supiōa ꝉ iferiora libere possīt trāsire ⁊ ꝺꝫ
a se rēouē lapides si hūerit ī bursa ꝉ ī māu hñtes ꝟ
tutē restrīgēdi sāguinē. ⁊ fcā apta teneat baculuꝫ ī
māu ⁊ ducat digitos ⁊ tussiat ⁊ pcutiat cū māu in
spatulꝉ. ⁊ si ē tp̄s frigidū aut suspicet ꝺ sāguie gros
so fiat floia lata ⁊ p oppoitū ī oppoito vñ tp̄e hie
mis sāguis ē ualꝺ gross⁹ ī ꝯpariōe ad estatē quia
spūs sūt grossiōes ꝺēsati a frigōe. ī estate p oppoᵐ
vñ nō ꝙ diꝟsio idicat ꝺ floia stricta ⁊ iā supra hº
fuit ꝺclaratū ī aliis libris. ⁊ silit hoc idicat debili
tas ꝟtutꝉ eo q̄a p floiā latā multū de spū euacuatur
⁊ plus q̄ꝫ p strictā. vñ ex hoc seq̄t debilitas ꝟtutis
Et ex hoc nō ēt ne stricta floia te decipiat q̄m sā
guinē bonū appere facit eo q̄ꝛ clar⁹ lucid⁹ spūosus
exit ⁊ gºss⁹ melic⁹ rēanet. paret ēt aq̄ si accidat si
copis fcā floia si ē calefact⁹ ꝺet granatū cū aq̄ fri
vt dicit ga. ꝉ poma arātia. si ñ ē calefact⁹ ꝺet poma
arātia ī uīo madefcā vt dicit Rainalꝺ⁹ ⁊ pōat ī le
cto si oꝑ⁹ fuerit reꝟs⁹ sup ptē ñ flomatā ⁊ claudāt
fenestre ne uis⁹ ei⁹ ledat vt ēt dix. Rai. p⁹ hōā aūt
ꝯedat moderate ⁊ ñ īgurgitet se vt alemāi aliq fa
ciūt ⁊ cib⁹ sit hōe substātie ⁊ q̄litatꝉ ut bonū sāgui
nē generet ⁊ prauū cōrigat. pot⁹ āt augeat respectu
cibi ⁊ ñ respectu ꝯsuetudis vt dix. Joā. ꝺ scō amā.
Si ꝯsuet⁹ sit dōmire p⁹ duas aut tres hōas dōmi
at paꝝ auctōitate Ga. ī. tāpē. sit tñ caut⁹ ī custodien
do uenā īmediate p⁹ floiaꝫ ꝓhibet A. ne dormiat
ne ex motu hūoꝝ ad ex̄ pp floiā ⁊ ad ītra ꝓpē sō
nū ī m̄bris fiat ꝯfractō ⁊ ēt pcipim⁹ ne dōmiat ne
ī dōmitiōe uēa apiat qꝺ iā sepe exptū ē. vñ ex illa
apta possēt mōi ⁊ tale regiñ teneat flomat⁹ p tres
dies. Si tñ uideas sāguinē fuisse malum ualꝺe ⁊
floia fuerit ꝺiuutā ꝺ sero apire potis uenā ⁊ cū ma
nib⁹ apire cā trahēdo labia vulnēis facti cū flomo
⁊ extrahē: ꝺeiñ claudē dēs mō supra dcō ꝺ iudiº
⁊ aspectu sāguis mlta dix. Gordoni⁹ ⁊ dix. mlta q̄
ñ sūt ī usu. dēs ergo sēp letificare flomatū dicendo
ꝙ floia fuit bōa. nā si sāguis extract⁹ fuēit bonus
sigꝰ ē ꝙ sāguis q remāsit ē meliō. si āt mal⁹ bonū
ē ꝙ exiuēit. sāguis āt bon⁹ ut ī ꝓpoito solū ptinet
q̄ꝛ ꝺ sāguie bono satꝉ ē ꝺeiñ ī caplo ꝺ floe pmo li.
ē ille q ī substātia sua ñ ē gross⁹ neq̄ꝫ subtilꝉ rube⁹
pur⁹. ille āt q ē subtilꝉ q ē declinās ad citritatē ē co
leric⁹: q ꝟo ad grossiciē ⁊ nigredinē ē melācolic⁹.
q ꝟo ad uiscositatē ⁊ albedinē ē flatic⁹. q ꝟo gra-
nulos⁹ ⁊ cinēici⁹ leprā sigificat colō nigē ⁊ uiridis
⁊ pauōic⁹ ē mal⁹ q̄ꝛ sigificat cōruptōeꝫ hūorum ⁊
ꝓmptitudinē ad febrē ⁊ pustulas malas ꝉ apata ⁊
spissitudo ⁊ fōtitudo illi⁹ cutꝉ supiorꝉ q̄ cū difficul-
tate rūpit cū ūgula sigificat ꝓmptitudinē ad opila
tiōes ⁊ sāguis q nō pōt coagulari ī media hora ē
natalꝉ. Multos canōes alios possē pōere ꝺ floia q
ptinēt ad phicos quos oēs dimisi pones soluꝫ ca
nones cirugico pertinentes.

Capᵐ 3ᵐ de purgatōne.

Purgatio fit multis
modis vt dicebat ga. ī ꝯmto illi⁹ affo. 4.
ptiche si q̄lia oꝫ ⁊c. fit nāq̄ p floiā p seces
sū p uōitū p nares p palatū p tussiꝫ p urinā p ma-
tricē p emoroidas p sudōes p exēcitia p fricatōes
⁊ p balnea: nihilomin⁹ ñ fit ꝯmo mō nisi de illa q̄
fit p secessū ī pñti caplo. In seq̄nti ꝺ illa q̄ fit p uo
mitū. ⁊ ī alio ꝺ illa q̄ fit p cristere ꝺ illa q̄ fit p fle
botomiā satꝉ ꝺeiñ ē ī alio caplo. ⁊ isti sūt mōi eua
cuatiōis q magꝉ ptinēt cirugico ⁊ iō ꝺ eis ut ciru
gic⁹ loq̄r. Nō bñ ut dix. mesue ꝙ mlta picla imi
minēt ī medicis laxatis q ꝺ ipis euāgelice ptracta
uit. medicie āt purgatia ꝯꝫ ga. ītētōem ꝺ farmaciis
ē illa q̄ cacochimiā euāt. vñ ī ꝯmto illi⁹ pmi affo.
ī p̄bātōnib⁹ uētris ⁊c. purgatō ē euacuatō eoꝝ q̄
ꝯtristāt. q̄libꝫ āt medicia uētris solutia maxiꝰ pbꝫ
ediutoriū ad sāitatē ꝯsuādā si utat ut oꝫ. Raꝯ. 4º
almā. Et bñ dicit ut oꝫ q̄ꝛ ubi ñ oꝫ ꝉ ꝯm q̄ꝫtitatē ꝉ
ꝯm q̄litatē ꝉ tēp⁹ solutiōeꝫ facit tātā ut dicit halia.

i 2° ꝑmõe ꝑe ptꝉ ꝙ ꝑerit hõ aut malã facit ĩfirmita
tẽ i eo. ꝛ hoc testat̃ Jpo. 4. ptic'la affo. ellebor⁹ pi
culos⁹ ẽ sanas carnes hñtib⁹ ꝛ i ꝑa ptic'la dix. sana
hñtes corpa uti farmaciis difficile ẽ. oĩs nãqꝫ me
dicina laxatia purgat ꝛ ĩuetat vt dicit A. ꝉtia ꝑmi
ẽ ergo farmacia utiꝉ ꝛ necessaria hũano cõpori ut
tot⁹ cet⁹ medicoꝝ testat̃. Circa quaꝫ aliq̃ dubia ꝑ
dclaratiõe hui⁹ capl'i q̃rũt ꝑmũ q sũt cũ medicina
purgãdi. 2ᵘᵐ dubiũ q sũt illi q illam sustinẽ pñt. 3ᵐ
dubiũ cũ qb⁹ farmaciis ẽ fiẽda. 4ᵘᵐ ẽ de mꝯa. 5ᵘᵐ
ẽ d tpe. viᵘᵐ de regiõe. Pᵐ ãt dubiũ igit̃ ꝑ Ga. i. in
li° de farma. ꝯtra asclipiadẽ ꝛ heristratũ ondẽs ꝙ
oẽs hũores supflui pt̃ sãguinẽ ꝑ farmaciã sũt pur
gãdi sigularit̃ ꝛ electie ꝛ ñ oẽs distĩcte. soli ẽt hũo
res peccãtes sũt purgãdi ꝛ nõ alii ꝛ hoc ipe decla
rat ibidẽ dicẽs ꝉ'ate peccãte hoc euãndũ ẽ ꝙ si co
lera ꝛ melãcoĩa dñẽt purgari ꝉ'a dittat̃. Si ꝟo san
guis suphabũdauẽit idẽ ẽ faciẽdũ. ꝛ ideꝫ dicebat
Ga. i de usu farmacoꝝ. ꝑ hec ꝟba oꝫ ꝑmo purgare
colericꝉ qdẽ colerã. ꝉ'aticis ꝉ'a. idropicis qdẽ aq̃m
melãcis meliam nigrã. Si ꝟo extra ista purgas cõ
uẽiẽtia purgas ꝛ dittis incõuẽiẽtia. q ad utraqꝫ ẽ
peccare. Ultĩ dicẽdũ ꝙ hũores natalas dcõs a nu
tritiõe suphabũdãtes ꝑ ꝉ'oiã sũt purgandi uel eua
cuãdi. Jnnatales ꝑ farmaciã medicinã mox sãgui
nis eductiuã lꝫ sit in reꝝ nata repibil' ꝛ possibilis
ĩuẽire ut in libro d farmaciis narrat̃ de q°dã iuue
ne q põcellũ depõtabat. a casu ãt eũ sup herbas q̃s
dã applicãs uidẽs sãguinẽ de ei⁹ epate emanare
ꝯsiderabat ꝙ sãguineꝫ euãbãt ille herbe. dedit nã
qꝫ aliqb⁹ gratia exꝑiẽtie q dp diti fuerũt. Et sub
dit ꝙ lꝫ tal' medicĩa i reꝝ nata sit tacẽ d ĩra rõna
bile ẽ sic alia uẽcosa taceẽt ab hoib⁹ hñtib⁹ itellcm
Ex hoc g° ꝯcludo ꝙ. 4. sũt ĩtẽtões pp q̃s danẽ la
xatia farmaca. Pria pp cacochimiã exꝑurgãdã. 2ª
ẽ pp fõtitudiẽ egritudĩs. ꝉtia ẽ ad distrahẽdũ. q̃r
ta ad alleuiãdũ. De pria ĩtẽtõe dicit Jpo. ꝑa affo. a
pleĩtudie q̃cũqꝫ egritudies fiunt euacuat° sanat. Du
plex nãqꝫ ẽ repletio. s. i q̃tõ ꝛ i q̃li. q̃ ꝟo ẽ in quali.
ꝉ'oia sanat. q̃ ꝟo ẽ ꝑm cõruptõem purga° ꝑ ꝉ'oiam
sanat ut i ꝯmto illi⁹ affo. vbicũqꝫ cib⁹ pt̃ naturã in
trat ꝛ i sexta qbuscũqꝫ farmacia ꝛ ꝉ'oia ꝯfert ꝛc.
Pro declarõne ꝑi dicit̃ illud. 4. tãpẽ. ꝙ ꝑm eũdeꝫ
modũ. Sic ꝉ'oia fit ñ solũ pp multitudinẽ sãguis
ꝑ pp fõtẽ egritudinẽ. ita ꝛ purgatõ pp multitudieꝫ
alicui⁹ hũorꝉ ꝛ fõtitudinẽ alicui⁹ egritudĩs. Et ad
idẽ dix. Jpo. i li° suo d ulcerib⁹ dicẽs q ñ solũ ꝯsi
derauit ad multitudinẽ sed ad egritudĩs fortitudi
nẽ i purgãdo ut i triplici fõtitudie egritudinũ exẽ
plificauit ꝑpt̃ pricipalitatẽ pticule ut i capite ꝉ uẽ
tre pcussio pp magnitudinẽ dispõnis vt i vulneri
b⁹ ita magnis ꝙ futura ĩdigẽt ꝛ pp malã moriẽra
tionẽ vt i articul' ꝯquassatꝉ. Pro declaratione ꝉtii
dicit̃ ibidẽ ꝙ ñ solũ indigẽt laborãtes purgatiõe
ut tristãtẽ supfluitatẽ euacuẽt. Si ei ĩqt reuma ꝑa
ꝉ r sursũ inferius purgabim⁹ si deorsũ supi⁹. Jam
cessãte ꝛ firmato reumate ꝑ pticulã eãdẽ aut pri
mã eũare meli⁹ ꝛ bñ nõ . ꝑ dclaratẽe q̃rti nõ ꝙ ad
alleuiãdũ dat̃ sepe medicĩa purgatia ĩcipiẽtibus e
gritudibus iuxt doctrinã Jpo. illo affo° icohãtib⁹
mõbis siqdẽ uideẽ mouẽduꝫ moue ꝛc. Et hoc ue
rũ ẽ ꝛc. de euacuatõe moratia ꝛ ñ eradicatiã. Na
tura ei alleuiata meli⁹ digerit ꝛ facilius digẽit resi
duũ. ¶ Ad 2ᵘᵐ dubiũ qđ erat q sũt qui purgatõnes
cũ medicinis ꝯuẽienter tolerare pñt. Rñdet̃ ꝑm J
po. ꝑa aff. q illi circa ũbilicũ ꝛ pectinẽ hñt spissitu
dinẽ fortes eni oꝫ cẽ ut dicit Ga. in ꝯmẽto q̃ p ife
rius ꝛ q̃ per thoracẽ particulas ad bene familiari
dũ purgatiõbus ꝑm illã rõnẽ hñtes ptes supiores
fortes nõ ledũtur a uomitu ꝛ in q̃rto affo. dicebat
ꝙ ptisicos nõ duces ad supiores purgationes sed
macros supra. s. ꝑm mẽbra carniformia ꝛ non se
cundum radicalia ꝛ spermatica. ut notat Alber
tus bononiensis. Jn talib⁹ eni est aptitudo uomi
di ut plurimũ ꝑpter colerã q̃ in' eis gñatur. sũt eni
apti ad purgationẽ ꝑm Rasim in q̃rto corpora q̃
in regimie sũt peccãtia ꝑpter multã ꝛ iordinatam
cõestiõnẽ ꝛ q̃ pauco utũtur exercitio farmacis ue
ĩdigẽt ut in prĩo de custodia sanitatꝉ dicit̃ ꝛ in ter
tia fen primi ꝛ q assueti sũt eã melius tolerant et
ꝑpter hoc dicebat ga. i de farmacoꝝ usu. Qñ igit̃
alicui dẽs tradẽ medicinã interrogari ipꝫ oꝫ si cõ
sueuit bibẽ eã ꝛ qualit̃ se hẽat uẽter nã si ꝯsueuit
meli⁹ tolerare si nõ cõsueuit. Scire oꝫ qualit̃ ascel
labat dũ erat san⁹ aut qñ ꝯsueuit recipe medicinas
Si uẽt ei⁹ fuit obediẽs ꝛ bñ solubilis leuioribus
ꝛ miorib⁹ ĩdiget farmaciis. Si ꝟo dur⁹ ꝛ iobedi
ens fõtioribus: tales ei ꝯditiões tolerãt medicinã
Cõtrarie ãt neqꝫ ꝛ iõ ñ sũt farmacãdi nisi cũ pru
dẽtia. P° ergo dico ꝙ hñtes ea q̃ circa ũbilicũ ta
befcã ꝛ macria sũt fallaces ad iferiões purgatiões
ꝑꝫ Jp ubi supra. 2° cõpa sana ñ dẽnt purgari q cũ
medicĩs opat̃ ñ iuẽiẽs sil'e q malũ hũorẽ cui ꝑ
põtiõat̃ ꝟtit se ad carnẽ ꝛ hũiditates radicales ꝛ e
as colliqt. ꝛ sileꝫ sñiã uos hẽtꝉ i ꝑa pticl'a affo. sa
na hñtes cõpa uti farmaciis difficile. ꝛ a ga. ꝯmẽt°
dẽ talia ꝟba dicẽs. 3° dico ꝙ ñ st purgãdi q malo
utũtur cibo. Intelligẽ tñ ꝙ sit ꝯuers⁹ i hitũ ut in le
pra ꝯfirmata ut ꝑꝫ i illo affo. ꝑe pticl'e. sana hñtes
cõpa ex farmaciis soluũtur celeri⁹ q̃s utẽtes malo
cibo ut ẽt declarat Albert⁹ bononiensis in recol
lectis suis supra. ¶ Tractatũ Auicen. de lepra. vñ
dicit ꝙ si mali hũores nõdũ cõuersi sũt in hitum
corpis nõ ẽ ĩuenieñs purgare imo necessariũ. 4°
dico ꝙ nõ dẽnt purgari hẽntes hũores crudos in
digestos iuxta sñiam Jpo. pria particula affo. di
gesta medicari idest farmacari et mouere non cru
da nisi materia sit furiosa. ¶ Pro quo nota ꝙ li
cet Galienus in commento dicat solum materiam
furiosam ratione motus nihilominus materia po
test dici furiosa ratione sue quantitatis ratione lo
ci et ratione accidentis. Et propter hoc dicit sino
cham ꝛ colericã sqnanciã ꝛ antracẽ fore morbos
peracutos. Et ꝑ parte ga. uoluit hoc i ꝯmẽto illi⁹
affo. paroxismos ꝛ ꝯsistẽtias ꝛc. mẽ ergo transfluẽ
tes de una particula ad aliam ut non faciant impe
tum de uno membro ignobili ad aliud nobile:
quia ad ipsum principale facimus purgationem et
euacuamus. ¶ Jlle autem materie que sunt
etiã firmate secundum aliquam particulam non
sunt mouende antequam digerantur sed mouen
de sunt digeste: nisi ipsa natura sit sufficiens

ad expellēdū:tūc ei debem⁹ sibi auxiliari:aliter āt dimittat ipa opari pp h°. dicebat ga.i p°. ītioꝝ sole ei illc passiōes idigēt extiori auxilio qrū pp magnitudinē negt dñari nata.ꝛ A.ō cura putridaꝝ i gñali medic⁹ ē adiutoꝛ nate ñ impediēs eā.ꝛ Galie.in tertio tegni ōniuȝ nata opatrix.medic⁹ ꝟo mīster Quīto dico ꝙ ianiti ñ sī purgādi neq̄ ōbiles ꝛ pp hoc dīc Jp.ubi ē idigētia ñ oȝ laboāre ꝛ A.dīc ꝙ oī euōm āncx⁹ ē cā⁹ ꝟtutl.vi°.dico ꝙ ꝑpati ad fluxū ñ sī purgādi ut trauli q cito a diara capiūt.ꝛ ꝑ pt hoc Jp.vi.ptic̄la aff.trauli a diara maxie capiūt lōga. 7°. dico ꝙ pueri ñ sī euādi.ꝛ eoð mō dico ꝙ senes .ꝑ° pueri non sūt euādi per farmaciā ga vt dīc Joā.ō scō amādo pp fōtitudinē suā sī sufficiētes ad expellēð suꝑflua p isēsibilē resolutōneȝ. Senes ēt ñ sī purgādi qꝛ ōbiles iux̄ illð Ga.i v°. ō custo.sāitatl neqȝ aloe neqȝ iera q̄ꝫ scib⁹ dȝ dari. Nō tñ ꝙ qdā dicūt ꝙ dcm̄ hoc itelligit uia ꝯ fuatia.via āt curatia hoc ñ hēt uex:ꝛ fm hūc mōȝ oīa q̄ ōbilitāt ꝟtutē ut coit⁹ balneū sudōes farmacie ñ sī dāde.8° dico ꝙ ñ dēm⁹ uti farmacia secessiua āpate exūte i ano aut excoriatone. vñ pp hoc dicebat Ga.3° tapē.ano aut itestīs icipiētib⁹ flegmonare subductōe nō ꝯuēit uti. ix° dico ꝙ laboātib⁹ ñ ꝯuēit neqȝ ꝯpetit farmacū solutiū ga satis i eis ꝯsūit hūoꝛ ex laboꝛe.vñ tales ut dīc Auer. 7°. colliget.hñt ꝯplōnes brutales ꝛ barbarias q ex fōtib⁹ egritudib⁹ euadūt.Canoneȝ istū ēt pōit A.4. primi 3° ca°. x°. dico ꝙ ꝑgnātes ñ sūt purgāde ga pp ꝯmotōem ꝛ dilacerōnē ligamētoꝝ aboꝛtirēt.Et hoc hēt uex nisi expediat rōe mē uenēose ō q̄ tieret ne ipa ꝯ coꝛ trāsiret l'ad alia mēbra pricipalia ꝛ isi l' matrē ꝛ filiū occidēt.hȝ ē. uex si fuēit materia faciēs abōsū ꝛ tē secure fit a 4 mēse usq̄ ad 7ᵐ ꝛ cēte hoc ñ dȝ fiēi cū q̄cūȝ medicia ꝟ cū cēta aut suaui. Ad 3ᵐ cū q̄rit de qb⁹ medicis sit faciēda purgatō.rñdȝ Ga.ꝙ ñ cū attractis ꝟ cū fāiliarib⁹ ꝛ cōrectl ꝛ hoc dix.ga.i ō usu farma.iux̄ qō nō. fm mesue ꝛ A.ēt.4.s t mōi medicīaꝝ laxatiaꝝ.vn⁹ ē hñs ꝑpetatē attractiuaȝ vt scamōea ꝛ tbit.ali⁹ est hñs ꝑpetatē l' ꝟtutē ꝯpssiuā sīc mirabolāi.ali⁹ est hñs ꝑpetatē lēitiuā ut tamaridi cassiafl.ali⁹ mōus ē hñs ꝑpetatē lubrificatiuā ut psilii mucilago.verūñ qꝛ exēplificare ō eis eēt nimis lōgū ditto phīcis exqsitā iparū ptractōeȝ grā tñ scie fāiliarl.Iux̄ sciaȝ mesue ē sciēð ꝙ medicine siplices euāntes colerā ē p° scamōea cui⁹ dos ē a gra.v.usqȝ ad 7. ꝯsiᵐ tñ meū ē ꝙ ñ det sic simpl'x.cū aliis āt medicinis dari pt ꝛ maxime medicine scamōeate enitētur in estate.reubar.det a.ʒ.ii.usqȝ ad.iiii.mirabolani citrini.a.ʒ.iii.usqȝ ad.ʒ.i.lupul⁹ fū⁹ t.uiole.aq̄ casei suc.ro.prūa tamaridi cassiaf.usqȝ ad.ʒ.i.ʒ.Medicine ꝯposite sī electua.suc.ro.cui⁹ q̄titas ē a.ʒ.i. usq ad.ʒ.ʒ.diaprūis diacitōicō ꝛ elecm̄ ō dactilis qō ē diafinicō lȝ ābas matias euēt ꝛ ēt alie repiūt laxatiua solū cole q̄ narrare mō obmitto:medicine siplices euāntes fl'a sī tbit cui⁹ dos ē.ʒ.ii.agari. ʒ.i.ʒ.cartāi.ʒ.ix.collogn.a.ʒ.ii.usqȝ ad.iii.mirab. chebuli.ʒ.i.ꝯposite sī blāca.ʒ.ʒ.elecm̄ indū.ʒ.ʒ.bñ ocā.ʒ.ʒ.pil'le cocbie.ʒ.i.diacartam⁹ quā receptā ō hūisti i ca° ō gutta.q̄titas ē.ʒ.4.usqȝ ad.v.pil'le ō agari.ōscriptōe mesue cui⁹ q̄titas ē a.ʒ.i.usqȝ ad.ʒ

i.ʒ.iera pigra ēt q̄ īt oēs medicias ꝟȝ Ga.ē nobiliō aliis medicis ēt fl'a euāt ꝛ diꝟsificat recepta eius vñ Ga.pōit cētū ptl aloes ꝛ ō cināo.ꝛ ō xilobalsa. cassial'assaro spica croco ꝛ mastice sigl'oꝝ añ ptl. vi.A.ꝛ me.ad pōd⁹ oiuȝ spēꝝ ponūt pōd⁹ duplicatū ō aloe ꝛ ēt acuūt ierā cū tbit ꝛ aga°.ꝛ cologntí. in pua tñ q̄titate ꝛ iō ñ multū uigorāt eā.aliq autē uigorāt eā cū scamōea ꝛ ponūt tñ ō scamōea q̄ꝫ ē ō tbit l' dc agari.ꝛ isto mō pt dari i fōrna pillaꝝ refectaꝝ cū suc.absitthii ꝛ q̄nq̄ daī in pului cū aq̄ ordei mellita doſ eius ē a.ʒ.i.usqȝ ad.ii.Medicie siplices euāntes meliam sī sene cui⁹ dos ē de puluere.ʒ.i.tbim⁹.ʒ.i.epithim⁹.ʒ.i.esula usque ad.ʒ.i. cuscute mirabolāi indi polipodii usqȝ ad.ʒ.i.lapis lazuli.ʒ.i.uolubilis lupul⁹ sie mēsura.ꝯposite sūt diasene.ʒ.v.catarticū impiale.ʒ.v.iera ruffini.ʒ.iii.ul' 4.ieralogodion.ʒ.ʒ.Ali⁹ ēt puluis ꝑptimus.℞. riglicie.ʒ.ii.pul'.stōi ꝯfōtati.ʒ.ʒ.epithi.ʒ.i. sene ad pōdus oīm ꝛ fiat puluis doſ ē.ʒ.ii. Medicie euacuātes hūores aq°sos sūt tartaꝝ succus ireos cui⁹ doſ ē.ʒ.ʒ.suc.cucumēis agresti pāis lacticinioruȝ quē ꝯposuit circa instās ꝛ uide ab eo receptā. Et aliq dāt istū panē radēdo ipm in uino ꝛ doſ ē.ʒ.ʒ ꝛ faciūt mirabilia.Medicine euāntes oēs hūoreſ sī iste.℞.ꝯfue uio.borag.añ.ʒ.ii.ꝯfue buglosse cōticl citri ꝯditi añ.ʒ.i.ʒinʒi.albi.ʒ.ʒ.pul.diadrag.ʒ.ii. diagredie.ʒ.iii.tbit.ʒ.4.sene.ʒ.v.ʒuca.ʒ.x.Ad eāð itētōes ē diacassiaf.magistri tadci ꝛ ē q̄si diacatolicon.ꝙ.cassief.lib.i.tamaridoꝝ.4.i.grana mānc.4 ʒ.señ polipo.añ.ʒ.iii.esu.ʒ.i.diagre.ʒ.ʒ. anisi maratri seīs melonū añ.ʒ.ʒ.cināu.ʒ.ii.siru. uio.sir.ros, añ.ꝙ suffic ꝛ fiat elecm̄ doſ sit a.ʒ.iiii.usq̄ ad.ʒ.vi ō cassia siplici daī ꝯ icolata.ʒ.i. large dissoluta cū aq̄ prūoꝝ ꝛ uiolarū.diafīcō āt euāt solū matiaȝ flaticā ꝛ colicā ꝛ hēas ipm ꝑ optio solutio.ꝛ receptā pōit me.ꝛ ipaȝ uið ꝛ q̄titas ē.ʒ.ʒ.Ad 4ᵐ qō q̄rit q̄l'sit mēsa euōnis rñdet Jpo.i pria aff.ꝛ i.4.ꝙ qñ euāīt q̄ peccāt ꝛ ðēnt euari patiētes bñ ferūt et eis cōfert:ꝯriū ꝟo ipōtūe. Ego āt dico ꝙ q̄titas hūorl peccātl ꝛ ꝟtus egrotātis sūt regula toti⁹ mēsure ꝛ ad hoc ꝯtēplāri oȝ tēpus regionē et etatem vt Jpo:ubi supra dixit.Sōnus aūt et sitis sunt signa pfecte euacuatōis vt i 4.aff.Jpo.ēt dix.ꝛ mutatio egōnū nisi ad malum se transmutauerit ut i secundo eoꝛūdē ipe Jpo.dixit ꝛ i vi°. epidimiarū ꝛ Rabimoises in hoc ꝯuenūt ꝛ tuti⁹ ē infra subsistere q̄ꝫ exquisite totū euacuare ꝛ melius ē multiplicare uices q̄ꝫ q̄titatē.Et cām assignat Aui.quia illud raꝝ qō dimittit nata multoties resoluit.Cōiectaī ab aliqbus ꝙ pua quātitas euōnis sit triuȝ lib.magna euacuatio sit de vi.uel vii.lib. ¶ Ad quintū dubium cum q̄ritur q̄le sit tempus euacuationis.respondetur ꝙ hora ē duplex necessaria et electiua:hora autem necessaria non hēt tempus ꝛ quando matia ē bñ digesta aut est furiosa aut magna aut in loco periculoso aut faciens in corpoꝛe talia accidentia.ꝙ nō det inducias ut pȝ quarta afforismoꝛum illo afforismo.Jn morbis acutis medicari eadem die si expedit differre malum hora electa euacuationis est post digestionem ꝛ ideo euacua° nō ꝯpetit incipiētib⁹ egritudinib⁹ vñ nulla euacuatō quā facit natura in ꝑnci° ē laudabil' quia

illa ē vi mōbi ⁊ ex magnitudie ei⁹. vn̄ nāa n̄ e uacuat regl'arit̄ nisi maria sit digesta ⁊ pn̄t eua cuat: possum⁹ āt ī pricipio euāre q̄ euacua⁹ fit p mōz c⁹dā alleuiatōis p quē mōz dix. Jp. icobā tib⁹ ī mōbis sigō uidē mouē moue. i statu silē habē meli⁹ ē: tpa excessiue cal'a ⁊ excessiue fria sunt cauenda in purgatione quia sub cane et ante ca nem purgationes sunt molest e.

¶ Sunt autem dies caniculares uiginti dies versus finem Julii ⁊ sunt viginti dies versus finem Augusti. ¶ Eligendum est etiam q luna habeat satis de lumine usque ad pleniluni um vt dicit Joannes de sancto Amando eo q2 tunc humores sunt in maiori motu ⁊ preparatione quod est necesse in farmacando. ¶ Et sit in signis humidis est farmacare bonum ut sunt cancer scorpio piscis ⁊ cause astrologie sc̄ note. ¶ Ad sextum quod queritur de regimine conueniente purgato. ¶ Respōdetur q hoc regimen reperitur scilicet in regimine ante purgationem, ⁊ etiā in regimine conueniente post purgationem. ¶ De primo vero respondet Jpocras q antequam detur medicina corpora oportet fluxa facere idest digerere materiam. Et cum hoc oportet aperire ⁊ mollificare uias vt precipit Galienus in commento predicti afforismi. ¶ Digeritur autem materia colerica cum rebus frigidis aperitiuis vt cum endiuia scariola lactuca rostro porcino acetosa ⁊ cum uino malorum granatorum ⁊ cuz aceto ⁊ aqua ⁊ seminibus frigidis maioribus et minoribus et sic de aliis. ¶ Composite autem medicine sunt oxizacara sirupus simplex acetosus de endiuia de nenufaris ⁊ sic de aliis. ¶ Digeritur materia flegmatica cum quinque radicibus ⁊ cum calamento pulegio isopo maiorana saturegia menta ⁊ cum aniso maratro carui pipere zizibere spica ⁊ melle et aceto squillitico. ¶ Cō posite sunt oximel diureticū quia de quinque radicibus oximel squilliticum. ¶ Sirupus de menta de sticados de isopo ⁊ sic de aliis positis a Mesue. ¶ Digeritur materia melancolica cum boragine buglossa fumo terre scolopendria cum cetrac ⁊ adianthos tamarischo et cum thimo epithimo ⁊ capparis ⁊ vino aromatico. ¶ Composite sunt sirupus de fumo terre sirupus de buglossa ⁊ sic de aliis. Et ad sūmum mollificetur uenter antequam soluatur. ¶ Et si fuerit constipatus cum clisteribus mollificetur. ¶ Quantum autem ad regimen quod conuenit in purgatione. ¶ Primo cauendum ē vt assumpta medicina ipsam non euomat ⁊ ad minus quo usq3 fecerit aliqualem operationē. ¶ Et faciendum est hoc cum fricationibus extremitatum ⁊ masticatione pirorum ⁊ pomorum et odoratōne panis in aceto infusi. ¶ Secundo cauendum est ne super ipsam dormiat: nisi ipa fuerit in substantia solida tunc enī dormiendum est parum. ¶ Cum autem operatur non dormiat nisi uelit ipsam restringere. ¶ Et Jpocras quarta particula afforismorum. hoc ultimum voluit. ¶ Tertio post acceptionē medicine quiescat: vt ipsa a natura comprehendatur quousque incipiat operari et tunc moueatur et incedat paulatiue ⁊ hoc maxime si medicina fuerit pigra ad operandum. ¶ Juxta doctrinam Jpocratis quarta afforismorum cū quis biberit elleborum. ¶ Quarto nota q si medicina non educat ⁊ n̄on facit nocumentū: dimittatur. ¶ Si autem adesset aliquid timoris melius est q fiat clistere q̄3 q detur alia medicina. ¶ Nam ut dicit Auicenna duas medicinas soluentes in eodem die administrare timorosum est et extra rectitudinem. ¶ Quātum autem ad regimē quod conuenit post purgationem consulit Galienus potare unum haustum ptisane. ¶ Aliqui dant aquam ordei aliqui brodium carnis ⁊ aliqui brodium pulli.

¶ Et consequenter cum uolunt comedere quia stomacus ex medicina est supercalefactus et debilitatus bonum est antequam sumant cibum ut ipsi transglutiant aliquid de succo aliquo stiptico: comestio autem debet esse moderata et euchimia ⁊ minor solita vt proportionetur pacienti debilitato per euacuationem. ¶ Et cōsequenter secundum q erat materia ordinetur qualitas vnde post remotionem cause alterāda est discrasia que remansit tertio tegni.

¶ Capitulum quartum de vomitu.

Vomitus ē purgatio facta p os ⁊ cū medicīa uomitiua est autem auxiliū euacuatiuum ⁊ diuisiuum principaliter purgans stomacum ⁊ per cōsequens alias partes. ¶ Et Auicenna dixit q ualet cronicis egritudinibus epidimie manie lepre podagre sciatice et quartane maxime passionibus renam et vesice. Uomitus nanque ualet ad conseruationem sanitatis iuxta sententiā Galieni in quinto de vtilitate particularum dicentis bene igitur antiqui medicorum eos qui a cibariis uomitum a singulo mense facere cōsulebant hi quidem semel sufficere existiantes hi autem bis facere dignitates possunt ipsum tolerare habentes partes superiores fortes ⁊ n̄ debiles vt preparati ad ptisim: prouocatur aūt vomitus tripliciter: debiliter fortiter ⁊ fortissime: debiliter prouocatur cum prouocatōe aque calide ⁊ olei: deinde tangatur cum digito infra palatum ⁊ hoc sciunt vulgares: fortiter autē prouocatur vomitus cum decoctione seminis atriplicis seminis rafani seminis eruce porri cepe aut etiam per decoctōnem rafani fortissime fit cum uomitiuo nicolai cuius forma est hec. ℞. tapsie. ℥. iiii. croci. ℥. i. nucis uomice. ℥. s. catapucie ℥. ii. cum succo assari et melle fiat trociscus ⁊ detur distemperatus cum aqua et ligentur oculi ⁊ postquam compleuerit suam operatōnem lauet os et faciem cum aqua et aceto et post horam comedat cibaria leuia ⁊ confortantia stomaci et generantia bonos humores.

¶ Capitulum quintum
de clisteribus.

Clistere siue ene/ma est medicamen nobile vt dicit Auicenna ad expellendum superfluitates que sunt in intestinis prio ꝛ consequenter totius corporis. Et per hoc supplet uices medicinarum. Habet autem securitatem quia non transit per os neque per nobilia membra ꝛ expellitur satis ad uoluntatem. Ualet autem passionibus renum ꝛ intestinorum ꝛ superiorum membrorum. ¶ Est autem quadruplex. Quoddam mollitiuum est ꝛ fit ex decoctione maluarum ꝛ ficuum aut ex decoctione carnis que sit pinguis uel capitis arietis.
¶ Aliud est mollificatiuum ꝛ fit ex decoctiõe maluarum furfuris mercurialis ꝛ brance ursine ꝛ ex cassia ꝛ iera ꝛ cetera cum sale ꝛ oleo. ¶ Aliud est constrictiuum ꝛ fit ex rosis balaustiis ꝛ plantagine ꝛ cum sepo Irci ꝛ ex albumine ouorum. ¶ Aliud est resolutiuum uentositatis et fit ex decoctione anisi maratri et baccarum lauri cimino ꝛ ruta ꝛ ex oleo eius ꝛ ex vino qđ mirabile sum expertus ꝛ in mala complexione frigida intestinorũ ꝛ in ventositatibus possumus etiam ponere quintum ꝛ est solutiuuz ꝛ facim⁹ cum quis per superius medicinam solutiuaz ñ retineret ꝛ euacuatio esset necessaria ꝛ fit ex diafinicone uel ex alia medicina in brodio dissoluta uel in alio liquore. ¶ Clistere autem solutiuum ꝛ mundificatiuum debet fieri añ cõestionem. ¶ Alia autem duo possunt fieri omni hora: quando autem facis clistere curuet se patiens super genua sua ꝛ teneat os apertum ꝛ p⁹ iniectionem fricetur uenter ꝛ uertat se super locum doloris ꝛ teneat ipsum per mediaz uel duas horas. ¶ Et recordare ꝙ in eo ponatur đ sale quoniam illud est quod educit quia uirtutez expulsiuam incitat sua mordicatione.

¶ Capitulum vi^m.
de suppositoriis.

Suppositoriuz fit ad modũ candelaruz vnius digiti de melle cocto cũ sale trito ꝛ inungatur cum oleo ꝛ aliquando cum eis incorporatur de salegema ꝛ aliquando incorporatꝰ modicum de stercore muris ꝛ fortius operantur. ꝛ aliqñ fiũt de sapõe duro ꝛ aliqñ đ lardõe ꝛ aliqñ đ mercuriali. ꝛ aliqñ fiunt de diafinicõe quando uolumus fortiter soluere ꝛ aliquando fiunt de fructu cucumeris asinini đ pilato ꝛ mũdo: fiunt etiam suppositoria ad tenasmonem et uideas dominos phisicos in hoc. Caueatur tamen in ano ulcerato: purgant autem ꝛ attrahunt feces intestinorum ꝛ de flebotomia ꝛ solutiõe uentris ꝛ de uomitu ꝛ de clisteribus ꝛ suppositoriis locutus sum vt chirugicus quia ut phisicus multa alia potuissem ponere ꝛ narrare qđ esset obnoxium audientibus: sed pro chirugicis ista sufficiunt ꝛ hoc de capitulo.

¶ Tractatus secundus de fractura ossis ꝛ de dislocatione.

Postquam ista uniuersalis ꝛ necessaria ipsi chirugico sunt posita ꝛ õdinata. Restat mõ facere mentionem de fractura ossis ꝛ de dislocatione. Et primo incipiam de fractura. Et primo nota ꝙ fractura est solutio continui facta a re cõtundente. Et ex hoc habes differentiam inter istam solutõnem continui ꝛ inter illam que vocatur incisio de qua fcã ẽ mẽtio in prĩo libro. Prĩa nanqꝫ facta ẽ a re cõtundẽte. Illa fcã ẽ a re incidente: hec nanqꝫ fiacta aliqñ ẽ simplex ꝛ quandoqꝫ cõposita ꝛ que est sĩplex: qđam ẽ transuersalis ꝛ qđam longitudinalis ꝛ vt dicit Lanfrancus qlibet illarum est duplex. Quedã completa quando os totaliter ꝛ cõplete frangitur: ꝛ quedaz est incompleta ut quãdo frangitur medietas ossis uel pars eius ꝛ iterum quelibet illarum est duplex. quedam equalis ꝛ quedam inequalis ꝛ frustulosa ꝛ adhuc qlibet istarum est duplex. quedaz est in osse uno ꝛ quedã in ossibus sociatis. ¶ Composita uero quedam est cum vulnere quedam cum dolore quedam cum apostemate: quedam cum equitatura ꝛ nodatione ossis male consolidati ꝛ istarum fracturarum quedam sunt in osse nasi quedam in osse mandibule: quedam in furcula pectoris: quedã in brachiis ꝛ sic de aliis mõ a natã boꝝ mẽbroꝝ diuersa sũitur diuersus actus curatiuus. ¶ Cause autem istarum fracturarum sunt casus et percussio ꝛ hoc est notum. ¶ Signa autem harum fracturarum secundum haliabatem octauo sermone partis prime dispositionis regalis sensui patent. Nanqꝫ aliqua ẽ fractura que si mãu tangatꝰ pꝫ ossꝰ inueiet abinicẽ sepatas uarias ꝛ mẽbri figurã ĩequalẽ.
¶ Et secundum Rasim ꝛ Auicennam palpando cum manu trepidatio auditur in osse ꝛ dolor dum tangitur ꝛ in potentia sustinendi super hoc. ¶ Et cum hoc ut dicit Auicenna: cause que faciunt fracturam in hoc dãt auxilium. Uerum tamen nota ꝙ in fractura longitudinali non inuenitur nisi grossicies innaturalis in substantia ossis ut dicit Lanfrancus. ¶ Est tamen

ibi dolor ꝛ quedam inequalitas ut ostendit sen sus. ¶ Judicia istarum fracturarum sunt ista. ¶ Primum est ꝙ si fractura transuersalis fuerit integra male preparationis quia cum difficultate remanent ossa secundum continuitatem naturalem: ꝛ ideo in ipsa specie accidit ossium superequitatio ¶ Et hoc maxime habet verum quando fractura accidit in vno osse non associato ut in coxa ¶ Secundum signum est ꝙ si fractura fuerit propter iuncturam difficilis est quia male potest ligari. ¶ Et ut plurimum motus in ea remanet difficilis ut experimento uidi ꝛ etiam durus. ¶ Tertium iudicium est ꝙ fractura cum dolore ꝛ apostemate ꝛ carnis rasatione ꝛ frustulis est mala ꝛ causa est quia illa non potest bene restaurari nisi illa fuerint bene correcta. ¶ Quartum iudicium est ꝙ fractura cum disruptione ꝛ vulnere est difficilis quia oportet dimittere foramen pro uulnere preparando et hoc binde et ascelle sunt deficientes quare male potest membrum in sua equatione seruari et istud iudicium sepe verum uidi. ¶ Quintus iudicium est ꝙ fractura quanto magis moratur ad restaurandum tanto deterior est quia induratur et repletur spaciuꝫ illud aliena substantia et ideo ĩ restauratione indiget magna extensione Magna autem extensio suspecta est ad spasmuꝫ ut dicit Auicenna. ¶ Sextum iudicium est ꝙ si fractura embrocetur frequenter cum aqua calida et mutatio crebra fuerit et fuerit in motu festinatio et fuerit paucitas sanguinis viscosi et fuerit nimia strictura prohibens membrum nutriri aut etiam fuerit frustorum ossium presentia ex oībus istis uel ex aliquo istorum retardatur consolidatio uerba sunt Auicen. et Paliab. ĩ ix. ꝑmõe secũde ꝑtis. et ex hoc ĩferebat A. ꝙ restauratõ colericoꝝ et ꝯpalescētiũ ēt senũ mioratꝰ Et Albucasis et Jamerus dicunt ꝙ in decrepitis non fit restauratio ¶ Septimum iudicium est ꝙ si compositio loci fracti fuerit equalis ad socium sibi comparem comparata signum est restaurationis membri. ¶ Octauum est ꝙ si in membro fracto fuerit inflatio et dolor nõ magnus ꝛ post preparationem fuerit deinflatio signum est restaurationis ¶ Nota tamen ꝙ fracture diuersificantur secundum terminuꝫ ꝛ spaciũ ĩ qͦ morãt ad ꝯglutinãdũ ꝛ sanandũ ut cra neum in trigintaquinque diebus os nasi in decemnouem diebus: costa uero in uigintiocto ꝛ sic de aliis vt dicetur infra. vnũ m tamen nota: vt dixit Jamerus ꝙ etas in hoc addit ꝛ minuit ¶ Istis habitis venio ad curam generaleꝫ.

Quattuor sunt intentiones generales de mente Auicenne. ¶ Et Galieni. Prima est ossis equatio. Secunda est ipsius ossis equati conseruatio. Tertia est cum poro ligatio. Quarta est accidentium correctio. ¶ Uerumtamen antequaꝫ predicte intentiones declarentur ponam aliqua documenta. Primum documentum ꝙ ante preparentur omnia necessaria ad reductionem. Primo locus aptus preparetur. Secundo preparentur ministri conuenientes. Tertio preparẽt albumina ouorum in bona quantitate ꝛ oleum rosarum et pannus infusus in eo magnus secũdum quantitatem membri fracti. Quarto preparetur filum et binde late et longe secundum dispositionem membri in oxicrato infuse ut dicit Albucasis. Quinto ascelle plane de abiete uel de ligno uaginis spadarum aut de corio longe secundũ membrũ ad tres uel quattuor digitos ultra fractaꝫ. ut dicit Albuca. ꝛ ēt plꝰ dũtaxat: quia non ledant membrum ꝛ sint grossiora in medio ꝙ̃ circa extrema ꝛ sint tot quot sunt necessarie ad inuoluendum totum membrum de vna tamen ascella ad aliaꝫ sit distantia vnius digiti. ¶ Sexto habeantur cannule ligate cum cordula si fuerit necesse ꝛ sint tot quot sũt necessarie secundum longitudinem membri et cum cordula ligentur ascelle ꝛ cum cordulis reuoluendo ligetur tantum ꝙ sufficiat ꝛ post per cannulam virga parua intromittatur ꝛ reuoluatur ꝛ dimittatur ut reuolutionem ꝛ stricturaꝫ suam non perdat. ¶ Septimo habeat lectum de tamariciis ꝛ si est necesse sit perforatum ad ascellandum ¶ Octauo habeat locuꝫ in quo mẽbrum bene situetur. Nono habeat cordam suspensam supra lectum aut aliud quod appodiandum aut eleuandum se cum vult ascellare uł se reuoluere aut se erigere. ¶ Secunduꝫ documẽtum est ꝙ in tempore equationis sint duo ministri ꝛ unus teneat ꝛ trahat membruꝫ ab vna extremitate ¶ Et alius ab alia directe ut partes ꝛ eminentie extendantur ¶ Et si consequenter cum manibus membrum non possit extẽdi extendatur cuꝫ organo ut nos docuit Jpocras.

¶ Organum autem ut credo est torculare. vnde positis laqueis pedibus uel manibus uel alteri membro cum torculari trahunt ꝛ extendũt mẽbrum ¶ Tertium documentum est ꝙ conseruatio. que fiet per ligaturam ꝛ per situationem fiat faciliter ꝛ indolorose ¶ Et ideo Galienus dicit eliget vtique quis distendere plasmare et superligare ꝛ deponere secundum modum et figuram indolorissimam: nichil enim est causa ita destructionis membri ꝙ̃ dolor qui prouẽit ex nimia strictura ꝛ inepta repositura: Ligatura que est remissa non tenet ossa que vero fortis ꝛ stricta est dolorem operatur. ¶ Et spiritum q dat vitam non permittit uenire ad membrum ¶ Sit ergo ligatura mediocris ¶ Et nõ bene ꝙ multos uidi bestiomenari ex hac ligatura. Fascie autem debent tres esse in ligando fracturam ¶ Prima enim debet esse de loco fracte ascendendo que est materie descensus prohibitiua. ¶ Scđa debet esse a dicto loco descendendo que est materie expressiua: custodiunt simul ꝛ roborant quod fractuꝫ est ꝛ absq̧ inflatõne seruãt ¶ Tertia ē ad ꝯseruãdũ plũaceolos

fuit adiūcta ut āt materia nō fluat possum⁹ vti o
leō ro. ⁊ similib⁹. Et Rasis dix. ꝙ in pricipio ti/
more apatis ligatura fiat laxior: Circa āt. vii. di
em ligatura fiat strictior eo q2 tunc sum⁹ securi
de apate: Situat āt mēbꝝ dupliciṫ prio ꝙ ipa
sit i dolorosa. Alia ē ꝙ pticule ꝑm cōsuetudinē
siunctur. ⁊ ista ō cā iuēta sūt suspēsoria ⁊ capsu
a⁹ ⁊ sic de aliis ad tenēdū ipaz. Pro quo nō ꝙ
i ligādo ea a pricipio dēs appōere ascellas leues
⁊ hoc fit nō ad strigēdū sed solū ad sustinēdū
us ꝫ ad diez. vii. in qua dēt trāsiuisse tēp⁹ apa/
tis hac die trāsacta ⁊ in loco apate non exñte
tūc apponātur ascelle bōe ⁊ sufficiētes ad restri
gēdū ⁊ sustinēdū ⁊ ꝯtinuent usqꝫ ad finē sic ꝙ
porus sit bn̄ firm⁹. Et nō ut dicit Aui. ꝙ tunc
nō dēs eē festinus in remutādo. 4ᵐ ē documē
tū de tpe rematatiōis. Remutatio nō fiat si cō
sistat ꝙ fractura sit bn̄ rectificata vt nihil sini/
strꝝ ꝯtigat usqꝫ ad. xiiiiᵐ diē uel. xvᵐ q̄to eni3
tardi⁹ tāto melius vt dix. Rasis. Si āt dubitares
de rectificatiōe sic ꝙ rectificatio nō sit bōa itra
tpus deīn potes remutare q2 ad hoc nō ē por⁹
regñatus ⁊ tūc qō rectificari dēt rectificeṫ. Si
āt accidat dolō aut prurit⁹ aut accidat ip3 apa
in tertia die ł aliṫ fiat remutatō. Et ita dix. Aui.
Si āt ista nō fuerit nō lic3 soluere frequēter s3 ex
pectare. Quitū documētū ē de gñatiōe pori qō
postq̄3 icip gñari circa octauā vel nonā diē po
rus regiīn igrossetur quod agnoscens Galie/
nus dix. enutrire. n. oz corp⁹ cibariis euchimiis
et nutritiuis ex qbus gñari ꝯsueuit hūor nō so/
lū bēign⁹ s3 ēt uiscos⁹ ex q° oz gñari porꝝ. ⁊ A
uic. dic uelud ē risū frumēᵐ coctū cū aq̄ ⁊ pedēs
⁊ uētres ⁊ capita aialiū decocta ⁊ i vinū stipti ᵐ
grossū. Caueāt āt se ab oī re q̄ adurit sāguiem
⁊ ip3 subtiliat ut sē allea cepe sinapis spēs ira co
it⁹ ⁊ siłia. vn̄ Ra. dix. oz. i eis regiīn subtiliare
a pricipio q2 ꝑ aliq̄s dies ⁊ uinū nullo mō ap/
ꝓxiare audeat ⁊ uēt oz solui ⁊ fłoia oz fieri si
fōtis fuerit. ⁊ hoc totū itelligiṫ ad ꝓhibēdū apa
p⁹q̄3 secur⁹ fuerit de apate ad regiīn qō ꝯsuete
rat uti recurrat. Uisa ⁊ narrata documēta uēio
ad ītētōes q̄s i fracturꝭ dēs habē q̄ sṫ q̄ttuor.
Pria q̄ ē ossis eq̄tō ⁊ depssi eleuatō: ¶ Com
pletur cum debita membri extensione et ossis
depressi eleuatione. ¶ Eleuet ergo depressio/
nem indolorose quousque capita ossiu3 ad na
turalem situm reducantur. ¶ Secunda com
pletur cum decente ⁊ bona ligatura. ¶ Iste ta
men modus apud diuersos est diuersus quo/
niam aliqui imediate super fracturam iniūgūt
⁊ ligant usque ad sextam uel septimam diem ⁊
non ascellant ut in uno documento dictum est.
¶ Aliqui inmediate a principio emplastrant et
numerum plumaceolorum de stupa uel de pā/
no lineo applicant ⁊ desuper ligant et ascellant
vt fuit Theodoricus. ¶ In istis tamen modis
ꝑiculum est quia dormiendo membrum pos
set torqueri ⁊ super tot plumaceolos debita nō
potest fieri ligatura. ¶ Alius est modus me
lior qui modus adheret dictis antiquorum
quia Galienus Auicenna Haliabas ⁊ Albuca
sis. ¶ In primo ergo respiciunt ut dolor se/
detur. In secundo ut porus generetur. Tertio
vt conseruando membrum confortetur ⁊ ad
suos actus reducatur. ¶ Primum ergo sic ꝯ
pletur fractura existente equata per ministrum
cum adhuc tenetur membrum extensum bal
neata stuppa uel panno lineo balneato in albu
mine oui permixto cum oleo rosarum sup fra/
cturam ponatur ⁊ incipias fasciare super fra//
cturam ascendendo ⁊ descendendo plus tamē
super fracturam stringendo plane tamen ⁊ in
dolorose ligetur: facta prima ligatura desuper
apponatur pannus duplicatus aut stuppa infu
sa tamen in albumine oui predicto. ¶ Ali//
qui balneant peciam uel stuppam in aceto ⁊ ap
ponunt supra primam ligaturā sic ꝙ capiat to/
tum membrum ut ascelle non offendant ipsu3
desuper autem hoc apponantur ascelle de li
gno aut de corio secundum naturam membri
facte ⁊ bindelis in quibus sunt cannule ligētur
vt etiam primo libro dictum fuit de incisione
ossis. ¶ Et tunc infirmus ad quiescendum in
loco tranquillo cum suis appodiamentis situe
tur. ¶ In sequenti autem die si est necesse
⁊ etiam sit possibile flebotometur ⁊ iniungatur
sibi regimen subtile ⁊ hoc totum fit ad prohi
bendum apostema. ¶ De ventre autem in pri/
mis diebus precipue si fractura ossis in mem
bris inferioribus fuerit non curetur nec ad hᵒ
incitetur. Et causa est nota ne ratione motiōis
fieret dolor in loco aut aliqualis motō non au
tem remutetur usqꝫ ad decem uel quindecim
dies nisi fractura fuerit male preparata ⁊ ita ꝯ
pletur primus ordo. ¶ Secundus ordo sic cō
pletur post octauam uel duodecimam ⁊ cetera
quo materia pori incipit uenire quod precipiṫ
per sedationem dolorum ⁊ remotionem apo/
stematis et per bonam colorationem membri
⁊ cetera: ligatura dissoluatur ⁊ membrum cu3
aqua calida lauetur. ¶ Et si est aliquid ad repa/
randum reparetur ⁊ super locum ponatur em
plastrum factum de faria uolatili ⁊ pulueribus
constrictiuis ⁊ albuminibus ouorum: extensū
autem sit in panno ⁊ desuper apponatur ⁊ lige
tur cum prima fascia ⁊ omnia alia fiant ut in
prima preparatione et strictura fiat maior ⁊ ab
inde citra regimen ingrossetur. ¶ Et si ē ne
cesse uēter liniaṫ ⁊ ita remuteṫ ō nono i noue3
diebus aut plus quousque os cum poro sit li/
gatum quod scitur per tactum et per inflatio//
nem ⁊ ēt tempus sue firmationis. ¶ Terti⁹
ordo est ut membrum de tertio in tertium la
uetur cum uino salito decoctionis rosarum ab
scinthii et cum stuppa infusa in illo uino ⁊ ex
pressa cum duabus aut tribus ascellis ligetur
⁊ tūc membrū ad operatiōes solitas paulatiē ⁊

cautē reducat̄ ꝛ in fine si est necesse cū oxiroc⁹ ceon uel cū dialetea dulcoreẗ. Quarta intētio cō pletur ꝑm ꝙ accidētia ut si est dolor aut apa aū oia: imo si esset ligatū dissoluatur ꝛ cū lana ꝛ o leo ꝛ aceto ꝛ aliis cōuenietibus remediis sedē tur ꝛ nō ligetur neqꝫ ascellet̄ nisi ad sustinendū mēbrū ꝛ tenendū medicinā quousqꝫ fuerit seda ta: ꝛ tūc ad preparandū redeat ꝑut dictū est. Si aūt pruritus supuenerit dissoluat̄ ligatura ꝛ cuꝫ aqua salita mēbrū ēbrocet̄ aut cū vnguento al bo aut cū populeone vngatur ꝛ ligetur ut pri⁹. Si vulnus fuerit factū a ꝑncipio aut p⁹ ꝑpt ex trabē ipsi⁹ frustula ipsis extractis suatur: ut fuit dictū inde ossiū vulnerib⁹ s̄. ad qd̄ est recurren dū ꝑ h⁹ mōi fracta ꝛ ut est dictū ꝑparet. Et qn̄ faciet sanū foramen per vn̄ possit vuln⁹ mundi ficari qn̄ erit necesse dimittat̄. Si fuerit por⁹ ꝑ uus cū fricationibus ꝛ embrocātionib⁹ ꝛ empla stris piceis ꝛ laxa ligatura nutrimentū ad locuꝫ trahatur. Si os fuerit male consolidatū ꝛ fuerit recēs de sex mēsibus mollificet̄ cū balneo ꝛ em plastro de bismaluis ꝛ ꝯsimilib⁹ p. xv. dies: ut di cit Jamerus ꝛ extendendo cū vite ab vtraqꝫ ꝑ te impellendo cū genu refrangatur ꝛ incotinenti eq̄tur ut dictū ē ꝑpet̄. Si aūt fuerit antiqua ꝛ po rus induratus iuxta cōsiliū oīuꝫ peritoꝝ dimit tat̄. Si fuerit attritio ꝛ timetur mēbri corruptio scarpellet̄: ꝛ vt dictū est de hestiomeno regatur. Et si remāſit duricies curet̄: ut. s̄. libro p⁹ ꝛ hoc de fractur]. transuersalib⁹ sufficiat de longitudia libus eodē mō ꝑcedatur.

¶ Capitulum scd̄m de fractura nasi

Os nasi qn̄ꝫ frangit̄ uel ratione casus uel rōe ꝑcussionis ꝛ hoc ex se est notū. Et iō signa aliqua nō pono: fractura os̄ nasi sic corrigit̄ ponat ma gister digitū suū in naso ꝛ eleuet ipsū os ꝛ si cuꝫ digito h⁹ fieri nō possit pōat ī naso baculū ꝛ ele uet ipm̄ os cū baculo. cū alia āt manu eq̄tur os fractū ꝛ p⁹ immittet̄ tēte ꝯuenietes in naso. Et cont̄ sup locū p⁹ ponat̄ stup pa infusa in albumīe oui ꝛ oleo ro. ꝛ faria volatili ꝛ puluere cōstricti uo: ꝛ sup locū ponat̄. os nāqꝫ nasi sperat̄ ꝙ i. is. dieb9 restauret̄ ō ligatura ista. Sūt m̄lti modi dicēdi. p⁹ dixit Lāfrā. ꝙ ligatura fiat cū duab9 ligaturis quaꝝ vna sit sub naso alia aūt sꝫ s̄. na suꝫ ad tenedū medicias Roge. ꝛ Gui. ligāt cum vna binda incisa ꝑ mediū sic ꝙ nas9 possit trā sire ꝛ ligat retro cap. Hen. totū h⁹ ꝯphēdit ꝛ dic ꝙ meli9 staret sine ligatura qꝛ si ipa sit nimis stricta nasū difformabit. Si laxa m̄lt̄ū paꝝ ꝑfi cit ꝛ in somno poterit nocē ex ꝯpssione uel ex uersiōe uel ex motu in ordinato. ¶ Et istis non obstantib9 cōcedit ꝙ liget̄ desub9 ꝛ nō de. s̄. ¶ Ego aūt de ista discordia paꝝ curo qꝛ i facie nō pōt dari certa regula de ligatura incarnatiua qꝛ qlibet faciat ꝑm ꝙ ꝑ suū ingeniū melius in uenire poterit. Aliq āt ponūt bonā cophiā in ca pite ꝛ illi cophie ligant fascias naso applicatas ꝛ iste ēt ē bon9 mod⁹ ut pꝫ.

¶ Capitulum 3ᵐ de fractura mādibule.

Corruptio fit in mā dibula inferiori cui⁹ cognitio ē facil̄ ꝛ in hoc ꝯueniūt oēs antiq ut Haliab. Albu. ꝛ Auicē. Qꝛ si fractura fuerit cū digitis tu is positis infra os patiētis reducat̄ ꝛ sꝫ cū digi to impelle gibbositatē apparentē in interiori ad exterius ꝛ cū altera māu tua de foris equa ipaꝫ decent̄ usqꝫ ad ꝯiunctionē naturalē: hec nāqꝫ cō iūctio cognoscet̄ ꝛ eq̄tio mādibule ꝑ eq̄tionem dētiū q sꝫ in ea. Si āt mādibula sꝫ totalit̄ sepa ta eodē mō fiat ꝛ reducat̄ ad dispositionē natu lē. Dētes āt infirmi cū sanis liget̄ cū filo incera to aut de argēto aureo. Si mō timires de apate cal'o tūc pone cotū l' lanā succidā in albūie oui ꝛ oleo ro. Deiñ liget̄ ꝑm ꝙ meli9 poterit ligari Si nō times apa cal'm ponat̄ stati empl'm ō fa ria volatili molēdini cū albūie oui ꝯfectis insil̄ cū pulueribꝰ rubeis iā dictis. Deiñ pone desup pānū duplicatū ꝛ sup panū pone ascellā ꝑm quā titatē mādibule: aut pone ascellā de solea corei ꝛ dittat̄ nisi accidat apa cal'm aut dolor intolle rabil̄ uel prurit9. Et si aliqd istoꝝ accidēit fac ut dixi in ca. v'i. deiñ redeas ad empl'm ꝛ liga turā iā dcām. Si āt reductio non fuerit bn̄ facta reducat̄ ꝛ fiat ligatō mō dcō. Incipias retro col lū ꝛ ducas fasciā s̄. mādibulā reuertēdo sub au rib9 retro cap reducēdo liget̄ in frōte. Et si fu erit necesse plures reuolutiōes fiāt ꝑ eūdē mo dū donec ligatura fuerit bn̄ firma. Si āt essent frustra ossis sepata tūc stude i extractiōe eoꝝ sꝫ modū tibi possibilē ꝛ ꝯuenietē ad illud. Et si foramē sit strictū amplia ipꝫ ꝑm indigētiā: deiñ curet̄ sicut dictū ē in de vulnerib9. Cibaria sua sint sorbilia ne ipe grauet̄ in masticādo vtat̄ ēt trāqlitate. dōec sit curat⁹. Tēp9 vo sue refōma tiōis ē fere. 28. dieꝝ ꝑm Aui. ꝛ Albu.

¶ Ca⁹. 4⁹. de fractura pectoris furcule.

Furculā pectoris aliqn̄ frāgit̄ ad ex̄ qn̄qꝫ ad intra: cui9 significatio nō occultat̄ sensui apud tactū cū manu. In fractura q̄ ē ad exteriora iuēi ant̄ duo ministri q⁹ꝝ vn9 teneat adiutorium qd̄ seq̄t furculā fractā ꝛ extēdat ipm ad exteriora ꝛ supiora. Et Ali9 extēdat collū v9 ꝑtē aliā de iñ reducat̄ fracta eq̄lit̄ a magistro cū digitis eq̄ lit̄ ita ut nō sit in ea eminētia. Et nō ꝙ si uelles hrē maiorē extēsionē ponas sub ascella pillam magnā sꝫ quātitatē indigētie tue sit āt facta pā no uel lana ꝛ extēde cubitū donec ad costas de ueniat uel illis appropīquat: deiñ fractionē equa ꝑm ꝙ oꝫ: deiñ sup locū pōe emplasꝝ dictuꝫ de faria molēdini cū oleo ro. ꝛ cont̄ fascies locum ꝛ p⁹ appōe ascellā sup locū q̄ sit latitudis duoꝝ digitoꝝ cū dimidio ꝛ sic ō cōio ꝛ latitudis sit. 8 digitoꝝ de fascea transeat sub ascellis: deiñ sup

collum ꝛ fiant tot reuolutões ꝙ locus sit bene strictus. Et ponatur brachiũ eius ad collũ ꝛ videatur oĩ die ne fassiatura relaxetur ꝛ oĩ die firmetur ut dicit Albucaſ. Si ãt fractura sit ad intra tũc reduc ipsã isto modo pone genu in medio spatularũ ꝛ trahant fortiter humeri ad posteriora: ꝛ tũc cũ manu reducatur fractura uel aliter reducat paciens ad terraʒ ꝛ retro spatulas ponat puluinar rotũdũ aut gibbosũ ꝛ premat fortiter humeri ad terrã: ꝛ tũc cũ manu reducant fracture. Et si per hũc modũ reduci nõ possit. dicũt aliq vnge coriũ cũ aliquo viscoso ut fit in fractura costarum ꝛ violenter eleuando manũ reducant. Et si infirmus senserit puncturã apud tactũ cũ digitis: tunc scias ꝙ est ꝓpter frustrũ: ꝛ tũc ꝑpara te ad extrahendũ. Et post scinde ut dicit brunus sup costã ꝺpressã et extra ipsã ꝛ si retinet ex aliq parte: tũc incide ipm ꝛ ꝯserua siphac ne aliquo mõ rumpatur ꝛ si frustra fuerint magna aggrega ipsa cũ sutura ꝛ incarna eã. verũtñ dico ꝙ talia non fiant si timueris de apate calo: ꝛ tũc adhibe in curatiõe oleũ ro. ꝛ acetũ ꝛ sic de aliis. Si ãt nõ timueris hoc liga locũ mõ dicto supra. Dormiat ãt supine et plumaceolum teneat parum de nocte sub ascella. Et non soluas ligaturã usq ad. vii. dies nisi acciderit aliqd de accidentibus sicut est prurítus uel dolor uel apa calidum: deide solue et remoueatur ascella et si videris rectificationẽ nõ bonam rectifica eã mõ dicto. Et oʒ ut aspicias oĩ die ne fassia relaxetur. tẽpus ãt sue firmatõis est. 24. dierũ: ut dicit Albucaſ.

¶ Capitulũ 5m. de fractura ossis spatule.

Fractura ossis spatule quãq est ad intra ꝛ quãq ad extra cuius significatõ manifesta est. Si ãt ad extra reducat isto mõ pone pilã magnã factã de stuppa uel de lana vel de alia re ut tibi placet ꝛ pone ipsã sub ascellã: deinde cõprime cubitũ vsq quasi ad costas: ꝛ tũc cũ manu eques ipsã fracturã ꝛ ligaturã facias firmã ꝛ ponas ascellam de corio latã triũ digitorũ. Si ãt longa. 8 digitoꝝ ꝫ necessitatẽ: apposito tñ prio ẽplastro de farina volatili uel apposito ꝓ prio albũie oui cũ oleo ro. Jn scda tñ remotõe ponat ẽplastrum de farina volatili ꝛ nõ remutet nisi de septẽ diebus in. vii. nisi fuerit aliqd accidẽs ex dictis in precedenti caplo. ¶ Si ãt fractura fuerit ad ĩtra ꝛ isto mõ nõ possit reduci fac sicut dictũ est in immediato ca. per oĩa ꝛ ĩ oĩb9 q̃re recurre ad ipʒ cũ fuerit opus. tps ãt sue firmatõis ẽ. 24. dieꝝ.

¶ Cap9 sextũ de fracta colli ꝛ spõdiliũ dorsi.

Dixit Auicẽna auctõitate Pauli ꝙ ossibus spondiliũ raro accidit fractura: ſʒ ut ĩ plurib9 accit attritio. Albuc. tñ dixit oppo9. verũ tñ pessimũ

dicẽ ꝙ paulus ĩtellexit in rotũditate ei9. Jn aliã ãt pte a rotũditate ei9 põt fieri fractura ꝛ sic voluit forsan Albucaſ. ꝛ sic hẽs cõcordiã. verũtñ quicquid sit de isto si nocumẽtũ rõe h9 ueniat añ uel ad neruos ꝓcedẽtes a nucha tales: ut nuchã dicit Albucaſ. veniũt ad paralisiʒ manuũ ꝛ hoc si cõtusio uel fractura fuerit in parte superiori. Si ãt in pte inferiori sequit palis pedũ ꝛ cã est manifesta: qꝛ nerui manus a nucha supiori oriũtur. nerui ãt pedis a pte ĩferiori oriunt. Et iam multos uidi paliticos q cũ palisi sua sunt mortui. Et si accidat egestionis in voluntaria egressio mortale est: ꝛ siliter si ñ põt migẽ qñ appetit est mortale: vt ẽt dixit Albucaſ. nõ ergo debes laborare ĩ curatõe ei9. Si uõ ñ accidit ex toto illo aliquid: curatio eius erit in sedatione doloꝝ ꝛ apatis cũ oleo ro. ꝛ vitellis ouorum assatis ꝛ sedatis illis pone sup ipsos aliqd de emplis cõfortantibus et exiccantibus: ꝛ stringe locũ cũ ligamento ẽt ꝑcipe infirmo quietẽ ꝛ situ supra ꝑtem in qua minus dolet.

¶ Cap9 7m de fractura ossis vltimi caude.

Ultimuʒ os caude frangitur sepe ꝛ satis significatio sua manifesta ẽ: reducat ergo isto modo. Situetur infirm9 sic ꝛ tali mõ ꝙ mister policem manus sinistre ĩ anũ ꝛ cũ manu dextra equ ipsum os ſm possibilitatem tui: hoc peracto supra locũ pone emplm iã dictũ de farina volatili. Et si illud iã tibi deficet accipiat farine flos et cũ illa ꝛ aliis dictis fit ẽplastrũ ꝛ ascelle ꝯtinue apponatur ꝛ fiat ligatura cũ possibilitate tui et tuo ingenio.

¶ Cap9. 8m. de fractura ossis adiutorii.

Ut dicit Albucasis adiutoriũ est illud qd ẽ inter cubituʒ vsq ad caput spatule. cũ aũt accidit ex fractura: ut dicit Auicen. declinat ut plurimũ nisi ad ptẽ exteriorẽ. Jn eius ãt rectificatõe oʒ vt sint pñtes duo ministri quoꝝ vnus extẽdat brachiũ alter ãt partẽ superiorẽ humeri teneat firmã. Et tũc magister cũ manibus suis equet fracturã: et deinde pone stuppas super locũ balneatas ĩ albumĩe et oleo ro. et liget cũ vna fassia ꝺ inde ascellet cũ. 5. vl. 4. ascellis. Et in scda remutatõe ponat emplm mõ sepe dicto de farina volatili et iste modus sit vlis ĩ oĩbus. Si ãt fracta fuerit prope humerũ tũc stringat cũ eo et siliter si fuerit ꝓpe cubitũ. Sit aũt fassiã h9 mẽbri. 4 digitoꝝ de quibus oĩbus feci mentiõnẽ in prio li. caplo intitulato de fassiaturis. Nõ aũt soluat nisi in sexta uel septĩa die: nisi fuerit ĩpeditus de accidentibus sepe dictis: sicut est dolor apa pruritus. Si ãt videris membrũ rubescere. sig9 est apatis: et tũc non stringas facta reductõe cũ emplastro neq cũ ascellis usque quo non fuerit securus de apate. Et cõsequẽter sup locũ pone

q̄ phibēt apa calm ficut lana fucida balneata i oleo ro. uel miztio uel aceto ꝛ cū aliis ēt fepe dictis q̄ꝛ cū faria ordei uel lentis incorporatis cū oleis dictis. Cōfideres bñ ne ligamētū mollificet ꝛ ne mēbꝝ mutet figurā fuā ꝛ tūc rectifica ꝛ ftringe ligamētū. Et infirm9 qñ vult dormire dormiat fup dorfū ꝛ brachiū aut habeat fufpēforiū cū mātergio ad collū ꝛ teneat ipm fuper uētrē ꝛ cū pffuris ꝛ pānis ita appodicet q̄ ñ torq̄at. De admiftratōe fibi fatl dcm ē i ca. vii. Et p ifto ꝛ multis aliis illic recurre. Remutet aūt de quarto ad feptimū firmat aūt in. 40. dieb⁹.

Capitulum nonum de fractura brachii.

BRachium ē cōpofitū ex duob⁹ offib⁹ q̄ duo focilia noīat q̄ꝝ vnū ē puū ꝛ ē illud q̄ fegt pollicē. Aliud aūt eft mag⁹ ꝛ ē illud q̄ ē pofitū fuo digito puo ad inferiori pte. Qñq̄ at frāgit vnū fo⁹ q̄ꝛ magnum aut puū ꝛ qñq̄ ābo frāgūt: veꝝ ē tñ q̄ qñ frāgit focile puū rectificatō ꝛ fanatio ē facil. Si āt frāgit focile mag⁹ fanatio ē difficilioꝛ. Si āt duo fil frangūt fanatio adhuc ē difficilioꝛ: fi g° frangit focile puū ut fupi⁹ ē dictū: tūc ē neceffe ut eques ipz ꝛ extēfio pua fufficit. Etfi mag⁹ focile fuerit fractū eq̄ ipm extēfione maiori. Et fi fint ābo focilia fracta tūc extēfio dēt ēē maioꝛ ualde. Mod⁹ āt ifti⁹ fracture ꝛ eius reftaurationis eft ut dictū ē de fractura ipi⁹ adiutorii. Nō tñ q̄ qñ fit fractura in vno focili fo⁹ fufficit mioꝛ afcellatio q̄ qñ duo focilia frāgūt. Sit āt ftricta fortioꝛ i loco fracte. In aliis āt locis remiffioꝛ ꝛ q̄to a fractura pl⁹ recedit tāto fit leuioꝛ. Nō tñ q̄ cū fractura alñ ē folutio ꝯtinui ꝛ tūc: dēs effe caut⁹ i ligādo qñ foramē dēs dimittere aptū ut fanies ꝛ virulētia poffint exire ꝛ cura oī die vl'3⁹ mō iā dcō. Et alñ apparꝫ i fracta ꝛ i figura mēbri aliqd̄ fruftulū offꝫ ñ tñ fepatū ab offe tūc ftude ad repatiōnē ꝛ reductiōnē ei⁹ ad fuū locum Qz fi fruftꝝ fepatū fuerit ꝛ cutē pūgit tunc ñ ē fiducia i reftauratone eius tūc ē neceffe ut incidatur fup ipz ꝛ extrahat. Uñ nō bñ q̄ oꝫ te eē folicitū circa ea q̄ accidūt cū fracturā ꝛ p⁹ ipaz ante q̄ accidāt nocumēta. Et ex eis ē ficut vulnus ꝛ flux⁹ fanguis ꝛ attritio ꝛ apa ꝛ doloꝛ ꝛ pruritus ꝛ fupfluitas pori ꝛ mioratō ei⁹ i quātitate ꝛ fimilibus. Et fi bñ cōfideres de oīb⁹ iftis fcā fuit mētio s. ꝛ iō cū vis ifta accñtia corrigē recurre ad ptē fuperiorē. Cōter man⁹ fufpēdat ad collū ꝛ fit latitudo ligamēti cū q° fit fufpēfio ꝫ quātita/tē q̄ totū brachiū ꝯphēdat qñ fi neglexerit hoc mēbruz a tortura nō euacuabit penit⁹. Et cuftodiat fe infirm⁹ ab oī motu ꝛ fup dorfū dormiat reftaurat āt in. xxx. uel xxxiiii. diebus ad plus.

Ca. x⁹. de fractura rafcete man⁹ ꝛ digitoꝝ eius.

OSfibus rafcete manus paꝝ ꝛ raro accit fractura qñ ipa dura fūt valde fꝫ feperatio Quare dixit Alb. q̄ extēdat man⁹ fup tabulā ꝛ ꝯphēdēdo ꝛ plafmādo reducat ꝛ ita i fractura. Et cōter empl'et ꝛ ligētur ꝛ afcellētur cōter. Et fi ñ vola man⁹ empl'et ꝛ digiti eoꝝ ad inuicē equētur ꝛ ligēt de 4°. in 4⁹. reftaurat in. 20. diebus: fꝫ digiti fint fracti q̄ꝛ offa eoꝝ ꝛ reftauratio fic fit. Trahat magifter cū vna māu digitū ꝛ cū alia equet: fcā equatione empl'et eum ꝛ afcellet ꝛ liget eū ꝛ teneat manū ad collū cum manutergio ꝛ remutet de v° in v⁹ diē u'l de. 4° in 4⁹ reftaurabit i. 20. dieb⁹. In oīb⁹ aliis eodē mō fiat ꝛ ficut dictū ē in alio ca.

Ca⁹. xi⁹. de fracturis coftaꝝ ꝛ ptium eius.

FRactura coftaꝝ ꝛ furcule ꝛ offiū thoracis in m'ltis cōueīunt dñtiis ꝛ cāis ꝛ fignis ꝛ iudiciis ꝛ in mō curādi. nā ficut dictū ē de furcula q̄ aliqñ frāgit ad intra aliqñ ad ex fic ꝛ fractura cofte aliqñ frangit ad ex aliqñ ad intra ꝛ aliqñ plicāt cofte ꝛ nō frāgūtur: figna āt fūt nō ꝛ cōia. Et qñ frāgitur ꝛ plicatur ad interiora accidūt accñia pleurefis ꝛ nocumētū hanelit⁹ ꝛ fputū fanguīs ꝛ tuffis q̄ꝛ ē m'ltū piculofa. De reftauratōe ifta iuēio multos modos loquēdi. Haliab. Auic. Albucafis ꝛ multi alii diuerfimode ꝛ fine diftictōe tractant de fractura ꝛ cū oleo ꝛ lana ꝛ p'uill'et ligamētis curāt. Rogeri⁹ aūt cū manibus opat linitl cum aliquo uifcofo Guil. cū manib⁹ equat et cū albumie ouoꝝ et farina equat. Lāfranc⁹ dixit ut Rogerius nifi qd̄ precipit q̄ paciēs i tuffēdo iuuet extrahē coftaz ad extra. Ego in hoc infequoꝛ Brunū et pono iftā diftinctōem: q̄ꝛ fractura aut ē ad itra aut ad extra. Si ad extra fic pcedas. p° facias fl'oiaz de parte oppofita ꝛ purgatiōnē uentris facias et ipfū tene bene mūdū et utat brodio ciceris q̄ carminatiuū eft fatis matiei illic ꝯgelate. Reducas ergo ipfā fic ꝯpme manū tuā fuper coftā et ipaz equa et cū ēplo de albumie oui et farina et aliis ꝯglutinatiuis et afcella de corio et locū firma cū binda longa. deinde in fine dulcora cū dialtea uel oxicroceon. Si āt fracta fuerit ad intra: tūc cū māibus linitis termentina ppe ignē aut aliquo uifco applicato fuper partē ōpffā trahas cū adiutorio tuffis et detentōe hanelit⁹ patientl ēt eleues. Et fi eft neceffe appone uentofā. Aui. āt doc: et locū aperire et coftā eleuare. Super ptē aūt in trib⁹ dieb⁹ aut. iiii. ad fedandū doloreꝫ et ad phibendū apatōem oleū ro. cū albumine ouoꝝ et ftuppis applico et leui ligatura ad retinēdū folū medicamē liga: poft uō cū ēplo de farina fabaꝝ et melle regat et in fine dulcoret cum dialtea uel oxicroceon. remutet āt de. 5. in. 5⁹. diebus. in 20. āt diebus firmat.

Capitulum. xii. de fractura offis coxe.

QUOffa q̄ndo frangit fi debet reftaurari indiget tractione forti: ut dixit Auice. q̄⁹ aūt ad regimē eius regatur mō dicto i fractura adiutorii. Et recurre ad fermonē v'leꝫ h⁹ partis. Nō tñ q̄ i fractura coxe parū denudat a claudicatione. ut

dicit Auicē. Reducit̄ āt sic resupiet̄ i vna tabula uel alio mō et sint duo mīstri trahētes fortit̄. pn̄ter magist̄ reducat et equet fracturā, pcin̄ ēple tur cū albumie oui et oleo ro. et ascellet eū sic q̄ int̄ ascellā et ascellā sit solū mō spaciū uni⁹ digiti. Albucaſ āt cū tribus ascellat. i ſa āt mutatiōe ēplet̄ cū farina volatili et aliis in viscantib⁹. Et dieta ei⁹ sit sicut dictū ē i fractura adiutorii. Et si fuerit frustra osſ pūgenda fac illud q̄ sepe dictū ē. Et silr̄ si fuerit cū fractura carnis. fac ēt ut dictū ē de uulneribus p oīa et p̄ſt situet̄ pes mō decēti. aliqui tn̄ situāt ipsū. hīc in̄ cū pānis et stupis. aliqui appodiant eū cū palleis lōgis lōgitudine pedis inuolutis in linteamine. alii ut Auic. ligant cū duob⁹ ascellis usq̄ ad pedes. Aliqui ut Lanfrancus ligant ipsū in capsula usq̄ ad pedes ponunt ipsū. Et aliqui facta appōne coxe in capsula ligant plumbū ad pedē et dimittūt ipsū descēdē et dicūt q̄ si ē aliquis defect⁹ trahēdo paulatine rectificabit. remutetur de. vii. i. viii. diebus firmatur in. 50.

¶ Capitulū. 13. de fractura tibie

Tibie sunt duo ossa quoꝝ vnū ē mag⁹ ꝛ uocat̄ f̄s aliquos crus. Alteꝝ ē puū ꝛ uocat̄ focile Et fortasse frāgit̄ unū tm̄: ꝛ fortasse frāgūt̄ ābo sil'. Et si frāgit̄ os paruū fractura ē facilior q̄ si frangat̄ mag⁹. Et si ābo frangunt̄ difficilior ē q̄ si unū frangat̄: totū hoc p̄s. Cura h⁹ fracture est f̄m siītudinē fracture brachii ꝛ per oīa pcedas ut tibi dc̄m ē ꝛ in oībus factis situes ipm̄ i capsa. una q̄ tenet a genu usq̄ ad pedē. Nō tn̄ q̄ qn̄ frangit̄ focile maius tūc declinat ad posteriora os āt paruū ad interiora.

¶ Cap⁹ 14⁹. de fractura rotule genu.

Rotula genu raro frangit̄: sed ut in plurib⁹ cōmouet̄. Si āt frāgat̄ ut dixit Haliab. cū digitꝭ readunet̄ ꝛ eques f̄m suā figurā ꝛ ēpla mō ul' modis dictis et ascella eā cū ascella de corio rotunda: dein̄ liga ut cōuenit illis ꝛ remuta de. 6°. i 6⁹ dieta sit ut tibi placet.

¶ Cap⁹. 15⁹. de rasceta pedis ꝛ digitoꝝ ei⁹.

Rasceta pedis ēt raro inuenit̄ frāgi uel frangit̄: ꝛ si frāgit̄ difficil' ē cura⁹ ut dixit Aui. ꝛ sepe adducit accn̄a mala. Et Albucaſ. dicit q̄ restaurat̄ isto⁹ ponēdo pedē ad trā pacietꝭ: dein̄ pōe pedē tuū calcādo fortit̄. deide emplēt̄ ꝛ liget̄ cū ascella lata de corio ꝛ bn̄ equet̄ cū manu ille pcauitates. Remutet̄ de 5. in. 5⁹. uel de. vi. in. vi⁹. s̄z qn̄ digiti pedis frangūt̄ restaurantur sicut dictū est de fracturis digitoꝝ man⁹: q̄z illic uid cū ē op⁹.

¶ Tractatus tertius de dislocatione sequitur.

Dislocatō ut dicit Auicē. ē egressio osſ ex suo loco nāli in quo ē piūctū q̄r pibet̄ mot⁹ coꝝ ꝛ figūra mēbri destruit̄: p quo nō f̄m itētōeꝫ Auicē. q̄ cōiūctio ossiū ē q̄druplex: vna ē serratia ut i cōmissura cranei ē vidē. Alia ē fixiua ut i fixione dentiū. Alia e appodiatiua ut i tabula pectoris. Alia ē ligatia ut pixidis ꝛ v̄tebri. Circa āt cōiūctionē istā ppie accidit dislocatio. Circa alias āt accidit motio seu aptio q̄ n̄ ppie: s̄z large dicit̄ dislocatio ut dicit Lāfrāc⁹. dislocatō āt q̄dā ē cōpleta in̄ quo totaliter exit os a sua iūcta que v̄a dicit̄ dislocatio. Q̄dā ē icōpleta i qua nō exit totaliter q̄ ab aliq̄b⁹ dicit̄ dclinatio ꝛ cōtortio: q̄dā nō exit a cōiūctura. S̄z elōgāt ligamētū et elōgatio ligamīti vocat̄. Modi dislocatōnū s̄t. 4. āteri⁹ posteri⁹ exti⁹ iīti⁹. Et cū h⁹ q̄dā ē siplex ꝛ q̄dā cōposita cū fracta. q̄dā cū dolōe q̄dā cū apate ꝛ cū vulnē ꝛ q̄dā cū duricie. ꝛ nō bene q̄ ab oīb⁹ istis dr̄ntiis sumit̄ idicatio curatia. Et nō ēt q̄ dislocationū. q̄dā ē facil' sicut dislocatō manuū: ꝛ q̄dā difficil' ut dislocatio cubitoꝝ. Sig⁹ āt dislocatōis ē eminētia i una pte cū pcauitate i alia pte. ꝛ cū hoc mot⁹ mēbri ē difficil'. Quare. g° cū accidit dislocatio uideas si ē simplex vel pposita: Si fuerit simplex fiat reductio: si cōposita curet̄ alia egritudo secū iūcta. cāe dislocatōis sūt extrisece ut casus ꝛ percussio. ꝛ q̄dā intrisece ut humor mucilagine⁹ in iūcturis cōtentus. signa āt eaꝝ q̄dā sūt q̄ sumūt̄ a subāl'r i herentibus ut a cōpōne q̄ h̄s eminētiā ꝛ cōcauitatē ex pte opposita: ꝛ hoc preter solutū. q̄dā sunt signa sūpta ab accn̄taliter inhētib⁹ ut a dolore et ab opatōis ꝛ motus difficultate q̄ q̄dē signa p cōpatōem ad suā sanā pparē iūcturā cognoscūtur. Judicia sūt ista. Et p̄io indicat̄ p Aui. q̄ dislocationes cōposite cū uulneribus ꝛ doloribus aut apate sūt difficiles ꝛ piculose ita q̄ aliquotiens cogūt remanē pīculā icuratā sine reductione. 2⁹ iudiciū ē q̄ dislocatio ātiq̄ ꝛ idurata ē difficil' ꝛ q̄si ipossibilis ad curādū: ꝛ iō q̄nto citius erit possibile festinet̄ ad restaurādū. 3⁹ est q̄ dislocatio in qua frangūt̄ margines cōcauitatis ossiū sūt pessime. 4⁹ ē q̄ qcūq̄ a dislocatōne molestāt̄ ꝛ restaurant̄ ꝛ rursus resilit his mucilagines sunt in iūctura. Jpo. tn̄. vi. pticula affo: sic dixit: q̄buscūq̄ asciatica molestatis v̄tebꝛ resilit foras ꝛ rursus incidat i locū suū his mucilagines sūt pleni ꝛ i penultio sic dixim⁹. Quibuscūq̄ asciatica molestatis v̄tebꝛ resilit foras his tabescit crus ꝛ claudicāt si nō curāt̄. Modū aūt utēdi dat Albucasis cū instrō circulari. Et iā vidi unū sciaticū in q̄uo os scie erat resilitū ꝛ os deuenit ad putredinē ꝛ mortu⁹ fuit ex illo. 5⁹. iudiciū ē q̄ qn̄ in reductōe audit⁹ ē strepit⁹ osſ. intrantis ꝛ videt̄ figura natalis pparata suo membro cōpati tūc arguas reductionē. Curatio gn̄al' dislocationū p̄miſſ aliquibus documentis dc̄is in doctrina fracturaꝝ cōib⁹ oīu3 restaurationum dislocatōis h̄nt q̄ttuor itētōes. p̄ria ē iūcture re

ductio. Scđa ē iūcture reducte firmatio ꝛ ꝯfor tio. Tertia ē ab apate ꝛ doloē defēsio. Quarta ē accidētiū correptio. Pria ꝯplet cū extēsiōe iū cture ꝛ impulsiōe eminētie ꝛ ꝯcauitatis repletōe Scđa ꝯplet ꝙ vncta iunctura cū oleo ro. ꝛ ap/ plicato pāno gracili applicet stuppate aut panni mltiplicit plicati in albūib⁹ ouoꝝ infusi. Etsi ē necesse ascella de corio apponat ꝛ liget cū bin dis i aceto ꝛ aq̄ infusis latl ꝛ lōgis fm ꝑticule quātitatē de qb9 īfra dicet: ꝛ situet mēbꝝ geti⁹ ꝛ indoloꝛosi⁹ q° erit possibile ꝛ de 4°. i 4ᵐ. re mutet: ꝛ i ſa remutatiōe uel aliis si ē necē em/ brocet cū aq̄ calīa. in pria āt neq̄q̄ q: timor eēt de apate. Et silit illud iō facerēt pāni calī: ꝛ em plet cū faria volatili ꝛ pul. rob. cū albūie ouoꝝ incōporatis stricti⁹ ligando ut dicit Ra. Tertia intētio ꝯplet cū flōia ꝛ purgatiōe si op⁹ fuerit ꝛ bōa dieta a pn° subtili: ꝛ sedato dolore ꝛ apate in grosset, p ut dictū ē in fracta. Et i fine ēbro/ cet cū aq̄ decoctionis ro. absinthii. Et ponatur si op⁹ fuerit oxicroceon sic reducendo mēbꝝ ad suas pristinas operatiōes. Quarta intētio ꝯplet fm accñā si ē dolor ꝛ apa pri⁹ sedēt q̄ reducat q: ꝑp̄ tractionē timē dēs de spasmo ꝛ aliis ac cñtib⁹ mal. Sedet āt illa cū lana īfusa cū aq̄ cali da ꝛ oleo: ꝛ coñt ut dic Albu. reducat. si āt fuerit cū vulnē: p° reducat: deiñ curet vuln⁹ ꝛ suat si op⁹ fuerit ꝛ dittat foramē ad expurgādū: si aūt ꝯponat cū fracta ꝑparet p° dislocatio ꝛ p⁹ea fra cta si sit possibile ꝑpet ꝛ qñ pōr⁹ erit firm⁹ ꝑpe tur dislocatio. Etsi dislocatio antiq̄ ꝛ fuerit ibi duricies embrocet cū aqua decoctiōis malue ꝛ ꝛ bismalue ꝛ inūge cū dialtea ꝛ cū lana succida infusa i mucillagīb⁹ mollificet. ꝛ cū cortice radi cū bismalue cocte ꝛ pistate ꝛ cū assogia impin/ guatl ꝛ loco bñ mūdificato reducat iūcta ꝛ sāe tur. ꝛ si sagata eēt s3 mot⁹ eēt difficil curet ut dñt phisici i curatione artethice ꝛ i passiōib⁹ iūctaꝝ.

Ca⁹ secundum de dislocatione mādibule.

Mandibula quando q3 mollificat qñ3 spa'mat qñq3 dislo cat ei⁹ āt dislocatio qñq3 ē ad īferiora ꝛ tūc os manet aptū sicut i mollificatōe ꝛ qñq3 ad p⁹eriora ꝛ ꝯrio ei ꝙ accit ap mollificatiōez ut dicit Aui. Et tūc dētes inferiōes sub intrant supiorib⁹ ut dic Lāfrā. ꝛ nō pñt os apire ꝛ fmo ei⁹ ē difficil ut dic Bru. Signa dislocatōis ultra signa vlīa data sīt q: dētes supiōes cū inferori b⁹ nūq̄3 pñt adeq̄ri. ꝛ ut dic Aui. nisi cito reduca tur ducit ad febrē ꝛ ēt ad dolōes ꝛ ad fluxū co licū doec inficiat patiētē. Qñ āt fracta ē ad p⁹e ri⁹ reducit isto°. teneat cap ei⁹ vn⁹ mister: deiñ re staurator mittat pollicē suū i os ꝛ alios digitos i mādibula. Etsi digitū nō possit intromittē in tromittat baculū de ligno ꝛ tūc fortit trahēdo mādibulā impellat sub aurib⁹ os in locū suū. si ꝯo fuerit ad inferiora ponat bindā satl fortē sub mētōe ꝙ to⁹ ipm mētonē ꝯphēdat. Et tūc vn⁹ mister qñ posuerit vnū baculū infra os magl re tro ꝙ poterit trahat fortit capita binde ꝑ ꝑtē po

steriorē: tenēdo genūa sup patiētis hūeros patiē te iacēte supio ꝛ sic restaurabit. Et iste ē modus Gui. ꝛ Lāfrā. p⁹ āt restaurationē ponat ēpla ꝛ pe cie ꝯsuete ꝛ liget ligata ꝯueniēte in dcā fractura ꝛ rēutet de 4°. i 4ᵐ. itra. 14. diē firmari ꝯsueuit vtat reb⁹ sorbilib⁹ ꝛ nō masticet. Si āt diu stete rit dislocata ꝛ fuerit dura balneet ꝛ mollificetur cū aq̄ calīa ꝛ oleo ꝛ aliis ꝯueniētib⁹ ut ē dictū et reducat. Et si accñā mala supueniāt occurre eis fm ꝙ erit de dolore radēdo cap inūgēdo ipm retro aures ꝛ p collū ꝛ sub ascellis cū olīo ro. ca lido cura eū ꝛ sēp regularit ꝓcede ꝑut est tibi possibile.

Ca⁹. 3ᵐ. de dislocatione colli ꝛ spondilium.

Quando spondilia dorsi dislocat ꝛ dislocatio ista qñq3 ē ꝯpleta. Et corꝝ dislocatio qñq3 ē ad infra ꝛ qñq3 ē ad ex̄ qñq3 ꝯo ad lata. Qñ āt fit in spōdilib⁹ supiorib⁹ facit sqnātiā strumosaz ꝛ hēt. 4. iterioꝝ. Signa dislocationū sūt ad ocu lū manifesta et ad tactū. Nō ꝙ oīs dislocatio spondiliū ē periculosa ꝛ suspecta ad reducendū ꝑp nuchā ꝛ neruos et maxime in illa que ad īte riora: q: nō pōt cōueniēter ꝑtractari. Nō ꝑo q̄ dislocatio spondiliū superioꝝ nocet transglutiōi medioꝝ respirationi. Inferiorū nō egestioni et vrinationi. Aliqui ut Auicē. modū ponūt reducē di satis longū. In sūma ergo trahat caput caute cū manibus aut cū binda ꝛ inter dētes ponatur baculus ꝛ trahat per mētonē superius pedibus positis sup spatulas inferius cōprimat: ꝛ tūc eq̄ tur eminentia: et hoc si dislocatio fuerit in spon dilib⁹ colli. Si āt dislocatio fit in aliis trahatur corp⁹ uel cū fasciis uel alio mō: et eminētia cū pedibus uel cū manibus uel cū tabula cōprima tur et cōfirmet ut iā dictū est: et eodē mō liget et mollificet si fuerit op⁹. Jaceat āt ꝯsup ut meli⁹ firmet et remutet ð. 5. i. 5ᵐ diē. i. 20. āt dieb⁹ fir mabitur.

Ca⁹ 4ᵐ ð dislocatōe humeri et ꝑtiū hōplātis.

Dislocatio humeri fit duobus modis: fm Auicē. vno mō ad ꝑtē īferiorē lateris dōestici. Alio mō ꝯsus partē inferiorē lateris siluris. verūtām dixit Albucasis ꝙ ꝯsus partē superiorē pōt dis locari raro tñ. Signa tñ isti⁹ dislocationis sīt ma nifesta ex eminentia et ꝓfunditate seu cōcauita te insolita et mot⁹ difficilis Aliqñ et impossi bilis: pōt et probari ei⁹ dislocatio cū sue cōpari et per ꝓfunditatē seu cōcauitatē et per bassitudi nē magnā in hūero: et rotūditas eminēs ad mo dū oui in sub ascella: et concauitas in capite hu meri et man⁹ caput nō pōt eleuari. Inferiori dis locat: et tūc eminētia ē āteriō et ꝯcauitas retro: et man⁹ distensa remanet retro in anteriori emi nentia est posteri⁹ et man⁹ nō pōt a latere separi. Nō bñ ꝙ in ista dislocatōe sepe ꝑp apationem

aut ↄtorsionē decipit̄ hō ūt Ra. recitat ⁊ audiui de facto. Curatio isti⁹ dislocationis q̄ pcipue ē ad inferi⁹ reducit̄ p mōs m̄ltos. Prim⁹ ↄpetit le uib⁹ ⁊ ē q̄ extēdat brachiū ⁊ imponat digitus aut pugilli aut sūitas hūeri tui sub ascella: deiñ trahēdo incliñet ⁊ trahat̄ brachiū ad inferiora ⁊ reducet̄. Secūd⁹ mod⁹ in fortib⁹ ē ut ponatur glomer⁹ firm⁹ sub ascella et trahat̄ supi⁹ fortit̄ cū fascia et coñt̄ brachiū ad inferi⁹ trahat̄ et impingat̄ et reducet̄. Aliter reducit̄ posito et eleuato patiēte sup vnā scalā gradu scale bñ pānis inuoluto et brachio bñ tracto et corpore pēdēte: qr oz grad⁹ scale sit altior ipo paciēte reducet̄. Sit āt grad⁹ scale bñ subt⁹ne in brachio causet̄ fractura. alīq faciūt cū barra illo mō sint duo ministri q̄ tenēt vnā stāgā et situēt patiēnē alte. deiñ ponūt scalā sub spatula uel lignū. deiñ remouēt illud qd̄ patiens hēt sub pedib⁹ et trahūt inferi⁹ brachiū et illo mō curat̄. Istis pactis empl̄et̄ in primis cū albūie oui et p⁹ cū faria et pul. ru. ēpl̄etur et liget̄ ponēdo pilā de stuppl aut pāno sub ascella et liget̄ bñ et firmit̄ cū bida latitudis. v. digitoꝝ et lōgitudis duoꝝ brachioꝝ. Sit aūt a duob⁹ capitib⁹ inuoluta p mediū incipiēdo sup pilā sub ascella: deiñ ābo capita inuoluendo et cruciādo sup hūeꝝ ducat̄ ad aliā3 subascellā et iteꝝ sup hūeꝝ cruciādo ⁊ reducēdo sup pilam ⁊ iteꝝ ⁊ totiēs uoluēdo quousq3 bñ firmet̄ ⁊ suat̄ ubi indiget maiori frimatiōe resuat̄ substineat̄ cū mātili ad collū: remutet̄ de. 9. in. 9. dieb⁹ uel alit̄ ut tibi placet. In. 20. āt dieb⁹ firmabit̄: dulcoret̄ āt cū dialtea aut cū aliq°sparadrapo ptes humeri paꝝ dislocāt̄: s3 sepant̄ ⁊ potissime furcula pectoris qr ī hūere nō st̄ alia ossa q3 spatula recipiēs cū duob⁹ rostris ⁊ furcula claudēte ⁊ ad iutorio intrāte ut dictū fuit ī anothomia. Sepatio āt furcule cū ↄstrictiuis dictis curatur.

Ca⁹. 5⁹. de dislocatione cubiti ⁊ cetera.

Dislocatō cubiti q3 doq3 ē pua qñq3 magna. Et fm Alb. ⁊ fm oēs alios q̄dā ē ad ptē añriorē ⁊ q̄dā ad ptē p⁹eriorē. Ro. nō curauit nisi de illa q̄ fit ad ptē añriorē qr illa ut plurimū accidit Signa āt tal' dislocationis ultra cōia de eminentia ⁊ ↄcauitate sūt arcuatō nat̄al' lateralis ⁊ difficultas in motu ⁊ applicatio impossibil' ad hūerū: p quo nō q̄ cubit⁹ difficilit̄ dislocat̄ ⁊ difficilit̄ reducit̄ ꝑpter infiltrationē ligamtoꝝ. Nō ēt q̄ raro dislocat̄ focile supi⁹ qr nō hēt diuersitatē magnā. Inferi⁹ āt ut plurimū. Cura ē ista si dislocatio fuēit in pte añriori tūc extēdat̄ manus infirmi ⁊ cū māu tua plicet̄ donec hūeꝝ ⁊ cū alia reducat̄ ⁊ equet̄ eminētia. Si vo fuēit fracta ad posteriora ⁊ nō obedit tūc necē est ut extendat̄ brachiū extensione forti ⁊ reuoluat̄ ad oēz ptē ⁊ inūgat restaurator manus suas cu3 olo aliquo ut sit ei⁹ adiutoriū in lubricitate: deiñ ipme iūcturā donec ingrediat̄. Aliq reducūt añriora cū genu p⁹eriora ñ ut dixit Aui. Et isti extēdūt p planū brachiū ⁊ trahūt ipm: deiñ eminētia cū genū impellit̄ ⁊ brachiū ad hūeros plicat̄. Et Jame. dixit q̄ ē vtile portare aliqd̄ pōderosum ⁊ ipm subleuare: ⁊ coñt̄ ipm deportare: remutet̄ āt de. 4. in. 4⁹. ⁊ liget̄ ⁊ empl̄et̄ mō dcō s̄. et ad collū portetur. ⁊ si p⁹ sanationē accidat grauitas ⁊ tarditas in iūctura ap motū suū tūc hūectetur loc⁹ in balneo ⁊ fricet̄ cū lenitate doec leniat̄. Et si placet pone sepū arietis cū butiro tēpate caliditatis restaurat āt in. 15. dieb⁹.

Ca⁹. vi⁹. de dislocatione manus ⁊ digitoꝝ.

Iste fracture ista rū ptiū facil'r reducūt̄: pnt āt dislocari ad oēz ptē pcipue tñ ad añriorē ⁊ posteriorē. Signa āt nō st̄ ex signis cōib⁹ i. ā. s̄. positis. Tota ergo intētio stat in bñ extēdēdo ⁊ plicādo ⁊ erigēdo: hincinde iūcturā ⁊ ↄphendēdo eminētiā ⁊ si per hoc nō possit rectificari docet Albuca. ↄpmere eminētiā cū manu s̄. tabulā. in firmādo āt nō ē aliud faciendū q3 in aliis nisi q̄ ascellet̄ cū ligno aut corio: ⁊ remutet̄ de. 4. ī 4⁹ firmat̄. s3 Jameꝝ i. 12. dieb⁹ ⁊ p⁹ ut dictū est dulcoret̄ si erit op⁹ vt dictū fuit ī aliis capl'is.

Cap⁹ 7⁹. de dislocatōe scie aut coxe.

In dislocatōe coxe auctores fuerūt multū varii. nā Albuca nō pōit nisi tres modos. s. ad iteriora ⁊ ad exteriora ⁊ posteriora. Brun⁹ theodoric⁹ et Lāfrācus sequētes Auicē. ponūt q̄ttuor: ⁊ cōpādo ista. dicūt q̄ ut plurimū accidit ad extiōa raro ad iteriora. In cōpatōe āt guil. de sal. ē eis oppositus dicens q̄ ut pl'iu3 dislocat̄ ad posteriōa nūq3 āt ad exteriora uel raro p os ⁊ ligamētum anche: veꝝ q3 oēs modi curādi ↄcurrūt ī duob⁹ modis rectificādi. s. ad iteri⁹ ⁊ posteri⁹: nō ñ ē m'tū curādū. Signa āt cōia h⁹ dislocatōis st̄ dicta vltra tñ illa Auicē. iter oēs istā dislocatōe3 melius specificat. Dēt̄ g° ab eo q̄ si dislocatio fuēit anteri⁹ ⁊ interi⁹ tibia īfirma ē lōgior: ⁊ cū alia ñ pōt ↄiūgi neq3 plicari: qr caput coxe intrauit ī inguine ⁊ īflauit eā: ⁊ in hoc a3 ↄcauitas ī pte exteriori. In dislocatōe exti⁹ et posteri⁹ ē extibia. est breuior ⁊ non calcat de calcaneo et est ↄcauitas in inguine et eminentia ex. Circa modū reducēdi est intelligendum q̄ licet auctores ponāt m'tos ⁊ diuersos modos reducendi hōs modos dislocationis: nihilominus ad vnum cōem modum uel duos proprios reducuntur: vñ cōis modus fm Albucaꝝ. ad oēs modos est multū vtil' qñ ignoratur proprius modus dislocationis et est. teneatur paciens per humeros fortit̄ aut ligetur per humeros per radicē coxe cū fassia ad colūnā: ⁊ ab alia parte per partē genu extrat̄ fortiter coxa: ⁊ vice vna taliter fit extensio q̄ quasi eleuetur a terra: ⁊ tunc tm̄ coxa ad eande3 partē moueatur quousq3 sit reducta. Primus mod⁹ reductionis ad dislocationem ad interius ⁊ anterius est ūt dictu3 est q̄ paciens trahatur ⁊ eminētia q̄ ē apd̄ īguinē cū calcaneo ipellat̄ ⁊ coxa per genu ad iteri⁹ ducat̄. 2⁹ mod⁹ ꝓpri⁹ ad dislo

catoꝝ extius ⁊ posterius ē ꝙ eodē mō paciēs trahatur ⁊ eminētia extra cū genu īpellat ⁊ coxa ꝑ genu ad exterius trahatur. perfecta aūt reductio per longitudinem ꝯparis sanā manifestat: ut dic Rogerius: ingeniū āt ad trahendū et ad extēdēdū iuncturam aliqui sic faciunt. extēdat mēsa lōgioꝛ paciente ⁊ ī quolibet capite firmabit colūna. postea cū mantili transeunte per inguina subtus dorsū ⁊ super ventrem ligabitur ⁊ cum alio mantili ligata coxa supra genu uoluendo totam tibiam usq; ad calcaneū ad aliam ligabatur columnam ⁊ cum canulis positis inter mantile ⁊ colūnā torquendo trahatur ad quālibet partē. Aliqui faciunt hoc cum torculari ligando infirmū ad unam colūnam ⁊ ad coxam ponunt torculare et trahunt. firmatur aūt modo dicto supra cū emplis dictis. Si āt disloc. fit rōe plime hūiditatis: tūc ipsi admistrāt cauteriū post eius reductōem. Sit autē in ligatura in parte extiori ascella vna que transeat ꝯ coxa usq; ad medium cruris uel ad caniculā eius. Aliqui coxe ⁊ tibie apponunt ⁊ ligant pondus triū aut q̄ttuoꝛ librarū ⁊ dimittūt hoc pēdē īfra lectū vel lecticā. Remutet de. 5°. in 5ᵒ. firmat āt in 30. diebus.

Capᵒ 8ᵒ de dislocatione genu.

Genu ē velocis dislocatōis et q̄n̄ forte dislocat sine manifesta cā: ut si quis ābularet fortiter. vñ ps. ista facilr lubricat: dislocat āt ad oēm ptē nisi ad anterioꝛē ꝓpter rotulā et adiutoriū eius Reducit isto mō. sedeat ī firmᵒ super sedē ꝓpiquā terre et eleuent pedes eiᵒ parūꝑ. Deīde extēdat extēsiōe forti et reducat restauratoꝛ genu: ad dispositōeꝫ suā ꝫ iudiciū dislocatōis et liget ipsū ligatura cōuenienti. Cognoscit āt dislocatio genu ꝙ crus nō cōuenietiā bonā hꝫ cū coxa ut ex sibi cōpari est videre.

Capᵒ 9ᵒ de dislocatione rotule.

Rotule accīt dislocatio ī reducēdo eā: oꝫ ut ponat pes planᵒ ad terrā et reducat cū māibᵒ rotula. Deīde ipleat curuatura pānis ꝓhibētibᵒ plicatōem et ponat sup genu ascelle resistentes et ex parte que declinat. Cū āt strigitur adheret nō duplicetur genu sed paulatine.

Capᵒ 10ᵒ. de dislocatōe pedis:

De dislocatōe pedis sciaſ ꝙ faciliter dislocatur: et sic facilr reducitur ſꝫ firmatur difficulr pp m̄ltitudinē ossiuꝫ cōponētiū. Jūcturā et pōt dislocari ad oēm drāꝫ et ꝑcipue ad extioꝛē. Reducit isto. firmet patiēs et coxa et tibia bñ extensa pes trahatur, et moueatur ad quācūq; partē fōtiter ⁊ eminentia cū māibᵒ cōpꝛimat: donec reducat firmit ⁊ ascellet. Remutet de. 5°. in. 5ᵒ gescat per. 30. aut. 40. dies ōes āt eē cautᵒ: qꝛ sepe ī reductōe ista errat.

Capᵒ. xiᵒ. de reductione calcanei.

Modᵒ reductōis calcanei si dislocatur ē iste extendat fōtiter pes ⁊ coꝛpᵒ ab illo retineat ⁊ medicᵒ maībus ꝓpriis reducat os ad suū locū. Deinde ponat ēplm ⁊ liget fortit ⁊ firmit cū ligamīto, cuius vna ps tēdat ad pectinē pedis ⁊ alia uadat ad caniculā ⁊ liget illic. Caue tñ ne neruᵒ q ē sub calcaneo ī posteriōi pte ledat ex vehemētia ligature ꝓhibeat a motu ꝑ. 40. dies.

Capᵒ vltiᵒ de dislocatōe digitoꝝ pedis.

Digiti pedis dislocantur sicut ⁊ digiti manᵒ et eodē mō q̄re curent nec plus nec minus sicut ⁊ digiti manus.

Incipit quartus tractatus de cauteriis.

Cauterizātio ē operatio manualis cū igne facta artificialiter ī coꝛpore hūano ad vtilitatē determinatā. Jgnis āt ꝫm oēs doctōes ē duplex: qdā actualꝭ ⁊ qdā pōlis: Jgnis actualꝭ ē ille q subito cū instris metallicis ignitis: aut cū radice affodiloꝝ ꝉ aristolꝭ. sume calefactis aut cū sulfure ignito uꝉ cū cineribus ignitis aut cū aq̄ seu oleo bullitis et nō a casu: sed scienter applicate sunt. Aliᵒ est ignis pōlis qui nō apparet ignis sensualit ꝑ mediā hoꝛā: sed cū reducit de potētia ad actum opatur. fit āt hoc cū medicis causticis ⁊ rūpentibus. Et istaꝝ q̄dā rūpūt fōtit ⁊ faciūt ut calx uiua cū sapone ⁊ mel anacardū. q̄dā aūt leuit opātur ⁊ nō faciūt escarā. ſꝫ vesicā: ut sūt cātarides. Nō tñ ꝙ cauteria actualia sūt securiōa q̄ pōlia qꝛ ut dicit Albucas actio ignis actualꝭ ē simpliciōꝛ ⁊ minus ledit ptes vicinas ⁊ mēbꝛa ꝑncipalia q̄ actio ruptoriiᵒ q̄ actio mēbris ꝑncipalibᵒ ē multū suspecta. Jn casu āt ī qᵒ paciēs eēt pusillanimᵒ ⁊ nō esset ausus vidē ignē. Et ubi apa eēt flaticū nō eēt malū apponē ruptoriū: aut et ī casu in quo volumᵒ facē cauteria ad euacuādū: qa tūc ruptoriū pp doloꝛē ⁊ escarā q̄ dimittit grossā debilitat locū qꝛ maioꝛē ꝓuocat fluxū. Et Auicē. loquēs de cauterio dixit ꝙ cauteriū actuale melius est cū auro: Ad hoc dixit Rainaldᵒ de villa noua ꝙ hoc hꝫ veꝛ ī mēbris teneribus q̄les sunt oculi. Haliab. dixit ꝙ in aliis ꝑt q̄ in istis meliᵒ fit cū ferro ⁊ rōem assignat: eo qꝛ caliditas ignis melius pōt mēsurari ī ferro q̄ ī auro: ⁊ hoc ē notū. Et illud dico de argento nisi fōsan magister ē aurifaber: ⁊ in hoc assuetus. Nō 2°. ꝙ cauteriū cōuenit oībᵒ dispōnibᵒ humoꝛalibus ⁊ maxie fris ⁊ hūidis. Calidis āt dispōnibᵒ ꝉꝫ cauteriū nō ꝯriet ꝑ se ꝑ acēns tñ ꝯriat rōe remotōis cāe. Calis āt nāis ñ sūt vtilia: imo ī eis faciūt m̄lta mala: ut tꝫ Albu. Guil. Lāfrā. henricᵒ et Brunus: et q̄uāuis sit medicamē ualde utile.

Ut voluit Auicē. ⁊ Albucaſ: eo q̄ꝛ de eis multa ptractauerunt ⁊ ſi͞liter Jpo. ⁊ Haliab. ſil͞r. Nihil omin⁹ modernis tēporib⁹ nō h3 tn̄ uſū q̄3⁹ habebat tp̄rib⁹ antiquis. eo q̄ꝛ cōiter exercet: p idiotas ⁊ opantes ipite ⁊ abſq3 purgatione ppt̄ q̄ꝺ ledunt quā plurimi. Et arguēdo iſto⁹ p falaciā accidētis poſſum⁹ arguē iſtud magiſteriū deficē ⁊ ſic hec opatio deficit. Eſt nāq3 cauteriū neceſſariū i cōſeruādo ipſā ſanitatē ⁊ extirpando: egritudinē hoc nāq3 cauteriū debite factū tenet locū vl͞iuſ euacuatōnū: ut flomiaꝝ ⁊ purgationū i hōibus q̄ talia ſuſtinē nō pn̄t. Et vltra hoc ſi factis illis purgatōib⁹ reliquie alique remāſerint hoc cauteriū benignū corrigit ⁊ emēdat ⁊ maxīe i egritudinib⁹ fortibus ⁊ malignis in quib⁹ ſolū fiei pſueuit. Et pp hoc antiquit⁹ ſolebat dici vlt⁹ inſtrumētū medicie nō ultimitate finis: ſ3 ordinis: q̄ꝛ poſt dietā ⁊ farmatiā ⁊ fl͞oiaꝫ d3 fiēi cauteriū. hoc āt intelligit̄ vbi ꝯuenit. Al͞r āt multa mala facēt: ⁊ q̄ iſtud aux⁹ eſt ita generoſū circa ipſū inquirant tria. p° q̄ꝛ fit. 2° q̄n͞o fit. 3° regimen ipſius: p noticia primi ē ſciēdū q̄ cauteria fiunt ppter vtilitates gn̄ales ⁊ ſp̄ales. vtilitates generales cauterioꝝ actualiū p̄ncipl͞r h3 magiſtros ſt̄ vii. pͥmā ponit Auicē. ad phibendū ne cōruptio multiplicet i mēbro: ⁊ iſto⁹ fit in circuitu eſtiomenoꝝ: ut Gal. in 2° ad glauconē dicebat. ⁊ idē voluit Auicē. fit ēt in vlceribus ſe dilatantibus ⁊ in oſſibus corruptis. 2ā3 vtilitatē ēt ponit A. ad reſoluēdū marias coartatas in ptic͞la. Et illo mō p̄cepit Albucaſ ⁊ Haliab. q̄ fiant in guttis. tertiā utilitatē ēt ponit Auicē. ad calefactōē3 mēbroꝝ. Calefacit āt cauteriū actuale ⁊ deſiccat mēbra que ut plurimū a frīo hebetant̄. Et iō dicebat Jpo. ſic cū ſano eſt propiqui⁹ humidū n̄ ſano. q̄rtā ēt utilitatē poſuit Auicē. ⁊ ē ad reſtrigēdū ipſū ſanguinē q̄3 ēt approbat. Gal. i. 5. terapentice dū dicit ad inuenerūt ea q̄ vocatā eſcarā operantur velut ſeptrū q̄ꝺdā ad reſtringēdū fluxum ſanguis. opāt̄ āt per ignē ip̄a3 aut p farmacū ſil͞e igni. quitā utilitatē poſuit ēt Gal. ad phibendū deſcēſū. Et iſto mō p̄cepit cauterizare venas tīpoꝝ ut nō fluat ad oculos materia. Et in rupta ēt facim⁹ ne inteſtina deſcendant. Et de iſto raimaldus fecit affor⁹ qui incipit manatio que diẜti nequit. ad exitū natalē ⁊c. ſextā appropriat raimaldus ad euacuandū ⁊ diuertēdū fluxus iuctatos oculoꝝ ⁊ toti⁹ corpis ⁊ iſto mō fiūt ſectōes ⁊ cauteria retro collū ⁊ in fontanella lacertoru3 ubi lacertus a lacēto diſtinguitur: aut ſub eis ad duos uel tres digitos iuncturaꝝ maxīe iuxta venas q̄ dirigunt ad partes illas. ſeptimā utilitatē ponit vſus cōis q̄i ⁊ hoc ē ad remouendū ſuperflua et iſto mō aperiūt̄ apata: reſecant̄ glandule extirpant̄ carnes viue ⁊ ēt mortue. Utilitates āt ptic͞lares poſuit Albucaſ ec. 56. ⁊ ab Haliab. ponuntur. 20. Brunus multas ēt utilitates poſuit: ⁊ ſil͞r fecit Rogeri⁹ ⁊ ſil͞r gloſatores Rogerii illō idē faciūt. Et ſil͞r a Guil. Lāfranco ⁊ ſic de aliis. Aliqui tn̄ moderni nō ponūt niſi octo. p̄⁹ cauteriū faciūt i ſumitate capis ⁊ fit i loco ubi pertingit digitus medius extēſa manu de naſo a radice palme ſuperiuſ. Et in hoc dixit Haliab. guil. Lanfrancus. Rogeri⁹ ⁊ ēt Albucaſ. Cauteria rotunda ad euaporandū cerebrū ⁊ ad diuertendū materias que ad partes reuertizant. Et aliqui pfundāt iſta cauteria uſq3 ad os. Et aliqui abradunt et exfoliant. primā tabulā q̄ nō laudo nec in eternū facerē ppter illud q̄ vidi i opē nec ēt. Albucaſ hoc laudauit: ⁊ iō cauteria talia valent epilēſie manie dolori capitis fluxui oculoꝝ ptiſicis et ōib⁹ reumatiſmis: fiūt ēt in cornib⁹ capitis ⁊ occipite cauteria cū eodē inſtrō ad calefaciendū ⁊ cōfortandū caput ut in paraliſi tremōe ⁊ ſpaſmo: ⁊ aliq̄n fit in lepra ad ipſā paliādā. 2° fit cauteriū i facie ⁊ in multis locis faciei. Et diuerſa. ēt cautēia fiūt: fit ēt vno mō cauteriū i palpebris ad claudendū pilos pōros euulſoꝝ ut n̄ renaſcant̄: ⁊ hoc fit cū cauterio actuali. fit ēt 2°. in lacbrimalibus ad conſumēdū carnē ſupflua cū cauterio cultellari puo. fit āt tertio iux̄ naſū in fiſtula lachrimali cū actuali cauterio. Jmponit āt cāne ut ſuo loco dictū ē. fit āt 4. in tp̄rib⁹ ad claudendū venas p reumate oculoꝝ cū cultellari. fit ēt quito i naſo p polipo cōſumendo cum cauterio actuali ⁊ cāna. fit ēt. vi. in labiis p fiſſuris cū cauterio cultellari paruo. fit ⁊ ſeptīo i dētibus p dolore ⁊ putrefactione ipſorum cū actuali ⁊ canna. fit ēt octauo p vuca incidenda cum cauterio incidente et canna ut ſuo loco eſt viſū 3° fit cauteriū in collo. fit āt iſto mō. capiatur cū tenaculis vel cū mān pellis retro collū iuxta fōtanellā ⁊ perforet̄ cum ferro ignito ⁊ per foramē illud ponatur corda ⁊ dimittatur diu loc⁹ apertus. fit autem ad diuertendum materias oculoꝝ.

Cauteria etiam rotunda in foſſa: quia in fontanella longo tempore dimiſſa curant maiacos ſtomaticos ⁊ vertiginoſos. Et confirmat̄ hoc q̄ꝛ. Gal. dixit in tertio q̄ ventoſa ſm̄ occipitiu3 facta nobile eſt auxilium reumati oculorum: q̄rto magis ⁊ cauteriu3. 4° Jn parte cute3 anteriori in collo ſub mentone preceperūt quattuor magiſtri fieri cauteriū modo dicto ppter euacuare materiam gutte rubee uel roſee ⁊ etiam aliarum infectionum faciei ⁊ oris ⁊ etiam alio modo poteſt fiēi. Quarto fit cauterium in brachiis prope iuncturam ad tres digitos ubi lacertus a lacerto māifeſte diſtinguit̄. Sit aūt cauteriū ſimile rotūdo. ⁊ fit p egritudinibus faciei ⁊ partis anterioris colli. quito fit cauterium in membrū thoraciſ ſub furcula fit cauterium rotundū p aſmate ⁊ p egritudinibus gule. fit etiam cauterium cum laquco modo ſupra dicto. Sub aſcellis ēt fit eodē mō pro egritudinibus humeri ⁊ pro mundificatione cordis ⁊ ad palliandū leproſos. Jn ēpiate etiam aliq̄n fit apertura cum enſali cultellarum ad extrahendum ſaniem ⁊ fit inter coſtas. eſt tamen periculoſum de fiſtula aut de morte ppt̄ debilitatē cordis ex aere ſine alteratōe ⁊ mūdificatione ſub intrante. ſexto fit cauterium in uentre ſ̄ ſtōacū rotūdū ppter egritudīes ſtōaci. ⁊ fiūt ēt cautia. ſ̄. epar. et. ſ̄. ſplenē pp dolōes illarū ptiū

Et fiūt ēt cauteria subtꝰ ūbilicū ꝑpē aquā idro picoꝝ. Et Albu. facit eā cū clauibꝰ duplicatis ꝛ triplicatis. 7°. fiūt cauteria ī anchis: pˀī inguīe ꝑpē rupturā intestinalē: fit ēt in pectīe ꝑpē uesicā: fit ēt retro ꝑpē renes ꝛ gibbositates. Sit aūt cauteriū rotūdū uel clauale: fit ēt in bursa testiculoꝝ cū laq̄o mō dcō s. ꝑpē herniā aquosaꝫ et carnosaꝫ. 8°. fiāt cauteria ī fontanellis sub genu ad. 3. digitos ubi lacertꝰ a lacerto distiguit. Sit āt clauale rotūdū arestatū hoc āt fit ꝑpē purgationē totiꝰ corporis ꝛ morbos tibiaꝝ. Plures ēt vtilitates pticulares faciūt cauteria q̄ supiꝰ ī ca. pticularibꝰ sūt declarata. Utilitates vō cauterioꝝ potētialiū sūt q̄si eedē sicut ꝛ actualiū. Et no. dixi q̄si eed: qꝛ nō ꝯfortāt sicut cauteria actualia īmo debilitāt. Ista nāqꝫ cauteria mltū approp̄riāt ad euacuādū apta flagica ꝛ ēt ad restringendū fluxū sāguīs ꝛ magis actualia. Ista nāqꝫ cauteria ponunt in locis carnoꝭ qꝛ trahūt a ꝓfundo magis q̄ꝫ actualia. Ista tñ potētialia magis molesta sūt p̄ncipalibꝰ q̄ꝫ actualia. Cauteria āt vesicātia ponūt in locis cutaneis ut sub mētone in tota facie ut in gutta rosea ē declaratū retro collū in cauiculˀ pedū ꝛ manuū. Nō bñ ꝙ hº cauteriū n̄ trahit uel exhibit nisi hūorē cutaneū ut uidētur ad sensū. dixit. 2°. ꝙ erat uidēdū q̄mō fiūt ista cauteria p qº ē sciēdū ꝙ ista cauteria fiūt cū instrīs metallicis ut cū ferro auro argēto ꝛ sic de aliis. Cauteria āt potētialia fiūt cū medicis causticis sicut cū calce ꝛ sapone nigro ꝛ cātarellˀ et eleboro nigro ꝛ silibꝰ. Instrumēta cū qbꝰ fiūt cauteria actualia apud nrōs antiquos sī diuersa ꝛ mlta. Uñ aliq moderni ponūt. x. ut Lāfrā. Hē. redux ad. 7. Gui. de sand. S. Pro quo nō ꝙ cauteria cōia ꝛ fōme eoꝝ pñt eē sex. pticularia aūt pñt esse plura qꝛ ƺm opationē pticularē q̄ꝫ facē vis potes cauteriū tuū ordinare. Nō ēt ꝙ de oī cauterio dēs ordinare tria vnū magꝰ: aliud mediocre: ꝛ aliud puū. Pria forma cauterii actualˀ ē cutellaris ꝛ ad formā cutelli fcā: ꝛ ista fōma ē duplex q̄dā ē incidēs ex vna pte sicꝰ ut cutelli incidūt. Alia ē ensalis ad silitudinē ensis qꝛ incidit ex ābabꝰ ptibꝰ sicut ensis: ꝛ cū isto incidātur carnes sup̄flue ꝛ apiūtur āpata ꝛ ulcera mala pñt rectificari. Secūda forma cauterii ē oliuaris Et Gui. ꝛ Lāfrā. ꝛ Hen. dixerūt ꝙ dicit oliuare ad silitudinē folii oliue. Haliaˀāt dix. ix. ƺmōe ptis regalis ꝙ dicit oliuare cauteriū: qꝛ ossibꝰ oliuaꝝ siliat ꝛ hº pōt declarari: qꝛ tale cauteriū fit ī sūmitate capitis: ꝛ ēt fit inƺ ūctas ꝑpē dolorē capꝛ: ꝛ fit ēt ī neruo ne eiꝰ putrefactio ꝓfundet ī eiꝰ sbā. Et fit ēt sup ossa ꝑpē magis exiccare cū cauterizāt. Relinqt ꝓpositū Haliab. licꝫ forsan dicēt ꝙ eadē ē fōma ossis ꝛ folii. Saluo ꝙ vna ē plana ꝛ alia nō. Tertia fōma cauterii ē datillorū ad fōmā uel silitudinē ossiū datillorū factū. ꝛ ualꝫ ad oīa ad q̄ valet oliuare: sꝫ ipꝫ meliorē formā reliquit pꝰse: qꝛ ob lōgā ꝛ ē grossius q̄ꝫ oliuare: ꝛ iō ē p̄cipuū in ulceribꝰ ꝛ ossibꝰ corruptis. Quarta forma ē pūctualˀ hñs cuspidē gracilē ꝛ rotūdā cū q̄uo cauterizēt sola cutis. Et ē duplex cū resta ut nō trāseat ꝛ cum illo fit cauteriū ī fontanellis brachioꝝ ꝛ tibiaꝝ. Aliud est planū lōgū ad modū radii cū cānula ut si offendat lata cū quo cauterizāt fistule ut lacrimalˀ fistula polipˀ infra nasū ꝛ dentes. Quita fōma est cauteriū. p quo ponūt cotones: valꝫ āt hoc cauteriū ut pūctuale ꝛ valet ut s. dictū ē. Sextuꝫ instrumētū ē circulare cum quiqꝫ additamētis ad faciēdū quinqꝫ cauteria in quo sī quiqꝫ additamēta: fit āt s. sciā in dolore ipiˀ ꝛ sup humeꝝ ꝛ sup gibbositatem hūorosam ꝛ dolorosā. Modꝰ āt faciēdi cauteria ē ꝙ bñ ingrat locˀubi dēt poni ꝛ exiccet ꝛ signet ꝛ applicat plata uel cannula frigida si dēnt poni aut sine ipis ubi nō est necesse ꝛ firmit teneat patiēs ꝛ ignita cauteria ꝛ sint ad minꝰ duo uel tria donec rubeāt: qꝛ tūc cauteria sūt meliora dent tūc sic ignita ꝛ rubea cauteria magistro operāte sic ꝙ patiēs nō videat ꝛ impmāt paꝝ ꝛ teneant ꝛ reuoluant paꝝ ne adhereāt carni fortˀtñ fiat impssio in osse q̄ꝫ ī carne ꝛ leuiꝰ adhuc in neruo vsqꝫquo cauteriuꝫ pdat rubedinē. Retinet totiēs quo vsqꝫ hūeris intentū medicine uō cū quibus fiūt cauteria potētia sunt ruptoria quoꝝ aliq post se dimittunt escaram: ut calx viua ꝛ sapo mollis equaliter de quolibet ad quantitatē ꝙ sufficit ad operationem. misceantur autem recentis ꝛ ante q̄ꝫ sint infrigidata supraponantur: ut dixit Albucaſ. et addatur aliquid salis alcabali: ut dixit Halib. Et Henricus dixit ꝙ ponatur aliquid fuliginis ꝛ aliqui apponunt de saluia ꝛ loco signato in quo debet apponi statim applicetur apposito tamen primo defensiuo qd̄ fit de pecia balneata ī albumine oui uel fit de aliquo alio glutinoso. Et aliqui faciunt de cera rubea bene molli ꝛ hoc fcō ligetur firmiter supra locum ne curat hinc inde ꝛ dimittatur scdm̄ aliquos a. xii. horis vsqꝫ ad xviii. horas. multa ēt alia sunt ruptoria ut ē trociscus andaronis sicut est ruptorium de cinere cēri. ¶ Medicine autem rumpentes que non faciunt escaram: sed vesicas sunt cantarides mixte cum sepo ꝛ folia flamule quantitas sit ab. ℨ. s. vsqꝫ ad. ℨ. i. et ligetur et non stricte ꝛ dimittatur a. viii. horis usqꝫ ad. xii. et post remoueatur. Dixi tertio ꝙ uidendum erat quomodo facto cauterio debeat cauterium regi: pro quo est sciendū ꝙ eorum regimen est duplex ante actuꝫ: ꝛ post actum. ante actum ipsius omni tēpore pōt applicari. ut ēt dixit Albucaſ dum modo corpus sit purgatum. vnde Gal. in. 4. et in. 13. terapentice dixit ꝙ nullum euaporatorum noiatorum auxilio uti audeas ante q̄ꝫ euacuatione totius corporis vtaris. Debes etiam esse cautus circa infirmum ꝛ dicere ꝙ cauterium est securū ut ipsuꝫ ipsi melius tollerent. ¶ Et si est necesse ligent ut ligāt in tollendo malam carnem: super additam ano. facta cauterizatione in primis tribus diebꝰ ponant super locū ꝛ circa locū albumia ouoꝝ agitata cū oleo ro. hoc facto inquiratur casus escare cum assungia non salita aut cuꝫ butiro lauato et parum farine frumēti uel alio mō ut tibi placꝫ.

Postq̄ ergo ceciderit escara mundificet̄ ⁊ cura tõe ulcer̄ curet̄. Si āt ip̄z vell̄z tenē apertum ut materie meli⁹ ad locū curreret:⁊ ut fumi melius exalēt nō mundificet. Regant̄ aūt isti cauteriza ti per.vii.dies regimie īfrigidatio ut igneitas il la sit refracta.p⁹ uō cōfortet̄ virtus:tēp⁹ autē te/ nendi ipsū apertū tēp⁹.40.diez:ut dixit Rogeri us ⁊ aliq dicūt q̄ ē tp̄s triū mensiū.nā ille ē ter minus ultim⁹ spātū.Ultra āt hoc tēp⁹ debilitat̄ mēbrū ⁊ hītuat̄ chachochimia ⁊ cū hoc xt⁹ i co ꝓfortans est euaporata. Iste āt ē modus teriēdi tale ulcus aptū cū nodis de cera siplici.Et si in aqua malaxent̄ adhuc vtilius erit colloquitida euforbiū scamonea ell'us ista ponant̄ in ulcere: ponant̄ aūt s̄m hūorē quē volueris purgare ⁊ d̄ super ponat̄ foliū caul'.In cauterio pōli an̄ appo sitionē ē necessaria maior purgatio q̄z i actuali cū sit maioris lesionis. nō tñ ē necesse q̄ i isto ligei paciēs:sed signet̄ ⁊ applicet̄ ⁊ post actū re gat:ut de cauteriis actualib⁹ est dictū. Cauteria āt vesicantia nō indigent magna custodia:⁊ spā liter vesice q̄ fiūt ex applicatōe cātariday.cū bal neo aūt corrigentur. Cū āt ex isto cauterio ue sice fuerint causate apriant̄ cū forficibus aut cū acu:⁊ post desup foliū caul' ⁊ panni applicentur: ⁊ remutet̄ ut placet:⁊ intra.vii.vel.viii.dies d̄sic cant̄:q2 escarā nō faciūt ⁊ consolidantur.

Capitulū decimū tractatus septimi p̄mi libri:de medicinis cōferentib⁹ ossib⁹ fractis:Quia istud cap'm defuit in exēplari. Ideo ipsū in hoc loco apposui:ne quicq̄ deesset necessarium.

Medicie cōferētes ossibus fractis sunt iste.Et hoc si locus iste cū medicinis debeat cu/ rari.Et intelligas hoc bn̄.Dixit p⁹ Auicē.q̄ ad fracturā et torsionē ossis epithima tale valet. ℞.bdelii:fasceoli rubei:excorticati an̄ ʒ.x.Aloes maluauisci acacie an̄.ʒ.x. Licii.ʒ.xx.li niantur cum albumine oui si fuerit apostema ca lidūz.Aliud Auicē. ℞.fol.mirti:et cipressi:et sa licis an̄:terantur et exprimant̄ et sumantur galle et rose cepe narcisci et sādali rubei:et boli ar.et laudanū et fasfel : et t̄ra sigillata:altea et mes:et acacia.et mellilotū:et sansucus:et confice oīa cū succo predicto et appone .Et si fuerit necessaria aliqualis super calefactio adde sansucū:enulā et cipressū et fac empl'm.Aliud Auicē.si fractura fuerit in loco uel contorsio et fuerit apā ℞.fa/ seolorū excorticatorū.ʒ.xx. bdelii:balaustie aca cie:et ēplētur cū albumie oui:et oleo de mirto. Itē dixit Auicē. ℞.faseolos:bdeliū et acaciā:z: liciū:aloes mirrā:et liniant̄ ista cū aq̄ mirti siue decoctōe.Chirannus dixit ossa cōquassata sanā tur dono dei:si septē dieb⁹ bibat̄ ex succo folio rū uitis albe et uio albo permixto an̄.partes eq̄ les.Et Auicē.dixit succ⁹ folioꝝ masticis.et sil'r coꝝ decoctio super ossa fracta illa restaurat.Et silit̄ dix .Alcāna ponitur super fracturā ossiū so la cūz ceroto.Et oleum ēt ei⁹ valet et cōfert fra cture ossiū et dicit ēt q̄ embrocatio facta cum decoctione mirti accelerat ossa fracta.Accelerat ēt ꝯsolidationē in fracturis ossiūz decoctio foli orū lentisci embrocata frequenter : et oleū mirti num restaurat ēt ista ossa:et ꝓhibet fluxū hūoꝝ in pricipio.Et Gal' dixit de decoctōe radicū vl/ mi.Et Dia.dixit q̄ radix gladieli trita cū faria que est in parietibus mollendini et aq̄ marina mixta:aut cū vino et apposita ossa cōfracta con solidat.Fidelis gumi arabicū meliorat ossa frac ta qn̄ fit ēpl'z cū eo.Et dixit ēt sarcocolla restau rat fracturas. Serapio mumia ꝯfert fracturis et cōquassatōibus que fiunt in interioribus et ext̄ rioribus : et confert pectori et pulmoni et sedat dolorem qui fit in fracturis qn̄ sumitur i potu: et linitur cū ea. Lana que non est succida:sed est in extremitatibus coxaꝝ uel in collo aialiū laua tur et infunditur in aceto uel oleo et ēplatur cū ea cōfert atritōi neruoꝝ et fracturis ossiū Raf. medula ceiui cōfert ad reparationē fracture. Da liabas bolus armenus fracturis ꝯfert ossiū si ca thaplasmet̄ cū acacia:cōfert ēt fracturis ossiū nō denudatis terra pictoꝝ . ⁊ est illa que reperitur in cacumine fornacis vitri qn̄ cū oleo dissoluit̄ et apponit̄ . Chirannus dixit ad oīa ossa fracta manuum et dissinteriis et ad oēm passionē ani. ℞.uini albi cotillas.iii.succi folioꝝ uitis albe ciatos iiii.gallarūz corallorum.ʒ.iii.hec coquā tur donec remaneat cotilla.i.dissintericos.lecteri cos.et oīa que sunt huiusmōi sanat bibitū. Exp tū Guil'. de ua.tollatur molle uitis albe et deco quat̄ in oleo donec dissoluatur.et ex ea postea fiat ossibus empl'm.Accidit multotiens ut ossa fracta non sint bene ꝯsolidata.ita q̄ mēbri figu ra fit mala.que rectificari non pōt nisi frangant̄ Sumantur folia cicute.et in aqua perfecte coq̄n tur.ex qua oī die postea particula fomēt̄.et em brocetur multotiens.et ex dictis foliis coctis cū pinguedine porci uel galline locus postea ēplet̄ hoc ei porū generatū mire mollificat in.x.dieb⁹ uel circa.ut possint ossa faciliter frāgi iteꝝ et ite rū.debite reparari.hoc ēt oēm carnositatē et du riciē in parte aliq̄ natā mollificat.⁊ sū expertus.

Finit liber sextus et vltimus. Finis ē itaq̄z toti⁹ operis chirugie:q̄d edidit prestantissimus artiū et medicine doctor.D.Magister Petrus de Ar gellata Bononien̄. Ipsūq̄z diligenter emēdauit eximius artium et medicine doctor.D.Magist̄ Mattheus morettus Brix̄.Impressitq̄z vir pru/ dens Magister Benedictus Genuensis.Ad lau dem omnipotētis.Anno domini.14.80.Die uō 9.mensis Augusti.Uenetiis.

Laus deo

Registrum

a

Prima alba.
presens opus:
tractatus.

a

prima alba.
Incipit.
fuerit febris:
vna species:
formica. sed

b

Quādo accidit.
adeps porci.
flate subtili.
deinde labia.

c

refrenatiua.
et semel.
inuicem.
Aliqui ut

d

egritudines.
cum cassia
locus esset.
cute que.
combusti añ.

e

Glauconem.
rosarum.
corpora.
Et iterum.

f

causabitur.
iunt ratione.
uel plicatum.
ipse euacuant.

g

regulabitur.
Postq̄.
ut dicit:
pitulo de
ad esse corporis.

h

Auicē.dixit
ipsius sunt.
super ipsum
resolutiua.
ex asinate:

i

de cepis uel
emplastrum.
et uenter ita.
in aliis apostematibus.

k

de pomis:
in receptaculo.
Ex cineribus.
cturas octauus.

l

colligatur.
bro carne.
non restauratur.
trahere cam.

m

cipressi.
stare non pōt.
vulnus penetret.
ab apostemate.
cum oleo.

n

sum pono.
absconditorum.
dixit for dit...
procedatur ad

o

ē in loco.
transeundum.
Capitulum
ꝙ oleum.

p

tari aloes.
q2 signum ē.
recitat hoc:
ex urina.

q

deinde reuolute.
et hoc expertum.
ta intētionibus.
Caᵖ.4ᵖ.

r

Secūdū ēt.
bulit et
et fiant pillule.
amaris que.

s

medicinis oris:
Dicam.
sicut scripsit
deglutiunt.

t

uitis siluestris:
uino et
culorum.
retur et

u

fricatum donec
dictum ē.
quoniam
Modo sermo.

x

hic non addatur
talis autem
uel que etati:

y

caute reducatur.
q̄ prohibent.
ductio.Secūda.

Finis.

Petrus de Argellata, <u>Chirurgia</u>.
1480.

Folio y6 recto.
(Verso blank)